С. ІВАНИЦЬКИЙ
Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

«ABECEDARIUM»

С. ІВАНИЦЬКИЙ, Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

Київ
Видавництво «Обереги»
2006

ББК 81.2РОС-4
І-19

Серія «Abecedarium» заснована 2003 року

Внаслідок науково-дослідницької роботи в основу словника покладено в значно зміненій формі матеріал, який міститься у «Словарі російсько-українському» М. Уманця й А. Спілки, доповнений найціннішими й необхіднішими додатками з «Русско-малоросского словаря» Є. Тимченка та «Словаря української мови» Б. Грінченка, а також з деяких термінологічних збірників і з власного запасу упорядників.

«Російсько-український словник» Сергія Іваницького і Федора Шумлянського видано в 1918 р., у час боротьби за Українську державу, в якій, згідно з європейською традицією державотворення, мова титульної нації мала стати головним чинником національної консолідації... На жаль, і тепер завдання дерусифікації й розширення сфер використання української мови є таким же актуальним, як і на початку XX століття.

Випущено на замовлення Державного комітету телебачення та радіомовлення України за програмою «Українська книга»

Друкується за виданням: С. Іваницький і Ф. Шумлянський «Російсько-український словник», 1918 р. Видання відділу народньої освіти Подільської Губерніяльної Народньої Управи. Вінниця. Нова друкарня Пойлішер та друкарня Міського Самоврядування.

У словнику подано близько 35000 слів. При підготовці нового видання автентично відтворено склад, зміст, форму подавання, виправлено помічені помилки.

ISBN 966-513-096-X

ПЕРЕДМОВА

«Російсько-український словник» Сергія Іваницького і Федора Шумлянського видано в 1918 р., у час боротьби за Українську державу, в якій, згідно з європейською традицією державотворення, мова титульної нації мала стати головним чинником національної консолідації. Завдання дерусифікації міських середовищ і розширення сфер вживання української мови викликали нагальну потребу в опрацюванні її літературного стандарту, унормуванні правопису, створенні терміно-систем, упорядкуванні лексичного складу.

У цей час вийшло багато граматик української мови для початкових шкіл і низка російсько-українських та українсько-російських перекладних словників. Лише російсько-українських словників у 1918 р. було опубліковано 18, причому не лише в Києві, а і в інших містах України[1]. Щоправда, поспіх, з яким укладали словники, як і те, що їхнім упорядникам часто бракувало лексикографічних знань, позначився на якості словників. Більшість із них не відповідали належному рівню лексикографічного опрацювання. Проте були серед них і винятки, зокрема «Російсько-український словник» С. Іваницького і Ф. Шумлянського. Так, Михайло Жовтобрюх, загалом негативно оцінюючи лексикографічні праці періоду 1918—1920 рр., вирізняє два словники. «Перекладні російсько-українські, як і українсько-російські, словники 1918—1920 рр., незважаючи на їхню кількість, позбавлені жодного наукового значення, — пише мовознавець, — вони не справили будь-якого позитивного впливу на подальший розвиток української лексикографії. Виняток становлять лише двотомний "Російсько-український словник" С. Іваницького і Ф. Шумлянського та "Словник української мови" Д. Яворницького. Перший з них обіймав найбільший проти всіх інших тогочасних словників реєстр російських слів, перекладених одним або й кількома українськими відповідниками»[2].

Степан Бевзенко, оцінюючи російсько-українські словники, що з'явилися в Україні в перше десятиліття після 1917 р., кращими вважав словник С. Іваницького і Ф. Шумлянського, «Практичний російсько-український словник» М. Йогансена, М. Наконечного, К. Німчинова і Б. Ткаченка, що вийшов у Дніпропетровську 1926 р., і академічний «Російсько-український словник» за редакцією академіка А. Кримського і С. Єфремова у чотирьох томах, з яких протягом 1924—1933 рр. вийшли лише три[3].

Високий рівень словника С. Іваницького і Ф. Шумлянського засвідчує той факт, що до нього зверталась як до лексикографічного джерела, поряд із словниками Бориса Грінченка і Євгена Тимченка, Олена Курило, добираючи матеріал до праці зі стилістики «Уваги до сучасної української літературної мови» (1920, 1923, 1925 рр.).

Популярність «Російсько-українського словника» С. Іваницького і Ф. Шумлянського та його практичну цінність підтверджує й те, що його двічі, без змін перевидавали в добу українізації 1920-х років — у Катеринославі Укрвидав у 1923 р. і в Харкові

---

[1] Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918—1941). — К., 1991. — С. 41.

[2] Там само. — С. 43.

[3] Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. — К., 1990. — С. 59.

Держвидав України в 1925 р. з додатком «Найголовніші правила українського правопису»[4].

Високі оцінки словника з'явились у мовознавчій літературі лише після 1991 р. У радянський період майже всі словники — і загальномовні перекладні, і термінологічні, укладені в роки визвольних змагань і українізації 1920-х років, — ще з часів терору 1933 р. були оголошені «націоналістичним шкідництвом» і вилучені з практичного та наукового вжитку, а більшість упорядників їх були репресовані.

Мовознавців 1920-х років, які опрацьовували орфографічні, термінологічні й лексичні норми української літературної мови, було звинувачено в намаганнях «відірвати» українську мову від російської. Попри безглуздість мотивації звинувачення, оскільки самобутність кожної мови як самостійного утворення й визначають її оригінальні, відмінні від інших мов, риси, зазначена оцінка діяльності українських мовознавців дореволюційного періоду й доби 1920-х років була догмою в усіх працях з історії української літературної мови, виданих у підсовєтській Україні. Так само характеризували лексикографічні праці попередників і в передмовах до словників, опублікованих після 1933 р. Наприклад, у передмові до шеститомного академічного «Українсько-російського словника», виданого в 1953—1963 рр. (с. VI—VII), зазначено: «У перші роки після революції було складено кілька малих примітивних словників і частину великого. Але всі ці словники виявились ще більш націоналістичними, ніж словники давніші. Їх справжнім завданням було не сприяння розвиткові української мови, а намагання якнайбільше віддалити її від російської мови. Звідси різні вигадки, архаїзми, рідкі діалектизми і т. п., що заповняли всі ті словники».

З 1933 року українське словникарство перебувало під пильним партійним контролем, а головним принципом укладання російсько-українських словників був принцип зближення лексичного складу української мови з російською.

Перевидання словника С. Іваницького і Ф. Шумлянського в незалежній Україні відповідає потребі повернення всього цінного з репресованої мовознавчої спадщини першої половини XX ст. Введення словника в практично-ужитковий і науковий обіг сприятиме поверненню українській мові повноти лексичного складу, а українській лексикографії — вилученої ланки, необхідної для вивчення словникарства відповідної доби.

Як зазначають у коментарі до «Російсько-українського словника» його упорядники С. Іваницький і Ф. Шумлянський, за основу лексикографічної праці вони взяли «Словарь російсько-український» М. Уманця (Комарова) та А. Спілки (колективний псевдонім одеських співпрацівників М. Уманця; тт. I—IV, Львів—Відень, 1893—1898 рр.), який під назвою «Словарь российсько-галицький, составлен А. Гуртом» (1896—1898 рр.) було перевидано фототипічним способом у Берліні (1925 р.), доповнивши його додатками зі словників професора Є. Тимченка («Русско-малоросский словарь», тт. I—II. К., 1897—1899 рр.) і Б. Грінченка («Словарь української мови», тт. I—IV. К., 1907—1909 рр.), а також з деяких термінологічних збірників та з власних матеріалів.

Характеристики словника відповідають його призначенню. Як і словник М. Уманця і А. Спілки, працю С. Іваницького і Ф. Шумлянського укладено з практичною метою — подати зібрання української лексики в достатньо повному обсязі, необхідному для оволодіння українською мовою (близько 35 000 слів), який кілька разів перевидавався. Цим пояснюється багатство лексики і фразеології в українській частині обох словників, що значною мірою компенсувало відсутність на той час синонімічних і фразеологічних словників української мови.

Хоча з часу першого видання словника С. Іваницького і Ф. Шумлянського минуло майже століття, він і нині цілком придатний для практичного використання, особливо, якщо зважити на ту обставину, що й тепер завдання дерусифікації й розширення сфер використання української мови є таким же актуальним, як і на початку XX століття.

Велике значення має перевидання словника і для наукової мети — дослідження традицій українського словникарства, вивчення процесів унормування й кодифікації української літературної мови в їх історичному розвитку. Словник С. Іваницького і

---

[4] Жовтобрюх М. А. Нарис історії українського радянського мовознавства (1918—1941). — К., 1991. — С. 43.

Ф. Шумлянського використовують і упорядники сучасних лексикографічних видань. Так, Василь Яременко і Оксана Сліпушко у передмові до «Нового тлумачного словника української мови» у чотирьох томах (К., 1998 р.) називають його серед «найавторитетніших джерел для упорядників».

Щодо самих авторів словника, то, на жаль, не вдалося знайти певних відомостей про С. Іваницького. Можливо, це та сама особа, якій присвячено кілька рядків в 3-му томі «Енциклопедії українознавства», що містить таку персоналію: «Іваницький-Василенко Сергій (1883—1938?), історик укр. права, науковий співробітник Комісії історії українського права ВУАН. Досліджував історію маґдебурзького права та шляхетського землеволодіння за Гетьманщини»[5].

Більше інформації маємо про другого упорядника словника — мовознавця Федора Михайловича Шумлянського. Статтю про нього вміщено в енциклопедії «Українська мова» (К., 2000 р.). У цій статті С. П. Бевзенко пише, що Ф. Шумлянський народився 20.VI (2.VII). 1887 р. в с. Муровані Курилівці на Вінниччині. У 1918—1922 рр. навчався в Кам'янець-Подільському університеті, потім викладав у Херсонському, Полтавському й Луганському інститутах народної освіти, а з кінця 1925 р. мав звання професора. З 1932 р. Ф. Шумлянський — професор Бєлгородського педагогічного інституту, а в 1933—39 рр. — професор і завідувач кафедри російської мови і літератури Тамбовського педагогічного інституту; у 1939—1941 рр. — професор і завідувач кафедри української мови Одеського університету, після деякої перерви знову викладав у ньому в 1956—1968 рр.[6]

За коротким енциклопедичним переліком біографічних фактів прозирає нелегка, трагічна людська доля. Можна припускати, що не за власним бажанням, а з необхідності врятувати життя опинився Федір Михайлович у 1930-х роках у Росії. Не менш промовистим є й факт «деякої перерви» у його професійній діяльності між 1941—1956 рр. Мовознавці, які навчалися в Одеському університеті в повоєнний період, згадують, що Ф. Шумлянський в той час був заарештований.

Очевидно, що терор перервав і лексикографічну діяльність мовознавця, яку він так успішно почав. Серед основних праць Ф. Шумлянського в енциклопедичній статті названо лише «Найголовніші правила українського правопису Української академії наук 1921 р.» (1926 р.) та «Програма-питальник для збирання матеріалів до крайового словника української мови Одещини» (1959 р., у співавторстві)[7].

Високу наукову цінність і цих розвідок Ф. Шумлянського засвідчує те, що одна з них нині повернулась до активного наукового вжитку. Її вміщено в хрестоматії «Історія українського правопису XVI—XX століття» (К., 2004. — С. 282—314) як важливе джерело для вивчення історії підготовки академічного правопису 1921 р.

Лариса Масенко,
завідувач кафедри української мови Національного університету «Києво-Могилянська академія»

---

[5] Енциклопедія українознавства. — Т. 3. — Львів, 1994. — С. 853.
[6] Українська мова. Енциклопедія. — К., 2000. — С. 740.
[7] Там само. — С. 740.

Замість передмови

Упорядчики цього «Російсько-українського словника», приступаючи до праці, не ставили собі завдання дати щось цілком вичерпуюче й науково розроблене. Малося на думці, головним чином, задовольнити нагальну потребу широкого загалу українського й неукраїнського громадянства в такого роду словникові, який би містив у собі в можливо найбільшій кількості необхідні за-для літературної праці, — (з'окрема, за-для перекладів з російської мови на українську), — українські слова й вислови, зібрані у виданих до сеї пори повніщих російсько-українських та українсько-російських словниках, яких зараз нема на книжному ринку. Хоч, з огляду на спішність, праця ця ні в якім разі не могла рахувати на те, щоб стати великим, так би мовити, академічним справочником, одначе вживалося всіх можливих заходів, аби словник дав досить повний, відповідно до свого завдання, лєксиконовий матеріял, провірений і виправлений згідно з біжучими вимогами що-до правопису та українського літературного слова. Взагалі кажучи, коли приступалося до складання цеї книжки, то малося на увазі, що це повинна бути робота, виконана екстрено й до того ще в несприятливих умовинах провінціяльної техники, в не мало обмежених рамцях, але все-таки досить докладна й можливо пильно оброблена.

В основу словника покладено в значно змінених формі й кількости матеріял, який міститься в «Російсько-українськім словарі» М. Уманця й А. Спілки («Словарь російсько-український», т.т. I—IV, Відень—Львів, 1893—1898 р.р.). Цей матеріял доповнено, наскільки вспілося, найбільш цінними й необхідними додатками зі словників проф. Є. Тимченка («Русско-малороссійскій словарь», т.т. I і II, Кіевъ, 1897 г.) і Б. Грінченка («Словарь української мови — Словарь украинскаго языка», тт. I—IV, Київ, 1907—1909 р.р.), а також з де-яких термінолоґічних збірників та з власного запасу упорядчиків.

Крім слів, з метою полегчити користування словником, в ньому подано також більш характерну й необхідну російсько-українську фразеолоґію, яку взято з тих же джерел, що й слова.

Вважаємо незайвим подати де-які пояснення що-до правопису, додержаного в словникові. — Правопис, вжитий в цій книжці, є в загальних рисах той, який панує на Україні переважно з 1905 року. З'окрема, що-до правопису слід завважити: **а)** Буква «ї» означає тільки йотацію звука «і», а не й м'ягчення попередньої приголосної, як це ми бачимо в правописові галичан, в так званій «желехівці». Тому пишемо: мої (=мойі), їхати (=йіхати), заїзд (=зайізд), її (=йійі) і т. и. Слова ж дід (=д^{ь}ід), тінь (=т^{ь}інь), зілля (=з^{ь}ілля), сіно (=с^{ь}іно), ліс (=л^{ь}іс), сніг (=сн^{ь}іг), ціна (=ц^{ь}іна) і т. и. пишемо з «і», так само, як і дім (=д^{ь}ім), тік (=т^{ь}ік), сизі (=сиз^{ь}і), сік (=с^{ь}ік), лій (=л^{ь}ій), ніч (=н^{ь}іч), куці (=куц^{ь}і) і т. и., не відзначаючи таким способом на письмі м'ягких і твердих відтінків приголосних д, т, з, с, л, н, ц перед «і»; другими словами, і дід (=д^{ь}ід), і дім (=д^{ь}ім), і тінь (=т^{ь}інь), і тік (=т^{ь}ік) і т. д. пишемо однаково з «і», не зважаючи на те, що в словах першої катеґорії звуки д, т, з, с, л, н, ц мають м'ягкий відтінок, а в словах другої катеґорії ті-ж самі звуки мають твердий відтінок. (По «желехівці» перша катеґорія пишеться з «ї»: дїд, тїнь, зїлля, сїно, лїс, снїг, цїна, а друга з «і»: дім, тік, сизі, лій, ніч, куці. — **б)** Апостроф (') кладеться й після губних та губно-зубних (б, п, м, в, ф), а не тільки після тих приголосних, котрі можуть мати й твердий і м'ягкий відтінок. Тим-то апострофом пишемо не тільки з'їзд, з'явище, під'южувати й др., але й об'їхати, п'ять, м'ята, в'язати, ф'якер, ф'юкати і др. Після губних і губно-зубних апостроф кладеться з міркувань педаґоґічних, а також і практичних, щоб лекше було осягнути правильну вимову. — **в)** Показано знак м'ягчення (ь) в сполученнях: с(ь)ві, с(ь)мі, с(ь)пі, з(ь)ві, коли тут «і» є секундарне з «Ѣ», а також і в сполученнях:

ц(ь)ві, ц(ь)в'я, с(ь)в'я, при чому знак м'ягчення взято в дужки — через те, що в останні часи на практиці в письмі він звичайно пропускається. Упорядчики ж словника вважали не зайвим показати його хоч би й у дужках, бо це має значення для вірнішої вимови. Адже цілком зрозуміло, що не однаково треба вимовляти згадані сполучення звуків в таких словах: сьвіт і свій, сьміх і смілка, сьпів і спікся, зьвірь і звід. В словах — сьвіт, сьміх і зьвізь звук «і», який вийшов з давнього слов'янського «ятя» (ѣ), м'ягчить «с» і «з»; в словах же — свій, смілка, спікся, звід — звук «і», який є секундарний з «о» та «е», не м'ягчить попередніх «с» і «з». — г) В питанню що-до правопису приставки «роз» перед к, п, т, ф, х, ц, ч, ш, щ упорядчики розійшлись: тоді, як один з них, Ф. Шумлянський, виходячи з того явища, що розвиток консонантизму української мови йде в напрямку до дзвінкости, обстоював, аби скрізь писалося «роз», — другий, С. Іваницький, стояв за форму «рос» перед к, п, т, йдучи в данім разі слідом за словником Б. Грінченка й виходячи з того переконання, що такий правопис цілком відповідає народній вимові. Погодилися на тім, що залишається правопис другий, за що відповідальність впадає на прихильника його.

Крім правопису, слід звернути увагу на букви й склади, замкнені в дужки. З них особливо належить спинитися на слідуючих: «о» і «і», «у» і «в», «од» і «від», «ф» і «х», напр. в словах — нево́(і́)льник, во́(і́)льний, (у)взя́ти, від(од)криття́, ф(х)у́тро. Почнемо з першої пари, тоб-то з «о» і «і». Хоч по силі фонетичного закону в українській мові основне «о» при збігу шелестівок (приголосних) переходить в «і», але це з'явище ще не в однаковій мірі сталося по всій Україні відносно де-яких слів; рядом, напр., з формою «невільник», «невільничий», «вільний» можна дуже часто чути форму «невольник», «невольничий», «вольний». Одначе, беручи на увагу згаданий фонетичний закон переходу «о» в «і» при збігу шелестівок, слід давати перевагу формі з «і». — Звуки «у» і «в», а також склади — «од» і «від» вживаються в залежности від того, чи на шелестівку чи на голосівку кінчилося попереднє слово. Так, у виразах: «він узяв книжку», «він одкрив мені всю правду» — пишеться «у» і «од» в словах «узяв», «одкрив», бо попередні слова кінчають на шелестівку; у виразах же — «вона взяла книжку», «вона відкрила мені всю правду» в тих же словах пишеться «в», «від», бо попередні слова мають на кінці голосівку. — Букви «ф» і «х» можна вживати по власній уподобі. Можна писати і «футро» і «хутро», «фура» і «хура» і т. п.

Ще скілька слів про наголоси. Хоч перед друкуванням словника й було вирішено, що український текст увесь повинен бути з наголосами, але на ділі, через техничні причини, подекуди не цілком вдалося додержати цієї постанови: залишилися без наголосів всі ті слова, де наголос припадає на «є» або «ї», а також і де-які з тих, в котрих наголос припадає на «і». Сталося це через те, що друкарні перших двох буков («є» і «ї») з наголосами зовсім не змогли дістати, а букви «і» (з наголосом) дістали не в належній кількості. Отже, в тих випадках, коли над словом не поставлено наголосу, але в ньому є одна з цих букв, тобто: «є», «ї» або «і», то наголос припадає на цю останню.

Через ріжні непереможні причини, як з боку упорядчиків, котрим під час друкування словника прийшлося нарізно в віддалених пунктах працювати (один — у Кам'янці, а другий — у Вінниці), так і з боку друкарської техники у м. Вінниці, а також через припинення залізничного руху, страйки робітників і т. и., словник, на превеликий жаль, виходить в світ значно пізніше, ніж гадалося й обіцялося в оголошених від Подільської Губерніяльної Народньої Управи.

Приносимо щиру подяку всім, хто допомагав нам в нашій праці по складанню й друкуванню цієї книжки.

Сергій Іваницький
Федір Шумлянський

Вінниця на Поділлі.
25/XII 1918 р.

Пояснення скоро́чень, ужи́тих в словнико́ві

анат. — в анато́мії
арт. — в артилерії
астр. — в астроно́мії
бот. — в бота́ниці
буд. — в будівни́цтві
військ. — військо́вий
воєн. — воєнний
Гал. — Галицьке слово
грам. — в грама́тиці
гірн. — в гірни́цтві
ґеоґр. — в ґеоґра́фії
д. — диви́сь
друк., друкар. — в друка́рстві
ж. р. — жіно́чого ро́ду
зб. — збі́рне слово
знев. — зневажливе
з(ь)в. — з(ь)вірьо́к
здр. — здрібніле слово
зоол. — в зооло́ґії
з рос. — з російської мови
кам. — камінь
ком. — кома́ха
ласк. — ласкаюче слово
мал. — у малюванні
матем. — в матема́тиці
мед. — медици́нське
мех. — в меха́ниці
мисл. — у мисливстві
мінер. — в мінерало́ґії
мн. — множина
м. р. — мужеського роду
муз. — в музиці
напр. — напри́клад
поб. — побі́льшене слово
присл. — прислівник
пт. — птах
росл., рос. — росли́на
р., р. від. — родови́й відмі́нок
серед. р. — середнього роду
сп. р. — спільного роду
стар. — старода́внє слово
теол. — теологічний
торг. — у торгівлі
фіз. — у фізиці
хем., хим. — в хи́мії
хир. — в хиру́ргії
церк. — церко́вне
церк.-сл. — церковно-слов'янське
— Рисочка заступає початок слова або й ціле слово

С. ІВАНИЦЬКИЙ і Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ.

Російсько-Український словник

Том I.

А.—О.

ВИДАННЯ ВІДДІЛУ НАРОДНЬОЇ ОСВІТИ
Подільської Губерніяльної Народньої Управи.

ВІННИЦЯ.
Нова друкарня Пойлішер.
1918

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

А.

А, а — 1) а, але́; 2) га? га! чого́? а! о! е! еге́!
Аа! — гай! гай!; 2) ну! ну-ну!
Аба — габа́
Абажуръ — абажу́р, кльош, дашо́к
Абонементъ — передпла́та, підпи́ска
Абонентъ — передпла́тник, підпи́счик
Абонироваться — підписа́тися, передплати́ти
Аборигены — тубі́льці
Абрикосовый — море́левий, жерде́левий
Абрикосъ, рос. Armeniaca vulgaris — моро́ля, жерде́ля
Абрисъ — о́брис, на́черк
Абсентъ — полинівка
Абстракція — абстра́кція, уя́вність
Абсурдъ — бридня́, дурни́ця
Аванзала — передза́ля, аванза́ля
Авангардный — передови́й, авангардо́вий
Аванпостъ — аванпо́ст, передова́ ва́рта
Авантажный — показни́й
Авантюристъ — пройди́с(ь)віт
Августъ, (місяць) — август, се́рпень
Августѣйшій — найясні́ший
Авдотька — 1) пт. Oedicnemus crepitans — Кули́к боло́тяний, вели́кий і Upupa Epops — о́дут чуба́тий; 2) рос. Trollius europeus — во́вчий копи́т, во́вча ла́па, воло́ве о́ко, прикри́т
Аверьянъ, рос. Valeriana officinalis L. — стоя́н, смердю́чка
Авось — мо́же, аче́й, чень. — **На авось** — на одча́й, навмання́, нао́сліп
Авось-либо — мо́же таки́
Авранъ, рос. Centaurea jacea — наголова́тки, сердо́чна трава́, синеголо́в. — А. Диній, Gratiola officinalis — золототи́сячник, дрисли́вець
Аврикула, рос. — первоц(ь)віт
Аврора — авро́ра, ра́ння зоря́, с(ь)вітова́ зоря́, ра́нішня зоря́, зірни́ця
Аврынь, рос. Lemna — ря́ска
Австріецъ, австрійскій, Австрія — австрія́к, австрія́цький, Австрія́
Автографъ — авто́граф
Автократія — самовла́да, самодержа́вство
Автоматъ — автома́т, самору́х
Автономія — автоно́мія, самоуря́д
Автономный — автоно́мний, самоуря́дний
Авторъ — 1) а́втор, письме́нник; 2) творе́ць
Агентъ — аге́нт, аґе́нт
Аглицкая мята, рос. Mentha piperita — холо́дна м'я́та
Агнецъ — 1) ягня, ягня́тко; 2) а́гнець
Агница — ягни́ця, ягни́чка, я́рка
Аграрный — земе́льний, агра́рний
Агрономическій, агрономія — агрономічний, агроно́мія
Агу — агу́, агу́сі, агу́сеньки
Адажіо, муз. — по́ва́гом, пово́лі
Адалень, рос. Nimphea alba — лата́ття, біле, жіно́че лата́ття, Nuphar luteum — жо́вте лата́ття, гле́чики, водяни́й мак, (квітки сеї рослини) — бабки́, (о́вощ) — зба́нок, (листя) — капелю́ші, (ко́рінь) — товсту́н
Адалимъ, рос. Turritus glabra L. — пу́жник
Адамантовый — дія́ма́нтовий
Адамантъ — дія́ма́нт
Адамова борода, рос. Centaurea scabiosa — воло́шки
Адамова голова,трава, рос. Cypripedium Calceolum — жо́вті зозу́льки, череви́чки, зозу́лині череви́чки
Адамово яблоко — 1) рос. Pyrus Malus paradisiaca — ра́йське я́блуко; 2) анат. Cartilago Thyreoidea — кади́к, горля́нка
Адвербіальный — присліві́ний
Адвокатъ — адвока́т, (глумливо) — брехуне́ць
Адовъ — пеке́льний. — **Отродье адово** — пеке́льне ко́дло
Адонисъ, рос. Adonis vernalis — гори́ц(ь)віт, ти́рлич. — А. automnalis — павли́ні о́чі
Адресовать — адресува́ти
Адресоваться — уда́тися, зверну́тися, оберну́тися
Адскій — пеке́льний
Адъ — пе́кло
Адъютантъ — осау́л, осаву́ла
Адюльтеръ — 1) чужоло́жство, перелю́бство; 2) чужоло́жник, перелю́бець
Ажно — аж, що а́ж, адже́ж
Ажурный — мере́жчатий, дірча́тий
Азартничать — азартува́ти, кипі́ти, запа́лятися
Азбука — 1) а́збука; 2) грама́тка, буква́рь, абе́тка

Азбучный — азбукóвий, абéтний
Аиръ, рос. Acorus calamus — татáрське зілля, áєр, гав'яр, я́вір, лепехá, лепешни́к
Аистовъ — бу́слячий, чорногу́зячий, лелéчий
Аистъ, пт. Ciconia alba, C. nigra — бу́сел, бóцюн, бу́зько, чорногу́з, лелéка, (сáмчик) — лелéчич
Ай — ой, ай
Ай-да — от-так
Айва, рос. Cydonia vulgaris Pers. — айвá, гду́ля, гу́нь, квіт, пи́гва
Акварель — акварéля
Акать — áкати
Аклей, рос. Aquilegia vulgaris — голубки́, дзвінóчки, óрлики, оксами́т
Аккомпаниментъ, аккомпанировать — супрóвід, пригравáння, пригравáти
Аккуратный — 1) акурáтни(і)й, спрáвний; 2) чепурни́й, охáйний
Аконитъ, рос. Aconitum — цáрь-зілля, цáрь-травá, чóрне зілля
Акриды — саранá
Акрополь — ви́шгород, акрóпіль
Аксамитъ — оксáмит
Аксессуары — додáтки, додаткóві речі, прича(и)ндáли
Актеръ, актриса — арти́ст(а), арти́стка, акт(ь)óрка, акт(ь)óр
Актъ — 1) дія; 2) акт, с(ь)вяткувáння; 3) дія, пóділ; 4) акт, папір, грáмота, шпарґáл
Активность — акти́вність, чи́нність
Акула, риба Squalus — аку́ла, морськá собáка
Акулинка, рос. Verbascum Lychnitis — ковов'як, зáяче ухо, дивинá
Акушерка — повиту́ха, сповиту́ха, акушéрка
Акушерствовать — акушéрити, бáбити, бабувáти
Акушеръ — акушéр, бáбич
Акцентъ — 1) акцéнт; 2) вимóва, говірка
Акцентуація — наголóшування
Аладья — блинець, млинéць, сластьóн
Алалыка — гаркáвий, гарку́ша
Алебастровый, алебастръ — любáйстровий, любáйстер, любáстер
Алей — олія
Алембикъ — лéмбик
Аленькій — червонéнький
Алехонекъ, алешенекъ — червонісінький, зóвсім червóний
Али — чи, абó, хібá
Алифа — олія (на крáски)
Алканіе — 1) голодувáння, гóлод; 2) жадáння, жагá
Алкать — 1) голодувáти; 2) жадáти, прáгнути
Алкоголь — спірт
Алкоголометръ — спіртомір, вовчóк
Аллебарда — кéлеп
Аллебардникъ, рос. Iris — півники
Аллея — алéя, ву́личка
Аллюръ — ходá
Алмазъ — діямáнт, алмáз
Алмазникъ — діямáнтник
Алость — червóність
Алтарный, алтарь — вівтáрний, вівтарь
Алтей, рос. Althea officinalis — калáчики, прóскуркй, проскурня́к
Алтынникъ — 1) гри́вня, шостáк; 2) скупердя́й, жми́крут
Алтынъ — д. **Алтынникъ1**
Алчба — 1) голодувáння; 2) жадóба, нéсить, неси́тство
Алничать — неси́титись
Алчность — неси́тість, пáжерливість
Алчный — неси́тий, ненажéрливий, пáжерливий, жадéнний
Алый — червóний
Алырникъ — 1) дури́с(ь)віт, шахрáй; 2) глитáй, жми́крут
Алырничать — дури́ти, шахрувáти
Альбомъ — альбóм
Альбуминъ — білковинá, білóк
Альковъ — валькір, ваньки́(і)р
Алѣть, ся — червоніти, ся
Алфавитъ — áзбука, ал(ь)фабéт, абéтка
Алюминій — гли́нець
Алюминіевый — глинцьóвий
Аляповатость — незугáрність, незг(г)рáбність, (про малювáння) — ляпани́на
Аляповатый — незугáрний, незг(г)рáбний, (про малювáння) — ля́паний
Амарантъ, рос. Amarantus candatus — красá, щири́ця, лиси́чі хвости́. — A. retroflexus L. — щири́ця, волохáч. — A. paniculatus — васи́льки, червóний щир, садовá щири́ця, щирéць
Аматеръ — ласи́й, ласу́н, лáсий
Амбаръ — комóра, хлібни́ця, житóвня, шпихлір
Амбиція — гóнор, амбіція
Амбра — пáхощі, áмбра
Амбразура — бійни́ця
Амбровый — паху́чий, пахню́чий, запашни́й
Амвонъ — амбóна, казáльниця
Аминь — 1) так, прáвда, амíнь; 2) кінéць
Амміакъ — амоні́як
Амнистія — амністія, поми́лування
Амуниція — амуни́ція
Амуриться — женихáтися, залицятися, лиця́тися, аму́ритися
Амуры — аму́ри, женихáння, залиця́ння, зальóти
Амшаникъ — омшáник, тéмник
Анагодни, анадысь — недáвно, допíро(у), сими днями
Анализировать — роскладáти, розбирáти, аналізувáти
Анализъ — рóсклад, розбір, анáліз(а)
Аналогическій — аналогíчний, схóжий, подíбний
Аналогія — аналóгія
Анархія — безпрáв'я, безуря́ддя, безлáддя, рóзрух, анáрхія
Анатомировать — потроши́ти, требуши́ти, порóти, різати, анатомувáти
Анахоретъ — анахорéт, скитник, одлю́дник, пустéльник
Анаѳема, анаѳемскій — анáхтема, анáхтемський
Ангажировать — анґажувáти, запрóшувати в тáнець
Ангелика, рос. Angelico — дя́гиль, дзéнгель

Ангелочекъ — янголя́, янголя́тко
Ангелъ — я́нгол. **Ангелъ за трапезу!** — Хліб та сіль! — **Ангелъ тьмы** — злий дух, нечи́стий
Ангельскій — я́нгольський, янголи́ни(і)й
Ангельчикъ — д. **Ангелочекъ**
Англичанинъ, не, англійскій — англича́нин, англича́ни, англієць, англича́нський, англійський, а́глицький. — **Англійская болѣзнь,** rachitus — одміна
Анданте, муз. — по́ва́гом, пома́лу
Андрогинъ — двоєна́стий
Андронъ — коря́к, коре́ць, черпа́к
Анекдотъ — 1) анекдо́т; 2) ви́гадка, побре́хе́нька, (правдоподібна) — можеби́лиця
Анемическій — малокро́вний
Анемія, мед. Anemia — малокро́в'я, блідни́ця
Анемометръ — вітромір
Анемонъ, рос. Anemone — сон, сон-трава́, сон-зілля
Анисовка — ганусі́вка
Анисовый — ганусо́вий
Анисъ, рос. Pimpinella Anisum — га́нус
Анитовый — кропо́вий
Анитъ, рос. Anethum graveolens — кріп, укріп
Анка, пт. Corvus monedula — га́лка, га́лич
Анналы — літо́пис
Анонимный — без'іме́нний, анонімний
Аналистъ — літопи́сець
Антагонистъ, антагонизмъ — супроти́вник, проти́венство, воро́жість
Антарктическій — півде́нний, антаркти́чний
Антидоръ — дара́, антидо́р
Антикъ — старовина́, старос(ь)ві́тчина, анти́к
Антилопа — са́рна, сайга́к, ди́ка коза́
Антипасха — провідна́ неділя
Антихристъ — анци́христ, анти́христ
Античный — стародавній, анти́чний, старови́нний
Антрактъ — антра́кт, межиді́я, пере́рва
Антропофаги — людоїди
Анчоусъ, риба Engraulis encrasicholus — хамса́
Анъ — аж, але́
Анютины глазки, рос. Viola tricolor — бра́тки, бра́тчики, брат та сестра́, полу́ц(ь)віт, полу́ц(ь)вітки, Іва́н та Марія, зозу́лині черевички
Апартаментъ, ы — кімна́та, с(ь)вітли́ця, кімна́ти, го́рниці, покої
Апатическій, апатичный — апати́чний, байду́жий, млявий
Апатія — апа́тія, байду́жість, мля́вість
Апеллировать — апелюва́ти, подава́ти на пере́суд
Апелляція — апеля́ція, пересуд
Апельсинъ, рос. Citrus aurantium — помера́нча, помера́нець
Аплодировать — плеска́ти
Аплодисменты — о́плески
Апологія — оборо́на, аполо́гія
Апоплексія, апоплексическій ударъ, мед. Apoplexia — грець. — (А щоб тебе грець побив!)
Апостатъ — недо́вірок, єрети́к
Апостема, мед. Abscessus — чиря́к, чи́рька, чи́рка
Аппаратъ — апара́т, пристрі́й
Аппетитный, но — апети́тний, смашни́й, до смаку́, у смак, сма́шно
Аппетитъ — апети́т, (бо́лізний) — їстове́ць. — **Аппетита нѣтъ** — не їсться, на їду́ не йде, на їдло не бере́, охоти нема́. — **Съ аппетитомъ** — до смаку́, у смак
Апрѣльскій — апрільський, квітн(ьо́)е́вий, ц(ь)вітн(ьо́)е́вий
Апрѣль — апріль, квітень, ц(ь)вітень
Арава — юрба́, си́ла, юрма́, тиск, зг(г)ра́я
Арапникъ — гара́пник, малаха́й
Арапъ — ара́б, му́рин
Арба — гарба́
Арбузецъ, арбузикъ — кавуне́ць, каву́нчик
Арбузный — кавуно́вий, каву́нячий
Арбузъ, рос. Gucurbita citrullus — каву́н
Аргамакъ — ruма́к
Аргументъ — до́від, до́каз
Арена — 1) аре́на; 2) (бою) — бойо́вище, по́ле, тічо́к; 3) (бігу) — біго́висько
Аренда — 1) оре́(а́)нда, посе́сія; 2) ра́та, чинш (за зе́млю)
Арендаторъ — ор(а)ендар, рандарь, посе́сор
Арендный — оре́ндний, посесі́йний
Арендная плата — ра́та, чинш
Арендовать — 1) найма́ти, ор(а)ендува́ти, брати в посе́сію; 2) держа́ти, трима́ти посе́сію
Ареометръ — вовчо́к
Арепейникъ, арепья, рос. Carduus — реп'я́х, будя́к, колю́х
Арестантская — арешта́нська, решта́рня, буцега́рня, хурди́ґа, те́мна, холо́дна
Арестантскій — арешта́нський
Арестантъ — арешта́нт, нево́льник, в'я́зень
Арестовать — 1) арештува́ти, забра́ти; 2) поцінува́ти
Арестъ — а́ре́шт
Аржанецъ, рос. Phleum — жи́тниця, P. pratense — пирі́й, ржа́нець
Аржанище — жи́тнище
Аржаникъ, рос. Plantago Lanceolata — подоро́жник, попу́тник, ра́нник, стяга́ч, порізни́к, соба́чі язички́. Д. під сл. **Аржанецъ**
Аржаной — жи́тний, жи́тній, жи́тяний
Арженуха — жи́тній хліб
Аристократическій — 1) аристократи́чний, шляхе́тський; 2) вельмо́жний, па́нський
Аристократія — 1) аристокра́тія, шляхе́тчина; 2) па́нство, шляхе́цтво
Аристократъ — аристокра́т, пан вельмо́жний, ду́ка
Ариѳметика — арих(т)ме́тика
Арія — а́рія, с(ь)пів
Арка — а́рка, дуга́, лу́ка. — (Зроблений аркою) — дужни́й
Арканъ — 1) арка́н; 2) припі́н, при́в'язь
Аркебуза — гаркебу́з, самопа́л
Арматура — 1) збро́я, бро́ня, ору́жжа; 2) армату́ра
Армія — а́рмія, ві́йсько
Армякъ — сви́та, свити́на, сіря́к, сірячи́на
Армянинъ — вірме́н, арме́н

Армянскій — вірме́нський, арме́нський
Арнаутка — 1) (жінка) — арнау́тка; 2) (пшениця), Triticum vulgare — арнау́тка, білоту́рка, гарні́вка
Ароматическій, ароматный — запашни́й, паху́чий, пахню́чий, духови́тий, пашни́й
Ароматъ — па́хощі, пах, дух
Аронникъ, рос. Arum maculatum — козя́ча борода́
Аронева борода, рос. Saxifruga sarmentosa — вене́рині ко́си
Арса, арсъ, рос. Iuniperus communis — ялове́ць
Арсеналъ — 1) арсена́л; 2) пушка́рня
Артачиться — норови́тися, опина́тися
Артель — арті́ль, (у рибалок) — вата́га, (у чумаків) — ва́лка
Артельщикъ — 1) арті́льщик, спі́льник (якої артілі); 2) ота́ман (артілі)
Артиллеристъ — гарма́ш, пушка́рь
Артиллерия — артилєрія, арма́та
Артистъ, ка — 1) арти́ст(а), ка; 2) ми́тець, мисте́ць, маста́к, ма́йстер, штукма́йстер
Артишокъ, рос. Cynara Scolymus — карчо́х
Артосъ — а́ртус, дарни́к
Арфа — 1) (муз.) — а́рфа; 2) гро́хот, ра́хва
Арфистъ, ка, арфянка — арфя́р, арфя́рка
Архалукъ — капта́н
Архаровецъ — леда́що, непутя́щий, шибеник; обі́дранець, обша́рпанець
Архивъ — архи́в
Архипастырь — влади́ка, архипа́стирь
Архитекторъ — архіте́ктор, будівни́к, будівни́чий
Архитектура — будівни́цтво
Архіерей — влади́ка, архире́й
Арчакъ — лу́ка (біля сідла)
Аршинникъ — 1) кра́марь; 2) шахра́й
Аршинничать — крамарюва́ти
Аршинный — аршино́вий
Аршинъ — арши́н. — **Мѣрять на свой аршинъ** — на свою́ мі́рку мі́ряти
Аскетъ — скитник, одлю́дник, пусте́льник
Асмодей — злий дух, сатана́
Аспарагъ, рос. Asparagus — шпара́га, за́ячий холодо́к
Аспидный — гри́фельний. — **Аспидная доска** — гри́фельна до́шка, тавле́тка
Аспидскій — га́спидський
Аспидъ — 1) змія́, Haje, Coluber haje, Naja — га́спид, (про чоловіка — злий, лихи́й) — гаспи́д; 2) гри́фель
Ассигновать — 1) асигнува́ти, призна́чити; 2) да́ти квито́к на гро́ші
Ассимилировать — асимілюва́ти, привподобля́ти, вподобля́ти
Ассимиляція — асиміля́ція, вподі́бнення, привподо́ба
Ассоціація — асоція́ція, товари́ство, арті́ль
Астма, мед. — заду́ха, ди́хавиця, я́духа
Астра, рос. Aster — га́йстра, гайстер, зи(і)мни́к, п'ятакі́вці, а́йстра
Астрагалъ, рос. Astragalus — богоро́дишна трава́
Астрологъ — астроло́г
Астролябія — верца́дло, астроля́бія
Асфальтъ — смола́ жидівська, осфа́льт
Ась — га?, що?, а що́?
Атава — ота́ва
Атака — ата́ка, на́пад
Атаковать — атакува́ти, напада́ти, ки́датися на ко́го, вда́рити на ко́го
Атаманскій — ота́манський, ота́манів
Атаманъ — ота́ман, (зб.) — отама́ння, ва́таг, ватажо́к
Атаманствовать — отаманува́ти
Атанде — тріва́й, почека́й, го́ді, а за́сь, а дзу́сь
Атеизмъ — безвір'я, неві́рство, безбо́жність
Атеистъ — не́віра, безбо́жник, атеї́ст
Атериика, рос. Arterina pantica — катери́нка, дугу́лька
Атласъ — отла́с, саєта, єдва́б
Атлетъ — ве́летень, ве́лет, дужа́к
Атмосфера — пові́тря, во́здух, атмосфе́ра
Атрибутъ — причанда́л. — **Атрибуты власти** — клейно́ди, знаки́
Аттестатъ — с(ь)відо́цтво, атеста́т
Аэростатъ — аероста́т, бальо́н
А ту! — тю-тю́!, кусі́, гуджга́, ги́дж(г)а́, утю́, гутю
Атукать — тютю́кати, гутю́кати, цькува́ти
Ата, атенька — та́то, тату́сь, ба́тенько
Ау! — агу́! аго́в! го-го́!
Аудиторія — авдито́рія, слуха́льня
Аудиторъ — авди́тор
Аукать, ся — гука́ти, одгу́куватись; перегу́куватись. — **Каково аукнется, таково и откликнется** — як гукаєш, так і одгу́кується
Аукціонъ — потó́ржка, ліцита́ція. — **Продать съ аукціона** — прода́ти з молотка́
Афеня — каца́п, розно́щик, щети́нник
Афера — ґешефт
Ахаиьки — ли́шенько!
Аханье — о́хання, о́хи
Ахать — 1) о́хати, зітха́ти; 2) дивува́тися, ляка́тися
Ахинея — дурни́ця, бридня́, нісені́тниця, тереве́ні. — **Ахинею нести** — тереве́ні пра́вити, нісені́тницю плести, дурницю верзти́, ка'зна що патя́кати
Ахти! — ох! ли́шенько!, гай-гай! — **Ему не ахти** — йому́ не ду́же до́бре, не со́лодко, не ме́д
Ахъ! — ох!, ой!, ах!

Б.

Ба! — ач!, чи-ба́!, чи ти ба́!
Баба — 1) (ма́ти ба́тькова або ма́тери і ко́жна стара́ жінка) — ба́ба, (здр.) — ба́бка, бабу́ся, бабу́ня, бабу́ля, бабу́сенька; 2) (чия́ жінка) — жі́нка, (молода́) — молоди́ця, (здр.) — жі́ночка, молоди́чка; 3) (ко́жна жінка) — жі́нка, ба́ба; 4) птиця Pelekanus — ба́ба пти́ця; 5) па́ска, па́пушник; 6) жураве́ль (коло кирниці); 7) (кома́ха) — ба́бка, ба́бич; 8) ба́ба, до́вбня, довбе́шка
Бабахнуть — бу́хнути, ге́пнути, бря́знути

Бабахъ — бух, геп, брязь
Бабенка, бабеночка — молодичка, жіночка
Бабень — бабій, бабич
Бабить — бабувати, бабити
Бабища — бабега, бабище
Бабій — 1) жіночий, жіноцький; 2) бабин, баб'ячий, бабівський
Бабій зубъ, гриб Sclerotium clavus — ріжкй, чорні ріжки, (гал.) — матка, старий хліб
Бабій умъ, бабій разумъ, рос. Gypsophila paniculata — перекотиполе, покотиполе, катун
Бабье лѣто — бабине літо
Бабьи зубья, рос. Dentaria — зубниця, живець, ясенець
Бабьи немочи — примхи, вередування
Бабьи румяна, рос. Echium Onosma — краснокорінь, красний корінь, громовик, шарило
Бабка — 1) д. **баба**; 2) лікарка, знахарка, шептуха; 3) (в дитячій грі кісточка) — бабка, паця, (та, що нею б'ють) — битка, (налита оливом, свинцем) — олив'янка, свинчатка; 4) бабка (кілька снопів льону або конопլі, поставлених сторч, брусок гострити косу і т. д.); 5) рибка Gobius — бичок (на Бузі, Дністрі і Дніпрі і під Одесою): Gobius melanostomus — губань, G. marmoratus — бичок, цуцик, G. fluviatilis — б. гонець, G. platucephalus — головань, головач, G. Trautvetteri — б. горлач, G. melanio Pall. — б. коваль або чорний, G. Ratan — ротань; 6) рос. Plantago arenaria — бабка трава, хмелик
Бабничанье — бабування
Бабничать — д. **Бабить**
Бабочка — 1) Papilio — метелик, мути(е)ль. — **Ночная бабочка**, Phalaena — полуношник
Бабукъ, звірьок, Dipus jaculus — земляний заєць
Бабушка — бабуся, бабусенька, бабуля, бабуня
Бабушкинъ — бабин, бабусин, бабунін
Бабье — жінки, жіноцтво, жінота, баби
Бабы, сузір'я Плеяди — волосожар, квочка, квочка з курчатами
Бавушка — забавка, виграшка, цяцька
Багажъ — багаж, клунки, пакунки, вантаж
Багоръ — 1) ком. Cocus — червець; 2) (краска) — манія, червець, кармазин, бакан
Багоръ — пішня, гак
Багрецовый — 1) червчастий, червонястий, бакановий; 2) кармазиновий
Багрецъ — червець, кармазин
Багрить, багриться — червонити; червоніти
Багровина — синяк, басаман
Багровый — червоносиній
Багровѣть, багрѣть — д. **Багриться**
Багрянецъ — червінь, -веню
Багряница — багряниця, червениця
Багряный — червоний
Багульникъ, рос. — 1) Ledum palustre — головолом, болотник; 2) Spiraea Ulmaria — гірошник, огірошник, бузина болотна, жаб'ячі конопельки, кашка, медуниця
Бадаржанъ, рос. Solanum melongena — баклажан (синій), Lycopersicum esculentum — помідор(а)
Бадейщикъ — бондарь
Бадья — 1) відро, цебер, цебро; 2) балія, балія, шаплик, (в котрих розноіщики продають рибу); 3) діжка, кадовб, (для меду, частіше з липи) — липівка; 4) рос. Typha — рогіз, рогоза, кіях, кіяхи, султанчики, палки
Бадьянъ, рос. Illicum anisatum — бодян. **Б. дикій,** Dictamnus albus — ломиніс
Бадяга, губка Spongia або Bodiaga fluviatilis et lakustris — бодяга, водяна губка, надошник, ладожник
Бадяжникъ — жартун, веселун, кумедник, с(ь)міхун; базікало
Бадяжничать — жартувати, пустувати, кривитися, кумедничати, базікати
База — база, основа, підстава, підвалина
Базарить, базарничать — базарювати
Базаръ — базар, торг, торжок, місто, ринок
Базилика — 1) церква (особливого будування); 2) рос. Ocimum basilicum — васильки, душисті, церковні васильки
Баиваться — боятися, страхатися, потерпати
Баиньки — спатки, спатоньки
Байбакъ — 1) звірьок Arctomys bobae — ба(й)бак; 2) лежень, ледарь, ледащо; 3) бурлака; 4) колода, оцупок
Байбачій — байбаковий
Байдара — човен, байдак
Байка — 1) казка, байка, приказка, пісенька (колискова); 2) бая, байка (тканина)
Байковый, байчатый — баєвий
Байчивый, байщикъ — балакливий, балакучий, балаклій, говіркий, щебетун
Бакалавръ — бакаляр
Бакалда, бакалдина — бакай, ковбань, ковбаня
Бакалейникъ — бакалійник
Бакалейный — бакалійний
Бакалейщикъ — бакаліищик
Бакалея — бакалія
Бакенбарда, бакенбардъ, частіше мн. **бакенбарды** — бакирі, бурці, баки
Баклага — 1) боклаг, ба(о)клажок, банька, барилко; 2) мазниця
Баклажанъ — д. **Бадаржанъ**
Бакланъ — 1) водяна птиця Phalacrocorax; 2) колодка, штурпак, оцупок, цурупалок; 3) головань, головатий
Баклуша — 1) **Бить баклуши** — байдики бити, байдикувати; 2) колесо (чавунне, гідравлічне); 3) тарілки (муз.)
Баклушникъ, ца — ледарь, ка, лодарь, ка, ледащо, ледащиця, байдикун
Бакулить — балакати, базікати
Бакуня — балясник, базікало
Бакча — баштан
Бакчевикъ, бакчевникъ — баштанник

Бакчевой — баштáновий
Бакшинъ — гостúнець, могорúч, басарúнка, базарúнка; хабáрь
Балабонить — дзвонúти, брехáти, розбрíхувати
Балаганный — 1) ятошний; 2) кумедіянський
Балаганъ — 1) ятка; 2) землянка, намéт, курінь
Балагурить — базікати, балáкати, шуткувáти, пустувáти, жартувáти
Балагурство — балáчка, базікання, баляндрáси, жартувáння
Балагуръ — базікало, баляндрáсник, цокотýн, торохтій; веселýн, жартýн, кумéдник
Балакиръ — глéчик, гóрщик (на молокó)
Балалайка — балабáйка, балалáйка
Балансировать — 1) рівновáжитися, балянсувáти; 2) танцювáти (на канаті)
Балансъ — 1) рівновáга, балá(я)нс; 2) балáнс, обрахýнок
Баластъ — тягá, савýр, груз
Баластить — ладувáти, баластувáти
Балахвость — волоцюга
Балахонъ — балахóн, хламúда, халáт
Балбесничать — лодарювáти, бáйдики бúти, байдикувáти
Балбесъ — бéл(ь)бас, бéцман, лóдарь, лéдарь
Балбешка — оцýпок, штурпáк, цурýпалок
Балда — 1) гýля, ґуля (на дереві); 2) дóвбня; 3) мóлот (ковальський); 4) бóвдур, гéвало
Балданъ, рос. Rhamnus frangula — жóстір, жóстер
Балдахинъ — балдахúн, намéт
Болдріанъ, болдырьянъ, рос. Valiana officinalis — овер'ян, одхáсник, чóртове ребрó, бісове ребрó, стоян, дідьче ребрó
Балентрясы — 1) баляси, баляндрáси; 2) вигадки, витребéньки
Балка — 1) брус, (під стéлею) — свóлок, (тóнший під стéлею) — трям, трямóк, (між крóквами) — бáнта, бáнтина; 2) бáлка
Балконъ — ґáнок, вишка
Баллотировать, ся — голосувáти, ся
Баллотировка — голосувáння
Баллъ — 1) (при голосувáнні) — гóлос, жéреб, жеребóк; 2) од(від)мітка, бал, нотáтка
Балмошный — нерозсýдливий, необáчний, пустотлúвий, вітрогóн
Балмошь — дурнúця, дýрощі, дýрість
Балованный — бáлований, мáзаний, пéщений
Балованье — мáзання
Баловать, ся — 1) пустувáти, жирувáти; 2) мáзати, пестúти
Баловень — пестýн, миловáнець, (про дітей) — мазýн, мазýнчик, мамій, мáзаний пиріжóк, мазéпа, (в їді) — пшенúшник
Баловникъ, ца — 1) мазій, ка; 2) пустýн, ка, пустýшка, жирýн, ка, брикýн, брикунéць
Баловство — 1) пустувáння, пустóта, пýстощі; 2) мáзання, потурáння
Баль — баль, бенкéт, вечернúці. — **Ѣздить по баламъ** — балювáти, балувáти, бенкетувáти
Балы — баляси, баляндрáси. — **Точить балы** — баляси, баляндрáси точúти, прáвити
Бальзаминъ, рос. Impotiens balsamina, I. noli me tangere — не руш мéне, розрúв, черевички Божої матері
Бальзамировать, ся — бальзамувáти, ся, мастúти, ся
Бальзамическій — бальзáмовий, запашнúй, пахнючий
Бальзамъ — бальзáм, живнúна
Бальный — бальóвий
Балюстрада — баляси
Балясина — баляса (стóвпик в балясах)
Балясникъ — балясник
Бамбай, рос. Valeriana dubia — адáмове ребрó, чóртове ребрó
Банда — бáнда, ватáга, зґрáя
Бандероль — перепáска, бандерóля
Бандитъ — бандúт, розбíйник, розбишáка, харцúз, харцизяка, (в Карпатах) — опрúшок
Бандурить — брúнькати
Банить, ся — бáнити, ся, мúти, ся
Банка — бáнька, слóйка, слóїк, (з бляхи) — бляшáнка, пýшка
Банкетъ — бенкéт, ýчта
Банкротиться — банкрутувáти
Банкъ — бáнок
Банникъ — 1) мітлá, віхоть, щітка (задля чúстки гармáт); 2) віник (в лазні)
Банный — лáзневий, банькóвий. — **Присталь, как банный листъ** — причепúвся, як смолá
Баночный — бáньковий, слóїковий
Бантъ — бант, (на взір квітки) — квітка, (на взір метéлика) — метéлик
Банщикъ — лáзник, лазнюк, бáньщик
Баня — лáзня, бáня
Барабанить — барабáнити, тарабáнити, торохтіти
Барабанъ — барабáн, тарабáн
Барабанный — барабáнський
Барабошить — куйóвдити, кудóвчити, колóшкати, роскидáти, перевертáти
Баракъ — курінь, байрáк
Баранецъ — 1) рос. Lycopodium cavatum — дерезá; 2) рос. Primula officinalis — прóліски, просерéн, первóц(ь)віт, медянúк, медяничкú, медянúк-зілля, бóжі рýчки, сорóчі лапкú, лісовé зілля, кóтики, (гал.) — ключики, кукурічка, гадúнниця
Баранина — барáнина, овéчина, махáн
Бараній — барáнячий. — **Согнуть въ бараній рогъ** — в дугý зігнýти, на пóрох стéрти
Баранка, мн. баранки — 1) бýбличок, бýблички, обáрúнок; 2) калáчик, баранéць
Баранокъ — гú(є)мбель
Баранчикъ — 3) рос. Glechoma hederacea — кóтики, лісовá м'ята, росхіднúк, шáндра
Баранъ — 1) барáн, (здр.) — баранéць, (вúхолошаний) — вáлах, скіп, (на плід) — авряк, (круторóгий) — кручáк, (ди-

кий) — тур; 2) баранняча шкура, смух, смушок; 3) коло(й)воро(і)т; 4) глечик (з двома носиками)
Барахтаться — 1) вовтузитися, порпатися, тріпатися; 2) боротися, борікатися
Барашекъ — 1) баранець, баранчик, ягня, ягнятко; 2) пт. Scolopax — баранець, вівчарик, баранчик
Барашки — 1) кучері; 2) зайчики (білі хвильки на воді); 3) баранці (кучеряві хмарки); 4) бруньки, котики (на вербі то-що)
Барашковый — баранячий, ягнячий, (про смух) — смушевий, смушковий
Барбарисъ — рос. Berberis vulgaris — байбарис, кислянка, квасниця
Барвена, риба Mulus barbatus — барбун, барбуля
Барда — барда
Барденый, бардовый — бардовий
Бардъ — кобзарь, бандуриста, бандурист, бандурник
Баре — пани, панство, панва, панове
Барельефъ — горорізьба
Баржа — баржа, байдак
Бариновъ — панів, панський
Баринокъ — панок, (мн.) панки
Баринъ — пан, (з дрібного панства) — панок, підпанок, полупанок, (з мужиків) — недопанок. — **Большой баринъ** — пан на всю губу
Баритонъ — баритон, підбасок
Бариться — паніти, удавати пана, паношитися
Баричъ — 1) панич, паничик, паниченько
Барка — барка, байдак
Баркасъ — баркас, дуб, шаланда
Баронесса — баронова
Барочный — байдаковий
Барская спесь, рос. Lychnis chalcedonica — зірки, зірочки
Барскій — панський, панів. — **Барское дитя** — паня, паненя, (мн.) — паніта, паненята
Барство — панство, панування
Барствовать — панувати, паном жити
Барсукъ, зв. Meles taxus — бурсук, харсун
Барсучій — бурсуковий, харсуновий
Барханъ — кучугура
Бархатецъ — 1) здр. с. **Бархатъ**; 2) рос. Tagetes patula — чорнобривці, чорнобривець, оксамит
Бархатка — 1) оксамитка; 2) рос. Bellis perennis — стокроть, стокротка
Бархатникъ — оксамитник, кармазинник
Бархатный — оксамитний, оксамитовий, бархатовий
Бархатъ — оксамит, бархат
Барченокъ, барчикъ — панич, (здр.) паничик, паниченько
Барчуковъ — паничів, паничевський, паничівський
Барщина — панщина
Барщинникъ — крепак, панщанин
Барщинный — панський, крепацький
Барынинъ — панін, паніїн
Барынька — панійка
Барыня — 1) пані, панія, господиня; 2) рос. Crataegus Oxyacantha — глід
Барышникъ — баришник, менжун, (волами) — прасол, (кіньми) — ліверант
Барышничать — баришувати, менжувати, прасолувати
Барышнинъ — панночкин, паннин, панянський
Барышня — панна, панночка, панянка, паняночка
Барышъ — бариш, зиск, користь
Басенка — баєчка, казочка
Басенникъ — баєш(ч)ник, байко
Басенный — баєш(ч)ний
Басистъ — басиста, басистий
Басистый — басовий
Басить — басити
Басище — басюка, басюра
Баснописецъ — байкарь
Баснословний — 1) баєшний; 2) небувалий, нечуваний, дивовижний
Баснь, басня — байка, приказка
Басовой — басовий
Басонъ — галун, брузумент
Бассейнъ — 1) водозбір, копанка, сажавка; 2) падь, влоговина, макітра; 3) басейн
Баста — годі, досить, буде, край, шабаш
Бастіонъ — башта
Бастовать — шабашити, переставати, бастувати, страйкувати
Басурманить, ся — бусурменити, ся, турчити, ся
Басурманскій — бусурменський
Басурманъ — бусурмен, бузувір
Басъ — бас. — **Пѣть басомъ** — с(ь)півати баса
Батарь — лопух, реп'ях, бур'ян
Батенька — батенько, батечко, татко, тато, татусь, татуньо
Батогъ — палиця, кий, лозина
Батожить — дубасити, чухрати, пужити
Батожье — палічча, киї
Батракъ — наймит, бурлака, бурлак, (зб.) — бурлацтво
Батрачество — бурлукування, найми
Батрачить — наймитувати, бурлакувати, по наймах ходити
Батрачиха, батрачка — наймичка, наймитка, бурлачка
Батька — 1) батько, татко; 2) пан-отець, батюшка
Батькинъ, батьковъ — 1) батьків, татів, батьковий, отцевий; 2) попів, попівський, поповий, пан'отців
Батюшка — д. **Батенька** і **Батька**
Батя — д. **Батька 1**
Бауль — 1) скриня, скринька (обтягнута шкурою і окута залізом); 2) візок (санки з будкою)
Баутка — баєчка, приказка, побрехенька
Бахарь — 1) байко, баєшник, казочник, базікало, балясник; 2) лікарь, знахарь
Бахвалить, ся — хвалитися, вихвалятися, хвастати, ся
Бахвалъ, бахвалка — хвастун, ка, хвалько, чванько
Бахвальство — хвальба, хвастощі
Бахилы — постоли, верзуни, кожанці, ходаки

Бахрома — торочки́, фре́нзлі, торо́чка, пацьо́рки
Бахромистый — торочкова́тий, френзеля́стий
Бахромить — торочи́ти, френзлюва́ти
Бахромочная трава, рос. Herniaria glabra L. — гладу́н, осту́дник, грім, соба́че мило
Бахромочный — торочко́вий
Бацнуть, ся — 1) ге́пнути, ся, тра́хнути, ся, бу́хнути, ся, бря́знути, ся, бебе́хнути, ся; 2) ля́пнути
Бацъ! — бух, геп, брязь, бебе́х, лясь, ляп!
Башенница, рос. Turritis glabra — польови́й льоно́к, пу́жник, гайдама́ка
Башенный — баштови́й
Башка — голове́шка, голова́-макі́тра, каба́к
Башковатый — 1) голова́тий, голова́ч, голова́нь
Башмакъ — 1) череви́к, (здр.) — череви́чок, (мн.) — череви́ки, череви́чки; 2) гальмо́, га́льма
Башманка, рос. Cupripedium — череви́ки
Башмачникъ, ца — череви́чник, ця
Башмачный — череви́чний
Башмачокъ — череви́чок
Башмачок каріннъ, рос. Cypripedium Calceolus — жо́вті зозу́льки, череви́чки
Башмачки, рос. Delphinium Consolida — сокирки́, польові́ сокирки́, комаро́ві но́сики, череви́чки
Башня — ба́шта, ве́жа, (рухо́ма у козакі́в при облö́зі) — гуляй-городи́на, (вартова́) — варто́вня
Баю, баюшки-баю — лю́лі, лю́лі-лю́лі
Баюкальний — колиско́вий
Баюкать — лю́ляти, колиха́ти, колиса́ти, ко́тика с(ь)піва́ти, прис(ь)пі́вувати
Баянъ — кобза́рь, боя́н
Баять — мо́вити, каза́ти, ба́яти
Бдитель, ница — невсипу́щий
Бдительность — пи́льність, невсипу́чість, дба́лість, дбання́
Бдительный — невсипу́чий, доглядни́й, дба́лий, дбайли́вий, пи́льний
Бдѣніе — 1) безсо́ння; 2) д. **Бдительность**
Бдѣть — 1) не спа́ти, не всипа́ти, ніч зо́рити; 2) дба́ти, пильнува́ти, догляда́ти
Бедерный — стегнови́й
Бедерчатый — стегна́стий
Бедренецъ, рос. Pimpinella Saxifrago — козе́л, ко́злики, бедре́ць, бедрине́ць
Бедренецъ описовый, рос. — 1) Pimpinella anisum — га́нус; 2) Achillea — дереві́й, крива́вник, серпоріз; 3) Sanguisorba officinalis — родовик, сухозло́тиця, ужаче зілля
Бедро, мн. **бедра** — стегно́, ку́льша, (мн.) ку́льші
Бедрянка цареградская, рос. Cydonia vulgaris — гду́ля, квіт
Беза, рос. Syringa vulgaris — бузо́к
Безалаберность — безла́ддя, непоря́док, нерозсу́дливість, безла́дність
Безалаберный — безла́дний, нерозсу́дливий
Безалаберщина — д. **Безалаберность**
Безбожіе — д. **Атеизмъ**
Безбожникъ — д. **Атеистъ**
Безбожничать — безбо́жничати, не ма́ти Бо́га в со́бі, блюзни́ти
Безбожный — безбо́жний, немилосе́рдний
Безбокій — безбо́кий
Безболѣзненность, безболѣзненный — безхво́рність, безбо́лісність, безбо́лісний, безбо́лізний
Безбородый — безборо́дий, безборо́дько, голоборо́дий, голоборо́дько
Безбоязненность, безбоязненный — безбоя́ззя, с(ь)мі́ливість, відва́га, небоязьки́й, с(ь)мі́ливий, відва́жний
Безбрачіе, безбрачность, безбрачный — безшлю́б'я, безже́нство, безшлю́бний, безжо́нний
Безбрежный — безкра́їй
Безбровый — безбро́вий, безбро́вний
Безбрюхій — безпу́зий, безпу́зько
Безбурный — ти́хий, спокі́йний, небурхли́вий, затишни́й
Безбѣдность — доста́ток, замо́жність
Безбѣдный, но — 1) замо́жний, заможне́нький, з доста́тком; 2) без біди, в достатку
Безведренница, безведріе — него́да, него́диця, не́погодь
Безвинно — безневи́нно, без вини́, непови́нно; даре́мне, да́рма
Безвинность, безвиновность — безневи́нність, непови́нність
Безвинный, безвиновный — безневи́нний, непови́нний
Безвкусица, безвкусіе — не́смак, несма́чність
Безвкусный — несмаш(ч)ни́й, не до смаку́
Безвлажный — сухий, нево́хкий, безво́глий
Безвластіе, безвластный — без'уря́ддя, безвла́стя, безвла́(ст)дний
Безводица, безводье, безводный — суш, безві(о́)ддя, безво́дий
Безвозбранный, но — незаборо́нений, ві́льний, без перешко́ди, безборо́нний
Безвозвратный, но — безповоро́тний, без вороття́, безповоро́тно
Безвозмездный, но — дармови́й, даре́мний, без гро́ши(е)й, да́рма, ду́рно, даре́мне, да́ром, за спаси́бі
Безволосый — безволо́сий, голомо́зий, голомши́вий, ги́рявий
Безвредный, но — нешко(і)дли́вий, невадли́вий, не шко́дить, не ва́дить, не ва́дно
Безвременникъ — 1) безтала́нний, бездо́льний; 2) рос. Colchicum autumnale — шапра́н дикий
Безвременница — д. 1) **Безведренница;** 2) него́да, лиха́ годи́на, приго́да, лихолі́ття; 3) безтала́нна, бездо́льна, безща́сниця
Безвременный, но — невча́сний, недоча́сний, не в час, не вча́сно, не до часу́, недоча́сно, передча́сний, но ·
Безвременье — 1) д. **Безвременница 1 і 2**
Безвыводной, безвыводный — невиво́дний
Безвыгодный — невигі́дний, некори́сний
Безвыходный — 1) безви́х(о)ідний; 2) невикру́тний, безпора́дний

Безвычурный — прóстий, невигáдливий, немудрóваний
Безвыѣздный — безвиї́здний
Безвѣдомый — бéзвісний, невідóмий, незнáний
Безвѣрный — без(не)вíрний, нéвіра
Безвѣстіе — безвістя, бéзвість
Безвѣстный, но — безвісний, невідóмий, незнáний, бéзвісті, невідóмо, незвісно
Безвѣтренный — безвітрий, тúхий, (про яке місце) — затúшний
Безвѣтріе — безвітря, тúша
Безглавить — рубáти, стинáти гóлову, (про кару) — гóрлом карáти, на гóрло карáти
Безглавный, безглавый — безголóвий
Безглазый — без'óкий
Безгласіе, мед. Aphonia — безголóсся, німóта
Безгласный, но — безголóсий, не мáючий гóлосу, безмóвний, німúй, без гóлосу, німо; нúшком
Безгнѣвный, но — безгнíвний, без гнівý
Безголовый — 1) безголóвий; 2) дурноголóвий, дурнúй
Безголосный — безголóсий
Безгордостный — негóрдий
Безграмотность, безграмотный — неграмотність, неписьмéнність, негрáмотний, неписьмéнний
Безграничность, безграничный — безмíр'я, безмéжність, безмéжний, безкрáїй
Безгрѣшный, но — безгрíшний, негрíшний, без гріхá, по прáвді
Безданно — бездáнно, без плáти, дáрма
Бездарность, бездарный — недотéпність, нездáтність, нездóльність, недотéпний, нездáтний, нездóльний, недотéпа
Безденежный, но — 1) без грóшей, безгрошé(о)вий; 2) безплáтний, дарéмний, дармовúй, без грóшей, дáрма, дýрно, дарéмне
Безденежье — безгрíшша, безгрошéв'я
Бездна — 1) безóдня, прíрва; 2) сила, без ліку, бéзліч, сила тяжкá, до кáта, до біса, до чóрта, до стобíса
Бездождица, бездождіе — бездóщиця, посýха, сýша, сухоліття
Бездождный — 1) недощовúй; 2) сухий, посýшний
Бездоимный, бездоимочный — без недоїмки
Бездоказательный, но — бездóказний, бездóвідний, без дóказу
Бездолье — безталáння, буздóлля, безголóв'я
Бездольный — 1) train бездóльний, безталáнний, безщáсний, нещасний; 2) бот. Acotyledones
Бездомникъ, ца — бурлáка, бурлáчка
Бездомный — безхáтній; безпритýльний
Бездомовщина — бурлáцтво
Бездонный — 1) безденний; 2) безóдній, безóдний. — **Какъ въ бездонную бочку** — як у прíрву
Бездорожица, бездорожье — бездорíжжа, безпýття
Бездоходный — бездохíдний
Бездушіе — бездýшність, нечýлість
Бездушный — 1) бездýшний, нечýлий, нечуствéнний; 2) мéртвий, неживúй; 3) немилосéрдний, лютий, черствúй
Бездѣйственный — неробóчий, недіяльний, гулящий
Бездѣйствіе — недіяльність, неробóта, безробіття
Бездѣлица, бездѣлка, бездѣлушка — дрібниця, дріб'язок, дрібнúчка, витребéнька
Бездѣлье — неробóта, гýлянки, гýльки, гультяйство. — **Отъ бездѣлья** — з нічого робúти, зничéв'я
Бездѣльникъ, ца — ледáщо, ледащúця, лéдарь, ка, гульвíса, гультá(я)й, ка, лéжень
Бѣздѣльничать — 1) байдикувáти, байдики бúти, не працювáти, гулáти; 2) ледащувáти, ледарювáти
Бездѣльничество — байдикувáння, ледáцтво, гýльки
Бездѣльный — гулящий, неробóчий
Бездѣтный — бездітний
Бездѣтность, бездѣтство — бездіцтво
Безешка — (жартливо) — поцілýнок, цмок
Безжалостный, но — немилосéрдний, нежалісливúй, лютий, без жалю, немилосéрдно
Безженный — нежонáтий, безжéнний
Безжизненность, безжизненный — 1) мéртвість, мéртвий, неживúй; 2) безжúвність, млявість, безжúвний, млявий
Беззаботливость, беззаботность, беззаботливый, беззаботный, но — недбáлість, недбáльство, недбайлúвість, недбáлий, недбáйливий, безклóпітний, безжýрний, необáчний, недбáлиця, не знáй-бідá, недбáло, безжýрно, без клопóту
Беззавѣтный, но — 1) незаборóнений, незакáзаний; 2) щиросéрдий, без(не)óглядний; 3) безкрáїй, безумóвний
Беззаконіе — беззакóння, безпрáв'я
Беззаконничать — беззакóнувати, закóн ломáти, робити не по закóну
Беззаконный — беззакóнний, безпрáвний
Беззапретный — незаборóнений, дозвóлений
Беззаступный — беззастýпний, без'оборóнний
Беззастѣнчивый — несоромлúвий, безсорóмний
Беззатѣйливый, беззатѣйный — прóстий, невигáдливий, немудрóваний
Беззащитный — беззастýпний, беззахúстний
Беззвонный — бездзвíнний
Беззвучный — глухúй, беззвýчний, тúхий
Беззвѣздный — беззóрий, незóряний
Безземельица, безземелье — беззéмéлля
Безземельный — беззéмéльний, неґрунтóвий, підсусідок
Беззнойный — неспекýчий, непалючий
Бесконечность — безконéчність, безмíрність
Безконечный, но — безмíрний, безкрáїй, без міри, без крáю, без кінця, без кінця-крáю, безконéчний
Безконный — піший, безкінний, некінний

Безкормица — безгодів'я, недостача корму, паші, голопаша
Безкорыстіе — безкористливість
Безкорыстный — некористливий
Безкостный — безкостий
Безкосячный, безкосящатый — без одвірків, без луток
Безкровіе — д. **Анемія**
Безкровельный — безверхий
Безкровный — 1) безкровий, безкровний; 2) безрідний, безрода; 3) безпритульний
Безкручинный — безжурний, безсумний
Безкрылый — безкрилий
Безвладица — безладдя, негода, нелад
Безлестный — непідлесливий, щирий
Безлиственный, безлистый — безлистий, безлистявий
Безлихвенный — нелихвярський
Безличный — 1) неособистий; 2) безличний, лиця немаючий
Безлунный — немісячний
Безлѣсный, безлѣсый — безлісний
Беслѣсье — безлісся
Безлюдить — збезлюжувати, спустош(ув)ати
Безлюдье — безлюддя
Безмала — трохи не, мало не
Безменъ — безмін
Безмозглый — безмозкий, безглуздий
Безмолвіе — мовчання, тиша
Безмолвный, но — безмовний, мовчазливий, мовчазний, мовчки, без мови, німо
Безмолвствовать — мовчати, німувати
Безмолочница — недійна (корова)
Безмужница — безмужня жінка, (в розводі) — розвідка, (кинута чоловіком) — покидячка, лишена
Безмѣрность — безмір'я, безмір
Безмѣрный, но — безмірний, безкраїй; без міри, через верх, через край, надзвичайно, надто
Безмѣстный — безпосадний
Безмятежіе, безмятежность — спокій, супокій, тиша, безтурботність
Безмятежный — спокійний, супокійний, тихий
Безнадежность, безнадежный — безнадійність, безнадійний
Безнадобный — непотрібний
Безнаказанность, безнаказанный, но — безкарність, безкарний, но
Безнарядица, безнарядье — безладдя, безуряддя
Безнамѣренный — навмисний, без наміру
Безнаслѣдный — безнащадний
Безначаліе — без'уряддя, безголов'я
Безначальный — безпочатковий, одвічний, предковічний
Безначальственный — без'урядний
Безнравственность — неморальність
Безнравственный — неморальний, роспустний, непутящий
Безобидный, но — 1) справедливий, без кривди, по правді; 2) невразливий
Безоблачный — безхмарний, ясний
Безобразить, безобразничать — 1) нівечити, гидити; 2) бешкетувати, шибеничати, дуріти, ка'зна що виробляти, безчинствувати
Безобразіе — 1) гидота; 2) непорядок, негожість, безчинство, незвичайність
Безобразникъ — гидотник, паливода
Безобразный — 1) поганий, гидкий, бридкий; 2) негожий, незвичайний
Безоглядный, неосмотрительный — необачний
Безоговорочный — безумовний
Безопасливо — безпешно, безбоязно
Безопасливость, безопасливый — необережність, необачність, необережний
Безопасность, безопасный — безпеч(ш)ність, безпеч(ш)ний
Безоплатный — невиплатний, несплатимий
Безоружный — без'оружний, беззбройний
Безостановочный, но — безустанний, безупинний, безперестанний, невпинний, безустанно, без перестанку, без перерви, раз-ураз
Безостный, безостый, безосый — неостистий, голоколосий
Безостный костеръ, рос. Bromus inermis — пирій
Безотбойный — в'їдливий, невідчепний, невідчіпний
Безотвѣтность — безод(від)мовність, безмовність
Безотвѣтный — безод(від)мовний, безмовний, безголосий
Безотвѣтственность, безотвѣтствіе, безотвѣтственный — неодвічальність, невідповідальність, невідповідальний
Безотвязность, безотвязчивость — невідчепність, в'їдливість
Безотговорочный, но — неод(від)мовний, но
Безотдаточный, но — безповоротний, но, без віддачі
Безотецкій — без'отецький, безбатченко
Безотлагательность, безотложность — пильність, невідкладність, беззволочність, неодволочність
Безотлагательный, безотложный, но — неодкладний, неодволочний, пильний, неодмінно, пильно, притьмом, конче
Безотлучный — невідлучний, невідступний, безвідходний
Безотмѣнный — неодмінний, невідмінний
Безотносительный — безвідносний, невідносливий
Безотрадный — 1) безрадісний, нерозважний, безпорадний; 2) сумний
Безотступный — невідступний, невідчепний
Безотходный — невідхідний
Безотчетный, но — 1) неодвічальний, неодповідальний, неодвічально, на віру; 2) непритомний
Безочередный, но — 1) нечерговий, не в чергу, не по черзі; 2) незмінний, непеременний, но
Безошибочность, безошибочный, но — непомильність, непохибність, непомильний, необмильний, непохибний, но, без помилки, без обмилки
Безпагубный — незгубний
Безпалый — безпалький, безпалько

Безпамятливость, безпамятность, безпамятливый, безпамятный — непам'ятли́вість, безпа́м'ятність, безпа́м'ятний, непам'ятли́вий, непам'яту́щий
Безпамятство — неприто́мність, нестя́ма, забуття́
Безпардонный — 1) лю́тий, немилосе́рдний; 2) наха́бний. — **Безпардонная голова** — шибеник, галати́н, зайди́-голова́
Безпарный — безпа́рий, непари́стий
Безпаспортный — безпа́шпортний, безбіле́тний
Безпастушко — бе́збеш, само́пас, самопа́сом
Безпека — недба́лиця
Безпереводный — 1) невиво́дний; 2) неперево́дний
Безперемѣнный — незмі́нний, неодмі́нний, неперемі́нний
Безперый — безпе́рий
Безпечальный — безжу́рний
Безпечность — недба́лість, недба́льство, недбайли́вість, необа́чність
Безплатный, но — безпла́тний, дармови́й, даре́мний, без пла́ти, ду́рно
Безплеменный, безплемянный — безплеме́нний, безрі́дний, без ро́ду
Безплодіе — неплі́дність, неродю́чість
Безплодный, но — безплі́дний, я́ловий, (про землю, рослину) — неродю́чий, недоро́дний, (про тварі) — неплодю́чий, безплеменний, (про жінку) — безплі́дна, безпло́дниця, непло́дниця
Безплодная трава, рос. Cerastium vulgatum — укла́дник, цви́нтарник
Безплотность, безплотный — безтіле́сність, безтіле́сний
Безповоротный, но — д. **Безвозвратный**
Безподобный, но — незрівня́ний, дуже га́рний, чудо́вий, без порівня́ння, незрівня́но, ду́же га́рно, чудо́во
Безпозвоночный — безхребе́тний, безкря́жний
Безпокоить, ся — турбува́ти, ся, клопота́ти, ся, побива́тися, непоко́їти, ся, труди́ти, ся. — **Не безпокойтесь** — не турбу́йтесь. — **Онъ совсѣм не безпокоится** — він і га́дки не ма́є
Безпокойный — 1) невпокі́йний; 2) неспокі́йний, невгомо́нний, невгаву́чий
Безпокойствіе, безпокойство — неспо́кій, турбо́та, турбува́ння
Безполезный — некори́с(т)ний, непожи́точний
Безполый — 1) без помо́сту, без підлоги, (хата або що); 2) безпо́лий (про одежу)
Безпомощность, безпомощный — безпора́дність, безпора́дний, безпо́мічний
Безпомѣстный — безземе́льний
Безпорочный — безгрі́шний, бездокі́рний
Безпорточникъ, безпорточный — безшта́нько
Безпорядица, безпорядокъ — безла́ддя, гармідер, розгардія́ш
Безпорядочно — без ладу́, недоладу́, непоря́дно, буз путтям
Безпорядочность, безпорядочный — безла́дність, непу́тність, безла́дний, непу́тній, непутя́щий
Безпосредственный — безпосере́дній
Безпотомный, безпотомственный — безді́тний, безнащა́дний
Безпочвенный — безгрунто́вний, безпідста́вний
Безпошлинно — безми́тно, без ми́та, безда́нно
Безпощадный — немилосе́рдний, лю́тий
Безправіе — безпра́в'я, безправство
Безпредѣльность, ный — д. **Безграничность, ный**
Безпрекословіе, безпрекословность — безсупере́чність
Безпрекословный, но — безсупере́чний, неодмо́вний, безсупере́чно, неодмо́вно, без супере́ки
Безпремѣнный, но — безпремі́нний, но
Безпрепятственный, но — ві́льний, неприпи́нний, ві́льно, без перешко́ди
Безпрерывный, безпрестанный — д. **Безостановочный**
Безприбыльный — непожи́точний, без зи́ску, без прибу́тку
Безприданница — безприда́ниця, безві́нниця, безпоса́жна
Безпризорный — бездо́глядний
Безпримѣрный — 1) безпримі́рний, безприкла́дний; 2) незрівня́ний
Безпримѣсный — чи́стий, незмі́шаний, су́тий, щи́рий
Безпристрастіе, безпристрастность — безсторо́нність
Безпристрастный — безсторо́нній
Безпричастный — непричéтний
Безпричинный, но — безпричи́нний, безосно́вний, даремний, дарма́, даре́мне, ні за́ що, ні за́ віщо, на за́ що, ні про́ що
Безпріютность, безпріютный, но — безприту́льність, безприту́льний, беззахи́стний, безприту́льно, без приту́лку
Безпробудный, но — непробу́дний, безпро́сипний, не прокида́ючись, без про́сипу. — **Б. сонъ** — ві́чний сон, смерть
Безпроглядный — безпрос(ь)ві́тний
Безпрокій — нікче́мний
Безпутица — 1) д. **Бездорожица**; 2) безла́ддя, недола́дність
Безпутникъ, ца — непутя́щий, безпу́тній, леда́що, гультя́й; непутя́ща, ледащи́ця
Безпутный, но — безпу́тній, непутя́щий; роспу́стний; без путтям
Безпутство — безпу́тність, непу́тність
Безпутствовать — жити без путтям, роспустно, роспу́тничати
Безработица — безробі́ття
Безработный — безробі́тний
Безрадостный — д. **Безотрадный**
Безразборчивый — нерозбо́рчивий, невига́дливий, безрозбі́рний
Безраздѣльный, но — нероздільний, суці́льний, нероздільно, суці́льно, ці́лко́м
Безразличіе, безразличность — байду́жість
Безразличный, но — байду́жий, одна́ковий, одна́ково, ба́йду́же, ні га́дки; дарма́
Безразсудный — нерозсу́дливий
Безразсудство — нерозсу́дливість
Безразсчетный — 1) необрахо́ваний, нерозрахо́ваний, нерозлі́чений; 2) неопла́чений

Безрогій — безро́гий, ґу́лий, шу́тий
Безродный — безрі́дний, без ро́ду
Безропотный, но — покі́рливий, покі́рний, покі́рно, покі́рливо, без нарі́ка́ння
Безрукавка — безрука́вка
Безрукавный, безрукавый — безрука́вий
Безрукій — безру́кий
Безрыбица, безрыбье — безри́б'я
Безсвязный, но — нескла́дний, недола́дний, нескла́дно, не до ладу́, не до ре́чі, ні скла́ду, ні ла́ду
Безсемейный — безсіме́йний
Безсердечіе, безсердечность — безсерде́чність
Безсердечный — безсерде́чний
Безсиліе — безси́лля, знемо́га, не́міч
Безсильный, но — безси́лий, кво́лий, не́мічний, без си́ли
Безсилѣть — (в)упада́ти на си́лах, знемага́ти, кво́лити, охлява́ти, віси́люватися, знеси́люватись
Безскважный, но — щі́льний, но, безшпа́рний
Безславить — несла́вити, уво́дити в сла́ву, га́нити, ганьби́ти, ганьбува́ти, покрива́ти со́ромом
Безславіе — несла́ва, не до́бра сла́ва, ганьба́, со́ром
Безславный — безсла́вний, гане́бний
Безсловесный — 1) німи́й, без'язи́кий. — **Безсловесное животное** — німа́ тварь; 2) немовля́чий; 3) безмо́вний
Безслѣдный, но — безслі́дний, безві́стний, без слі́ду, бе́звісті, ма́рне
Безсмертіе — безсме́ртя
Безсмертникъ, рос. — 1) Xeranthemum annuum — безсме́ртки, -ок, воло́шки; 2) Helychrisum arenarium — безсме́ртник, жовту́шки, жовтяни́ця, жо́вта гаря́чка, головокру́т, сварка, сварли́вець, цмін, жо́втий цмін, котя́чі лапки́
Безсмертный — 1) безсме́ртний, несмерте́льний; 2) невмі́ру́щий, незабу́тни(і)й
Безсмысленность, безсмысленный — безглу́здя, безглу́здий, безтя́мність
Безсмыслица — нісені́тниця, бридня́
Безсмысліе — безглу́здя
Безсмѣнный — д. **Безпремѣнный**
Безсмѣтный — 1) нерозлі́чений, нерозрахо́ваний; 2) несчисле́нний, незлічи́мий, несчисли́мий, незлі́че́нний, бе́зліч
Безснѣжность, безснѣжный — безсні́жжа, безсні́жний
Безсовѣстный, но — безсо́вісний, безсумлі́нний, без со́вісти, безсумлі́нно
Безсовѣтный — безпора́дний, нерозва́жний
Безсознательный — неприто́мний, несамови́тий, нес(ь)відо́мий
Безсолнечный — несо́няшний
Безсонникъ — безсо́нько
Безсонница — безсо́нниця, безсо́ння, (у дітей) — нічни́ця
Безсорный — чи́стий, без с(ь)мі́ття́
Безсочный — сухи́й, несокови́тий
Безспорный, но — безпере́чний, безсупере́чний, безпере́чно, без супере́чки
Безсребренникъ, ца — безсрі́бник, ця, безсрі́бляник, ця
Безсрочный, но — нестроко́вий, без стро́ку
Безссорный — несварли́вий, миролю́бний
Безстебельный — безстебло́вий
Безстрастіе — безстра́стя
Безстрастный — безстра́стний
Безстрашіе, безстрашный — д. **Безбоязненность**
Безстыдникъ, ца — безсти́дник, ця, соромі́тник, ця
Безстыдность, безстыдство — безсоро́мність
Безстыдный, безстыжій — безсоро́мний, соромі́цький, безсо́ромно, без со́рому
Безсчетный, но — несчисле́нний, незліче́нний, без лі́ку, бе́зліч, без лічби́
Безсмѣнный — безнасі́нний, пустоц(ь)віт
Безталанный — безща́сний, безтала́нний, бездо́льний, безща́сник, ця
Безталантный — д. **Бездарный**
Безтельная (корова) — я́лова, неті́льна
Безтолковица, безтолковщина — безглу́здя, недола́дність
Безтолковый, во — 1) безглу́здий, нетяму́щий, дурноголо́вий; 2) незрозумі́лий, недола́дний, нескла́дний, не до ладу́, не до ре́чі
Безторговица, безторжица — безто́ржа
Безтрудный — нетру́дний, неважки́й
Безтѣлесный — безтіле́сний
Безтѣнный — безті́нний (місце, де немає затінку)
Безубыточный, но — безутра́тний, без утра́ти, без шко́ди
Безугарный — нечадни́й
Безугольный — безу́глий, безку́тн(і)ий
Безугольный — безву́гільний, безву́гляний
Безугомонный — невгомо́нний, невгаву́чий
Безудержный — безупи́нний, невпи́нний
Безудержу — безупи́нно, невпи́нно
Безуемный — д. **Безугомонный**
Безуклонный, но — невхи́льний, невхи́льно
Безукоризненный, безукорный, но — бездокі́рний, бездога́нний, бездокі́рно, бездоганно, без доко́ру
Безумецъ — безрозсу́дний, нерозу́мний, шале́ний, наві́же́ний, навісни́й, несамови́тий, божеві́льний, дурни́й
Безуміе — 1) бе́зум, -му, безу́мство, ду́рість, шале́нство; 2) наві́же́нство, безглу́здя
Безумный, но — д. **Безумецъ**
Безумолкный, безумолчный, но — невмовка́ючий, невмовка́ючи
Безумствовать — дурі́ти, навісні́ти
Безумѣть — навісні́ти, божево́літи, безглу́здіти, ро́зум губи́ти, з глу́зду зсува́тись, спада́ти
Безупречный — д. **Безукоризненный**
Безуронный — д. **Безубыточный**
Безурядица — безуря́ддя, розгарді́яш, нела́д
Безусловно, безусловность — безумо́вно, безумо́вність
Безусловный — безумо́вний
Безуспѣшный — невда́лий, ма́рний
Безустальный, безустанный, но — невто́мний, невсипу́щий, невто́мно, без уто́ми

Безусый — безу́сий, безву́сий, бе́зус
Безутѣшный — нерозва́жний, безпора́дний
Безуханный — непаху́чий
Безухій — безву́хий, карнаву́хий
Безучастіе — байду́жість, непричéтність
Безучастный — 1) байду́жий; 2) безпричáсний, непричéтний
Безфамильный — 1) безпрі́звищний, безфамільний; 2) безсіме́йний
Безхвостый — безхво́стий, ку́ций
Безхитростный — нехи́трий, нелука́вий
Безхлопотный — безкло́пітний
Безхлѣбица, безхлѣбье — безхліб'я
Безхлѣбный — безхлібний, неврожа́йний, недорі́дний, голо́дний
Безхозяйный — безхазя́йний, нічи́й
Безцвѣтный — 1) безкві́тий, безц(ь)ві́тий; 2) безма́стий, безко́лірний
Безцѣльный, но — безцільний, без ціл(і)и, без мети́
Безцѣнный — безцінний, неоцінний (надто дороги́й, або незвича́йно деше́вий)
Безцѣнокъ — безцінок, бе́зцінь, півда́рма, дурни́ця
Безчадіе, безчадный — безді́тство, безді́тний
Безсчастный, безсчастье — д. **Безталанный** і **Бездолье**
Безчеловѣчіе, безчеловѣчность — нелю́дськість, лю́тість
Безчеловѣчный, но — нелю́дський, лю́тий, немилосе́рдний, лю́то, немилосе́рдно
Безчестить — безче́стити, га́нити, ганьбува́ти, зневажа́ти, бе́штати
Безчестіе — безче́стя, ганьба́, зневи́га
Безчестный — нече́сний, гане́бний
Безчешуйный — безлу́ский
Безчиніе — безчи́нство, бе́шкет
Безчинничать, безчинствовать — бешкетува́ти, безчи́нствувати
Безчисленный, но — несчисле́нний
Безчувственность — нечу́лість, непочу́тність
Безчувственный — нечу́лий, непочу́тний
Безчувствіе — д. **Безчувственность**
Безшабашный — 1) невгомо́нний, невсипу́щий; 2) ши́беник, шиба́й-голова́, пали́вода
Безшерстный, безшерстый — безше́рстий, го́лий
Безштанникъ — д. **Безпорточникъ**
Безшумный — негомінки́й, безшу́мний
Безшуточно — без жа́рту, не в жа́рт, спра́вді
Безъ — без. — **Безъ памяти** — непам'ята́ючи, нетя́млячи. — **Без сомнѣнія** — напе́вне. — **Безъ удержу** — без упи́ну. — **Без умолку** — невмовка́ючи. — **Безъ устали** — без уто́ми
Безъязычный — без'язи́кий, німи́й, безріка
Безыменко, безымянко — бези́менко
Безыменный, безымянный — безиме́нний. — **Безыменная недѣля** — тре́тій ти́ждень вели́кого по́сту. — **Б. палецъ**, Digitus innominatus — підмези́нний
Безынтересный — 1) нецікáвий. — **Небезынтересный** — ціка́вий; 2) некори́стливий
Безыскусный, безыскуственный — про́стий, нешту́чний, натура́льний
Бей, бейте — бий, би́йте
Бекасъ, пт. Scolopax — вівча́рик, бара́не́ць, бара́нчик, ха́вка
Бекрень, вживаеться у виразі: «на бекрень» — на баки́рь
Белемнитъ — чо́ртів па́лець
Белена, рос. Hyoscyamus niger — блекота́, німи́ця
Белиберда — нісені́тниця, тереве́ні, тереве́ні-ве́ні
Белладона, рос. Atropa beladonna — во́вчі я́годи
Бельмесъ, вживається тільки у виразі: **«ни бельмеса»** — ні бельме́са, ні бе́, ні ме́, ані же́
Бензель — пе́нзель, (здр.) пе́нзлик
Бергамотъ, рос. Gitrus limetta — бергамо́та. — Gitrus Bergamia — гли́ва
Бердникъ — бе́рдник, бердо́шник
Бердо — бе́рдо. — (Берди направив, нитки наснував)
Бердочникъ — д. **Бердникъ**
Бердце, бердышко — бе́рдечко
Бердышъ — ке́леп, топіре́ць
Береговище — побере́жжа, бережи́на
Береговой — берегови́й, побере́жний
Берегъ — берег, беріг, (здр.) — бережо́к, береже́чок
Бередить — ятри́ти, врaжа́ти
Бережая (кобыла) — жере́бна, жере́ба
Береженіе — до́гляд, схов, схо́вок
Береженый — береже́ний, обере́жний, сторожки́й, оба́чний
Бережливость, бережливый — бережли́вість, оща́дність, бережли́вий, оща́дний
Бережникъ — бережи́на, побере́жжа
Бережной — берегови́й, побере́жний
Бережность — обере́жність, осторо́га, ба́чність, оба́чність
Бережный, но — береже́ний, обере́жний, сторожки́й, оба́чний, бе́режно, пома́лу, обере́жно, оба́чно
Береза — бере́за
Березка — бері́зка, бере́зонька
Березникъ — березня́к, берези́на
Березнякъ — березни́к, березничо́к
Березовикъ, гриб Boletus scaber — ба́бка, красноголо́вець
Березовица — бере́зовий сік
Березовка — березі́вка
Березовый — бере́зовий
Березуха — березі́вка
Беременная — ваги́тна, важка́, тягі́тна, тяжка́, непоро́жня, у вазі́, у тяжі́. — Коли́ річ про инші тварі: (вівця́, коза́, кі́шка) — кі́тна, ко́тна, (коро́ва) — ті́льна, (коби́ла) — жере́бна, жере́ба, (свиня́) — поро́сна, супоро́са, (соба́ка) — щі́нна
Беременность — вагота́, тяж
Беременѣть — ваготі́ти, ваготні́ти, у вазі́, у тяжі́, тяжко́ю, важко́ю ходи́ти
Беремя — обере́мок
Берендейка — ця́цька, бу́рулька
Бересбрекъ, бересдрень, бересклѣдъ, рос.

Evonymus — бруслúна, брусилúна, брусленúна, проскурúна, вересклéп, вóвче лúко
Берестеникъ — 1) начúння; 2) личáк
Берестовый — берестóвий, в'язóвий
Берестъ, рос. Ulmus campestris suberosa — бéрест, берестúна, карáїч, карагáч. — U. c. denudama — в'яз, карáїч
Беречь, ся — берегтú, ся, стерегтú, ся, глядíти, доглядáти, шанувáти, ся, жалíти, хоронúти, ховáти, щадúти, пильнувáти
Берковецъ — берковець (міра ваги в 10 пудів)
Беркутъ — орéл (білохвóстий)
Берлина — берлúна, берлúнка
Берлинъ — бéрлин. — (іде шляхом до Києва берлин шестернею)
Берлога — барлíг, лігвó, (вóвчий, лисúчий) — вовківня́, скóта, (свиня́чий) — барлíг. — **Два медвѣдя въ одной берлогѣ не уживутся** — два котú в одному мішку не помúряться
Берложный — барлíжний
Бернецъ, рос. Listera ovata — зозýлині сльóзки, зозýлині рушникú, стулúгуз
Берце, берцо, анат. Crus — гомíлка, голíнка, голя́нка, (мягка частина гомілки) — лúтка. — (Гомілкою зветься, як сама кість, так вся частина ноги від коліна до ступні)
Берцовый — гомілковий. — **Б. кость** — гомілка, цівка
Бессъ, рос. Erytomonium dens canis — собáчки
Бестія — скотúна, бúдло
Бесѣда — 1) розмóва, балáчка; 2) бéсіда, промóва, річ
Бесѣдка — бéсідка, альтáнка
Бесѣдовать — розмовля́ти, бесідувати
Бечева — кодóла, ля́ма
Бечевать — бичувáти
Бечевка — бичівка
Бечевщикъ — бурлáка, бурлáк
Бешметъ — каптáн (татáрський)
Бздехъ — financial бздо
Бздника, бзднюка, рос. Solanum nigrum — паслíн
Бздушка, гриб Lycoperdom bovista — бздюхá, пýрхавка, морюха, моровá гýбка. — **Бздѣть** — бздíти
Библейскій, библія — біблíйний, бíблія, с(ь)вяте письмо
Бивакъ — тáбор
Бивачный — таборóвий
Бивень — клик
Бигамія — двожéнство
Бизульникъ, рос. Crepis tectorum — жóвтий ц(ь)віт, кульбáба, дúкий молочáй
Билень — біяк, бия́к, бич
Билетъ — білéт, пáшпорт, квитóк, кáртка, кáрточка
Било — 1) калатáло, калатáйло, клепáло, стýкало; 2) язúк (дзвóна); 3) клин, бáба (в олійниці); 4) товкáч (до стýпи)
Биндига, биндюгъ — 1) воротúло, стрілá (у млині); 2) бендюгú
Бинтовать — перевя́зувати, бандажувáти
Бинтъ — перéвя́зка, бандáж
Биржа — (купецька або де стоять візники) — біржа, (де збираються наймити для найма на роботу) — точóк, біржа
Биржевикъ — біржáк
Биржевой — біржовúй
Бирка — карб, карбíж, карбóванка
Бирчить — карбувáти
Бирюкъ — вовк, (про чоловіка) — вовк, похнюпа, похмýрий. — **Смотрѣть бирюкомъ** — вóвком дивúтись. — **Жить бирюкомъ** — од(від)людно жúти
Бирюкуватый — вовкувáтий, похмýрий, понýрий, похнюпий, одлюдний
Бирюлька — 1) ця́цька, бурýлька; 2) дýдочка, сопілка (очерéтяна)
Бирючина, рос. Ligustrum vulgare — вóвчі я́годи, жúмолодь, жостір
Бирючина — вовчúще
Бирючій — вóвчий
Битва — бій, батáлія, січа, побíй, бúтва. У запорожців: (баталія мішаного характеру) — гáлас, (особливими ватагами, кожна самостійна) — гармúдер, (сутичка перед баталією нарізно або малими купками) — герць, гéрець
Битва — клóпіт, морóка
Битвенный — бойовúй, батáльний
Битка — бúтка, (налита оливом) олив'я́нка, (з гвіздком) — гвоздя́нка
Биткомъ — нáпхом, нáбгом, пóвно, повнісінько, нáтовпом
Битокъ — 1) дóвбня, довбéшка; 2) (печéня) — битóк
Битый — бúтий, лýплений, лупцьóваний, катóваний. — **Битая дорога** — бúтий шлях. — **Битая птица** — рíзана. — **Битый часъ** — цілу годúну. — **Битый человѣкъ** — бувáлець
Бить, ся — 1) бúти, ся, лупúти, ся, лупцювáти, ся, колотúти, ся. (Батогóм, рéмінем) — батóжити, пýжити, шмагáти, супóнити, чухрáти, піжити, перезáти. — (Важкúм чим) — гатúти. (Дýже тя́жко) — тузúти, тузовáти, тюжити, шпáрити, періщити, лýщити, гатúти. — (Кулакáми де попáло) — садúти, стусувáти, стусанів давáти, маніжити. — (Колінками) — колінчити. — (Лóбом, рогáми) — бýцати, ся. — (Ногáми задніми) — брикáти, ся, хвицáти, ся. — (Немилосердно) — катувáти. — (Пáлицею) — дубáсити. — (По пúці) — ляскати, ляпаса давáти, ляща́ давáти. — (Різками) — сікти, пáрити, чýстрит— чухрáти, шпáрити, періщити. и, (Хворостúною то-що) — хворостúти, хвóськати, цвúгати; 2) вбивáти, забивáти, розбивáти, вибивáти, збивáти, бúти; 3) викидáти. — (Риба викидає икру); 4) (про звук) — бúти, плескáти, ля́скати. — **Бить в барабанъ, въ набатъ** — бúти в барабáна, на сполóх, на ґвалт; 5) (про серце)

— колотитися, тьохкати, стукати, тіпатися, тріпатися; 6) (про птиць) — тріпатися, тіпатися; 7) (про хворобу) — трясти. — **Биться объ закладъ** — закладатися. — **Биться яйцами** — навбитки битися. — **Бить челомъ** — прохати милости, чолом давати
Битье — биття
Бичеваніе — бичування, катування
Бичевать — бичувати, батожити, шмагати, пужити, катувати
Бичевникъ, рос. Artemisia procera — боже дерево, біж-дерево
Бичъ — 1) бич, батіг, пуга; 2) кара Божа
Бишь — пак, бо. — (Що пак він казав? — Як бо його зовуть?)
Біеніе — биття, (про серце) — стукання, тьохкання
Біографическій — біографічний, життєписний
Біографія — біографія, життєпис
Біючій — б'ючий, б'ющий
Благо — 1) добро, благо; 2) добре, гаразд, на щастя, добро, нехай би
Благовидный — гожий, гарний
Благоволеніе — добрість, ласка, милость. — **Пріобрѣсть, заслужить благоволеніе** — запобігти ласки, милости, підійти під ласку, заслужитися на ласку. — **Потерять благоволеніе** — втратити ласку
Благоволить — 1) ласкавим бути, добра бажати, жичити, зичити; 2) зволяти, ся
Благовоніе — пахощі
Благовонный — запашний, пахучий, пахнючий, пахущий
Благовоспитанный — гречний, вихований
Благовременный, но — вчасний, вчасне, у свій час, в пору, саме в час, в добрий час
Благовѣрный, ая — 1) благовірний, правовірний; 2) старий, стара, мій, моя (називають один другого чоловік та жінка, більше в жарт)
Благовѣтствовать — 1) звіщати, оповіщати радість, приносити радісну звістку, благовістити; 2) проповідувати слово Боже
Благовѣститель — благовісник (про св. Арх. Гавриїла)
Благовѣстить — 1) благовістити, дзвонити до служби Божої, на службу Божу; 2) розголошати, дзвонити
Благовѣстіе — добра вість, звістка
Благовѣсть — благовіст, дзвін до церкви
Благовѣщеніе — Благовіщення
Благовѣщенскій — благовісний, благовіщний
Благоговѣніе — святобожність, побожність
Благоговѣть — шанувати, поважати побожно, преклонятися
Благодареніе — дякування, подяка. — **Благодареніе Богу** — дякувать Богові, дяка Богові
Благодарительный — подячний
Благодарить — дякувати. — **Благодарю** — спасибі, дякую, дякувать. — **Благодаря** — дякуючи, дякувать; через те, що...
Благодарность — вдячність, подяка
Благодарный, на — вдячний
Благодарственный — подячний
Благодатный — благодатний, добрий, добродійний
Благодать — 1) добро, благодать, ласка Божа; 2) роскіш, достаток; 3) рос. Gratiola officinalis — золототисячник, Божа милость, дрисливець
Благоденственный — щасливий
Благоденствіе, благоденство — щастя, гаразд, добро
Благоденствовать — жити щасливо, добре, благоденствувати
Благодушіе — добрість, добродушність
Благодушный — добрий, добродушний, мягкосердий
Благодѣтель, ница — добродій, ка, благодій, ка, доброчинця, добротворець
Благодѣтельность — добродійство, доброчинність
Благодѣтельный — добродійний, благодійний, доброчинний, добротливий
Благодѣтельствовать — добро діяти, чинити, робити
Благодѣяніе — добродійство. — (Дякуючи Господу Богу за так велике добродійство).
Благожелательный — жичливий, зичливий
Благой — 1) добрий; 2) упертий, сердитий, невгомонний, шалений. — **Кричать благимъ матомъ** — репетувати, галасувати, на пуп кричати
Благолѣпіе — велична краса, ліпота
Благолѣпный — прекрасний, дуже гарний
Благомысліе — добромисність
Благомыслящій — добромисний
Благонадежность — певність, благонадійність
Благонадежный — певний, надійний
Благонамѣренный — добромисний
Благонравіе, благонравный — обичайність, звичайність, обичайний, звичайний
Благообразіе — врода, гожість
Благообразный — вродливий, гарний, гожий
Благополучный, но — щасливий, добрий, добре, гаразд. — (Дома усе гаразд застав). — **Благополучно кончиться** — вийти на добре
Благоприличіе, благопристойность, ный — звичайність, звичайний, гожість, гожий, пристойність, пристойний
Благопріобрѣсть, благопріобрѣтать — придбати, добути, набути, нажити, набувати, наживати, дбати
Благопріобрѣтенный — придбаний, надбаний, набутий, нажитий. — **Благопріобрѣтенное имущество** — набуток, надбане, нажите добро
Благопріятель — приятель
Благопріятный — 1) приязний, ласкавий, милостивий; 2) гожий, погожий, сприяючий, щасливий, сприятливий. — **Благопріятное время** — добрий час, слушний час, погодний час. — **Б. вѣтеръ** — погодний, ходовий, погожий. — **Б. погода** — година, годяний, годи-

няний (день то-що), годяно, годиняно. — **Б. случай** — добрий випадок, щастя
Благопріятствовать — 1) ласкавим, милостивим, прихильним бути до кого; 2) годити, погодити, сприяти, щастити
Благоразуміе, благоразумный — розсудливість, розсудливий
Благорасположеніе — ласкавість, милость, приязнь, прихильність
Благорастворение — здоровість (повітря)
Благорастворенный — здоровий
Благородникъ, рос. Eupatorium canabinum — сідач, сідаш
Благородный — 1) благородний, шляхетний, значний; 2) чесний, благородний, лицарський, щира душа
Благословленіе — благословення, благословенство
Благословить, ся — благословити, ся, поблагословити
Благосостояніе — достаток, гаразд, добробут
Благостыня — добро, милость
Благость — добрість, благость
Благоусмотрѣніе — воля, розміркування, ласка, милость
Благоустроеніе — (в)упорядкування
Благоустроить — порядок, лад дати, у(в)порядкувати
Благоустройство — (в)порядкування, добрий лад, порядок
Благоухать — пахнути
Благоугодно — любо, мило, бажано
Благочестивый — благочестивий, побожний
Благочинный — 1) д. **Благоприличный;** 2) благочинний, благочинник
Блаженный — 1) щасливий, блаженний; 2) юродивий
Блаженство, вать — блаженство, щастя, рай, роскіш; раювати, роскошувати
Блажить — 1) величати, славити; 2) дуріти, пустувати, вередувати, коверзувати, комезитися
Блажной — шалений, свавільний, вередливий, невгомонний
Блажь — дур(дуру), дурість, дурощі, примха, блазенство, шаленство
Блазнить, ся — спокушати, ся, знажувати, ся, зводити, принажувати
Бланжевый — жовтотілесний (колір)
Бланкъ — бланок
Блевака — блювака, ригач
Блеваніе — блювання, блювачка, ригання, ригачка
Блевать — блювати, ригати, кидати з себе
Блевка — наживка (черв'ячок або муха, що надівають на гачок для принади риби)
Блевота — блювота, ригачка
Блевотина — блювотина, блювотиння
Блезиръ — 1) дзеркало (передня сторона печі або груби, що виходить в одну кімнату, коли топка з другої). 2) в виразі: **«для близиру»** — аби-як, для годиться
Блеклость — в'ялість
Блеклый — зів'ялий, пов'ялий, зблякдий
Блекнуть — в'янути, блякнути, нидіти, линяти, линіти; марніти
Блекота, блекотъ — 1) д. **Белена**; 2) рос. Conium maculatum — болиголов, блекота, вомига
Блескъ — блиск, листк, бляск
Блесна — блешня (олив'яна рибка з гачком)
Блесовка — низка, разок перлів
Блесоть — перли (не низані)
Блестка — блістка, блищик, бліскітка. — **Блестки лучей** — скалки. — **Вышивать блестками** — гаптувати, накрапувати.
Блестнякъ, рос. Chrysis — с(ь)вітляк, блищак
Блестѣніе — блищання
Блестѣть — блищати, ся, блискотіти, лиснiти, ся, вилискувати, ся, (як зоря) — зоріти. — (Не рівно) — блискати, бликати, миготіти, мигтіти. — (Дуже помалу) — блимати. (Каганець блимає). — (Ледве видно) — леліти. (Десь далеко водиця леліє). — (Як срібло) — срібніти. (Дніпро при місяцю срібніє)
Блестящій — блискучий, лискучий, блистючий
Блеяніе — бекання, мекання
Блеять — бекати, мекати, мекетати, блекотати, мекекекати
Ближайшій — найближчий
Ближе — ближче, блізче
Ближній — ближній, близький
Близехонько — близенько, близесенько
Близить, ся — близити, ся, наближати, ся
Близкій, ко — близький, недалекий, близько, недалеко, наблизу
Близлежащій — близький, сусідни(і)й, суміжний
Близна — близно
Близнецъ — близня, близнятко, близнюк, близняк, близнючка
Близнецы — 1) близнята, близнюки. — **Рожать близнецовъ** — близнити; 2) астр. — чепі(й)га
Близорукій — короткозорий
Близость — близькість, близь. — **По близости** — поблизу, зблизька, близько
Близъ — 1) д. **Близость.** — **По близости**; 2) коло, трохи не, мало не
Блинецъ — налисник
Блинъ — млинець, блин, блинець
Блистаніе — блискання, блищання
Блистательный — 1) блискучий; 2) пишний, величний
Блистать — д. **Блестѣть**
Блокада — облога, блокада
Блокадный — обложний
Блокировать — облягати, обкладати, обступати
Блокъ — блок, коліща
Блока — 1) шкурка, кожушок, пліва, плінка; 2) анат. Placenta — місце, послід, сорочка; 3) ґуля, гуля, наріст
Блондинъ, ка — білявий, білявчик, русявий, білявочка, білява, русява, русявка
Блонокъ — обапол, обзьол
Блоха, ком. Pulex irritans — блоха, (здр.) — блішка, (зб.) — блошва, блішня

Блошистый — блоха́тий
Блошій — блоши́ний, бло́шачий
Блошникъ — рос. Aspidium filix femina — па́пороть, жіно́ча па́пороть
Блошнить — блоши́ти
Блошница — 1) і 2) д. **Блошник і Бздушка**; 3) рос. Orinanum vulgare — матери́нка, зіно́вка, духови́й ц(ь)віт
Блошная трава, рос. Polygonum persicaria — гірча́к
Блудить — 1) блуди́ти, блука́ти, тиня́тися, віятися; 2) бахурува́ти, роспу́тствувати, волочи́тися
Блудливый — роспу́стний
Блудникъ, ца — роспу́тник, ця, курва́ль, ку́рва, блудя́жка, повія, хльо́рка
Блудный — роспу́тний, блу́дний
Блудодѣяніе, блудь — 1) блу́д, роспу́ство, курва́льство, бахурува́ння; 2) любоді́йство
Блудяга — волоцю́га, заблу́да, заволо́ка
Блужданіе — блука́ння, блукани́на, блу́д
Блуждать — д. **Блудить 1**
Блѣдноватый — блідува́тий
Блѣдноалый — блідорожеви́й, роже́венький
Блѣдноголубой — голубе́нький, блакітня́вий
Блѣднозеленый — зеленува́тий
Блѣднолицый — бліди́й, бли́дний, блідоли́ций
Блѣдность — блідість, бліди́та
Блѣднота — д. **Блѣдность**
Блѣдный — бліди́й, блі́дний
Блѣднѣть — блідніти, бли́днути, блідні́шати, полотніти
Блюденіе — до́гляд, дозо́р, пильнува́ння, стере́ження
Блюдечко — блю́дечко, блю́дце
Блюдо — 1) блю́до, полу́мисок, таріль; 2) стра́ва, потра́ва
Блюдолизничать — тарілки́ лиза́ти
Блюдолизъ — лизоблю́д, похлі́бець, дармоі́д
Блюсти, ся — догляда́ти, ся, гляді́ти, назира́ти, нагляда́ти, пильнува́ти, стерегти́, захо́вувати, ся
Блюститель, ница — догля́дач, дозо́рний, догля́дачка
Блюстительный — пи́льний, догля́дний
Бляха, бляшечный — бля́ха, бляхови́й, бляша́ний
Боберъ, зв. 1) Caster fiber — бобе́р, (здр.) — бо́брик; 2) Lutra — ви́дра, видни́ха. — **Убить бобра** — пійма́ти о́близня, поши́тися у ду́рні, вхопи́ти ши́лом па́токи
Бобковинка, рос. Anthoxanthum odoratum — души́ця
Бобовидный — бібча́стий
Бобовикъ — бобови́ння
Бобовина — біб
Бобовникъ, рос. 1) Amygdalus nana — бобчу́к, зая́чі орі́шки, польові́ орі́шки, діво́ча кров, черсаки́; 2) Butomus umbellamus — осітня́г, жа́б'яча цибу́ля; 3) Menyanthes trifoliata — бобівни́к, зубо́вник, трифо́лія
Бобокъ — боби́на
Бобъ, рос. Legumen, Faba — біб. — **Турецкіе бобы,** Phaseolus — фасо́ля. — **Остаться на бобахъ** — пійма́ти о́близня, поши́тись у ду́рні, вхопи́ти ши́лом па́токи. — **Разводить бобы** — баля́си точи́ти, тереве́ні пра́вити
Бобылій — бурла́цький
Бобылка — бурла́чка
Бобыль — бурла́ка
Богадѣльня — богоді́льня, Бо́жий дім, шпита́ль
Богатей — бага́ч, багати́рь, ду́ка
Богатенекъ — замо́жний, заміжне́нький
Богатить — збага́чувати
Богатство — 1) бага́цтво, скарб, скарби́; 2) ро́скіш, роско́ші, пи́шність
Богатый — 1) бага́тий, грошови́тий, замо́жний; 2) пи́шний, роскі́шний
Богатырскій — багати́рський, ли́ца́рський
Богатырство — багати́рство, ли́царство
Богатырь — багати́рь, ли́царь, козарлю́га
Богатѣть — багатіти, бага́тшати, розжива́тися
Богачиха, богачка — бага́чка, багати́рка
Богиня — боги́ня, божи́ця
Богобоязливый, богобоязненный — богобоязли́вий, побо́жний
Богобоязливость, богобоязненность — богобі́йність, богобоязли́вість
Боговдохновенный — богодухнове́нний
Богоматерь — Богома́тір, Ма́ти Бо́жа, Бо́жа Ма́ти, Богоро́диця, Пречи́ста
Богомолецъ, богомолица, богомолка — 1) богомо́лець, богомі́льник, богомі́льниця; святи́й та бо́жий (іронічно); 2) проча́нин, проча́нка
Богомолье — 1) богомі́для; 2) про́ща
Богомольный — богомі́льний, побо́жний
Богоотступникъ — богоод(від)сту́пник
Богоравный — богорі́вний
Богородицына, богородичная трава, рос. 1) Thymus serpyllum — чебре́ць, че́брик, че́пчик богоро́дич(ш)ний, цебре́ць, матери́нка; 2) д. **Безсмертникъ 2**
Богородичные праздники — Богоро́дичні с(ь)вята (Пречисти́): — **Успеніе Богородицы** (15 серпня) — Пе́рша Пречи́ста, **Рождество Богородицы** (8 жовтня) — Дру́га Пречи́ста, **Покровъ Богородицы** (1 листопаду) — Тре́тя Пречи́ста або Покро́ва
Богослуженіе — слу́жба Бо́жа, од(від)пра́ва. **Отправлять Богослуженіе** — пра́вити слу́жбу Бо́жу
Боготворить — боготвори́ти, обо́жувати
Богоугодный — богоуго́дний, уго́дний Бо́гові
Богохуленіе — богоху́льство, блюзні́рство
Богохульникъ, ца — богоху́льник, ця, блюзні́р, ка, блю́зник, ця
Богохульствовать — богоху́лити, блю́знити
Богоявленіе — 1) Богоявле́ння; 2) (с(ь)вято 6 січня) — Водо́хрещі, Водо́хреща, Орда́нь
Богоявленскій — богоявле́нський, орда́нський
Богъ — Бог, Біг, (здр.) — Бо́женько, (дитяче) — Бо́зя. — **Богъ въ помощь, Богъ на помощь, Помогай Богъ** — поможи́ Бо-

же, Бо́же помага́й, Помагай Біг! — **Богъ дасть** — дасть Біг, Біг-ма́! — **Богъ тебѣ судья** — суди́ тебе́ Бог. — **Богъ вѣсть** — Бо'зна. — **Бога призывать во свидѣтели** — Бо́гом с(ь)відчитися. — **Богъ меня побей** — Побий мене́ Бо́же, Біг-мé! — **Боже храни, сохрани Боже, оборони Боже, упаси Боже** — крий Бо́же, боро́нь Бо́же, хова́й Бо́же. — **Благодареніе Богу** — дя́ка Бо́гові. — **Дай Богъ** — бо'да́й, дай Бо́же. — **Дай Богъ здоровья** — Поздоро́в Бо́же. — **Ей Богу** — їй Бо́гу, да́лебі, прися́й Бо́гу. — **Какъ Васъ Богъ милуетъ?** — Як ся ма́єте?, Як Вас Бог ми́лує? — **Ради Бога** — Бо́га ра́ди, про́бі. — **Слава Богу** — сла́ва Бо́гу, хвали́ти Бо́га. — **Чѣмъ Богъ послалъ** — що Бог дав

Боданіе — бу́цання, бу́цькання, шту́рхання, колоття́

Бодать, ся — коло́ти, ся, бу́цати, ся, шту́рхати, ся

Бодецъ — 1) острога́, кі́готь (за́дній у пі́вня); 2) ріжо́к (у житі), колю́чка, шип (у рожі, шипшині і т. д.)

Бодило — роже́н

Бодрить — бадьо́рити, ос(ь)міля́ти, додава́ти відва́ги

Бодро — бадьо́ро, жва́во, с(ь)мілú́во

Бодрость — бадьо́рість, жва́вість

Бодрствованіе — неспа́ння, пильнува́ння

Бодрствовать — не спа́ти, пильнува́ти

Бодрый — бадьо́рий, жва́вий

Боекъ — 1) д. **Биленъ**; 2) д. **Битка**; 3) лом, чере́п'я, груз; 4) сту́па з товкаче́м (вели́ка дерев'яна)

Боецъ — боєць, воя́ка, войовни́к

Боевой — бойови́й

Божба — божба́, божі́ння, клятьба́, прися́гання

Божедревко, рос. Artemisia abrotanum — біж-де́рево, бо́же де́рево, біждере́вочок

Божескій — бо́жий

Божественный — 1) божестве́нний; 2) чудо́вий, чудо́вний

Божество — Бог, Біг, Божество́

Божиться — божи́тися, кля́стися, бігма́тися, присяга́тися

Божій — бо́жий, бо́говий. — **Божіею милостью** — з Бо́жої ла́ски. — **Божіе Провидѣніе** — Во́ля Бо́жа. — **Божья коровка,** ком. Chrysomela — со́нечко

Божница — 1) божни́к, божничо́к, божни́ця; 2) капли́ця

Бознякъ — бузина́

Бозовый — бузино́вий

Бозъ, рос. Sambulus — бузина́

Бой — 1) бій, биття́; 2) бій, бі́йка, сі́ча, бата́лія, би́тва. — **Бой-дѣвка** — ко́зирь ді́вка. — **Кулачный бой** — кула́чки

Бойкій — жва́вий, мото́рний, меткий, го́стрий. — **Бойкое мѣсто** — лю́дне мі́сце

Бойкость — жва́вість, мото́рність

Бойница — бійни́ця

Бойня — 1) бо́йня, різни́ця; 2) різня́, різани́на

Бокалъ — ке́лих, пуга́р, ча́рка

Боковой — бокови́й, побі́чний, прибі́чний, (про стіну бокову від причілку або про вікно в такій стіні) — причі́льний. — **Пора на боковую** — час спа́ти

Боковушка — бокова́ кі́мна́та

Боксеръ — боєць, перебі́єць

Боксъ — 1) бокс, кула́чки; 2) стуса́н, штурха́н

Бокъ — бік, (мн.) — **Бока** — бо́ки. — **Обокъ, бокъ о бокъ** — о́бік, плече́ в плече́, по́руч, по́пліч. — **Бока отвалять** — бо́ки обла́тати. — **Лежать на боку** — байдикува́ти, ба́йдики би́ти, ле́жні справля́ти. — **Побоку** — геть, пріч, на́бік. — **Съ боку припека** — п'я́те ко́лесо до во́за, при́кліп коляда́, приши́й кобилі хвіст

Болванить — 1) вите́сувати, обте́сувати; 2) дури́ти, моро́чити, тума́нити

Болванъ — 1) болва́н, божо́к; 2) коло́дка, штурпа́к, на́довбень; 3) ду́рень, бо́вдур, бе́цман, те́лепень, йо́лоп. — **Играть съ болваномъ** — з ду́рнем, з ді́дко́м гра́ти

Болванѣть — дурні́ти, дурні́шати, тумані́ти

Болвашка — ґу́дзик (дерев'яний, необтя́гнутий)

Болдырь — су́ржик, помі́сок, по́круч

Болиголовъ, рос. Conium maculatum — боли́голов, блекота́, си́кавка, свисту́ля

Болокомъ — на о́пашку

Болона — ґу́ля, ґу́ґля, ґурґу́ля, морґу́ля, гу́ля, гу́гля

Болонь — 1) лубо́к; 2) трухля́вина (в недавно зрубаній деревині)

Болотина — багни́на, багнови́ця

Болотистый — багни́стий, боло́тяний, багня́вий

Болотникъ — 1) кули́к (болотяний, Scolopax); 2) рос. — а) Sagittaria Sagittaepolia — козли́, чо́вник, стріла́, водяна́ стріла́, стріли́ця; б) Geranium sylnaticum — стоколі́нник; в) Ledum — д. **Багульникъ;** 3) боло́тяник, боло́тяний

Болотный — боло́тяний, багнови́й

Болото — боло́то, багно́, багню́ка, ба́гнище

Болтаніе — 1) бо́втання; 2) колиха́ння, теліпання; 3) базі́кання, белькота́ння, пащикува́ння, бала́кання

Болтать — 1) бо́втати, колоти́ти, (ложкою в страві) — ба́братися; 2) колиха́ти, маха́ти, дри́ґати; 3) бала́кати, базі́кати, торочи́ти, моло́ти, верзти́, городи́ти, плеска́ти, цве́нькати, (багато і швидко) — пащикува́ти, докоті́ти, (не вмовка́ючи) — лопоті́ти, ляща́ти

Болтаться — 1) бо́втатися, колоти́тися; 2) броди́ти, тиня́тися, ве́штатися, сновига́ти; 3) теліпатися, мота́тися, тіпа́тися, колиха́тися

Болтень — 1) копи́стка; 2) бовту́н, бовтю́к, розбо́вток

Болтливый, ая — бала́кайло, щебетли́вий, а, сковзький на язик, слизькоязи́кий, а, базі́кало, д. **Болтунъ**

Болтовня — базікання, балаканина, балáканка, теревéні, верзіння
Болтунъ, болтунья — балакýн, балаклій, щебетýн, уха, базікало, цокотýн, уха, лепетýн, уха, торохтій, ка, белькотýн, уха, талалáй, ка, ляскýн, уха, ляскотýха, (не вмовкáючий) — бубній, (ще й дурний) — бóвкало
Болтушка — 1) д. **Болтень1**; 2) пýтря; дерть або пійло (задля худоби); 3) яєшня (пряжена з молоком)
Болтъ — 1) бовт; 2) прогóнич
Боль — біль
Больница — лікáрня, бóльниця, шпитáль
Больно — 1) болячé, бóлізко, болить, тяжко; 2) дýже, вéльми. — (Він дуже сердитий)
Больной — слабий, недýжий, хвóрий, хóрий, болящий, (небезпéшно) — труднúй. — **Больное мѣсто** — боляче місце, болячка, ґедзло
Большакъ — стáрший
Больше — більше, більш, над. — **Больше всего** — найбільше, більш усьóго, над усé
Большеглазый — окáтий, окáнь
Большеголовый — головáтий, головáнь, головкó, головáч
Большинство — більшість, більшинá
Большій — більший. — **Большая часть** — більша частúна, більшість. — **Большею, частью, по большей части** — здебільша, здебільшого, найбільш, більш усьóго
Большой — великий, здорóвий, (не дуже) — чимáлий, величéнький, здоровенький, (дуже) — величéнний, величéзний, здоровéнний, здоровéзний, здоровéцький. — **Столь большой** — оттакий, отакéнний, отакéзний. — **Большая дорога** — великий шлях, стовповий шлях, тракт. — **Большіе** — стáрші
Большуха — старшá
Болѣ, е — д. **Больше.** — **Тѣмъ болѣе** — тим більш, і пóтім, й потóму. — **Чѣмъ болѣе... тѣмъ болѣе** — де дáлі... то все більш
Болѣзненность — недýжість, слабовитість, слабовікість, хворобливість
Болѣзненный — бóлісний, нездýжливий, бóлізний, недýжний, хирявий, хворóбний, хирний, слабовитий, слабовікий, нездорóвкуватий, (про рослину) — миршавий
Болѣзный — 1) бóлісний, жалосливий, жаліблúвий; 2) любий, милий, бажáний; 3) сердéшний, бідолáшний, нещáсний
Болѣзнь, болѣсть — бóлість, недýга, хворóба, хорóба, слáбість, нéміч, нéмощі, бóліщі, нездýжання, слабувáння, хорувáння
Болѣть — 1) боліти, недýжати, нездýжати, недýгувати, хорувáти, хворіти, слабувáти, (про гострий біль) — щеміти; 2) боліти, побивáтися, жаліти, жалкувáти, журитися, печáлуватися

Болячій, болящій — болючий, болячий, болющий
Болячка — струп, болячка
Бомбардировать — 1) бомбувáти, кидати бóмби; 2) набридáти, докучáти, закидáти листáми або прóзьбами
Бондарить — бондарювáти, боднарувáти
Бондариха — бондариха, бóндарка, боднариха
Бондарь — бóндарь, бóднар, (син його) — бондарéнко, (малий) — бондарчýк, (дочка) — бондарівна
Борачъ, рос. Borrago — огірóшник, огірéчник, огірóшна травá
Борбора, рос. Bunias orientalis — грицик, грицики, свиріпа, свербигуз
Бордюра, бордюръ — крáйка, окрáйка, край, окрáвка, бéріг, бережóк, (для шпалєрів) — бордюр
Борей — бóра, бóрва, борвій
Бореніе — бороття, боротьбá, борня
Борецъ — борéць, перебієць
Борзой, борзая собака — хірт, хорт, хортовá собáка
Борзый — прудкий, швидкий, шпаркий
Борзятникъ — 1) лóвчий, доїзжáчий (що з хортами стереже з(ь)віря); 2) охóтник (про полювання з хортами)
Бористый — 1) боровий; 2) рясний (про збори в одежі); 3) бóристий (водень)
Бормотаніе — 1) буркотáння; 2) мимрення
Бормотать — 1) (про голубів) — (в)буркотáти, туркотáти; 2) (про людей) — мимрити, бурмотáти, мурмотáти
Бормотливый, бормотунъ — 1) мимря, мимрій, бурмило; 2) (про голубів) — тýркот
Борный — бóрний
Боровикъ — 1) гриб Boletus edulis — боровик, білий гриб; 2) рос. Chimaphila umbellata — барвінок, хрещáтий барвінок, боровик, порýшник, становник; 3) пт. Tetrao tetrix — тетерýн, тетерюк, тетéря, (самиця) — тетериця
Боровій — 1) кнýрячий, кабáнячий; 2) лежакóвий
Боровникъ, рос. — 1) Setaria verticillata — мишій; 2) Blitum — бурячки, польовá малина
Боровой — боровий
Боровъ — 1) кнур, кабáн; 2) лежáк, лéжень. (Поперечна труба від коміна до димаря)
Борода — бородá, (здр.) борідка. — **Борода выросла, а ума не вынесла** — бородá по коліна, а рóзуму, як в дитини
Бородка — борідка
Бородавка — борóдавка
Бородавникъ, бородавочникъ, рос. — 1) Clematis — ломоніс, ломиніс; 2) Cerinthe — воскоц(ь)віт, зáяча крівця, дика капýста, дрік; 3) Chelidonium — гладýшник, гладишник, глекопáр, глечкопáр, прозóрник, чистик, чистотіл
Бородавочный — борóдавочний
Бородастый, бородатый — бородáтий

Бородачъ — 1) бородáч, бородáнь, кацáп; 2) рос. а) Andropogon — бородáта травá, б) Filago — горлянка, груднá трáвка, полúнчик і в) Vincetoxicum — бородáч, зміїний кóрінь, рáнник, стручкú, ломоніс, лупúніс.
Бородища — бородúще, бородяка
Бородокъ — пробій (ковальський струмент до пробивання дірок в залізі)
Бородушка — борідка
Бородчатый — остúстий, остювáтий, усáтий (про рослини)
Борозда — борознá, скородá, (при кінці оранки) — роз'óра
Бороздить — 1) борознúти, скорóдити, рáлити, роз'óрювати; 2) дряпати, роздирáти, черкáти, рисувáти (провóдити риси)
Бороздникъ — 1) рáло; 2) сáпа, сáпка
Бороздчатый — борознúстий
Борокъ — бóрик, бóричок
Борона — боронá. (Частини її): (рама) —пóкліть, бúльця, (поперечини) — глúці, (кілочки) — зýби, (де чіпляється орчик) — пóсмик
Бороненіе — скородіння, скорóдження, волочіння
Боронильный — скородільний, волочільний
Боронильщикъ — скородільник, волочільник
Боронить — 1) боронúти, обороняти, заступáти, ся, захищáти; 2) боронúти, волочúти, проволікáти, скорóдити, заскорóжувати, заволóчувати
Боронка — борінка, боріночка
Бороться — борóтися, борикáтися
Бортевой — бортяний
Бортень — ýлик, колóдка, борть
Бортина — колóдка, ýлик пчіл
Бортникъ — бóртник
Бортничать — бортникувáти, пасішникувáти
Бортовщикъ — бóртник
Бортъ — (одежі) — край, бéріг, (судна) — бік, облáвок, (колиски) — бúльця
Борть — борть, дуплó; ýлик, колóдка
Борщевикъ, борщевка, рос. Heracleum — борщ, борщівнúк, козéл
Борщевникъ, рос. Pastinaca sativa — пастернáк
Боръ — бір
Боры — збóри (в одежі)
Борьба — бороттá, боротьбá, борнá
Босикомъ — босякá, босякóм
Босовикъ — 1) патúнок, пантóфель; 2) босяк, халамúдник, ракló
Босой — бóсий. — **На босую ногу** —босóніж, босóніг
Босомыга, босомыжникъ — босяк, голодрáнець, голоколінець, гольтіпáка, босоніжка
Босоногій — босонóгий
Босоножка — босоніжка
Босота — бóсість
Ботало — 1) бовть; 2) дзвóник
Ботаникъ — ботáнік, рослинознáвець
Ботаническій — батанічний, рослúнний
Ботать, ся — 1) хитáти, ся, дрúґати, точитися; 2) бóвтати, полóхати; 3) гéпати, ся, тупати
Ботва — 1) рос. Beta vulgaris — буряк; 2) (у буряка) — бурячúння, гúчка, (у моркви) — морковúння, (у инших городних рослин) — гúча, гúчка, бадúлля, огýдиння
Ботвинье, ботвинья — 1) д. **Ботва 2**; 2) холоднúк, холóдний борщ
Ботинки — полýботки, черевúки
Ботфортъ, ботфорты — батфóрти
Ботъ — 1) д. **Ботало 1**); 2) маслобóйка (ручна); 3) байдáк
Боты — чóботи
Ботѣлый — 1) товстúй, гладкúй; 2) с(ь)пілий, стúглий, пос(ь)пілий, достúглий
Бочага, бочагъ, бочажина — бакáй
Бочарня — бондáрня, бочкáрня
Бочениться — 1) бокувáти, нахилятися нá бік, бокасувáти; 2) брáтися у бóки
Боченокъ — барúло, барúлко, барúльце, бóклаг, баклáг, баклажóк
Боченочный — барúлковий
Бочечный — бочковúй
Бочистый — бокáтий, бокáнь, повнобóкий
Бочка — бóчка, кýхва, бóдня, кáдуб, кáдовб, (для капусти) — кваснúк, (для води) — віднúк, водянúк, водянка; помірниця. — **Какъ въ бездонную бочку** — як у прірву
Боязливость — бóязкість, бóязність, жахлúвість, яклúвість, полохлúвість
Боязливый — боязкúй, боязнúй, жахлúвий, яклúвий, полохлúвий, полошлúвий, боягýз
Боязный — бóязнúй, бóязкúй, страшнúй
Боязнь — бóясть, ляк, жахáння, острах
Бояринъ — боярин, пан, вельмóжа
Боярская снить, рос. Bupleurum —ласкáвець, ласкáвці
Боярышникъ, рос. Crataegus Oxyacantha — глід, глод
Бояться — боятися, лякáтися, жахáтися, страхáтися, страшúтися
Браво — брáво, дóбре, гáрно, лéпсько!
Бравый — брáвий, хвáтський, відвáжний, молодéцький, голінний, с(ь)міливий
Брага — брáга; пúво
Бражникь, ца — гультяй, ка, п'яниця, гуляка
Бражничать — гультяювáти, пúти-гуляти, піячити
Бражничанье, бражничество —гультяйство, п'янúцтво, піяцтво
Бразды правленія — стернó уряду
Бракованный — бракóваний, відчéмний
Браковать — бракувáти, відділяти
Бракосочетаніе — шлюб, одружіння, вінéць, вінчання
Бракъ — 1) шлюб, вінéць. — **Вступать въ бракъ, сочетаться бракомъ** — шлюб, вінéць взяти, закóн прийняти, у закóн вступúти; одружúтися, побрáтися, звінчáтися, поженúтися, на рушникý стáти. — **Въ гражданскомъ бракѣ** — на віру жúти; 2) брак, вúбірки, обірок

Брандмауэръ — мур (між двома будинками)
Бранецъ, бранцы — плóскінь
Бранить, ся — лáяти, ся, сварúти, ся
Бранливость, бранчивость, ый — лайлúвість, сварлúвість, лайлúвий, сваркúй, сварлúвий
Бранный — лайлúвий
Брань — 1) лáйка, лáянка, лáяння; 2) війнá
Браслетъ — браслéт, обрýчка
Братаниха — братовá
Братанична — небóга, племíнниця, братáниця
Братаничъ — нéбіж, племí(é)нник, братáнич
Братанъ — 1) брат стáрший; 2) нéбіж, племінник (по братові); 3) брат у пéрвих
Братанье — брáтáння, побратúмство
Брататься — брáтáтися, хрестáми мінятися
Брательникъ — брат молóдчий
Братецъ — брáтік, браткó, братýсь, братýньо, брáтічок
Братина, братинка — кýхоль, жбан, конóвка, кондíйка
Братнинъ, братній — брáтів
Братованье — побратúмство
Братовая — ятрíвка, братовá
Братолюбіе — братéрство
Братоубійца — братовбúвця, братоубíйник
Братскій — брáц(тс)ький; 2) братéрський, братéрній
Братство — брáц(тс)тво; (член брáцтва) — брáтчик; 2) братéрство
Братъ, братья — брат, братú, братóве. — **Братъ двоюродный** — брат у пéрвих. — **Б. тротродный** — брат у дрýгих. — **Б. крестный** — хрещéний брат. —**Б. крестовый, названый** — побратúм, назвáний брат. — Б. **молочный** —молóшний брат. — **Братья сведеные, сводные** — звéдені, зведенюкú, зведенята
Брать, ся — брáти, ся. — **Брать верхъ** — гóру брáти, перемагати. — **Брать въ долгъ** — позичáти, нáбір брáти, набирáти. — **Брать сторону** —заступáтися, ставáти за кого. — **Брать ягоды, грибы** — збирáти
Брачящіеся — молоді
Брачный — шлюбний, вінчáльний, весільний. **Брачный обрядъ** — шлюб, вінчáння
Брашно — їжа, їствó, стрáва, потрáва
Бревенчатый — брусóваний, рýблений
Бревно — полíно, колóда, дуб, дубóк, (обтесане з чотирьох боків) — брус, бáлка, (коротке) — оцýпок, оцýпалок, (тонке, кругле) — кругляк, (для повертання вітряка) — стрілá, (в кирнишному зрубі) — цямрина, цебрúна, (під стелею) — свóлок, (в будівлі для звязку) — ощéпина, (поперéчна) — бáнта, бáнтина, (для переходу через річку) — клáдка, (на стріху) — притýга
Бредень — вóлок, волочóк, брéдень
Бредина, бреднякъ, рос. Salix capraea — верболіз, ива
Бредить, ся — верзтú, ся, плестú, мáрити, ся, блудúти словáми, ввижатися
Бредни — дурнúця, бредня́, нісенíтниця, теревéні
Бредъ — верзіння, мáри, маячня́
Брезгать — брúдити, ся, грéбати, гидувáти, гордувáти
Брезгливость, брезгливый — бридливість, -вий, гидлúвість, -вий
Брезжать — 1) брязчáти, брязкотíти, дреньчáти; 2) брúнькати
Брезжить, ся — 1) с(ь)вітáти, на с(ь)віт займáтися, благословля́тися, сірíти; 2) мріти, мигтіти, миготіти, блимати
Бременить — обважáти, обтяжáти, заважáти. — **Бремя** — вагá, вагогá, тя́гар, тяготá, тяжáр. — **Разрѣшиться отъ бремени** — родúти, породúти
Бренность — мáрність
Бренный — мáрний, тлінний
Бренчалка — бря́зкітка, бря́зкало, бря́зкальце, брязкотíло
Бренчаніе — 1) брязчáння, бря́зкання, бря́зкіт; 2) брúнькання
Брести, ся, бресть — брестú, ся, плестú, ся, плéнтати, ся, чвалáти, тягтúся, дúбатися, дúбати
Брехать — гáвкати, брехáти
Брехня — брехня́, бридня́
Брехунъ, брехуха — брехýн, брехýнка, ха, (здр.) брехунéць
Брешь — пролó(і)м, вúрва, дюрá, дірá
Бритва — 1) брúтва, (з коси) — скíсок; 2) білик
Бритвенница, бритовница — бритóвниця
Бритвенный, бритовный — брúтовний
Брить, ся — брúти, ся, голúти, ся
Бритье — бриття́, гоління
Брица, рос. Setaria glauca і Panicum crus-galli — брúця, мишій
Бричка — брúчка, брúка, (з плетеним коробом) — нетечáнка, (крита) — бýда, бýдка
Бріонія, рос. Bryonia — нечіпáй-зілля, перéступ
Бровистый — бровáтий, бровáнь, бровáч
Бровный — брівнúй
Бровь, мн. брови — бровá, (здр.) — брíвка, брíвонька, (мн.) — брúви, брівкú, брíвоньки, бровеня́та
Бродильный — квасний
Бродить — 1) бродúти, вéштатися, волочúтися, тиня́тися, туля́тися, швéндяти, блукáти, тиня́тися, никáти, сновигáти; 2) кúснути, квáснути, (про тісто, буряки то-що) — грáти, вигравáти, шумувáти, мусувáти (про горілку, вино то-що)
Бродня — бродня́, блукáння, блуканúна, вéштання, сновигáння
Бродокъ — пробíй
Бродчикъ — забрóдчик, бурлáка
Бродъ — брід. — **Въ бродъ** — у брід, брíдьма
Бродяга — бродя́га, волоцюга, заволóка, бурлáка, поволóка, приблýда, приплéнтач, (про жінку) — волоцюга, бурлáчка, мандрьóха, повія
Бродяжество, бродяжничество —бродя́жство, волоцюжство

Бродяжничать — бродя́жити, волочи́тися, мандрува́ти, бурлакува́ти
Бродяжій — бурла́цький
Бродячій — бродя́щий
Броженіе — 1) шумува́ння, мусува́ння; 2) хвилюва́ння, за́колот, колотне́ча
Броненосецъ — па́нцирник
Броненосный — па́нцирний
Бронза — бро́нза, спиж
Бронзировать, бронзовать — бронзува́ти
Бронзованіе, бронзовка — бронзува́ння
Бронзовка, жук Aphovius fassor — оле́нка
Бронзовый — бро́нзовий, спижо́вий
Бронь, броня — па́нцир
Бросаніе — ки́дання, шпурля́ння
Бросальный, бросательный — ки́дальний
Бросать — ки́дати, мета́ти, шпурля́ти. —**Бросать жребій** — ки́дати же́реб, (палкою) — мі́рятися, вимі́ря́тися. — **Б. взглядъ** — скида́ти очи́ма. — **Б. кровь** — пуска́ти кров
Бросаться — ки́датися
Бросить, ся — ки́нути, ся, метну́ти, ся, шатну́тися, (зра́зу) — порва́тися, (в бік) — шара́хнути, (об землю) — ге́пнути, ся, бебе́хнути, ся, (у воду зразу) — шубо́вснути, (в ліс зразу) — шеле́снути, (про хворобу) —вки́нутися, прики́нутися. **Б. бѣжать** — ки́нутись бігти
Броскій — кидки́й, метки́й
Броскомъ — навкидя́, навки́дячки, кидькома́. — **Броскомъ броситься** — прожо́гом ки́нутися, порва́тися
Брошенный — ки́нутий. — **Б. безъ вниманія** — зали́шений, поки́нутий, занеха́яний
Брошь, брошка — бро́шка, шпи́лька, запи́нка
Брошюра — брошу́ра, кни́жечка, мете́лик
Брудершафтъ — бру́дершафт, побрати́мство
Брульонъ — чорня́к, чорне́тка
Брундышка, рос. Bulbocodium ruthenicum — гадю́чий просоре́н, сирі́тки
Брусинка, брусница, рос. Vaccinium Vitis Idaea — брусни́ця, (гал.) — камінки́, камінці́, квасни́чки́, квасні́вки
Брусница — 1) ку́шка (для бруска); 2) манта́чка, лопа́тка (у косарів)
Брусничникъ — кущ брусни́ці
Бруснякъ — брусо́к, точи́ло
Брусовка — терпу́г
Брусовой — брусови́й
Брусчатый — брусо́ваний, ру́блений, зро́блений з ба́лок
Брусъ — брус, ба́лка, сво́лок, шта́га, ба́нта, ба́нтина
Брусякъ — жо́рен, верхня́к
Брыжейка — бри́жі
Брыжеечный, брыжейный — брижі́йний
Брызгалка, брызгало — кропи́ло; си́кавка
Брызганье — бри́зкання, при́скання, по́рскання
Брызгать, ся — бри́зкати, ся, при́скати, ся, по́рс(ь)кати, ци́ркати
Брызги — бри́зки, при́ски, скалки́
Брызгъ — 1) бри́зка, при́ска, ска́лка; 2) бри́зкання
Брыкать, ся — брика́ти, ся, виха́ти, хв(ф)иця́ти, фи́ркати
Брылястый — товстогу́бий, губа́тий
Брысь — тпру́сь, ту-тпру́сь, а-тпру́сь
Брюзга — бурку́н, бу́ркало, ту́ркало, борроту́н, гри́мач, морроту́н, мру́кало, гомонли́вий
Брюзглый — опу́хлий, набря́клий, оду́тий, брезьки́й, бре́зклий
Брюзгнуть — пу́хнути, опуха́ти, набряка́ти
Брюзжаніе — бу́ркіт, му́ркіт, бурча́ння, бурмота́ння, ту́ркання
Брюзжать — бурмота́ти, буркоті́ти, ту́ркати, бурча́ти, мурмота́ти, мурмоті́ти, мурча́ти
Брюква, рос. Brassica Napus rapifera — бру́ква, Brassica canpestris, napobrassica — каляре́па, галяре́па
Брюки — штани́, шарава́ри
Брюнетъ, ка — чорня́вий, чорня́вець, чорня́ва, чорня́вка, чорну́ха
Брюханъ — пуза́нь, черева́нь, бруха́ч, (глумливо) — бари́ло, черевко́, пухті́й
Брюхастый — пуза́тий, черева́тий
Брюхатить — набива́ти пузо, пуза́ті́ти
Брюхо, Venter — пу́зо, че́рево, живі́т
Брюховица — те́льбухи
Брюшина, Peritanacum — чепе́ць
Брюшко — пузце́, черевце́, пу́зя
Брюшной — черевни́й, живото́вий. — **Брюшная часть** — почере́вина
Брякать — бря́зкати, брязкоті́ти, брязча́ти
Брякнуть, ся — 1) бря́знути, забрязча́ти; 2) ге́пнутись, бебе́хнути, ся, беркі́цьнути, ся, бря́знути, бря́кнути, ба́цнути; 3) ля́пнути
Брякъ — брязь, геп, торо́х, бебе́х, берки́ць
Бубенецъ — бубоне́ць, бубо́нчик, бу́бник, балабо́лка, балабо́нчик
Бубенъ — бу́бон, решето́
Бубковка — дзві́нка
Бубковый — дзвінко́вий.
Бубны — 1) бу́бни; 2) (масть в картах) — дзві́нка, звінка
Буглазъ, рос. Anchusa oflicinalis — польова́ меду́ниця, медяни́шник, воло́вий язи́к, рум'я́нка, рум'я́нчик, ра́нник, свиню́шник
Бугористый — горба́стий
Бугорчатый — горбо́ватий, горбкува́тий, ґулюва́тий, шишкува́тий
Бугоръ, бугорокъ — горб, горбо́к, го́рбик, па́горок, шпиль, шпильо́к, шпиле́чок, ку́па, ку́пина, кучугу́ра, ши́шка, ґу́лька
Бугрить, ся — крути́ти, ся, хвилюва́ти, ся
Бугровый — горбови́й, шпильови́й
Бугровина — гу́ля, ґу́ля, о́пух
Будара — байда́к, байда́ра
Буде — як, коли, як що́
Будень — бу́день, буде́нний, бу́дн(і)ий день
Будетъ — 1) бу́де; 2) го́ді, бу́де, дово́лі, до́сить
Будила — буди́ло
Будильникъ — 1) буди́ло; 2) буди́льник
Будить — буди́ти, побужа́ти
Будка — бу́да, бу́дка, халабу́да
Будкій — чутки́й

Будкость — чу́ткість
Будоражить — турбува́ти, баламу́тити
Будочникъ — бу́дник
Будра, рос. — а) д. **Баранчикъ**; б) Hedera Helix — плющ; в) Linaria —дзвіно́чки, зво́ники, косюрки́, сокирки́, за́йців льо́н, лено́к, осту́дник, чисте́ць, зозу́лині черевички
Будто — 1) на́че, нена́че, мов, мовля́в, бу́цім, ніби, либо́нь. — **Какъ будто, будто-бы** — на́чеб-то, мо́вби-то, ніби-то; 2) хіба́?, невже́, чи вже́?
Будущій — бу́дучий, пото́мний, прийде́шній, майбо́тній
Будущность — бу́дуч(ч)ина́, бу́дучність, бу́дущина, прийде́шнє, майбу́тність
Буеракъ — 1) байра́к; 2) заме́т
Буерачекъ — байрачо́к
Буерачина — яро́к, ба́лочка
Буженина — свини́на
Бужденіе, буженіе — буді́ння, бу́дження
Буза — 1) буза́; 2) сіль кам'яна́
Бузина, рос. Sambucus nigra — бузина, (гал.) — баз, базни́к, S. racemosa — бузина́ черво́на, S. Ebulus — бузни́к, в'язо́вник, (гал.) — базни́к
Бузинный, бузиновый — бузино́вий
Буище — 1) шпиль, бе́лебень; 2) цви́нтар(ь), церко́вний двір
Буйволенокъ — буйволя́, -ля́ти
Буйволъ, Bos bubalus — бу́йвіл, (здр.) — бу́йволик, (сами́ця) — буйволи́ця
Буйный — 1) бу́йний, бунтовли́вий, задьо́рливий; 2) бу́йний, бурхли́вий, рвачки́й; 3) буйни́й, вели́кий
Буйство — бу́ча, бе́шкет, бу́йність
Буйствовать — бу́чу збива́ти, буя́ти, бушува́ти
Бука — 1) хо́ха; 2) вовкува́тий, темрю́к, нелю́да, нелю́дько, безлю́дько, одлю́дько, похню́пий, похму́рий. —**Смотрѣть букой** — во́вком диви́тись
Букашка — ку́з(ь)ка, кома́шка, ку́зочка
Буква — бу́ква, лі́тера. — **Б. гласная, согласная** — голосна́, при́голосна
Буквальный, но — дослі́вний, дослі́вний, досто́тний, достоме́нний; до сло́ва, до ця́ти, досто́тно, достоме́нно
Букварь — буква́рь, грама́тка, абе́тка
Буквенный — бу́ковний, лі́терний
Буквоѣдство — буквоі́дство
Букетъ — 1) буке́т, пучо́к, пуче́чок, ки́тиця; 2) дух, пах, па́хощі
Букинистъ — книга́рь (що торгує старими книжками)
Букля — пу́кля, пейс
Буковица, рос. Betonica — бу́квиця, бу́ковник, бук-трава́, польови́й кану́пер, матери́нка. — **Б. лѣсная,** Stachys silvatica — бу́ковиця, ба́бка. — **Б. русская,** Aiuga pyramidalis — горля́нка, дівчача краса́, гострове́ршки, сухове́ршки, богоро́дишник
Букъ — 1) рос. Fagus — бук, бу́ковина, бучи́на. — **Бѣлый букъ,** Carpinus betulus — граб, граби́на; 2) луг, ми́тель; 3) жлу́кто
Булавка — шпи́лька
Булавочный — шпилько́вий
Буланый — була́ний, (про вола) —полови́й
Булатный — була́тний
Булатъ — 1) була́т, сталь, криця; 2) меч, ша́бля
Булдыга — 1) па́лиця, ціпо́к, дуби́на; 2) гульття́й, гуля́ка
Булдырь — 1) пухи́рь, ґу́ля, морґу́ля; 2) нерівне місце в по́лі; 3) ха́тка на бе́лебні або в пусти́рі
Булдыри, булдырья — бульки́, бу́льби
Булка — бу́лка, паляни́ця, (з лапками загнутими, помазана олією з цибулею) — книш, (гречана) — бала́буха, (невеличка, кругла) — бухане́ць, бу́ханка, (французька) — франзо́ля
Булочная — піка́рня
Булочникъ, ца — пе́карь, хлібопе́к, бу́лошниця, паляни́шниця, перепіча́йка, бубле́йниця, бубле́шниця
Булочный — бу́лошний, паляни́шний
Бултыхать — 1) бо́втати, колоти́ти; 2) бу́рити, ки́дати що в во́ду
Бултыхнуться — бо́втнути, шубо́вс(т)нути
Бултыхъ — бовть, шубо́всть, бух, бурти́сь, плюсь
Булыга — 1) ка́мінь ди́кий; 2) бри́ла (ка́міню)
Булыжникъ — д. **Булыга 1**
Булыня — пра́сол
Бульдогъ — брита́н, бульдо́г
Булькать, ся — бу́лькати, ся, булькоті́ти
Бульонъ — бульйо́н
Бумага — 1) папі́р, бома́га, бума́га, (здр.) — папіре́ць. — **Б. почтовая** — листови́й, пошто́вий папі́р. — **Б. оберточная** —бібу́ла. — **Б. хлопчатая** — ба́вовна, бави́на. — **Б. гербовая** — гербо́вий, штемпльо́вий папі́р. — **Б. папиросная** — циґа́рошний. —**Б. цвѣтная** (для гаптування) — за́полоч; 2) (стара) — шпарґа́л, (зб). — шпарґа́лля
Бумагомаратель — писа́ка, писа́чка, папірома́з, віршома́з
Бумажка — папіре́ць, папі́рчик, бо(у)ма́жка
Бумажникъ — гама́н, гамане́ць, гамано́к
Бумажный — 1) папіро́вий, папіря́ний, папірча́тий. — 2) бавовня́ний, бавня́ний
Бумажная фабрика — папі́рня. — **Б. фабрикантъ** — папі́рник
Бумазея, бумазейный — барха́н, барха́новий
Бунтовать, ся — 1) бунтува́ти, ся, повстава́ти, бунт зрива́ти; 2) баламу́тити, каламу́тити, підбу́рювати
Бунтовской — бунтли́вий, бунто(і)вли́вий
Бунтовщикъ — бунтовни́к, бунтівни́к, бунта́рь, повста́нець, (гал.) — ворохо́бник
Бунтовщическій, бунтовщичій —бунто(і)вни́чий, бунта́рський, повста́нський
Бунтъ — бунт, за́колот, ро́зрух, ворохо́бня
Бунчать — гуді́ти, густи́, дзижча́ти, бри(е)ні́ти
Буравить — свердли́ти, верті́ти
Буравленіе — свердлі́ння, ве́рчення
Буравный — сверделови́й
Буравообразный — свердлова́тий
Буравокъ, буравчикъ — све́рдлик

Буравъ — свéрдел, свéрдлó, (великий) —лóпатень, (для вирівнювання рулі рушниці то-що) — шуст, (для розшукування кринишних жил, руди то-що) — штирь, с(ь)відер
Бураковый — буряков́ий
Буракъ — бурáк, буря́к
Буранъ — хуртови́на, (ф)хýґа, віхало, завірюха, хуртéча
Бургомистръ, бургомистерша — бурми́стер, бурми́стр, бурмистрóва
Буреваль — 1) вітрюга, бýря; 2) вітролóм, лом
Бурена, буренка, буренушка — корóвиця, ми́нька
Бурить — свéрдлити, вертіти
Бурка — бýрка (керея)
Буркала, буркалы — баньки́
Буркунъ — рос. 1) Melilatus alba — білий буркýн, M. coerulea — буркýн-зілля, M. officinalis — жóвтий буркýн; 2) Medicago falcata — бурундýк, бурунчýк, буркýн, череви́шник; 3) Onobrychis sativa — зáячий горóх
Бурлакъ — бурлáка, (зб.) бурлáцтво
Бурлаченіе, бурлачество — бурлакувáння
Бурлачить — бурлакувáти
Бурливый — 1) бурхли́вий, бурéмний, навáльний, рвачки́й; 2) невгомóнний, неспокійний
Бурлить — 1) бушувáти, бурхáти, клекотіти; 2) галасувáти, бýчу збивáти, шарабýрити
Буровить — дзюри́ти, ри́нути, бýрхати
Бурса, бурсакъ, бурсачье — бýрса, бурсáк, бурсачвá, бурсáцтво
Бурта, буртъ — бурт
Бурунъ — бурýн
Бурчаніе — буркотня́, буркотнéча
Бурчать — бурчáти, буркотáти, буркотíти, бурхотíти
Буръ — свéрдел, штирь, с(ь)відер
Бурый — бýрий, руди́й
Буря — бýря, хуртови́на
Бусить — 1) мря́чити, імжи́ти, мжи́ти; 2) пили́ти, пороши́ти, кури́ти; 3) брехáти, верзти́, теревéні, дурни́цю нести́, прáвити, точи́ти, торóчи́ти
Буслай — мугíрь, мугиря́ка, ґéвал
Бусовѣть — сірíти, синíти
Бусъ — 1) мигíчка, мжи́чка; 2) пил, пóрох
Бусы — пацьóрки, бузкóве нами́сто (скляне), смілка, січка
Бусый — темноси́зий, сіробýрий
Бутень, рос. Chaerophyllum Anthriscus — болиголов, свербигуз
Бутерлакъ, рос. Postulaca sativa — сóсонка
Бутонъ — пýп’янок, пýп’яшок, (що почав роспускатися) — роспýкавка
Буторъ — манáтки, збіжжа, мізéрія, худóба, худíбчина
Бутузъ — куцáн, пузáнь, пузáнчик, опéц(ь)ок
Бутъ — груз
Бутылка — пля́шка, (здр.) пля́шечка, бутéлька
Бутылочный — пляшкóвий, пляшáний, бутелькóвий
Бутыль — сулія́, (оплéтена) балцáнка, плетени́ця
Буфетъ — 1) ми́сник, судни́к, кредéнець; 2) ресторáн, буфéт
Бухалень, пт. Botaurus stellaris — бугáй
Бухать, ся — бýхати, ся, бýхкати, ся, гéпати, ся
Бухнуть, ся — 1) бýхнути, ся, гéпнути, ся; 2) ля́пнути, ви́палити; 3) бубня́віти, бучáвіти
Бухта — затóка, бýхта
Бучало — вир, водокрýть, крутíнь, крýча, шум
Бученіе — золíння, лýжіння
Бучень — джміль
Бучило — бакáй, кóвбань
Бучить — лýжити, золи́ти, ся
Бучной — золíнний
Бушевать — бушувáти, буя́ти, бýчу збивáти, бурхáти, ви́хорити, шумувáти, ґвалтувáти
Буянъ — буя́н, ворохóбник, задьóра, галати́н, бешкéтник
Бы, когда бы, если бы, чтобы — б, коли́-б, щоб, як-би́
Бывалецъ — бувáлець, бувáлий
Бывало — бувáло, булó
Бывалый — бувáлий, минýлий, коли́шній
Бывальщина, быль — били́ця, бувáльщина, бувáль
Бывать — бувáти, трапля́тися, лучáтися. — **Бывать часто у кого** — вчащáти до кóго. — **Какъ ни въ чемъ не бывало** — мов ніч́ого й не булó, нáче й не він, не вонá. — **Ничуть не бывало** — зóвсім ні. — **Этому не бывать** — сьогó не бýде!
Бывшій — бýвший, що був, минýлий. — **Нѣкогда бывшій, когда-то бывшій** — коли́шній
Быковникъ, рос. — 1) Verbascum nigrum — горлачі, омáн; 2) Melampyrum — брáтіки, Івáн та Мáрія
Быкъ — 1) Bostaurus — бик, віл, (стáдник) — бугáй, (дикий, Bosurus) — тур
Былина — 1) д. **Бывальщина;** 2) били́на, били́нка, били́нонька; 3) дýма
Быліе — зілля, би́лля
Былое — минýле, коли́шнє
Былой — минýлий, (давно кились) — коли́шній
Быльеватый — бур’янувáтий
Быльникъ бѣлый, рос. Gnapholium silvaticum — суховéршки
Быльникъ, бѣльнякъ, рос. Artemisia vulgaris — чорнóбіль, чорнóбиль, забýдьки, нéхворощ, нéхворóща
Быстрехонекъ, быстрешенекъ — швидéнький, жвавéнький, хутéнький, бистрéнький, швидéсенький
Быстрина — бистринá, бистриня́, бистри́нь, стри́жень, прудковíд
Быстроглазый — бистроóкий
Быстролетный — бистрольóтний, бистроплинний
Быстроногій — прудки́й, вітронóгий
Быстрость, быстрота — швидкість, прýдкість, хýткість, скóрість, бистринá
Быстротечный — бистровóдний
Быстротокъ — прудковíд, стри́жень, би́стриця
Быстроуміе, быстроумный — бистротя́мість, бистротя́мий, би́стрий, метки́й на рóзум, тямки́й
Быстрый, быстро — швидки́й, о, прудки́й, хутки́й, шпаркий, о, би́стрий

Бытіе — буття́, життя́, і́стнува́ння, єству-ва́ння.
Бытность — пробува́ння, бу́тність, буття́. — **Въ бытность мою...** — за час мо́го пробува́ння, коли я бу́в...
Бытъ — по́бут, життя́
Быть — бу́ти, пробува́ти, жи́ти, знаходи́-тися, ма́тися, і́стнува́ти. — **Было да сплыло** — було́ та загуло́, було́ та за водо́ю пішло́. — **Будь добръ, будьте добры** — будь ла́ска, будь ла́скав, бу́дьте ласка́ві! — **Быть въ состояніи, въ силахъ** — змогти́сь, зду́жати, здо-ла́ти, силу ма́ти. — **Быть можетъ** — мо́-же, ма́буть. — **Былъ таковъ** — счез, зни́к, пропа́в. — **Быть къ лицу** — ли́чи-ти, до лиця́ бу́ти, пристава́ти. — **Такъ и быть** — гара́зд, до́бре, неха́й так, сі́лькісь. — **Какъ быть?** — що роби́ти? як його бути? — **Какъ бы тамъ ни было** — щоб там ни було́
Бычатина — воло́вина, бичина́, я́ловичина
Бычачій, бычій — бича́чий, воло́вий
Бычиться — опина́тися, пруча́тися, змага́-тися
Бычокъ — бичо́к
БѢганіе — бі́гання, бігани́на, гаса́ння
БѢгать — 1) бі́гати; гаса́ти, (в)ганя́ти, шмиг-ля́ти; 2) тіка́ти, утіка́ти, втіка́ти; 3) (в)ухиля́тися, цура́тися
БѢглецъ — утіка́ч, втіка́ч, тіка́ч
БѢглый — 1) утіклий, збі́глий, забі́глий і д. **БѢглецъ**; 2) швидки́й, хутки́й, мото́рний, поверхо́вний, ле́гкий, по-бі́жний. — **Бросить бѢглый взглядъ** — скі́нути о́ком, намигну́ти о́ком. — **БѢгло** — шви́дко, швиде́нько, ху́тко, хуте́нько, нашвидку́, побі́жно (гал.)
БѢглянка — утіка́чка, втіка́чка, утіка́нка
БѢговой — бігови́й
БѢгомъ — бігом, бігце́м, бі́жки, (злегка) — підбігцем
БѢгомѢръ — (одометръ) — бігомі́р
БѢготня — бігани́на, мету́шня́
БѢгство — (в)утіка́ння, (в)утіка́нка, (в)у-те́ча, (в)уте́чка, (в)уті́к, втьо́ки. — **Обратить, ся въ бѢгство** — поверну́ти на втіки, пусти́тись на втьо́ки, на втіка́ча́, накива́ти п'я́тами
БѢгунки — бігу́нці
БѢгучій — 1) біжу́чий, теку́чий; 2) линю́чий
БѢгъ — 1) біг; 2) **БѢга** — бігі́, го́ни, пере́го́ни, гони́тва; ма́ндри, втіки, втьо́ки
БѢда — біда́, ли́хо, нещастя, недо́ля, при-го́да; безтала́ння, лиха́ годи́на, без-голо́в'я, ха́лепа, причи́на. — **Въ томъ то и бѢда!** — то-то бо й ли́хо, го́ре. — **БѢда стряслась** — ли́хо спітка́ло. — **Какъ на бѢду** — як на ли́хо, як на те́. **Навлечь бѢду** — накли́кати ли́хо. — **Пережить бѢду** — перебідува́ти. — **Помочь бѢдѢ** — запобі́гти ли́хові
БѢдишка — бідо́нька, ли́шенько
БѢдниться — бі́днитися, бідкатися
БѢдновать — бідува́ти
БѢдность — бі́дність, убо́жество, убо́зтво, недоста́тки, бідо́та, мізе́рія, зли́дні
БѢднота — 1) д. **бѢдность**; 2) бідо́та, бідно́та, голо́та, сіро́ма, сірома́шня, зли́дні
БѢдный — 1) бі́дний, убо́гий, вбо́гий, неза-мо́жний, мізе́рний, злиде́нний; 2) бід-ни́й, бідола́шний, серде́шний
БѢднѢть — бідні́ти, бідні́шати, вбо́жіти, зво́дитись, перево́дитись, голі́ти
БѢдняга, бѢднякъ — 1) бідня́к, біда́к, біда́рь, злида́рь, харпа́к, голодра́нець, без-шта́нько, сірома́ха, гольті́па́ка; 2) бідола́ха, серде́га, небо́га, нетя́га, небора́к
БѢдовый — 1) (про ді́ло) — лихи́й, небезпе́ш-ний; 2) (про люди́ну) — завзя́тий, невгомо́нний
БѢдокурить — шко́дити, збиткува́ти
БѢдокурь, ка — шко́дник, ця, збито́шник, ця
БѢдственный — 1) нещасли́вий; 2) бідо-ла́шний, злиде́нний
БѢдствіе, бѢдство — біда́, лиха́ годи́на, ха́-лепа, безголо́в'я
БѢдствованіе — бідува́ння, горюва́ння
БѢдствовать — бідува́ти, горюва́ти, бідка-тися, злиднюва́ти, поневіря́тися
БѢжать — 1) бігти, тіка́ти, (швидко) — чух-ра́ти, дра́ти, чеса́ти, чкура́ти, чимчи-кува́ти, дму́хати; 2) (про годину і во-ду) — бі́гти, точи́тися, пливти́
БѢженецъ — біже́нець, утіка́ч, тіка́нець
БѢлево — 1) біли́зна; 2) білі́ння, бі́лення
БѢленькій — біле́нький
БѢлесоватый — біля́стий, біля́вий
БѢлехонекъ, бѢлешенекъ — біле́сенький
БѢли, Leucorrhoea — опла́ва, упла́ви
БѢлизна — бі́лість, біля́нка, біля́вість
БѢлило, бѢлила, бѢлилы — біли́ло, по́біл. — **Свинцовыя бѢлила** — бле́йвас
БѢлильный — білило́вий, блейвасо́вий
БѢлильщикъ, ца — білі́льник, ця
БѢлить, ся — біли́ти, ся, побі́ля́ти
БѢличій, бѢлій — біля́чий, вивірко́вий, з ви́вірки
БѢлка — 1) Sciurus vulgaris — бі́лка, ве́врик, ви́вірка, ви́в'юрка; 2) бі́лення
БѢлковина — білковина́
БѢлковый — білкови́й
БѢло — бі́ло, чи́сто
БѢлобокій — білобо́кий
БѢлобровый, бѢлобрысый — білобро́вий
БѢлобрюхій — білопу́зий, білоче́ре́вий, під-ла́сий
БѢловатый — біля́стий, біля́вий, про́білу-ватий
БѢловать — білува́ти
БѢловой — білови́й, білови́к, перепи́саний на́чисто
БѢловолосый — біловоло́сий, біля́вий
БѢлоглазый — білоо́кий, білозо́рий
БѢлоголовецъ — а) Crepis lectorum — куль-ба́ба, ди́кий молоча́й, жо́втий ц(ь)віт, б) Silaus pratensis — морко́вник
БѢлоголовка, Spiraea ulmaria і Frifolium montanum — ку́ряча ла́пка, соро́чі лап-ки́, біла ка́шка, конюши́на, ква́сик
БѢлоголовникъ, Vaccinium uliginosum — голубе́ць, п'яни́ця, піяки́, лохи́на, ло-хачі́, глухи́ня (гал.), в) Berteroa incana — баби́шник, и́кавка

Бѣлоголовый — білоголо́вий
Бѣлогривый — білогри́вий
Бѣлогрудый — білогру́дий
Бѣлозоръ, рос. Parnassia palustris — білозо́р, гада́й-зілля, ма́точник білий
Бѣлокопытникъ, рос. Tussilago farfara — підбіл, ма́чушник, ма́тошник, ра́нник
Бѣлокорка, рос. Artemisia inodora — не́хвороща біла
Бѣлокрыльникъ, рос. Calla palustris — фіялковий ко́рінь
Бѣлокудренникъ, рос. Ballota nigra — глуха́ кропи́ва, м'ятошник, соба́ча м'ята, ша́ндра
Бѣлокурый — біля́вий
Бѣлокъ — 1) біло́к; 2) рос. Anemone — про́ліска, пере́ліска
Бѣлолицый, ая — білоли́ций, ца(я)
Бѣлолозъ, рос. Salix amygdalina — білота́л, тала́, лоза́
Бѣломойка — пра́чка
Бѣлоруссъ — білору́с
Бѣлоручка — білору́чка
Бѣлорыбица, риба Salmo nelma — білу́ха
Бѣлоснѣжный — сніговобілий, білосніжний
Бѣлостойка, рос. Pulmonaria officinalis — меду́нка, меду́нчики, медяни́к, воло́вий язи́к
Бѣлотурка — д. **Арнаутка 2**
Бѣлотѣлый — білотілий
Бѣлоусъ — 1) білоу́с, білоу́сий, білову́сий; 2) рос. Nardus stricta — ковила́, мі́чка
Бѣлочный — білячий, вивірко́вий
Бѣло́чный — білкови́й.
Бѣлошвейка, бѣлошвея — шва́чка, шва́ля
Бѣлошерстый — білоше́рстий, біла́н, біля́к
Бѣлуга, риба Acipenser huso — білу́га
Бѣлужина — білу́жина
Бѣлужій — білу́жий
Бѣлуха, рос. Antennaria dioica — нечу́й-вітер
Бѣлужникъ, рос. Filago arvensis — горля́нка, грудна́ тра́вка, поли́нчик
Бѣлый — білий, (на масть) — біла́н, біля́к
Бѣлый свѣтъ — с(ь)віт Бо́жий
Бѣль — біль
Бѣлье — біли́зна, ху́стя, шма́ття
Бѣльмо — більмо́, ска́лка, полу́да
Бѣльмоочный — більмоо́кий, більма́к
Бѣлѣть — біліти, білішати
Бѣлѣть, ся — біліти, ся, (про воду) — леліти, ся, (ясно) — ясніти
Бѣлякъ — 1) біля́к, чепуру́н; 2) біля́к, (заєць) Lepus variabilis
Бѣлянка — 1) біля́нка, біля́вка; 2) гриби Agaricus nitidus, procerus і subdulcis — біля́нка
Бѣлячка — білору́чка, чепуру́ха
Бѣсенокъ, бесенышъ — бісеня́, бісенятко, бісик, чортеня́, чо́ртик
Бѣсиво — дурма́н
Бѣсина — дур, скажени́на
Бѣсить — біси́ти, дратува́ти
Бѣситься — 1) біси́тися, кази́тися, скажені́ти, навісніти; 2) лютува́ти, сатаніти, мордува́тися
Бѣсноватый — біснува́тий
Бѣсовка — чорти́ця, відьма
Бѣсово молоко, рос. Euphorbia — молоча́й, молоча́к
Бѣсовскій — бісів, бісівський, чо́ртів, чортя́чий, дия́вольський, га́спидський, ге́монський
Бѣсовщина, бѣсовство — 1) чортя́цтво, чортівщи́на, бісо́вщина; 2) біснува́ння, лютува́ння, шале́нство
Бѣсокъ — сини́ця (з породи Parus)
Бѣсъ — біс, чорт, дия́вол, дідько, сатана́, ку́ций
Бѣшеникъ, бѣщеница — 1) рос. а) Cicuta virosa — бех, ви́ха, воми́га, б) д. **Белладона;** 2) запри́дух, дурма́н
Бѣшенка — буркуне́ць — Clupea caspia
Бѣшенство — 1) несамови́тість, наві́женість, шале́нство, лю́тість; 2) сказ, скаже́ність, стекли́зна
Бѣшеный — скаже́ний, сте́клий, кру́чений, шале́ний, навісни́й, наві́жений, несамови́тий, біснува́тий, лю́тий, піня́вий
Бяшка — бара́нчик, ягня́, ягня́тко

В.

Вабельщикъ — ва́бник, вабе́ць, прина́дник
Вабленіе — ва́блення
Вабикъ — ва́бка, ду́дочка, сю́ркало
Вабить — ва́бити, прина́жувати, мани́ти, прима́нювати
Вага — 1) вага́, важни́ця, терези́; 2) штельва́га, штильва́га
Вагенбургъ — обо́з, та́бор
Вагенмейстеръ, вагмейстеръ — обо́зний
Вагранка — го́рен
Важенка — сами́ця о́леня, олени́ця
Важничанье — пиха́, пиша́ння, велича́ння, пиндю́чення
Важничать — пиша́тися, пишни́тися, велича́тися, бундю́читися, копи́литися, копи́лити гу́бу, козири́тися, пиндю́читися
Важность — важли́вість, пова́га, ва́жність, вели́чність
Важный — ва́жний, пова́жний, важли́вий, вели́чний, пи́шний, бундю́чний
Важня — ва́жня́, терезни́к
Вайда, рос. Isatis tinctoria — синя́чник
Ваія — ва́йя, ги́лька, верба́, лоза́. — **Недѣля ваій** — ве́рбна неділя
Вакансія — вака́нсія, гуля́ще, вільне мі́сце
Вакантный — вакансо́вий, baку́ючий, вільний, гуля́щий, поро́жній
Вакація, вакаціонный — вака́ції, вакаці́йний
Вакса, ваксенный, ваксить — ва́кса, ваксо́вий, ваксува́ти
Валанда, валандала — мля́вий, лемішкува́тий, мни́ха, маку́ха, мару́да, папу́ша, копоту́н
Валандаться — 1) валанда́тися; 2) тиня́тися, блука́ти, хиля́тися
Валежникъ — лом, вітроло́м, ла́мань, ло-

ма́чча, сушня́к, (дрібний) — хмиз, труск, тру́сок, (викинутий водою) — бережня́к
Валекъ — 1) прач, прани́к, пра́льник; 2) рубе́ль, кача́лка; 3) ба́рок, о́рчик; 4) держа́к (весла); 5) вал, ва́лик(ьок), ва́лець (в млині)
Валенки, або **валены** — повстяники́, повстяки́
Валеть (в картах) —хлап, хви́л(ь)ка, ни́жник
Валильня — валю́шня, валю́ша, шапова́лка, фалю́ша
Валить, ся — 1) вали́ти, ся, валя́ти; 2) накида́ти, насипа́ти; 3) скида́ти, зва́лювати; 4) су́нути, ся, си́пати, пла́вом пливти́, хма́рою йти́
Валка — 1) зва́лювання (до купи); 2) руба́ння, ви́руб (лісу); 3) валя́ння, кача́ння (сукна, повсти і т. и.)
Валкій — хитки́й, хилки́й, хибки́й
Валовой — гуртови́й, валови́й
Важомъ — ва́лом, юрбо́ю, гурто́м
Валошить — валаша́ти, холоща́ти, холости́ти, легша́ти, легчи́ти, заверта́ти, каплу́нити
Валуй, гриб Agaricus foetens — валу́й
Валунъ — кругля́к
Валухъ — ва́лах
Валъ — 1) вал, окіп; 2) хви́ля вели́ка, вал, буру́н
Вальдшнепъ, пт. Scolopax rusticula —ва́люшень, слу́мка, слу́ква, ле́жень, око́с
Вальсъ — ва́лець, ва́льс (танець)
Вальяшный — 1) важки́й, міцни́й; 2) га́рний, кра́сний, вальни́й, показни́й, пи́шний
Валюга — вайло́, валю́ка
Валюта — ціна́, кошт, валю́та
Валяльщикъ — шапова́л
Валяльный — шапова́льський
Валять — 1) валя́ти, кача́ти; 2) ба́зграти, ля́пати, ма́згати; 3) ката́ти (швидко бігти, їхати)
Валяться — валя́тися, кача́тися
Вампиръ — 1) зоол. Vampyrus — порода кажана́; 2) упи́р(ь), упиря́ка
Ванда — ве́рша (з лози)
Ванна — ва́нна, ку́піль
Варахія, рос. Inula hirta — гвозди́чка, гори́ц(ь)віт, сіда́ч, сухове́ршки і Inula britanica — заболо́точник
Варварка — 1) ва́рварка, лю́та, жорсто́ка (жінка); 2) рос. Barbarea vulgaris — свиріпа
Варварство — ва́рварство, азія́цтво, лю́тість, дику́нство
Варваръ — ва́рвар, азія́т; лю́тий, дику́н, катю́га
Варганить — 1) варга́нити, бри́нькати, ци́гикати; 2) капа́рити
Варганъ — дри́мба, вигра́н, варга́н
Варега, варежка — рукави́ця, плете́нка
Варенецъ — ря́жанка, колоту́ха, парену́ха
Вареніе, варка — варіння, ва́рево
Варенье — цукро́ве варе́ння, варе́ння, сма́жені я́годи, пави́дло, пови́дло, пові́дла, — дел.
Варея — кухова́рка, варі́йка
Варить, ся — вари́ти, ся, (в маслі, меду, в цукрі) — сма́жити, (мед) — сити́ти. — **Молоко сварилось** — скипілось
Варіантъ — одміна, варіянт
Варки — полу́драбки
Варница — солева́рня
Варня — пивова́рня, медова́рня, брова́р, брова́рня
Варовина — 1) вірьо́вка, вері́вка; 2) дра́тва
Варокъ — загін, баз
Варъ — 1) спе́ка, вар; 2) окрі́п, вар; 3) смола́, (у шевців) — ше́вська смола́
Василекъ, рос. Centaurea cyanus —воло́шка, воло́шки, блава́ти
Василекъ огородный, душистый, рос. Ocimum Basilicum — васи́льок, васи́льки, паху́чі васи́льки, церко́вні васи́льки
Василекъ рогатый, рос. Delphinium consolida — сокирки́, комаро́ві но́сики, коса́рики, череви́чки, зозу́лині череви́чки
Василиса, рос. Gentiana cruciata — ти́рлич, товсту́ха, лихома́нник
Василискъ — 1) васили́ск, змій; 2) я́щурка (американська — Basiliscus americanus)
Васильевъ вечеръ — мела́нка, кут (перед новим роком)
Василокъ — кропи́ло
Васильковый — воло́шковий, блава́тний, васи́льковий, сокі́рковий
Вассалъ — голдівник, васа́ль
Вассальскій — голдо(і)вни́чий, васа́льський
Вата — ба́вовна, ба́вина, ва́та
Ватага — ватáга, ота́ра
Ватерпасъ — ґрунтва́га, середва́га, ватерпа́с, позе́мниця
Ватный, ваточный — бавовня́ний, ва́тяний
Ватруха, ватрушка — мандри́ка, мни́хи, мни́шки
Вафельница — вахля́рка
Вафля, вафли — ва́хлі
Вахлакъ — 1) ґу́ля, ґурґу́ля; 2) чвала́й, вайло́, вахла́й, тюхті́й
Вахлачка — 1) тюхті́йка, вахла́йка, недоте́па; 2) рос. Cirsium lanceolatum — дід, дідовни́к, дрябча́к
Вахляй, вахлякъ — парта́ч
Вахта — ва́рта, ва́хта, сторо́жа
Вахтеръ — ва́хтор
Вачикъ — сакви́
Вашъ — ваш, ва́ський
Ваяніе — різьб'я́рство, сні(й)царство
Ваяло — різа́к, долотце́
Ваятель — різьб'я́р, сні(й)царь, різьба́р
Ваять — різб'я́рити, вирі́зувати, вилива́ти, сні(и)ца́рити
Вбивать — забива́ти, заганя́ти, вганя́ти
Вбиваться — забива́тися, вганя́тися
Вбирать, ся — втя́гувати, вбира́ти, ся, набира́тися, просяка́ти чим
Вбирающій — берки́й
Вблизи — бли́зько, збли́зька, зблизу́, поблизу́
Вбрасываніе — вкида́ння
Вбрасывать, ся — (у)вкида́ти, ся, кі́датися
Вбросить, ся — (у)вки́нути, ся

Вбрызгивать, ся, вбрызнуть, ся — (в)убри́зкувати, ся, впо́рськувати, вци́ркувати, (в)убри́зкнути і т. и.
Вбѣгать, вбѣжать — (у)вбіга́ти, вбігти
Вбѣлѣ — на́біло, на́чисто
Вваживать, ся — призвича́ювати, ся
Вваливать, ся — (в)ува́лювати, ся, вса́дювати, ся, вкида́ти, ся
Ввалить, ся — (в)ували́ти, ся, всади́ти, ся, вки́нути, ся, вгили́ти, ся, впа́сти. — **Ввалились глаза** — запа́ли о́чі, позатяга́ло очі. — **Ввалились бока** —запа́ли, позапада́ли бо́ки. — **Ввалить въ спину** і т. д. — вліпи́ти, вгили́ти
Введеніе — 1) (в)уво́дини, у́від, ввід; 2) всту́п, передмо́ва, пере́днє сло́во, вступне́ слово; 3) **Введеніе во храмъ Пресвятой Богородицы** — (с(ь)вято 21 листопаду) — Вве́де́ння, Вхід Богоро́диці
Ввезти, ввезть — (в)уве́зти, приве́зти́
Ввергаться, ся — вкида́ти, ся, впада́ти
Ввернуть, ся, ввертѣть, ввертываться — вкрути́ти, ся, завертіти, увертіти, ся, вкру́чувати, ся, завірчувати, увірчувати, ся. — **Ввернуть слово** — втисну́ти, вкинути сло́во. — **В. крючокъ** — загну́ти, карлю́чку
Вверху — угорі, вгорі, нагорі, зве́рху
Вверхъ — уго́ру, вго́ру, догори́, наго́ру, наве́рх. — **Вверхъ дномъ, ногами** —догори́ нога́ми, гори́ніж, шкере́берть. — **Вверхъ лицомъ, животомъ** — горілиць, гори́(і)-че́ре́ва́. — **Вверхъ по рѣкѣ** — вго́ру, догори́, про́ти води́
Ввести, ввесть — (в)уве́сти́, вне́сти́, приве́сти́, заве́сти́
Ввечеру — вве́чері, уве́чері
Ввивать, ся — ввива́ти, (у)вплітати, ся, всу́кувати, ся, заплітати, ся
Ввивка — вплітання, ввива́ння
Ввинтить, ся, ввинчивать, ся — вкрути́ти, ся, (в)ушрубува́ти, ся, завертіти, ся, вкру́чувати, ся, увірчувати, ся, завірчувати, ся, ушрубо́вувати, ся
Ввить, ся — вплести́, ся, всука́ти, ся
Вводить, ся — 1) (в)уво́дити, ся, заво́дити, ся, запрова́жувати, ся. — **Вводить въ заблужденіе** — облу́жувати, ошу́кувати, підво́дити. — **В. въ грѣхъ** — до гріха́ дово́дити, на гріх підво́дити. — **В. въ дѣйствіе** — дава́ти силу, перево́дити в життя́. — **В. въ обманъ** — дури́ти, піддурювати, обду́рювати. **В. въ убытокъ** — дово́дити до втра́ти, до збитку. — **В. въ соблазнъ** — спокуша́ти, блазни́ти, зво́дити. — **В. въ стыдъ** — засоро́млювати. — **В. порядки** — заво́дити, запрова́жувати лад; 2) вставля́ти, вправля́ти, вро́блювати
Вводный — (у)ввідни́й, вста́вний
Вводъ — (в)уво́дини, (в)увід
Ввозить, ся — (в)уво́зити, ся, приво́зити, ся
Ввозный — привізни́й, ввізни́й
Ввозъ — привіз, ввіз
Вволакивать, ся — втяга́ти, ся, втя́гувати, вволіка́ти, ся
Вволочить — втягти́, уволікти́
Вволю —дово́лі, досхочу́, досмаку́, усма́к
Вворачивать — вверта́ти
Ввѣкъ — навіки, повік
Ввѣрить, ся — ввірити, ся, доручи́ти, звірити, довірити, ся
Ввѣряться — 1) д. **Ввѣрить, ся,** ввіря́тися; 2) здава́тися, поклада́тися на ко́го
Ввязывать, ся — 1) ув'я́зувати, вплітати; 2) вплу́тувати, ся, втруча́ти, ся, встрява́ти
Вганивать, ся — вганя́ти, ся, заганя́ти, ся, займа́ти, залуча́ти
Вгибать, ся — вгина́ти, ся
Вгибъ — вгин, увігнуте місце, я́мка, впу́ка
Вгладь — рівно, гла́дко
Вглубь — угли́б, вглиб, вгліб
Вглядываться, вглядѣться — (у)вдивля́тися, вдиви́тися
Вгнетать — впиха́ти, впи́хувати, вти́скувати, втовкма́чувати
Вгнѣздиться — (в)угнізди́тися, умости́тися, укорени́тися, в(у)ку́блитися
Вгребать, вгрести — вгріба́ти, вга́рбувати, вгребти́, вга́рбати
Вгустую — кру́то, натве́рдо (про яйце)
Вдаваться — 1) вганя́тися, витика́тися, висува́тися; 2) встромля́тися, вдава́тися, вкида́тися
Вдавить — вдави́ти, вдуши́ти, втисну́ти, упха́ти
Вдавнѣ — давно́, зда́вна
Вдалбливать — вдо́вбувати, забива́ти, задо́вбувати
Вдалекѣ, вдали — дале́ко, оддаля́, оддалекі́, здаля́, зда́леку
Вдаль — дале́ко, в далечину́, в далину́, в да́лечінь
Вдвигать, ся — всо́вувати, ся, засува́ти, ся
Вдвижной — засувни́й
Вдвинуть, ся — всу́нути, ся, засу́нути, ся
Вдвое — (в)удво́є
Вдвоемъ — удво́х, вдво́х, удвійзі, удвійці
Вдвойнѣ — двічі, подвійно, в два ра́зи
Вдевятеро, вдевятеромъ — вде́в'ятеро, в де́в'ять разів, вдев'ятьо́х
Вдергивать, ся — втя́гувати, затяга́ти. — **Вдергивать нитку въ иголку** —всиля́ти, засиля́ти
Вдесятеро, вдесятеромъ — вде́сятеро, вдесятьо́х
Вдираться — вдира́тися, впира́тися, вти́скуватися
Вдова — (в)удова́, (в)удови́ця, (здр.) —удівонька, (син її) — удови́ченко, удове́нко, (дочка) — удовівна
Вдовецъ — (в)удове́ць
Вдовинъ — (у)вдови́н, (в)удови́ний
Вдоволь — до́сить, дово́лі, вдо́сталь
Вдовство — (в)удівство́, (в)удове́цтво, (в)удову́ва́ння
Вдовствовать — (в)удовіти, (в)удовува́ти
Вдовушка — удівонька, удівочка
Вдогонку, вдогонь — наздогін, наздогінці, уздогінці
Вдодъ, пт. Upupa epops — о́дуд, ву́двуд
Вдоль — удо́вж, удо́вш, вздо́вш
Вдомекъ, у виразі: **«не вдомекъ»** — не вдога́д
Вдомникъ — прийма́к

Вдосталь — зо́всім, цілко́м, геть чисто, досхочу́
Вдохновеніе — надхне́ння, натхне́ння
Вдохновенный — надхне́нний, натхне́нний
Вдохновить, ся — надхну́ти, ся, натхну́ти, ся, удихну́ти
Вдохновлять — надиха́ти, ду́ху додава́ти
Вдохнуть — (в)удихну́ти, (в)уду́нути
Вдребезги — вдру́зки, надрі́зки, намо́тлох, нагаму́з, начере́п'я
Вдругорядь — вдру́ге
Вдругъ — враз, відра́зу, зра́зу, вмент, вми́ть, ра́птом, на́гло, вльот
Вдуваніе — вдму́хування, вдува́ння
Вдувать, ся — (в)удува́ти, ся, (в)удму́хувати
Вдумчивый — вду́мливий
Вдумываться — (в)уду́муватись
Вдыхать — (в)удиха́ти
Вдѣлка — впра́влювання, впра́влення, вро́блювання, вро́блення
Вдѣлывать, ся — вро́блювати, врobля́ти, вправля́ти, (в мур) — вмуро́вувати, ся
Веденіе — веді́ння, ве́дення
Ведерникъ — бо́ндарь
Ведерный, ведерный — віде́рний, відро́вий, відерко́вий
Ведерная — бонда́рня, віде́рня
Ведерце — віде́рце, віде́рко
Ведрено — го́дяно, годи́няно, погі́дно
Ведреный — пого́жий, го́дяний, годи́няний
Ведро, мн. **ведра** — відро́, (мн.) — відра
Ведро — пого́да, годи́на
Вездѣ — скрізь, усю́ди, всю́ди, по всіх усю́дах
Вездѣсущій — всю́дису́щий, повсю́дний
Везеніе — везі́ння, ве́зення, возови́ця
Везти, ся, везть — 1) везти́, ся;' 2) щасти́ти, вестися, тала́нити, хв(ф)орту́нити
Велерѣчивый — велемо́вний, красномо́вний, многомо́вний, балакли́вий
Велерѣчіе — велемо́вство, красномо́вство, многомо́вність
Великанскій — велете́нський
Великанъ — ве́летень, ве́лет
Великій — вели́кий, здоро́вий, (дуже) — здорове́зний, здорове́цький, (не дуже) — величе́нький, чимали́й
Великоватый — величе́нький, чимали́й
Великолѣпіе — вели́чність, пи́шність, бу́чність, величнопрекра́сність
Великолѣпный — 1) величнопрекра́сний, пишний, роскі́шний, бучни́й; 2) чудо́вий
Великонекъ — чимале́нький
Великорослый — великозро́слий, висо́кий, здоро́вий
Великороссійскій — російський, моско́вський, великору́ський
Великороссія — Великору́щина, Росія, Моско́вщина, Моско́вська Русь
Великороссіянинъ, ка, великороссъ, великоруссъ, ка — росія́нин, ка, моска́ль, моско́вка, великору́с
Великость — вели́кість
Величавость — вели́чність, пи́шність
Величавый — вели́чний, вели́шний, пи́шний
Величайшій — найбі́льший
Величать, ся — 1) велича́ти, ся, сла́вити, ся; 2) пиша́тися
Величественный, но — вели́чний, но — **В. осанка, в. видъ** — вели́чна по́стать, вели́чний ви́гляд
Величество — вели́чність
Величина — вели́кість, величі́нь, ве́лич. — **Величиною** — завбі́льшки́
Величіе — вели́чча
Вельми — ве́льми, ду́же
Вельможа — вели́кий пан, вельмо́жа
Велѣніе — велі́ння, нака́з, за́гад
Велѣть — велі́ти, каза́ти, нака́зувати, зага́дувати, прика́зувати. — **Не велѣть, не велѣно** — не велі́ти, не ве́лено, заказа́ти, зака́зано
Вена, анат. — жи́ла́, ве́на
Венгерецъ — 1) у́грин; 2) венге́рець, ве́ньґер (крамарь розносщик, найбільше з словаків або угорських українців)
Венера (астр.) — вене́ра, вечі́рня зоря́
Веперинъ башмачокъ — д. **Адамова голова**
Венерическій — францюва́тий. — **В. болѣзнь** — пра́нці, сифі́ліс
Венеціанскій — вене́цький. — **В. ярь** — гришпа́н, мідя́нка
Вениса, мін. Silex granatus — грана́т
Венный, венозный — жильни́й, ве́нний
Вентель, вентеръ — я́тір
Вентиляторъ — вітрячо́к, млино́к
Вентиляція — провітрювання
Вепрь — каба́н ди́кий, одинець, вепрь, (здр.) — ве́прик
Верба, рос. Salix — верба́, (деревина) — верби́на
Вербейникъ, рос. Lysimachia vulgaris — кріва́вник, ра́нник, зімо́дра
Вербичникъ, рос. Verbascum — дивина́, коров'як, ведме́же у́хо, дрябча́к, ца́рська с(ь)вічка
Верблюдъ, верблюжій — верблю́д, вереблю́д, верблюдячий. — **Верблюжье сѣно,** рос. Salsola kali — кура́й, колю́чка, перекотипо́ле
Верблюжка, рос. Centaurea parviflora і C. ovina — перекотипо́ле
Вербный — ве́рбний. — **В. воскресенье** — ве́рбна неділя. — **В. недѣля** — ве́рбна, ве́рбний ти́ждень
Вербнякъ — ве́рби, вербня́к
Вербованіе, вербовка — вербу́нок, вербува́ння, залу́ка, затя́г
Вербовать — вербува́ти, затяга́ти, залуча́ти
Вербовый — вербо́вий
Верболоза, верболозъ, рос. Salix viminalis верболі́з, лоза́, молдава́нська и́ва. S. capraea — верболіз, и́ва. — S. pentandra — верболі́з, тала́, ше́люг
Верва — дра́тва
Вергать — ки́дати
Вердиктъ — ви́рок, рішине́ць, при́суд
Веревка — 1) вірьо́вка, у́жівка, бечі́вка. — (Товста при пороні або неводі) — кодо́ла. — (Для шнурування воза) — шнурува́ння. (Що накидають на роги волів) — нали́гач, воловід. — (Коротка) — мо́туз, мотузо́к, мотузка, моту́-

зочка. — (Тоненька) — шпагáт, швóрка, (і коротенька) — поворóзка; 2) ключ, нúзка (ключ гусей)
Веревочный — вірьóвочний, мотузяний
Вередливый — чирякувáтий, чирявий
Вередъ — чиряк, чúрка, болячка
Верезга — плаксій, плáкса
Верезгливый — плачлúвий, криклúвий, вересклúвий
Верезжать — верещáти, кричáти, плáкати з вúском
Верейна — 1) д. **Верея**; 2) полýкіпок
Верескъ, вересъ, рос. Iuniperus communis — яловéць, можевéльник
Веретено — веретéно
Веретье — 1) лантýх (з ряднини) або куль (з рогожі); 2) ряднó, верéта, опáлка (мішок для годування коней)
Верешокъ — черепóк, скáлка
Верещага — яешня (на сковороді спряжена), смажéня
Верея — 1) ворітниця, стовп ворóтяний; 2) чóвен (невеличкий, легенький).
Верзила — здоровúло, бéцман, (про жінку) — гергéпа, грúпа
Вериги — ланцюгú, кайдáни, залізо, закóви, пýта (про пустельників і подвижників)
Вермишель — лóкшина (волоська)
Вернуть, ся — вернýти, ся, завернýти, ся повернýти, ся
Вероника, рос. Veronica officinalis — оклáдник. V. chamaedrys — безвéршки, блакітні óчки, одхáсник, приворóтки, росхóдник, клад, конотóпець, (гал.) — гáдяче зілля
Верста — верствá (міра довжини в 500 сажнів і верстовий стовп)
Верстакъ — верстáк, верстáт. (Частини: 1) стан (складається з 4-х стовпів і 2-х товстих поперечин), (котрі зовуться) кóні, (5-ти) жéрток, (2-х) навоїв (верхній і спідній) і шáйди, (на котрій дві) підніжки з байцáрками, (де стоїть ткаля); 2) (дві) кóлесі (до верхнього і спіднього навою з) цýгою, (котрою здержується кóлесо, як навій накрутиться); 3) ляда, (що нею ткаля прибива нитку,), (в ній) блят, (через котрий приходить пряжа); 4) ригівнú, ці (дві, котрі прив'язують до спіднього навою)
Верстатъ — 1) верстáк (друкарський станок); 2) рівняти; 3) верстáти (у друкарів — укладати в сторони або в стовпці)
Верстный, верстовой — верстовúй (стовп), верствá
Вертелъ — рожéн
Вертикальный, но — сторчовúй, стрімкúй, сторч, сторчакá, стрімко, нá сторч
Вертило — свéрдел, свéрдлик (у теслів)
Верткій — верткúй
Вертлюжная впадина, анат. aceta bulum — клуб, кýльша
Вертлявый — верткúй, крýчений, юрливий, юлкúй
Вертопрахъ — вітрогóн, жéвжик, фúнтик, фéртик, (глумливо) — вертúхвіст, шелúхвіст, крутúхвіст
Вертопрашка — вітрогóнка, дзúґа, придзиґльóванка, (глумливо) — вертúхвістка, шелúхвістка, крутúхвістка
Вертопрашный — крýчений, пустотлúвий
Вертунъ — 1) тýрман (голуб); 2) (про чоловіка) — вертýн
Вертунья — вертýха
Вертѣть, ся — 1) вертíти, ся, крутúти, ся, кружáти, вúтися, мúкатися; 2) верховóдити, коверзувáти; 3) викрýчувати, ся, вибріхуватися
Вертячій — вертючúй
Верхникъ — верхняк (напр. верхній жорен у млині)
Верхній — вéрхній, горовúй, горішній
Верховина — вéрх, (стога) — верх, овéршок, (чобота) — халява
Верховный — найвúщий, звéрхній, верхóвний
Верховодецъ — верховóда
Верховодить — верховóдити
Верховой — 1) вéрхній, горовúй, горішній. — **В. вѣтеръ** — горовúй вітер, горішняк; 2) верховúй (кінь); 3) верховúй, вéрховень, верховéць, гінéць. — **Верховье** — 1) верх, вершóк, вершняк; 2) верховúна
Верхоглядъ, ка — верхогляд, ка
Верхоглядничать — ґáви ловúти, вúтрішки продавáти
Верхомъ — вéрхом, горóю; з верхóм
Верхомъ — вéрхи, (про де-кілька) — вéрхами
Верхушка — верх, вершóк, верхняк (на хлібові), верхів'я, верховіття (дерева), верховúна, шпиль
Верхъ — 1) д. **Верховье, верхушка**; 2) (верхнє житло) — верх, горá; 3) (у екипажів) — верх, бýда, пóкліть; 4) (одежі) — верх, покриття, покривка. — **Взять, брать, одержать верхъ** — гóру взяти, брáти, подýжати, перемогтú, переважувати. — **До верху** — до вéрху, в щéрть. — **Верхи** — а) верх, вершóк, (мн.) — верхú, вершкú; б) плóскінь (коноплі)
Верченіе — вертіння, крутіння
Верченый — вéрчений, крýчений
Вершина — д. **Верховье, Верхушка**
Вершинникъ — байрáк, лісóк (у верховині балки)
Вершить — вершúти, кінчáти, вивéршувати
Вершковый — вершковúй
Веселенькій — веселéнький
Веселехонекъ, веселешенекъ — веселéсенький
Веселить, ся — веселúти, ся, звеселяти, бáвити, ся
Веселіе — весéлість, рáдість, весéлощі, рáдощі
Веселка — копúстка
Веселый — весéлий, рáдісний, втішний. — **Веселая женщина** — веселýха
Весельникъ — гребéць
Весельный — весловий

Весельчакъ — веселу́н, жарту́н, с(ь)міху́н, с(ь)міхоту́н
Веселѣть — веселіти, веселішати
Весенній — весня́ний, весінній. — **Весеннія пѣсни** — весня́нки, (в лісових країнах) — гаївки́. — **Весеннею порою** — о ве́сні, весно́ю. — **Раннею весеннею порою** — на про́весні
Весло, мн. весла — весло́, (мн.) ве́сла, (здр.) — весе́льце, весе́лечко, (велике) — опачи́на, (на кормі) — стерно́, де́мено, прави́ло, (на плоту або барці) — трепло́. — (Частини весла): лопать і держа́к, (а на держаку) кобилка (або) ру́чка
Весна — весна́. — **Въ концѣ весны** — на ро́зигри, на ро́зиграх. — **Встрѣчать, провожать весну** — веснува́ти
Весноватый — весня́нкуватий, рябий
Веснуха — 1) весня́нка, ластови́ння, ряботи́ння; 2) рос. Anemone nemorosa — куросліп
Веснушка — 1) д. **Веснуха 1**; 2) журави́на, журави́ха, рос. Oxycoccos palustris
Веснущатый — д. **Весноватый**
Вести, ся — 1) вести́, ся, прова́дити; 2) води́ти, ся, пово́дити, ся; 3) вести́ся, води́ти, ся, плоди́ти, ся, розво́дити, ся, розпло́жувати, ся
Весь — уве́сь, весь, усе́й, все́нький, усе́нький, ці́лий, цілі́сінький. — **Все** — усе́, все́. — **Рѣшительно все** — все́ чи́сто, геть чи́сто, геть усе́. — **Все равно** — усе́ одно́, усе́ одна́ко, одна́ково, дарма́, ба́йду́же, про ме́не, сількісь, ані га́дки. — **Все таки** — а всеж, усе́ таки́, проте́. — **При всемъ томъ** — про те́, а про те́. — **Всего лучше, дороже** — найкра́ще, найдоро́жче од усього, над усе́. — **Во всю Ивановскую** — на всі за́ставки, зо всії си́ли, чим дужч
Весьма — ве́льми, ду́же
Ветла, (мн.) ветлы, рос. Salix — верба́, S. pentandra — верболіз, тала́, ше́люг, шевлю́г, S. acutifolia — краснота́л, желюжи́на, S. alba — біла лоза́, S. amygdalina — білота́л, тала́, S. cinerea — и́вина, лоза́, чорноліз, чорнота́л, S. fragilis — ло́мка верба́, крихкове́рб, S. repens — ницеліз, S. rosmarinifolia — нетала́, раки́тник, S. purpurea — лозни́к, са́мбірка, роки́тина
Ветловникъ — ло́зи, верболіз, ве́рби, вербня́к
Ветловый, ветляной, ветляный — вербо́вий, лозови́й
Ветошка — ганчі́рка
Ветошникъ — старови́нник, ганчі́рник, ону́чник
Ветошь, ветошье — дра́нка, дра́нтя
Ветхій — стари́й
Ветхозавѣтный — старозавітний
Ветхость — ста́рість, да́вність
Ветчина — ши́нка, о́кіст
Ветшать — ста́рітися, па́датись, дрягліти
Вехотка, вехоть — віхоть, (здр.) — віхтик
Вечеринка — вечерни́ці
Вечерній — вечі́рний, вечіро́вий
Вечеръ — ве́чір. — **Вечеромъ** — у ве́чері, в ве́чері. — **Подъ вечеръ** — над ве́чір
Вечерѣть — вечеріти, сутеніти, смерка́ти, ся
Вечорошній — вчора́шній, вчора́йший, з учора́шнього ве́чера
Вечоръ — вчо́ра у ве́чері
Вешнякъ — 1) вешня́к (млин, що меле тільки весною; коноплі, висушені весною; весіння дорога і т. д.); 2) о́пу́ст (в греблі)
Вещевой — річеви́й, з паку́нками, з ре́чами, для паку́нків, пакунко́вий
Вещевое право — річеве́ пра́во, пра́во на ре́чі
Вещественность — річе́вність, матеріяльність
Вещественный — річе́вний, матеріяльний
Вещественныя доказательства — до́відні, викрива́ючі ре́чі, річеві до́кази
Вещество — мате́рія
Вещица — шту́чка, дрібни́ця
Вещь — річ. — **Вещи** — ре́чі, клу́нки, паку́нки, пожи́тки, мана́тки
Вжать — втисну́ти, (в)упхну́ти, вбга́ти
Вживѣ — за життя́
Вжикать — бря́зкати, брязча́ти
Вжикъ — брязча́ння, бря́зкіт, бря́зкання
Вжимать, ся — вти́скувати, ся, впиха́ти, впи́хувати, ся
Взади — з-за́ду, поза́ду
Взадъ — наза́д, взад. — **Ни взадъ, ни впередъ** — ні сюди́, ні туди́
Взаемъ — в по́зичку, у пози́ку, в пози́ку. — **Взять, дать взаемъ** — взя́ти, да́ти в пози́ку, пози́чити в ко́го, кому́
Взаимность — взаємність, обопільність
Взаимный, но — взаємний, обопільний; взаємне, обопільно
Взалкать — зголодніти
Взамѣнъ — замі́сто, за́місць, на́місць, взамі́ну
Взаперти — 1) під замко́м; 2) в самоти́ні, одлюдно
Взаправду — спра́вді, навспра́вжки
Взапуски — навви́передки, навза́води
Взахаться — зао́хати, зао́хкати
Взашеи, взашей — в поти́лицю, в три ви́рви, в ши́ю
Взбаламутить — збаламу́тити, скаламу́тити, сколоти́ти
Взбалмошный — шале́ний, свавільний, вередли́вий
Взбалтывать, ся — бо́втати, збо́втувати, ся
Взбарахтаться — видряпатись, ви́дертися
Взбелениться — розлютува́тися
Взбивать, ся — збива́ти, ся, підбива́ти, (про ріллю) — підра́лювати
Взбираться — зла́зити, лі́зти, (на що небудь) — п'ясти́ся, спина́тися, дра́батися
Взболтать, ся — збо́втати, ся, сколоти́ти, ся
Взбороздить — з'ора́ти, подря́пати
Взборонить, взбороновать — ви́скородити, заскоро́дити, ви́волочити, заволочи́ти
Взбрасывать — підкида́ти

Взбрасываться — 1) підкида́тися; 2) ки́да́тися; 3) накида́тися
Взбрести, взбресть — 1) зійти́, ви́лізти; 2) спа́сти на ду́мку, влізти в го́лову
Взбросать — наки́дати
Взбросить — ски́нути (вго́ру)
Взбрызгать — побри́зкати, покропи́ти, попри́скати
Взбугрить, ся — зри́ти, пори́ти; збу́рити, ся
Взбудить — розбуди́ти, розбу́ркати
Взбудоражить — стурбува́ти, зворуши́ти, розворуши́ти, сколоти́ти, зґвалтува́ти, звалува́ти
Взбунтовать, ся — збунтува́ти, ся, забунтува́ти, скаламу́тити, повста́ти
Взбучить, ся — 1) розду́ти, ся, набу́хнути, набуча́віти; 2) поби́ти, стусанів надава́ти, прочухана́ да́ти; ви́лаяти
Взбучка — прочуха́н, прочуха́нка
Взбѣгать — збіга́ти (на гору)
Взбѣжать — збігти, ви́бігти
Взбѣсить, ся — 1) розбіси́ти, ся, посатаніти; 2) сказ́итися, скрути́тися, стекти́ся, знавісніти
Взважживать — заво́жжувати, накида́ти віжки
Взваживать — зво́зити, виво́зити
Взвалить, ся — зва́лювати, ся, скида́ти, ся, накида́ти, наклада́ти, навантажувати. — **Взваливать вину на кого** — зверта́ти, скида́ти, зва́лювати на ко́го
Взварецъ — 1) варе́на, варену́ха; 2) узва́р
Взваривать — вари́ти, зва́рювати
Взваръ — відва́р
Взвезти, взвезть — звезти́, ви́везти
Взвести, взвесть — звести́
Взвивать — звива́ти
Взвиваться — підніма́тися, підійма́тися, зніма́тися
Взвидѣть — поба́чити, вздріти
Взвизгиваніе, взвизгъ — верещ́ання, вища́ння, ве́реск, виск
Взвизгивать — вереща́ти, вища́ти
Взвиться — підня́тися, зня́тися, зви́тися
Взвихрить — скуйо́вдити, роскуйо́вдити
Взводить, ся — 1) зво́дити, ся, підніма́ти, ся; 2) виво́дити; 3) бреха́ти, клепа́ти
Взводный — зво́дний
Взводъ — звод (від дієсл. зво́дити)
Взвозить — зво́зити, виво́зити
Взвозъ — 1) звоз; 2) узвіз, узво́з. (Дорога на гору від перевозу або броду)
Взволакивать — стя́гувати, витяга́ти, зволіка́ти
Взволнованный — схвильо́ваний, звору́шений, збу́рений
Взволновать, ся — розхвилюва́ти, ся, схвилюва́ти, ся, збу́рити, ся, зру́шити, ся
Взволочь — зволікти́, стягти́
Взвыть — зави́ти
Взвѣвать, ся — ма́яти, ся, розвива́ти, ся
Взвѣсить, ся — зва́жити, ся
Взвѣшиваніе — ва́ження
Взвѣшивать, ся — 1) ва́жити, ся, зва́жувати, ся, вива́жувати; 2) розважа́ти, міркува́ти
Взгадать, взгадывать — згада́ти, спогада́ти, зга́дувати
Взгаркивать — вигу́кувати, згу́кувати
Взглядъ — по́гляд, позір. — **Бросить взглядъ** — д. **Взглянуть.** — **На взглядъ** — на ви́гляд, на позір. — **На мой взглядъ** — на мій по́гляд, на мою́ ду́мку, як на ме́не
Взглядывать — згля́дувати, погляда́ти, позира́ти
Взглянуть, ся — 1) гля́нути, згля́нути, ся, спогля́нути, ся, погля́нути, подиви́тися, зирну́ти, зиркну́ти, позирну́ти, ззирну́тися, о́ком наки́нути, ски́нути, звести́ очи́ма; 2) подо́батися, сподо́батися
Взгонять — зганя́ти
Взгоревать, ся — зажури́тися, затужи́ти, засумува́ти
Взгорокъ, взгорье — узгір'я
Взогрѣться — запали́тися, загорітися, заня́тися, спала́ти, спалахну́ти
Взгремѣть — загриміти, (дуже) —загрюкотіти
Взгромазживать, взгромоздить — нагрома́жувати, нава́лювати, копи́чити
Взгромазживаться, взгромоздиться — вла́зити, влізати, влізти, (високо) — ви́лізти
Взгрустить — засумува́ти, затужи́ти, зажури́тися. — **Взгрустнулось** — су́мно, жу́рно ста́ло
Вздваивать — двоїти, подво́ювати. — **Вздваивать паръ** — ра́лити, перео́рювати
Вздергивать, ся, вздернуть, ся — підтяга́ти, ся, підтягти́, ся, підсми́кувати, ся, підсми́кати, ся. — **Вздернуть на висѣлицу** — повісити на ши́беницю. — **Вздернуть носъ** — запиша́тися, задра́ти но́са, ки́рпу гну́ти
Вздешевѣть — подеше́вшати, подешевіти
Вздирать, ся — дра́ти, ся, здира́тися
Вздоить — подоїти
Вздорить, вздорничать — свари́тися, ко́зи де́рти; дурни́ці пле́сти
Вздорливый — сварли́вий, спо́рли́вий, сварки́й
Вздорный — безглу́здий; непутя́щий; нікче́мний
Вздорожать — подоро́жчати, подоро́гшати
Вздоръ — дурни́ця, бредня́, нісені́тниця. — **Городить вздоръ** — верзти́, торочи́ти, дурни́цю нести́, тереве́ні точи́ти, ка́зна що верзти́
Вздохнуть — 1) зітхну́ти, здихну́ти; 2) передихну́ти, дух перевести́, звести́ дух, відди́хати, відпочи́ти
Вздохъ — зітха́ння
Вздрагивать — здрiга́тися, іздрiга́тися
Вздремнуть — задріма́ти, прикорхну́ти
Вздрогнуть — здрiгну́тися, іздрiгну́тися
Вздувать, ся — здува́ти, ся, здима́ти, ся, надима́ти, ся, (про огонь) — роздува́ти, роздму́хувати, (про опух) — пу́хнути, напуха́ти, роспуха́ти

Вздумать — здýмати, спогадáти, задýмати, у мислі взяти
Вздурить, ся — здуріти, подуріти
Вздуть, ся — 1) д. **Вздувать, ся;** 2) побúти, одлупúти, стусанів надавáти. — **Вздымать, ся** — піднімáти, підіймáти, ся, вставáти
Вздыханіе — зітхáння
Вздыхатель, ница — закóханий, а
Вздыхать — 1) зітхáти, óхати; 2) жалкувáти, тужúти
Вздѣвать, ся (про одежу) — одягáти, ся, надягáти, ся, вдягáти, ся, (про обув) — обувáти, ся, взувáтися, (нитку в голку) — всиляти, засиляти
Взиманіе — збирáння, збір; приймáння
Взимать, ся — збирáти, ся, брáти, ся
Взирать — дивúтися, поглядáти. — **Не взирая** — не вважáючи, не дúвлячись, не звертáючи увáги
Взлазить — злізáти, вилáзити, (дряпаючись) — дéртися, дряпатися, (держучись за що в горі) — спинáтися, п'ястúся
Взламывать — ламáти, вилóмлювати, розлóмлювати; розбивáти
Взлелѣять — вúкохати, вúпестити, вúпестувати, вúховати
Взлетать — злітáти, злинáти, підіймáтися
Взлеть — зліт
Взлобина, взлобокъ — 1) д. **Взгорокъ;** 2) шпиль (гори)
Взломать, ся — зламáти, ся, (про кригу весною) — скрéснути, скрéсти
Взломъ — пролóм, злом
Взлюбить, у виразі **«не взлюбить»** — не злюбúти
Взлягивать — брикáти, ся
Взманивать, ся — змáнювати, ся, знáжувати, ся, підмовляти
Взмахивать — підмáхувати
Взмахъ — мах, пóмах
Взмачивать — мочúти, змóчувати
Взмащивать, ся — рештувáти, мостúти, ся і д. **Взгромазживаться**
Взметъ — 1) підкидáння; 2) óранка
Взметывать, ся — підкидáти, ся і д. **Взбрасываться**
Взмиловаться — змúлуватися, змилосéрдитися
Взмокать — змокáти, ізмокáти
Взмолиться — заблагáти
Взморникъ, рос. Zostera — морськá травá
Взморье — узмóр'є
Взмутить, взмущать — скаламýтити, сколотúти
Взмылить, ся — намúлити, ся, змилúти, ся, вмилúтися. — **Взмылить кому голову** — намúлити чýба
Взнашивать — знóсити
Взносить — 1) знóсити; 2) віддавáти, платúти
Взноситься — підніматися і д. **Взносить**
Взносъ — платіж, оплáта. — **Членскій взносъ** — (перший) — вступнé, вписовé, (дальше) — вклáдка
Взнуздать, взнуздывать — загнуздáти, загнýздувати, гнуздáти
Взныть — занúти
Взобраться — вúлізти, вúдертися, вúдряпатися, втеребúтися
Взогнать — зігнáти
Взогрѣвать, взогрѣть, ся — зогрівáти, зігріти, ся, розігріти, ся
Взойти — зійтú, вúйти, посхóдити. —**Взойти на умъ** — на дýмку спáсти
Взопрѣть — упріти, впріти
Взорвать — 1) зірвáти, розірвáти, вúбухнути; 2) розгнівати, розлютувáти
Взоръ — взір, позір, пóгляд; óко, óчі. — **Пожирать взоромъ** — пáсти очúма. — **Потупить взоръ** — спустúти óчі
Взоткнуть — настромúти, наштрикнýти, устромúти
Взрастить — зростúти, вúростити, вúховати, вúкохати
Взрачный — показнúй, гóжий
Взревѣть — заревіти
Взрослый — дорóслий, зрóслий, літнúй
Взрубъ — зруб, (в криниці) — цямрина, цебрúни
Взрывать, ся — 1) скóпувати, зривáти, зрýшувати, ся; 2) зривáти, розривáти, ся, вибухáти
Взрывной, взрывочный, взрывчатый — розривнúй, вибухóвий
Взрывъ — зрив, вúбух
Взрыдать — заридáти, заголосúти
Взрыдъ — ридáння. — **Взрыдомъ, на взрыдъ плакать** — ридáти, хлúпати, гірко ридáти
Взрыльникъ — ляпас, ляпанéць, лящ
Взрыть — скопáти, зрúти, зрýшити, (про крота) — накротúти
Взрыхлить, взрыхливать, взрыхлять —спушúти, спýшувати, підпýшувати, зрýшити
Взрѣзать, взрѣзывать — розрізати, розрізувати
Взрѣзъ — зріз, надріз, розріз
Взрѣзь — вщéрть, по вінця
Взубрить — 1) пощербúти, вúщербити; 2) зазубрúти, затвердúти
Взъерошивать, ся, взъерошить, ся, взъерошенный — кýдлати, кудóвчити, кóшлати, куйóвдити, роскýдлати, роскудóвчити, покóшлати, роскуйóвдити, скуйóвдити, роскýйдити, скýдлити, сколóшкати, роспáтлати, поколóшкати, скошмáтити, роскошмáтити; роскýдланий, покýдланий, роспáтланий, скуйóвжений, роскуйóвжений, роскудóвчений, покóшланий, кострубáтий
Взъѣдаться — напускáтися, напосідáтися
Взъѣздъ — з'їзд, вúїзд
Взъѣзжать, взъѣхать — виїздúти, з'їздúти, з'їхати
Взъяриться — розлютувáтися, оз(ь)вíритися
Взывать — взивáти, волáти, гукáти, (напр. — взивати Бога, волати до неба)
Взыграть — загрáти, звеселúтися
Взысканіе — 1) пóзов, стягáння, трéбування, правинá, правіжка, правіж. — **Подать ко взысканію** — пóзов зало-

жи́ти; 2) штра́п, штраф, пеня́, ка́ра грошева́

Взыскать, взыскивать, ся — 1) ви́правити, пра́вити, доправля́тися, стягти́; 2) шука́ти судо́м, пра́вити судо́м. — **Взыскивать недоимки** — вибива́ти недо́їмки, збира́ти недо́їмки, пра́вити недобір, недо́їмку

Взятіе — взяття́, здобуття́

Взятка — 1) (в картах) — взя́тка, бра́тка, би́тка, скуп; 2) хаба́рь, ха́панка, рале́ць, ку́ка. — **Взятку дать** — ку́ку в ру́ку да́ти

Взятокъ — (в)узя́ток (у бджіл)

Взяточникъ — хаба́рник, хапу́н, хапко́, хапту́рник, браткий, брачки́й, драпіка

Взяточничать — хаба́рити, хабарі бра́ти, лупи́ти, хапа́ти, хаптурува́ти

Взяточническій — хаба́рницький, драпі́жний

Взяточничество — хаба́рство, хапа́ння, ха́панка, хапани́на

Взять, ся — узя́ти, ся, забра́ти. — **Взять верхъ** — го́ру взя́ти, перева́жити, поверши́ти кого́. — **Взять на себя** — узя́ти за се́бе, жени́тись (з ким). — **Взять силою** — здобу́ти, опанува́ти. — **Взять кого въ руки** — забра́ти в ру́ки, до ру́к прибра́ти. — **Взяться за умъ** — схамену́тися, за ро́зум взя́тися. — **Взяться за дѣло** — заходи́тися. — **Всѣмъ взялъ** — хоч куди́, на все зда́тний. — **Ни дать, ни взять** — точні́сінько, як ра́з, са́ме як ра́з. — **Взять слово назадъ** — зрі́гтись. — **Откуда ни возьмись** — де не взя́вся. **Что, взялъ?** — а що, пійма́в о́близня? — **Взять чью сторону** — заступи́тися, ста́ти за ко́го, приста́ти до ко́го. — **Чортъ возьми!** — ма́тері його́ біс, неха́й йому чорт!

Вибрація — дрижа́ння

Видалый — бува́лий, бува́лець

Виданный — ви́даний, ба́чений. — **Виданное ли дѣло?** — чи ви́дано, чи чу́вано, чи чу́вана річ, чи ви́дана річ?

Видать — ба́чити, вида́ти; ви́дко, ви́дно, зна́ти, ма́буть. — **Видать орла по полету** — зна́ти па́на по халя́вах; орли́ний кле́кіт зда́лека чу́ти

Видаться — ба́читися, вида́тися, зустріча́тися, здиба́тися

Видимо — види́мо, очеви́дьки, я́вно, очеви́дячки. — **Видимо не видимо** — страше́нна си́ла, несміте́нна си́ла

Видимость — види́мість, я́сність

Видимый — 1) види́мий, ви́дкий; 2) очеви́дний, я́вний. — **По видимому** — як здається, здається, либо́нь, ба́читься

Видно — 1) ви́дко, ви́дно, зна́ти, зна́чно; 2) ба́читься, здається, либо́нь, ма́буть, десь, вида́й

Видный — 1) д. **Видимый.** — **На видномъ мѣсте** — навидноці, напо́хваті; 2) показни́й, огрядни́й, значни́й

Виднѣть, ся — видні́тися, (не ясно, здалека) — мая́чити, ся, маня́чити, ся, мрі́ти, мрі́яти, бовані́ти, — (наче в тумані) — тумані́ти, (ясно) — ясні́ти, (про воду найбільше) — лелі́ти

Видовой — видови́й

Видоизмѣненіе — одмі́на

Видоизмѣняться — одміня́тися

Видокъ — 1) бува́лий, бува́лець; 2) с(ь)ві́док

Видъ — вид, о́браз, ви́гляд, поста́ва, по́стать; взір, позір, мані́р, краєви́д. — **Виды имѣть на кого** — ва́жити на ко́го. — **Видать виды** — надиви́тися, переба́чити, бува́ти в бува́льцях. — **Имѣть видъ** — видава́тися, ма́ти вид. — **Въ видѣ опыта** — на спро́бу. — **Для вида** — для годи́ться. — **Имѣть въ виду** — ма́ти на ува́зі, ма́ти на примі́ті. — **Выпустить, потерять изъ виду** — забу́ти, занеха́яти, занедба́ти, з голови́ ви́кинути. — **Ни подъ какимъ видомъ** — ні в я́кім ра́зі. — **На видъ, съ вида** — на взір, на позір, з ви́ду, на ви́гляд. — **Подъ видомъ** — з ви́ду, бу́цім, на́чеб-то. — **Поставить на видъ** — покла́сти на ува́гу. — **При видѣ** — ба́чучи, ди́влячись. — **На виду** — на о́ці, на о́чах, навидноці; 2) біле́т, па́чпорт, па́шпорт

Виды — за́міри, думки́, надії, сподіванка

Видѣніе — 1) виді́ння, ви́дження; 2) мара́, мана́, при́вид, (страшне) — страхі́ття

Видѣть — ба́чити, вбача́ти, вида́ти, ви́діти, (багато) — переба́чити, (погано) — недобача́ти

Видѣться — 1) ба́читися, вида́тися, зустріча́тися; 2) здава́тися, ба́читься; 3) сни́тися, ма́ритися, ввижа́тися, мрі́тися, приви́джуватися

Видящій — зря́чий, видю́щий, видю́чий, ба́чучий

Визгливый — верескли́вий, пискли́вий

Визготня — пискотня́

Визгунъ, нья — вереску́н, ха, писку́н, ха

Визгъ — ве́реск, вереща́ння, писк

Визжаніе — верещання, (про соба́к) — скавуча́ння, (про порося́т) — куві́кання

Визжать — вища́ти, вереща́ти, (про собак) скавуча́ти, (про поросят) — куві́кати, квікча́ти

Визитъ — візи́та, одві́дини, одві́дання, від́відини

Вика, рос. Vicia sativa і др. — ви́ка, горо́биний, горо́б'ячий, миши́ний горо́шок

Вила, (частіше мн.) **вилы** — ви́ла, (з трьома зубцями) — тройчаки́

Вилка — виде́лка, виде́лко, виде́льце, ви́лка

Вилковый — кача́нний, качано́вий

Вилокъ — кача́н

Вилочка — 1) виде́лочка, виде́льце; 2) анат. у птиць Furula — ду́жка

Вилочный — виде́лковий

Вильнуть — крутну́ти, крутька́ да́ти

Виляка, виляла, вилялыщикъ, ца — крутій, ка

Виляніе — крутня́, ви́крути, крутійство

Вилять — крути́ти, ся, верті́ти, ся, викру́чуватися

Вина — вина́, прови́на, прови́нність

Винегретъ — вінегре́т, мішани́на

Вини — вино́ (масть в картах)
Винить — винува́тити, обвинува́чувати
Виниться — вини́тися, признава́тися
Винище — горіля́ка, сиву́ха
Винновый — вино́вий
Винный — вино́вий. — **Винный камень**, Tartarus — ви́нник. — **Винная ягода** — инжи́р, хви́ґа, фіга, фи́ґа
Вино — (з винограду і ягід) — вино́, (а в Терській країні) — чихи́рь, (з хліба, картоплі то-що) — горілка. — **Горячее вино, зелено вино** — горілка. — **Сидѣть вино** — гна́ти горілку
Виноватый — 1) винува́тий, ви́нний, ви́нен; 2) вибача́йте, перепро́шую, прошу ви́бачити
Виновникъ, ца — винува́тець, винува́тниця, ви́нний, ви́нна
Виновность — прови́нність, винува́тість
Виноградникъ — виногра́дник, сад-виногра́д
Виноградная кість — ґро́но, ґро́на, гро́на, ке́тях виногра́ду, ки́тяг, ке́тях, ки́тях
Виноградъ, рос. Vitis vinifera — виногра́д, (сухі ягоди винограду) — родзи́нки
Винодѣліе — виноро́бство, вина́рство
Винодѣлъ — виноро́б
Винокуренный заводъ, винокурня — виноку́рня, ви́нниця, горільня, герільча́ний заво́д, ґура́льня
Винокуръ — виноку́р, ви́нник, ґура́льник
Винопродавецъ, виноторговецъ — вина́рь, виня́р
Виноторговля, винный погребъ — вина́рня
Винтить — ґвинтува́ти, шрубува́ти
Винтовать — 1) нарізувати ґвинти́; 2) приґви́нчувати, пришрубо́вувати
Винтовка — ґвинто́вка, рушни́ця
Винтовой — ґвинтови́й, шрубови́й
Винтообразный — ґвинтува́тий, шрубува́тий
Винтъ — ґвинт, шру́ба, (здр.) шру́бка
Винченіе — ґвинтува́ння, шрубува́ння
Вины — д. **Вини**
Виньетка — визеру́нок, ку́нштик, мере́жка
Вислоухій — 1) клапоу́хий; 2) недоте́па, роззя́ва
Вислый — зви́слий
Високосный годъ, високосъ — пере́сту́пний рік, касянів год
Висулька — 1) пацьо́рка; 2) сосу́лька
Висѣлица — ши́бениця
Висѣличный — ши́беничний
Висѣлка — же́ртка, же́рдка
Висѣльникъ — ши́беник, повішаний
Висѣніе — ви́сіння
Висѣть — висіти, звиса́ти
Висячій — висю́чий, ви́слий
Витать — віта́ти, вита́ти
Витіеватый — кучеря́вий, квітча́стий (про мову)
Витійство — красномо́вство
Витійствовать — красномо́вити
Витія — красномо́вця, речни́к, бе́сідник
Витокъ — виту́шка, ку́чер, кру́цька
Витушка — 1) д. **Витокъ;** 2) верч, ве́рчик, кала́чик (хлібець)
Вить, ся — ви́ти, ся, звива́ти, ся, плести́, ся, крути́ти, ся, сука́ти, ся, (над чим, літаючи) — кружа́ти, ви́тися
Витязь — ли́царь, козарлю́га
Вихляй — тюхтій, чвала́й, маку́ха, мни́ха
Вихлять — чвала́ти, перева́люватись, пле́нтатись
Вихоръ — в(і)ихор, чуб
Вихорь, вихрь — в(і)и́хор, кру́тень, ку́рява
Вихрецъ, анат. Os. coccygis — ку́прик
Вихрить, ся — вихри́ти, ся, крути́ти, ся
Вихремъ — як ви́хор
Вихрястый — вихори́стий, вихра́стий
Вица — каблу́чка (на плотах)
Вишенникъ — вишня́к, вишни́к, вишне́вий сад
Вишенный, вишневый — вишне́вий
Вишенье — 1) д. **Вишенникъ;** 2) ви́шні, я́годи (вишневі)
Вишневка — вишні́вка, вишня́к
Вишня, рос. Prunus cerasus — ви́шня (дерево і ягоди), вишни́на (одна деревина). — **Вишня бѣлая**, Pavium c. — чере́шня, (одна деревина) — черешни́на. — **Вишня бѣшенная**, Atropa belladonna — во́вчі я́годи. — **Вишня жидовская**, Physalis Alkekengi — жидівські гру́ші, міху́нка
Вишь — ач, бач, чи-ба́, диви́, диви́-но
Віолончелистъ — віолончеліст, баси́ста
Віолончель — віолонче́ль, басо́ль
Вкалывать, ся — 1) уко́пувати, ся, зако́пувати, ся; 2) вкра́плювати, впуска́ти кра́плі, вка́пувати, зака́пувати
Вкатиться, ся, вкатывать, ся — вкоти́ти, ся, вко́чувати, ся
Вкашиваться — вко́шуватися
Вкидывать, ся, вкинуть, ся — укида́ти, ся, уки́дувати, ся, вки́нути, ся
Вкладной — всувни́й, (напр. ящик)
Вкладный, вкладочный — вкладни́й
Вкладникъ, ца — вкла́дник, ця
Вкладъ — вкла́дка
Вкладываніе — укла́дування
Вкладывать, ся — укла́дувати, ся, уклада́ти, ся, вту́лювати, ся, вса́жувати, ся, кла́сти, сажа́ти в..., всо́вувати, ся, (про гроші) — поклада́ти
Вклеивать, ся — вкле́ювати, ся, (карюко́м) — вкарю́чувати
Вклепать, ся, вклепывать, ся — 1) вклепа́ти, ся; 2) наклепа́ти на ко́го, вплу́тати, ся; 3) вклепа́тися, втьо́патися, обізна́тися
Включать, ся, включить — включа́ти, ся, залуча́ти, ся, вмика́ти, ся, включи́ти, залучи́ти
Включительный, но — вклю́чний, но
Вковывать — вко́вувати, зако́вувати
Вкогтиться — запусти́ти па́зурі, кігті
Вколачивать — забива́ти, вбива́ти
Вкомкать, вкомкивать, ся — вбга́ти, втовкма́чити, бга́ти, товкма́чити
Вконецъ — до оста́нку, до кінця́, до послідку, до ноги́, до пня́, до цури́, до ще́нту, геть чи́сто, цілко́м, до ре́шти, до ще́рця
Вкопать, ся — укопа́ти, ся, закопа́ти, ся

Вкоренить, ся, вкоренять, ся — укорени́ти, ся, уґрунтува́ти, ся, укорі́няти, ся
Вкороткѣ — ма́ло, тро́хи, о́бмаль
Вкось — на́вкось, навкоси́, наскоси́, кося-ка́, скі́сно, кри́во, на́вхиль
Вкрадчивый — підле́сливий, підли́за
Вкрадываться, вкрасться — 1) украда́тися, закрада́тися, крадькома́ вла́зити, закра́стися; 2) вкльо́вуватися, уклю́нутися; 3) підла́зити, підли́зуватись, підле́щуватись, в ду́шу зала́зити, підлі́зти, підлести́тися
Вкратцѣ — ко́ротко, коро́тенько
Вкривь — кри́во
Вкругъ — навкруги́, круго́м, округи́, навкру́г, круг, навко́ло, довко́ла, надовко́ла
Вкрутую — кру́то, натве́рдо (про яйце)
Вкусный, но — смачни́й, смашни́й, но, сма́ковитий, ла́сий, ла́со. **Внуснѣе дѣдать, ся** — смачи́ти, смачні́ти, смачні́шати
Вкусовой — смакови́й
Вкусъ — смак. — **Во вкусѣ** — на смак, на мані́р, на штиль. — **Войти во вкусъ** — розсмакува́ти, розла́ситись, розласува́тись. — **Находить вкусъ въ чемъ** — смакува́ти (в чому). — **По вкусу** — до смаку́, до вподо́би. — **Со вкусомъ** — у смак, до смаку́, до вподо́би, до сподо́би, зо смако́м
Вкушать, вкусить — 1) ї́сти, спожива́ти, вжива́ти, куштува́ти; 2) зазнава́ти, дознава́ти, куштува́ти, зазна́ти, скуштува́ти
Влага, влажность — во́хкість, во́гкість, ві́льгість, ві́льга, ві́льготь
Влагалище — 1) пі́хва, пі́хви; 2) (анат.) — сту́льні, ма́тошний рука́в
Владыка — 1) д. **Владѣлецъ, Владѣтель;** 2) архире́й, влади́ка
Владычество — панува́ння, господарюва́ння, волода́рство
Владычествовать — панува́ти, господарюва́ти, володарюва́ти
Владѣлецъ — волода́рь, вла́сник, госпо́дарь, пан, помі́щик, держа́вець, ді́дич
Владѣлица — волода́рка, вла́сниця, па́ні, ді́дичка, помі́щиця
Владѣльческій — па́нський, помі́щицький, держа́вський, волода́рський
Владѣніе — 1) володі́ння; 2) держа́ва, ца́рство, господа́рство
Владѣтель — 1) д. **Владѣлецъ;** 2) царь, (гал.) — ці́сарь, держа́вець, коро́ль
Владѣтельный — держа́вний, вельмо́жний
Владѣть — 1) володі́ти, влада́ти, ма́ти; 2) ору́дувати, керува́ти
Влажный — во́хкий, во́гкий, вільго́тний, ві́льгий. — **Влажнымъ дѣлаться, сдѣлаться** — во́хкнути, ві́льгнути, мокрі́ти
Влазить — ула́зити, влі́за́ти
Вламываться — вло́млюватися, вдира́тися
Властвованіе — панува́ння, господарюва́ння, володі́ння
Властительный — могу́чий, могу́тній, вельмо́жний
Властный — могу́тній, ві́льний, ма́ючий пра́во, си́лу. — **Онъ властенъ** — він ма́є пра́во, си́лу, во́лю, ві́льно йому́
Властолюбецъ, властолюбивый — властолю́бний, властолю́бець
Властоцвѣтъ, рос. Hemerocallis flava — лилія́с. — H. fulva — чолові́чий вік, жо́вта лі́лія
Власть — власть, вла́да, си́ла. — **Взять, пріобрѣсть власть** — си́лу, го́ру взя́ти, забра́ти си́лу. — **Высшая власть** — найви́ща вла́сть, зве́рхність, верхо́вна власть. — **Твоя власть** — твоя во́ля, си́ла
Власяница — волосяни́ця
Влачить, ся — волокти́, ся, волочи́ти, ся, тягти́, ся, тарга́нити
Влега — влого́вина
Влетать, влетѣть — влі́та́ти, влетіти
Влеченіе — 1) волочі́ння, тягани́на, таргани́на; 2) по́тяг, пова́ба
Влечь — 1) д. **Влачить;** 2) ва́бити, мани́ти, тягти́, на́дити
Влечься — 1) тягти́ся, волокти́ся, волочи́тися; 2) ли́нути, порива́тися
Вливать, влить — влива́ти, всипа́ти, вли́ти, всі́пати
Вливаться — влива́тися, вті́ка́ти, вплива́ти
Вліяніе — вплив, си́ла
Вліятельный — впливови́й
Вліять — вплива́ти, ма́ти вплив, си́лу
Вложить, ся — вложи́ти, ся, вкла́сти, ся, (в)утули́ти
Вломиться — вломи́тися, вде́ртися
Влѣво — влі́во, улі́во, лі́вору́ч, соб, цоб, ві́штя (до коней)
Влѣвѣ — злі́ва, улі́во́ру́ч
Влѣзать — улі́за́ти, вла́зити, залі́за́ти, зала́зити
Влѣзть — улі́зти, залі́зти
Влѣпить, ся — влі́пи́ти, ся. — **Влѣпить пощечину** — ля́паса, ляща́ да́ти, затопи́ти по пи́ці
Влюбить, ся — закоха́ти в се́бе, прикоха́ти, причарува́ти; закоха́тися, вкоха́тися, залюби́тися
Влюбленный — зако́ханий
Влюбчивый — лю́бчивий, женихли́вий
Вляпать, ся — 1) вля́пати, ся; 2) вплу́тати, ся, встря́ти, вло́патися; 3) закоха́тися, втьо́патися
Вмазать — вма́зати, вмасти́ти, (в мур) — вмурува́ти, (заслінку в піч) — затушкува́ти
Вмакивать — мача́ти, вмо́чувати
Вманивать — зама́нювати
Вматывать — вмо́тувати
Вметать, ся — 1) вмі́та́ти, ся; 2) вкида́ти, ся
Вмигъ — вмить, ми́ттю, в одну́ мить, вме́нт, у(в)ма́х
Вминать — умина́ти
Вмѣнить, вмѣнять — 1) поста́вити, ста́вити, приписа́ти. — **Вмѣнить въ вину** — поста́вити за вину́, привини́ти. — **Вмѣ-**

нить въ обязанность — обов'язáти, постáвити за обов'язок; 2) залічи́ти, зачи́слити, зарахувáти
Вмѣстилище — місце, вмістище, вмісти́лище
Вмѣстимость — вмісти́мість
Вмѣстительность — місткість, вмісти́мість
Вмѣстительный — місткий, простóрий, (про чамайдан, клунок то-що) — паковни́й
Вмѣститься, ся — умісти́ти, ся, помісти́ти, ся
Вмѣсто — зáмісць, замісто, зáмість, нáмість, натóмість
Вмѣстѣ — рáзом, укýпі, вкýпі, (здр.) —вкýпці, укýпоньці, заразóм, до кýпи, вмісті, гуртóм, у гýрті, за гýрт, огýлом. — **Вмѣстѣ съ тѣмъ** — рáзом з тим, ще до тóго, при тóму
Вмѣшательство — встрявáння, втручáння
Вмѣшать, ся, вмѣшивать, ся — 1) змішáти, заміси́ти, заміщувати, ся, замісювати, ся, вміси́ти, вмішувати, ся; 2) втягти́, втягáти, вплýтати, вплýтувати; 3) вмішáтися, встря́ти, мішáтися, вмішуватися, встрявáти, втручáтися, замішáтися
Вмѣщать, ся — місти́ти, ся, поміщáти, ся, влáзити, вхóдити
Вмѣщеніе — уміщення
Внаемъ, внаймы — унáйми, внáйми
Вначалѣ — спочáтку, спочи́ну, на почáтку, пéрве, пéрше, спéршу, зрáзу
Внезапность — несподіванка
Внезапный, но — несподіваний, но, нáглий, нáгле, зненáцька
Внесеніе — внéсення, унóс, (грóшей) —платіж, оплáта, (в список) — ýпис, впис, списáння, впи́сування
Внести, внесть — (в)унéсти, (в список, в книгу) — вписáти, записáти, завéсти́
Внизу — внизý, успóді, наспóді, дóлі
Внизъ — вниз, на низ, на спід, до дóлу, дóлі. — **Внизъ по рѣкѣ** — за водóю. — **Внизъ головою** — сторч, сторч головóю, сторчакá
Вникать — вхóдити, додивля́тися, дохóдити (до чого)
Вниманіе — увáга. — **Достойно вниманія** — вáрто, гідно увáги. — **Обратить вниманіе** — звернýти увáгу, (на кого) —зглянутися, звернýти óко. — **Обращать вниманіе** — звертáти увáгу, вважáти, уважáти, зважáти, вáжити. — **Отвлечь вниманіе** — розвáжити. — **Оставить безъ вниманія** — занехáяти, занедбáти, забайдýжитись, залиши́ти без увáги. — **Принимать во вниманіе** — зау(в)важáти, вважáти, мáти на увáзі. — **Принимая во вниманіе** — мáючи на увáзі, вважáючи, що..., з увáги на..., берýчи на увáгу...
Внимательность — увáжність, увáжливість
Внимательный, но — 1) увáжний, увáжливий, (в)уня́тливий, увáжне, увáжливо, уня́тливо, з увáгою, пи́льно
Внимать — вважáти, уважáти, вслухáтись, слýхати пи́льно
Вновь — знóву, і знóву, знов
Вновѣ — 1) недáвно; 2) нóво
Вносить — (в)унóсити, занóсити, (в список, книгу) — впи́сувати, запи́сувати, завóдити
Внукъ, внука — онýк, унýк, онýка, унýка, (здр.) — унýчок, внучá, (мн.) —унýки, онучáта
Внутренній — внýтрішній, нýтрішній, серéдній, осерéдній, нутряни́й. — **Внутренніе раздоры** — домáшні свáрки, чвáри
Внутренности — серéдина, тéльбухи, тéльбух, трéбухи, трéбух, бéбехи, (живота) — кéндюх, хля́ки, (грудинні) — легкýша, (у птиць) — пóтрох, потрохи́, (грудинні у птиць) —журавéль, (у комах) — кáшка. — **Внутренности вынимать, вынуть** — требуши́ти, тельбуши́ти, потроши́ти, ви́требушити і т. д. — **Внутренности повредить** — надсади́ти, надірвáти бéбехи, тéльбухи, одби́ти печінки́
Внутренность — нутрó, серéдина
Внутри, внутрь — в серéдині, в серéдину
Внучатный — троюрóдний. — **В. братъ** — брат у дрýгих
Внушать, внушить — веселя́ти, вмовля́ти, внушáти, всели́ти
Внушеніе — 1) внушéння; 2) ви́мова
Внушительный — внушáючий, вражáючий, значни́й
Внѣ — за, по-зá, на двóрі; без, окрім. — **Внѣ себя** — не тя́млючи, не пам'ятáючи. — **Внѣ всякаго сравненія** — без порівня́ння
Внѣдрять, ся — вкореня́ти, ся, веселя́ти, ся
Внѣшній — 1) звéрхній, повéрхній, надвірній, околи́шній; 2) загряни́шний, закордóнний
Внѣшность — звéрхність, повéрхність, ви́гляд, взір
Внятный, но — вирáзний, но, зрозумілий, ло, (в)уня́тний, но, я́сний, но
Внять — заввáжити, учýти, уня́ти, вня́ти. — **Внять мольбамъ** — здáтися на благáння
Во — у, в, до, за, з. — **Во дворъ** — у двір. — **Во снѣ** — у вісні. — **Во всемь** — у всьóму. — **Поѣхать во Францію** — у Фрáнцію, до Фрáнції. — **Во сколько времени** — за скільки чáсу, за яки́й час. — **Онъ меня ни во что не ставить** — він менé ні зá що має. — **Во вниманіе къ...** — з увáги на, до... — **Оцѣнилъ во сто рублей** — оцінувáв у сто рублів. — **Во всю Ивановскую** — на всі застáвки
Вобла — вóбла
Вобрать — увібрáти, вбрáти, втягти́
Вовлекать — втягáти, затягáти, знáжувати
Вовлеченіе — втягáння, заволікáння, затягáння
Вовлечь — втягти́, затягти́, знáдити
Во-время — в пóру, у свій час, вчáсно. — **Не во время** — не в пóру, не вчáсно
Вовсе — зóвсім
Во вѣки, во вѣкъ — на віки, по вік, ві́чне. — **Ни во вѣки** — ніќоли
Вогнать, ся — 1) увігнáти, загнáти, ся, заня́ти, залучи́ти; 2) заби́ти, загнáти. — **Вогнать во гробъ** — довести до мо-

гили, вложити в домовину, увігнати в труну
Вогнутый — вдавлений, увігнутий, в(у)-гнутий
Вода — вода. — **Вода верхняя, подпочвенная** — зашкурна, підшкурна. — **В. грунтовая** — жильна. — **В. живая** — а) живуща, б) с(ь)в'ячена, в) текуча. — **В. желѣзистая** — руда, смужавина. — **В. Богоявленская** — орданська. — **В. ключевая** — кринишна, криничана. — **В. матерая** — глиб, глибиня. — **Воды минеральныя** — теплі води, мінеральні води. — **В. полая, прибылая** — повідь, павідь, повінь, (поверх льоду) — полій. — **В. проточная** — текуча, самотока. — **В. святая** — с(ь)в'ячена. — **В. стоячая** — стояча, водостій. — **Темная вода** — полуда, темна вода. — **В. целѣбная** — цілюща. — **Вода заживаетъ, убываетъ** — в. прибуває, спадає. — **Вывести на свѣжую воду** — на чисту воду вивести
Водворить, ся, водворять, ся — 1) оселити, ся, осадити, ся, поселити, ся, осістися, оселяти, ся; 2) завести, ся, запровадити, заводити, запроважувати
Водевиль — водевіль, жарт
Водильщикъ, водитель — поводарь, поводирь, поводатарь, повожатий, (старців) — дідовід, старцьовід, міхоноша
Водить, ся — водити, ся, (кругом або коло) — обводити. — **Водить взоры** — очима поводити. — **Водить хороводъ** — танок водити. — **Водить знакомство** — знатися, водитися, (про родичів) — родичатися
Водка — горілка, (гал.) — горівка, (здр.) — горілочка, горілонька, (стара) — старка, вистоянка, (краща) —оковита, (зварена з корінням, родзинками, сухими ягодами то-що) — варена, варенуха, запіканка, (в жарт) — спотикач, (настояна на ягодах) — наливка; вишнівка, слив'янка, тернівка, дулівка, аґрусівка і т. д., (про горілку в жарт) — мокруха, ледащиця, живиця, гострогляд, запридух, (погана) — сивуха, недогар, підпінок, (на ганусі) — ганусівка, (з патоки) — мелясівка
Водній — плодючий
Водникъ — 1) відник, водяник, водянка; див. **Бассейнъ;** 2) рос. Asarum europaeum — копитель, копитець, копитці, копитняк, підлистник, під'оріш-ник, під'олишник
Водностый — водянистий
Водный — водяний
Водобоязнь — сказ, скаження, скаженина, сті(е)клизна
Водовмѣстилище — д. **Бассейнъ**
Водовозъ — водовіз, возивода
Водоворотъ — вир, водокруть, коловертень, крутінь, шум, верни-вода, чорторий
Водоемъ — д. **Бассейнъ**
Водокачалка, водокачальня, водокачка — водокачка, водотяжка
Водокрасъ, рос. Hydrocharis — жабурник
Водолазъ — 1) водолаз; 2) (пт.) — нурець
Водолей — водолій
Водоносъ — носивода, водонос
Водометъ — водобій, водограй
Водомоина, водомойня — водорий, рівчак, ковдобина
Водомѣръ — водомір
Водоосвященіе — водос(ь)в'яття, водохреща
Водопадъ — водопад, водоспад
Водоперица, рос. Myriophyllum — куши(і)р
Водопой, водопойло — водопій
Водополь, водополье — повідь, павідь, повінь, пійма
Водопроводъ — водопровід
Водотокъ — водотік
Водораздѣлъ —межиріччя, стрілиця
Водородъ — воден
Водоросль, рос. Fucus — водорослина, пórост
Водоросли — водорослини, безквіткові, водяні рослини
Водорѣзъ — 1) водоріз (у корабля); 2) рос. Stratiotes aloides — різак
Водосборъ, рос. Aquilegia — оксамит, дзвіночки, орлики
Водоскатъ — водостік
Водостой — водостій
Водоспускъ — опуст, лотоки
Водотекъ, водотокъ — течія, водотока
Водочка — горілочка, горілонька
Водочистильня — водочистка
Водоносъ — носивода
Водочный — горілочний, горілчаний
Водоямина — ковдобина, ковбань, ковбаня
Водружать, водрузить, ся — поставляти, ставити, втикати, встромляти, затикати, поставити
Водъ, (від гл. **водить**) — плід, хов
Водяника, рос. Empetrum nigrum — водянка
Водяникъ — водяний, дідько
Водянистый — водяний, водянистий
Водянка — 1) водянка; 2) мед. Hydrops — водяна пухлина
Водяной — 1) водяний. (Водяний млин); 2) д. **Водяникъ.** — **Водяная болѣзнь** — д. **Водянка 2.** — **Водяной быкъ** — д. **Выпь.** — **В. лапушникъ, цвѣтъ, прострѣлъ, макъ,** рос. Nymphaevalla — латаття, біле латаття. — **В. орѣхъ,** рос. Trapa natans — болотні, водяні, чортові орíхи. — **В. перецъ,** рос. Polygonum Hydropiper — гірчак, богородишний гірчак, чередник
Водянѣть — водніти
Воевать — воювати, ся
Воевода — воєвода, отаман, ватажок
Воедино — докупи, в'одно, разом
Военачальникъ — гетьман, отаман
Военноплѣнный — бранець, полоненик, плінний
Военный — воєнний, військовий, вояка, воїн
Вожакъ — 1) д. **Водильщикъ;** 2) привідця, проводарь, поводир, ватажок
Вождельніе — жадання, жадоба, хтивість, забаганка, кортіння

Вожделҍнный — жада́ний, пожада́ний, бажа́ний
Вожделҍть — жада́ти
Вождь — проводи́р, вождь
Вожеватый — ласка́вий, ввічли́вий, звича́йний
Воженый, воженая — жартли́вий, пустотли́вий
Вожжа, мн. **вожжи** — віжка, віжки, лійця, лійці
Вожжать — віжкува́ти, лійцюва́ти, завіжкувати, накида́ти віжки
Вожжаться — води́тися, зна́тися
Возблагодарить — подя́кувати, завдя́чити
Возбранить, нять — забороні́ти, -ня́ти, бороні́ти, заказа́ти, зака́зувати, не звеліти, не веліти
Возбудительный — збужа́ючий, побу́дли́вий
Возбудить, возбуждать — 1) збуди́ти, буди́ти, розбу́ркати, пробу́ркати, розбуди́ти; 2) зворушити, заохо́тити, збуди́ти, буди́ти, приво́лити, розворуши́ти. — (Приволив його до роботи). — **Возбудить гнҍвъ** — розлютува́ти, роздратува́ти. — **В. смҍхъ** —розс(ь)міши́ти. — **В. мужество** — підня́ти дух, відва́гу. — **В. удивленіе** — здивува́ти. — **В. страсть** — зворуши́ти, зру́шити, роздрочи́ти при́страсть, жагу́. — **В. вопросъ** — підня́ти, зня́ти річ, пита́ння
Возбужденіе — зворушення, за́пал, збу́дження, побу́дження
Возбужденный — збу́жений, зру́шений, зворушений
Возведеніе — вине́сення, виведе́ння, зведе́ння. — **В. постройки** — збудува́ння
Возвеличеніе — звели́чування, звели́чення, звелича́ння, велича́ння
Возвеличивать, возвеличить, ся — 1) побільша́ти, ся, збільшувати, ся; 2) велича́ти, ся, сла́вити, ся, звелича́ти, ся, підійма́тися в го́ру
Возвеселить, ся — звесели́ти, ся
Возвести, возводить — 1) звести́, ви́вести, зво́дити, виво́дити. — **В. постройку** — збудува́ти, поста́вити; 2) підня́ти, підніма́ти
Возвратить, ся — верну́ти, ся, поверну́ти, ся, зверну́ти, ся, відда́ти, (своє по суду) — ви́правити
Возвратный — зворо́тний, поворо́тний
Возвратъ — зворіт, пове́рнення, відворіт, вороття́, зверта́ння, верта́ння, пове́ртання
Возвращать, ся — верта́ти, ся, поверта́ти, ся, зверта́ти, ся, віддава́ти
Возвращаясь — верта́ючись, по́вертом
Возвращеніе — д. **Возвратъ**
Возвращенный — ве́рнений, зве́рнений, пове́рнутий, пове́рн(я)ений
Возвышать, ся — підійма́ти, ся, підніма́ти, ся, в го́ру йти́, пови́щувати, ся, підно́сити, ся, зви́щувати, височи́ти.
Возвышеніе — 1) повише́ння, підняття́; 2) шпиль, шпиле́чок, згір'я, височина́
Возвышенность — 1) висо́кість, вели́чність, пови́ш(щ)ення; 2) д. **Возвышеніе 2**
Возвышенный — 1) пови́щений, підви́щений, зви́щений; 2) висо́кий, вели́чний; 3) горови́й, го́ряний, височи́нний (про місце)
Возвҍстить, возвҍщать — звісти́ти, звіща́ти; вістку, звістку пода́ти, дава́ти; сповісти́ти, сповіща́ти, ознайми́ти, ознаймува́ти
Возвҍщеніе — звіщення, сповіщення, оповіщення
Возглавіе — узголо́в'я, приголо́в'я, (в труні) — приголо́вач
Возгласъ — ви́голос, по́клик, ви́клик, ви́гук
Возглашать — виголо́шувати, виклика́ти, вигу́кувати
Возговорить — промо́вити, забала́кати, озва́тись
Возгонять — переганя́ти
Возгораемость — па́лкість, запа́льність
Возгораемый — палки́й, запальни́й
Возгорать, ся — 1) запа́лювати, ся, займа́тися; 2) почина́тися, повстава́ти
Возгордиться, возгордҍть — загордіти, згордіти, запиша́тися, (іронично) — набундю́читися, зазна́тися
Возгосподствовать — запанува́ти
Возгря, мн. **возгри** — со́пля, сопля́к, со́плі, віскря́кй
Возгривый, возгрякъ — сопли́вий
Воздавать, воздать — 1) віддава́ти, відда́ти, верта́ти, верну́ти; 2) відпла́чувати, відплати́ти, віддя́чувати, віддя́чити
Воздаяніе — відпла́та, відя́ка, запла́та
Воздвигать, ся, воздвигнуть — 1) споружа́ти, ся, споруди́ти, стро́їти, ся, ви́строїти, будува́ти, ви́будувати; 2) підніма́ти, ся, підня́ти, повстава́ти, повста́ти, підно́сити, ся
Воздвиженіе Св. Креста — (С(ь)в'ято 14 ве́ресня) — Здви́ження, Че́сного Хре́ста
Воздержаніе — зде́ржання, зде́ржка, упи́н, спин, помірність, уміркованість, стри́мання
Воздержать, ся, воздерживать, ся —стри́мати, ся, зде́ржати, ся, удержа́ти, ся, утри́мати, ся, зупини́ти, ся, вде́ржувати, ся, зде́ржувати, ся, спиня́ти, ся
Воздержность — повстри́мність, стри́маність, зде́ржливість, помірність
Воздержный — зде́ржливий, стрима́лий, витрима́лий, помірний
Воздухъ — повітря, во́здух. — **Выйти на воздухъ** — ви́йти на двір, на повітря. — **На воздухҍ, на вольномъ воздухҍ** — на дворі (а не в хаті), на повітрі. — **Святой воздухъ** (у бурлаків) — вітер, похідний вітер. — **Испорченный, спертый воздухъ** — важки́й дух, заду́ха, приду́ха. — **Воздухи** (церк.) — возду́хи
Воздушный — воздухо́вий, возду́шний, повітряний; ле́гкий. — **Воздушный насосъ** — духови́й смок, по́мпа. — **Воздушные замки** — химе́ри. — **Воздушные замки строить** — думка́ми бага-

тіти, химéри ганя́ти, у хмáрах лі-тáти
Воздѣвать — здіймáти, підіймáти
Воздѣйствіе — вплив, си́ла
Воздѣйствовать — подіяти, вдіяти, впли́нути, впливáти
Воздѣлать, воздѣлывать, ся — обробúти, обробля́ти
Воздѣлываніе — обрóблювання, (в)упрáва
Возжалобиться — розжáлуватися, розбідкатися
Возжелать — забажáти, зажадáти, захотíти, захтіти
Возжечь, ся, возжигать, ся — запали́ти, ся, запáлювати, ся, (с(ь)вічку, лямпу, то-що) — зас(ь)вітúти, зас(ь)вічувати, ся, с(ь)вітúти
Воззваніе — пóклик, зáклик, відóзва
Воззвать — покли́кати, покли́кнути, гукнýти
Воззрѣніе — пóгляд
Воззрѣть — згля́нути, споглянути, подиви́тися, зирнýти
Возильщикъ — возільник, возій
Возить, ся — 1) вози́ти, ся; 2) вовтýзитися, товкти́ся, длýбатися, ялóзитися, пóратися, (на одному місці) —мости́тися, кýблитися, куйóвдитися, (над яким ділом довго) — морóчитися, (коло кого) — пáнькатися, ця́цькатися
Возка — возіння, (хліба з поля) — возови́ця, коповóзиця
Возлагать, ся — покладáти, ся. — **В. упованіе** — покладáти надію, покладáтися
Возлежать, лечь — лежáти, прилягáти, прилягти́
Возливать — наливáти, зливáти
Возликовать — зрадіти
Возложить — поклáсти
Возлѣ — біля́, побіля́, кóло, край, по-при́, óбік, пóбік, óбіч, пóбіч, пóвзбіч
Возлюбить — полюби́ти, покохáти, улюби́ти
Возлюбленный, ая — 1) улю́блений, полю́блений; 2) кохáнець, кохáнка, ми́лий, ми́ла, лю́бий, лю́ба, лю́бчик, кохáний, кохáна
Возмездникъ — віддя́чник; мéстник
Возмечтать — 1) замáрити; 2) загордіти, занéстися, розібрáти
Возможность — змóга, спромóга, спромóжність, можли́вість. — **По возможности, насколько возможно** — по змóзі, якомóга. — **Получить возможность** — змогти́ся, спромогти́ся
Возможный, но — можли́вий, мóжна, можливо
Возмочь — змогти́, здýжати, здоліти, змогти́ся, спромогти́ся
Возмужалость — змужнілість
Возмужалый — дорóслий, мýжний, змужнілий
Возмужать — змужніти
Возмутитель, ница — бунтівни́к, ця, бунтáрь, ка, баламýтник, заколóтник, ця, каламýтник, ця
Возмутительность — обýрли́вість, збýрли́вість
Возмутительный — 1) бунтівли́вий, бунтівни́чий, бунтáрський; 2) оги́дний, ганéбний, обýрливий
Возмутить, ся, возмущать, ся — 1) сколоти́ти, ся, скаламýтити, ся, колоти́ти, ся, каламýтити, ся, замути́ти; 2) стурбувáти, ся, зрýшити, ся, стрівóжити, ся, турбувáти, ся, трівóжити, ся; 3) збунтувáти, ся, забунтувáти, збаламýтити, ся, підбýрити, збýрити, обýрити, ся, підня́ти, ся, повстáти, бунтувáти, ся, баламýтити, ся; підбýрювати, обýрювати, піднімáти, ся, повставáти, бунт зривáти
Возмущеніе — бунт, повстáння, рóзрух, колотнéча
Возмущенный — скаламýчений, каламýтний, стурбóваний, обýрений, збýрений, збаламýчений
Возмѣстить, возмѣщать, ся — вернýти, віддáти, вертáти, віддавáти, відшкодувáти, відшкодóвувати, покри́ти кошт
Возмѣщеніе — зворіт, вертáння, відшкодувáння, покриття́ (збитків, видатків то-що)
Вознаградить, вознаграждать, ся — 1) заплати́ти, віддя́чити, нагороди́ти, ви́нагородити, винагорóжувати; 2) надолýжити (час)
Вознагражденіе — 1) відплáчування; 2) винагорóда, знагорóда, відплáта, віддя́ка
Вознамѣриться — наміритися, навáжитися, поклáсти собі у дýмці
Вознегодовать — розгніватися, обýритися
Возненавидѣть — зненáвидіти, незлюби́ти
Вознесеніе Господне (с(ь)в'ято) — Вшéстя, Ушéстя, Вознесéння
Вознести, вознесть, ся — 1) зня́ти, ся, підня́тися, ся, знести́, ся; 2) загордіти, запишáтися
Возниканіе — повставáння, виникáння, виростáння, з'явлення
Возникать — виникáти, повставáти, починáтися, вихóдити, ставáти
Возникновеніе — виникáння
Возница, возничій — візни́к, фýрман, погóнич, підвóдчик, (при воловій хурі) — хурщи́к, фурмáнщик, чумáк, (що звозить з поля хліб, сіно) —візільник, возій, сіновóз, (що звозить вапно) — вапня́р
Возноситься, ся — 1) знімáти, ся, піднімáти, ся, в гóру піднóсити, ся; 2) слáвити, хвали́ти, вихваля́ти, ся; 3) гордіти, пишáтися, гордувáти, вúсóко літáти, (іронично) ки́рпу гнýти, бундю́читися, пиндю́читися
Возношеніе — піднóшення, знóшення
Возня — вовтýзіння, длýбання, шамотня́, шáрварок, шáрварка, зáходи, пóрання, порани́на
Возобладать — опанувáти, гóру взя́ти
Возобновить, ся, возобновлять, ся — 1) поновúти, ся, відновúти, ся, зновúти, ся, оновúти, ся, відновúти, ся, поновля́ти, ся; 2) почáти, ся, починáти, ся знóву

Возобновленіе — віднóвлення, онóвлення, понóвлення
Возовой — возовий
Возокъ — 1) вóзик; 2) візóк
Возопить, возопіять — заголосúти, заволáти, залементувáти, зарепетувáти
Возрадоваться — зрадіти, зрáдуватися, звеселúтися
Возражать — одкáзувати, одповідáти; перéчити, суперéчити
Возраженіе — одкáз, відмóвка, сýпереч, заперéчення, суперéчка
Возразить — одповістú, одказáти, одмóвити, відповістú, заперéчити
Возрастаніе — зріст
Возрастать — рости, зростáти, підростáти, виростáти, більшати
Возрастить — вúростити, зростúти, (про дітей) — вúгодувати, вúкохати
Возрастъ — зріст, вік, порá, добá, літá. — **Возрастомъ** — літáми, завстаршкú. — **Возрастъ младенческій, дѣтскій, юношескій, старческій** — вік дитúнячий, дитя́чий, дитúнний, хлоп'я́чий, парубóчий, юнáцький, старéчий. — **На возрастѣ** — на порі. — **Зрѣлый возрастъ** — дійшлий вік
Возращать — ростúти, вирощáти, вигодóвувати, викóхувати
Возриться — вдивúтися, удивúтися
Возродить, ся, возрождать, ся — відродúти, ся, відрожáдти, ся
Возрожденіе — відрóдження
Возроптать — зарéмствувати, нарікáти (почать)
Возрыдать — заридати
Возсіять — засія́ти, converted засяяти
Возсоединеніе — від'єднáння, сполýчення, з'єднáння
Возсоединить, ся, возсоединять, ся — від'єднáти, від'єднувати, злучúти, ся, сполучúти, ся, з'єднáти, злучáти, ся
Возсозидать — відбудóвувати
Возсозданіе — відбудувáння
Возставать, возстать — вставáти, повставáти, піднімáтися
Возстаніе — повстáння, рóзрух
Возстановитель — відновúтель, віднóвник
Возстановленіе — відбудувáння, відбудóва, віднóвлення
Возсѣдать — сідáти, сидіти
Возъ — 1) віз, здр. вóзик, (довгий татарський) — гарбá, (чумацький) — мáжа, мажáра, літéрний віз, (рáзом з парою волів) — паровúця, (чабанський для возіння харчів то-що) — котúга, (гончарський) — кýча. — (Частини воза): (боки) — полýдрабки, (задня частина полудрабків) — крижівнúця, (брус від коліс до полудрабків) — люшня́, (затичка, що держить люшню на осі) — заколéсник, льóник, (бруски на осях) — насáди, (затичка до ярма) — притúка, (частина, котра скріпляє осі і насади) — підгéрсть, підтóка, (дрючок від задньої осі до передньої) — штельвáга, (залізна штаба під віссю) — підісок; 2) (сузір'я) — Віз
Возсылать — засилáти, висилáти
Возымѣть — взя́ти, одібрáти. — **Возымѣть желаніе** — забажати. — **В. мысль** — здýмати
Воинскій — військовúй
Воинственный — войовúтий, войовнúчий
Воинство — військо, вóїнство, воя́цтво, воякú
Воинствовать — воювáтися, воя́чити
Воинъ, воитель, ница — вóїн, вояк, вояка, войовнúк
Вой — 1) голосіння; 2) виття́
Войлокъ — повсть, повстúна
Войлочникъ — повстя́р
Войлочный — повстянúй
Воистину — воістину, спрáвді
Война — війнá, (стар.) — рóзмир. — **В. междоусобная** — усóбиця, чвáра, чвáри
Войско — військо
Войсковой — військовúй
Воитель — войовнúк
Воительница — войовнúця
Войти — увійтú, вступúти. — **Войти въ любовь, въ милость** — запобігти лáски, підійтú під лáску, підлестúтись. — **Войти въ довѣріе** — придбáти віру. — **В. во вкусъ** (іронич.) — розлáситись. — **В. въ лѣта** — дійти до літ; постáрітись. — **В. въ славу** — вслáвитись, зажúти слáви. — **В. въ голову, въ умъ** — спáсти на дýмку. — **В. въ азартъ** — роспалúтися. — **В. въ долги** — понапозичáтися, залізти в довгú, вдóвжúтись. — **В. въ употребленіе** — вживáтись. — **Войти въ себя** — схаменýтись. — **Въ чужія мысли не войдешь** — в чужý дýшу не залізеш
Войтъ — війт
Вокальный — голосовúй, вокáльний
Вокзалъ — вокзáл, стáнція, двірéць
Волгнуть — вóхкнути, вільгнути
Волдырникъ, рос. — 1) Silene inflata — кукільнúця, кутáсики; 2) Cucubalus bacciferus
Волдырь — 1) пухúр, пухір, міхýр; 2) ґýля, шишка
Волжанка — рос. Spiraea — тáволга
Волканъ — вулкáн, сóпка, вогнéва горá; (потухлий) — горіла могúла
Волкобой, рос. Aconitum napellus — борéць, зозулині черевúчки
Волковня — вовківня
Волкодавъ — ярчýк
Волкодлакъ, волколакъ — 1) вовкулáка; 2) упирь, упиря́ка
Волконогъ, рос. Lycopus exaltatus — водянá кропúва, вовчýг, вовконіг; L. europaeus — драголюб, зюзник
Волконожіе, рос. Lycopodium clavatum — дерезá
Волкъ, Canis lupus — вовк, вівк, (здр.) — вóвчик. — **В. сѣрый** — вовк сіря́к, сіромáнець
Волна — 1) хвúля, (велика) — бурýн; 2) вóвна
Волненіе — 1) хвилювáння; 2) рух, тривóга, зворýшення; 3) рóзрух, колотнéча

Волнистый — 1) хвилястий; 2) вовнистий
Волновать, ся — 1) хвилюва́ти, ся; 2) баламу́тити, ся, бу́рити, ся
Волногонъ — хвильогін, верховий, горішній вітер
Волнообразный — хвилястий
Волнуха, гриб Agaricus torminosus — вовня́нка
Воловина — шку́ра (волова)
Воловій — воло́вий, волячий, воло́в'ячий. — **В. языкъ,** рос. Anchusa officinalis — меду́ниця, меденишник, ра́нник, краснокорень, рум'янка, воло́вий язик. — **В. трава,** рос. Ononis hircina — вовчу́г
Володка, рос. Ajuga pyramidalis, reptans — гострове́ршки, сухове́ршки, дівча́ча краса́, горлянка
Володушка, рос. Bupleurum — ласка́вці, ласка́вець
Волокита — 1) тяганина; 2) бабій, бабоду́р, джиґун, волоцюга
Волокитство — жениха́ння, залиця́ння, джиґунство, зальо́ти
Волокнистый — волокнува́тий, воло́княвий, (з грубим волокном) — ликуватий. — **Дѣлаться волокнистымъ** — волокня́віти, волокнува́тіти
Волокно — волокно́, (в салі) — про́різь, по́точина
Волоконце — волоко́нце
Волокъ — 1) во́лок; 2) біда́, бідка (візок на двох колесах); 3) во́лок (рибальська сітка)
Волонтеръ — охо́чий, охо́тник, доброво́лець
Волосастый — волоха́тий, кудла́тий, патла́тий, патла́ч, мохна́тий, кошла́тий, пелеха́тий
Волосатикъ — 1) гусень Gordius aquaticus — во́лос; 2) рос. Rumex acetosella — горо́б'ячий щаве́ль, квасе́ць, горобиний квасе́ць, щавій, дика гре́чка
Волосатѣть — волоха́тіти, мохна́тіти, кошла́тіти, кудла́тіти
Волосенецъ, рос. Elymus arenarius — колосник, колосняк
Волосень — 1) ба́бка (кістка надкопитна); 2) мокре́ць (болячка над копитом); 3) во́лос (мед. Onyxis Panaritium)
Волосистый — 1) д. **Волосастый;** 2) волосний
Волосной — 1) волосяний; 2) волосний
Волосность — во́лосність
Волосовидный, волосовой — волосний
Волосовая, рос. Myosotia palustris — павині вічки
Волосокъ — волосо́к, волосо́чок, волосинка, волосиночка
Волосоплетка, волосоплетина — кісник, кісничка
Волосной — волосний. — **В. правленіе** — во́лость, ра́туша. — **В. старшина** — в. старшина́, війт
Волосъ — 1) во́лос, (мн.) — **волосы, волоса** — воло́сся, (здр.) — воло́ссячко, (довге воло́сся) — па́тли, (скудовчене) — ку́чма, ку́дли (кучеряве) — ку́чері, (що видно з-під очіпка або хустки) — мичка. — **Клокъ волосъ** — шмат, жмут, пучо́к, чуб, чуприна, (у запорожців) — чуприна, оселе́дець
Волосыньки — воло́ссячко
Волосянка — 1) волосінь, волосянка; 2) волосяна тканина (на пр. на сито); 3) сільце́ (волосяне); 4) ску́бка. — **Дать ему волосянку** — до́бре видрати за чу́ба, ску́бки да́ти; 5) рос. Festuca ovina — тонконіг, щипе́ць
Волосяной — волосяний
Волоть — волокно́, жилка
Волочага — волоцюга, заволо́ка
Волочайка — повія, шльо́ндра, потіпа́ха, підтіпанка
Волоченіе — волочіння, тяга́ння
Волочильня — дрота́рня
Волочильщикъ — дрота́рь
Волочить — 1) волокти́, тягти́, волочити, тяга́ти; 2) д. **Боронить;** 3) витяга́ти дріт; 4) затяга́ти, тягти́ діло
Волочиться — 1) волочитися, волоктися, тягтися; 2) жениха́тися, залиця́тися, на зальо́ти ходити, волочитися
Волочмя — во́локом
Волхвованіе — ча́ри, віщува́ння, чарува́ння, ворожіння, відьо́мство, характе́рництво
Волхвователь, ница — віщу́н, чарівник, ця, зна́хар, ворожбит, воро́жка, чаклу́н, чаклівниця, відьма́к, відьма, характе́рник, ця
Волхвовать — віщува́ти, чарува́ти, ворожити, чаклува́ти, відьмува́ти, характе́рничати
Волхвъ, мн. **волхвы** — 1) д. **Волхвователь;** 2) маг, мудре́ць, астроло́г (на сході)
Волчанка, мед. Lupus — во́вчий лиша́й
Волчанъ, рос. Lupinus — ко́хва, вернисонце
Волченокъ, мн. **волчата** — вовченя́, вовча́, вовченя́та
Волчецъ — д. **Бодякъ**
Волчистый — з(ь)вірний
Волчиха, волчица — вовчиця, вовчиха
Волчій — во́вчий. — **Волчья шуба** — во́вчий кожух. — **Волчья яма** — вовківня́. — **Волчій перецъ, волчье лыко,** рос. Daphne mezereum — во́вче лико, ягідки́. — **Волчья ягода,** рос. Paris quadrifolia — воро́нє о́ко, хреща́те зілля, натяга́ч, ра́нник, хресттрава́, волокінник, волосник. — **Поволчьи** — пово́вчому
Волчокъ — дзиґа, гучо́к
Волшебный — чарівний. — **Волшебный напитокъ** — данн́я. — **Волшебная кропива,** рос. Lamium album — біла кропива, L. maculatum — глуха́ кропива, окла́дник, L. purpureum — кра́сна кропива, ша́ндра
Волшебствовать — чарува́ти, ворожбитува́ти
Волъ — віл, бик, (здр.) — во́лик
Волынка — дуда́
Волыночникъ, волынщикъ — дуда́рь
Вольготный — вільго́тний, вільний
Вольница — гультя́йство, бурла́цтво, голо́та

Вольничать — сваво́лити, пільгува́ти
Вольнодумецъ, вольнодумничать — вільноду́мець, вільноду́мити, вільноду́мствувати
Вольнонаемный, ая — вільнонанятий, вільнонайма́ний
Вольноопредѣляющійся — охо́тник, охо́чий
Вольноотпущеный — вільнопу́щений
Вольнослушатель — вільний, охо́чий слуха́ч
Вольность — вільність
Вольный — вільний. — **Вольный духъ, жаръ** — ле́гкий дух. — **Вольно** — вільно, пово́лі. — **Вольно** — вільно
Волюшка — во́ленька
Воля — во́ля. — **Волею** — по во́лі. — **Волей-неволей** — рад не ра́д, хоч не хо́ч, по нево́лі
Вомчать, ся — впе́рти, вле́тіти, вбігти
Вона! — чи ба́! ото́!
Вонзать, ся, вонзить, ся — встромля́ти, ся, стромля́ти, ся, втика́ти, ся, устроми́ти, увіткну́ти, ся, вгороди́ти, ся, загна́ти, засади́ти
Вонища — смо́рід
Вонъ — 1) геть, пріч. — **Вонъ отсюда!** — геть відціля́, геть звідси! — **Изъ рукъ вонъ** — ка'зна що. — **Изъ рукъ вонъ плохо** — ду́же пога́но; 2) он, ген. — **Вонъ тамъ** — о́нде, о́ндечки, ген та́м. — **Вонъ куда** — о́н куди. — **Вонъ гдѣ** — о́нде, о́ндечки. — **Вонъ тотъ** — ото́й, он то́й
Вонь — смо́рід, смерід
Вонькій, вонючій — тхнючий, смердя́чий, смердю́чий
Вонючка — 1) смердю́ха, смердю́чка; бзду́н; 2) рос. — а) Anagyris — воня́чка; б) Conium maculatum — болиголов, блекота́, си́кавка, свисту́ля
Вонять — смердіти, воня́ти, чу́ти (чи́мось). — **Воняетъ** — смерди́ть, воня́є, во́нюче, чу́ти
Воображать, ся — уявля́ти, ся, гада́ти, поклада́ти на ду́мці, здава́тися. — **Мнѣ вообразилось** — мені здало́сь
Воображеніе — уя́ва, уя́влення
Вообразить, ся — уяви́ти, ся, примрі́ятися, зда́тися
Вообще — 1) огу́лом, загало́м, взагалі; 2) вку́пі, ра́зом, гурто́м, спільно
Воодушевлять, ся — живи́ти, оживля́ти, ся; додава́ти ду́ху, охо́ти, завзя́ття, натиха́ти, набира́тися завзяття
Вооружать, ся — 1) узбро́ювати, озбро́ювати, ся, рихтува́ти, риштува́ти; 2) підніма́ти, підійма́ти, підбу́рювати, нашту́рувати
Вооруженіе — 1) узбро́єння, озбро́єння; 2) збро́я
Вооруженный — узбро́єний, збро́йний, ору́жний
Вооружить, ся — 1) узбро́їти, озбро́їти
Воочію — очеви́дячки, очеви́дьки, перед очи́ма
Во-первыхъ — впе́рве, впе́рше, спе́ршу, раз
Вопить, вопіять — голоси́ти, галасува́ти, лементува́ти, вола́ти, репетува́ти
Вопіющій — помика́ючий, заклика́ючий, голося́чий
Воплотиться — втілитися
Воплощеніе — втілення
Вопль — голосіння, ле́мент, ре́пет, репетува́ння, вола́ння, голосьба́, га́лас
Вопреки — наперекір, всу́переки, насу́проти, всу́пор
Вопросительный — пита́ючий, пита́йний. — **В. знакъ** — знак пита́ння
Вопросить — спита́ти, запита́ти
Вопросъ — пита́ння, запита́ння
Вопросный — пита́ючий, пита́льний, до пита́ння
Вопрошать — пита́ти, запи́тувати
Вопрошатель — пита́ч, запи́тувач
Ворвань — трін, тран (жир, витоплений з кита, тюленя то-що, також і риб'ячий жир)
Ворваться — вде́ртися, впе́ртися
Воришка — злодю́жка, злодія́чка, злодійкува́те
Воркливый — 1) сварли́вий; 2) буркотли́вий, воркотли́вий, туркотли́вий
Воркованіе — вуркота́ння, буркота́ння, туркота́ння
Ворковать — вуркота́ти, вуркотіти, буркотіти, туркота́ти
Воркотня — туркотня́; варвітня́
Воркунъ — вурку́н, бурку́н, буркоту́н
Воробей, пт. Passer domesticus, Fringilla domestica — горобе́ць, (здр.) — горо́бчик
Воробейникъ, рос. Lithospermum — горобе́йник
Воробка — горобли́чка, горобчи́ха
Воробушекъ, воробышекъ — горо́бчик
Воробьевый — горобиний, горо́б'ячий
Воробьенокъ — гороб'я́, горобеня́, гороб'я́тко, горобиня́тко
Воробьиный горохъ, рос. Vicia cracca — горобиний, горо́б'ячий горо́шок, гадю́чий горо́шок, ди́кий горо́шок. — **Воробьиная ночь** — горобина ніч
Вороватый — злодійкува́тий
Воровать — кра́сти, злодія́чити
Воровка — зло́дійка, злодія́чка
Воровской — 1) зло́дійський, краді́жний; 2) кра́дений. — **Воровскія деньги** — фальши́ві гро́ші
Воровски — по зло́дійськи, як зло́дій
Воровство — зло́дійство, крадіж, крадіжка, крадіжство
Ворожба — ворожіння
Ворожея — воріжка, воро́жка, зна́хурка, шепту́ха
Ворожить — ворожи́ти, чарува́ти
Ворона — 1) пт. Corvus cornix — воро́на, ґава, га́ва; 2) роззя́ва, ґа́ва, га́ва (про чоловіка)
Вороненокъ — ґавеня́
Воронецъ, рос. — 1) Actaea spicata — во́вчі я́годи, черне́ць; 2) Paeonia tunuifolia — вороне́ць
Вороника, рос. Empetrum nigrum — водя́нка
Воронило — гладільце
Вороній — воро́нячий, гави́ний

Воронка — лійка
Воронкообразный — лійкува́тий
Вороногрaй, пт. Corvus frugilegus — грак, га́йворон
Вороной — вороний
Воронопѣгій — строка́тий
Вороночалый — миша́стий
Воронъ, пт. Corvus corax — во́рон, кру́к, крю́к
Воронье — га́лич, вороння́, гайворо́ння
Вороняга, вороняжка, рос. Solanum nigrum — паслін, пасльо́н
Ворота — воро́та, бра́ма, (на коловороті) — коли́воріт, коло́воріт
Воротила — оруда́рь, верховóда
Воротило — стріла́ (у вітряка)
Воротить, ся — 1) пове́рта́ти, переве́рта́ти. — **Съ души воротитъ** — з душі ве́рне, ну́дить; 2) верну́ти, ся, поверну́ти, ся, заверну́ти, ся
Воротки — ворітця, ворітки
Воротниковый — коміро́вий
Воро́тникъ — ворота́рь, заворітник, ворітний, бра́мний
Воротникъ — ко́мір, ко́внір
Воротничокъ — комірéць, комірчик, комірóк
Воротный — ворітний, бра́мний
Воротца — 1) ворітця, ворітки; 2) хвіртка, хвірточка (у воротях)
Воротъ — 1) ко́мір; 2) коло́воріт, коли́воріт, бара́н
Вороть — ви́воріт
Ворохъ — ку́па
Ворочать, ся — 1) переве́рта́ти, ся, переки́да́ти, ся; 2) крути́ти, поверта́ти; 3) верта́ти, ся; 4) ору́дувати, верховóдити
Ворочаніе — переве́ртання, ницюва́ння
Ворошить, ся — воруши́ти, ся, ворохóбити, ся, переве́рта́ти, ся
Ворса, ворсъ — ба́рва, вóрса
Ворсить, ворсовать — ба́рвити, навóдити вóрсу
Ворчаніе — 1) бурча́ння, бу́ркіт, буркотня́; 2) (про собак) — гарча́ння, гаркотня́
Ворчать — 1) бурча́ти, бурмота́ти, буркоті́ти, мурча́ти; 2) (про собак) —гарча́ти, га́ркати
Ворчливый — сварли́вий, буркотли́вий, туркотливий
Воръ — злóдій, (поб.) — злодю́га, злодія́ка. — **По дѣламъ вору и мука** — коту́зі по заслу́зі
Во свояси — до дóму
Восемнадцать — вісімна́дцять, вісімна́дцятеро
Восемь — вісім, вóсьмеро
Восемьдесятъ — вісімдеся́ть
Восемьсотъ — вісімсóт
Восьмью — вісім раз
Воскипать, воскипѣть — закипа́ти, закипі́ти. — **Воскипѣть гнѣвомъ** — скипі́ти, запали́тися
Воскликнуть — ви́кликнути, ви́гукнути, заволá́ти
Восклицаніе — ви́клик, óклик. — **Знакъ восклицанія** — знак ви́клику
Восклицать — викли́кувати, вола́ти
Восковатый — вощи́стий
Восковой — воскóвий, воща́ний
Воскресать — воскреса́ти, ожива́ти
Воскресеніе — 1) воскресе́ння; 2) неділя, (здр.) — неділенька. — **Каждое воскресенье** — що неділі. — **Свѣтлое воскресенье** — Вели́кдень
Воскресный — недільний. — **Воскресный день** — неділя. — **Воскресная школа** — недільна шкóла
Воскурять — кади́ти, кури́ти
Воскъ — віск
Воскобитіе — воскоби́ття, иття́ вóску
Воскобой — воскобійник
Воскобойня — воскобійня, восколійня, воскóвня
Воскобѣленіе — воскобілення
Воскреситель — воскреси́тель, відживля́ч
Воскрешать — воскреша́ти, до життя́ верта́ти, відживля́ти
Воскрылять — окриля́ти, захва́чувати
Воскуреніе — кадіння
Воспаленіе — запа́лення, запаління, (про рани) — роз'ятрення, заятрення. — **Заболѣть воспаленіемъ легкихъ** — засла́бнути на запаління ле́гких
Воспалить, ся, воспалять, ся — запалити, ся, запаля́ти, ся, заня́тися, займа́тися. (Про рани) — роз'ятри́тися, заятри́тися, ятри́тися. — **Воспалиться гнѣвомъ** — роз'яри́тися, розлютува́тися
Воспарить — злетіти, поли́нути в гóру
Воспитаніе — вихова́ння, годува́ння, хов
Воспитанникъ, ца — вихова́нець, вихова́нка, годóванець, годóванка, плека́нець
Воспитанный — ви́хований
Воспитатель, ница — вихова́тель, ка, вихова́ч, чка
Воспитать, воспитывать, ся — ви́годувати, згодува́ти, вигодóвувати, ся, ви́ховати, вихóвувати, ся, ви́кохати, викóхувати, ся, плека́ти
Воспламененіе — запале́ння, спалахне́ння
Воспламенить, ся — запали́ти, ся, спала́ти, запала́ти, заня́тися, загорі́тися
Воспламеняемость — па́лкість, запа́льність
Воспламенять, ся — запа́лювати, ся, займа́тися, роспа́лювати, ся, — **Воспламеняемый, воспламеняющійся, легко воспламеняющійся** — палки́й, запальни́й, скоропалки́й
Восполненіе — ви́повнення, запóвнення
Восполнять, ся — виповня́ти, ся, заповня́ти, ся; докла́дувати, досипа́ти, долива́ти до...
Воспользоваться — покори́стуватися (з чого), поживи́тися, кори́стуватися, скориста́ти
Воспоминаніе — 1) зга́дування; 2) спóмин, зга́дка, спóгад. — **Въ воспоминаніе** — на спóмин, на зга́дку, на неза́будь; 3) па́м'ятка
Воспоминать, ся — зга́дувати, ся, спомина́ти, ся
Воспомянуть — згада́ти, спогада́ти

Воспослѣдовать — наступи́ти, сподіятися, ста́тися, скла́стися, здіятися
Воспособлять — помага́ти, запомага́ти, става́ти у по́міч
Воспрепятствовать — перешко́дити, на перешко́ді стати, на зава́ді ста́ти
Воспретить, воспрещать — заборони́ти, -ня́ти, заказа́ти, -зувати, борони́ти, (говорити) — заціпити, заци́тькати
Воспрещеніе — заборо́на, за́каз
Воспринимать — бра́ти, прийма́ти. — **Воспринимать отъ купели** — хрести́ти, у хрест уво́дити
Воспріемникь, ца — хреще́ний ба́тько, хреще́на ма́ти, похре́сний батько, похре́сна мати. — **В. сынъ, дочь** — хреще́ник, хреще́ниця, похре́стник, ця
Воспріимчивость — сприня́тливість
Воспріимчивый — сприня́тливий
Восприниманіе — сприйма́ння
Воспринимать, воспринять — сприйма́ти, сприня́ти
Воспріятіе — сприняття
Воспроизводить — відтворя́ти, відтво́рювати
Воспроизведеніе — відтво́рення
Воспроизводительность — відтво́рність, відро́дність
Воспроизводительный — відтво́рний, відро́дний, відтво́рюючий
Воспротивленіе — змага́ння, о́пір
Воспротивиться, воспротивляться — проти́витися, змага́тися, супереча́тися, опина́тися, о́пір ста́вити, опе́ртися
Воспрянуть — проки́нутись
Воспылать — запала́ти, спала́ти
Воспѣвать, воспѣть — 1) с(ь)піва́ти, вис(ь)півувати,ви́с(ь)півати; 2) сла́вити, всла́вити
Воспѣватель — с(ь)піве́ць, с(ь)піва́к, вис(ь)півач
Востокъ — схід
Восторгаться — раді́ти, захо́плюватись, захва́чуватись
Восторгъ — ра́дість, за́хват, захо́плення, порива́ння
Восточный — східний, сходови́й
Восторженность — захва́тність
Восторженно — захва́тно, з за́хватом, з за́палом
Восторженный — захва́тний
Восторжествовать — переви́сити, взя́ти го́ру
Востребовать — ви́правити, стре́бувати, реклямува́ти
Востребованіе — за́пит, затре́бування, реклямáція
Востребовать — потре́бувати, ви́правити
Востренькій — гостре́нький
Вострепетать — затремті́ти, затріпоті́ти, задріжа́ти, затруси́тись
Вострить — гостри́ти, точи́ти
Воструха, вострушка — цокоту́ха, мотору́ха
Вострый — го́стрий
Восхваленіе — хвала́, похвала́, вихвалі́ння
Восхвалять — вихваля́ти
Восхитительный — чудо́вний, чарівни́й, розкішний
Восхищать, ся — чарува́ти, захо́плювати, ся
Восхищеніе — за́хват, зачаро́вання
Восходить — схо́дити, зіхо́дити, підійма́тися
Восходъ, восхожденіе — схід, зіхо́д, підне́сення в го́ру
Восхотѣть — захоті́ти, захті́ти, забажа́ти
Восца — свербля́чка (лиша́й)
Восцарствовать — зацарюва́ти
Восчувствовать — зачу́ти, відчу́ти
Восшествіе — зіхо́д, вступ (на трон)
Восьмерикъ — вісьмери́к
Восьмерка — 1) (в картах) — вісімка; 2) вісьмери́к
Восьмидесятый — вісімдеся́тий
Восьмой — во́сьмий
Воткать — утка́ти, вплести́
Воткнуть, ся — встроми́ти, ся, устроми́ти, застроми́ти, увіткну́ти, вгороди́ти, ся
Вотра — три́ни, збо́їни (тільки від соломи, а перше — й від металу)
Вотчимъ — ві́тчим
Вотчина — ді́дівщина, діди́зна, ба́тьківщина, матери́зна. (Родовий маєток)
Вотще — ма́рне, дарма́, ду́рно, даре́мне
Вотъ — от, ось, це, оце́, ото́, тут, аж о́сь, та. — **Вотъ-вотъ** — от-о́т, ось-о́сь, ось-ось-о́сь, за то́го. — **Вотъ гдѣ** — о́сь-де, о́т-де, о́сьдечки, аж о́сьдечки, аж о́сьде. — **Вотъ еще!** — ото́ ще, отце́, оце́, але́! — **Вотъ какъ!** — о́сь як, о́т як, от та́к! — **Вотъ какой** — о́сь які́й, от таки́й. — **Вотъ и вся не долга** — о́т тобі й кіне́ць, о́т і все, о́т тобі й край! — **Вотъ сюда** — ось сюди́, онсюди́, отсюди́. — **Вотъ тамъ** — о́н-де, о́ндечки, он-та́м, он-та́мечки, та́меньки. — **Вотъ такой** — от-таки́й. — **Вотъ то-то** — то́ж то, то́-тож. — **Вотъ тебѣ и на!** — о́т тобі й на́!, отце́!, оттаке́!, от тобі й ма́єш! — **Вотъ ужъ куда** —аж о́сь куди́. — **Вотъ ужъ когда** — аж о́сь коли́. — **Вотъ что** — о́сь що, о́т що. — **Вотъ этотъ** — оце́й, се́й
Вохра — о́хра
Воцариться — зацарюва́ти, оцари́тися, запанува́ти
Воцерковленіе — уво́дини, ви́від
Вочеловѣченіе — очоловічення, втілення
Вочеловѣчиться — вчоловічитись, втіли́тися
Вошки, рос. Spergula arvensis — мете́лики
Вошкарица — гни́да
Вошь, (мн.) **вши,** ком. Pediculus — во́ша, (мн.) — во́ші, (дітське) — ку́ка, (зб.) — вошва́, ну́жа. — **Вошъ травяная** — Aphis — трав'яна́, рослинна во́ша, тля́
Вощаной — воско́вий, воско́ваний, вощани́й
Вощить — вощи́ти, наво́щувати, воскува́ти
Вояжъ — по́дорож, мандрі́вка
Впадать — 1) па́дати, упада́ти, запада́ти. — **Впали глаза** — запа́ли о́чі, позапада́ли. — **Впасть въ уныніе** — в ту́гу вда́тися; 2) влива́тися, утіка́ти, вплива́ти; 3) попада́ти, вдава́тися, вкида́тися
Впадина — влого́вина, я́мка, запа́дина
Впадистый — ямкува́тий, запа́дистий
Впаивать — влюто́вувати

Впалзывать — влáзити, вповзáти
Впалость — запáлість
Впалый —запáлий
Впахаться — в'орáтися
Впервой, впервые — впéрве, впéрше, спéршу.— **Это ему не впервой** — се йомý не первинá
Вперевалку — перевáлюючись, хиляюче, перекóчуючись
Впереди — 1) попéреду, спéреду, посáмперед. — **Впереди идти** — пéред вестú; 2) напередú, на дáльше
Впередъ — впередú, уперéд, попéреду, поперéд, навперéд; з горú
Вперегонку — новúпередки
Вперемежку, вперемѣшку — однó через дрýге, мішма
Впереть, ся — впéрти, ся
Вперить — втýпити, втопúти (очі)
Впечатлительность, впечатлительный — чýлість, вразлúвість, вразлúвий, чýлий
Впечатлѣніе — врáження, вражіння. — **Произвести впечатлѣніе** — зробúти враження, вразúти
Впиваться — 1) втягуватися; 2) **в'їдáтися**, уїдáтися, впивáтися, уп'ястися
Вписываніе — впúсування, вписáння, упúсування
Вписать, вписывать, ся — вписáти, уписáти, упúсувати, ся
Впитывать, ся — вживляти, ся, всмóктувати, ся; д. — **Вбирать.** — **Впитывающій въ себя** — беркúй
Впихиваніе — впихáння
Впихивать, ся, впихнуть, ся — пхáти, впихáти, упихáти, упúхувати, ся, впхнýти, упхáти, ся
Вплавь — вплúнь, уплúнь, вплав, уплáв
Вплеснуть — вплюснути, вхлюпнути
Вплести, вплесть, вплетать, ся — 1) вплестú, заплестú, всукáти, вплітáти, ся. 2) д. **Вмѣщать, ся**
Вплотную — щільно, (про їжу) — до схочý, до нéхочу
Вплоть — 1) щільно; 2) до крáю, до кінця, до пня, аж, аж дó, аж пó
Вподъемъ — під сúлу
Вповалку — пóкотом
Вполголоса — напівгóлосно, тихéнько
Вполнѣ — зóвсім, цілкóм, до крáю, до остáнку, до рéшти, геть
Вполоборота — напівпóверта, півпóверта
Вполовину — на половúну
Вполпути — на половúні дорóги, на півдорóзі
Вполпьяна — під чáркою, на підпúтку, підпúлий
Вполсыта — недоївши, нáдголодь
Вполы — на половúну
Впопадъ — до рéчі, до діла, до ладý
Впопыхахъ — хапáючись, пóхапцем
Впорожнѣ — порожнякóм, впорожні
Впору — впóру, сáме в чáс; як рáз, в міру, до міри, помірно, як слід
Впослѣднее, впослѣдніе — в'остáннє, в остáнній раз, напослідок, наостáнку
Впослѣдствіи — опісля, навпісля, навпóслі, пóтім
Впотьмахъ — пóночі
Вправду — спрáвді
Вправить — впрáвити, заправити
Вправо — упрáво, правóруч, гаття — (на коней), цабé — (на волів)
Впрахъ — до остáнку, до ногú, до щéнту, напрáх, (напорох) накамýз, упéнь
Впредь — на перéд, на дáльше, на дáлі; аж до..., пóки, аж... — **Продолженіе впредь** — дáлі бýде
Впробѣдь — біляво, прóбіловато
Впроголодь — нáдголодь, напівголодь
Впрожелть — жóвтяво
Впрозелень — зеле́няво, зеленкувáто, **впрó**зелень
Впрокъ — на корúсть, на пожúток, на добрó
Впросакъ попасть — вскóчити, вклепáтися, пошúтись у дýрні
Впросинь — сúняво
Впросонкахъ, впросоньи — з-просóння, з-просóнку
Впрохмель — спохмілля, напівхмілля
Впрохолость — напівхолостяцьки
Впрочемъ — протé, а протé, об тім, алé, а-в-тім
Впрыгивать, впрыгнуть —вплúгивати, встрúбувати, вскáкувати, вплигнýти, встрибнýти, вскóчити, вцибнýти
Впрыскать, впрыскивать, впрыснуть — впрúскувати, впрúскати, впрúснути, вцúркати, зацúркати
Впрыскъ — впóрскання
Впрягать, ся — запрягáти, впрягáти, ся
Впряженіе — запрягáння, впрягáння
Впрядывать — впрядáти
Впрямливать, ся — випрямляти, рівняти, вирівнювати
Впрямь — 1) прямо, прóсто; 2) спрáвді, а й спрáвді
Впрятать, впрятывать — сховáти, приховáти, заховáти, прихóвувати, захóвувати
Впрячь, ся — впрягтú, запрягтú, ся
Впугивать, впугнуть — заганяти, вганяти, загнáти, (полохаючи) — затюкати
Впускъ — впýщення, впускáння, вхід
Впускать, впустить — впускáти, пускáти, пустúти
Впустѣ — пýсткою, без ужúтку, дáрма, дýрно. — **Впустѣ лежать** — (про землю) вакувáти
Впутать, впутывать, ся — 1), вплести, вплітáти, ся; 2) вплýтати, ся, вплýтувати, ся, втручáтися
Впухъ — 1) д. **Впрахъ** — на мóтлох; 2) пúшно
Впяливать — напинáти, впинáти
Впятеро, впятеромъ — вп'ятеро, вп'ятьóх, уп'ятьóх
Врагъ —1) вóрог, (мн.) ворогú, (здр.) ворóженьки, воріженьки; 2) яр, (здр.) ярóк, (степовий) — бáлка, бáлочка, (з лісом) — байрáк
Вражда — ворогувáння, ворожнéча, непрúязнь

Враждебный — ворóжий
Враждованіе — ворогувáння
Враждовать — ворогувáти
Вражескій, вражій — ворóжий, врáжий (в. син)
Вразбродъ — врóстіч, різно
Враздробь — нáрізно, осóбо, нарóздріб
Вразмахъ — зрóзмаху
Вразсыпную — врозсúп
Вразумительный, но —зрозумілий, ло, розýмний, но, втямкú
Вразумить, вразумлять, ся — на рóзум навéсти, навóдити, напутúти, нарáдити, напоумляти, ся
Враки — брехні і д. **Вздоръ**
Враль, я, вралиха — брехýн, брехýха, брехáчка, брешкó, забрéха, скоробрéха, чистобрéха, (хто помагає брехати) — підбрéхач
Вральня — брехунівка
Вранье — д. **Враки**
Врасплохъ — зненáцька, несподівано
Врастать — 1) врóстáти, урóстáти; 2) доростáти, виростáти
Врастяжку — простя́гшись
Врать — 1) брехáти, побріхувати, вибріхувати, брехню точúти, брéхні підпускáти, словáми блудúти, (перестати) — перебрехáти, (помагати) — підбріхувати. — **Вретъ во всю Ивановскую** — брéше на всі зáставкú
Врачебникъ — лічéбник, лікáрник, лікáрський порáдник
Врачебный — лікáрський
Врачеваніе — лікувáння, гоїння
Врачеватель — лікарь
Врачевать, ся — лікувáти, ся, курувáти, лічúти, ся, гоїти, ся
Врачь — лікарь. — **Быть врачемъ, заниматься врачеваніемъ** — лікарювáти
Вращательный, но — колóворотний, но, óбертнем, обéртливий
Вращать, ся — вертіти, ся, крутúти, ся, обéртáти, ся
Вращеніе — обéртáння, вертіння, повéртання
Вредитель, ница — шкóдник, ця
Вредительный — шко(і)длúвий, шкіднúй, вадлúвий, вадкúй, шкодючий, нездорóвий
Вредить — шкóдити, вáдити, шкóду чинúти, збитки робúти
Вредный, но — шко(і)длúвий, шкіднúй, но, вадлúвий, збитóшний, вадлúво, вáдко, вáдить
Вредоносный — д. **Вредительный і Вредный**
Вредъ — шкóда, вáда, збúтки. — **Вредъ причинить, нанести** — нашкóдити, шкóду зробúти, вчинúти. — **Во вредъ, ко вреду** — на шкóду
Временемъ — чáсом, часáми, úноді, úнколи, порóю
Временной, временный — дочáсний, часóвúй, тимчасóвий. — **Временно** — тимчасóво, пóки-що
Временщикъ — миловáнець; тимчасóва осóба
Время —час, годúна, порá, добá, врéм'я, урéм'я. — **Во-время** — у свій час, вчáсно, впóру. — **Во время** — під час. — **Во всякое время** — по вся́к час. — **Время отъ времени, отъ времени до времени** — від чáсу до чáсу, коли ни колú, úноді, úнколи, чáсом, часáми. — **Въ ночное время** — нічнóю добóю, нічнóї добú. **Въ рабочее время** — в робóчу пóру, в дільнúй час. — **Въ прежнее время** — пéрше, ранійш, спéршу, за прéжніх часів. — **Въ то время** —тоді, тоді сáме, за тієї годúни. — **Въ послѣднее время** —остáнніми часáми, в остáнні часú. — **На время** — на якúй час, до чáсу, дочáсно. — **Съ какого времени** — відкóли, з якóго чáсу. — **Съ этого времени** — з сьогó чáсу, відтепéр. — **Съ того времени** — з тогó чáсу, з тії порú, з тóї порú. **Съ давнего времени** — з дáвніх часів, здáвна, з дáвньої давнúни, з дáвніх давéн. — **Съ незапамятныхъ временъ** — споконвіку, з вік-віку, віковічно. — **Свободное время** — дозвілля, вільний час, гýлянки, погуля́нка. — **Благопріятное, тяжелое время** — сприятлúвий час, дóбра годúна, лихá годúна, злигóдня годúна, лихоліття. — **Въ какое время** — в якý годúну, якóго чáсу, в якý пóру. — **Это было не въ наше время** — це ще не за нáс булó, не в нáші часú діялось. — **До времени, впредь до времени** — до якóго чáсу, покú-що, аж до... — **Мнѣ теперь не время** — не мáю чáсу, ніколи. — **Сухое, дождливое время** — погóда, годúна, посýшна порá, дощовá годúна. — (Перед обідом) — передобідок, (перед вечерею) — підвечéр'я, підвечірок, (перед сном) — передсóння, облягú. (Між весною й літом) — зáлітки. — **Время возки копенъ, хлѣба съ поля** — коповіз, возовúця. — **В. сгребанія** — гребовúця. — **В. жатвы** — жнивá. — **В. косьбы** — косовúця. — **В. паханія** — óранка, рáлянка. — **В. посѣва** — сіянка, сівбá, сійбá. — **Передъ сборомъ хлѣба и овощей** — переднівок, переднівка. — **В. роенія пчелъ** — рійбá, ройовúця. — **В. собиранія маку** — макотрýс. **В. линянія** — линьбá. — **В. свадебъ** — женúтво. — **Время праздно провести** — змарнувáти час, провакувáти, згáяти час
Времясчисленіе — літочúслення, чúслення рокíв
Третище — дрáнтя, верéтище
Вровень — врівень, врівні, вщéрть, рівно з..., нáрівно
Врожденный — прирождéний, природний, родúмий
Врозницу — нарóздріб, нáрізно, врóздріб
Врозь, врозь — різно, осóбо, пóрізно, окрéмо, нáрізно
Вростокъ — нáріст, врóсток
Врубать, врубить — зарубáти (знáк сокирою)

Врунъ, врунья — д. **Враль**
Вручать — вручáти, доручáти, приручáти, до рук давáти
Врученіе — дорýчення
Врывать — д. **Вкапывать**
Врываться — вдирáтися, впирáтися
Врѣзывать, ся — урізувати, ся, врізувати, ся, вробляти (різанням)
Врядъ, врядъ ли — навряд, навдáку
Всадникъ — їздéць, верховéць, верховик, верховий
Всаживать — всáжувати, стромляти, встромляти
Всасываніе — вбирáння, втягування, всмóктування
Всасывать, ся — 1) вбирáти, ся, втягувати, ся, набирáтися, всмóктувати; 2) д. **Впиваться 2**; 3) присисáтися, (в)усисáтися
Все — усе, все
Всевидящій — всевидющий
Всевозможный — превсякий, всеможливий, всілякий
Всевластный — всевлáдний
Всевѣдѣцъ — всевіда, всезнáвець
Всевысочайшій, всевышній — всевишній, найвищий
Всегда — зáвжди, зáвше, усé, по всяк час, ізвік, завсігди
Всегдашній — повсякчáсний, завсігдашній
Всегодно — що рóку, що гóду; цілорічно
Вседневный, но — 1) щодéнний, щодня, щодéнно; 2) цілодéнний, но, увéсь, цілий день, увесьдéнечки
Всеконечно — авжéж, аджéж, пéвне, кóнче, докóнче
Вселенная — с(ь)віт Бóжий, весьс(ь)віт, всéс(ь)віт, вселéнна
Вселенскій — всес(ь)вітній, с(ь)вітовий, вселéнський
Вселить, ся — оселити, ся, населити, осадити, осістися, вселити, ся
Всемилостивѣйшій — наймилостивіший
Всемірный — всес(ь)вітній, повсес(ь)вітній, всьогос(ь)вітній, цілос(ь)вітній
Всемеромъ — в-сімóх
Всемогущество — всемогýчість, всемогýтність, всесила, всесильність
Всемогущій, всемощный — всемогýчий, всесильний
Всемѣрный, но — д. **Всевозможный,** яко мóга, усяким спóсобом, всімá спосóбами
Всемѣстный, но — повсюдний, скрізь, усюди, повсюди, по всіх усюдах
Всенародный, но — 1) всенарóдній, но; 2) прилюдний, но, привселюдний, но
Всенижайшій — найнижчий
Всеобщность — загáльність, повсюдність, всенарóдність (навчáння)
Всеобщій — загáльний, вселюдний, спільний, гуртовий
Всепокорный, всепокорнѣйшій — всепокірний, найпокірніший
Всепресвѣтлѣйшій — найясніший (д. під с. **Августѣйшій**)
Всердцахъ — з пересéрдя, розсéрдившись
Всесвѣтный — д. **Всемірный**
Всесвятой — найс(ь)в'ятійший, прес(ь)в'ятий
Всесильный — всесильний, найдýжчий, найсильніший
Всесторонній — всесторóнній, всесторóннє, з усіх боків
Всесожженіе — всеспáлення, цілоспáлення
Всеславный — найславніший
Все таки — д. під с. **Весь**
Всеуслышаніе, у виразі **«Во всеуслышаніе»** — в гóлос, гóлосно, щоб усі почýли
Всецѣлый, ло — цілий зóвсім, цілісінький, цілкóм, цілковитий, о
Всечасный, но — щочáсний, що чáсу, що години, по всяк чáс
Всеѣдный, всеядный — всеїдний, всеїда. — **Всеѣдная недѣля** —всеїдна, загáльна, загáльниця
Всеядецъ — всеїда
Вскакивать — скáкувати, сплигувати; схóплюватись, зривáтися
Вскакиваніе — зривáння, скáкування
Всехвальный — славéтний, всехвáльний
Вскапывать — скóпувати
Вскарабкаться — видряпатися, вирачкувати, здéртися, вилізти, злізти
Вскармливать — вигодóвувати, згодóвувати, викóрмлювати
Вскатать, вскатывать, ся — викóчувати, викотити
Вскачь — скóком, вскóки, навскóки, тюпцéм, плигом, навзáводи
Вскидываніе — скидáння, підкидáння
Вскидывать, ся — скидáти, ся, підкидáти, ся. — **В. на кого** — накидáти, ся. на кóго
Вскипать, вскипѣть — закипáти, закипіти, скипіти.— **Вскипѣть гнѣвомъ** — запалáти гнівом, розлютувáтися
Вскипятить — нагріти, зварити, спáрити, спряжити (молоко)
Вскисать — скисáти
Вскладывать — складáти, накладáти
Вскლеветать, всклепать — набрехáти, обрехáти, наклепáти
Всклокотаться — заклекотіти
Всколоченный — скудóвчений, скýдланий, скуйóвжений, покудóвчений; роскудóвчений, роскýдланий, роскуйóвжений, роспáтланий. — **Всклоченная голова** — кýдла, (про чоловіка з такою головою) — кудлáй, кудлáнь
Всклокочить, ся — скудóвчити, покудóвчити, сколóшкати, поколóшкати, скошмáтити, скуйóвдити; роскудóвчити, перекудóвчити, роспáтлати, перекóшлати, роскошмáтити (д. **Взъерошить**)
Всковырять — сколупáти, поколупáти, подряпати
Вскокъ — 1) скік; 2) д. **Вскачь**
Всколебать, ся — схибнýти, ся, схитнýти, ся, захитáти, ся, похитнýти, ся, заколихáти, ся
Всколыхать — д. **Всколебать**
Вскользь — злéгка, звéрхи, між иншим, поверхóвно

Вскопать — скопáти, зри́ти
Вскормить — згодувáти, ви́годувати, ви́пестити
Вскормленникъ, ца — годóванець, годóванка, вигодóванець і д. **Воспитанникъ, ца**
Вскормъ — ви́корм. ви́пас, ви́годóвання
Вскоробить, ся — зжолóбити, ся, спá(р)чити, ся, покóрчити, ся, покриви́ти, ся, скрути́тися, збáбчити, ся
Вскорѣ — скóро, незабáром, небáвом
Вскосматить, вскосмаченный — д. **Всклокочить, всклокоченный**
Вскрикнуть, вскричать — скри́кнути, закричáти, згукну́ти, ви́гукнути
Вскружить, ся — закрути́ти, ся, заверті́ти, ся
Вскручиниться — зажури́тися, засумувáти, затужи́ти
Вскрывать, ся, вскрыть, ся — відкривáти ся, відчиня́ти, ся. — **Вскрыть письмо** — роскри́ти, роспечáтати лист. — **Вскрывать трупъ** — требуши́ти, рі- зати, порóти, потроши́ти. — **Вскрывать карту, козыря** — перевертáти кáрту, с(ь)віти́ти, вис(ь)вічувати кóзиря. — **Вскрывать нарывъ** — розрізувати боля́чку. — **Рѣка вскрылась** — лід пішóв, кри́гу полама́ло, кри́га скрéсла, річка ру́шила
Вскрыша (в картах) —с(ь)вітка, кóзирь
Всласть — всмак, усмáк, до смаку́, до схочу́
Вслухъ — гóлосно, в гóлос
Вслушаться, вслушиваться — дослу́хатися, дослухáтися, дочу́ти, дочувáтися, прислу́хатися, прислухáтися
Вслѣдствіе — чéрез, через тé, задля тóго, тим, в нáслідок
Вслѣдъ — услід, слідóм, слідкóм, зáраз за, навздогін
Всматриваться, всмотрѣться — вдивля́тися, придивля́тися, (в)углядáтися, вдиви́тися і т. д.
Всмятку — рідко, нам'ягко
Всовывать — всувáти, всóвувати
Вспадать — спадáти
Вспаивать — напóювати, випóювати, виплéкувати
Вспалзывать — злáзити, вилáзити, виповзáти
Вспамятовать — згадáти, спам'ятáти
Вспаривать, вспарить — випáрювати, запáрювати, роспáрювати. — **Вспарить лошадь** — зми́лити, вми́лити коня́
Вспархивать — злинáти, спу́рхувати, пу́рхати
Вспарывать, ся — попóрювати, ся, роспóрювати, ся, попорóти
Вспахать, ся, вспахивать — з'орáти, ся, ви́орати, ся, з'óрю(у)вати, ся. — **Вспаханный** — з'ораний, пооранйй. — **Вспаханное поле** — рілля́
Вспашка — óрáння, óранка
Всплакаться — заплáкати гірко
Всплакнуть — заплáкати, сплакну́ти
Всплескивать, всплеснуть — плю́скати, плюснути, хлю́пати, хлю́скати. —**Всплеснуть руками** — вдáрити в долóні, сплéснути рукáми. — **Всплеснуть крыльями** — залопотіти
Всплескъ — плю́скання, плéскіт, хлю́пання, ви́плюск, ви́хлюп
Всплошную, всплошь — суцільно, геть-чи́сто, загалóм, пóспіль
Всплывать, всплыть — спливáти, випливáти, виринáти, зринáти
Всполаскивать — сполі́скувати
Всполашиваться — полóхатися, сполóхуватися
Всползать — злáзити, вилáзити, виповзáти
Всполохнуть, ся — сполóхати, ся, стурбувáти, ся
Всполохъ — сполóх, сполóшення, ґвалт, трівóга, шáрварок
Вспоминать, ся, вспомнить, ся — 1) згáдувати, ся, згадáти, ся, спогадáти, ся, спам'ятáти, спом'яну́ти, ся; 2) схамену́тися, стя́митися, отя́митися, счу́тися
Вспомогательный — помічни́й, помагáючий, допомóжний
Вспомогать, вспомоществовать —помагáти, запомагáти, пóміч давáти, рáдити, рáду давáти, допомагáти
Вспоможеніе, вспомоществованіе — пóміч, підмóга, запомóга, підпомóга, рáда, порáда
Вспотѣлый — пітни́й, спітнілий
Вспотѣть — спітніти, упріти, угрітися
Вспрыгивать, вспрыгнуть — зривáтися, сплíгувати, сплигну́ти, стрибáти, стрибну́ти
Вспрыскивать, вспрыснуть, ся — 1) при́скати, кропи́ти, пóрськати, ся, попри́скати; 2) пáрити, шмагáти, ви́парити, вишмагáти; 3) **Вспрыснуть обновку** — покропи́ти
Вспугивать, вспугнуть — полóхати, сполóхати, сполоши́ти, пужну́ти
Вспутать, ся, вспутывать, ся — плу́тати, заплу́тати, ся, заплу́тувати, ся
Вспухать, вспухнуть — пу́хнути, спухáти, спу́хнути, обпухáти, обпу́хнути
Вспухлина — óпух, спу́хле, пухли́на
Вспухлый — спу́хлий, опу́хлий
Вспучивать, ся, вспучить, ся — надимáти, ся, здимáти, ся, зду́ти, ся, рознéсти, спачи́тися, набубня́віти
Вспылить — спалахну́ти, спахну́ти, скипі́ти, гнівом закипіти
Вспыльчивость — зáпал, óпал, запáльність, пальóність
Вспыльчивый, во — палки́й, палахку́чий, запальни́й, пальóний, з зáпалом, з óпалом
Вспыхивать, вспыхнуть — 1) запалáти, спалáти, спалахну́ти, спахну́ти, спалахкотіти, вибухáти, ви́бухнути. — **Вспыхнулъ мятежъ** — повстáння ви́бухло; 2) д. **Вспылить**
Вспышка — зáпал, спалáхнення
Вспѣнивать, ся, вспѣнить, ся — спінити, ся, запінити, ся, на піну зби́ти

Вспѣть — зас(ь)пiвáти
Вспяливать, ся вспялить, ся — напинáти, ся, нап'ясти́, ся
Вспять — назáд, навспáк
Вставаніе — вставáння
Вставать — уставáти, пiднiмáтися, здiймáтися, звóдитися, пiдвóдитися
Вставить, вставлять, ся — (в)устáвити, вставля́ти, ся, (в)упрáвити, вправля́ти, ся, вробити, втули́ти, (дно) — задни́ти, (скло) — засклити, зашкли́ти, (слово) — вки́нути, додáти
Вставка — 1) встáвка, впрáвка; 2) втýлка, лáтка
Вставной — встáвлений, впрáвлений, врóблений; вставни́й; штýчний
Встарь — в старовинý, в давнинý
Встаскивать, ся — 1) витáскувати, ся, видирáти, ся, з(ви)волiкáти, ся; 2) злáзити, вилáзити
Встосковаться — засумувáти, зажури́тися, в тýгу вдáтися
Встревоженный — стрiвóжений, стурбóваний, сполóшений, переполóшений, зрýшений
Встревожить, ся — стурбувáти, ся, сполóшити, переполóшити, ся, стрiвóжити, ся
Встрепать, ся — стрiпнýти, ся, скудóвчити, ся, скýдлати, ся
Встрепенуться — стрепенýтися, здрiгнýтися, затрiпотiти
Встрепка — тiпáчка, скýбка, прочухáн, прочухáнка
Встрѣтить, ся — стрiти, ся, стрiтити, зустрiти, ся, зустрiтити, зустрiнути, ся, стрiнути, ся, зди́бати, ся, спiткáти, ся
Встрѣча — стрiча, зýстрiч, спiткáння. — **На встрѣчу** — нáвстрiч, назýстрiч
Встрѣчать, ся — стрiчáти, ся, зустрiчáти, ся, стрiвáти, ся, перестрiвáти, ся, здибáти, ся
Встрѣчный — стрiчний, стрiчаний. — **Встрѣчные кумовья** — стрiчанi кумú. — **Встрѣчный вѣтеръ** — супроти́вний
Встряска — д. **Встрепка**
Встряхивать, ся, встряхнуть, ся — 1) струшувати, струси́ти, витрýшувати, струснýти, ся, стрiпнýти, ся; 2) стрепенýти, ся
Вступать — увiхóдити, вхóдити, уступáти. — **В. въ царство, на престолъ** — стáти на цáрство, на престiл, зацарювáти, зiйти́, ступи́ти. — **В. въ бой** — стáти до бóю. — **В. въ должность** — стáти на уря́д, приня́ти уря́д, обня́ти посáду. — **В. въ дружбу** — подружи́тися, поєднáтися, (з ким лихим) —злигáтися. — **В. въ союзъ** — стáти, пристáти до спiлки, у спiлку. — **В. въ разговоръ** — почáти розмóву, увiйти́ в бéсiду. — **В. въ караулъ** — стáти на вáрту
Вступаться — 1) встрявáти, втручáтися, вмiшуватися; 2) доправля́тися; 3) заступáтися (за кого), обороня́ти (кого), обставáти (за ким)
Вступительный — вступний
Вступленіе — 1) вступ, встýплення, вхóдини, увiхóдини; 2) перéднє слóво, передмóва, вступ, вступнé слово
Всуе — мáрне, дáрмá, дарéмне, дýрно, всýє
Всучивать, ся, всучить, ся — 1) всýкувати, ся, всукáти; 2) вти́скувати, впихáти, вти́снýти, увiпхнýти
Всхлипъ, всхлипываніе — хли́пання, хли́пи, (тихе) — пхи́кання
Всхлипывать — хли́пати, (тихо) — пхи́кати
Всходить — схóдити, зiхóдити, ви́котитися, вихóдити, пiднiмáтися, (на берiг) — видибáти
Всходня — схóдня
Всходъ — схiд, зiхóд. — **Всходы** — схóди, прóрiсть
Всхожденіе — схiд, зiхóд, схóдження
Всхохлатить — пiдчýбити, спáтлити
Всхрапывать — хропти́, хропiти, схрiпувати, похрiпувати
Всцарапаться — ви́дряпатись, ви́дертись
Всчинать — починáти
Всыпать, ся — (в)уси́пáти, ся, наси́пáти, ся
Всѣ — усi, всi
Всѣвать, ся, всѣивать, ся — всiвáти, ся, всiювати, ся
Всюду — скрiзь, усю́ди, всю́ди
Всякій — уся́кий, вся́кий, кóжний, кóжен. — **Всякій вечеръ, день, годъ** — що вéчора, що дня́, що рóку. — **Во всякомъ случаѣ** — у вся́кiм рáзi, в кóжнiм разi, хоч я́к. — **Всякими средствами** — усякими спóсобом. — **Рѣшительно всякій** — кожнiсiнький. — **Всяко бываетъ** — рiзно бувáє, усякóво бувáє, вся́чина бувáє
Всяческій — д. **Всякій.** — **Всячески** — всiля́ко, усякóво, рiзно, уся́ким спóсобом, на всi лади́, всiмá способáми
Всячина — вся́чина, усячина, мiшани́на
Втай, втайнѣ — таємне, тáйно, пóтáй, потаємцi, ни́шком, крадькомá
Вталкивать, ся — вдихáти, ся, втрýчувати, ся, пропихáтися
Втапоры — тогдi, тодi, в такý добý, на той час, тогó часý, тiєї порú, в ту пóру, тодi сáме
Втаптывать, ся — втóптувати, ся
Втаптываніе — втóпчування.
Втаскать, ся, втаскивать, ся — втягти́, ся, втягáти, ся, уволокти́, ся, уволiкáти, ся, впéрти, ся, втелiщитися, втерлю́жити, ся
Втачка — вштукувáння, приштукувáння
Втачать, ся, втачивать, ся — вши́ти, ся, вшивáти, ся, приточи́ти, ся, приштукувáти, ся
Втекать — вливáтися, втiкáти, вплuвáти
Втемяшить — втовкмáчити
Втереть, втирать — втéрти, утéрти, втирáти
Втереться, втираться — 1) втéртися, утéртися, втирáтися; 2) пролiзти, пролáзити, пропхáтися
Втискать, втискивать, втиснуть — вбгáти, вти́снути, упхáти, упхнýти, вти́скувати, втовкмáчити
Втискиваться, втиснуться — 1) вти́скуватися, впихáтися i т. д., д. **Втискать;**

2) пролáзити, пропихáтися, протúскуватися
Втискиваніе — впихáння, втискáння, бгáння
Втихомолку — мóвчки, нúшком, знúшка, тúшком-нúшком, крадькомá, тихéнько, потáй
Втиши — тúхо, тихéнько; у зáтишку
Втолковать, втолковывать, ся — втовкувáти, втовкмáчити, втовкóвувати
Втолочь — втовктú; втолочúти
Втоптать, ся — утоптáти, ся
Втора — 1) дрýгий гóлос, дрýга скрúпка; 2) нáпасть, пеня́, хáлепа
Вторгаться — втручáтися, впирáтися, вдирáтися
Вторить, ся — 1) вторувáти, окселентувáти, підс(ь)півувати, підгравáти, підтя́гувати, секундувáти; 2) підтáкувати, потурáти; 3) лунáти
Вторичный, но — повтóрний, повтóрно, другорáзний, вдрýге, удрýге, в дрýгий раз, задрýге, дрýгого рáзу
Вторникъ — вівтóрок
Вторничный — вівтóрковий
Второй — дрýгий. — **Во-вторыхъ** — вдрýге
Второклассный — другокласóвий, другоря́дний
Второпяхъ — пóхапцем, хáпко, хапкóм, пóхапки, хапáючись, нашвидкý
Второстепенный — другоря́дний
Втравить, втравливать, втравлять, ся — 1) привчúти до лóву (про ловчих птиць, собак, то-що); 2) втягтú, втягáти, привчúти, привчáти, ся (найпаче до чого лихого)
Втрое — (в)утрóє, в три разú
Втроемъ — утрьóх, втрох
Втройнѣ — д. **Втрое**
Втулка — 1) втýлка, втýла, затýлка, затúчка; 2) мáточина (в колесі)
Втуне — мáрне, дармá, дарéмне, дýрно
Втупикъ, у виразах: а) **Поставить втупикъ** — заморóчити, збúти з пантелúку, забúти пáмороки, завдáти морóки, б) **Стать втупикъ** — заморóчитись, отетéріти, отумáніти
Втыкать, ся — втикáти, ся, встромля́ти, устромля́ти, ся
Втычка — 1) втикáння, встромля́ння; 2) затúчка, чіп
Втѣснять, ся — втúскувати, ся, впихáти, ся, пропихáтися
Втюривать, втюрить, ся — 1) набýрювати, набýрити; нагилúти, вгилúти; 2) впéрти, ся, вклепáтися, попадáти; 3) д. **Влюбиться**
Втягивать, ся — 1) втягáти, ся; 2) звикáти
Вулканъ — вулкан, (в)огнéва горá
Входить — вхóдити, увіхóдити. — **Входить въ силу** — в сúлу, в потýгу вбивáтися. — **Онъ ни во что не входитъ** — ні про щó не дбáє, ні до чóго не берéться
Входъ, вхожденіе — вхід, (в)ухóдини, (в нову хату) — вхідчини
Вцарапать, ся — (у)вдря́пати, ся
Вцѣдить, ся, вцѣживать, ся — вцідити, ся, націдúти, ся, вточúти, уточúти, ся, вціжувати, втóчувати
Вцѣпиться, вцѣпляться — вчепúтися, учепúтися, вчéплюватися
Вчера, вчерась — учóра, вчóра, вчéра
Вчерашній — уч(е)орáшній, вч(е)орáшній, (в)учорáйший
Вчернѣ — начóрно
Вчетверо, вчетверомъ — вчéтверо, вштирóх, учотирьóх
Вчинать — починáти, роспочинáти. — **В. искъ** — пóзов закладáти, запозивáти, запізвáти, починáти діло, спрáву
Вчитываться — вчúтувати, ся
Вчужѣ — зáчужа, начýжо
Вша — д. **Вошь**
Вшестеро, вшестеромъ — вшéстеро, в шість разів, (в)ушістьóх
Вшибать — забивáти, вбивáти
Вшивецъ, вшивикъ — вошúвець, вошопрýд
Вшивица — 1) вошúвиця; 2) рос. Pedicularis — шолудúвник, горіщник, галагáн
Вшивый — вошúвий
Вшивѣть — вошúвіти
Въ — у, в, з, до, на, ув. — **Взять въ долгъ** — взя́ти нáбір, нáборг. — **Въ дополненіе** — в додáток до... — **Въ память** — на спóмин, на нéзабудь. — **Въ присядку** — на(в)прúсядки. — **Въ этотъ день, въ эту ночь** — цьóго, сьóго дня́, сієї нóчі. — **Въ царствованіе** — за царювáння, за царя́. — **Въ недѣлю** — за тúждень. — **Въ 10-ти верстахъ отъ...** — за 10 верст від... — **Быть въ надеждѣ** — мáти надію. — **Въ то самое время** — тоді сáме. — **Онъ въ правѣ** — він мáє прáво. — **Изорвать въ куски** — порвáти на шматкú. — **Изъ Кіева на Лубны** — од Кúїва до Лубéнь. — **Въ началѣ лета** — з почáтку літа. — **Беру Бога въ свидѣтели** — Бóгом с(ь)відчуся
Въѣдаться — в'їдáтися, уїдáтися
Въѣдчивый — в'їдливий, уїдливий
Въѣздъ — в'їзд
Въѣзжать — (в)уїздúти, заїздúти
Въѣзжій — в'їзднúй
Въѣсться — (в)уїстися
Въѣхать — (в)уїхати, заїхати
Въявь, въявѣ — я́вне, очевúдьки, очевúдячки
Выбаллотировать — вúбрати, вúголосувати
Выбалтывать, выболтать — 1) вибóвтувати, виколóчувати, збивáти, вúбовтати, збúти; 2) вибріхувати, розбріхувати, вúбрехати, розбрехáти
Выбалтываться — вихлю́пуватися, розхлю́пуватися
Выбивать, выбить — 1) вибивáти, вúбити; 2) викидáти, вúкинути; 3) витолóчувати, вúтолочити, вúтовкти; 4) виганя́ти, вигóнити, випирáти, вúперти
Выбиваться — 1) д. **Выбивать**; 2) вибивáтися, визволя́тися; 3) виснáжуватися, висúлюватись, знемагáтись, охлявáти
Выбирать, ся, выбрать, ся — 1) вибирáти,

ви́брати, ся, обира́ти, обра́ти, ся обібра́ти, добра́ти
Выблевать — ви́блювати, ви́ригати
Выблекнуть — ви́линяти, полиня́ти
Выбоина — ви́бій, вибо́їна, (з багном) — баю́ра
Выбоистый — вибо́їстий
Выбойка — ви́бійка, мальо́ванка
Выбойковый, выбойчатый — вибійча́ний
Выбойщикъ — набі́йщик
Выборка — ви́бірка, ви́бір
Выборонить — ви́скородити, заволочи́ти
Выборщикъ — ви́борець
Выборъ — ви́бір, обра́ння
Выбранить — ви́лаяти, нала́яти
Выбрасываніе — викида́ння
Выбрасывать, ся — викида́ти, ся
Выбресть — ви́лізти, ви́брести
Выбривать, ся, выбрить, ся — виго́лювати, ся, голи́ти, ся, ви́голити, ся
Выбродить — 1) ви́ходити, ви́лазити, ви́бродити; 2) ви́грати, ви́шумувати
Выбросать — повикида́ти, ви́кидати, -нути
Выбросокъ — покі́дька, по́кидь, покі́дьок
Выбрызгать, выбрызгивать — ви́бризкати ви́хлюпати
Выбуравливать — висве́рдлювати
Выбучить — ви́золити, ви́лужити
Выбывать — вихо́дити, відхо́дити, одбува́ти, одбу́ти, ки́дати, вибува́ти
Выбѣгать — 1) вибіга́ти; 2) (про рослину) виганя́тися
Выбѣгать, ся — 1) ви́бігати, ся, ви́ганяти, ви́гасати
Выбѣгъ — ви́біг, вибіга́ння. — **На выбѣгъ** — наввипередки
Выбѣливать, выбѣлить, ся — вибілювати, побілювати, ви́білити, побіли́ти, ся
Выбѣлка — вибілювання, ви́білення
Выбѣситься — переказй́тися
Вываживать — 1) виво́дити, прово́дити; 2) виво́зити, зво́зити
Вываливать, ся, вывалить, ся — вива́лювати, ся, ви́валити, ся
Вывалять, ся — ви́валяти, ся, ви́качати, ся, ви́каляти, ся
Вываривать, ся — вива́рювати, ся
Выварной — виварни́й
Выварка — ви́вар, вива́рювання
Вывастривать — пого́стрювати
Выващивать — вощи́ти, виво́щувати, вивоско́вувати
Выведеніе — випрова́джування, випрова́дження, виво́дини; випро́води; виво́дження
Вывезеніе — ви́віз, виво́жування
Выведриться — ви́погодитися, ви́яснитися
Вывезть, ся — ви́везти, ся
Вывернуть, ся — ви́вернути, ся, ви́крутити, ся. — **Вывернуть на изнанку** — оберну́ти на ви́воріт, перелицюва́ти
Выверстать, выверстывать — ви́рівняти, зрівня́ти, вирівнювати
Вывертка, вывертъ — ви́крут, ви́верт
Вывертывать, ся — 1) виверта́ти, ся, викру́чувати, ся; 2) вибріхуватися
Вывертѣть, выверчиваться — ви́вертіти, вивірчувати, ся
Вывести — 1) ви́вести. — **Вывесть изъ бѣды** ви́зволити, ви́рятувати; 2) ви́лупитись, ви́клюнутися; 3) ви́вестися, повиво́дитися, перевести́ся, попереводитися
Вывивной — кру́чений, пле́тений
Вывинтить, ся — ви́крутити, ся, ви́ґвинтити, ся, ви́шрубувати, ся
Вывить, ся — зви́ти, ся, ви́вити, ви́плести, ви́сукати
Вывихнуть — звихну́ти, ви́вихнути
Вывихъ — ви́вих, звих
Вывишникъ, рос. Geum urbanum — ви́вишник, гребінник
Выводъ — ви́від, ви́сновок
Вывозить, ся — виво́зити, ся
Вывозной — вивізни́й
Вывозъ — ви́віз
Выволакивать, выволочь — виволіка́ти, ся, ви́волокти, витяга́ти, ви́тягтися
Выволочка — 1) виволіка́ння, витяга́ння; 2) ви́волічка, прочуха́н, халазія
Выворачивать, ся — 1) виве́ртати, ся; 2) (про одежу) — переверта́ти, лицюва́ти; перелицьо́вувати, ся
Выворотъ — ви́воріт
Вывострить — ви́гострити, нагостри́ти, ви́точити, наточи́ти
Вывощить — навощи́ти
Вывѣ(вать)ять — вивіювати, ви́віяти
Вывѣвки — поло́ва
Вывѣдываніе — вивідування, ро́звідки
Вывѣдыватель, ница — вивідувач, ка
Вывѣдывать, вывѣдать, ся — вивідувати, ся, визнава́ти, ви́відати, розвідуватися
Вывѣрить — ви́вірити, ви́рехтувати. — **Вывѣрить вѣсы** — ви́важити, ви́тарувати вагу́
Вывѣсить, вывѣшивать — 1) повісити, ви́вішати, вивішувати, 2) ви́важити, вива́жувати, зва́жувати
Вывѣска — 1) ва́ження, вива́жування; 2) ви́віска, табли́ця; 3) вага́, та́ра
Вывѣтривать, ся — вивітрювати, ся
Вывѣтриваніе — вивітрювання
Вывязать, ся, вывязывать, ся — 1) ви́в'язати, ся, вив'я́зувати, ся
Вывяливать — вив'я́лювати
Выгадать, выгадывать — ви́гадати, ви́мислити, ви́міркувати, ви́мізкувати, вига́дувати
Выгадить, ся — ви́каляти, ся, ви́паскудити, ся
Выгарокъ — 1) недо́гарок (с(ь)вічки); 2) **Выгарки** (горілки) — недо́гар, (заліза) — жу́желиця, (сала) — шкварки́, ви́шкварки
Выгибаніе — вигина́ння
Выгибать, ся — 1) вигина́ти, ся; 2) гі́нути
Выгибистый — гнучки́й
Выгибной — вигинки́й
Выгибнуть — ви́гинути, згі́нути
Выгибъ — коліно, ви́гин
Выгладить — 1) ви́гладити; 2) ви́прасувати
Выглядываніе — вигляда́ння, визира́ння
Выглядывать, выглядѣть — вигляда́ти, визира́ти; 2) видава́тися, здава́тися, вигляда́ти

Выгнаивать, ся — гноїти, ся, вигнóювати, вигнивáти
Выгнать — вúгнати, вúтурити
Выгнетать — вигнітáти, випирáти, видýшувати
Выгнивать — вигнивáти
Выгноить — згноїти, вúгноїти
Выгнуть — вúгнути
Выговаривать, ся — 1) вимовляти, ся, промовляти, ся; 2) дорікáти, картáти, вúговорити, виговóрювати
Выговоръ — 1) вимóва, вúмівка, говірка, гýтірка; 2) докір, дорікáння, нагáна
Выгода — вигóда, зиск
Выгодный — вигідний, пожúточний
Выгонъ — вúгін, пастівнúк
Выгонка — вигóнювання, викýрювання (горілки)
Выганять — виганяти, вигóнити, турлúти, турляти
Выгораживать, выгородить, ся — 1) відгорóжувати, відгородúти; 2) вигорóжувати, ся, заступáтися за кóго
Выгорать, выгорѣть — 1) вигоряти, вúгоріти; 2) виц(ь)вітáти, полиняти, вúц(ь)вісти; 3) вдавáтися
Выгорѣлый — 1) згорілий, вúгорілий, вúпалений; 2) полинялий, вúц(ь)вілий
Выгранить — вúгранчити, вúшліхувати. — **Выграненный** — гранчáстий, рубчáстий, вúшліхований
Выгребать, выгресть, ся — вигрібáти, вигóртати, вигромáжувати, вúгребти, вúгорнути, вúгромадити
Выгребка — вигрібáння, вигóртання, вигромáжування
Выгружать, ся, выгрузить, ся — вивантáжувати, ся, вúвантажити, ся, вивáжувати, вúважити
Выгрызать, выгрызть — вигризáти, вúгризти
Выгрязнить, ся — вúкаляти, ся, вúваляти, ся, забруднúти, ся
Выгуливаться, выгуляться — вигýлюватися, вúгулятись
Выдавать, ся — 1) видавáти, ся; 2) висувáтися, витикáтися, випинáтися; 3) визначáтися, відрізнятися; 4) випадáти
Выдавить, выдавливать, ся — вúдушити, вúтиснути, вúчавити, видýшувати, ся і т. и.
Выдаивать, ся — видóювати, ся
Выдалбливать, ся, выдолбить, ся — 1) видóвбувати, видóвблювати, вúдовбати, ся, (сокирою) — вицюкувати; 2) витрýблювати, трýбити, вúтовкти
Выдача — видавáння, вúплата, вúплат
Выдваивать — переганяти (горілку)
Выдвигать, ся — 1) висувáти, ся, висóвувати, ся, випинáти, ся; 2) визначáти, ся
Выдвижной — висувнúй
Выдернуть, ся, выдергивать, ся — 1) вúсмикати, ся, висмúкувати, ся, вúшарпнути, ся; 2) вúскубати, вискýбувати, ся; 3) вúшморгнути, ся
Выдержать — вúдержати, вúтримати. — **Выдержать экзаменъ** — здáти екзамен, склáсти іспит
Выдержка — 1) вúдержка, вúтримок; 2) вúхват, вúтяг. — **Не выдержка** — неперéливки, невитримáння
Выдернуть, ся — вúсмикнути, ся і д. **Выдергать**
Выдирать, ся — видирáти, ся, виривáти, ся
Выдоить, ся — вúдоїти, здоїти, ся
Выдольникъ, рос. Linaria vulgaris — звóники, зайців льон, льонóк, остýдник, чистéць, молóшничок
Выдохлый — вúтхлий, вúдхлий
Выдохнуть, ся — вúтхнути, ся, вúдихнути, вúдихати, ся
Выдра, з(ь)в. Lutra vulgaris — виднúха, вúдра, (самець) — видрюк
Выдрать, ся — 1) вúдерти, ся, (волосся, пір'я) — вúскубти, ся; 2) вúдр(а)япатися; 3) вúпарити, вúшпарити, оддубáсити
Выдрессировать — вúмуштрувати, вúвчити
Выдубить — вúгарбарювати, вúгарбарити
Выдувать, ся — видувáти, видмýхувати, видимáти, вивівáти
Выдувной — дýтий, видувнúй
Выдудить — вúдудлити
Выдумать, ся, выдумывать — вúгадати, вúмислити, вúмізкувати, вúдумати, ся, вигáдувати, вимишляти
Выдумка — вúгадка
Выдумчивый — вигáдливий
Выдумщикъ, ца — вигáдчик, ця, вигáдник
Выдумываніе — вигáдування
Выдуплить — вúдуплявити
Выдуть — вúдути, вúдмухнути
Выдыхать, ся — видихáти, ся, видúхувати, ся
Выдѣлать, выдѣлывать, ся — вúробити, вироблятя, ся, (що негоже) —витворяти. — **Выдѣлывать кожи** — вичиняти, виправляти шкýри
Выдѣлить, ся, выдѣлять, ся — 1) вúділити, ся, вúлучити, ся, вилучáти, ся, вирізнювати, ся, визначáти, ся
Выдѣлка — вúробка, вúріб, вúроблення. — **Выдѣлка кожи** — чиньбá, виправлення
Выдѣленіе — виділення, вилýчення
Выдѣлъ — вúділ
Выдѣлываніе — вирóблювання
Выемка — 1) виймáння, вúїмка, вúтяг; 2) (в одежі) — вúкот, вúрізка, вúтин; 3) (в будові) — жолобóк, рівчачóк
Выжаривать, ся — вижáрювати, ся, випáлювати, ся
Выжать, ся — 1) вúкрутити, віддушúти, вúдушити, віджáти, ся. — **Хоть выжми** — хоч вúкрути; 2) вúжати, ся (про пашню)
Выждать, выжидать — вúждати, діждáти, ся, вичікувати, дочекáтися, дожидáти трівáти, сподівáтися, (на зáсідках, на чатах) — стерегтú, чатувáти, засідáти, чигáти
Выжелобить — вúжолобити
Выжелтить — пожовтúти, вúжовтити
Выжечь, ся — вúпалити, ся; вúпекти, ся

Выжженный — випалений
Выживать — 1) проживати, вибувати; 2) виживати, викурювати
Выжига — 1) випал; 2) паля(е)нина; 3) пройдис(ь)віт, пройда
Выжиганіе — випалювання, випал, випікання
Выжигать, ся — випалювати, випікати, ся
Выжиданіе — дожидання, вичікування, сподівання, трівання
Выжиманіе — викручування, видушування, віджимання, віддушування
Выжимать, ся — викручувати, ся, чавити, (білизну) — віджимати, ся, д. **Выжать**
Выжимки — вичавки, вигніток, фуси, (з конопляного сім'я) — макух(а), (з вареного макуха) — урда, (з буряків) — жмаки, жом. — **Выжить изъ ума** — позбутися розуму
Выжлецъ — гончак, вижел
Выжлятникъ — псарь, псярник, доїзжачий
Выжрать — виїсти, вижерти, пожерти
Вызванивать — видзвонювати
Вызвѣздѣть — визоріти
Выздоравливаніе — видужування, одужування, вичунювання
Выздоравливать, выздоровѣть — видужувати, вичунювати, вихожуватись, видужати, вичуняти, одужати, виходитись
Вызеленить, ся — позеленити, ся
Вызовъ — виклик, викликання
Вызолачивать, -отить — визолочувати, позолочувати, позолотити, визолотити
Вызрѣвать — доспівати, достигати
Вызрѣлый — доспілий, стиглий, достиглий
Вызрѣть — поспіти, достигнути
Вызубрить — 1) вищербити, пощербити. — **Вызубренный** — вищербле(я)ний, щербатий; 2) витрубити
Вызывать, ся — викликати, визивати, ся. — **Вызывающій** — викликуючий. — **В. видъ, постувокъ, тонъ** — задеракуватий, задьорливий вигляд, вчинок, тон
Вызябать — вимерзати
Вызяблый — вимерзлий
Выиграть, выигрывать — виграти, вигравати. — **Выиграть время** — вигадати час
Выигрываться — вигравотися; вишумовувати, вигравати
Выигрышный — виграв(ш)ний, виграний
Выигрышъ — виграш, вигра, вигранка
Выискать, ся, выискивать, ся — вишукати, (нишком) — винишпорити, вишукувати, ся, вишуковувати
Выискъ — вишукування
Выйти — вийти. — **Выйти замужъ** — віддатися, заміж вийти. — **Выйти изъ яйца** — виклюнутись, вилупитись. — **Вышелъ изъ терпѣнія** — терпець йому увірвався, терпіння стратив, не стерпів. — **Выйти наружу** — наверх вийти, виявитися. — **В. изъ употребленія, изъ обычая** — вивестися. — **В. изъ предѣловъ** — вийти за межі, перейти через край. — **В. изъ себя** — роспалитися, змінитися
Высказать, ся, выказывать, ся — виказати, ся, виявити, ся, визначити, ся, виказувати, ся і т. д.
Выкаливать, ся, выкалить, ся — вигартовувати, вигартувати, ся
Выкалка — гартування, гарт, вигартовування
Выкалывать, ся — виколювати, ся, витикати, ся, виштрикати, ся. — **Темно, хоть глазъ выколи** — темно, хоч у окстрель
Выкапывать, ся — викопувати, ся, одкопувати
Выкапчивать — вив'ялювати, продимлювати, вишмалювати
Выкарабкаться — видрапатись
Выкармливаніе — вигодовування, виховування
Выкармливать, ся — 1) вигодовувати, ся, виховувати, ся; — 2) відгодовувати, ся
Выкатать — викачати, (на маґлі) — вимаґлювати
Выкатить — викотити, виточити, (очі) — витріщити, вилупити
Выкатъ — викочування, виточування. — **Глаза на выкатѣ** — вирла, банькй, (хто має такі очі) — вирлатий, вирлоокий, банькатий, витрішкуватий
Выкачивать, ся — викачувати, ся, випомповувати, висмоктувати, виточувати
Выкашивать, ся — 1) викошувати, ся, викосювати; 2) обкошуватися
Выкашливать, ся, выкашлять, ся — викашлювати, ся, викашляти, ся
Выкидывать, ся — викидати, ся
Выкидышъ — викидень, викид, вибрудок
Выкипать, выкипѣть — википати, википіти, випарюватись, випарувати
Выкладка — 1) викладання; 2) (про одежу) — лямівка, облямівка, обшивка; 3) виклад, розлічення, рахунок
Выкладывать, ся — 1) викладати, ся; 2) облямовувати, обшивати; 3) вилічувати, розлічувати, вичисляти
Выклевать, ся, выклевывать, ся — виклювати, ся, видзюбати, викльовувати, ся, видзьобувати
Выклеивать, ся — виклеювати, ся, обклеювати, ся
Выклейка — виклеювання, обклеювання
Выклеймить — потаврувати, позначити
Выклепать, выклепывать — виклепати, виклепувати
Выкликать — викликати
Выключать — виключати, вилучати, виймати. — **Выключать изъ службы** — скидати, зсажувати, виганяти, зсувати з уряду, зі служби, з посади. — **Выключая** — окрім, виключаючи
Выключеніе — виключення, вилучення, вилучування
Выклянчить — виканючити, виморочити, вижебрати
Выковать — викувати

Выковка — виќовування
Выковыривать, ся, выковырять, ся — виколу́пувати, ся, виколу́плювати, ся, ви́колупати, ся, ви́копирсати, ви́длубати
Выковырка — копи́стка, (для чистки сірки з вух) — карноу́шка, колупа́чка, про́тичка
Выкозыривать — викозиряювати
Выколачивать, ся — вибива́ти, ся
Выколачиваніе — вибива́ння, витовка́ння
Выколдовать — ви́ворожити, ви́чарувати
Выколотка — 1) вибива́ння; 2) (у шевців) — копи́л
Выкопировать — скопіюва́ти
Выкорчевать — ви́корчувати, ви́теребити
Выкорчевка — корчува́ння
Выкрадывать, ся — викрада́ти, ся
Выкраивать, ся — викро́ювати, ся
Выкрасить, ся, выкрашивать, ся — ви́красити, ся, ви́малювати, ся, ви́фарбувати, ся
Выкраска — помалюва́ння
Выкрестить, ся — ви́хрестити, ся
Выкрестъ, ка — ви́хрест, ка
Выкрещивать, ся — вихре́щувати, ся
Выкривить, ся, выкривлять, ся — ви́кривити, ся, викривля́ти, ся
Выкрикивать, выкрикнуть — вигу́кувати, ви́гукнути, викри́кувати, ви́крикнути
Выкройка — ви́кройка, ви́різок, зразо́к
Выкрошивать, ся, выкрошить, ся — викри́шувати, ся, ви́кришити, ся
Выкручивать, ся — викру́чувати, ся
Выкуковать — накува́ти
Выкупать, ся — 1) викупля́ти, ся; 2) викупо́вувати
Выкупать, ся — ви́купати, ся, скупа́ти, ся
Выкупка — ви́куп
Выкупной — викупни́й
Выкупъ — ви́куп, викупне́, відкупне́
Выкуриваніе — вику́рювання
Выкуривать, ся, выкурить, ся — вику́рювати, ся, ви́курити, ся
Выкусить, выкусывать — ви́кусити, вику́шувати
Выкушать — ви́куштувати, ви́їсти
Вылавливать, ся — вило́влювати, ся
Вылазить — обла́зити, ви́лазити
Вылази́ть — вилі́зати
Вылазка — ви́лазка, ге́рець
Вылазъ — ви́лазка, прола́зка, лазівка
Выламывать, ся — вило́млювати, ся
Вылащивать — виглянцьо́вувати
Вылегчить — ви́халащати, ви́валашати, ви́харащати, ви́чистити
Вылежалый — злежа́лий
Вылежать, ся — ви́лежати, ся
Вылелѣять — ви́пестити
Вылетать — вилі́та́ти
Вылетъ — ви́літ. — **На вылетъ** — нави́літ, на́скрізь
Выливать, ся — вилива́ти, ся, витіка́ти, висипа́ти, ся
Выливаніе — вилива́ння, ви́лив
Вылизать, вылизывать, ся — ви́лизати, вилі́зувати, ся

Вылинивать, вылинять — линя́ти, ви́линяти, обла́зити, облі́зти, ви́лізти
Вылокать — ви́лигати, ви́хлеп(б)тати, ви́голькати
Вылудить, ся, вылуживать, ся — ви́лудити, ся, побіли́ти, вилу́жувати
Вылупить, ся, вылупливать, ся — ви́лупити, ся, вилу́пувати, вилу́плювати, ся, вилу́щувати, ся, ви́лущити, ся. — **Вылупить глаза** — ви́лупити, ви́тріщити, ви́рячити о́чі, ви́тріщитися
Вылупокъ — ви́лупок, голопу́п, ви́лупля́нок, голопу́пок, голоцу́ц
Вылущать, ся, вылущивать, ся, вылущить, ся — вилу́щувати, ся, ви́лущити, ся, ви́лускати, ся
Вылысѣть — ви́лисіти
Вылыце, рос. Ipomaea — кру́чені паничі
Вылѣзать — 1) вилі́за́ти, вила́зити; 2) обла́зити
Вылѣпить, ся, вылѣпливать, ся — ви́ліпити, виліплювати, ся
Вылѣчивать, вылѣчить, ся — вилі́чувати, ся, виго́ювати, ся, вихо́жувати, ся, ви́лічити, ви́гоїти, ся
Вылѣчиваніе — лікува́ння, виго́ювання
Вымазать, ся, вымазывать, ся — ви́мазати, ся, вима́зувати, ся, ви́мастити, (дьогтем, чим жирним) — ви́шмарувати
Вымаливать, вымолить — вимо́лювати, блага́ти, ви́молити, ви́благати
Вымалывать, ся, вымолоть, ся — виме́лювати, ся, ви́молоти, ся
Выманивать, ся, выманить, ся — 1) вима́нювати, ся, ви́манити, ся, ви́мантити; 2) виду́рювати, виморо́чувати, ви́дурити
Вымарать, ся — 1) ви́каляти, ся, ви́валяти, ся, ви́мурзати, ся, ви́бруднити, ся; 2) ви́креслити, ся
Вымаривать, ся, выморить, ся — вигубля́ти, вимо́рювати, ви́губити, ви́морити
Вымасливать, ся, вымаслить, ся — вима́щувати, вишмаро́вувати, ся, заяло́жувати, заяло́зювати, ся, засмальцьо́вувати, ся, ви́мастити, ви́шмарувати, засмальцюва́ти, заяло́зити, ся
Выматывать, ся — 1) вимо́тувати, ся; 2) вишахро́вувати, вимо́хувати
Вымахивать, ся — вима́хувати, ся
Вымачивать, ся — 1) вимо́чувати, ся; 2) висцика́тися
Вымащивать, ся — вимо́щувати, ся, вибурко́вувати
Вымежевать — ви́межувати
Выменуха, рос. Viola hirta — зозу́льки, василе́чок
Вымереть — ви́мерти, повимира́ти
Вымерзать, вымерзнуть — вимерза́ти, ви́мерзнути, ви́мерзти
Вымести, сь — ви́мести, повимі́та́ти, ся
Выместить — помсти́тися, відда́чити
Выметальщица — мети́льниця
Выметать — вимі́та́ти, заміта́ти
Выметать, выметывать, ся — 1) ви́кидати, ви́кинути, викида́ти, ся; 2) обру́бити, обру́блювати, ся (напр, пе-

тельки́); 3) лічи́ти, вилічувати, рахува́ти, викла́дати (на рахівниці); 4) ощени́тися (про суку)
Выминать, ся — 1) вимина́ти, ся; 2) вито́птувати, витоло́чувати
Вымирать — вимира́ти
Вымистая — вимни́ста
Вимоганіе, вымогательство — зди́рство, видира́ння, вимага́ння, виму́шува́ння
Вымогать — вимага́ти, виму́шувати, видира́ти, здира́ти
Вымоина — водори́й, рівча́к, калаба́ня
Вымокать — вимака́ти
Вымолачивать, ся, вымолотить, ся — вимоло́чувати, ся, ви́молотити, ся, (на гармані) — ви́гармануват и
Вымолвить — ви́мовити, промо́вити
Вымолотки — послід, ви́молотки, обмоло́тини
Вымолотъ — ви́молот
Вымолъ — мли́во, ме́лево
Вымораживать, выморозить, ся — виморо́жувати, ся, вимoро́зювати, ся, ви́морозити, ся
Выморочное имѣніе — пустовщи́на, безспадщи́нне майно
Вымудривать, вымудрить — вимудро́вувати, ви́мудрувати, вихитро́вувати, ви́хитрувати.
Вымуравливать — полива́ти (наво́дити полі́ву на посуду)
Вымусливать, вымуслить, ся — засли́нювати, ся, заму́рзувати, ся, засмальцьо́вувати, ся, заяло́зювати, ся, засли́нити, ся, заму́рзати, ся, засмальцюва́ти, ся, заяло́зити, ся
Вымучивать, ся, вымучить, ся — виму́чувати, ся, ви́мучити, ся, змордува́тися
Вымчать — ви́нести, ви́перти
Вымывать, ся, вымыть, ся — вимива́ти, ся, ви́мити, ся, (про білизну) — випира́ти, ся, ви́прати, ся (в теплій воді) — виба́нювати, ви́банити, ся, (голову) — змива́ти, зми́ти, ся
Вымыка́ть — 1) чеса́ти, вичі́сувати (кострицю з льону); 2) вийма́ти (сережки з вух)
Вымыкать — ви́чесати (про льон), ви́микати, побра́ти
Вымыливать, ся, вымылить, ся — 1) нами́лювати, ся, нами́лити, ся; 2) вми́лювати, вми́лити
Вымылки — ми́лини, ми́линня
Вымыселъ — ви́гадка
Вымыслить, вымышлять — ви́мислити, вимишля́ти, ви́гадати, вига́дувати, змі́слити
Вымышленный — ви́гаданий
Вымѣлить — ви́білити, нате́рти крéйдою
Вымѣнивать, ся, вымѣнить, ся — вимі́нювати, ся, ви́міняти, ся, проміня́ти, ся, ви́міньжувати
Вымѣниваніе — ви́мін, мі́нька, вимі́нювання
Вымѣнъ — міньба́, ви́мінька, промі́на
Вымѣриваніе — вимі́рювання
Вымѣривать, ся, вымѣрить, ся — вимі́рювати, виміря́ти, ся, ви́міряти, ся
Вымѣсить, ся, вымѣшивать, ся — ви́місити, вимі́шувати, ся
Вымя, ени — в(и́)ім'я, в(и́)імня. — **Собачье, сучье вымя** — а) суче в(и́)ім'я, б) рос. Galeopsis tetrahit L. — лісови́й жабре́й, жа́брик
Вынашивать, ся — 1) вино́шувати, вино́сювати, вино́сити; 2) зно́шувати, ся, зноси́ти, ся
Вынизывать — вині́зувати
Вынимать, ся — 1) вийма́ти, ся, вибира́ти; 2) вико́чувати, ся, вирі́зувати, ся
Выносить, ся, вынести — 1) вино́сити, ся, ви́нести; 2) вите́рплювати, витри́мувати, ви́терпіти, ви́тримати
Выноска — 1) ви́ніс; 2) дописка, застрі́чка, ви́мітка
Выносливый — терпля́чий, терп'я́чий
Выносливость — витри́мливість, витрива́лість
Выносокъ — зно́сок
Выносъ — д. **Выноска.** — **На выносъ** (про їзду) — впро́стяж, упро́стяж, встяж
Вынудить, вынуждать — зму́шувати, зму́сити, ви́могти, вимага́ти, приси́лю(у)вати, си́лувати, знево́лити. — **Вынужденный** — зму́шений, принево́лений і т. д. — **Я вынужденъ** — я му́сів, я му́шу
Вынужденіе — приси́лування, прину́ка, зму́шення, при́мус
Выныривать, вынырнуть — вирина́ти, ви́рнути, ви́пірнути
Вынырянiе — ви́ринки, вирина́ння
Вынюхивать, вынюхать, ся — виню́хувати, ви́нюхати, ся
Выняньчить — ви́няньчити, ви́пестувати, ви́глядіти
Выострить, ся — ви́гострити, ви́точити, ся
Выпадать — 1) випада́ти; 2) ви́гинути, ви́здихати; 3) припада́ти
Выпаденіе — ви́пад, випада́ння
Выпадочная трава, рос. Aster Amellus L. — воло́ве о́ко, воло́ві о́чі, га́йстер
Выпаживать, выпазить, ся — вижоло́блювати, ви́жолобити
Выпаивать, ся — випо́ювати, ся
Выпалзывать — вила́зити, виповза́ти
Выпалывать, ся — випо́лювати, ся
Выпаривать, ся, выпарить, ся — випа́рювати, ся, ви́парити, ся; випаро́вувати, ся, ви́парувати
Выпархивать — випу́рхувати, ви́пурхнути
Выпарывать, выпороть — 1) випо́рювати, ви́пороти; 2) ви́потрошити, ви́требушити, ви́тельбушити; 3) ви́парити, ви́шмагати
Выпахать, выпахивать, ся — 1) ви́орати, вио́рювати, ся; 2) ви́силити, виси́лювати, ся, (про землю) — з'ора́ти
Выпачкать, ся — ви́каляти, ся, ви́валяти, ся, ви́бруднити, ся, ви́мастити, ся, задріпати, ся, заму́рзати, ся
Выпашка — о́рання, о́ранка
Выпашь — толо́ка́
Выпекать, ся — випіка́ти, ся

Выпередить, випереживать — випередити, випере́жувати
Выпереть, выпирать, ся — ви́перти, випира́ти, ся
Выпестрить — ви́рябцювати, (квітками то-що) — ви́цяцькувати, (гвіздка́ми) — ви́ц(ь)в'яхувати, (крапками) — ви́крапати, (мережками) — ви́мережати
Выпечатать, выпечатывать — ви́друкувати, видруко́вувати
Выпечка — випіка́ння, пе́чиво
Выпечь, ся — ви́пекти, ся. — **Не выпеченный хлѣбъ** — глевки́й хліб, неви́печений
Выпивала — випива́йло, пите́ць, пія́ка
Выпивать, ся, выпить, ся — 1) випива́ти, ся, ви́пити, ся, (разом) — вихиля́ти, ви́хилити, (з жадобою) — виду́длювати, ви́дудлити, (смокчучи) — висмо́ктувати, ви́смоктати, (куштуючи) — ви́куштувати, (тро́хи) — спи́ти, (часто) — чаркува́тися; 2) пія́чити, запива́ти, ся
Выпивка — 1) випива́ння, пія́ти́ка; 2) на́пійка, гу́лянка; випива́ннячко
Выпиливать, ся, выпилить, ся — випи́лювати, ся, ви́пиляти, ся
Выпирать, ся — випира́ти, ся
Выписка, выпись — 1) випи́сування; 2) ви́пис, ви́тяг; 3) передпла́та, замо́влення (газет, книжок)
Выписной — виписни́й
Выписывать, ся — 1) випи́сувати, ся; передпла́чувати, замовля́ти
Выпихивать, ся, выпихнуть, ся — випиха́ти, ся, ви́пхнути, ся, вишто́вхувати, ви́штовхнути, ся, вишту́рхувати, ви́штурхати
Выплавикъ, гриб Polyporus — гу́ба, трут, тру́тник
Выплавливать, выплавлять, ся, выплавить, ся — вито́плювати, ви́топити, ся, вилива́ти, ви́лити, ся
Выплавокъ — ви́ливок
Выплакать, ся — ви́плакати, ся
Выплата — ви́плат
Выплатить, ся, выплачивать, ся — ви́платити, ся, сплати́ти, випла́чувати, ся; 2) ви́латати, вила́тувати
Выплевать, выплевывать — ви́плювати, ви́плюнути, випльо́вувати
Выплескать, ся, выплескивать, ся — ви́хлюпати, ся, ви́плюскати, ся, вихлю́пувати, ся, виплю́скувати, ся
Выплеснуть, ся — ви́хлюпнути, ви́плюснути, ся
Выплетать, ся — 1) виплїта́ти, ся; 2) виплу́тувати, ся
Выплывать, выплыть — випливати, ви́пливнути, ви́пливти, ви́плисти
Выплясывать, ся, выплясать — витанцьо́вувати, ся, ви́танцювати
Выполаскивать, ся, выполоскать, ся — виполі́скувати, ся, ви́полоскати, ся
Выползина — линови́ще, кожушо́к, шку́рка
Выползти — ви́лізти, ви́повзти
Выполировать, ся — ви́політурувати, ви́лиснити, ся, ви́лощити, ся
Выполненіе — випо́внення, викона́ння
Выполнить, ся, выполнять, ся — 1) ви́повнити, виповня́ти, ся; 2) ви́конати, вико́нувати, ся, відбу́ти, спра́вити
Выполоть, ся — ви́полоти, ся, (усе) — поспо́лювати, повипо́лювати, (сапками) — ви́сапати, (кукурузу) — ви́шарувати, ви́прашувати
Выпользовать, ся — ви́лікувати, ви́гоїти, ви́курувати, ся
Выпоражнивать, ся, выпорожнить, ся — випоро́жнювати, ви́порожнити, ся, спорожня́ти, спорожни́ти, ся
Выпоротокъ — ви́пороток, ви́порток
Выпотрошить — ви́потрошити, ви́требушити, ви́тельбушити
Выправить, ся, выправлять, ся — ви́рівняти, ся, ви́правити, виправля́ти, ся, вирі́внювати
Выправка — 1) випра́влювання, вирі́внювання; 2) му́штра, муштрува́ння, ви́стрій
Выпрашивать, ся, выпросить, ся — випро́хувати, ся, випро́шувати, випро́сювати, ся, ви́прохати, ви́просити, ся, ви́жебрати
Выпробовать — ви́куштувати, ви́пробувати
Выпроваживать, выпроводить, ся — виряжа́ти, ви́рядити, випрова́жувати, ви́провадити
Выпрокидывать — викида́ти, ся, перекида́ти, ся, виверта́ти, ся
Выпрыгивать, выпрыгнуть — випли́гувати, ви́плигнути, виско́кувати, вистри́бувати, ви́стрибнути
Выпрыскать, выпрыскивать — ви́бризкати, вибри́зкувати
Выпрѣвать, выпрѣть — випріва́ти, википа́ти, ви́пріти, ви́кипіти, скипіти
Выпрядать, выпрясть — 1) випряда́ти, ви́прясти; 2) запряда́ти, запря́сти (за якусь плату за певний час)
Выпрямить, ся, выпрямлять, ся — ви́прямити, випрямля́ти, ся, ви́рівняти, вирі́внювати, ся, ви́правити, виправля́ти, ся, випросто́вувати, ви́простати, ся, випро́щувати, ся
Выпречь, ся — ви́прягти, ся
Выпугивать, ся, выпугнуть, ся — випу́дювати, ви́пудити, виполо́хувати, ви́полохати
Выпуклость — опу́клість, опу́ка
Выпуклый — опу́клий, пукня́стий, горбо́ватий
Выпускать, выпустить — випуска́ти, ви́пустити; виставля́ти, (кігті) — висо́вувати, промина́ти, викида́ти
Выпускъ — пуска́ння, випуска́ння, ви́пуск
Выпутать, ся, выпутывать, ся — ви́плутати, ся, виплу́тувати, ся, виверта́тися, викру́чувати, ся
Выпучивать, ся, выпучить, ся — випина́ти, ся, видима́ти, ся, ви́п'ясти, ся. — **Выпучить глаза** — ви́рячити, ви́тріщити, ви́лупити (очі)
Выпушка — лямі́вка, облямі́вка, обпу́шення
Выпытать, выпытывать — ви́мучити, ви́катувати; виму́чувати; ви́відати

Выпь, пт. Botaurus stellaris — бугáй, водяни́й бугáй
Выпѣвать, ся, выпѣть, ся — вис(ь)півувати, ся, ви́с(ь)півати, ся
Выпяливать, ся, выпялить, ся — 1) випинáти, ся, ви́пнути, ся; 2) витикáтися, вистромля́ти, ся
Выпятить, ся, выпячивать, ся — ви́п'ясти, ви́пнути, ся, випинáти, ся
Выпятнить, ся — ви́плямити, ся
Вырабатывать, выработать, ся — 1) виробля́ти, виро́блювати, ся, ви́робити, ся; 2) заробля́ти, ся, зароби́ти, ся
Выработка — ви́ріб, ви́роблення
Выравнивать, ся — вирі́внювати, ся, росправля́ти, ся, (млинове колесо) — шмигувáти, (місце під хату) — плянтувáти
Выражать, ся — виявля́ти, ся, викáзувати, ся, вимовля́ти, ся, визначáти, ся, висло́влювати, ся, висловля́тися
Выраженіе — ви́раз, ви́слів, ви́словок. —**Выраженіе лица** — ви́раз на лиці
Выразительный, но — ви́разний, ви́разно
Выразительность — ви́разність
Выразить, ся — ви́явити, ся, ви́казати, ся, ви́мовити, ви́словити, ся
Выразумѣть — зрозумі́ти, збагну́ти
Выранивать, ся, выронить, ся — (в)упускáти, ся, (в)упусти́ти; губи́ти, згуби́ти, загуби́ти, ся
Вырастать, вырасти — виростáти, ви́рости, порости, дійти́ до зро́сту, до літ
Вырастить, выращать, ся — д. **Возрастить**
Вырвать, ся — 1) ви́рвати, ся, ви́дерти, ся, ви́хопити, ся, ви́смикнути, ся, ви́шарпати, ви́шарпнути, ся, ви́пручатися, (волосся, пір'я) — ви́скубти, ви́скубнути, ся; 2) ви́блювати, ви́ригати, ви́вонітувати
Вырдѣть — дости́гти, нарвáти (про болячку)
Вырисовать, вырисовывать, ся —ви́малювати, вимальо́вувати, ся, виясня́тися
Выродокъ — ви́родок, ви́плодок
Вырождаться — виро́джуватися, виро́дюватися, зво́дитись, перево́дитись, виво́дитись
Вырожденіе — виро́дження; перевід
Выростокъ — 1) доморо́стень; 2) бу́зі(й)мок, нáзі(й)мок; 3) ви́росток, підлі́ток, підпáрубок
Вырубать, ся, вырубить, ся — виру́бувати, ся, ви́рубати, ся. —**Вырубить огонь** — ви́кресати огню́. — **Что напишешь перомъ, не вырубишъ и топоромъ** — що написано перо́м, того не витягнеш і воло́м
Вырубка — 1) рубáння, ви́руб; 2) зруб (ви́рубаний ліс)
Выругать, ся — ви́лаяти, ся, ви́бештати, налáяти
Выручать, ся, выручить, ся —визволя́ти, ся, ви́зволити, ся, рятувáти, ви́рятувати, ся
Выручка — 1) ви́звіл, визволе́ння, ряту́нок, підмо́га, підпомо́га; 2) ви́ручка, здобу́ток

Вырывать, ся — 1) виривáти, висми́кувати і т. д., д. **Вырвать;** 2) пручáтися, випру́чувати, ся, вихо́плювати, ся, видирáти, ся, виривáти, ся, (про огонь, дим) — вибухáти
Вырывать, ся, вырыть, ся — вико́пувати, ся, ви́копати, ся; виривáти, ви́рити, ся
Вырываніе — виривáння
Вырѣзать, вырѣзáть, вырѣзывать — ви́різати, вирізáти, вирі́зувати, (про землю) — одрі́зати, одрі́зувати
Вырѣзка, вырѣзъ — вирі́зування; ви́різ, ви́різок, (в одежі) — ви́кіт. —**Сдѣлать вырѣзку** (в одежі) — ви́котити
Вырѣзной — вирізни́й, ви́тятий
Вырядить, ся, выряжать, ся — ви́рядити, ся, виражáти, ся, ви́чепурити, ся, ви́строїти, ся, в(у)брáти, ся, в(у)бирáти, ся
Высадить, высаживать, ся — 1) ви́садити, висáжувати, пересади́ти, пересáжувати; 2) ви́перти, випирáти
Высаливать, высалить — 1) шмарувáти, ви́шмарувати; 2) смальцювáти, ви́смальцювати
Высаливать, высолить, ся — висо́лювати, ви́солити, ся
Высасывать, высосать — висисáти, ви́ссати, висмо́ктувати, ви́смоктати
Высасываніе — висисáння, висмо́ктування
Высасыватель — висисáч, висмо́ктувач
Высверливать, высверлить, ся — висве́рдлювати, ви́свердлити, виві́рчувати, ви́вертіти, ся
Высвистывать, высвистать, ся —висви́стувати, ви́свистати, ся
Высвободить, ся, высвобождать, ся — ви́зволити, ся, визволя́ти, ся, ви́рятувати, рятувáти, ся
Высвобожденіе — ви́звіл, визволе́ння
Высвѣжать, высвѣжить — провітрювати, провітрити
Высвѣжевать — обілувáти; обілувáвши ви́требушити
Высвѣтливать, высвѣтлить, ся — вия́снювати, ви́яснити, ся
Выселить, выселять, ся — ви́селити, виселя́ти, ся
Выселокъ — ви́сілок, ху́тір, слободá
Высеребрить, ся — посребри́ти, посрібни́ти, ся
Высидѣть, высиживать, ся — ви́сидіти, виси́джувати, ся, виси́дювати, ся
Высинивать, высинить, ся — виси́нювати, ви́синити, посини́ти, ся
Высить, ся — здіймáти, ся, вино́сити, ся
Выскабливать, выскоблить, ся —вищ(с)кря́бувати, ви́ш(с)крябати, вискрібáти, вишкрібáти, ви́скребти, ся; зістру́гувати, зістругáти, ви́стругати
Высказать, высказывать, ся — ви́казати, викáзувати, ся, ви́мовити, вимовля́ти, ся, ви́словити
Выскакивать, выскочить — 1) вистри́бувати, ви́стрибнути, виско́(á)кувати, ви́скочити; 2) вихо́плювати, ся, ви́хопити, ся, виривáти, ся

Выскальзывать, выскользать, выскользнуть — вислиза́ти, ви́слизнути, висклиза́ти, ви́склизнути
Выскочка — ви́скочень, висіка́ка
Выскребать — вискріба́ти, вишкря́бувати
Выславить, выславлять — ви́колядувати, виколядо́вувати, ви́щедрувати
Выслать, высылать — ви́слати, ви́рядити, ви́правити, висила́ти
Выслуга — ви́слуга
Выслуживать, ся, выслужить, ся — 1) вислу́жувати, вибува́ти, ви́служити; 2) дослу́жуватися, дослужи́тися; 3) підслу́жуватися, підли́зуватися, підле́щуватися, підслужи́тися і т. и.
Выслушать, выслушивать, ся — ви́слухати, вислу́хувати, ся, переслу́хати
Выслушиваніе — вислу́хування, вислуха́ння
Выслѣдить, выслѣживать, ся — ви́слідити, вислі́жувати, ся, дослі́жувати, ся, ви́стежити, висте́жувати, ви́слідкувати, підслiди́ти, підслі́жувати
Выслюнивать, ся, выслюнить, ся — заслинювати, ся, засли́нити, ся
Высмактать, высмактывать — ви́смоктати, висмо́ктувати
Высмаливать, ся, высмолить, ся — 1) висмо́лювати, ся, ви́смолити, ся
Высмаркивать, ся, высморкать, ся — вися́кувати, ся, ви́сякати, ся
Высматриваніе — вигляда́ння, визира́ння, ви́глядки
Высматривать, ся, высмотрѣть, ся — вигляда́ти, ся, ви́глядіти, нагле́діти, визира́ти; видивля́тися
Высмѣять — ви́с(ь)міяти (кого), нас(ь)мія́тися (з кого), наглуми́тися, поглузува́ти, покепкува́ти
Высовывать, ся — висо́вувати, ся, висува́ти, ся, (язик)—висоло́плювати, ви́солопити, ви́валити
Высокій — висо́кий, (дуже) — височе́нний, височе́зний
Высокій ростомъ — високоста́нний
Высоко — 1) ви́соко; 2) (про голос) —горо́ю
Высоковатый — висо́чéнький
Высоколобый — високочо́лий
Высокомудрый — великорозу́мний, велему́дрий
Высокомѣріе — зарозумі́лість, високоду́мство, пиха́, чвань
Высокомѣрничать — чва́нитися, пишни́тися, бундю́читися, пиндю́читися, високоду́мствувати
Высокомѣрный, но — зарозумі́лий, чванли́вий, во, пиха́тий, високоду́мний, но, згóрда
Высоконекъ — височе́нький
Высокопарный, но — високомо́вний, пишномо́вний, висо́ким шти́лем, з-письме́нна
Высокопарность — високомо́вність, пишномо́вність
Высокопочтенный — високопова́жний, високошано́вний, ве́льми шано́вний
Высокопревосходительный — ясновельмо́жний
Высокопревосходительство — ясновельмо́жність
Высокопреосвященный — превеле́бний, високопреос(ь)в'яще́нний
Высокопреосвященство — превеле́бність, високопреос(ь)в'яще́нство
Высокопреподобный — веле́бний
Высокопреподобіе — веле́бність
Высокость — висо́кість
Высокоторжественный — високоурочи́стий
Высокоуважаемый — д. **Высокопочтенный**
Высокоумный — великорозу́мний, зарозумі́лий
Высокохонько — височе́нно, височе́зно
Высокочтимый — д. **Высокопочтенный**
Высолаживать — висоло́жувати
Высота — височина́, висо́кість, височі́нь
Высохлый, высохшій — ви́схлий
Высохнуть, высыхать — ви́сохнути, ви́схнути, ви́сохти, висиха́ти
Высочайшій — 1) найви́щий; 2) височа́йший (епітет)
Высочество — висо́кість, ексцеленція
Выспаться, высыпаться — ви́спатися, наспа́тися, висипля́тися
Выспрашивать, ся, выспросить, ся —випи́тувати, ся, виві́дувати, ся, ви́питати, ся, ви́відати, ся
Выспренній — надхма́рний, вели́чний, височе́нний, висо́кий, високомо́вний
Выспѣвать, выспѣть — д. **Вызрѣвать**
Выставить, ся, выставлять, ся — 1) ви́становити, вистановля́ти, ся, ви́нятививйма́ти, ся; 2) ви́ставити, випина́ти, ся, виставля́ти, ви́стромити, ся. — **Выставить животъ** — ви́п'ясти, ви́пнути живіт. — **В. зубы** — ви́скалити, ви́скерити, ви́щерити зу́би. — **В. языкъ** — ви́солопити язи́ка; 3) вика́зуватися, визнача́тися; витика́тися, висо́вуватися. — **Выставлять себя** — удава́ти з се́бе
Выставка — ви́ста́ва, ви́ставка, вистано́ва. — **На выставку** — на по́каз
Выстаивать, ся, выстоить, ся — вистоюва́ти, ся, ви́стояти, ся
Выстегать, ся, выстегивать, ся — 1) ви́стьобати, ви́стібати, ви́стебнувати, вистьо́бувати, ся; 2) ви́шмагати, ви́репіжити, ви́хльостати, ви́батожити
Выстилать, ся — висте́лювати, вистиля́ти, ви́стилити, ся
Выстирать, ся — ви́прати, ся, попра́ти, ся
Выстоялый — ви́стоялий
Выстрагивать, ся, выстрогать, ся — вистру́гувати, ви́стругати, ся, (гимблем) — ги(е)мблюва́ти, ви́ги(е)мблювати, ся
Выстрадать — ви́терпіти, ви́мучитися, натерпі́тися, зазна́ти ли́ха
Выстраивать, ся, выстроить, ся — 1) вистро́ювати, ся, ви́строїти, ся, вибудо́вувати, ся, збудува́ти, ся, ви́будувати, ся; 2) шикува́ти, вишико́вувати, ви́шикувати, розставля́ти, ушикува́ти, ся
Выстрачивать, ся, выстрочить, ся — вистьо-

бувати, вистебновувати, вйстьобати, вйстебнувати, ся
Выстригать, ся, выстричь, ся — вистригáти, обстригáти, вйстригти, обстрйгти, ся
Выстройка — вибудувáння, збудувáння
Выстрѣлить — вйпалити, встрéлити, стрéльнути, стрíльнути, стрéлити, бабáхнути
Выстрѣлъ — стріл, пóстріл, вйстріл. — **Холостой выстрѣлъ** — порóжній стріл, вйстріл. — **Холостой зарядъ** — сліпйй набíй
Выстрѣлять — 1) розстрíляти, роспýкати; 2) повистрéлювати, повибивáти
Выстудить, выстуживать, ся — вйхолодити, вихолóжувати, ся, вйстудити, вистýжувати, ся
Выстукивать — вистýкувати
Выступать, выступить — 1) виступáти, вихожáти, вихóдити, вирушáти, вйступити, вййти, вйрушити; 2) витикáтися, висувáтися, стирчáти
Выступка, выступь — ходá, постáва, ступá
Выстывать, выстынуть — холóнути, вйхолонути, вистигáти, вйстигнути
Выстирывать — випирáти
Высудить — вйпозивати
Высуслить — вйсмоктати, вйжлуктити
Высучивать, высучить, ся — висýкувати, вйсукати
Высушивать, высушить, ся — висýшувати, вйсушити, ся
Высушка — висýшування, осýшування
Высчитывать, высчитать — вилíчувати, вйлічити, вирахóвувати, вйрахувати, вичйслювати, вйчислити; 2) одвертáти, одвернýти, одлічйти, одчйслити
Высшій — вйщий
Высыпáть, ся, высыпать, ся — висипáти, вйсипати, ся, витрýшувати, ся
Высыпка — 1) висипáння; 2) спання́
Высь — височíнь, височиня́, висóкість
Высѣвать, ся, высѣивать, ся — висівáти, ся
Высѣкать, высѣчь — 1) вирýбувати, вирýблювати, витинáти, вирубáти, висікáти, вйсікти; 2) кресáти, вйкресати; 3) вйбити (різками), вйпарити, вйрепіжити, одшмагáти, вйхльостати, хлóсту дáти, вйшпарити
Высѣкаться — висікáтися
Высѣмениться — вйсипатись, вйсіятись
Высѣять, ся — вйсіяти, ся
Выталкивать, ся, вытолкать, вытолкнуть — випихáти, ся, виштóвхувати, ся, виштýрхувати, випирáти, вйпхати, вйпхнути, вйштовхати
Выталивать — тоншйти, тончйти
Вытапливаніе — витóплювання, випáлювання
Вытапливать, ся, вытопить, ся — витóплювати, ся, вйтопити, ся, випáлювати, ся, вишквáрювати, вйшкварити, ся
Вытаптывать, вытоптать, ся — витóптувати, вибивáти, (хліб, траву) — витолóчувати, вйтовкти
Вытаращить, ся — вйтріщити, ся, вйрячити, вйлупити
Вытаскивать, вытаскать — витягáти, вйтягти, виволікáти, вйволікти
Вытачивать, выточить, ся — витóчувати, вйточити, ся
Вытекать, вытечь — 1) витікáти, виливáтися, вйтекти, вйлитися; 2) висипáти, ся
Вытереть, ся — вйтерти, ся
Вытерпливать, вытерпѣть — витéрплювати, вйтерпіти
Вытесать, вытесывать, ся — вйтесати, витíсувати, ся
Вытечка — витікáння, вйтік, тéча
Вытирать, ся — 1) витирáти, ся, вишарóвувати; 2) стирáти, ся; 3) потирáтися, потéртися
Вытирка — витирáння, витертя́
Вытискать, ся, вытискивать, ся — витискáти, ся, вйтиснути, ся
Вытиснить, вытиснять, ся — вйтиснити, вйдрукувати, відбйти, витисня́ти, ся, видрукóвувати, ся, відбивáти, ся
Выткать, вытыкать — вйткати, (в)уткáти, заткáти
Выткнуть, ся, вытыкать, ся — вйткнути, ся, вйстромити, ся, витикáти, ся, вистрóмлювати, ся
Вытолочь — вйтовкти
Вытонить — стоншйти
Вытопка — топлíння, витóплювання
Вытопки — шкваркй, вйшкварки
Выторговать — вйторгувати
Вытормошить — вйморочити, вйтермосувати
Выточка — тóчення, витóчування
Выточникъ, рос. Linum flavum L. — жóвтий льóн
Вытравить, вытравливать — 1) витолóчувати, випасáти, спасáти, потрáвлювати; 2) вйтруїти, вйтрутити, витрýювати
Вытребовать — вйправити, вйтребувати
Вытрезвить, ся, витрезвлять, ся — вйтверезити, ся, витверéжувати, ся
Вытрепать, ся, вытрепывать, ся — вйтріпати, витрíпувати, ся, вйтіпати, витíпувати, ся
Вытрепливаніе — трíпання, витрíпування, витíпування, тіпанйна
Вытрясти, сь, вытрясывать, ся, вытряхать, вытряхивать, ся — витрýшувати, витрýсювати, ся, вйтрусити, ся
Вытупить, ся, вытуплять, ся — затупйти, ся, затýплювати, ся, ступйти, ся
Вытушевывать, вытушевать — тушувáти, вйтушувати
Выть, взвыть — вйти, завйти, голосйти, заголосйти, квилйти, проквиля́ти
Вытье — д. **Вой**
Вытѣснить, ся, вытѣснять, ся — вйпхати, випихáти, вйперти, випирáти, ся, вйтиснути, витйскувати, ся
Вытѣсненіе — випирáння, випихáння
Вытягать — вйпозивати
Вытягивать, ся, вытянуть, ся — витягáти, ся, вйтягти, ся. — **Мальчикъ вытя-**

нулся — хлóпець вúріс, вúгнався. — **Стоять передъ кѣмъ вытянувшись** — стоя́ти по стру́нці. — **Вытянуть кнутомъ** — сперіщити, оперезáти, потягтú батогóм
Вытягиваніе — витягáння
Вытяжка — 1) витягáння, стру́нка; 2) (хим.) — вúтяжка (Extractum); 3) колóдка, клесáчка
Вытяжной — витягáльний
Выудить — вúудити, вúловити вýдкою
Выутюжить — вúгладити, вúпрасувати
Выучивать, ся, выучить, ся — виýчувати, ся, навчáти, ся, вúвчити, ся, навчúти, ся
Выучка — наýка, вúвчення. — **Отдать на выучку** — в наýку
Выхаживать, выходить — 1) вихóжувати, вихожáти, вихóдювати, вихóдити; 2) вúклопотати, вúтупати; 3) вúходити, вúникати
Выхаживаться, выходиться — вихóжуватися, виходитися.
Выханжить — вúморочити
Выхваливать, выхвалить, ся — вихвáлювати, вихваля́ти, вúхвалити, ся
Выхаркиваніе — вихáркування
Выхаркивать, выхаркать — вихáркувати, вúхаркати
Выхватить, выхватывать, ся — вúхопити, вихóплювати, ся, вúхопити, ся
Выхващивать, выхвостить — вúхльостати, вúшпарити, вúпарити
Выхитрить — вúхитрувати
Выхлебать, выхлебывать — вúсьорбати, вúхлеп(б)тати, висьóрбувати, вихлéп(б)тувати
Выхлеснуть, выхлестать, выхлестывать, ся — 1) вúстьобати, вистьóбувати, вúхльостати; 2) вúхлюснути, вúплюснути, вúхлюпнути, виплюскувати, вихлю́пувати, ся
Выхлопатывать, выхлопотать — виправля́ти, вúправити, вúстаратися, вúклопотати
Выхныкать — вúплакати, вúпхинькати, вúканючити
Выходецъ — вúходець, приплéнтач, вúйшлий, вúходьок, зáйшлий
Выходить, выйти — вихóдити, вихожáти, вúйти. — **Выходить изъ употребленія, изъ обычая** — вивóдитися
Выходка — вúтівка, вúбрик
Выходной — вихіднúй. — **Выходныя деньги** — відчіпнé, одчіпнé. — **Выходной листъ** — вступнúй лист
Выходъ — 1) вúхід, вúйстя; 2) вúкрут, вúкрутка; 2) відчіпнé, одчіпнé
Выхолаживать, ся, вихолодить, ся — вихолóжувати, ся, вúхолодити, ся, вистýжувати, ся, вúстудити, ся
Выхолащивать, выхолостить — вихолóщувати, вúхарашáти, вичищáти і т. и.
Выхоливать, выхолить — вúпестити, вúкохати, викóхувати, випéщувати
Выхохотать — вúреготати
Выхрапка — хропáк
Выхулить — вúганьбити, зневáжити
Выхухолій — хохýлевий
Выхухоль, з(ь)в. Myogale (Sorex) moschata — хохýля
Выцарапать, ся, выцарапывать, ся — вúдряпати, ся, видря́пувати, ся, вúшкрябати, ся, вúдерти, ся, вишкря́бувати, ся, видирáти, ся
Выцвѣлый — 1) росквітлий, вúквітлий; 2) полиня́лий
Выцвѣтать — 1) виквітóвувати, відц(ь)вітáти; 2) линя́ти
Выцѣдить, выцѣживать — вúцідити, виціжувати, вúточити, витóчувати
Выцѣловать — вúці(ю)лувати
Вычеркивать, вычеркнуть, ся — викрéслювати, вичéркувати, вúчеркнути
Вычернивать, вычернить, ся — вичірнювати, вúчорнити, ся
Вычерпать, вычерпывать, ся — вúчерпати, вичéрпувати, ся
Вычертить, вычерчивать — вúрисувати, вирисóвувати
Вычесать, вычесывать, ся — вúчесати, вичісувати, ся
Вычески — пáчіски, клóчча
Вычесть, вычитать — од(від)ня́ти, віднімáти, вúлічити, вилічувати; 2) вúвернути, вивертáти, вичúсл(юва)яти
Вычетъ — óдліч, одбáва, відчúслення, вичúслення
Вычинивать, вычинить, ся — вúлагодити, вúправити; латáти, полатáти, ся
Вычисленіе — вичúслювання, рахувáння
Вычислить, вычислять, ся — вúлічити, вилічувати, ся, вúрахувати, вирахóвувати, ся, вúчислити
Вычистить, ся, вычищать, ся — вúчистити, вичищáти, ся
Вычитаніе — відіймáння, віднімáння, óдліч, відлíчування
Вычитать, вычитывать — вúчитати, вичúтувати
Вычихать, ся, вычихивать, ся — вúчхати, ся; вúпчихатися, вúчмихати, ся
Вычурный — 1) мерéжаний, цяцькóваний; 2) вигáдливий, витребéнькуватий, покрýчений
Вычуры — 1) мерéжки, розвóди; 2) вúгадки, прúмхи, витребéньки
Вышаривать, вышарить — вишýкувати, вúшукати, вúнишпорити
Вышатать, вышатывать, ся — 1) вúхитати, вихúтувати; 2) вúвештатися, вúблукати
Вышвыривать, вышвырнуть — вижбý(шпу)рлювати, вúжбурнути, вúшпурнути, вúшпурляти
Выше — 1) вúще, по-над, по-зá; 2) крáще, дорóжче. — **Выше силъ** — над сúлу
Вышеименованный — вищенáзваний
Вышелушивать, вышелушить, ся — вилýщувати, вилýскувати, вúлущити, вúлускати, ся
Вышеозначенный — вищезазнáчений
Вышепоименованный — вищенáзваний
Вышепомянутый, вышеупомянутый — вищезгáданий, пéршезгаданий

Вышибать, вышибить — випира́ти, ви́перти, ви́штовхати
Вышибка, вышибъ — вибиття́, ви́бій, випира́ння, вишто́вх(ув)а́ння
Вышивальщица — вишива́льниця, гапта́(я)рка.
Вышиваніе — вишива́ння, (золотом, сріблом або шовком) — гаптува́ння, (заполоччу, шовком, нитками) — мере́жання, (ажурне) — вирізування, (поверх) — настилування, наволіка́ння, верхостьо́б
Вышиванье — вишиванка
Вышивать, вышить, ся — 1) вишива́ти, ви́шити, (золотом, сріблом, шовком) гаптува́ти, ви́гаптувати, (заполоччу, шовком, нитками) — мере́жати, ви́мережати, (поверх) — наволіка́ти, настила́ти; 2) заробля́ти шитво́м
Вышивной — мере́жаний, виши́ваний, гапто́ваний
Вышколить — ви́муштрувати, ви́школити
Вышлифовать — ви́шліхувати
Вышмыгнуть — ви́шмигнути, ви́слизнути, ви́сковзнути
Вышпіонить — ви́шпигувати
Вышеуказанный — вищепока́заний
Выштукатурить — ви́тинькувати, ви́щекатурити, ви́вапнити
Вышучивать, вышутить — вис(ь)міювати, ви́с(ь)міяти
Выщелачивать, выщелочить, ся — визо́лювати, ви́золити, вилу́жувати, ви́лужити, ся
Выщелоченіе — визо́лювання, вилу́жування
Выщерблять, выщербить — вище́рблювати, ви́щербити, пощерби́ти
Выщипа́ть, ся, выщипывать, выщипать, выщипнуть, ся — вищі́пувати, ви́щіпати; ви́щіпнути, ся, (пір'я, волосся) — виску́бувати, ся, ви́скубати, ви́скубти
Выщипка — ску́бка
Выщупать, выщупывать — ви́мацати, ви́лапати
Выѣдать, выѣсть, ся — виїда́ти, ви́їсти
Выѣдки — недо́їдки, недо́гризки, (паші) — з'їди, пере́їди
Выѣздить, выѣзжать, ся, выѣзживать, ся — 1) об'їздйти, ся, об'їзжа́ти, ся; 2) ви́їздити
Выѣздъ — ви́їзд
Выѣзжать, выѣхать — виїзди́ти, од'їзди́ти, ви́їхати; руша́ти, ру́шити. — **Выѣзжать на другихъ** — чужими пирога́ми свого батька помина́ти
Выя — шия, карк
Выяловѣть — з'яловіти.
Выяснить, ся, выяснять, ся — ви́яснити, ся, ви́тлумачити, з'ясни́ти, виясня́ти, ся
Выяснѣвать, ся, выяснѣть, ся — вия́снюватися, ви́яснитися
Вьюга — завірюха, мете́лиця, заві́я, фу́ґа, ху́ґа, хвижа, хуртови́на, ку́рява, (мокрий сніг) — хвища
Вьюжистый — заві́йний

Вьюкъ — в'юк, па́чка, клу́нок, сакви́, ванта́ж
Вьюнокъ, рос. — а) Convolvulus arvensis L. — берізка, повійка, павути́ця; б) C. sepium L. — дзвінки́, пліту́ха
Вьюнъ — 1) риба Cobitis — в'юн; 2) сувій, скру́тень; 3) ви́хор (в шерсті, волоссі)
Вьюрокъ — в'юро́к
Вьючить — 1) пакува́ти, шнурува́ти; 2) в'ючити, ванта́жити
Вьючный — в'ючни́й. — **В. животное** — в'юча́к
Вьюшка — 1) кагла́, фаєрка, кагля́нка; 2) виту́шка
Вьющійся — витки́й, (по стіні) — помýрний, (по тичині) — тичковий, тични́й, кучеря́вий
Вѣдать — 1) відати, зна́ти. — **Кабы знать да вѣдать** — як би знаття́; 2) догляда́ти, пра́вити, ору́дувати, завідувати
Вѣдаться — зна́тися, ма́ти з ким діло
Вѣди — віди
Вѣдовство — віду́нство
Вѣдомо — звісно, відо́мо, ска́зано. — **Безъ вѣдома** — без відому. — **Съ вашего вѣдома** — за ва́шим відомом
Вѣдомость — відомість. — **Вѣдомости** — відомости
Вѣдомство — відомство, завідування, при́суд
Вѣдомый — звісний, відо́мий
Вѣдунь, вѣдунья — віду́н, ка
Вѣдь — адже́, адже́ж, аже́ж, таж, аже́
Вѣдьма — відьма, відьо́ха. — **Вѣдьмино зелье**, рос. Circaea lutetiana—відьмине зілля, о́сот. — **Вѣдьмой быть** — відьмува́ти
Вѣдѣніе — знаття́, відання
Вѣеръ — віяло, вахля́р
Вѣерообразный — віяловзірний, вахляру́ва́тий
Вѣжда — віко, кліпка, повіко
Вѣжливость — че́мність, ввічли́вість, звича́йність. — **Изъ вѣжливости** — для звича́йности, для годи́ться
Вѣжливый — звича́йний, (в)увічли́вий, ґре́чний, че́мний
Вѣйникъ, рос. Calamagrostis Epigeios Roth — ча́полоч, чапу́га, чапу́ла, куто́чник, куни́шник
Вѣка, вѣко — 1) віко, кліпка (в очах); 2) козубе́нька, ко́шик
Вѣкованіе — вікува́ння
Вѣковать — вікува́ти
Вѣковой — віков́ий, одвічний, довічний
Вѣковѣчный — віковічний
Вѣкь — вік. — **Во вѣкъ, въ вѣкъ, на вѣки** — по вік, повічно. — **Въ кои вѣки, въ кои то вѣки** — коли́ не коли́. — **Въ вѣки не...** — ніко́ли в с(ь)віті
Вѣнецъ — 1) віне́ць; коро́на; 2) віно́к
Вѣнечный — 1) віне́чний, вінцьо́вий; 2) вінча́льний, шлю́бний
Вѣникъ — віник, (старий) — деркач, дряпа́ч(к)

Вѣники огородные, рос. Sisymbrium Sophia L. — віники, вінички, вінічча
Вѣничный — віниковий
Вѣно — віно, пóсáг
Вѣнокъ — вінóк
Вѣнчальный — вінчальний, шлюбний
Вѣнчать, ся — вінчáти, ся, вінéць брáти, шлюб брáти
Вѣнчикъ — 1) вінóчок, вінчик; 2) (ботан). Corolla — вінóчок (степовик)
Вѣра — віра
Вѣритель, ница — вірúтель, ка
Вѣрительный — вірчий, довірочний, доручáльний
Вѣрить —1) вірувати; 2) вірити, віру диймáти, мáти, няти (віри)
Вѣрнехонекъ — вірнісінький, певнісінький
Вѣрно —1) вірно, пéвне, пéвно, спрáвді, дійсне(о); 2) мáбуть, либóнь, десь, пéвне, відáй
Вѣрноподданническій — вірнопіддáнський
Вѣрноподданный — вірнопіддáний
Вѣрность — вірність, пéвність, щирість
Вѣрный — вірний, пéвний, щирий, справедлúвий, дійсний
Вѣрованіе — віра, вірування
Вѣровать — вірувати
Вѣроисповѣданіе — віра, іспові́дання
Вѣроломный, но — невірний, віролóмний
Вѣроломствовать — ламáти віру, дýшу, прúсягу, зрáжувати
Вѣроотступникъ — недóвірок, віровідстýпця
Вѣротерпимость — віротерпúмість
Вѣроятіе — і(й)мовіра
Вѣроятно — д. **Вѣрио 2**; і(й)мовірно
Вѣроятность — правдоподібність, ймовірність, можебýтність
Вѣроятный — правдоподібний, ймовірний, гідний віри, можéбний, мáбутний
Вѣсить, ся — 1) вáжити, ся; 2) мáти вагý
Вѣски — важкú, шалькú
Вѣскій —1) важкúй; 2) вáжний, повáжний
Вѣской — вагóвий
Вѣсовой — ваговúй (належачий до ваги і що продається на вагу)
Вѣсовщикъ — вагáрь, важнúк
Вѣсокъ — важóк, ґрунтвáга, оливнúця
Вѣсомый — вагівнúй
Вѣстимый, мо — звісний, відóмий
Вѣстникъ — вістник, вістýн, вістовéць
Вѣстовой — 1) віщовúй; 2) стійчик, побігáч, вістовéць
Вѣсточка — звісточка, вістонька
Вѣсть — вість, вістка, звістка, чýтка
Вѣсъ — 1) вагá. — **Вѣсомъ, на вѣсъ** — на вагý, вáгом; 2) повáга
Вѣсы — вагá, терезú, вагівнúця, важнúця, (місце під важницею) — важня, бéзмін (без гирь), (маленька) шалькú
Вѣтвистый — гиллястий, гиллúстий, гильчáстий, галýзний, крислáтий
Вѣтвь, вѣтви — вітка, віть, гілька, гúлка, гиляка, (здр.) — гілечка, гúлонька, гáлузь, галýзка, (здр.) — віття, гúлля, (здр.) — гúллячко, галýззя, пóвіття, (на зелені св'ята) — клéчання, (одломані) — чахвинá, (весільні) — гúльце, гильцé, (верхні) — верховіття
Вѣтеръ, вѣтерокъ — вітер, (здр.) — вітерéць, вітрéць, (поб.) — вітрюгá. — **Верховой, сѣверный вѣтеръ** — верховúй, горішний, північний. — **Южный в.** — низовúй, півдéнний. — **Западный, восточный в.** — західний, східний в. — **Попутный в.** — погідний, ходовúй в. — **Противный в.** — супротúвний, протúвний. — **Сухой в.** — суховій. — **Палящій в.** — палючий, шмалій. — **Тихий вѣтерокъ** — вітерéць тúхий, благéнький. — **Сквозной в.** — крізнúй, цуґ, прóтяг. — **По вѣтру** — за вітром
Вѣтка —д. **Вѣтвь**
Вѣтрельникъ — вітрячóк, погóдник
Вѣтреникъ — вітрогóн, шелúхвіст
Вѣтреница —1) вітрогóнка, дзúґа, вертýха; 2) рос. Anemone nemorosa L. — куросліп, A. ranunculoides L. — жáб'яче зілля, A. Hepática L. — перéліска, прóліска
Вѣтренічать — вітрогóнити
Вѣтреность — вітрогóнство, пустотлúвість
Вѣтреный, но — 1) вітряний, вітряно; 2) пустотлúвий і д. **Вѣтреникъ, ца**
Вѣтрило — вітрúло
Вѣтробой, вѣтровалъ — вітролóм
Вѣтровый — вітровúй
Вѣтроломъ — вітролóм
Вѣтромѣръ — вітромір
Вѣтрушка — вітрячóк, млинóк
Вѣтрѣть — вітріти
Вѣтряница — 1) сушня; 2) віспа (вітрянá)
Вѣтрянка — вітряк (млин)
Вѣтряный — вітрянúй. — **Вѣтряная мельница** — вітряк. — **Вѣтряная оспа** — вітрянá віспа
Вѣха — віха, тичúна, тúчка, маняк
Вѣче — віче, рáда
Вѣчевой — вічовúй, рáдний. — **Вѣчевой колоколъ** — віщовúй дзвін
Вѣчнопамятный — вікопóмний, незабýтній
Вѣчность — вічність
Вѣчный, но — вічний, довічний, віковúй, вічно, на віки, по вік
Вѣшалка — вішалка, жéрдка, жéртка, шарáґи (стояча в.)
Вѣшаніе — вішання
Вѣшать, ся, повѣсить, ся — 1) вішати, ся, чіпляти, повісити, почепúти; 2) д. **Вѣсить 1**
Вѣшеніе — вáження, звáжування
Вѣщій — віщий, віщýн
Вѣщунь, вѣщунья — віщýн, віщовнúця, ворóжбит, ворóжка
Вѣялка — віялка, млинóк
Вѣяльный — віяльний
Вѣяльщик — віяльник
Вѣяніе — 1) віяння, віянка; 2) пóвів
Вѣятель — віяльник
Вѣять, ся — віяти, дýти, (помалу) — повівáти, подихáти, потягáти, буяти, бурхáти
Вяжущій — зв'язуючий, терпкúй
Вязальщикъ, ца — в'язáл(ь)ник, ця, в'язіл(ь)ник, ця

Вязаніе — в'яза́ння, в'я́занка
Вязанка — в'я́зка, (здр.) в'я́зочка, оберéмок
Вя́занка — д. **Варега**
Вязать, ся —1) в'яза́ти, ся, з'я́зувати, ся; 2) плести́, ся; 3) чіпля́тися, встрява́ти. — **Вязаться за кѣмъ** — волочи́тися за ки́м
Вязелецъ, вязель — горóшок: а) Coronilla varia L. — горóшок білий, кучеря́вий, горóб'ячий, в'язи́ль; б) Medicago sativa L. — буркуне́ць; в) Lathyrus pratensis L. — горóшок журавли́ний; г) Potentilla tormentilla — зав'я́зник, курзілля
Вязея — в'яза́л(ь)ниця, в'язіл(ь)ниця
Вязка — 1) в'яза́ння, в'я́занка; 2) д. **Вязанка.** — **Вязкій** — беручки́й, глеюва́тий, гру́зький, чіпки́й
Вязкость — гру́зькість, липу́чість, чі́пкість
Вязникъ — 1) в'язи́на; 2) рос. Cytisus biflorus — в'яз, зінóвать
Вязнуть — 1) гру́знути, гру́зти, в'я́знути, зав'яза́ти; 2) чіпля́тися (до чого)
Вязовина, вязовникъ, рос. Sambuculus ebulus L. — бузни́к, в'язовни́к
Вязъ, рос. Ulmus effusa — в'яз, бéрест
Вязь — 1) в'яза́ння, в'язь, плéтення; 2) болóто, багнó
Вялить, ся — в'яли́ти, ся. — **Вяленый** — в'я́ле(я)ний
Вялость — в'я́лість, мля́вість
Вялый, ло — 1) в'я́лий; 2) мля́вий, леміщкува́тий, маку́ха, мни́ха
Вянуть — 1) в'я́нути; 2) марніти
Вясло — перéвесло
Вятютень, голуб Columba palumbus — при́путень
Вяха, рос. — д. **Болиголовъ** і Cicuta virosa L. — бех, віха
Вячать, вячить — вища́ти, верещáти, нявча́ти (як кішка), бéкати, мéкати (як вівця)
Вячка — вівця́, овéчка, би́р(ь)ка
Вячвячь — бирь-би́рь! базь-базь!
Вящшій — бі́льший, кра́щий, лі́пший

Г.

Га! Га Га! —1) ач! чи ба́! 2) гел! гéл! ги́ля, гиль (на гусей)
Гавань — га́вань, при́стань
Гавливать — говіти
Гага, пт. Somateria mollissima — ґа́га
Гагакать, гагакнуть — ґéґати, ґелґота́ти, гелгота́ти, загелгота́ти
Гагара, гагарій — гага́ра, гага́рячий
Гагаучъ, пт. Mergus albellus — нирéць
Гагачій — га́г'ячий, гаги́ний
Гадала — ворожби́т, ворóжка
Гадалка — ворóжка, воріжка
Гадальщикъ, ца — ворожби́т
Гаданіе — ворожі́ння, гада́ння, ворожба́
Гадательный, но — 1) гада́льний; 2) здогада́льний
Гадать — 1) ворожи́ти, гада́ти; 2) гада́ти
Гаденькій — гидкéнький, гидотнéнький, паскуднéнький
Гадина — гад, га́дина
Гадить, ся — ги́дити, каля́ти, ся, паску́дити, ся, пога́нити, ся
Гадкій, ко — гидки́й, ко, гидóтний, паску́дний, но, гидóсний, но, огидливий, во, оги́дний, но
Гадость — паску́дство, ги́дість, гидóта
Гадливость, гадливый — гидли́вість, гидли́вий
Гадовье — гад, гаддя́
Гадъ — гад, га́дина
Гадюка, Vipera berus — гадю́ка
Гадючьи ягоды, рос. Solanum dulcamara L. — вóвчі я́годи, гли́стник, надти́нник
Гаерствовать, гаерничать — кумéдничати, кумедійничати, ду́рника стрóїти
Гаеръ — кумедія́нт, кумéдник, штука́р(ь), бла́зень
Газель — ди́ка коза́, са́рна
Газета — газéта, часóпис
Газетный — газéтний, газетя́рський
Газетчикъ — газетя́р
Газовый — га́зовий
Газообразный — газовзірний, летки́й
Газометръ — газомір
Газоосвѣщеніе — га́зове с(ь)вітло, ос(ь)ві́тлення
Газъ — газ
Гайка — га́йка, шру́ба, шру́бка
Гайло — па́ща, пéлька
Галантерейный — ґалянтері́йний
Галда — 1) га́лас, гарм(і)и́дер; 2) пащеку́ха, горла́та, губа́та (про жінку)
Галдить — галасува́ти, горла́ти
Галдунь — крику́н, горла́нь, пащеку́н
Галера — ґалєра
Галерея — ґалєрея, підда́шша
Галиматья — нісені́тниця, бридня́
Галка — 1) пт. Corvus monedula — га́лка, (зб.) — га́лич; 2) головня́, головéшка
Галлюцинація — мана́, (о)чмана́
Гало, Галы — бга́льня (вигинати полози), води́ло (вигина́ти обіддя)
Галопировать — ґальопува́ти, гатала́ти
Галоша, галоши — ґальóші, (теплі) — ки́нді
Галстукъ — га́лстух, ху́стка на ши́ю, крава́тка
Галстучный — галстухóвий
Галунъ — галу́н, брузумéнт
Галченокъ — галченя́
Галька — га́лка (камінéць кругляк)
Гамакъ — гама́к
Гамаши — панчóхи, гама́ші
Гамъ — 1) га́вкання; 2) га́лас, гам, га́мір
Гангрена — вогнéць, ґанґрéна
Гандшпугъ — важни́ця
Гарантировать, гарантированный — гарантува́ти, гарантóваний
Гарантія — гара́нтія, зару́ка, забезпéчення, рукоємство
Гардель — д. **Вица**
Гардеробщикъ — ша́тний

Гардеробъ — 1) ґардеро́ба; 2) убра́ння, одя́гнення, о́дяг, о́діж
Гардеробная — ґардеро́бна, одяга́льня
Гардина — завіса, завіска, заслона
Гардовина, Гардовое дерево, рос. Viburnum lantana — гордови́на, гордови́к, горди́на, чо́рна кали́на
Гаркать — гука́ти, горла́ти
Гармоника — гармо́нія
Гармонировать — ладнува́ти, го́дитись, гармоніюва́ти
Гармоническій — гармон(і)и́чний, гармоні́йний
Гармонія — лад, гармо́нія
Гарнецъ — га́рнець
Гарнизонъ — зало́га
Гарниръ — припра́ва, гарнір
Гарнцевый — га́рцьовий
Гарпунъ —гак
Гарусный — га́русовий
Гарусъ — га́рус, волічка
Гарцовать — коне́м гра́ти, вигрува́ти, ге(а)рцюва́ти, басува́ти
Гаршнепъ, пт. Scolapax gallinula — крячо́к
Гарь — горіле, шмалятина, палени́на, (від ґнота) — зга́рятина, (в люльці) — згарь, чмирь, пе́кур, (від горілки) — при́гара, при́гарок, ва́тра (від соло́ми)
Гасилка, гасило — гаси́ло
Гасить, ся, гаснуть — гаси́ти, ся, га́снути
Гаспель — коло́воріт
Гастрическій — гастри́чний
Гастрономъ — ласу́н, ласій, смаку́н
Гатить, ся — гати́ти, ся, тамува́ти, ся
Гать — гре́бля, га́тка, зага́т(а)
Гауптвахта — оба́хта, вартівня
Гачи — коло́ші, холо́ш(н)і
Гачникъ, гашникъ — очку́р, очкурня́
Гашеніе — гасіння
Гащивать — гостюва́ти
Гвардеецъ, гвардіонъ — гвардія́к, сердю́к
Гвардія — гва́рдія, сердюки́, сердючи́на
Гвоздика, рос. Dianthus — гвозди́ка, гвозди́ки, Dianthus L. Caryoph. — польові гвозди́ки, зірки́, зірочки́, D. barbatus, chinensis L. — кашта́нчики, каштанці; 2) Tagetes erecta L. — жовтяки́, повняки́, купча́к
Гвоздикъ — гвіздо́чок, цьв'я́шок
Гвоздильня — гвіздя́рня, цьв'яха́рня
Гвоздильщикъ — гвіздя́р, цьв'яха́р
Гвоздить — 1) цьв'яхува́ти; 2) гати́ти, до́вба́ти
Гвоздички, рос. Tagetes patula L. — гвозди́чки, чорнобри́вець, чорнобри́вці
Гвоздичникъ, рос. Geum urbanum L. — виви́шник, гребінник
Гвоздичный — гвоздико́вий
Гвоздокъ, гвоздочекъ — гвіздо́к, гвіздо́чок, цьв'я́шок
Гвоздь — 1) гвіздо́к, цьв'я́х, (для підків) — ухна́ль, (без головки) — шпень, шпе́ник, (для шин) — шина́ль, (гонтовий) — гонта́ль, (великий і тонкий) — бринта́ль, (дерев'яний) — ти́бель, (у шевців) — шпилька, (набитий цьв'я́шками) — цьв'яхо́ваний, цьв'яшко́ваний; 2) кіло́к, кіло́чок
Гвоздяной — гвоздьо́вий, цьв'яхо́вий
Гдѣ — де. — **Гдѣ-гдѣ** —де-де́, де-не-де́. — **Гдѣ бы то ни было** —де б ни було́. — **Гдѣ-либо, гдѣ-нибудь, гдѣ ни есть** —аби-де́, десь, де-не́будь, и́нде. — **Гдѣ нибудь въ другомъ мѣстѣ** — де-и́нде. — **Гдѣ попало** — аби́-де, де не́будь.— **Гдѣ тамъ!** — де́ж па́к! Де́ж-та́м! — **Гдѣ-то** — десь
Геена — пе́кло, геєна. — **Г. огненая** — вогня́на піч
Геморроидальникъ, рос. Polygonum hydropiper L. — гірча́к
Геморой, геморойный — почечу́й, почечу́йний
Геморойная трава, рос. Galium Aparine L. — дереза́, липчи́ця, лепе́ць, мокре́ць
Генварь, генварскій — січень, січне́вий
Генеалогія — родовід, генеал(ь)о́ґія
Генералитетъ — генера́льна старшина́, отама́ння
Генералъ — генера́л
Генеральный — генера́льний, зага́льний, спільний
Географъ — ґео́ґраф, землепи́сець
Географія, географическій — ґеоґра́фія, земле́пис, земле́писний, ґеоґрафічний
Геометръ — ґеоме́тр; землемір
Георгина, рос. Dablia — жеоржи́на, орґі́нія
Гераній, герань, рос. Geranium L'Herit — журавéльник
Гербарій — зільни́к, травни́к
Гербъ — герб; ште(а)мп
Гербовой, гербовый — гербови́й
Германецъ — німець, герма́нець
Гермафродитъ — дівчу́р, дівча́стий
Герметическій, ки — щільний, щільно, гермети́чний, но
Героическій — герої́чний, лица́рський
Герой — геро́й, ли́царь
Герольдъ — геро́льд, вісту́н, вістове́ць
Гетманствовать — гетьманува́ти
Гетманство — гетьманува́ння
Гетманша — ге́тьманша, гетьмано́ва
Гетманщина — гетьма́нщина
Гетманъ — ге́тьман, (син його) — гетьмане́нко, гетьма́нич, (дочка) — гетьманівна, (заступник) — наказни́й ге́тьман
Гжиголка, пт. Motacilla — трясогу́зка
Гибель — 1) згу́ба, загу́ба, заги́н, зги́біль, заги́біль; 2) ги́біль, си́ла, страше́нна си́ла, бе́зліч
Гибельность — згу́бність, заги́нність
Гибельный — згу́бний
Гибкій — гнучи́й, гнучки́й, гнутки́й, гинки́й, хвиськи́й, хистки́й
Гибкость — гну́чкість
Гибнуть — ги́нути, пропада́ти
Гигантскій, гигантъ — ґіґа́нт, ґіґа́нський
Гигрометръ — ґіґроме́тр, вохкомір
Гидъ — повожа́тий, поводи́р
Гидра — ги́дра
Гикъ — гікання
Гикать, -кнуть — гі(и)кати, -кну́ти
Гиль — гиля́, гиль-гиля́!
Гильза — карту́ш, ґільза
Гипподромъ — біго́виско, іподро́м
Гиппопотамъ — бегемо́т, річни́й кінь
Гипсъ — гипс, любайстер, люба́стер

Гиря — ги́ря, вага́, важо́к
Глава — 1) голова́, глава́, ро́зум; 2) (верх церкви) — ба́ня, ма́ківка. — **Во главѣ** — на чолі
Главарь — голова́рь, привідця, верховóда, ватажо́к
Гла̀венство — звéрхність
Главенствовать — головува́ти, верховóдити, бу́ти на чолі
Главнокомандующій — гéгьман
Главноначальствующій — головни́й кермáнич
Главный — головний
Глаголъ — глагóл, сдóво; 2) дієслóво
Глагольный — дієслівний
Глаголь — 1) глагóль; 2) шибениця
Гладенькій — рівнéнький, гладéнький
Гладилка — гладільце, гладільниця
Гладить, ся — глáдити, прасувáти, гали́ти (намітку гáлкою)
Гладіаторъ — гладія́тор
Гладкій, ко — рівний, но, глáдкий, ко
Гладкость — глáдкість, рівність
Гладышъ — 1) рос. Laserpitium latifolium L. — стародýб, лиходíйна травá, L. pruthenicum L. — ди́ка мóрква; 2) гáлка, круглякʹ (камінь); 3) гладýн
Гладь — 1) гладь, гладінь; 2) насти́лування, наволікáння (в шитві)
Глаженіе — глáдіння, прасувáння, глáження
Глазастый — окáтий, банькáтий, бистрóокий
Глазенки — óченьки, оченя́та, очи́ці
Глазетовый — златоглáвий, срібноглáвий
Глазетъ — златоглáв, срібноглáв
Глазировать — 1) глянцювáти; 2) поливáти, люкрувáти (цукром)
Глазища — очи́ща, банькú
Глазница — 1) рос. Euphrasia officinalis — вéрес луговúй, с(ь)вічка; 2) я́мка (óчна)
Глазной — óчний
Глазокъ — 1) óчко, óченько. — **Дѣлать глазки** — очи́ма стріля́ти, бісики пускáти; 2) (в улику) — вічко
Глазомѣръ — окомір
Глазунья — окáта, банькáта, бистроóка. — **Яичница глазунья** — яєшня цілá, окáта
Глазура, глазурь — поли́ва, поли́во, пóкіст
Глазурить — поливáти. — **Глазуренный** — поли́ваний, поли́в'яний
Глазъ — 1) óко. — **Глаза на выкатѣ** — велúкі óчі, банькú, ви́рла. — **Г. впалые** — ямкувáті, запáлі óчі.— **Г. гноящіеся** — капрáві, ки́слі, кислоóкий (з таки́ми очи́ма). — **Г. подслѣповатые** — підсліпувáті, сліпакú. — **Г. зоркіе** — зіркі, бачýчі, бúстрі óчі. — **Аза въ глаза не знаетъ** — ні бе, ні мé, ні кукуріку. — **Бросаться въ глаза** — впадáти в óчі. — **Въ глаза** — в вічі. — **Глаза закрывши** — сліпма, óсліп. — **Глаза разбѣжались** — óчі забігали. — **Глазъ не кажетъ** — очéй не покáзує. — **Глазъ на глазъ, съ глазу на глазъ** — віч-нá-віч, óчі на óчі. — **Забѣгать въ глаза** —запобігáти лáски, с(ь)віти́ти в óчі. — **З глаза** — зá очі, по-зá-очі. — **Куда глаза глядятъ** — с(ь)віт зá очі, за очи́ма. — **На глазахъ** — на очáх, на видý, перед очи́ма, очеви́дячки, в'очеви́дьки. — **Окинуть глазомъ** — оки́нути óком, озирнýти. — **Плюнуть въ глаза** — плю́нути межи́ óчі. — **Пустить пыль въ глаза** — туманý пусти́ти. — **Пялить глаза** — витріщáти óчі, витріщáтися. — **Своими глазами** — на свої óчі. — **Сомкнулись глаза** — склепи́лися óчі. — **Слѣдить глазами** — зóрити, пасти́ óчі, очи́ма. — **Съ глазъ** — з очéй. — **Прочь изъ глазъ** — геть з-перéд очéй. — **Съ глазъ долой, изъ сердца вонъ** — як з очéй, так і з дýмки. — **Темно, хоть глаза выколи** — хоч в óко стрéль. — **Щурить глаза** — щýлити, шкýлити, прискуля́ти óчі. — **Глаза шире брюха** — завидю́щі óчі. — **Хлопать глазами** — лýпати очи́ма. — **Давать волю глазамъ** — запускáти óчі; 2) урік, урóк, урóки, врóки. — **Дурной глазъ** — погáні, урíчливі, врочли́ві óчі. — **Отъ глазу, съ глазу** — з очéй, від урóків
Глазѣть — ґáви, ґáви лови́ти, очи́ти, ви́трішки продавáти
Гланда, гланды — зóлоза, зóлози, залóза, залóзи, глáнда, глáнди
Гласить — казáти, говори́ти, гласи́ти, оголóшувати
Гласность — глáсність, привселю́дність
Гласный, но — 1) глáсний, вістний, привселю́дний, прилю́дний, но; 2) голосни́й (грамат.)
Гласъ — гóлос, глас
Глауберова соль — áглицька сіль
Глашатай — вістýн, окли́чник, оголóсник
Глева, глевъ — слизóта (на рибі)
Глезкій — слизьки́й, сковзьки́й, склизьки́й
Глетчеръ — ледовéць (р. в. ледівця), желедни́ця
Глина — гли́на, (глеювáта) — глей, (поб.) — глею́ка, (гончарська сіренька) — пóбіл, (червоненька) — червінка, (фаянсова) — мулá, (шматок глини від печі) — печи́на, (посýдина для глини) — гли́няник
Глинистый — гли́нястий, глинкувáтий
Глинница — гли́нище, гли́нисько
Глинобитный — лямпáчний, валькóваний
Глиняный — гли́няний, (з паленої глини) — череп'я́ний
Глиста, глистъ — глист, глистá, глистю́ка, глистю́к
Глистникъ, рос. — 1) Solanum dulcamara L. — вóвчі я́годи, глистя́к; 2) Tanacetum vulgare — пи́жмо, пи́жма, наврóтич, приворóтень, шальни́к
Глобусъ — ґльоб, глóбус
Глогъ, рос. Cornus sanguinea L. — свиди́на, сви́два, спиж
Глодать — гри́зти, жвакувáти. — **Тоска гложетъ** — журбá сýшить, гризé, нудьгá в'ялить
Глоданіе — гризіння, жвакувáння
Глотаніе — гли́тáння, ковтáння

Глотать — глитáти, ковтáти, лигáти, ґлúґати
Глотка, анат. Larynx — горлянка, кóвтка, пéлька. — **Распустить глотку** —роспустúти гýбу, горлянку. — **Во всю глотку** — на всю пéльку
Глотнуть — глитнýти, ковтнýти
Глотокъ — ковтóк, ґольк
Глохлый — глухúй
Глохнуть — 1) глýхнути, недочувáти; 2) глушúтися
Глохтать — жлуктúти
Глохтунъ, глохтуша — 1) прожóра, ненажéрливий; п'янúця, жлуктій; 2) гúкало
Глохтъ — д. **Глотокъ**
Глубже — глúбше, глібше. — **Становиться глубже** — гл(і)úбшати
Глубина — гли(і)бинá, гли(і)б, гл(і)ибочинá, гл(і)ибочінь, гл(і)ибóкість, (мн.) глибокóсти. — **Въ глубину** — у гл(і)иб, в глиб. — **Глубиною** — вглú(і)бшки, завгл(і)ибшкú
Глубокій — гл(і)ибóкий, (доволі) — гл(і)ибочéнький, (дýже) — гл(і)ибочéнний, гли(і)бочéзний. — **Глубокая старина** — дáвня давнúна. — **До глубокой ночи** — до пізньої нóчі, до глýпої нóчі. — **Въ глубокую осень** — у глýпу óсінь. — **Глубокая печаль** — тяжкá тýга, журбá пекýча. — **Глубокій поклонъ** — низький поклін, уклін. — **Глубокій трауръ** — велúка жалóба
Глубокомысленный — гл(і)ибокомúсний, гли(і)бокодýмний
Глубоконекъ, глубоконько — глибочéнький, глибочéнько
Глубокость — гл(і)ибóкість
Глуда — скúба, брúла
Глузгъ — кутóк, кутóчок (в окові)
Глумительный — глумлúвий, глузлúвий
Глумиться — глýмúтися, глумувáти, глузувáти, кепкувáти, кпúтися
Глумленіе — глум, глумувáння, глýзи, глузувáння, кепкувáння
Глупенькій — дурнéнький, дýрник
Глупехонекъ — дурнісінький
Глупецъ — дýрень, дурнúй, йóлоп, бéвзь, кеп, бовть
Глупить — дурíти, дýрня клеїти
Глуповатый — дурнéнький, дурновáтий, придýркуватий, придýрок, пришелéпуватий, недоýмкуватий, недоýмок, безклéпкий
Глупость — 1) дур, дýрість, дýрощі; 2) дурнúця, бриднá
Глупый — дурнúй. — **Глупъ какъ пробка** — дурнúй як пень, як колóда, як сак
Глупышъ — дýрень, дýрник
Глупѣть — дурніти, дурнішати, туманіти, безглýздіти, дурíти
Глухарка — 1) глухá, глýшка, глухá тетéря; 2) (самиця пт. Tetrao urogallus) — глушúця, тетéря (спільн. р.), тетірка, тетерúця
Глухарь — 1) глухмáн, глухáрь, глушкó; 2) пт. Tetrao urogallus — глухáрь, глушéць, тетéря, тетерýк; 3) гриб. Boletus edulis — боровúк, білий гриб
Глуховатый — глухéнький, глухувáтий, приглýхуватий
Глухой, ая — глухúй, хá. — **Глухое мѣсто** — глушинá. — **Глухая ночь** — глýпа ніч, північ. — **Глухая крапива,** рос. Lamium album L. — глухá, біла кропúва
Глухонѣмой — глухонімúй
Глухота — глухóта, глýхість
Глушить — глушúти
Глушица, рос. Lamium — глухá кропúва
Глушь — глушинá
Глыба — скúба, брúла, грýда, мн. груддя́
Глыбистый, глыбоватый — брúлистий, грудúстий, грудкúй
Глыбодробъ — грудобій, котóк
Глыбка — грýдка, скúбка
Глѣнистый — соковúтий, сочúстий
Глѣнь — сік
Глюкать — кýркати, белькотáти (про индиків)
Глядь — гульк, зирк, ник
Глядѣніе — 1) глядіння, зúркання, вигля-дáння; 2) дóгляд
Глядѣть — 1) глядіти, дивúтися; виглядáти. — **Глядѣть кому въ глаза** — заглядáти, запобігáти лáски, в óчі с(ь)вітúти. — **Того и гляди** — так і дивúсь, от-óт; 2) доглядáти, дивúтися
Глядѣться — дивúтися, видивля́тися
Глянецъ — гля́нець, пóлиск, глянс, лиск, блиск
Глянуть — гля́нути, спогля́нути, подивúтися, зирнýти, очúма звестú
Глянцевитый — полúскуватий, глянсувáтий
Глянцовать, глянчить — глянц(у)ювáти, глянсувáти.
Гнать, ся — гнáти, ся, гонúти, ся, ганя́ти, ся, (в)уганя́ти, ся за..., виганя́ти, вигóнити
Гнести, гнесть — давúти, душúти, тиснýти, гнітúти, стискáти
Гнетуха, рос. Lychnis vespertina sibth. — кукіль
Гнетъ — 1) гніт; тúск, тúскання, дýшіння; 2) рубéль
Гнида — гнúда, (мертва) — моклúця
Гнилецъ — гнилéць
Гниловатый — гнилéнький, гнилувáтий. — **Гниловатыя груши** — гнилúці, гниличкú
Гнилой — гнилúй
Гнилость — гнилúзна
Гнилуха — трухля́вина, трухлó, гниля́к
Гнилушка — 1) д. **Гнилуха**; 2) гриб Agaricus sulphuratus — скрипýха, трут, порохня́
Гниль — гниль, гнилля́, гниля́чча, (в дереві) — трухля́вина, трýхлість, трухлó, трухлúна, порохня́, (про солому) — мéрва
Гнилье — гнилля́, гниля́чча
Гнилякъ — гнилю́к, гниля́к
Гнить — гнúти, гноїтися, (про дерево) — трýхнути, трухніти, трухля́віти, тліти
Гніеніе — гноїння, гниття́
Гніющій — гнию́чий

Гноевица — гнилá г(а)оря́чка
Гноеніе — гноїння
Гноетеченіе — гноєтéча
Гной — гній
Гнойникъ — боля́чка
Гнойливый, гнойный — гнойови́й, гнили́й
Гноить, ся — гноїти, ся, (про очі) —закисáти, капрувáти
Гноючесть — гню́чість
Гноючій — гню́чий
Гноистый — гнойови́й
Гноючка — корóста, боля́чка
Гнуса — гугня́вий, а, гугни́вий, а, гу́нька, гу́ня, гу́нявий, а
Гнусавить — гу(г)ня́вити, гугни́вити
Гнусавый — гугня́вий, гугни́вий, гу́нявий, говзáтий
Гнусливый — д. **Гнусавый**
Гнусливость — гугня́вість, гу́нявість
Гнусность — гидóта, паску́дство, ги́дкість, бри́дкість, мерзóта
Гнусный — гидки́й, паску́дний, бридки́й, мерзéний
Гнуть, ся — гну́ти, ся, згинáти, ся, хили́ти, ся, коцю́рбити, ся
Гнушаться — гидувáти, грéбати, грéбувати, бри́дити, ся, гордувáти
Гнѣваться — гнíватися, гніви́тися, покладáти гнів, злувáти, сéрдитися, важки́м ду́хом ди́хати
Гнѣвить — гніви́ти, сéрдити, дратувáти
Гнѣвливый — гнівли́вий, серди́тий
Гнѣвный — гнівни́й, серди́тий, злий, розгнíваний, лихи́й
Гнѣвъ — гнів, гнíвання, сéрце, пересéрдя
Гнѣдой — гніди́й
Гнѣздилище — гніздó, кублó
Гнѣздиться — гнізди́тися, мости́тися, ку́блитися, кукóблитися
Гнѣздникъ, рос. Lathraea Squamaria L. — петрів хрест, мáслянки, шпарáговий ряст
Гнѣздо — гніздó, (здр.) — гніздéчко, кублó, (здр.) — кубéльце, кубéлечко, ки́шло, (гадюче) — гадю́чник, (жаб'яче) — жабури́ння
Гнѣздовой — гніздови́й, кублови́й
Гнѣздышко — гніздéчко, кубéльце, кубéлечко
Говённый — 1) гівня́ний; 2) погáний, паску́дний
Говно — гівнó, кал, (птиче) — пóслід, (товаряче) — кізя́к, (овече і козяче) — бíбки
Говореніе — говорíння, балáкання, балаки́на
Говорить, ся — говори́ти, ся, казáти, балáкати, мóвити, ся, мовля́ти, промовля́ти. — **Говорить на обумь** — г. навмання́, не знáть що. — **Г. обиняками** — г. на здогáд. — **Г. безъ обиняковъ** — г. без соромá кáзка. — (Г. з бурчанням) — бурмотáти, бурчáти, (з гнівом) — гри́мати, (з криком) — галасувáти, репетувáти, (голосно та неясно) — гомоніти, (гаркаво) — гáркати, гаркотíти, (мляво) — шля-(сле)безувáти, (на незрозумілій мові) — ґерґотáти, джеркотá(і)ти, шварґотá(і)ти, (не виразно) — белькотáти, хамáркати, харамáркати, (не складно) — варня́гати, верзти́, патя́кати, (не твердо, про дітей) — лепетáти, (не вмовкаючи) — пащекувáти, (про те ж саме) — турчáти, торóчити, прáвити, (постаречи) — шáмкати, (тихо і неясно) — ми́мрити, бубоніти, (швидко) — дріботíти, цокотíти, (шепеляво) — шепеля́вити, (шептом) — шептáти, шепотíти, (про кількох) — тишкувáтися. — (Часто: щó, шо?) — щóкати. — **Говорится** — говóриться, мóвиться
Говорливость — балакли́вість, балаку́чість, мóвність
Говорливый — говірки́й, балакли́вий, балаку́чий, мóвний
Говорной — говірни́й
Говорунъ, говорунья — балаклій, -кун, базíкало, щебету́н, цокоту́н, щебету́ха, цокоту́ха, торохтíйка, (про дітей) — лепету́н, белькоту́н, -туха
Говоръ — 1) говірка, ви́мова, мóва; 2) гóмін; 3) поговір, поголóска, помóвка
Говѣльщикъ, ца — говíльник, ця, спасéник, ця
Говѣніе — говíння
Говѣть — говíти, спасáтися
Говядина — я́ловичина, волóвина
Говяжій — я́ловичий, волóвий, бичáчий
Гоголь — 1) пт. Anas Clangula — гóголь; 2) джéгирь, джиґу́н
Гоготать — 1) реготáти, сь; 2) галасувáти, галакáти; 3) ґелґотáти, ґéґати
Гоготунъ — 1) реготу́н, ха; галати́н; 2) ґéл(ь)ґоту́н (про гуси)
Годить — тривáти, ждáти, чекáти, бари́тись
Годить, ся — годи́тися; здáтися, знадоби́тися
Годичный — рокови́й, годови́й, річний, (про с(ь)в'ято) — урочи́стий, рочи́стий
Годность — здáтність, придáтність
Годный — годя́щий, гóжий, здáтний, придáтний
Годовалый — однóліток, годови́к, річня́к, (про бичка, теличку) — бу́зівок, бу́зімок, наз(и́)імок, (про овечку) — я́рка
Годовать — літувáти
Годовщина — роковини, роківщи́на
Годъ — рік, год, літо. — **Годъ отъ году** — кóжного року, що рóку. — **Круглый годъ** — ціли́й рік, год. — **Полгода** — пів рóку. — **Прошлый годъ** — тóй рік, мину́лий рік. — **Позапрошлый годъ** — позатóй рік. — **Текущаго года** — сьогóрічний, цьогóдній, сéліток. — **Третьяго года** — позáторік, позаторíшній. — **Въ текущемъ, минувшемъ, истекшемъ году** — біжу́чого рóку, сьогó рóку, мину́лого рóку, торíк, в сім рóці, в мину́лому рóці, в збіглім рóці
Голавль, риба — а) Squalius cephalus — гó-

ловень; б) (з породи Mugil) — лобáнь або лобáс
Голенастый — гомілáтий, цибáтий
Голенище — ха(о)лява
Голень — гомілка, (м'яка частина її) — литка
Голенькій, голехонекъ — голéнький, голісінький, голюсенький
Голизна — голи́зна
Голикъ — деркáч, дряпáч, дряпáк
Голить, ся — голи́ти, ся
Голичекъ — 1) деркáчик; 2) рос. Thlaspi arvense L. — вереднйк, волоски́, талабáн, чóрне ребрó, білиця (гал).
Голобородый — голоборóдий
Голобрюхій — голопýзий, голочерéвий
Голова — головá, (здр.) — голівка, голóвонька, голівонька, (побільш.) — головйця, головйська, головйще. — **Мертвая голова** (метелик) — летючий павук. — **Мылить голову** — мйлити чýба. — **На голову разбить** — до ногй, до пня, на-геть побйти. — **Очертя голову** — наóсліп, на одчáй. — **Пришло въ голову** — спáло на дýмку. — **Сложить голову** — наложи́ти, наклáсти головóю. — **Сломя голову** —стрімголóв, прожóгом. — **Сколько головъ, столько умовъ** — що головá, то й рóзум. — **Стриженая голова** — гйря. — **Сорви голова** — шйбеник, шибáй-головá, верни́ головá. — **Повѣсить голову** — похнюпити ніс. — **Служить головою** — головувáти. — **Головы** — головкй, прйшви (у чобіт). — **Въ головы** — під гóлову
Головань — головáнь, головáч
Головастикъ — 1) д. **Головань**; 2) рос. Gorydalis solida — ряст, петрушкóвий ряст; 3) пýголовок
Головастый — головáтий, (про рослину) — головйстий
Головашки — передóк (у санок)
Головатый — головáтий, головйстий
Головенка — голівка, голівонька
Головище — верх, верховйна (річки, яру, балки)
Головка — 1) д. **Головенка**; 2) (у рослин) — голóвка (напр., часнику), (в мака) — мáківка; 3) (у шпильки і т. д.) — голóвка, (оздоба на річах) — гáлька. — **Пѣтушьи головки**, рос. Lamium purpureum L. — крáсна кропйва, шáндра
Головной — голівнйй, голóв'яний
Головня — 1) головéшка, (з іскрами) — ґалаґáн, галагáн; 2) рос. Lolium temulentum L. — кукіль; 3) з породи грибків Ustilagineae — зонá, сáжка
Головокруженіе — головокрýження, запáморока, головокрýт
Головоломка — морóка, головокрýт
Головоломный — морóчний, морóчливий
Головоломщина, -ломъ — морóка
Головомойка — вймова, пробирáння, прочухáн. — **Задать головомойку** — намйлити чупрйну, чýба
Головорѣзъ — головоріз
Головчатый — голівчастий
Голоданіе — голодувáння
Голодать — голодувáти, голодáти
Голодеръ — глитáй, жмйкрут
Голодный — 1) голóдний; 2) неродючий, неврожáйний, недорідний
Голодовка, голодуха — голодівка, голоднéча, голодýха
Голодъ — гóлод
Гололедица — ожелéдиця, ожелéда, óжеледь, голощóк. — **Покрыться гололедицей** — приожелéдитись
Голоперій — голопéрий
Голопятый — голодрáнець, голодрáбець
Голосистый — голосйстий, голоснйй, гучнйй
Голословный — голослівний, station бездóказний, бездóвідний
Голосованіе — голосувáння
Голосовой — голосовйй
Голосъ — гóлос. — **Кричать во весь голосъ** — на весь рот, на всю пéльку, на весь гóлос кричáти
Голосьба — голосіння
Голохвостъ — голочвáнько
Голтыль, голтырь — шерпá, шерпéтка
Голубель, рос. Vaccinium uliginosum L. — голубéць, лохйна, лохачі, піякй, глухйня
Голубенокъ — голуб'я, голуб'ятко, голубеня, -тко
Голубецъ — 1) синь, сйнява; 2) гриб Agaricus violaceus — синюха, синяк; 3) кібець, голуб'ятник
Голубизна — блакйт(ь), блакйття
Голубиный — голуб'ячий, голубйний
Голýбить — голýбити, милувáти
Голуби́ть — голубйти, синйти
Голубица — голубйця, голýбка
Голубка — голýбка, голýбонька, гóрлиця, гóрличка, гáлочка
Голубоватый — голубéнький, блакитнявий
Голубоглазый — синєокий
Голубой, голубенькій — голубйй, блакй(і)тний, блавáтний, блакитнéнький
Голубокъ — голубóк, голýбчик
Голубушка — д. **голубка** — голýбонька; моя кохáна! моя гáлочко! моя рйбонько
Голубь, пт. Columba — гóлуб. — **Голубь лѣсной**, G. palumbus — прйпутень. — **Дикій голубь**, C. turtur — гóрлиця. — **Г. дикій, каменный**, G. livia — дйкий гóлуб, дикáрь. — **Голубь гонный, чистый** — тýрман. — **Г. воркунъ**, G. tympanisans — тýркот, (по масті) — с(ь)вітляк, сивáк, біляк
Голубки, рос. Aquilegia vulgaris — оксáмйт, óрлики, дзвінóчки
Голубѣть — голубіти, блакитніти
Голубятина — голуб'ятина
Голубятникъ — 1) голуб'ятник (шýляк); 2) голубнйк
Голубятня — голубнйк
Голый — гóлий. — **Голъ какъ соколъ** — гóлий як бýбон, як турéцький с(ь)в'ятйй. — **Голая истина, правда** —щйра, чйста правда. — **Съ голыми руками** — з порóжніми рукáми, голорýч, голірýч

Голытьба — голо́та, гольті́па́, сіро́ма, бідно́та, злидні, шантрапа́
Голышъ, голякъ — голя́к, голи́ш, голодра́нець, голоколінок, голоколінець, голошта́нько, безшта́нько, злида́рь, харпа́к, сірома́ха; 2) га́лка (камінець круглий); 3) виливок (яйце); 4) рос. Salvia nutans L. — ба́бка, ба́бки, голи́ш
Голь — 1) голи́зна. — **Ѣсть голью** — без хліба їсти; 2) д. **Голытьба** і **Голышъ**. — **Голь съ претензіями** — злидні з пе́рцем
Голѣть — голіти
Гомза — гама́н, капшу́к, кали́тка
Гомзила, гомзиха — жми́круг, грошолу́п, скупиндя́, скупердя́га, скна́ра
Гомзуля — скі́ба, скі́бка
Гомоза — непосидя́(ю)чий, непосидя́чка (спільн. р.), шве́ндя, дзи́ґа
Гомозить, ся — 1) вовту́зитись; вертітися, крути́тися; 2) кишіти, комаши́тися
Гомозня — метушіння, шамотня́
Гомонъ — го́мін
Гондола — гондо́ла, чо́вен
Гоненіе — гоне́ння, у́тиск, пере́сліди, гно́блення
Гонецъ — 1) гоне́ць (р. в. — гінця́); 2) рос. Sedum acre L. — гоне́ць, росхідник, очи́ток, очитки
Гонитель, ница — гони́тель, гноби́тель, ка, напа́сник, ця, ути́скач, переслідовець
Гонка — го́ни, го́нка, перего́ни; перегін (горілки)
Гончарничать — га(о)нчарюва́ти
Гончарный — га(о)нча́рський
Гончарство — га(о)нча́рство, га(о)нчарюва́ння
Гончарь — га(о)нча́р(ь), (жінка) — га(о)нча́риха
Гончій, гончая собака — го́нча, гонча́к
Гоньба — гаяння, гони́тва; 2) їзда, розго́н
Гонять, ся — 1) ганя́ти, ся, гони́ти, ся; 2) переганя́тися
Гора — гора́, (здр.) — гірка, гіронька, (поб). — гори́ще, горю́ка, гори́сько, (без лісу) — ли́са гора́, лисогір, (з плескатою верховиною) — полони́на, (верх гори) — шпиль, (боки гори) — згір'я, згірок, (місце коло гори) — підгір'я. — **Подъ гору** — з горі́. — **Въ гору** — на го́ру. — **Подъ горою** — під горо́ю, по-під горо́ю, на підгір'ї. — **Не за горами** — недале́ко, незаба́ром. — **Какъ гора съ плечь** — як ка́мінь з се́рця, з плече́й. — **Пиръ горой** — бенке́т на сла́ву
Гораздо — ду́же, зна́чно, дале́ко. — **Гораздо лучше** — дале́ко кра́ще
Гораздъ — зда́тний, здібний, доте́пний, вмілий, тяму́щий. — **Кто во что гораздъ** — хто що́ і як уміє
Горбатѣть — горбатіти
Горбина — 1) горби́на; 2) оба́пол, оба́полок, обзьо́л
Горбистый — горбува́тий, горбо́ватий, горба́стий
Горбунъ, нья — горба́нь, горба́ч
Горбушка — окра́єць, окра́йчик, цілу́шка (хліба)
Горбыль — оба́пол, обзьо́л
Горделивый — гордови́тий
Горделивость — гордови́тість
Гордецъ — горду́н, гордій
Гордиться, гордѣть — гордіти, гордува́ти, пиша́тися, пишни́тися; бундю́читися, пиндю́читися
Гордовина, рос. Virburnum Lantana L. — гордови́на, горди́на, чо́рна кали́на
Гордовый — гордови́ний
Гордость — го́рдість, го́рдощі, гордува́ння, пиха́, чвань
Гордыбачить — чва́нити, пиндю́читися (и)індичитися
Гордый, до — го́рдий, пи́шний; чванли́вий, чванькува́тий
Гордыня — д. **Гордость**
Гордянка, гордячка — гордівни́ця
Горе — го́ре, ли́хо, біда́; журба́, ту́га, приту́га. — **И горя мало** — байду́же, ні га́дки. — **Горе-музыкантъ** — цигикач. — **Горе горькое** — ли́хо тя́жке. — **Горю предаваться** — в ту́гу вдава́тися. — **Горе причинять** — завдава́ти жа́лю, ту́ги. — **Съ горя** — з го́ря, з жа́лю, з журби́. — **Съ горемъ пополамъ добыть** — розгорюва́ти, загорюва́ти. — **Себѣ на горе, на свое горе** — собі на безголо́в'я. — **Мыкать горе** — бідува́ти, біди́ти, біду́ тягти́. — **Помочь горю** — запобігти ли́хові
Гореваніе — горюва́ння, сумува́ння, журба́, вбива́ння
Горевать — горюва́ти, жури́тися, сумува́ти, тужи́ти, вбива́тися, побива́тися, в ту́гу вдава́тися
Горевой — бідола́шний
Горельефъ — горо́різьба
Горемыка — бідола́ха, біда́рь, злида́рь, горопа́ха, сірома́ха
Горемычный — бідола́шний, серде́шний, горопа́шний, безща́сний, безтала́нний, сірома́шний
Горенка — покої́к, с(ь)вітли́чка, го́рниця
Горестный — журли́вий, журни́й, смутли́вий, жа́лібний
Горесть — журба́, жаль, сму́ток, ту́га, печа́ль
Горецъ, рос. Polygonum. — **Горецъ птичій**, P. aviculare L. — спори́ш, шпори́ш, муріг, муріжок. — P. bistorta — ра́кові ши́йки, рачки́, ле́вурда. — P. convolvulus L. — берізка, повійка
Горецъ — гірня́к, горя́к, гірський, верхо́винець
Горечь — гіркота́, гі́ркість
Горизонтальный — позе́м(н)ий
Горизонтальность — позе́м(н)ість
Горизонтъ — о́брій, по́зем, виднокру́г, круггля́д. — **На горизонтѣ** — край не́ба, на о́брію
Гористость — го́ряність, горови́тість, гори́стість
Гористый — го́ряний, горови́тий

Горицвѣтъ, рос. Lychnis — гори́ц(ь)віт, зірочки́, зірки́
Горка — 1) гірка, гіронька; 2) спу́скалка; 3) **Красная горка** — весна́-красна́, провідна неділя
Горланить — гала́кати, вигу́кувати, галасува́ти, репетува́ти, горла́ти
Горланъ — горла́нь, горла́й
Горластый — горла́тий
Горленка, горлинка, пт. Columba turtur — го́рлиця, го́рличка
Горло — 1) го́рло, горля́нка, ди́хало. — **Во все горло** — на все́ го́рло. — **Заткнуть кому горло** — заці́пити, заци́цькати, заткну́ти пе́льку. — **Сытъ по горло** — наївся до схочу́; 2) гі(и́)рло
Горловина — джерело́
Горловой — горляни́й, горлянко́вий
Горлупа, горлупникъ, рос. Bunias orientalis L. — гри́цики, гри́цик, свербúга, свербúгуз, свиріпа, катра́н
Горлышко — го́рличко, ши́йка (пля́шки)
Горлянка — 1) рос. Cucurbita Lagenaria L. — ти́ква; 2) рос. Prunella — горля́нка, сухове́ршки, Filago arvensis L. — горля́нка, грудна́ тра́вка, поли́нчик
Горнило — го́рен
Горнильный — горнови́й
Горнистъ — труба́ч, сурма́ч
Горница — го́рниця, с(ь)вітли́ця, по́кій
Горничная — покоївка
Горногорошекъ, рос. Orobus vernus L. — горо́шок горобúний, ди́кий, півники, черевички, зозу́лині черевички
Горнозаводскій — гірни́чий
Горнозаводство — гірни́цтво
Горнокаменный, -ная порода — по́клад камінний
Горнорабочій — гірня́к-робітни́к
Горностаевый — горноста́йовий
Горностай — горноста́й, Factorius ermineus
Горнушка — опічок
Горнъ — 1) го́рен, гу́та (на скляни́х заводах), гарто́вня (в цегельнях); 2) труба́, сурма́
Горный — горови́й, гірни́й, гірськи́й
Городить, ся — городи́ти, ся, (тином) — тини́ти
Городишко — місте́чко, городе́ць
Городище — городи́ще, місти́ще
Городки — скра́клі, кра́глі, цу́рка
Городовой — городови́й, міськи́й
Городъ — місто, го́род. — **Губернскій городъ** — губерніяльне місто
Городской — міський
Городьба — 1) городіння; 2) горо́жа; 3) я́зь, язо́к
Горожанинъ — городя́нин, городя́нець
Горожанка — городя́нка
Горокопъ — гірни́к, гороко́п
Горонить — горени́ти
Гороховидный — горо́шкува́тий
Гороховикъ — горо́хв'я́ник
Гороховина — горохови́ння, горо́хлянка
Гороховица — горо́х (юшка з гороху)
Гороховый — горо́хв'яний, горо́ховий
Горохъ, рос. Pisum sativum — горо́х. — **Г. желтый,** Lathyrus pratensis L. — журавли́ні стрючки́, горо́шок
Горошекъ — горо́шок. — Vicia cracca L. — гадю́чий, горобúний, горо́б'ячий, воро́нячий, ди́кий горо́шок, натяга́ч
Горошина — горо́шина
Горскій — гірський
Горстка — жмінька, го́рстка
Горсть — жме́ня, (в дві руки) — при́горшня, при́горщ(а)
Гортанный — горлови́й, горляни́й. — **Гор. щель, отверстіе** — голосни́ця, glottis. — **Гортанная трава,** рос. Prunella vulgaris — горля́нка, сухове́ршки
Гортань — горта́нка, горля́нка
Горчакъ, рос. Polygonum persicaria L. — гірча́к
Горчать — гіркнути
Горче, горчѣе — гірче, гірќіш(щ)е, гіркіш
Горчить — гірчи́ти
Горчица, рос. Sinapis — гірчи́ця. — Sinapis arvensis L. — свиріпа, свиріпиця
Горчичникъ — гірчи́шник
Горчичный — гірчи́шний
Горшенить, горшеничать — го(а)нчарюва́ти
Горшеня, горшечникъ, ца — го(а)нча́р(ь), гончари́ха, (що виробляє посуду без поли́ви) — гонча́р(ь) білий, (полив'яну) — посу́дник, (що виробляє миски) — ми́сочник
Горшечничать — го(а)нчарюва́ти
Горшечничій — го(а)нчарів, гончаре́вий
Горшечный — 1) горшкови́й. — **Горшечная крышка** — по́кришка; 2) г(а)онча́рський, го(а)нча́рний. — **Горшечный заводъ** — г(а)онча́рня
Горшій, горше — гірший, гірше, гірш
Горшокъ — го́рщик, (здр.) горще́чок, горща́, го́рщичок, горща́тко, горня́, горня́тко, (для борщу) — борщівни́к, (для каші) — кашни́к, кашничо́к, (для зоління) — золійник, золінник, (метальо́вий, мідяний) — баня́к, мідень, мідня́к, (чавунний) — чаву́н. — **Плавильный горшокъ** — ти́гель, (циліндровий) — стовбу́н. — **Не боги горшки обжигаютъ** — не с(ь)в'яті горшки́ ліплять
Горькій — 1) гірки́й; 2) бідола́шний, безща́сний. — **Горькая участь, судьба** — гірка́, лиха́ до́ля, лиха́ годи́на. — **Пить горькую чашу** — бідува́ти
Горьклый — згірклий, прогірклий
Горькнуть — гіркнути
Горьковатый, горьконькій — гірке́нький, гіркува́тий
Горькость, горькота — гіркість, гіркота́
Горѣлка — горілка
Горѣлки — горюду́б
Горѣлое — згарь, зга́рятина, палени́на, шмаляти́на
Горѣлый — горілий, па́лений
Горѣніе — горіння
Горѣть — 1) горіти, (тихо) — же́врiти, бли́ма́ти, (дуже) — пала́ти, палахкотіти; 2) с(ь)віти́тись, блища́ти
Горючесть — горю́чість, па́лкість, палю́чість

Горючій — 1) горю́чий, палю́чий; 2) палки́й. — **Горючія слезы** — гіркі, ре́вні сльо́зи
Горюшко — го́ренько, ли́шенько. — **И горюшка мало** — ба́йдуже́, ні га́дки
Горяченькій — гаряче́нький
Горячесть, горячность — гаря́чість, па́лкість, за́пал; щи́рість
Горячечный — гаря́чковий
Горячительный — гарячли́вий, палю́чий
Горячить, ся — гарячи́ти, ся
Горячій — 1) гаря́чий, жарки́й; 2) палки́й, запальни́й, пальо́ний. — **Горячо** — гаряче́, па́лко; шпа́рко. — **Сгоряча** — зга́рячу, з'о́палу
Горячее — гаря́ча стра́ва
Горячка, мед. Febris acuta — гаря́чка, палю́чка, огневи́ця, жигави́ця. — **Пороть горячку** — гарячи́тися, хапа́тися
Госпиталь, ный — шпита́ль, ний
Господень — госпо́дній, господе́вий
Господинъ — па́н, госпо́дарь; добро́дій. — **Господа** — пано́ве, пани́, па́нство, пано́ве добро́дійство
Господскій — д. **Господень,** па́нський, господа́рський
Господство — панува́ння, господарюва́ння
Господствовать — панува́ти, господарюва́ти
Господчикъ — пано́к
Господь — Госпо́дь
Госпожа — па́ні, добро́дійка, па́ні-ма́тка, господи́ня, па́нійка
Госпожинки — 1) Пречи́ста пе́рша (15 серпня; 2) Спа́сівка (піст перед Пречистою)
Гостейка — го́стійка
Гостекъ — го́стик
Гостепріимный — гости́нний, гостьови́тий, привітни́й
Гостепріимство — гости́нність, гости́на
Гостинецъ — гости́нець, подару́нок, бази́нка
Гостиница — гости́ниця, ви(і)та́льниця, готе́ль, заї́зд
Гостинодворецъ — купе́ць, кра́марь
Гостиный — купе́цький. — **Гостиный дворъ** — ра́туша, ри́нок, купе́цький двір, ряд. — **Гостиная** — с(ь)вітли́ця, ви(і)та́льня, го́рниця
Гостить, ся — гостюва́ти. — **Любящій гостить** — гостюви́тий, (іронично) — до́брий до ха́ти
Гость, я — гість, го́стя. — **Въ гости** — в го́сті, в гости́ну. — **Свадебные гости** — весі́льні го́сті, (про жінок) — прида́нки
Гостьба, гощеніе — гостюва́ння, гости́на
Гостья — го́стя
Государственный — держа́вний
Государство — держа́ва
Государствованіе — державува́ння, панува́ння
Государыня — 1) цари́ця, цісаре́ва, господи́ня; 2) добро́дійка, па́ні
Государь — держа́вець, царь, цісарь, госпо́дарь. — **Милостивый государь** — па́не добро́дію, ласка́вий па́не
Готическій — готи́чний, шпиля́стий
Готовальня — рисува́льне начи́ння, скри́нька з рисува́льним прила́ддям
Готовить, ся — готува́ти, ся, ла́годити, ся, ладнува́ти, ся, лаштува́ти, ся, ладна́ти, ся, решту́ва́ти; припаса́ти
Готовленіе — готува́ння
Готовность — гото́вість, охо́чість, охо́та, хіть. — **Въ готовности** — на поготі́ві. — **Съ готовностью** — охо́че, ду́же ра́до, з охо́тою, за́любки́
Готовый — 1) гото́вий, зла́жений, злашто́ваний; 2) охо́чий, радні́ший, ладе́н. — **Я все готовъ для васъ сдѣлать** — радні́ший все для вас зробити. — **Готовый къ услугамъ** — гото́вий до послу́ги, на послу́ги
Грабасдать — грабува́ти, хапа́ти, га́рбати
Грабежный — грабі́жний, драпі́жний
Грабежъ — грабі́ж, грабі́жка, грабу́нок, харци́зство, драпі́жство, зди́рство
Грабелина, грабловище — гра́бли́ще, грабильно, гра́блисько
Грабельный — грабе́льний
Грабельщикъ, ца — громаділ(ь)ник, ця, гребе́ць
Грабинникъ — граби́на
Грабинный — грабо́вий
Грабитель — 1) грабі́жник, граби́тель, зди́рщик, зди́рця, харци́з
Грабительскій — грабі́жницький, зди́рщицький, харци́зський
Грабить — 1) грома́дити, горну́ти, гребти́; 2) грабува́ти, га́рбати, ша́рпати, рабува́ти, обдира́ти, лупи́ти
Грабли — граблі, (здр.) — грабельки, (поб.) — грабли́ща, грабли́ська, (держало) — гра́блище, гра́блисько, (верхня частина) — вало́к, (коло коси) — грабки́, (кінні) — громаділка
Грабликъ, рос. Potentilla argentea L. — черві́шник, черве́чник, дерев'я́нка, жо́вня
Грабовый — грабо́вий
Грабокъ — грабки́
Грабъ, рос. Carpinus betulus L. — граб, граби́на, (здр.) — грабо́к, (поб.) — граби́ще
Граверъ — різьб'я́р, різьба́р
Гравилатъ, рос. Geum urbanum L. — гребі́ник, виві́шник
Гравировальный — різьб'я́рський
Гравированіе — 1) різьба́, вирі́зування; 2) різьб'я́рство
Гравировать — вирі́зувати, різьба́рити
Гравій — жорства́
Гравюра — ку́ншт, ку́нштик, грав'ю́ра
Градина — гр(я)ади́на
Градирня — граді́льня, випа́рня
Градировать, ся — випа́рювати, ся, граді́лити, ся
Градированіе — граді́лення
Градный, градовой — гра(я)дови́й
Градобитіе, градобой — гра(я)добі́й
Градоначальникъ — городни́чий, нача́льник міста
Градусникъ — тепломі́р
Градусъ — ступі́нь, гра́дус
Градъ — 1) го́род, мі́сто; 2) гряд, град

Гражданинъ, ка — громадя́нин, ка; городя́нин, ка
Гражданскій — 1) громадя́нський; 2) шта́тський, цивільний. — **Гражданское право** — цивільне пра́во. — **Г. мужество** — громадя́нська мужність. — **Г. долгъ** — громадя́нський обов'язок
Гражданстсвенность — громадя́нськість, цивіліза́ція
Гражданство — громадя́нство
Грамматика, -тическій — грама́тика, мо́вниця, граматичний
Грамота — 1) гра́мота; 2) письмо́, письме́нність
Грамотей — грамотій, письма́к, письме́нний
Грамотка — циду́лка, гра́мотка
Грамотность — письме́нність
Грамотный — письме́нний
Гранатъ, гранатный, дерево Punica granatum і камінь Silex granatus —грана́т, грана́товий
Грандіозный — величний
Граненый — гранча́стий, шліхо́ваний, гра́нче(а)ний, ру́бче(а)ний
Граненіе — шліхува́ння
Гранильщикъ — шліха́рь
Гранильный — шліхова́льний, гранча́льний
Гранистый — гранча́стий, ру́бчастий
Гранить — шліхува́ти, гранчи́ти
Граница — гра(я)ни́ця, кордо́н, межа́, (поміж ланами і частинами поля) — обміжок, (доріжка по межах) — су́голов, су́головки. — **Выйти изъ границъ** — перейти́, ступи́ти через край, переборщи́ти
Граничить — гра(я)ни́чити, межува́ти
Граничный — гра(я)ни́чний, суме́жний
Гранка — 1) шліхува́ння, гра́нчення; 2) близня́та (про горіхи)
Грановитый — гранча́стий, ру́бчастий
Гранъ — ґран
Грань — 1) д. **Граница;** 2) грань, гра́нка, ріг, руб, край, обру́б; 3) карб, зару́бка
Грасировать — га́ркати, гарка́вити
Графинъ — кара́фка
Графиня — грапи́ня, графи́ня
Графить — линюва́ти, графи́ти
Графленный — линьо́ваний, гра́флений
Графскій — гра́фський, гра́пський
Графство — гра́фство, гра́пство
Графъ — граф(п)
Грачевій, грачиный — граків, грачи́ний
Граченокъ — граченя́, -тко
Грачъ, пт. Corvus frugilegus — грач, грак, га́йворон
Граять — кра́кати
Гребеница — клю́чча
Гребенка — 1) гребінка, гребіне́ць, гребінчик
Гребенной — гребінний. — **Гребенная трава,** рос. Celosia cristata L. — гребіне́ць, півники
Гребеночный — гребінце́вий
Гребенчатый — гребіня́стий
Гребенщикъ — гребінни́к
Гребень — 1) д. **Гребенка;** 2) (у птиць) —гре́бінь; 3) верх, вершо́к, (гори) — шпиль
Гребецъ — гребе́ць, громадільник
Гребло — стрихівка, стриха́ч, стрих. —**Насыпать въ гребло, подъ гребло** — встрих, під стри́х, вщерть насипа́ти
Гребля — гребови́ця; 2) гребня́; 3) гре́бля
Гребневидный — гребіня́стий
Гребной — гребни́й, громадільний
Гребокъ — 1) д. **Гребло;** 2) гра́са, (мулярський струмент); 3) ло́пать (в колесі млиновім)
Гребта — турбо́та, кло́піт, нудьга́, сум
Гребтѣть — ну́дитись, нудьгува́ти, сумува́ти
Гребунечки (до дітей) — ру́ченьки
Гредиль — гряділь, ва́лець у плу́зі
Греза — 1) мара́, мана́, сон; 2) мрія
Грезить, ся — 1) д. **Бредить;** 2) мріяти, ся, ма́рити, ся, верзти́ся, у хма́рах літа́ти, химе́ри ганя́ти
Гремучій — грімля́чий, гуркотя́чий, гуркотли́вий, грімли́вий
Гремушка — ту́ркальце, тара́хкальце
Гремѣть — 1) греміти, грімотіти, гуркотіти, грюкотіти, (злехка) — нагріма́ти, (здалека)— стугоніти; 2) брязча́ти, брязкотіти
Гремѣніе — грімотіння, гуркотіння
Гремячь — джерело́
Гренокь — грінка
Гренуть — гребну́ти (веслом)
Грести, гресть — гребти́, грома́дити, горну́ти, згорта́ти, згрома́жувати
Грецкій орѣхъ, рос. Juglans regia Ł. — ліско́вий горіх
Греча, рос. Polygonum fagopyrum — гре́чка
Гречанка — греки́ня
Греческій — гре́цький
Гречина, рос. Achillea — деревій, кріва́вник, серпоріз
Гречиха — д. **Греча.** — **Птичья гречиха,** рос. Polygonum aviculare L. — моріг, спори́ш, шпори́ш
Гречишный — греча́ний
Гречище — греча́нище, гречківка
Гречневикъ — греча́ник, стовпе́ць
Грибной — грибови́й
Грибъ, рос. Fungus — гриб, гу́ба. — Agaricus Campestris L. — печери́ця. — Ag. deliciosus L. — ри́жик, рижо́к. — Ag. meleus Vahl. — опе́ньок, опе́ньки. — Ag. foetens Pers. — валу́й. — Ag. Necator Pers. — вовня́нка. — Ag. Prunulus Pers. — підсли́вники, підви́шні. — Ag. Russula Schäff. — сирої́жка. — Ag. subdulcis Pers. — біля́нка. — Ag. violaceus L. — синю́ха, синя́к. — Ag. muscarius L. — мухомо́р, море́мух(а). — Ag. melinoides Bull. — говору́шка. — Boletus Calopus Fr. — підду́бень, підду́бок. — Bol. edulis Bull. — білий гриб, борови́к. — Bol. luteus L. — маслю́к, козе́л. — Bol. pachypus Fr. — піддубо́вик. — Bol. scaber Bull. — підгре́б, чорни́ш, ба́бка, під'осичник; (ще народні назви грибів): стерня́вка, пістря́к, товстяки́, свиня́к, пожа́рки, ковпачки́, зелену́шки, лисички́, їжачки́ і т. и.

Грива — 1) гри́ва; 2) **Конская грива,** рос. Eupatorium cannabinum L. — сіда́ч, сіда́ш
Гривачъ — грива́нь, грива́ч
Гривенникъ — гри́веник (срібна монета — 10 коп.); двадця́тка
Гривистый — грива́стий, грива́тий, грива́нь, грива́ч
Гривна — гри́вня
Гримасничать — криви́тися, копи́литися, копи́лити гу́бу, оскіря́тися
Грипъ, мед. — жа́ба, хри́пка
Грифъ — 1) пт. Gryраёtus barbatus, гриф; 2) ру́чка (муз. інструмента), де́ржало (шаблі)
Грифель — гри́фель, писа́ло
Гробница — 1) домови́на; 2) надгро́бок
Гробовой — гробови́й, моги́льний. — **До гробовой доски** — до са́мої сме́рти, до віку
Гробъ — труна́, домови́на, (дубова) — дубови́на, гріб, (кришка) — віко. — **Въ гробъ глядитъ, одной ногой въ гробу** — на ла́дан ди́ше, на тонку́ пряде́, три чи́сниці до сме́рти. — **Вогнать, свести кого въ гробъ** — на той с(ь)віт загна́ти. — **До гроба, по гробъ** — до сме́рти, по вік, по́ки с(ь)віт со́нця. — **Гроба́** — гробови́ще, гробки́, кладови́ще, могилки́
Гробъ-трава, рос. Vinca minor L. — барвінок, хреща́тий барвінок
Грогъ — пу́нш
Гроза — 1) гроза́, бу́ря, хуртови́на, грім з бли́скавкою; 2) грізьба́
Гроздоватый, гроздовидный — гро́нистий
Гроздь, грудь — гро́но, гро́на, (здр.) — гро́нка, гро́ночка, ке́тяг, ки́тях, ки́тя, ки́тиця, кім'ях. — **Вязаться въ грозды** — гро́нитися. — **Гроздъ-песій,** рос. — а) Lonicera xylosteum L. — жи́молость; б) Solarium Dulcamara L. — во́вчі я́годи, гли́стник, глистя́к, пасли́н, пасльо́н
Грозность — грі́зність, суво́рість, страшли́вість
Грозить, ся — грози́ти, нахваля́тися, похваля́тися, погрожа́ти, погро́жувати, страха́ти
Грозный — грі́зний, страшни́й
Грозовой — грозови́й, грімови́й
Громадина — здорова́нь, ве́лич, герге́па, горго́па (про жінку)
Громадность — вели́кість, величе́зність
Громадный — величе́нний, величе́зний, здорове́нний
Громила — палі́й, погро́мник, пусто́шник, харци́зник
Громить — розбива́ти, руйнува́ти, плюндрува́ти, громи́ти
Громкій, ко — голосни́й, но, гучни́й, но, гомінки́й, грімки́й, ко, бучни́й
Громкость — го́лосність, гу́чність
Громовержецъ — громови́к, громоки́дець, громове́ржець
Громовникъ — громови́к
Громовой — грімови́й, грімни́й. — **Громовая стрѣла (Фульгуритъ, Белемнитъ)** — стрі́лка, чо́ртів па́лець, громови́на

Громогласіе, -сно — грі́мність, грі́мно, го́лосно
Громоносный — громоно́сний
Громогласный — грімни́й, голосни́й
Громоздить, ся — 1) нагрома́жувати, ся, накопи́чувати, ся, копи́чити, ку́пити, ся; 2) мости́ти, ся, злá́зити, теліщити, ся
Громоздкій — ванта́жистий, невкла́дистий, накопи́чений
Громоотводъ — грі́мозві́д, грі́мостя́г
Громче — голосні́ш(щ)е, гучні́ш
Громъ — грім, гу́ркіт, гуркотне́ча, гуркотня́
Громыхать, громыхнуть — гри́мати, гуркоті́ти, грю́кати, грюкоті́ти, торохті́ти, гу́пати, грю́кнути, торо́хнути, бу́хнути, гу́пнути
Гротъ — пече́ра. — **Гротъ-мачта** — сере́дня що́гла
Грохнуть, ся — бебе́хнути, гри́мнути, ся, бу́хнути, ся, ге́пнути, ся
Грохотаніе — 1) гу́ркіт, гу́ркання, гуркотне́ча, гуркота́ння, грюк, гри́мання; 2) ре́гіт, регота́ння
Грохотать — 1) гу́ркати, гуркоті́ти, грю́кати, грюкоті́ти; 2) регота́ти, ся
Грохотить — пересіва́ти, точи́ти (на решеті)
Грохотунъ, грохотунья — реготу́н, ха
Грохоть — д. **Грохотаніе 1 і 2;** 2) решето́, дармо́й, прото́ка
Грохъ — гуп, бух, геп, торо́х, грюк
Грошевой, грошовый — шагови́й, гро́шовий
Грошъ — шаг, гріш
Грубить — грубія́нити
Грубость — гру́бість
Грубъ, рос. Stellaria holostea — зо́рочник, чисте́ць лісови́й
Грубый — 1) гру́бий, товсти́й, тверди́й, цупки́й, жо́рсткий; 2) гру́бий, незвича́йний, нече́мний. — **Грубое невѣжество** — те́мна темно́та
Грубѣть — грубі́ти, грубі́шати, гру́бнути, дича́віти
Груда — 1) ку́па, копи́ця; 2) гру́да, (зб.) — груддя́
Груда(и)стый — груди́стий, цицька́тий
Грудашникъ, рос. Malva crispa — городови́на, дзі́ндзівер
Грудина — грудни́на
Грудница — 1) моло́шниця; 2) рос. Malva L. — кала́чики, проскурки́
Грудной — грудни́й, груди́нний. — **Грудная кость** — грудни́на, грудни́ця, (у птиць) — кобилка. — **Грудной ребенокъ** — немовля́тко, цицькова́ дити́на. — **Грудной портретъ** — погру́ддя. — **Грудная игла,** рос. Zizyphus vulgaris — де́рен
Груднышъ — немовля́тко, цицькова́ дити́на
Грудь — гру́ди, пе́рси, пе́рса, (у жінок) — ло́но, ци́ця, ци́цька; грудни́на, грудни́ця. — **Отнять ребенка отъ груди** — одлучи́ти дити́ну
Груздь, гриб Agaricus piperatus — гру́зд
Грузило — грузи́ло, гру́зиво, грузо́к
Грузить, ся — ванта́жити, хурува́ти, ся, нава́жувати
Грузкій — важки́й, тяжки́й

Грузнуть — 1) грýзнути, вгрузáти; 2) наливáтися (про груди й ви́(і)м'я)
Грузный — важки́й, тяжки́й, гладки́й
Грузнѣть — вáжчати, тя́жчати, глáдшати
Грузовой — вантáжовий, грузови́й
Грузовщикъ — вантáжник, грузчи́к
Грузъ — вагá, вантáж, тя́жар, груз
Грунтъ — грунт, ґрунт. — **Песчаный грунтъ** — піскувáтий ґрунт, піскýн. — **Г. песковатый** — сýпісок. — **Г. черноземный** — чорнóземля, чорнóзем. — **Г. глинистый** — гли́нка. — **Грунь, грунца** — трюх, трух, трю́хання, тю́пання. — **Ѣхать грунцою, ѣхать на груняхъ** — трю́хати, трюшкóм, трюхи́кати, трýхати, тю́пати, тю́пки, тю́пці, підтюпцем
Група, рос. Symphytum officinale L. — жи́вокість, прáвокіст, костолíм, волóвий язи́к
Группа — гурт, громáда, збірка, кýпа, грýпа (шкільників)
Группировать, ся — гуртувáти, ся, громáдити, ся, кýпити, ся, кýпчити, ся
Группированіе, группировка — гуртувáння, кýпчення, групувáння
Грустить, ся — жури́тися, смути́ти, ся, смуткувáти, сумувáти. — **Мнѣ грустится** — сýмно мені, жýрно
Грустный — жýрни́й, сумни́й, смутни́й, жалібни́й
Грусть — журбá, смýток, жаль
Груша, рос. Pyrus communis — грýша, грýшка; (окр. породи): гли́ва, дýля, пáнна, бéра, бáба, хунтівка, рáння, пізня і т. и., (пригнилі грушки) — гнили́ці. — **Земляная груша,** Helianthus tuberosus — бýльба, волóська ріпа
Грушевидный — грушкувáтий
Грушевка — дулівка, грушівка
Грушевый — грушéвий, грушкови́й
Грыжа — ґилá, гилá, порýха, гризь
Грыжевникъ, рос.: а) Gnaphalium dioicum — нечýй-вітер, нечýївка, б) Sedum acre L. — гонéць, молодéнь, росхідник, чи́стик, чистéць, в) Veronica chamaedrys L. — безвéршки, блаки́тні óчки, одхáсник, приворóтки, клад, росхідник, гадю́че зілля (гал.), г) Achillea millefolium — деревíй, крівáвник, серпоріз, білоголóвник
Грыжевой — ґи́лавий
Грыжникъ — 1) ґилýн, ґилáй, ґи́лавий; 2) рос. Herniaria glarba L. — остýдник, гладýн, грім, собáче ми́ло
Грыжница, рос. Ajuga reptans L. — суховéршки, гостровéршки, дівчáча красá, горля́нка
Грыжучка, рос. Lychnis flos cuculi L. — с(ь)мілка, боця́нки, черепáшні черевички
Грызть, ся — гри́зти, ся, точи́ти, ся, свари́ти, ся. — **Тоска грызеть** — журбá, нудóта сýшить. — **Грызть орѣхи** — лýскати, лýщити горіхи
Грѣлка — грілка
Грѣнокъ — грінка
Грѣть, ся — гріти, ся
Грѣховный — гріхóвний, грішний
Грѣховодникъ, ца — гріховóдник, ця
Грѣхопаденіе — гріх, гріхозблýд
Грѣхъ — гріх; винá. — **Вводить въ грѣхъ** — до гріхá довóдити. — **Смертный грѣхъ** — смертéльний гріх. — **Есть тоть грѣхъ** — нігде прáвди діти
Грѣшить — 1) гріши́ти, согрішáти; 2) грі-хувáти
Грѣшникъ, ца — грішник, ця
Грѣшно — гріх, (до дітей) — грішка, грішки
Грѣшный — грішний; ви́нний
Гряда — ряд, стя́га; кря́ж; гря́дка, гряди́на
Грядка — 1) жéрдка; 2) **Грядки** — а) полýдрабки (у возі), б) щаблі (в драбині)
Грядной — грядкови́й
Грядущій — прийдéшній, надхóдячий
Грязища — болоти́сько
Грязнить, ся — каля́ти, ся, бруди́ти, ся, брудни́ти, масти́ти, ся
Грязнуля, грязнуха — задріпа, затьóпа, брудни́ця, нетіпáха, мýрза, нехлю́я
Грязнуть — грýзнути
Грязный, но — кáльни́й, кáлни́й, брудни́й, чóрна (про сорочку)
Грязнѣть — брудніти
Грязь — кал, бруд, болóто, грязь, багнó, (густе та берýчкé) — твань, тванюка, (засохле) — закáл, (замерзле) — грýда, кóлоть, (на тілі) — нéчисть, леп, ріпиця, (на голові у малих дітей) — тімени́ця
Грянуть — 1) грімнýти, загреміти, загуркотіти, загрюкотіти; 2) удáрити, ки́нутись; 3) сипнýти, прибýти, гýлькнути
Грянуться — д. **Грохнуться**
Гýба — 1) гýба, (здр.) — гýбонька, (мн.) — гýби, гýбки, гýбоньки, губеня́та. — **Отвислыя губы** — вáрг(ґ)и, кáпиці. — **Прикусить губу** — прикуси́ти язи́ка; 2) гриб Polyporus — гýбка, трут, трýтник. — **Губа березовая** — березня́к
Губá — затóка, сагá, зáводь (морська)
Губанъ, губарь, губачъ — губáнь, губáч, губрíй, губáтий
Губастый — варг(ґ)áтий
Губернія, губернскій — губéрня, губéрський, губерніяльний. — **Г. городъ, житель** — губéрське місто, губéрня; губéрець
Губитель, ница — згýбник, ця, згýбця
Губительный — згýбний
Губительство — згýба
Губить, ся — губи́ти, ся, напасти́ти, занапащáти, ся, ни́щити, ся, (час) — трáтити, марнувáти час
Губчатый — губкувáтий, дірчáстий, дірчáтий, діркувáтий
Губной — губни́й
Губошлепъ — 1) роззя́ва, ґáва; 2) базікало
Гугу, (тільки у виразі) **«ни гугу!»** — ні чичи́рк, ані телéнь
Гуденіе — бри́нькання
Гудила, гудильщикъ — гудíй, гудýн
Гудить — бри́нькати, циги́кати
Гудокъ — гудóк; дри́мба (муз. зáбавка)
Гудѣть — гудіти, густи́, (про вогонь) — гоготіти; гурчáти, хурчáти

Гужъ — гуж. — **Гужомъ** — а) на ху́рах, на воза́х; б) гуже́м, ва́лкою
Гузица, пт. Motacilla — трясогу́зка, трясихвіст, трясихвістка
Гузка — гу́зка (напр., яйця, веретена то-що); (в мішка) — гузи́рь, гу́зір, (у птиць) — ку́прик.
Гулевой — гуля́щий
Гулить — 1) агу́кати, ус(ь)міха́тися; 2) тішити, ба́вити
Гулкій — гучни́й
Гулливый — гульли́вий, гуля́щий
Гулъ — 1) гу́к, го́мін, гу́ркіт; 2) луна́
Гульба — гульня́
Гульбище — гу́лянка, гри́ще
Гульникъ, рос. Trapa natans L. — боло́тні, водяні, чо́ртові горіхи
Гулючки — піжмурки, жму́рки, пана́с, куцю-ба́ба, ціці-ба́ба
Гулявникъ, рос. Sisymbrium officinale L. — сухоре́брик, сухоре́бриця
Гуляка — гультя́й, (зб.) — гульвіса, гультя́йство
Гулянье — гуля́ння, гу́лянка, гу́лі
Гулять — гуля́ти
Гуляться — 1) гуля́тися; 2) полюва́ти, (про собак і вовків) — тікатися, (про корів) — бігати
Гуляфный — шипши́новий
Гуляфъ, рос. Rosa canina L. — шипши́на, ро́жа ди́ка, шипча́к
Гуманность, гуманный, но — лю́дяність, лю́дяний, но, гума́нний, гума́нність
Гуменный — токови́й, гуме́нний
Гуменце, гуменцо — гуме́нце. — **Гуменце попопо,** рос. Leontodon taraxacum L. — кульба́ба
Гумно — тік, (де молотять кіньми) — гарма́н, (місце перед током) — передтік, (за током) — пригуме́нок, (для стирт) — стожа́рня, стого́висько, по́дина, поде́ння, (будинок) — клу́ня стодо́ла
Гуньба — 1) рос. Melilotus coerulea Zam. — бурку́н-зілля, сірозілля; 2) пліснявка
Гунявый — шолуди́вий
Гунявѣть — шолуди́віти
Гуртовой — гуртови́й
Гуртовщикъ — 1) гуртівни́к, гуртови́к; 2) згінщик, гуртопра́в
Гуртъ — 1) згін, гурт. — **Гуртомъ** — гурто́м, валом
Гурьба — юрба́, юрма́, на́товп
Гусарня — гуся́тник, гусни́к
Гусаръ — 1) гуса́рин; 2) пи́нхва
Гусеница — 1) (Eruca) — гу́сениця, (зб.) — гу́сінь, о(гу)се́льня; 2) рос. Potentilla anserina L. — гу́сячі лапки́, золотни́к, золототи́сячник, пов'я́зок, м'яку́ш
Гусенокъ, гусенышъ — гуся́, гуся́тко, гусеня́, гусеня́тко
Гусиница, рос. — 1) д. **Гусеница 2**; 2) Orobus Vernus L. — горо́шок горобйний, серде́шна трава́, череви́чки, півники
Гусинникъ, рос. Achillea millefolium L. — дереві́й, кріва́вник, серпоріз
Гусиный — гу́сячий, гуси́ний. — **Гусиный (млечный) путь** — Бо́гів шлях, чума́цька дорога. — **Гусиная кожа** — си́роти (на шкірі у люди́ни). — **Гусиная лапка, нога,** рос.: а) Chenopodium — лобода́; б) Alohamilla vulgaris L. — при́воротень. — **Гусиный лукъ,** рос. Gagea lutea Schult — підзо́рушний ряст, G. pusilla — гуся́тник
Гусли — гу́слі, (здр.) — гу́сельки, цимба́ли
Гуслистъ, гусляръ — гусля́р
Густель — гу́ща
Густера — 1) риба Abramis blicca, vimba — густи́ра; 2) гущиня́, гуща́вина, густвина́
Густехонекъ — густісінький, густе́сенький
Густи — д. **Гудѣть**
Густить — густи́ти, згу́стювати
Густнякъ — гуща́вина
Густоватый — густе́нький; круте́нький
Густой — густи́й, (про тісто, кашу) — туги́й, крути́й, (про рослину, про збори в одежі) — рясни́й
Густолиственный — ряснолистий
Густость, густота, густыня — гу́стість, густиня́, гущиня́, гущина́, гуща́вина.
Густѣть — густіти, густішати, гу́снути, тугішати, тужа́віти
Гусыня — гу́ска
Гусь, пт. Anser — гуса́к (самець), гу́ска, (самиця), (мн.) — гу́си. — **Гусь китайскій,** Anser cygnoides — ґерґе́ля. — **Гусемъ, гуськомъ** — ши́лом (з третьою конякою попереду), (про птиць) — ни́зкою, ключе́м, (про їзду) — гуже́м, ва́лкою
Гусятникъ — гусяр(ь) (людина)
Гусятина — гуся́тина
Гусятня — гуся́рня, гусни́к, гуся́тник
Гуторить — бала́кати, гомоніти
Гуща — гу́ща, фус
Гущаной — гущови́й

Д.

Да — 1) так, еге́, еге́ж, авже́ж, а я́к же, а-я́. — **Ни да, ни нѣть** — ні так, ні ся́к; ні те́, ні се́; 2) та, і. — **Да-и** — тай; 3) але́, та; 4) неха́й, най, гайдгайд
Дабы — аби́, щоб
Давалецъ — дава́лець
Давальщикъ — даве́ць, дава́ч, дадій
Давальщица — дадійка
Даваніе — дава́ння
Давать, ся, дать, ся — дава́ти, ся, да́ти, ся. — **Давать въ долгъ** — на́бір дава́ти, навіря́ти, ві́рити, боргува́ти. — **Д. взаймы** — позича́ти, у по́зичку дава́ти. — **Д. въ обрѣзъ** — ви́давцем дава́ти. — **Д. на слово** — на ві́ру да́ти. — **Д. клятву** — заприсягти́сь,' поклясти́сь. — **Дать другой оборотъ дѣлу**

— повернути справу. — **Д. отчеть** — здати справу. — **Д. отступного** — одчіпного дати. — **Д. очную ставку** — звести віч-на-віч, на очі. — **Д. таску** — прочухана дати. — **Д. тумака, толчка** — стусана дати. — **Д. тягу, стрекача, стречка** — дранути, дмухнути, дременути, чкурнути, п'ятами накивати. — **Д. себя знать, помнить** — в знаки, в тямки, в пам'ятку датися, впектись. — **Д. залпъ** — випалити. — **Д. всѣмъ** — обдати. — **Д. шпоры** — стиснути острогами. — **Ни дать, ни взять** — точнісінько, достоту. — **Дай, дайте** — дай, дайте, ке, кете

Давить, ся — душити, ся, гнітити, давити, ся, тиснути, стискати, ся, чавити, ся

Давича — допіро(у), недавно

Давишній — недавній, ось тільки бувший

Давка — тіснота, тижба, тиск, завіз (багато підвід)

Давленикъ, ца — вішал(ь)ник, ця

Давленіе — давління, гніт, тискання, тиск

Давненько, давнехонько — давненько, давнесенько, давнісінько

Давнишній, давній — давній, давнісінький, колишній, (дуже) — бо'знаколишній, відколишній, ка'знаколишній

Давно — давно; віддавна, відколи. — **Давно когда-то** — давно колись. — **Давнымъ давно** — бо'знаколи

Давность — давність, давнина

Давнопрошедшій (минувшій) — спозадавній, давноминулий, бо'знаколишній, давнезний

Даже — аж, навіть

Дакальщикъ, ца — потакач, ка, такач, ка, підбрехач

Даканье — такання

Дакать — такати, підтакувати

Далекій, дальній — далекий, дальній

Далёко, далéко — далеко, (здр.) — далеченько, (поб.) — геть далеко. — **Тамъ далеко** — ген-ген. — **Далеко ему до него** — далеко куцому до зайця

Далековато — подалеко, далеченько

Далекодостигающій — далекосяжний

Далекость — далекість

Далина, даль — далина, далечина, далечінь, далеч

Дальновидность — прозірливість, обачність, далекоглядність

Дальновидный — далекоглядний, обачний

Дальнозоркій — далекозорий

Дальше, далѣе — дальш, дальше, далій, далі

Дама — 1) пані, панія, дама; 2) (в картах) — краля, вишник, дамка

Дамá, дамяскъ — едамашка

Дамба — гребля, гатка, загат

Дамочка — панійка, дамуня

Дамскій — панійський, паніїн

Данная — запис (на ґрунт)

Данное (матем.) — визначене, визначене число, дане

Данникъ, ца — данник, ця, голдівник, ця

Дань — данина, дань

Дареніе — дарування

Даритель, ница — дарець, дарійник, дарівник, ниця

Дарить — дарувати. — **Даренный** — дарований

Дармоѣдъ — дармоїд

Дарованіе — 1) дарування; 2) дар, дотепність, талан, хист, кебета

Даровитость — талановитість

Даровитый — здатний, талановитий, таланний, кебетний, удатний

Даровой — дарований, дармовий, даремний

Даровщина — даремщина, даровизна, дурниця. — **На даровщинку** — на дурницю, на дурничку, дурничками

Даромъ — 1) дарма, дурно, даремне, на дурницю, за так грошей, за спасибі, за пів-дарма; 2) марне; 3) **Даромъ что** — дарма що, хоч

Дарственный — даровинний

Даръ — дар, дарунок, подарунок, даровизна

Датель — давець, дадій, давач. — **Дательный падежъ** — третій, давальний відмінок

Дача — 1) давання; 2) виплат; 3) хутір, підворок; 4) дача

Дачникъ — хуторянин, дачник

Даяніе — 1) даяння; 2) данок, данка

Два — два. — **Два съ половиной** — півтретя

Двадцатикопѣечникъ — сороковець, (р. сороківця)

Двадцать — двадцять, двадцятеро

Дважды — двічі. — **Дважды два** — двічі по два

Дверь — двері. — **Дверь опускная** — ляда. — **Двери одностворчатыя, двустворчатыя** — поодинчі, подвійні, двійчасті. — **Дверца, дверка, дверцы** (у брамі) — хвіртка, хвірточка, дверцята

Двигательный — движний, порушаючий, рухаючий

Двигать, ся, двинуть, ся — двигати, ся, двигнути, ся, совати, ся, сунути, ся, рухати, ся, рушати, ся

Двиганіе — двигання, совання

Двигательница — движниця

Движеніе — рух, порух, рушання, двиг. — **Движеніе впередъ** — поступ. — **Невольное движеніе** — відрух

Движимость — 1) рухливість; 2) рухомість, рухоме добро, добро, худоба (скотина), збіжжа, (мале) манатки, мизерія, злидні

Движимый — 1) рухомий, рухливий; 2) зрушений, порушений

Двое — двоє, двоєчко, двойко, двох

Двоебрачіе — другий шлюб, двуженство

Двоеглавый — двоголовий

Двоедушіе — лукавство, хвальшивство, нещиріість.позавічність, двоєдушність

Двоедушничать — лукавити

Двоедушный — лукавий, нещирий, хвальшивий, позавічний, позавічник, -ниця

Двоеженець — двужон

Двоезубець, рос. Bidens — череда, собачки, собачі реп'яхи, стрілки

Двоекратно — двічі

Двоекратный — двохразовий

Двоелистникъ — д. **Бѣлокопытникъ**

Двойка — пара, (в картах) — двійка

Двоильный — перегінний. — **Д. кубъ** — лéмбик
Двойни — двійня́та, близня́та, близнюки́
Двойникъ — двійни́к
Двойничникъ — близня́, -тко, близню́к
Двойной — подвійний, двоїстий, двійни́й
Двóйня — 1) пáра; 2) д. **Двойни**
Двойственно — подвійно, вдвóє
Двойственность — подвійність, двоїстість
Двойственный — подвійний, двоїстий, двійни́й
Двоить, ся — 1) двоїтися, подвóювати, ся; 2) переганя́ти (через лéмбик)
Двойчатка — 1) близня́та, близнюки́ (про овочі, оріхи, горшки то-що); 2) двійчáтка (нагайка)
Двойчатый — подвійний, двійчáстий
Дворецкій — клю́шник, (стар.) — шафáрь
Дворецъ — дворéць (р. двірця), палáц, палáти
Дворить — щасти́ти, вести́сь
Дворникъ — двірник
Дворничиха — двірничка
Дворничій — двірницький, двíрників
Дворня — двірня, двораки́, чéлядь
Дворной — дворови́й
Дворовый — двірськи́й. — **Дворовый человѣкъ, дворовая дѣвка** — дворáк, двірка
Дворцовый — двірцéвий, палацóвий
Дворъ — двір, двóрище, подвір'я, надвір'я. — **Задній, черный дворъ** — задвірок. — **Постоялый дворъ** — заїздни́й двір, заїзд. — **Скотный дворъ** — обóра, загін, загорóда, кошáра. — **Гостиный дворъ** — купéцький дім. — **Взять зятя во дворъ** — у прийми взяти. — **Дворъ обо дворъ** — двір з дворóм. — **На дворѣ** — на двóрі. — **Не ко двору** — не до діла, не до рéчі. — **Со двора** — знадвóру
Дворняга — двірня́к, надвірний пес
Дворянинъ, дворянка — дворяни́н, шля́хтич, дворя́нка, шляхтя́нка
Дворяниться — пани́ти, панóшитися, удавáти пáна
Дворянскій — дворя́нський, шляхéцький
Дворянство — дворя́нство, шляхéцтво, шля́хта, пáнство
Двоюродный братъ, сестра — брат, сестрá у пéрвих, у пéрших
Двоязычіе — двознáчність, нещи́рість
Двоязычный — двознáчний, нещи́рий
Двоякій — двоя́кий, подвійний
Двоякость — двоя́кість, двознáчність
Двубортный — дворя́дний
Двувесельный — двовеслóвий
Двугласный — двоголóсий
Двугодичный, двугодовалый, двухлѣтній — двохлітній, двори́чний
Двугорбый — двогóрбий
Двугривенникъ — сороковéць (р. сороківця)
Двуденный, двудневный — дводенний, двадньóвий
Двудольный, двулопастный, бот. Dicotyledones — двочасткóвий
Двудонный — дводенний
Двуколка — бідá, бідка
Двукопытный — рáтишний, двокопи́тний
Двукратно — двічі, два рáзи
Двукрылый — двокри́лий
Двуличный — 1) (про тканину) — міньóний, одмітний; 2) лукáвий, нещи́рий, хвальши́вий, позавічний
Двумѣсячный — двохмісячний
Двуногій — двонóгий, двохнóгий
Двуносый — двонóсий
Двуполый (Hermaphrodite) — двоснáстий
Двусложный — двоскладóвий
Двусмысленность — двознáчність
Двусмысленный, но — двознáчний, но, річ на двóє, і сяк і тáк
Двуспальный — подвійний (про ліжко)
Двурогій — дворóгий
Двурукій — дворýкий
Двуствольный — подвійний (про рушницю). — **Двустволка** — подвійка, дубельтівка
Двустворчатый — двійчáтий, подвійний
Двусторонній — двобóкий, двосторóнній
Двустишіе — двóстих
Двусѣменодольный — д. **Двудольный**
Двухкопеечникъ — дві копійки, сьомáк
Двухкопеечный — двохкопійкóвий
Двухмачтовый — двощóглий
Двухлѣтіе — дворíчча, дворік
Двухнедѣльный — двохтижньóвий, двохтижнéвий
Двухохлый — двочýбий
Двухэтажный — на два пóверхи, двопóверхий
Двѣнадцать — двана́дцять
Двѣсти — двісті, двіста
Де — мов, мовля́в
Дебелый — дебéлий, опáсистий
Дебоширить — бешкетувáти, шурубýрити, бýчу збивáти, галабýрдити
Дебоширъ — шибеник, шибáй-головá, галабýрдник, урви́-головá, галати́н
Дебошъ — бéшкет, дéшпет, галабýрда
Дебрь, (частіше мн.) **дебри** — нéтря, пýща; байрáк
Деверъ — дівер, швáґер
Девесилъ, девятисилъ, рос. Inula Helenium L. — дивоси́л, омáн. — **Девесилъ бѣлый,** Garlina vulgaris — одкáсник
Девизъ — гáсло
Девяносто — дев'янóсто, дев'я(ть)деся́ть
Девятерикъ — дев'ятери́к
Девятильникъ, рос. — 1) Achillea nobilis L. — деревій, кривáвник, серпоріз; 2) Tanacetum vulgare L. — нáвротич, пи́жмо, приворóтень, коровáй, наворóтень
Девятины — дев'яти́ни (поминки в 9-й день)
Девятка — дев'ятка
Девять — дéв'ять, дéв'ятеро. — **Девять съ половиной** — півдесята
Девятьсотъ — дев'ятьсóт
Деготница — мазни́ця
Деготь — дьóготь, діготь, (коло осі) — колóмазь
Дегтярка — 1) бóчка з дьóгтем; 2) рос. Conium maculatum L. — блекотá, си́кавка
Дегтярная — дігтя́рня
Дегтярникъ — дігтя́р, смоля́р
Дегтярный — дьогтьови́й, дігтеви́й
Дегтярня — дігтя́рня (де гонять дьоготь)

Деделя, деделюшки, рос. Heracleum sibiricum L. — борщ, борщівни́к, козе́л
Дежурить — чергува́тися, змінюватись; бути на че́рзі, на зміні
Дежурный — чергови́й, черговéць, стійчик
Дежурство — че́рга́, стійка (у війську), зміна
Дезертировать — утіка́ти (з війська), дезертува́ти
Дезертиръ — утіка́ч (військовий), дезерти́р
Декабрь (календ. місяць) — дека́брь, гру́день
Декламировать, декламаторъ — деклямува́ти, деклямáтор
Декоктъ — доко́хт (відвар з корінців)
Декорація — кунштáція, лашту́нки, декорáція
Декретъ — нака́з, декре́т
Деликатность — делікáтність, ввічли́вість
Деликатный — делікáтний, тендітний, ввічли́вий, звича́йний
Дельфинъ, Delphinus — морська́ свиня́
Демократія — народопра́вство, демокрáтія
Демократъ — народо́вець, демокрáт
Демонскій, демонъ — де́монський, де́мон
Деморализировать, ся — деморалізува́ти, ся, здеморалізува́ти, ся, розледащіти, зледащіти
Денежки, деньжата — гро́шики, грошеня́та
Денежный — 1) гроше́вий, грошови́й. — **Это вопросъ денежный** — се річ грошова́. — **Денежное пособіе** — запомо́га грішми, грошова́ допомо́га. — **Денежное взысканіе** — грошова́ ка́ра; 2) грошови́тий
Денекъ — днинка
Денница — с(ь)віта́ння; ра́ння, с(ь)вітова́ зоря́
Деннонощно — день і ніч, і вдень і вночі
Денной — де́нний, дне́вий, дньо́вий
День — день, днина. — **Проспалъ до бѣлаго дня** — до с(ь)віту проспа́в. — **День деньской** — цілісінький день, увесьде́нички. — **Днемъ** — уде́нь. — **День въ день, день на день** — що дня́, день крізь де́нь. — **День за день** — з дня́ на де́нь. — **День ото дня** — день по дню́, з ко́жним днем. — **День идетъ за днемъ** — день по дню́ мина́є. — **Добраго дня!** — добриде́нь! — **Каждый день** — що дня́, день у день, що в Бо́га день. — **На дняхъ** — ці́ми дня́ми. — **Три дня подрядъ** — три дні по́спіль. — **Третьяго дня** — позавчо́ра
Деньги — гро́ші, (багато, зб.) — грошва́, (в жарт) — купи́ло. — **Мѣдныя, серебряныя деньги** — мідні, мідякѝ, срібні гро́ші. — **Наличныя деньги** — гото́ві гро́ші, готівка. — **За деньги** — за гро́ші, заплáтно. — **Безъ денегъ** — без гро́шей, да́рма, ду́рно, за та́к гро́шей
Депутатъ — депута́т, посо́л
Дерба, дербина — цілина́, новина́
Дербеникъ, рос. Lythrum L. — твердя́к, залізня́к чо́рний
Дербовать — ско́пувати (верх цілини́)
Дерганіе — сми́кання, сіпання, ша́рпання, (про волосся і пір'я) —ску́бання
Дергалка — клю́чка (сми́кати сіно)
Дерганецъ, дерганцы, дергань — пло́скінь
Дергать, ся, дернуть — сми́кати, смикну́ти, сіпати, сіпну́ти, ша́рпати, шарпну́ти, рва́ти, ся, (про волосся і пір'я) — скубти́, ску́бати, скубну́ти, (тільки про волосся) — чу́бити, (про льон, коноплі) — бра́ти. — **Дернула меня нелегкая** — нада́в мені нечи́стий. — **Дернулъ водки** — смикну́в горілки
Дергачъ, дергунъ, пт. Rallus crex — дерка́ч
Дергота, мед. Spasmus — ко́рчі, перело́ги, (на виду) — ми́шки
Дергъ — смик, сіп, скуб, шарп!
Деревей, рос. Achillea millefolium L. — дереві́й, серпоріз, кріва́вник
Деревенскій — сільський
Деревенщина — мугирь, мугиря́ка (про грубого)
Деревня — село́, слобода́, слобідка, ху́тір
Дерево — де́рево, (одно) — дереви́на, (здр.) — дере́вце, (лісове́) — лісовина́, (садове) — садовина́, (липове, бере́зове і т. д.) — ли́пина, бере́зина і т. д., (сухе на пні) — сухостій, (сухе зрубане) — сушня́к, сушни́к, (роздвоєне вгорі) — розсо́ха, (з ґулями) — ґулюва́те, (посажене) — поса́дина, посадки́, (очищене від кори) — лепіж, (частина дерева з низу до гилок) — окоре́нок. — **Онъ дерево деревомъ** — він як пе́нь той
Деревушка — сільце́, слобідка, хуторе́ць
Деревяга — калата́ло (в коровів)
Деревяникъ — ша́шель
Деревянистый — деревча́тий, дереви́стий
Деревянный — дерев'я́ний. — **Деревянная башка** — дурна́ голова́, каба́к. — **Д. масло** — оли́ва. — **Деревянныя издѣлія** — дерев'я́ні ви́роби
Деревянѣть, деревѣть — дерев'яніти, деревеніти, дубіти, (про тіло) — те́рпнути
Деревяшка — дерев'я́нка, ми́лиця
Державный — держа́вний, влади́чний
Держава — держа́ва, влади́цтво
Держалень — пору́чча, пору́чина, баля́си
Держалка, держало — де́ржал(н)о, держа́к, (ціпа) — ціпи́лно, (кочерги) — кочержи́лно, (сокири) — топори́ще, топори́сько
Держаніе — держа́ння, трима́ння
Держать, ся — держа́ти, ся, трима́ти, ся, ма́ти. — **Держать за замкомъ** — під замко́м держа́ти. — **Д. пари** — заклада́тися, у закла́д би́тися. — **Д. себя** — пово́дитись. — **Д. себя опрятно** — ходи́ти че́пурно, оха́йно. — **Д. совѣтъ** — ра́ду ра́дити. — **Д. чью сторону** — тягти за ко́го ру́ку
Дерзать — ва́житися, ос(ь)мілюватись, відва́жуватись, нас(ь)мілюватись

Дерзаніе — звáга, нас(ь)міле́ння
Де́рзкій — зухвáлий, задирáка, задиркувáтий, напрáсний
Дерзновенный — відвáжний
Дерзость — 1) відвáга, с(ь)міливість; 2) грубіянство, зухвáльство; прикрість
Дермо — 1) кал, послід; 2) гній
Дермопрятъ — гівночист, золотáрь
Дерновый — муріговий
Дернъ — дернина, дернюка
Дерюга, дерюжина — рядно́, ряднина, рядовина, (на мішки) — міховина
Дерюжный — рядняний
Деряба — 1) пт. Corvus graculus — сóя; 2) рюмса, плáкса, крикса, ре́ва
Дерябка, рос. Galium Aparine L. — дерезá, липчиця
Дерябить, ся — скребти, чýхати, чухмáрити, ся
Дерябнуть — бáцнути, зацідити, затопити
Десенный — ясновий, ясловий
Десантъ — висадка (війська на суходіл)
Десертъ — лáсощі, заїдки, присмаки, ласоминi
Дескать — мов, мовляв
Десна, мн. **десны,** Gingiva — ясна (р. ясен), ясло
Десница — прáва рукá, правиця
Деспотизмъ — де́спотство, самовлáстя
Деспотъ — де́спот, самовлáстець
Десть — десть, лібра
Десятеричный — десятерний
Десятерной — десяткóвий
Десятилѣтний — десятолітній
Десятилѣтіе — десятоліття
Десятина — десятина
Десятичный — десятний
Десятка — деся́тка
Десятникъ — деся́тник
Десятскій — деся́цький
Десять — де́сять, деся́ток, де́сятеро
Десять тысячь — сто сот
Десятью — де́сять разів по..., десятьмá
Деталь — подрóбиця, дрібниця
Дефилея — тіснина, пас, прóсмик
Дефицитъ — дефіцит, недостáча, недобір
Дехтярка, рос. Gonium maculatum L. — блекотá, сикавка, свистýля
Дешевенькій — дешеве́нький
Дешевехонекъ, нько — дешевісінький, ко
Дешевизна — дешевинá, дешевня́
Дешевить — дешевити, танити
Дешевле — деше́вше, дешевіш, тáньше
Дешевый — деше́вий, тáний
Дешевѣть — деше́вшати, дешевіти таніти, танішати
Джигитовать — герцювáти, вигравáти (конем)
Джигитовка — герць, ге́рець
Джигить — герцьовник
Диванъ — канáпа, (здр.) — канáпка, (без спинки) — тапчáн
Дивидендъ — дивіде́нд, зискоділ, спілковий прибýток
Дивить, ся — дивувáти, ся, чудувáти, ся, дивом дивувáти, ся
Дивный, но — чудóвий, гáрний, чудóво, гáрно
Диво — диво, дивовижа, (кумедне) — чудасія. — **Диво дивное, изъ дивъ диво** — чýдо-диво, на прóчуд диво. — **Диву дался, дивомъ дивился** — дивом дивувався, здивувався
Дизентерія — червінка, кривáвиця
Дикарь — 1) дика людина; 2) відлюдок, не́люд, нелюда; 3) дикáрь (кáмінь)
Дикій — 1) дикий; 2) чудний. — **Дикая рябинка,** рос. Tanacetum vulgaris — пижма, пижмо, наврóтич, приворóтень. — **Д. рѣдька** — грицики, свербига (рос. Bunias orientalis L.) — **Д. яблоня,** рос. Pyrus acerba D. C. — кислиця
Дикобразъ — їжате́ць, Histris
Диковина — дикóвина, дивóвище — **Въ диковину** — на вдивовижу
Диковинный — дивовижний, дивогля́дний
Дикообразный — дикогля́дний
Дикость — 1) дикість; 2) одлю́дність
Диктовать — прокáзувати, диктувáти
Диктовка — прокáзування; диктýра, диктáнт. — **По диктовкѣ, подъ диктовку писать** — з гóлосу, у диктýру писáти
Дикція — дикція, вимóва
Динь-динь — дзень-дзе́нь, дзеле́нь-дзеле́нь!
Диравый — діря́вий, (здр.) — діря́венький, дірчáтий
Дирижировать — прáвити, орýдувати
Дискантъ — дискáнт, дишкант
Дискредитировать — дискредитувáти
Диспутировать — диспутувáти
Дистиллированіе, дистилляція — перегін
Дистиллировать — переганяти
Дисциплина — дисципліна; кáрність
Дитя — дитя́, дитина, (мн.) — діти, дитинята, (зб.) — дітворá; (мале як діти звуть одно одного) — ляля, ля́лечка, (що не говорить ще) — немовля́, немовля́тко, (що умерло нехрещеним) — потерчá, (останнє) — мезинець, мезинчик, (в жарт) — вис(ш)крібок
Дитятко — дитя́тко, дитинка, дитинчá
Дифтеритъ — обкладки, óбклад, ґýлі, завáлки, дифтерит
Дичать — дичáвіти, дичіти
Дичецъ, дичокъ — дичóк, дичка
Дичина — дичинá
Дичить — різнити (в грі або с(ь)півах)
Дичиться — бігати людей, ховáтися від людей
Дичь — 1) пýща, дике поле, глушинá; 2) дичинá; 3) нісенітниця
Діаволъ, діавольскій — д. **Бѣсъ, Бѣсовскій**
Діагональ, ный, ко — косина, пере́кутня, укісний, навкіс, косиною, укісно
Діаконъ, діаконица — дия́кон, диякониха. — **Быть діакономъ** — дияконувáти
Діалектъ — нарíчча, підмóва, діале́кт
Діаметрально — впóперек, впрóгін, попере́чно
Діаметръ — попере́чник, прогін, прóліт
Длина — довжинá, дóвгість. — **Длиною, въ длину** — завдовжки, навдóвжки вздовж
Длинникъ — 1) довжинá; 2) бáлка, свóлок; 3) переме́т (рибáльський)
Длинноватый — довге́нький, пóдовгий

Длинноволосый — патлáтий, патлáч, чубáтий, кудлáтий, пелехáтий
Длинногривый — довгогрúвий
Длинноклювый — дзюбáтий
Длиннокосый — косáтий
Длиннолицый — довгобрáзий
Длинноногій — довгонóгий, цибáтий, гомілáтий
Длинноносый — довгонóсий, носáтий, носáч
Длиннополый — довгопóлий
Длиннорослый — дóвгий, довготелéсий
Длинноусый — довговýсий, вусáтий, довгоýсько, довговýс, прудúус
Длинноухій — клаповýхий, довговýхий
Длиннохвостый — довгохвóстий, хвостáтий
Длинношеій — довгов'язий
Длинношерстный — вовнúстий, (про собак) — кудлáтий, пелехáтий
Длинный, но — дóвгий, го, (дуже) — довжéнний, довжéзний, довжелéзний
Длиннота — рóстяг
Длитель — копотýн, марýда
Длительный, но — довгочáсний, дóвгий, повільний, загáйний, забарлúвий; повóлі, загáйно
Длить, ся — 1) тягтú, ся, довжúти, ся, точúти, ся; 2) гáïти, ся, барúти, ся, бáвити, ся
Для — для, за-для́, про, на, до, під. — **Для чего** — для чóго, нá що, навіщо? — **Для того что...** — бо, томý, через те, затúм що. — **Не для чего** — немá чогó, нічого. — **Для продажи** — на прóдаж
Дневальный — черговúй, стійчик
Дневанье — чéргá, стійка; днювáння
Дневать — 1) днювáти; 2) одбувáти чéргý (на стійці, на варті)
Дневка — переднівка
Дневникъ — щодéнник, дéнник
Дневной — дéнний
Днемъ — у дéнь, за дня́
Дно — дно, (здр.) — денцé, спід. — **Вверхъ дномъ** (пішло) — до горú ногáми, перевéртом. — **Дно вставить** — заднúти, приднúти. — **Дно экипажа** — подéння. — **Ко дну** — на днó, на спід. — **На днѣ** — на дні, на спóді
До — до, аж до, пéред. — **До какихъ поръ** — дóки, дóкіль, до якóго чáсу. — **До поры до времени** — до якóгось чáсу, покú-що. — **До сихъ поръ** — дóсі, до сьóго чáсу, до сієї порú. — **До тѣхъ поръ** — дóти, дóтіль. — **До того, что** — аж
Добавить, добавлять, ся — добáвити, додáти, долучúти, доклáсти, прикúнути, добавля́ти, ся, додавáти і т. д.
Добавка — додáток, додáча, додавáння
Добавочный — додаткóвий
Добаклушничать, ся — добайдикувáти, ся
Добалагурить, ся — добалáкати, ся, добазікати, ся
Добарить, ся — допанувáти, ся
Добаловаться — додуріти, допустувáтися
Добахвалиться — дохвалúтися
Добездѣльничать, ся — добайдикувáти, ся, доледарювáти
Добивать, ся, добить, ся — 1) добивáти, ся, добúти, ся; 2) домагáтися, дохóдити, допевня́тися, доправля́тися, добýтися, домогтúся, дійтú, допéвнитися
Добирать, добрать, ся — 1) добирáти, добрáти, ся; 2) добувáтися, доставáтися, добýтися, достáтися. — **Добраться до смысла** — дорозумувáтися
Доблестный — мýжний, лицáрський
Доблесть — мýжність, лицáрство
Доболтаться — добалáкатися, добрехáтися
Доборанивать, ся — доскорóжувати, ся, доволóчувати, ся
Доборъ — добір
Дображничать — допúтися, догуля́тися
Добраниться — доля́ятися
Добрасывать, добросить — докидáти, докúнути
Добренькій — добрéнький
Добрести — дотягтúся, доплéнтатися, дочвалáти, дочáпатися, допхáтися, доплугáнитися, добрестú (водою)
Добривать, добрить — догóлювати, доголúти
Добро — 1) добрó. — **Нѣть худа безъ добра** — лúхо не без добрá. — **По добру по здорову** — з Бóгом, щаслúво; 2) добрó, маєток, майнó; 3) дóбре, гаразд. — **Добро пожаловать** — прóсимо, мúлости прóсимо, прóсимо до госпóди
Доброволецъ — добровóлець, охóчий
Добровольный, но — добровільний, но, доброхітний, но, доброхіть, самохіть, по своїй вóлі, з дóброї вóлі
Добродиться — доволочúтися, домандрувáтися
Добродушіе — добродýшність
Добродушный, но — добродýшний, но
Добродѣтель — 1) чеснóта, доброчúнність, цнóта; 2) дóбре діло, добрóдійство
Добродѣтельный, но — чеснотлúвий, во, доброчúнний, но
Доброжелатель, ница — зичлúвець, зичлúвиця
Доброжелательность, -ство — зичлúвість, жичлúвість
Доброжелательный, но — доброзичлúвий, зичлúвий, жичлúвий
Доброжелательствовать — добрá зúчити, жúчити
Доброкачественный — добрóтний, добря́чий
Добронравіе — морáльність, чеснотлúвість
Добропорядочный, но — порядний, путя́щий, порядно, до пуття́, до ладý
Добросердечіе — сердéчність, добросéрдість
Добросердечный, но — сердéчний, но, добросéрдий, о
Добросовѣстный, но — добросóвісний, но, сумлінний, но
Добросовѣстность — сумлінність
Доброта́ — дóбрість
Добро́та — добрóтність (якої речі)
Добротный — добрóтний, добря́чий
Добрызгать — добрúзкати, доприскати

Добрый — дóбрий. — **Будь, те добръ, добры** — будь лáскав, бýдьте ласкáві, будь лáска
Добрѣть — глáдчати, товстіти, товстішати
Добрякъ — дóбра людúна, дóбра душá, добрúга
Добудиться — добудúтися
Добучевать — дозóлювати
Добываніе — добувáння, добуттú
Добывать, ся, добыть — добувáти, ся, здобувáти, ся; набувáти, засягáти, добýти, здобýти, роздобýти, засягтú, (дуже трудно) — розгорювáти
Добыча — здóбич, здобúча, (здр.) — здобúченька. — **Въ добычу** — на здóбич. — **Ходить за добычею** — вихóдити на здóбитки, на пожúву
Добычный — корúсний, здобúчний
Добѣгать — добігáти
Добѣгаться, добѣгиваться — добігатися
Добѣжать — добігти
Добѣливать, ся, добѣлить — добілювати, ся, добілúти
Добѣситься — доказúтися
Доваливать — довáлювати, докидáти, докóчувати
Доваривать, доварить, ся — довáрювати, доварúти, ся
Довастривать — догóстрювати
Доващивать — довóщувати
Доведь — дáмка (у грі в дамкú)
Довезти, довезть — довéзтú
Довертѣть, ся — довертіти, ся, докрутúти, ся
Довершать, довершить, ся — кінчáти, докінчáти, докінчити, ся, довéршувати, довершúти, ся, довестú діло до кінцú, до крáю
Довести, довесть — довéстú, допровáдити
Довивать, ся — довивáти, доплітáти, ся
Довизжать, ся — доверещáтися, довищáтися
Довинтить, довинчивать — дошрубóвувати, дошрубувáти
Довираться — добріхуватися
Довлекать, довлечь — доволікáти, дотягáти; доволоктú, дотягтú
Доводить — довóдити, допровáжувати; призвóдити
Доводиться — довóдитися, припадáти
Доводъ — дóвід, дóказ
Довозить — довóзити
Довольно — 1) довóлі, дóсить, гóді, бýде; 2) чимáло. — **Довольно большой** — чималúй
Довольный — задовóлений, контéнтий, рáдий. — **Я этимъ не доволенъ** — я з сьóго не радий. — **Онъ ничѣмъ не доволенъ** — йомý нічúм не догодúш
Довольствіе, довольство — достáток, замóжність; прожúток
Довольствовать, ся — 1) вдовольнúти, ся, задовольнúти, ся; 2) постачáти, достачáти, харчувáти
Доворорваться — докрáстися
Довострить — догострúти
Довврать, ся — добрехáти, ся
Довѣвать, довѣивать — довіювати
Довѣдаться, довѣдываться — довідатися, дізнáтися, довідуватися, дізнавáтися
Довѣнчать — довінчáти
Довѣренность — 1) віра (до кого); 2) довіреність, вірчий лист
Довѣренный — довірений, уповáжнений, уповновáжений
Довѣритель, ница — довірúтель, ка
Довѣрительный — вірчий
Довѣрить, ся — довірити, ся, звірити, ся, здáтися
Довѣріе — віра, довірúння, довір'я. — **Потерять довѣріе** — зневіритись. — **Достойный довѣрія** — віри гідний
Довѣрчивость — ймовірність
Довѣрчивый, во — ймовірний, но, з вірою
Довѣрять, ся — довірúти, ся, повірúти, звірúти, ся, здавáтися, покладáтися (на кого)
Довѣсить, довѣшивать, ся — 1) довішати, довішувати, ся; довáжити, довáжувати, ся
Довѣсокъ — довáга, довáжок, -жку
Довѣшиваніе — 1) довішування; 2) довáжування
Довѣять — довіяти
Довязать, довязывать, ся — 1) дов'язáти, дов'язувати, ся; 2) доплестú, доплітáти, ся
Догадаться, догадываться — догадáтися, домúслитися, догáдуватися, домúслюватися
Догадка — дóгад, дóгадка, дóмисел
Догадливый — догáдливий, тямкúй
Догадливость — догáдливість
Догарать — догарúти, допáлюватись
Догораніе — догарúння
Догащивать, догостить — догóстювати, догостúти
Догибать, догнуть, ся — догинáти, догнýти, ся
Догладить, ся — доглáдити, допрасувáти, ся
Доглаживаніе — доглáджування, допрасóвування
Догладывать, -лодать — догризáти, догрúзти
Доглатывать, доглотнуть, доглотать — докóвтувати, доковтнýти, доковтáти
Доглядывать, доглядѣть — доглядáти, доглядіти, допильнóвувати, допильнувáти
Догнаивать — догнóювати
Догнать, догонять, ся — догнáти, наздогнáти, нагнáти, здогнáти, доганúти, наздоганúти, наганúти
Догнивать, догнить — догнивáти, згнивáти, догнúти, згнúти
Догноить — догноїти, згноїти
Договаривать, ся, договорить, ся — 1) докáзувати, домовлúти, доказáти, домóвити; 2) добалáкуватися, добалáкатися; 3) годúти, ся, умовлúти, ся, договóрювати, договорúти, ся
Договорный — договірний, умóвлений, умóвний

Договоръ — умо́ва, до́говір, уго́да. — **Д. словесный, письменный** — умо́ва на слова́х, на письмі. — **Заключить договоръ** — уложи́ти, зроби́ти умо́ву. — **Нарушить договоръ** — злама́ти, зірва́ти умо́ву. — **Расторгнуть д.** — скасува́ти умо́ву
Договѣть — договіти
Догонка, у виразі: **въ догонку** — наздогін, наздогінці
Догораживать — догоро́жувати
Догорать, догорѣть — догаря́ти, догоріти
Догоревать — догорюва́ти, ся
Догорланить — дорепетува́тися, догаласува́тися
Догребать, -грести — догріба́ти, догребти
Догрубить, догрубіянить — догрубія́нити
Догружать, догрузить — дова́жувати, дова́жити, дованта́жувати, дованта́жити
Догрызать, ся — догриза́ти, ся
Догрѣвать, догрѣть — догріва́ти, догріти
Догрѣшить — догріши́ти
Догуливать — догу́лювати
Додаивать, додоить — додо́ювати, додоїти
Додалбливать, ся — додо́вбувати, ся
Додалбливаніе — додо́вбування
Додвигать, додвинуть, ся — досо́вувати, ся, досува́ти, ся, підсо́вувати, ся, досу́нути, ся, підсу́нути, ся
Додержать, додерживать — дотри́мати, доде́ржати, дотри́мувати, доде́ржувати
Додержаніе — дотри́мання, доде́ржання
Додолбить — додовба́ти
Додразнить, ся — додражни́ти, ся, додратува́ти, ся
Додружиться — додружи́тися, дотоваришува́ти, ся
Додувать — додува́ти
Додуматься — доду́матися, доми́слитися, доміркува́тися, домізкува́тися
Додурачиться — додуріти, дожирува́тися, допустува́тися
Додѣлать, додѣлывать — доробити, доро́блювати
Доеніе, дойка — дійво, до́їня
Доенка, дойникъ — дійни́ця, скопе́ць
Дожаривать, дожарить, ся — досма́жувати, ся, досма́жити, ся
Дожать, дожимать, дожинать, ся — 1) додави́ти, дочави́ти, (про білизну) — ви́крутити, дода́влювати і т. и.; 2) дожа́ти (хліб), обжина́тися
Дождать, ся — дiжда́ти, ся, дочека́ти, ся, дотрива́ти
Дождевикъ, дождяникъ — д. **Бздушка**
Дождевой — дощови́й
Дождить — дощи́ти, (почина́ти) — накрапа́ти
Дождливый — дощи́стий, дощува́тий, дощови́й
Дождь — дощ, (маленький) — до́щик. — **Грибной, мелкій дождь** — дрібни́й дощ, (дуже дрібний) — мигичка, мжи́чка, мря́ка. — **Крупный дождь** — краплі́стий, крапча́стий. — **Проливной дождь** — ливни́й дощ, злива, (сильний та не довгий) — туча́, тучни́й дощ, (довгий) — обложни́й, облогови́й
Дожевать, дожевывать — дожува́ти, дожо́вувати
Дожечь, дожигать, ся — допали́ти, допа́лювати, ся
Дожиганіе — допа́лювання
Доживать — дожива́ти, добува́ти
Дожиданіе — ждання́, чека́ння
Дожидать, ся — жда́ти, чека́ти
Дожить — дожи́ти, добу́ти
Дожрать — доже́рти, дотріскати, доло́пати, поже́рти і т. д.
Доза — да́вка
Дозванивать, ся — додзво́нювати, ся
Дозваться — докли́катися, догука́тися
Дозволеніе — до́звіл, дозво́лення
Дозволительный — дозво́лений, вільний
Дозволить, дозволять — дозво́лити, позво́лити, дозволя́ти, позволя́ти
Дозвонить, ся — додзвони́ти, ся
Дознаваніе — дознава́ння
Дознавать, ся, дознать, ся — дознава́ти, ся, довідуватися, упевня́тися, діzна́тися, довідатися і т. д.
Дознаніе — дозна́ння, слідство
Дозобать — додзьо́бати, додзю́бати
Дозолачивать, дозолотить, ся — дозоло́чувати, дозолоти́ти, ся
Дозорной — дозо́рний, дозо́рець
Дозоръ — обхід, об'їзд
Дозрѣвать, дозрѣть — доспіва́ти, достига́ти, виспіва́ти, доспіти, дости́гти
Дозрѣваніе — достига́ння
Дозрѣлый — доспілий, дости́глий
Дозывать, ся — склика́ти, доклика́ти, ся
Дозѣваться — доґа́витися
Доиграть, ся, доигрывать, ся — догра́ти, ся, дожартува́тися, дограва́ти, ся
Доигрываніе — дограва́ння
Доильница — доїльниця, ри́чка, доярка
Дойный — дійний
Доискать, ся, доискивать, ся — дошука́ти, ся, дошу́кувати, ся
Доискивать — вишу́кувати, доходи́ти, дійти́
Доисторическій — перед'істори́чний
Дойти — дійти́
Доить, ся — доїти, ся
Дока — ми́тець, мисте́ць
Доказываніе — дово́дження, підпира́ння до́водами
Доказатель — дока́жчик, дово́дець
Доказательный — доказни́й, довідний
Доказательство — до́каз, до́від. — **Доказательства письменныя** — до́води листо́вні
Доказать, доказывать — доказа́ти, дове́сти, дока́зувати, дово́дити
Докалить, докаливать — 1) догартува́ти, догарто́вувати; 2) роспекти́, роспіка́ти
Докалывать, ся, доколоть — доко́лювати, ся, доколо́ти
Доканчивать — кінча́ти, докінчувати
Доканчиваніе — докінчування
Докапливать, докопить — доклада́ти, докла́сти

Докапчивать, докоптить — докóпчувати, докоптúти
Докапчиванье — докóпчування
Докапывать, ся, докопать, ся — докóпувати, ся, докопáти, ся
Докапыванье — докóпування
Дóкарабкаться — додéртися, додря́патися
Докараулить — допильнувáти, довартувáти
Докармливать, докормить — догодóвувати, догодувáти
Докатать, докатывать — докотúти, докóчувати, (про білизну) — докачáти, домаглювáти (на мáглі)
Докатить, ся — докотúти, ся
Докатыванье — докóчування, дотóчування
Докачать, ся, докачивать, ся — докачáти, ся, (на гóйдальці) — догóйдати, ся
Докачиванье — докáчування.
Докашивать, ся, докосить, ся — докóсювати, ся, докосúти, ся
Доквасить, доквашивать, ся — доквáсити, доквáсювати, ся
Доквашиваніе — доквáшування
Докипать, -пѣть — докипáти, докипіти
Докисаніе — докисáння
Докисать, докиснуть — докисáти, докúснути
Докислый — кúслий, доквáшений
Докись — дóкис, дóквас
Докладной — докладнúй
Докладъ — доклáд, рáпорт
Докладывать, докласть, доложить — докладáти, додавáти, довóдити до відома, доклáсти, додáти, довéсти до відома
Доклевать — доклювáти, доклю́кати
Доклеивать, доклеить — доклéювати, (карюком) — докарю́чувати, доклéїти, докарю́чити
Доклеиваніе — доклéювання
Доклеймить — дотаврувáти, дозначúти
Доклонить, ся — дохилúти, нахилúти, ся
Доковать, доковывать, ся — докувáти, докóвувати, ся
Доковылять — дошкандибáти
Доковырять, ся — доколупáти, ся
Доколачивать, доколотить — добивáти, добúти
Доколачиваніе — добивáння
Доколдовать, ся — дочаклувáти, довідьмувáти, доворожúти, ся
Доколь, доколѣ — дóки, дóкіль
Доконать — доконáти
Доконопатить — доконопáтити, допаклювáти
Докончить — скінчúти, докінчúти
Докраивать, докроить — докрóювати, докроїти
Докрасить, докрашивать, ся — домалювáти, домальóвувати, ся; дофарбувáти, дофарбóвувати
Докрасна — до жáру, аж почервоніло, пóки почервоніє
Докричать, ся — догукáти, ся.
Докрошивать, докрошить, ся — докрúшувати, докришúти, ся
Докрутить, докручивать — докрутúти, довертіти, досукáти, докрýчувати і т. д.
Докручиваніе — докрýчування
Докручиниться — дожурúтися, досумувáти, дотужúти
Докторъ — дóктор, лікарь
Докторша — 1) лікарша (жінка лікарева); 2) лікарка
Докувыркаться — доперекидáтися
Докука — докýка, докучáння
Документъ — докýмент, папір
Докупать, ся — докупáти, ся
Докупать, докупить, ся — докупáти, докупóвувати, прикупóвувати, докупúти, ся
Докупка — докупóвування
Докуривать, ся, докурить, ся — докýрювати, ся, докурúти, ся
Докучать — докучáти, надокучáти, набридáти, обридáти
Докучливость — набрúдливість, уїдливість
Докучливый — набрúдливий, обрúдливий, уїдливий, в'їдливий
Докушать, докушивать — доїсти, доїдáти; допúти, допивáти
Долавливать, доловить — долóвлювати, доловúти
Долазить, долѣзть — долáзити, долізти
Доламывать, доломить — долóмлювати, доломúти, доламáти
Доламываніе — долóмлювання
Долбежъ, (частіше) **долбежка** — зубря́чка, турýкання. — **Въ долбежкý** — в зубря́чку
Долбило — долотó
Долбать — 1) довбáти; 2) турýкати, товктú, зубрúти
Долбленіе — довбáння
Долбня, долбуха, долбушка — дóвбня, довбéшка
Долгаться — добрехáтися
Долгій, долго — дóвгий, дóвго, (поб.) — довжéнний, довжéзний. — **Вотъ и вся не долга** — от і всé, та й гóді. — **Долгая жизнь** — дóвгий вік. — **Долго ли до бѣды?** — чи далéко до бідú
Долговатый, то — довгéнький, ко
Долговременный, но — довгочáсний, но
Долговременность — довгочáсність
Долговой — довговúй, борговúй
Долговѣчный, но — довговічний, но
Долговѣчность — довговічність
Долговязый — довгов'язий
Долгоденствіе — дóвгий вік
Долгоденствовать — дóвго жúти
Долгогривый — довгогрúвий, грuвáтий
Долголѣтіе — дóвгий вік, довголіття
Долголѣтній — довголітній, довговічний
Долгоножка, ком. Tipula — довгоніг
Долгоносикъ, ком. Curculio — довгонóвик, носáй, свинка, шашлáк
Долгонько — довгéнько
Долгополый — довгопóлий
Долгорукій — довгорýкий
Долгосрочный — довгостроковúй, на дóвгий тéрмін
Долгота — довжинá, дóвгість
Долготерпѣливый — довготерпля́чий

Долгоухій — довгову́хий, уха́нь, уха́ч, (про свиней) — каплоу́хий, клапоу́хий
Долгохвостикъ, пт. Parus candatus — сини́ця хвоста́та
Долгохвостый — довгохво́стий, хвоста́ч
Долгошей — довгов'я́зий, довгоши́їй, -ия, -иє
Долгошея — довгов'я́з, довгоши́й
Долгоязычный — язика́тий, довгоязи́кий
Долгъ — 1) обов'я́зок, пови́нність. — **Исполнять д.** — чини́ти обов'я́зок. — **Исполнить д.** — ви́повнити, ви́конати пови́нність, обов'я́зок. — **Измѣнить своему долгу** — зра́дити свою пови́нність. — **Отдать послѣдній д. покойнику** — відда́ти небіжчикові оста́нню ша́ну. — **Отдать послѣдній долгъ природѣ** — відда́ти Бо́гові ду́шу; 2) довг, винне, винува́те; по́зичка, борг, віра. — **Въ долгъ брать** — бра́ти на́бір, в по́зичку. — **Въ долгъ вѣрить, давать** — боргува́ти, на́-бір дава́ти, у пози́ку дава́ти. — **Требовать д.** — довг пра́вити
Долевой — частко́вий, пайо́вий
Долежать, ся — 1) доле́жати, ся; 2) (про овочі) — вле́жатися, доспі́ти, дости́гти
Долетать, долетѣть — доліта́ти, долеті́ти
Должать — позича́ти, запозича́тися, вдо́вжуватися
Доливаніе — долива́ння, дото́чування
Долженствовать — му́сити, ма́ти, обов'я́зок ма́ти
Должникъ — довжни́к, винува́тий, винува́тець
Должно — пови́нно, нале́жить
Должно быть — 1) пови́нно, му́сить бу́ти; 2) ма́буть, либо́нь, десь, десь пе́вно
Должное — пови́нне, належи́тість
Должностной — урядо́вий, службо́вий
Должность — уря́д, слу́жба, поса́да. — **Исправляющій должность** — засту́пник кого
Должный — пови́нний, належи́тий
Долженъ — 1) пови́нен, му́сить; 2) ви́нний, ви́нен
Доливать, ся — долива́ти, ся
Доливка — долива́ння, досипа́ння
Долизать, долизывать, ся — долиза́ти, дoли́зувати, ся
Долина — доли́на; діл, поділ, низькоділ, низина́, (межи високими го́рами) — межигі́р'я, (довга і вузька, на степах) — ба́лка, (недовга та глибока) — яр, яро́к, (з ліско́м) — байра́к, (де починається долина) — при́долинок, (де кінчається) — одве́ршок
Долинушка — доли́нонька, доли́ночка
Долить — доли́ти, доси́пати
Долой — геть, пріч
Долотить — довба́ти (долотом)
Долото — долото́, (здр.) — долотце́
Долу — до́лі, до до́лу, вниз, внизу́
Дольникъ — спі́льник
Дольный — низови́й, ни́жній, спі́дній
Дольше, долѣ, е — до́вше
Долѣзать, долѣзть — доліза́ти, долі́зти
Доля — 1) ча́стка; 2) до́ля, тала́н

Дома — до́ма, вдо́ма, в госпо́ді, в домі́вці
Домазать, домазывать — дома́зати, домасти́ти, дошмарува́ти, дома́зувати, дома́щувати, дошмаро́вувати
Домалывать, ся, домолоть, ся — доме́лювати, ся, домоло́ти, ся
Домарать, домарывать — докаля́ти, дома́зати, дома́зувати, ви́каляти, ви́мазати
Доматывать, домотать, ся — 1) домо́тувати, домота́ти, ся; 2) доци́ндрювати, доци́ндрити
Домахнуть — доки́нути
Домачивать, ся, домочить, ся — домо́чувати, домочи́ти, ся
Домачиваніе — домо́чування
Домашній — 1) ха́тній, домо́вий, домі́вський; на́ський, свійський. — **Домашній холстъ** — домотка́не полотно́, домотка́н; 2) домівни́к, ця, домівець. — **Домашніе** — домівники́, домівці, сем'я́не, свої́. — **Домашній человѣкъ** — свій чоловік
Домащивать, домостить — домо́щувати, домости́ти
Домежевать, домежевывать, ся — домежува́ти, домежо́вувати, ся
Домекъ, вживається тільки у виразі: **Не въ домекъ** — не вдога́д, не втямки́
Доменная печь — вели́ка піч, гу́та (на рудня́х)
Домести, дометать — домести́, доміта́ти
Дометать, дометывать — доки́дати, доки́нути, докида́ти
Домикъ, домишко — домо́к, домо́чок, ха́тка, хати́нка
Домовитый — господа́рний, хазяйнови́тий
Домовитость — господа́рність, хазяйнови́тість
Домовладѣлецъ, лица, домохозяинъ — домохазя́їн, госпо́дарь до́му, домоде́ржавець, домохазя́йка, господи́ня до́му
Домовничать — домува́ти, домонтарюва́ти
Домоводъ — дома́р
Домоводство — домі́вство, господа́рство, хазя́йство
Домовой — домови́й, домови́к, ді́дько
Домодѣльный — доморо́бний
Домогательство — домага́ння, допомина́ння
Домогаться — домага́тися, доправля́тися
Домой — до до́му, до госпо́ди
Домолачивать, домолотить — домоло́чувати, домолоти́ти
Домоправитель — управи́тель (дому), (стар.) — ша́фар(ь), доморя́дник
Домоправительство — доморя́дництво, доморя́д
Доморощенный — доморо́слий, свійський, сво́го хо́ву
Домосѣдство — домонта́рство, дома́рство
Домосѣдъ, ка — домонта́р(ь), ка, дома́р, дома́ха, сиду́н, (в жарт) — пічку́р
Домостроитель — будівни́чий
Домостроительный — будівни́цький
Домостроительство — будівни́цтво

Домочадецъ — 1) домівни́к, ця, домі́вець, (мн.) — домівці, д. **Домашній;** 2) челяди́нець, (зб.) — че́лядь, слуга́, слу́ги
Домоустройство — господа́рство, доморя́дництво
Домучить — заму́чити, замордува́ти
Домчать, ся — домча́ти, ся, добігти, дове́зти (швидко)
Домъ — 1) дім, буди́нок, (мурований) — кам'яни́ця, с(ь)вітли́ця, хоро́ми, покої, (простий) — ха́та. — **Заѣзжій** — заїзд. — **Молитвенный** — молито́вня, капли́ця, капли́чка. — **Страннопріимный** (при манастирях у запорожців) — віта́льня. — **Питейный** — шинок, шинк. — **Свой** — госпо́да, домівка
Домывать, домыть, ся — домива́ти, доми́ти, ся
Домываніе — домива́ння
Домыливать, домылить — доми́лювати, доми́ли́ти
Домыслить, ся, домышляться — доми́слити, ся, домі́ркува́тися, домізкува́тися, домишля́тися, домірко́вуватися, домізко́вуватися
Домѣривать, домѣрить, ся — домі́ря́ти, домі́рювати, домі́ряти, ся
Домѣриваніе — домі́рювання
Домѣръ — до́мір
Домѣсить, домѣшивать, ся — домі́си́ти, домі́сювати, ся
Домѣшать, домѣшивать, ся — домі́ша́ти, домі́шувати, ся
Домять — дом'я́ти, домня́ти
Донашивать, доносить, ся — доно́шувати, доно́сювати, доноси́ти, ся
Донельзя — до краю, до оста́нку, до кінця́, до ре́шти, на́дто вже, через край, (про їжу) — до схочу́, до не́схочу
Донести, доносить, ся — 1) доне́сти, доно́сити, ся; 2) довести́ до відома, дово́дити до відома; 3) дене́сти́ (на кого), ви́казати, доно́сити, ви́казувати
Донесеніе — доне́сення, дове́дення
Донизать, донизывать, ся — донизáти, дони́зувати, ся
Донизываніе — дони́зування
Донимание — дошку́лювання, допіка́ння
Донимать, донять — дошкуля́ти, допіка́ти, дошку́лити, допекти́
Донная трава, донникъ, рос. Meliotus alba Desf. — білий буркун, M. coerulea Lam. — бурку́н-зілля, сірозілля, M. officinalis Lam. — жо́втий бурку́н, лугови́й бурку́н
Донный — 1) до́нний; 2) бурку́но́вий
Доноситель, ница — дока́жчик, ця, вика́жчик, ця
Доносъ — доно́с, ви́каз
Донце — 1) денце́; 2) днище
Донынѣ — до́сі, і до́сі, до тепе́р
Донырнуть — допірну́ти, допурну́ти
Донышко — денце́
Дообѣдать — дообі́дати
Дообѣденный — дообідній, перед'обідній
Дообострить, дооцрять — догостри́ти, дого́стрювати
Допаивать, допоить — допо́ювати, допоїти
Допаивать, допаять — долюто́вувати, долютува́ти
Допалзывать, доползти — доповза́ти, доповзти́, долі́за́ти, долізти
Допалывать, дополоть — допо́лювати, дополо́ти
Допалываніе — допо́лювання
Допарывать, допороть — допо́рювати, допоро́ти
Допарываніе — допо́рювання
Допахать, допахивать, ся — доора́ти, дооо́рювати
Допахиваніе — доо́рювання
Допекать, ся, допечь, ся — 1) допіка́ти, допекти́, ся; 2) д. **Донимать**
Допечатать, допечатывать, ся — додрукува́ти, додруко́вувати, ся
Допивать, ся, допить, ся — допива́ти, ся, допи́ти, ся
Допиливать, ся, допилить, ся — допи́лювати, допиля́ти, ся
Допиливаніе — допи́лювання
Допирать, доперетъ, ся — причиня́ти, причини́ти, ся
Дописать, дописывать, ся — дописа́ти, допи́сувати, ся
Дописка — до́пис
Дописываніе — допи́сування
Допихивать, допихнуть, ся — допиха́ти, допха́ти, ся
Допихиваніе — допиха́ння
Доплавить, доплавливать, ся — дото́плювати, дотопи́ти, ся (до кінця)
Доплакать, ся — допла́кати, ся
Доплатить, доплачивать, ся — доплати́ти, допла́чувати, ся
Доплата — допла́та, допла́чування
Доплевать, доплевывать, ся — доплюва́ти, доплько́вувати, ся
Доплесть, доплетать, ся — допле́сти́, доплі́та́ти, ся
Доплывать, доплыть — доплива́ти, доплисти, доплинути
Допплываніе — доплива́ння
Доплясать, доплясывать, ся — дотанцюва́ти, дотанцьо́вувати, ся
Доподлинно — напе́вне, спра́вді, докла́дно
Дополненіе — 1) допо́внення, додава́ння; 2) дода́ток, дода́ча
Дополнительный — додатко́вий
Дополнить, дополнять, ся — допо́внити, доповня́ти, ся
Дополусмерти — тро́хи, ма́ло не до сме́рти
Допотопный — передпото́повий
Допотѣть — допітніти
Доправить, доправлять — ви́правити, виправля́ти
Допраздновать, ся — дос(ь)в'яткува́ти, допразникува́ти, ся
Допрашиваніе — допи́тування
Допрашивать, ся — 1) допи́тувати, пита́ти, ся; 2) допита́ти, ся
Допросъ — до́пит, ви́пити, ви́пит
Допросчикъ — допи́тач
Допрудить, допруживать — догати́ти, дога́чувати
Допрыгаться — дострибáтися, доплигáтися, доскака́тися

Допрыгивать, допрыгнуть — дострибувати, доплигувати, дострибнути, доплигнути
Допрыскать, допрыскивать — доприскати, доприскувати
Допрыскиваніе — доприскування
Допрѣвать — упрівати, допрівати
Допрядать — допрядати
Допрядываніе — допрядання
Допускать, допустить — допускати, припускати, допустити і т. д.
Допусканіе — допускання, припускання
Допущеніе — допуск, допуст, попуск, попуст
Допытать, допытывать — вибити, вимучити, вибивати, вимучувати (признання)
Допьяна — доп'яну
Допѣвать, допѣть, ся — дос(ь)півувати, дос(ь)півати, ся
Доработать, доработывать, ся — доробити, доробляти, доробльовати, ся; допрацювати, допрацьовувати, ся
Доработываніе — доброблювання
Доравнивать, доровнять — дорівнювати, дорівняти
Дорвать, дорывать — дорвати, доривати
Дорисовать, дорисовывать — домалювати, домальовувати
Дорисовываніе — домальовування
Дорога — дорога, шлях. — **Большая, торная дорога** — битий шлях, великий шлях, (стар. і гал.) — гостинець. — **Желѣзная дорога** — залізна колія, залізниця. — **Проселочная дорога** — степова, польова дорога. — **Почтовая дорога** — стовповий шлях. — **Весенняя, зимняя, лѣтняя дорога** — вешняк, зимняк, літняк. — **Установившаяся дорога** — становкий шлях. — **Ухабистая дорога** — вибоїстад. — **Уѣзженная д.** — утерта д.; (вдовж берега) — бережняк, (крута з гори) — узвіз. — **Идти безъ дороги, окольными путями** — навмання, манівцем, манівцями. — **Собираться въ дорогу** — лагодитися, лаштуватися (в дорогу)
Дороговатый, то — дорогенький, ко
Дороговизна — дорожня, дорожнеча
Дорогой, го — 1) дорогий, дорого; 2) любий, коханий
Дородливый, дородный — огрядний, опасистий, гладкий, тіловитий
Дорожать — дорожчати, дорогшати
Дороже — дорожче, дорогше
Дорожить — дорожити, цінити, шанувати
Дорожиться — дорожитися
Дорожка, дороженька — 1) доріжка, доріженька, стежка, стежечка; 2) доріжка, смужка (в якій тканині); 3) жолобок, рівчачок (вирізаний в дошці)
Дорожникъ — 1) долотце криве (для жолобків); 2) подорожник (книжка для подорожніх)
Дорожный — подорожній
Дорожчатый (плетений чи витканий смужками) — смугнастий, пасмований
Доростать — доростати, виростати
Дорубить, дорубливать — дорубати, прирубати, дорубувати, прирубувати
Доругаться — долаятися
Дорывать, ся — 1) д. **Дорвать;** 2) допадатися, доскіпатися
Дорывать, дорыть, ся — доривати, ся, докопувати, ся, дорити, докопати, ся
Дорѣзать, дорѣзывать — дорізати, докраяти, дорізувати, докраювати
Дорѣзвиться — допустуватися, дограτися
Досада — досада, прикрість, докука, пересердя, злість. — **Какая досада!** — яка шкода! яка досада
Досадить, досаждать — досадити, докучити, надокучити, наприкритися, досажати, докучати, надокучати, прикритись
Досадить, досаживать — досадити, досажувати
Досадительный, досадливый, досадный — досадний, докучливий, прикрий, обридливий
Досадовать — гніватися, сердитися
Досаливать, досолить, ся — досолювати, досолити, ся
Досаливать, досалить, ся — досалювати, домазувати, досалити, домастити, ся
Досасывать, дососать, ся — досисати, дососати, доссати, ся
Досверливать, досверлить, ся — досвердлювати, досвердлити, ся
Досель, доселѣ — досі, до сього часу
Досидѣть, досиживать, ся — досидіти, досижувати, ся
Доска — дошка. — **Половая д.** — мостина, планиця, стелина, (випилена) — тертиця, (витесана) — тес, — (½ вершкова) — шалівка, (для покрівлі, драна) — драниця, дрань, (випилена) — ґонт, ґонта. — **Кухонная д.** — стільниця
Доскабливать, доскоблить — доскромажувати, доскрібати, доскромадити, доскребти
Доскабливаніе — доскромаджування, доскрібання
Досказать, досказывать — доказати, домовити, договорити, доказувати, домовляти, договорювати
Досказываніе — доказування, домовляння
Доскакать, доскакивать — доскочити, дострибнути, доплигнути, доскакувати, дострибувати, доплигувати
Доскакаться — доскакатися, дострибатися
Доскакиваніе — доскокування, дострибування
Доскребать, доскресть — дос(ш)крібати, дос(ш)кребти, дошкря(а)бати
Доскребаніе — доскрібання, дошкря(а)бування
Дослуживать, дослужить — дослужувати, дослужити
Дослуживаніе — дослужування
Дослушать, дослушивать, ся — дослухати, дослухувати, ся, дослухатися
Дослушиваніе — дослухування
Дослышать — дочути

Досмаливать, досмолить — досмóлювати, досмолúти
Досматривать, ся, досмотрѣть — 1) додивлятися, додивитися; 2) доглядáти, дозирáти, назирáти, пильнувáти, доглядіти, доглянути, допильнувáти
Досмотрщикъ, ца — дозóрний, доглядач, доглядачка
Досмотръ — дóгляд, дозір
Досмѣяться — дос(ь)міятися, дореготáтися
Досолить — 1) досолúти; 2) допектú, дошкýлити
Досолъ — досіл, досóлювання
Досохнуть, досыхать — досóхнути, досихáти
Доспать, досыпать — доспáти, досипáти
Доспѣваніе — достигáння
Доспѣлый — достúглий
Доссориться — досварúтися, догрúзтися
Доставать, достать — 1) доставáти, сягáти, досягáти, дістáти, досягтú; 2) добувáти, роздобувáти, добýти, роздобýти, (з-під чого-небудь) — вúдобути; 3) вистачáти, вистарчáти, ставáти, вúстачити і т. д. — **Не доставать** — бракувáти
Доставаться, достаться — доставáтися припадáти, дохóдити, достáтися, припáсти, дійтú
Доставить, доставлять, ся — достáвити, пристáвити, доставляти, приставляти, достачáти, постачáти
Доставка — достáва, пристáвка; достачáння, постачáння
Доставаніе — діставáння
Достаивать, достоять — достóювати, достояти
Достальной — остáнній, остáтній
Достатокъ — достáток, (частіше мн.) — достáтки, вжúтки
Достаточно — довóлі, дóсить; достáтно, з достáтком
Достаточный — 1) достáтній; 2) заміжний, заможнéнький, багатéнький
Достаточность — достáтність; замóжність, зáсібність
Достегать, достегивать — достібáти, достібувати
Достигать, достигнуть, достичь — 1) наздоганяти, наздогнáти, настигáти, настúгти; 2) досягáти, дохóдити, добувáтися, досягтú, осягнýти, дійтú, добýтися, доп'ястúсь
Достиженіе — досягнення, осягнення
Достижимо — досяжно, можлúво
Достижимость — досяжність, можлúвість
Достижимый — досяжний, можлúвий
Достирать — допрáти
Достовѣрность — пéвність, правдúвість
Достовѣрный, но — пéвний, правдúвий, пéвно, запéвне, спрáвді
Достодолжный, но — належúтий, повúнний, як слід, належúто
Достойно — як належить, по заслýзі, як слід, достóйно
Достоинство — 1) цінá, вагá, вáртість; повáга. — **Сохранять свое достоинство.** — повáгу до сéбе тримáти; 2) заслýга. — **По достоинству** — по заслýзі; 3) достóїнство, стан; гідність
Достойный, достоенъ, -стойна — вáртий, варт, а, гідний, достóйний
Достопамятный — вікопóмний
Достопочтенный — високоповáжний, високошанóвний
Дострагиваніе — дострýгування
Достопримѣчательный — високознаменúтий
Достославный — славéтний, хвалéбний, високослáвний
Достояніе — добрó, маєток, майнó, вжúтки, достáтки
Дострагивать, дострогать, ся — дострýгувати, достругáти, ся
Достраивать, достроить, ся — добудóвувати, добудувáти, ся
Достранствовать, ся — домандрувáти, ся
Достригать, достричь — достригáти, дострúгти
Достройка — добудувáння, добудóва
Дострѣливать, дострѣлить — дострілювати, дострéлити, дострілити
Дострѣлять — вúстріляти, повистрéлювати; повипускáти (набої)
Достряпать — впóратись
Достукать, доступить, ся — доступáти, доступúти, ся, підступúти
Доступность — пристýпність, достýпність, повільність
Доступный — достýпний, пристýпний, (про ціну) — повільний
Доступъ — дóступ, прúступ
Достучаться — достýкатися
Достывать, достыть — холóнути, простигáти, дохолóнути, простúгти
Достыглый — простúглий
Досугъ — дозвілля, вільний, гулящий час. — **На досугѣ** — на дозвіллі, вільного, гулящого часý
Досудиться — допозивáтися, дотягáтися
Досужесть — здáтність, здібність, мотóрність
Досужій — здáтний, здібний, вдáтний, мотóрний
Досужный — вільний, гулящий
Досуслить — досмоктáти
Досуха — нáсухо
Досучивать, досучить — досýкувати, досукáти
Досушивать, досушить, ся — досýшувати, досушúти, ся
Досчатый — дощáний
Досчитать, ся, досчитывать, ся — долічúти, долічувати, ся
Досчитываніе — долічування, дочúслювання
Досылать — досилáти
Досыпать, досыпáть — досúпати, досипáти
Досыпать, доспать — досипáти, досипляти, доспáти
Досыпка — досипáння
Досыта — вдóсить, до нéхочу
Досѣвать, досѣять — досівáти, досіяти

Досѣкать, досѣчь — 1) дору́бувати, доруба́ти; 2) досіка́ти, досікти́
Доталкивать, дотолкать — допи́хувати, доштóвхувати, допха́ти, доштóвхати
Доталкиваться, дотолкаться — дотóвплюватися, дотóвпитися
Доталкиваніе — доштóвхування, допи́хування
Дотанцовать, ся — дотанцюва́ти, ся
Дотапливать, дотопить — дотóплювати, дотопи́ти, допа́лювати, допали́ти
Дотаскать, дотаскивать, ся — доволокти́, дотягти́, доволіка́ти, дотяга́ти, ся
Дотаскиванье — дотяга́ння, доволіка́ння
Дотачать, дотачивать — доточи́ти, приточи́ти, приштукува́ти, дотóчувати і т. д.
Дотачивать — 1) д. **Дотачать;** 2) догóстрювати, догостри́ти
Дотащить, ся — доволокти́, дотягти́, ся
Дотвердить, дотверживать — дозубри́ти, дотовкти́, дозу́брувати, дотовка́ти
Дотворить, дотворять — причини́ти, причиня́ти
Дотекать, дотечь — дотіка́ти, долива́тись, дотекти́, доли́тись
Дотеребить, дотбребливать (про кущі) — дотереби́ти, (про вовну, пір'я) — доскубти́, додра́ти, (про що інше) — досми́кати, доша́рпати, дотере́блювати і т. д.
Дотереть, дотирать — дотéрти, дотира́ти
Дотерпливать, дотерпѣть — дотéрплювати, дотерпíти
Дотесываніе — дотíсування
Дотесывать, дотесать — дотíсувати, дотеса́ти
Дотискать, дотискивать — доти́скати, додави́ти, додуши́ти, доти́скувати і т. д.
Дотиснуть — додрукува́ти
Дотла — геть-чи́сто, до оста́нку, до рéшти, до щéнту, до пня́, до ноги́
Дотолочь, ся — дотовкти́, ся
Дотолѣ — дóти, пóти, дóтіль, до тóго ча́су
Дотравить, дотравливать — 1) ви́пасти, ви́толочити, випаса́ти, витолóчувати; 2) доцькува́ти, доцькóвувати
Дотратить, дотрачивать — ви́тратити, стра́тити, витра́чувати і т. д.
Дотребовать — допра́вити
Дотревожить, ся — дотурбува́ти, ся
Дотрепать — дотрíпати, дотíпати
Дотрескать, ся — дожéрти, долóпати, дотрíскати, ся
Дотреснуть — лóпнути (до кінця), дотрíснути
Дотрогиваться, дотронуться — торка́тися, дотóркуватися, торкну́тися, доторкну́тися, доткну́тися, дотикну́тися
Дотрудиться — допрацюва́тися, доробі́тися
Дотрунить — докепкува́тися, доглузува́тися
Дотушить, ся — догаси́ти, ся
Дотыкать, дотыка́ть — доти́кати, дострòми́ти, дотика́ти, достромля́ти
Дотѣсниться — дотóвпитися, проштóвхатися
Дотягивать, ся, дотянуть, ся — дотя́гувати, доволіка́ти, дотягти́, доволокти́, ся
Доужинать — довечéряти
Доумничаться — домудрува́тися
Доучать, доучивать, ся, доучить, ся — довча́ти, доу́чувати, ся, довчи́ти, доучи́ти, ся
Доучиваніе, доучка — доу́чування
Дохаживать — дохóдити
Дохвалить, ся — дохвали́ти, ся
Дохвастать, ся — дочва́нитися
Дохватать, дохватывать — дохапа́ти, дохóплювати
Дохватить — дохопи́ти, досягти́
Дохлебать — досьóрбати
Дохлестать — достьóбати, дохльóскати
Дохлецъ — бовтю́к, розбóвток, за́порток, гнилé яйцé
Дохлопотать, ся — доклопота́тися
Дохлый — дóхлий, здóхлий
Дохну́ть — дихну́ти, ху́кнути
Дóхнуть — дóхнути, ги́нути, па́дати
Доходить — дохóдити
Доходный — дохíдний
Доходъ — дохíд, прибу́ток, кори́сть, зиск
Дохрабриться — дохрабрува́ти
Дохрапѣть — дохропти́
Доцвѣлый — доквíтлий
Доцвѣсть, доцвѣтать — доц(ь)вісти́, доц(ь)віта́ти, доквітóвувати, доквітува́ти
Доцѣдить, доцѣживать — доціди́ти, доцíжувати
Дочеринь — дóччи́н, а, е
Дочернить — дочорни́ти
Дочерпать, дочерпывать — дочерпа́ти, дочéрпувати
Дочертить, дочерчивать — дорисува́ти, дорисóвувати
Дочерчиваніе — дорисóвування
Дочесать, ся, дочесывать, ся — дочеса́ти, дочíсувати, ся, дочу́хати, дочу́хувати, ся
Дочирикаться — доц(ь)вірíнькатися
Дочесть, дочитывать, досчитывать — 1) дочита́ти, дочи́тувати, ся; 2) долíчи́ти, долíчувати, ся
Дочиста — геть чисто, цілкóм, без оста́нку
Дочистить, дочищать — дочи́стити, дочища́ти
Дочитать, дочитывать, ся — дочита́ти, дочи́тувати, ся
Дочка — дóня, дóнька
Дочь — дочка́, (здр.) — дóня, дóнька, дóнечка, дóненька, дóця, (вдова́на) — вдовíвна, удовíвна, (єдина у батьків) — одина́чка, єдина́чка, (перша) — перва́чка, богда́нка, (остання) — мезíнка, мези́нна, (бóндаря) — бондарíвна, (купця) — купцíвна, (писаря) — писарíвна, (різника) — різникíвна і т. д. — **Крестная дочь** — хрещéниця
Дошагать, дошагнуть — доступа́ти, доступи́ти
Дошалить, ся — допустува́тися
Дошаркаться — дочóвгатися

Дошатать, ся — 1) дохитáти, ся; 2) доволочи́тися, дошвáндяти
Дошвыривать, дошвырять, дошвырнуть — докидáти, дошпурля́ти, доки́нути, дошпурну́ти
Дошивать, дошить — дошивáти, доши́ти
Дошлый — дорóслий, (про хліб) — спілий, доспілий, дости́глий, (про печений хліб) — ви́печений
Дошлецъ, дошлякъ — 1) ми́тець, мистéць, мастáк; 2) пронóза, пройди́с(ь)віт
Дошумѣть — догомонітися, догаласувáтися, доґвалтувáти
Дошутить, ся — дожартувáти, ся
Дощанъ — шапли́к, кáдіб (р. кáдовба)
Дощаной, дощатый — дощáний
Дощечка — дóщечка
Дощипать, дощипывать — дощипáти, дощи́пувати, (пір'я, волосся) — доскубти́, доску́бувати
Дощупать, дощупывать, ся — долáпати, долáпувати, ся, домáцати, домáцувати, ся
Доѣдать, доѣсть — доїдáти, доїсти
Доѣздить, ся — доїздити, ся
Доѣзжать, доѣхать — доїзди́ти, доїхати
Доѣзжачій — доїжáчий
Драгоцѣнность — коштóвність, дорогоціннiсть
Драгоцѣнный — коштóвний, дорогоцінний. — **Д. камень** — самоц(ь)вітний кáмінь, самоц(ь)віт
Драгунъ трава, рос. Artemisia Dracunculus L. — острогóн, тургу́н
Дражайшій — найдорóжчий, предороги́й
Дразнить, ся — 1) дражни́ти, ся, дратувáти, дрочи́ти; 2) піддрóчувати
Дразненіе — дрóчення, дрáжнення; ятрення
Драка — бíйка, таскани́на, чубани́на
Драконъ — 1) змій (крилáтий, бáєшний); 2) ящурка (індійська, африканська)
Драма, -тическій — дрáма, -ти́чний
Дранина — дрáнка, клáпоть, клáптик
Драница — дрань, драни́ця
Драніе — драння́, (про волосся) — скýбка
Дратва — дрáтва
Драть — 1) дéрти, шматувáти, шáрпати; 2) скубти́, чу́бити, дéрти (за ухо). — **Драть косъ** — ки́рпу гну́ти. — **Деретъ по кожѣ** — по-за шкýрою морóз
Драться — би́тися, лупи́тися, лупцювáтися, скýбтися, чу́битися, дéртися, пну́тися
Драхва, пт. Otis tarda — дрохвá, (самець) — дрохви́ч, (мале) — дрохвеня́,-тко
Драхвиный — дрохв'я́чий
Драчка — гребло́
Драчливый — битли́вий, драчли́вий
Драчунъ — забіяка, задирáка
Драчъ — гéмбедь
Драчливость — битли́вість
Дребедень — недорéчність
Дребезгъ, (частіше мн.) **дребезги** — гамýз, дрíзки́
Дребезжать — дреньчáти, деренчáти, бриніти, брязчáти
Дребезжаніе — деренчáння
Древесина — дерéвина (волокно росли́нне)
Древесный — деревни́й, деревóвий
Древко (у вил, мітли, черпакá) — держáк, дéржально, дéржало, (у граблів) — грáблище, (у корогви) — дéржало, (у коси) — косови́ще, кíсся́, (у кочерги) — кочержи́ще, коцюби́ще, (у списа) — рáтище, (у ціпа) — ціпи́лно
Древній — дáвній, стародáвній, старос(ь)вітський, старовíчний, староде́нний, старови́нний, старожи́тний, предковíчний. — **Древнѣйшій** — давнéзний, найдавніший
Древность — стародáвність, старовинá, старос(ь)вітчина. — **Глубокая древность** — дáвня давни́нá
Древовидный — деревоподібний
Древоточецъ, (ком.) Teredo — шáшель
Дреколі — дру́ччя, кілля
Дреловать — свердли́ти (у дзиґармáйстрів)
Дрель — свéрдел, свéрдло, свéрдлик
Дрема — 1) дрімóта, дрíмки; 2) рос. Lychnis flos cuculi L. — смілка, черевички, боця́нки
Дреманіе — дрімáння
Дремать — дрімáти, куня́ти
Дрематься — дрімáтися, на сон клони́ти
Дремливый — дрімли́вий
Дремучій — густи́й, тéмний (ліс)
Дремучесть — густвинá, гущáвина (лісова)
Дремучка — спля́чка
Дресва — жорствá
Дрессировать — муштрувáти; заправля́ти на щó
Дрессировка — муштрувáння, му́штра
Дробина — дроби́на, шротови́на
Дробить, ся — дроби́ти, ся, криши́ти, ся
Дробница — шротівни́ця
Дробный — дрóбовий
Дробь — 1) дріб'язок; 2) дріб, шріт, (одна штука) — дробови́на, шротови́на; 3) чáстка; дріб. (р. дрóбу)
Дрова — дрóва, (здр.) — дрівця́
Дровни — санки́, (без ящика, кінські) — копильчаки́, (волові) — ґринджóли
Дровосѣкъ — 1) дровору́б, рубáк; дровáль; 2) ком. Cerambrix — музи́ка
Дровяникъ — 1) дровáрь, дровáль; 2) дровітня
Дровяной — дров'яни́й. — **Д. сарай** — дровни́к
Дрога — розвóра
Дроги — бендюги́, (водовозні) — кáри, (похоронні) — мáри
Дрожалка, рос. Tremella — драглі́
Дрожаніе — дрíжáння, тремтіння
Дрожать — дрíжáти, труси́тися, трясти́ся, тремтíти, тíпатися, (від холоду, в жарт) — дрíжаки́ їсти. — **Дрожащій** — тремтя́чий, тремки́й
Дрожди, дрожжи — дріжчі, дріжджі; (домашні з тіста) — рóзчина
Дрожки бѣговыя — бігунці́
Дрожь — дриготá, здриги, дрíжаки́
Дроздъ, пт. Turdus musicus — дрізд (р. дрóзда), Turdus merula — кіс (р. кóса)
Дрокъ, рос. Genista — дрік (р. дрóку), зінóвать

Дрочень — мазýн, опéцок
Дрочить — мáзати, пéстити (дитину)
Другой — 1) дрýгий; 2) йнший, йнчий, инáкший. — **Въ другой разъ** — дрýгим рáзом, йншим чáсом. — **Другое запѣлъ** — йншої с(ь)півáє. — **На другой день** — дрýгого дня, на дрýгий день. — **Ни то, ни другое** — ні тé, ні сé. — **Это другое дѣло** — се йнша річ
Другъ — друг, прúятель, (що побратався) — побратúм, (про жінок) — дрýга, другúня. — **Друзья** — дрýги, дрýзі. — **Другъ за другомъ** — одúн за дрýгим, одúн по óдному. — **Другъ за друга** — одúн за óдного. — **Другъ друга** — одúн óдного. — **Другъ съ другомъ** — між сéбе, поміж сéбе
Дружба — дрýжба, прúятельство; побратúмство
Дружелюбный — прúязний, ласкáвий
Дружелюбіе — прúязність, ласкáвість
Дружескій, ки, дружественный, но — прúятельський, поприятельськи
Дружество — прúязнь
Дружить, ся — дружúти, ся, товаришувáти
Дружище — д. **Другъ.** — **Пойдемъ, дружище!** — ходім, дрýже!
Дружка — 1) боярин, дружкó (прúятелі молодого); 2) пáра, рівня. — **Прибрать дружку** — підібрáти до пáри
Дружный, но — 1) дрýжній, дрýжно; 2) одностáйний, но, рáзом
Дрыхнуть — спáти, хропакá задавáти
Дряблый — в'ялий, (про землю) — пухкúй, (про камінь) — дірчáстий, (про дерево та овочі) — трýхлий, трухлявий
Дряблость — зів'ялість; пýхкість
Дрябнуть — в'янути, марніти; (про дерево, овочі) — трýхнути, трухлявіти
Дрябѣть — деренчáти, дреньчáти
Дрягать, ся — дригáти; брикáти, ся
Дрягота, Convulsio — дріготá, кóрчі, (в лиці) — мúшки
Дрязгъ — 1) с(ь)міттá, нéчисть, бруд; 2) (частіше мн.) **дрязги** — плітки, поговір, поговóри, обмóва
Дрянить — с(ь)мітúти
Дрянной, дрянный, дрянно — погáний, паскýдний, ледáчий, кéпський, погáно, паскýдно, кéпсько
Дрянь — 1) с(ь)міттá, нéчисть; 2) пóгань, нéгідь; 3) (про чоловіка) — ледáщо, паскýда, пóгань
Дряхлость — хúрність, дряглість, стáрість
Дряхлый — хúрний, підупáлий на сúлах, підтóптаний
Дряхлѣть, дряхнуть — хúріти, дряглíти, упадáти на сúлах, стáрітися
Дубасить — дубáсити, лупúти, лупцювáти, періщити
Дубикъ — дубóк
Дубина — 1) дубúна, дубéць, ломáка; 2) (про чоловіка) — бóвдур, лóбурь, лобуряка, убóїще, вбóїще
Дубиноватый — пришелéпуватий, незгрáбний
Дубить — чинúти, вичинáти (шкури), гарбарювáти
Дубка — 1) чиньбá; 2) дуб, дубóк (човен з дуба)
Дубленіе — д. **Дубка 1**
Дублетъ — другáк, дублікáт
Дубнякъ — дубняк, дубúнка
Дубовка, рос. Veronica Chamaedrys L. — безвéршки, блакúтні óчки, одхáсник
Дубовый — дубóвий. — **Д. лѣсъ** — дубúна
Дубрава — дібрóва, ліс (густúй), гай
Дубравистый — лісний, лісúстий
Дубравный — лісовúй, гайóвий
Дубровка, рос. Ajuga reptans L. — суховéршки, гостровéршки, дівчáча красá
Дубровникъ, рос. Teucrium Chamaedrys L. — чебрéць лісовúй, самосúл; T. Scordium L. — скóрдія, дúкий часнúк
Дубчикъ — дубóчок
Дубъ — дерево Quercus robur — дуб, (здр.) — дубóк, дубóчок, дýбонько, (поб.) — дубáрь; Q. pedunculata Ehrh. — нéлинь; Q. sessilifiora Sn. — дуб осінчýк, озúмий дуб
Дубье — ломáчча
Дуга — дугá; лук, каблýчка
Дуговатый, дугообразный — дужнúй, лукувáтий, каблучкувáтий, вилýкуватий
Дуда — сопілка, дудá
Дудакъ — д. **Драхва**
Дудить — **в** дудý, в сопілку грáти, дудúти
Дудка — сопілочка, дýдка
Дудки — дзусь, дзýськи, зась, зáськи
Дудочникъ — 1) рос. Levisticum officinale. Koch — любúсток, любúста; 2) дудáрь, дудáрик
Дудочный — дýдковий, сопíлковий
Дудчатый — дудкувáтий
Дуло — рýра, рýля, дýло
Дума — 1) дýма, дýмка, гáдка; 2) рáда. — **Дума городская** — міська дýма, рáтуша
Думаніе — дýмання, гадáння
Думать, ся — 1) дýмати, ся, гадáти, ся, мúслити; міркувáти, мізкувáти; здавáтися, видавáтися; 2) дбáти. — **И думать забылъ** — і гáдки не мáє
Думный — 1) рáдний, дýмський; 2) замúслений
Дуновеніе — пóдих, пóвів, пóдув; (на руки або на шибку) — хýкання
Дунуть, дуть — дмухнýти, війнýти, подихнýти, (про великий вітер) — бурхнýти, бýрхати, (на холодне, щоб потепліло або обтало) — хýкнути, хýкати
Дуплистый — дуплинáстий, дуплястий, дупнáстий
Дуплить — довбáти, видóвбувати (дупло)
Дупло — дуплó, (широке) — макíтра
Дупловатый — дупчáстий, дуплявий
Дуплѣть — дуплявіти, трухлявіти, порохніти
Дуплянка, гриб Agaricus violaceus L. — синюха, синяк
Дура — дурнá, дýрка, (поб.) — дурúнда, дурéпа

Дураки (гра в карти) — ду́рень. — **Играть въ дураки** — гра́ти в ду́рня, в ке́па
Дураковатый — д. **Глуповатый**
Дураковъ — ду́рнів
Дуракъ, дуралей — ду́рень, (здр.) — ду́рник, йо́лоп, ке́п; дури́ло, дурни́ло, дурни́й. — **Остался въ дуракахъ** — пошийвся у ду́рні. — **Дурака валять** — ду́рника стро́їти, клеї́ти
Дуранда — маку́х(а), (одва́рений, не дуже видавлений) — урда́, вурда́, гурда́, (в жарт) — свиня́чий сир
Дурацкій — дурни́й, йо́лопський
Дурачекъ — ду́рник
Дураченье — обду́рювання
Дурачество — ду́рість, дур, дурі́ння, дурі́йка
Дурачить — дури́ти, тума́нити, туману́ пуска́ти
Дурачиться — 1) дурі́ти; пустува́ти, жирува́ти; 2) ду́рника стро́їти, клеї́ти
Дурачище — ду́рнище
Дуренье — дурі́ння
Дурища — дури́нда, дуре́па
Дурманъ, рос. Datura Stramonium L. — будя́к, дурноп'ян, ди́вдерево, німи́ця, коров'як
Дурненькій, ко — пога́ненький, ко
Дурнишникъ, рос. Xanthium strumarium L. — залу́чник, зо́бник, ове́чий реп'яшо́к, сви́нки
Дурно — 1) пога́но, ке́псько, зле́, него́же, ги́дко, паску́дно; 2) мло́сно, ну́дно. — **Ей дурно сдѣлалось** — їй мло́сно ста́ло, їй знедо́брилось, вона зімлі́ла
Дурковатый, то — погане́нький, ко
Дурной, дуренъ — пога́ний, недо́брий, нега́рний, паску́дний, бридки́й, гидки́й, лихи́й; злий, ке́пський, леда́чий. — **Дурень лицомъ** — бридки́й, пога́ний на виду́. — **Онъ не дуренъ, она не дурна** — він, вона́ ні́чого собі, гарне́нький, гарне́нька
Дурнота — 1) него́жість 2) млі́сть, нудо́та
Дурнѣть — поганíти, поганíшати; марнíти
Дурочка — дурне́нька, ду́рка
Дурь — дур, ду́рість; блазе́нство. — **Нашла дурь** — ду́р напа́в
Дурѣть — дурíти і д. **Глупѣть**
Дутикъ, дутышъ — 1) опе́цок, пика́тий; 2) гри́мач, мурми́ло; 3) чванько́
Дуть — ду́ти, дму́хати
Дуться — 1) надима́тися, ду́тися; 2) бурмо́ситися
Духи — па́хощі
Духоборецъ — духобо́рець
Духовенство — духове́нство, духовни́цтво, духо́вні
Духовная — духо́вна, духо́вниця
Духовность — духо́вність
Духовникъ — духовни́к, духо́вний оте́ць, сповідни́к (с(ь)в'яще́ник)
Духовный — 1) духо́вний, безтіле́сний, безті́льний; 2) духо́вний, духовни́цький. — **Д. сынъ, д. дочь** — сповіда́льник, ця. — **Д. завѣщаніе** — д. **Духовная**
Духовъ день — С(ь)в'ято́го Ду́ха
Духовой — духови́й
Духота — заду́ха; духо́та, ду́шність
Духъ — 1) ду́х; 2) душа́; 3) дух, пах, па́хощі; 4) па́ра. — **Вольный духъ** — ле́гкий дух. — **Духомъ** — ду́хом, ми́ттю, вме́нт, вмах. — **Испустить духъ** — Бо́гові ду́шу відда́ти. — **Не въ духѣ** — не по собі щось. — **Не хватило духу** — не нас(ь)мів, не відва́жився. — **Придать духу** — дода́ти ду́ху. — **Перевести духъ** — дух звести, відди́хатися. — **Собраться съ духомъ** — набра́тися с(ь)мілости, відва́ги. — **Скакать во весь духъ** — скака́ти, бігти що ду́ху
Душа — душа́. — **Безъ души** — не тя́млячи себе́. — **Въ душу не йдетъ** — в ду́шу не лізе. — **Душа въ пятки ушла** — душа́ не на місті, на душі похоло́ло. — **Отдать на душу** — відда́ти на віру. — **Отвести душу** — спочи́ти душе́ю. — **Отъ души** — від щи́рого се́рця. — **Покривить душею** — взя́ти гріха́ на ду́шу, схибну́ти. — **По душѣ** — по се́рцю, до спо́до́би, до ми́слі. — **Сколько душѣ угодно** — скільки душа́ забажа́є, до схочу́. — **Съ души тянетъ** — з душі ве́рне. — **Чуть держится душа** — тільки душа́ в тілі, тільки живи́й та те́плий
Душевный — душе́вний, щи́рий, серде́чний
Душевредный — душева́дний
Душегубецъ, -бица — душогу́б, ка, душогу́бник, -ниця
Душекъ, душокъ — душо́к. — **Съ душкомъ** (риба, мнясо то-що) — чу́ти, души́ть, (про чоловіка) — з но́ровом, му́ха в но́сі
Душеніе — уду́шення
Душёный — ду́шений. — **Д. мясо** — душени́на
Душенька, душечка — се́рденько, се́рце, ду́шко, ду́ся
Душеприказчикъ — викона́вець по духо́вній
Душистый — запашни́й, паху́чий, пахню́чий
Душистость — запа́шність, паху́чість
Душитель — душма́н
Душить — души́ти
Душица, рос. Origanum vulgare L. — матери́нка
Душка — 1) ду́ся; 2) ду́жка (кісточка у птиць)
Душный, но — душни́й, парни́й, ду́шно, па́рно
Дуэль — поєди́нок
Дыба — ди́ба, дибиця, скрипи́ці
Дыбомъ, дыбы — ду́ба, горо́ю; ца́па, ца́пки, ца́пом, (про волосся) — до гори́ (стати)
Дылда — здорови́ло, вислюга́н
Дымволокъ — верх (в димарі)
Дымить, ся — дими́ти, кури́ти, ся, диміти
Дымникъ — ку́рево, ку́рище
Дымница — 1) д. **Дымволокъ;** 2) рос. Fumaria officinalis Lin. — польова́ ру́та, житни́чка
Дымный, но — ди́мний, ку́рний, но
Дымовникъ — дима́рь
Дымовое — димове́

Дымовой — димовий. — **Дымовая труба** — димáрь, бóвдур
Дымчатый — димовий, (про масть) — чáлий
Дымъ — дим; кýрево. — **Обратиться въ дымъ** — здимніти
Дынный — динячий
Дыня, рос. Gucurbita mepo — диня, (різні породи) — бовтýха, бухáрка, дрислявка, дубівка, зимівка, качáнка, петрівка, татáрка. — **Внутренность дыни** — жáбур, жабуриння, животиння
Дыра — дірка, (здр.) — дірочка
Дыристый — дірявий, дірчáтий
Дырить — дірявити, дірковáти, дірчити
Дыриться — дірявіти, дірчáвіти
Дырища — діромáха
Дыханіе — дихáння, віддих, пóдих, дух
Дыхательный — дихальний, дишний
Дыхлецъ — ядушливий, ядушний
Дышать — дихати; (на що холодне, щоб зігріти) — хýхкати, (сильно від тяжкої роботи) — хéкати
Дышло (в кінському возі) — дишель, (у воловому) — вія, (у волових санок) — рóскіп,(половина вія вдовж) — віїна, (дірка у вії для ярма) — хавéла, (брус, на котрому держиться вія) — крижівниця
Дьяволенокъ — чóртеня, бісеня
Дьяволъ — диявол, біс, чóрт, сатанá, лукáвий, нечистий, гáспид, дідько, (поб.) — чортяка, бісяка; (по місцю) — домовик, польовик, лісовик, полісýн, водяник, водяний, болóтяник
Дьявольскій — д. **Бѣсовскій**
Дьяконствовать — дияконувáти
Дьякъ, дьячокъ — дяк, дячóк
Дьяческій, дьячій, дьячковскій, дьячковъ — дяків, дяківський, дячківський
Дьячество — дяківство
Дьячить — дякувáти
Дьячиха — дячиха
Дѣва — діва, пáнна, дівчина. — **Пресвятая Дѣва** — Пречиста, Діва Марія, Бóжа Мáти. — **Старая дѣва** — старá дівка, літнá
Дѣвать, ся, дѣть, ся — дівáти, ся, діти, ся, подіти, ся, заподіти, ся
Дѣвица, дѣвушка — дівчина, дівиця, (ласк. і здр.) — дівчá, дівчинонька, дівонька, (мн.) — дівчáта, (зб.) — дівóцтво, дівóта; пáнна, пáнночка, панянка, (дуже молода) — підліток, піддівок, (що вінок загубила) — пóкритка
Дѣвица въ зелени, рос Nigella damascena L. — нечéсані панночки, нечóсипанночки
Дѣвицынъ — дівчинин
Дѣвическій, дѣвичій — дівóчий, дівóцький, панянський. — **Дѣвичество, дѣвствованіе** — дівувáння, дівóцтво. — **Провесть въ дѣвичествѣ** — здівувáти, віддівувáти
Дѣвичникъ — дівич-вéчір, вінкоплéтини, дрýжбини
Дѣвичья — дівóча (кімната), дівóчий пóкій
Дѣвка — дівка, (поб.) — дівýля, дівóха
Дѣвочка — дівчинка, дівчá, дівчáтко, дівченя, дівонька
Дѣвочкинъ — дівчин, дівчинин, дівчáтків
Дѣвочникъ — дівчер, дівчáтник
Дѣвственница — незáймана, невинна, чиста, прáвиця
Дѣвственный — незáйманий, непочáтий, цілинний, непорýшений
Дѣвство — 1) д. **Дѣвичество** — дівóчий стан; 2) дівство, невинність; вінéць, вінóк. — **Лишить дѣвства** — зірвáти, здійняти вінóк (в піснях). — **Потерять дѣвство** — вінóк загубити, згубити
Дѣвствовать — дівувáти, дівóчити
Дѣвчонка — дівченя, дівчýк
Дѣдина — дідизна
Дѣдильникъ, ца, рос. Aegopodium Podagraria L. — яглиця
Дѣдинька — дідýсь, дідýсик
Дѣдичный, дѣдовскій — дідівській, дідизний
Дѣдовство, дѣдовщина — дідизна, дідівщина
Дѣдовъ — дідів, дідовий
Дѣдушка — дідýсь, дідýсик. — **Дѣдушка домовой** — домовик, домовий, дідько
Дѣдушкинъ — дідів, дідýсів
Дѣдъ — дід, (поб.) — дідугáн, дідугá, дідище
Дѣеписаніе — діепис, істóрія
Дѣеписатель — діепúсець, істóрик
Дѣеписательный — діепúсний, історичний
Дѣйствительно — спрáвді, дійсне
Дѣйствительность — дійсність
Дѣйствительный — дійсний, спрáвжній; правдивий, пéвний. — **Дѣйствительная жизнь, цѣна** — правдиве, спрáвжнє життя, спрáвжня цінá
Дѣйствіе — дія; учинок, вчинок; сила, вплив, спрáва. — **Имѣть дѣйствіе** — мáти силу. — **Законъ обратнаго дѣйствія не имѣетъ** — закон не має зворóтної (або відворотної) сили. — **Оскорбить дѣйствіемъ** — зневáжити чинно
Дѣйствователь — діяч
Дѣйствованіе — чинність, діяння
Дѣйствовать — 1) діяти, чинити, робити; 2) мáти силу
Дѣйствующій — діючий; дієвий, чинний. — **Дѣйствующія лица** (в драмі) — діючі, дієві особи, люди
Дѣланіе — рóблення, робóта
Дѣлать, ся — робити, ся, чинити, ся, творити, ся, діяти, ся, (що лихе) — кóїти, ся, витворяти, ся, виробляти, ся, (аби як, невміло) — бáзграти, мáзгати, партáчити. — **Дѣланный** — рóблений. — **Дѣлающій** — рóблячий, діючий. — **А что мнѣ дѣлается?** — а що мені діється? — **Дѣлать кругъ** — колувáти. — **Дѣлается хуже** — гіршає. — **Отъ нечего дѣлать** — з нічого робити, знечéв'я
Дѣлежный — подільний, роздільний, дільчий
Дѣлежъ — дільбá, рóзділ, пóділ, паювáння

Дѣленіе — пóділ; ділення
Дѣлецъ — дільни́к, ми́тець, маста́к
Дѣлимость — подільність, дільність
Дѣлимый — дільний, подільний
Дѣлитель — діли́тель
Дѣлить, ся — діли́ти, ся, поділя́ти, ся, розділя́ти, ся, паюва́ти, (на два) — двоїти, (на три) — троїти
Дѣлишко — дільце
Дѣло — діло, спра́ва; учи́нок, вчи́нок; робóта, пра́ця; акт. — **Въ самомъ дѣлѣ** — спра́вді, спра́вжки. — **Въ чемъ дѣло** — в чім діло, про що річ? — **Дѣло мастера боится** — дільника́ і діло боїться. — **Дѣло естественное, обыкновенное** — с(ь)вітова́ річ, звича́йна річ. — **Дѣло плохо** — пога́не діло, ке́пська спра́ва. — **Дѣло только въ томъ, что бы...** — річ тільки про те́, щоб... — **Золотыхъ дѣлъ мастеръ** — золота́рь. — **Мое дѣло сторона** — моя́ ха́та скра́ю. — **Не въ томъ дѣло** — не в тім річ, си́ла. — **Не къ дѣлу** — не до діла. — — **Не твое дѣло** — не твоє діло, зась, за́ськи. — **Плевое дѣло** — пусте́ діло. — **По дѣломъ** — за діло. — **По дѣломъ вору и мука** — коту́зі по заслу́зі. — **Поймать на дѣлѣ, на мѣстѣ преступленія** — злапа́ти, пійма́ти на гаря́чому вчинку. — **Ратное дѣло** — військова́ спра́ва. — **Слыханное ли, виданное ли дѣло** — чи чува́но, чи ви́дано? — **Статочное ли дѣло** — чи подóба, чи годи́ться? — **То ли дѣло** — нема́ кра́ще як, нема́ як. — **Тяжебное дѣло** — пóзов, спра́ва. — **Что мнѣ за дѣло** — яке́ мені діло. — **Что дѣло, то дѣло** — що пра́вда, то пра́вда. — **Это дѣло** — це дóбре, гара́зд. — **Это особое дѣло** — се и́нша річ, се и́нша ста́ть. — **То и дѣло** — те і зна́й, тільки те, тільки й тогó, що... — **Женское дѣло**, жінóча річ. — **Извѣстное дѣло, что...** відóма річ, що...
Дѣловой — ділови́й
Дѣлопроизводитель — ділово́д
Дѣлопроизводство — ділово́дство, викона́ння справ
Дѣльно — до діла, до ре́чі, до ладу́
Дѣльность — додільність, відповідність
Дѣльный — додільний, зда́тний, пу́тній, роботя́щий, працьови́тий
Дѣлянка — діля́нка, дільни́ця
Дѣтенышъ (кішки, собаки і т. д.) — котеня́, кошеня́, цуценя́ і т. д., (птиць) — пискля́, голопу́пок
Дѣти — діти, дітки, (зб.) — дітвора́, мале́ча, (чималі) — дітлахи́. — **Незаконорожденныя д.** — байструки́, байстря́та, жирові діти, па́далишні, нешлю́бні. — **Сводные д.** — зведеня́та, зведеню́ки́
Дѣтина — хлóпець, парубі́й, парубі́йка, парубі́йко, парубчи́на
Дѣтище — дити́на
Дѣтолюбивый — дітолю́бний
Дѣтолюбіе — дітолю́бство
Дѣтородный — дітородний
Дѣторожденіе — дітородини, дітородження
Дѣтоубійство — дітогу́бство, дітовбивство
Дѣточки — дітки, діточки́, дітоньки́
Дѣтская трава, рос. Neottia Nidus avis Rich — зу́би, микола́йці, приворотень
Дѣтскій — дитя́чий, дити́нячий, дітський, дити́нний. — **Дѣтское мѣсто**, Placenta uteri — ложи́сько, мі́стище
Дѣтство — дити́нство, ма́льство, мале́нство. — **Впасть въ дѣтство** — здити́нитися. — **Съ дѣтства** — зма́лку, зма́льства, з малóго ма́лечку, зма́лечку, з дити́нства
Дѣтушки — дітки, дітоньки́, діточки́
Дѣяніе — 1) дія, діло, учи́нок, вчи́нок; 2) (мн.) — діянія, діяння
Дѣятель — дія́ч
Дѣятельность — дія́льність, чи́нність
Дѣятельный — дія́льний, чи́нний, роботя́щий, трудя́щий, працьови́тий, невсипу́щий — **Принимать дѣятельное участіе** — бра́ти чи́нний у́діл
Дюже — ду́же, сильно
Дюжесть — сила, міць, ду́жість
Дюжинный — 1) дю́жинний; 2) аби́-який, аби́-що
Дюжій — ду́жій, сильни́й, міцни́й
Дюжѣть — ду́жчати
Дюймовка — цалівка (дошка)
Дюймъ — цаль
Дюна — ви́спа піскова́, дю́на
Дягиль, рос. Archangelica officinalis — дя́гиль, дзе́нгель, ду́дошник, ре́ва
Дяглица, рос. Aegopodium podagraria L. — яглиця
Дядинъ, дядюшкинъ — дя́дьків, дя́дин, дядьківський, стриєчний, ву́йків
Дядюшка, дядя — дя́дько, дя́дечко, дя́дьо, дя́дя; стрий (материн брат), ву́йко (батьків брат)
Дятелъ, пт. Picus — дя́тел, жóвна, клюйдерево, деревоклюй, я́тіль, я́тлик
Дятельникъ, дятловникъ, рос. Trifolium repens L. — хре́стики, хреща́тий барвінок, сіре-зілля, горішки
Дятлина, дятловина, рос. Trifolium pratense L. — конюши́на, трóй-зілля, троя́н, іва́сик, дя́тловина, кози́не óко

Е.

Евангелистъ — євангели́ста, євангели́(і)ст
Евангелическій — євангели́цький
Евангеліе — єва́нглія, єва́нгеліє
Евангельскій — єва́нгельський
Евнухъ — євнух, скіп, скопе́ць, ва́лах
Еврей — жид, жидови́н, євре́й, (поб.) — жидю́га, жидя́ка, (зб.) — жидова́, (здр.) — жидóк, жи́дик
Еврейка — жидівка, євре́йка, жидівочка
Еврейскій — жидівський, євре́йський
Еврейчикъ — жидóк, жи́дик, євре́йчик, (про дитину) — жиденя́, жидівча́

Евхаристія — євхари́стія, прича́стя
Егей, рос. Carex L. — осока́
Егерь — стріле́ць, мисли́вець, лове́ць
Егермейстеръ — ло́вчий
Егоза — 1) (про дитину) — пусту́н, ха, бреку́н, ха, жиру́н, ха, пусту́нчик, брикуне́ць; 2) кру́чений, а, дзи́га; сваво́лець
Егозить — 1) пустува́ти, жирува́ти; 2) крути́тись, верті́тись, вовту́зитись
Едва, еле — 1) ле́две, наси́лу, вси́лу. — **Едва-едва** — на превели́ку си́лу. — **Едва не** — ма́ло не, ма́ло що не, тро́хи, тро́хи що не. — **Едва ли** — навря́д чи; 2) тільки що, як тільки, скоро
Единеніе — една́ння, єдність, зго́да
Единиться — една́тися
Единица — одини́ця, едини́ця, їдени́ця
Единитель — една́ч, їдна́ч
Единичный — одини́чний, їдени́чний, поєди́нчий
Единичность — поєди́нчість
Единоборецъ — боєць, перебієць
Единоборство — поєди́нок
Единобожіе — однобо́зство
Единобожный — однобо́жний
Единобрачіе — одноже́нство
Единобрачный — одноже́нний
Единовластитель — самовла́дець
Единовластіе — самовла́дство, самовла́да; одновла́дство, одновла́стя
Единовременный, но — одноразо́вий, разо́вий, оди́н раз
Единовѣрецъ, ка — 1) одновірець, ка; 2) старовір, ка
Единовѣрный — одновірний, одно́ї віри
Единовѣрческій — старовірний
Единовѣріе — одновірство
Единогласіе — лад, зго́да; односта́йність, суголо́сся, одноголо́сність
Единогласный, но — одноголо́сний, односта́йний, одноголо́сно, односта́йно
Единодушіе — односе́рдість, єдність, одноду́шність
Единодушный, но — односе́рдий, односе́рдо, односе́рдне, одноду́шний, одноду́шно
Единожды — раз, оди́н раз, одно́го ра́зу
Единоземецъ, единоземка — земля́к, земля́чка, края́нин, края́нка
Единокровный — кре́вний, крівня́к, однокро́вник
Единолѣтній, ный — одно́літок, рове́сник
Единоматерній — одномáтерній, єдинома́терній
Единомысліе — одноду́мство, одноми́сність
Единомышленникъ — одноду́мець, односу́м, сумісник. — **Единомышленникомъ стать** — порозумітися, (на що лихе) — злига́тися, полига́тися
Единомышленный — одноду́мний, односу́мний, сумісний, одноми́сний
Единоначаліе — д. **Единовластіе**
Единообразный, но — одномані́тний, но, одна́ковий, во
Единоплеменный — одноплемінний
Единорогъ — одноро́г
Единородный (син) — єди́нець, єдина́к, оди́не́ць, одина́к, оди́нчик, (дочка) — едини́ця, одини́ця, (є)одина́чка; єдинoро́дний
Единосущность — одноісність, односу́тність
Единоутробный — єдинома́терній, одномáтерній
Единственный, но — єдиний, однісінький, єди́не тільки
Единство — єди́ність, єдність, єдно́та
Единый — оди́н, їде́н, єди́ний. — **Наединѣ** — на самоті, самото́ю
Ежа, рос. Dactylis glomerata L. — мітли́ця, вівсю́к, пирі́йка
Ежеватый — колючий, ущіпливий
Ежевика, рос. Rubus fruticosus L. — ожи́на
Ежевичный — ожи́новий
Ежевременный, но — повсякча́сний, но
Ежегодный, но — щорічний, що ро́ку, що го́ду
Ежеголовка, ежеголовникъ, рос. Sparganium L. — їжа́ча голо́вка
Ежедневный, но — щоде́нний, щоде́нно, щодня, день у де́нь
Ежели — коли́, як, як-що́
Ежеминутно — що хвили́ни
Ежемѣсячный, но — щомісяшний, місяшний, но, що місяця
Еженедѣльный, но — щотижньо́вий, щотижне́вий, потижньо́вий, потиже́нний, що ти́жня
Еженочно — що но́чі
Ежечасный, но — щогоди́нний, що годи́ни
Ежикъ — їжачо́к, д. **Ежъ**
Ежить, ся — ко́рчити, ся, щу́лити, ся
Ежовина — шку́ра їжако́ва
Ежовый — їжако́вий, їжа́чий. — **Ежовая трава,** рос. Echium vulgare L. — сине́ць, ра́нник, громови́к. — **Держать въ ежовыхъ рукавицахъ** — в тісни́х рука́х держа́ти
Ежъ, з(ь)в. Erinaceus Europaeus — їжа́к, (здр.) — їжачо́к, (поб.) — їжачи́ще, (самиця) — їжа́чка, їжачи́ха, (мале) — їжачен́я, -тко
Ей, ей — так, пра́вда, так єсть. — **Ей-богу** — їй-бо́гу, да́лебі, бігме́, прися́й Бо́гу
Елевый, ело́вый — яли́новий
Елей — оли́ва. — **Елей святый** — ми́ро
Елеородный газъ — олійкува́тий газ
Елеопомазаніе — мирува́ння
Елеопомазывать — мирува́ти
Елеосвященіе — маслос(ь)в'я́тіє, собо́рування
Елеосвящать — собо́рувати (ма́слом)
Елка, елочка — яли́нка, ги́льце́, яли́нонька
Елочный — яли́новий, ги́льцеви́й
Ель, рос. Pinus Picea du Roi Endl., Pinus abies L. — яли́на, (здр.) — яли́нка, смере́ка (гал.)
Емкій — містки́й
Емкость — д. **Вмѣстительность**
Ендова́ — жбан, конди́йка
Енотъ, з(ь)в. Viverra genetta — яно́т
Енотовый — яно́товий
Епанча — опанча́, опанчи́на, keрéя, бу́рка
Епархія, епископія — влади́цтво, епа́рхія

Епископъ — архиєрей, владика, єпископ, (католицький) — біскуп
Епитимія — покута — **Нести епитимію** — покутувати — **Понести, отбыть епитимію** — спокутувати, відпокутувати
Ералажъ, ералашъ — 1) розгардіяш, гармидер; 2) нісенітниця; 3) мішанина; 4) гра в карти (особлива)
Ересь — єресь, єретицтво
Еретикъ, -тическій — єретик, схизматик, недовірок, єретичний, єретицький
Ерзать, ся — совати, ся, горзатись, вовтузитись
Ерикъ — ярок, балочка (понята водою)
Ерлыкъ — ярлик
Ермакъ — жорен (ручний)
Ермолка — ярмулка, ярмурка
Ерошить, ся — 1) куйовдити, ся, кошлати, ся, кудлати, ся, настобурчувати, ся; 2) костричитися, харапудитися
Ерошка — кудла, кудлань, кудлач
Ерофеичъ — травняк, травнячок (горілка, настояна на різних травах)
Ерунда — бридня, казнащо, єрунда
Ерунокъ — вуглиця
Ершиться — огризатися, костричитися
Ершъ, риба Perca cernua — 1) йорж, язгір; 2) гвіздок (з зубицями до головки)
Ерыга — 1) рибальська сітка (велика); 2) гультяй, гульвіса, п'яниця, піяк
Ерыжничать — піячити, гультяювати
Есаулъ — осавул, осавула
Если — коли, як, як що. — **Если бы** — коли-б, як-би, бодай, коби, коб
Естественный, но — природний, но, натуральний, но
Естественникъ — природник
Естественность — природність, натуральність
Естество — природа, натура, єстество, єство
Естествознаніе, -вѣдѣніе — природознавство
Естествоиспытатель — природознавець, природодослідник
Есть — є, єсть — **Есть ли** — чи є, чи єсть?
Ефесъ — ручка, держак (шаблі, меча тощо)
Ехидна, Coluber berus — гадюка, єхида
Ехидничать, ехидствовать — лукавити
Ехидный — лукавий, злосливий, єхидний
Ехидство — лукавство, злосливість, єхидство
Еще — ще, іще. — **Еще бы** — деж-пак, а тож пак, тож-пак
Еѳимоны — поклони (у великий піст)

Ж.

Жаба — 1) Rana bufo — жаба, (де-які одміни) — ропуха, короставка; (поб.) — жабище, (здр.) — жабка, (мале) — жабеня, -тко; 2) Angina — жаба
Жаберный — зябровий
Жабій — жабиний, жаб'ячий
Жабникъ, рос. Filago arvensis L. — горлянка, грудна травка; 2) Ranunculus — козелець
Жабовникъ, рос. Potentilla argentea L. — червишник, червичник, червоточник, червець; P. reptans L. — мохна
Жабрей, рос. Linaria genistaelolia Mill. — дзвіночки, косюрки
Жабры — зябра, зябри, зьобра
Жаворонковъ, жавороночный — жайворонковий, жайворонячий
Жаворо́нокъ — жайвороня, -тко
Жа́воронокъ, пт. Alauda arvensis — жайворонок, жайвір, жайворошок
Жадничанье — жадування, жадоба; жада
Жадничать — жадувати, ласитись (на що), хапатися (до чого)
Жадность — пожадливість, хтивість, захланність, зажерливість
Жадный, но — 1) жадний (чого), жадливий, пожадливий, жаденний, хтивий, жадливо, хтиво, ласо; 2) зажерливий, захланний, но, неситий, зажерливо, жерцем, несито
Жажда — згага, спрага; жадоба
Жаждать — жадати, прагнути
Жалга́, жагла, рос. Potamogeton L. — кушир, кушір
Жаленіе — жаління
Жалистый — жалливий, жалкий
Жалить — жалити, кусати. — **Жалящій** — жалкий, жижкий
Жалкій — 1) бідолашний, сердешний; 2) мізерний, миршавий, злиденний, нікчемний, нужденний
Жалко — 1) жалісно, жалібно, (здр.) — жалібненько; 2) жаль, жалко, жалько, шкода
Жало — жало, (здр.) — жальце, жило
Жалоба — скарга; нарікання, жалі.
Жалобливый — жалісливий, жалібливий
Жалобный, но — жалісний, жалібний, но
Жалобщикъ — позовник
Жалованіе — надання; обдаровування
Жалованье — плата, платня, удержання, пенсія
Жаловать — 1) обдаровувати (чим); надавати (що); 2) шанувати, любити (кого), мати ласку до кого. — **Къ кому** — одвідувати (кого), бувати (у кого) — **Добро пожаловать!** — просимо, милости просимо, просимо до господи
Жаловаться — жалітися, скаржитися; позивати (до суду), (на долю) — нарікати
Жалостливый — жалісливий, милосерд(н)ий
Жалостный — д. **Жалкій**
Жалость — жаль, жалощі, милосердя
Жалче — жалібніше, жалкіше
Жалѣть — жалкувати, жалувати, шкодувати, жаліти, шанувати, берегти
Жандармъ — жандар
Жара — спека, спекота, жара, жарота

Жара́токъ — при́пічок, пригру́бник
Жаренье — пе́чення, сма́ження, шква́рення, пря́ження
Жареное, жаркое — пече́не, пече́ня
Жареный — пече́ний, (на ма́слі) — сма́жений, (на салі) — шква́рений, (про молоко, яєшню) — пря́жений
Жарить, ся — 1) пекти́, ся, (в маслі) — смажити, ся, (на салі) — шква́рити, ся, (яєшню) — пря́жити, ся, (в закри́тій посу́дині) — души́ти; 2) (про сонце) — пали́ти, пекти́; 3) (різка́ми) — па́рити, шмага́ти, чу́стрити, шква́рити; 4) па́ритися
Жаркій, ко — гаря́чий, гаряче́, жарки́й, ко, палю́чий, пеку́чий, че, шкварни́й, шква́рно, варки́й, ва́рко
Жарковатый, то, жарконекъ, ко — гаряче́нький, ко, по́гаряче
Жаровня — жарі́вка, жарі́вниця
Жаръ — 1) жар, жаро́та, спе́ка, вар; 2) жар, жари́на, (дрібний) — при́сок; 3) вого́нь, пал (в тілі). — **Бросить въ жаръ** — взя́ти вогне́м. — **Бросать въ жаръ и холодъ** — вогне́м і хо́лодом бра́ти. — **Жаръ сердечный** — запалі́ння се́рця; 4) пал, па́лкість, за́пал
Жары — спе́ка
Жасминный — ясмино́вий
Жасминъ, рос. Jasminum — ясми́н
Жатва — жнива́, жни́во. — (Початок жнив) — зажи́н, зажи́нки, (кіне́ць жнив і празник у жнива) — обжи́нки, (починати жнива) — зажина́ти, (кінча́ти жнива) — обжина́тися, (збір жни́вний) — ужи́нок
Жатвенный — жни́вний. — **Ж. машина** — жа́тка, саможа́тка, самокі́ска
Жать — 1) (жму, жмёшь) — дави́ти, ти́снути, стиска́ти, му́лити, чави́ти; (жну, жнешь) — жа́ти, (за довг) — віджина́ти
Жаться — 1) д. **Ежиться**; 2) тули́тися, тисну́тися
Жбанъ — (д)жба́н, коно́вка
Жвало, Mandibulum — ще́лепи (у комах)
Жвачка — 1) жу́йка. — **Жевать жвачку** — жу́йку жува́ти, ремиґа́ти; 2) рос. Scleranthus annuus L. — борови́й проскурни́к
Жвачный — жу́йний
Жгунъ, рос. Capsicum annuum L. — стрючкови́й, стрючкова́тий пе́рець, перчи́ця
Жгутъ — джгу́т, би́тка
Жгучесть — палю́чість, пеку́чість
Жгучій — пеку́чий, палю́чий, смалки́й, жижки́й, (про кропиву) — жалки́й. — **Жгучій камень,** Lapis causticus — пеке́льний ка́мінь
Жданіе, жданье — ждання́, жда́нки, сподіва́ння, сподіванка, чека́ння
Жданный — жда́ний, сподіваний
Ждать — жда́ти, сподіва́тися, чека́ти, тріва́ти
Же — ж, же, бо, а. — **Когда же?** — коли́ ж? — **Приходи послѣ, теперь же мнѣ некогда** — прихо́дь опісля́, а(бо) тепе́р мені ніколи. — **Что же я сдѣлалъ?** — що ж я зроби́в? — **Ну же** — ну́ бо, нум, ну́мо
Жевака — жува́йло
Жеваніе — жува́ння, жва́ка́ння, жма́кання, (про жуйку) — ремиґа́ння
Жеванный — жу́ваний
Жевательный — жува́льний
Жевать, ся — жува́ти, жма́кати, жва́ка́ти, (наче жуйку) — ремиґа́ти
Жевокъ — жува́ник
Жега́ло, жегло́ — жига́ло, джига́ло, джига́йло
Жезлъ — жезло́, жезл, па́лиця, ціпо́к, косту́р, (архиєре́йський, чернецький) — пате́риця, (козацької старшини) — булава́, бунчу́к, (царський) — бе́рло
Желаніе — бажа́ння, хотіння, хіть, во́ля, (сильне) — жада́ння, жадо́ба; зи́чення. — **По собственному желанію** — по своїй во́лі, самохіть. — **Исполнить желаніе** — вволи́ти во́лю
Желанный, ая — бажа́ний, жада́ний, бажа́на, жада́на
Желатель — охо́чий, хоті́й, хтій
Желательно — бажа́на річ; хотілось би, бажа́лось би; корти́ть
Желательный — бажа́ний
Желать — хоті́ти, хті́ти, воліти, бажа́ти, жада́ти; жи́чити, зи́чити
Желаться — хоті́тися, бажа́тися, жада́тися; ману́тися, корті́ти
Желающій — охо́чий
Желвакъ — жо́вна, гу́ля, ґу́ля
Желвастый — жовнува́тий, ґу́лявий
Желе — драглі (з ягід, я́блуків то що); кисіль; пави́дло
Железа, Glandula — зало́за, зо́луза, (здр.) — за́лозка
Железистый — залозува́тий
Желкнуть — жо́вкнути, жовті́ти
Желна, пт. Picus martius — жовна́
Желобина — жоло́бина
Желобистый, желобоватый, желобчатый — жоло́бчастий, жолобува́тий, жолобкува́тий
Желобить — жоло́бити
Желобъ, жолобъ — жо́лоб, (здр.) — жолобо́к, (на дереві) — рівчачо́к, (в бочці для дна) — втори, (для стікання води) — ри́нва
Желтенькій — жовте́нький
Желтехонекъ — жовті́сінький
Желтизна — жовти́зна, жовтина́, жо́втість
Желтинникъ, желтникъ, желтница, рос. Rhus Coninus L. — рай-де́рево, ско́мпія
Желтить — жовти́ти
Желто — жо́вто
Желтоватость — жовтя́вість, по́жовть
Желтобрюхій — жовточере́вий
Желтобрюхъ, гад. Coluber — жовто́брюх, жовтопу́з
Желтобрюшка, пт. Motacilla citreola — жовто́брюшка
Желтоватый, то — жовтя́вий, во, жовтува́тий, по́жовтий
Желтозеленый — жовтозеле́ний, папу́жний
Желтогрудый — жовтогру́дий
Желтокрасный — жовтогаря́чий, жовточерво́ний

Желтокорень, рос. Statice latifolia L. — кермéк, кірмáк; S. tatarica L. — жовтúло, кермéк, кірмáк
Желтокъ — жовтóк, (здр.) — жовтóчок
Желтосливникъ — д. **Абрикосъ**
Желтоцвѣтникъ, рос. Anthoxanthum odoratum L. — душúця
Желтоцвѣтъ, рос. Adonis vernalis L. — горúц(ь)віт
Желтуха, хвороба Icterus — жовтянúці, жовтя́чка
Желтушный — жовтянúчний
Желтый — жóвтий
Желтѣть — жовтíти, жóвкнути, (про хліб) — половíти
Желтяница, рос. Garthamus tinctorius L. — крокіс, с(ь)вітлúця, с(ь)вітлýха
Желудковый — жолудьóвий
Желудникъ, рос. Aesculus — дúкий каштáн
Желудóкъ — жолýдик, д. **Желудь**
Желýдокъ — шлýнок, живіт, (у животúни) — кéндюх, (разом з кишками то-що) — тéльбух, тéльбухи; (у жуйної животини) **1-й желудокъ** — рукáв, **2-й ж.** — рубéць, чепéць, **3-й ж.** — кнúжка, **4-й ж.** — сичýг, слиз
Желудочный — шлункóвий, животóвий. — **Желудочная болѣзнь** — хорóба на шлýнок
Желудь, жолудь — жóлудь
Желченіе — жовтíння
Желчный — жóвчний
Желчь, жолчь — 1) Bilis — жóвч; 2) злість
Желѣза — залíзо, кайданú, закóви
Желѣзина — жýжелиця
Желѣзистый — залізистий, залізувáтий
Желѣзúстый — залóзистий
Желѣзко — залізце
Желѣзникъ, рос. Caragana frutescens Dc. — дерезá, люкрéція
Желѣзный — залізний, желізний. — **Желѣзная дорога** — чавýнка, залізна дорóга, залізниця, желізниця. — **Ж. заводъ** — рýдня. — **Желѣзныя опилки** — трúни. — **Желѣзная полоса** — штáба, (на колеса) — шúна. — **Ж. руда** — залізня́к, рудá, (піскувата) — балáш, (глиняста) — кáрінь, карнúста рудá. — **Ж. рудникъ** — рýдня, рудокóпи. — **Ж. корень,** рос. Centaurea Scabiosa L. — волóшки, наголóваток
Желѣзнякъ — 1) залізня́к (камінь і міцна цегла); 2) рос. Verbena officinalis L. — залізня́к, порплúшник (вживається на ліки від порплиці), червóні зіркú, сухá нéхворощ, кошúця
Желѣзо — залізо. — **Листовое ж.** — залізо, бля́ха. — **Куй желѣзо, пока горячо** — ковáль клéпле, дóки тéпле
Желѣзоторговецъ — залізня́к
Желѣзце — залізце, залізя́чка, (поб.) — залізя́ка, (зб.) — залізя́чча
Жеманистый — манірний, маніжний
Жеманиться — маніритися, маніжитися, вивертáтися, вихиля́тися, комезúтись
Жеманиха — манірна, кривля́ка
Жеманство — манірність, маніжність, вихиля́си
Жеманный — д. **Жеманистый**
Жемокъ, жемулька — 1) грýдка, вальóк, вáлька (про що липуче або стиснуте в руці); 2) медянúк
Жемчугъ — пéрло, пéрли
Жемчужина — перлúна, перлúнка
Жемчужница — скóйка (з котрої добувають перли)
Жемчужный — перлóвий
Жена — жінка, дружúна, подрýжжа, жонá, старá. — **Жена бочара, дьяка, кузнеца и т. д.** — бондарúха, дячúха, ковалúха і т. д. — **Ж. дяди** — дя́дина. — **Брошенная ж.** — лúшена, покидя́чка. — **Вѣрная ж.** — вірна. — **Гражданская жена** — жінка на віру, не вінчана. — **Невѣрная ж.** — не вірна, гуля́ща. — **Разведенная ж.** — рóзвідка
Женатый — жонáтий, ожéнений
Женинъ — жінчин
Женить, ся — женúти, ся, оженúти, ся, одружúти, ся, брáтися, побрáтися
Женитьба — дрýжіння, жéнення, оженіння, одружіння, шлюб
Женихъ — женúх, (здр.) — женúшенько, (заручений, або на весіллі) — молодúй, молодúк, (на весіллі в піснях) — князь. — **Женихъ и невѣста** — молодúй і молодá, молоді, молодя́та, (в піснях та речах на весіллі) — князь і княгúня
Женолюбивый — бабій, бáбич; баболю́бний
Женочка — жіночка, жінонька
Женоподобный — бáб'ячий, бабкувáтий
Женскій — жінóчий, жінóцький. — **Женскій полъ** — жінкú, жінóта, жінóцтво, жінóча стать
Женственность — жінóчність, жéнність
Женщина — жінка, жéнщина, (молода) — молодúця
Жердевой — цибáтий; жердóвий
Жердина — жердúна, бáнтина, лáта
Жердило — цибáнь, довгáнь
Жердочка — жéртка, жéрточка, жéрдка, жéрдочка
Жердь — жердúна, дрюк, (тонка) — тúчка, тичúна, (в бороні то-що) — глúця, (для вішання) — жéртка, жéрточка
Жеребая — жерéба, жерéбна
Жеребей — 1) жéреб, жеребóк, (пустúй) — я́ловий. — **Метать, брать жеребьи** — кúдати жéреб, жеребувáти, брáти жéреб; 2) пай, пáйка, чáстка (по жеребу)
Жеребенокъ — лошá, лошáтко, лошачóк, (більший) — лошáк, лошúця, (з підстриженою гривою) — стригýн, стригунéць
Жеребецъ — жеребéць, óгир, óгер, (в табуні для росплоду) — стáдник
Жеребиться — жеребúтися, ожеребúтися
Жеребьевый — жеребóвий, жеребкóвий
Жеребята — лошáта
Жеребячій — жеребúний, жерéб'ячий
Жеревика, рос. Vaccinium Oxycoccus L. (Oxycoccus palustris Pers.) — журавúна, журавúха
Жерло, жерловина — джерелó, пáща

Жерновки, Lapides cancrorum — жиру́шки, ра́кові о́чі
Жерновой — жорнови́й
Жерновъ — жо́рен, жо́рна (р. жо́рен)
Жертва — же́ртва, охві́ра, офі́ра
Жертвенникъ — жерті́вник, жерті́вня́
Жертвенный — же́ртовний, офі́рний
Жертвованіе — же́ртвування, офірува́ння
Жертвователь, ница — жертвода́вець, жертвода́виця, офі́ро́вник, ця
Жертвовать — же́ртвувати, охвірува́ти, офірува́ти
Жертволюбіе — жертволю́бність, жертве́нність
Жестеръ, рос. Rhamnus cathartica L. — жо́стір, круши́на
Жесткій, ко — тверди́й, до, жорстки́й, шкарубки́й, мульки́й, мулки́й, ко
Жесткнуть — тверді́ти, тверді́шати, шкару́біти, шкару́бнути
Жесткокрылый — твердокри́лий
Жестокій, ко, жестокосердый — жорсто́кий, ко, лю́тий, то, твердосе́рдий, немилосе́рдний, но, запе́клий, ло
Жестокость — жорсто́кість, лю́тість
Жесточайшій — найлюті́йший, найтя́жчий
Жестокосердіе — твердосе́рдя
Жестче — тверді́ше, жорсткі́ше, жорсткі́ше, мулкі́ше
Жесть — рух
Жесть — бля́ха, бі́ле залі́зо — **Покрывать жестью** — бляхува́ти. — **Покрытый жестью** — бляхо́ваний
Жестяникъ — бляха́р(ь)
Жестянка — бляша́нка
Жестяной — бляша́ний
Жестяночный — бляша́нковий
Жетонъ — дука́ч, личма́н, жето́н
Жечь, ся — пекти́, ся, пали́ти, ся. — **Крапива жжется** — кропи́ва жа́лить
Жженіе — палі́ння
Жженка — па́лянка
Жженый — па́лений
Жибецъ, рос. Dentaria bulbifera L. — я́сенець
Живехонько — скоре́нько, швиде́нько, хуте́нько
Живительный, но — живу́щий, цілю́щий, е
Живить — 1) оживля́ти, живи́ти; 2) бадьори́ти, додава́ти ду́ху
Живиться — 1) оживля́тися; 2) живи́тися, поживля́тися, кори́стуватися
Живица — живи́ця
Живность — жи́вність, дрі́б, дробина́
Живо — 1) жи́во, я́сно; 2) шви́дко, ху́тко, пру́дко
Живодеръ — ги́цель, живолу́п, котолу́п, луп'я́р
Живодерня — котолу́пня
Живое — живе́. — **Задѣть кого за живое** — врази́ти, допекти́ до живо́го
Живой — 1) живи́й, живу́щий; 2) жва́вий, мото́рний, швидки́й, хватки́й. — **Живая вода:** а) крини́шна в.; б) живу́ща, цілю́ща в., д. **Живительный.** — **Живое серебро** — живе́ срі́бло. — **Живая вѣра** — те́пла ві́ра. — **На живую нитку** — на живу́ ни́тку, на швидку́ ру́ку
Живокость, рос. Delphinium Consolida L. — сокирки́, польові́ сокирки́, комаро́ві но́сики, коса́рики, череви́чки, зозу́лині череви́чки
Живоко́сть, рос. Symphytum officinale L. живокі́ст, правокі́ст, костоло́м, воло́вий язи́к
Живописать — малюва́ти
Живописецъ — маля́р, (жі́нка його) — маляри́ха, (син) — маляре́нко, (дочка) — маляря́вна, (що малює образи, аби-який) — богома́з
Живописный, но — 1) мальо́ваний; 2) мальовни́чий, чо
Живописность — мальовни́чість
Живописцевъ — маля́рський
Живопись — 1) маля́рство, малюва́ння. — **Заниматься живописью** — малярува́ти; 2) карти́на, малюва́ння, малю́нок
Живородный — живу́щий
Живородящій — живоро́дний
Живорыбный садокъ — са́жавка, ри́бник
Живость — жва́вість
Животворный — живу́щий, оживля́ючий
Животина — живо́ти́на, скоти́на, худоби́на, това́рина
Животное — з(ь)віря́ (р. з(ь)віря́ти), створі́ння, тва́рь, (поб.) — тварю́ка, (молоде, що годується молоком) — молошня́к. — **Животное пресмыкающееся** — гад, га́дина, плазу́н
Животный — 1) з(ь)віря́чий, живо́тний, това́рячий; 2) живото́вий, животко́вий
Животрепещущій — живи́й, живки́й, живу́щий; надзвича́йно ціка́вий
Животъ — живі́т, че́рево, пу́зо. — **Надорвать, надсадить животъ** — підірва́тися, підвереди́тися
Животы — добро́, ма́єтки, пожи́тки, збі́жжа, мана́тки
Живучесть — живу́чість
Живучій — живу́чий, живу́щий
Живучка, живучая трава, рос. Ajuga reptans L. — сухове́ршки, горля́нка, гострове́ршки, дівча́ча краса́
Живчикъ — 1) жва́вий, же́вжик, фе́ртик, хве́ртик, фи́нтик, хви́нтик; 2) жи́вчик (пульсова́ жила́); 3) ми́шка (під оком)
Живьемъ — живце́м
Живѣе — жваві́ше, живі́ше, шви́дче, ху́тче, швидчі́ш, е, хутчі́ш, е, мерщі́й
Жигалокъ — д. **Бересбрекъ**
Жигануть, жигнуть — опекти́, опали́ти
Жиденькій, ко — ріде́нький, ко
Жидить — розво́дити,розбавля́ти
Жидкій, ко — рідки́й, ко, ті́чний, но
Жидкомѣръ — д. **Ареометръ**
Жидкость — 1) рі́дкість, ті́чність; 2) рідке́, ріди́на́, ті́ч (р. те́чі)
Жидовство — жиді́вство, жиді́вська ві́ра
Жидоморъ — жми́крут, скупердя́, -га́, скупиндя́, скна́ра
Жидѣть — рі́дшати
Жижа — ю́шка, рідота́
Жиже — рі́дше

Жизненность — життьо́вість, жизне́нність, жи́зність
Жизненный — життєви́й, жизне́нний, жизняни́й
Жизнеописаніе — життєпис
Жизнь — життя́; пожива́ння, пробува́ння, вік. — **Влачить жизнъ** — бідува́ти. — **Жизнь прожить, не поле перейти** — вік прожи́ти, не дощову́ годи́ну пересидіти; вік ізвікува́ти — не па́льцем перекива́ти. — **Жизнь безрадостная** — безпрос(ь)вітна до́ля. — **Лишить жизни** — згуби́ти (кого), стра́тити, одібра́ти життя́. — **Укоротить жизнь** — зма́лити віку. — **Долговременная жизнь** — вік до́вгий. — **При жизни** — за життя́, за живо́ття. — **Спасти жизнь** — спасти́, порятува́ти від сме́рти
Жила — жила́, (поб.) — жиля́ка, (здр.) — жи́лка, жи́лочка
Жилетный — камізе́льковий
Жилетъ — камізе́лька, камізе́лок
Жилецъ — пожиле́ць, постоя́льник, сусіда, підсусідок. — **Онъ уже не жилець на этомъ свѣтѣ** — йому вже не животіти, на тонку́ пряде́
Жилистый — жи́лавий; жильни́й, жи́луватий
Жилить — шахраюва́ти, шати́рити
Жилиться — силкува́тися, намага́тися, пну́тися
Жилица, жиличка — пожили́ця, постоя́льниця, сусіда
Жилище — жилля́, жи́тло, осе́ля, ме́шкання, домівка
Жилковатый — жилкува́тий, волокнува́тий
Жилочный, жильный — жильни́й
Жилять — жа́лити, куса́ти
Жимолость, рос. Lonicera — жи́молость, козя́чий ли́стик, свидь
Жирандоль — лихта́рь (великий с(ь)вічни́к)
Жирафъ — жира́фа
Жирно — 1) жи́рно, си́то; 2) ла́со
Жирный — 1) товсти́й, гладки́й, опа́систий, гладу́н, гладу́ха, глади́рь, пухтій; 2) си́тий, жи́рний, масни́й. — **Жирный блескъ** — масни́й блиск (в мінералогії). — **Жирно будетъ** — бага́то ду́же
Жировикъ — 1) кагане́ць; 2) камінь Stealites Cardites
Жировой — жирови́й
Жиротопня, жиротопный заводъ — салга́н
Жируха — 1) рос. Lepidium sativum L. — жеру́ха, жиру́ха і Sagina procumbens L. — мокре́ць; 2) гладу́ха, гладка́ (про жінку)
Жиръ — жир, са́ло. — **Гусиный жиръ** (витоплений) — сма́лець. — **Заячій ж.** — шкрум. — **Рыбій ж.** — трін (р. тро́ну). — **Топленый ж.** (птичий, бара́нячий) — сма́лець, (що йде на с(ь)вітло) — лій (р. лою). — (До страви) — ома́ста, (що плава зверху якої страви) — осу́га. — (Свинячий, або волячий, нутрови́й) — здір (р. здьо́ру). — (В тварини на заріз) — на́гул
Жирѣть — товстіти, товстішати, гла́дшати, гла́дчати
Жирякъ — гладу́н, глади́рь, пухтій
Житейскій — с(ь)вітови́й
Житель, ница — жи́тель, ка, обива́тель, ка, ме́шканець. — **Городской житель** — городя́нин, містю́к. — **Сельскій ж.** — селяни́н, селю́к, хуторя́нин. — **Слободской ж.** — слобожа́нин, слободяню́к. — **Ж. предмѣстья** — предміща́нин. — **Ж. степной мѣстности** — степови́к. — **Ж. лѣсной м.** — лісови́к. — **Ж. гористой м.** — гірня́к. — **Ж. луговой м.** — луга́рь. — **Прибрежный ж.** — бережа́н, бережа́к. — **Ж. долинъ** — низо́вець. — **Исконные жители** — тубільці, д. **Аборигены.** — **Ж. Полѣсья** — поліщу́к. — **Ж. Подоліи** — подоля́нин, подоля́к. — (Якої частини села, кутка) — кутя́нин. — (На другім березі) — тогобіча́нин
Жительство — ме́шкання; перебува́ння. — **Видъ на жительство** — біле́т, па́шпорт
Жительствовать — жи́ти, ме́шкати, пробува́ти
Житникъ — 1) Mus agrarius — ми́ша (що водиться в стиртах та клунях); 2) хліб (ячмінний)
Житница — хлібниця, комо́ра (з засіками на зерно), шпихлір; (часто теж) — клу́ня, стодо́ла
Житный — жи́тний
Жито — 1) хліб (всякий, в зерні); 2) жи́то і ячмінь.
Жить — жи́ти, животіти; пробува́ти, ма́тися, (ціле життя) — вікува́ти, (літо) — літува́ти, (аби як або бідуючи) — перемага́тися, бідува́ти, (дома) — домува́ти, (проміж себе по-братерськи) — брата́тися, (як сестри) — сестри́тися
Житье — життя́, пожива́ння
Житься — жи́тися, пово́дитися, вести́ся, ма́тися
Жмурить, ся — жму́рити, ся, мру́жити, ся, плю́щити, заплю́щувати (очі)
Жмурки — піжмурки, ку́зьмарки, пана́с ці-ці ба́ба, куцю́-ба́ба
Жмыхи (з коноплі) — маку́х(а), (з буряків) — жма́ки
Жмячекъ — сніжка
Жнецъ — жне́ць, (здр.) — же́нчик, (мн.) — женці, же́нчики
Жнея — жни́ця, жнія, женчи́ха
Жниво — стерня́, стерни́на
Жнитво — жни́во, жнива́
Жора — прожо́ра, ненаже́ра, про́їсть
Жранье — жертя́, ло́пання, тріскання
Жрать — же́рти, ло́пати, тріскати, жвакува́ти, (про що рідке́) — лига́ти
Жребій — 1) д. **Жеребей 1 і 2**; 2) до́ля, тала́н
Жрецъ — жрець, (мн.) — жерці, офіро́вник
Жречество — жерцюва́ння
Жречествовать — жерцюва́ти
Жреческій — жере́цький
Жрица — жри́ця, жреки́ня
Жужелица — жу́желиця

Жужжаніе — гудіння, дзижча́ння, дирча́ння
Жужжать — 1) гудіти, густи́, дзижча́ти, бриніти, дирча́ти, хурча́ти; 2) бубоніти, гомоніти
Жуковатый — тру́хлий, трухля́вий, черви́вий (про дерево)
Жукъ — 1) (комаха жорсткокрила Scarabaeus) — жук, (здр.) — жучо́к, (самиця) — жучи́ха, (молодь) — жученя́, жученя́та. — **Бронзовый жукъ, бронзовка,** Aphovius fassor — оле́нка. — **Майскій жукъ,** Scarabaeus melolontha — хрущ, бомба́рь. — **Навозный жукъ** — гнойови́к. — **Жукъ носорогъ,** Oryctes — во́лик, (самиця) — коро́виця. — **Свѣтящійся жукъ** — с(ь)вітляк, блища́к. — **Оленъ жукъ,** Scarabaeus cervus — рога́ч, рога́ль, розсоха́ч, щипу́н, жук-о́лінь. — **Клещатый жукъ,** Forficula — щи́павка. — **Хлѣбный жукъ,** Anisoplia austriaca — жук хлібоїд, ку́зка, красу́лька, красуно́к, жи́тник, наливайко, хру́щик; 2) червото́чина, трухло́, трухля́вина, трухля́тина
Жуликъ — босяк, халами́дник, ракло́
Жупелъ — сірка (ростоплена), жу́пел
Журавика, рос. Oxycoccos pallustris Pers. — журави́на, журави́ха
Журавленокъ — журавля́, -тко
Журавле(и)иникъ, рос. Geranium L'Herit. — жураве́льник; Geranium pratense L. — во́вча сту́па, во́вчі ла́пки, вовчу́га, вовчу́ра
Журавлиный — журавельний
Журавлиха — жура́вка, журавли́ця
Журавль — 1) пт. Ardea grus — жураве́ль, (поб). — журавлю́ка, (здр). — жура́влик, (вживається теж иноді) — весе́лик; 2) (коло колодязя) — жураве́ль
Журить — вимовля́ти, карта́ти, ла́яти, гри́мати (на кого), ми́лити го́лову. — **Журмя журить** — поїдом їсти, гри́зти
Журналистика — газетя́рство
Журналистъ — газетя́р
Журналъ — часо́пис, журна́л
Журчало, ком. Bombylius — ше́ршень
Журчаніе — дзюрча́ння, дзюркота́ння, дзю́ркіт, жу́ркіт, леління
Журчать — дзюрча́ти, дзюркоті́ти, дзюркота́ти, бурча́ти, бриніти. — **Журчащій** — дзюркотли́вий, буркотли́вий
Журьба — буркотня́, бурча́ння, ла́йка, ла́яння, вимовля́ння, гри́мання (на кого).
Жу́стать, жустерить, жустерлить, жустрить, жущерить — їсти; жува́ти, уплiта́ти; ло́пати, тріскати
Жусти́ть — поліру́вати (металічні речі)
Жутко — мо́торошно, тяжко, ва́жко, прикро
Жухнуть — 1) линя́ти, темніти, темніша́ти, ме́рхнути (про олійні фарби, поліровані речі); 2) шкару́біти, шкару́бнути (про шкуру)
Жучить — ла́яти, карта́ти і д. **Бить**
Жучки — кісточки́, о́сті, ска́бки (у риби)

З.

За — за, по, по-за, за́мість, про. — **Бѣжать за докторомъ** — бігти по лікаря. — **За мною очередь** — моя́ черга́. — **За неимѣніемъ** — не ма́ючи; через відсу́тність. — **Сѣсть за столъ** — до сто́лу, за стіл сісти. — **Уволенъ за ранами** — через ра́ни. — **Послать за себя** — за́мість се́бе післа́ти. — **За неспособностью** — через нездатність, через малоздібність. — **За старостью** — з причи́ни ста́рости. — **Нога за ногу** — а) пома́лу; б) слідко́м, услід
Заалчничать — зажада́ти
Заалѣться — зачервоніти, ся
Заартачиться — зноровитися, запруча́тися, впе́ртися, зґе́дзатися, зґе́дзькатися
Заахать — зао́хати, зао́хкати
Забава — втіха, утіха, утішка, за́бавка, іграшка, ви́грашка, ба́влення
Забавить, ся, забавлять, ся — заба́вити, ся, ба́вити, ся, потіша́ти, ся
Забавникъ, ца — потішник, ця; жарту́н, веселу́н, ха
Забавничать — фіґлі, фи́ґлі стро́їти, потіша́ти
Забавный — втішний, заба́вний
Забагровѣть — зачервоніти, засиніти
Забаклушничать — забайдикува́ти
Забаливать, заболѣть — занеду́жувати, слабува́ти, хорува́ти, занемага́ти, (затяжною хворобою, висиля́ючись) — занепада́ти, занеду́жати, засла́бти, засла́бнути, захорува́ти, похворіти, похоріти, занемогти́, занепа́сти
Забаловать, ся — запустува́ти, ся
Забаллотировать — чорняка́ми заки́дати, не ви́брати
Забарабанить — забараба́нити, заторохті́ти, затараба́нити
Забарахтаться — забо́рсатися, затріпатися
Забариться, забарствовать — запаніти, спаніти
Забастовать — застрайкува́ти, пошаба́шити
Забаюкивать, забаюкать — 1) заколи́хувати, заколиха́ти, залю́ляти; 2) улеща́ти, улести́ти
Забаять, ся — забала́кати, ся, заговори́ти, ся
Забвеніе — забуття́, забу́ток; забува́ння
Забвенный — забу́тий
Забезпокоиться — затурбува́тися, стурбува́тися
Забезчинствовать — забешкетува́ти
Забережный — тогобічний, тогобо́цький

Забережье — забере́жжа (місце за берегом)
Забеременѣть — заваготі́ти, завагоні́ти, зава́жчати, важко́ю ста́ти, поне́сти, у вазі ста́ти
Забесѣдоваться — забала́катися
Забиваніе — забива́ння, вбива́ння
Забивать, ся, забить, ся — 1) забива́ти, ся, вбива́ти, ся, заби́ти, вби́ти, ся; 2) зату́ркувати, приголо́мшувати, глузд одбива́ти. — **Забить ножъ, топоръ** — затупи́ти ніж, сокиру. — **Забить тревогу** — вда́рити на ґвалт, на сполох. — **Забитый** — приголо́мшений, заби́тий
Забивка — забива́ння
Забинтовать — умота́ти, забанда́жити
Забираніе — забира́ння
Забирать, забрать, ся — 1) забира́ти, ся, забра́ти, ся; 2) бра́ти на́бір. — **Забрать въ плѣнъ** — полони́ти, у поло́н, у бра́н забра́ти. — **Охота забираетъ** — хо́четься, корти́ть. — **Хмѣль забираетъ** — хміль розбира́є
Забіяка — забі́яка, задира́ка, задьо́ра, заводя́ка, колотни́к
Забіячество — зади́рство, колотня́
Забіячить — задира́тися, заво́дитися
Забіячливый — задиракува́тий, задьо́рливий
Забіячливость — задира́куватість, задьо́рливість
Заблаговременный, но — завча́сний, заздалегі́дний, завчасу́, за́годя, заздалегі́дь
Заблаговѣстить — забла́говістити, задзвони́ти (до церкви)
Заблагоразсудить — розміркува́ти, призна́ти за до́бре
Заблаженствовать — зараюва́ти
Заблажить — задурі́ти; завередува́ти
Заблевать, заблевывать — заблюва́ти, облюва́ти, обрига́ти, заблько́вувати і т. д.
Заблеваніе — заблюва́ння
Заблеклый — зів'ялий, зблякли́й
Заблекнуть — пов'янути, зблякнути
Заблестѣть — заблища́ти, заблискоті́ти, залисніти
Заблеять — заме́кати, забе́кати, замеме́кати, замеке́кати, замекеке́кати
Заблудить, ся — заблуди́ти, ся, зблука́тися; блу́дом, у блуд піти́
Заблудившійся — заблу́дний
Заблуждаться — помиля́тися
Заблуждающійся легко — заблудли́вий
Заблужденіе — за́блуд, блуд, по́милка
Забогатѣть — забага́тіти, бага́тшати
Забодать — забу́цати, заколо́ти
Забожиться — забожи́тися
Забой, ка — 1) забива́ння; 2) (для лову риби з палів) — кот, (з хворосту) — яз, із, їзо́к
Заболонка — д. **Горбыль**
Заболонь — за́болонь, біль (Alcurnum в дереві)
Заболтаться — забала́катися
Заболтанецъ, ка — задріпанець, задріпанка, задріпа.
Забо́лтаться — задріпатися
Заболѣваніе — заслаба́ння, ро́збіль (р. розбо́лю); захорува́ння
Забораниватъ, заборонить — заскоро́жувати, заволо́чувати, заскоро́дити, заволочи́ти
Забористый — міц(ь)ни́й
Заборъ — 1) на́бір, бра́ння, на́бір. — **Въ заборѣ 100 рублей** — набо́ру 100 карб., на́брано на 100 карб.; 2) ти́н, (з дощо́к) — барка́н, парка́н, ділува́ння, (з палів) — частокі́л, (плетений) — пліт
Забота — кло́піт, турбо́та, піклува́ння
Заботить, ся — клопота́ти, ся, дба́ти (за, про...), піклува́тися, побива́тися, па́динатися, пильнува́ти, (про свою честь) — шанува́тися, (невсипу́ще) — невсипа́ти
Заботливость — дба́лість, дбайли́вість, клопотли́вість
Заботливый — клопітни́й, дба́лий, дбайли́вий, клопотли́вий, печалли́вий
Заботный — морочли́вий
Забражничать, ся — загуля́ти, роспи́тися, розгуля́тися
Забраковать — забракува́ти, прики́нути
Забрало — прилби́ця, причілля
Забрасываніе — закида́ння
Забрасывать, забросить, ся, забросать, ся — 1) закида́ти, заки́нути, ся; 2) занеха́ювати, занеха́яти, зане́дбувати. — — **Заброшенный** — заки́нутий, зане́дбаний, занеха́яний, (про яку річ мало потрібну або мало значну чи й зовсім нікчемну) — заваля́щий, заваля́ющий
Забредить — поча́ти верзти́, д. **Бредить**
Забрезживаться, забрезжиться — на с(ь)віт благословля́тися, сірі́ти, засірі́ти
Забренчать — забрязча́ти, забрязкоті́ти; забриньча́ти, забри́нькати
Забрить — забри́ти, заголи́ти
Забрызгать, забрызгивать, ся — забри́з(ь)кати, ся, заля́пати, ся, задрі́пати, ся, забри́з(ь)кувати, ся і т. д.
Забрюзжать — забурмота́ти, забурча́ти, замурмота́ти, замурча́ти
Забубенный — гуля́щий, гульли́вий. — **Забубенная головушка** — шиба́й-голова́, гультя́й, гульві́са, заби́й-голова́
Забудки, рос. Artemisia vulgaris L. — забу́дьки, чорно́биль, не́хворощ
Забулдыга — гультя́й, пія́ка
Забунчать — загуді́ти
Забурлить — 1) заклекоті́ти, забурха́ти; 2) забушува́ти, зашарабу́рити
Забываніе — забува́ння
Забывать, забыть — забува́ти, забу́ти, ся, запам'ята́ти. — **Забытое** — забу́ток
Забываться, забыться — 1) забува́тися; 2) знава́тися, зазна́тися, зарозумі́тися
Забывчивость — забу́тливість, забу́тність
Забывчивый — забу́тливий, забутни́й, непам'ятки́й, непам'яту́щий, непам'ятли́вий, забу́дько
Забѣганіе — забіга́ння
Забѣгать, забѣжать — забіга́ти, забігти, (вперед) — попережа́ти, попереди́ти
Забѣгать, ся — забігати, ся

Забѣглый приблудний, забилий
Забѣтъ 1) забит, 2) заворотка, поворотка, закрут, затока
Забѣтаніе — забитання
Забѣдствовать — забідувати
Забѣжать — забігти
Забѣливать, забѣлить, ся — забілювати, забіляти, забілити, ся
Забѣлка — забілювання
Забѣлѣть — забіліти
Заваживать, завезть — завозити, завезти
Заваживать, завесть — заводити, завести
Заважничать — завеличатись, запишнити, у пиху піднестись
Завазживать, завозжать — накидати віжки, завіжкувати
Заваксить — заваксувати
Заваленъ — лега, лежень, вайло, валюка, нероба
Завалецъ, рос. Scrophularia nodosa L. — ранник, підтинник, смовдь, старовина, кукулярія, чорна бабка
Заваливать, завалить, ся — 1) завалювати, засипати, закидати, ся, завалити, ся і т. д; 2) затарасовувати, затарасувати (дорогу)
Завалина, завалинка — приспа, присьба, призьба
Завалъ — завал, завалка
Заваль — заваляще, вибірки
Завальный — завалящий, злежаний
Завалять, ся — 1) д. **Валять, ся** (почати); 2) закаляти, ся, заваляти, ся, замурзати, ся; завалятися, залежатися
Заваривать, заварить — 1) зварювати, заварити; 2) запарювати, запарити (чай)
Заварка — 1) заварювання, запарювання; 2) запара, цід
Завариваніе — заварювання, запарювання
Заварной — запарний
Завастривать, завострить, ся — загострювати, ся, загострити, ся
Заващивать, завощить, ся — завощувати, завощити, ся
Заведеніе — 1) завід, завод, установа, заклад. — **Богоугодное з.** — богадільня. — **Питейное з.** — шинок, шинк. — **Красильное з.** — красильня. — **Трактирное з.** — трахтир. — **Прачешное з.** — пральня. — **Учебное заведеніе** — шкільна установа, школа; 2) звичай, поведенція, завід, порядки. — **У насъ такое заведеніе** — такий звичай у нас, така у нас поведенція, такі порядки. — **У насъ и заведенія такого нѣтъ** — сього у нас і в заводі немає, такого і звичаю у нас нема, сього у нас не водиться
Завезти — завезти
Завербовать, ся — завербувати, ся, залучити, ся, пристати до вербунку
Заверезжать — заверещати, завищати
Завернуть, завертывать, ся — 1) загорнути, завинути, повити, загортувати, ся, завивати, ся, загортати, ся; 2) завернути, завертати
Заверстка — заміна, залічування
Заверстать, заверстывать заміняти, залічити, заміняти, залічувати
Завертка — 1) загортування, 2) ключ, закрутка (закручувати гайки або що), 3) завертка (коло дверей), 4) завертні (коло санок)
Завертываніе — загортування, загортання
Завертѣть, ся, заверчивать завертіти, ся, закрутити, ся, завірчувати, закручувати, ся
Завершить — 1) закінчити, покінчати; 2) вивершити
Завести, завесть, ся, заводиться завести, заводити, ся. **Завесть рѣчь** зняти, завести річ
Заветшалый — давній, старий
Заветшать — постарітися
Завечерѣть — запізнитися
Завздорить — засваритися, счинити колотню
Завивать, ся, завить, ся — завивати, ся, закручувати, ся, заплітати, ся, завити, закрутити, заплести, ся
Завидливость — завидливість
Завидливый — завидливий, завидющий, заздрісний, заздросливий
Завидно — завидно, заздро, заздрісно
Завиднѣться — завиднітися, замаячити, забованіти
Завидовать — завидувати, заздрити, заздростити, поривати очі
Завидѣть — забачити, набачити, загледіти, заздріти
Завизжать — заскавучати, (про поросят) — закувікати
Завилять — завертіти, закрутити, завиляти
Завинтить, завинчивать, ся — зашрубувати, зашрубовувати, ся
Завиральный — химерний, недоречний
Завираться — забріхуватись, брехати багато
Завирчивый — брехливий
Зависимость — залежність, підлеглість
Зависимый — залежний, підлеглий
Завистливость — заздрісність
Завистливо — заздро, заздрісно, з заздрістю
Завистникъ, ца — заздрісник, ця, завидник, ця
Зависть — зависть, заздрість, завидки, заздра, заздрощі
Зависѣть — залежати
Завитки, рос. Agrimonia Eupatorium L. — парило, парник, кожушечки, липник
Завитокъ — 1) почеревина (частина воловини коло груднини), грудниця; 2) анат. Helix — кляпа; 3) пуколь, кучерь; 4) закрутка (в хлібі); 5) (в мережках) — крутик, (в малюнках) — визерунок, (у рослин) — вусик
Завитой — закручений
Завихать — захитати
Завладѣніе — заволодіння, займанщина, опанування, овлада, здобуття

Завладѣть — заволодіти, заняти, опанувати, осягти, осягнути, посісти (що)
Завластвовать — запанувати
Завлекательный, но — знадний, знадливий, во, принадний, привабний, но
Завлеканіе — знажування, приваблювання
Завлекать, завлечь — 1) д. **Заволакивать**; 2) вабити, надити, принажувати, манити, приманювати, звабити, знадити, принадити, приманати
Заводка часовъ — накручування годинника
Заводскій — завідський, фабрицький, фабричний
Заводчикъ — 1) завідчик, фабрикант; 2) привідця
Заводъ — 1) завод, фабрика. — **Винокуренный заводъ** — винниця, ґуральня, горільня. — **Восковой з.** — воскобійня. — **Желѣзный з.** — рудня. — **Кожевенный з.** — гарбарня; (де виробляють козлятину) — хабатарня. — **Жестяной з.** — бляхарня. — **Кирпичный з.** — цегельня. — **Лѣсопильный з.** — тартак. — **Мѣднoплавильный з.** — котлярня. — **Металлоплавильный з.** — гамарня. — **Мыльный з.** — миловарня, милярня. — **Пивоваренный з.** — пивоварня, бровар, броварня. — **Поташный з.** — поташня, буда. — **Селитренный з.** — бурти. — **Стеклянный, стекольный з.** — гута. — **Сухарный з.** — сухарниця, сухарня. — **Сахарный, свекловично-сахарный з.** — сахарня, цукерня. — **Овчарный з.** — вівчарня. — **Пороховой з.** — порохівня. — **Свинцовый з.** — олівня. — **Уксусный з.** — оцетарня; 2) наклад, видання (книжки)
Заводь — затока, сага
Завоеваніе — завоювання, звоювання, здобуття
Завоеватель — завойовник
Завоевательность — завойовність
Завоевать — завоювати, звоювати, здобути
Завоекъ — 1) карк, шия (про худобу); 2) ошийок (шкура з шиї)
Завозить — завозити
Завозиться — завовтузитися, заялозитися
Завозный — завізний, привізний
Завозня — порон, дуб (для перевозу возів з кіньми через річку)
Заволакивать, ся, заволочь, ся — 1) затягати, заволікати, затягти, заволокти; 2) **Заволакиваеть рану** — затягає рану, рана загоюється. — **Заволокло небо** — нахмарилось
Заволгнуть — звохкнути, повохкнути
Заволновать, ся — захвилювати, ся
Завонять, ся — засмердіти, ся
Завопить — заголосити, залементувати, заволати, зарепетувати
Завораживать, заворожить — замовляти, замовити, заворожувати, заворожити
Завора — засув
Заворачиваніе — повертання, загортання
Заворачивать, ся, заворотить, ся — 1) завертати, завернути, ся; 2) загортати, засукувати, закачувати, загорнути, засукати, закачати
Заворковать — завуркотати, завуркотіти, забуркотіти
Заворница — кіл, паля
Заворотень — важниця (піднімати віз), підойма, підвага
Заворотъ — поворот, поворотка. — **Завороты полъ** — приполи
Заворчать — забурчати, забурмотати
Завраться — забрехатися
Завредить — зашкодити, завадити
Завсегда — завжди, завше, все, усе, по всяк час, завсігди
Завсегдашній — завсідний, повсякчасний, разуразний
Завторить — завторувати
Завтра — завтра, взавтра
Завтраканіе — снідання
Завтракать — снідати
Завтракъ — сніданок, снідання
Завтрешній — завтрішній
Завшивѣть — завошивіти
Завываніе — завивання, скигління, скигłення
Завывать — завивати (про вітер, вовка, собаку), скиглити, заводити, голосити (про людину)
Завыекъ — 1) потилиця, карк; 2) д. **Завоекъ**
Завыть — завити, заголосити, заквилити
Завѣвать, завѣять — завівати, завіяти
Завѣдать — зачути, почути
Завѣдомо — звідома, за с(ь)відом, знаючи; напевне
Завѣдомый — відомий, звісний
Завѣдываніе — завідування
Завѣдывать — завідувати
Завѣрить, завѣрять — запевнити, запевняти, завірити, завіряти
Завѣреніе — запевнення, завірення
Завѣса — завіса, заслона
Завѣсить, завѣшивать — завісити, запнути, завішувати, запинати, заслонити, заслоняти
Завѣтный — завітний, заповітний; таємний, тайний
Завѣтренный — затишний
Завѣтренѣть — завітритися, зв'янути, змарніти (від вітру)
Завѣтъ — завіт, заповіт, з'язок
Завѣщаніе — 1) заповіт; 2) духовна, духівниця
Завѣщать — заповідати, записати, відписати, відказати
Завѣщатель — спадкодавець, заповітник
Завѣщательный — заповітний
Завядать, завянуть — в'янути, блякнути, зав'янути, зблякнути
Завяданіе — в'янення
Завязать, завязывать, ся — зав'язати, зав'язувати, ся
Завязать, завязнуть — 1) грузнути, загрузати, угрузати, загрузнути, угрузнути, вгрузнути; 2) застрявати, застрянути, застрягати, застрягнути
Завязить — загрузити
Завязка — 1) зав'язка, поворозка (для зав'язування), волока (у постолів); 2) зав'язка (в повісті, драмі)

Завязникъ, завязный корень, рос. Tormentilla erecta — дерев'янка, в'язіль
Завязь — в'язь, за́в'язь, пу́п'янок, пу́п'яшок
Завякаться — забреха́тися
Завяливать, завялить, ся — в'яли́ти, зав'яли́ти, ся
Завялый — пов'ялий
Загавливаться — загівля́ти
Загадать, загадывать — загада́ти, зага́дувати
Загадить, загаживать, ся — запога́нити, запаску́дити, закаля́ти, обробити, запога́нювати, ся і т. д.
Загадка — за́гадка
Загадочный — загадко́вий; те́мний
Загадочность — загадко́вість
Загадываніе — зага́дування
Загаживаніе — запаску́джування, запога́нювання
Заганивать, загонять — 1) заганя́ти, загна́ти; 2) зату́ркувати, заморо́чувати
Загаркать — зага́ркати, загорла́ти
Загаръ — сма́га
Загасать, загаснуть — га́снути, пога́снути, згаса́ти, зга́сти
Загашиваніе — га́шення, зага́шування
Загатить, загачивать — загати́ти, затамува́ти, зага́чувати, затамо́вувати
Загащиваться, загоститься — заго́стюватися, загостюва́ти, ся
Загвазживать, загвоздить — забива́ти гвіздки́, загво́здювати, заби́ти гвіздо́к, загвозди́ти
Загвоздка — 1) забива́ння, клинцюва́ння; 2) за́гвіздка, клин, клино́к; 3) закарлю́ка, закарлю́чка, закави́ка
Загибать, загнуть, ся — загина́ти, закарлю́чувати, закопи́лювати, загну́ти, ся, закарлю́чити, ся і т. д.
Загибина, загибъ — залім, за́крут, карлю́чка
Загибка — загина́ння
Заглавіе — заголо́вок, о́глав
Заглавный — заголо́вний, початко́вий
Загладить, заглаждать, заглаживать — ви́рівняти, загла́дити, зате́рти, вирівнювати, загла́жувати, затира́ти
Заглазно — взао́чі, позао́чі, зао́чно
Заглазный — зао́чний
Заглазѣться — задиви́тися, заґа́витися
Заглохлый — заглу́шений
Заглохнуться — заглуши́тися
Заглушать, заглушить — глуши́ти, заглуша́ти, заглуши́ти
Заглушье — глушина́, пу́стка
Заглядываніе — загляда́ння, зазира́ння
Заглядывать, заглянуть — загляда́ти, зазира́ти, загля́нути, зазирну́ти. — **Заглянуть къ кому** — навідатися (до кого)
Заглядываться, заглядѣться — задивля́тися, загляда́тися, задиви́тися, заглядітися
Заглядѣніе, заглядѣнье — 1) задивля́ння, придивля́ння; 2) ди́во, при́диво
Загнаивать, загноить, ся — загно́ювати, ся, загноїти, ся, загнива́тися, загни́тися
Загнать, загонять — загна́ти, заня́ти, загання́ти, займа́ти
Загнивать, ся, загнить, ся — загнива́ти, ся, загни́ти, ся
Загнусить — загугня́вити, загуня́вити
Загнѣта, загнѣтка — при́пічок (та частина, куди загрібають жар)
Загнѣздиться — загніздитись, заку́блитись
Заговаривать, заговорить — заво́дити, здійма́ти, зніма́ти річ, зачина́ти мо́ву, замовля́ти, промовля́ти, забала́кувати, завести́, зняти річ, забала́кати, замо́вити, промо́вити, загово-ри́ти, (про кількох) — загомоніти
Заговариваться, заговориться — забала́куватися, забазікуватися, забала́катися, забазікатися
Заговляться — загівля́ти
Заговоренный — замо́влений
Заговорщикъ, ца — змо́вник, ця
Заговоръ — 1) змо́ва; 2) замовля́ння, замо́ва, шепта́ння
Заговѣнный — за́пусний, пу́щальний
Заговѣнье — за́пусти, пу́щання
Заговѣться — заговіти
Загоготать — зареґота́ти, заґелґота́ти
Заголить, ся, заголять, ся — заголи́ти, заго́лювати, ся
Загонщикъ — 1) заганя́ч; 2) (на полюванні) — гучо́к
Загонъ — 1) заганя́ння, займа́ння; 2) гніт. — **Жить въ загонѣ** — в знева́зі жи́ти, поневіря́тися; 3) загін, за́города, обо́ра; 4) загін (на ниві)
Загораживаніе — загоро́джування, затуля́ння, затамо́вування
Загораживать, ся, загородить, ся — загоро́жувати, ся, обгоро́жувати, ся, загороди́ти, ся, обгороди́ти, ся
Загораніе — сма́гнення, засма́лювання; загоря́ння, запа́лення
Загорать, загорѣть — засма́люватися, засмали́тися
Загораться, загорѣться — загоря́тися, займа́тися, запа́люватися, загорітися, заня́тися, запали́тися
Загорбокъ — карк (частина спини між лопатками). — **Ударилъ въ загорбокъ** — вдарив межи́ пле́чі
Загордиться — загордіти, запишніти.
Загоревать — зажури́тися, засумува́ти, засмути́тися, затужи́ти, в ту́гу вда́тися
Загорный — загі́рний
Загорода — за́города
Загородный — заміський, позаміський, загоро́дній
Загородье — замістя, око́лиці міста
Загорокъ, загорье — загі́р'я
Загорѣлый — засма́лений
Загосподствовать — запанува́ти
Заготавливать, заготовлять, заготовить, ся — заготовля́ти, ся, запаса́ти, ся, зготува́ти, зготови́ти, нагото́вити
Заготовка, заготовленіе — готува́ння, запаса́ння
Заготовщикъ, ца — заготовля́ч, приготовля́ч, ка
Заграбаздать — зага́рбати

Заграбить, заграбливать — 1) загребти́, загріба́ти; 2) заграбува́ти, зага́рбати, грабува́ти, га́рбати
Заградить, заграждать — загороди́ти, заступи́ти, загоро́жувати, заступа́ти
Загражденіе — загоро́жування; за́город а
Загракать — загука́ти, (про ворон) — закря́кати, закра́кати, загрува́ти
Заграничный — загра(я)ни́чний, закордо́нний
Загребальный — до загріба́ння, до загорта́ння
Загребаніе — загорта́ння, загріба́ння
Загребать, загрести, загресть — 1) загрома́жувати, загріба́ти, загорта́ти, загрома́дити, загребти́, загорну́ти; 2) га́рбати, зага́рбати
Загрезить — зароїтися, ма́рити, ся
Загремѣть — загреміти, загрімотіти, загуркотіти, загрюкотіти
Загривокъ — карк, поти́лиця; загри́вок. — **Ударить по загривку** — поти́лишника дати, по поти́лиці, по ка́рку вда́рити
Загробный — тогос(ь)ві́тній, загро́бний
Загрозить — похваля́тися
Загромазживать, загромоздить — зава́лювати, завали́ти
Загрохотать — загуркотіти, загрюкотіти, загу́ркати
Загрубить, загрубіянить — загрубія́нити
Загрубѣлость — загрубілість, затверділість, зашкару́блість
Загрубѣніе — загрубіння, затвердіння
Загрубѣлый — загрубілий, затверділий, зашкару́блий
Загрубѣть, загрубнуть — загрубіти, загру́бнути, затвердіти, затве́рднути, зашкару́бти, зашкару́бнути
Загружать, загрузить, ся — 1) зава́жувати, ся, зава́жити, ся; 2) зато́плювати, затопи́ти, ся
Загрызать, загрызть — загриза́ти, загри́зти
Загрязнить, ся — закаля́ти, ся, заваля́ти, ся, забрудни́ти, ся, зама́зати, ся, задріпати, ся, зать́опати, ся, забо́втати, ся, забрьо́хати, ся, захво́йдати, ся, запаску́дити, ся, закалю́жити, ся, заля́пати, ся
Загрязнѣть — забрудніти, закаля́тися, зама́затися
Загубить — загуби́ти, занапасти́ти, згуби́ти
Загудить — загудіти, загусти́, забри́нькати, зацигикати
Загудѣть — загудіти, загуготіти
Загуливаться, загуляться — загу́лювати, ся, загуля́ти, ся; гультяюва́ти, запива́ти; волочи́тися, віятися
Загулъ — гульня́, п'яни́цтво, запій, піяти́ка
Загульный — гультя́йський
Загуменье — пригуме́нок
Загустѣть — загу́снути, загустіти, затужа́віти
Загуторить — забала́кати, поча́ти розмовля́ти
Задабривать, задобрить — задобря́ти, задо́брювати, піддо́брюватися, підле́щуватися, підмо́щуватися підлази́ти, підли́зуватися (до кого), підма́слювати, хліби́ти, могри́чити (кого), догожа́ти (кому), задобри́ти, піддо́бритися, підлести́тися, підмости́тися, підлиза́тися, підлізти, підма́слити, підхліби́ти, підмогри́чити
Задавать, ся, задать, ся — 1) дава́ти, завдава́ти, видава́ти (вперед); признача́ти, зага́дувати. — **Задать жару, перцу** — нами́лити го́лову, нагріти чу́ба, чупри́ну, пи́нхви да́ти, да́ти пе́рцю з ма́ком, зали́ти за шку́ру са́ла. — **Задавать тонъ** — пе́ред вести́; 2) щасти́ти, вести́сь, пово́дитись, пощасти́ти, повести́ся
Задавить, задавливать — задави́ти, задуши́ти, зада́влювати, заду́шувати
Задакать — зата́кати
Задалбливать, задолбить — задо́вбувати, завча́ти, задовба́ти, завчи́ти
Задаривать, задарить — 1) підкупа́ти, могри́чити, підмогри́чувати, підкупи́ти, підмогри́чити; 2) дарува́ти, надарува́ти (багато)
Задатокъ — завда́ток
Задаточный — завдатко́вий
Задача — 1) зада́ча, завда́ча, завда́ння, за́гадка, моро́ка (трудна); 2) ща́стя, до́ля, уда́ча. — **Ему нѣтъ задачи** — нема́ йому́ ща́стя, до́лі, уда́чі, не щасти́ть, не веде́ться йому
Задачливый, во — щасли́вий, во, уда́чний, но
Задвига́ть, ся, задвинуть, ся — засува́ти, ся, засо́вувати, ся, засу́нути, ся
Задви́гать, ся — задвиготіти, здвигну́ти, ся, зару́хати, ся порушити, заворушити, ся, закишіти
Задвижка — за́сув, за́сувка
Задвижной — засувни́й
Задвинутый — засу́нутий, засу́нений
Задворка, задворокъ, задворье — за́двірок, задвір'я
Задворяниться — запаніти
Задебелѣть — задебе́літи; погла́дчати
Задергать — засми́кати, засіпати
Задергивать, ся, задернуть, ся — 1) завішувати, ся, запина́ти, ся, завішати, запну́ти, ся. — **Задернуло небо** — нахма́рилось, заволокло́ хма́рами; 2) засми́кувати, засіпувати, засми́кати
Задеревенѣлость — задеревілість
Задеревенѣлый — задеревілий, задубілий, закацу́блий
Задеревенѣть — задерев'яніти, задубіти, закацюбіти
Задержаніе — заде́ржа́ння, затри́ма́ння. — **Личное задержаніе** — аре́шт, арештува́ння
Задержать, задерживать, ся — заде́ржати, затри́мати, зупини́ти, запини́ти, спини́ти, припини́ти, збари́ти, забари́ти, зага́яти, заде́ржувати, затри́мувати, зупиня́ти, запиня́ти, спиня́ти, ся, га́яти, ся, бари́ти, ся

Задержка — задéржáння, затримáння, впин, упи́н, припи́нка, загáйка, загáянка. — **Безъ задержки** — безупи́нно, невпи́нно, негáйно
Задивиться — задивувáтися, зачудувáтися
Задинка — задóк
Задирать, задрать, ся — 1) задирáти, здирáти, дрáти, ся, задрáти, ся, здéрти, ся; 2) зачіпáти, займáти, зачепи́ти, заня́ти, завóдитися, завести́ся
Задира — причéпа, задьóра, задирáка, заводя́ка
Задирка — зáчіпка, при́чіпка
Задирчивый — причéпливий, задьóристий, напрáсний
Задичать — здичáвіти
Задичить — почáти різни́ти
Задичиться — д. **Дичиться** (почать)
Задлить, ся — забари́ти, ся, загáяти, ся, забáвити, ся
Задневать — заднювáти
Задникъ — задóк
Задница — зад, гýзно, гузá, гузи́ця, срáка, кýпра, гéпа, панíстáра, дýпа, (половинка) — півдýпка
Задній — зáдній. — **Заднимъ умомъ крѣпокъ** — мýдрий по шкóді
Задолжать — задовжи́тися, заборгувáти, напозичáтися
Задорина — дроскá, трoскá; зáдирка, дрóзка
Задорить — задирáти, дратувáти, зачіпáти, роспаля́ти, підштýрувати, під'южувати
Задорливость — заїдливість, зади́ристість, дражли́вість
Задорный — заїдливий, зади́ристий, дражли́вий, завзя́тий, зади́рливий, задьóрний
Задорливый, задорный — завзя́тий, заїдливий, завóдистий, задьóристий
Задорожиться — задорожи́тися, запрáвити
Задоръ — зáпал, завзя́ття, заїдливість, задьóр
Задохлый — зáтхлий
Задохнуться — задихнýтися, задуши́тися
Задребезжать — забрязчáти, забрязкотíти, задереньчáти
Задремать — задрімáти, закуня́ти, здрімáтися
Задрожать — задріжáти, затремтіти, затрусíтися
Задувать, задуть — 1) завівáти, задувáти, завíяти, задýти; 2) задимáти, задмýхувати, гаси́ти
Задудить — задýдрити, задудáрити
Задумать, ся — задýмати, ся, загадáти, ся, зами́слити, ся, замíрити, ся
Задумчивость — задýмливість, зами́сленість
Задумчивый — задýмливий, зами́слений, задýманий
Задуриться — роздурітися, розжирувáтися
Задушать, ся, задушить, ся — задýшувати, ся, задуши́ти, ся, (дитину уві сні) — приспáти
Задушевность — сердéчність, щи́рість
Задушевный — щиросéрдий, щи́рий
Задушеніе — задýшення, удýшення
Задхлость — зáтхлість, тýхлість, при́тхлість, при́тхля
Задхлый — зáтхлий, тýхлий
Задхнуться — затхнýтися, притхнýтися
Задъ — зад, гузá
Зады — 1) (в чоботях) — закаблýки; 2) задóк (воза); 3) задвірок, задвір'я; 4) крáй селá, цáрина; 5) зади́
Задымить, ся — закури́ти, ся, зади́міти, ся
Задыхаться — задихáтися
Задышать — зади́хати
Задышка — задýха, я́духа, ди́хавиця
Задѣвать, задѣть — зачіпáти, чіпля́ти, ся, зачепи́ти. — **Не задѣвай меня** — не зачіпáй, не рýш, не займáй мéне
Задѣлать, задѣлывать, ся — зароби́ти, заробля́ти, забивáти; (камінем) — замурувáти, (в мур) — вмурувáти, зашпаклювáти, зашпарувáти
Задѣлка — 1) закладáння, замурувáння, забивáння, зарóблювання
Задѣлъ — заробíток, зарíбок (від штуки), задíлля
Задѣльный — від робóти, задíльний, поштýчний. — **Задѣльная плата** — плáта від робóти, задíльна плáта, зароблéнина
Задѣлье — пáнщинá
Заегозить — заметуши́тись, задріботíти
Заедино — заоднó, спíльно, вкýпі, заразóм
Заемный — позичкóвий, позичáльний
Заемщикъ — позичáльник, пози́чник
Заемъ — 1) позичáння; 2) пози́ка, пóзичка
Зажаривать, ся — запікáти, запекти́, засмáжити, ся
Зажать, зажимать — 1) затули́ти, затуля́ти, зати́снути, затискáти. — **Зажать кому ротъ** — заци́тькати
Зажелклый — зажóвклий
Зажелкнуть — зажóвкнути
Зажелтить — зажовти́ти
Зажелтѣть, ся — зажовтíти
Зажечь, ся, зажигать, ся — запали́ти, запáлювати, роспáлювати, ся
Заживать, зажить — 1) заживáти, зажи́ти; 2) загóюватися, затя́гувати, ся, затягáти, ся. — **До свадьбы заживетъ** — загóїться, пóки весілля скóїться
Заживить, заживлять, ся — гóїти, загóїти, загóювати, ся. — **Заживляемый** — гóйкий. — **Заживляющій** — гóючий
Заживленіе — загóювання, гóїння
Заживо — живцéм
Зажига — завóдчик, привíдця, привíдчик
Зажиганіе — запáлювання, зас(ь)вічування
Зажигатель, ница — палíй, підпáляч, ка
Зажигательный — запáлюючий, запал(ь)ни́й. — **Зажигательныя спички** — сірники́, сірнички́
Зажигательство — підпáл
Зажиливаніе — замóхування
Зажиливать, зажилить — замóхувати, замóтувати, замóхати, замотáти, заманти́ти
Зажилой — зажи́тий, зарóблений
Зажинать, зажать — зажинáти, зажáти
Зажинъ — зажи́н, зажи́нки
Зажирѣлый — розглáдлий, опáсистий
Зажирѣть — розглáднути, роспáстися

Зажитое, зажитокъ — ста́ток, доста́ток, зажи́ток, придба́ння
Зажиточность — замо́жність
Зажиточный, но — замо́жний, доста́тній, з доста́тком, засі́бний. — **Быть зажиточнымъ** — статкува́ти
Зажмуриваніе — замру́жування, зажму́рування
Зажмуривать — зажму́рювати, зажму́рувати, замру́жувати, заплю́щувати
Зажога — за́пал, о́хват, підпа́л (у коня)
Зажора, зажорина — підта́лина, баю́ра
Зажужжать — загуді́ти, задзижча́ти, забриніти
Зажурчать — задзюрча́ти, задзюркоті́ти
Зажухнуть — побля́кнути, зблякнути, полиня́ти, поме́рхнути
Зазвать, зазывать — заклика́ти, запроси́ти, зазва́ти, заклика́ти, запро́шувати, зазива́ти
Зазвенѣть — задзвені́ти, задзе́нькати
Зазвонить — задзвони́ти
Зазвонщикъ — дзвона́рь, палама́рь
Зазвучать — зазвуча́ти, забрязча́ти, залуна́ти
Заздравный — заздоро́вний
Зазеленить, ся — зазелени́ти, ся
Зазеленѣть — зазелені́ти
Зазимовать — зазимува́ти
Зазимье — за́морозки
Зазирать, зазрѣть — закида́ти (чим), доріка́ти, докоря́ти, допіка́ти
Зазнаваться — зазнава́тися, зазна́тися, зарозумі́тися
Зазноба — 1) за́морозь; 2) закоха́ння, лю́бощі, ча́рощі, причарува́ння; 3) **зазнобушка** — коха́нка, коха́ночка, ми́ла лю́бка, сухо́тонька, чарівни́ченька
Зазнобить, зазноблять — 1) заморо́зити, заморо́зювати; 2) причарува́ти, прикоха́ти, причаро́вувати
Зазорный — гане́бний, ганьбли́вий, докірливий сороміцький, безсоро́мний
Зазоръ — со́ром, соромо́та, ганьба́
Зазрѣніе — докі́р, дога́на, за́кид, зазір. — **Безъ зазрѣнія** — без зазо́ру, без доко́ру
Зазубривать, зазубрить, ся — вище́рблювати, щерби́ти, ся, визу́блювати, ви́зубити, ся
Зазубрина — щерби́на, щерба́, зубе́ць, за́зубень
Зазубристый — щерба́тий, зубцюва́тий
Зазудѣть — засверб́іти
Зазываніе, зазывъ — заклика́ння, за́клик
Зазычать — задзижча́ти
Зазѣваться, зазѣвываться — задиви́тися, заґа́витися, задивля́тися, заґа́влюватися, ґа́ви лови́ти
Зазябать, зазябнуть — замерза́ти, заме́рзнути
Зазяблина — приме́рзле
Зазяблый — заме́рзлий, приме́рзлий
Заиграть, ся — загра́ти, ся
Заигрываніе — заграва́ння, жартува́ння
Заигрывать — 1) заграва́ти, перегра́вати; 2) жартува́ти, пустува́ти
Заика — заї(ги́)ка, недорі́ка
Заикаться, заикнуться — заї(ги́)куватися, заї(ги)ка́тися, запина́тися, заї(ги)кну́тися, запну́тися
Заикливость — заї(ги́)кливість
Заикливый, заиковатый — недорі́кий, заї(ги́)куватий
Заимка — за́йманка, за́ймисько
Заимодавецъ — позича́льник, боргі́вник, позичкода́вець
Заимодательство — позича́ння, боргува́ння
Заимообразный, но — позичко́вий, у по́зичку
Заимствованіе — позича́ння, запози́чення
Заимствовать — 1) позича́ти; 2) перейма́ти, запозича́ти
Заиндивѣть — запуши́тися, заі́нитися
Заинька — за́йчик
Заинтересовать, ся — заінтересува́ти, ся, зацікавити, ся
Заискиваніе — запобіга́ння ла́ски, підле́щування, (до жінки) — залиця́ння
Заискивать — запобіга́ти ла́ски, (в кого) — підле́щуватися, підсипа́тися, прила́щуватися, ши́литися
Заискриться — зайскритися
Зайти, заходить — зайти́, захо́дити. (Про сонце, місяць) — зайти́, сісти, лягти́, закоти́тись. — **Зайти къ кому либо** — заві(и)та́ти до кого
Зайченокъ — зайченя́
Заячина — за́ячина
Закабаливать — поневоля́ти, закріпоща́ти
Закаблучье — закаблу́к
Закаверзить — заковерзува́ти, закрути́ти
Закадить — закади́ти
Закадычный — заприся́глий
Заказать, заказывать — загада́ти, замо́вити, зага́дувати, замовля́ти
Заказъ — замо́влення, загада́ння
Закаиваться, закаяться — зарі́ка́тися, заріктися, зака́ятися
Закалать, ся — зако́лювати, заколо́ти, ся
Закаливаніе — гартува́ння
Закаливать, закалить, ся — загарто́вувати, загартува́ти, ся
Закалина — зака́л, (здр.) — зака́лець
Закалистый — з зака́льцем, глевки́й
Закалка — гартува́ння; гарт, зага́рт, (посу́дина) — гарти́ця
Закалякать, ся — забала́кати, ся, зату́ркати, ся
Закаменѣлость — скам'я́нілість
Закаменѣлый — 1) скам'я́нілий; 2) запе́клий
Закаменѣть — скам'я́ніти
Заканчивать, закончить, ся — закі́нчувати, закінчи́ти, скінча́ти, ся
Закапать, ся, закапывать, ся — закра́пати, зака́пати, ся, забри́з(ь)кати, ся, закра́пувати, ся і т. д.
Закапчиваніе — зако́пчування, заку́рювання, зади́млювання
Закапчивать, закоптить, ся — задимля́ти, заку́рювати, зав'я́лювати, задими́ти, ся, закури́ти, зав'яли́ти, ся
Закапризничать — завередува́ти, захимерува́ти, закапри́зити, запримхува́ти
Закапывать, закопать, ся — зако́пувати, закопа́ти, ся
Закаркать — закря́кати, закра́кати, зака́ркати
Закармливаніе — загодо́вування, загодува́ння

Закармливать, закормить — загодо́вувати, загодува́ти, обгодо́вувати, обгодува́ти
Закартавить — загарка́вити
Закатать, закатить, закатывать, ся — 1) закоти́ти, заточи́ти, зако́чувати, зато́чувати; 2) закача́ти, зака́чувати
Закатъ — за́хід
Закатываться — зако́чуватися, (про сонце) — захо́дити, ляга́ти, сіда́ти
Закачать, закачивать, ся — заколиха́ти, заколиса́ти, загойда́ти, заколи́хувати, заколи́сувати, заго́йдувати, ся
Закашивать, закосить, ся — зако́шувати, зако́сювати, закоси́ти, ся
Закашлять, ся — зака́шляти, ся, забухи́кати, закахи́кати
Заквакать — заква́кати, закря́кати, заку́мкати (про жаб), закря́кати, зака́хкати (про качок)
Закваска — ро́зчи́на, дріжджі, (з тіста) — опа́ра, (для квасу) — квасило, ро́сквас
Заквасить, заквашивать — заква́сити, заква́шувати, (про тісто) — розчини́ти, вчини́ти, розчиня́ти, вчиня́ти
Закеркать — закі(и)ркати, закі(и)рча́ти
Закивать — закива́ти
Закидной — закидни́й. — **Закидные рукава** — вильо́ти
Закипать, закипѣть — закипа́ти, закипі́ти, заклекотіти
Закисать, закиснуть — закиса́ти, скиса́ти, квасніти, заки́снути, ски́снути
Закись — за́кис
Закичиться — запиша́тися, загордува́ти, зачва́нитися
Закишѣть — закишіти, закомаши́тися
Закладка — закла́дини; 2) закла́дка, замурува́ння; 3) запряга́ння
Закладная — заставни́й, закладни́й лист
Закладодержатель — закладоде́ржець
Закладчикъ — заста́вник, закла́дник
Закладъ — заста́ва, заставщи́на, закла́д
Закладывать, закласть, заложить, ся — 1) закла́дати, закла́сти, заложи́ти; 2) запряга́ти, запрягти́; 3) заставля́ти, застановля́ти, заста́вити, застанови́ти, ся
Закланіе — зако́лювання
Заклевать — задзьо́бати, заклюва́ти, заклю́кати
Заклегтать — заклекота́ти
Заклеивать, ся — закле́ювати, ся, (карюком) — закарю́чувати, ся
Заклейка — закле́ювання
Заклеймить — 1) потаврува́ти, позначи́ти; 2) запля́мити
Заклепа — за́клепка, ню́та
Заклепать — заклепа́ти, занютува́ти, взяти у ню́ти, (про кайдани) — закува́ти, заби́ти
Заклинаніе — закля́ття, заклина́нння
Заклинать, заклясть — заклина́ти, заповіда́ти, закля́сти, заповісти (з клятьбою)
Заклинаться — заклина́тися, клясти́ся, зарі́ка́тися
Заклинивать, ся — заплішувати, ся, заклинцьо́вувати, ся
Заклинка — заплішування, клинцюва́ння
Заклокотать — заклекотіти, забулькотіти
Заклохтать — заквокта́ти
Заклубить, ся — заклу́бити, ся
Заключать, ся, заключить, ся — 1) замика́ти, замкну́ти, ся. — **Заключить въ тюрьму** — посади́ти в тюрму́. — **З. въ оковы** — заби́ти, закува́ти в кайда́ни; 2) постановля́ти, постанови́ти. — **Заключать договоръ** — умовля́тися, склада́ти, ухва́лювати до́говір. — **З. миръ** — зго́жувати, годи́ти мир, замиря́ти, замири́ти; 3) ма́ти в собі, мі́сти́ти в собі, заключа́ти; 4) закінча́ти, закінчи́ти; 5) виво́дити, ви́вести
Заключеніе — 1) заса́жування, замика́ння, арештува́ння, (стар.) — в'язе́ння, ув'я́знення, (місце) — в'язни́ця, нево́ля, тюрма́; 2) ви́від, доміркува́ння, закінчення, прико́не́ччя. — **Въ заключеніе** — напослі́док, напри́кінці, наоста́нку, наре́шті. — **Заключеніе братства** — брата́ння. — **З. мира** — замі́рення. — **На заключеніе** — на ви́рішення. — **Сдѣлать свое заключеніе** — ви́словити своє міркува́ння
Заключенникъ, ца — 1) нево́(і)льник, ця, арешто́ваний, а, в'я́зень, кайда́нник, коло́дник; 2) пусте́льник, скитник, самі́тник, ця
Заключительный — приконе́шний, оста́нній
Заклятіе — закля́ття
Заклятый — закля́тий, запе́клий
Закобенить, ся — заманіжитися, залама́тися, задава́тися
Заковка — закуття́, кува́ння
Заковать — закува́ти, заку́ти, заби́ти. — **Закованный** — зако́ваний, заку́тий
Заковыка — закарлю́чка, колі́нце
Заковырять — заколупа́ти, закопи́рсати
Закожный — підшку́рний, зашку́рний
Закокетничать — заманіритися, закокетува́ти
Закоковать — закува́ти
Закокотать — засокота́ти
Заколачивать — закала́тувати, забива́ти, затовка́ти
Заколоситься — заколоси́тися
Заколдовать — зашепта́ти, заворожи́ти
Заколебать, ся — заколиха́ти, ся, захита́ти, ся, завага́тися
Заколесить — заколува́ти
Заколобродить — заколобро́дити, закрути́ти, заколоти́ти
Заколоть — заколо́ти, сколо́ти, зашпига́ти, заштрика́ти
Заколченожить, заколчить — зашкандиба́ти, зашкатульга́ти
Заколыхать, ся — заколиха́ти, ся, заколиса́ти, ся, заго́йдати, ся
Заколѣть — задубіти, закля́кнути
Законникъ — зако́нник, юри́ста, правни́к
Законнорожденный — зако́нний, шлю́бний
Законность — зако́нність, пра́вність
Законный — зако́нний, пра́вний

Законоблюститель — законодогля́дач, сто́рож пра́ва
Заноновѣдъ — законозна́вець
Законовѣдѣніе — законозна́вство, правозна́вство
Законодатель — законода́вець, правода́вець
Законодательный — законода́вчий, правода́вчий
Законодательство — законода́вство, правода́вство
Законопатить — законопа́тити, зашпаґ(к)люва́ти, зашпарува́ти
Законоположеніе — законотве́рдження; зако́н
Законопреступникъ, ца — законоло́мець, праволо́мець, престу́пник зако́ну
Законопреступный — законоло́мний, праволо́мний
Законтрактовать, ся — домо́вити, ся, законтрактува́ти, ся
Закопченіе — заку́рення, зади́млення, загні́чення
Законъ — 1) зако́н, за́кін, пра́во. — **Нарушать законъ** — лама́ти зако́н; 2) віра
Закопка — зако́пування
Закопошиться — заворохо́битися, заворуши́тися, закомаши́тися, закиші́ти, заметуши́тися
Закоптѣть — закопті́ти, ся, задимі́ти, ся, закурі́ти, ся. — **Закоптѣлый** — зади́млений, задимі́лий, заку́рений
Закопъ — ша́нець
Закоренѣлость — закоренілість; запе́клість, заї́дливість
Закоренѣть — закорени́тися. — **Закоренѣлый** — закоренілий; запе́клий, забісо́ваний
Закоржавѣть — закоржа́віти, задубіти
Закорпѣть — загми́рятися, засни́діти
Закортышки — пле́чі
Закорюка — 1) карлю́чка, закарлю́чка; 2) прити́чина, зава́да
Закорючивать, ся — закарлю́чувати, закандзю́блювати, ся
Закорючистый — карлючкува́тий, крутій
Закосить, ся — 1) закоси́ти, ся; 2) ко́со гля́нути
Закоснѣлый — закам'янілий, затверділий, задубілий, зани́ділий, закацю́блий
Закоснѣлость — закам'янілість, затверділість, задубілість
Закоснѣть — затве́рднути, задубіти, зани́діти, закацю́біти
Закостенѣлый — скостенілий
Закостенѣть — скостеніти
Закосъ — сіно́жать
Закоулокъ — зау́лок, за́зубень; за́куток, закапе́лок, закама́рок (в хаті)
Закочевать — закочува́ти, затаборува́ти
Закоченѣлый — задубілий, закляклий
Закоченѣть — задубіти, закля́кнути
Закрадываться — закрада́тися
Закраивать, закроить — закро́ювати, закроїти, закра́ювати, закра́яти
Закраина — 1) край, бе́ріг; 2) кри́га з бе́рега
Закракать — закря́кати, закрю́кати
Закрапать — закра́пати, забри́з(ь)кати
Закраска — закра́шення
Закрашивать — закра́шу(сю)вати, замальо́вувати
Закраснѣть, ся — зачервоніти, ся
Закрасоваться — закрасува́тися, запиша́тися, захороши́тися
Закрестить — похрести́ти
Закривина — закарлю́ка
Закривить, ся, закривлять, ся — скриви́ти, ся, скривля́ти, ся, закарлю́чити, ся
Закритиковать — закритикува́ти, загу́дити
Закричать — загука́ти, закрича́ти, (сердито) — загри́мати, гримну́ти, (несамовито) — заверещáти, (з плачем) — зарепетува́ти і т. д.; д. **Кричать**
Закрой, закройка — за́різка, закра́йок; закра́ювання, кра́яння, кро́їння
Закройня — закро́йня
Закроить — закро́їти, закра́яти
Закромъ — засік, (для кукурузи) — кошни́ця
Закруглить, закруглять, ся — закругли́ти, закру́глювати, ся
Закружить, ся — закружля́ти, завертіти, ся
Закрутень — ви́хор, вир, крутінь
Закрутить, ся, закручивать, ся — закрути́ти, завертіти, закру́чувати, завірчувати, ся
Закручиниться — зажури́тися, затужи́ти, засумува́ти
Закрывать, ся — 1) закрива́ти, затуля́ти, зачиня́ти, (с(ь)віт) — заступа́ти, (піч) — заслоня́ти, (щільно) — затушко́вувати, (очі) — заплю́щувати. — **Закрылись уста, глаза** — склепи́лися уста́, о́чі; 2) покрива́ти, покри́ти
Закрытіе — закриття́, закрива́ння
Закрышка — накриття́, по́кришка
Закрѣпа — закріпка, за́плішка
Закрѣпить, закрѣплять, ся — закріпи́ти, замоцюва́ти, запліши́ти, закріпля́ти, замоцьо́вувати, заплішувати, ся
Закрѣпостить — закріпа́чити, понево́лити, запанщи́ннити
Закрякать — зака́хкати
Закряхтѣть — закректа́ти
Закувыркаться — заберке́цькатися
Закудахтать — закудкуда́кати
Закудрявѣть — закучеря́віти
Закуковать — закува́ти
Закулисный — залаштунко́вий
Закультявѣть — зашкандиба́ти, зашкатульга́ти
Закупать, закупить — закупо́вувати, закупи́ти
Закупаться — 1) закупа́тися; 2) докупа́тися
Закупка — за́куп, заку́плення
Закупной — закупни́й
Закупоривать, ся — затика́ти, закорко́вувати, зачопо́вувати, ся, затушко́вувати
Закупорка — 1) затика́ння, закорко́вування; 2) зати́чка
Закупщикъ, ца — заку́пник, ця, за́купень
Закуривать, ся — 1) заку́рювати, наку́рювати, ся і т. д; 2) запа́лювати, ся
Закурлыкать — закурлю́кати
Закурчавѣть — закучеря́віти
Закусать — загри́зти, заї́сти

Закусить, закусывать — 1) вгри́зти, вгриза́ти; 2) закуси́ти, заї́сти, (трошки) — перехопи́ти, (при чарці) — причаркну́ти; заку́сювати, заїда́ти, солонцюва́ти, (перед вечерею) — підвечі́ркувати
Закуска — за́ку́ска, пере́куска, за́їдка, (перед сніда́нням) — по́ранок, (перед обі́дом) — перед'обі́док, (перед вечерею) — підвечі́рок
Закута — бу́дка (собача)
Закутать, закутывать, ся — заку́тати, заку́тувати, ся
Закутить — загуля́ти
Закутъ — 1) за́куток, закапе́лок; 2) хлів, за́горо́да (для худоби)
Закушать, закушивать — 1) заї́сти, заїда́ти; 2) запи́ти, запива́ти
Зала — за́ла(я), с(ь)вітли́ця, са́ля
Залавливать — зало́влювати
Заладить — 1) зала́годити; 2) запрова́дити
Залаживать — зала́гожувати
Залазить — зала́зити
Залакомить — зана́дити
Залакомиться — заласува́ти
Заламывать — 1) зало́млювати; 2) загина́ти; 3) заправля́ти, запра́вити (про ціну)
Залащивать, залощить — зало́щувати, залощи́ти
Залаять — зага́вкати, забреха́ти
Залгать, ся — забреха́ти, ся
Залегать — 1) залягати; 2) засіда́ти, захо́вуватися; 3) зава́лювати, заклада́ти
Заледенѣть — заме́рзнути, покрижніти; закля́кнути, задубі́ти
Залежалый — лежа́лий, зле́глий, заваля́щий
Залеживаться, залежаться — зале́жуватися, залежа́тися
Залежь — 1) за́валь, заваля́ще, зале́глість; 2) переліг, обліг; толо́ка; 3) по́клад
Залепетать — забелькота́ти, залопоті́ти
Залетать, залетѣть — 1) заліта́ти, залеті́ти, зали́нути; 2) завію́ватися, завія́тися
Залетный — 1) залі́тний, мандрі́вний; 2) голі́нний, хва́цький
Залетъ — залі́т, перелі́т
Заливальный — залива́льний
Заливать, ся, залить, ся — залива́ти, ся, поніма́ти, зато́плювати, зали́ти, залля́ти, поня́ти, затопи́ти, ся. — **Заливаться слезами** — залива́тися, облива́тися, умива́тися сльоза́ми
Заливка — залива́ння
Заливное — драглі́, холоде́ць
Заливной — 1) заливни́й. — **Заливная труба** — пожа́рна труба́. — **З. лугъ** — лука́, пі́йма, затін, бурт; 2) захоло́жений, засту́жений
Заливъ — зато́ка, залив, за́водь, сага́
Зализать, -зывать — зализа́ти, зали́зувати
Залоговой — заставни́й, закла́дний
Залогодатель — заста́вник, закла́дник
Залогодательница — заста́вниця, закла́дниця
Залогъ — заста́ва, застано́ва, за́кла́д. — **Взять въ залогъ** — взя́ти у заста́ву. — **Отдать въ залогъ** — заста́вити (що), застанови́ти, відда́ти під заста́ву. — **Освободить изъ подъ залога** — ви́купити з заста́ви, з-під заста́ви
Заложенное — заставщи́на
Заложникъ — заста́вень, закла́день, зару́чник
Залой — затін, пі́йма, оболо́ня
Заломаться — запиша́тися, зачва́нитися
Залопать — затрі́скати
Залопаться — затрі́скатися, залу́скатися, заре́патися
Залосниться — залисні́ти, заблища́ти
Залпъ — ви́пал, по́стріл
Залудить, -живать — залуди́ти, залу́жувати
Залупить, ся — залупи́ти, заде́рти, ся
Залучать — залуча́ти
Залыгало — брехун
Залыгаться — забріхуватись
Зальнуть — заби́тися, заткну́тися
Залѣзать, залѣзть — залі́за́ти, залі́зти
Залѣниться — заледащі́ти, заледачі́ти, заліну́ва́тися
Залѣпка — заліплювання
Залѣсье — залі́сок
Залѣпить, ся — заліпи́ти, заліплювати, ся
Залѣтовать — залітува́ти
Залѣчивать, -чить, ся — 1) заго́ювати, заго́їти, залі́ко́вувати, залікува́ти; 2) замо́рювати, замори́ти
Залюбезничать — зала́щитися, примилитися; зажениха́тися
Залюбоваться — замилува́тися, залюбува́тися, задиви́тися
Залюбопытствовать — заціка́витись
Залюлюкать — залю́ляти
Залягать, ся — забрика́ти, ся, захвица́ти, ся
Замазать, замазывать, ся — 1) зама́зати, замасти́ти, (щілину) — зашпарува́ти і т. д.; 2) закаля́ти, ся, заму́рзати, ся, (салом або що) — засмальцюва́ти, ся, заяло́зити, ся, (дьогтем, смолою) — зашмарува́ти, ся
Замазка — за́мазка, (для дерев) — вар, (для скла) — кіт (р. ко́ту)
Замакать — замака́ти
Замаливать — замо́лювати, поку́тувати
Замалодушничать — впасти се́рдцем, ду́хом
Заманивать — зама́нювати, зана́жувати, замани́ти, зана́дити
Заманиха, рос. Nitraria Schoberi — золоту́ха
Заманка — 1) зама́нювання; 2) прина́да
Заманчивость — прина́дність, знадли́вість, зваблйвість
Заманчивый, во — прина́дний, знадни́й, знадли́вий, маня́чий
Замарать, замарывать, ся — 1) закаля́ти, забрудни́ти, замасти́ти, задрі́пати і д. Замазать; 2) зачеркну́ти, закресли́ти; 3) зачорни́ти
Замараха, замарашка — заму́рза, задрі́па, задрі́панка, неті́па́ха, затьо́па, хво́йда, нехлю́я, нечепу́ра, невмива́ка, невтира́ка

Замаривать — 1) замо́рювати, замори́ти; 2) (про вапно) — гаси́ти, (про оцет) розбавля́ти, (про хрін) — перебива́ти
Замаскировать — заличкува́ти, замаскува́ти
Замасливать, замаслить, ся — 1) зама́слювати, зама́слити; 2) засмальцьо́вувати, засмальцюва́ти, заяло́зити, ся
Заматерѣлый, заматорѣлый — заста́рілий, зада́внений, затверділий
Заматерѣть, заматорѣть — заста́рітися, зада́внитися, затвердіти
Заматывать, -мотать, ся — 1) замо́тувати, замота́ти; 2) захита́ти, закива́ти
Замахать, -хивать — замаха́ти, зама́хувати
Замахиваться, -хнуться — заміря́тися, заміритися, зама́хуватися, замахну́тися
Замахнуть — заки́нути
Замахъ — за́мах
Замачивать, -мочить, ся — 1) замо́чувати, замочи́ти, ся; 2) намо́чувати, намочи́ти
Замашка — ви́хватка, на́вичка, за́машка
Замащивать, -мостить — замо́щувати, замости́ти, забурко́вувати, забуркува́ти
Замаяться — зану́дитися, закрути́тися; наморитися, натиня́тися
Замедленіе — заба́ра, га́яння, га́янка, га́йка, зага́йка
Замедлить, ся, замедлять — зага́яти, ся, забари́ти, ся, заба́вити, ся, задля́тися, дога́ятися, зага́ювати, ся, заба́рювати, ся; затри́мувати, -мати
Замелькать — замиготіти, заме́лькати
Замереть, замирать — заме́рти, замира́ти, умліти, умліва́ти
Замерещиться — замріятися, привверзти́ся, приви́дітися, прима́ритися
Замерзать, -знуть — замерза́ти, заме́рзнути
Замерзить — 1) забри́дити, заги́дити, замерзи́ти; 2) запога́нити, запаску́дити
Замерлый — завме́рлий
Замертво — як ме́ртвий; мерце́м
Замертвѣлый — помертвілий, обме́рлий
Замертвѣть — помертвіти, обме́рти
Замести, заметать — замести́, заміта́ти
Заметать, заметывать — 1) закида́ти; 2) зашива́ти, позашива́ти, обкида́ти, обки́нути
Заметаться — закида́тися; заметуши́тися
Замёть — 1) заки́дування, закида́ння; 2) не́від, занаме́т, воро́та (велика сітка); 3) кучугу́ра (снігу), заві́й, заме́т, загре́ба; 4) парка́н; 5) хва́ртух (до бричок)
Заметъ — завія, віхало, мете́лиця
Замечтать, ся — зама́рити, замріятися
Замигать — замиготіти, замигтіти; заморга́ти
Заминать, ся, замять, ся — 1) заміщувати, заміси́ти, ся; 2) зато́птувати, затопта́ти, ся; 3) замина́ти, замня́ти, загамува́ти; 4) запина́тися, запну́тися; 5) заноровитися
Заминка — 1) замішування, замина́ння, запи́нка, зами́нка; заміс; 3) но́ров
Замиреніе — зами́рення, прими́рок
Замирить, замирять, ся — замири́ти, замиря́ти, ся
Замкнуть, -мыкать, ся — замкну́ти, замика́ти, ся
Замко́вый, за́мковый — замко́вий, колодча́ний; замкови́й
Замлѣть — зімліти, зімліва́ти
Замогильный — 1) замоги́льний; 2) того-с(ь)вітні(и)й
Замокать, замокнуть — замака́ти, замо́кнути
Замо́къ — замо́к, коло́дка
За́мокъ — за́мок, двіро́к, па́лац. — **Строить воздушные замки** — химе́ри ганя́ти, у хма́рах літа́ти, ду́мкою багатіти
Замолаживать, ся — 1) засоло́жувати, засолоди́ти, гра́ти, шумува́ти (про пиво то-що); 2) хма́ритися, хмарніти
Замолачивать — замоло́чувати
Замолвить — замо́вити
Замолкать, -молкнуть — замовка́ти, замо́вкнути, ущу́хнути, зани́шкнути
Замолотъ — замоло́тини; замоло́чене
Замолоть — замоло́ти
Замораживать, заморозить, ся — заморо́зювати, заморо́зити, ся
Заморгать — заморга́ти, замру́жити, залупа́ти, закліпати
Заморозъ — за́морозок, при́морозок
Заморосить — заімжи́ти, замрячіти
Заморочить — заморо́чити, запа́морочити
Заморскій — замо́рський
Заморышъ — охля́ле, замо́рене; охля́лий
Замотыга — мотя́га, моть, марнотра́тець, три́нькало
Замохнатѣть — заволоха́тіти
Замочный — замко́вий, колодча́ний
Замошенничать — замота́ти, зашахрува́ти
Замудрить — замудрува́ти
Замужество — віддання́, заміжжа, за́між
Замужня — за́міжня, му́жня; відда́на
Замуравить, -вливать — поли́ти, полива́ти (посуду). — **Замуравленный** — поли́в'яний
Замурлыкать — 1) замуркота́ти, замуркотіти, замру́кати, заму́ркати; 2) замуги́кати
Замурчать — загарча́ти, зага́ркати
Замусливать, ся — засли́нювати, заяло́зювати, ся
Замусленный — засли́нений, заяло́(зя)жений
Замусорить, ся — зас(ь)міти́ти, загрузи́ти
Замутить, ся — 1) замути́ти, закаламу́тити, ся, заколоти́ти; 2) зану́дити; 3) бу́чу зби́ти, ко́лоту наробити
Замутнѣть — замути́тися, закаламу́титися
Замучивать, ся — заму́чувати, замордо́вувати, ся, заката́вувати
Замчать — замча́ти, запе́рти, загна́ти
Замша — за́мша
Замшарить, ся — скошла́тити, закошла́тити, покошла́тити, окошла́тіти і т. д.
Замшеникъ — заме́шник (що виробляє замшу)
Замшевый — за́мшовий

Замшить — зашпаклюва́ти, заби́ти мо́хом
Замывать, ся — замива́ти, зами́ти, ся
Замыливать, замылить, ся — замилювати, зами́лити, ся
Замыселъ — за́мисел, за́дум, за́гад, за́мах
Замыслить, -мышлять — зами́слити, замі́ритися, замишля́ти, замі́ря́тися
Замысловатый — мудро́ваний, хи́трий, метикува́тий, стіпни́й
Замычать — заму́кати, замуги́кати
Замычка — 1) замика́ння; 2) за́сувка, защі́пка, за́вертка; 3) кля́пка, хлипо́к, хлипе́ць, хли́павка (в смокові)
Замѣна, замѣнь — замі́на, замі́н, замі́н(ь)ка. — **Въ замѣнъ** — в замі́ну, за́місць, на́місць
Замѣнить, нять, ся — заміни́ти, заміня́ти, ся
Замѣсить, замѣшивать, ся — замі́си́ти, (про тісто) — (у)вчини́ти, замі́сювати, ся, в(у)чиня́ти
Замѣстить, замѣщать — замі́сти́ти, заміща́ти; заступи́ти, заступа́ти
Замѣсъ — 1) замі́шування; 2) замі́с; 3) за́па́рка
Замѣтка — замі́тка, знак, позна́ка
Замѣтить, замѣчать — 1) помі́тити, позна́чити, прикмі́тити, поміча́ти, значи́ти, прикміча́ти. — **Замѣтить на биркѣ** — накарбува́ти, закарбува́ти; 2) завва́жити, постерегти́, спостерегти́, наба́чити, нагля́нути, нагляді́ти, доба́чити, завважа́ти, постеріга́ти, нагляда́ти, поміча́ти, добача́ти; 3) зав(у)ва́жати, визнача́ти, вика́зувати, вимовля́ти, дорі́ка́ти
Замѣтливость — ува́жність, ува́жливість
Замѣтливий — ува́жний, ува́жливий
Замѣтный, но — значни́й, ви́дний, примі́тний, помі́тний, прикмі́тний; зна́ти, знать, ви́дно, помі́тно, зна́чно, в замі́ту
Замѣчаніе — 1) ува́га, заува́ження; 2) нага́на, вимо́ва, дорі́ка́ння
Замѣчательность — знамени́тість, визна́чність; зауваа́жність, ціка́вість
Замѣчательный — 1) заува́жний; 2) визначни́й, знамени́тий, ва́ртий ува́ги, ціка́вий
Замѣшательство — 1) за́колот; 2) замішання, стурбо́ваність
Замѣшать, замѣшивать, ся — 1) зміша́ти, змі́шувати, заколоти́ти, заколо́чувати; 2) заплу́тувати, вплу́тувати; втруча́тися, встрява́ти
Замѣшкать, ся — забари́ти, ся, зага́яти, ся, заба́витися, забаря́ти, ся, зага́ювати, ся, забавля́тися
Замѣщать, -стить — 1) заміщи́ти, замісти́ти; заступа́ти, заступи́ти; 2) обса́джувати, обсади́ти
Замѣщеніе — замі́щення; засту́плення; обса́да, обса́дження
Замяукать — за(м)ня́вкати, за(м)нявча́ти
Занавѣсить, -вѣшивать — заві́сити, заслони́ти, запну́ти, зап'ясти́, запина́ти
Занавѣска, занавѣсъ — засло́нка, фіра́нка, засло́на, запо́на, заві́са
Занашивать, заносить — зано́шувати, зата́скувати, заноси́ти, затаска́ти
Занегодовать — заре́мствувати
Занемогать, -мочь — занеду́жувати, занеду́жати, засла́бнути
Занести — 1) зане́сти́; 2) замі́ритися, підня́ти (руку), зве́сти; 3) заси́пати, замести́
Занизать — заниза́ти
Заниманіе — позича́ння
Занимательный, но — занятни́й, зама́нистий, ціка́вий; заня́тно, ціка́во
Занимать, занять — 1) позича́ти, визича́ти, пози́чити, ви́зичити, бра́ти, взя́ти в пози́ку, на́бір; 2) переййма́ти, переня́ти; 3) займа́ти, осяга́ти, осіда́ти, посіда́ти, заня́ти, осягти́, поня́ти, залягти́, осі́сти; 4) зверта́ти ува́гу, ціка́вити; 5) розва́жати, забавля́ти, розва́жити, заба́вити. — **Занимаетъ духъ** — дух захо́плює
Заниматься, заняться — 1) займа́тися, заня́ти ся, (вівчарством) — вівчарюва́ти, гайдарюва́ти, (писарством) — писарюва́ти, (ремеством) — ремісникува́ти, (рибальством) — риба́(ль)чити, (римарством) — римарюва́ти, (скотарством) — скотарюва́ти, (торгом) — гиндлюва́ти, крамарюва́ти, купцюва́ти, (шитвом) — швачкува́ти, кравцюва́ти, (шаповальством) — шапова́лити, (шевством) — шевцюва́ти, (учительством) — учителюва́ти і т. д.; 2) заже́врюватися, зая́снюватися. — **Заря занимается** — зоріє, на с(ь)віт благословля́ється. — **З. съ любовью** — коха́тися (в чім)
Заново — за́ново
Занегтица, Saranitium — во́лос, заніґтиця
Заноза — 1) ска́лка, заска́ба, за́скалка; 2) жаль се́рця
Занозить, ся — заскали́ти, заска́бити, ся, загна́ти де́рево
Занозистый — в(у)ї́дливий, задьо́ристий
Занозка, рос. Festuca L. — вівсю́к, Festuca elatior L. — мітли́ця, F. ovina L. — тонконіг
Заноситься — задава́тися, висо́ко літа́ти, зачва́нюватися
Заносный — зане́сений
Заносчивость — пиха́, чвань, задава́ння, зарозумі́лість
Заносчивый — пиха́тий, чванли́вий, пиндю́чливий, зарозумі́лий, задава́йло
Заносъ — 1) анат. Mola uterina s. carnea — ви́брудок, ма́тошний клубо́к; 2) мете́лиця; заме́т
Заночевать — заночува́ти, підночува́ти
Занукать — зану́кати, заньо́кати
Занывать, -ныть — занива́ти, зани́ти
Занѣжиться — заніжитися, розмані́житися
Занѣмѣть — заніміти; зате́рпнути
Занятіе — 1) по́зичка; 2) перейма́ння; 3) за́йманка, опанува́ння; 4) заняття; по́рання, по́ранка. — **Занятіе мастер-**

ствомъ — майструва́ння. — **З. торговлею** — крамарюва́ння і т. и.
Занятой — 1) пози́чений, ви́нний; 2) заня-ти́й, за пра́цею, за робо́тою
Заоблачить — захма́рити
Заоблачный — надхма́рний, понадхма́рний, позахма́рний
Заобыкать, -кнуть — звика́ти, призвича́юватись, зви́кнути, призвича́їтись
Заозерье — заозе́р'я
Заобыклый — зви́клий, призвича́єний
Заодно — д. **Заедино**
Заорать — 1) заора́ти; 2) загука́ти, зарепетува́ти, загаласува́ти
Заоръ — обніжок
Заостривать — заго́стрювати
Заострокъ — шпиль, наконе́чник
Заохать — зао́хати, зао́хкати
Заохотить, ся — 1) заохо́тити, під'охо́тити; 2) заполюва́тися
Заочность — позаві́чність, заві́чність
Заочно — за́очі, поза́очі, позаві́чно, вза́очі
Заочный — поза́очний, позаві́чний, заві́чний
Западать, -пасть — 1) запада́ти, запа́сти; 2) засіда́ти, залята́ти, прита́юватися, захова́тися. — **Заяцъ запалъ** — за́єць притаївся; 3) захо́дити, сіда́ти, ляга́ти, хова́тися, схова́тися, захова́тися (про світила небесні). — **И слухъ запалъ** — і чу́тки нема́є. — **Вода запала** — вода́ спа́ла. — **Онъ крѣпко запалъ** — охля́в, змарнів, занепа́в він ду́же
Западной — чатови́й
За́падный — за́хідний
Западня — па́стка, лабе́ти, ха́пка, самотря́ска, западня́, ступи́ця, (на вовків) — вовкі́вня́
Западъ — за́хід
Запаздывать, запоздать — запізнюватися, пізни́тися, спізня́тися, забари́тися, запізни́тися, зага́ятися
Запаивать, запаять — залива́ти, залюто́вувати, зали́ти, залютува́ти
Запайка — залютува́ння
Запакостить, ся — запаску́дити, запога́нити, запаску́жувати, запога́нювати
Запакощеніе — запаску́жування
Запалзываніе — залізá́ння, заповза́ння
Запаливать — запа́лювати, підпа́лювати
Запалъ — 1) запа́л; 2) за́пал, о́хват, підпал (у коня)
Запалывать — запо́лювати
Запальчивость — за́пал, запальо́ність. — **Въ запальчивости** — під за́пал, в запа́лі, в запальо́ності
Запальчивый, во — запальо́ний, запа́льчастий, пальни́й, пальо́ний, заго́нистий; з за́палом, запа́льчасто
Запамятовать — забу́ти, ся
Запаривать, -рить — запа́рювати, запа́рити
Запарывать, ся — 1) роспо́рювати, ся; 2) забива́ти, засіка́ти, закато́вувати
Запасать, ся — запаса́ти, ся, прихо́вувати
Запасливый — запа́систий, запа́сливий
Запасная — комі́рка, хи́жа, хи́жка
Запасной — запасни́й; прихо́ваний
Запасъ — запа́с, припа́с, покла́д, схо́ванка
Запахиваніе — зао́рювання
Запахивать, ся — прио́рювати, зао́рювати, прира́лювати, ся
Запахивать, запахнуть, ся — загорта́ти, загорну́ти, ся, запина́ти, запну́ти, ся
Запа́хнуть — запа́хнути, запа́хти
Запахъ — за́пах, дух, пах, па́хощі. — **Издавать запахъ** — па́хнути, пахті́ти
Запачкать, ся — закаля́ти, забру́дити, замасти́ти, зама́зати, заму́рзати, ся, заваля́ти, (жиром) — заяло́зити, засмальцюва́ти, задрі́пати, ся, закалю́жити, ся, захво́йдати, ся
Запашка — 1) о́ранка; 2) зао́рювання, волочі́ння
Запашникъ — борона́
Запашной — опо́листий
Запеканка — запіка́нка; варену́ха
Запекать, ся — запіка́ти, ся
Запереть, ся — 1) запе́рти, замкну́ти, зачини́ти, ся, (на за́щіпку) — защіпну́ти; 2) запе́ртися, затя́тися
Заперхать — запи́рхати
Запестрить — замере́жити, зацятува́ти
Запестрѣть — заря́біти, ся
Запечалиться — засмути́тися, засумува́ти
Запечатать — запеча́тати
Запечатлѣвать, ся — відтиска́ти, ся, дава́тися, да́тися в знаки́; відзначи́тися
Запечекъ — за́пічок, закапе́лок
Запечь, ся — запекти́, ся, (про губи, від спеки) — засма́гнути, посма́гнути. — **Запекшіеся губы** — засма́глі, пересма́глі уста́
Запивать — запива́ти, запи́ти
Запиливать, ся — запи́лювати, запили́ти, ся
Запиликать — зацигі́кати, затирли́кати, (про пташенят) — зац(ь)віри́нькати, зац(ь)вірінча́ти, запі́кати
Запилка — запи́лювання, надпи́лювання
Запинать — перечіпля́ти, підчіпля́ти
Запинаться — 1) зачіпа́тися, зачіпля́тися; 2) запина́тися, запну́тися (в речах)
Запинка — запи́нка. — **Вретъ безъ запинки** — бре́ше й не огляда́ється
Запираніе — замика́ння, зачиня́ння
Запирательство — затина́ння, зати́н
Запирать — замика́ти, зачиня́ти, защіпа́ти
Запирка — за́сувка, за́щіпка
Запировать, ся — загуля́ти, ся, забенкетува́ти, ся
Записать, -сывать — записа́ти, запи́сувати
Записка — 1) запи́сування; 2) за́писка; 3) пису́лька, циду́лка, ка́ртка. — **Записки** — за́писи, за́писки
Записной — 1) записни́й; 2) запе́клий, завзя́тий
Записчикъ, чица, записыватель, ница — запи́сувач, ка
Запись — за́пис. — **Мировая запись** — мирова́. — **Запродажная з.** — запрода́жний лист. — **Рядная з.** — вінови́й за́пис. — **Раздѣльная з.** — ді́льчий лист
Запихать, ся — запха́ти, запхну́ти, вбга́ти, ся
Запищать — запища́ти, запискоті́ти
Заплавить, -влять — зали́ти, залива́ти
Заплавь — за́плавень, зага́тка

Заплакать — заплáкати, (голосно) — заголосúти, (гірко) — зaридáти, (різко) — заквилúти, (комічно) — зарю́мати, зарю́мсати, запхúнькати
Заплата — 1) заплáта, віддя́ка; 2) лáта, лáтка
Заплатать — залатáти, налатáти, прилатáти, накúнути лáтку
Заплатить, -лачивать — заплатúти, заплáчувати
Заплатникъ, ца — обідранець, ка, голодрáнець, обшáрпанець, ка, дрантúус
Заплатываніе — латáння, залáтування
Заплевать, -левывать — заплювáти, запльóвувати
Заплескать, ся — 1) заплéскáти, заплéскувати; 2) заплю́скати, захлю́пати, ся
Заплесни — плю́скання
Заплесть, ся — заплестú, заплітáти, ся. — **Заплетать ногою** — закидáти ногóю
Заплетка — 1) зáплітка, ýплітка; 2) кіснúк
Заплечный — заплéчний. — **Заплечный мастеръ** — кат, (поб). — катю́га
Заплиса, рос. Solanum Dulcamara L. — вóвчі ягоди, ґлúстник, глистя́к, надтúнник, паслін, пасльóн
Заплота — 1) пліт, порóн; 2) грéбля
Заплутовать, ся — зашахрувáти, замотáти, ся, змотáти, ся
Заплывать, заплыть — 1) запливáти, запливтú, заплистú, заплúнути; 2) забивáтися, затя́гуватися, замýлюватися. — **Заплываютъ чернила** — чорнúло розливáється
Заплѣснѣвѣлый — зац(ь)вілий, плíснявий
Заплѣснѣвѣть — зац(ь)вістú, заплісня́віти, поснúдіти
Заплѣшивѣть — залúсіти
Заплюсные, анат. Tarsus — п'я́тка
Заплясать, -сывать, ся — затанцювáти, затанцьóвувати, ся
Заппникъ, рос. Phlomis Herba Venti I. i P. pungens Wild — залізня́к, козáцький залізня́к, перекотипóле
Заповѣдать, -дывать — заповідáти, заповідáти, наказáти, накáзувати
Заповѣдной — закáзаний, заборóнений. — **Заповѣдной лѣсъ** — заказнúк, зáпуст
Заповѣдь — зáповідь, накáз, приказáння
Заподлинно — спрáвді, навспрáвжки, напéвне, запéвне
Заподозрить — запідóзрити, зазóрити. — **Заподозрѣнный** — запідóзрений, зазóрений
Заподрядить, заподряжать — підрядúти, домóвити, підряжáти, домовля́ти
Заподчивать — запóштувати, зачаствувáти, начаствувáти
Запоецъ — пія́ка, п'я́ню́га
Запоздалый — спізнілий, запізнілий
Запой — запій
Запоить — 1) упоїти, напоїти; 2) опоїти
Заполаскивать — заполіскувати, замивáти
Запóлзать — лáзити (почать)
Запомнить — запам'ятáти, затя́мити
Запонка — запóнка, шпóнька
Запопасть — застýкати
Запорашивать, запорошить — запорóшувати, запорошúти
Запорожецъ — запорóжець, низóвець, січовúк
Запорожный — запорóжський
Запорожье — запоріжжа
Запорхать — запýрхати
Запоръ — 1) зáсу(о)в, запóра. — **На запорѣ, подъ запоромъ** — на замкý, під замкóм, назáсуві; 2) зáкреп, (у коней) — чéмер; запір (р. запóру)
Запоститься — запостúти, ся
Запотѣть — спітніти
Започивать — засипáти, спочивáти
Запошивать, -шить — запошивáти, запошúти
Заправило — верховóд, верховóда
Заправить, -влять — 1) заправити, заправля́ти; 2) орýдувати, верховóдити; 3) (про страву) — затéрти, затовктú, (сметаною) — забілúти, (засмажкою) — засмáжити
Запраздничать, ся — запразникувáти, зас(ь)в'яткувáти, ся
Запрашивать, -росить — 1) запрóсювати, прáвити, заправля́ти, заправити; 2) закликáти, запрóшувати, заклúкати; 3) запúтувати, запитáти
Запретительный — заборóнний
Запретить, запрещать — заборонúти, заказáти, забороня́ти, закáзувати
Запретный — закáзаний, заборóнений
Запретъ — заборóна, закáз
Запречь, ся — запрягтú, ся
Запрещеніе — заборóна, заборóнення
Запримѣта — прикмéта, признáка, знак
Запродавать — запродавáти
Запрокидывать, -кинуть, ся — закидáти, одкидáти, відхилúти, ся, одкúнути, ся
Запропаститься — запропастúтися, занапастúтися, заподітися
Запросто — попрóстому, прóсто
Запросъ — 1) заправа; 2) запитáння, зáпит
Запротивиться — запручáтися, зазмагáтися, опирáтися, опинáтися (почати)
Запруда — 1) загáта; 2) грéбля, гáтка
Запрудить, -уживать — загатúти, затамувáти, загáчувати
Запруженіе — загáчення
Запрыгать, -гивать — заплúгати, заскакáти, застрибáти, заплúгувати
Запрыскать — забрúзькати, запóрскати
Запрѣвать, запрѣть — запрівáти, запріти
Запрягать, ся — запрягáти, ся
Запрядать, -ясть — запрядáти, запря́сти
Запряжка — запрягáння
Запрятать, ся — заховáти, захóвувати, ся
Запугать, ся — залякáти, застрахáти, жáху, страхý завдáти
Запуганный — залякáний, заполóханий
Запугиваніе — заля́кування, пóстрах
Запудривать — запýдрювати
Запускать, -устить — 1) погнáти; 2) закладáти, засóвувати; 3) загнáти; 4) запускáти, занехáювати, залищáти, занехáяти, занедбáти, задáвнювати; 5) заквáшувати, заквáсити
Запускъ. — **Бѣгать въ запуски** — бігати на вúпередки, наввúпередки, на взáводи

Запустѣлый — спустілий. — **Запустѣлый домъ** — пу́стка.
Запустѣть — спустіти
Запустѣніе — пу́стка, запустіння
Запутать, -тывать, ся — 1) заплу́тати, заплу́тувати, ся; 2) у(в)плу́тати, у(в)плу́тувати, ся
Запушать, ся — запу́шувати, ся, запоро́шувати
Запущеніе — занедба́ння, занеха́яння
Запыживать — забива́ти клейтух, запакльо́вувати
Запылать — запала́ти, запалахкотіти
Запыливать, запылить, ся — запи́лювати, запоро́шувати, запили́ти, ся, запорошити, ся, пи́лом, по́рохом припа́сти
Запылить — запали́тися, скипіти
Запытать — замордува́ти, закатува́ти
Запыхаться — заса́патися, заді́хатися
Запыхтѣть — засопти́, запу́хкати
Запья трава, рос. Phlcmis tuberosa L. — медови́к, медівни́к, нечу́й-вітер, си́няча ба́бка
Запѣвала — зас(ь)півач, зас(ь)півувач
Запѣвать, запѣть — зас(ь)півувати, запіва́ти, зас(ь)піва́ти, запіти; затяга́ти. — **Другое запѣлъ** — і́ншої зас(ь)піва́в
Запѣвъ — за́с(ь)пів
Запѣнивать, -нить, ся — запінювати, запінити, ся, зашумува́ти
Запѣстовать — запе́стити, роспе́стити
Запястье — 1) анат. Garpus — пле́сно; 2) д. **Браслетъ**; 3) чо́хла, (мн.) — чо́хли
Запятая — ко́ма, кови́ка, про́тинка
Запятки — задо́к, зап'я́ток
Запятнать, ся — 1) запля́мити, попля́мити, ся; 2) затаврува́ти
Запятокъ — задо́к, каблу́к, закаблу́к
Запячиваться — задкува́ти, подава́тися наза́д
Зарабатываніе — заробля́ння, заро́блювання
Заработать, ся — 1) заробити, запрацюва́ти, надба́ти, придбати, затала́нити; 2) наробитися, запрацюва́тися. — **Заработанный** — заро́блений, запрацьо́ваний
Заработокъ — заробіток, зарібок, надба́нок. — **Ищущій заработка** — заробітча́нин
Заработный — заробітний, зарібний
Заравнивать, -нять — зарівнювати, зарівня́ти
Заражать, заразить, ся — зара́жувати, ся; заразйти, ся
Зараза — зара́за, повітря, по́шесть
Заразительность — зара́зли́вість
Заразительный — зара́зливий, чіпки́й
Заразъ — враз, від ра́зу, зра́зу
Заранивать, заронить, ся — закида́ти, впуска́ти, заки́нути, впусти́ти, ся
Зарано, заранѣе — за́годя, завча́су, заздалегідь
Зарапортоваться — забреха́тися
Зарастать, -рости — 1) зароста́ти, зарости́; 2) заго́юватись, затя́гуватись, зажива́ти, заго́їтися, затягти́ся, зажи́ти
Зардѣлость — зачервонілість
Зардѣлый — зачервонілий
Зардѣть, ся — зачервоніти, ся, заша́ріти, ся, заня́тися, (від сорому) — ра́ків напекти́
Зарево — за́грава, проміття, черво́не ся́єво, луна́. — **Подымается з.** — за́грава бере́ться
Заревѣть — заревти́, ревну́ти
Зарекаться, -речься — заріка́тися, заректи́ся
Заржавина — і(и)ржа́, ржа́, заржа́вина
Заржавѣлый — і(и)ржа́вий, заіржа́вілий
Заржавѣть — заржа́віти, заі(и)ржа́віти
Заржать — заіржа́ти
Зариться — ла́ситись, зазіха́ти, па́сти́ о́чі
Заркій — завидющий
Зарница — блискави́ця, мигу́шка
Зарный — зо́ряний
Зародить, зарождать, ся — зароди́ти, ся, зача́ти, ся, заклю́нутися, заро́(д)жувати, ся, зачина́тися, закльо́вувати, ся, (про рослини) зав'я́зуватися
Зародышъ — за́родок, зача́ток, за́кон, зажи́вок, (в рослинах) — кільце, о́чко, за́в'язок
Зарокъ — зарік, заріка́ння
Зарослина — за́пуст, гуща́вина; бур'яни́; чагарі, заро́слина, за́рість
Зартачиваться, зартачиться — упира́тися, норови́тися, упе́ртися, зноро́ви́тися
Зарубать, зарубливать — 1) заруба́ти; 2) зару́блювати, зарубйти, зарубцюва́ти; 3) закарбува́ти
Зарубежный — загряни́шний, закордо́нний
Зарубина, зарубка — за́рубка, карб
Зарубъ — са́жалка, са́жавка, рибни́к, кіш
Заругать, ся — зала́яти, ся
Зарумяниться — 1) зарум'я́нитися; 2) загніти́тися (тісто)
Зарывать, ся — зарива́ти, зако́пувати, ся, закида́ти, загріба́ти, загорта́ти, заго́ртувати і т. д.
Зарыгать — зариѓати
Зарыдать — зарида́ти, заголоси́ти
Зарыкать — заревти́, зарика́ти
Зарыскать — зани́шпорити, заснува́ти, заганя́ти, зашуга́ти
Зарычать — загарча́ти, заревти́, зарика́ти
Зарѣзать, -зывать, ся — зарізати, зарізувати, ся
Зарѣзвиться — 1) запустува́ти; 2) розжирува́тися, розжартува́тися
Зарѣзка — за́рубка, карб
Зарѣзъ — заріз
Зарѣчный — зарічний, забере́жний, тогобі́чний, тогобіцький; заріча́нин, ка, заріча́нський, тогобоча́нин, тогобоча́нка
Зарѣчье — зарічча
Зарюмить — зарю́мати, зарю́мсати
Зарябить, зарябѣть — зарябіти
Заря — 1) зоря́, с(ь)віта́ння, до́с(ь)віток. — **Утренняя заря** — ра́ння, ра́нішня, с(ь)вітова́ зоря́, зірни́ця. — **Вечерняя заря** — вечі́рня, вечі́рова зоря́. — **На зарѣ** — удо́с(ь)віта; 2) рос. Lovisticum officinale Koch Syn. Ligusticum Levisticum L. — любисток

Зарядить, заряжать — 1) набúти, набивáти. **Заряженный** — набúтий; 2) в(у)чащáти, занáдитись
Зарядъ — набóй, набíй
Заряжаніе — набивáння
Засада — зáсіди, зáсідка; чáта, залóга. — **Быть въ засадѣ** — засідáти, чатувáти
Засадить, засаживать — засадúти, засáжувáти, позасáжувати
Засадный — чатовúй, зáсідний
Засадъ — завáлка, ґýля, ґýля
Засаливать, ся — засáлювати, засмальцьóвувати, заялóзювати, ся
Засаливать, засолить, ся — засóлювати, засолúти, ся
Засалютовать — заясувáти, засалютувáти
Засамовольничать — засвавóлити
Засандаливать — закрáшувати бразолíєю
Засапѣть — засоптú
Засаривать, засорить, ся — зас(ь)мíчувати, зас(ь)мітювати, ся, затрýшувати, ся, затрусúти, ся (про око)
Засасывать, засосать, ся — 1) засисáти, засмóктувати, засмоктáти, ся, зассáти, ся; 2) затягáти, затягтú, ся
Засахаривать — зацукрóвувати
Засватать, ся — засвáтати, ся
Засвербѣть, ся — засвербíти, зачýхати, ся
Засверкать — заблúскати, замиготíти
Засверливать, -лить, ся — засвéрдлювати, засвéрдлити, ся
Засвидѣтельствованіе — зас(ь)відчення
Засвидѣтельствовать — зас(ь)відчити, пос(ь)відчити, прис(ь)відчити
Засвистать — засвистáти
Засвистѣть — засвистíти
Засвѣтить, ся, засвѣчивать, ся — за(с)вітúти, ся, запалúти, ся, занятися, с(ь)вінýти, зас(ь)вічувати, ся, запáлювати, ся, займáтися
Засвѣтло — за сóнця, завúдка
Засвѣтлѣть, ся — зас(ь)вітлíти, ся, заяснíти, засірíти, на с(ь)віт занятися, благословúтися
Засвѣчиваніе — зас(ь)вічування, запáлювання
Засдаваться, -даться — заздавáтися, заздáтися
Заселить, заселять, ся — заселúти, ся, осадúти, ся, залюднúти, ся, залюднíти, заселяти, ся, осáжувати, ся, залюднювати, ся
Засеменить — задріботíти, задрібцювáти
Засидѣться, засиживаться — засúдітися, засúжуватися. — **Засидѣться въ гостяхъ** — загостювáтися
Засинивать, -нить, ся — засúнювати, засинúти, ся
Засинѣться — засúніти
Засипнуть — захрúпнути, похрúпнути
Засипѣть — захрипíти
Засіять — засяяти, засяти, засіяти, заяснíти
Заскабливать, -коблить, ся — заскрíбáти, заскребтú, ся, зашкрабáти, застругáти
Заскакать, заскакивать — 1) заскакáти, заплигáти, застрибáти, заскóкувати і т. д.
Засквернить, ся — запогáнити, засквернúти, ся
Заскверннословить — залихо(скверно)слóвити
Заскользить — заскóвзатися, заслúзькатися
Заскорбнуть, заскорузнуть — зашкарýбіти, зашкарýбнути
Заскорблый — зашкарýблий, шкарубкúй
Заскоромничать — заскорóмитися
Заскрежетать — заскреготáти, заскреготíти
Заскрипѣть — заскрипíти, заскрúпати, зарипíти, зарúпати
Заскряжничать, заскупиться — заскупúтися, заскнáритися
Заскучать — заскучáти, занýдитися, занудьгувáти, затужúти
Заслонять, -нить, ся — затуляти, заслоняти, затулúти, заслонúтися, (с(ь)віт) — зáступати
Засластить — засолодúти
Засли(ю)нивать, ся — заслúнювати, ся
Заслонка, заслонъ — зáслінка, заслін, затýла, затýлка
Заслоняться — завéштатись, занúкати, засновиґáти, затинятися, заблукáти, зашвéндятися
Заслуга — заслýга, вúслуга
Заслуживать — заслýжувати, заслужúти. — **Заслуженный** — заслýжений. — **Онъ заслуживаетъ того** — він варт тогó, заслужúв на те
Заслушать, ся — заслýхати, ся
Заслушиваться — заслýхуватися
Заслышать — зачýти, почýти, перечýти
Заслѣпить, ся — засліпúти, засліпляти, ся
Засмаливать, ся — засмóлювати, зашмарóвувати, ся
Засмаркивать, ся, засморкать, ся — зашмáркувати, засóплювати, завіскрювати, зашмáркати, засоплúти, завіскрúти, ся
Засматривать — заглядáти, зазирáти
Засматриваться, засмотрѣться — задивлятися, заглядáтися, задивúтися
Засмердѣть — засмердíти
Засматриваніе — зазирáння, заглядáння
Засмуглѣть — зас(ш)малúтися, засмуглявіти
Засмѣять — зас(ь)міяти, вúс(ь)міяти
Засмѣяться — зас(ь)міятися
Засновать — 1) — заснувáти; 2) завéштатися, засновиґáти
Заснуровать, -овывать, ся — зашнурувáти, зашнурóвувати, ся
Заснуть — заснýти, поснýти, позасипáти
Заснувшій — заснýлий
Засовать, засовывать, ся — засувáти, засóвувати, ся, (під-що) — підсувáти, підсóвувати, ся
Засоваться — засóватися, зашóвгатися
Засовъ — зáс(о)ув, зáсу(о)вка
Засолодить — засолодúти
Засолонѣть — засолонíти
Засолъ — розсіл, ропá; сóлення
Засопливѣть — зашмáркатися, засомплявіти
Засопѣть — засоптú

Засось — багнó, багнюка, твань, тванюка. — **Цѣловаться въ засось** — зáсмоктом цілувáтися
Засохшій — засóхлий, зáсхлий
Засохлый — засóхлий, зáсхлий
Засохнуть, засыхать — засóхнути, засхнýти, засихáти
Заспать, ся — заспáти, ся. — **Заспать младенца** — приспáти дитúну
Заспесивиться, заспесивѣть — запишáтися, зá(бу)пиндючитися
Заспорить — заспóрити, засперечáтися
Заспѣшить — захапáтися, захватáтися, заквáпитися, поспішúтися
Засрочный — позатермінóвий, позастрокóвий
Зассориться — засварúтися, завестúся, загрúзтися
Застава — застáва, рогáтка, цáрина; колó(й)воро(і)т
Заставать, застать — заставáти, застáти. — **Застать врасплохъ** — застýкати, спіткáти
Заставить, заставлять — застáвити, застановúти, застáвлювати, заставля́ти, застановля́ти
Заставить, заставлять — застáвити, присúлувати, примýсити, змýсити, сúлувати, примýшувати
Заставка — зáставка, заслóна, зáслінка
Заставный — 1) застáвний, цáринний; 2) заголóвний
Застаиваться, -стояться — застóюватися, застоя́тися
Застарѣлый — застарілий, задáвнений
Застарѣться — застарітися, закоренúтися, задáвнитися
Застегать — 1) застьóбати, зашмагáти; 2) вúпарити
Застегивать, застегнуть, ся — застібáти, ся, застібнýти, ся, защі(п)бáти,ся, защіб(п)нýти, ся
Застежка — зáстіжка
Застеклить — засклúти, зашклúти
Застенать — застогнáти, заскúглити
Застигать, застигнуть — застýкувати, захóплювати, застýкати, захопúти
Застилать, -стлать, ся — застéлювати, застеля́ти, заслáти, застелúти, ся
Застилка — застéлювання
Застить — застувáти, заступáти
Застой — застій, перестáнок
Застойный — 1) стоя́чий; 2) залежáлий, заваля́щий
Застольный — застільний
Застонать — застогнáти
Застранствовать — замандрувáти, повіятися, пітú в мáндри
Застранствоваться — замандрувáтися, забарúтися в дорóзі
Застрастка — пóстрах, зáстрашка
Застраховать, -ховывать — застрахувáти, застрахóвувати
Застращать — застрахáти, залякáти
Застрекотать — 1) заскрекотіти; 2) зацокотіти, задріботіти
Застрогать — застругáти, (гимблем) — загимблювáти
Застроивать, -оить, ся — забудóвувати, застрóювати, забудувáти, застрóїти, ся.
Застрагивать, -рогать, ся — застрýгувати, застругáти, ся
Заструиться — задзюрúти, заструміти, задзюркотіти
Заструпѣть — заструпúтися, пострупіти
Застрѣжка, бот. Sarmentum — вýсики
Застрѣливать, ся — застрé(і)лювати, застрé(і)лити, ся
Застрѣха, застрѣхъ — стріха
Застрѣшина — піддáшша
Застряпать, застряпаться — запóратися кóло пéчі
Застуда — застýда
Застудить, застуживать, ся — застудúти, захолодúти, застýжувати, ся, захолóжувати, ся
Заступать, заступить, ся — 1) заступáти, заступúти; 2) заступáтися, обставáти
Заступникъ, ца — застýпник, ця, оборóнець, оборóнця
Заступничество — заступáння, обставáння; застýпництво, оборóнництво
Заступъ — зáступ, лопáтка, рискáль, (місце для ноги) — ступáк, (ручка) — заступúльно
Застучать, ся — застýкати, застукотіти, загрюкати, загрюкотіти, (глухо) — загýпати, забýхати, загéпати, (ногами) — затýпати, затупотіти, (про віз) — заторохтіти, (про серце) — заколотúтися, (про зуби) — зацокотіти, (сокирою) — зацюкати
Застывать, застынуть — холóнути, застигáти, захолóнути, застúгти, застúгнути
Застыдиться — засорóмитися, застидáтися
Застылый — застúглий
Застѣнокъ — катівня
Застѣнчивость — нес(ь)міливість, соромлúвість
Застѣнчивый — нес(ь)міливий, соромлúвий
Засудить — засудúти, присудúти
Засудиться — запозивáтися, затягáтися, засудúтися
Засуетиться — заклопотáтися, заметушúтися, забігати
Засусливать, засуслить, ся (слиною) — заслúнювати, заслинúти, ся, (салом то що) — засмальцьóвувати, заялóзювати, ся
Засуха — засýха, посýха, сýша, суш
Засучать, засучивать, засучить — 1) засýкувати, засукáти; 2) закáчувати, закачáти
Засушивать, засушить, ся — засýшувати, засушúти, ся
Засушина — сухáрь (з хліба), сушня́ (з овочів)
Засушка — засýшування
Засылать, заслать, ся — засилáти, запровáжувати, заслáти, запровáдити. — **Засылать сватовъ** — слáти, ся, присилáтися
Засылка — засилáння, заслання́

Засыльный — зáсланий
Засыпать, ся — засипáти, заснýти. — **Засыпать летаргическимъ сномъ** — обмирáти, завмирáти
Засыпать, ся, засыпать, ся — засипáти, ся, завáлювати ся, засúпати, ся, завалúти, ся
Засыпка — засипáння
Засыхать, засохнуть — засихáти, засóхти, засóхнути, засхнýти
Засѣвать, засѣять, ся — засівáти, засіяти, ся, позасівáти
Засѣвъ — сівбá, сійбá, сіянка, сіяння
Засѣданіе — засідання
Засѣдатель — засідáтель, лáвник
Засѣдать, засѣсть — засідáти, засісти
Засѣка — 1) засіка, січа; 2) заказнúй ліс, зáпуст
Засѣкать, засѣчь, ся — 1) засікáти, засіктú (різками); 2) зарýбувати, зарубáти, закарбóвувати, закарбувáти
Затаванить — затабáнити
Затаврить — потаврувáти
Затаивать, ся, затаить, ся — притáювати, ся, притаїти, ся, затáювати, ся, затаїти, ся
Заталкивать, затолкать — заштóвхувати, заштýрхувати, заштóвхáти, заштýрхати
Затанцовать — затанцювáти
Затанцоваться — затанцювáтися
Затапливать, затопить, ся — 1) затóплювати; 2) запáлювати, затопúти, запалúти, ся
Затаптывать, -оптать, ся — затóптувати, затоптáти, ся
Затаскать, затаскивать, ся — 1) заволоктú, затягтú, заволікáти, затягáти, ся; 2) затаскáти, заносúти, затáскувати, занóшувати
Затачивать, затачать, ся — зашивáти, залáтувати, зашúти, залатáти, ся
Затачивать, заточить, ся — загóстрювати, витóчувати, загострúти, вúточити, ся
Затачка — 1) зашивáння, залáтування; 2) зашúвка, лáтка
Затащиться — зайтú, забрестú
Затаять — затáнути
Затвердить — завчúти, затрубúти
Затвердѣвать, затвердѣть — твéрднути, затвердіти, твердішати, тужáвіти; затвéрднути, затвердіти, затужáвіти
Затвердѣніе — затвéрдлість, затвердіння
Затворить, затворять, ся — зачинúти, зачиняти, ся, (про кільки) — позачиняти, ся
Затворенный — зачúнений
Затворка — зáсувка, зáвертка, зáщіпка
Затворникъ — затвóрник, одлюдник
Затворническій — затвóрницький, пустéльничий, відлюдний
Затворничество — затвóрництво, пустéльництво
Затекшій — затéклий
Затекать, затечь — затікáти, затектú; (про тіло) — тéрпнути, стéрпнути
Затекъ — затікáння, затéча; затéклість
Затемнѣніе — затéмнення
Затемнить, затемнять, ся — затемнúти, затьмúти, затьмáрити, (небо) — захмáрити, ся, (розум) — заморочúти, запáморочити, темнúти, затемняти, тьмúти, тьмáрити, ся, заморóчувати
Затемнѣть — затемніти, затемнішати, посутеніти
Затепливать, затеплить, ся — зас(ь)вічувати, зас(ь)вітúти
Затеребить — заскýбти, зашáрпати, засмúкати, заскýбувати і т. д.
Затерзать — замордувáти, замýчити
Затеривать, затерять, ся — загýблювати, загубúти, згубúти, ся, (про кількох) — погубúти, позагýблювати, позгýблювати, ся
Затесаться — втúритися, впéртися, втúснутися
Затикать — зачúкати
Затискать, затискивать, ся — 1) запхáти, (у)вбгáти, запихáти; 2) затúскати, затúскувати, ся
Затихать, затихнуть — затихáти, тúхнути, ущýхнути, стúхнути
Затишіе, затишь — 1) зáтишок; 2) тúша, тихомúр'я
Заткать — заткáти (заробúти тканням)
Заткнуть, затыкать, ся — заткнýти, затулúти, застромúти, затикáти, затуляти, застрóмлювати, ся
Затлиться, затлѣться — затліти, ся
Затмить, ся, затмѣвать, ся — д. **Затемнить,** (про с(ь)вітúла) — мінúтися, відмінúтися, відмінятися
Затмѣніе — 1) відміна, затéмнення (сьвітил); 2) темнóта, заморóка
Затокъ — 1) крáйка (тканини); 2) коліно, зáворoть (річки)
Затолковать — затлумáчити, загомоніти
Затолковаться — 1) забалáкатися, заговорúтися; спантелúчитися, збúтися, заплýтатися (виясняючи що)
Затолочь — затовктú
Затомить, ся — 1) затомúти, зморúти, стомúти, знемогтú, замóрювати, ся, знемагáти; 2) занýдитися
Затонуть — потонýти, затопúтися
Затонъ — затóн, плáвня
Затопáть, затопить, ся — затопáти, понімáтися водóю, затопúти, ся, понятися водóю
Затóпать — затýпати, затупотіти, затупцювáти
Затопыриться — настовбýрчитися
Заторговать — заторгувáти
Заторжествовать — зас(ь)в'ятквувáти
Затормазить — загальмувáти
Затормошить — засіпати, засмúкати, зашáрпати, затермосáти
Заторникъ, заторный чанъ — браговáр
Заторопиться — заквáпитися, захватáтися, захапáтися, поспішáти
Затороторить — зацокотіти, заторохтіти, заторочúти
Заторъ — 1) зáтір (р. затóру) (замíс хліба чи солоду на горілку або на пиво); 2) тиск, тúжба, завіз (підвід)
Затосковать, ся — засумувáти, занудьгувáти, зажурúтися

Заточать, заточить — засила́ти, замика́ти, засла́ти, засади́ти, замкну́ти
Заточеніе — засла́ння, за́мкне́ння, ув'я́знення
Зато́ченіе — заго́стрювання
Заточенникъ — засла́нець, в'я́зень, замкне́нець
Заточенный — за́сланий, за́мкнений, ув'я́знений
Зато́ченный — заго́стрений
Затошнить — зану́дити
Затрава — 1) цькува́ння, зацько́вування; 2) запа́лювання; 3) панівка (огнепальної зброї)
Затравить, затравливать — 1) зацькува́ти, зацько́вувати, загна́ти, заганя́ти, затюкати; 2) запали́ти, запа́лювати (порох в гарматі)
Затрапезный — 1) пістрьо́вий (з пістрі); 2) д. **Застольный**
Затрапезъ — пістря (тканина)
Затрата — ви́трата, вида́ток
Затратить, затрачивать — ви́тратити, витра́чувати
Затрепетать, ся — затремті́ти, затрі́патися, затіпатися, затріпоті́ти, затруси́тися
Затрещать — затріща́ти, затріскоті́ти, (в розмові) — заторохті́ти, (про масло, сало на вогні) — зашкварча́ти
Затрещина — поти́лишник, оши́йок, оши́йник; стуса́н, штурхане́ць, буха́н
Затронуть, затрогивать — заня́ти, займа́ти, зачепи́ти, зачіпа́ти, торкну́ти, доторка́тися
Затрубить — засурми́ти, затруби́ти
Затрудненіе — тру́дність, трудна́ція, прити́чина, перешко́да, зава́да, заморо́ка
Затруднительность — затрудли́вість, затрудне́ність, суту́жність
Затруднительный — затрудли́вий, затрудне́ний, обважни́й, суту́жний, тро́хи затрудни́й
Затруднить, затруднять, ся — утрудни́ти, зава́дити, перешко́дити, на перешко́ді ста́ти, утрудня́ти, ся, заважа́ти, перешкожа́ти, на перешко́ді става́ти
Затрунить — заглузува́ти, закепкува́ти
Затрусить, затрушивать, ся — затруси́ти, заси́пати, затру́шувати, затру́сювати, ся, засипа́ти
Затрясти, сь — затрясти́, ся, затруси́ти, ся
Затуманивать, затуманить, ся — затума́нювати, затума́нити, ся, тумани́ти, ся, тумані́ти, заморо́чувати, заморо́чити, ся
Затупить, затуплять, ся — затупи́ти, зату́плювати, ся
Затусклый — поме́рхлий, затьме́ний
Затухать, затухнуть — 1) загаса́ти, зага́снути, зга́снути; 2) ту́хнути, сту́хнути, притýхнути, затхну́тися
Затухлый — 1) зга́слий, зага́слий; 2) приту́хлий
Затхлость — за́тхлість, при́тхля (ж. р.)
Затылокъ — поти́лиця. — **Почесывать въ затылкѣ** — чу́хати поти́лицю
Затылочный — поти́лишний
Затычка — за́тичка, за́ткало
Затѣвать, затѣять — 1) заво́дитися (з ким), затіва́ти, зачина́ти, затіяти, зача́ти; 2) вига́дувати
Затѣи — ви́гадки, ви́думи, при́думи, ви́тівки, витребе́ньки
Затѣйливый — 1) вига́дливий, (іронично) — витребе́нькуватий; штучний, хитрий; 2) вті́шний. — **Затѣйливое дитя** — втішна дити́на
Затѣйникъ, ца — вига́дник, ця, штука́рь, ка
Затѣйный — ви́гаданий
Затѣмъ — після сьо́го, після то́го, по́тім, відта́к, да́лі. — **Затѣмъ что** — через те́, зати́м, що..., тим, що... **Затѣмъ чтобы** — на те́, для то́го, щоб...
Затѣмнивать, затѣнять, затѣнить, ся — затіня́ти, затіни́ти, ся
Затѣнка, затѣнь — затінок, холодо́к
Затявкать — задзя́вкати
Затягивать, затянуть, ся — затяга́ти, затя́гувати, затягти́, ся, зволіка́ти, воловóдити, (про рани) — затяга́ти, заго́юватися, затягти, ся і т. д.
Затяжка — 1) затяга́ння; 2) поворо́зка (для затя́гування), (коло штанів) — очку́р; 3) матня́ (у невода); 4) тягани́на, проволо́чка, зволіка́ння
Зауздать — загнузда́ти
Заулокъ — зау́лок, за́куток, (глухий) — за́зубень
Заумничать — замудрува́ти
Заунывный — журни́й, журли́вий, тужли́вий
Заунывность — журли́вість, тужли́вість
Заупокойный — помина́льний, заупокі́йний
Заупорствовать, заупрямиться — упе́ртися, затя́тися, затну́тися
Заурчать — забурча́ти, забуркоті́ти
Заурядный — звича́йний, аби́-який
Заусеница — за́дірка, за́дра
Зауськать — зацькува́ти
Зауторникъ — долото́ (жоло́бчасте), уто́рник
Заусторщикъ — бо́ндарь (що робить уто́ри)
Заутра — за́втра вра́нці
Заутреня — у́треня (ранішня)
Заутюживать — загла́жувати, запрасо́вувати
Заушина — ля́пас, морда́ч
Зафальшивить — зафальшува́ти
Зафрантить — зачепури́тися, зафрантува́ти
Зафыркать — запо́рскати, зафу́ркати
Захаживать — захо́дити, заверта́ти
Захваливать, захвалить — захва́лювати, захвали́ти
Захвастать, ся — захва́стати, захвали́тися, зачва́нитися, завеличá́тися
Захватать — захапа́ти
Захватить, захватывать — 1) захопи́ти, захо́плювати, заня́ти, займа́ти; 2) засту́кати, злапа́ти; 3) зага́рбати; 4) зачепи́ти, зачіпля́ти
Захватливый — хапки́й, хапчи́вий, хапу́н, хапу́га, загребу́чий

Захватъ — 1) роспір (щипців); 2) захоплення, грабунок, привлащення
Захворать — захворіти, занедужати, заслабнути
Захвостать — захльостати, зашмагати
Захилѣть, захирѣть — змарніти, захлянути, захлясти, захиріти, упасти на силах, занепасти
Захирѣлый — захирілий, захлялий
Захитрить — захитрувати
Захихикать — захихикати, захехекати
Захламащивать — завалювати, замотлошувати
Захлѣбать — засьорбати
Захлебнуться, захлебываться — захли(с)нутися, захлискуватися, захлипнутися, залитися, захлипатися, заливатися
Захлеснуть, захлестывать, ся — 1) захвиснути, захвиськувати; 2) захлюпати, захлюпувати, ся
Захлестка — 1) захлюпування; 2) зашморг; 3) клямка
Захлисть — мул, наволока, наплинок
Захлопать (батогом) — затроскати, заляскати, залящати, (в долоні) — заплескати, заляпати, (очима) — залупати, закліпати
Захлопка — 1) хлипок, хлипець (коло смоку); 2) клямка, засувка
Захлопнуть — гримнути, стукнути, трахнути
Захлопотать, ся — заклопотати, ся
Захлюпать, ся — задріпати, ся, затьопати, ся
Захныкать — запхикати, запхинькати
Заходить — 1) заходити; 2) заходити
Заходиться — терпнути, дубіти, дерев'яніти, клякнути. — **Руки зашли** (від холоду) — зашпари зайшли
Заходъ — 1) захід; 2) паскудник, срач
Захожденіе — захід
Захожій — захожий, мандрівний
Захозяйничать — захазяйнувати, загосподарювати
Захолаживать, захолодить, ся — захоложувати, захолодити, ся
Захолодь — холодок, затінок
Захолодѣть — захолонути
Захолустье — глушина
Захоронить, ся — заховати, ся, поховати, ся
Захорохориться — роспіритися
Захотѣть, ся — захотіти, ся, захтіти, ся, схотіти, ся, забажати, ся, заманутися, закортіти, (притьмом) — приспіти, приспичити
Захохотать — зареготати, ся
Захрабриться — захоробритися
Захрапѣть — захропти
Захребетникъ — бурлака, наймит
Захрипѣть — захрипіти, захарчати
Захромать — зашкандибати, зашкатульгати, закривати
Захрустѣть — захрустіти, захрумтіти
Захрюкать — зарохкати, хахрьокати
Захряслый — 1) забитий, замулений; 2) затверділий
Захряснуть — 1) забитися, замулитися; 2) застрягнути, застрягти
Захрястѣть — затріщати, тріснути
Захудать — 1) схуднути, з тіла спасти, змарніти; 2) з'убожіти, звестися
Зацапать — загарбати, зацапати
Зацарапать — задряпати, зашкрябати
Зацарствовать — зацарювати, запанувати
Зацвѣсти, зацвѣтать — зац(ь)вісти, заквітувати, зац(ь)вітати
Зацыкать — запікати, заціпкати
Зацѣловать, ся — зацілувати, ся
Зацѣпа — зачепа, ключка, гак
Зацѣпить, зацѣплять, ся — 1) зачепити, зачіпляти, ся; 2) чіпати, зачіпати
Зацѣпка — 1) д. **Зацѣпа;** 2) зачіпляння, зачіпання; 3) зачіпка
Зацѣпы — йкли, ікли
Зачавкать — заплямкати, зачмакати, зачв'якати
Зачаровать — зачарувати, заворожити
Зачародѣйствовать — зачаклувати, заворожбитувати, завідьмувати
Зачастить, зачащать — 1) занадитися, вчащати; 2) задріботіти, задрібцювати
Зачастую — часто-густо
Зачатіе — зачаття, зародження
Зачать, зачинать, ся — 1) зачати, зачинати, ся; 2) заваготіти, завагітніти, понести; 3) зародити, зарожувати, ся, законити, законяти, ся
Зачахнуть — зачахнути, захиріти
Зачваниться — зачванитися
Зачервивѣть — зачервивіти
Зачеркивать — зач(е)іркувати, закреслювати
Зачернивать, зачернить — зачорнювати, зачорнити
Зачернѣть, ся — зачорніти, ся
Зачерпнуть — зачерпнути, зачерпувати
Зачерствѣлый — зачерствілий
Зачерствѣть — зачерствіти
Зачертить, зачерчивать — зарисувати, зарисовувати
Зачесать, ся, зачесывать, ся — 1) зачесати, зачісувати, ся; 2) зачухати, ся; 3) засвербіти
Заческа — зачісування, зачіска
Зачестить — пошанувати
Зачесть, зачитывать, ся — залічити, зачислити, залічувати, зачислювати, ся
Зачетъ — зарахування, зачислення. — **Не въ зачетъ** — без зачислення
Зачикать — зачикати
Зачиликать — зац(ь)вірінькати
Зачинивать, зачинить, ся — залатувати, залагодити, поправити, залатати, ся
Зачиниться — загордіти, задатися
Зачинщикъ, ца — привідця, приводець, приводчиця, заводчик, ця, зачинник, ця
Зачинъ — зачин, привід
Зачислить — зачислити, залічити
Зачитать, зачитывать, ся — зачитати, зачитувати, ся
Зачихать, ся — зачхати, ся; запчихати
Зачмокать — зацмокати
Зачокать — зацокати
Зачумить, зачумлять, ся — зачумити, заджумити, заражати джумою, зачумлювати, заджумлювати

Зачуять — зачу́ти
Зачѣмъ — чого́, чом, на що, на віщо, чому́
Зашавкать — зашамотіти
Зашагать — заходи́ти
Зашамшить — 1) д. **Зашавкать**; 2) задеркотіти, задерча́ти
Зашаркать — зачо́вгати
Зашастать, зашастить — зашамотіти
Зашатать, ся — захита́ти, захи́тувати, ся
Зашвыривать, зашвырнуть — шпурля́ти, жбурля́ти, зашпурну́ти, зажбурну́ти
Зашевелить, ся — заворуши́ти, ся
Зашеекъ — карк, поти́лиця
Зашеина — 1) карк; 2) поти́лишник, оши́йник
Зашелестить — зашелестіти, зашиши́рхати, шеле́снути, шиши́рхнути
Зашелецъ — захо́жий, за́йда, заволо́ка
Зашелудивѣть — запарши́віти, спарши́віти
Зашепелять — зашепеля́віти
Зашептать — 1) зашепотіти; 2) замо́вити, зашепта́ти, заворожи́ти
Зашеро́шить — 1) сколо́шкати, скудо́вчити, скуйо́вдити, поло́шлати; 2) коло́шкати і т. д.; д. **Ерошить**
Зашершавѣть — закошла́тіти, скостру́ба́тіти
Зашибать, зашибить, ся — 1) забива́ти, заби́ти, ся; 2) заробля́ти, зароби́ти; 3) запива́ти
Зашибина, зашибъ — вто́вчене, (з знаком місце) — синя́к, (довгасте) — сму́га, баса́ман
Зашивать, -шить, -ся — зашива́ти, заши́ти, ся
Зашивка — 1) зашива́ння; 2) заши́те (місце)
Зашипѣть — зашипіти, (про гадюк, гусей) — засича́ти, (про тлустість) — зашкварча́ти
Зашлепать, ся — затьо́пати, ся, зателе́пати, ся, зачала́пати
Зашмыгать — зашмигля́ти, засновиґати
Зашпиливать — зашпи́люватн, зашпили́ти
Заштопывать — зациро́вувати
Зашумѣть — зашуміти, зашамотіти
Зашутить — зажартува́ти
Зашушукать — зашушу́кати, ся, затишкува́тися
Защебетать — защебета́ти
Защеголять — захверцюва́ти
Защекотать — залоскота́ти
Защелка — кля́мка, за́щіпка
Защелкать, защелкнуть — залу́скати, заля́скати, (зубами) — закля́(м)цати, (про соловейка) — затьо́хкати
Защемить, защемлять, ся — 1) прищеми́ти, прищикну́ти, прищемля́ти; 2) защеміти, зани́ти
Защемъ — 1) прище́млене місце; 2) кліщі́, обце́ньки, ле́щата
Защепина — за́дра, заска́лина
Защепка — за́щіпка, за́стіжка
Защепливать — задира́ти, заска́лювати
Защечный — защічни́й
Защипать, защипывать — 1) защи(і)па́ти, защи́(і)пувати; 2) заскубти́, заску́бувати
Защита — 1) засло́на, за́хист; 2) оборо́на, засту́плення. — **Подыматься на защиту** — става́ти до оборо́ни
Защититель, -ница, -тникъ, -ца — оборо́нець (р. оборо́нця), засту́пник, -ця
Защитить, ся — оборони́ти, одборони́ти, захисти́ти, заступи́ти, ся
Защитительный — оборо́нний
Защурупить, защурупливать, ся — зашрубува́ти, зашрубо́вувати, ся
Заѣдать, заѣсть — 1) загриза́ти, загри́зти, закуса́ти; 2) заїда́ти, заїсти, ся
Заѣдаться, заѣсться — загриза́тися, загри́зтися
Заѣдки — заїдки, заїдок, ла́сощі, лагоми́ни, лагоми́нки
Заѣды — за́їди
Заѣдь — насо́си (у коней коло зубів)
Заѣздъ — 1) заїзжа́ння; 2) загін
Заѣзжатой — доїзжа́чий
Заѣзжать, заѣхать — заїзди́ти, заїхати
Заѣзживать — заїзжувати, заморд́овувати
Заѣзжій — заїзжий, заїздни́й
Заюлить — завертітися, заввиха́тися, заметуши́тися, заходи́ти хо́дором
Заюродствовать — заюроди́вити, поча́ти вдава́ти бла́зня
Заявитель, -ница — зая́вник, зая́вниця, заяви́тель, -ка
Заявить, заявлять — заяви́ти, ознайми́ти, заявля́ти, ознаймува́ти
Заявленіе — зая́ва
Заяловѣлая — зая́ловіла
Заяловѣть — зая́ловіти
Заяснѣть, ся — заясніти, ся
Заяцъ, з(ь)в. Lepus timidus — за́єць, заїць, за́йко, (білий) — біля́к
Заячій — за́ячий, за́йчий. — **Заячій корень,** рос. Asarum — ко́питень, копи́тник, копитня́к, підли́стник, підолішник, підорішник. — **З. молодилъ,** рос. Sedum telephium L. — за́яча капу́ста, за́яча розса́да, ма́сляне зілля. — **З. овесъ,** рос, Avena pubescens L. — вівсю́г, вівсюне́ць, мітли́ця. — **З. салатъ,** рос. Sonchus oleraceus L. — молоча́к, каки́ш. — **З. чеснокъ,** рос. Teucrium Scordium L. — ди́кий часни́к, ско́рдія. — **З. щавель,** рос. Oxalis acetosella L. — за́ячий щаві́й, щаву́х. — **З. кровца,** рос. Hyperisum L. — з(ь)віробо́й, кріпця́, за́яча крівця́, с(ь)в'ятоя́нське зілля, молоде́цька кров, кришта́льки, ма́тери Бо́жої сльо́зи. — **З. лапка, ножка,** рос. Trifolium arvense L. — ко́тики, огіро́шна трава́, огіро́шник, поли́ця
Збитень — гаря́ч (р. гарячу́)
Збруйный — збру́йний
Збруя — 1) збру́я, шо́ри; 2) спра́ва, справи́лля
Званіе — зва́ння, стан, ста́ть
Званный — кли́каний, про́ханий, про́шений
Звательный падежъ — кли́чний відмі́нок
Звать, ся — 1) зва́ти, кли́кати, гука́ти (ко́го); 2) назива́ти, ся, прозива́ти, ся
Звено (у ланцюзі) — ла́нка, кільце, (в огорожі) — пря́сло
Звенчатый — кільча́стий
Звенѣть — дзвеніти, дзе́нькати, дзеленькотіти

Звонарь — дзвона́рь
Звонить — дзвони́ти, ба́мкати, бо́вкати, дзе́нькати, дзеле́нькати, теле́нькати, калата́ти
Звонкій — дзвінки́й. — **Звонкая монета** — дзвінка моне́та
Звонкость — дзвінкість
Звонокъ — дзво́ник, дзвіно́к
Звончатка — бря́зкало
Звонъ — дзвін, (по покійному) — подзвіння, дзвін по душі
Звуковой — звукови́й, згукови́й; голосови́й
Звукъ — звук, го́лос, згук, гук
Звучать — звуча́ти, згуча́ти
Звучность — зву́чність, згу́чність
Звучный — звучни́й, гучни́й, голосни́й
Звѣзда — зоря́, (здр.) — зірка, зіронька, зірни́ця, з(ь)візда́. — **Падающая звѣзда** — літа́вець. — **Неподвижныя звѣзды** — нерухо́мі, непору́шні зо́рі. — **Подвижныя з.** — рухо́мі, ходя́чі зорі. — **Путеводная з.** — провідна́ зоря́. — **Полярная з.** — бігуно́ва зоря́
Звѣздистый — зірча́стий
Звѣздить — зоріти
Звѣздный — зо́ряний, зо́рявий
Звѣздообразный — зо́рястий
Звѣздочетъ — лічозір, з(ь)зіздя́р
Звѣздочка — 1) (здр.) — зіронька, (ласк. до дівчини) — зіронька, я́сочка; 2) рос. Callitriche L. — водо́звідка
Звѣздочница, рос. Stellaria L. — приворо́тник, мокро́вник, мокри́нець; S. graminea L. — блощи́чник, п'я́не сіно, п'я́на трава́, пісо́чник, саморідне зілля; S. Holostea L. — гри́жник, зірочник, не́хворощ; S. media Stith. — мокре́ць, мокри́ця
Звѣринецъ — з(ь)віри́нець, з(ь)вірівни́к, з(ь)вірни́к
Звѣриный — з(ь)віря́чий, з(ь)віри́ний
Звѣристый — з(ь)вірни́й
Звѣробой, звѣробойникъ, рос. Hypericum perforatum L. — с(ь)в'ятоя́нське зілля. — **З. синій,** Hyssopus officinalis L. — васи́льки, юзе́фки
Звѣровидный — з(ь)віркува́тий
Звѣроловство — з(ь)віроло́вство, лове́цтво, мисли́вство
Звѣроловъ — з(ь)вироло́в, лове́ць, мисли́вець
Звѣроловный — лове́цький
Звѣрскій — з(ь)віря́чий, ди́кий, нелю́дський, лю́тий
Звѣрство — з(ь)вірство, з(ь)віря́чість, лю́тість
Звѣрствовать — з(ь)вірува́ти, лютува́ти
Звѣрь — з(ь)вірь, з(ь)віри́на, (поб.) — з(ь)вірю́ка, (здр.) — з(ь)вірю́чка, з(ь)віря́тко, з(ь)віреня́, -тко, (зб.) — з(ь)вірня́, з(ь)віро́та, з(ь)вір'я́, з(ь)вірь. — **Красный звѣрь** — польова з(ь)вірина́. — **Пушной звѣрь** — хутро́вий з(ь)вірь. — **Плотоядный звѣрь** — хи́жий, м'ясоже́рний з(ь)вірь, м'ясоїд
Звякать — бря́зкати, бря́знути
Звяки — бридня́
Зги — **ни зги не видать** — а ні зірочки, а ні во́гника не ви́дно
Зданіе — буди́нок, будо́ва, будівля. — **Каменное зданіе** — кам'яни́ця, муро́ваний буди́нок
Здороваться — здоро́вкатися, ві(и)та́тися, на добри́день, на день до́брий дава́ти, (шапкою) — шапкува́ти, ся, (рукою) — ручка́тися, чоло́м дава́ти, (цілуючи) — чоло́мкатися
Здоровехонекъ — здоровісінький
Здорово! — здоро́в був, здоро́ві були́! добри́день! — **Здорово ли вы живете?** — як ся ма́єте? чи ще́ живе́нькі, здорове́нькі? — **Здорово живешь** — ні за́ що, ні про́ що, ні з то́го, ні з сьо́го, зада́рма, ду́рно, дурнісінько, га́рма-да́рма. — **Уходи по добру по здорову** — іди́, по́ки цілий
Здоровость — здоро́вість
Здоровый — 1) здоро́вий; 2) ду́жий, креме́зний; 3) (про воду) — пого́жий, (про повітря, їжу і т. д.) — здоро́вий
Здоровье, здоровьице — здоро́в'я, здоро́вля, здоро́в'ячко, здоро́влячко. — **О здоровьи спрашивать** — за здоро́в'я, на здоро́в'я пита́ти
Пей, те на здоровье — пий здоро́в, пи́йте здоро́ві
Здоровѣть — здоро́вшати
Здоровякъ — здорови́ло, здорове́ць
Здравіе — **Здравія желаю, желаемъ** — до́брого здоро́в'я, здоро́в'ячка! здоро́ві були́!
Здравомысліе — розсу́дливість, здоро́ва ду́мка
Здравомыслящій — розсу́дливий, здоро́вої ду́мки
Здравствовать — здоро́вому бу́ти, до́бре ся ма́ти. — **Дай Богъ здравствовать** — поздоро́в Бо́же. — **Да здравствуетъ!** — хай, най, неха́й живе́! — **Желаю здравствовать!** (при зустрічі) — до́брого здоро́в'я, здоро́в'ячка! здоро́ві були! (при прощанні) — бува́йте здоро́ві! — **Здравствуй, те** — здоро́в був, здоро́ві були́, добри́день, добри́вечір!
Здравый — здоро́вий, при здоро́в'ю
Здѣсь — тут, ту́тки, ту́течки, ту́теньки, ось, ось-ту́т, о́сь-де, о́сь-дечки
Здѣшній — туте́шній, туте́йший
Зелененькій — зелене́нький, зелене́сенький
Зеленехонькій — зеленісінький
Зеленика, рос. Lycopodium clavatum L. — дереза́
Зеленить, ся — зелени́ти, ся
Зеленичка, пт. Motacilla flava — трясогу́зка
Зеленоватый — 1) зеленкува́тий, зелено́ватий, недости́глий; 2) зеленува́тий, зелена́стий, зеленя́вий, при́зелений
Зеленщикъ, ца — зеленя́р, ка
Зеленый — 1) зеле́ний; 2) неспілий, недости́глий, нести́глий. — **Въ зеленомъ состояніи** — зеленце́м, усвид .
Зелень — зе́лень, зело́, зілля; зелени́на, горо́дина, (рання) — про́зелень, (для квітчання на зелені с(ь)в'я́та) — кле́чання
Зеленѣть — зеленіти, ся

Зеліе, зелье — зі́лля, (здр.) — зі́ллячко, данн́я, отру́та
Земельный — земе́льний, ґрунтови́й
Землевладѣлецъ — землевлу́сник, (стар.) — зем'яни́н
Земледѣлецъ, земледѣлъ — хліборо́б, землеро́б, ра́тай; гречкосі́й, (що оре землю) — ора́ч, плуга́ч, плуга́та(и)рь, (що засіває) — сіва́ч, (що заволочує) — волочі́льник, скороді́льник
Земледѣліе, земледѣльство — хліборо́бство, землеро́бство. — **Заниматься земледѣліемъ** — хліборо́бити, хліб роби́ти, хліборо́бствувати
Земледѣльствовать — д. **Земледѣліе (Заниматься земледѣліемъ)**
Земледѣльный, земледѣльческій — хліборо́бський, землеро́бський
Землекопный — граба́рський, землеко́пний
Землекопъ — гра́барь, копа́ч
Землемѣріе — землемі́рство
Землемѣрный — землемі́рний, межови́й
Землемѣръ — землемі́р, межови́й, межови́к
Землеописаніе — земле́пис
Землеописательный — землепи́сний
Землепашецъ — ора́ч, плуга́ч, плуга́та(и)рь
Землеройка, Sorex araneus — польова́ ми́ша, руда́ ми́ша
Землетрясеніе — земле́трус, трус
Землечерпательный — землечерпа́льний
Землистый — земли́стий
Землеудобреніе — угно́ювання землі́
Землица — земе́лька, земли́ця
Земля — 1) земля́, персть, грунт, ґрунт. — **Земля дѣвственная** — ці́линна земля́, цілина́. — **З. вспаханная** — ріллі́я. — **З. запасная** — ваканцьо́ва земля́. — **З. отдохнувшая** — перелі́г. — **Усадебная з.** — сади́бна з., грунт, ґрунт, плець; 2) край, краї́на, суході́л; 3) діл, земля́, помі́ст. — **На землю** — на діл, до до́лу. — **На землѣ** — до́лі, на землі́
Земляковъ — земляків, земля́цький
Землякъ, -чка — земля́к, -чка, (зб.) — земля́цтво
Земляника, земляница, рос. Fragaria vesca L. — суни́ця, суни́ці
Земляничный — суни́чний
Землянка — 1) земля́нка (хата в землі); 2) земля́чка
Земляной — земляни́й. — **З. ладонь,** рос. Valeriana officinalis L. — оверя́н, одха́сник, чо́ртове ребро́, бі́сове ребро́, стоя́н. — **З. орѣхъ,** рос. Lathyrus tuberosus L. — кра́сний горо́шок, ла́сковиця. — **Земляныя яблоки,** рос. Solanum tuberosum L. — карто́пля, карто́плі, бараб́оля, барбо́ля, бу́льба
Земно — до землі́, до до́лу. — **Земно кланяться** — кла́нятись до землі́, зе́мно
Земноводный — земново́дний
Земной — 1) земни́й, с(ь)вітови́й. — **Земная поверхность** — по́верх земни́й; 2) дозе́мний. — **Земная глыба** — ски́ба землі́. — **Земной поклонъ** — уклі́н до землі́, дозе́мний уклін
Земскій — зе́мський

Зеренчатый — зерна́тий, зерни́стий, зерня́стий
Зеркальце — дзе́ркальце, люсте́рко
Зеркало — дзе́ркало, лю́стро, с(ь)віча́до
Зеркальный — дзеркало́вий, люстрови́й
Зерликъ, рос. Polypodium fragrans і vulgare L. — па́пороть, солоди́ш
Зернистый — д. **Зеренчатый**
Зернить — зерни́ти, дроби́ти
Зерно — зе́рно, зерни́на. — **Зерно жемчужное** — пе́рло, перли́на. — **З. маковое** — мачи́на, мачи́нка. — **З. пшеничное** — пшени́чи́на — **З. просяное** — проси́на. — **З. ржаное** — жити́на. — **З. фасоли** — фасоли́на, квасоли́на. — **Отборное з.** — чо́ло. — (Жменя зерна, як сіють) — сіва́к, (витрушене, як кладуть снопи) — на́трус, (дрібне, що багато йде на мірку) — замі́ркувате, (мішане, напр. жито і пшениця) — су́ржик, (нечисте, що лишилося після віянки) — послі́д, ви́точки
Зерновикъ, бот. Pericaprium — насі́нник
Зерновой — зернови́й. — **З. хлѣбъ** — пашня́, пашни́ця, збі́жжа
Зерноядный, Granivorus — зерноїд
Зернышко — зе́рнятко, зере́нце
Зерцало — верца́дло
Зефиръ — ле́гіт (гал.), зефі́р
Зигзаги — зиґза́ґи, криву́льки. — **Писать зигзаги** — мислі́те писа́ти (про п'яних)
Зиждитель, -ница — 1) Творе́ць, Сотвори́тель; 2) фунда́тор, -ка
Зима — зима́, зі́ма. — **Зимою** — зимо́ю, узі́мку, в зимі́, зимово́ї добі́
Зимній — зимови́й, зі́мови́й
Зимовалый — перезимо́ваний, торі́шній
Зимованіе — зимі́вля, зимува́ння
Зимовать — зимува́ти, зі́мува́ти
Зимовье — зимівни́к, зі́мовни́к, зимо́вище
Зинзивей, рос. Althaea officinalis L. — кала́чики, проскурки́, проскурня́к
Зинзубель — ге́мбель (котрим роблять жолобки)
Зипунъ — сіря́к, сіря́чи́на
Зіяніе — роззі(я)вля́ння, ро́ззів
Зіять — роззі(я)вля́ти, роскрива́ти па́щу
Злаки — зі́лля, травни́сті росли́ни
Злато — зо́лото, зло́то
Златоверхій, златоглавый — з(о)лотове́рхий, з(о)лотогла́вий
Златозарный — золоти́стий, злоти́стий
Златой — золоти́й
Златоленникъ, рос. Linosyris vulgaris Dc. — за́йців льон
Златолюбецъ, златолюбивый — грошолю́б, грошолю́бний
Златоселезенникъ, рос. Chrysosplenium aeternifolium L. — жовтяни́ця, жо́вточниця
Златорогій — злоторо́гий
Златорунный — злотору́нний
Златотканный — злототка́ний
Златоустый — красномо́вний, злотоу́стий
Златоцвѣтый — злотоба́рвний

Златоцвѣтъ, рос. Ghrysanthemum Leucanthemum L. — ромéн, ромéн-зілля, романéць
Злачный — хлібний, травнúстий
Злить, ся — злúти, ся, сéрдити, ся, гнівати, ся, лютувáти, злувáти (на кóго)
Зло — 1) лúхо, крúвда, зло, шкóда. — **На зло** — на злість, на лúхо; 2) зле, лю́то
Злоба — злість, злóба
Злобивый — зложлúвий, злóбний, злісний, злю́чий
Злобиться — злувáти, злобúтися, важкúм дýхом дúхати (на кóго)
Злобность — злóбність
Злобный — д. **Злобивый**
Злобствовать — д. **Злобиться**
Зловоніе — смóрід, смерід (р. сморóду)
Зловонный — смердю́чий
Зловредный — шкідлúвий
Зловѣстникъ — лиховісник
Зловѣщій — зловіщий
Злодѣевъ — лиходіїв, лиходійський, злóдіїв, злóдійський
Злодѣй, ка — лиходій, ка, лиходійник, ця, лиховóдник, ця, злочúнець, злочúнниця
Злодѣйскій — лиходійний, лиходійський
Злодѣйство — лиходійство, злочúнство
Злодѣйствовать — лиходіяти, лиховóдити
Злодѣяніе — д. **Злодѣйство**
Зложелатель — злобúтель, вóрог
Зложелательный — нєж(з)ичлúвий
Зложелательство — незичлúвість, злобúтельство
Злой — злий, лихúй. — **Злой рокъ** — безталáння, недóля, лихá дóля
Злокачественность — шкідлúвість, небезпéчність
Злокачественный — шкідлúвий, небезпéчний
Злоключеніе — пригóда, хáлепа, лúхо, лихá годúна
Злокозненный — кáверзний, пáкосний, кáпосний. — **Злокозненный человѣкъ** — кáверзник, кáпосник
Злонамѣренность — злоумúсність, злий нáмір
Злонамѣренный — злоумúсний, зломúсний
Злонравный — злослúвий, злий
Злопамятность — пам'ятлúвість на злé, мстúвість
Злопамятный — на зле пам'ятлúвий, злопáм'ятний, мстúвий
Злополучіе — д. **Злоключеніе**
Злополучный — бідолáшний, безталáнний, боздóльний, безщáсний, нещáсний
Злорадный — злорáдий, зловтішний
Злорадство — лихá втіха, злорáдство
Злорадствовать — злорáдствувати
Злорѣчивый — лихослóвний, злоріка
Злорѣчивость — лихослóв'я
Злорѣчить, злословить — лихослóвити, обмовля́ти
Злословіе — лихослóв'я, обмóва, злий язúк
Злосмрадіе, злосмрадный — д. **Зловоніе, ный**
Злостный — 1) д. **Злонамѣренный**; 2) злю́чий, злослúвий
Злость — злість, лю́тість, (мн.) — лю́тощі
Злосчастіе — лихá, зла дóля
Злосчастный — бідолáшний, боздóльний
Злоумышлять — злоумишля́ти, злу мисль чинúти на що
Злоумышленный — злоумúсний
Злоупотребить, злоупотреблять — над'ужúти, над'уживáти, на злé ужúти, уживáти, на лúхо повернýти, повертáти, зловжúти, зловживáти
Злоупотребленіе — зловживáння, над'уживáння, над'ужиття́, над'ужúток
Злотворный — злочúнний, злотвóрний
Злоухищреніе — підступ, хúтрощі, кáверзи
Злоязычный — злоязúкий
Зміевикъ — 1) рос. Rumex aquaticus L. — кінський щавій; 2) кáмінь Serpentinus — серпентúн
Зміеголовникъ молдавскій, рос. Dracocephalum Moldavica L. — мáтошник
Змій, змія, Serpens — змія́, гáдина; Vipera Berus — гадю́ка, (здр.) — гадю́чка; Coluber trabalis — жовтóбрюх; Boa — пóлоз; Goluber natrix або Tropidonotus natrix — уж, ужáка, вуж, вужáка; (чорна) — пáдалиця, (що лазить по деревах) — жерéтія; Auguis fragilis (**мѣдянка**) — веретільник, веретільниця
Змѣедушникъ, рос. Scorzonera — ужівник, рáнник
Змѣенокъ, змѣенышъ — гадя́, гадюченя́, вужóк, вужаченя́
Змѣй — 1) д. **Змій**. — **Змѣй великанъ**, Boa constrictor — удáв; 2) **Змѣй бумажный** (дитяча іграшка) — змія́, літáвець, (в йому три нитки, до котрих прив'язують шнур) — пýтлище
Змѣйка — 1) змíйка, гадючка; вужóк; 2) рос. Briza media L. — здріжник, трясýчка
Змѣйка водяная, рос. Galla palustris L. — фіялковий кóрінь
Змѣиная трава, рос. Stachys sylvatica L. — бáбка, бýковиця
Змѣиный — зміїний, гáдовий, гадю́чий
Змѣиный языкъ, рос. Ophioglossum L. i O. vulgatum L. — язичник, погáне зілля, тúхе зілля
Змѣя — д. **Змій**
Знаемо — знáти, звісно, відóмо, знáно
Знаемый — знáний
Знакомець — знайóмий, знакóмий, знайóмець
Знакомить, ся — знайóмити, знакóмити, ся, зазнавáтися
Знакомица, знакомка — знайóма, знакóма
Знакомство — знайóмість, знакóмість, знакімля (сер. р.)
Знакомый — 1) знайóмий, знакóмий. — **Быть знакомымъ** — знáтися. — **Какъ будто знакомый** — нáче по знакý; 3) звісний
Знакъ — знак, признáка, прикмéта, ознáка, знамéно, (після рани) — шрам, (від удару батогом то що) — басамáн, (чим твердим) — синя́к, (після віспи) — рябóтиння. — **Знаки достоинства** (у

козаків) — клейнóди, булавá, бунчýк, пірнáч. — **Мимическій з.** — миг. — **Разговаривать знаками** — на мúгах говорúти. — **Пограничный з.** — копéць, кля́к. — **Цеховой з.** — чíшка. — **З. препинанія** — знак розділóвий
Знаменатель — знамéнник, знаменáтель
Знаменательный — знамéнний
Знаменать — знáчити. — **Знаменаться крестомъ** — хрестúтися
Знаменитость — знаменúтість
Знаменитый — знаменúтий, слáвний, славéтний
Знаменникъ — печáтка (для проскур), знаменúк
Знаменіе — знáк, ознáка, знамéно, гáсло
Знаменовать — знáчити, визначáти, вістувáти
Знаменоносецъ — хорýнжий
Знамя — корогвá, (здр.) — корогóвка, хорогóв, стяг, знамéно, (найголовнíйше у козаків) — біла корогвá, (невелике) — прáпір, прапорéць
Знаніе — знання́, знаття́, відання
Знатно — 1) добря́че, слáвно, знаменúто; 2) знáти, знáть, знáчно, вúдно
Знатный — значнúй, знáтний, вельмóжний
Знатокъ — знавéць
Знать — 1) вельмóжне пáнство; 2) знáти, мáбýть, дєсь і д. **Видно**; 3) знáти, відати, у(в)міти, тя́мити. — **Дать знать** — дáти, подáти вістку, сповістúти. — **Дать себя знать** — в знакú, в тямкú дáтися. — **Дать о себѣ знать** — оповістúтись комý. — **Знай себя** — про сéбе знáй (а в чуже діло не встрявай). — **Знать грамотѣ** — письмéнним бýти, вміти письмá. — **Знать свѣтъ** — вміти повóдитись в товарúстві. — **Знать толкъ въ чемъ** — знáтися на чóму
Знаться — знáтися, водúтися
Знахарь, ка — знáхор, ка, шептýн, ха, знаю́ка, чаклýн, чаклівнúця, ворожбúт, ворóжка, відьмáк, відьма
Значекъ — значóк
Значеніе — знáчіння, сúла, вагá
Значительно — знáчно, чимáло, довóлі, вирáзно, вáжно
Значительность — знáчність, вáжність
Значительный — 1) велúкий, чималúй; 2) значнúй, повáжний; 3) вирáзний
Значить — 1) знáчити, визначáти. — **Что это значитъ?** — що се знáчить? що се за знак? що вонó визначáє?; 2) вáжити, сúлу, вагý мáти. — **Эти факты много значатъ** — ці фáкти багáто вáжать
Значиться — знáчитись, лічúтися, бýти впúсаним
Знающій — знáючий, тямýщий, тямýчий
Знобить — морóзити, холодúти. — **Знобитъ** — морóзить, хóлодом берé
Знобиться — мéрзнути, мéрзти
Знобкій — мерзлякувáтий, мерзля́к
Знобкость — мерзлякувáтість
Знобъ — дрігoтá, здрúги, дріжакú (від хóлоду)
Зной — спéка, (поб.) — спекóта; шквáра, пекóта, пéкло, жарóта, вар, парня́
Знойный — пекýчий, шкварнúй, жаркúй, варкúй, парнúй
Зноить — палúти, пектú
Зобастый, зобатый — волáстий
Зобать — дзю́бати, дзьóбати, клювáти, клю́кати
Зобный — вóловий
Зобный корень, рос. Scrophularia aquatica L. — рáнник
Зобъ (у птиць Ingluvies і у людей Struma) — вóло, вóля (сер. р.), (поб.) — вóлище, (здр.) — волькó
Зовъ — клик, клúкання, пóклик, запрóсини. — **Пріѣхалъ без зова** — приїхав не клúканий, не прóханий
Зодіакъ — з(ь)вірокрýг, (р. з(ь)вірокрýгу)
Зодчество — будівнúцтво
Зодчій — будівнúчий
Зола — золá, пóпіл, (здр.) — попілéць, луг, (гаряча з жаром) — прúсок, (після зоління) — вúзол
Золеніе — зоління, зóлення
Золить, ся — золúти, лýжити, ся
Золовка — зовúця
Золовкинъ — зовúчин
Золовушка — зовúчка
Золотарь, золотильщикъ — золотáрь, золóтник, позолóтник, злотáрник
Золотая розга, золотень, золотушникъ, рос. Solidago Virgaurea L. — золотýха, жовтóбрюх
Золотистка, рос. Helychrisum Dc. — цмин, H. arenarium Dc. — жóвта гаря́чка, жовтýшки, жовтя́ниця, жóвтий цмин, головокрýт, котя́чі лáпки
Золотистый — золотúстий, злотúстий, позлотúстий
Золотить, ся — золотúти, позолóчувати, ся
Золотникъ — 1) золотнúк (вага); 2) кля́пка, хлипóк, хлúпавка (в смоках)
Золото — зóлото, злóто. — **Золото сусальное, книжное** — сухозлóтиця, сухозлітка, шумúха. — **З. червонное** — чéрвінь
Золотой — 1) черв(і)óнець, дукáч; 2) золотúй, щирозлóтий, щирозлóтний, сутозлóтий. — **Золотыхъ дѣлъ мастеръ** — д. **Золотарь**
Золотоискатель — шукáч злóта, зóлота
Золотообрѣзный — з золотúми берегáми, золотоберéжний
Золототысячникъ, рос. Erythraea centaureum L. — золототúсячник, сердýшник, семисúльник, ясенéць
Золотошвей, ка — ґаптáрь, гаптáрка
Золотошвейный — гаптáрський
Золотошвейство — гаптувáння, гаптáрство
Золотуха — 1) хворóба Scrophula — золотýха; 2) рос. Thalictrum angustifolium Jacq. — золотýшник, медýниця, медунúшник, рýтвиця, T. flavum L. — одхáсник, T. majus Jacq. — падýчник, золотýшник, T. minus L. — камчýг, польовá петрýшка, рýтка
Золотушливый — золотýшний

Золоченіе — позоло́чування
Золоченный, золоченый — золо́чений, позоло́чений, позлоти́стий
Зольникъ — попільни́к (в печі); попеля́р; (рос.) — попели́ця, Aphis brassicar L.
Зольный — по́пільний
Зондъ — 1) (хирург, інструмент) Specillum — мацови́лка, про́тичка; 2) све́рдел, штирь, с(ь)ві́дер
Зонтикъ — зо́нтик, парасо́ль, парасо́ля, парасо́лька, (від дощу́) — до́щник, (від сонця) — со́нічник. — **Зонтикъ глазной** — козирьо́к
Зонтъ — 1) підда́шша (над ґанком), острі́шок (над ворітьми); 2) д. **Зонтикъ**
Зоркій, зорокъ — зірки́й, бачу́чий, зирки́й, гострозо́рий
Зоркость — зі́ркість
Зорный, зоряной — любистковий
Зоря, рос. Levisticum officinale Koch — люби́сток
Зрачекъ, Pupilla — зінка, зінька, зіни́ця, чолові́чок
Зрачковый — зіни́чний
Зритель, ница — 1) гляда́ч, ка; глядько́; 2) с(ь)ві́док, с(ь)відка, с(ь)ві́дчиця, виде́ць
Зрительный — глядни́й. — **Зрительная труба** — підзо́рна труба́
Зрѣлище — видо́вище, видо́висько
Зрѣлость — спі́лість, сти́глість, доспі́лість, дости́глість, ді́йшлість
Зрѣлый — 1) спі́лий, сти́глий, доспі́лий, дости́глий; 2) доро́слий, ді́йшлий. — **Умомъ зрѣлый** — ро́зумом ді́йшлий
Зрѣніе — 1) доспіва́ння (про рослини); 2) зір (р. зо́ру), зрок, прозі́р; 3) гляді́ння. — **Съ этой (моей) точки зрѣнія** — з цього (мого) по́гляду; з цього стано́вища. — **Слабое зрѣніе** — слабки́й зір; невба́чливе о́ко
Зрѣть — 1) спі́ти, виспіва́ти, сти́гнути, доспіва́ти, достига́ти, (про колоски) — зерни́тися, (про овочі) — брині́ти, (про людей) — дохо́дити до зро́сту, до ро́зуму; 2) гляді́ти, диви́тися, споглядáти, ба́чити
Зрячій — видю́щий, видю́чий, бачу́чий, зря́чий
Зубанъ, зубачъ — зуба́нь, зуба́ч, зуба́тий
Зубарь — ге́мбель з зубця́ми
Зубастый — зуба́тий
Зубатка, риба Anarhichas lupus — морський пес
Зубецъ — зубе́ць, (що виступа́є) — ви́зубень, (що вступає) — за́зубень, (в машин. колесах) — па́лець
Зубило — 1) шру́бень (особливе долото); 2) зуби́ло (визу́блювати пилки, терпуги́ і набивати жорна)
Зубить — зуби́ти, визу́блювати; шруби́ти
Зубной — зубни́й, зубови́й
Зубокъ — зубо́к, зубо́чок, зу́бик
Зубоскалить — ска́лити, шкі́рити зу́би; глузува́ти
Зубоскалъ — скалозу́б, глузівни́к
Зубоскальство — глузува́ння
Зубочистка — 1) щі́точка до зубів; 2) шпи́чка (колупати в зубах), корпозу́бка, копи́рстка
Зубрило — д. **Зубило**
Зубрина — щерби́на, ще́рба
Зубрить — 1) зуби́ти, визу́блювати; щерби́ти, вище́рблювати; 2) товкти́, зубри́ти
Зубръ, Bos jubatus — зубр, Bos urus — тур
Зубчатый — зубча́стий. — **Зубчатое колесо** — пальцьове́, па́лечне ко́лесо (у машинах)
Зубчикъ — зубо́к, зу́бчик
Зубъ — зуб, (здр.) — зубик. — **Зубы передніе, рѣзцы**, Dentes anteriores s. incisores — пере́дні зуби, с(ь)мі́юнці. — **З. боковые, клыки**, D. canini — и́кли. — **З. коренные**, D. morales — ку́тні зу́би. — **З. молочные**, D. lactei s. temporarii — моло́шні з. — **Поднять на зубы** — підня́ти на глум. — **Сжать зубы** — сці́пити зуби. — **Точить зубы** — гостри́ти зу́би, ма́ти зу́би на ко́го. — **Щелкать зубами** — кла́цати, кля́мцати зуба́ми. — **Лишить зубовъ** — обеззу́бити. — **Лишиться зубовъ** — обеззу́біти
Зудъ — свербі́ж, сверб, свербля́чка, свербота́, чос
Зудѣніе — свербі́ння
Зудѣть — свербі́ти
Зыбать — колиха́ти, колиса́ти
Зыбка — коли́ска
Зыбкій — 1) хитки́й, хибки́й, хистки́й; 2) тряски́й, грузьки́й. — **Зыбкое мѣсто, болото** — трясо́вина, тряса́виця
Зыбкость, зыблемость — 1) хи́ткість, хи́бкість, хи́сткість; 2) тря́скість, гру́зькість
Зыбучій — д. **Зыбкій 1**. — **Зыбучий песокъ** — сипки́й пісо́к
Зыбь — 1) бри́жжі, жму́рки (хвиля невелика без вітру, перед бурею або після неї); 2) трясо́вина
Зыкъ — дзи́к, дзв'як, брязк
Зычать — дзв'я́кати, дзича́ти, брязча́ти, бря́зкати, гуча́ти
Зычность — гу́чність
Зычный — гучни́й
Зѣвака — зіва́йло, роззя́ва, (поб.) — роззявля́ка, га́ва, ґа́ва
Зѣваніе — позіха́ння
Зѣвать, ся — 1) позіха́ти, ся, зіва́ти, ся; 2) га́ви, ґа́ви лови́ти
Зѣвокъ — по́зіх
Зѣвота — по́зіхи, зіва́чка
Зѣвунь — зіва́йло, позіха́йло
Зѣвъ, анат. Faux, (мн.) — зіви і зіва́; зіво, зів, па́ща, пе́лька
Зѣло — зана́дто, зіло́
Зѣнки — о́чі, банькі́
Зюзникъ европейскій, рос. Lycopus europaeus L. — драголю́б
Зюзя — хлю́ща, пія́к, пія́чка
Зябкость — мерзлякува́тість, ме́рзкість
Зябкій — мерзлякува́тий, мерзки́й
Зябликъ, (самиця) **зяблица, зябловка**, пт. Fringilla coelebs — зя́блик, зя́блівка

Зяблый — помéрзлий, примéрзлий, мéрзлий (про рослини), змéрзлий (про чоловіка)
Зябнуть — мéрзнути, мéрзти
Зятевъ, зятній — зя́тів, швáґ(г)рів
Зятекъ — зя́тенько
Зять — 1) зять (доччин чоловік). — **Зятюшка** — зя́тенько; 2) щвáґ(г)ер (чоловік сестрин і зовичин)

И.

И — 1) і, й, та; 2) е (докірливо)
Ибисъ, пт. Tantalus ibis (чапля особливої породи) — ібис, ібиска
Ибо — бо, затим що, тому́ що, через тé що, ти́м що
Ива, рос. Salix alba L. — біла вербá, біла лозá; Salix Caprea L. — и́ва, (одно дерево) — и́вина
Ивановъ цвѣтъ — д. **Златоцвѣтъ**
Ивановская, у виразі: **во всю Ивановскую** — на всі зáставки
Иванъ-да-Марья, рос. Melampyrum nemorosum L. — браткú, брат і сестра, брáтіки
Иверень, иверешокъ — и́верень (р. и́верня), улáмок, ви́ломок (від чого твердого), (від каменя) — скáлка, (від дерева, як рубають) — тріска
Ивина — верби́на, и́вина
Ивнякъ — вéрби, верболіз
Ивовый — вербóвий, лозóвий
И'волга, пт. Oriolus galbula — и́вілга, їволга, вільга, вивільга, ліскотýха
Ивяный — вербóвий
Игла — 1) гóлка, (здр.) — гóлочка, (велика) — цигáнська, (без вушка) — прóтір, (для плетіння, нанизування то-що) — прут, дріт, (дерев'яна) — гли́ця. — **Какъ на иголкахъ** — як на шпичкáх; 2) (у де-яких тварі в, напр. їжака то-що) — гóлка, щети́на, колю́чка; (у рослин) — гóлка, шпи́чка, колю́чка, (у чати́нних чи хвóйних) — чати́на, гли́ця, хвóїна, хвóїнка, (у льона, коноплі) — костри́ця; 3) риба Syngnathus acus — звóрлуч, си́кавка; 4) (гори) — шпиль; 5) (гірн.) — жи́гало
Иглиный, игольный — голкови́й
Иглистый — гольчáстий, шпичкувáтий, шпичакувáтий, колю́чий, терни́стий
Иглйца — гли́ця (дерев'яна, котрою плетуть сітки)
Иглица, рос. Ruscus aculeatus L. — ми́шачий тéрен
Игловатый — гольчáстий, колю́чий, терни́стий, остюковáтий
Иглообразный — гольчáтий
Игнорировать — нéхтувати (ким, чим)
Иго — ярмó, корми́га, невóля, тя́гáр(ь), тя́жар(ь)
Иголка — д. **Игла**. — **Пускать иголки** (про вино) — грáти, іскри́тися
Иголочный — гóлочний
Игольникъ, игольничекъ — гольни́к, гольничóк
Игольчатый — гольчáтий
Игольщикъ, ца — голкáр(ь), ка, голникáрь, ка
Игорный — грáльний. — **Игорная комната** — грáльня
Иготь — стýпа, стýпка, мущи́р
Игра — гра; граня́, граття́; (в)и́грашка, гýлянка, забáва, зáбавка. — **Игры карточныя, въ карты** — картя́рство: дýрень, підкидни́й, невірний дýрень, відьма, кончи́на, корóль, віз, лáва, мéльник, ци́ган, п'яни́ця, свиня́, пáмфиль, хви́лька, хлюст і др. — **Игра въ мячь** — у мнячá: ги́лка, городóк, барáн, висóкий дуб, кáша, мáтка, метá, пічка і др. — **Игра въ кости** — кости́рство. — **Игры въ палки, въ кости** — дарови́ще, бýлка, гóлий у гóлого, корóмисло, королі, пáці, пýкалка, си́кавка, скраклі, цýрка, швáйка, шкалýб (або) ген-гéн, ти́кало, тарáн, шкерéберть, шканди́бки і др. — **Игра въ кремешки** — у крéймахи, у крéмнях. — **И. въ носки** — носани́на. — **И. въ четь или нечеть** — чіт чи ли́шка. — **И. хороводная** — танóк: вóрон, горобéйко, зелéний шум, корóль, хрéщик, жéльман і др. — **Игры молодежи** — гри́ще, гри́ща, и́грища: (катаючи яйця або оріхи) — ки́тьки, пóкитьки, котю́чка, (розбиваючи яйця) — навби́тки, (на льоду коло стовпа) — крутілка, кóлесо, (на скубку за волосся) — чупрýн, в скýбки, на скýбку, (инші гри) — дóвга лозá, козá, кóтик, кін, лáстівка, плаз, тіснá бáба, свинка і др.
Игралище — и́грашка, зáбавка, ця́цька
Играніе — граня́, граття́
Играный — грáний
Играть — 1) грáтися, бáвитися, гуля́тися, весели́тися, жартувáти, пустувáти. — **Будто играя, дѣлать что играючи** — нáче за ви́грашки. — **Играть въ жмурки** — в панáса грáти, жмури́тися; 2) грáти, вигравáти, (на бýбоні) — бубніти, бубни́ти, (на дудці) — дудіти, въ дудý, в сопілку грáти, (на трубі) — труби́ти, сурми́ти, (на бандурі, гитарі або що, погано або недбало) — бри́нькати, (на скрипці або лірі, погано або недбало) — ци́гикати, ти́лікати, репіжи́ти, (язиком замісць музики, до танців) — тринди́кати. — **Играть въ тактъ** (до танцю) — під нóгу грáти; 3) грáти, удавáти; 4) грáти, шумувáти (про вино)

Игренній — каштанува́тий (про масть коней)
Игривость — грайли́вість, жва́вість, жартли́вість, жартовли́вість
Игривый, во — грайли́вий, во, жва́вий, во, жартли́вий, жартовли́вий, во
Игристый — іскри́стий; пінистий
Игрище — гри́ще, ігрище, ігрисько, ви́гри, ву́лиця, баву́н
Игрокъ — грач, ігра́ль, граль, (на бандурі) — бандури́ста, кобза́рь, (на скрипці) — скри́пник, (на дудці) — дуда́рь, ду́дник, (на лірі) — лірник, ліра́ч. — **Игрокъ въ карты** — ка́ртник, картя́р, картівни́к. — **И. въ кости** — кости́р(ь)
Игрочиха — гра́ля, картя́рка
Игрунъ, игрунья — жиру́н, ха, пусту́н, ха, веселу́н, ха, бріку́н, брикуне́ць
Игрушка — ви́грашка, ця́ця, ця́цька, за́бавка, (з дзвоником) — бря́зкало, бря́зкальце, (що торохтить) — торо́хкало, (що гуркотить) — гу́ркало. — **Это для него игрушка** — це йому за ви́грашку (легко зробити)
Игуана, Lacerta Iguana — я́щурка (особливої породи), ігуа́на
Игуменія, игуменья, игуменъ — ігу́меня, ігуме́нія, ігу́мен
Игуменствовать — ігуменува́ти
Идея — ідє́я, ду́мка, га́дка
Идіотъ — ідіо́т, ду́рень
Идіотизмъ — ідіоти́зм
Идолопоклонникъ — пога́нин, (мн.) — пога́не, идолопокло́нник, боввохва́лець
Идолопоклонническій — боввохва́льний, идолопокло́нницький
Идолопоклоненіе, идолопоклонство, идолослуженіе — боввохва́льство, идольство, идолопокло́нстно
Идолъ — и́діл (р. и́дола), бовва́н, божо́к
Идольскій — и́дольський, боввохва́льський, пога́нський
Идти — 1) іти́, йти́. — **И. тяжело ступая** — челе́пати, шеле́пати. — **И. напрямикъ** — простува́ти, про́сто йти́. — **И. прихрамывая** — шкандиба́ти, шкатульга́ти. — **И. слѣдомъ** — слідкува́ти, слідко́м іти́. — **И. на четвереренькахъ** — рачкува́ти, ра́чки лізти. — **Идетъ слухъ, молва** — чу́тка йде́, чу́тка хо́дить, поговір, поголо́ска йде́. — **Идемъ, идемте** — ходім, ходімте, ходіть. — **Къ чему это идетъ** — до чо́го воно́ йде́ться? — **Идетъ** — до́бре, гара́зд. — **Рѣчь идетъ** — річ веде́ться, мо́ва мо́виться; 2) (про щастя) — щасти́ти, вести́сь, тала́нити; 3) **Идетъ къ лицу** — ли́чить, до лиця́ пристає; 4) тягти́сь (про час і місце)
Иждивеніе — кошт, де́рживо, накла́д
Изба — ха́та, (здр.) — хати́на, ха́тка, хати́ночка, хати́нонька, (з глини) — ліплянка, ма́занка, (без двора) — обіхі́дчаста, (хворостяна) — пле́тянка, (літня без печі) — хи́жа, хи́жка, (з глини з соломою) — вальќована, лямпа́чна ха́та, (з дубків) — ру́блена, (без сіней, в жарт кажуть) — без штанів. — (Частини хати): (де піч) — хати́на, (де живе сім'я) — ха́та, (про гостей) — с(ь)вітли́ця, (де ліжко) — кімна́та, (де ставляться кочерги, рогачі то-що) — кочере́жник, (передня частина) — сіни, (де складаються харчі то-що без печі) — комі́рка, хи́жа, хижи́на, (бокова стіна) — причі́лок. — **Сборная изба** — збо́рня
Избавитель, -ница — визволи́тель, -ка, ра(я)то́вник, -ниця, ратівник, -ниця
Избавить, избавлять, ся — ви́зволити, ся, ви́ра(я)тувати, визволя́ти. — **Избави Боже!** — Боро́нь Бо́же! Крий Бо́же! Хова́й Бо́же! Неха́й Бог боро́нить! Неха́й Бог одверта́!
Избавленіе — визволе́ння, ви́звіл, ря(а)ту́нок, поря(а)ту́нок
Избаловать, ся — розба́лувати, ся, роспе́стити, ся, зледащі́ти, розледащі́ти. — **Избалованный** — роспе́щений і д. **Балованный** (про їжу) — пундико́вий
Избездѣльничаться — розледащі́ти, розбе́ститися, розопсі́ти, роспаску́дитися, роспадлю́читися
Избенка, избушка — хати́нка, хати́ночка, хати́нонька, халу́пка
Избивать, избить, ся — 1) вибива́ти, вигу́блювати, повбива́ти, ви́бити, ви́губити; 2) побива́ти, поби́ти, ся. — **Избитый** — поби́тий, (про одежу) — зно́шений, (про обув'я) — сто́птаний, стопцьо́ваний. — **Избить до крови** — в кров роз'юши́ти
Избираніе — вибира́ння, обира́ння
Избиратель — ви́борець
Избирательный — ви́борчий
Избирательство — ви́бори, вибира́ння
Избирать, ся, избрать, ся — вибира́ти, обира́ти, ви́брати, обра́ти, обі́бра́ти, ся, (про кільки) — повибира́ти
Избница — хати́ще
Избіеніе — вигу́блення
Изблеваніе — блюва́ння, рига́ння
Изблевать, изблевывать — ви́блювати, ви́ригати, вибльо́вувати, вири́гувати
Изблизи, изблизка — зблі́зу, зблі́зька
Избной — ха́тній
Избодать — сколо́ти, поколо́ти
Избоина — д. **Выбоина**
Избойна — д. **Выжимки**
Избороздить — подря́пати, почерка́ти, порисува́ти, покарбува́ти
Избочениться — ви́бочитися
Избражничаться — роспи́тися, спи́тися, роспія́читися
Избраніе — ви́бір, обра́ння
Избранникъ, -ница — вибра́нець, вибра́нка
Избранный, избра́нный, избранно — 1) ви́браний, обра́ний, обі́браний; 2) добі́рний, вибо́рний, но. — **И. общество** — добі́рне товари́ство, добі́рна грома́да
Избродить — обшве́ндяти, ви́ходити, (в жарт або з докором) — виво́дити ста́рців

Избывать, избыть — збуватися, збутися, позбутися
Избытокъ — зайвина; достаток, роскіш. — **Съ избыткомъ** — з лишкою, з чохом. — **Жить въ избыткѣ** — у доволі ся мати
Избыточествовать — мати достаток, достаткувати, роскошувати
Избѣгать, избѣгнуть і избѣжать — уникати, відбігати, цуратися, ухилятися, відбігти, уникнути, ухилитися (кого, чого). — **Избѣгать дыма** — уникати диму
Избѣгать — вибігати, виганяти, вигасати, оббігати
Избѣгаться — набігатися
Избѣжаніе, у виразі: **Во избѣжаніе** — уникаючи, ухиляючись від..., щоб не...
Извадить, изваживать, ся — привчити, привчати, ся, звикати (до чого поганого)
Извалять, ся — виваляти, викаляти, ся
Извара, изварки — вивар, виварки
Изваяніе — 1) різьба, різ(ь)б'ярство; 2) статуя
Изваять — вирізати, вибити, вилити (або) виліпити
Извергать, -гнуть — викидати, скидати, викинути, скинути
Извергъ — недолюд, недолюдок, з(ь)вір, з(ь)вірюка, кат, катюга
Изверженіе — викидання, скидання (з уряду), (диму, полум'я) — вибух, вибухання
Извернуть, извертывать — скрутити, скручувати
Извернуться, извертываться — вивернутися, викрутитися, вивертатися, викручуватися
Изверстать, изверстывать — вирівняти, вирівнювати
Извертѣть, изверчивать — повертіти, попровірчувати, провірчувати
Извертѣться — закрутитися, роспуститися
Извести, изводить — 1) вивести, виводити; 2) згубити, стратити, знищити, губити, страчувати, нищити; 3) потратити, стратити, перевести, тратити, переводити
Известись, изводиться — 1) згинути, звестися, перевестися, гинути, нищитись, зводитися, переводитися; 2) змарніти, помарніти, охлясти, охлянути
Известка, известь — вапно, вапна. — **Гашеная известка** — роспущене вапно, попільнуха
Известковать — вапнити
Известковый, известный — вапняний, вапнястий, вапнистий. — **Известковая яма, печь** — вапнярка, вапельня, горн. — **Известковый шпатъ** — вапнянець
Известникъ — вапняр
Известнякъ — вапняк (камінь)
Изветшать — зістарітися, зстарітися
Изветшалый — зістарілий, зношений
Изветшалость — зістарілість
Извиваться, извиться — витися, звиватися, повиватися, звитися, повитися
Извивина — кривина, закрут, викрут, (річки) — коліно, заворотъ
Извивистый — кривий, кручений, покручений, колінкуватий, вильний, звертистий. — **И. рѣка** — колінкувата річка. — **И. дорога** — звертиста дорога
Извивъ — звивання, звій, закрут
Извилина, извилистый — д. **Извивина, Извивистый**
Извиненіе — вибачення, пробачення, перепросини. — **Попросить извиненія** — перепросити, попросити вибачення
Извинительный, -но — 1) простимий; 2) вибачний, но
Извинить, извинять — вибачити, пробачити, дарувати, вибачати, пробачати
Извиниться, извиняться — перепросити, перепрохати, перепросю(шу)вати
Извинтиться — зіпсуватися (про шруб)
Извиться — д. **Извиваться**
Извлекать, извлечь — витягати, добувати, витягти, добути. — **Извлечь изъ опасности** — вирятувати. — **Извлечь пользу** — спожиткувати
Извлеченіе — 1) витягання, виймання, добування; 2) витяг, виписка, вибірка
Извнутрь — з середини
Извнѣ — з'окола, знадвору, зверху, зовні
Изводъ — трата, страта, згуба
Извозить, извозничать — фурманити, хурувати, візникувати, (на волах) — чумакувати
Извозникъ, извозчикъ — фурман, візник, хурман, підводчик, (на волах) — чумак, (при війську) — погонець, (на біржі) — біржа, біржак, балагула
Извозничій — фурманський, хурманський, (х)фурманів, чумацький, чумаків, балагульський
Извозъ — фурманка, чумачка, хура
Изволеніе — воля, призволення
Изволить — 1) волити, воліти, хотіти, бажати; 2) зволятися, призволятися. — **Чего изволите?** — що пан хоче? чого, добродію, бажаєте? — **Изволь, те!** — а) добре, гаразд, сількісь; б) прошу. — **Извольте, я готовъ такъ сдѣлать** — добре, я так зроблю. — **Извольте кушать** — зволяйтесь, призволяйтесь
Изволокъ — згір'я
Извольничаться — узяти волю, звикнути до сваволі, роспуститися
Изворачивать, ся, изворотить, ся — вивертати, ся, викручувати, ся, вивернути, ся, викрутити, ся
Извороваться — звикнути до злодійства, злодійкуватим стати
Изворотливость — викрутність, меткість
Изворотливый — меткий, виверткий, викрутень
Изворотъ — викрут, викрутка, викрутня
Изворочать — перевернути, перекуйовдити, поперевертати
Извощикъ — візник, візниченько, візничий, ф'якер
Извратить, извращать — перевернути, перекрутити, перевертати, перекручувати, калічити, покалічити, псува-

ти, зіпсува́ти. — **Извращенный** — перевéрнутий, перекру́чений; зіпсóваний

Извѣдываніе — дізнава́ння, дос(ь)відчення

Извѣдывать, извѣдать — вивідувати, випи́тувати, визнава́ти, дохóдити, дізнава́ти, зазнава́ти, ви́відати, ви́питати, ви́знати, дійти́, дізна́ти, зазна́ти, звідати. — **Извѣданный** — дізнаний

Извѣковать — звікува́ти, вік звікува́ти

Извѣриваться, извѣриться — зневіря́тися, зневіритися

Извѣстить, извѣщать — сповісти́ти, пода́ти звістку, сповіща́ти, подава́ти звістку

Извѣститься — дізна́тися

Извѣстіе — звістка, (здр.) — звісточка, звістонька, вістка, вість

Извѣстно — звісно, відóмо, відóма річ, ска́зано. — **Не извѣстно за что** — не знать за́ що

Извѣстность — звісність, відóмість, сла́ва. — **Привести въ извѣстность** — ви́яснити

Извѣстный — звісний, відóмий, зна́ний. — **Насколько мнѣ извѣстно** — скільки мені відóмо

Извѣтъ — донóс, ви́каз, обмóва

Извѣщеніе — повідóмлення, звістка, óповість, оголóска

Извядать, извянуть — в'я́нути, пов'я́нути

Извялить — пов'яли́ти, зв'яли́ти

Изгадить, изгаживать — ви́паскудити, спаску́дити, випаску́жувати, спога́нити, зги́дити, пога́нити, ся, (про кількох) — позапога́нювати, поспаску́жувати

Изгара — зона́, зана́

Изгарина, изгарь — 1) жу́желиця, жу́жель; 2) цéгла перепа́лена

Изгибать, изогнуть, ся — згина́ти, ся, зігну́ти, ізігну́ти, ся. — **Змѣя изгибается** — гадю́ка звива́ється, в'ється

Изгибаніе — вигина́ння, згина́ння

Изгибина, изгибъ — кривина́, за́крут, ви́крут, залім, (річки) — коліно, за́ворот ь

Изгибистый — 1) криву́льчатий, колінкува́тий, кру́чений, покру́чений, вильни́й; 2) гнучки́й, гну́чий; 3) д. **Изворотливый**

Изгибчивость — гну́чкість

Изгибчивый — гнучки́й

Изгладить, изглаживать, ся — 1) вирівняти, зрівня́ти, вирівнювати, ся, ви́гладити, вигла́джувати, ся; 2) зни́кнути, зника́ти, зги́нути, зни́щити, ся, в нівець оберта́тися, оберну́тися

Изглодать — згри́зти, пообгриза́ти, позгриза́ти

Изгнаивать, изгноить, ся — згнóювати, згноїти, ся, погноїти, ся, перегноїти, ся

Изгнаніе — вигна́ння, прогна́ння, згін (р. згóну)

Изгнанникъ, ца — вигна́нець, вигна́нка

Изгнанничество — вигна́ння

Изгнать, изгонять — ви́гнати, виганя́ти

Изгнивать, изгнить — згнива́ти, згни́ти, зогни́ти. — **Изгнилый** — гнили́й, потру́хлий

Изгниль — д. **Гниль**

Изголовокъ, изголовье — узголóв'я, приголóв'я, приголóвач. — **Въ изголовьи** — під гóлову

Изгорбить, ся — згóрбити, ся, погóрбити, ся, перегóрбитися, погорба́тіти

Изгорода, изгородь — огорóжа, ґорóжа, (з хворосту) — тин, ліса, пліт, (з паль або кілків) — частокіл; (з тичин) — вір'я (серед. р.). — **Живая изгородь** — обса́да, живопліт

Изгорѣлый — підпа́лений, припа́лений

Изгорѣть — згоріти, погоріти

Изготавливать, изготовлять, изготовить — готува́ти, лаштува́ти, ла́годити, зготува́ти, наготува́ти, злаштува́ти, зла́годити, налаштува́ти, нала́годити, ви́готувати

Изготовленіе — готува́ння, зготува́ння, злаштува́ння; ви́річ

Изгреби, изгребье — клóчча, па́чіски́

Изгрызать, изгрызть — згриза́ти, згри́зти, погри́зти

Изгрязнить — забрудни́ти, закаля́ти

Изгулъ — гульня́, гульта́йство, роспу́ста

Изгуляться — зледащіти, розледащіти, роспусти́тися, розволочи́тися

Издавать, ся, издать, ся — видава́ти, ся, вистача́ти, ся, випуска́ти, ся, ви́дати, ви́стачити, ся

Издавна, издревле — зда́вна, з да́внього да́вна, з да́вних давéн, з да́вньої давни́ни, з да́внього ча́су, з да́вних часів, з да́внього віку

Издаивать, издоить, ся — видóювати, здóювати, ви́доїти, здоїти, ся

Издалбливать издолбить, ся — видóвбувати, ви́довбати, подовба́ти, повидóвбувати, ся

Издалёка, издалека, издали — зда́лека, зда́леку, здаля́, віддалеки́, віддалік, оддалік, оддалеки́, одда́леку, віддаля́

Изданіе — вида́ння

Издатель, ница — видавéць, видавни́ця

Издательный — видавни́чий

Издательскій — видавців, видавни́цький

Издательство — видавни́цтво

Издергать, издергивать, ся — пошáрпати, пошматува́ти, ша́рпати, шматува́ти, ся

Издержать, издерживать, ся — потра́тити, ви́тратити, стра́тити, ся, втра́титися, покла́сти (гроші), тра́тити, витра́чувати, стра́чувати, (все) — повитра́чувати, постра́чувати

Издержка — вида́ток, ви́трата, тра́та; втра́та, стра́та, потра́та; кошт

Издивиться — здивува́тися

Издирать, изодрать, ся — дéрти, шматува́ти, ся, подéрти, пошматува́ти, ся

Издиравить — подіря́вити, подірча́вити

Издиравѣть — подіря́віти, подірча́віти, здіря́віти

Издичалый — здичі́лий, здича́вілий
Издичать — здичі́ти (про людей і живу тварь), здича́віти (про рослини)
Издойки — ви́дійки
Издойный — малоді́йний
Издохлый — здо́хлий
Издохнуть, издыхать — здо́хнути, опрягти́ся, одубі́ти, ду́ба да́ти, до́хнути, здиха́ти, па́дати, (про кільки) — поздиха́ти, ви́здихати, повиздиха́ти
Издыханіе — кона́ння, скона́ння
Издѣвательство — глум, глумува́ння, знуща́ння, нару́га
Издѣваться — глумува́ти, глуми́тися, на глум, на глу́зи піді́йма́ти, знуща́тися, збиткува́тися
Издѣвка — по́глум, глузува́ння
Издѣвочникъ, издѣвчивый, во — глумли́вий, во, глузли́вий, во, нас(ь)мішкува́тий, глумли́вець
Издѣліе — ви́ріб, ро́бливо
Издѣтска — з дити́нства, зма́лку, зма́лечку, зма́льства
Изжалить — пожа́лити
Изжарить — спекти́, засма́жити, спря́жити
Изжевать, изжевывать, ся — зжува́ти, пожува́ти, пережува́ти, пережо́вувати, ся. — **Изжевать жвачку** — перемиѓати
Изжелта — жовте́нько, жовтя́во, впро́жовть
Изжелтѣть — зажо́вкнути, пожо́вкнути
Изжечь, изжигать — спали́ти, попали́ти, ви́палити, спа́лювати, випа́лювати, (все) — повипа́лювати
Изживать, изжить — прожива́ти, прожи́ти, (цілий вік) — звікува́ти
Изжога — зга́га, печія́
Иззелена — зелене́нько, зеленкува́то, впро́зелень
Иззеленить — позелени́ти
Изнобить — поморо́зити
Иззубривать, иззубрить, ся — вище́рблювати, щерби́ти, визу́блювати, ви́щербити, пощерби́ти, позуби́ти, ся
Иззябать, иззябнуть — ме́рзнути, змерза́ти, зме́рзнути, зме́рзти
Иззяблый — зме́рзлий
Излавливать, изловить, ся — лови́ти, зло́влювати, злови́ти, (в)улови́ти, пійма́ти, спійма́ти, ся
Излагать, изложить — виклада́ти, ви́класти
Излагательный — викладо́вий
Изладить, излаживать — зладна́ти, зладнува́ти, нала́годити, зла́годити
Излазить — ви́лазити
Изламливать, изломить, ся, изламывать, изломать, ся — зло́млювати, зла́мувати, лама́ти, зломи́ти, злама́ти, ся, полама́ти, поломи́ти
Излегка — зле́гка, злеге́нька, пома́лу, леге́нько, сти́ха
Излежалый — зле́глий, зале́глий
Излежаться, излеживаться — 1) злежа́тися, злё́жуватися; 2) зледащі́ти, розледащі́ти, розлінува́тися
Излетать — 1) виліта́ти, вилина́ти; 2) обліта́ти, ви́літати
Изливать, излить, ся — 1) вилива́ти, висипа́ти, ся, витіка́ти, зли́ти, ви́лити, ви́сипати, ся, ви́текти; 2) вика́зувати, виявля́ти, ви́казати, ви́явити. — **Излить на кого милости** — ви́казати кому́ ла́ску
Излизать, излизывать, ся — ви́лизати, злиза́ти, вили́зувати, злі́зувати, ся
Излиневать — полинюва́ти, погра́фити
Излишекъ — зайвина́, ли́шок, пере́бір, переда́ток, верхи́. — **Съ излишкомъ** — з ли́шкою, з чо́хом, над мі́ру, у зайвину́
Излишество — ро́скіш, на́дмір, злі́шки
Излишній — за́йвий, залі́шній, ли́шній. — **Излишне** — за́йва річ, залі́шнє, над мі́ру, на́дто
Изліяніе — 1) ви́лив, вилива́ння; 2) вия́влення
Изловчиться — привчи́тися, наби́ти ру́ку (в яко́му ділі)
Излогъ — діл, доли́на
Изложеніе — ви́клад, виклада́ння
Изломъ — злом, пере́ло́м
Излопаться — потрі́скатися, поре́патися
Излучать, излучить — вибира́ти, (у)влу́чувати, ви́брати, (у)влу́чити годи́ну
Излучина — д. **Изгибина**
Излѣниться — зледащі́ти, розледащі́ти, розлінува́тися
Излѣчивать, излѣчить — вилі́чувати, виго́ювати, ви́лічити, ви́лікувати, ви́гоїти, (про багатьох) — повилі́чувати, повиго́ювати
Излѣченіе — лі́чіння, лікува́ння, го́їння, вилі́чування, виго́ювання
Излѣчимый — загі́йний, го́йкий
Излюбленный — улю́блений
Измазывать, измазать — 1) вима́зувати, вима́щувати, ви́мазати, ви́мастити, ви́шмарувати, повима́щувати; 2) д. **Вымазать**
Измалывать, измолоть, ся — зме́лювати, змоло́ти, помоло́ти, ся
Измарать, измарывать, ся — ви́каляти, заканя́ти, покаля́ти, забрудни́ти, ся, впаску́дити, (землею або що, валяючись) — ви́валяти, ся, каля́ти, ся, забру́днювати, ся
Измачивать, измочить — змо́чувати, змочи́ти
Измельчать — здрібні́ти, (про худобу, господарство то-що) — перевести́сь, звести́сь. — **Измельчавшая порода, раса** — перево́дня
Измельчить — подроби́ти, покриши́ти
Измерзнуть, измерзать — змерза́ти, ме́рзнути, ме́рзти, зме́рзнути, зме́рзнути
Изметъ — по́кидьок
Изминать, измять, ся — 1) м'я́ти, мня́ти, (траву то-що) — толо́чити; зім'я́ти, зімня́ти, пом'я́ти, помня́ти, потоло́чити, столо́чити. — **Измятое что** — потоло́ча, по́толоч; 2) місі́ти, замісі́ти
Изможддать, изможди́ть, ся — томи́ти, сто́млювати, змо́рювати, висиля́ти, ся,

виснажа́ти, ся, знеси́люваги, ся, стоми́ти, ся, змори́ти, ся, ви́силити, ви́снажити, знеси́лити, ся. — **Изможденный** — змо́рений, ви́силений, знеси́лений
Изможденіе — знеси́лення, знемо́га
Измозжить — розмізчи́ти, на гаму́з поби́ти, потрощи́ти
Измокать, измокнуть — змока́ти, змо́кнути
Измолачивать, измолотить — змоло́чувати, вимоло́чувати, змолоти́ти
Измолотъ — умоло́т, на́молот, ви́молот
Измолъ — 1) зме́лювання, моло́ння; 2) мли́во
Измораживать, изморозить — заморо́зювати, заморо́зити, поморо́зити
Изморить — 1) ви́губити, ви́морити, ви́бавити; 2) замори́ти, змордува́ти
Изморозь — па́морозь
Измотаться — 1) змота́тися; 2) проци́ндрити, ся
Измошенничаться — розшахрува́тися
Измусливать, измуслить, ся — засли́нювати, заму́рзювати, засли́нити, заму́рзати, ся
Измучивать, измучить, ся — зму́чити, наму́чити, змордува́ти, ся, намордува́ти, ся, знемогти́ся. — **Измученный** — змордо́ваний, знемо́жений
Измызгать, ся — 1) оббі́гати, обгаса́ти, обника́ти; 2) обідра́ти, ся, обша́рпати, ся
Измыкать, ся — 1) нами́кати (мичок), переми́кати; 2) д. **Измызгать 2**
Измыливать, измылить, ся — зми́лювати, змили́ти, ся
Измыслить, измышлять — ви́гадати, ви́мислити, зми́слити, ви́мудрувати, вига́дувати, вимишля́ти, вимудро́вувати
Измѣливать, измѣлить — спи́сувати, списа́ти, пописа́ти, посписувати кре́йдою
Измѣна — зра́да, ізра́да
Измѣненіе — змі́на, одмі́на
Измѣнить, измѣнять, ся — 1) зміни́ти, перемі́нити, одміни́ти, переіна́кшити, ся, зміня́ти, переміня́ти, одміня́ти, переіна́кшувати, ся, міня́ти, ся, міни́ти, ся; 2) зра́дити, зра́джувати, (чоловіка) — скака́ти, ско́чити в гре́чку. — **Измѣнить вѣру, законъ** — злама́ти ві́ру, зако́н. — **Рука измѣнила** — рука́ схибну́ла, схи́била
Измѣнникъ, ца — зра́дник, ця; неві́рник, ця, (військові, справі) — переві́тник, переки́дчик, (народності) — пере́вертень, переки́ньчик
Измѣнничать — зра́джувати
Измѣнническій, ки — зрадли́вий, во, зраде́цький, ко
Измѣнничій — зра́дницький, зра́дників
Измѣнничество — зрадли́вість, зраде́цтво
Измѣнный — 1) зрадли́вий, зра́дний; 2) змі́нний, змі́нливий, пере́мінний
Измѣнчивый — д. **Измѣнный**
Измѣняемость — змі́нність
Измѣреніе — мі́ряння, о́бмір, по́мір, ви́мір
Измѣривать, измѣрять, измѣрить, ся — мі́ряти, змі́ряти, виміря́ти, обміря́ти, ся, змі́ряти, ви́міряти, обмі́ряти, ся
Измѣримый — змі́рний
Измѣритель — мі́рник, ви́мірник
Измяклый — зм'я́клий
Измякнуть — зм'я́кнути, зроби́тися мняки́м, м'ягки́м
Изнанка — спід, низ, ви́ворі́т, ни́ця. — **На изнанку** — на ви́ворі́т
Изнасилованіе — зґвалтува́ння, знаси́лування
Изнасиловать — зґвалтува́ти, знаси́лувати
Изнашивать, износить, ся — зно́сювати, зно́шувати, зноси́ти, обдира́ти, ся, обша́рпати, ся, (обув'я) — сто́птувати, стопцьо́вувати, стопта́ти, стопцюва́ти, ся
Изнемогать, изнемочь — знемага́ти, тра́тити сили, упада́ти на си́лах, охлява́ти, знемогти́, ся, ізнемогти́ся, охля́сти, охля́нути. — **Изнеможенный** — знемо́жений, знеси́лений, охля́лий
Изнеможеніе — знемо́га. — **Въ изнеможеніи** — з несили
Изнизать, изнизывать — вини́зувати, ви́низати
Изнищать — зни́щитися, з'убо́жіти, перевести́сь на зли́дні, звести́сь ні на́ що
Износокъ — обно́сок, (частіше мн.) — обно́ски
Износъ — знос
Изнуреніе — змо́рення, ви́снага
Изнурить, изнурять, ся — змори́ти, стоми́ти, ви́силити, ви́снажити, ся, знеси́лити, ся, змо́рювати, томи́ти, висиля́ти, виснажа́ти, ся, знеси́лювати, ся, (про кільки) — позмо́рювати, посто́млювати, ся. — **Изнуренный** — змо́рений, спрацьо́ваний, ви́силений, ви́снажений
Изнутри — з сере́дини
Изнывать, изныть — ни́ти, ма́ятися, ну́дитися, зни́ти, зма́ятися, зну́дитися
Изнѣженный — ні́жний, пеще́ний, ви́пещений
Изнѣжить, ся — роспе́стити, ся, розні́жити, ся, ні́жним ста́ти
Изо — з, зі, зо. — **Изо дна** — зі дна́, з дна
Изобидѣть — скри́вдити, з'обі́дити
Изобиліе — рясно́та, ро́скіш, доста́ток, го́йність. — **Въ изобиліи** — здо́біль. — **Жить въ изобиліи** — в доста́тках жи́ти, в доста́тках ся ма́ти
Изобиловать — д. **Избыточествовать**
Изобильный, но — доста́тний, но, го́йний, но, (про насіння) — сім'яни́стий, (про лист, овоч) — ря́сний, но
Изобличить — доказа́ти, вис(ь)відчи́ти
Изображать, изобразить, ся — виявля́ти, виобража́ти, з'обража́ти, змальо́вувати, ся, ви́явити, ви́образити, з'образи́ти, змалюва́ти, ся. — **Изображать изъ себя** — удава́ти з се́бе (кого)
Изображеніе — 1) виобра́ження, з'обра́ження, виявлення, змалюва́ння; 2) о́браз

Изобразительность — óбразніcть, образóвість
Изобразительный, но — óбразний, но, образóвий, во
Изобрѣсть, изобрѣтать — вйнайти, відкрйти, вйгадати, вймислити, змйслити, винахóдити, відкривáти, ся, вигáдувати, вимишляти, змишляти. — **Изобрѣтенный** — вйнайдений, вйгаданий
Изобрѣтатель, ница — вигáдник, ця, винахідник, ця
Изобрѣтательность — вигáдливість, винахідливість
Изобрѣтательный — вигáдливий, винахідливий
Изобрѣтеніе — вйнахід, винáйдіння, вйгад
Изолировать — відокрéмлювати, відокрéмити, ізолювáти
Изорвать, ся — подéрти, пірвáти, пошматувáти, пошáрпати, ся
Изоржавѣлый — поіржáвілий, поржáвілий
Изоржавѣть — поіржáвіти, поржáвіти
Изострить, изощрять, ся — вйгострити, загострйти, нагострйти, гострйти, виправлятися, впрáвитися, ви(за, на)гóстрюватися
Изработаться — вйпрацюватися, вйробитися, спрацювáтися, вйснажитися
Изразецъ, (частіше мн.) **изразцы** — кáхля, кáхоль, (мн.) — кáхлі
Изразцовый — кáхельний, кахляний
Изранить — порáнити
Израсходовать, ся — д. **Издержать, ся.** — **Израсходованный** — потрáчений, вйтрачений
Изрекать, изречь — ректй, мóвити, промовляти, казáти, прокáзувати, промóвити, сказáти, проказáти
Изреченіе — 1) вйраз, вйрок; 2) прйказка, приповідка
Изрубать, изрубить — порубáти, посіктй, зсіктй. — **Изрубленный** — порýбаний
Изругать — вйлаяти, налáяти, облáяти
Изрывать, изрыть — розривáти, роскóпувати, скóпувати, розрйти, порйти, роскопáти, покопáти, скопáти, поскóпувати
Изрыгать, изрыгнуть — виригáти, вибльóвувати, вйригнути, вйблювати; викидáти, вйкинути
Изрыскать — оббігати, облітáти, обгасáти, вйбігати
Изрѣдить — прорідйти
Изрѣдка — зрідка, рідко колй, дé-колй, колй не кодй, в-рядйгодй
Изрѣзать — порізати, покрáяти
Изрѣзвиться — роспустувáтися, розжирувáтися, розбáлуватися
Изрѣшетить — подірявити, порешетйти
Изрядный, но — дóбрий, ре, добрячий, че, гарнéнький, ко, гарáзд, незгірший, ше, (про кількість) — чималйй, чимáло
Изсаливать, изсалить, ся — 1) засáлювати, ся, засáлити; 2) висáлювати, вйсалити, ся
Изсасывать, изсосать — висисáти, висмóктувати, вйссати, вйсмоктати, ся, (кільки) — повисисáти, повисмóктувати
Изсверливать, изсверлить, ся — висвéрдлювати, вивірчувати, посвердлйти, повертіти, попровірчувати
Изскоблить — зскребтй, зшкребтй, вйс(ш)кребти, вйшкромадити
Изслоняться — розволочйтися
Изслѣдить — послідйти, наслідйти, натоптáти
Изслѣдованіе (яко дія) — досліджування, висліджування, дознавáння, розвідування; (як послідок) — дóслід, вйслід, вйслідка, рóзвідка,
Изслѣдователь, -ница — дослідник, -ниця, вислідник, -ниця, розвідач
Изслѣдовать, изслѣдывать — дослідйти, вйслідити, розвідати, дізнáти, дійтй, висліжувати, розвідувати, дізнавáти, дохóдити
Изслюнивать, изслюнить, ся — заслйнювати, заслйнити, ся, (багато) — позаслйнювати, ся
Изсорить — розвіяти, процйндрити
Изсохлый — зсóхлий, вйсохлий, вйсхлий
Изсохнуть, изсыхать — 1) вйсохнути, вйсохти, висихáти, сóхнути, (про кільки) — повисихáти, позсихáти, посóхнути; 2) змарніти, помарніти, вйсохти, марніти, висихáти, сóхнути
Изстаиваться, изстояться — видихáтися, вйтхнутися
И'зстари — здáвна
Изстегать — 1) побйти (хльоскаючи); 2) вйстібати
Изстоялый — вйтхлий
Изстрогать, изстругать — зстругáти
Изстрѣливать, изстрѣлять — 1) прострéлювати, попрострéлювати; 2) вистрéлювати, розстрéлювати, повистрéлювати, вйстріляти, розстріляти
Изступленіе — нéстям, несамовйтість, шалéнство
Изступленный — нестямний, несамовйтий, шалéний
Изсучивать, изсучить — висýкувати, вйсукати, посукáти
Изсушать, изсушить, ся — 1) висýшувати, вйсушити, ся; 2) зсушйти
Изсыханіе — висихáння
Изсѣкать, изсѣчь — 1) вирýбувати, зрýбувати, витинáти, вйрубати, зрубáти, стяти; 2) висікáти, витісувати, вйсікти, вйтесати (з каменю); 3) **Изсѣчь розгами** — відшмагáти, відчухрáти, вйшпарити. — **Изсѣчь мечемъ** — посіктй, порубáти мечéм
Изсѣкаться, изсѣчься — висікáтися, сіктйся, вйсіктися (про тканину)
Из'сѣра — сірéнько, сірáво
Изсякать, изсякнуть — 1) висихáти, вйсохнути, вйсохти; 2) витрáчуватися, вихóдити, зникáти, збавлятися, вйтратитися, вййти, знйкнути, збáвитися

Изсяклый — ви́сохлий, ви́йшлий
Изувѣрный — бузувірний, фанати́чний
Изувѣрство — бузувірство, фанати́зм
Изувѣръ, ка — бузувір, ка, фана́тик, фана́тичка
Изувѣченіе — скалі́чення
Изувѣчивать, изувѣчить, ся — калі́чити, скалі́чити, покалі́чити, знівечити, обезві́чити, убезві́чити.
Изукрасить, изукрашивать, ся — оздо́бити, прибра́ти, оздобля́ти, ся, закраси́ти, скраси́ти, закраша́ти
Изумительный, но — ди́вний, но, диво́зний, чудни́й, чу́дно, дивогля́дний
Изумить, ся, изумлять, ся — здивува́ти, ся, зачудува́тися, з'уми́тися, дивува́ти, ся, чудува́тися, ди́вом дивува́ти. — **Изумленный** — здиво́ваний, зачудо́ваний
Изумленіе — дивува́ння, по́див, диводи́жа
Изумрудный — смара́г(ґ)до́вий
Изумрудъ, кам. Smaragdus — смара́г(ґ)д
Изуродовать — знівечити, понівечити, скалічити. — **Изуродованный** — знівечений, скалі́чений
Изурочивать, изурочить — урікáти, уро́чити, навро́чити, з'уро́чити
Изустный, но — у́с(т)ний, но
Изучать, изучить, ся — (в)учи́ти, ся, навча́тися, ви́вчити, ся, навчи́тися
Изученіе — ви́вчення, вченнá, нау́ка
Изъ — з, зі, зо. — **Изъ всѣхъ силъ** — я́ко мо́га, чим ду́жч, з усієї си́ли, що си́ли. — **Изъ-за** — з-за, з-позá. — **Изъ-за васъ я поссорился съ нимъ** — через вас я з ним посвари́вся. — **Изъ-подъ** — з-під. — **Работать изъ барыша** — працюва́ти для зи́ску. — **Изъ-полу** — з полови́ни
Изъѣдать, изъѣсть — з'їда́ти, виїда́ти, проїда́ти, з'їсти, ви́їсти, проїсти, поз'їда́ти і т. д.
Изъѣздить, ся — 1) об'їздити, ви́їздити; 2) з'їздити, ся
Изъявительное наклоненіе (грам.) — спо́сіб прями́й
Изъявленіе — виявлення, ви́каз, ос(ь)ві́дчення
Изъязвлять, -вить — розра́нювати, -нити, калі́чити, покалі́чити
Изъявить, изъявлять, ся — ви́явити, ви́казати, виявля́ти, вика́зувати, ся
Изъянъ — 1) шко́да, втра́та, утра́та; 2) ва́да, га́нжа́, ґанч, ска́за, бли́зна. — **Съ изъяномъ** — з ва́дою, з ганжо́ю, з ска́зою
Изъясненіе — виясне́ння, тлума́чення, виявлення
Изъяснить, изъяснять, ся — ви́яснити, ви́тлумачити, виясня́ти, тлума́чити, ся
Изъятіе — 1) вийма́ння, вилу́чення; 2) д. **Исключеніе**
Изъять — ви́няти, ви́лучити
Изысканіе — вишу́кування, дознава́ння, вислі́жування, розві́дування, ро́звідки
Изыскать, изыскивать — ви́шукати, дійти́, дізна́ти, розві́дати, добра́ти спо́собу, вишу́кувати, дохо́дити, дознава́ти, розві́дувати, добира́ти спо́собу
Изысканность — добі́рність, переса́дність
Изысканный — 1) добі́рний, переса́дний, доба́жний; 2) ви́шуканий, дізна́ний
Изюбрь, зоол. Cervus capreolus — са́рна
Изюмина — родзи́нка
Изюмный — родзи́нковий
Изюмъ — родзи́нки
Изящество, изящность — краса́, вибо́рність, оздо́бність; майсте́рність
Изящный — ду́же га́рний, кра́сний, вибо́рний, оздо́бний
Иканіе — и́кання, ги́кання
Икать — и́кати, ги́кати
Икона — о́браз, (мн.) — образи́, іко́на
Иконникъ — 1) маля́р, богома́з; 2) божни́ця, божни́к, (здр.) — божничо́к
Иконный — образо́вий, іко́нний
Иконоборецъ — образобо́рець, іконобо́рець. — **Иконоборство** — образобо́рство, іко-нобо́рство
Икономазъ — богома́з
Иконописецъ — маля́р, (аби-який) — богома́з
Иконостасъ — іконоста́с
Икорный — ікря́ний
Икота, икотка — и́кавка, ги́кавка, відги́к
Икотная трава, икотникъ, рос. Berteroa incana Dc. — бабі́шник, и́кавка, борова́ мо́рква; Alyssum montanum L. — лі́сний черве́ць
Икра, (мн.) **икры** — 1) ікра́, (одно зерно) — ікри́на, (осятрова або білужа, солона) — кав'я́р, (ракова) — ка́шка; 2) ли́тка, литки́, жи́жка, жижки́
Икристый — 1) икря́ний, ікря́ний; 2) литка́тий
Икряной — ікря́ний. — **Икряной камень** — ікрове́ць. — **Икряная рыба** — ікря́к, ікре́ць
Икриться — те́ртися, викида́ти ікру́
Икуша — и́кало, ги́кало
И'лемъ, рос. Ulmus campestris denudata — в'яз, (зрубана деревина) — **в'язи́на**; U. c. suberosa — бе́рест, берести́на, караґа́ч, кара́яч; U. montana — і́лем, ільм, ільма́к, ільм'я́к
И'ли, иль — 1) чи, або́. — **Или то** — або те́ж. — **Или то бишь** — чи то́ пак; 2) хіба́
И'листый — мулки́й, му́листий, глейки́й
Иллюминовать — 1) ілюмінува́ти; 2) розмальо́вувати, кольорува́ти
Иловатый — мулкува́тий, глеюва́тий
Иловка — глей (глина з мулом)
Илъ — мул, (глинястий) — глей, (болотяний) — твань, тваню́ка, (на дні соляних озер) — кал, калю́ка. — **Наносный илъ** — на́му́л, наволо́ка. — **Занести иломъ** — заму́лити
И'льмовый — в'язо́вий, бересто́вий, ільмако́вий
Ильмопрядъ — з поро́ди мете́ликів
И'льный — мулови́й, глейови́й
Ималки — д. **Жмурки**
Имениннинкъ, ца — імени́нник, ця
Именины — імени́ни
Именительный падежъ — відмі́нок називни́й, іме́нний

Именитый — імени́тий
И'менно — са́ме, а са́ме, са́ме як, вла́сне, я́к-то
Именной — іме́нний
Именованіе — іменува́ння
Именовать, ся — іменува́ти, ся, зва́ти, ся, назива́ти, ся. — **Именованный** — імено́ваний, назва́ний
Имовитый — замо́жний, замі́жний
Императоръ — імпера́тор, царь, цісарь
Императрица — імператори́ця, цари́ця, ціса́рева
Имперіалъ — черві́нець
Имперія — імпе́рія, ца́рство, ціса́рство
Имущество — добро́, майно́, ма́єток, ма́єтки, ста́тки, вжи́тки. — **Родовое имущество** — родове́, (після діда) — діди́зна, дідівщи́на, (після батька) — ба́тьківщина, отцівщина, (після матери) — матери́зна, (після брата) — братівщи́на. — **Наслѣдственное им.** — спадкове́ добро́, спа́док, спа́дщина і д. **Родовое им.** — **Движимое им.** — рухо́ме добро́, майно, рухо́мість, (переважно скотина) — худо́ба, ста́ток, ста́тки, това́р, (переважно хліб і хатні речі) — збі́жжа, (переважно одежа) — мана́тки, мана́ття, (переважно хатні речі) — скарб, (злиденне) — мізе́рія, злидні. — **Недвижимое им.** — нерухо́ме добро́, майно́, ма́єтність, ма́єток. — **Государственное, казенное им.** — держа́вне добро́, майно́. — **Заповѣдное им.** — заказне́. — **Общественное им.** — грома́дське. — **Пожалованное им.** — даро́ване, дарови́зна. — **Помѣщичье им.** — па́нське, скарбо́ве майно́
Имущій — замо́жний, замі́жний, маєтний
Имѣніе — ма́єток, маєтність
Имѣть, ся — ма́ти, ся, мі́ти, імі́ти. — **Имѣть значеніе** — ма́ти си́лу, вагу́. — **Имѣть на замѣчаніи** — ма́ти на ува́зі, на о́ці. — **Имѣть основаніе** — ма́ти ра́цію. — **Имѣть цѣлью** — ма́ти на меті. — **Имѣющій** — ма́ючий. — **Имѣется** — є, єсть, ма́ється. — **Не имѣется** — нема́, не ма́є, (в жарт або грубо) — кат'ма́є, чорт'має
Имя — 1) іме́ння, йме́ння, ім'я́ (р. і́мени), на́зва, на́звисько — **Отъ моего имени** — від ме́не. — **По имени** — на йме́ння; 2) сла́ва
Инакій, инаковый — и́н(ь)ший, и(і)на́кший
Инако, инаново, инакъ, иначе — 1) и́ньче, и́н(ь)ше, и(і)на́кше. — **Иначе какъ нибудь** — як-не́будь и́ньче, яко́сь іна́кше, и́ньшим спо́собом, ро́бом; 2) а то́
Инбирный — імбире́вий
Инбирь — імби́рь, імбе́р (корінь Amomum zingiber)
Индексъ — ука́зник
Индивѣть — обмерза́ти, припада́ти і́неєм, шерженіти
Индивидуальный — особи́стий, індивідуа́льний
Индиго, индигъ — калія́ (синя фарба, що добувається з рослини Indigofera argentea)
Индиговый — калієвий
Индѣ — де-йнде, в йньшому місці
Индюкъ — инди́к (пт. Meleagris gallopavo). — **Птенецъ-индюкъ** — индича́ (р. индича́ти), индиченя́ (р. индиченя́ти). — **Ожерелье индюка** — кора́лі, па́бородки. — **Индючій** — инди́чий
Индюшка — инди́чка
Иней — іней, на́морозь, ше́ржень
Инертный — безвла́дний, іне́ртний
Инерція — безвла́дність, іне́рція
Инженеръ — інженір, інжене́р
Инициатива — при́від, почи́н, ініціяти́ва
Инициаторъ — привідця, приво́дець, ініціятор
Инкогнито — потаємне, ни́шком
Иновѣрецъ — чужові́рець
Иновѣріе — чужовірство
Иновѣрный — чужовірний
Иногда — и́иноді, и́нколи, ча́сом, часа́ми, де́-коли, поро́ю, місця́ми. — **А иногда** — а як коли́, то
Иногородецъ — з и́ньшого го́рода (мі́ста)
Иноземецъ, иноземка — чужозе́мець, чужозе́мка
Иноземный — чужозе́мний
Иной — и́н(ь)ший, и́ньчий, дру́гий, де́який, де́-котрий. — **Иной разъ** — д. **Иногда**. — **Это иное дѣло** — це и́ньша річ
Инокиня — черни́ця, черни́чка
Инокъ — черне́ць (р. ченця́), (мн.) — ченці́, (здр.) — че́нчик
Иноплеменникъ, -ца, инородецъ, -ка — чужоро́дець, -дка, чужоплеме́нник, -ця
Иноплеменный, инородный — чужоро́дний, чужоплеме́нний
Инорѣчіе, иносказаніе — д. **Аллегорія**
Иностранецъ, иностранка — чужозе́мець, -мка, чужа́нин, чужи́нка
Иностранный — д. **Иноземный**
Иноходь — сту́п, ступа́
Иноходецъ — ступи́к, кречи́к, инохо́д (частіше вимовляється ніби) — винохо́д, шлапа́к
Иноческій — черне́чий, черне́цький
Иночество — черне́цтво
Иночествовать — ченцюва́ти
Институтка — інститу́тка
Институтскій — інститу́тський
Институтъ — інститу́т
Инструкція — нака́з, інстру́кція
Инструментальный — інструмента́льний, струменто́вий
Инструментъ, ты — інструме́нт, струме́нт, спра́ва, справи́лля, начи́ння, при́стрій, припа́с. — (Бонда́рський): ковела́ (загинати обручі), натяга́ч і наби́вач (натягти і набивати обручі), затира́ч (вирізувати жолобки́), ро́змір (замісць циркуля). — (Кова́льський): кова́дло, мо́лот, (маленький) — однору́к, (що на йому чоботи підковують) — стоя́чка, (тримати або витяга́ти що) — кліщі, обце́ньки, ле́щата. — (Колісни́цький): бга́льня,

вигинати полози), води́ло (згинати обід), гладій (виглажувати), ло́патень (провірчувати), на́рвина (держати обід зігнутим), натяга́ч (натягати обід на шпиці), писа́к (вирізувати), різе́ць (обточувати маточину), шми́га (рівняти). — (Ко́робницький): прибі́йниця (дощечка), заби́вня (кілочок), обиймиця. — (Кушнірський): білик (вичищати мезку), верштабина і пільга (натяга́ти шку́ру для ви́чинки), клю́ч (ростягати шкуру), ключови́к (віровка до сього ключа), штри́ха або штрихо́ль (вичищати шерсть), юхта́рка (виро́блювати юхту). — (Теслярський): соки́ра, пи́лка, доло́то, све́рдел, ришта́к (робити карунки), шпу́нд. — (Тка́цький): а) верста́ть (д. **Верстакъ**); б) мотови́ло (що на його мотають нитки́), (складається з) ріжків (та) перехре́стя; в) виту́шка (щоб змота́ти пряжу на клубки́), (стоїть на) стільчикові, (у його вроблений) што́мпель, (на котрому навхрест два) би́льця, (на кінці їх) ко́ники (що на їх надівають півміток); г) основниця (на котрій робиться основа), (вона складається з) ра́ми (з) кіло́чками; д) пря́дка (складається з) стільчика (на ніжках), (під ним) підніжок, (до його приробленo) ціга́нку, (вона другим кінцем чіпляє за) верете́но, (на стільчику два) сто́впчики, (між їх) ко́лесо, (на передньому стовпчику) сволочо́к, (на кінці котрого третій стовпчик, в котрому) шкурато́к, (з дірочкою, де друге верхнє верете́но), (а на йому) ви́лка (з гачками), (потім) ска́лка (та) колісце́, (на котрих) шнур; е) ши́нка (дощечка, котрою перекладають нитки в основі); ж) вороти́ло (котрим навивають осно́ву). — (Ше́вський): клеса́чка (рівняти зморшки), книп, книпе́ць (ніж шевський), копи́л (колодка, на котру натягається чобіт), гачо́к (дощечка загнута, щоб витягати шкуру), натира́чка (або) товкма́чка (рівняти закаблуки), обцяни́к (кілочок, котрим забивається колодка, коли́ на ній чо́біт), писа́чка (паличка, що нею рисують підошви), прави́ло і стріли́ця (виправляти халяви), ра́шкуль і терпу́г (стирати гвіздки в чо́боті), сморщи́на (дощечка, котру вставляють в передок чо́бота, коли він на коло́дці), шва́рок (камінчик, що ним розглажують закаблуки), ши́ло і шва́йка (проколювати дірочки), крамни́ця (дошка, що на їй ріжуть ремінь). — (Хірургічний): штри́кавка (для проколювання), мацови́лка, про́тичка (д. **Зондъ**). — (Різноманітний): вивертачка (що небудь вивертати), ке́льня (лопатка у мулярів), обце́ньки і рак (виймати гвіздки), копе́ць (довбати мед), пере́чистка (очищати коноплі від костриці), про́бій (пробивати дірки), січка́рня (різати січку), шатківни́ця (сікти капусту), шпи́ця (знімати кору з берези), щипа́вка (зривати овоч)

Инсургентъ — повста́нець

Интерваль — пере́межок, пере́рва

Интересантъ, ка — грошолю́б, ка, користолю́бний, на

Интересный — ціка́вий, інтере́сний, заня́тний. — **Быть въ интересномъ положеніи** — бути в пова́жному ста́ні

Интересовать, ся — ціка́вити, ся, інтересува́ти, ся

Интересъ — 1) кори́сть, зиск, виго́да, хосе́н (р. хісна́), інтере́с; 2) зацікавлення

Интересность — ціка́вість, заня́тність

Интрига — 1) ка́верза, підкіп, інтри́ґа; 2) за́в'язка (в драматичному творі)

Интригантъ, интригантка — ка́верзник, ця, круті́й, ка, крута́рь, ка, баламу́т, ка, інтриґа́н, ка

Интриговать — каверзува́ти, крути́ти, каламу́тити, баламу́тити, інтриґува́ти; зачіпа́ти, займа́ти (кого)

Инфантерія — піхо́та

Ироническій — ironі́чний, глузли́вий, нас(ь)мішкува́тий

Иронія — іро́нія, жельце́; глум, по́глумка

Искажать, исказить, ся — 1) псува́ти, нівечити, зіпсува́ти, попсува́ти, знівечити, понівечити, ся; 2) перекру́чувати, переіна́кшувати, перекрути́ти, переіна́кшити, ся

Искаженіе — псува́ння, нівечення, перекру́чування, переіна́кшування

Искалывать, исколоть, ся — 1) ско́лювати, сколо́ти, поколо́ти, поштри́кати, ся; 2) роско́лювати, росколо́ти, ся

Искалѣчивать, искалѣчить, ся — калі́чити, скалі́чити, покалі́чити, ся

Исканіе — шука́ння, шукани́на

Искапывать, ископать — 1) вико́пувати, ви́копати; 2) покопа́ти, ско́пувати, скопа́ти

Искатель, ница — шука́ч, ка, шука́льник, ця. — **Искатель приключеній** — прой́дис(ь)віт

Искательный — (у)вле́сливий, підле́сливий; підли́за, лабу́зник

Искательство — запобіга́ння ла́ски, (у)вле́сливість, підле́сливість

Искать — шука́ти, (тихенько або й нишком) — ша́рити, ни́шпорити. — **Искать въ головѣ** — ськати. — **Искать въ судѣ** — позива́ти, ся, пра́вити судо́м, доправля́тися. — **И. ощупью** — шука́ти по́мацки, по́лапки, по́лапцем, ма́цати. — **Искать предлога** — шука́ти за́чіпки, при́ключки

Искидывать — скида́ти, викида́ти

Исклевать, исклевывать, ся — 1) поклюва́ти, склюва́ти, скльо́вувати, ся. —

Исклеванный — покльо́ваний, подзьо́баний, (про овочі, ягоди) — клюва́к; 2) ви́клювати, ви́дзьобати, викльо́вувати, видзьо́бувати, ся
Исключать, исключить, ся — виключа́ти, вилуча́ти, викида́ти, вирахо́вувати, ви́ключити, ви́лучити, ви́кинути, ви́рахувати, ся. — **Исключая** — опріч, окрім, виключа́ючи, з ви́нятком
Исключеніе — ви́няток, ви́ключення, ви́їмок, ви́лучка, виїмка. — **Исключеніе составить** — ви́нятись. — **За исключеніемъ** — з ви́нятком
Исключительность — виклю́чність, вилу́чність, винятко́вість
Исключительный, но — виклю́чний, но, винятко́вий, виїмко́вий, во
Исковать — ви́кувати, скува́ти
Исковеркать — покриви́ти, поко́рчити, перекрути́ти, понівечити
Исковой — позовни́й
Исковырять — поколупа́ти, покопирса́ти
Исколачивать, исколотить, ся — розбива́ти, ростовкувати, збива́ти, ростро́щувати, побива́ти, розби́ти, ростовкти́, зби́ти, ростроща́ти, поби́ти, ся
Исколесить — об'їздити, обходи́ти, сходи́ти, виїздити, ви́ходити, (бігаючи) — ви́бігати, обгаса́ти, ви́гасати
Исколѣть — 1) д. **Иззябать;** 2) поги́нути, зги́нути, ви́гинути, ви́здихати
Искомый — шу́каний
Искони — споконвіку, спервопоча́тку, ізправіка, спередвіку, спервовіку
Исконный — споконвічний, предковічний, старовічний
Ископаемое — копали́на, копа́льне
Ископаемый — копа́льний
Ископтить — покопти́ти, подими́ти
Ископыть — 1) ко́вини (звих ноги́ у коня); 2) рос. Gentiana cruciata L. — лихома́нник, ті́рлич, товсту́ха
Ископытить, ископычивать — звихну́ти, ви́вихнути, звиха́ти, вивиха́ти (ногу, про коней)
Искорененіе — ви́корінення, ви́плід, ви́бав
Искоренить, искоренять, ся — ви́коренити, ви́вести, ви́губити, ви́нищити, ви́бавити, зни́щити; викоріня́ти, виво́дити, вини́щувати, зни́щувати, вигубля́ти, ся
Искоробиться, ся — поко́рчити, жолоби́ти, спачи́ти, ся
Искорка — (і)йскорця
Искоса — ско́са, скри́ва
Искосить, ся — 1) покоси́ти, ся; 2) криви́тися
Искра — (і)йскра, (здр.) — (і)йскорця, (як кують залізо) — ці́ндра, (від каменю) — ска́лка, (як одбивається сонявшне проміння на снігу або на воді) — ска́лка, го́лка
Искраивать, искроить — викро́ювати, ви́кроїти, покроїти
Искренній, но — щи́рий, ро, щиросе́рдий, до, ре́вний, но
Искренность — щи́рість, (здр.) — щи́ронька
Искрестить — 1) похрести́ти (позначи́ти хрестами); 2) об'їздити, ви́їздити
Искривина — д. **Изгибина**
Искривить, искривлять, ся — покриви́ти, ви́кривити, скриви́ти, криви́ти, викривля́ти, скривля́ти, скарлю́чувати, ся
Искривленіе — ви́кривлення, ви́крив
Искристый — (і)искря́вий, (і)искри́стий
Искриться — (і)искри́тися
Искрометный — (і)искроме́тний
Искропать — позшива́ти
Искрошить, ся — покриши́ти, поло́кшити
Искромсать — почикри́жити
Искрякъ — кре́мінь
Искупать, искупить, ся — 1) викупа́ти, викупля́ти, ви́купити, відкупи́ти, ся; 2) поку́тувати, споку́тувати, відпоку́тувати; 3) ви́купати, скупа́ти, покупа́ти, ся
Искупитель — 1) визволи́тель, збави́тель; 2) Спаси́тель, Спас
Искупленіе — ви́куп, ви́куплення, ви́звіл, визволе́ння
Искуривать, искурить, ся — вику́рювати, ви́курити, ся
Искусать — покуса́ти
Искуситель, ница — споку́сник, ця. — **Духъ и.** — підсту́пний дух
Искусительный — споку́сливий, підсту́пний
Искусить, искушать, ся — 1) спокуси́ти, ся, підвести́ на споку́су, спокуша́ти, ся, підво́дити на споку́су; 2) дійти́, дізна́ти, ся, дос(ь)відчитися (в чо́му), дохо́дити, дізнава́тися, дос(ь)відчуватися
Искусникъ, ца — мите́ць, мисте́ць, маста́к, вмілець, штукма́йстер, штука́рь, ка
Искусно — шту́чно, майсте́рно, мисте́цько, вміло, хи́тро, хи́тро-му́дро
Искусный — 1) вміли́й, уміли́й, впра́вний, д. **Искусникъ;** 2) шту́чний, майсте́рний, мисте́цький
Искусственность — шту́чність, ро́бленість
Искусственный — 1) шту́чний, ро́блений; 2) вига́дливий, мудро́ваний, фи(і)ґльо́ваний, не про́стий
Искусство — мисте́цтво, умі́лість, шту́ка. — **Изящныя искусства** — кра́сне мисте́цтво, кра́сні шту́ки
Искусъ — про́ба, спро́ба, іспит
Искушеніе — споку́са, споку́шення, підку́с, підма́нювання
Искъ — по́зов, спра́ва. — **Искъ предъявлять, предъявить** — позива́ти, запізва́ти, по́зов заложи́ти
Исламизмъ, исламъ — магоме́това ві́ра, іслáм
Испакостить, ся — спаску́дити, спога́нити, ся. — **Испакощенный** — спаску́джений
Испареніе — 1) парува́ння; 2) па́ра, ви́пар, відпар, ви́зів
Испаривать, ся — випа́рювати, ся
Испарина — піт, поти́. — **Принять что-то, чтобы вызвать испарину** — узяти щось на поти́
Испарить, ся, испарять, ся — ви́парувати, ся, випа́рувати, ся, випаро́вувати, ся, парува́ти

Испахать — поорáти, з'орáти, повиóрювати, поз'óрювати
Испачкать, ся — покаляти, скаляти, забруднйти, замáзати, ся
Испепеленіе — спопеління
Испепелить, ся — спопелити, спопеліти
Испестрить, испещрять, ся (мережками) — вимережати, мерéжати, (усякими фарбами) — вицяцькувати, цяцькувáти, (переважно гвіздками, ц(ь)в'яхами) — виц(ь)в'яхувати, виц(ь)вяшкувати, ц(ь)в'яхувáти, ц(ь)в'яшкувáти, (смугами) — виполóсувати, (крапками) — викрапати. — **Испещренный** — мерéжаний, вимережаний, цяцькóваний, ц(ь)в'яхóваний, ц(ь)в'яшкóваний, цяткóваний, викрапаний, крапчáстий
Испечь, ся — спекти, ся. — **Испеченный** — випечений
Испивать, испить — випивáти, випити
Испивать, ся — клюкати, напивáтися
Испилить — попиляти, перепиляти, поперепилювати
Исписать, исписывать, ся — пописáти, списáти, списувати, ся
Испитой — охлялий, змарнілий, опилий
Исплатить — облатáти, позалáтувати
Исплевать — поплювáти
Исплесть, исплетать — сплести, сплітáти
Исплечиться — сплечитися (звихнути плече, про коней)
Исплутоваться — д. **Измошенничаться**
Исповѣдальщикъ, ца — сповідáльник, ця
Исповѣданіе — 1) сповідáння, сповідання; віра; 2) спóвідь
Исповѣдникъ — сповідник, іспові́дник
Исповѣдный — сповідний
Исповѣдо(ы)вать, ся — сповідáти, ся
И'споведь — спóвідь. — **Окончить исповѣдь** (що до сповідника) — висповідати, відсповідáти, (що до сповідальника) — висповідатися, відсповідáтися
И'сподволь — помáлу, повóлі, поквóлом, споквóлу
Исподлобья — сторч, з-під лóба
Исподница — спідниця, (здр.) — спідничка, спідниченька, (поганенька) — спідничина
Исподній — спідній
Исподтиха, исподтишка — нишком, тишком, тишком-нишком, стишку, стишка, знишку, спідтиха
Исподъ — спід, низ. — **Въ исподи** — на спóді, на низу. — **Съ исподи** — зі спóду, знизу. — **Исподъ печи** — під, черінь
И'споконъ — д. **Издавна**
Исполать — хвалá, слáва
Исползать — вилазити, вирачкувати
Исполинъ — вéлет, вéлетень, лóмус
Исполинскій — велетéнський
Исполненіе — виконáння, випóвнення, скінчення, відбýток. — **Привести въ исполненіе** — виконати, виповнити
Исполнитель, ница — виконáвець, виконáвиця, виповнитель, ка
Исполнить, исполнять, ся — 1) виконати, виповнити, відбýти, зробити, викóнувати, виповняти, відбувáти, відправляти, ся. — **Исполнять, исполнить волю, желаніе** — чинити вóлю, ввóлити, увóлити вóлю. — **Исполнить слово** — справдити, додéржати слóва; 2) справдитися, стáтися
Исполосовать — виполосувати, обшмагáти
Исполохать, исполохнуть, ся — сполóхати, злякáти, ся
Исполу — з половини, на-пів
Испороть — попорóти, пороспóрювати
Испортить — зіпсувáти, попсувáти, спаскýдити, спогáнити, знівечити, понівечити. — **Испорченный** — зіпсóваний, попсóваний, знівечений, понівечений; зледащілий; з'урóчений; протýхлий
Испорченность — зіпсóваність, попсóвавість, понівеченість
Испоститься — випоститися
Испохабничаться — роспаскýдитися
Исправитель, ница — виправляч, ка, поправник, ця, поправитель, ка
Исправить, исправлять, ся — 1) попрáвити, спрáвити, напрáвити, полáгодити, налáгодити, поправляти, справляти, направляти, лáгодити, ся, (морально) — шанувáтися; 2) д. **Исполнить, исполнять.** — **Исправлять должность** — заступáти когó, прáвити за когó
Исправленіе — 1) попрáва, напрáва, спрáвлювання, виправлювання, виправлення; 2) лáгоження, ладнувáння; 3) д. **Исполненіе**
Исправникъ, чиха — спрáвник, ця
Исправническій, исправничій — спрáвницький
Исправно — спрáвно
Исправность — спрáвність, вірність
Исправный — спрáвний, вірний
Испражненіе — 1) випорóжнення, спорóжнення; 2) послід, кал, вихід
Испражнять, испразднить — випорожняти, випорожнити
Испражняться, испраздниться — випорожнятися, випорожнитися, паскýдити, викалятися
Испрашивать, испросить — просити, прохáти, попросити, попрохáти
Испробовать — спрóбувати, попрóбувати, випробувати, (на смак) — скуштувáти, покуштувáти
Испровергать, испровергнуть — перекидáти, перевертáти, перекинути, перевернýти
Испротериться — д. **Издержаться**
Испрыскать, ся — побризкати, ся, оббризкати, ся
Испрясть — випрясти
Испугать, ся — злякáти, ізлякáти, налякáти, ся, жахнýтися, вжахнýтися, острахнýтися, (про кільки) — поналякувати, ся, полякáти, ся, (ще й з місця прогнати) — сполóхати. — **Испуганный** — зляканий
Испугъ — ляк, переляк, жах, переполóх, сполóх

Испускать, испустить, ся — випускáти, вúпустити, ся. — **Испустить духъ** — віддáти Бóгові дýшу
Испутать, ся — заплýтати, ся, переплýтати, попереплýтувати, позаплýтувати, ся
Испытаніе — прóба, спрóба, спробýнок, іспит
Испытатель — д. **Изслѣдователь**
Испытать, испытывать — 1) вúзнати, вúпитати, вúвідати, дізнáти, визнавáти, вивідувати, дознавáти, ся; 2) д. **Испробовать;** 3) зазнáти, дізнáти, скуштувáти, зазнавáти, дізнавáти, куштувáти. — **Испытанный** — дізнаний, спрóбуваний, вúпробуваний, дос(ь)відчений
Испятнать — вúплямити, поплямúти. — **Испятнанный** — вúплямуваний, поплямóваний
Иссопъ, рос. Hyssopus officinalis L. — васúльок, юзéфок
Истаевать, истаять — тáнути, тáяти, топúтися, ростáяти, ростáнути, ростопúтися
Истаптывать, истоптать, ся — стóптувати, толóчити, стоптáти, потоптáти, потолóчити, ся і т. д.
Истаскать, истаскивать, ся — зносúти, пошáрпати, знóсювати, шáрпати, ся. — **Истасканный** — знóшений, понóшений
Истачать — позшивáти
Истачивать, источить, ся — 1) згóстрювати, згострúти, ся; 2) поточúти
Истекать, истечь — 1) витікáти, виливáти, ся, вúтекти, вúлити, ся. — **Истечь кровью** — зійтú крóв'ю; 2) минáти, прохóдити, вихóдити, кінчáтися, минýти, пройтú, вúйти, скінчúтися. — **Истекшій** — минýлий
Истеребить — вúдерти, подéрти, пошáрпати, вúскубти, поскýбти
Истереть, истирать, ся — стéрти, потéрти, вúтерти, стирáти, витирáти, ся
Истерзать — розшáрпати, розшматувáти
Истерзаться — змýчитися, змордувáтися
Истерика, Hysterica — гістéрія, плаксúвиці
Истерять — згубúти, загубúти, потрáтити
Истесать — вúтесати
Истецъ — позивáльник, позóвник, позúвач
Истеченіе — 1) витікáння, виливáння; 2) кінéць, скінчення
Истина — істина, прáвда. — **Говоря по истинѣ** — прáвду кáжучи, прáвду мóвивши
Истинно — спрáвді, дíйсне, пéвно
Истинный — спрáвжній, дíйсний; правдúвий, істинний, справедлúвий; пéвний, щúрий
Истиранить — змордувáти, помордувáти, покатувáти
Истица — позивáльниця
Исткать — вúткати, повитикáти
Истлѣвать, истлѣть — зотлівáти, гнúти, згнивáти, трухнíти, трухлявíти, зотлíти, згнúти, потрýхнути, спорохнíти. — **Истлѣвшій** — зотлíлий, трýхлий, потрýхлий, трухлявий
Истово — як слід, як годúться
Истокъ — джерелó, верховúна, почáток (рíчки)
Истолкованіе — виясне́ння, товмáчення, тлумáчення
Истолкователь, -ница — товмáч, тлумáч, -ка
Истолковать, истолковывать — вúяснити, вúтовмачити, вúтлумачити, виясня́ти, товмáчити, тлумáчити
Истолочь — стовктú, потовктú
Истолочить — потолóчити, вúтолочити, потовктú
Истома — млість, знемóга, утóма
Истомить, истомлять, ся — втомúти, потомúти, зморúти, вúморити, ся, знемогтúся, втомля́ти, ся, змóрювати, ся, знемагáти. — **Истомиться отъ ходьбы** — підбúтися. — **Истомиться отъ хлопотъ** — переклопотáтися
Истонить — потонúти, стончúти
Истончать — потóнчати, потóншати
Истопить, ся — 1) вúтопити, ся, напалúти; 2) ростопúти, ся; 3) потопúти, ся
Истопка, истопленіе — топлíння, тóплення, топíння, палíння
Истопки — шкарбунú (стопцьовані чоботи)
И'стоплево — пáливо, тóпливо
Истопникъ, ца — грýбник, ця, топíльник, ця, пíчкýр
Исторгать, исторгнуть, ся — 1) видирáти, виривáти, вúдерти, вúрвати, ся; 2) визволя́ти, рятувáти, вúзволити, вúрятувати, ся
Историкъ — істóрик, дієпúсець
Исторія — 1) істóрія, дíєпис; 2) стóрія, окáзія. — **И. всемірная, всеобщая, древняя, новая** — істóрія всес(ь)вітня, загáльна, старá (давня), новітня (новá)
Исторіографъ — історіóграф, дієпúсець
Источать, источить — виливáти, вúлити
Источина — рівчáк, прíрва
Источникъ — джерелó, (здр.) — джерéльце, жерелó, жилá, живéць, (роскопаний) — кóпанка, (обрóблений) — криниця, кернúця, (здр.) — кринúчка, кринúченька, почáток, зáв'язок
Источничекъ, (анат.) Fontanella, fonticulus pulsans — тíм'ячко
Истощалый — змарнíлий, охля́лий, вúсилений, вúснажений
Истощать, истощить, ся — 1) висиля́ти, виснажáти, ся, вирóблюватися, випрацьóвуватися, охлявáти, вúсилити, вúснажити, ся, вúробитися, вúпрацюватися, спрацювáтися, охля́нути, охля́сти; 2) вичéрпувати, вúчерпати, ся
Истощеніе — виснáження, вúснага, вúсилення, вúтрата, вúчерпання
Истратить, истрачивать, ся — д. **Издержать, издерживать, ся**
Истребитель, -ница — нищúтель, -ка, згубúтель, -ка, згýбник, -ниця, згýбця
Истребительный — згýбний

Истребить, истреблять, ся — знищити, згубити, вигубити, стратити, збавити, нищити, губити, вигубляти, страчувати, збавляти, зводити, винищати, ся, (отрутою) — витруїти, витруювати, ся, (мишей, комах, плями) — вибавити, вивести, вибавляти, виводити, ся, (пошесть) — виповітрити, ся
Истребленіе — страта, вигублення, знищення, вибава, перевід
Истребовать — виправити
Истрезвить, истрезвлять, ся — витверезити, витверезювати, ся
Истрескаться — потріскатися, порепатися
Иструхлый — потрухлий, трухлявий
Иструхнуть — потрухнути, попорохніти, спорохніти, попорохнявіти
Истрясать — д. **Вытрясать**
Истуканъ — іділ, божок, бовван
Иступить, иступлять, ся — витупити, затупити, тупити, ся
Истый — справжній, правдивий, дійсний, щирий, саме той
Истыкать — потикати, поштрикати
Истязаніе — мордування, катування, (цуркою) — цуркування
Истязать — мордувати, катувати, мучити
Истязатель — кат, (поб.) — катюга
Исхаживать, исходить — вихожувати, обходити, виходити, обходити, вибродити, витупати, обснувати
Исхитить, исхищать — д. **Исторгать**
Исхлестать, исхлыстать, ся — 1) вистьобати, одшмагати; 2) побити
Исходатайствовать — виклопотати, вистаратись
Исходатайствованіе — виклопотання, вистарання
Исходить — 1) **Исхаживать**; 2) виходити, витрачуватись
Исходный — вихідний
Исходъ — вихід, кінець. — **Исходъ души** — конання, скін. — **Въ исходѣ** — в кінці, на кінці, на прикінці
Исходящій — виходячий, випущений, вихідний
Исхудалый, исхудѣлый — схудлий, змарнілий, помарнілий
Исхудать, исхудѣть — схуднути, похуднути, змарніти, помарніти, з тіла, з лиця спасти
Исцарапать — подряпати
Исцѣдить, исцѣживать, ся — сцідити, виціддити, виціжувати, ся, повиціжувати, ся
Исцѣленіе — сцілення, цільба; уздоровлення
Исцѣлительный — цілющий, сцілющий
Исцѣлитель, ница — сцілитель, ка
Исцѣлить, исцѣлять, ся — сцілити, сціляти, ся, уздоравити, уздоровляти, вилічити, вигоїти
Исчадіе — породіння, нащадок, кодло, (лайливо) — вилупок, виродок
Исчахнуть — зачахнути, змарніти, помарніти
Исчахлый — змарнілий, висхлий
Исчезаніе, -зновеніе — зникання, зникнення
Исчезать, исчезнуть — счезати, зникати, гинути, пропадати, счезнути, зникнути, почезнути, погинути, пропасти, злузнути
Исчезлый — счезлий, зниклий
Исчезновеніе — счезання, зникання
Исчеркать, исчертить — почеркати, порисувати
Исчернивать, исчернить — 1) чорнити, бруднити, почорнити, побруднити; 2) черкати, вичі(е)ркувати, почеркати, повичі(е)ркувати
Исчерпать, исчерпывать — вичерпати, вичерпувати
Исчисленіе — числення, рахування, лік, лічба, вичислювання
Исчислить, исчислять, ся — злічити, полічити, вилічити, почислити, розлічити, вирахувати, зрахувати, порахувати, лічити, вилічувати, вичисляти, розлічувати, вираховувати, ся
Исшалиться — роспустуватися, розбалуватися
Исшарить — перешукати, вишарити, перешарити
Исшаркать — почовгати, вичовгати
Исшастать — вишеретувати
Исшататься — розволочитися, розледащіти
Исшелушить — вилущити
Исшептаться — вишептатися (про раків)
Исшествіе — вихід
Исшивать, исшить — 1) зшивати, зшити; 2) вишивати, вишити
Исшильничаться — д. **Избездѣльничаться**
Исштопать — поцирувати
Исщепать — надерти, наколоти
Исщипать — 1) пощи(і)пати; 2) вискубти, поскубти (волосся, пір'я)
Исщупать — облапати, обмацати
И такъ — то, виходить, значить. — **И такъ далѣе** — то-що, і так далі
Италіанецъ, италіанка — італієць, італійка
Италіанскій — італійський
Итогъ — підсумок. — **Итого, въ итогѣ** — разом
Ишаковый — мулів, ослюків, віслюків
Ишакъ — мул, віслюк
Ишачій — мулячий, віслюковий
Ишь, ишь-ты — ач, бач, чи-ба!
Ищейка, ищея, ищейная собака — дойда, гонча

І.

Іезуитъ — єзуїта, єзуїт
Іерархъ — владика, єрарх
Іерей — с(ь)в'ященик, єрей
Іерейство — с(ь)в'ященство
Іеродіаконъ — єродиякон
Іеромонахъ — еромонах
Іорданъ — Йордан, Ордань
Іюль, -скій — липень, липець, липньовий, липцьовий, липневий, липцевий
Іюнь, -скій — червень, червець, червневий, червцевий, червньовий, червцьовий

К.

Ка — лиш, лишéнь, но
Кабакъ — шинóк, шиньóк, шин(ь)к, (здр.) — шин(ь)óчок, (шиньок з заїздом) — кóршма, (здр.) — коршмúця, орáнда
Кабала — невóля, кріпáцтво
Кабалистика — кабáла, кабалíстика
Кабалить, ся — кріпáчити, поневóлювати
Кабальный — кріпáцький, невíльницький
Кабаній — кнýрячий, кабáнячий
Кабанъ — 1) зоол. Aper — кнур, (вивалашаний) — кабáн. — **Дикій кабанъ** — дúкий кабáн, **вепр**, (здр.) — вéприк
Кабарга, зоол. Moschus moschiferus — кабардá
Кабацкій — шин(ь)ковúй, шинкáрський
Кабачить — шинкарювáти
Кабачникъ, ца — 1) шинкáрь, шинкáрка, (здр.) — шинкáрочка, корчмáрь, ка; 2) гультя́й, п'янúця
Кабашничать — гультяювáти, пія́чити, (іронично) — шинькувáти
Каблукъ — закаблýк, підбóр, кóрок
Каботажъ — поберéжна плавбá
Кабріолетка, кабріолетъ — кабрíтка, (проста) — бідá, бíдка
Кабушка — голóвка, гáлка, грýдка (кругла)
Кабы — як бú, колú-б, коб, кобú
Кавалерійскій — кавалєрíйський, комóнний, кíнний
Кавалерія — кавалєрія, кіннóта, комóнниця, кíнниця
Кавалерникъ, рос. Passiflora Juss — мýчениця
Кавалерская звѣзда, рос. Tribulus terrestris L. — колючкú, якорці
Кавалерскій — кавалєрський. — **К. цвѣтъ,** рос. Aquilegia vulgaris L. — голубкú, дзвінóчки, óрлики, оксамúт. — **К. шпоры,** рос. Delphinium consolida L. — сокиркú, комарóві нóсики, косáрики, гострýшки, косúрки, зáячі вýшка
Кавардакъ — 1) мішанúна; 2) гýща, фус, фýси; 3) розгордія́ж(ш), колотнéча
Каверза — кáверза, (частіше мн.) — кáверзи, фі(хви)ґлі, вúкрутні, підступи
Каверзить — коверзувáти, крутúти, підкóпуватися, звóди звóдити
Каверзникъ, ца — коверзýн, кáверзник, ця, крутíй, ка
Кавсякъ, ком. Julus terrestris — стонóга
Кавычки — лапкú (знак „ ")
Кагалъ — кагáл
Каголка, пт. Anas marila — кáчка (морська)
Кадило — 1) кадúло; 2) кадúльниця; 3) рос. Teucrium chamaedrys L. — чебрéць лісовúй, самосúл
Кадильный — кадúльний, кадúловий
Кадить — кадúти, курúти
Кадка, кадочка — діжка, діжечка, кáдіб, кáдовб, кáдуб, (на тісто) — дíжá, (з покришкою й замком) — бóдня, (широка на білизну) — бáлія, (на квас) — кваснúк, (на масло, сир) — фáса, фáска, (на мед) — лúпівка, (широка і низенька) — шаплúк, шир(і)итвас, перéріз, зрíзок
Кадочникъ — бóндарь (що робить діжки)
Кадыкъ — д. **Ядамово яблоко 2**, борлáк
Кадь — кáдуб, кáдівб
Кажденіе — кадíння, кáдження
Каждогодно — що року
Каждодневный, но — щодéнний, щодéнно, що дня́
Каждый — кóжний, кóжен, кáжний, кáжен, уся́кий. — **Каждый вечеръ, годъ, день, разъ** — що вéчора, щó рóку, що дня́, що дéнь, що рáзу, раз-у-рáз. — **Рѣшительно каждый** — кажнісінький
Кажется — здається, бáчиться, либóнь, мáбуть
Казакинъ — каптáн, козакúн, чумáрка, чемéрка
Казакъ — 1) козáк, (ласк.) — козáченько, (поб.) — козарлю́га. — **Запорожскій казакъ** — запорíжський, низовúй, січовúй козáк, низóвець, січовúк; 2) (ком.) Tytiscus marginalis — козачóк
Казарма — казáрма, (у запорожців) — курíнь, (гал.) — касáрня
Казарменный — казáрмовий, курíннúй
Казать — покáзувати, у(в)давáти
Казаться — здавáтися, покáзуватися, бáчитися, вбачáтися, видавáтися, вдавáти, подавáти, (неясно) — мрíти, мая́чити, мання́чити, бовваніти
Казацкій, казачій — козáцький, козáчий. — **Казацкій можжевельникъ,** рос. Juniperus Sabina L. — яловéць, мíсячник
Казачёкъ — козачóк
Казачина — 1) козакú, козáцтво; 2) козáччина
Казачка — козáчка
Казёнка — 1) прúпічок; 2) комíрка, комірчина, хúжа, хúжка, спіжáрня; 3) каю́та на байдакáх; 4) гýзка, гýзно
Казённый — скарбнúчий, казéнний
Казистый — показнúй
Казна — казнá, скарб, скарбнúця
Казначей — скарбнúк, скарбівнúчий
Казначейство — скарбнúця, скарбівня
Казначея — скарбівнúця, скарбівнúча
Казнить, ся — карáти, ся, стрáтити, скарáти, скатувáти, на гóрло скарáти, стя́ти
Казниться — мýчитися, карáтися
Казнохранилище — скарбнúця, скарбівня
Казнохранитель — скарбівнúчий
Казнь — кáра, карáння, скарáння, стрáта
Казовой — показнúй
Казусный — чудасíйний, чудернáцький
Казусъ — пригóда, окáзія, чудасíя
Кайма — 1) окрáйка, край, берегú; 2) лúштва, розвóди; 3) лямівка
Каймить — лямувáти, облямóвувати, обвóдити, підвóдити

Какаду, (пт.) Psittaous cristatus — какаду́, білий папу́га
Каково — 1) як, яко́во. — **Каково вамъ живётся** — як ся ма́єте?; 2) ач! чи-ба́! чи ти ба́!
Какой, каковой — яки́й. — **Какой-нибудь** — яки́й-не́будь, яки́й-будь, де́-який, де́-не-яки́й, аби́-яки́й, сяки́й-таки́й. — **Какой-то** — яки́йсь
Какорва, рос. Matricaria maritima — рома́н, роме́н, мару́на
Какъ — 1) як, як то; 2) коли́, як. — **Какъ будто, какъ бы** — бу́цім, на́че, нена́че, на́че-б, ніби, мов, не мо́в, либо́нь, ма́буть. — **Какъ бишь** — я́к бо, я́косъ, як це, я́к пак. — **Какъ бы не такъ!** — от-це але́, та ба́, де́ж пак, чому́ ні, чо́рта з два! — **Какъ бы то ни было** — як би там не було́; будь що бу́дь; хоч та́к, хоч та́к. — **Какъ видно** — зна́ти, мабу́ть, віда́й. — **Какъ вдругъ** — як о́сь, аж о́сь, коли ж це́, коли ра́зом, ра́птом. — **Какъ должно** — як тре́ба, як го́же, годи́ться. — **Какъ можно!** — хіба́ ж мо́жна, я́к то так, я́к мо́жна! — **Какъ много** — яко́го бага́то. — **Какъ нибудь** — як-не́будь, аби-як де́-як, сяк-та́к, аби-то. — **Какъ ни какъ** — як ни як, так чи ся́к. — **Какъ нарочно** — як на те́, як навми́сне. — **Какъ попало** — аби́ як, як-не́будь. — **Какъ придется** — як при́йдеться, як тра́питься. — **Какъ слѣдуетъ** — як слід, до ладу́, гара́зд, до́бре. — **Какъ скоро** — ско́ро, як тільки. — **Какъ-то** — а) я́кось, я́кось-то; б) я́к-то, а са́ме. — **Какъ угодно** — про ме́не, як зна́єте, як завго́дно. — **Не какъ** — нена́че. — **Какъ такъ?** — я́к то? — **Такъ какъ** — через те, що; тому́ що. — **Какъ только** — тільки що, но і д. **Какъ скоро.** — **Кое какъ** — аби́-як, як-не́будь, так-ся́к. — **Какъ есть** — зо́всім, цілко́м; чисто, а (напр. чи́ста мама)
Каламбуръ — каламбу́р, при́кладка
Каламенковый — калама́йковий
Калaненокъ — калама́йка
Каланча — ба́шта
Калачики, рос. Malva officinalis — проскуркі́, кала́чики
Калачъ — кала́ч
Календарь — кале(я)нда́рь
Каленіе — роспіка́ння, гартува́ння, сма́ження, пря́ження (про овоч)
Каленый — роспе́чений, гарто́ваний, пря́жений, сма́жений (про овоч)
Кали — пота́ш (р. поташу́)
Калиберъ, калибръ — калі́бер, ро́змір
Калильный — гартовни́й (про вогонь то-що)
Калина, здр. **калинушка,** рос. — а) Viburnum Opulus L. — кали́на, (здр.) — кали́нонька; б) V. Lantana L. — гордови́на, городови́на, горди́на, чо́рна кали́на
Калитка — хвіртка, фіртка
Калиточный — хвіртковий, фіртковий
Калить, ся — 1) роспіка́ти, ся; 2) гартува́ти, ся; 3) сма́жити, пря́жити, ся (про овоч)
Калиться — випорожня́тися, вика́люватися
Калій — вапне́ць, ка́лій
Калкунъ, калкунка, пт. Meleagris gallopavo — инди́к, инди́чка
Калкуній — инди́ч(ач)ий, индичи́ний
Каллиграфія — красно́пис, калі́ґра́фія
Калмыкъ — комли́к, калми́к, калму́к
Калмыцкій — комли́цький, калми́цький, калму́цький
Каломель — хлори́ста ртуть, соля́н, живе срібло
Калоша — ґальо́ш, ґальо́ші
Калуга — калю́жа, багно́
Калужница, рос. Caltha palustris L. — калю́жниця, лата́ття, жа́бник
Калуферъ, рос. Balsamita vulgaris або Tanacetum Balsamita L. — кану́пі(е)р
Калъ — 1) кал, по́слід, гі(в)мно́; 2) гній
Кальцинація — зва́пнення
Кальцинировать — перепа́лювати на ва́пну, ва́пнити
Кальцій — ва́пник
Кальщикъ — гартівни́к
Калѣка — каліка
Калѣчить — калічити
Калѣчный — каліка, скалічений, покалічений, калікува́тий
Каляканье — бази́кання, бала́кання, патя́кання
Калякать — балака́ти, патя́кати, гомоні́ти
Камбала, риба Plevronectes — ка́мбула, одноо́ка, одноб́очка
Камедь, Gummi — ка́медь, ґу́ма. — **Вишневая камедь** — глей, ґлей, клей
Камежникъ — камени́ще, кам'яни́ще
Камелекъ — комінок
Камелина, рос. Camelina — ри́жій
Каменика, рос. Rubus saxatilis L. — камени́ця, костяни́ця
Каменистость — каменя́стість, камени́стість
Каменистый — каменя́стий, камени́стий
Каменіе, каменье — каміння
Каменка — 1) ка́мінь (в ла́зні); 2) пт. Motacilla aenanta — пли́ска, сини́ця; 3) фарба Auripigmentum — золотокість
Каменный — кам'яни́й, камінний. — **Каменная липа,** рос. Phillyrea latifolia — чере́мха. — **Каменная соль** — ка́м'янка, кам'яна́, льодова́ сіль. — **Каменный домъ** — кам'яни́ця. — **Каменная стѣна** — мур. — **Каменный уголь,** Lithantrax — земляне́ ву́гілля, ву́гля
Каменоломня — каме(і)на(я)рня, камінолóмня, каменоло́мня
Каменоломщикъ — каменя́р, камі́ня́р, камінолóм, каменолóм
Каменотесъ — коміносі́чець, камінотéс
Каменщикъ — му́ляр
Камень — ка́мінь, (здр.) — каміне́ць, камінчик, камінючка, (поб.) — камінюка, (зб.) — каміння, ка́міняччa. — **Адскій камень,** Lapis infernalis — пеке́льний ка́мінь. — **Драгоцѣнный камень** — дорогоцінний, самоц(ь)вітний ка́мінь, самоц(ь)віт. — **Камень преткновенія** —

притичина. — **Краеугольный камень** — кутній, наріжний камінь. — **Мельничный камень** — камінь млиновий, жорен. — **Подводные камни** — клипні. — **Точильный камень** — брус, брусок, точило. — **Надгробный камень** — надгробок. — (Дрібний к.) — жорства, ринь, рінь, ріняк. — (З гострими краями) — скалкуватий. — (Що лежить плитами) — плитний. — (Камінці для играшки) — кремахи, креймахи, крем'яхи
Каменѣть — кам'яніти
Камердинеръ — покойовок, покойовий, камердинер
Камеристка — покоївка, покойова
Камешекъ — камінець, каміньчик
Камзолъ — камізелок, камізелька, куцина
Камилавка — 1) підкапок (у ченців); 2) комилавка
Каминъ — комінок, камін
Камнище — камінюка
Кампанія — похід, кампанія
Камфара, Camphora — камфора, камхвора
Камфорка — 1) фо(а)єрка; 2) камфорка
Камышевый — комишовий, очеретяний
Камышникъ — 1) комиші, очереті; 2) пт. Parus biarmicus — очеретянка
Камышъ, рос. Arundo phragmites — очерет, комиш, (молодий) — спичак, (ц(ь)віт) — палки
Канава — рів, рівчак, канава, фоса, (круг села) — дільниця, (для збігу води) — ри(н)шток
Каналъ — 1) канал, перекіп, канава; 2) протока; 3) (анат.) — жила, провід; 4) спосіб, засіб
Канальный — канальський, канальний
Канальскій — паскудний, шальвірський
Канальство — паскудство, шальвірство
Каналья — поганець, паскуда, непотріб, шальвір
Канапе — канапка
Канарейка, пт. Fringilla Canarica — канарка, (самчик) — кенар
Канатъ — канат, линва, мотуз, (для порона) — кодола, (тягати копиці) — волок
Канва, канвейный — канва, канвовий
Кандалы — кайдани, залізо, закови, путо, (дерев'яні) — колодки, скрипиці, диби
Канделябръ — с(ь)вітильник, канделябр
Кандыкъ, рос. Erythronium Dens Canis L. — собачки
Каникулы — вакації
Каникулярный — вакаційний
Канитель — тяганина
Канифасъ — димка
Канифоль — живиця, калифонія
Канонада — гарматне стріляння, канонада
Канониръ — гармаш, пушкарь
Каноникъ — канон(і)ик, крилошанин
Канонъ — канон
Кантонистъ — кантонист(а)
Кантъ — 1) канта; 2) кант, лямівка, беріг
Канунъ — 1) переддень. — **На канунѣ** — в переддень, на передодні. — **Канунъ базара** — підторжа. — **Канунъ Рождества Христова** — с(ь)в'ятий, с(ь)в'ят вечір, багата кутя. — **Св. Крещенія** — голодна кутя. — **К. Новаго года** — щедрий вечір, меланки; 2) коливо
Канура — 1) будка, халабудка (для собак); 2) цюпка (маленька кімната)
Кануть — 1) капнути, крапнути; 2) пропасти, зникнути, потонути, упірнути
Канцеляристъ — канцеляриста, писарь, (нижчий) — підканцеляриста, підписарь, писарчук
Канцелярія — канцелярія, писарня
Канцелярное, канцелярское сѣмя — 1) (ком.) Coccus — червець; 2) (по)сіпаки, (по)сіпацький рід, (по)сіпацьке кодло, чорнильна віра, душа
Канюкъ, (пт.) Strix scops — каня, (поб.) — канюка
Канючить — канючити, циганити
Кананіе — капання, крапання, капіж
Капать — капати, крапати, накрапати, капотіти
Капелька — крапелька, капелинка, капелиночка, крапелиночка
Капельный — 1) краплистий; 2) малюсенький, манюсенький
Капиталистъ — грошовитий, багатирь, капиталіст(а), дука
Капиталъ — 1) гроші, грошва, скарб, капитал; 2) стовп, іста (основний капитал). — **Наличный капиталъ** — готові гроші, готівка, готови(з)на
Капитальный — 1) капиталовий; 2) грошовитий; 3) коштовний, цінний; 4) капитальний, головний
Капитанъ — капитан
Капи(ю)шонъ — відлога, кобка, богородиця, дармові(и)с, каптур
Капище — капище, божниця (идольська)
Капканъ — самолов, ступиця, лабети, (на дрібного з(ь)віря) — хапка, лапка, пастка, (на птиць) — сільце
Капли — каплі, краплі
Капиллярность — капилярність, волосність, волосінність
Капиллярный — капилярний, волосний, волосінний
Каплоухій — короткоухий, клаповухий
Каплунить — харашати, каплунити
Каплунъ — каплун
Каплюжка — п'яничка
Капля — капля, крапля, цята
Капнуть — капнути, крапнути
Капотъ — капот
Капризникъ — вередун, химерник, вередій, вередник, вигадько, перебендя
Капризничать — вередувати, капризувати, вигадувати, бришкати, ґедзкатись, химерувати, норовитися, примхати, перебендювати
Капризный — вередливий, вигадливий, химерний, примхливий, капризний
Капризъ, (мн.) **капризы** — вередування, капризи, примха, примхи, норови, брик, витребеньки, витівки, забаганки

Каприфолій, росл. — козолúст, Caprifolium
Капуста, кочанная капуста, рос. Brassica oleracea L. — капýста, (мн.) — капустú. — **Цвѣтная капуста,** Brassica oleracea Botrytis v. Pompejana L.; Cauliflora — кучеря́ва капýста, ц(ь)вітýха; (порубана) — січена, крúшена, шаткóвана капýста. — (Молода для садження) — росáда
Капустный — капýстя́ний
Капуть — капýт, крáй, кінéць
Капуцинъ — 1) капуцúн; 2) рос. Teucrium majus, Tropaeolum majus L. — красóля, красýльки; 3) (зоол.) Simia capucina — мáвпа американська
Кара — кáра, карáння, кáрність
Карабинъ — карабúн
Карабкаться — дéртися, дрáпатися, дрáтись
Каравай — 1) хліб, бухáн, буханéць; 2) круг, голóвка. — **Каравай сыру** — круг сúру; 3) (на весіллі) — коровáй. — **На чужой каравай рта не раззѣвай, да свой затирай** — на чужúй коровáй очéй не поривáй, а свій дбай
Караванъ — каравáн, вáлка
Караганъ, Varietas canis vulpis — лисúця степовá
Карагатка, Anas rutila — кáчка червóна
Каракатица, Sepia officinalis — каракáтиця
Караковый — кáрий, карогнідий
Каракуля — кривýля, (здр.) — кривýлька, карлю́чка. — **Писать каракулями** — писáти кривýлями, дря́пати, ,ґрамýзгляти, бáзграти. — **Каракули подметныя** — якірці (у запорожців)
Каракуль — смýшок, карáкуль
Каракушки, каракушкомъ — рáчки
Карандашъ — карандáш, оловéць (р. олівця́)
Караніе — карáння
Карантинъ — карантúн
Карапузикъ — карапýз, карапýзик, опéцок, котúгорошок
Карась, риба Cyprinus carassius — карáсь
Каратель — карáтель, кáрник
Карательный — кáрний
Карать — карáти
Караулить — вартувáти, пильнувáти, чатувáти
Караулка — сторóжка, вартíвня
Карауль — 1) сторóжа, вáрта, чáти. — **Стоять на караулѣ** — бýти на вáрті, вартувáти; 2) **Карауль!** — ґвáлт! рятýйте! прóбі! хто в Бóга вірує, рятýйте! — **Кричать карауль** — кричáти прóбі! на ґвáлт кричáти, ґвалтувáти
Карауленіе — вартувáння
Караульный — вартовúй, вартівнúк, стóрож. — **Начальникь караула** — вартівнúчий
Карачунъ — капýт, кінéць, смерть
Карбункуль — 1) кáмінь Carbunculus — іскрик, карбýнкул; 2) (мед.) карбýнкул
Карбышъ, (зоол.) Mus cricetus — хом'як
Каргаль, (пт.) Anas tadorna — пірнúкоза, чúрка, цирáнка, чирúнка
Карда — греблó
Карета — карú(ó)та, берлúн, ридвáн, карýца, коч
Каретникъ — 1) коліснúк, стéльмах, возівнúк, 2) возóвня, возíвня
Карикатура — карикатýра, потвóра, кривýнда
Карій — кáрий. — **Съ карими глазами** — карооќий
Карканіе — кря́(а)кання, крýкання, кáркання
Каркать — кря́(а)кати, крю́(у)кати, кáркати, кáвкати
Каркашунъ, рос. Aristolochia Clematilis L. — филíльник, филíйник, филóнник
Каркинъ — рак (хвороба)
Карликъ — кáрлик, куцáн, куцáк, курдýпель
Карлукъ — карю́к, карýк
Карлушина, рос. Rhamnus frangula L. — крушúна
Кармазинъ — кармáзин
Кармазинный — кармáзиновий
Карманный — кишенькóвий, кишéньовий. — **Карманныя деньги** — похіпнá копíйка
Карманъ — кишéня. — **Пустой карманъ** — порóжня кишéня. — **Держи карманъ!** — наставля́й кишéню! оввá!, не діждеш! — **Не по карману** — не по грóшах
Карминный — кармазúновий, бакáновий
Карминъ — кармáзин, бакáн
Карнаваль — карнавáл, зáпусти, пýщання на мáсниці
Карнизъ — залíм, карнúз, ґзимс, (під дахом) — піддáшок, (коло печі) — примýрок
Карповый — кóроповий, сазáнячий
Карпъ, риба Cyprinus carpio — кóроп, (особливої породи) — сазáн
Карре — батáва, батовá
Карта — кáрта, (здр.) — кáртка, (ґеоґрафічна) — кáрта, мáпа. — **Карта пиковая, трефовая, бубновая и червонная** — винóва карта (або) винó; жирóва кáрта (або) жир, хрестú; дзвінкóва кáрта (або) дзвінка; чирвóва кáрта (або) чúрва
Картавить — гаркáвити
Картавленіе — гаркáвіння
Картавость — гаркáвка, гаркáвість
Картавый — гаркíвка, гаркáвець, гаркýша
Картежникъ — кáртник, картя́р, -ка
Картежничать — картя́рити
Картежный — картя́рський
Картежъ — картя́рство
Картечь — картéча
Картина — картúна, óбраз
Картинка — малю́нок, образóк, кýнштик
Картинный — картúнний, мальовнúчий
Картишки — кáрточки
Картонъ — кардóн, бібýла
Картонный — кардóнний, бібýловий
Картофелина — картоплúна, картопелúна
Картофель, рос. Solanum tuberosum L. — картóпля, картóфля, картóхля, бýльба, барабóля (америкáнка, жóвта, сúня і т. и.)

Картофелька — картóп(ф)елька, барабóлька
Картофельный — картóпляний, картофляний
Карточка — кáртка, кáрточка
Карточный — кáрточний, картярський
Картузъ — 1) пáчка. — **Картузъ табаку** — пáчка тютюнý; 2) картýз, кашкéт
Карусель — рéлі, крутілка
Каршá — корч, (частіше мн.) — корчі
Каряка — роскаряка
Карячить, ся — 1) карячити, ся, роскарячувати; 2) кобенитися, опинáтися
Касаніе — торкáння, доторкáння, дотикáння, черкáння
Касательный, но — дотичний, що тичиться; дотично (чого), що до...
Касатикъ, росл. — півники, Iris germanica
Касаться — торкáтися, доторкáтися, дотикáтися, черкáти, ся; зачіпáти. — **Что касается меня** — що тичиться до мéне, що до мéне. — **Это мало меня касается** — це мáло менé обхóдить
Каска — шишáк, кáска
Каскадъ — водоспáд, каскáд
Касса — 1) кáса; 2) скарбниця, д. **Казначейство**, (у старих міських урядів) — скринька
Кассировать — касувáти
Кассиръ — кáсір
Кастаньеты — брязкало, брязкітка
Кастелянша — кастелянша, клюшниця
Касторовое масло — олійок рециновий, рецина
Кастраторъ — валашáл, холощій, кастратор, завертáйло (що завертає бугаїв)
Кастратъ — вáлах, скіп, скопéць, обрізáнець, кастрáт
Кастрировать — д. **Валошить**
Кастрюля — кострýля, мідниця, рóндель, рондéльок
Катавасія — 1) каташáсія; 2) бýча, колотнéча
Катакомбы — катакóмби
Каталогъ — спúсок, катал(ь)óґ
Катальный — вальківний
Катальный станокъ — вальківниця, маґель
Катаніе — 1) катáння, (з гори) — спускáння; 2) качáння (качáлкою), маґлювáння (маґлем); 3) сковзáння, кóвзання (на льодý); 4) гони (човнáми)
Катаракта, катарактъ — полýда
Катаръ (у носі) — нéжить, (в бронхах) — хрипóти; катар
Катать, ся — 1) котити, точити; 2) катáтися, їздити, гонити (чим); 3) качáтися. — **Катается со смѣху** — с(ь)міється, аж за бóки берéться; 4) качáти (білизну), маґлювáти (маґлем); 5) росплíскувати (метали), бити, валити, валяти (вовну); 6) гойдáти, гóйдатися
Катафалкъ — мáри, катафáльк
Категорія — рóзділ, категóрія
Катеръ — байдáк, (менший трохи) — дуб, (у запорожців) — чáйка
Катить, ся — котити, ся, точити, ся
Каткій — котючий
Каткость — котючість
Катокъ — 1) качáлка; 2) вальківниця, мáґель, (в ньому качалка) — маґільниця; 3) грудобій, катóк; 4) котóк (молотити хліб), (на гармáні) — гармáнка; 5) кóвзанка, скóвзанка, кóвзалка, скóвзалка
Католикъ — катóлик
Католицизмъ — католицтво
Католическій — католицький
Католичка — католичка
Каторга — кáторга
Каторжникъ, ный — кáторжний, на
Катръ, рос. Serratula tinctoria L. — серп, будячóк, страхополóх
Катушка — цівка, мітниця (нитóк)
Катышъ — балáбуха, гáлка
Каурый, каурка — булáний, булáнко
Каучукъ, каучуковый — резина, ґýма, резиновий, ґумóвий
Кафтанецъ, кафтанишко — каптанéць, жупанóк, свитинка
Кафтанъ — каптáн, каптанина, жупáн, жупанина, черкéска, (простого сукна) — свита, свитина
Качалка — 1) колиска; 2) гóйдан(л)ка, крісло; 3) нóші
Качаніе — хитáння, колихáння, гóйдання, колисáння
Качать, ся — 1) хитáти, ся, колихáти, колисáти, коливáти, гойдáти, ся; 2) качáти, помпувáти; 3) теліпатися, мотáтися
Качель — орéля, рéлі, гóйдалка, гóйданка
Качество (про живу тварь) — вдáча, (про тканину) — добрóтність, добротливість, (про иншу річ) — якість; прикмéта
Качественный — прикмéтний, якостний
Качка — хитáння, хибáння, гóйдання
Качкій — хиткий, хибкий, хисткий
Качкость — хиткість, хибкість, хисткість
Качнуть, ся — хитнýти, колихнýти, ся
Качокъ — пóхит
Каша — 1) кáша; 2) рос. Achillea millefolium L. — деревій, крівáвник, серпоріз
Кашеваръ, ка — кашовáр, ка
Кашель — кáшель, бухикання
Кашемировый — кашмирський
Кашемиръ — кашмир
Кашица — кáшка, кулéшик
Кашлюнъ — бухикало
Кашляніе — кáшляння, бухикання, кахикання
Кашлять, кашлянуть — кáшляти, бухикати, кахикати, бухикнути, кахикнути
Кашникъ — кашник, (здр.) — кашничóк
Каштанъ, рос. Fagus castanea, **каштановый** — каштáн, каштáновий
Кащей — 1) кістяк; 2) кащéй (в російських казках); 3) скнáра, скупердяга
Каяніе — каяттé, кáяння
Каяться — кáятися, покýтувати
Каөедра — 1) катéдра; 2) казáльниця, проповідниця, амбóна

Каѳолическій — всес(ь)вітній
Квадратный — квадратóвий
Квадратъ — квадрáт
Кваканье — кýмкання, кря́кання
Квакать (про качок) — кря́(а)кати, кáхкати, (про жаб) — крю́кати, кректáти, кýмати, кýмкати
Квакуша — кря́кавка, кря́чка (качка), кряќуша (жаба)
Квартира — квартúра, кватúра, стáнція
Квартирантъ — квартирáнт, комірник
Квартировать — квартирувáти, в підсусідках, у комірному жити
Кварцовый — кварцьóвий, кремінкóвий
Кварцъ — крéмінка, кремінúця
Квасить — квáсити
Квасной — квасний, квасовий
Квáснуть — квáснути, кúснути
Квасцоватый — галунувáтий
Квасцовый — галунóвий
Квасцевать — галýнити
Квасцы, Alumen — галýн, (здр.) — галунéць, галýнчик
Квасъ — квас, (хлібний) — сирівéць, (з яблук) — піспа
Квасы — 1) гýща сирівцю; 2) кушнірський квас
Кваша — запáра, опáра; квáша (їжа)
Квашенникъ — віко (в діжі)
Квашня — діжá
Кверху — догорú
Кве́ршлагъ — поперéчний хіднúк
Квитанція — квит, квитóк
Квитаться — квитувáтися
Квитъ, (або) **квиты** — квит, квіт, плáтні (з ким)
Кегли, кегля — крáглі, скрáклі, крáклі, скракóль
Кедровка, пт. Corvus cargocatactes — кря́чка
Кедръ, рос. Pinus cedrus — кедр, кедрúна
Келарница, келарня — комóра, комірка, хúжа, хúжка, спіжáрня
Келарство — шафáрство
Келарь — кéларь, шафáрь, клю́шник
Келейникъ — келíйник, слимáк
Келейно — на самоті, самотóю, нúшком, кéлійно
Келейный — 1) кéлійний; 2) таємний
Келія, келья — кéлія
Кеньги — кúнді
Кервель, рос. Scandix cerefolium L. — теребýля, трембýлька
Керкать — кі(й)ркати, кі(и)рчáти
Кèросинка — гаснúця, ґаснúця, газнúця, ґазнúця, ґазíвка, газíвка
Керосинъ — гас, ґас, ґаз, карасúн, нáфта
Кесарь — кéсарь, цісарь
Кефаль, риба Magel — лобáнь, лобáс
Кибитка — 1) бýдка, халабýдка; 2) бричúна, бідка, намéт, шатрó
Кивать — кивáти, хитáти
Киверъ — кашкéт
Кивокъ — кив
Кивотъ — 1) ковчéг, кивóт; 2) кіóта, божнúк, божнúця
Кидальщикъ — кúдальник
Киданіе — кúдання
Кидать, ся, кинуть, ся — 1) кúдати, ся, кúнути, ся, майнýти, шатнýти, ся, (юрбою) — сýнути; 2) покидáти, лишáти, залишáти, занехáювати
Кидкій — 1) кидкúй; 2) швидкúй, жвáвий, хапкúй, хаплúвий, скваплúвий, похіпнúй, мотóрний; 3) лáсий, хтúвий
Кизилевый — деренóвий. — **Кизилевка** — деренíвка
Кизиль, рос. Cornus mas L. — дéрéн
Кика, кичка — очíпок, кúчка
Кики, рос. Zea mays L. — кукурýза, кіяхú, пшенúчка, пшíнка
Кикимора — марá, дíдько, потвóра
Кила — 1) мед. Hernia — гилá, ґилá; 2) ґýля, морґýля (на дереві)
Килавый — ґúлавий, ґилýн
Килевать — килювáти
Килевой — килевúй
Килечный — кúльковий
Киль — киль, трам
Килька — кúлька
Кильшоногій — клишонóгий
Килякъ — 1) ґúлавий, ґилýн; 2) кнýр
Кимвалъ — цимбáли
Киминъ, рос. Cuminum Cyminum L. — кмі(и)н
Кинамонъ, рос. Cinnamonum Burm. — цинáмон
Кинжалъ — кин(д)жáл, чингáл
Киноварь, Cinnabaris — цінóбра
Киновія — кинóвія, манастúрь, брáцтво
Кипа — пáка, пáчка, в'я́зка, (тютюну листового) — папýша
Кипарисный — кипарúсовий
Кипарисъ, рос. Cupressus sempervirens — кипарúс, цúприс
Кипень — окріп; 2) джерелó, жерелó
Кипный — пачковúй
Кипоносъ — пачкáрь
Кипрей, рос. Eoilobium angustifolium L. — плакýн, льонóк
Кипучесть — кип'я́чість
Кипучій — кип'я́чий
Кипѣлка — вапнó (гашене), вáпна
Кипѣніе — кипіння
Кипѣть — кипіти, шумувáти, (про вапно) — мусувáти, (дуже) — клекотáти, (пускаючи бульки) — бýлькати, булькотіти
Кипятильникъ — казáн, чавýн
Кипятить, ся — 1) гріти, ся, кипіти, (молоко) — пря́жити, пáрити; 2) лютувáти, запаля́тися
Кипятокъ — окріп, вар
Кипяченый — грітий, перевáрений, (про молоко) — пря́жене, пáрене
Кираса — пáнцирь
Кирасирскій — пáнцирний, панцéрний
Кирасиръ — пáнцирник, панцéрник
Кирка́ — копанúця, мотúка; оскáрд
Ки́рка — кúрха
Кирказонъ, рос. Aristolochia clematitis L. — филíйник, филóнник, цáрська борíдка
Кирпичникъ — цегéльник
Кирпичный — цегéльний, цеглянúй. — **Кирпичный заводъ** — цегéльня. — **К. цвѣтъ** — цегля́стий кóлір

Кирпичъ — це́гла, (одна штука) — цегли́на, (здр.) — цегли́нка, (перепалений) — залізня́к, (недопалений) — недо́пал, (непалений) — сире́ць, (з пе́чі) — печи́на, (гнойовий) — ќізя́к, (з глини і соломи) — лимпа́ч
Киса́ — киса́, капшу́к, гама́н
Ки́са — ки́ця
Кисейный — серпа́нковий
Кисель — кисі́ль, (здр.) — кисе́лик, (з яблук) — кисели́ця. — **Овсяной кисель** — жур, джур. — **Кисель морской,** Medusa-морське́ се́рце
Кисельный — киселе́вий
Кисетъ — гама́н, кисе́т, кали́тка
Кисея — серпа́нок, серпа́нка, си́тко
Киска — ки́цька, кицю́ня
Кислить — кисли́ти, ква́сити
Кислица, рос. Oxalis Acetosella L. — за́ячий щаві́й, щаву́х
Кисличный — щавле́вий, щавієвий
Кисло — ки́сло, ква́сно
Кисловато — кисля́во
Кисловатый — кисля́вий, кисло́ватий
Кислородный — кисе́нний
Кислородъ, хим. Oxygenium — ки́сень
Кислость, кислота — ки́слість, (хим.) — квас, кислота́. — **Сѣрная кислота** — вітрого́ль, сірчани́й квас
Кислушка — кисли́ця, кисли́чка
Кислый — ки́слий, квасни́й, (дуже) — кислю́чий. — **Сдѣлать кислую мину** — скриви́тися
Кислѣть, киснуть — кислі́ти, квасні́ти, ки́снути, ква́снути
Кислятина — ки́слощі
Кистень — кисте́нь, обушо́к
Кистистый — грони́стий
Кисточка — ква́чик, мази́лко, помазо́к, пе́нзлик
Кисть — 1) (руки) — кисть (долоня з пальцями); 2) (ягід, зерна) — гро́но, гро́на, ґро́но, ке́тяг, ки́тяг, ки́тиця, (проса) — во́лот, волото́к, во́лоття, (очерету) — куни́ця, (кукурузи) — поча́ток, кача́н, кія́х; 3) (з ниток) — ки́тиця, кута́с, (здр.) — ки́тичка, кута́сик; 4) (з щітини або шерсти) — щітка, квач, (здр.) — ква́чик, мази́ло, (здр.) — мази́лко, помазо́к, пе́нзель, (здр.) — пе́нзлик
Кись-кисъ — киць-ки́ць! ки́цю(і)-ки́цю(і)!
Китайка, китайчатый — кита́йка, кита́йковий, кита́йчатий
Китовый — китови́й
Китель — ки́тель, полотня́нка, катана́шка
Кить, зоол. Cete — кит
Кичиться — чва́нитися, бундю́читися, пиша́тися, пиндю́читися
Кичливость — чвань, чванли́вість, чваньковитість
Кичливый — чванли́вий, чванькува́тий, бундю́чливий, чваньковитий
Кишечный — кишко́вий
Кишка — ки́шка. — **Прямая кишка** — ку́тня ки́шка, кутни́ця, гузня́нка. — **Кишкою** — ключе́м, ни́зкою
Кишмишъ, Vitis vinifera apurena — кишми́ш
Кишнецъ, рос. Coriandrum sativum L. — коля́ндра, коле́ндра
Кишѣніе — кищіння
Кишѣть — киші́ти, комаши́тися
Кій — ки́й, киьо́к, ґирли́ґа (в чабанів)
Кіевъ, кіевлянинъ, ка, кіевскій — Ки́їв, кия́нин, кия́нка, ки́ївський
Кладбище — кладови́ще, гробови́ще, гробки́, могилки́, кла́двище, цви́нтарь, церкови́ще, (старе) — погре́бище
Кладбищенскій — кладвища́нський, цви́нтарний
Кладеный — 1) кла́де(я)ний, покла́де(я)ний; 2) вала́шений, ви́холостаний
Кладень — підва́лина
Кладовая — комо́ра, (здр.) — комі́рка, комірчи́на, спіжа́рня, шпи́хлір
Кладчикъ — кладі́льник, кладі́й
Кладъ — скарб
Кладь — 1) кладь, вага́; 2) кла́дка
Кланяться — кла́нятися, (у)вклоня́тися. — **Кланяться чѣмъ** — дарува́ти що
Клапанъ — хли́павка, хлипе́ць, кля́пка. — **Съ клапанами** — хлипко́ваний
Кларнетъ — кларне́т
Классическій — класи́чний
Классифицировать — класифікува́ти
Классный — 1) класови́й, клясови́й, 2) ранґови́й
Классъ — 1) ві́дділ, ро́зділ; 2) клас, кля́са; 3) стан, ранг(ґ)а
Класть, ся — 1) кла́сти, ся, поклада́ти; 2) не́сти́ся (про кури); 3) валаша́ти, виклада́ти; 4) цінува́ти, кла́сти ціну — **Класть на щетахъ** — виклада́ти на рахі́вни́ці, ки́дати на рахі́вни́ці. — **Класть земные поклоны** — би́ти земні́ покло́ни
Клеваніе — клюва́ння, клю́кання, дзю́бання, дзьо́бання
Клевать, ся — клюва́ти, ся, дзю́бати, дзьо́бати, клю́кати
Клевачъ — оска́д, оска́рда
Клеверъ, рос. Trifolium — ка́шка, конюш(ч)и́на. — **Клеверъ красный,** T. pratense L. — конюши́на, іва́сик, в'язи́ль, дятлови́на, троя́н, трой-зі́лля. — **К. бѣлый,** T. repens L. — хреща́тий барві́нок, хре́стики, ли́шки
Клевета — на́клеп, обмо́ва, поклі́п, погові́р
Клеветать — клепа́ти, накле́пувати, обмовля́ти
Клеветникъ, ца — обмо́вця, покле́пник, ця, наво́дник, ця
Клевретъ — приспі́шник, прибі́чник, похлі́бець
Клевцы — зубці́ (в борони)
Клевъ — клюва́ння
Клегтаніе — кле́кіт, клекта́ння
Клегтать — клекота́ти, буркота́ти
Клееватый — (ґ)клеюва́тий, липки́й
Клеевой — (ґ)клейови́й, каруко́вий
Клееніе — клеї́ння, кару́чіння
Клеенка — цера́та, вощанка
Клеенчатый — цера́товий
Клей — клей, ґлей, кле́йстер (з борошна), пі́спа (з житного борошна) — **Столярный, рыбій клей** — карю́к, кару́к

Клейкій — клейки́й, липки́й, держки́й, беручки́й

Клейкость — кле́йкість, ли́пкість

Клеильщикь, ца — клеїльник, кару́чник

Клейменіе — зна́чіння, таврува́ння, штемпува́ння

Клейменный — зна́чений, таврóваний, штемпóваний

Клеймить — значи́ти, таврува́ти, штемпува́ти

Клеймо — клейнó, знак, таврó, штемп. — (Знаки́ на вуха́х в овець): притьмó —, скісок \, порóтина | , стрілка V, ку́лька O, єрле́ць > або <, ви́щик (, пічка |_, сорóча ла́пка /|\ , підрізка, (підрізують пів уха); (у птиць) — порóтина

Клейстеръ — кле́йстер, піспа

Клеить, ся — кле́їти, ся, кару́чити, ся

Клекъ — 1) жа́бур, жабури́ння; 2) гультя́йство, поганці

Кленъ, рос. Acer platanoides L. — клен, (в піснях) — клен-дре́во, (здр.) — кленóк, (деревина) — клени́на. — **Кленъ нѣмецкій**, A. Pseudoplatanus L. — я́вір

Клепало — д. **Било 1**

Клепать — клепа́ти

Клепка — 1) клепа́ння; 2) кле́пка

Клёстъ, клестовка, пт. Loxia curvirostra — кривоніс

Клецка — галу́шка

Клешня, Chela — клешня́, (мн.) — кле́шні (у рака)

Клещакъ, ком. Forficula — ши́(і)павка

Клещевина, рос. Ricinus communis L. — рай-де́рево, дрисли́вий біб

Клещеногій — клишонóгий, чевернóгий

Клещи — кліщі, обце́ньки, рак, (дерев'яні) ле́щата

Клещинецъ, рос. Arum maculatum L. — козя́ча бородá

Клещъ, ком. Acorus redivivus — кліщ

Кликаніе — кли́кання, гука́ння

Кликать — кли́кати, гука́ти

Кликаться — перегу́куватися

Кликуша — кликли́виця, причи́нна, наві́же́на, навіснá, біснува́та

Кликъ — крик, гук, гука́ння

Климатъ — клима́т, підсóння

Клинить — 1) клинцюва́ти, клинува́ти; 2) плішити, заплішувати

Клинокъ — 1) кліне́ць, кли́нчик, плішка, за́плішка; 2) лізко, залізко (шаблі)

Клинообразный — клинува́тий, клинцюва́тий

Клинцовать — клинцюва́ти

Клинчатый — клинува́тий

Клинъ — кли́н, (залізний) — глобá, (для конопачення) — глобня́, (дерев'яний) — за́плішка, плішка

Клирикъ — кли́рик, приче́тник, кунді́й

Клиросъ — кри́лас

Клиръ — клир

Клистиръ — проми́вка; левати́ва

Клиторъ, анат. Clitor — семе́ник, ка́чка, скоботень, пи́поть

Кличанинъ — гучóк, кли́кач

Кличка — прі́звище, прі́звисько

Кличъ — пóклик, клич

Клобукъ — капту́р, (а власне) — намітка (черне́ча)

Клокастый — кудла́тий, пелеха́тий

Клокатить — ку́длати, кудóвчити, па́тлати

Клокотаніе — кле́кіт, клекотіння

Клокотать — клекотіти, булькотіти

Клокъ — пук, жмут, жму́тик, па́смо, (волосся) — чуб, пе́лех, (у запорожців) — оселе́дець, (з сіна на вилах) — нави́лок, нави́льник, нави́лля, шматóк, кла́поть, (здр.) — кла́птик

Клонить, ся — 1) хили́ти, нахиля́ти, гну́ти, ся, схиля́ти, ся. — **Къ чему это клонится?** — до чóго вонó йде́ (або йдеться?); 2) наближа́тися

Клопецъ, рос. Alectorolophus crista galli — бубóвни́к, бря́згітка, коноплі́яник, липчи́ця

Клоповій — блощи́чий

Клоповникъ, рос. Ledum palustre L. — багнó, болóтник, головолі́м

Клопъ, ком. Cimex — блощи́ця. — **Безкрылый древесный клопъ**, Pyrrhocoris aplerus — кова́лик

Клотъ — га́лка, я́блуко

Клохтаніе — квокта́ння

Клохтать — квокта́ти

Клохтунья — квóчка

Клочёкъ — шматóк, жму́тик, чубóк, кла́птик. — **Клочки** — клóчча

Клубить, ся — клубота́ти, ся, ви́хорити, ся

Клубника, рос. Fragaria collina hortensis — полуни́ця, полуни́ці

Клубниковка — полуни́цівка

Клубничникъ — полуни́шник

Клубничный — полуни́цевий, полуни́шний

Клубный — клубкови́й, клубови́й

Клубъ — 1) клубóк; 2) клуб, клюб

Клумба — грядка (квіток)

Клуша — 1) пт. Corvus monedula — га́лка, (зб.) — га́лич.; 2) квóчка

Клы — 1) (і)и́кли; 2) пазурі́, острóги́ (у півнів)

Клыкастый — (і)икли́стий, (і)икла́стий, (і)икла́тий

Клыкъ — (і)и́кла, (мн.) — (і)и́кли

Клѣтка — 1) клітка, (для свійської птиці) — кóець, ку́ча, (для свиней) — куча, саж; 2) (в тканині) — ка́рта, ґра́тка, кра́тка

Клѣточка — кліточка, комі́рка

Клѣтчатка, анат. Tela cellulosa — плівá. — **К. подкожная** — ніздря́

Клѣтчатый — карта́тий, карта́цький, к(ґ)ратча́тий, к(ґ)ратча́стий

Клѣть — комóра, комі́рка, комі́рчи́на, хи́жа, хи́жка

Клювъ, Rostrum avium — дзюб, дзьоб

Клюка — 1) кóстур, (загострений) — клю́чка, (з булавою) — кові́нька, дру(ю)чок; 2) кочергá, коцюбá (залізна на заводах); (гірн.) — óжог

Клюква, рос. Vaccinium oxycoccus L., Oxycoccus palustris Pers. — журави́на, клю́ква

Клюковатый — ключкува́тий, карлю́чкуватий

Клюковный — журави́нний, журахви́ний
Ключевина — мо́чар (від непроточного джерела)
Ключевой — 1) ключови́й, від ключа́; 2) джерело́вий, джере́льний, кринйи́ш-ний
Ключица, анат. Clavicula — ду́жка, пе́ре-пело
Ключникъ — клю́шник, шахв(ф)а́рь
Ключница — клю́шниця
Ключъ — 1) ключ, (здр.) — клю́чик; 2) джере-ло́, жерело́, (здр.) — джере́льце, жи-ве́ць, криничо́вина і д. **Источникъ.** — **Бить ключемъ** — джерело́м би́ти, ри́-нути. — **Кипѣть ключемъ** — клекоті́ти. — **Богатый ключами** — джере́листий
Ключъ трава, рос. Salvia aethiopis L. — ведме́же у́хо, дивина́, ба́бки, ра́н-ник
Клякса — пля́ма
Клянчить — каню́чити, морочи́ти
Кляпикъ — книп, книпе́ць
Кляпоносый — плесконо́сий
Кляпцы — лабе́ти, самоло́в, ступи́ця
Кляпъ — за́тичка, цу́рка. — **Кляпъ тебѣ въ ротъ** — цить! зась! щоб тобі заці-пило
Кляпышъ — за́стіжка, шпо́нька
Клясть — кля́сти́, проклина́ти
Клясться — присяга́ти, ся, заприсяга́ти, ся, клясти́ся, Богом с(ь)відчитися, біг-ма́тися
Клятва — 1) клятьба́, при́сяга, божі́ння; 2) проклін, прокльо́н
Клятвенно — під при́сягою, за при́сягою, присяга́ючись
Клятвенный — прися́жний, під при́сягою
Клятвопреступленіе — кривопри́сяга
Клятвопреступникъ, ца — кривоприся́жник, ця, кривоприся́жця
Кляуза — кля́уза, ка́верза; карлю́чка
Кявузить — крути́ти, коверзува́ти
Кляузникъ — крутій, крута́рь, коверзу́н, карлю́чник
Кляча, клячонка — шка́па, шкапи́на, шкапі́ка, пати́ка, хабе́та, шов-ля́га
Книга — кни́га, кни́жка. — **Книга для чтенія** — чи́танка. — **К. метрическая** — ме́три-ка. — **К. поминальная** — гра́матка. — **К. родословная** — кни́га родово́ду
Книгопечатаніе — друкува́ння
Книгопечатникъ — друка́рь
Книгопечатня — друка́рня
Книгопродавецъ — книга́рь
Книгопродавческій — книга́рський
Книгохранилище — книгозбі́рня
Книжечка — книжчи́на
Книжечка, книжица — кни́жечко
Книжище — книжи́ще, книжи́сько
Книжникъ — 1) уче́ний, кни́жник; 2) кни-га́рь
Книжный — книжко́вий. — **Книжная лавка, книжный магазинъ** — книга́рня
Кнопка — гвіздо́к, ц(ь)в'я́шок, кно́пка
Кнутикъ — батіжо́к
Кнутище — батожи́ще, бату́ра, бату́га, ба-тю́га
Кнутовище — пу́жално, пу́жально, пу́жало; бичи́сько
Кнутъ — батіг, пу́га, (довгий) — бич, бату́-ра, (довгий, чередників або ча-банський) — байдара́, гара́пник, (ко-зацький, або для карання через ката) — нага́й, ка, малаха́й, канчу́к, карба́ч
Княгиня — 1) княги́ня; 2) молода́, (на ве-сільному обряді) — княги́ня
Княжекъ, рос. Atragene alpina L. — в'юне́ць
Княженика, княженица — шве́дська мали́-на, Rubus arcticus L.
Княженіе — 1) князі́вство, кня́зство; 2) кня-зюва́ння
Княжески — по кня́зськи, по кня́зському, по кня́жому
Княжескій — кня́зський, князі́вський, кня-же́цький, кня́жий, кня́зів
Княжество — князі́вство, кня́зство
Княжествовать, княжить — князюва́ти, кня́-жити
Княжій — кня́жий
Княжна — князі́вна
Князекъ — 1) кня́зик, князько́, княжа́, кня-зя́, княгня́, князя́тко; 2) птах Parus major — си́кір (р. си́кору)
Князь — 1) князь; 2) молоди́й, (при весіль-ному обряді) — князь; 3) гре́бінь (на покрі́влі); 4) ве́рхній брус на бра́мі
Ко — до
Кобель, кобелекъ — пес, пе́сик (самець)
Кобенить — ко́рчити
Кобениться — ко́рчитися, викривля́тися, криви́тися
Кобецъ, пт. Falco apivorus — кі́бець
Кобузъ, пт. Falco pygargus — каню́к
Кобыла, кобылица — 1) коби́ла, (здр.) — ко-би́лка, кобильчи́на, (при табуні) — ста́дниця, (що не була ще жереб-ною) — лоши́ця; 2) коби́ла (дошка, на котрій катували)
Кобылій — коби́лячий
Кобылка — 1) коби́лка, кобильчи́на; 2) ко-би́лка (в муз. інструменті); 3) бі-лик (у кушнірів); 4) коби́лка, місто́к (грудна кістка у птиць); 5) ком. Cicada — коби́лка, ко́ник
Кобылятина — кони́на, коби́лятина, коби́-лина
Кобысъ — вигра́н, дри́мба
Кованецъ — гак, (здр.) — гачо́к (риба́льський)
Кованіе — кува́ння
Кованый — ку́тий, ко́ваний
Коварный — підсту́пний, лука́вий, хи́трий, облу́дний, зрадли́вий
Коварство — лука́вство, хи́трощі, облу́да, підступ, (частіше мн.) — пі́дступи
Коварствовать — лука́вити, лука́внувати, хитрува́ти
Ковать — кува́ти, (коней) — підко́вувати, (про комах) — тріща́ти, с(ь)вірча́ти
Ковачество — кова́льство, ковалюва́ння
Ковачъ — кова́ль
Коверкать — ко́рчити, криви́ти, мняти; ка-лі́чити, ні́вечити, псува́ти
Коверкаться — викривля́тися, криви́тися

Ковёрникъ, ца — килимни́к, килі́мниця, килімни́к, ця, коца́рь, коца́рка, ковéрник, ця
Ковёрный, ковровый — килимо́вий, коца́рний, ковéрний
Ковёръ — ки́лим, коць, ковéр, кобéр, (здр.) — килимо́к, кили(і)мéць, кобéрець, (з цупкої вовни) — верéта, верéтка
Ковка — кува́ння, (коней) — підко́вування
Ковкій — ковни́й, кова́льний
Ковкость — кова́льніеть
Коврига — хліб (круглий), буха́н, (здр.) — буханéць; скиба, ски́бка, шмато́к (хліба)
Коврижка — 1) д. **Коврига** (здр.); 2) пірник, (на меду) — медяни́к, медівни́к
Ковчегъ — 1) д. **Кивотъ;** 2) корабéль, ковчéг Ноїв
Ковшикъ — ківшик, корячо́к
Ковшъ — ківш, коря́к
Ковъ, (частіше мн.) **ковы** — пі́дступ, пі́дступи, лука́вство. — **Строить ковы** — підко́пуватись під ко́го, чига́ти на ко́го, лиху ду́мку ма́ти
Ковыль, рос. Stipa pennata L. — кі́йло, ковила́, шовко́ва трава́, ти́рса
Ковыляніе — шкандиба́ння
Ковылять — шкандиба́ти, шкатульга́ти, колива́ти
Ковыряніе — колупа́ння
Ковырять — колупа́ти, копирса́ти, ко́рпати, кописа́ти, чо́впати
Когда — коли́, як. — **Когда-бы** — коли́-б, як-би́, коб. — **Когда бы то ни было** — аби́-коли́, коли́ припаде́. — **Когда либо, когда нибудь** — коли-не́будь, аби́ коли́. — **Когда-то** — коли́сь, коли́сь-то. — **Когда же** — а як. — **Когда еще** — ще як
Когдашній — коли́шній
Коготь — кі́готь, кі́хоть, па́зур, па́зюр, (здр.) — кі́х(г)тик, пазю́рчик
Когтистый — кігти́стий, пазу(ю)ри́стий
Кое-гдѣ — де́-де, де-не-де́, де-не-де́сь, поде́куди, місця́ми. — **Кое-какой** — яки́й не́будь, аби-яки́й, сяки́й-таки́й, яки́й-таки́й. — **Кое какъ** — аби́-як, як не́будь, сяк та́к, так-ся́к. — **Кое когда** — коли́ не коли́, де-коли́, в ряди́-годи. — **Кое-кто** — де́-хто, хто́сь. — **Кое-куда** — де́-куди́, аби́-куди́. — **Кое-что, коё-что** — де́-що, аби́-що, де́щиця, аби́щиця, щось. — **Кое-чего** — дечого́, аби́-чого́
Кожа — 1) шку́ра, шкіра, (иноді) кожа, (здр.) — шку́рка, шкірка. — Части́ни шку́ри: (верхня) — ли́чко, (середня) — зажи́вок, (спідня) — ніздря́. — **Змѣиная кожа** (після линяння) — лино́вище, лино́висько. — **Сыромятная кожа** — сири́ця, сире́ць. — Не ви́чинена або́ хоч ви́чинена та з во́вною або ше́рстю: (ягняча) — сму́шок, (з мертвороженого ягняти) — ви́пороток, ви́порток, (з того, що перелітувало) — пере́літок, (овеча) — линтва́рь, (козлова) — козли́на, козля́тина, (з дохлої вівці, облізла) — голи́ця, (коров'яча) — я́ловича, (кінська) — шкапо́ва, шкапо́вина, (з старої вівці) — стари́ця. — Ви́чинена для о́був'я або на які вироби: това́р, (з телят або лошат) — опо́йок, (годовиків) — габе́лок, ви́росток, (волова) — ю́хта, (кінська) — шкапо́ва, шкапи́на. — Зро́блений з тако́ї шку́ри: опо́йковий, ви́ростковий, юхто́вий, шкапо́вий. — Части́ни ви́чиненої шку́ри: (від хвоста) — хоз, (дальше до голови) — підпередова́, передова́, (на шиї) — оши́йок, (під горлом) — підго́рля, (між рогами) — зарізок, (під черевом), — по́ли, (товста на підошви) — ремінь. — У шевців сі частини зовуться ще так, починаючи від хвоста: хоз, клубова́, сере́дня, па́хвиста, передова́, оши́йок. — Шматок старої шкури — шкура́т, шкурато́к, шкурла́т. — **Сдирать кожу** — бі́лува́ти; 2) шку́рка, кожушо́к, лушпа́йка, лушпи́на, (зб.) — лушпи́ння
Кожаный — шкуратя́ний, шкуряни́й, шкіряни́й, (як із якої шкури — юхто́вий, шкапо́вий і д. **Кожа**
Кожевенный — чинба́рський, гарба́рський. — **Кожевенное деревцо,** рос. Rhus Cotinus L. — рай де́рево, ско́мпія, ше́вське де́рево
Кожевникъ — чинба́рь, кожум'я́ка, гарба́рь
Кожевничать — чинбарю(у)ва́ти, гарбарюва́ти
Кожевническій, кожевничій — чинба́рський, гарба́рський
Кожевничество — чинба́рство, гарба́рство
Кожевня — гарба́рня
Кожемяка — кожум'я́ка, мне́ць
Кожица — 1) шку́рка (верхня частина шкури), ли́чко; 2) шку́рка, шку́рочка, плівка
Кожный — шку́рний, шкі́рний
Кожура, кожурина, кожурка — шку́рка, кожушо́к і д. сл. **Кожа 2**
Кожуристый — товстоко́рий, грубошку́рий
Коза — 1) коза́, (здр.) — кізка, кізонька. — **Дикая коза** — сайга́к, суга́к (степова); 2) ко́зли (ноші у мулярів); 3) недо́жинки
Козачка — 1) коза́чка (жінка або дівчина козацького стану); 2) чепіга (в плузі)
Козелецъ, рос. Scorzonera humilis L. — ра́нник, ужівник
Козелъ — 1) цап, козе́л, (вивалашаний) — порч; 2) козли́на, козля́тина, козлова шку́ра
Козельи рожки, рос. Bidens tripartita L. — реп'яшки́, соба́чі реп'яшки́, череда́, приче́па, стрілки́
Козельникъ, рос. Tanacetum vulgare L. — пи́жмо, навро́тич, при́воротень, корова́й, наворо́тень
Козица — кізка, кізонька
Козій — ко́зячий, ко́зяний, кози́ний, кози́нячий
Козка — кізка, кізонька
Козленокъ — козеня́, цапеня́, козля́, козя́ (р. козя́ти)

Козлина — д. **Козелъ 2**
Козлиный — козля́чий, козло́вий, цапи́ний, ца́повий
Козлить — ко́зи де́рти (погано і верескливо с(ь)півати)
Козлиться — коти́тися
Козловня — хабата́рня (де чинять козлину і вироблюють сап'ян)
Козловая борода, рос. Tragopogon pratensis L. — козе́лець, козе́льки, козе́льці
Козлы — ко́зли, кобильни́ця (на котрій пилять дрова), сте́люги, ришт (у бондарів)
Ко́злы — передо́к (у екипажа)
Козлятина — козли́на, козля́тина
Кознь, (частіше мн.) **Козни** — д. **Ковъ**
Козодой, пт. Caprimulgus Europaeus — ле́лик, ледя́к, сплю́ха, дремлю́га
Козочка — кізка, кізонька
Козуля, Cervus capreolus — са́рна
Козыристый — кози́рний
Козырка — 1) козиря́ння; 2) ко́зирь (м. р).
Козырнуть — козирну́ти, покозиря́ти, зайти́ з ко́зиря
Козырь — 1) ко́зирь, (той, що сьвітить) — с(ь)ві́тка. — **Открывать козырь** — с(ь)віти́ти. — **Свои козыри** (гра) — віз, візо́к; 2) козирь, жва́вий, с(ь)мі́ливий
Козырять — 1) козиря́ти, ходи́ти з ко́зиря, захо́дити з ко́зиря; 2) ля́яти, кобени́ти, корени́ти
Козюля, козюлька — д. **Змій**
Козявка — ку́з(ь)ка, кома́шка
Козьеподобный — козува́тий
Кой, кая, кое — яки́й, котри́й
Койка — 1) ліжко (висюче на кораблях); 2) піл (або) тапча́н (замість ліжка); 3) та́чка
Кока — ко́ко (яйце)
Кокать, ся, кокнуть, ся — 1) уда́рити, ся, би́ти, ся; 2) товка́ти, навби́тки би́ти, ся (крашанками на Великодних с(ь)в'ятах)
Кокетка — коке́тка, придзиґльо́ванка, дженджури́ха, дженджури́ста, мані́рниця
Кокетливый — дженджури́стий, мані́рний
Кокетничать, кокетствовать — кокетува́ти, мані́ритися, бі́сики підпуска́ти, пуска́ти, лиця́тися, умі́згуватися, хизува́тися
Кокетство — мані́рність, лиця́ння
Коклюха — верете́но, верете́нце
Коклюшъ — кашлю́к, ко́клюш, ки́гили
Коковать — кува́ти, куку́кати
Коконъ — о́склеп, о́прядь; за́моток, гніздечко, капшучо́к
Кокотать — сокота́ти, цокота́ти
Кокотки́ — щи́колотки (на пальцях)
Кокотка — коко́тка, хльорка, повія, шльо́ндра, ку́рва
Кокотунъ, кокотунья — сокоту́н, цокоту́н, ха
Кокошить — лупи́ти, лупцюва́ти
Кокошникъ — киба́лка (або очіпок) (у московок)
Кокошъ — кво́чка
Коксовать — перепа́лювати земляне́ ву́гілля
Коксъ — ко́кус (перепалене земляне ву́гілля)
Коксунъ — поро́да ка́чки, Anas clypeata
Кокушечій — зозу́лячий
Кокушка, пт. Cuculus canorus — зозу́ля, (здр.) — зозу́лька, зозуленька, зозу́лечка
Кокушникъ — зозу́лин. — **Кокушкины сапожки, башмачки,** рос. Cypripedium Calceolus L. — жо́вті зозу́льки, черевички, зозу́лині череви́чки. — **Кокушкины слёзки,** рос. Orchis latifolia L. — зозу́лині рушнички́, любка, лю́бжа. O. militaris L. — зозу́льки, зозу́лині сльо́зки, лю́бка, любки́
Колба — 1) риба Cyprinus gobio — піска́рь; 2) ба́нька (скляна, глиняна або метальова, з прямо́ю ши́йкою), ко́лба
Колбаса — ковбаса́
Колбасникъ, ца — ковба́сник, ця
Колбасный — ковба́сний
Колдовство — ворожі́ння, ча́ри, чаклува́ння
Колдунникъ, рос. Lycopodium clavatum L. — дереза́
Колдунница, колдунова трава, колдуха, рос. Circaea lutetiana L. — відьмине зілля, о́сот
Колдуновъ — чарі́вників, чарівни́цький, відьмакі́в, відьма́цький, чаклунів, характе́рників, характе́рницький, знахаре́вий
Колдунъ — чаклу́н, ворожби́т, чарівни́к, характе́рник, відьма́к, відьма́р
Колдуньинъ — ві́дьмин, чаклівни́чин, зна́харчин
Колдунья — чаклівни́ця, ві́дьма, воро́жка
Колебаніе — 1) колиха́ння, хита́ння, колива́ння; 2) вага́ння, непе́вність
Колебать, ся — 1) колиха́ти, ся, хита́ти, ся, колива́ти, ся, гойда́ти, ся, ма́яти, ся, хилита́ти, ся; 2) вага́ти, ся, вагува́ти, ся, варува́ти, ся
Колеблющійся — д. **Зыбкій 1**
Колеватый — жортски́й, тверди́й, цупки́й, шкарубки́й (про шкури)
Колеистый — колі́їстий
Коленкоровый — перкале́вий
Коленкоръ — перка́ль
Колесить — 1) колува́ти; 2) говори́ти на здога́д, бра́ти на о́б'їздку
Колесишко — колі́сце́, колі́ща́, -тко
Колесникъ, колесовина — ко́лія
Колесникъ — колісни́к, колоді́й, сте́льмах
Колесница — колісни́ця
Колесный — колісни́й, колови́й. — **Колесная мазь** — коло́мазь
Колесо — ко́лесо, ко́ло, (здр.) — колі́сце́, коліща́, -тко. — **Зубчатое колесо** — пальцьове́, па́лешне ко́лесо. — **Маховое колесо** — гонча́к (у млині). — **Наливное к.** — корча́к, (маленьке) — медве́дик. — **Подливное, подошвенное, почвенное к.** — підспі́дник, підсубі́йок, підсубі́йник. — **Шлифовальное к.** — точи́-

ло. — **Колесо счастія** — фортýна, дóля. — (4 кóлесі до воза) — стан коліс.
Колесовать — колесувáти (катувáти на колесі)
Колесовой — д. **Колесный**
Колечко — пéрстеник, обідéць, каблýчка, обрýчка
Колея — кóлія
Колика — кóлька, (в животі) — завíйна, завійнúця, (в кишках) — сóняшниці, (в пальцях від холоду) — зáшпари, (в ухах) — стрикáння, цурувáння
Колировать — колірувáти, очкувáти
Колировка — колірувáння, очкувáння
Количественный — скільковúй, числовúй, кількостний
Количество — скількість, кількість, числó, чúсельність
Колка — 1) колóння, штрикáння, шпигáння; 2) рубáння (напр. дров)
Колкій — 1) кілкúй (про дрова); 2) уразлúвий, колючúй, ущіплúвий, шкýльний, дошкýльний, шкулькúй
Колко — уразлúво, ущіплúво, дошкýльно, шкýлько
Колкость — 1) кíлкість; 2) уразлúвість, ущіплúвість, дошкýльність, шкýлькість
Коллегіальный — колеґíйний, колеґіáльний
Коллегія — колеґія
Коллективный — гуртовúй, колєктúвний
Коллекція — збір, збíрка, колєкція
Коллодіюмъ, Collodium — спаюн, колóдій
Коловращатель — вертúлець
Колобокъ — 1) буханéць, колобáк; 2) голóвка
Колобродить — колобрóдити, брóїти, веремíя крутúти
Коловоротъ — свéрдел, свéрдло (коловоротне)
Коловратный — 1) коловорóтний; 2) змíнний, перемíнний, непéвний, нестатéчний
Коловращеніе — кружáння, колувáння, кружля́ння
Коловой, коловый — 1) кілковúй; 2) тичнúй
Колода — 1) колóда, пень (одрубаний); 2) корúто, жóлоб (зроблені з колоди); 3) домовúна, трунá (видовбана з колоди). — **Колода верхняя и нижняя у дверей** — глóвень і порíг; 4) (частіше) **колодка** — дúби, (здр.) — дúбки, дибúці, диб'я́та, скрипúці, скрипúця, колóда, (частіше) — колóдки, гусáк; 5) колóдка (дуже довга с(ь)вічка, що зас(ь)вічується в піст); 6) колóда, тáлія
Колодезный — колóдязний, кринúшний
Колодезь, (частіше) **колодецъ** — колóдязь, кринúця, кернúця
Колодка — 1) колóдка і т. д. — д. **Колода** (здр.); 2) копúл, копилó, (зб.) — копúлля, колóдка
Колодникъ — в'я́зень, арештáнт
Колозень — ýлик, колóдка, борть
Колоколенка — дзвінúчка
Колоколенный — дзвінúчний
Колоколъ — дзвін, (здр.) — дзвінóк, дзвóник, дзвóничок, (поб.) — дзвонúще, дзвоня́ка, (мн.) — дзвóни
Колокольникъ, колокольщикъ — дзвіннúк, дзвонолíй, дзвоня́р
Колокольный — дзвоновúй. — **Колокольный мастеръ** — д. **Колокольщикъ**
Колокольня — дзвінúця, (здр.) — дзвінúчка
Колокольчатый — дзвінчáстий, дзвінкувáтий
Колокольчики, рос. — 1) Campanula L. — дзвінóчки, дзвінкú, дзвінóчок, дзвóники; 2) Aquilegia vulgaris L. — голýбки, дзвінóчки, óрлики, оксамúт. — **Колокольчики павилишные, повеличные,** рос. Convolvulus L. — берíзка повíйка, павутúця
Колокольчикъ — дзвóник, дзвінóк, дзвóничок. — **Колокольчикъ полевой, луговой, лѣсной,** рос. Campanula glomerata L. — сказúтник, скýчень, скýчник, страхополóх
Колокъ — кілóк, кілóчок
Колольщикъ — колíй, коля́р
Коломазь — колóмазь
Коломинка — каламáйка
Колонизаторъ — осáдчий, осáдець, колонізáтор
Колонизація — осáдництво, колонізáція
Колонизировать — осáжувати, осадáти, колонізувáти
Колонистъ — колонúст, (із перших) — осáдчий
Колоніальный — колоніяльний
Колонія — колóнія, осáда, слободá
Колонна — 1) колóна, стовб, стовп, слуп; 2) батовá (в козацькому війську)
Колоритъ — колорúт, бáрвність
Колосистый — колосúстий, (про просо) — волотúстий
Колоситься — колосúтися, викидáти кóлос
Колосникъ — 1) рос. Elymus arenarius L. — колосня́к, дúкий ячмінь; 2) колоснúк, рушт
Колесница, рос. Stachys L. — чистéць, чис(т)ня́к, счúсток, жабрíй
Колосный — колосовúй
Колосовать — гармáнити, гармануваáти
Колоссальность — величéзність, колосáльність
Колоссальный — величéзний, колосáльний
Колосъ — кóлос, (здр.) — колосóк, колосóчок (жита, пшениці), (проса) — вóлот, вóлоть, (здр.) — волотóк, волотóчок, (поб.) — волотúще, волотя́ка, (зб.) — вóлóття, (на ниві після жнив) — óкид
Колосяной — колосовúй
Колотило — калáтало, калатáйло, клепáло, стýкало, стукáчка, торóхкавка
Колотить — бúти, колотúти
Колотіе, колотье — колоттé
Колоткій — вибóїстий, грудкувáтий, хряпкúй
Колотовка — 1) копúстка; 2) плетýха, брехýха, слизькоязúка
Колотушка — 1) д. **Колотно;** 2) дóвбня, довбéшка; 3) стусáн, штурханéць

Колотырить — 1) крамарювáти (дріб'язком); 2) плести́, брехáти, брéхні перенóсити
Колотырникъ, колотырь — брехýн, брехáчка, плетýн, слизькоязи́кий
Колоть, ся — колóти, ся, шпигáти, штрикáти, штýрхати
Колотьба — 1) д. **Колка**; 2) бідувáння, злíдні
Колпакъ — 1) ковпáк; 2) тéлепéнь, тюхтій, роззя́ва
Колтунъ, мед. Plica Polonica — ковтýн, ковтю́х
Колча, колченогій — клишонóгий, криви́й, кульгáвий, куля́вий
Колчанный — сагайдáковий
Колчанъ — сагайдáк, сайдáк
Колченожить, колчить — шкандибáти, шкатульгáти
Колъ — кіл, (здр.) — кілóк, кілóчок, (поб.) — кóляка, (зб.) — кілля; пáкіл, пáля, (забитий, щоб припинати) — при́кіл, при́колень, (дуже загострений) — гострокіл, (тонки́й, невеличкий) — пати́к, патичóк, (тонкий та висóкий) — ти́чка, тичи́на, тичи́нка, (замісць вил) — штиль, (в санках) — рожéн, (з тину) — кіл, коля́ка, тини́на, (що до його прив'язують порон або пліт) — рáло. — **Посадить на колъ** — посади́ти, настромúти на пáлю
Колыбель — 1) коли́ска, (здр.) — коли́сочка, коли́сонька, сповиточок, почáтки; 2) роди́на, коли́ска
Колыбельный — колискóвий
Колымага — ридвáн, ковчéг
Колышекъ — кілóк, кілóчок, (загнутий) — клю́чка
Колышка — калáчик, баранéць (закрутка на новій вірьовці)
Коль — як, коли́
Колье — кілля, пáкілля, ти́чча
Кольевой — кілкови́й
Кольми паче — тим пáче, нáдто, тим більше
Кольнуть — кольнýти, заколóти, шпигнýти, штрикнýти
Кольцевой — 1) кільчáтий; 2) перстеньóвий, каблучкóвий
Кольцеобразный — кільчáтий, каблучкувáтий
Кольцо — 1) кільцé, óбід, каблýчка, (залізне для скріпи) — ри́хва, (у коси) — п'я́тка; 2) пéрстінь, (здр.) — пéрстник, пéрстеник, каблýчка, обрýчка. — **Вѣнчальное, обручальное кольцо** — обрýчка
Кольчуга — пáнцер кільчáстий, кольчýга
Кольчужникъ — панцéрник
Кольщикъ — дроворýб
Колѣнко — колíно
Колѣно, (мн.) **колѣни** — 1) колíно, (мн.) — колíна. — **Въ колѣно, по колѣно** — по колíна. — **На колѣни, на колѣняхъ** — навкóлішки, навкóлюшки, навкóлішках; 2) (про рослини, про пісні) — колíно, (частіше) колінце, (про хлібові рослини) — колінце; 3) рід, колíно, поколíння
Колѣнчатый — колінкувáтий
Колѣть — 1) дубíти, дýбнути, дерев'яніти; 2) ги́нути, дóхнути, здихáти
Калюка, рос. Carlina vulgaris L. — відкасни́к
Колючесть — колю́чість
Колючій — колю́чий, кольки́й, шпичакувáтий, остякувáтий
Колючка — 1) колю́чка, шпи́чка; 2) рос. Carduus gaertn. — будя́к, драпáч, чортополóх, C. crispus L. — будя́к, хрáбуст, C. nutans L. — будяки́, реп'я́х, реп'яхи́
Колюшка — 1) риба Gasterosteus aculeatus (pungitius) — колю́чка; 2) рос. Eryngium planum L. — будячóк, си́ня колю́чка, си́ні колючки́, миколáйки, миколáйці, миколáйчики, лю́бка, любки́, переніс-зілля
Коляда — колядá; колядувáння, коля́дки
Колядовать — колядувáти (на Різдв'яних с(ь)в'ятах), (а під Новий рік) — щедрувáти
Коляска — коля́са, коч
Команда — комáнда, при́від; зáгад. — **Пожарная к.** — вогневá сторóжа
Командировать — виправля́ти, ви́правити, відряжáти, відряди́ти, командирувáти, ординувáти
Командировка — відря́дження, відря́дка, командирувáння
Командиръ — комáндуючий, отáман, начáльник
Командованіе — при́від, комáндування
Командовать — комáндувати, старшинувáти, начальникувáти
Комарій — комарóвий, комари́ний, комáрячий
Комаровъ — комарів, комарéвий
Комаръ, ком. Culex — комáрь, (зб.) — комарня́
Комедіантъ, ка — комедія́нт, ка, кумедíйник, ця, кумéдник, ця, штукáрь, ка
Комедія — 1) комéдія. — **Кукольная комедія** — вертéп, кумéдія; 2) кумéдія, чудасія
Комелекъ — 1) комінóк; 2) рос. Thlaspi arvense L. — верéдник, волоски́, талабáн, чóрне ребрó, дзвонéць, гречи́чка, біли́ця
Комель — 1) при́корень, окорéнок, відзéмок, (товсти́й кінець деревини); 2) ги́чка (зв'язаний кінець у віника)
Комета — комéта, мітлá, вíхá
Комитетъ — комітéт
Комическій — комíчний, кумéдний
Комкать, скомкать — м'я́ти, мня́ти, зімня́ти, бгáти, зібгáти, жýжмити, зжýжмити
Комковатый — грудкувáтий, грудувáтий
Комкомъ — жýжмом, жмýком, жмачкóм
Комментарій — коментáрь, тлумáчення, з'ясувáння
Комментаторъ — коментáтор, тлумáч
Коммерція — комéрція, торг, гáндель

Коммерческій — комерційний, торго́вий, торго́вельний, гандльови́й
Комната, комнатка — покій, кімна́та, кімна́тка, с(ь)вітли́ця, с(ь)вітли́чка, ха́та, ха́тка, хати́на, го́рниця, го́рничка. — **Комнаты** — хати́, го́рниці, покої
Комнатный — покойо́вий, ха́тній. — **Комнатная дѣвка** — покоївка. — **Комнатный служитель** — покойо́вий
Комодъ — комо́да
Компактный — сти́слий, щі́льний, зби́тий
Компанейскій — товари́ський, компаній́ський
Компанія — това́ри́ство, компа́нія, гурт
Компаніонка — компаньйо́нка, това́ри́шка
Компаньонъ — компаньйо́н, това́риш, спіл(ь)ник
Комплексія — стату́ра, штату́ла, будо́ва
Комплиментъ, частіше мн. **комплименты** — компліме́нт, ми́лощі
Компостъ — гноївня. — **Компостная яма** — гноя́рка, гноївня
Компотъ — узва́р, звар
Комъ, комокъ — гру́дка, гру́дочка, (тіста) — бала́буха, га́лка, галу́шка, (глини замішаної) — вальо́к, (ниток, вовни) — жмут, (волосся збите) — ковтю́х. — **Сбиться въ комъ** — скімши́тися, склоччі́тися
Комяга — каю́к, душогу́бка
Конаться — мі́рятися
Конвенція — конве́нція
Конвой — конво́й, ва́рта. — **Подъ конвоемъ** — під ва́ртою
Конвоировать — конвоюва́ти, вартува́ти
Конвульсія — ко́рчі, перело́ги
Конгломератъ — злі́пище, конґломера́т
Конгрессъ — конґре́с
Кондиторская, кондиторъ — пека́рня, цуке́рня, пе́карь, цуке́рник
Коневина — кони́на, коня́тина
Коневій, ковевъ — кінський. — **К. лукъ,** рос. Teucrium Scordium L. — ди́кий часни́к, ско́рдія. — **К. щавель,** рос. Rumex L. — кінський щаве́ль, щаві́й
Конекъ — 1) ко́ник, ко́ничок, кони́че́нько; 2) ли́жва, ли́жви, скобзу́н, (костяні) — на́рти; 3) комаха Gryllus — ко́ник; 4) риба Syngnatus hippocampus — ко́ник; 5) гре́бінь (в стрісі)
Конецъ — 1) кіне́ць, край; 2) (у шевців) — дра́тва. — **Вконецъ, до конца** — до кра́ю, до оста́нку, до ре́шти, у пе́нь, до ще́нту, по сам кіне́ць. — **Дѣло съ концомъ** — тай го́ді; ре́шта й кінець. — **Въ концѣ** — в кінці, кіне́ць (чого). — **Концы хоронить** — кінці хова́ти. — **Подъ конецъ** — накінці, наприконе́ччі, напри́кінці, на схо́ді, наре́шті. — **Съ конца въ конецъ** — од кра́ю до кра́ю. — **Приводить къ концу** — до кра́ю (кінця) дово́дити. — **Туть тебѣ і конецъ** — тут тобі й край, тут тобі й капу́т! — **Хазовой конецъ** — показни́й кіне́ць, край
Конечно — авже́ж, тавже́ж, ато́ж, пе́вна річ, пе́вне, запе́вне, звича́йно, а я́кже
Конечность — кінце́вість, коне́чність, кінці́вка
Конечный — оста́нній, кінце́вий
Конина — 1) кони́на; 2) шкапи́на
Коническій — коні́чний, стіжкови́й, гостроверхий
Конклавъ — конкла́в
Конкордатъ — конкорда́т (уго́да з папою)
Конкурсъ — ко́нкурс. — **На конкурсъ, конкурируя** — навперева́ги, на перебій
Конница — комо́нниця, кінниця, кінно́та
Конный — кінний, комо́нний. — **Конный воинъ** — коза́к, комо́нник. — **Конное ристалище, конная скачка** — бі́го́висько
Коновникъ, рос. Trifolium montanum L. — в'язі́ль, іва́сик, ку́ряча ла́пка, соро́чі ла́пки, ко́тики, каюши́на
Коноводъ — коновід, завідчи́к
Коновязь — 1) пу́та; 2) припін, коно́в'язь
Конокрадство — конокра́дство, крадіж ко́ней
Конопатить — паклюва́ти, глоби́ти, (замазкою) — шпаклюва́ти
Конопатый — веснянкува́тий
Конопать — коно́пать, па́кля, кло́чча
Конопаченье — конопа́чення, паклюва́ння, шпаклюва́ння
Конопель, конопля, (здр.) **конопелька,** рос. Cannabis sativa L. — коно́пля, (частіше мн.) — коно́плі, (здр.) — конопе́льки, (одна стеблина) — коноплина. — **Безсѣмянная конопля** — пло́скінь. — **Сѣмянная конопля** — ма́тірка, (витіпана) — пря́диво, (збита) — кло́чча
Конопельникъ, рос. Eupatorium cannabinum L. — сі́даш, сіда́ч
Коноплянникъ — підме́т, (здр.) — підме́тець, коно́плище, коно́плисько
Коноплянка — 1) пт. Fringilla linaria — коно́плик, конопля́нка, макодзьо́б; 2) рос. Bidens tripartite L. — череда́, стрілки́, соба́чі реп'яхи́, приче́па, реп'яшки́
Конопляный — коно́пляний. — **Конопляное масло** — сім'яна́ олія, сім'яни́й олій
Консилиумъ — конси́ліум
Консисторія — консисто́рія
Консисторскій — консисто́рський
Конскій — кінський, коня́чий. — **Конскій волосъ** — волосінь. — **Конскій хвостъ,** рос. Equisetum palustre L. — кругля́к, E. hiemale et sylvaticum L. — хвощ, E. arvense L. — пести́ші, польова́ со́сонка
Конспектъ — конспе́кт, о́гляд
Конспирировать — конспірува́ти
Конституція — конститу́ція, уста́в держа́вний
Континентъ — суході́л, контине́нт
Контрабанда — пачка́рство. — **Заниматься контрабандой** — пачкарюва́ти
Контрабандный — пачка́рський
Контрабандистъ — пачка́рь, пачково́з
Контрабасъ — контраба́с, бас
Контрактный — контракто́вий
Контрастъ — су́проть, контра́ст

Контрибуція — óкуп, данúна, контрибýція
Контролеръ — контролір, повірник, перевірчий
Контролировать — контролювáти, повірáти, перевірáти
Контузить — контýзити, підбúти, вдáрити імпетом
Конусный — конусóвий
Конусообразный — конусовзірний, конусовúдний, стіжкувáтий
Конусъ — кóнус, стіжóк, кружіль
Конфеты — конфéти, цукéрки. — **Кофетка** — канфéтка, цукéрок, цукéрочок
Конфиденціальный — таємний, конфіденційний, довірочний
Конфискація — конфіскáта
Конфисковать — конфіскувáти
Конфузить, ся — сорóмити, ся, (в)стидáти, ся, (червоніти) — пектú рáків
Конфузный, но — сорóмний, сóромно, сóром, нíяково
Концентрическій — концентрúчний
Концовый — штуковúй, цільнúк
Кончать, кончить, ся — 1) кінчáти, ся, кінчúти, скінчúти, ся, (про термін) — вихóдити; 2) упокóїтися, конáти, кінчáтися, сконáти
Кончикъ — кінчик
Кончина — кінéць, упокóїння, сконáння, кінчення
Конь — кінь, (здр.) — кóник, кóничок, коничéнько, коненя́; (знев.) — шкáпа, коня́ка; (з великою гривою) — гривáнь, патлáч
Конюхъ — кóнюх, стайнúчий
Конюшенный — стáєнний
Конюшня — стáня, стáйня, стайнúця, кінниця, конюшня
Коняковка, рос. Vicia sativa I. — вúка
Координація — координáція, співрядність
Координировать — координувáти
Кóпа — мня́ло, макýха, мнúха, лемішка, папýша, вайлó
Кóпальщикъ — копáч, копáльник; грáбарь
Копанецъ — рівчáк
Копани — 1) копанúці (полозки у санок); 2) корчі, пні (викопані з землі, де був ліс)
Копаніе — копáння
Копань — кóпанка, сáжавка
Копать — копáти
Копаться — копáтися, вовтýзитися, шпóртатися, пóрпатися, бáбратися (в рідкóму)
Копеечка — копíєчка, копійчúна
Копеечный — копійчáний, копійкóвий
Копейка — копíйка
Копейникъ, копейщикъ — пікинéр (що з списом)
Копейный — списовúй, піковий
Копёнка — копúчка
Копённый — копúчний, в копúцях
Копёръ — 1) рос. Anethum graveolans L. — кріп, укріп; 2) рос. Laserpitium latifolium L. — стародýб, лиходійна травá, волошнéва травá
Копетень, рос. Asarum europaeum L. — копúтник, копитня́к, копитéць, підлúстник, підолішник, підгорішник

Копилка — скарбнúчка, скарбóнька, карнáвка
Копярованіе, копировка — копіювáння
Копировать — копіювáти, здіймáти кóпію
Копировщикъ — копіїста
Копить, ся — збивáти, нахóвувати, прихóвувати, тиснýти копійку
Копія — кóпія, вúпис
Копка — копáння
Копкій — пухкúй, лéгкий до копáння
Копленіе — збирáння, нахóвування
Копка — 1) кýпа, (здр.) — кýпка; 2) (60 снопів) — копá, (здр.) — кíпка, (сіна) — копúця, коп'я́к, (здр.) — копúчка, коп'ячóк, (на 30 снопів) — полýкіпок, (багато кіп) — кíпно, (що кдаде копи) — копúлник
Копотній, копотливый — 1) мля́вий, марýдний, марýда; 2) морóчливий
Копоткость, копотливость — марýдність
Копотунъ, копотунья — марýда
Копоть — 1) сáжа, кíпоть, кíптява; 2) смоля́рня, смолокýрня, дігтя́рня
Копошить, ся — ворушúти, ся, ворохóбитися
Коптильня, коптѣлка — димáрня, курня́
Коптити, ся — коптúти, димúти, задимля́ти, вýдити, ся
Копытистый — копитáстий
Копытный — копитóвий
Копыто — копитó, (роздвоєне) — рáтиця, (у свині) — рáкотиця, (сторчове) — кýкса
Копыто львиное, рос. Alchemilla vulgaris L. — прúворотень
Копытчатый — копитувáтий
Копь — копáльня, (глини) — глúнище, (вапна) — вапня́рка, вáпнище, (солі) — солонúця, (вýгілля) — шáхта, (залíза) — рýдня, рудокóпня, рудокóпи
Копье — спис, копіє, піка
Копьевище — рáтище
Копченіе — вýдження
Кора — корá, (чинити шкури) — здýбиця, зублó. — **Покрыться корою** — заскорúніти. — **Ледяная кора** — залéда
Корабельный — кораблéвий
Корабельщикъ — корабéльник
Корабль — корабéль
Коралловый — корáлевий, корáльовий
Кораллъ — корáль, (мн.) — ко(а)рáлі
Кораль́кй — корáлі, намúсто
Коргá — кóрга, шкарéпа, відьма
Кордегардія — буцегáрня
Кордонъ — кордóн
Коренастый — 1) коренúстий, корíнчастий, корчáстий; 2) присáдкуватий, кремéзний, крéкотень
Кореневой, корневой — 1) корінéвий, корíнний, корчовúй; 2) корінькóвий (з кóріня)
Коренной — 1) грунтовнúй, коріннúй; 2) пéрвіс(т)ний, споконвíчний. — **Коренные жители** — тýбо(і)льці. — **Коренной разсолъ** — ропá
Корень — кóрінь, (здр.) — корінéць, корíньчик, (зб.) — корíння. — **Корень волчій, бѣлый**, рос. Aconitum lycoctonum

luteum — царь-зілля, царь-трава́. — **К. громовый**, рос. Asparagus sylvestris — шпара́га, за́ячий холодо́к. — **К. красный**, рос. Anchus officinalis L. — меду́ниця, краснокóрінь, рум'я́нчик. — **К. солодковый**, рос. Glycurrhiza echinata L. — соло́дкий корі́нь, вербе́ць соло́дкий, солоде́ць. — **К. сухотный**, рос. Arum maculatum L. — ко́зяча борода́. — **К. царскій**, рос. Imperatoria Ostruthium L. — царь-зілля, стародуб
Коренякъ — голо́бельний (кінь)
Корецъ — ко́рець, коря́к, (здр.) — кі́рчик, корячо́к, ківш, ківшик
Корешокъ — 1) корі́не́ць, корі́ньчик; 2) (в оправі) — спи́нка
Коржавить — коржа́віти, шкару́бити
Коржавѣть — коржа́вити, шкару́біти, шкару́бнути
Корзина, корзинка — кіш, ко́шик, коші́ль, кошівка, (з соломи) — соло́м'яник, (з реміню, з лик) — ко́зуб, козубня́, козубе́нька, (з лози) — лозани́к, сту́га, сту́жка
Корзинщикъ — кошика́рь
Коринка, Passulae minores vitis viniferae apyrenae — кори́нка
Кори́стый — товстокóрий
Корить — доріка́ти, докоря́ти
Кориться — кори́тися, покоря́тися
Корица, рос. Cinnamonum — цина́мон
Коричневый, коричный — цинамо́новий, цина́мковий, рудо́ватий, рудува́тий
Корка — 1) (на рослині) — шку(і)рка, шку(і)рочка, лушпа́йка, лушпи́на, лушпи́нка, (зб.) — лушпи́ння; 2) (на хлібові) — шкори́нка, скори́на, скори́нка, скі́рочка, (спідня) — спі́дка, спідня́к
Корма — ке́рма, стерно́, корма́, гуза́
Кормежка — підживлення, годівля, підгодо́вування, (худо́би) — по́пас, попаса́ння
Кормилецъ — 1) годува́льник, пити́мий, корми́тель; 2) добро́дій
Кормилица — 1) ма́мка; 2) пити́ма, году-ва́льниця; 3) добро́дійка, плека́тарка
Кормилицынъ — ма́мчин
Кормило — стерно́, демено́, ке́рма, (у плота) — трепло́
Кормить, ся — годува́ти, ся, корми́ти, ся, харчува́ти, ся, живи́ти, ся, (дуже) — сити́ти, (худобу в дорозі) — попаса́ти
Кормленіе — годува́ння, жи́влення
Кормъ, кормля — 1) д. **Кормежка;** 2) харч, харчі, корм, по́корм, (для худо́би) — па́ша
Кормный — 1) гладки́й, си́тий; 2) паши́стий
Кормовище — ви́пас, па́ша, пастівни́к, ви́гін
Кормовое — харчове́, харчові гро́ші
Кормовой — 1) стернови́й; 2) харчови́й
Кормчій — керма́нич, стерни́к, стерни́чий
Корнать — обтина́ти, обчикри́жувати, (крила птиці) — бо́ркати
Корневикъ, корневище — корени́ще
Корнеплодный — корі́ннеплі́дний
Корнетъ — хору́нжий, корне́т
Корнишокъ — огіро́чок, пу́п'янок
Корноухій — карнау́хий, шельмо́ваний
Корный — кі́рний
Коробейникъ — коро́бочник, варя́г
Коробить, ся — жолоби́ти, шкару́бити, ся, парчи́ти, ся, дуби́ти, ся, здува́тися
Коробка, коробъ — коро́бка, ко́роб, (з лу́ба) — ко́зуб, козу́бка, козубе́нька, (з кардону) — шабату́ра, шабату́рка. — **Наговорилъ съ три короба** — набала́кав сім мішків греча́ної во́вни
Корова — коро́ва, (здр.) — корі́вка, корі́вонька, бу(о)чу́ля. — **Дойная корова** — ді́йна. — **Яловая корова** — я́лова, ялі́вка, ялови́ця, (зб). — ялівни́к, (через рік тільна) — переді́йка
Коровенька — корі́вка, корі́вонька, корі́вчи́на, (мн.) — корі́вки, корівча́та
Коровій — коро́в'ячий
Коровка божья, ком. Coccinella — со́нечко
Коровникъ — корівни́к, корова́рня, ричківня́, ричка́рня; ялівни́к
Коровница — корі́вниця, доі́льниця, ри́чка, доя́рка
Хороводъ — тано́к, тано́чок
Коровушка — коро́виця
Коровьякъ, рос. Verbascum thapsum L. — коров'я́к, дивина́
Коровья петрушка, рос. Anthriscus sylvestris Hoffm. — свербигуз, буги́ла, борщівни́к
Коровья трава, рос. Gamelina sativa Grantz. — ри́жій
Королева — короле́ва, кра́ля; (жінка короля) — короли́ха, короли́ця
Королевина трава, рос. Lappa major Gärtn. — дідовни́к, липу́х, реп'я́хи
Королевичъ — короле́вич, короле́нко, короля́, короленя́
Королевна — королі́вна, (здр.) — королі́вонька
Королевскій — королі́вський, королі́в
Королевство — королі́вство
Королевствовать — королюва́ти
Королевъ — королі́в
Королекъ — 1) коро́лик; 2) пт. Motacilla regulus — коро́лик; 3) д. **Кроликъ;** 4) кора́лина, кора́лик
Король — 1) коро́ль, (здр.) — коро́лик; 2) (в картах) — коро́ль; 3) поріг (в опусті)
Корольки садовые, рос. Gapsicum annum L. — стручкови́й пе́рець, перчи́ця
Корольковый — коро́ликовий, кроля́чий
Коромысло — 1) коро́мисло, (у терезів) — буга́й, (у колодязя) — жураве́ль, (у дзвона) — ру́чка; 2) ком. Libelulla — ба́бка, (самчик) — ба́бич
Корона — коро́на, віне́ць
Коронный — коро́нний, держа́вний
Коронація, коронованіе — коронува́ння
Короновать, ся — коронува́ти, ся
Короста, мед. Scabies — коро́ста, чуха́чка, чу́ханка
Короставикъ, рос. Scabiosa arvensis — купа́лка, наголова́ток, огірча́к, хри-

стóва пáлочка, повнякú, жовтільниця

Коростель, пт. Rallus crex — деркáч, (здр.) — деркáчик

Корóстовый — корóстявий

Корóстовѣть, коростѣть — корóстявіти

Коротать — коротáти, калатáти

Коротенькій — коротéнький, куцéнький

Коротехонекъ — коротісінький

Коротизна — корóткість

Коротить — коротúти, в(у)корочáти, в(у)корóчувати, прикорóчувати

Короткій — 1) корóткий, кýций; 2) недалéкий; 3) недóвгий; 4) близький

Коротковатый — короткóватий, пóкороткий

Коротконогій — куцонóгий, коротконóгий

Короткость — 1) корóткість; 2) приязнь

Короткохвостый — кýций, куцохвóстий

Короткошерстный — низькошéрстний

Короткошея — короткошúїй

Коротышка — 1) куцúна, кацавéйка; 2) кущáнчик, курдýпель, котúгорошок, оцýпок

Короче — корóтче, куціше; блúжче

Корочунъ — капáт, смерть

Короѣдъ, ком. Bostrichus — короїд

Корпія — понúтчина, смиканúна, торочкú

Корпѣть — сліпати, нúдіти

Корректировать — коректувáти, виправляти

Корректный, но — корéктний, но

Корректоръ — корéктор, вúправщик

Корректура — корéкта, коректýра

Корректурный — вúправщицький, коректýрний

Корреспондентъ — допúсувач, допúсник, кореспондéнт

Корреспонденція — дóпис, листувáння, кореспондéнція

Корреспондировать — допúсувати, листувáтися (з ким)

Корридоръ — коридóр, коритáр, (вузенький) — суткú, суточкú

Корсáръ — ушкáл, ушкýйник; кóрсар (морський або річний розбійник)

Корсетъ — корсéт, шнурівка, шнуровúці

Корточки — пóчіпки, карáчки. — **На корточкахъ** — на пóчіпках, карáчки

Корча — кóрчі, перелóги

Корчага — гóрщик (глиняний без вушка)

Корчеваніе — корчувáння

Корчевать — корчувáти

Корчемникъ, ца — 1) коршмáрь, шинкáрь, ка; 2) коршéмник, ця

Корчемничать — коршмарювáти, шинкарювáти

Корчемничество — 1) коршмарювáння, шинкарювáння; 2) корчéмство

Корченіе — кóрчіння

Корчить, ся — 1) кóрчити, коцюбити, кандзюбити, кривúти; 2) кóрчити, удавáти, стрóїти (з себе)

Корчма — кóршма, (здр.) — коршмúця, коршóмка, шин(ь)к, шин(ь)óк

Коршунъ, пт. Falco milvus — шуліка, шуляк, шульпіка — **Коршунъ курятникъ**, Milvus regalis — кáня, канюк

Корыстный — 1) корúс(т)ний, пожúточний; 2) корúс(т)ливий

Корыстолюбецъ, корыстолюбивый — корúс(т)ливий, користолюбний

Корыстолюбіе — корúс(т)ливість, користолюбство

Корысть — корúсть, зиск, вжúток, прибýток

Корыто — корúто, (невелике) — нóчви, ночóвки, ваганú, ваґанкú

Корь, мед. Morbilli — кір (р. кóру)

Корюха, корюшка, риба Salmo eperlanus — кóрюка

Корявый — 1) кривúй, карячкувáтий, карлючкувáтий; 2) рябúй, дзюбáтий, дзюбаний, таранкувáтий, віспувáтий; 3) шкарубкий, коржáвий

Коряга, коряжина — корч, корчі, ломáка

Коса — 1) косá, (здр.) — кіска, кісонька, (поб.) — косúще, косяра, (кінець коси) — чýбрик, (знев.) — косúця, (дрібненько заплетена) — дрібýшки, дрібýшечки, (вінком) — джеґерéлі; 2) (у косарів) — косá, (з граблями) — грабкú, косá з грабкáми, (без грабель) — гóла косá. — Частини коси: (держак) — кіссú, (частина коси коло держака) — п'ятка, (кільце) — напéрсток, (клин) — пáсклин, плішка. — **Нашла коса на камень** — трáпила косá на кáмінь; 3) (ґеографічна) — косá, стрілка, ріг

Косарь — 1) косáрь; 2) колодій, колодáч (ніж з довгою колодкою), косáрь (кривий ніж); 3) паучок Phalangium opilio — косáрь

Косатикъ — 1) рос. Arorus Calamus L. — áїр, татáрське зілля, гав'яр; Iris Pseudacorus L. — косúці, ужачкú, півник, болóтні півники, рогозá, лепешняк; 2) Lapis chelidonius — камінéць лáстівки; 3) любий, мúлий

Косатка — 1) пт. Hirundo opus — лáстівонька; 2) зоол. Delphinus orca — морськá свиня; 3) лóстівочка, ясочка, зіронька

Косатникъ, рос. L. — півники, косарі

Косачъ, пт. Tetrao tetrix — тетéра, тетéря, тетерýк, (самúця) — тетерúця

Косвенный, но — 1) скісний, кóсий, убічний, скісно, навскосú; 2) посерéдній (подáток)

Косилка — самокó(і)ска

Косить, ся — 1) косúти, ся; 2) кóсо дивúтися, бочúтися, скóса, з'укóса поглядáти

Косица, косичка — кіска, косúця

Космá — чуб, чуприна. — **Космы** — пáтлі, кýдла, пéлехи

Косматый — 1) кошлáтий, волохáтий; 2) патлáтий, патлáнь, патлáч, кудлáтий, волохáтий, пелехáтий

Косматѣть — кошлáтіти, кудлáтіти, волохáтіти, пелехáтіти

Космачъ — патлáнь, патлáч, кудлáнь, (про собáку) — кýндель

Космическій — с(ь)вітовúй, космічний

Космополитъ — космополіт, всес(ь)вітник
Коснйкъ — кіснйк
Коснитель, ница — марўда, забарлйвий, ва
Коснительный — марўдний, забарлйвий, загáйний
Коснить — барйтися, гáятися, бáвитися
Косно — забáрно, загáйно, бáвно
Коснóй — кіснйй
Косность — баріння, гáяння, забарлйвість, загáйка
Косноязычный — недорíкий, недорíка, недомóвний, недомóва, заїка, заїкливий, запйка, запйкуватий; гунявий
Коснуться — торкнўтися, доторкнўтися, доткнўтися, черкнўтися
Косный — 1) д. **Коснительный;** 2) задубілий, закацўблий, закляклий, зачапілий
Коснѣть — клякнути, кац(ю)ўбіти, кац(ю)ўбнути, чапіти, дубіти
Косо — кóсо, навкосй, навскосй
Косоватый — косéнький, косóватий
Косовище — кісся
Косоворотка — сорóчка з кóсим кóміром
Косоглазіе — кособкість, зизувáтість
Косоглазый — кособкий, зизувáтий, зизóкий
Косогоръ — косогíр
Косой — кóсий, кривйй. — **Косая сажень** — косовйй сáжінь
Косолапый — клишонóгий, курлáпий
Косоногій — кривйй, кривонóгий
Косоплетина, косоплетка — кіснáк, (здр.) — кісничóк
Косорукій — криворўкий, криворўчка
Косость — кóсість, косинá
Косоугольникъ — кривокўтник
Костенѣть — 1) костеніти; 2) клякнути, дубіти
Костёръ — 1) óгнище, óгнисько, багáття, (в)огóнь, (що тільки тліє) — жáриво; 2) (в коноплі і в льонові) — кострйця, (після тертиці) — терміття, термітяччя
Костерь, рос. Bromus secalinus L. — костйрь, стóколос, стоколóсник
Костистый — 1) кістявий, кощáвий; 2) костйстий, окóстуватий
Костища — костомáха
Костка — кістка, кісточка
Костлявый — кістлявий, кощáвий
Костоварка — костопáльня
Костоломъ — домóта, гостéць
Косточка — кісточка
Костоѣда, мед. Caries — костоїд, мéртва кістка, костоїдниця, костожйр
Кострелъ — чатйна, глйця, хвоїна, хвóїнка
Кострецъ — 1) криж, (мн.) — крйжі; 2) стегнó, óкіст
Костриковатый — кострйчуватий
Костыль — 1) мйлиця, кóстур; 2) костйль (ц(ь)в'яшок); 3) драбйна (у мулярів); 4) кожўх (у водяному млині)
Костылять — 1) лупйти, лупцювáти, дубáсити; 2) шкандибáти, шкатульгáти
Кость — кість, кістка, (здр.) — кісточка, (поб.) — костомáха, (окрім риб) — маслáк, (здр.) — маслачóк. (зб.) — маслáчча. — **Кость берцовая** (верхня) — сурéля, (нижня) — гомілка. — **К. плечевая** — цівка. — **К. сѣдалищная** (os ischiadicum) — клубйця. — **К. осетровая, бѣлужья, севрюжья** (на спині) — скáба
Костюмировать, ся — костюмувáти, убирáти, ся, рядйти, ся
Костюмъ — убрáння, вбрáння, убір, костюм
Костякъ — кістяк, кістняк, снасть, кóсти
Костянецъ, рос. Stellaria holostea L. — зóрочник, чистéць лісовйй, нéхворощ
Костяника, костяница, рос. Rubus saxatilis L. — костянйця, каменйця
Костянка — 1) костянка; 2) ко(і)стянйй ґўдзик
Костяной — к(і)остянйй, кісткóвий
Костяшка — костомáшка
Косуля — 1) рáло; 2) ковáдло
Косушка — чвéртка (мала пляшка)
Кось, пт. Merula — шпак
Косьба — косовйця
Косье — кісся
Косѣть — косіти, кривіти
Косякъ — 1) (в дверах) — одвірок, (у вікні) — лўтка, (верхній в дверах) — головáрь, голóвень, (боковий) — стоян, (в ляді) — прилядá, (де кладеться полиця) — прúмпіл; 2) дзвоняк (в ободі); 3) косяк (коней); 4) схóди, схóдня (суднá)
Косящатый (про вікно) — з лўтками
Котёлъ, (здр.) **котелокъ** — казáн, (здр.) — казанéць, казанóк, казанóчок, котéл, (мідяний) — мідень, мідяг; чавўн, баняк
Котельникъ — котляр
Котельничать — котлярувáти
Котельничій — котлярський, котлярéвий
Котельный — казановий, котлóвий
Котенокъ — кошеня, котеня, -тко
Котикъ — кóтик, кóтичок, котóчок
Котиться — котйтися
Котлина — 1) ковбáня, яма, глибиня; 2) лігво, барліг
Котловина — улогóвина, вйдолинок, макітра, корйто
Котовикъ, рос. Nepeta cataria L. — кошáча мнята, польовá мнята, шáнта, шáндра, мáтошник
Котовникъ, рос. Glechoma hederacea L. — кóтики, росхіднйк, лісовá м'ята, шáндра
Котовъ, котовый — котячий
Котома, котомка — тóрба, торбйна, (здр.) — тóрбонька, торбйнка; тлўмок, (на обидва боки) — саквй, (з липи) — бесáги
Котомочный — торбинкóвий
Который — котрий, що
Котъ — кіт, (ласк.) — котўсь, (поб.) — котюга (зб.) — котвá
Коты — кйвді (на ноги)
Кофе, кофей — кáва
Кофейный — кáвовий
Кофейня — кав'ярня

Кофта — ю́пка, юпчи́на, (на хутрі) — кожуша́нка, хутря́нка, ко́фта
Коцевейка — куци́на, кацаве́йка
Кочанъ — голо́вка (капусти)
Кочеванье — таборува́ння, кочува́ння
Кочевать — таборува́ти, кочува́ти
Кочевище, кочевье — табори́ще, кочови́ще, кочо́висько
Кочевой — кочови́й, перехо́жий
Кочегаръ — кочега́р
Кочень — кача́н
Коченѣть — кля́кнути, дубі́ти
Кочерга (залізна) — кочерга́, (здр.) — кочере́жка, (дерев'яна) — коцюба́, (держално) — кочержи́лно, коцюби́лно, (пряма дерев'я́на) — копи́стка, о́жій
Кочерыга, кочерыжка — кача́н
Кочетъ, кочетокъ — півень, (здр.) — півник, ко́гут, когу́т, кугу́т
Кочка — гру́дка, (зб.) — гру́да, гру́ддя, ку́па, ку́пина
Кочкарникъ — купина́, (від кротів) — крото́вина, кертови́ння
Кочковатый — грудо́ватий
Кошелекъ — 1) кали́тка, капшу́к, (здр.) — капшучо́к, киса́, гама́н, (здр.) — гамане́ць, гамано́к, (в поясі) — че́рес, (здр.) — черешо́к; 2) рос. Capsella Bursa pastoris Moench. — рижу́ха, мішо́чки, гірча́к, гри́цики, зозу́льник, сі́рики, сухо́тник, черви́шник
Кошель — 1) кошіль, ко́шик, кошівка; 2) калита́, кали́тка; 3) (у млині) — кіш
Кошельковый — калитко́вий, гамано́вий, капшуко́вий
Кошениль — 1) ком. Cocus — черве́ць; 2) кармази́н, манія́, бака́н
Кошенильный — 1) червце́вий; 2) кармази́новий, червча́стий, бака́новий
Кошеніе — ко́шення, косі́ння
Коше(а)чій — котя́чий. — **Кошечій глазъ,** Silex catophtalmos — котя́че о́ко. — **Кошечій хвостъ,** рос.: а) Amarantus caudatus L. — д. **Амарантъ**; б) Hippuris L. — хвостня́к, со́сонка. — **Кошечье золото,** Mica aurata — котя́че зо́лото. — **Кошечья петрушка,** рос. Cicuta virosa L. — бех, віха́, вомй́га
Кошечка — ки́цька, ки́цьочка, ки́ця, ки́ценька, кицю́ня, кішечка
Кошка — 1) ки́цька, кішка; 2) ко́твиця, я́кір; 3) рос. Agrimonia Eupatorium L. — пари́ло, парни́к, глади́шник, кішка, кожу́шка, ли́пник, реп'яшки́
Кошки — канчу́к, трійча́тка
Кошкодеръ — котолу́п
Кошлокъ — бобе́р (камчатський)
Кошма — повсть, повсти́на
Кошница — ко́шик
Кошуля — кожуша́нка
Кошута — ла́ня
Кощунникъ, ца — блюзні́р, ка, блю́зник, ця, богознева́жник, ця
Кощунство — блюзні́рство, богознева́га
Кощунскій — блюзні́рський, богознева́жний
Кощунствовать — блюзни́ти, блюзнува́ти, знева́жа́ти Бо́га і с(ь)в'я́ті ре́чі
Краденое — кра́дене
Краевой — краєви́й, кра́йній
Краеугольный — наріжний, ку́тній
Краешекъ — крайо́к, краєчо́к, кінчик
Кража — крадіж, краді́жка, краді́жство, злоді́йство
Край — 1) край, кіне́ць, бе́ріг, пруг, (посуди) — ві́нця, (судна) — обла́вок, (чого гострого) — руб, рубе́ць; 2) край, краї́на, сторона́, (здр.) — краї́нонька, сторо́нонька, (чужа) — чужи́на, (здр.) — чужино́нька, (теплий) — ви́рій, и́рій
Крайне — на́дто, навмі́р, через верх, над мі́ру
Крайній — 1) кра́йній, скра́йній, оста́нній. — **По крайней мѣрѣ** — принаймні, принайме́нше, пре́цінь. — **Крайняя плоть,** анат. Praeputium — залу́па; 2) коне́чний, надзвича́йний, надмірний, через верх
Крайность — 1) кра́йність, скру́та, приту́га, приго́да, ха́лепа, нужде́нність; 2) надмірність
Крамола — ворохо́бництво, колотне́ча
Крамольникъ, ца — ворохо́бник, коло́тник, ця
Крамольничій, крамольный — ворохо́бницький, бунта́рський, коло́тницький
Крамповать — гремплюва́ти (повну)
Кранъ — 1) крант, ру́л(ь)ка, чіп; 2) (мех.) — лиси́ця, підва́га, жураве́ль
Крапать — кра́пати, накрапа́ти, ка́пати
Крапива, рос. Urtica — кропи́ва, U. dioica L. — кропи́ва жалю́ча, U. urens — жигу́чка, жи́жка, жи́гавка, жа́лячка, жижу́ха
Крапивникъ, пт. Motacilla troglodites — кропи́вниця, кропи́в'янка, воло́ве о́чко
Крапивница — кропи́вниця, красу́ха
Крапивный — кропив'я́ний. — **К. малина,** рос. Cuscuta — пові́тиця, приві́тиця
Крапина — 1) кра́пля, (здр.) — кра́пелька; 2) кра́пка, ка́пка, ця́тка
Крапленый, крапчатый — крапча́стий, крапеля́стий, цятко́ваний
Крапъ — 1) кра́пки і д. **Крапина 2**; 2) рос. Rubia tinctorum L. — марена́
Краса — краса́, вро́да, уро́да
Красавецъ — кра́сень, красу́н, (здр.) — красу́нчик
Красавица — красу́ня, красови́ця, красоли́ця
Красивый, во — га́рний, но, го́жий, го́же, кра́сний, но, (у)вродли́вий, краси́вий, красолі́ций, ле́пський, хоро́ший, ше́, (порівн.) — гарні́ший, вродливі́ший, кра́щий, кращі́ший
Красивѣть — кра́щати, гарні́ти, гарні́шати, кращі́шати
Красильный — фарба́рний, краси́льний
Красильня — фарб'я́рня, фарба́рня, краси́льня
Красильщикъ, ца — фа́рбар, ка, фарб'я́р, ка, краси́льник, ця

Красить, ся — 1) фарбува́ти, краси́ти, ся, малюва́ти, розмальо́вувати, (як якою фарбою) — біли́ти, жовти́ти, зелени́ти, сини́ти, червони́ти, чорни́ти і т. и.; 2) скраша́ти
Краска — кра́ска, фа́рба, ба́рва, (для посуду) — машля́к, (біла)-побіль, (жовта) — жовти́ло, жо́втка, жовто-жа́р, (клеєва) — кольфа́рба, (червона) — черві́нка
Красненькій — червоне́нький
Краснехонекъ — червонісі́нький
Краснина — кра́ска (в лиці, на виду́); черво́на пля́ма
Красно — 1) черво́но; 2) го́дяно, годи́няно (про погоду); 3) кра́сно, красномо́вно
Краснобай, ка — балаку́н, ха, балаклі́й, ка, щебету́н, ха
Краснобурый — червонобу́рий
Красноватый — червоня́стий, червонува́тий
Краснозобка — дима́вка, димі́вка, Hirundo rustica
Красноголовникъ, рос. Sanguisorba officinalis L. — родови́к, сухозло́тиця, ужа́че зілля
Краснолицый — червонови́дий, червоноли́ций
Красноперка, риба Cyprinus erytrophthalmus — красно́пірка, красноп́ера
Красноржій — червонопи́кий
Краснорѣчивый — красномо́вний, красномо́вця, промо́вистий, проре́чистий
Краснорѣчіе — красномо́вство
Краснота — черво́ність
Краснощекій — рум'я́ний, червоноли́ций
Красный — 1) черво́ний; 2) га́рний. — **Красная горка** — про́води, провідна́ неділя, весня́нки, танки́. — **Красная дѣвица** — красу́ня, дівчина го́жа, кра́сна. — **Красный дворъ** — двір, (а чорний) — задві́рок. — **Красные дни** — ясні, щасли́ві дні. — **Красный желѣзнякъ** — черво́на руда́. — **Красный звѣрь** — хутрови́й з(ь)ві́р. — **Красный корень**, рос. Anchusa officinalis L. — меду́ниця, медини́шник, краснокорінь, рум'я́нка, рум'я́нчик, воло́вий язи́к, свиню́шник. — **Красный лѣсъ** — бір, (здр). — бо́рик. — **Красная рыба** — безко́ста, хрящова́. — **Красное солнышко** — я́сне, кра́сне со́нечко. — **Красное словцо** — при́кладне слівце́, при́кладка, доте́пне слівце́. — **Красная строка** — нова́ стрі́чка, нови́й рядо́к. — **Красный товаръ** — крамни́й това́р. — **Красный уголь** — по́куть, по́куття, (для молодих) — поса́д. — **Красный цвѣтъ**, рос. Phaseolus multiflorus Willd. — королі́в ц(ь)віт, черво́на квасо́ля. — **Красное крыльцо** — пере́дній ґа́нок. — **Красный хлѣбъ** — пшени́ця. — **Красная изба** — с(ь)вітли́ця
Краснѣть, ся — червоні́ти, красні́ти, рум'яні́ти, шарі́ти, (про вогонь) — же́врі-ти, палені́ти, (від сорому) — пекти́ ра́ки
Красоваться — красува́тися, пиша́тися
Красота — краса́, вро́да, уро́да, (здр.) — вро́донька, ліпота́, ла́дність, го́жість, подо́ба
Красотка — красу́ня, красо́тка
Красочный — краскови́й, фарбови́й; мальовни́чий
Красть — кра́сти, хапа́ти, злодія́чити
Красться — кра́стися, скрада́тися
Кратеръ — жерло, сопу́х, кра́тер
Кратковременность — недовгоча́сність
Краткій — коро́ткий
Кратковременный, но — недовгоча́сний, но, недо́вгий, го, за малу́ годи́ну
Краткосрочный — на коро́ткий те́рмін
Краткожизненный — недовгові́кий
Краткость — коро́ткість
Крахмалъ — крохма́ль
Краше — кра́ще, кращі́ше, лі́пше, гарні́ше, (теж) — кра́щий, а і т. д.
Крашенина — крашани́на, тяжи́на
Крашенинный — з крашани́ни, з тяжи́ни зро́блений, тяжи́новий
Крашеніе — кра́сіння, фарбо́(у)ва́ння
Краюха — окра́єць, окра́йчик, цілу́шка
Кредитивный — вірю́щий, ві́рчий, кредито́ваний
Кредитивъ — вірю́ща, ві́рча гра́мота, креди́тив
Кредитный — кредито́вий. — **Кредитное учрежденіе** — кредито́вий закла́д, кр. устано́ва
Кредиторъ — позича́льник, креди́тор
Кредитовать — позича́ти (кому), боргува́ти, навіря́ти, на ві́ру, на́бір дава́ти
Кредитоваться — позича́ти, ся (у кого), боргува́ти, на ві́ру, на́бір бра́ти
Кредитъ — креди́т, ві́ра, борг
Крейсировать — кружа́ти, кружля́ти
Кремень, ка́мінь Silex pyromachus — кре́мінь
Кремешекъ — кремі́не́ць, кремі́ньчик, (для гри) — кре́ймах, крем'я́х
Кремль — за́мок, крі́пость, крем'яни́ця
Кремневый — кремі́нний
Кремнеземъ — кремі́ни́ця, кремі́нка
Кремнистый — кремі́ни́стий
Кремнякъ — кремі́не́ць
Кремневый ангидридъ — кремі́нний двоо́кис
Кремнекислота — кремі́нний квас
Крендель — плете́ник, кала́чик, рога́ль, рога́лик, (сухий) — су́щик
Крендельщикъ, ца — кала́ш(ч)ник, ця, бу́блишник, бубле́шниця, бубле́йниця
Кренить — нахиля́ти на бік
Крепъ — кра́па, фльор
Креповый — фльо́ровий
Кресиво — креса́ло, кри́ця
Кресло — крі́сло
Крессъ садовой, крессъ-салатъ, рос. Lepidium sativum L. — жиру́ха. — **К. луговой**, Cardamine pratensis L. — боло́тна жиру́ха
Крестенка — полу́кіпок, (з 16 снопів) — шісна́дцятка
Крестецъ — 1) полу́кіпок (з 25 снопів); 2) криж, кри́жі, приґу́зок, (про птиць) — ку́пер, ку́про, ку́прик
Крестикъ — хре́стик, хре́щик
Крестильница — 1) хрести́льниця, хреща́льниця, купе́ля; 2) орда́нь

Крестильный, крестинный — хрести́нний, крижмови́й
Крестины — хрести́ни, (на другий день гулянка) — похре́стини
Креститель — Хрести́тель
Крестить, ся — 1) хрести́ти, ся, хресто́м обво́дити; 2) хрести́ти, ся, охрести́ти, ся, у віру, у хрест уво́дити
Крестникъ, ца — хреще́ник, похре́с(т)ник, хреще́ниця, похре́с(т)ниця
Крёстный — хреще́ний, хре́с(т)ний. — **Крёстный отецъ, крёстная мать** — хреще́ний ба́тько, хреще́на ма́ти. — **Крёстный братъ, крёстная сестра** — брат, сестра́ по хресту́. — **Крестный ходъ** — проце́сія, (круг церкви) — обхо́дження, обхід з хреста́ми. — **Крестное цѣлованіе** — при́сяга на хресті
Крестовая — це́рква архиєре́йська
Крестовидный, образный — хреща́тий, хреста́тий
Крестовка — 1) лиси́ця, крижа́к; 2) (в картах) — хрести́, жир, жо́луді; 3) рос. Crucianella — дід, ста́рець, крижівни́ця; 4) нічни́й мете́лик (Phalaena)
Крестовникъ, рос. Senecio Iacobea L., — меркове́я, жовтоголо́вник, свиріпа
Крестовый — жиро́вий. — **Крестовый братъ** — на́званий брат, побрати́м. — **Крестовая сестра** — на́звана сестра́, по́сестра
Крестоносецъ — хрестоно́с, крижа́к
Крестообразно — на́вхрест, на́хрест, о́хрест, впере́хрест, перехре́стям, хрест-на́вхрест
Крестопоклонная недѣля — середохре́с(т)ний ти́ждень, хрестці, середохре́стя
Крестцовый — крижови́й, хреща́тий, хреста́тий
Крестъ — хре́ст, криж (католицький), фігура (на роздоріжжі), о́хрести (церковні хрести з корогвами). — **Цѣловать крестъ** — присяга́ти. — Хрести на могилах: з голубця́ми, (на могилі парубка) — з прапорця́ми, прапірка́ми
Крестьянинъ, крестьянка — селя́ни́н, селя́нка, селю́к, селю́чка. — **Крѣпостной крестьянинъ, крестьянка** — крі(е)па́к, крі(е)па́чка, підда́нець, підда́нка
Крестьянскій — селя́нський, посполи́тий, (про кріпаків) — крі(е)па́цький
Крестьянство — селя́нство, поспільство; кріпа́цтво
Кречетъ, пт. Falco gyrfalco — кре́чет, білозо́р, білозо́рець; Falco buteo — ра́річ
Крещеніе — 1) хреще́ння, хрести́ння; 2) водо́хреща
Крещенскій — орда́нський
Крещёный — хреще́ний. — **Крещеный еврей** — ви́хрест
Кривая — крива́, криву́ля
Кривда — кри́вда, непра́вда
Кривизна — кривина́, кри́вість, криви́зна, кандзю́ба
Кривить, ся — криви́ти, ся, карлю́чити, ся. — **Кривить душёю** — кри́вдити, лама́ти ду́шу, бра́ти гріха́ на ду́шу, криви́ти душе́ю
Кривляться — криви́тися, викривля́тися
Криво — 1) кри́во; 2) неправди́во, непра́ведно, не по пра́вді
Кривобокій — кривобо́кий, кривоклу́бий
Кривоватый — криве́нький
Кривоглазый — сліпоо́кий
Криводушничать — криви́ти душе́ю
Криводушіе — криводу́шність
Кривой — 1) криви́й, скри́влений; 2) (сліпий на одне око) — одноо́кий
Кривокъ, пт. Haematopus ostralegus — морська́ соро́ка
Кривозубый — кривозу́бий
Криволинейный — криву́льний
Кривоногій — кривоно́гий, клишоно́гий
Кривоносый — кривоно́сий, кривоніс
Кривороrій — криворо́гий, турка́тий
Криворукій — кривору́кий, кривору́чка
Кривосудіе — кри́вдний суд
Кривотолокъ — крутій, крутя́р
Кривоустый — криворо́тий, кривоу́стий
Кривошея — кривоши́я, кривов'я́за
Кривулина — криву́ля, карлю́чка
Кривѣть — калі́чіти на о́ко
Кризисъ — кри́за, кри́зис, перело́мова хви́ля
Крикливость — крикли́вість, верескли́вість, галасли́вість
Крикливый — крикли́вий, галасли́вий, галасува́тий, галати́н, рота́тий, пащекува́тий. — **Крикливое дитя** — кри́кса, пи́скавка
Крикнуть — кри́кнути, гукну́ти, гукону́ти, (дуже) — зарепетува́ти, зи́кнути, (від болю) — о́йкнути
Крикунъ, крикунья — крику́н, -нка, горла́нь, горла́ч, пащеку́н, -ха, вереску́н, -ха, гала́кало, галати́н, ре́ва
Крикъ — крик, гук, по́крик, (кількох голосів) — гука́ння, га́лас, галасува́ння, ве́реск, (з плачем) — ре́пет, репетува́ння, ле́мент, (на рятунок) — ґвалт; (гороб'ячий) — ц(ь)вірінькання, (гусячий) — ґе́ґання, ґеґота́ння, ґелґота́ння, (жаб'ячий) — крю́(у)кання, ку́мкання, (журавлиний) — курлю́кання, (кані) — ке́вкання, (курячий) — сокота́ння, квокта́ння, кудкуда́кання, (котячий) — ня́вкання, (лебедів) — ячáння, (лелек) — кле́кіт, (овечий) — ме́кання, (орлячий) — кле́кіт, (півнячий) — кукурі́кання, (перепелячий) — підпідьо́мкання, (а самиці) — хава́вкання, (поросячий) — квік, кві́кання, (с(ь)півучих птиць) — щебета́ння, (сорочий) — скрекота́ння, скрекотня́, (ц(ь)віркунів) — ц(ь)вірча́ння, (чайки) — киги́кання
Кринъ, рос. Lilium candidum L. — крин
Кристаллизація — кристаліза́ція, кришталюва́ння
Кристаллизировать, ся — кристалізува́ти, кришталюва́ти, ся, (про воду) — стрілкува́тися
Кристаллическій — кристалі́чний, кришта́левий
Кристаллъ, Crystallus — кришта́ль, кришта́л, (один) — кришталина́, (льодовий) — ска́лка

Кристальный — кришталéвий
Критика — 1) крúтика, рóзбір; 2) осýда, поговір
Критиковать — 1) критикувáти, розбирáти; 2) судúти, гáнити
Критикъ — 1) крúтик; 2) осýдник, судúс(ь)віт
Критическій — 1) критúчний; 2) осýдливий, глумлúвий; 3) скрýтний. — **Критическое положеніе** — скрýта, скрутнé, критúчне станóвище
Кричаникъ — гучóк, загóнщик
Кричаніе — кричáння, гукáння
Кричать — кричáти, гукáти, (дуже) — галасувáти, репетувáти, на пуп кричáти, (з плачем) — лементувáти, ревтú, (журливо з плачем) — скúглити, скúмлити, (верескливо) — верещáти, (на кого, сварячись) — грúмати, гарю(й)кати. — **Кричать караулъ** — прóбі кричáти, ґва(л)вт кричáти, ґвалтувáти; (про ворони й ґави) — крякати, крáкати, крюкати, кáркати, (про горобців) — ц(ь)вірінькати, (про гуси) — ґелґотáти, геготáти, ґéґати, (про жаби) — кýмкати, крюкати, кря(а)кати, (про журавлі) — курлюкати, курлúкати, (про индики) — кýркати, белькотáти, (про кози) — мекéкати, (про кішки) — нявкати, нявчáти, (про качки) — кáхкати, крякати, (про кречети) — кýркати, (про лебеді) — ячáти, (про лелек) — лелéкати, клекотáти, (про орлів) — клекотáти, буркотáти, (про перепелів) — підпідьóмкати, (а самиці) — хавáвкати, (про півнів) — кукурікати, (про поросята) — кувікати, квічáти, (про сороки) — скрекотáти, скреготáти, (про пугачів, сов та сичів) — пугáти, (а сов і сичів ще) — нявкати, (про свині) — хрóкати, рóхкати, вищáти, (про чайки) — кигúкати, (про ц(ь)віркунів) — ц(ь)вірчáти, ц(ь)віркотáти, (про кури) — сокотáти, квоктáти, кудкудáкати
Кровавить — крівáвити
Кровавникъ, рос. Convallaria polygonalum L. — крівáвник, куп-зілля, рáкові шúйки, чемерúця, журавлúні стрючкú
Кровавый — крівáвий
Кровавый цвѣтъ, рос. Tropaeolum majus L. — красóля, красýльки
Кровавѣть — крівавíти
Кровать, кроватка — ліжко, ліжечко, постіль, постілонька, ліжнúця
Кровельный — даховúй, покрівлянúй
Кровельщикъ — вкривáльник, крúтник, (соломою) — пошивáльник, вшивáльник, (гонтою) — гонтáрь, (залізом) — бляхарь
Кровеносный — кровонóсний. — **Кровеносный сосудъ** — жилá
Кровинка — крівцá, крáпля крóви, кровúнка
Кровистый — крівáвистий, кровúстий
Кровля — покрíвля, верх, дах, стріха, (край) — острішина, острішок
Кровный — рíдний, крéвний. — **Кровныя денежки, моё кровное** — крівáвиця. — **Кровная лошадь** — завідськúй, племіннúй кінь. — **Кровная нужда** — нáгла потрéба. — **Кровная обида** — тяжкá обрáза
Крововозвратный, -ная жила — кровúста жúла
Кровожадничать — жадáти крóви
Кровожадный — хúжий, кровожéрний, кровожáдний, кровожáда
Кровожадность — хúжість, кровожáдність, хижáцтво
Кровомститель — кровомéс(т)ник
Кровомщеніе — крівáва пóмста, кровопóмста
Кровообращеніе — кровобіг, кровокрýження
Кровопійство — кровопúйство
Кровопійца — кровопúй, кровопúйця, жироїд, глитáй, павýк, п'явка
Кровопролитіе — кровопролиттá, різанúна
Кровопролитный — крівáвий
Кровопусканіе — кровопускáння
Кровосмѣситель — кровомісник, кровомішник, кровозмішник
Кровосмѣшеніе — кровомíство, кровозмішення
Кровососка, ком. Hippobosca — кровосúсень, Hippobosca equina — кліщ кінський
Кровотеченіе — кровотéча, кровотіч. — **Остановить кровотеченіе** — затамувáти, загамувáти кров
Кровоточный — кровотíчний, кровоточúвий
Кровохлебка, рос. Sanguisorba officinalis L. — родовúк, сухозлóтиця, ужáче зілля
Кровочистительное — кровогін
Кровъ — 1) покрíвля, дах; 2) покрóва, зáхист, притýлок
Кровь — 1) крів, кров, крівля, (здр.) — крівця, мазкá, пáсока, рудá, юшка, (у жінок місячка) — крáска. — **Кровью нажитое** — крівáвиця. — **Избить въ кровь** — об'юшити. — **Истекъ кровью** — зійшóв крóв'ю, крівлéю. 2) рід, плід, плéм'я, порóда, (зневажливо) — кóдло
Кровянистый — крівáвистий
Кровяной — крів'янúй
Кроеніе, кройка — крій (р. крóю), крóїння, кráяння
Кроильщица — стільнúця
Кроильщикъ, ца — крáяльник, ця
Кроить — крáяти, крóїти
Кройщикъ — д. **Кроильщикъ**
Кроликовый — кролячий, кріликовий
Кроликъ, Lepus cuniculus — кріль, корóль, (самиця) — крілúця, королúця, (здр.) — крíлик, кóрóлик, трусь, (здр.) — трýсик
Кромá — скúба, лýста, бáйда, (хліба з краю) — окрáєць, цілýшка, (здр.) — скúбка, скúбочка, лýстка, бáйдиця, окрáйчик

Кромка — 1) д. **Крома** (здр.); 2) крáйка, окрáйка; 3) край, окрáйок, окрáєць (дошки пиляної)
Кромсать, кромшить — чикри́жити, крéмсати, бaтувáти
Кромѣ — окрíм, крім, опрíч. — **Кромѣ того** — окрíм тóго
Кромѣшный — окрéмний; надвíрн(і)ий. — **Кромѣшная тьма** — тéмрява надвірня
Крона — чóло, верховіття
Кропатель, ница — 1) партáч, ка; 2) писáка, писáчка, віршомáз, ка.
Кропать — коперсáти, партáчити (шити абú-як)
Кропило — 1) кропи́ло, (здр.) — кропи́льце; 2) рос. Melilotus officinalis Lam. — жóвтий буркýн, лугови́й буркýн, зáячий холодóк, чемерни́к
Кропить, ся — кропи́ти, бри́зкати, при́скати, пóрськати, ся, (розсолом, ропою) — ропи́ти
Кропкій — крихкий
Кропкость — кри́хкість
Кропотливый, кропотунъ, кропотунья — 1) д. **Брюзга;** 2) клопотли́вий, клопотýн, морочли́вий; марýдний, на, марýда, чóвпа
Кропъ, рос Anethum graveolens L. — кріп, укріп
Кросна, кросны — 1) крóсна, верстáт (ткацький); 2) полотнó, (нововиткане) — новинá
Кротенокъ — кротеня́
Кроткій — ти́хий, смирний, лáгідний, благи́й, (надто) — плохи́й, плохýта
Кротовина — кротови́на, кýпина, керти́чина, кертови́ння
Кротость — ти́хість, смирність, лáгідність
Кротъ, зоол. Talpa Europea — кріт, керти́ця, потурáй, (особливої породи) — зінське щеня́
Кроха, крохотка — кри́хта, кри́шка, крихти́на, (здр.) — кри́хітка, кри́хотка, кри́шечка, роси́нка, (здр.) — ріска, рісочка
Крохотный — малю́сенький, манюсенький, манюній, дрібнéнький, дрібнéсенький
Крошево — капýста шаткóвана
Крошечка — д. **Кроха** (здр.). — **Крошечку** — трóшки, трішки, трішечки, трісі, кри́ні
Крошечный — д. **Крохотный**
Крошить — криши́ти, локши́ти, (капусту) — сікти́, (шатківницею) — шаткувáти
Крошиться — криши́тися
Крошка — д. **Кроха** (здр.), (про дитину) — малю́сеньке, кри́хотка. — **Крошка табаку** — крáяння, рíзання тютюнý
Кругленькій — круглéнький
Круглехонекъ, круглёшенекъ — круглі́сінький
Круглина — крýглість
Круглить — кругли́ти, закругля́ти, округля́ти, обкругля́ти
Кругло — крýгло
Кругловатый, то — кругля́вий, во, кругля́стий, то
Круглолицый — круглоли́ций, круглови́дий
Круглость, круглота — крýглість
Круглый — крýглий, окрýглий. — **Круглый годъ** — цілий, цілісінький, увéсь рік. — **К. сирота** — кругóм сироти́на
Круглышъ, круглякъ — кругля́к (пеньок або камінь)
Круглѣть — закрýглюватися, закругля́тися
Круговидный — круговúдий, кругля́стий
Круговина, круговенька — круг, кóло
Круговой — кругови́й, колови́й. — **Круговая чаша** — ручковá чáрка. — **Пить круговую** — кружáти, кругля́ти
Кругозоръ — кругогля́д, виднокрýг, круго-с(ь)віт, óбрій. — **Съ широкимъ кругозоромъ** — широкогля́дний
Кругомъ — 1) навкруги́, круг, округи́, навкóло, кругóм, над'óколо; 2) цілкóм, геть усé, геть чи́сто
Кругомъ — кружкá, кружкóм, в кóло; óбертом
Кругообразный — д. **Круговидный**
Кругообращеніе, круговращеніе — обéртáння вкóло, колóворот, кружля́ння, кругобіг, колообертáння
Кругосвѣтный — кругос(ь)вітний
Кругъ, (здр.) **кружёкъ** — круг, кружóк, крýжало, крýжально, кружальцé, кóло, кільце; óбід, обідéць; покоти́ло. — **Круги на водѣ** — жмуркú. — **Кругъ общества** — кóло, товари́ство. — **Въ семейномъ кругу** — вріднім кóлі. — **Въ своемъ кругу** — поміж своїми. — **Спиться съ кругу** — роспи́тися, спи́тися
Кружевной — мерéжевий, мерéжковий
Кружево — мерéжка, мерéжево
Кружекъ — д. **Кругъ.** — **Въ кружекъ** — кружкá, кружкомá, кружкóм, в кóло, óчертом
Круженіе — кружля́ння, крутіння
Кружечный — кýхлевий, карнáвковий
Кружить, ся — кружля́ти, крути́ти, ся, вертіти, ся, кружáти, ви́ти, ся, (в дорозі) — кругля́ти, колувáти, (про голову) — морóчити, ся, крути́ти, ся, чманíти
Кружка — 1) кýхоль, (здр.) — кýхлик, збáнóк, водя́нчик; 2) квáрта ($^{1}/_{10}$ частина відра), кóнов, конóвка, конóвочка; 3) (церковна) — карнáвка, скарбни́чка, скарбóнька
Крупа — крýпи, підтóчини, (грубі) — дерть
Крупеникъ — 1) кáша (крута); 2) бáбка з крупів
Крупёнка, крупянка — кулíш, кулéшик, крупни́к, крупничóк
Крупина, крупинка — крупи́на, крупи́нка, зернó, зерня́, -тко
Крупица — кри́шечка
Крупичатый — крупи́частий, питльóваний
Крупноватый — чимали́й
Крупный, но — вели́кий, здорóвий, (про дощ) — крапли́стий, крапчáстий, (про

зерно) — дорідний, (про сіль) — дрібчастий. — **Говорить крупно** — говорити з серцем, гостро
Крупнѣть — більшати
Круподерня — драчка, крупорушка
Крупчатка — питель, питльовий млин; питльована мука
Крупчатный — питльовий
Крупчатый — крупнистий
Крупъ (мед.) — крупа
Крупяной — круп'яний
Крутенецъ — валах, скіп, заверне(я)ний
Крутень — 1) вихор; 2) водокрут, вир
Крутизна — круча, крутість
Крутить, ся — крутити, ся, вити, ся, звивати, ся
Крутоберегій — крутоберегий, припічкуватий
Крутой — крутий. — **Крутой морозъ** — лютий мороз. — **Круто повернулъ** — разом, раптом повернув
Крутѣть — крутішати
Крученіе — крутіння, вертіння; сукання
Кручина — журба
Кручинить — завдавати жалю, журити, крушити
Кручиниться, крушиться — журитися
Кручинный — журний, тужний, журливий
Крушеніе — розбиття, катастрофа, зруйнування, ростро́щення
Крушина, рос. Rhamnus cathartica L. — жостір, крушина, хробост, жостелина; R. Frangula L. — крушина, кручина
Крушинный — жостіровий, крушиновий
Крушить — руйнувати, трощити, розбивати
Крыжовникъ — аг(ґ)рус, аг(ґ)руст, аг(ґ)рест, веприна, верпина
Крылатый — крилатий, крилястий
Крылечко — ґаночок, рундучок
Крылечный — ґанковий, рундуковий
Крыло — крило, (мн.) — крила
Крылышко — крильце, крилечко, криля, (мн.) — крилята, крилечка
Крыльный — криловий
Крыльце — лопатка (у тварів)
Крыльцо — ганок, ґанок, ґанки, присінки, (верх над ґанком) — піддашок, піддашша, (без верху) — рундук
Крымчакъ — кримець
Крыса, Mus rattus — пацюк, щур
Крысёнокъ — пацятко, щурик
Крыситься — виз(ь)вірятися (на кого)
Крысій — пацюковий, пацючий, щурячий
Крыть, ся — 1) крити, ся, (в)укривати, ся, (хату снопами) — вшивати, (хвостом) — півзити; 2) таїти, ся; 3) бити, (у)вбивати, побивати (картами)
Крыша — д. **Кровля**
Крышка — покришка, накришка, накриття, (на діжу, бодню, труну) — віко, (на улик) — палуба, покрівець, (на одежу) — верх, покрива, покривка
Крѣпительный — кріпучий, зміцняючий
Крѣпить, ся — крі(е)пити, ся, скрі(е)пляти, ся, зміцняти, ся
Крѣпкій — міцний, цупкий, крі(е)пкий, дужий, сильний. — **Крѣпкая водка** — міцна горілка. — **Крѣпокъ на ухо** — не дочуває, глухенький. — **Крѣпкій сонъ** — міцний, твердий сон
Крѣпко — крі(і)пко, міцно, цупко, твердо, дуже, здорово, тісно. — **Крѣпко на крѣпко** — дуже сильно
Крѣпковатый — кріпкенький, міцноватий
Крѣпкоголовый (про коней) — твердоуздий, короткоуздий; твердоголовий
Крѣпколобый — твердолобий
Крѣпнуть, -чать — кріпшати, міцнішати, дужчати, твердішати, тверднути, твердіти, тужавіти
Крѣпостной — 1) кріпос(т)ний, замковий, фортечний; 2) кріпацький, панщанний, панщанський, крі(е)пак, крі(е)пачка, підданець, панщанин, панщанка. — **Крѣпостное право** — панське право, кріпацтво. — **Крѣпостное состояніе** — кріпацтво, панщина; 3) кріпос(т)ний (акт)
Крѣпость — 1) міць, міцність, кріпота, твердість, твердота; кріпость, фортеця, твердиня, замок; 3) кріпость (акт). — **Купчая крѣпость** — купча кр. — **Закладная к.** — заставна, заставний лист
Крѣпче — кріпше, дужче, міцніше
Крѣпышъ — 1) дужак, дебелень, моцак, ґудз, ґудзок; 2) скнара, кремінь, жмикрут
Крюковатый — карлючкуватий, кривульчатий, колінкуватий
Крюкъ, крючёкъ — гак, гачок, крюк, крючок, (з двома або чотирма гачками) — козулька, карлюка, карлючка, закарлючка, ключ, ключка (журавлів), (з булавою) — ковінька, (в одежі) — гаплик, гапличок, дід і бабка, коник і кобилка, (коло дверей) — защіпка, (для гри на струнах) — бійце. — **Согнуть въ крюкъ** — в дугу зігнути. — **Ввернуть крючекъ** — карлючку загнути
Крючить, ся — 1) карлючити, ся, загинати, ся, козубити, ся, курчитися; 2) утискати, угнітати
Крючковатый — 1) карлючкуватий, гачкуватий; 2) причепа, причепливий
Крючкотворецъ, крючкотворъ — крючок, карлючка; крутій
Крючкотворствовать — карлючки, закарлючки, артикули гнути, загинати
Кряжъ — 1) окоренок, прикорень, пень; 2) пасмо, стяг (про гори); 3) г(ґ)рунт, шар, верства (землі)
Крякать — крякати, кахкати
Кряхтѣть — кректати, крехтати
Кстати — до речі, до діла, до слова; наруч, наручно, на руку ковінька. — **Не кстати** — не до речі, не до слова, не до діла, не до ладу, не до шмиги. — **Кстати случиться** — нагодитися

Ктиторъ — 1) фундáтор (церкви); 2) тúтарь, (помішник його) — підтитáрій, підтитáрний, (жінка) — титарúха, (син) — титарéнко, (дочка) — титарівна
Кто — хто. — **Кто бы ни былъ** — хто б не був. — **Кто-нибудь, кто ни есть, кто-либо** — хто-нéбудь, абй-хто. — **Кто-то** — хтось. — **Кого-то** — когóсь
Ктому — до тóго, окрім, опріч тóго
Кубариться — крутúтися, клубкóм котúтися
Кубарь — дзúґа, вертілка. — **Скатиться кубаремъ** — коткóм, клубкóм покотúтися; полетіти сторч, сторчакá, беркúцьнутися
Кубическій — кубічний
Кубоватый — банькáтий, круглобóкий
Кубокъ — кýбок, пóвночка, пýгарь, чáрка
Кубъ — 1) лéмбик; 2) куб
Кубышечки, рос. Nuphar luteum Smith. Nymphaea lutea — глéчики жóвті, жóвте латáття, водянúй мак, (квітки) — бабкú, (овоч) — збáнок, збаночкú, (листя) — капелюші, (корінь) — товстýн
Кубышка — бáнька, діжечка
Кубышникъ, рос. Cytisus biflorus L' Her. — зінóвать, дерезá
Кувшинный — глéковий, ж(з)бáновий
Кувшинъ, кувшинчикъ — глек, глéчик, глéчичок, (широкий) — гладýш, гладýщик, (круглобокий) — жбан, збан
Кувырканье — перекидáння, перевéрти
Кувыркаться — перекидáтися, перевертáтися, беркúцьнутися
Кувыркъ — беркúць. — **Кувыркомъ** — беркúць, перéкидьки, перевéртом, сторч, сторчакá
Куда — кудú, кудóю. — **Куда-либо, -нибудь, ни есть** — куди-нéбудь, абй-куди. — **Куда-то** — кудúсь, десь
Куда какъ — дúво як, áч як!
Кудахтанье — кудкудáкання
Кудахтать — кудкудáкати
Куделица, куд(ж)ель — кудéля, кудéлиця, кýжіль, (на гребіні) — мúчка, кýкла
Кудель-барашки, рос. Primula veris L. — бóжі рýчки, біла бýквиця, медянúк, медяничкú, медянúк-зілля, сорóчі лáпки, кóтики, первóц(ь)віт, прóліски, ключики, гадúнниця
Кудерь, кудри — кýчерь, кýчері
Кудесить — 1) чарувáти, чаклувáти, ворожúти; 2) штукáрити, брóїти, шурубýрити
Кудесникъ, ца — 1) чарівнúк, ця, знáхарь, ка, ворожбúт, ворóжка; 2) штукáрь, ка, галабýрдник, ця
Кудесы — чáри, знáхарство і д. **Волхованіе**
Кудреватый — кучерявенький
Кудрявецъ, рос. Chenopodium Botrys L. — марь
Кудрявить — кучерявити, кýчері звивáти
Кудрявчикъ — кучерявчик
Кудрявый, во — кучерявий, во
Кудрявѣть — кучерявіти
Кудряжка — кучерявчик, кучерявка
Кузнецкій, -ческій — ковáльський
Кузнецовъ — ковалів
Кузнецъ — ковáль, (жінка) — ковалúха, (син) — ковалéнко, ковальчýк, (дочка) — ковалівна
Кузнечество — ковáльство, ковалювáння. — **Заниматься кузнечествомъ** — ковалювáти
Кузнечикъ, Gryllus — кóник, кобúлка; Tettrix — кобúлиця; Locusta — трав'янúй кóник
Кузница — кýзня, (мн.) — кýзні
Кузничный — кýзнячий
Кузовенька, кузовокъ — кóшик, кóзуб, козýбка, козубéнька
Кузовъ — 1) д. **Корзина;** 2) ящик, кіш, кóроб
Куканъ — 1) кукáн, нáнизка (для риби); 2) нúзка, в'язка
Кукишъ — дýля, фúґа, фіґа, хвúґа. — **Давать, крутить кукишъ** — тúкати, давáти, сукáти дýлі
Кукла — ляля, ляльКа, лялечка
Куклеванецъ — кукільвáн
Куклина — лушпайкú, шабатýрка
Куковать — кувáти, кýкати
Куколка — 1) лялечка, лялька; 2) Pupa — лялечка, ляльочка, зáсклеп (в змінах комах), (у мурашок) — подýшка, подýшечка
Куколь, рос. Lolium temulentum L. — кукіль і Lychnis dioica Dc. — кукіль, куколúця, купáльник, сліпáк
Кукольный — ляльковúй. — **Кукольный театръ** — вертéп, кумéдія
Куксить — тéрти óчі, кулакú росúти
Кукуруза, рос. Zea. Zea Mays L. — кукурý(д)за, пшенúчка, пшінка
Кукушка, кукушечка, пт. Cuculus canorus — зозýля, зозýлечка, зозýленька, зозýлька
Кукушечій — зозýлячий
Кукушкинъ — зозýлин
Кукша (пт.) — камінничóк, Soticola
Кулага — квáша
Кулакъ — 1) кулáк; 2) мóлот (у мулярів); 3) пáля, рáло; 4) кулакá (вроблені у млиновий вал); 5) глитáй, жмúкрут, дерúлюд, доюн
Кулганъ — жбан, збан
Кулдыкать — белькотáти, ґельґотáти (про индика)
Кулебяка — пиріг з рибою
Кулёкъ — кульóк (з рогожки). — **Попасть изъ кулька въ рогожку** — з дощý та під рúнву
Кулига — 1) д. **Куликъ,** особ, породи Scolopax foedoa; 2) зруб, паленúна, новинá
Куликало — випивáйло, піяк, п'янюга
Куликать — запивáти
Куликъ, пт. Scolopax — кулúк, куличóк
Кулиса, кулисы — лаштýнки
Куличій — куликóвий
Кулички: у черта на куличкахъ — кá'зна де, у чóрта в зубáх

Куличъ — пáска, (висока) — пáпушник, бáба
Культепá — кýкса (з переломаними пальцями)
Культивировать, культиваторъ — культивувáти; культýрник, культивáтор
Культя, культявый — 1) кікоть (рука або нога без всіх пальців); 2) безпáлький, безпáлько
Культявѣть — шкандибáти, шки(а)тульгáти, кульгáти
Кума — кумá, кýмонька, кумáся, кумáсенька, (жінка кумова батькам дитини) — пáкумка
Куманёкъ — кумáсь
Куманика, кумашиха, рос. Rubus caesius L. — ожúна, ожúнник, чорнúця
Куманьковъ — кумáсів
Кумачъ — китáйка
Кумачный — китáйчатий
Куминъ, кумушкинъ — кýмин, кумáсин
Кумиръ — божóк, йдол, йділ, боввáн
Кумиться — кумáтися
Кумовство — кýмство, кумівство
Кумовъ — кýмів
Кумушка — кýмонька, кумáся
Кумъ — кум, (здр.) — кумáсь, (мн.) — кумú (прóхані, стрічані і одкупні)
Кумысъ — кумúс
Куна, куница, зоол. Mustela — кунúця, кунá, кýночка
Куній — кунúчий, кýнячий
Кунять — кунúти, окунів ловúти
Купало, рос. Ranunculus acris L. — козéлець, дрібноц(ь)віт, жовтобрюшник, зілля од трясці, терпи-бідá
Купальница — 1) д. **Купало**; 2) рос. Trollius europaeus L. — вóвча лáпа, вóвчий копúт, прúкрит, волóве óко, волúвочко
Купальный — купáловий, купáльний
Купальня — купáльня, лазéнька
Купальщикъ, ца — купáльник, ця
Купаніе — купáння, кýпанка
Купать, ся — купáти, ся
Купель — купéля, хрестúльниця
Купéна, рос. Convallaria Polygonatum L. — купзілля, купúна, рáкові шúйки, чемерúця, натягáч, одхáсник
Купецъ — купéць, крáмарь, (дочка) — купцівна, крамарівна, (син) — крамарéнко, крамарчýк
Купеческій — купéцький, крáмарський
Купечество — купéцтво, крамáрство
Купечествовать — купцювáти, крамарювáти
Купина — кущ, крак, корч
Купить — купúти. — **Купленный** — кýплений, купóваний
Куплетъ — 1) (у віршах) — куплéт, колíно; 2) с(ь)півомóвка
Купля — кýпля, купувáння, купівля
Купно — вкýпі, рáзом, гуртóм, спільно
Купный — спільний, гуртовúй
Куполъ — бáня, мáківка
Купорить — затикáти й засмóлювати
Купоросный — купервáсовий, вітрогóловий
Купоросъ, Vitriolum — купервáс, вітрогóль. — **Зеленый, желѣзный, сапожный купоросъ.** V. martis — купервáс. — **Мѣдный, синій купоросъ**, V. coeruleum — сúній кáмінь. — **Бѣлый, цинковый купоросъ**, V. album — вітрогóль, крúмза
Купръ — кýпра, підхвістя, кýприк
Купцовъ — купців, купéцький
Купчая — кýпча
Купчиха — купчúха, купчúця, крáмарка
Купчишка — крамарчýк
Купыръ, рос. Angelica — дзéнгель
Купыръ красный, рос. Antriscus sylvestris Hoffm. — бугúла, борщівнúк, свербúгуз, гáнус
Куранты — дзиґарі (з музикою)
Курбетъ — дúбки, цáпки
Курганъ — могúла, (межовий) — кіпéць, (з піску) — кучугýра
Кургузый — кýций
Куреніе — 1) курíння, пáлення; 2) кýрево, кадúло
Куренный — курінний
Курёнокъ — курчá, курчáтко, курченя, курú, курáтко, (мн.) — курчáта, курченята
Курень — курíнь
Курилка — курéцька кімната, курúльня
Курило — гуляка, гультяй, гульвіса
Курильница — кадúльниця, кадúло
Курильщикъ, ца — курéць, курій, ка, (з люльки) — люлéшник, ця
Куриный, курій — кýрячий
Курительный — курúльний, кадний. — **Курительный табакъ** — тютюн, (здр.) — тютюнéць. — **Курительная трубка** — люлька, (здр.) — люлечка. — **Курительное вещество** — кýрево
Курить, ся — 1) кадúти, ся, курúти, ся; 2) (тютюн) — курúти, палúти, пúхкати, пáхкати; 3) (горілку) — гнáти, курúти, ся
Курица — кýрка, кýря, (здр.) — кýрочка, (ласк.) — куріпочка, куріпка, (галанська) — галáнка, галагáнка, (по-дитячи) — тютя; (инші порóди): волохáта, пелехáта, голошúя, чубáта і др.
Куричій — д. **Куриный.** — **Куричья слѣпота.** — 1) рос.: а) Ranunculus arvensis — кýряча сліпотá; б) Chelidonium majus L. — глекопáр, глечкопáр, гладишник, гладешник, чистотіл, сіре зілля, прозóрник; в) Caltha palustris L. — латáття, калюжниця, пóпики; 2) мед. Noctalgia — кýряча сліпотá
Курлыкать — курлюкати, курлúкати
Курникъ — 1) пиріг (з курятиною); 2) курнúк (хлів), кýча (в хаті), кóєць
Курноска — кúрпа, кирпáта
Курносый — кирпáтий
Курной — курнúй, димнúй
Курныкать — мугúкати, жебоніти (гуртом)
Куровникъ, рос. Euphorbia — молочáй, молочáк
Курокъ — кýрок, зáйчик
Куролесничать — фіг(ґ)лювáти, брóїти, штукарювáти, творúти чудá

Куролесникъ, ца — штука́рник, ця, чудотво́рець, чудасі́йник
Куропатка, пт. Tetrao perdrix — курі́пка, (здр.) — курі́почка, куропа́тва, (мале) — курі́п'я́ (р. курі́п'яти)
Куропаткинъ, куропачій — курі́п'я́чий
Куросльпникъ, куросльпъ, рос. — а) Cornus sanguinea L. — свиди́на, сви́два, спиж, свидове́ де́рево; б) Anagallis arvensis L. — ку́рячі о́чки, ку́ряча сліпота́
Куроцапъ — курохва́т, куроца́п
Куртажный — фа́кторський, факторо́вий
Куртажъ — факторо́ве, фа́кторне
Куртка — ку́ртка, куци́на; кажано́к
Курушка — ку́рево, (з смоли) — козубе́ць, (з ґуль на дереві) — скрепу́ха
Курчавка — кучеря́вка, кучеря́вочка
Курчавый, курчатый — кучеря́вий
Курчавѣть — кучеря́віти
Курчеватый — кучеря́венький
Куры — ку́ри, (куре́й). — **Строить куры** — бі́сики пуска́ти; підлабу́знюватися
Куръ-зелье, рос. Mercurialis perennis L. — про́ліски, бажа́нна трава́
Курьёзный — куме́дний, чудасі́йний, курйо́зний
Курьёзъ — чудасі́я, куме́дність, курйо́з
Курьеръ — гоне́ць (р. гінця́), кур'є́р
Куря — 1) курча́; 2) индича́, индича́тко
Курятина — ку́рятина
Курятникъ, ца — 1) курни́к; 2) курола́пник, ця (що торгує); 3) курохва́т, куроца́п (що краде); 4) рос. Galeopsis — жабрі́й, жа́брик
Курятный — ку́рячий
Курячій — д. **Куриный.** — **Курячья трава, курячьи черёвы,** рос. Stellaria media Smith. — мокре́ць, мокри́ця. — **Курячья слѣпота,** рос. Lamium purpuroum L. — ша́ндра, кра́сна кропи́ва
Кусяка — 1) ком. Mordella — щи́(і)павка; 2) кся́ка, кусли́вий, кусю́чий
Кусаніе — куса́ння
Кусать, ся — 1) куса́ти, ся, гри́зти, ся. —. **Кусающійся** — кусли́вий, кусю́чий; 2) щи(і)па́ти, ся, пекти́
Кусковый — куско́вий
Кусокъ, кусочекъ — кусо́к, кус, ку́сень, (поб.) — кусма́н, (здр.) — кусо́чок, шмато́к, шмат, шмато́чок, кава́лок, кава́лочок, (землі) — скі́ба, (хліба) — скі́бка, скі́бочка, шмато́к, лу́ста, лу́стка, лу́сточка, ба́йда, окра́єць, окра́йчик, (м'яса) — шмато́к, кусо́к, (дрібненько покраяного) — кри́шеник, кришени́на, (чого крихкого) — дрібо́к, дрібо́чок, (са́хару) — гру́дка, гру́дочка, (масла, каші, глини то-що) — гру́дка, (здр.) — гру́дочка, (поб.) — грудома́ха, (глини замішаної) — шнару́нок, (паперу) — кла́птик, (тканини) — кла́поть, кла́птик, шмати́на, (цільний) — шту́ка, ці́льник, (про полотно) — сувій, суві́йчик, (шкури) — шкура́т, шкурато́к
Кустарникъ — чагарни́к, чага́рь, чагарі́, кущі́, корчі́, (в балці) — байра́к
Кустарный — чагарнико́вий, корчови́й. — **Кустарный промыселъ** — дрібни́й, ха́тній про́мисел. — **Кустарныя издѣлія** — ха́тні, домо́ві ви́роби, (про полотно) — домотка́не, домотка́н, (про сукно) — домоді́льне
Кустарь — куста́рь, ха́тній, дрібни́й промисло́вець
Кустистый — кущи́стий, купчи́стий, корчи́стий, чисти́й, (про хліб і траву) — руни́стий
Куститься — кущи́тися, корчи́тися, (про хліб і траву) — руни́тися
Кустовой — кущови́й, куща́стий
Кустъ — кущ, (здр.) — ку́щик, ку́щичок, корч, ко́рчик, крак
Кутать, ся — ку́тати, ся, об(за)горта́ти, ся, тушкува́ти, ся
Кутёжъ — гульня́, гульба́, за́гра
Кутейникъ — книшохва́т, книшола́п, купді́й
Кутерма — 1) д. **Вьюга;** 2) гармиа́(і)дер, розгорді́яш, ша́рварок, бу́ча, колотня́; 3) риба Salmo lacustris — голова́тиця
Кутило — гультя́й, гуля́ка, гульві́са, чаркоду́й, за́грай, бра́жник
Кутить — 1) крути́ти, вихрува́ти (про вітер): 2) гуля́ти, гультяюва́ти, пи́тигуля́ти, кури́ти, бенкетува́ти, пія́чити
Кутникъ — ку́ча (курни́к під лавкою)
Кутокъ, анат. Cantus oculi — куто́к, кут́очок
Куть — 1) кут, куто́к (в хаті коло дверей); 2) матня́, гузи́рь (невода)
Кутья — ко́ливо
Кухарить — кухова́рити, кухарюва́ти, куха́рити
Кухарка — кухова́рка, ку́харка
Кухаркинъ — кухова́рчин, куха́рчин
Кухмейстеръ — кухма́йстер, ку́харь
Кухня — ку́хня, пека́рня
Кухонный — куде́нний, кухня́ний, пекарня́ний
Куча — 1) ку́па, (здр.) — ку́пка, копи́ця, (хворосту, лому) — ва́лява, (буряків, огірків то-що) — бурт; 2) бага́то, си́ла, тиск, нава́л
Кучеляба, рос. Strychnos Nux vomica L. — цимбу́ха
Кучерская — машта́рня, фурма́нська
Кучерской — візни́чий, фурма́нський, машталі́рський
Кучеръ — візни́к, фу́рман, поганя́йло, пого́нич, машталі́р
Кучить, ся — 1) згрома́жувати, ся, ку́пчити, ся, ску́плювати, ся; 2) ку́чити, докуча́ти, набрида́ти
Кучища — кучугу́ра
Кушакъ — по́яс, пас, ре́мінь, (на гроші) — чере́с
Кушаніе — їда́, їді́ння, ї́дження, смакува́ння
Кушанье — стра́ва, потра́ва, ї́жа, їство́, їда́, наї́дки, (варене) — ва́рево, варе́не, (печене) — пече́ня, печи́сте, пече́

не, (скоромне) — скоро́мина, скоро́мне, (пісне) — пісни́на, пісне́. — Де-які стра́ви на Украї́ні: бігус (капуста з свининою), бри́ндзя (сир з овечого молока), бу́цик (або) бу́цики (галушки або вареници, смажені на маслі), варе́ники, вар(а)ени́ці (шматочки тіста з маслом і сметаною), галушки́, голубці (каша, часом з м'ясом, загорнута в капустяне листя), за́тірка, катлама́ (коржі в баранячому смальці), ґру́ця (ячмінна каша з горохом), кваша (соложене тісто з грушками або калиною), кутя́ (пшениця зварена з медовою ситою або коливо на С(ь)в'ятвечір), лемішка (запарене гречане борошно), ло́кшина (різане тоненько тісто), макорже́ники (різані яблука, спечені в яйцях), мамали́ґа (з кукурузяного борошна), орішки (пальчики з тіста на смальці), пампу́шки, греча́ники, ле́жні, пенца́к (каша з цілих ячмінних крупів), построма́ (сушена на сонці баранина), пу́тря (рідка лемішка), рябко́ (з пшона з м'ясом), тете́ря (з гречаної муки з пшоном, з олією), у́трібки (солянка з печінок і тельбухів), шарпани́на (пшенишне тісто з юшкою з тарані або чабака), шийник (з ракових шийок), шулики́, (коржики з маком і медовою ситою), шупо́ня (горох з пшоняною кашою)

Кушать — ї́сти, живи́тися, хліба-со́ли вживати, споживати. — **Кушайте!** — живіться, живітесь, трапезу́йте; призволя́йтесь

Кушачный — поясо́вий

Кушетка — кана́пка, канапе́я (мняка)

Кушуръ, рос. Scirpus — осітня́г

Куща — наме́т, курінь, катря́га. — **Праздникъ кущей** (у жидів) — ку́чки

Куяки — тиляги́

Къ — до, на, під, к, ік. — **Къ востоку, къ западу, къ сѣверу, къ югу** — на схід, на за́хід, на північ, на південь. — **Къ вечеру** — над ве́чір, до ве́чера. — **Прибѣгать къ Богу** — удава́тися до Бо́га. — **Идти къ кому** — іти́ до ко́го. — **Любовь къ людямъ** — любо́в до люде́й. — **Идетъ къ лицу** — до лиця́, личить. — **Пригласить къ обѣду** — запросити на обід. — **Приговорить къ смерти** — засуди́ти на сме́рть. — **Къ сожалѣнію** — на жа́ль. — **Къ стыду** — на со́ром, на встид. — **Къ концу** — під кіне́ць, на кінець. — **Перемѣниться къ лучшему** — змініи́тись на кра́ще, на ліпше. — **Къ нему, къ ней** — до нього, до не́ї. — **Къ чему клонится** — до чо́го йде́ться

Л.

Лабазникъ — 1) мучни́к, борошня́ник; 2) рос. Spiraea Ulmaria L. — бузина́ боло́тна, меду́ниця, гіро́шник, огіро́шник, ка́шка, жа́б'ячі конопе́льки

Лабазня, лабазъ — крамни́ця з муко́ю, комо́ра, шпихлір

Лабзиться — ла́ститися, ла́щитися, лабу́зитися, підлабу́знюватися, підсипа́тися

Лава — 1) ла́ва, гаму́ла; 2) кла́дка; 3) живи́й міст

Лавина — снігова́ ла́ва, лави́на, ледозва́л

Лавировать — керува́тися, викеро́вувати, спринцува́ти (в грі в м'яча), лавірувати

Лавка — 1) ла́ва, ла́вка, ла́вонька, (рухома) — ослін, ослінець, ослінчик; 2) крамни́ця, крама́рня, склеп. — **Книжная лавка** — книга́рня

Лавочникъ, ця — кра́ма́р(ь), ка, (зневажливо) — крамарчу́к

Лавочниковъ, лавочницынъ — кра́ма́рський, кра́марів, кра́марчин

Лавочный — крамни́й, крамськи́й, крамови́й

Лавръ, рос. Laurus nobilis L. — лавр, лаври́на. — **Пожинать, собирать лавры** — сла́ви заживати, залуча́ти, добува́ти

Лавровый — лавро́вий

Лавчонка — крамни́чка

Лагерный — таборо́вий, обо́зний

Лагерь — та́бор, кіш, обо́з, стан, стано́висько, (місце, де був табор) — табо́рище. — **Стать, расположиться лагеремъ** — та́бором, коше́м, обо́зом ста́ти, ота́боритися

Лагуна, мн. **лагуны** — лима́н, наму́л

Лагунка — мазни́ця

Ладанъ — ла́дан, кади́ло. — **На ладанъ дышетъ** — на Бо́жій доро́зі, на тонку́ пряде́, (шуткуючи) — три чи́сниці до сме́рти

Ладить, ся — ла́годити, ся, ладна́ти, ся, ла́дити, ся, лаштува́ти, ся, решту́ва́ти, ся; єдна́ти, ся, зго́жуватися, годи́тися, умовля́тися. — **Дѣло ладится** — спра́ва нала́гожується. — **Онъ со всѣми ладитъ** — він зо всіма́ в до́брій зла́годі. — **Не ладитъ между собою** — між ни́ми нела́года

Ладно — 1) ла́гідно, в ладу́, в зла́годі, у зго́ді; 2) до́бре, гара́зд, сількісь, иноси

Ладный — 1) ла́гідний; 2) до́брий, га́рний

Ладонка — ла́данка, поду́шечка; кади́ло

Ладончатый — доло́нястий

Ладонь — 1) доло́ня, (здр.) — доло́нька; 2) тік

Ладоша, ладоши — доло́ня, доло́нька, доло́шки. — **Бить въ ладоши** — плеска́ти в доло́ні, в доло́шки, (до дітей) — ла́дки роби́ти, ладу́сі, ладу́сеньки, те́сі

Ладунка — ладівни́ця, (здр.) — ладівни́чка
Ладъ — 1) лад; 2) ла́года, зго́да, зла́года
Ладья — чо́вен, дуб
Лажный — промінний
Лажъ — промінне
Лазаретъ — шпита́ль, лазаре́т
Лазать, лазить — ла́зити, плазува́ти, (на гору) — вила́зити, вилізати, де́ртися, (з гори) — злізати, (рачки) — рачкува́ти
Лазея, лазейка — прола́зка, ви́лазка, ла́зівка.
Лазка — ла́зіння, по́взання
Лазня — сту́панка, до́шка з дірка́ми
Лазоревка, пт. Parus coerules,— сини́ця
Лазоревый, лазуревый — блакі́тний, блаки́тний
Лазунъ — лазій
Лазурь — 1) фа́рба блакі́тна; 2) блакіть, блакіття, блаки́ть
Лазутчикъ — пласту́н, виві́дач; ни́шпорка
Лазъ — пере́смик, про́смик
Лазья — вічко, о́чко (в улику)
Лай — га́вкання, бреха́ння, гавкотня́
Лайка — ла́йка (шкурка)
Лайковый — ла́йковий
Лайкій — гавку́чий, зв'ягли́вий
Лакей — лаке́й, (зневажливо) — лаки́за, льо́кай, ло́кай, покойо́вий, пахо́лок
Лакейничать — лакеюва́ти, локаюва́ти, льокаюва́ти
Лакейскій — лаке́йський, л(ь)о́кайський, лакеюва́тий
Лакеишко — лаки́зка, лаку́зка
Лакировать — лакува́ти, лачи́ти, поко́щувати, лощи́ти. — **Лакированный** — ла́чений, лако́ваний
Лакомецъ, лакомка — ласу́н, ласу́нка, ласу́ха, ласій, ка, (здр.) — ласуне́ць, лагоми́нець
Лакомиться — ласува́ти
Лакомство — ла́сощі, ла́коти, ла́кітки, ла(я)-гоми́нки, сма́коші
Лакомый, мо — ла́сий, ла́со
Лакри́ца, лакричникъ, рос. Glycyrrhiza echinata L. — локри́ця, соло́дкий ко́рінь вербе́ць соло́дкий, солоде́ць, солоди́ка
Лакъ — лак, по́кіст, поли́ва
Лама (зоол.) — ля́ма, Lama
Лампа — ля́мпа, гасни́к, гасни́ця, га́ска, га́сочка, ґазни́ця, га́сло. — **Поднять, опустить лампу** — підкрути́ти, прикрути́ти гасни́к, ля́мпу
Лампада — лямпа́да
Лампасъ, (мн.) **лампасы** — ви́пуск, ви́пуски, па́сма, кра́йка, кра́йки, лампа́с
Ламповщикъ — лямпа́рь
Ландшафтъ — ландша́фт, краєви́д
Ландкарта — ландка́рта
Ландышъ, рос. Convallaria majalis L. — конва́лія, ва́нник
Ланита, ланиты — щока́, (здр.) — щі́чка, (мн.) — що́ки, ли́ця, (здр.) — ли́чка
Ланцетъ — пуща́дло
Лань — ла́ня, Cervus dama

Лапа — ла́па, (здр.) — ла́пка, ла́понька, (поб.) — ла́писько. — **Въ лапу** (теслярське) — в замо́к, в замки́, в зру́б
Лапа львиная, рос. Alchemilla vulgaris L. — при́воротень
Лапистый — лапа́тий, лапа́стий
Лапотникъ — верзу́нник, лапацо́н (про білорусів)
Лапоть, (мн.) **лапти**: (личані) — лича́к, лича́ки́, верзу́н, -и́, (шкуратяні) — постіл, постоли́, хода́к, ходаки́, (легенькі на Поділлі) — ра́влики, (поворозки до постолів) — воло́ки
Лапоухій — капла(о)у́хий, клапову́хий
Лапта — ги́лка
Лапухъ, лапушникъ, рос. Lappa — ло(и)пух, L. major Gärtn. — дідівни́к, реп'яхи́
Лапушка — зіронька, ясочка
Лапчатка, рос. Potentilla anserina L. — гуся́тник, гу́сячі ла́пки, золототи́сячник, золотни́к, підбіл, пов'я́зок, м'яку́ш, білочник
Лапчатый — лапа́тий
Лапша — ло́кшина, ло́кша. — **Рѣзать лапшу** — ло́кшину кришити
Ларецъ, ларчикъ — скри́нька, шкату́ла, (подорожній) — погребе́ць
Ларь — 1) рунду́к, штанда́ри; 2) (у млині) — скри́ня
Ласа, ласина — пля́ма (довгаста)
Ласить — пля́ми́ти
Ласица, ластка, зоол. Mustela nivalis — ла́ска, ла́сочка
Ласка — ла́ска, ласка́вість; милува́ння, ми́лощі, голу́блення
Ласкатель — ласка́вець, обле́сник
Ласкательный — голу́бливий
Ласкательство — обле́сність, підле́щування
Ласканіе — милува́ння, голу́блення, пе́стування, пе́щення
Ласкать — ласка́вити, голу́бити, пе́стувати, пести́ти, милува́ти, (собак) — ла́щити
Ласкаться — ла́ститися, ла́щитися, підлизуватися, підле́щуватися, підлабу́знюватися, прими́люватися
Ласковость — ласка́вість
Ласковый, во — ласка́вий, во
Ластиться — ла́щитись, лаку́зитись
Ластовень, рос. Vincetoxicum officinale Mönch. — борода́ч, змія́чий ко́рінь, ра́нник, стручки́,ломи́ніс
Ластовица — ла́стка, ла́стівка (клин в сорочці під пахою)
Ласточка — 1) д. **Ласица;** 2) пт. Hirundo urbica — ла́стівка, (здр.) — ла́стівочка, ла́стівонька, (мале) — ластівеня́, ластів'я́, -тко
Ласточкинъ — ластів'я́чий, ластівча́ний, ластови́ний
Ластъ — 1) міра (12 четвертей); 2) вага́ (120 пудів)
Латина — ла́та
Латникъ — панце́рник
Латунь — жо́вта мідь, мося́ж
Латунный — мося́жний

Латы — пáнцер, тилягú
Лафа — зиск, удáча; лафá
Лафетъ — лафéт (коло гармати)
Лацканъ — одворóт (в одежі), кля́па
Лачуга, лачужка — хатúна, хатчúна, хúжка, халу́па, халу́пка
Лаять — гáвкати, брехáти, (про багатьох собак) — валувáти
Лбовый — лóбовий, черепóвий, чі́льни́й
Лганьё — брехáння, брехня́, брéхні, брі́хні
Лгать — брехáти, (инколи) — побрі́хувати, (за другим) — підбрі́хувати
Лгунишка — брехунéць, брехáчка
Лгунъ — брехýн, брехáч, плетю́га, (дуже здатний брехати) — чистобрéха, скоробрéха, (що багато бреше) — стобрóха, (що помагає другому брехати) — підбрéхач
Лгунья — брехýха, брехýнка, брехáчка, брéхтя
Лебеда, рос. Chenopodium i Artriplex — лободá, (стебло її) — лободúна, (зроблений з неї) — лободя́ний
Лебедёнокъ — лебедя́, -тко, (мн.) — лебедя́та
Лебёдка — 1) лебі́дка, лебéдка, лебі(é)дочка, лебі(é)донька, лебедúця, лебедя́ночка; 2) колóворот
Лебедь, пт. Anser cygnus — лéбідь
Лебезить — крутúтися, звивáтися, дрібцювáти (перед ким), лабýзитися, підлéщуватися (до кого)
Лебяжій — лебедúний, лебедя́чий, лебéдій
Левкасить — ґрунтувáти
Левкасъ — ґрунт (ґрунтова фарба)
Левкой, росл. — левкóнія, Matthiolla incana
Левъ — лев, (здр.) — лéвик, (мн.) — левú
Легатъ — посланéць, леґáт
Легель — лежáк (в будові)
Легендарный — леґендáрний, леґендóвий
Легенда — леґéнда
Лёгкій, легко — лéгкий, лéгко; вільний, но; (про їжу) — варкúй, легкострáвний; (про повіз) — роскóтистий; (про землю) — пухкúй. — **Лёгокъ на поминѣ** — про вóвка помóвка, а вовк і в хáті. — **На лёгкую руку** — на швидкý рýку, абú-як. — **Лёгкаго поведенія** (про жінжу) — повія, слаб(к)á на утóри
Легковатый — пóлегкий, легкóватий
Легковоспламеняемый — палю́чий, палкúй, займúстий
Легковой — лéгкий, легкотя́глий
Легковой извозчикъ — легкотя́глий візнúк, дорожкáрь
Легковѣріе — легкові́рність
Легковѣрный — легкові́рний
Легковѣсный — лéгкий, легковáгий.
Лёгкое, (мн.) **легкія** — лéгке, лéгкі(и), легéня, легéні
Легкомысленность — легкодýмність, нерозвáжність
Легкомысленный — легкодýмний, нерозвáжний
Легкомысліе — легкодýмство, легкодýмність
Лёгкость — лéгкість, легкотá
Легконогій — легконóгий
Легкоплавкій — топнúстий
Легонькій, легонько — легéнький, ко, повільний, но, повóлі, злегéнька
Легохонёкъ — легéсенький, легéсенько
Лёгочный — легковúй, легéн(ьо)евий
Легочный лишай, мохъ, рос. Sticta pulmenacea Ach. — дубóва лáпа
Легчать — лéг(к)шати, відлягáти
Легче — лéг(к)ше, латвіше. — **Ему легче сдѣлалось** — йому полéгшало, лéгше стáло
Легчить — легчити
Ледвенецъ, рос. Lotus corniculatus L. — горúц(ь)віт, горобúний горóшок, ля́двенець, перстенéць, тройчúсте зі́лля
Леденецъ — цýкор перепáлений, смоктунéць, льодýнчик
Леденить — ледувáтити, крижнúти
Леденѣть — леденіти, крижніти, ледувáтіти; (про тіло) — кля́кнути, дубіти, холóнути
Ледешникъ, пт. Alcedo ispida — зúмородок
Ледникъ — льодóвня, льоднúк, ліднúця, леднúця; (глетчер) — ледовéць, крижáна рі́чка
Ледовитый — льодóвий, крижáний
Ледовщикъ — льодóвник, битéльник
Ледокольный — льодорі́зний
Ледокольня — льодорі́зня
Ледоходъ — скрес льóду
Ледорѣзъ, ледоколъ — лідорі́з
Лёдъ — лід, крúга, (на річці дрібний) — шéрех, шéрешень, шáршінь, (з снігом) — сáло, (на дорозі) — голощóк
Лединка — громáк; лідя́нка, льодівка, крижúнка
Ледяной — ледянúй, льодовúй, крижáний. — **Ледяная сосулька** — бурýлька
Лёжа — лéжма, лéгма, ліжма, лéжачи, навлéжачки
Лежалый — злéглий, злежáлий, завалящий
Лежаніе — лежáння, лежня́, лéжанка
Лежанка — 1) лéжанка, прúпічок; 2) трúба, трúбок (у млині)
Лежать — лежáти
Лежебокъ — лéжень, лежýн, лежýх, лежню́га, лежню́ка, лéга, лéґарь, лежáчка, легéза, легéйда, полежáй, полежáха, вайлó
Лежень — лéжень, леґáрь, підвáлина
Лезвіе — лéзо, лéзво, гострі́й, гострúця; жалó
Лексиконъ — словнúк, словáрь, словнúця
Лелѣять — леліяти, леліти, пéстувати, пестúти, милувáти, голýбити
Лемехъ, лемешъ — лемі́ш (коло плуга)
Ленникъ — льонóк, Linaria vulgaris
Лента, ленточка — стьóжка, стьóжечка, зáстіжка, бúнда, бúндочка, (широка) — стрі́чка, стрі́чечка, (червона, вовняна) — жúчка, (оксамитова) — оксамúтка, (до коси) — кіндя́к, скіндя́к, (що зав'язує кінець коси) — кіснúк, кісничóк, підкісник, вúпліток; смýга
Ленточный — стьожковúй, биндовúй, стрічковúй, кіндякóвий; смуговúй
Лёнъ, рос. Linum — льон. — **Жёлтый лёнъ**, L. flavum L. — жóвтий льон, вúтошник, завúвошник

Леопардовый — леопáрдовий, лямпартóвий
Леопардъ, зоол. — леопáрд, лямпáрт, Leopardus
Лепестковый — пелюсткóвий
Лепестокъ — пелю́стка, пелю́сточка
Лепетаніе — лепетáння, белькотáння; щебетáння
Лепетать — белькотáти, белькотíти, лепетáти, лопотíти. Д. ще **Говорить**
Лепетливый — лепетли́вий, белькотли́вий
Лепетунъ — лепету́н, белькоту́н
Лепетъ — лéпет, бéлькот
Лепёха, лепёшка — 1) корж, кóржик, перéпічка, підпáлок (трохи підпечена), горóхв'яник (з гороху), медівни́к (з медом), маківни́к (з маку з медом), мандри́ка (з сиру з яйцями), мни́шка (з тіста з сиром), варени́ця, варяни́ця (варена з тіста), жи́ляник, жи́лавок (пісний в Жилавий понеділок); 2) г(о)ергé(о)па, ґаргáра (гладка жінка)
Леса — волосня́, волосíнь (до вудки)
Лестный, но — 1) лéсний; 2) лесли́вий, лести́вий, прина́дний, зна́дний; 3) похвáльний
Лестовка — чóтки (у роскольників)
Лесть — лéстка, лéсні, лéстощі, влéщування, лесть, підлéщування, похлíбство. — **Лестью добиваться, льстить** — лéстками, лéстівочками підхóдити. Лестю упадáти — **поддабриваться**
Летаніе — літáння
Летаргія, летаргическій — летаргíя, летарґ, обмирáння, замирáння; летарґíчний
Летать — лíтати, (швидко і сильно) — шугáти
Летокъ — вíчко, óчко (в улику)
Летучесть — летю́чість
Летучій — летю́чий. — **Летучая мышь,** Vespertilis — кажáн, ли́лик, лéлик. — **Летучій отрядъ** — летю́чка
Лётъ — летíння, літ, лет, льот. — **Лётомъ, лёткомъ** — ми́ттю, вльóт
Летѣніе — летíння
Летѣть — летíти, ли́нути
Летяга, зоол. — політу́ха, Pteromys volans
Летчикъ — літу́н
Лечь — лягти́, (про кількох) — полягáти
Лещедь — лéщата, щи́павка
Лещевина — лящи́на
Лещица, рос. Isopyrum L. — пу́калка
Лещъ, риба Cyprinus brama — лящ, Abramis brama — тарáнник (з породи лящів), гу́стря, підлящ, підля́щик
Лжемудрствовать — фальши́во, кри́во мудрувáти
Лжемудрый — лжему́дрий, фальшивому́дрий
Лжеприсяга — кривопри́сяга
Лжесвидѣтель — кривоприся́жник, неправди́вий с(ь)відок
Лжесвидѣтельство — лжес(ь)відóцтво, кривé, фальши́ве с(ь)відкувáння
Лжесвидѣтельствовать — не по прáвді, криво с(ь)ідчити (на кого)
Лжеученіе — облу́дна, фальши́ва нау́ка
Лжецъ — брехýн
Лжеучитель — лжеучи́тель, фальши́вий учитель
Лживость — брехли́вість
Лживый — брехли́вий, неправди́вий
Ли — чи?
Либо — абó. — **Кто-либо** — хто-нéбудь, абі́-хто. — **Какой-либо** — яки́й-нéбудь, абі́-яки́й. — **Гдѣ-либо** — де-нéбудь, абі́-де. — **Когда-либо** — коли́-нéбудь, абі́-коли́. — **Куда-либо** — куди́, куди́-нéбудь, абі́-куди́. — **Который либо** — котри́й-нéбудь, яки́й-нéбудь. — **Что либо** — що-нéбудь, абі́-що
Ливанъ — лáдан, ливáн
Ливень — злива, ливни́й дощ, зáлива
Ливеръ — 1) гусак, бебéшки, утрібка, лівар; 2) духови́к
Ливмя лить (про дощ) — ли́ти як з відрá, цюркóм ли́ти, обвáлом ли́ти
Ливрея — либéрія, бáрва
Лигатура — сплáвність, ліґату́ра
Лизать — лизáти, ли́зькати
Лизаніе — лизáння, ли́зькання
Лизоблюдъ — д. **Блюдолизъ**
Лизунъ, лизунья — лизу́н, лизу́ха
Ликвидаціонный — ліквідаці́йний
Ликвидація — ліквідáція
Ликвидировать — ліквідувáти
Ликёръ — лікéр
Ликовать — радíти, тíшитись, ликувáти, весели́тися
Ликованіе — радíння, тíшення, ликувáння
Ликъ — 1) хор; 2) óбраз, обли́ччя, лик
Лилейный — лілі́йóвий, лелі́йний
Лилея, лилія, рос. Lilium candidum L. — лíлія, лілéя, лелíя, крин. — L. Martagon L. — лісовá лілéя, маслянка, маслянночка
Лиловый — бузкóвий, фіялковий, масапóвий. — **Тёмно-лиловый** — вишнéвий
Лимонадъ — цитри́новий напи́ток, лимонáда
Лимонный — цитри́новий, лимóновий
Лимонъ, рос. Citrus medica — цитри́на, лимóна
Лимфа — пáсока
Лимфатическій — пáсоковий
Лимфатическіе сосуды — пáсокові жи́ли
Линеваніе — лініяння, линувáння, грáфлення
Линевать — л(и)ініяти, л(и)інювáти, графи́ти
Линейка — лині́йка, ліні́йка
Линейный — лині́йний, ліні́йний
Линейчатый — лі(и)ні́йчáтий, лі(и)ніювáтий
Линія — 1) лíнія, лéнія, ли́нія, ри́са, ри́ска, пру́ґа, пружóк; 2) лáва, ряд; 3) покóління, колíно, рід; 4) пéрія, ряд (хат, крамниць, вулиць)
Линный — линю́к, линéць
Линовище — линóвище, кожу́шок (гадюки)
Линь, риба Cyprinus tinca — лин, (здр.) — линóк, (м'ясо) — лини́на
Линючій — линю́ч(щ)ий
Линючесть — линю́чість

Линяніе — ли́нька, линя́ння
Линять — 1) линя́ти, облáзити, пáдати; 2) бля́кнути, блокувáти, здавáти, половіти, облáзити
Липа, рос. Tilia L. — ли́па, ли́пина, (здр.) — ли́пка, ли́понька
Липецъ — ли́пець (про мед з липового квіту)
Липкій — липки́й, липу́чий, берки́й, чіпки́й
Липкость — липу́чість, ли́пкість
Липнуть — 1) ли́пнути; 2) чіпля́тися
Липнякъ — липня́к, ли́пина (липовий ліс)
Липовый — ли́повий. — **Л. кора** — ли́ко
Лира — ліра, ре́ля́
Лирическій — лірний, ліри́чний
Лиса, лисица, лиска — 1) Canis vulpes — лиси́ця, (здр.) — лиси́чка, (самець) — лис, лисови́н; 2) штельвáга (у возі)
Лисёнокъ — лисеня́, лисиченя́, лися́тко
Лисицынъ, лисій — ли́сячий, ли́совий
Лисохвостъ, рос. Alopecurus pratensis L. — пирі́й
Лиственница, рос. Larix L — со́сна, модри́на, чубáтник
Листва — ли́стя, ли́ства, (у городини) — ги́ча, ги́чка, бади́лля
Лиственный — листв'я́ний, листяни́й, листовни́й, листáтий
Листвовѣть — листві́ти
Листель — ли́штва
Листовой — листови́й
Лист, листикъ — лист, листо́к, листо́чок, (паперу) — áркуш, арку́шик, (спі́дня сторона рослинного листа) — підбіл
Листообразный — листувáтий
Литавры — котли́, таламбáси
Литаврщикъ — до́вбиш, котля́р
Литвинникъ — ву́жáлка, ужáвка
Литейная — ливáрня, ли́ярня, гісе́рня
Литейный — ливáрний
Литейщикъ — ливáрник, котля́р, гісер
Литераторъ — письме́нник, літерáтор; (зневажливо) — письмáк, писáка
Литература — письме́нство, літерату́ра
Литой — вили́ваний, ду́тий
Литургія — слу́жба Бо́жа, літургія
Лить, ся — 1) ли́ти, ся, си́пати, ся, (багато разом) — бу́рити, (струєю) — дзюрчáти, дзюркоті́ти, дзюри́ти, (про кров) — юши́ти; 2) виливáти, ся
Литье — литтяя́
Лифъ — стан (в одежі)
Лихачъ — хват, зух, одчáйдуша, басу́н (про коня)
Лихо — ли́хо
Лихой, лихо — 1) лихи́й, зли́й, ли́хо, зле́; 2) хвáтський, завзя́тий, (про коня) — баски́й
Лиходѣй, ка — лиході́й, ка
Лихоимецъ — хабáрник, хапу́н
Лихоимный — хабáрний, хапту́рний
Лихоимство — хабáрство, хапу́нство
Лихоимствовать — хабарювáти, хабáрити
Лихорадка, Febris — лихомáнка, трясця, трясови́ця, пропáсниця, хи́ндя. — **Жёлтая лихорадка** — корчі́й. — **Изнурительная лихорадка** — гнітю́чка
Лихорадочный — лихомáнський, трясцеви́й, пропáсницький. — **Лихорадочная трава,** рос. Gratiola officinalie — золототи́сячник, дрисливець
Лицевать — лицювáти. — **Лицованный** — лицьо́ваний, перелицьо́ваний
Лицевой — лицеви́й, ве́рхній. — **Лицевая сторона** — з лиця́, лице́
Лицедѣй, ка — лицедій, ка
Лицедѣйствіе — лицедійство
Лицедѣйствовать — 1) лицедіяти; 2) (у)вдавáти
Лицезрѣніе — лицезрі́ння, гляді́ння, споглядáння
Лицезрѣть — лицезрі́ти, диви́тись на, глядіти, споглядáти
Лицемѣрить — лицемірити, вдавáти, прикидáтися, фальшувáти; облу́жувати
Лицемѣріе — лицемірство, фальш, облу́да
Лицемѣрный — лицемірний, облу́дний, фальши́вий, нещи́рий
Лицемѣръ — лицемір, облу́дник
Лицепріятіе — сприя́тельство, лицеприя́тство
Лицеприятный — сторо́нничий, сприя́тельський
Лицеприятствовать — сприя́тельствувати, відно́ситись, ставитись до кого зі сприя́тельством
Лицеочертаніе — обли́чча; о́брис лиця́
Лицо — 1) лице́, обли́чча, вид, твар, (зневажливо) — пи́ка. — **Къ лицу, не къ лицу** — до лиця́, не до лиця́. — **Лицомъ къ лицу** — лице́ в лице́, о́ко в о́ко, віч-у-віч. — **Перемѣниться въ лицѣ** — зміни́тися на виду́. — **Хорошъ, хороша лицомъ** — гáрний, хоро́ший, ша на виду́, на вро́ду, на ви́гляд; 2) осо́ба, персо́на. — **Знатное лицо** — значна́ осо́ба. — **Частное лицо** — привáтна осо́ба. — **Смотрѣть на лица** — вважáти на ко́го; 3) осо́ба, діева́ осо́ба, лицедій (в драматичному утворі); 4) лице́, пе́ред. — **Лицомъ, на лицо** — лице́м, на лиці́, спе́реду. — **На лицо, наличными** — гото́вими грішми, готівкою, готови́зною. — **Всѣ были на лицо** — всі були прису́тні
Лицовка — лицювáння
Личико — ли́чко, ли́ченько, видо́к, видо́чок
Личина — личи́на, нали́цина, машкарá
Личинка — (х)гробачо́к, гу́сінь, (хрущів) — борозня́к, (бджіл) — червá, (мух) — му́химка
Лично — особи́сто, нао́чне, доо́чне. — **Лично знать кого** — знáти особи́сто
Личность — осо́ба, особи́стість, персо́на
Личный — особи́стий, персонáльний, осо́бо́вий
Лишавый, лишаеватый — лишаювáтий
Лишай, Impetigo — лишáй, (особливий) — пістря́чка, (на дереві) — лишáй, обрісник
Лишать, ся, лишить, ся — позбавля́ти, ся, утрачáти, збувáтися, позбáвити, ся, утрáтити, збу́тися. — **Лишить кого жизни** — зігнáти, згуби́ти з с(ь)віту, віку збáвити, позбáвити життя́. — **Л. себя жизни** — само́му собі смерть заподіяти. — **Лишиться здоровья** — стрá-

тити здорóвля, збýтися здорóвля. — **Лишить кого ума** — рóзуму позбáвити, відбúти глýзди. — **Лишиться ума** — позбýтися рóзуму, збезглýздіти, збожевóліти, здуріти. — **Лишить кого права слова** — одібрáти слово, позбáвити слóва, замкнýти устá. — **Лишиться чувствъ** — зімліти. — **Лишиться силы** — вúснажитися, вúсилитися, знесúлитися, знемогтúся. — **Лишенный** — позбáвлений
Лишекъ — лúшка
Лишеніе — позбáвлення, втрáта. — **Лишенія** — недостáтки, злúдні
Лишній — лúшній, залúшній, зáйвий, гулящий, (про землю) — ваканцьóва, вакýюча, (про гроші) — лéжані
Лишь — лиш, тільки, лéдве, скóро, (й)но. — **Лишь бы** — абú, абú-б, абú-то(но), колú-б но. — **Лишь бы что** — абú-що. — **Лишь бы гдѣ** — абú-де. — **Лишь бы что** — абú-що
Лобанъ, лобастый — лобáнь, лобáтий
Лобзаніе — цілувáння, цілýнок
Лоб(ы)зать, ся — цілувáти, ся
Лобковая кость — порóги
Лобный — 1) лóбовий, чільний, чоловúй; 2) кáрний
Лобокъ — лóбик
Лобъ — лоб, чолó
Ловецъ — ловéць, мислúвець
Ловеласъ — зальóтник. джиг(ґ)ýн, женихáйло, дівчýк, бабíй, вечернúшник, волоцюга
Ловеласничать — волочúтися
Ловить, ся — ловúти, ся, хапáти, лапáти, (навперейми) — переймáти, (арканом) — аркáнити, (сачком) — сачúти
Ловкій, ко — 1) зрýчний, но, влýчний; 2) мотóрний, спрúтний, но, хвáт-ський, (до влучання в мету) — влучкúй влучнúй
Ловкость — зрýчність, мотóрність, жвáвість, спрúтність
Ловленіе, ловля — ловíння, (в)лóви
Ловушка — пáстка, лабéти, хáпка, лáпка
Ловчій — лóвчий, ловéць; псярник
Ловъ — лóви
Логовина — лóщина, влогóвина, запáдина, падь
Логовище — лíгво, логóвисько, кублó, барліг
Логъ, ложбина — жолóбина, ярýга, діл, вúдолинок
Лодка, лодочка — чóвен, (здр.) — чóвник, чóвничок; каюк, каючóк, (без обшивки, хибкий) — душогýбка, (з дощок) — баркáс, баркáсик, шалáнда, (довгий) — дуб, дубóк, (з щоглою) — байдáк, байдачóк, (запорізька) — чáйка
Лодочникъ — човéнник, човняр, баркáсник, перевíзник
Лодочный — човнóвий, човéнний, каюкóвий, баркáсовий, байдакóвий
Лодыга, лодыжка, анат. Malleolus — пáця, кісточка, щúколотки
Ложа — 1) приклáд (рушниці); 2) лóжа (в театрі)
Ложбина — д. **Логъ**
Ложе — 1) лóже, ліжко, ліжниця, (нерухоме) — піл, приміст; 2) річúще, стрúжень
Ложементъ — шáнець, окіп
Ложечникъ — ложкáрь
Ложечный — ложковúй
Ложжить — жолобити
Ложиться, лечь — лягáти, лягтú, клáстися, поклáстися, (про рослини) — вилягáти
Ложка — 1) лóжка, лúжка. — **Разливная** — ополóник, полóник, хóхля, (що мішають вариво) — варéха, варéжка, (що знімають шум) — шумíвка; 2) лóпатень (свердел)
Лежкомъ — вздовж, ліжком
Ложность — неправдúвість, брехлúвість, фальшúвість
Ложный — неправдúвий, ф(хв)альшúвий, брехлúвий
Ложь — брехня, ф(хв)альш, непрáвда
Лоза — 1) лозá, Salix alba L.; 2) лозúна, різка
Лознякъ — лóзи, шéлюг, шéвлюг, верболіз
Лозунгъ — гáсло
Локаніе — хлептáння, жлуктáння
Локать — хлептáти, жлуктáти, хлéпати
Локализировать — локалізувáти
Локомотивъ — паровіз, паровúк
Локонъ — пýколь, кýчер, (у жидів) — пейс
Локотной — ліктьовúй
Локотокъ — ліктик
Локоть — лікоть
Ломать — ла(о)мáти, (що сухе) — трощúти; 2) трястú, мнятú (про слабість)
Ломаться — 1) ла(о)мáтися, трощúтися, (про кригу) — крéснути; 2) вивертáтися, викрýчуватися, викривлятися; 3) полювáти, бігати, тікатися
Ломбардъ — л(ь)омбáрд
Ломить, ся — ла(о)мáти, ся. — **Ломить цѣну** — гнýти ціну, загинáти, заправляти
Ломка — ла(о)мáння; злім (р. злóму)
Ломкій — ламкúй, ламýчий; крихкúй, крушнúй
Ломкость — лáмкість, крúхкість, крýшність
Ломовикъ — бендюг, плуговúк (кінь); бендюжник
Ломовой — ломовúй. — **Ломовая лошадь** — д. **Ломовикъ**
Ломоносъ, рос. Clematis erecta All. — ломúніс, крівáвник, ломенéць; C. integrifolia L. — забúй-крýга, порýшна травá, галáйзілля
Ломота — ломóта, ломéць, гостéць (в костях)
Ломоть — улáмок, скúбка, скúба, лýстка, бáйда (велика), бáйдиця, кавáлок
Ломъ — 1) л(і)ом, брухт; 2) лім, (з лапками) — лáпа, (з зубцями) — кýхвус, (росплесканий) — плéшня
Лоно — лóно, лóньо, грýди, пéрса; нáдро
Лопанецъ — лóпанець
Лопаніе — тріскання, пýкання; лýскання
Лопасть — лóпать, пелюстка
Лопата — лопáта, (залізна) — зáступ, рискáль, кóзирь

Лопатка — 1) лопáтка, заступéць: 2) (косарів) — мантáчка; 3) (мулярів) — шпáгля; 4) лопáтка, окіст (анат.)
Лопать, ся — 1) лóпати, ся, тріскати, лýскати, рúпатися, пýкати (про шкло, квіткú); 2) трощúти, тріскати, жéрти, лигáти
Лопнуть — лóпнути, трíснути, рéпнути лýснути, розсістися
Лопотня — тріск, луск
Лопуха, Variolae aqueae — гвіздóчки, віспа вітрянá
Лосина — лосúна (лосьова шкура)
Лосинный, лосій — лóсьовий
Лоскутникъ — 1) тандúтник, лахмітник, старовúзник; 2) голодрáн(б)ець, обшáрпанець, шарпáк, драитúгуз
Лоскутный — клаптяний. — **Лоскутный рядъ** — товкýн, точóк, тандúта
Лоскутъ, лоскутокъ — клáпоть, клáптик, шматúна
Лоскутье — клáпті, шмáття; д. **Лохмотье**
Лоскъ — лиск, пóлиск, глянець
Лоснистый — лисня́вий, вилúскуватий
Лосниться — лисніти, ся, лиснúтися, лищáти, вилúскувати, ся, полúскувати, ся
Лоснѣть — полúскувати
Лососина — лососúна
Лососій — лосóсьовий
Лосось, риба — лосóсь, Salmo salar
Лось, Cervus alces — лось, лосýнь, сохáтий
Лотокъ — 1) ночóвки, ваганкú, нéцьки; 2) рúнва, лотóки; 3) ківш, коря́к, кірчик, корячóк; 4) яндолá, полýмисок довгáстий
Лотъ — 1) нóчви, ваганú; 2) лóт (вага); 3) оливнúця (міряти глибиню)
Лохань, лоханка — бáлія, цéбéр, (на помиї) — помúйниця
Лохмотникъ — д. **Лоскутникъ**
Лохмотье — лахміття, лахмáни, дрáнтя, дрáнка, рýб'я, рáм'я, манáття, рúззя
Лошадёнка — коня́чка, шкапíйка
Лошадиный — кінський, коня́чий, шкапóвий
Лошадка — кóник, коня́чка
Лошадь, Equus caballus — кінь, конúна, коня́ка, конячúна, (на першому році) — стригýн, стригунéць, (на другому) — лошáк, лошúця, лошачóк, лошúчка, (на третьому) — третя́к, третячóк, (малий на зріст) — куцáн, мýцик, (поганенький) — шкáпа, шкапíйка, (під верхом) — верховúй кінь, верховúк, румáк
Лошаково ухо, рос. Symphytum Tourn. S. officinale L. — живокість, живóкіст, прáвокіст, костолóм, волóвий язúк
Лошаковый — ослюкóвий
Лошакъ — ослюк, віслюк (мул)
Лошая собака — вівчáрка, чабáнська собáка
Лошить — заóрювати, від'óрювати
Лощилка — гладúло, клесáчка, гладúльце
Лощина — д. **Логъ**
Лощить — полірувáти, клесувáти, глянцю(у)вáти

Лубяной, лубечный — луб'янúй, залýбний
Лубъ — луб, лубóк, (в санках) — глáбці
Луга — галýн
Луговина — цілинá, новинá
Луговой — луговúй, лучнúй
Луговая рута, рос Thalictrum flavum L. — одхáсник, вередóвець
Луговица, луговка, пт. Tringa vanellus — чáйка
Лугъ — лукá, левáда, (з лісом) — луг, (на трясовині) — оболóня, оболóнь, (поле берега) — бéріг, бережинá
Лудильщикъ — лудúльник, мідник
Лудить — лудúти, білúти
Лужа — калюжа, (велúка) — баюра, (глибóка) — ковбáння, калабáня
Лужайка — му(о)ріг (р. мурóгу, морогу), муріжóк, мурáва, травúця
Луженіе — лудіння
Лужный — калюжний, баюровий
Лука — 1) коліно, кривинá, зáкрут; 2) лукá (в сідлі)
Лукавить — лукáвити, хитрувáти
Лукавство — лукáвство, хúтрощі, облýда
Лукавый — 1) лукáвий, облýдний; 2) біс, нечúстий
Лукать — кúдати, шпурля́ти, жбурля́ти
Луковатый — вилýкуватий
Луковица — 1) цибýля, цибýлька; 2) голóвка
Луковичный — 1) цибулéвий, цибýльний, цибýльковий; 2) цибуля́стий, головкувáтий
Лукоморье — сагá, морськá затóка
Лукошко — кóзуб, козубéнька, (від сита) — обичáйка
Лукъ — 1) лук, (здр.) — лучóк. — **Вооруженный лукомъ** — сайдакéр; 2) рос. Allium Cepa L. — цибýля, (здр.) — цибýлька. — **Ивановъ лугъ**, A. ascalonicum L. — тримбýлька. — **Луговой, полевой, дикій лукъ**, A. angulosum L. — скорóда, зáячий часнúк. — **Каменный лукъ**, A. fistulosum L. — татáрка. — **Лукъ-порей**, A. Porrum L. — праж, прас. — **Лукъ зубчатый, мелкій, рѣзанецъ** — тримбýлька. — **Лукъ сѣянецъ, саженецъ** — сіянка, сáжанка
Луна — місяць, (ласк.) — місячéнько, місячко. (Одміни місяця): молодúк (або) пéрша кватúра, перекрій (р. перекрóю) або дрýга кватúра, підпóвня (або) трéтя кватúра, четвéрта кватúра
Лунатикъ, Noctambula — снохíдець, місяшник, сновúда, нічнúк
Лунка — я́мка (в землі), дýчка
Лунный — місяш(ч)нúй, місяцéвий
Лунь, пт. Falco rusticolus (Circus) — сóкіл-лунь, сúроватень. — **Бѣлъ какъ лунь** — білий, як молокó
Лупинъ, рос. Lupinus hirsutus L. — вернúсóнце, L. alba — кóхва
Лупить — лупúти, облýплювати, здирáти, (шкуру) — білувáти, (лушпиння) — лýщити, вилýщувати, облýщувати, злýщувати. — **Лупленый** — лýплений, облýплений, вúлущений

Лупиться — лупи́тися, облу́плюватися. — **Лупятся цыплята** — вилу́плюються курча́та
Луска — лушпи́на, лушпа́йка, шкаралу́па, (на яйці) — шкаралу́ща, (зб.) — лушпи́ння
Лучевой — про́мінний, промінько́вий
Лучезарный — проме(і)ни́стий, -ня́стий
Лучеобразный — проме(і)ня́стий, промінюва́тий
Лучеиспусканіе — промінюва́ння, с(ь)вітлоте́ча
Лучина, лучинушка — ска́лка, ска́лочка, трі́ска, трі́сочка
Лучинный — скалкови́й, скіпкови́й
Лучной — цибулєвий, цибульо́вий
Лучшій, лучше — кра́щай, е, лі́пший, е, лу́ччий, е, гарні́ший, е, гарні́щий, е. — **Лучше всего** — найкра́ще, найлі́пше, за все́, над усе́ кра́ще. — **Какъ нельзя лучше** — найса́мкра́ще, як найкра́ще. — **Лучшимъ сдѣлаться** — покра́щати, полі́пшати, погарні́т(щ)ати
Лучъ — про́мінь, (зб.) — промі́ння, па́рус, (мн.) — паруси́. — **Испускать лучи** — промені́ти
Лущеніе — вилу́щування
Лущить, ся — лу́скати, ся, лу́щити, ся, луза́ти, лу́згати, ся
Лыжа — ли́жва, (мн.) — ли́жви. — **Навострить, направить лыжи** — да́ти дра́ла, дремену́ти, чкурну́ти, п'ятами накива́ти
Лызнуть — втікти́, чкурну́ти
Лыко — ли́ко, (здр.) — ли́чко
Лыковый — ли́чаний. — **Лыковые лапти** — личаки́
Лысина — ли́сина, плі́ш
Лысуха, пт. Fulica atra — ли́ска
Лысый — ли́сий, лиса́к, голомо́зий
Лысѣть — лисі́ти
Львёнокъ — левчу́к, левенятко, лев'ятко
Львиный — ле́вовий, ле́вів. — **Львиный хвость, львинохвостъ,** рос. Leonurus Cardiaca L. — глуха́ кропи́ва, кропи́вничок, си́ндра. — **Львиная лапа,** рос. Alchimilla vulgaris L. — приворо́тень. — **Львиный зубъ,** рос. Taraxacum Dens Leonis Desf. — кульба́ба, бара́нки, летю́чки
Львица — леви́ця, леви́ха
Льгота — вільго́та, пі́льга
Льготный — вільго́тний, пільгови́й
Льдина, льдинка — крижи́на, крижи́нка; кри́га
Льдистый — льо(е)ди́стий, крижа́стий
Льзя — мо́жна
Льнуть — ли́пнути, припада́ти, тули́тися, горну́тися, пригорта́тися
Льнянище — льо́нище
Льнянка, рос. Linaria vulgaris Mill. — дзво́ники, за́йців льон, лено́к, льоно́к, моло́жничок, осту́дник, чисте́ць, стоголо́вник, соки́рка
Льняный — льонни́й, лянни́й, льняни́й. — **Льняное масло** — льонна́ олія
Льстецъ, льстивецъ, льстивица — лесту́н, ха, вле́сник, ця, обле́сник, ця, похлі́бець, лизу́н, ха, підли́за, підли́зник, підлизу́ха, пота́кач
Льстивый — в(у)ле́сливий, обле́сливий, обле́сний, ле́стивий, ле́сливий, підле́сливий, підли́зистий
Льстивость — в(у)ле́сливість, обле́сливість, підле́сливість
Льстить — ле́сти́ти, улеща́ти, підле́щуватися, у(в)ле́щувати, обле́щувати, хлі́би́ти, підхлі́буватися, ля́си підпуска́ти
Льститься — ла́ситися, ква́питися; сподіва́тися
Лѣвизна — ліви́ця, лі́вий бік
Лѣво — налі́во, на лі́ву ру́ку, ліво́руч; ксо́бі, соб, ві́ш(с)тя (на коней)
Лѣвша — 1) лі́ва рука́, ліви́ця; 2) ліва́к, ліва́чка, лівша́, лівшу́н, шульга́, манько́, манькут, лівку́тник, лівку́тниця
Лѣвый — лі́вий, (про вола або коня, що з лівого боку) — підру́чний. — **Лѣвою рукою** — ліво́руч
Лѣзть — лі́зти, віла́зити, вилі́за́ти, (на гору, силкуючись) — де́ртися, снина́тися, пну́тися. — **Лѣзть на четвереньках** — ра́чки лі́зти, рачкува́ти. — **Лѣзть къ кому, куда** — сі́катися, наліза́ти, пха́тися, чіпля́тися
Лѣкаревъ — лі́карів
Лѣкарка — лі́карка
Лѣкаркинъ — лі́карчин
Лѣкарскій — ліка́рський
Лѣкарственный — лікови́й, помі́чни́й
Лѣка́рство — лі́к, лі́ки, ліка́рство
Лѣкарство — лікарство, лікарюва́ння
Лѣкарь — лі́карь. — **Лѣкаремъ быть** — лікарюва́ти
Лѣнивецъ, лѣнивица, лѣнтяй, лѣнтяйка — 1) леда́що, ледащи́ця, ле́жень, ле́дарь, ле́дарка, лежу́х, ле́га, ло́дарь, ло́дарка, леге́за, ледацю́га, неро́ба (сп. р.), неробі́тник, ця, вайло́, валю́ка; 2) (зоол.) Bradypus — ліни́вець
Лѣнивость, лѣность — леда́цтво, ле́дарство лі́нощі
Лѣнивый, ая — леда́чий, ча, ліни́вий, ва, неробі́тний, (трохи) — леда́ч(щ)е́нький, ка, полінкува́тий, та. — **Лѣнивыя щи** — капус(т)ня́к
Лѣниться — лінува́тися, ледащі́ти, ледарюва́ти, байдикува́ти
Лѣнь — лі́нощі, (здр.) — лі́ньки, ле́дарство, леда́цтво. — **Напала лѣнь** — лі́нощі, баглаї́ обсі́ли
Лѣпить — ліпи́ти, злі́плювати, (тісто) — бга́ти
Лѣпиться — 1) ліпи́тися, злі́плюватися; 2) тули́тися
Лѣпка — лі́піння, лі́плення
Лѣпкій — липки́й, беручки́й
Лѣпной — лі́пни́й
Лѣпщикъ — лі́пни́к, ліпа́рь, ліпа́к
Лѣса — рештува́ння, решту́нок, решто́вання
Лѣсенка — драби́нка, драби́ночка, схі́дці
Лѣсина — ці́вка, дереви́на
Лѣсистый — лі́си́стий, лі́сни́й
Лѣсишко — лісо́к, гайо́к

Лѣсникъ, лѣсовщикъ — 1) лісни́к, карбівни́чий, побережни́к; 2) лісни́к, лісови́к (що торгує лісом)
Лѣсничество — лісни́цтво, господа́рство лісове́
Лѣсничій — лісни́чий
Лѣсной — лісови́й, гайови́й. — **Лѣсная фисташка,** рос. Staphylea pinnata L. — клоки́чка, де́рево клеко́чка. — **Лѣсная фіалка** — підлісок
Лѣсоводство — лісни́цтво
Лѣсовой — лісови́й, гайови́й
Лѣсокъ — лісо́к, гайо́к, гайо́чок
Лѣсопильня — лісорізня, пи́льня, тра́чка, (водяна) — тарта́к
Лѣсопромышленникъ — лісопромисло́вець
Лѣсосѣкъ — дільниця, ділянка
Лѣстница, лѣстничка — драби́на, (здр.) — драби́нка, (бокові її частини) —полу́драбки, драби́нище, шта́ги, (попере́чні) — щаблі, (нерухома) — схо́ди, східці, сту́панка, (бокові частини в ній) — по́ручі, по́ручні, пору́чини, пору́чча
Лѣстничный — драби́новий; східце́вий, схо́довий
Лѣсъ — ліс, (здр.) — лісо́к, лісо́чок, (невеликий) — гай, гайо́к, гайо́чок, (в яру) — байра́к, байрачо́к, (в долині) — дібро́ва, (здр.) — дібрівонька, (молодий) — молодни́к, молоднячо́к, (дрібний) — чага́рь, чагарни́к, кущі, (вирубаний) — ви́руб, зруб, корчі, (вигорілий) — ви́горь, (великий і густий) — пу́ща, (цілинний) — не́тря, не́трі, (під горою) — стінка, (що виткнувся в поле смугою) — пере́лісок, (над річкою) — луг, (березовий) — бере́зина, березня́к, (дубовий) — ду́бина, дубня́к, (боровий) — бір, (вільховий) — ольши́на, вільши́на, олішня́к, (оріховий) — ліщи́на. — **Лѣсъ лиственный, чорный** — листв'я́ний, листовни́й ліс. — **Лѣсъ красный, хвойный** — чати́нний, борови́й ліс, бір. — **Дѣвственный лѣсъ** — пра́ліс
Лѣтній — літній. — **Лѣтнее жилье** — літня́к
Лѣто — 1) літо, лі́течко, (літо під кінець) — дрокови́ця, ки́вень, (стан погоди літом) — полі́ття, полі́ток. — **Лѣтомъ** — лі́том, у(в)лі́тку, влі́ті, облі́тку, літньої доби́. — **Въ разгарѣ лѣта** — в ро́сповні лі́та. — **Каждое лѣто** — що лі́та; 2) вік. — **Вашихъ лѣтъ** — ва́шої доби́, ва́шого ві́ку. — **Въ преклонныхъ лѣтахъ** — у похи́лих літа́х
Лѣтовать — літува́ти
Лѣтописатель, лѣтописецъ — літопи́сець
Лѣтопись — літо́пис
Лѣторосль — па́гін, па́ріст, літо́рост, літо́росток
Лѣтосчисленіе — літочи́слення
Лѣтось — торі́к
Лѣтошній — торі́шній
Лѣчебникъ — лі́карник
Лѣчебница — ліка́рня
Лѣчебный — ліка́рський, ліка́рний
Лѣченіе — лікува́ння, го́їння, курува́ння
Лѣчить, ся — 1) лікува́ти, го́їти, ся, курува́ти, ся; 2) лікарюва́ти
Лѣчуха, рос. Medicago falcata L. — бурку́н, бурунчу́к, череви́шник, M. sativa — буркуне́ць, миші́й степови́й
Лѣшій — лісови́к, лісу́н, полісу́н
Любвеобильный — люб'я́чий, по́вний любо́ви
Любезникъ — зальо́тник, люба́с, милу́н
Любезничанье — зальо́ти, жениха́ння, залиця́ння, лиця́ння; примиля́ння
Любезничать — жениха́тися, лиця́тися, залиця́тися; примиля́тися
Любезность — 1) люб'я́зність, приємність; 2) ввічли́вість, ґре́чність
Любезный — 1) люб'я́зни́й, ми́лий, прими́льний; 2) ввічли́вий, ґре́чний
Любимецъ, любимица — улю́бленець, улю́бленка, милова́нець, милова́нка, лю́бчик, лю́бка, коха́нець, коха́нка, (у цілої родини) — рідокоха́нець, (про дітей) — мали́й, мазу́н, ка
Любимый — лю́бий, коха́ний, улю́блений, уко́ханий
Любитель, ница — люби́тель, ка, любе́ць, ама́тор, ка, прихи́лець; охо́чий (до чого)
Любить, ся — люби́ти, ся, коха́ти, ся, милува́ти, ся (останні два дієслова вживаються переважно що до відносин між людьми, найбільше що до любощів), (про парубка й дівчину, що подали слово) — жениха́тися
Любоваться — любува́ти, ся, милува́тися (з чого і чим)
Любовникъ, ца — полюбо́вник, ця, коха́нець, коха́нка, милу́н, милу́нка
Любовный — любо́вний. — **Любовный напитокъ** — питтяˊ, лю́бощі, коха́н-зілля
Любовь — любо́в, коха́ння, (здр.) —коха́нячко, закоха́ння, лю́бощі, любощі-ми́лощі. (Окрім першого, всі останні прикладаються тільки до відносин між людьми що до любощів). — **По любви** — по любо́ви, по лю́бости, до любо́ви. — **Съ любовью** — за́любки
Любодѣй — любоді́й, роспу́стник
Любознательность — ціка́вість, допи́тливість, дові́дливість; замилува́ння до нау́к, охо́та до нау́к
Любознательный — допи́тливий, дові́дливий; охо́чий до нау́ки
Любой, любо — лю́бий, лю́бо
Любопытный, но — ціка́вий, во
Любопытство — ціка́вість
Любопытствовать — ціка́витись
Любострастіе — по́хіть, похітли́вість, сласно́та
Любострастный — похітли́вий, сласний
Любостяжаніе — захла́нність, хапчи́вість лапчи́вість
Любостяжательный — захла́нний, хапчи́вий, лапчи́вий
Любушка — лю́бка, коха́нка, коха́ночка
Люди — лю́ди(е)
Людишки — людці
Людность — лю́дність

Людный — людни́й, ми́рний
Людоѣдъ — людоі́д, людоже́ра, песи́голо́вець
Людская — челя́дницька, челя́дня
Людской — лю́дський, лю́дяний
Людскость — лю́дськість, лю́дяність
Люкъ — 1) люк (на суднах); 2) ля́да
Люлі — лю́лі, лю́лю
Люлька — коли́ска, коли́сонька, лю́ля
Люлюкать — лю́ляти
Люстра — лю́стра
Люстриновый — люстрино́вий
Люстринъ — люстри́н
Лютеранинъ — лю́тер, лютера́нин
Лютикъ, рос. Ranunculus acris L. — козе́лець, дрібноц(ь)віт, жовтобрю́шник, лома́тник, ма́слянка; Aconitum Napellus L. — боре́ць
Лютость — лю́тість
Лютый — лю́тий
Лютѣть — люті́ти, люті́шати
Люцерна, Medicago sativa — люце́рна, равли́нник
Лягавая собака — ви́жел, Canis avicularis
Ляганіе — ф(хв)ица́ння, ви́хання, брика́ння
Лягать, ся, лягнуть — ф(хв)ица́ти, ф(хв)и́цнути, вихати, вихону́ти, брика́ти, ся, брикну́ти
Лягливый — брикли́вий
Лягушёнокъ — жабеня́, -тко
Лягушечій — жа́б'ячий
Лягушечникъ, рос. Hydrocharis Morsus Ranae L. — жа́буриник
Лягушка, Rana — жа́ба, (здр.) — жа́бка, (велика ряба) — ропу́ха; (що дуже плигає) — скакилю́ха, кра́кавка (на де́реві)
Лягушкинъ — жа́бин, жа́б'ячий.
Лягушникъ — 1) д. **Лягушечникъ**; 2) рос. Ranunculus C. Bauh. — жа́бинець, лю́тий ц(ь)віт, боло́тяне зі́лля, козе́лець
Лядвея — стегно́, (здр.) — стеге́нце
Лядъ — ха́лепа, приго́да. — **Ну те къ ляду!** — геть к бі́су, до бі́са, іди́ геть!
Лямка — ля́ма, ля́мина, тягло́, шлея́
Ляпать — ля́пати, ля́пкати
Ляписъ — пеке́льний камі́нь, ля́пис, Argentum nitricum
Ляшка — стегно́, (здр.) — стеге́нце

М.

Мавзолей — мавзоле́й, мавзоле́ум, надгро́бок
Мавротъ, рос. Cytisus biflorus L' Her.—зі́новать, дереза́, роки́товий кущ
Магазинный — магази́но́вий, склепо́вий, гамазе́йний
Магазинъ — магази́н, склеп; гамазе́я, гамазе́й, шпихлі́р. — **Книжный магазинъ** — книга́рня
Магарычъ — могри́ч, могори́ч, (сватам, як приймуть хліб, пов'яжуть їх) — пов'яза́н
Магикъ — чарівни́к, ма́гик
Магиль — ма́ґоль, ма́ґіль
Магистратъ — ра́туша, маґістра́т
Магическій — чарівни́й, чароді́йний, magі́чний
Магія — 1) ма́гія, чорнокни́жство; 2) ча́ри
Маглевать — маґлюва́ти
Магнатъ — маґна́т
Магнитить — маг(ґ)нитува́ти, маґнесува́ти
Магнитный — маг(ґ)ни́товий, маґнесо́вий
Магнитъ, Magneş — маг(ґ)ни́т, ма́ґнес, морське́ залі́зо, тягуне́ць
Магъ — чарівни́к, маг
Маеранъ, рос. Origanum Majorana L.—майора́н, майо́рці, розма́йран
Мазальщикъ, ца — мазі́льник, ця, масті́льник, ця
Мазаніе — мазі́ння, ма́щення, мащі́ння; шмарува́ння
Мазанка — ма́занка, лі́плянка
Мазать, ся — ма́зати, ся, мasти́ти, ся, ш(с)марува́ти, ся, (брудно) — ялози́ти, (мов би квачем) — квацюва́ти. — **Мазаный** — ма́заний, ма́щений, шмаро́ваний
Мазилка — 1) квач, (здр.) — ква́чик, мази́ло, (здр.) — мази́лка, помазо́к; 2) шмарово́з; 3) маля́р, квачома́з, богома́з (що малює образи)
Мазильница — мазни́ця
Мазка — ма́щення
Мазурикъ — пройди́с(ь)віт, злодія́чка
Мазурка — мазу́рка, ма́зур
Мазь — 1) ма́сть, масти́ло, мазь; 2) шмарови́дло, коло́мазь
Май — тра́вень, май
Майка — 1) ком. Scarabaeus melolontha — хрущ; 2) ма́йка, шпа́нська му́шка
Майникъ, рос. Majonthemum bifolium L. — за́яча кров, за́ячі ву́шка
Майонезъ — драглі́, холоде́ць
Майскій — майо́вий, тра́вневий
Маисъ, рос. Zea Mays — д. **Кукуруза**
Маканіе — мача́ння, вмо́чування
Макать, макивать — мача́ти, вмо́чувати
Маклерить — махлюва́ти, факторува́ти
Маклерскій — махля́рський, фа́кторський
Маклерство — махля́рство, фа́кторство, факторува́ння
Маклеръ — махля́р, ма́хлір, фа́ктор
Маковица, маковка — ма́ківка, (здр.) — ма́ківочка, ма́ківонька
Маковичный — маківча́ний
Маковникъ — маківни́к, макаґи́ґа
Макушка — ма́ківка
Макъ, рос. Papaver — мак. — **Слѣпой макъ**, P. orientale L. — сліпи́й мак, сліпа́к. — **Макъ самосѣйка**, P. Rhoeas L. — видю́к, видю́х, мачо́к, зірка́тий мак, зірка́ч, па́далишний мак
Малахай — капелю́х, ша́пка з капелю́хами
Малдавошка, Pediculis pubis — площи́ця, підмуде́нна гни́да; мандаво́шка
Малеваніе — малюва́ння
Малевать, ся — малюва́ти, ся
Маленькій — мале́нький, мане́нький, (дуже)

— малéсенький, манéсенький, малісінький, манісінький, малю́сінький, манюсінький, манюній, манюнький
Маленько — трóшки, трішки, трó(і)шечки, тріні, трісі, криńі
Малецъ — хлóпець, хлóпчик, хлоп'я, мали́й, малю́к, (зб.) — малéча
Маликъ — заячий слід
Малина, рос. Rubus Idaeus L. — мали́на. — **М. каменная**, R. saxalilis L. — д. **Каменика**
Малинный — мали́новий
Малиновка — 1) малинівка (наливка); 2) пт. Motacilla salicaria — очерéтянка
Малиновый — кармази́новий (колір), мали́новий
Малить, ся — мали́ти, ся, змéньшувати, ся
Малка — 1) шми́га (у столярів); 2) ме(и)зи́нка, ме(н)зи́ночка (наймолодша дочка)
Мало — мáло, не багáто, ó(б)маль, на óмаль, трóхи, трó(і)шки. — **Мало-помалу** — потрóхи, потрóху, помáло, по мáлу-мáлу, по малу́-малу́, по вóлі, споквóлу
Маловажность — маловáжність, дрібни́ця
Маловажный, но — маловáжний, малознáчний, но, малекувáтий, то
Маловато — малóвато, небагáто, ó(б)маль, замáло, нáмаль, омáлкувато
Маловатость — пóмалість
Маловатый — малóватий, пóмалий
Маловременный — короткочáсний, недовгочасóвий
Маловременность — короткочáсність, недовгочасóвість
Маловѣріе — маловірство
Маловѣръ — маловір, недóвірок, ка
Маловѣрный — маловірний
Маловѣсность — легковáгість
Маловѣсный — легковáгий
Маловѣтріе — мали́й вітер
Малодушество — малоду́шність, зневірство
Малодушествовать — спадáти ду́хом, зневіря́тися, ни́діти
Малодушный — легкоду́хий, малоду́шний, зневіра
Малоземельный — малоземéльний
Малозначительность — малознáчність
Малой — 1) хлóпець (слуга). — **Малой! поди сюда!** — Хлóпче! іди́-но сюди́; 2) пáрубок, хлóпець
Малоизвѣстность — маловідóмість
Малоизвѣстный — маловідóмий
Малоимущій — незамóжний, маломóшний
Малоискусный — недотéпний, недотéпа, невмілий, нездóльний
Малокровіе — малокрóв'я, малокрóвність, блідни́ці
Малолѣсіе — малолісся
Малолѣтіе, малолѣтство — мáльство, маліття, недóлітство. — **Съ малолѣтства** — змáлку, змáлечку, з мáльства
Малолѣтній, малолѣтокъ — малолітній, малоліт, малóліток, недолітний, недóліток
Малолѣтство — малоліття, малолітство, недорóслість
Малолюдіе, малолюдность — малолю́дство, нелю́дність
Малолюдный — малолю́дний, нелюдни́й
Мало-мальски — мáло-нáмало, скільки-нéбудь, хоч трóшки
Маломощность — малоси́лість, неси́ла
Маломощный — малоси́лий, малоси́льний, квóлий
Маломѣрный — маломірний, недомірок
Малонаселенность — малонасéленість, малолю́дність
Малоопытность — мали́й дóс(ь)від, малодос(ь)відченість
Малоопытный — малодос(ь)відчений
Малопомѣстный — дрібноземéльний, невеликоземéльний
Малорослость — мали́й зріст, низькорóслість
Малорослый — низькорóслий, мали́й, ку́ций, невели́кий на зріст
Малосвѣдущій — малознáючий
Малосиліе — малоси́лля, квóлість
Малосильный — малоси́лий, маломíцний, неду́жий, квóлий, легкоси́лий
Малосложный — малоскладни́й
Малость — 1) мáлість, мали́зна; 2) дрібни́ця, дéщиця, дурни́ця
Малоумный — недоу́мкуватий, недóумок; пришелéпуватий, недорíка
Малоупотребительный — маловжи́ваний
Малоцѣнный — малоцінний, не коштóвний
Малочисленный — нечислéнний
Малый — 1) мали́й, невели́кий. — **Малыя дѣти** — малі, дрібні діти, діточки. — **Малъ мала меньше** (про дітей) — однó óдного мéнше. — **Безъ малаго** — трóхи не, мáло не
Малышъ — мали́й, малю́к, малéня, -тко, маля́, призéмок, (в жарт) — ку́ций, куцáк, курду́пель
Мальва, рос. Malva L. — калáчики, проскурки́, зінзівер, дзіндзівер; Althaca officinalis — рóжа
Мальга — 1) малю́к, малючóк, маля́, мали́шко, (в жарт) — пу́цьвірінок, (зб.) — малéча, дрібнóта, дріб'язок; 2) (про рибу) — мільгá, мількá, му́лька
Мальчёнко — хлоп'я, хлопчá, хлопчáтко
Мальчикъ — хлóпець, (здр.) — хлóпчик,, хлоп'я, -тко, хлопчá, -тко, (поб.) — хлопчи́на, хлопчáк, хлопцю́га, хлопчи́сько, (більшенький) — парубíйка
Мальчишка — хлопчá, хлоп'я, хлопчу́к; шмаркáч
Мальчуганъ — хлопчá, хлопчи́на
Малѣть — малíти, змéншуватись
Малютка, малюточка — дити́нка, дитинчá, (немовляче) — немовля́тко, маля́, маля́тко
Малярить — маляровáти
Мама, мамка — 1) мáма, мáмочка, мáтінка, мáтіночка, мáмця, маму́ня, маму́ся, мату́ся, мату́сенька, нéня, нéнька, нéнечка; 2) мáмка
Маменькинъ, маминъ — мáмин, маму́син, мату́син, нéньчин. — **Маменькинъ сынокъ** — мамíй, мазу́н, мазу́нчик, мамейн

Мамкинъ — ма́мчин
Мамона — мамо́на, роско́ші
Мамура, росл. — шведська мали́на
Мана — прина́да
Манежить — мані́жити, об'їзди́ти
Манежиться — мані́житися і д. **Жеманиться**
Манежъ — мані́ж
Манера — мані́ра, звичка
Манеръ — 1) мані́р, взір, спо́сіб, чин, роб, шталт, штиб, штиль. — **Такимъ манеромъ** — таки́м чи́ном, ро́бом, спо́собом; 2) звича́й, поведе́нція
Манжета, мн. **манжеты** — мінько́т, манке́т, манже́та, бри́жжі (збори на рукавах); рука́вчики, чо́хли
Манжетный — мінько́товий, манке́товий, манже́товий
Манить — 1) мани́ти (кого), кива́ти, ми́гати, морга́ти, маха́ти (до кого); 2) ва́бити, на́дити. — **Манитъ** — корти́ть
Маніе — по́мах, (по́)кив, миг
Манна, Manna — 1) сік з я́сеня, Fraxinus ornus rotundifolia; 2) ма́нна небе́сна
Манная крупа — ма́нні кру́пи
Манникъ, рос. Glyceria fluitans — ма́нна трава́
Мановеніе — д. **Маніе**
Мантилія — манти́лька
Мантія — кере́я, ма́нтія
Манускриптъ — руко́пис, манускри́пт
Мануфактура — мануфакту́ра
Мануфактурный — мануфакту́рний. — **М. товаръ** — крам
Мануфактуристъ — мануфакту́рник
Маразмъ — чив'яда, висилення, (від старости або від хвороби) — старе́чість
Мараніе — каля́ння, ба́зграння
Маратель — ба́зграч, партач, (про малярів) — квачома́з, богома́з, (про піїтів) — віршома́з, папірома́з
Марать, ся — 1) каля́ти, ся, масти́ти, ся; бру́дити, ся, паску́дити, ся; 2) ба́зграти, (про письмо) — дря́пати, (про малювання) — ма́зати, ля́пати; 3) черка́ти, чорни́ти; 4) га́нити
Марганецъ — марга́нець
Марганцевистый — марганцюва́тий
Марганцовый — марга́нцевий
Маргарита — перли́на, перли́нка
Маргаритка, рос. Bellis perensis L. — сто́кроть, сто́кротки
Марена, рос. Rubia tinctorum L. — марена́
Маринадъ — ме́жа, меже́не, марина́д
Мариновать — маринува́ти, ме́жити. — **Маринованные огурцы** — марино́вані, меже́ні (або) о́цтові огі́рки
Маріинъ башмачокъ, рос. Cypripedium Calceolus L. — жо́вті зозу́льки, череви́чки, зозу́лині череви́чки
Марка — 1) д. **Мараніе**; 2) ма́рка; 3) квито́к
Маркій — маз(ь)ки́й, пля́ми́стий; грязьки́й, кальни́стий
Марнотно — мо́торошно
Мародёръ — здоби́шник, маро́де́р
Мартовскій — бе́резньовий, марцьо́вий
Мартъ — бе́резень, бе́резіль, ма́рець, ма́рт
Мартышка — 1) Cercopithecus — ма́впа; 2) пт. Sterna — ла́стівка морська́; (над річками) — марти́н, риба́лка
Маршировать — маршува́ти, маширува́ти, штатува́ти
Маршировка — маршува́ння, маширува́ння, му́штра
Маршъ — марш, хода́. — **Маршъ!** — га́йда, хо́да, руша́й!
Маска — ма́ска, нали́цина, машкара́
Маскарадъ — машка́ра, машка́рний ве́чір
Маскировать, ся — маскува́ти, ся
Масленая — масна́, ма́сниця, (здр.) — ма́сничка, масна́ неділя, ма́сляна, (останній день) — пу́щання, (перший день) — колодій
Масленикъ — масля́нка, масни́чка, масілни́ця
Масленистый — масли́стий, масткий, олі́йний
Масленица — ма́сляна, ма́сниця
Маслёнки — масли́нки
Масленый — 1) ма́сляний, олі́йний; 2) засмальцьо́ваний, заяло́зений
Маслина, рос. Olea Europaea — масли́на
Маслина дикая, рос. Elaeagnus hortensia — царегра́дська лоза́, оли́вне де́рево, масли́на
Маслить — масти́ти, ма́слити
Масличный — оли́вний, масли́новий
Масло коровье — масло, (ласк.) — ма́слечко. — **Масло деревяное** — оли́ва. — **Масло постное** — олія, олій, (здр.) — олі́йка, олі́йок. — **Масло конопляное** — сім'яна́ олія, сім'яни́й олій. — **Масло купоросное,** oleum vitriolium — вітрого́ль. — **Масло черное, каменное** — на́фта
Маслобойный — олі́йний
Маслобойня, -бойка — олі́йня, олі́йниця; масни́чка
Маслобой(щикъ), ца — олі́йник, ця
Масляникъ, гриб Boletus granulatus — масля́(ю)к
Маслянка — масни́чка, ді́жка на ма́сло
Масляница — д. **Масленая**
Масса — ма́са, то́вща; си́ла
Массивный — маси́вний, тільча́стий; (про метали) — ли́тий, ку́тий (а не ду́тий)
Массикотъ — жо́втий ґлейт, масико́т
Массовой — ма́совий
Мастерить — майструва́ти
Мастерица — майстри́ха, майстри́ня, тіма́ха. — **Швейная мастерица** — шва́чка. — **Ковёрная мастерица** — килимни́ця, коца́рка
Мастеровой — майстрови́й, реміcни́к
Мастерская — майсте́рня, майстрі́вня, майстрова́, робітня, (малярева) — маля́рня, (римарева) — рица́рня, (шевцева) — ше́вня, (кушнірева) — кушні́рня, (ткачева) — тка́чня, (кравцева) — краве́шня, (иноді) — шва́льня
Мастерски — майсте́рно, шту́чно, по-мисте́цьки
Мастерскі(о)й — 1) майсте́рний, шту́чний, мисте́цький; 2) ма́йстровий
Мастерство — майсте́рство

Мастеръ — 1) ма́йстер, (здр.) — ма́йстрик. — **Верёвочный мастеръ** — мотузя́рь. — **Жестяныхъ дѣлъ м.** — бляха́рь. — **Золотыхъ дѣлъ м.** — золота́рь, зло́тник. — **Колокольный м.** — дзво́нник. — **Портняжный м.** — краве́ць. — **Сапожный м.** — швець. — **Сѣдельный м.** — сідля́р. — **Часовой м.** — годинника́рь, годи-на́рь, дзигарма́йстер; 2) ма́йстер, маста́к, мите́ць, мистю́к, тіма́ха. — **М. лгать** — чистобре́ха

Мастика, Mastix — 1) живи́ця, смола́ (з дерева Pistacia Lentiscus L.); 2) кит, за́мазка

Маститый — с(ь)віжий (про миро). — **М. старецъ** — пова́жний ста́рець

Масть — 1) масть. (Про воли): ла́сий, підла́сий, підчере́вий, му́рий, мару́гий, пері́стий, полови́й, попеля́стий, рабо-ми́зий. — (Про коні): бі́лий, була́ний, ворони́й, гніди́й, ка́рий, дерешува́тий, миша́стий, строка́тий, шпакова́тий. — (Про гуси): глі́ві, заглі́вис-ті гу́си (жовтяво сірі). — (Про кури): зозуля́сті (ря́бі). — (Про свині): пері́сті і др.; 2) (в картах) — масть, д. **Карта**

Матежъ — осту́ди (темножовті плями на виду у вагітних жінок)

Материкъ — 1) тверди́й грунт; 2) суході́л

Матерински — ма́тернє, по ма́терньому

Материнскій, материнъ — ма́терній, ма́терин, ма́тчин, мату́син, не́ньчин. — **М. наслѣдіе, имущество** — матери́зна

Материалъ — матерія́л, зна́дібок, на́дібок, (мн.) — знадо́би

Матерія — 1) мате́рія, річ; 2) гній, па́сока, (з мертвого) — ропа́; 3) ткани́на, тка́нка

Матеркать — матюка́ти, матіркува́ти

Матерный — ма́тірний

Матерчатый — шовко́вий

Матерой — 1) грунтови́й (про землю); 2) креме́зний, здоро́вий, дости́глий; доро́слий

Матерщина — ла́йка по ма́тері, матю́к

Матерь, мать — ма́ти, ма́тір, ма́ма, па́німатка, ма́тінка, мату́ся, мату́сенька, маму́сенька, маму́ся, ма́мця, маму́ня, ма́тіночка, не́ня, не́нька, не́нечка

Матерѣть — 1) рости́, вироста́ти; креме́зніти; 2) міцні́ти, ду́жчати, тве́рднути

Матица — 1) сво́лок, (здр.) — сво́лочок; 2) си́панка (в горні)

Матица бѣлая, рос. Bryonia alba — пере́ступень

Матка — 1) д. **Матерь**; 2) ма́тка, сами́ця. — **Лишиться матки** — зма́тчитись; 3) ма́точка (у рослин); 4) з лат. Utopya — ма́тка, ура́з

Матовый — ма́товий, тьм'я́ний

Маторѣть — тве́рднути, зада́внюватись

Маточникъ — 1) клі́тка, ма́точник; 2) ма́точник (у рослин); 3) рос. Melissa officinalis L. — ма́точник, кади́ло

Матрацъ — матра́с, (набитий сіном) — сі́нник

Матрёнка, рос. Thalictrum flavum L. — одха́сник, вередо́вець, трав'я́на́ гру́шка

Матушка — ма́тінка, пані́матка, пань-мату́ся і д. **Матерь**

Матушкинъ — мату́син, пані́ма́тчин

Матъ — 1) мат; 2) ма́т(к)а (плетена з соломи)

Мать — д. **Матерь.** — **Крёстная мать** — хреще́на ма́ти. — **Посажёная мать** — за ма́тір, весі́льна ма́ти, ма́ти голова́та

Мать и мачеха, рос. Tussilago Tourn. T. Farfara L. — підбі́л, ма́чушник, ра́шник, царь-зі́лля, підбі́ль

Маханіе — маха́ння

Махать, ся — маха́ти, ся, хита́ти, ся, колива́ти, ся, ма́яти, ся, кива́ти, пові-ва́ти, (ногами) — дри́г(ґ)ати. — **Махнуть** — майну́ти, чкурну́ти, почухра́ти, дремену́ти

Махлевать — махлюва́ти, шахрува́ти

Маховикъ — махове́ ко́лесо, (у млині) — гонча́к

Маховой — махови́й

Махонькій — маню́ній

Махорка — мархо́тка

Махунка, махункова ягода, рос. Physalis Alkekengi L. — моху́нка, моху́рка

Махровый — по́вний, повня́вий

Махъ — мах, кив. — **Махомъ** — ма́хом, вма́х, ду́хом, ми́ттю, вмить

Мачеха — ма́чуха

Мачехинъ — ма́чушин

Мачта — що́гла

Мачтовой — щоглови́й

Машина — маши́на

Машинистъ — маши́нник, машини́ста, машини́стий

Машинный — машино́вий; до маши́н

Маякъ — мая́к

Маятникъ — ма́ятник, ма́яло

Маяться — тиня́тися, ма́ятися, знемага́тися, нуди́тися, с(ь)ві́том ну́дити

Мгла — мла, імла́, (з дрібним дощем) — мря́ка, (суха) — юга́

Мглистый — імли́стий

Мгновеніе — мить, мент, мах, хви́лька

Мгновенно — вмить, ми́ттю, вмент, ме́нтом

Мебель — ме́блі

Мебельный — ме́бльовий

Меблировать — меблюва́ти

Меблировка — умеблюва́ння

Медаль — меда́ль

Медальеръ, медальщикъ — меда́льник

Медальонъ — дука́ч, медальйо́н

Медвеникъ, ком. Bombilius — джміль, чміль

Медвѣжина — ведме́дина, медве́жина

Медвѣдица — 1) ведмеди́ха, ведме́ди́ця, медве́диха, медведи́ця; 2) **Большая медвѣдица** — віз. — **Малая медвѣдица** — мали́й віз

Медвѣдище — ведмедю́ка, ведмеди́ще, мед.

Медвѣдокъ, -ка — 1) ком. Gryllus gryllatalpa — ведме́дка, медве́дик, земляни́й рак; 2) Mus talpinus — кріт, корти́ця

Медвѣдь, Ursus arctes — ведмі́дь, ведме́дь, ме́двідь

Медвѣжатникъ — ведмéдник
Медвѣжёнокъ — ведмедя́, -тко, ведмедча́
Медвѣжій — ведмéжий, ведмéдячий, медвéжий, медвéдячий
Медвѣжій виноградъ, м. толокиянка, м. ягоды, рос. Arctostaphylos officinalis Moench. Uva Ursi L. — вóвчі ягідки́, мучни́ця, росхі́дник
Медвѣжья лапа, рос. — а) Heracleum spondylium L. — борщівни́к; б) Alchemilla vulgaris L. — пр́иворотень
Медвѣжье ухо, медвѣжьи ушки, рос. Verbascum Thapsus L. — ведмéже ýхо, с(ь)ві́чі, коров'я́к, дрябча́к
Меделянка — меделя́н, брита́н
Медикаментъ — лі́ки, медика́мент
Медикъ — мéдик
Медистый — меди́стий
Медленно — пові́лі, пома́лу, пóвагом, звóльна; покво́лом, проволóком
Медленность — пові́льність, га́яння, га́йка, зага́йка, барі́ння, ба́віння
Медленный — пові́льний, нешвидки́й, ти́хий (про ходу); забарли́вий, забáрни́й, га́йний, зага́йний
Медлитель, ница — мару́да, проволóка
Медлительность, медлительный — д. **Медленность, медленный**
Медлить — бари́тися, га́ятися, ба́витися, для́тися
Медоварня — медóвня, медова́рня
Медоваръ — медова́р
Медоватый — медува́тий
Медовикъ — медівни́к, медяни́к
Медовщикъ — медовчи́к
Медовый — медóвий, медя́ни́й, медни́й, медяни́шний
Медоносный — медонóсний, медода́йний
Медоточивый — солодкомóвний; медотéчний
Медуница, рос. Pulmonaria officinalis L. — меду́нка, меду́нчики, медуни́шник, щемéлина, волóвий язи́к, згар, дзвóники, крóкіш
Медуза — морське́ сéрце, меду́за
Мёдъ — мед, (здр.) — медóк, мід, (рі́дкий) — па́тока, (вирі́заний) — підсі́к, (з водою) — сита́
Межа — межа́; обмі́жок, обні́жок (по боках ниви), су́голов, су́головок, су́головки (в головах ниви)
Межгорный — межигі́рний
Межгорье — межигі́р'я
Междорѣчье — межирі́ччя
Междоусобица, междоусобіе — 1) усóбиця, чва́ра, (частіше) — чва́ри; 2) незгóда, колотнéча, колотня́, гризня́
Между — між, помі́ж, межи́, промі́ж, сумі́ж. — **Между себя** — з-межи́ сéбе, з-посерéд сéбе. — **Между тѣмъ** — тим ча́сом; протé. — **Между прочимъ** — між и́н(ь)шим
Междубровіе — межибрі́в'я
Междудѣйствіе — межиді́я, антра́кт
Междукостный — межикóстий
Международный — межинарóдни(і)й
Междуплечіе — межира́м'я
Междуреберный — межирéбрий
Междуцарствіе — межицарі́в'я, безцарі́в'я, межикоролі́в'я
Межеваніе — межува́ння, розмежува́ння
Межевать — межува́ти, розмі́рю(у)вати, (висипаючи копці) — копцюва́ти
Межевщикъ — межемі́р, межівни́к, (що тягне ланцюг) — ланцю́жник
Межевой — межови́й. — **Межевая яма** — копéць
Межникъ — міжни́к, обмі́жок, су́головок
Межъ — між, межи́
Мезга — 1) за́болонь, біль (Alburnum в дереві); 2) жма́ки, гаму́з
Мездра — ніздря́, міздря́
Мездонный клей — карю́к
Мездрить — міздри́ти
Мекать — ду́мати, гада́ти
Мелево — мли́во
Меленка — млинóк, млинóчок
Меленъ — 1) ру́чка (жорна); 2) макогі́н
Мелизна — 1) дрі́бність; 2) мі́лкість
Мелина — мі́лина, коса́
Мелить, ся — дроби́ти, ся, криши́ти, ся
Мелкій — 1) дрі́бний, дрі́бен, (здр.) — дрібнéнький, дрібню́ній. — **Мелкое дворянство** — дрі́бна шля́хта, підпа́нки, полу́панки. — **Мелкій скотъ** — дробина́, дріб, дріб'я́зок; 2) мі́лкий, (здр.) — мілкéнький, (про посуду) — плеска́тий, плитки́й
Мелковатый, то — 1) дрібнéнький, здрібнéнька; 2) мілкéнький, пóмілкий
Мелководіе — мілкові́ддя, мала́ вода́
Мелкодонный — плитки́й, плеска́тий
Мелкозернистый — дрібнозерни́стий; (про збіжжа) — замі́ркуватий
Мелкозубый — дрібнозу́бий
Мелколиственный — дрібноли́стий
Мелкопомѣстный — дрібноземéльний
Мелкота — 1) дрібнóта; 2) ма́леч, малéча, дрібнóта, дробина́, дрібни́ця, дріб'я́зок, аби́щиця
Мелкошерстый — короткошéрстий
Мелодическій — мелоді́йний; с(ь)піву́чий
Мелодія — мелóдія, с(ь)пів
Мелочной — 1) дрі́бний, дріб'язкóвий, дрібни́чний; 2) (про людину) — дріботу́н
Мелочь — дрібни́ця; д. **Мелкота 2,** (про гроші) — дрібняки́, дрібні́
Мель — мілина́, óбміль, мілкé
Мельканіе — 1) мига́ння, миготі́ння, ми́галка; 2) бли́мання, бли́кання
Мелькать, мелькнуть — ми́га́ти, миготі́ти, мигті́ти, мигну́ти, бли́кати, бли́мати, блимну́ти (про с(ь)віт), шмига́ти, шмигну́ти, шмигону́ти, шасну́ти (про ходу)
Мельком — мигцéм, ми́ттю, шви́дко
Мельниковъ — мéльників, мірóшників, мірі́шницький, млинарі́в
Мельникъ — мéльник, мукомéл, мірóшник, млина́рь
Мельница — млин, (здр.) — млинóк, млинóчок, (з наливним колесом) — корча́к, (з підливним) — підспі́дник, підсуби́йник, (весняний) — вешня́к. — **Вѣтряная мельница** — вітря́к, вітрячóк. — **Желѣзоковальная м.** — гама́рня. — **Конная**

м. — топчáк, тупчáк, ступчáк. — **Крупчатая м.** — пíтель, крупчáтка, (для круп) — круподéрня, драч, дрáчка. — **Пловучая м.** — наплавнúй млин (на Дніпрі), плавáк (на Бузі), пливáк (на Горині), гончáк (на Сеймі). — **Ручная м.** — жóрна. — **Сукновальная м.** — валюша, фалюша. (Частúни млина): а) (вітряка): (основа) — стілéць, (дишель) — стрілá, дúшель, вóрот, воротúло, вúрло, (куди зсипають зерно) — кіш, (для очистки зерна) — шеретíвка, (гніздо для веретена) — пóрплиця, (що трясе рукав коша) — рештáк, (жолуб, кудою борошно йде) — мучнúк; б) (водяного млина): (кудою йде вода) — лотóки, (внизу) — опýст, (затички в лотоках) — заставкú, (колесо з корцями) — вовчóк, ведмéдик, (покрівля над колесом) — парнúк, (куди засипають зерно) — кіш, (куди падає борошно) — скрúня (пристрій, щоб піднімати камінь) — підóйма

Мельническій, мельничій — мéльників, мірóшницький, мірóшників, млинáрський

Мельничиха — мéл(ь)ничка

Мельничный — млинóвий, млинськúй. — **Мельничный камень** — млинóвий кáмінь, жóрно, жóрен, (верхній) — верхня́к, (спідній) — спідня́к. — **Мельничное колесо** —млинóве кóлесо, кóло

Мельчать — дрібнíти, дрібнíш(щ)ати, малíтися, перевóдитися, нікчéмніти

Мельче — 1) дрібнíше; 2) мíліше, мíльче

Мелѣть — мілíшати міліти

Мелюзга — мількá, мелькá, мільгá, мýлькá, мýлявка; (про дітей) — малéча, дрібнóта, дріб'язок

Мелюсъ — (о)меля́с, меля́са

Менструація — мíсячка, ц(ь)віт, крáска, часú, жінóче; разом з Leucorrhoea — оплáва

Мень, риба Gadus lota — меньóк, мнюх, ментю́х

Меньшинство — мéншість

Меньшій — мéнший, мéнчий; молóдчий

Менѣе — мéнче. менше. — **Менѣе всего** —наймéнше, що наймéнше. — **Тѣмъ не менѣе** — однáк, однáче, протé, усé-такú

Мергель, Marga — мáргель, рухля́к

Мергельный — маргéльовий, рухлякóвий

Мережа — я́тір, вóлок, мерéжа

Мерекать — маракувáти

Меренокъ — кóник, лошáк

Мереть — мéрти, у(в)мирáти

Мерещиться — 1) мрíти, мрíятися, маячíти, манячíти, бовванíти; 2) ввижáтися, привúджуватися, верзтúся

Мерзавецъ, вка — погáнець, погáнка, паскýда, мерзóта, ледáщо

Мерзить — 1) гúдити; 2) паскýдити, погáнити, мерзúти

Мерзкій, мерзостный — погáний, паскýдний, гидкúй, гидóтний, мерзéний, мерзос(ь)вітний

Мёрзлый — 1) мéрзлий, замéрзлий; 2) мерзлякувáтий, змерзля́к

Мерзлякъ — змерзля́к, мерзля́к, змерзлю́х

Мерзлятина — мерзля́

Мёрзнуть — мéрзнути

Мерзость — пóгань, паскýдство, гидóта, мерзóта, огúда

Мерзѣть — поганíти, паскýдитися, мерзéнитися

Меридіональный — меридіонáльний, південниковий

Меридіанъ — півдéнник, меридія́н

Мерикосъ — шпáнка (вівця)

Меринъ — кінь (вихолостаний огирь). — **Глупъ, какъ сивый меринъ** — дурнúй, як вівця́

Меркнуть — мéрхнути, марнíти, темнíти, тьмíти

Меркурій — Меркýрій

Мерлуха, мерлушка — смýх, смýшок (з ягняти), линтвáрь (з вівці), мерúйця, голúця (із здохлої вівці), вúпорток (з мертворожденого ягняти), перéліток (з того, що перелітувало), старúця (з старої вівці)

Мерлушечій, мерлушій, мерлущатый — смушкóвий, смушéвий, линтварéвий

Мертвенность — 1) мéртвість, завмéрлість, мертв'я́чість; 2) мертвóта, мéртвість

Мертвенный — 1) мертвóтний, мертв'я́чий; 2) завмéрлий

Мертвецкій — мертвéцький, мрéцький. — **Мертвецки пьянъ** — п'я́ний як ніч

Мертвецкая — трупáрня

Мертвецъ — мрець (р. мерця́), (мн.) — мерцí, мертв'я́к, мерля́к, умерлéць

Мертвечина — мерля́тина, мерлó; стéрво

Мертвечинный — стервóвий

Мертвительный — мертв'я́чий

Мертвить — мертвúти

Мертворождённый — мерчýк, мертвонарóджений

Мёртвость — 1) мéртвість; 2) одýблість, задýблість

Мёртвый — мéртвий, мéрлий, в(у)мéрлий

Мерцаніе — блúмання, блúкання, мигóтіння

Мерцать — блúкати, блúмати, мигтíти, мигóтіти

Мессія — Месíя

Мести — мéсти, замітáти

Месть — пóмста

Металлическій, метáлловый — металíчний, металéвий, метальóвий

Металловидный — металувáтий, металоподíбний

Металлоплавильный — гамáрський. — **М. печь** — гамáрня

Металлъ — метáл, метáль

Металлургія — гамáрство, метальнúцтво, металýрґія

Метаморфоза — метаморфóза, переóбраз

Метаніе — кидáння

Метать, ся — 1) кúдати, ся, бóрсатися, ґéдзкатися. — **Метать взоръ** — кúдати, скидáти óком. — **Метать жребій** — брáти, кúдати жéреб. — **М. икру** — тéртися. — **М. петли** — обкидáти пéтлі. —

М. стрѣлы — пускáти стріли. — **М. кровь** — пускáти кров; 2) фастриґувáти (про шиття)
Метнуться — метнýтися, кúнутися, шатнýтися. — **Мечется, какъ угорѣлая кошка** — бігá, як ошпáрений; крýтиться, як мýха в окропі, як посóлений
Метафора — метáфора
Метёлка — 1) мітéлка, віничок; 2) кунúця, кунá (у очерета), вóлот, волóття (у проса), кúтях, кияx, кóси (у кукурудзи); 3) рос. Poa L. — мітлúця, Poa bulbosa і Compessa L. — тонконіг, Poa nemoralis L. — волоснúця, гусятник, Poa pratensis L. — лядська чуприна, Poa trivialis L. — тонконіг
Метель — метéлиця, завірюха, хуртовúна
Метельный — метéлишній, хуртовúнний, завірюшний. — **Метельные наносы** — замéти
Метёльный — мітлóвий
Метельщикъ, ца — метільник, ця
Метеніе — метіння, замітáння, підмітáння
Меткій — 1) влýчний, влучкúй; 2) кидкúй, замашнúй; 3) меткúй, швидкúй, моторний
Меткость — влýчність
Метла — 1) мітлá, (стара) — дряпáк, (для печі) — помелó; 2) рос. Agrostis L. — мітлúця, пирíй
Метлообразный — мітлáстий
Метловище — мітлúще, мітловúсько
Метода, методъ — спóсіб, метóда, дорóга
Методическій — методúчний
Метрическій — метрúчний
Метыль, ком. Ephemera horaria — подéнька
Механизмъ — механíзм, будóва, спрáва, снасть, машинéрія
Механика — мехáніка
Механикъ — мехáник, машинúстий, машúнник. — **Механическій, ки** — механíчний, но
Мечевой — мечóвий
Меченосецъ — мéчник
Мечеобразный — на взір мечá
Мечеть — мечéт
Мечта — 1) мрія; мáрево, мана, манія; 2) мáрево, марá (страшна)
Мечтаніе — мріяння, мáріння
Мечтатель, ница — мрійник, ця, мрієць; химéрник, ця
Мечтательность — мрíйність, химéрність
Мечтательный — мрíйний, химéрний
Мечтать, ся — мріяти, ся, мáрити, ся; химéрити, роїтися
Мечъ — 1) меч, міч; 2) риба Xiphias gladius — мéчник
Мзда — 1) нагорóда, заплáта; 2) корúсть, зиск
Мздоимецъ, ство — здúрник, хапýн, хабáрник; здúрство, хабáрство
Миганіе — мигáння, моргáння, мрýгання, кліпання, блимання, лýпання
Мигать — мигáти, блимати, моргáти, мрýжити, кліпати, лýпати
Мигачъ, мигунъ, мигунья — моргýн, кліпкó, моргýха
Мигъ — мент, мах, мить. — **Мигомъ** — мúттю, мéнтом, дýхом, мáхом, вмент, вмить, вмах
Мигуха — моргýха
Мизантропическій — (од)відлюдний, мізантропічний
Мизантропъ — відлюдник, відлюда, безлюдок, мізантрóп
Мизгирь, паук Aranea tarantula — тарáнтул, тарáнтух, волóський павýк
Мизерность — мі(и)зéрність, мізéрія
Мизерный — м(и)ізéрний, мúршавий, злидéнний
Мизинецъ — м(е)изúнець, м(е)изúнок
Микроскопъ — мікроскóп, дрібногляд
Микстура — мíкстýра, мішанúна
Милашка — любчик, любка, дýшка
Милая — мúла, люба; любка, кохáнка; милодáнка
Миленькій — милéнький, любéнький
Милёхонёкъ — милéсенький, любéсенький
Милліонъ — милійóн, миліóн
Милліонеръ — милійóнник, милійóнщик
Мило — мúло, милéнько, любо, любéнько
Милованіе — милувáння, голýблення
Мúлованіе — мúлування, помúлування
Миловать, ся — милувáти, ся, голýбити, ся, пестúти
Мúловать — мúлувати, мúлость клáсти
Миловидный — миловúдий, гарновúдий, гарнéнький
Милосердіе — милосéрдя, милосéрдність, лáска
Милосердый — милосéрдний, милосéрдник, ласкáвий
Милостивецъ, вица — ласкáвець, ласкáвиця, мúлос(т)ник, ця, добрóдій, ка
Милостивый — милостúвий, ласкáвий. — **Милостивый Государь!** — милостúвий, ласкáвий Пане, Добрóдію! — Шанóвний Добрóдію! — Високоповáжний Добрóдію!
Милостыня — мúлостиня
Милость — мúлость, лáска, добродíйство. — **Ваша милость** — Вáша мúлость, вáше добрóдійство. — **Милости просимъ** — прóсимо, прóсимо до госпóди. — **Божьею милостью** — з лáски Божої. — **Сдѣлайте милость** — бýдьте ласкáві
Милочка, милуша — мúла, милéнька, милюня, любка, любонька, любýня
Милый — мúлий, любий, кохáний; любкó, любчик, кохáнець; милодáн
Милѣть — миліти, милішати, крáщати
Мильный — мúльовий
Миля — мúля
Мимика — міміка, мúги. — **Разговаривать мимикою** — говорúти на мúгах
Мимическій — мімíчний
Мимо — мúмо, повз, пóуз, біля, побіля, проз, попрú; геть
Мимолётный — скороминýчий, швидкоминýчий, бистроплúнний
Мимоходомъ — мимохíдь, по дорóзі; нáвертом, хваткóм
Мимоѣздомъ — мимоїздом, проїздом, по дорозі
Мина — 1) міна, підкіп, тойнóк; 2) вúраз, вúгляд, міна

Минаретъ — мінарéт
Миндалевидный — миг(ґ)далювáтий
Миндаль, рос. Amygdalus communis L. — миг(ґ)дáль
Миндальный — миг(ґ)далéвий
Минералъ — мінерáл(ь), крушéць, копалúна
Минёръ — підкóпник, мíнник
Министерство — міністéрство
Министръ — міністер
Миніатюра — міньятю́ра, дрібнообраз
Миніатюрный — дрібню́ній, міньятю́рний
Минный — мíнний, міновúй, підкíпний, тайникóвий
Минованіе — скінчення, проминáння, минáння
Миноваться, ся, минуть — минáти, ся, обминáти, оминáти, поминýти, обминýти, проминýти
Минога, Petromizon marinus — минóга
Минорный — мінóрний, жалíбний
Минувшій — минýлий
Минута, минутка, минуточка — минута ($^1/_{60}$ години), хвúля, хвúлька, хвилúна, хвилúнка, хвилúночка. — **На минуту, на минутку** — на хвúлю, на хвилúнку, на часúнку, на волосúнку
Минутный — минýтний, хвилéвий, хвúльний
Миражъ — мáрево, омáна, мірáж
Мирволить — потурáти, потакáти
Миреніе — мирíння, мúрення, лáгожіння
Мирить, ся — мирúти, ся, годúти, ся, лáгодити, ладнáти, ся
Миріада — бéзліч, тьма (власне 10.000)
Мирно — мúрно, тихомúрно
Мирный — мúрний, мúровий, тихомúрний. — **Мирныя отношенія** — сýмир, згóда, злáгода
Миро — мúро
Мированіе — мирувáння
Мировать — мирувáта
Мировая — мировá, помúрна
Мировой — мировúй. — **М. судья** — мировúй суддя́. — **М. посредникъ** — посерéдник
Мировщикъ — миротвóрець
Миролюбивый — миролю́бний, тихомúрний
Миролюбіе — миролю́бство, лáгідність
Миропомазаніе — миропомáзання
Миропомазывать — мирувáти, миропомáзувати
Мирохранительница — мúрниця
Миръ — 1) мир, згóда, лад, злáгода; 2) рос. Chenopodium Botrys L. — марь
Миса, миска — мúска, мúсочка, полýмисок, (глибока) — макíтра, макотéрть
Мистицизмъ — містúчність, містицúзм
Мистическій — містúчний
Митингъ — віче, мíтинґ
Миткаль — миткáль, пéркаль
Мишень — метá, ціль
Мишура — сухозлóтиця, сухозлíтка, позлíтка; шумúха
Миѳическій — мітúчний
Миѳологическій — мітол(ь)оґíчний
Миѳологія — мітол(ь)óґія
Миѳологъ — мітол(ь)óґ
Миѳъ — міт

Міазма — мія́зма
Міровоззрѣніе — с(ь)вітóгляд
Мірозданіе — с(ь)вітобудóва, с(ь)вітотвóрення, створíння с(ь)віта
Міродержець — с(ь)вітодéржець
Міровой — с(ь)вітовúй
Мірозиждитель — Творéць, с(ь)вітотвóрець
Міросозерцательный — с(ь)вітогля́дний
Міросозерцаніе — с(ь)вітóгляд
Мíростроитель — с(ь)вітобудíвнúчий
Міроустройство — с(ь)вітобудóва, с(ь)вітолáд
Міроѣдъ — мироїд, глитáй
Мірской — 1) с(ь)вітовúй, мирськúй; 2) громáдський. — **Мірская сходка** — схóдини, громáда. — **Мірская изба** — збó(і)рня
Міряининъ — 1) миря́нин, миря́нка; 2) громадя́нин, ка
Міръ — 1) с(ь)віт, с(ь)віт Бóжий, (здр.) — с(ь)вітóчок; 2) мир, лю́ди, громáда. — **Ходить по міру** — з торбáми ходúти, старцювáти. — **Не отъ міра сего** — не сьогос(ь)вітній
Младенецъ — дитúна, дитúнка, (що ще не говорить) — немовля́тко. — **Грудной м.** — дитúна при грýдях, цицьковá дитúна
Младенческая — родúмець, перехід, мимохід, чóрна нéміч
Младенческій — немовля́чий, дитúнський, дитúнячий
Младенчество — немовля́чий вік, дитúнство, мальство. — **Съ младенчества** — змáлку, змáльства
Млеконосный — молокодáйний
Млекопитающій — молокоссýчий, ссýчий
Млекоссѣдъ, рос. Galium verum L. — жóвта кáшка, медянúк, батíжкú, буркýнзілля, дрібноц(ь)віт, сúворотень
Млечный — молóшний. — **Млечный путь** — Бóгів шлях, чумáцька дорóга, молóшна дорóга
Млѣть — млíти, у(в)млівáти, зомлівáти
Мнимый — гáданий, удáний, удáваний
Мнимоумершій — завмéрлець
Мнительность — помúсливість, підозрíливість
Мнительный — помúсливий, невпéвнений (в собі); підзóрливий, підозрíливий
Мнить, ся — гадáти, ся, здавáтися
Много — багáто, багáцько, (не дуже) — чимáло, багатéнько, (дуже) — сúла, страх, гурт, тиск, до лúха, до кáта, до чóрта, до бíса, до стобíса, чóртів тиск. — **Во многомъ** — багáто в чóму. — **Многимъ кажется** — багатьóм, багáто дé-кому здається. — **По многимъ причинамъ** — з багатьóх причúн
Многобожіе — многобóжство, многобóжжа
Многобожникъ — многобóжник
Многобрачіе — многошлю́бство
Многобрачный — многошлю́бний
Многоводіе — многовíддя, пóвідь, пóвінь, пóвна водá
Многоводный — многовóдий, багáтий на вóду, повновóдий

Многовласка, рос. Polytrichum, Aspidium Filix mas Sn. — па́пороть, жіно́ча па́пороть
Многоглаголаніе — велемо́вність
Многоглаголивый — велемо́вний, розмо́вистий, балаку́чий, балакли́вий
Многоглазый — многоо́кий
Многогласный — многоголо́сий
Многогранный — многості́нний, грани́стий, гранча́стий
Многогрѣшный — многогрі́шний, великогрі́шний
Многодѣтный — бага́тий на ді́ти
Многоженецъ — многожо́н, многоже́нець
Многоженство — многоже́нство
Многоземельный — великоземе́льний
Многознаменательный, м.-значительный, м.-значащій — многозна́чний, великозна́чний
Многозначительность — многозна́чність
Многоколѣнный — колі́нчастий, многоколі́нний
Многократкость — многоразо́вість, кількаразо́вість
Многократный — многоразо́вий, кількаразо́вий
Многокровный — кріва́вистий, крови́стий
Многолепестный — многопелюстко́вий
Многолиственный — рясноли́стий, листа́тий
Многолѣтіе — многолі́ття
Многолѣтній — довголі́тній, великолі́тній, кількалі́тній
Многолюдіе — велелю́дність, вели́ка лю́дність
Многолюдность — велелю́дність
Многолюдный — велелю́дний, великолю́дний, лю́дни́й
Многоногъ, ком. Iulus — стоно́га
Многоножка, рос. Polypodium L. — па́пороть
Многонько — багате́нько, чима́ло
Многобразный — різномані́тний, многовзі́рний
Многоплодный — родю́чий, плодю́чий, хлібода́йний, рясни́й (про овоч)
Многопольный — многозмі́нний, на кі́лька змін, на кі́лька рук
Многоразличный — різномані́тний, розмаї́тий, уся́кий, рі́зний
Многорѣчивый — велемо́вний, розмо́вистий
Многорѣчивость — велемо́вність, балакли́вість
Многосемейность — сім'яни́стість, великосі(е)ме́йність
Многосемейный — сім'яни́стий, великосі(е)ме́йний
Многословіе — многослі́в'я
Многосложный — многоскладо́вий
Многосторонній — многобі́чний
Многострунный — струни́стий, многостру́нний
Многострадалецъ — великоте́рпець, великостра́дник
Многотрудность — великотру́дність
Многотрудный — важки́й, трудни́й
Многоугольный — многоку́тний, ріжка́тий
Многоуважаемый — високопова́жний, ве́льми шано́вний
Многоученый — великовче́ний
Многоцѣнный — кошто́вний, великокошто́вний
Многоцѣнность — кошто́вність, великокошто́вність
Многоцвѣтность — многоба́рвність, многоко́лірність
Многоцвѣтный — многоба́рвний, многоко́лірний
Многочисленный — чи́сле́нний
Множество — бага́то, бага́цько, си́ла, вели́ка си́ла, тиск, ва́лява, тьма-те́мрява. — **Безчисленное множество** — бе́зліч, си́ла силе́нна
Множимое — мно́женик
Множимый — мно́жний
Множитель — мно́житель
Множить, ся — мно́жити, ся, намножа́ти, ся
Мнѣ — мені́
Мнѣніе — ду́мка, га́дка, зда́ння. — **По моему мнѣнію, я того мнѣнія** — на мою́ ду́мку, як на ме́не
Могила — 1) я́ма, гробови́ще, гріб; 2) моги́ла
Могильница, рос. Vinca — барві́нок
Могильный — моги́льний, гробови́й
Могильщикъ — гробоко́п, моги́льник
Могота — си́ла, змо́га. — **Не въ моготу** — не по си́лі, не під си́лу
Могучій, могущественный — могу́чий, могу́тній, мо́жний, ду́жий, великомо́жний, поту́жний, премо́жний
Могучникъ, росл. — па́лочник, Typha angustifolia L.
Могущество — могу́тність, си́ла, мо́жність, великомо́жність
Мода — мо́да, поведе́нція
Модель — зразо́к, взір, моде́ль
Моделировать — моделюва́ти
Модистка — мо́дниця
Модница — мо́дниця, модос(ь)ві́тка
Модничать — трима́тись, доде́ржувати мо́ди
Модный — мо́дній, мо́дний, мо́дешний
Можется, у ви́разі: **не можется** — не зду́жається. — **Какъ живётся, можется?** — як ся ма́єте? Чи жи́ві, чи здоро́ві?
Можжжевеловый — яліўце́вий
Можжевельникъ, рос. Iuniperus communis L. — ялове́ць
Можно — мо́жна, ві́льно
Мозглый — гнили́й (про овочі), трухля́вий (про дерево), при́тхлий, ту́хлий (про иньші речі), хи́рий, хи́рлий, слабови́тий
Мозглякъ — хирля́к, ми́ршавець
Мозглятина — гниля́тина, трухля́тина
Мозгнуть — 1) гни́ти, трухля́віти; 2) марні́ти, хи́ріти
Мозговикъ, мозговина, Coenurus cerebralis — мозгівни́к, колова́йка
Мозговой — мізкови́й
Мозгъ — 1) Cerebrum — мі́зок, мо́зок; 2) Medulla ossium — шпік
Мозжечекъ, Cerebellum — мізо́к, мізо́чок
Мозжить — мізчи́ти
Мозолистый — мозо́листий, мозо́лявий
Мозолить — му́л(и)яти, мозо́лити
Мозоль — мозо́ля, нагні́тка, (на п'яті) —

гу́зка
Мозольный — мозоле́вий, мозо́льний
Моя, моя, моё — мій, моя́, моє
Мойка — 1) миття́, (про білизну) — пра́ння́, праття́; 2) мо́йки (де миють вовну)
Моклакъ — жми́крут, глита́й; скна́ра
Моклый — во́хкий, мо́крий, змо́клий
Мокнуть — мо́кнути
Мокредина — трясо́вина
Мокренькій, ко — мокре́нький, ко
Мокрехонёкъ, ко — мокрісінький, ко
Мокрецъ — мокре́ць
Мокрица — 1) ком. Oniscus asellus —стоно́га, мокри́ця; 2) рос. Stellaria media Smith. — мокре́ць, мокри́ця
Мокричный — стоно́говий, мокри́цевий
Мокроватый, то — мокре́нький, ко
Мокро́та — во́хкість, мо́крість
Мокро́та, мокротина — фле́гма, фля́гма, харко́ти́на, харкоти́ння, хря́ки, харкани́на, мокроти́ння
Мокротистый, мокротный — мокроти́нний харкоти́нний
Мокрый — мо́крий
Мокрѣть — мокріти
Молва — помо́вка, по́голос, поголо́ска, сла́ва, пого́вір; чу́тка, почу́тка. — **Дурная молва** — поговір, несла́ва
Молдавія — Молда́вщина, Мульти́нщина, Молда́ва
Молвить — мо́вити, каза́ти
Молебенъ, молебствіе — моле́б(і)ень
Молебствовать — моле́бе(і)нь пра́вити
Молельня — божни́ця, богомі́льня, капли́ця, (у жидів) — шко́ла
Молельщикъ — моле́ць, молитве́ник
Моленіе — молі́ння, блага́ння
Молитва — моли́тва. — **Давать молитву** — моли́твувати. — **Брать молитву** — моли́твуватися. — **Учить молитвѣ** (ді- тей) — моли́ти
Молитвенникъ — молитве́ник, молито́вник
Молитвенный — молито́вний
Молитвословъ — молито́вник
Молить — моли́ти, блага́ти
Молиться — моли́тися
Молка — помі́л (р. поме́лу)
Молкнуть — мо́вкнути
Молкомъ — мо́вчки
Молнія — бли́скавка, блискави́ця, (з гро- мом) — грімни́ця
Молніеносный — блискави́чний
Молодая — молода́
Молодёжникъ — молодни́к
Молодёжь — мо́лодіж, мо́лодь, молодне́ча, молодя́та
Молодоженъ — новоже́нець
Молоденькій — молоде́нький
Молодёхонёкъ — молоде́сенький
Молодецкій — молоде́цький, юна́цький, хва́тський
Молодецъ — молоде́ць, юна́к, коза́к
Молодечество — молоде́цтво, юна́цтво
Молодечествовать — молодцюва́ти, козаку- ва́ти
Молодило, рос. Sedum Telephium L. — за́- яча трава́, роса́да, гаду́н. S. acre L. — буря́чки́, гіне́ць, росхі́дник, очі́- ток, очітки, мо́лодень, чи́стик
Молодить, ся — молоди́ти, ся, підмоло́жу- вати, ся, відмоло́жувати, ся
Молодица, молодка — молоди́ця, (здр.)—мо- лоди́чка
Молодицынъ, молодкинъ — молоди́цин.
Мододоватый — молоде́нький
Молодой — молоди́й. — **М. годы** — молодо́- щі. — **Въ м. годы** — віку молодо́го, за молодо́щів, за мо́лоду. — **М. мѣсяцъ** — молоди́к. — **М. поросль** — молодни́к. — **М. человѣкъ** — молоди́к, па́рубок
Молодость — мо́лодість
Молодуха — моло́духа
Молодцеватый — жва́вий, молодцюва́тий, бадьо́ристий
Молодѣть — молоді́ти
Молодякъ — молодни́к
Моложавѣть — молодні́ти
Моложавость — молоди́й ви́гляд
Моложавый — що мо́лодо вигляда́є
Молозиво — моло́зиво, Colastrum
Моло́ки — молочко́ (риб)
Молоко — молоко́, (здр.) — молочко́, (дитяче) — мо́н(я)ьо, (після родів) Colastrum— моло́зиво, (з-під сиру) — сирова́тка. — **Женское м.** — по́корм. — **Кипячёное м.** — пря́жене молоко́. — **Молоко птиць**, Cera — воскови́ця. — **Парное м.** — сиро- ді́й, с(ь)ві́же молоко́, те́пле
Молокососъ — бла́зень, блазню́к, безву́сий, (лайливо) — шмарка́ч
Молотбитъ — моло́тник, молоті́льник
Молотило — бія́к, (здр.) — біячо́к, (поб.) — біячи́ще, біячи́сько
Молотилка — молоти́лка, молотня́
Молотильня — 1) молота́рня, тік, (кіньми) — гарма́н; 2) молоти́лка (машина)
Молотильщикъ — моло́тник, молоті́льник, (на гармані) — гарма́нець
Молотить, ся — молоти́ти, ся, калата́ти, ся, колосува́ти, (кіньми) — гармашува́ти, гарма́нити, ся
Молотъ, молотокъ — мо́лот, молото́к, моло- то́чок, (ковальський) — бія́к, (не ду- же великий) — одноруґк, (на заводах) — шля́га, вершля́г, (дерев'яний) — кия́нка, (з довгим кінцем) —носа́ль, (набивати жорна) — оска́рд, оска́р- да, (палиця з молотком) — ке́леп
Молоть, ся — 1) моло́тися, (на питлю) — питлюва́ти, (покінчати) —обмоло́ти- ся; 2) моло́ти, верзти́
Молотьба — 1) молотьба́, 2) молоті́ння, мо- ло́чення, (кіньми) — гармашува́ння. — **Окончаніе м.** — обмоло́т. — **Окон- чить м.** — обмолоти́тися
Молотье — меле́ння
Молочай, рос.: а) Chelidonium majus L. — гле́копа́р, гладу́(й)щник, росто́паш, сі́ре зі́лля, чистоті́л, старо́вина́, прозо́рник; б) Euporbia Esula L. — молоча́й, молоча́к; в) Sonchus arven- sis L. — ґірча́к, молоча́к, молоча́й, чо́ртове зі́лля, осе́т; S. oleraceus L. — молоча́к, каки́ш, суса́й

Молочникъ — 1) моло́шник; 2) молошня́к, сосу́н, сосуне́ць; 3) рос. Tragopogon pratensis L. — козе́лець, козе́льці, козе́лки
Молочница — 1) моло́шниця; 2) мед. Aphtae — пліснявка (в діте́й)
Молочный — моло́шний. — **М. лихорадка** — моло́шниця. — **Молочное** — моло́шне, молочи́на. — **М. зубы** — моло́шні зу́би. — **М. продукты** — на́біл, ді́йво
Молочня — моло́шня
Молча, молчаливо — мо́вчки, мовча́зно, ни́шком
Молчаливость — мовча́зність, мовчазли́вість
Молчаливый — мовчазни́й, мовчазли́вий, мовчу́щий, мовча́(у́)н
Молчальникъ, ца — мовча́н, мовчу́н, ка
Молчаніе — мовча́ння, мовча́нка, мовчо́к
Молчанка — мовча́н (гра)
Молчать — мовча́ти, ні́мува́ти. — **Молчи, -те!** — мовчи́, мовчі́ть, -те, ци́ть,-те, засъ!
Молчкомъ — мо́вчки, ни́шком, ти́шком, ти́шком-ни́шком
Молчунъ, нья — мовча́(у́)н, ка
Молъ — мов, мовля́в
Моль, ком. Tinea — міль (р. від. — мо́ля), мільга́. — **М. шубная**, Tinea pellionella — вовня́ний міль. — **М. вощинная** — мотили́ця, метени́ця
Мольба — моли́тва, блага́ння
Мольбертъ — сталю́га, мольбе́рт
Молюскъ — м'яку́н. — **Молюскъ рѣчной**, Anadanta i Unio — скойка
Моментально — в мент, у млі о́ка; ду́хом
Моментъ — моме́нт, мент
Монархиня — монархи́ня
Монархическій, ки — монархі́чний, но
Монархъ — мона́рх(а), цар, ці́сарь
Монаршій — мона́рховий
Монастырь — манасти́рь, (католицький) — кля́штор
Монахиня — черни́ця, (здр.) — черни́чка, черни́ченька, мона́шка. — **Монахиней быть** — черни́чити, у черни́цях бу́ти
Монахъ — черне́ць, (р. ченця́), (мн.) — ченці́, (здр.) — че́нчик, мона́х
Монашескій — черне́чий, черне́цький
Монашество — черне́цтво
Монашествовать — черне́чити, ченцюва́ти
Монета — моне́та. — (Стародавні в Україні монети): гаріль (сама дрібна), ше́ляг (4 гарілі, або копі́йка). — **Четвертакъ** — півко́пи або четверта́к (25 к.), **полтинникъ** — копа́, копови́к, півкарбо́ванця (50 к.), **75 к.** — трьохрубле́вий, п'ятизло́тник, **рубль, цѣлковый** — карбо́ванець
Монетный — моне́тний. — **М. дворъ** — моне́тарня
Монетчикъ — моне́тник
Монисто — нами́сто, (одна зернина) — намисти́на, (здр.) — нами́стечко, (з коралів) — кора́лі, до́бре нами́сто, (одна зернина) — кора́лина, (з коралевих обрізків) — сі́чка, (скляне) — бузко́ве нами́сто, пацьо́рки, (з дрібного бісеру) — селя́нки (певне від слова селя́ти, вселя́ти — низати)
Монотонцый, но — одни́м го́лосом, одноманітний, но
Монументальный — вікопо́мний, монумента́льний
Монументъ — монуме́нт, па́м'ятник, по́мник, надгро́бок
Мопсъ, мопсикъ, Canis fricator — му́цик
Маралистъ — мораліст
Мораль — мора́ль
Морганіе — мо́рга́ння, лу́пання, клі́пання
Моргать, моргнуть — морга́ти, -ну́ти, мру́жити, лу́пати, -ну́ти, клі́пати
Моргослѣпый — кислоо́кий, підсліпува́тий
Морготь — смо́рід, смері́д (р. сморо́ду)
Моргунъ, нья — моргу́н, ха
Морда (про з(ь)вірів) — мо́рда, (здр.) — мо́рдочка, (про чоловіка) — пи́ка, (поб.) — пицю́ра, (здр.) — пи́чка, пи́сок, марми́за, марму́за, ми́дзя
Мордастый (про животину) — морда́тий, (про людей) — пика́тий, писка́тий
Мордашка — пи́чка, пицю́рка; 2) соба́ка морда́та
Мореплаваніе, мореходство — морепла́вство
Мореплаватель — морепла́вець
Моржовка, рос. Cucumis Melo L. — зимі́вка, ду́бівка (диня)
Моржовина — моржови́на, морже́ва шку́ра
Моржовый — моржови́й
Моржъ, зоол. Trichecus rosmarus — морж, морський кінь
Морить — губи́ти, виво́дити, переводи́ти, мори́ти, вигубля́ти
Морковина, морковникъ — моркови́ння
Морковный — морка'яни́й, морков'я́ний
Морковь, рос. Daucus L. — мо́рква, D. Carotta L. — мо́рква, морко́вник, ди́ка мо́рква
Моркотный — журни́й, сумни́й, нудни́й при́крий; мло́сний, мо́торошний
Моровой — морови́й. — **Моровое повѣтріе, моровая язва** — морови́ця, морове́ повітря, помі́р, при́морок
Мороженица — фо́рма до моро́женого, до моро́зива
Мороженіе — моро́ження
Мороженое — моро́жене, моро́зиво
Морозить — моро́зити. — **Морозитъ** — доморо́зить, бере моро́з, бере́ться моро́з
Морозиться — моро́зитися, ме́рзнути
Морозка — грома́к
Морозный, но — моро́зяний, зи́мний, но
Морозъ — моро́з, (маленький) — моро́зець, (великий) — морозя́ка, (без снігу) — голо́морозь. — **Утренніе морозы** (перед зімою) — за́морозки, при́морозки
Мороковать — тя́мити де́щицю, маракува́ти
Моросить — мрячі́ти, імжи́ти
Морочить — моро́чити
Морошка, рос. Rubus Chamaemorus L. — моро́шка
Морской — морськи́й
Мортира — гаківни́ця, мущи́р, морти́ра
Морщина — змо́ршка, бри́жжа
Морщинистый — змо́рщений, помо́рщений, бабкува́тий, брижжа́тий, брижна́с-

тий, (про овочі) — мóрхлий
Морщинный — змóршковий
Морщиноватый — зморшкувáтий, побрижтий (про овожений)
Морщить, ся — мóрщити, ся, змóрщувати, ся, (про овочі) — мóрхнути. — **М. лобъ** — сýпитися
Моръ — мор, моровúця, пóшесть, вмерáчка і д. **Моровой.** — **Моровое повѣтріе**
Морякъ — морáк
Москотильный — корíнний. — **М. товаръ** — корíнний товáр
Москоть — корíння, фáрби, салíтра, купервáс, нáфта і всякі химічні рéчі, що вживáються в ремествáх
Мосолъ, мусолъ — маслáк
Мостикъ — містóк, містóчок, (для переходу) — клáдка, похíдня
Мостильщикъ — мостнúк, (що мостить камінем) — брукáрь
Мостить, ся — 1) мостúти, (дошками) — стелúти, (камінем) — брукувáти, буркувáти, (тáрасом) — тарасувáти, (греблю) — гатúти, (рештóвання) — рештувáти, ся; 2) мостúтися, (наче в гнізді) — кýблитися, кукóблитися
Мостки — 1) клáдка, клáдки; 2) ре(и)штóвання
Мостовая (з дерева) — пóміст, (з каменю) — бурк, брук, бурківка, бруківка
Мостовина — мостúна, мостовúна, стéлина
Мостовое, мостовщина — мостовé
Мостовой — мостовúй
Мостовщикъ — мостовúй
Мость — міст, (дошка в мості) — мостúна. — **Каменный мостъ** — мурóваний міст
Моськинъ — мýциковий
Мотальница — мотовúло
Мотальщикъ, ца — мотáч, ка, мотáльник, ця, (в жарт) — ниткоплýт
Мотаніе — 1) кивáння, хитáння; 2) мотáння, сотáння; 3) мотáння, мантáчення, трúнькання, гайнувáння
Мотать — 1) кивáти, хитáти; 2) мотáти, сотáти (нитки); 3) мотáти, мантáчити, гайнувáти, цúндрити, перевóдити, трúнькати
Мотаться — 1) хитáтися, телíпатися; 2) вéштатися, тинáтися, блукáти; 3) мотáтися, сотáтися
Мотивировать — мотивувáти
Мотивъ — 1) (фільоз.) мотúв, засáда; 2) (муз.) мотúв, гóлос, мел(ь)óдія
Мотовка — цúндра, марнотрáтка
Мотовской — марнотрáтний, рострáтний
Мотовство — трúнькання, гайнувáння, марнотрáтство
Мотовязокъ, мотовязъ — мотузóк, мотýзка
Мотокъ — міток, мітка, ½ — півміток, (частина в три нитки) — чúсниця, (в 10 чисниць) — пáсмо (або) повісмо, (в 20 пасом)—півміток, (пряжа знята з мотовила) — тáлька
Мотушка — 1) витýшка, витéлька; 2) цівка, мітнúця (ниток)
Моть — міток; 2) мот, (частіше) — мотúга, мотяга, моталúга, трúнькало, марнотрáвець
Мотыка — копанúця, (иноді) — мотúка
Мотылёкъ, мотылёчекъ — метéлик, метéличок
Мотыль — 1) мотúль, (здр.) — метéлик; 2) шатýн, вітрянúця (в парових машинах)
Мотыльковый — метéликовий
Моха, ком. Thrips — мóшка
Мохна — мúчка, кýдла
Мохнатость — волохáтість
Мохнатый — волохáтий, кудлáтий
Мохнатѣть — волохáтіти, кудлáтіти
Мохноногій — д. **Мохнатый**
Моховой — моховúй
Мохóръ, мн. **мохры** — торóчка, торочкú, пацьóрка, пацьóрки; зубці по краях на квіткових листóчках
Мохровый — пóвний (про квітки)
Мохровѣть — повніти, повнішати (про квітки)
Мохрякъ — нехлюя, нечупáра, нечепýра
Мохъ, (р. від.) **мха** — 1) рос. Muscus sphagnum — мох, (р. мóха); 2) пух, пушóк (на тілі); 3) мóчар, мочарі
Моча, Urina — сеч, моч, сцяки, сциклúни, сúки, сиклúни
Мочагъ, мочажина — мóчар, мочарі, мокрáч
Мочалина — лúко, лúчко
Мочалка — 1) д. **Мочалина**; 2) віхоть, (здр.) — віхтик
Мочало — лúко
Мочальный — лúчаний
Мочевина — 1) калюжа; 2) сéчина
Мочевой — сечнúй, сечевúй, мочéвий. — **Мочевой пузырь** — міхýр, сечнúк. — **М. камень** — міхýрний кáмінь
Мочегонное — сечегін, посцикáйло
Мочегонъ, рос. Melittis Melissophyllum L. — пахýче кадúло, гáдин язúк
Моченспусканіе (мед.) — сечепýск, сцяння, сцúкавка
Мочеиспускательный каналъ (анат.) — сечепровід, Ureter
Мочеточникъ (анат.) — сечетóка, Urethra
Мочить, ся — 1) мочúти, ся; мóкнути; 2) сцяти, сúкати, пускáти сеч, усикáтися, (про діти) — пісяти, (уві сні) — ловúти рúбу
Мочка — 1) мочіння; 2) Fibra — волокнó, (здр.) — волокóнце; 3) мóчки (тоненькі ниточки від коріня), (у де-яких рослин, напр. у буряків) — пателúння; 4) мúчка, кудéлиця; 5) мóчка (у хамута; 6) зáвертні (у санок)
Мочь — міць, сúла. — **Не въ мочь, мочи нѣтъ** — не сúла, не спромóга, не під сúлу. — **Со всей мочи, что есть мочи** — чим дýж, (вірніше) — чим дýжч
Мочь — могтú, змогтú, здоліти, здýжати, здолáти, спромогтúся
Мошенникъ, ца — шахрáй, ка, мошéник, ця, махляр, ка, дурúс(ь)віт, ка, ошукáнець, ошýкач
Мошенничать — шахрувáти, шахраювáти,

мо́хати, обду́рювати, ошу́кувати
Мошенническій — шахра́йський
Мошенничество — шахра́йство, моше́нство, ошука́нство
Мошка — мо́шка
Мошна, мошонка — 1) капшу́к; 2) (у самців, мішечок з яйцями) — кали́тка, шиндоко́ра, (з рос.) — моші́нка
Мощеніе — мо́щення, мості́ння, (камінем) — буркува́ння
Мощи — мо́щі (р. мо́щів)
Мощный, но — міцни́й, но, ду́жий, могу́чий
Мощность — могу́чість, могу́тність
Міракъ — мо́рок, мря́ка, те́мрява, темно́та тума́
Мраморный — мармуро́вий, марморя́ний
Мраморъ — ма́рму(о)р
Мрачить, ся — хма́рити, ся, тьмари́ти, тьми́ти, темні́ти
Мрачность — тьм'я́ність, хму́рість, похму́рість, хму́рність, пону́рість, су́мність
Мрачный, но — 1) тьм'я́ний, но; 2) хму́рий, ро, хму́рни́й, но, похму́рий, ро, пону́рий, ро, сумни́й, но. — **Мрачный человѣкъ** — супі́й, пону́ра, вовкува́тий, дунду́к, похню́пий, темрю́к
Мрачнѣть — темні́ти, темні́шати, хмурні́ти
Мститель, ница — ме́с(т)ник, ця, по́мс(т)ник, ця, помсти́тель, ка
Мстительность — мсти́вість, помсти́вість
Мстительный — мсти́вий, во, ме́стний
Мстить, ся, отомстить — мсти́тися, помсти́тися (над ким)
Мститься, помститься — здава́тися, верзти́ся, приверзти́ся. — **Это ему помстилось** — се йому́ приве́рзлось
Мудрено — 1) хитро, му́дро, штучно; 2) тру́дно, тя́жко — **Не мудрено, что...** — не ди́во, не ди́вно, що...
Мудрёность — мудра́ція
Мудрёный — 1) хи́трий, мудря́чий, шту́чний; 2) трудни́й, тяжки́й
Мудрецъ — мудре́ць, розума́ха, (іронично) — мудрі́й, мудра́к, мудраге́ль
Мудрить, мудрствовать — мудрува́ти, мудря́чити, химе́рити
Мудрованіе, мудрствованіе — мудрува́ння, мудра́ція, му́дрощі
Мудрость — му́дрість. — **Мудрость лѣкарская,** рос. Sisymbrium Sophia L. — віники, віни́чки, віни́чча, рога́чка, польова́ гірчи́ця
Мудрый — му́дрий, розу́мний
Мужать — до зро́сту дохо́дити, мужні́ти
Мужаться — непоступа́тися, бу́ти му́жним
Мужеложство — мужоло́жство, содо́мія
Муженёкъ — чолові́ченько, старе́нький
Мужескій — му́жеський, чолові́чий
Мужественность — му́жність, с(ь)мі́ливість
Мужественный, но — му́жний, но, відва́жний, но, с(ь)мі́ливий, во
Мужество — му́жність, відва́га, хоро́брість
Мужиковатость — мугиря́куватість, проста́цтво
Мужиковатый — мугиря́куватий, проста́цький
Мужикъ — селяни́н, селю́к; мужи́к, хлоп; (грубий) — мугі́рь, ге́вал, мугиря́ка
Мужицкій — селя́нський, мужи́цький, мужи́чий, хло́пський
Мужичёнко — мужичи́сько, хлопи́сько
Мужичество — мужи́цтво, хло́пство
Мужичина — мужичи́ще
Мужичка — селя́нка, селю́чка, мужи́чка
Мужичонокъ — мужиченя́, (мн.) — мужиченя́та, мужича́та
Мужичьё — мужва́, хло́пство
Мужланъ — мугі́рь, мугиря́ка, ге́вал
Мужнинъ, мужній — чолові́ків, му́жній
Мужской — му́жеський, чолові́чий
Мужчина — чолові́к, мужчи́на
Мужъ — муж, чолові́к, (ласк.) — чолові́ченько, дружи́на, подру́жжа. — **Мужи совѣта** — ду́мця, мужі́ грома́дські
Музей — музе́й
Музыка — музи́ка
Музыкальность — музи́чність
Музыкальный — музи́чний
Музыкантскій — музи́цький
Музыкантъ, ша — музи́ка, музика́нт, ка, грач
Мука — бо́рошно, (здр.) — бороше́нце, мука́, (що зостається при крупах) — пі́дкру́пиця, (зметена з каміня) — обме́тиця, (що зосталася на ситі) — меж́и́сітка. — **Крупичатая мука** — питльо́вана, питлі́вка
Мукомолъ — ме́льник, міро́шник
Мукосѣй — мукосі́й
Мулъ — ослю́к
Мундиръ — мунди́р, мунду́р, уніфо́рма
Мундштукъ — байра́к, (здр.) — байрачо́к, цу́гли; цигарни́чка
Мурава́ — м(о)урі́г, м(о)урі́жо́к; рос. Polygonum aviculare L. — с(ш)пори́ш
Мура́ва — поли́ва, по́кіст, д. **Глазурь**
Муравей, ком. Formica — мура́шка
Муравейникъ — 1) мура́шник, мураши́нник, муравни́к, комашня́, комашни́ця, комашни́ще; 2) мурашкоїд (ведмідь)
Муравейный — мура́шковий, мураши́ний
Муравить — д. **Глазурить**
Муравленица, муравленка — поли́в'яна посу́да
Муравчатый — крапча́тий, крапча́стий
Муравьѣдъ, зоол. Myrmecophaga — д. **Муравейникъ 2**
Муравьиный — д. **Муравейный.** — **Муравьиные яйца** — поду́шки, поду́шечки
Муринская трава, рос. Salvia Aetiopis L. — ведме́же у́хо, дивина́, ба́бки
Мурлыканье — муркота́ння, мурку́кання, воркота́ння; воркота́, воркі́т
Мурлыка — ма́рка, во́ркіт
Мурлыкать, мурныкать — 1) муркота́ти, муркоті́ти, воркота́ти, мру́кати; 2) муги́кати, курги́кати, курни́кати
Мурчать — гарча́ти, га́ркати
Мускатный — мушка́тний, мушка́товий. — **М. орѣхъ** — мушка́тний горі́х, мушка́тна га́лька
Мускатъ — мушка́т
Мускулистый — м'язки́й, жи́лавий

Мускульный — м'язовий
Мускулъ, Musculus — м'яз, м'ясень, ми́шиця
Мускусовий — пижмови́й
Мускусъ, Moschus — пі́жмо, ми́шка
Муслить, муслякать, ся — сли́нити, ся, му́рзати, ся, яло́зити, ся (слиною)
Муслякъ — замазу́ра, му́рза
Мусорить — с(ь)міти́ти
Мусорный — с(ь)міттьо́вий
Мусоръ — груз, валя́ва, ва́лява; с(ь)міття́
Мутить, ся — каламу́тити, ся, колоти́ти, ся, баламу́тити, мути́ти, ся
Мутноватый — по́мутний
Мутность — каламу́тність, му́тність
Мутный, но — каламу́тний, но, мутни́й
Мутнѣть — каламу́титись; темні́ти, темні́шати
Мутовка — 1) ви́лочка, ві́ничок (паличка з ріжками на кінці), колоті́вка; 2) д. **Болтунья**
Муть — мут; гу́ща, фуз, фус, (частіше мн.) — фу́си
Муфта — му́фта, му́хта
Муха, ком. Musca — му́ха, (здр.) — му́шка, (дитяче) — му́ся, (зб.) — мушва́
Муха шпанская, ком. Meloe vesicatorius, Lytta vesicatoria — ма́йка, (порошок з неї) — шпа́нська му́шка
Мухинъ, мушиный — му́шин, муши́ний
Мухоловка — 1) пт. Muscicapa atricapilla — мухоло́вка; 2) рос. Camelina sativa Cranlz — рижі́й
Мухоморъ, гриб Agaricus muscarius — мухомо́р, море́мух, мухі́рка, муша́рка
Мухортикъ — ми́ршавий (про чоловіка)
Мухортный (про коней) — гніди́й (і разом) — біломи́зий
Мученикъ, ца — мученик, ця
Мученіе — му́ка, катува́ння, мордува́ння, ка́ра, кара́ння
Мученическій — му́ченський
Мученичество — му́ченьство
Мучитель, ница — мучи́тель, ка, кат, душма́н
Мучительный, но — бо́лісний, но, тяжки́й, тя́жко
Мучительность — бо́лісність
Мучительскій — каті́вський
Мучительство — д. **Мученіе**
Мучить — му́чити, катува́ти, мордува́ти
Мучиться — му́читися, мордува́тися, кара́тися; моро́читися, ну́дитися
Мучица, мучка — боро́шенце
Мучникъ — мучни́к (що продає борошно)
Мучной — бороше́нний, борошня́ний, мучни́й
Мушкетъ — мушке́т
Муштрованіе, муштровка — муштрува́ння, му́штра
Муштровать — муштрува́ти
Мушчатый — крапча́стий
Мховина — мо́чар, мочарі́
Мховый — мо́ховий
Мчать, ся — мча́ти, ся, пе́рти, гна́ти, ся
Мшанка, рос. Sagina procumbens L. — мокре́ць
Мшарить, ся — шарша́вити, ся, шарша́віти, волоха́тити, волоха́тіти, ку́длати, ся, кошла́тити, кошла́тіти
Мшарь — мо́чар, омша́рь, омша́рина
Мшить — шпаклюва́ти, конопа́тити мо́хом
Мщеніе — д. **Месть**
Мы — мы, нас і т. д. — **За нами** — по на́с, за на́ми
Мыза — фільва́рок, ху́тір
Мызгать — 1) шва́ндяти, шмигля́ти, снови́ґати; 2) ша́рпати, дра́ти (одежу)
Мызникъ, ца — хутор́янин, ка
Мызный — хуторни́й
Мыкалка, мыканица — щі́тка, гребі́нка (що нею льон чешуть) — дерга́чка
Мыкать — чеса́ти (льон, коно́плю). — **Мыкать горе** — біду́вати
Мыкаться — 1) шмигля́ти, гаса́ти, снови́ґати, ша́статися; 2) біду́вати, тиня́тися
Мыленіе — милі́ння, нами́лювання
Мылить, ся — ми́лити, ся
Мыло — ми́ло, (маленький шматочок після миління) — обми́лок, оми́лок, (на конях) — пі́на
Мыловареніе — миля́рство
Мыловарка — миля́рка
Мыловарничать — миля́рити
Мыловаръ — миля́р
Мыловидный — милува́тий
Мыловникъ, росл. — миля́к, Sapindos saponaria
Мыловаренный заводъ — милова́рня, миля́рня
Мыльникъ, рос. Saponaria officinalis L. — соба́че ми́ло, натя́г, натяга́ч, стяга́ч, чисту́ха, зво́здик
Мыльница — ми́льниця
Мыльный — ми́льний. — **Мыльная вода** — ми́лини, змі́лини
Мысленный, но — ми́слений, но; уя́вний, га́даний, но, в ми́слях, в ду́мці, на ду́мці, в га́дці
Мыслитель — мисли́тель, мисле́ник, дума́к
Мыслить — 1) ми́слити, ду́мати, гада́ти, міркува́ти, розважа́ти, в ми́слях, на ду́мці ма́ти; 2) дба́ти, клопота́тися
Мыслиться — ду́матися, гада́тися, здава́тися, роїтися
Мысль — мисль, ми́сля, (здр.) — ми́слонька-ду́ма, (частіше здр.) — ду́мка, га́дка. — **Прийти на мысль** — на ду́мку спа́сти. — **И въ мысляхъ не было** — і на ду́мці не було́, ні ду́мки, ні га́дки не було́. — **Мысли толпятся въ головѣ** — ду́мка ду́мку поганя́є, за ду́мкою ду́мка
Мысъ — 1) ріг, (здр.) — рі́жо́к, (між двома річками, де вони зливаються) — ви́лка; 2) ви́ріжок (в одежі)
Мытарство — 1) ми́тниця (де збирають мито); 2) шахра́йство і д. **Мошенничество;** 3) мита́рство (церк.)
Мытарь — 1) ми́тарь, ми́тник (що збирає мито); 2) шахра́й, ошука́нець
Мытиться — бі́гати, ма́ти бігу́нку
Мытъ — бігу́нка
Мыть — линьба́ (птиць)
Мытьё — миття́, (про білизну) — пра́ння,

праттяʹ
Мыть, ся — мити, ся, (білизну) — прати, ся, (теплою водою) — банити, ся, (окропом) — парити
Мычаніе — мукання, (сильне) — ревіння, рик
Мычать — мукати, (сильно) — ревти, (глухо й товство) — бутіти
Мышастый — мишастий
Мышеловка — пастка, лапка (на миші)
Мышёнокъ — мишеня, -тко
Мышеядина — мищоїд, недоїдки мишачі
Мышій — мишачий
Мышка — 1) д. **Мышь** (здр.); 2) паха, пахва (під плечем)
Мышленіе — мислення, думання, гадання
Мышца — м'яз
Мышъ, Mus — миша, (здр.) — мишка, (мале) — мишеня, -тко, (зб.) — мишва
Мышь летучая, Vespertilio murinus — кажан, лилик, лелик
Мышье ухо, ушко, рос. Myosotis palustris With. — павині вічка
Мышьи глазки, рос. Gypsophila muralis L. — лисиця, лищиця, птиче зілля
Мышьи ушки, рос. Hieracium Pilosella L. — нечуй-вітер
Мышьяковый — арш(с)еніковий
Мышьяковистый — арш(с)енистий
Мышьякъ, Arsenicum — арш(с)еник, аршиник
Мыщелка, мыщелокъ — кісточка (на нозі), щиколотка (на руці)
Мѣдистый — мідянистий
Мѣдить — мідити
Мѣдникъ — мідник, котляр
Мѣдница — мідниця
Мѣдническій — котлярський
Мѣдничество — котлярство
Мѣдноплавильный заводъ — котлярня
Мѣдная ржа сибирка — мідна іржа, ґришпан
Мѣдный — мідний, мідяний. — **Мѣдныя деньги** — мідяні гроші, мідяки. — **М. лобъ** — безсоромний, безличний, дурень
Мѣдь — 1) мідь. — **Желтая мѣдь** — жовта мідь, мосяж. — **Красная мѣдь** — червона мідь, томбак; 2) мідяне начиння. — **Мѣдный котёлъ** — мідень. — **Мѣдный тазъ** — мідниця
Мѣдяница, змія Anguis fragilis — мідянка, мідяниця, падалиця, веретілка
Мѣдянка — 1) Aerugo cupri — ґришпан, мідянка; 2) ком. Buprestis — бздюха, смердюха, вонючка (з породи хрущів)
Мѣленіе — крейдування
Мѣлить, ся — білити, побіляти, мазати, натирати крейдою
Мѣловой — крейдяний
Мѣлокъ — крейдочка
Мѣлъ, Greta — крейда. — **Красный мѣлъ** — люборика
Мѣна — міна, міньба, проміна, обміна, заміна, вимін, обмін, мінька. — **Мѣною** — міньки
Мѣновой, мѣновной — міновий, обмінний, замінний. — **М. запись** — замінний лист
Мѣновщикъ — міняльник, міняйло
Мѣновщина — міняння і д. **Мѣна**
Мѣняло — міняйло, столечник (що міняє гроші)
Мѣняльный — міняльний
Мѣняніе — міняння і д. **Мѣна**
Мѣнять, ся — міняти, ся, вимінювати, обмінювати, промінювати, міньжувати. — **Мѣнять ухо на ухо** — міняти так на так. — **Мѣняться въ лицѣ** — мінитися, змінятися на виду
Мѣра — 1) міра. — **Въ мѣру, по мѣрѣ** — до міри, по мірі, помірно. — **Не въ мѣру** — не до міри; через край, занадто. — **По мѣрѣ силъ, возможности** — по змозі. — **Сверхъ мѣры, чрезъ мѣру** — над міру, надто; 2) (на сипке або рідке) — міра, мірка, (здр.) — мірочка. — **Выдавать мѣрою** — видавцем давати; 3) (у віршах) — міра; 4) спосіб, заходи. — **Принять мѣры** — дібрати способу, вжити заходів
Мѣрило — мірево
Мѣритель — міряльник і д. **Мѣрщикъ**
Мѣрить, ся — міряти, ся, виміряти
Мѣрка — мірка, (здр.) — мірочка
Мѣрность — мірність
Мѣрный — мірний
Мѣропріятіе — заходи
Мѣрщикъ, мѣряльникъ — мірник, міряльник, мірчий
Мѣряніе — міряння
Мѣрять, ся — міряти, ся, виміряти. — **Мѣрить силы** — пробувати силу
Мѣсиво — місиво, замішка
Мѣсилка — мішалка, копистка
Мѣсильный — мішальний
Мѣсильщикъ, ца — місільник, ця
Мѣсить, ся — місити, ся, вимісювати, замісювати
Мѣска — місіння
Мѣстечко — 1) містечко, містина, містиночка, місцина; 2) містечко
Мѣстить, ся — містити, ся
Мѣстность — місцевість, місцьовість, місце. — **М. холмистая** — горби
Мѣстный — місцевий, краєвий, країнний. — **Мѣстный образъ** — наміс(т)ний образ. — **Мѣстныя свѣчи** — ставники
Мѣсто — 1) місце, містина, місцина. — **Въ одно мѣсто** — до гурту, до купи. — **Во всѣхъ мѣстахъ** — скрізь, по всіх усюдах. — **До этого мѣста** — доти, досюди, поти, до сього місця. — **Защищённое мѣсто** — захисток, затишок. — **Къ мѣсту** — до речі (про розмову). — **Мѣстами** — де-де, де-не-де, місцями. — **М. битвы** — боїще, бойовище. — **М. проѣзда** — проїзд, переїзд, прогін. — **М. въ тѣни** — затінок, холодок. — **М. для поселенія** — селище, сельбище, поселля. — **На м. преступленія** — на гарячому вчинку. — **Не у мѣста** — не до речі, не до ладу, не гоже. — **Ни съ мѣста!** — а ні руш! а ні з місця! — **Новозаселённое м.** — новоселиця. — **Открытое м.** (коло села) — белебень, голотеча. — **Отхожее м.** — відхідник, паскудник. — **По мѣстамъ!** — на місце! — **Укрытое мѣсто**

— за́куток, схо́ванка, криївка. — **Усадебное мѣсто** — грунт, ґрунт, сади́ба. Різні місця́: (коло води) — зато́н, зато́ка, о́дміть (тихе, між скелями), о́парь (на болоті), пле́со, чистова́ (не заросле на воді), пра́ло, пра́тва, кладки́ (де миють білизну), сідло (де сідають ловити рибу), сте́лище, стли́ще (де білять полотно), те́рло, терло́вище (де риба треться). — В дворі: підстіжжа, стожа́рня, сто́жище, сти́ртище (де стирти), перела́з (де перелазять), садови́ще (місце на сад), свинори́я (порите свинями), сідало (для курей), с(ь)мітни́к, попільни́к, попели́ще (де зсипають попіл). — В лісі: майда́н (де гонять смолу), гуща́вина, гущина́ (густо заросле), га́лява (не заросле), чисти́на (чисте), гри́ще (де граються), жи́тнище (де росте жито), капус(т)ни́к (де росте капуста), коно́плище (де ростуть коноплі), о́мшар(ь), омша́рина (поросле мохом), розви́лина, розви́лля (де розходяться шляхи), ре́вище (де худоба реве), станови́ще, табори́ще (де стан, табор), ти́рло, стійло (де спочиває худоба), хмільни́к (де росте хміль); 2) поса́да; 3) паку́нок, клу́нок

Мѣстоблюститель — засту́пник, намі́сник

Мѣстоименіе — заіме́нник, займе́нник

Мѣстожительство — жи́тло, жи́тлище, місце прожива́ння

Мѣстоположеніе — д. **Мѣстность**

Мѣстопребываніе — місце перебува́ння

Мѣсторожденіе — 1) роди́на, місце уро́дин, м. наро́дження; 2) (ґеол.) — по́клади. — **М. глины** — гли́нище. — **М. извести** — вапня́рка. — **М. мѣлу** — крейдя́нка. — **М. соли** — солони́ця, солони́ще

Мѣсяцъ — місяць. — **Молодой мѣсяцъ** — молоди́к. — **М. на ущербѣ** — щерба́тий місяць

Мѣсячина — місячне, пайо́к, пайове́

Мѣсячное (у жінок) — мі́сячка

Мѣсячный — місашний, місячний

Мѣтить, ся — 1) мітити, ся, значи́ти, ся; 2) лу́чити, цілити, націля́тися, у(в)луча́ти; 3) ва́жити

Мѣта, мѣтка — знак, за́значка, ви́значка, позна́ка, мітка, (нарізана) — карб, (випалена) — тавро́, (у лимарів) — цу́рка

Мѣткая трава, рос. Melampyrum nemorosum L. — брат і сестра́, братки́

Мѣткій, ко — влу́чний, но, у(в)лу́чен, влуча́к, цілки́й, меткий

Мѣткость — влу́чність, влу́чливість

Мѣховщикъ — кожуха́рь, кушнір, ф(х)утра́р

Мѣховщичій — кушнірський, кожуха́рський

Мѣховой — 1) хутряни́й, смуше́вий, линтваре́вий; 2) міхови́й, бурдюго́вий

Мѣхоноша — міхоно́ша

Мѣхъ — 1) (ф)ху́тро: (вовчий) — вовки́, (куничий) — куни́ці, (з котів) — коти́, ко́тики, (з овець) — линтва́рь, (з ягнят) — смух, сму́шок, сму́шки. — **Подбивать, подбить мѣхомъ** — ф(х)утрува́ти, ви́(х)футрувати; 2) міх, мішо́к; (на вино) — бурдюг

Мѣченіе — значі́ння, зна́чення, таврува́ння

Мѣченый — позна́чений, тавро́ваний

Мѣшалка — копи́стка, ви́лочка, віничок

Мѣшать, ся — 1) міша́ти, змішувати, ся; 2) перебива́ти, шко́дити, заважа́ти, перешкоджа́ти, на перешко́ді, у перешко́ді става́ти, перебаранча́ти

Мѣшаться — 1) міша́тися, плу́татися, збива́тися; 2) втруча́тися, встрява́ти, вплу́туватися; 3) міша́тися, божево́літи, з глу́зду збива́тися

Мѣшетчатый — мішечко́вий

Мѣшёчный — мішкови́й, лантухо́вий, торбинко́вий

Мѣшканіе — га́яння, ба́ріння, ба́влення

Мѣшкать — га́ятися, бари́тися, ба́витися і д. **Медлить**

Мѣшковатый — 1) бахма́тий (про одіж); 2) (про чоловіка) — міхува́тий, вайлува́тий, бамбулува́тий

Мѣшконосецъ — міхоно́ша

Мѣшкотный — д. **Медлительный**

Мѣшокъ, (здр.) **мѣшёчокъ** — міх, мішо́к, (здр.) — міше́чок, (великий) — ла́нтух, (малий) — то́рба, торби́на, (подвійний) — сакви́, саківки́, бесаги́, (з вірьовок) — киса́, (теж, на сіно) — пихтір, (на овес) — опа́лка, (торба, зшита з різних клаптиків) — пи́сана то́рба, (на сир) — во́рочок, (край мішка) — гузи́рь

Мѣщанинъ, ка — міщани́н, міща́нка

Мѣщанишка — міщанчу́к

Мѣщанскій — міща́нський

Мѣщанство — міща́нство

Мягкій — 1) м'ягки́й, м'яки́й, мняки́й, (про землю) — пухки́й; 2) м'яку́шка; ла́гідний, делікатний

Мягковатый — м'ягке́нький, мняке́нький

Мягкокожій — м'ягкошку́рий

Мягкосердіе — м'ягкосе́рдя, ла́гідність

Мягкосердный — м'ягкосе́рдий, ла́гідний

Мягкость — м'я́гкість, мня́кість, м'ягкота́, м'якота́

Мягкотѣлъ, Molluscus — м'яку́н

Мягкотѣлый — м'ягки́й, м'ягкотілий

Мягчайшій — наймнякі́ший

Мягченіе — м'я́кшіння

Мягчительный — м'ягчу́чий, розм'ягча́ючий

Мягче — мня́кше, м'я́гче

Мягчить, ся — м'ягчи́ти, мнякши́ти, ся

Мягчѣть — м'я́кшати, мня́кшати, м'ягчі́ти

Мякина — поло́ва

Мякинникъ — полівни́к

Мякинный — поло́в'яний

Мякишъ — 1) м'яку́шка, мняку́шка, (глевка) — глевтя́к, глевча́к; 2) м'яку́ш (м'яка частина тіла)

Мяклый — зм'я́клий

Мякнуть — м'я́кнути, мня́кнути, мня́кшати

Мякоть — м'яку́ш, м'яку́шка, (гарбуза, дині) — жабури́ння

Мякушка — гнили́ця, гнили́чка

Мялица, мялка — те́рлиця, те́рниця, (що нею починають розбивати коноплі) — бите́льня, бите́льниця

Мямлить — 1) мару́ди́ти, мо́няти, хамели́ти; 2) ми́мрити, па́пляти
Мямля — мару́да, копоту́н, маку́ха, лемі́шка, мамали́ґа, мо́ня
Мясистый — м'яси́стий
Мясникъ — різни́к, (жі́нка його) — різни́чка, (дочка) — різникі́вна, (син) — різниче́нко. — **Мясникомъ быть** — різникува́ти
Мясническій, мясничій — різни́цький
Мясничиха — різни́чка
Мясное — м'ясиво, мнясиво
Мясной — м'ясний. — **М. лавка** — я́тка, м'ясни́ця. — **М. рядъ, рынокъ** — різни́ці, м'ясни́ці
Мясо — м'ясо, мня́со, (здр.) — м'ясце́, мнясце́. — **Мясо баранье** — бара́нина, маха́н. — **М. говяжье** — воло́ве, я́ловичина. — **М. гусиное** — гу́сятина. — **Дикое мясо** — ди́ке м'ясо. — **М. жареное** — пече́не, пече́ня. — **М. козье** — коз(л)я́тина. — **М. кошачье** — коша́тина. — **М. куриное** — ку́рятина. — **М. лина** — лини́на. — **М. лошадиное** — кони́на, коня́тина. — **М. свиное** — свини́на, (солоне) — бужени́на. — **М. собачье** — пси́на. — **М. сома** — соми́на. — **М. судака** — судачи́на. — **М. утиное** — утя́тина, кача́тина; (м'ясо між ребрами) — поре́брина, ре́бра, (з грудей) — груди́на, груди́нка, (з задка) — задо́к, огу́зок, (з черева) — поче́ре́вина, (поміж салом) — про́рі́ст(ь)
Мясопусть — пу́щ(а)ення
Мясопустный — пу́щальний, пуска́льний. — **Мясопустная недѣля** — пу́щальна неділя
Мясоѣдъ — масни́ці, м'ясни́ці. — **Рождественскій мясоѣдъ** — зи́мні м'ясни́ці
Мята, рос. Mentha L. — м'я́та, мня́та. — **М. душистая**, M. aquatica L. — водяна́, кінська м'я́та, полі́й. — **М. дикая, полевая, глухая, конская**, M. arvensis — драголю́б, кінська, польова́, плавнева́ м'я́та. — **М. кудрявая, нѣмецкая**, M. crispa Valerii Cordi i L. — кучеря́ва м'я́та. — **Айглійская, перечная мята**, M. piperita Schm. — холо́дна м'я́та. — **М. кошачья**, Nepeta glechoma — розхідник
Мятежникъ — бунтівни́к, ворохо́бник, повста́нець, коло́тник
Мятежница — бунтівни́ця, коло́тниця
Мятежническій — повста́нський, бунтівни́чий, бунта́рський
Мятежный — бунтли́вий, бунтівли́вий
Мятежъ — бунт, повста́ння, за́колот, колотне́ча, ворохо́бня
Мятель — мете́лиця
Мятный — м'я́тний
Мять, ся — 1) мня́ти, ся, м'я́ти, ся; 2) (льон, коноплі) — те́рти, ті́пати, (солому) — ме́рвити: 3) мо́нятися, вага́тися
Мяуканье — ня́вкання, нявча́ння, мня́вкання
Мяукать — ня́вкати, нявча́ти, мня́вкати
Мячь, мячикъ — мняч, м'яч, мня́чик, м'я́чик, опу́ка

Н.

На — 1) (на питання, куди, на кого, на що, коли, на скільки, як, де, на кому, коли?) на. — **На виду.** — вид(н)о́ці, на оча́х. — **Жениться на вдовѣ** — взя́ти удову́, жени́тися з удово́ю, взя́ти шлюб з удово́ю. — **Похожъ на отца** — в ба́тька вдя́вся, схо́жий на ба́тька; 2) про, на, для, за для. — **На случай** — про случа́й. — **На праздникъ** — про пра́зник; 3) на! — **Вотъ тебѣ на!** — от тобі й на́! от тобі й ма́єш, ото́ ма́єш!
Нааукаться — нагука́тися, нагого́вкатися
Наахаться — нао́хатися, нао́хкатися
Набавить, набавлять, ся — наба́вити, наки́нути, прики́нути, дода́ти, набавля́ти, ся і т. д.
Набавка — набавля́ння, накида́ння, на́бавка, на́кидка
Набавочный — наба́вочний, додатко́вий
Набаклушничать — набайдикува́ти
Набалагурить, ся — 1) набала́кати, набазі́кати, ся; 2) нашуткува́ти, напустува́ти, ся
Набалдашникъ — голо́вка, га́л(ь)ка
Набаловать, ся — напустува́ти, нажартува́ти, нажирува́ти, ся
Набалтывать, наболтать — 1) набо́втувати, намі́шувати, набо́втати, наміша́ти, наколоти́ти; 2) набазі́кувати, набала́кувати, наверзти́, наторочи́ти
Набальзамировать — набальзамува́ти
Набарабанить — наб(т)араба́нити
Набарахтаться — навовту́зитися, наборса́тися, натовкти́ся
Набарышничать — набаришува́ти
Набатить — розголо́шувати, роздзво́нювати
Набатъ — ґвалт, гвалт, споло́х; дзвін. — **Бить, ударить въ набатъ** — на ґвалт, на споло́х дзвони́ти, би́ти
Набаять, ся — наказа́ти, наговори́ти, ся, набала́кати, ся
Набедерникъ — чапра́к
Набедренникъ — набе́дреник
Набережная — набере́жжа, побере́жжя, прибере́жжа, на(по, при)бере́жна
Набережный — на(по, при)бере́жний
Набесѣдоваться — наговори́тися, нарозмовля́тися, набала́катися
Набивать, ся — 1) набива́ти, ся; 2) нато́птувати, напиха́ти; 3) вибива́ти, ви́бити, повибива́ти. — **Набить въ уши** — нату́ркати. — **Набить оскомину** — оско́-му наби́ти
Набиваться — 1) набива́тися, напро́хуватися; 2) збира́тися, набира́тися; 3) нати́скуватися
Набивка — 1) набива́ння, напиха́ння; 2) ви́бійка (на тканині)
Набивной — 1) набивни́й; 2) (про тканину) — вибійча́ний

Набилки — ляда (у ткацькім верстаті)
Набирать, набрать, ся — набирáти, набрáти, ся, понабирáти. — **Набирать въ долгъ** — брáти нáбір. — **Набраться бѣды** — зазнáти ли́ха
Набитый — наби́тий, нáпханий. — **Н. дуракъ** — дурни́й, як пень, як сак
Набиться — намордувáтися
Наблевать — наблювáти, наригáти, навонітувáти
Наблеять, ся — намéкати, набéкати, ся
Наблошнить — наблоши́ти, напусти́ти бліх
Наблошниться — заблоши́тися
Наблюдатель, ница — 1) спостерéжник, спостерéжниця, наглядáч, ка; 2) доглядáч, ка, дозóрця, дозóрний
Наблюдательность — спостерéжливість
Наблюдательный — спостерéжливий, наглядливий; доглядни́й, обсерваційний
Наблюдать — 1) стéжити, спостерігáти, наглядáти, обсервувáти; 2) доглядáти, назирáти, пильнувáти; 3) берегти́, захóвувати
Наблюденіе — спостерéження, наглядáння; дóгляд, доглядáння
Наблюдникъ — пóкришка (на полумисок)
Наблюсти — доглянути, допильнувáти
Набожничать — бýти побóжним, (іронично) — живи́м до Бóга лізти
Набожность — побóжність
Набожный — побóжний, богомільний, с(ь)в'ятобóжний
Набойка — ви́бійка, вибі́ванка
Набойникъ — товкáч, набі́йник
Набойчатый — вибійчáний
Набойщикъ — вибі́йчик, набі́йщик
Наболтать — набалáкати, наторочи́ти
Набольшій — найстáрший
Наболѣлый — наболілий, натрýжений
Наболѣть — наболіти
Набористый — збóристий, рясни́й
Наборка — набирáння
Наборный — 1) набірний; 2) збірний; штукóваний. — **Наборная збруя** — ц(ь)в'яхóвана збрýя
Набороздить — наборозни́ти, надря́пати, начеркáти
Наборонить, набороновать — наволочи́ти, наскорóдити
Наборщикъ — 1) складáч, зéцер; 2) вербівни́к (людей до війська)
Наборъ — 1) набирáння, нáбір (р. набóру), бráнка; 2) набір, складáння (друкарське); 3) **наборъ орудій, инструментовъ** — справи́лля, припáс, начи́ння
Набресть — набрóдити, набрести́, натрáпити, нади́бати
Набродиться — находи́тися, набради́тися, наволочи́тися, натиня́тися
Набражничаться — напія́читися, налигáтися
Набранить, ся — налáяти, ся
Набрасывать, набросать, набросить — 1) накидáти, наки́дати, наскидáти, понакидáти, нашпурля́ти; 2) роби́ти, зроби́ти нáрис
Набрасываться, наброситься — накидáтися (на кого або на що), допадáтися, доривáтися (до чого), наки́нутися, допáстися, дорвáтися
Набредить — наверзти́, наплести́
Набренчать, ся — набрязчáти, набрязкотіти, ся
Набродный — приблýдний, пригýльний
Набродъ — нáволоч, приблýда
Набронзировать — набронзувáти
Набрызгать, ся — набри́з(ь)кати, напри́скати, понабри́з(ь)кувати
Набрюзжать, ся — набýркати, ся, натýркати
Набуравить — насвéрдлити, навертіти
Набухать, хнуть — бучáвіти, набучáвіти, бубня́віти, набубня́віти, набрякáти, набря́кнути
Набухлый — набря́клий, набубня́вілий
Набучить — назоли́ти
Набушевать, ся — набушувáти, ся, набуя́ти
Набуянить — нагаласувáти, набушувáти, наґвалтувáти
Набѣгать, набѣжать — 1) наздоганя́ти, наганя́ти, наздогнáти; 2) набігáти, назбігáтися, наскóчити
Набѣгать, ся — набігати, ся
Набѣгъ — наскóк, нáпад, набіг. — **Дѣлать набѣги** — набігáти, нападáти. — **Набѣгомъ** — наскóком
Набѣдокурить — нашкóдити, набрóїти
Набѣдствоваться — набідувáтися
Набѣлить, ся — побіли́ти, набіли́ти, ся
Набѣло — начи́сто
Набѣситься — наказитися
Набѣсноваться — набіснувáтися
Навага, риба Gadus collarias — навáга, дорш
Наваживать, навозить, навезти, ся — навóзити, навéзти, ся, понавóзити
Наваксить, ся — наваксувáти, ся
Наваливать, навалить, ся — 1) навéртати, нагнітáти, навáлювати, ся, нагніти́ти, навали́ти, ся; 2) накладáти, накидáти, навантáжувати; 3) нахиля́ти, нахили́ти, ся; 4) насýнути
Навалъ — кучугýра, (хворосту, лому) — вáлява
Навальсироваться — навальсувáтися, навальцювáтися
Навалять, ся — 1) наваля́ти; 2) наки́дати; 3) наваля́тися, поваля́тися; 4) наля́пати
Навара — 1) навáр; шум, шумови́на, піна (у страві); 2) бéвка (для телят)
Наваривать, наварить, ся — навáрювати, наварáти, ся
Наварка — 1) навáрювання; 2) навáрка, привáрка
Наварной — 1) си́тий; 2) наварни́й
Навастривать, навострить, ся — нагóстрювати, нагостри́ти, ся. — **Навострить уши** — насторóжити, насторочи́ти, нашорóшити вýха. — **Навострить руку** — наби́ти рýку
Навощить, ся — навоскувáти, навощи́ти, ся
Наведеніе — нáвід, навéдення
Навергать, навергнуть — наки́дати
Навернуть, навертывать, ся — 1) навертіти, намотáти, нави́ти, ся, навірчувати,

намо́тувати, навива́ти, ся, понаві́рчувати, понакру́чувати, ся; 2) прикрути́ти, прикру́чувати, ся; 3) (про сльози) — набі́гти, підступи́ти, набіга́ти, підступа́ти; 4) тра́питися
Навёрстка — надолу́жування, надолу́ження
Навёрстывать — наганя́ти, надолу́жувати
Навёртка — наві́рчування, накру́чування; 2) свердлі́ння; 3) га́йка; 4) све́рдлик
Навертѣть, ся — 1) наверті́ти, накрути́ти, ся і д. **Навернуть 1**; 2) насвердли́ти
Наверху — у горі
Наверхъ — до гори́
Наверчивать — наві́рчувати, верті́ти
Навеселиться — навесели́тися, наті́шитися
Навеселѣ — під ча́ркою, на підпи́тку
Навзничь — на́взнак, нао́знах, горілиць
Навзрыдъ — ридма́, рида́ючи
Навзрѣзъ — 1) нарозріз; 2) вщерть
Навивальня — мотови́ло
Навивать, навить — навива́ти, накру́чувати
Навивка — навива́ння, намо́тування
Навигація — наві́ґація, плавба́
Навинтить — наґвинти́ти, нашрубува́ти, накрути́ти
Навирать, наврать, ся — набрі́хувати, набреха́ти, ся, понабрі́хувати. — **Навралъ съ три короба** — наплі́в сім мішкі́в греча́ної во́вни
Нависать — нависа́ти
Навлаживать, навлажить, ся — наволо́жувати, намо́чувати, наволо́жити, намочи́ти, ся, одволо́житися
Навлекать, навлечь — наволіка́ти, наволокти́, стяга́ти, -гти́. — **Навлечь бѣду** — накли́кати біду́, ли́хо
Наводить, навесть — 1) наво́дити, наве́сти, направля́ти, напра́вити; 2) насила́ти, насла́ти; 3) наганя́ти, завдава́ти; 4) направля́ти, націля́ти, напра́вити, наці́лити
Наводненіе — по́вінь, по́відь і д. ще **Водополье**
Наводнять, наводнить, ся — залива́ти, затопля́ти, ся, поня́ти водо́ю
Навожденіе — намо́ва, мана́
Наво́зить, ся — вигно́ювати, гної́ти, ся
Навози́ться — 1) награ́тися, нажартува́тися, напустува́тися; 2) наморо́чити, ся; 3) навози́тися
Навозный — гнойови́й, гні́йни́й, гнояни́й. — **Навозный жукъ** — гнойови́к. — **Навозное топливо** — кізя́к
Навозня — гноя́рка, (де був гній) — гнойо́вище, гно́їще
Навозъ — гні́й
Навой — наві́й (р. наво́ю)
Наволакивать — наволіка́ти, (про хмари) — нахма́рювати, ся. — **Наволакиваетъ** — хма́риться
Наволока (верхня) — по́шивка, (иноді) — на́волока, (перша, в котру насипають пір'я або пух) — напі́рниця, на́сипка
Наволокъ — наму́л, на́висень (над мо́рем)
Навонять — насмерді́ти, набаді́ти, напшо́тити, насу́нути, насморо́діти
Навопить, ся — наголоси́ти, ся, нагаласува́ти, нарепетува́ти, ся
Наворожить — 1) наворожи́ти, нашепта́ти, начарува́ти, насла́ти; 2) навіщува́ти
Наворовать — накра́сти
Наворотень — ву́лик, коло́дка
Наворсить — набарви́ти
Наворчать, ся — набурча́ти, намурча́ти, натурча́ти, ся
Навосковать — навощи́ти, навоскува́ти
Навощить — навощи́ти
Навохрить — наті́рти во́хрою
Навредить — нашко́дити, наробити шко́ди
Наврядъ — тро́хи-чи, ле́две-чи, навря́д
Навсегда — по вік, наза́вжди, наза́вше
Навскачь — навза́води, ско́ком, навско́ки
Навстрѣчу — назу́стріч
Навтилитъ, Nautilus — кора́блик
Навыкать — звика́ти, призвича́юватися
Навыклый — зви́клий, впра́вний
Навыкъ — зви́чка, нави́чка
Навыться — наголоси́тися
Навьючивать — нав'ю́чувати, ючи́ти
Навѣвать, навѣять, ся — навіва́ти, наві́яти, ся
Навѣваніе — на́вій, навіва́ння
Навѣдываться, навѣдаться — наві́дуватися, дові́дуватися, наві́датися, одві́дати, дові́датися
Навѣки — до ві́ку, до су́ду, на ві́ки
Навѣрить — наві́рити, наборгува́ти
Навѣрно — напе́вне, спра́вді
Навѣрняка — напе́вне
Навѣсить, ся, навѣшать, навѣшивать, ся — 1) наві́шати, наві́шувати, ся, понаві́шувати; 2) наві́сити, наві́шувати; 3) нахили́тися, нахиля́тися
Навѣска — наві́шування; (хим.) — ва́ження
Навѣстить, навѣщать, ся — (від)одві́дати, прові́дати, наві́дуватися, прові́дувати
Навѣсъ — 1) дашо́к, (над ґанком) — підда́шша, (над ворі́тьми) — острі́шок; 2) пові́тка, підсі́ння; 3) наме́т, халабу́да
Навѣтренный — підві́тряний
Навѣтъ — нагові́р, намо́ва, на́клеп, осу́да
Навѣчно — на ві́ки, наза́вжди
Навязать, навязывать, ся — 1) нав'яза́ти, ся, нав'я́зувати, ся; 2) напле́сти; 3) наки́нути
Навязать, навязнуть — нав'яза́ти, начіпля́тися, нав'я́знути, начіпи́тися
Навязень — бич, бія́к
Навязной — надв'я́заний, напле́тений
Навязчивость — набри́дливість, приче́пливість, нала́зливість
Навязчивый — набри́дливий, нала́зливий, приче́пливий
Навяливать — нав'я́лювати
Нагадить — 1) напаску́дити, наги́дити; 2) нашко́дити
Нагайка — нага́й, нага́йка, канчу́к
Наганивать, нагонять, нагнать — доганя́ти, наганя́ти, наздоганя́ти, понаганя́ти.

— **Нагонять кого либо** — ганя́ти (кого), доріка́ти (кому). — **Нагонять тоску** — завдава́ти нудьги́, ту́ги, сму́тку
Нагаръ — на́гар, на́горь (на с(ь)вічці), жу́желиця, зга́р(ь) (на металі), чвирь (в цибуху), шумови́ння, сма́га (на вареві)
Нагатить — нагати́ти, натарасува́ти
Нагвоздить — нац(ь)в'яхува́ти
Нагибаніе — нахиля́ння, нагина́ння
Нагибать — нагина́ти, нахиля́ти
Нагибъ — наги́н, на́хил, колі́но
Нагишка — го́лий, гольтіпа́ка, голя́к
Нагишомъ — го́лим, голяка́, гольце́м
Нагладить — нагла́дити, ви́рівняти, напрасува́ти
Наглазникъ — нао́чник
Наглазный — нао́чний
Наглазѣться — надиви́тися, нагляді́тися, напа́сти о́чі
Наглецки — наха́бно, нахра́пом
Наглецъ — наха́бник
Наглодать, ся — нагри́зти, ся
Наглость — наха́бність, на́храп
Наглотаться — наковта́тися, наглита́тися
Наглумиться — наглуми́тися, наглузува́тися, накепкува́тися, накпи́тися
Наглухо — щі́льно
Наглый — наха́бний, напра́сний, нахра́пний
Наглядность — нао́чність, нагля́дність
Наглядный — нао́чний, нагля́дний. — **Н. обученіе** — нагля́дна нау́ка. — **Дѣлать нагляднымъ** — унао́чнювати
Наглядѣть — нагляді́ти, нагля́нути, нази́рити, назори́ти
Наглядѣться — надиви́тися, нагляді́тися, намилува́тися
Наглянцовать — наглянцюва́ти
Нагнаивать, нагноить, ся — нагно́ювати, ся, нагнива́ти, нагної́ти, ся, нарива́ти, набира́ти, нарва́ти, набра́ти
Нагнетать — нагніта́ти, наду́шувати, натиска́ти, наму́лювати
Нагнётъ — нагні́т, при́тиск
Нагноеніе — гної́ння, нагнива́ння
Наговариваніе — намовля́ння, на́шепти
Наговаривать, наговоріть, ся — наговорю́вати, нака́зувати, намовля́ти, набрі́хувати, напле́скувати, наговори́ти, наказа́ти, набала́кати, ся і т. д. — **Наговорить вздору, чепухи, пустяковъ** — нагороди́ти, наверзти́, наторочи́ти, наплести́
Наговоръ — на́шепт, на́шепти, погові́р
Наговорщикъ, ца — шепоти́нник, ця, обмо́вник, ця, намо́вник, ця
Нагой — на́гий, го́лий, чи́стий
Наголо — 1) наго́ло; 2) до пня́, до ноги́, до ще́нту
Наголодаться — наголодува́тися
Нагонъ — 1) згін; 2) натяга́ння, набива́ння. — **Въ нагонъ** — на здогі́н, на здогі́нці
Нагоняй — го́нка, нагі́нка, ви́мова. — **Дать нагоняй** — да́ти го́нку, нами́лити го́лову, намня́ти чу́ба, чупри́ну
Нагоняться — нагання́тися, навганя́тися
Нагораживать — 1) нагоро́жувати; 2) накопи́чувати
Нагорать, нагорѣть — наго́рювати, нагора́ти, нагорі́ти, роспіка́тися, роспекти́ся, напаля́тися, напали́тися. — **Ему нагорѣло** — влеті́ло йому́
Нагорный — нагі́рний, горови́й, го́ряний
Нагорѣлый — нагорі́лий
Нагорье — нагі́р'я, горовина́
Нагостить, ся — погостюва́ти, нагостюва́ти, ся
Нагость, нагота — нагота́, го́лість, голи́зна
Наготавливать, наготовлять, наготовить, ся — наготу́вувати, настача́ти, наготува́ти, наста́чити, настара́тися, насправля́ти, налашто́вувати, налаштува́ти
Наготовъ — напоготі́ві
Наготѣть — наготі́ти, голі́ти; обдира́тися, обша́рпуватися, го́лим с(ь)віти́ти
Награбить — 1) нагрома́дити; 2) награбува́ти, нага́рбати
Награда — нагоро́да, винагоро́да, запла́та
Наградить, награждать — ви́нагородити, винагоро́джувати
Награжденіе — нагоро́дження, винагоро́дження, нагоро́джування
Награфить — нали(і)ні́яти, налиню́вати, награфи́ти
Нагребальщикъ — нагріба́льник
Нагребать, нагрести, ся — нагріба́ти, нагорта́ти, нагрома́джувати, нагребти́, нагорну́ти, нагрома́дити, наґа́рбувати, наґа́рбати
Нагрезить, ся — намрі́яти, нама́рити, ся
Нагремѣть — нагремі́ти, нагрі́мотіти, нагуркоті́ти
Нагрозить — нахвали́тися, настраха́ти
Нагромоздить — нагрома́дити, накопи́чити
Нагрубить, нагрубіянить — нагрубія́нити
Нагрудникъ — нагру́дник, па́нци(е)р; підпе́рсник (ремінь під персами у коня)
Нагрудный — нагру́дний, напе́рсний
Нагружать, нагрузить, ся — наванта́жувати, наванта́жити, ся, нава́жувати, нава́жити, ладува́ти, наладува́ти; 2) напива́тися, налива́тися
Нагрузка — ванта́ження, наванта́жування, ладува́ння
Нагруститься — натужи́тися, насумува́тися
Нагрызать, нагрызть — нагриза́ти, нагри́зти, понагриза́ти, налу́скувати, налу́скати, налу́щити, налу́зати, поналу́скувати
Нагрѣваніе — нагріва́ння, о́грів
Нагрѣвальный — нагріва́льний
Нагрѣвать, нагрѣть, ся — нагріва́ти, нагрі́ти, ся. — **Нагрѣть бока** — облата́ти бо́ки, надава́ти стусані́в
Нагрѣвъ — нагріва́ння
Нагрѣшить — нагріши́ти
Нагрязнить — нас(ь)міти́ти, набрудни́ти, накаля́ти
Нагрянуть — надійти́, набі́гти, насу́нути, наско́чити, вда́рити
Нагуливать — випаса́ти, відпаса́ти
Нагулка, нагулъ — ви́пас, відпаса́ння, жирува́ння
Нагулять, ся — нагуля́ти, ся

Нагуторить, ся — набала́кати, ся, нагомонітися
Надавать — надава́ти, наздава́ти
Надавить, ся — надави́ти, надуши́ти, начави́ти, натисну́ти, ся
Надаивать, надоить, ся — надо́ювати, надоїти, ся
Надалбливать, -долбить — надо́вбувати, надовба́ти
Надалѣе — нада́лі
Надарить — надарува́ти
Надбавить, надбавлять, ся — 1) наба́вити, набавля́ти, ся; 2) надда́ти, наби́ти (про ціну)
Надбавка — 1) на(до, при)бавля́ння; 2) на(до, при)ба́вка, дода́ток
Надбавочный — додатко́вий, придатко́вий
Надбивать — надбива́ти, надще́рблювати, надби́ти, надщерби́ти
Надбровный — набрівний
Надбрюшіе (анат.) — надчере́в'я
Надбуравить, ся — насвердли́ти, ся
Надвиганіе — насува́ння, насо́вування
Надвига́ть, надвинуть, ся — насува́ти, насу́нути, ся
Надвигать, ся — насо́вати, понасува́ти, ся
Надвое — надво́є, на́впіл
Надводный — надві́дний, понадві́дний
Надворный — надвірни(і)й
Надворье — надвір'я. — **Съ надворья** — знадво́ру
Надгибать, надогнуть, ся — надгина́ти, згина́ти тро́хи, надігну́ти, ся
Надглавный — надголо́вний
Надгнивать — надгнива́ти
Надглядчикъ — дозо́рець
Надглядывать — нагляда́ти, назира́ти
Надгробный — 1) надмоги́льний, надгрі́бний; 2) похоро́нний (с(ь)пів)
Надгрызать — надгриза́ти
Наддавать — 1) додава́ти; 2) накида́ти, набива́ти
Наддалбливать, ся — надд́овбувати, ся
Наддатокъ, наддача — дода́ча, прида́ча
Наддирать, надодрать, ся — наддира́ти, надде́рти, наді́ддра́ти, ся
Наддирка — наддира́ння
Наддѣлать, -лывать — надроби́ти, надро́блювати
Надёжа, надежда — наді́я, сподíванка, сподія, сподіянка, сподіва́ння. — **Потерять надежду** — стра́тити наді́ю
Надёжный — 1) наді́йний; 2) пе́вний, ві́рний
Надёргать, надёргивать, ся — насми́кати, насіпати, наша́рпати, (пір'я) — наскубти́
Надёрнуть — наки́нути, нап'ясти
Надзвѣздный — надзо́ряний
Надзелень — на́дзелень, зеленце́м, усви́д. — **Собраный надзелень** — свидни́й, свидови́й
Надзираніе — догляда́ння, нагляда́ння
Надзиратель, ница — догля́дач, ка, дозо́рець, дозо́рчий, дозо́рця, нагля́дник, ця
Надзирательство — догля́дництво, нагля́дництво
Надзирать — догляда́ти, нагляда́ти, дозира́ти, назира́ти, пильнува́ти. — **Надзирая** — на́зирці, на́зирцем
Надзоръ — до́гляд, догляда́ння, на́гляд, дозір, пильнува́ння
Надивиться — надивува́тися
Надиво — нади́во, навдивови́жу, на про́чуд
Надирать, надрать, -ся — надира́ти, надра́ти, наде́рти, ся; наскубти́, намня́ти, намняшку́рити (вуха), начу́бити (чуба)
Надклевать, надклёвывать — наддзьо́бати, наддзьо́бувати
Надковырять, надковыривать — надколупа́ти, надколу́пувати
Надколъ — роско́лина, (в пері) — роске́п
Надколѣнный — надколінний
Надкрошить — надкриши́ти
Надкрыльный — надкри́льний
Надкрыліе — надкри́лля
Надкусить, надкусывать, ся — надкуси́ти, надку́сювати, ся, понадку́сювати
Надламывать, надломать, ся — надло́млювати, надла́мувати, надломи́ти, ся
Надлежать, надлежитъ — нале́жати, нале́жить, пови́нно, тре́ба, годи́ться
Надлежащій — нале́жний, належи́тий, слу́шний. — **Надлежащимъ порядкомъ, образомъ, понадлежащему** — як слід, як тре́ба, як пови́нно, як нале́жить, як годи́ться
Надлобіе — надчі́лля
Надломъ — ви́лім, ви́щерб
Надлопаточный — надлопа́тковий
Надменность — пиха́, наду́тість, бун(цин)дю́чність
Надменный — пиха́тий, наду́тий, пиндю́чний, з пихо́ю
Надмѣру — через кра́й, над мі́ру, зана́дто, на́дто
Надо, надъ над, наді, по на́д, по́ве́рх
Надо, надобно — тре́ба, тра, потрі́бно
Надоблачный — надхма́рний
Надобность — потре́ба
Надобный, но — потрі́бний, но
Надойти — надійти́, наспі́ти, нагоди́тися
Надокучать, надокучить — докуча́ти, надокуча́ти, надоку́чити
Надолба — още́пина
Надолго — надо́вго
Надоразумить — навчи́ти, напути́ти, нара́дити, нара́яти
Надорвать, надрывать, ся — 1) надірва́ти, надідра́ти, надде́рти, надрива́ти, наддира́ти, ся; 2) підірва́ти, ся, надсади́ти, ся, надсі́стися, надвереди́ти, ся, надру́шити, ся, надса́жувати, ся, надсіда́тися. — **Надрывать животики** — за бо́ки бра́тися, кача́тися від с(ь)мі́ху
Надорожный — придоро́жній
Надосадить — допекти́, впекти́ся
Надослать, -сылать — надісла́ти, надсила́ти
Надоумить — навчи́ти, напути́ти, нара́яти, нау(в)ча́ти, нара́ювати
Надоѣданіе — набрида́ння, (на)докуча́ння
Надоѣдать, надоѣсть — набрида́ти, обри-

дáти, надокучáти, (в)уїдáтися, набрйднути, надокýчити, осорýжитися, впектйся
Надоѣдливость — набрйдливість, в'їдливість, уїдливість
Надоѣдливый — набрйдливий, обрйдливий, в'їдливий, уїдливий
Надпивать, -пить — надпивáти, надпйти
Надпиливать, надпилить — надпйлювати, надпиляти, надпилйти
Надпилка — 1) надпйлювання; 2) надпйлене (місце)
Надписаніе — 1) надписáння; 2) нáдпис
Надписатель — надпйсувач, жирáнт
Надписать, надписывать — надписáти, надпйсувати
Надпись — 1) нáпис, нáдпис; 2) óглав, заголóвок; 3) жйро (на векселі)
Надпрестольный — надвівтáрний, надпрестóльний
Надразниться — надратувáтися, надрочйтися
Надрастать, надрости — надростáти, надростй
Надрубать, надрубить — надрýбувати, надрубáти, надтинáти, надтяти, надцюкувати, надцюкати
Надрубка — 1) надрубáння, надрýбування; 2) нáдруб, надрýбане (місце)
Надрывъ — 1) надрйв, надірване (місце); 2) надсáда, верéд, пóрух
Надрыхнуться — наспáтися, нахроптйся
Надрѣзать — надрізати
Надрѣзъ — надріз, надрізане (місце)
Надсадный — надсáдний, важкйй
Надсверливать — надсвéрдлювати
Надсматриваніе — наглядáння, назирáння
Надсмѣхаться, надсмѣяться — с(ь)міятися, нас(ь)міхáтися, кепкувáти, на(с)ьміятися
Надсосать — надсмоктáти
Надстраивать, надстроить —надбудóвувати, надбудувáти
Надстройка — 1) надбудóвування; 2) надбудувáння
Надстрочный — надрядкóвий
Надсыпать, надсыпать, ся — присипáти, насипáти, досипáти, присáпати, ся і т. д.
Надсыпной — присипнйй, досипнйй
Надсыпка — 1) (при)досипáння; 2) (при)досйпка
Насѣдать, надсѣсть — осідáти, опадáти, осісти
Надсѣкать — д. **Надрубать**
Надточить — доточйти, наштукувáти
Надтрескиваться, надтреснуть — надтріскуватися, надтріснути, ся
Надтяпывать — надцюкувати
Надувало, надувальщикъ, ца — дурйс(ь)віт, баламýт, ка, ошукáнець
Надувательство — дурйс(ь)вітство, дуріння, обдýрювання, облýда, обмáна, шахрáйство
Надувать, надуть, ся — 1) надувáти, ся, дýти, ся, надимáти, ся, надýти, ся; 2) навівáти, намітáти; 3) дурйти, обдýрювати, обмáнювати, обманýти, пошйти у дýрні; 4) надимáтися; 5) запишáтися, набундючитися, напиндючитися, закопйлити гýбу
Надуматься — надýматися, наміркувáтися, навáжитися
Надурачиться, надурить — надуріти, напустувáтися наказйтися
Надутость — надýтість, бундючність
Надутый — надýтий, бундючний
Надутышъ — опéцок, опéцьок
Надушать, надушить, ся — напахтйти, ся, напахáти, ся
Надъ — д. **Надо**
Надымить, надымлять, ся — надимйти, накурйти, накадйти, надимляти, накýрювати, накáджувати
Надысь — д. **Намедни**
Надышать — надйхати
Надышаться — надйхатися, напахáтися
Надѣваніе — одягáння, надягáння; обувáння, взувáння
Надѣвать, надѣть — надівáти, надягáти, одягáти, надíти, одíти, надягтй, одяг(нý)тй, ся, (про обув'я) — назувáти, взувáти, взýта, ся. — **Надѣвать ярмо** — наривáти ярмó. — **Н. уздечку** — загнýздувати
Надѣвовать — надівувáти
Надѣлать — наробйти, (чого поганого)—натворйти, накóїти, наброїти
Надѣлить, надѣлять, ся — наділйти, наділяти; надарйти, (скількох) — обділйти. — **Надѣлить приданымъ** — обвінувáти, дáти віно, посáг
Надѣленіе — наділення
Надѣлъ — надíл, надíлок, (церковний) — рýга
Надѣяться — надіятися, сподівáтися, мáти, покладáти надію, покладáтися, складáтися, (на кого) — уповáти
Наединѣ — на самоті, на одйнці, віч-нá-віч, сам-нá-сам
Наёжиться — наїжитися, наїжáчитися, настовбýрчитися
Наёмка — нáйми
Наёмникъ, ца — нáймит, нáймичка, (здр.) — наймитóк, наймитчýк, бурлáк, бурлáка, бурлáчка, (зб.) — наймиття, бурлáцтво
Наёмническій — нáймитський, наємничий
Наёмничество — наємність, нáйми, наймáнщина
Наёмный — наємний, нанятйй, нáйманий
Наёмщикъ — наємець, наймáнщик
Наёмъ — 1) наймáння, нáйми; 2) нáйманка, наймáнщина. — **Въ наёмъ** — у нáйми
Наерошиться, наершиться — настовбýрчитися, настовпýжитися, напýжитися (як пугач), напýдитися; наїжитися
Нажаловать — надарувáти
Нажаловаться — нажалітися, наскáржитися
Нажаривать, нажарить, ся — 1) напікáти, насмáжувати, напектй, насмáжити, напряжити, ся, нашквáрити; 2) напáлювати, напалйти, ся; 3) затинáти, у(в)тинáти
Нажать, нажимать, ся — 1) надавйти, надáвлювати, натиснýти, натискáти, нагнітйти, нагнітáти; 2) намýляти,

намýлювати
Нажать, нажимать, ся — нажáти, у(в)жáти, нажинáти, у(в)жинáти, ся
Наждакъ, Smyris — шмéрґель
Нажевать, нажёвывать, ся — нажувáти, нажвакувáти, нажóвувати, ся
Нажечь, нажигать, ся — 1) напалúти, напáлювати, ся; 2) вúпалити, випáлювати
Нажива — 1) корúсть, зúск, пожúва; 2) принáда, жировúця, живéць
Наживать, нажить, ся — 1) наживáти, ся, набувáти, нажúти, ся, надбáти, набýти; заробúти, запрацювáти, заталáнити, загосподарювáти, загорювáти; 2) наживáтися, нажúтися
Наживлять, ся — чіпляти живця на ýдку, стáвити принáду
Наживной — 1) наживнúй, набýтий, придбáлий; 2) поживнúй, пожúточний; 3) принáдний
Нажиганіе — напáлювання
Нажимка, нажимъ — нáтиск, нагнітáння, натúскування
Нажинистый — ужúнистий, багáтий на вжúнок
Нажинъ — ужúн, ужúнок
Нажираться, нажраться — нажирáтися, нажéртися, налигáтися
Нажитой — нажúтий, набýтий, прúдбаний
Нажитокъ — нажúток, надбáнок, нáдбане, прúдбане
Нажужжать, ся — 1) нагудíти, нагустú, надзижчáти, ся; 2) нашептáти, натýркати
Нажурить — покартáти, налáяти (кого)
Назавтра — назáвтра
Назади — ззáду, позáду
Назадъ — назáд, навспáк. — **Годъ тому назадъ** — за рік перед сúм, перед рóком. — **Два дня назадъ** — два дні перед сим, перед двомá днями
Назаймовать — напозичáти, понапозичáти
Названиваться, -звониться — надзвóнюватися, надзвонúтися, (в жарт) — накалатáтися
Названіе — нáзва, нáзвище, нáзвúсько, імéння, наймéння
Названный — нáзваний. — **Н. братъ, н. сестра** — побратúм, пóсестра
Назвать, называть, ся — 1) назвáти, наменувáти, найменувáти, наректú, ся, називáти, звáти, узивáти, іменувáти, нарікáти, ся. — **Какъ его называютъ** — як йогó прозивáють, як його на йме́ння, як його дрáжнять? — **Такъ называемый** — так звáний; 2) наклúкати, напросúти, понасклúкати, наклúкáти; 4) напросúтися, набúтися, напрóшуватися, набивáтися
Назвенѣть — надзвенíти
Назвонить — надзвонúти, надзелéнькати
Наздравствоваться — наздорóвкатися
Наземный — земнúй, позéмний
Назéмъ — гній
Нáземь, на землю — до дóлу, до землí, об зéмлю. — **Наземь лицомъ** — дóлілиць
Назиданіе — наýка, напýчення
Назидательный — навчáючий, повчáючий
Назидать — научáти, навчáти, на добрó навóдити, напýчувати
На зло — на злість
Назлобствоваться — назлостúтися, назлостувáтися
Назначать, назначить, ся — 1) визначáти, назначáти, вúзначити, назначúти, ся, призначáти, признáчити. — **Назначить цѣну** — вúзначити, поклáсти ціну; 2) наставляти, настановляти, настáвити, настановúти, постáвити, нарядúти, понастановляти, ся
Назначеніе — признáчення, настанóва; визнáчення. — **Назначеніе на мѣсто** — признáчення, настанóва на місце, на посáду
Назнобить — наморóзити
Назойливость — налáзливість, настúрність, уї́дливість
Назойливый, во — налáзливий, во, настúрний, но, в'ї́дливий, уї́дливий, во, уї́да, сьотá, набрúдливий, во, нáвисом
Назолить — позолúти, полýжити
Назоромъ — нáзирцем, нáзирці
Назрѣваніе — поспівáння, достигáння
Назрѣвать, назрѣть — 1) поспівáти, доспівáти, достигáти, бриніти, по(до)спіти, на(до)стúгти; 2) (про болячки) — вистóюватись, набирáти, вистигáти
Назýбокъ — зубúло
Назубривать, назубрить — 1) зубúти, визýблювати, назýблювати, позубúти; 2) вищéрблювати, вúщербити, пощербúти
Назывъ — склúкáння, запрóсини
Назѣваться — напозіхáтися, наґáвитися
Назябнуть — намéрзнути, намéрзтися
Наи — най
Наибольшій — найбíльший
Наиболѣе — найбíльш(е), над усé
Наивеличайшій — що-найбíльший, найсамбíльший
Наивность — наївність, простóта, безхúтрість
Наивный — наївний, прóстий, безхúтрий
Наиграться — награтися, нагулятися
Наигрывать, ся — 1) вигравáти, ся; награвáти, ся; 2) пригравáти
Найдёнышъ — нáйда, знáйда, знайденя
Наизвозничать — навізникувáти, нах(ф)урманувáти, начумакувáти
Наизворотъ — навúворіт(ь)
Наиздѣваться — назнущáтися, наглузувáтися, наглýмитися
Наизнанку — навúворіт(ь)
Наизусть — на пáм'ять, з пáм'яти
Наилучшій — найлíпший, найкрáщий, найлýччий
Наименованіе — 1) найменувáння; 2) ім'я, (й)мéння, імéння
Наименовать — найменувáти
Наименьшій — наймéнший, найдрібнíший
Наименѣе — наймéнше
Наипаче — найпáче, найбíльше
Наискать, наискивать — нашукáти, нашýкувати

Наискаться — попошука́ти
Наискорѣе — найшви́дче, найскорі́ше, найху́тче
Наискорѣйшій — найскорі́ший, найшви́дчий, найшвидчі́ший, найху́тчий, найхутчі́ший
Наискось — навкі́сь, навкося́, навкоси́, навкосяка́, навскоси́
Найти, находить, ся — 1) найти́, нахо́дити; понахо́дити; 2) знайти́, ся, нади́бати, знахо́дити, ся, познахо́дити, (по́мацки) — нала́пати, нама́цати. — **Найти, находить при обыскѣ** — ви́трусити, витру́сювати, повитру́сювати; 3) вбача́ти; 4) приумі́тися, закерува́тися, оберну́тися
Наитіе — зсту́плення, наї́ття; надхне́ння, на́дих
Накаверзить — наковерзува́ти
Накадить — накади́ти
Наказаніе — ка́ра, кара́ння, скара́ння, покара́ння
Наказать, наказывать — накара́ти, покара́ти, скара́ти, кара́ти
Наказной — наказни́й
Наказъ — нака́з, загада́ння, за́гад
Наказуемость — ка́рність
Накаленіе, накаливаніе — роспіка́ння, нажа́рення
Накаливать, накалить, ся — роспіка́ти, роспекти́, нажари́ти
Накалываніе — нако́лювання
Накалывать, наколоть, ся — нако́лювати, наштри́кувати, наколо́ти, наштрика́ти, ся; 2) наскіпати, ся (скіпок), налупа́ти (каміння); 3) ско́лювати (ногу); 4) нашпи́лювати, настро́млювати, нашпили́ти, настроми́ти, ся
Накалякать — набазі́кати, набала́кати
Наканунѣ — в передде́нь, на передо́дні
Накапать — нака́пати, накра́пати
Накоплять, накопить, ся — назби́рувати, назбира́ти, нахо́вувати, нахова́ти, прихо́вувати, прихова́ти
Накапчивать, накоптить, ся — 1) нако́пчувати, накопти́ти, ся; начади́ти (про лямпу); 2) наву́дити (гусей)
Накапывать, накопать — нако́пувати, накопа́ти, понако́пувати
Накаркать, ся — накра(я́)кати, накру́(ю)кати, ся
Накармливать, накормить, ся — нагодо́вувати, нагодува́ти, ся, нако́рмлювати, накорми́ти, ся
Накатать, накатывать, ся — 1) накоти́ти, наточи́ти, нако́чувати, ся; 2) навити, навину́ти, намота́ти, навива́ти, намо́тувати, ся; 3) навози́тися, наї́здитися, наката́тися; 4) (на качалці) — накача́ти, нака́чувати
Накатить, ся — напої́ти, накача́ти, ся
Накатка — 1) нако́чування; 2) кача́лка
Накатникъ — 1) ма́гльовни́к; 2) брус, сво́лок (під стелею), лі́гарь (під підлогою)
Накатный — брусо́ваний
Накатъ — 1) нако́чування; 2) брусо́вана сте́ля

Накачать, ся — 1) накача́ти, напомпува́ти, ся; 2) накоти́ти, ся; 3) наго́йдатися
Накачиваніе — нако́чування, помпува́ння
Накашиваніе — нако́шу(сю)вання
Накашивать, накосить, ся — нако́шу(сю)вати, накоси́ти, ся, (трохи) — (в)укоси́ти
Накашляться — нака́шлятися, накахи́катися
Накваса — пі́спа
Наквасить, наквашивать, ся — 1) заква́шувати, заква́сити, са; 2) наква́сити, наква́шувати, ся
Наквасцовать — нагалу́нити
Накидать, накидывать, ся — 1) наки́дати, понакида́ти, накида́ти, ся; 2) підкида́ти, підки́нути, ся
Накидка — 1) накида́ння; 2) на́кидка. — **Въ накидку** — нао́пашки, нао́пашку
Накидной — накидни́й
Накипа(ѣ)ть — накипа́ти, накипі́ти
Накипъ — 1) шум, шумови́на, шумови́ння; 2) на́кип (напр., в чавуні, самоварі)
Накипѣлый — накипі́лий
Накипятить, ся — нагрі́ти, ся (напр. воду), напря́жити, звари́ти, ся (напр. молоко)
Накисать, накиснуть — накиса́ти, закиса́ти, (на)заки́снути
Накладная — накладна́, квито́к
Накладной — 1) доба́вочний, додатко́вий; 2) накладни́й. — **Накладные усы, н. серебро** — фальши́ві ву́са, фальши́ве срі́бло
Накладный, но — суту́жний, но; втра́тний, но
Накладъ — втра́та, шко́да. — **Въ накладѣ, съ накладомъ** — з утра́тою
Накладываніе — наклада́ння
Накладыватель — наклада́льник
Накладывать, накласть, ся — 1) наклада́ти, накла́сти, ся; 2) (про курей) — нести́, ся, поклада́ти (від чого й яйця зовуться по́кладки), нанести́, ся
Накланяться — накла́нятися, попокла́нятися
Наклевать, наклёвывать, ся — наклюва́ти, надзьо́бати, наклько́вувати, ся, надзьо́бувати; 2) навлю́нути, надклю́нути, накльо́вувати, ся
Наклеветать — наклепа́ти (на кого), обмо́вити (кого)
Наклееніе — накле́їння, налі́плення
Наклеиваніе — накле́ювання, налі́плювання
Наклеивать, наклеить, ся — (на)прикле́ювати, (на)прилі́плювати, (на)прикле́їти, (на)прилі́пити, ся, понакле́ювати, поналі́плювати
Наклейка — 1) д. **Наклееніе** і **Наклеиваніе**; 2) на́ліпка, накле́їне, налі́плене
Наклеймить, ся — позна́чити, потаврува́ти, ся
Наклейной — наклейни́й
Наклейщикъ, ца — накле́йник, ця, клеї́льник, ця
Наклепать, наклёпывать — наклепа́ти, накльо́пувати
Наклёпка — на́кліпка

Наклёпъ — 1) д. **Наклёпка**; 2) д. **Клевета**
Накликать, накликать, ся — накликáти, насликáти, наклúкати, понакликáти
Наклобучивать, наклобучить — насувáти, насýнути, понасувáти
Наклобучка — 1) насувáння; 2) гóнка, нагінка, вúмова, догáна, нагáна
Наклоненіе — 1) нахилянння, схиляння, схúлення, нáхил; 2) (грам.) — спóсіб (вúсказу дієслів)
Наклонённый — похúлений, похúлий
Наклонить, наклонять, ся — нахилúти, схилúти, похилúти, прихилúти, нагнýти, ся, нахиляти, ся і т. д., посхиляти, ся і т. д. — **Пить наклонивши** (напр. відро, пляшку) — нáхилки, нáхильцем пúти. — **Наклонившись танцевать, идти** — вихилясом, хúльці танцювáти
Наклонность — 1) похúлість; 2) схúльність, нáхил, нахúлок до
Наклонный, но — похúлий, похúлистий, (про місцевість) — спускóватий, спáдистий, згóристий, похúло, пóхилом, нáсхиль, хилкóм
Наклонъ — 1) похúлість; 2) пóхил, похúлина, схил, спáдистість; 3) козирьóк (у будки екипажа)
Накляузничать — карлючок нагнýти; набрехáти, наплестú
Наковаленный — ковáдловий
Наковальня — ковáдло, (щоб набивати коси) — бáбка, ковалéнька
Наковать, наковывать, ся — 1) накувáти, накóвувати, ся; 2) насікти, набúти, нацюкати, насікáти і т. д. (жорна тощо)
Наковыривать, наковырять — наколýпувати, надóвбувати, наколупáти, надовбáти
Накожный — нашкýрний, нашкірний
Накоковать — накувáти
Накоксовать — накоксувáти
Наколачивать, наколотить, ся — набивáти, набúти, ся, понабивáти, ся
Наколдовать, наколдовывать — 1) наворожúти, начаклувáти, навідьмувáти, навoрóжувати і т. д.; 2) заворожúти, вúворожити і т. д.
Наколобродить — наколобрóдити, набрóїти
Наколотырить, наколотырничать, ся — 1) накрамарювáти, ся (дріб'язком); 2) набрехáти, наплестú
Наколѣнникъ — наколінник
Накомкать — 1) намняти, нажýжмити; 2) напхáти, набгáти
Наконецъ — напослідок, напослідку, наостáнок, наостáнку, нарéшті, врéшті, вкінці
Наконечникъ — наконéшник, óскіп. — **Наконечники** — торочкú
Накопленіе — нагромáдження, скýпчення; набирáння, скýпчування
Накоплять — нагромáджувати, скýпчувати, набирáти, нахóвувати, назбúрувати
Накоптѣлый — закýрений, задúмлений
Накоптѣть — закурúтися, задимúтися
Накопыльникъ — накопúльник, нáкорсник
Накорникъ — нáкорінок, нáкорéнок
Накорчевать — накорчувáти
Накосный — скісний
Накостница — ґýля на нозі у коня
Накостылять — набúти, надавáти
Накось — навкісь, навкосú, навскосú
Накрадывать, ся — накрадáти, ся
Накраивать, ся, накроить — накрáювати, ся, накраяти
Накрапать, накрапывать — накрáпати, накрапáти
Накрасить, накрашивать, ся — накрáсúти, намалювáти, нафарбувáти, накрáшувати, ся і т. д.
Накраснѣться — начервонітися
Накрахмаливать — накрохмáлювати
Накренивать, ся — нахиляти, нагинáти, ся
Накрестъ — нáвхрест, нáхрест, хрестóм
Накривляться — накривúтися, повикривлятися
Накричать, ся — накричáти, ся, нагукáти, ся, нагомоніти, ся, нагрúмати
Накромсать — накришúти, начикрúжити, нашаткувáти
Накропать — наліпúти, напóрпати, наляпати (про малювання), накапáрити
Накропить — набрúз(ь)кати, накропúти
Накрошить, ся — накришúти, ся
Накружиться — накрутúтися, накружлятися
Накрутить, накручивать, ся — накрутúти, насукáти, накрýчувати, ся
Накручиниться — нажурúтися, натужúтися
Накрывать, ся — 1) накривáти, напинáти, ся, на(по)крúти, ся, напнýтися, понакривáти. — **Накрывать на столъ** — застилáти, накривáти стіл; 2) захопúти, заскóчити, застýкати
Накрытіе — 1) накриття; 2) пóкришка, нáкривка
Накрѣпко — дýже, міцно, вéльми; щільно
Накувыркаться — наперекидáтися
Накудесить — 1) начарувáти, начаклувáти; 2) начудотвóрити, набрóїти, нашурубýрити
Накулачникъ — рукавúця без пáльців
Накупать, накупить, ся — накупляти, накупóвувати, накупúти, ся, понакупóвувати
Накупаться — накупáтися
Накупка — накупóвування
Накуривать, -рить, ся — 1) накýрювати, ся; 2) виганяти, викýрювати, вúгнати, нагнáти, вúкурити, ся
Накуролесить — наколобрóдити, нашкóдити
Накусать — 1) накусúти, надкусúти; 2) покусáти
Накусъ — на(д)кýсене (місце)
Накутить — 1) натворúти, накóїти; 2) напúти, нагуляти
Накушаться — наїстися, (надто) — нажéртися, натріскатися
Налавливать, -ловить — налóвлювати, наловúти
Налагать, наложить, ся — 1) накладáти, наклáсти, наложúти, ся; 2) накидáти, накúнути. — **Наложить запрещеніе** — наклáсти заборóну. — **Н. иго**

— запрягти́ в ярмо́, поверну́ти в нево́лю. — **Н. на себя руки** — само́му собі смерть заподіяти
Наладить, налаживать — 1) нала́годити, нала́гожувати; 2) напра́вити, нара́яти, відмо́вити, направля́ти, ся і т. д.; 3) пола́годити, спра́вити, ся, ла́годити, справля́ти, ся
Наладъ — влад, як слід, до ладу́
Налакомиться — наласува́тися
Наламывать, наломать, ся —нало́млювати, налама́ти, ся
Налащивать, налощить, ся — нало́щувати, налощи́ти, ся
Налаять, ся — нага́вкати, ся, попога́вкати, набреха́ти, ся
Налгать, ся — набреха́ти, ся
Налегать, налечь — 1) наляга́ти, налягти́; 2) насіда́ти, напосіда́ти, напосі́сти, насі́сти, ся
Налегкѣ — ле́гко, зле́гка, пово́лі, нашвидку́, порожне́м
Належаться — належа́тися, ви́лежатися
Налетать, налетѣть — 1) наліта́ти, налеті́ти; 2) назліта́тися, нали́нути
Налету — ульо́т, нальоту́ (стріляти)
Налётъ — 1) наліта́ння, на́літ, на́пад, наско́к; 2) (хим.) — ц(ь)віт, суга́; 3) іржа́, (на камені); 4) (на тілі) — плів́а, плівка, падь
Наливать, налить, ся — налива́ти, налля́ти, нали́ти, ся, (про трунки й рідку страву) — насипа́ти, си́пати, наси́пати, (з-під кранта) — наточи́ти, ся, (багато чого) — набу́хати, набу́рити; 2) вилива́ти (дзвін); 3) набира́тися, набра́тися
Наливка — 1) налива́ння; 2) нали́вка: (на аґрусу) — аґрусі́вка, (на вишнях) — вишні́вка, вишня́к, (на грушках) — грушівка, (на дерені) — деренівка, (на дулях) — дулівка, (на полуницях) — полуни́чник, (на порічках) — порі́шнівка, (на сливах) — слив'я́нка, сливня́к, (на суницях) — суни́цівка, (на терені) — тернівка, терня́к
Наливной — наливни́й
Наливъ — налива́ння. — **Вишнёвка перваго, второго і т. д. налива** — вишні́вка, перва́к, первачо́к, друга́к і т. д.
Нализаться — насмокта́тися, набра́тися
Налимъ — 1) риба Gadus lotus — минь, миньо́к, ми́нтус; 2) жу́желиця
Налиневать — нали(і)нюва́ти, нали(і)ні́яти
Налипать, налипнуть — налипа́ти, поналипа́ти, нали́пнути
Налитографировать, ся — наліто́графува́ти, ся
Налитокъ — олив'я́нка, ллянка
Наличникъ — 1) лиштва (планка на одвірках або на лутках); 2) бля́шка замко́ва
Наличность — готі́вка, готови́зна, готовина́, гото́ві гро́ші, готови́к; прису́тність. — **Въ наличности** — гото́вими грішми, готовика́, готі́вкою
Наличный — 1) пере́дній, лицеви́й; 2) прису́тній; 3) гото́вий
Налобникъ — 1) набрі́вник, чільце́; 2) на́чолко
Налобный — нало́бний, начі́льний
Налобызаться — націлува́тися, нач(ц)мо́катися
Налогъ — пода́ток, о́бклад, о́платка; (з окрема) — поду́шне, димове́, поди́мне, очкове́, мостове́, рогове́, (з торгів) — ми́то
Наложеніе — наклада́ння
Наложница — підло́жниця, коха́нка, невінчана жі́нка, полюбо́вниця
Наложничество — підло́жництво
Налокаться — нахлеп(б)та́тися
Налопаться — натрі́скатися, наже́ртися, напха́тися, напе́ртися
Налудить, ся — набіли́ти, ся, налуди́ти, ся
Налупить — налу́щити, налу́скати
Налущи(ва)ть, ся — налу́ск(ув)ати, налу́зати, ся, налу́щити
Нальстить — налести́ти, наговори́ти ле́стощів
Налѣво — у ліву ру́ку, ліво́ру́ч, уліво́ру́ч, налі́во, (переважно на волів) — соб, цоб, ксо́бі, (на коней) — вістя́, вішття́
Налѣзать, налѣзть — нала́зити, налі́зти, понала́зити
Налѣпить, налѣпливать, ся — наліпи́ти, налі́плювати, ся, поналі́плювати
Налѣпка — 1) налі́плювання; 2) на́ліпка, налі́плене
Налѣпной — наліпни́й
Налюбезничаться — налиця́тися, нажениха́тися.
Налюбиться — налюби́тися, накоха́тися
Налюбоваться — налюбува́ти, ся, намилува́тися
Наляпать, ся — наля́пати, ся
Намагнитить, ся — намаґнесува́ти, ся
Намазать, ся — нама́зати, намасти́ти, ся
Намазй — на поготові, намазі
Намазной — нама́заний, нама́щений, нашмаро́ваний
Намакать, намакивать — навмоча́ти, навмо́чувати
Намалевать, намалёвывать — намалюва́ти, намальо́вувати
Наманить — прина́дити, примани́ти, поприна́жувати
Намарать, намарывать, ся — 1) нама́зати, накаля́ти, наму́рзати, набрудни́ти, нама́зувати, ся і т. д., понама́зувати; 2) напаску́дити, напаску́джувати; 3) нашкря́бати, надря́пати (про писання), наля́пати, наквацюва́ти (про малювання)
Намасливать, намаслить, ся — нама́слювати, нама́щувати, нама́слити, намасти́ти, ся
Наматывать, намотать, ся — намо́тувати, намота́ти, ся
Намачивать, намочить, ся — 1) намо́чувати, намочи́ти, ся; 2) наква́шувати, наква́сити, ся (про яблука)
Намащивать, намостить, ся — намо́щувати, вимо́щувати, намости́ти, насте́лювати, настели́ти
Намаяться — натоми́тися, попону́дити с(ь)вітом

Намéдни — допіро(у), недáвно
Наможе(вы)вать — намеж(óв)увáти
Намекать, намекнуть — натякáти, накидáти, натякнýти, накúнути
Намеканіе — натякáння
Намёкъ — натяк, натяка, натячка. — **Намёкомъ, намекая** — навтякú, натякáми
Намелко — 1) дрібнéнько, дрібнéсенько; 2) мілéсенько
Намерзать, намёрзнуть — намерзáти, намéрзнути
Намести, наметать — намести́, намітати, назмітáти, понамітáти
Наметать, намётывать, ся — накидати, накидáти, ся
Намётка — 1) накидáння; 2) лáта, лáтка; 3) клямка, зáщіпка
Намётъ — 1) (снігу) — замéт, (глини, грузу то-що) — вáлява, кýпа, кучугýра; 2) намéт, шатрó
Намечтаться — намріятися, намáритися
Наминать, намять, ся — 1) наминáти, намняти, ся, (про шкуру) — намняти, (про коноплі) — намняти, натéрти; 2) намýлювати, намýляти
Наминка — 1) наминáння; 2) заміс (глини); 3) намýлювання
Намозоливать, намозолить, ся — намозóлювати, натирáти мозóлі, намýлювати, намозóлити, ся і т. д.
Намойный — намивнúй
Намокать, намокнуть — намакáти, намóкнути, понамакáти
Намоклый — намóклий
Намолачивать, намолотить, ся —намолóчувати, намолотúти, ся, понамолóчувати
Намолотъ — намолóчене, вúмолот
Намолоть, ся — намолóти, намéлювати, ся
Намолчаться — намóвчáтися, насúдітися мóвчки
Намолъ — намéл, мéливо
Намораживать, наморозить, ся — заморóжувати, заморóзити, ся
Намордникъ — 1) намóрдник; 2) обрóть, обрóтька, обротянка
Наморщивать, наморщить, ся — змóрщувати, намóрщувати, з(на)мóрщити, ся; набрúжжувати, понабрúжжувати; нахнюпитися, насýпитися
Намочалить — набúти, натовкти́ шúю, потúлишників надавáти, стусанів надавáти
Намошенничать — нашахрувáти
Намудрить — намудрувáти
Намусливать, намуслить, ся — на(за)слúнювати, на(за)мýрзувати, на(за)ялóзювати, на(за)слúнити, ся і т. д., понаслúнювати і т. д.
Намутить — накаламýтити, наколотúти
Намучиться — намýчитися, намордувáтися, попомýчитися
Намучнить — напорошúти (борошном), наборошнúти, понаборóшнювати
Намчать, ся — наскóчити, нагнáти, набíгти
Намшить — напхáти, набúти мóхом
Намывать, намыть, ся — намивáти, намúти, ся, (про білизну) — напрáти, ся
Намывной — намивнúй
Намызгаться — набігатися, нагасáтися, натýпатися
Намыкаться — набідувáтися, натинятися
Намыливать, намылить, ся — намúлювати, намилúти, ся, понамúлювати
Намычка — мúчка
Намѣливать, намѣлить, ся — 1) білúти, побіляти, побілúти крéйдою, писáти, написáти крéйдою; 2) убілюватися, убілúтися, замáзатися крéйдою
Намѣнивать, намѣнять, ся — намінювати, наміняти, ся, наміньжувáти, понамінювати
Намѣреваться — намірятися, замірятися, вáжитися, навáжуватися, мáти на дýмці, збирáтися
Намѣрéніе — нарізка, намежувáння
Намѣреніе — замір, зáмах, намір, навáга. — **Безъ намѣренія** — без нáміру, не навмúсне, неумúсно, ненарóком. — **Съ намѣреніемъ** — умúсно, навмúсне
Намѣриваніе — намірювання
Намѣривать, намѣрять, намѣрить, ся — 1) намірювати, намірятися, понамірювати; 2) намежóвувати, нарізувати, намежувáти, нарізати (землі)
Намѣсить, намѣшивать, ся — намісúти, намішувати, ся, понамішувати
Намѣстить, намѣщать, ся — 1) настáвити, наставляти, понаставляти; 2) навернýти, навертáти, ся і д. **Наверстать**
Намѣстникъ, ця — намісник, заступник, наступник, ця
Намѣстническій — намісницький, намісничий
Намѣстничество — намісництво
Намѣтить, намѣчать — намітити, назначúти, позначúти, намічáти, значúти; намітити, назúрити
Намѣтка — 1) мічення; 2) знак, прикмéта
Намѣчаніе — намічáння
Намѣчиваніе — намічування
Намѣшать, намѣшивать — намішáти, підмішáти, на(під)мішувати
Намякать, намякнуть — намнякáти, намнякнути
Намямлить — намúмрити
Нанашивать, наносить — нанóшу(сю)вати, наносúти, понанóсити, напринóсити
Нанесеніе — нанóшення, нанéсення
Нанесть, наносить — 1) нанести́ і д. **Нанашивать**; 2) вчинúти, учинúти, вдіяти, заподіяти, учиняти (кривду)
Нанизь — нанúзування, нúзка
Нанизать, нанизывать, ся — нанизáти, нанúзувати, ся
Наниматель, -ница — наймáч, -ка, наймéць, наємець
Нанимать, нанять, ся — наймáти, ся, ставáти (до кого), найняти, ся, стáти, понаймáти, ся
Наничь — навúворіт
Нанка, нанковый — китáйка, демикитóн; китáйковий, китайчáтий, демики-

то́новий
Наноситься — наноси́тися, проноси́тися
Наносный — 1) наносни́й, намивни́й; 2) зара́зний, заразли́вий
Наносъ — на́сип, кучугу́ра; напли́нок, наму́л
Наныривать, нанырнуть — напуриніти, напурну́ти (на що)
Нанырять, ся — напуриня́ти, ся
Нанѣжиться — наніжитися, напестува́тися
Нанюхать, ся — ви́нюхати, проню́хати; наню́хатися
Наняньчиться — наня́нькатися, напа́нькатися
Наобумъ — навмання́, навманьки́, навмання́кі
Наоборотъ — навпаки́, навспа́к, навідворіт, навпроти́
Насткосъ — навкі́сь і д. **Вкосъ**
Наотмашь — наві́длів, наві́дліг, наві́длі, нао́длів, навідма́х
Наотрѣзъ — наві́дріз, тве́рдо, рішу́чо
Наохаться — нао́хкатися
Наохотиться — наполюва́тися
Наохривать, наохрить — наво́хрювати, навохри́ти
Нападаніе — напада́ння
Нападать, напасть — 1) напада́ти, накида́тися, на́пасти, наки́нутися, наско́чити; 2) нахо́дити, напада́ти, найти́, напа́сти; 3) утиска́ти (кого), насіда́ти (на кого), насі́сти (на кого); 4) допада́тися, напуска́тися, накида́тися, допа́стися, наки́нутися
Напа́дать — напа́дати, понапада́ти
Нападеніе — на́пад
Нападки — напа́сть, пеня́
Нападчивость — напа́сливість
Нападчивый — на́пасливий
Нападчикъ, ца — напа́сник, ця
Напази́ть — нажолоби́ти
Напаивать, напаять — на(при)лютовувати, на(при)лютува́ти
Напаивать, напоить — напо́ювати, напува́ти, упоїти, напоїти, понапува́ти
Напайка — налютува́ння
Напакостить, напакостничать — нака́постити, напа́костити, нашко́дити, наробити шко́ди, ка́пости
Напалзывать, наползти — нала́зити, налі́зти, понала́зити
Нападокъ — 1) напа́льок (у рукавиці); 2) ру́чка
Напамятывать — нага́дувати, згадувати
Напаривать, напарить, ся — напа́рювати, розпа́рювати, на(рос)па́рити, ся
Напорье — све́рдло, све́рдел
Напасать, напасти, сь — 1) напаса́ти, напа́сти, ся; 2) запаса́ти, припаса́ти, назапаса́ти, при(за)пасти́
Напасть — на́пасть, пеня́, ха́лепа, наха́ба
Напа́сть — д. **Нападать**. — **Н. на слѣдъ** — натра́пити на слід
Напахать, напахивать, ся — наора́ти, нао́рювати, ся, понао́рювати (плугом), нара́дити, нара́лювати, ся, понара́лювати (ралом)
Напа́лтать — назбива́ти, сколоти́ти ма́сла
Напачкать — 1) накаля́ти, нама́зати, напаску́дити; 2) (про писання, малювання) — наля́пати, нама́зати, наба́зграти
Напекать, напечь — напіка́ти, напекти́, понапіка́ти
Наперво — впе́рше, спе́ршу. — **Сперва наперво** — наса́мпере́д, попере́д усього
Напереди — попе́реду, спе́реду
Нанередъ — напере́д, проперед
Наперекоръ — наперекір, насу́проти, всу́пор, навпі́к
Наперерывъ — напереб́ій, навви́передки, один попере́д друго́го
Наперерѣзъ — навпере́йми, напереріз
Напереть, напирать, ся — напе́рти, нати́снути, напира́ти, нати́скувати, ся
Напернпкъ — напі́рник, пірни́к, на́сипка
Наперсникъ, ца — ві́рник, ця
Наперсный — напе́рсний, нагру́дний
Напёрстокъ — напе́рсток
Напёрсточный — напе́рстковий
Напестрить, напещрять — напістри́ти, напістря́ти
Напечатать — надрукува́ти, напеча́тати
Напечатлѣвать, ся, напечатлѣть, ся — вкореня́ти, вкорени́ти, ся, вража́ти, врази́ти, врі́зуватися, врі́затися. — **Напечатлѣлось въ памяти** — врі́залося, вби́лося в па́м'ять
Напивать, напить — напива́ти, напи́ти
Напиваться, напиться — напива́тися, упива́тися, напи́тися, упи́тися, понапива́тися, попи́тися
Напиливать, напилить — напи́лювати, напиля́ти, напили́ти, понапи́лювати
Напилокъ — терпу́г, терпужо́к, пильни́к, підпи́лок, (великий) — ра́шпіль
Напилочный — терпуго́вий
Напироваться — набенкетува́тися, убенкетува́тися, нагуля́тися, набалюва́тися
Написать, ся — написа́ти, ся, понапи́сувати
Напитать, напитывать, ся — 1) нагодува́ти, накорми́ти, нагодо́вувати, нако́рмлюзати; 2) наї́стися, наїда́тися; 3) намочи́ти, намо́чувати; втягти́, натягти́, набра́ти (в себе), втяга́ти, вбира́ти, набира́ти, ся
Напитокъ — напі́й, питво́, пиття́, тру́нок. — **Волшебный н.** — дання́
Напиточный — напо́євий, трункови́й
Напихать, напихивать, ся — напха́ти, набга́ти, нати́скати напиха́ти, ся і т. д., понапиха́ти і т. д.
Напичкать — напха́ти, напакува́ти
Напичкаться — напха́тися, натрі́скатися, нало́патися
Наплавить, наплавливать, наплавлять, ся — 1) спла́вити, нагна́ти, сплавля́ти, наганя́ти, ся; 2) натопи́ти, нато́плювати, ся
Наплавной — наплавни́й. — **Н. мость** — пливу́чий, наплавни́й, живи́й міст
Наплавъ — 1) напла́в. — **Идти наплавомъ** — пливти́ з розго́ну (коли перестають гребти веслами); 2) попла́в, по́пла-

вецъ; 3) рос. Potamogeton — куши́р, куші́р, кушу́р
Наплакать, ся — напла́кати, ся, ви́плакати о́чі
Напластать — нарі́зати, накра́яти (платами)
Напластовать, напластовывать — накла́сти, наклада́ти (рядами, шарами)
Наплевать, наплёвывать — наплюва́ти, напльо́вувати, ся, понапльо́вувати
Наплёкій — різнома́стий, пері́стий (а саме: білий, з сизим плечем, про птиць)
Наплескать, наплескивать, ся — наплю́скати, нахлю́пати, наплю́скувати, нахлю́пувати, ся
Наплески — бри́зки, плю́скання
Наплесть, наплетать — наплести́, наплі́та́ти, понаплі́та́ти
Наплодить — наплоди́ти, народи́ти, понапло́жувати
Наплоить — набрижжи́ти
Наплутаться — поблука́ти, наблука́тись, наблуди́тись
Наплутовать — нашахрува́ти
Наплывать, наплыть — напливати, напли́сти́, напливти́
Наплывной — напливни́й
Наплывъ — 1) на́плив, плав; 2) ґу́ля на де́реві
Наплеснѣвѣлый — плі́снявий, ц(ь)вілий
Наплющить — наплющити, понаплющувати
Наплясать, ся — 1) натанцюва́ти, ся; 2) ви́танцювати, затанцюва́ти
Наповалъ — ло́ском, по́котом, відра́зу
Напоганить — напога́нити, напаску́дити
Напогребица — погребни́к
На подобіе — на взір, взо́ром, на мані́р, на зразо́к, поді́бно, так я́к, на́че, нена́че
Наподрядъ — на оди́н взір, на підбі́р, на оди́н зразо́к
Наподряжать, наподрядить — найма́ти, понайма́ти
Наподхватъ — хватко́м, швидко, ху́тко
Напойка — по́нюх, понюшка
Наполнять, наполнить, ся — наповня́ти, сповня́ти, напо́внити, ся і т. д., повиповня́ти, посповня́ти
Наполокъ — поли́ця (у плузі)
Наполоть — наполо́ти
Наполье — лани́, поля́
Напольный — 1) середпо́(і)льний; 2) напо́(і)льний
Напомадить, напомаживать — напома́дити, пома́дити, намасти́ти, (дуже) — наяло́зити
Напоминаніе — нага́дування
Напоминатель, ница — нага́дчик, ця
Напоминать, напомнить, ся — нага́дувати, прига́дувати, нагада́ти, ся, пригада́ти
Напорливость — насти́рні́сть, нала́зливість
Напорливый — насти́рний, нала́зливий
Напорный — нава́льни́й
Напорожнѣ — впорожні́, порожне́м, порожняко́м
Напортить — напсува́ти, нашко́дити
Напоръ — на́тиск, напира́ння, нава́льність
Напослѣди, напослѣдокъ — д. **Наконецъ**
Напослѣдяхъ — вкінці, при кінці, напри́кінці, (про вагітну жінку) — на зносі
Напотѣлый — спітні́лий
Напотѣть, ся — спітні́ти, (працюючи) — упрі́ти, (про вікна) — змокрі́ти
Направка — го́стрення, наго́стрення (бри́тви)
Направить, направлять, ся — 1) напра́вити, навести́, наверну́ти, спра́вити, накерува́ти, напрова́дити, направля́ти, наво́дити, наверта́ти, справля́ти, напрова́жувати, ся; 2) нала́годити, спра́вити, наладнува́ти, нарихтува́ти, нала́гожувати, ся і т. д. 3) нагостри́ти, наго́стрювати, ся; 4) напути́ти, навести́, наво́дити на ро́зум
Направленіе — на́прям, на́пря́мок; прямува́ння, простува́ння; напра́ва, керу́нок
Направо — напра́во, право́руч
Напраслица — дарми́ця, на́пасть, нападня́, пеня́
Напрасный, но — 1) ма́рний, но, даре́мний, но, дарма́, шкода́; 2) несправедли́вий, во, безневи́нний, но. — **Напрасно потерять** — змарнува́ти
Напрашивать, напросить — 1) напро́шу(сю)вати, напроси́ти; 2) наклика́ти, ззива́ти, накли́кати, наззива́ти, назва́ти, понаклика́ти, поназзива́ти
Напрашиваться, напроситься — напро́хуватися, набива́тися, напроси́тися
Напредь — пе́рше, перш, спе́ршу, до сього
Напримѣръ — напри́клад, примі́ром, напри́від, як о́сь
Напробоваться — накуштува́тися, насмакува́тися
Напроказить, напроказничать — надурі́ти, натвори́ти, нако́їти, набро́їти
Напрокатъ — внаєм
Напролётъ — на́скрізь, нави́літ
Напроломъ — пробо́єм
Напропалую — до загину, на всі заста́вки
Напророчить — напророкува́ти, навіщува́ти, (ворожінням) — наворожи́ти, (про зозулю) — накува́ти
Напротивъ — 1) су́проти, су́противно, про́ти, напро́ти, про́сто; 2) навпаки́, навспа́к
Напруживать, напружить — напру́жувати, напру́жити, нату́жувати, нату́жити
Напрыгать — достриба́тися
Напрыгаться — настриба́тися, наплі́гатися, наскака́тися
Напрыгивать, напрыгнуть — настри́бувати, наплі́гувати, настрибну́ти, наплигну́ти, наска́кувати, наско́чити
Напрыскать, напрыскивать — набри́з(ь)кати, набри́з(ь)кувати
Напрыскъ — накрапа́ння
Напрѣвать, напрѣть — напріва́ти, напрі́ти
Напрѣль — ц(ь)віль
Напрягать, напречь, ся — напру́жувати, напру́жити, нату́жувати, нату́жити, напина́ти, ся. — **Напрягать силы** — напру́жувати си́ли

Напрядать, напрясть, ся — напряда́ти, напря́сти, ся
Напряженіе, напряженность — напру́ження, напру́га, нату́га, напру́женість
Напряженный, но — напру́жений, но, напру́гий, напру́го, на́пругом
Напрямикъ, напрямки — пря́мо, про́сто, прямце́м, навпросте́ць, наопрошки́, навпрошки́
Напрятать, напрятывать, ся — нахова́ти, нахо́вувати, ся, понахо́вувати
Напугать — наляка́ти, наполо́хати, настраха́ти, настраши́ти, завда́ти ля́ку, жа́ху, нагна́ти страху́, хо́лоду
Напугаться — наляка́тися, переляка́тися, переполо́хатися. — **Напуганный** — ля́каний, наля́каний, поло́ханий, переполо́ханий
Напудрить, ся — напороши́ти, наборошни́ти, ся
Напускать, напустить, ся — напуска́ти, напусти́ти ся. — **Напускать, напустить собакъ** — спуска́ти, спусти́ти соба́к. — **Напускать на себя дурь** — удава́ти з се́бе ду́рня, ду́рника стро́їти. — **Напускаться на что, на кого** — допада́тися (до чого), накида́тися (на що або на кого), напада́тися (на кого)
Напускной — напускни́й
Напускъ — 1) на́пуск, на́пад; 2) спуск, спуска́ння (напр. собак з ланцуха́)
Напустословить — намоло́ти, наплести́, наверзти́, наторо́чити дурни́ці, напустосло́вити
Напутать, напутывать — наплу́тати, наплу́тувати
Напутствовать — 1) виряжа́ти, виправля́ти; напучати, напу́чувати, напути́ти; 2) запричасти́ти (перед смертю)
Напухать, напухнуть — напуха́ти, обпуха́ти, напу́хнути, обпу́хнути
Напухлость — о́пух, пу́хлина, пухля́тина
Напучивать, напучить, ся — надима́ти, здима́ти, наду́ти, зду́ти, ся, набубня́віти
Напыливать, напылить, ся — напоро́шувати, наку́рювати, напороши́ти, накури́ти, ся
Напыльникъ — че́люсти (у печі)
Напыривать, напырять — напиха́ти, насува́ти, напха́ти, насо́вати
Напыщать — напу́жувати, напу́шувати, надима́ти
Напыщаться — пиша́тися, бундю́читися, пиндю́читися, инди́читися, чва́нитися, ки́рпу дра́ти, гну́ти і д. **Кичиться**
Напыщенный, но — напу́жений, великова́жний, пиха́тий, пи́шний, но, чванли́вий, во, чванькува́тий, (про склад мови) — пиха́тий, висо́ким шти́лем
Напѣваніе — нас(ь)пі́вування
Напѣвать, напѣть, ся — нас(ь)пі́вувати, нас(ь)піва́ти, ся
Напѣвный — с(ь)пі́вний, вис(ь)півни́й
Напѣвъ — с(ь)пів, ви́с(ь)пів, го́лос
Напѣнивать, напѣнить — напі́нювати, збива́ти пі́ну, напі́нити, збити пі́ну
Напяливать, напялить, ся — нап'я́лювати, напина́ти, натяга́ти, нацу́плювати, ся, нап'я́лити, напну́ти, натягти́, нацу́пити, ся
Напятить, напячивать, ся — накоти́ти, насу́нути, нако́чувати, насува́ти, ся
Наработать, нарабатывать, ся — 1) нароби́ти, наро́блювати, ся, понаро́блювати; 2) заро́би́ти, запрацюва́ти, заробля́ти, запрацьо́вувати; 3) наро́битися, напрацюва́тися
Наравнѣ — на́рівні, врі́вень, врі́вні, рі́вно, по́рівно
Нарадовать, ся — наті́шити, ся, навтіша́ти, ся
Наraждать, народить, ся — наро́джувати, народи́ти, ся, напло́джувати, наплоди́ти, ся, привести́
Наразумить, наразумливать, ся — на ро́зум навести́, наво́дити, напути́ти, напу́чувати, ся
Наранивать, наронять, ся — розгу́блювати, розгуби́ти, ся, порозгу́блювати, ся
Нараспашку — наро́зхріст, нароспа́шку, на́стіж, не застібну́вшись
Нарастать, нарости — нароста́ти, нарости́
Нарастить, наращать, ся — зрости́ти, ви́ростити, розвести́, зроща́ти, вироща́ти, розво́дити, ся
Нарвалъ (зоол.) — зубо́ріг, Monodon monoceros
Нардъ (росл.) — нард, Nardus
Нарвать — нарва́ти
Нарваться — нахопи́тися, наско́чити, наразі́тися (на що), здобу́тися (чого)
Нардѣвать, нардѣть — достига́ти, висто́юватися, дости́гнути, ви́стоятися
Нареканіе — нарі́ка́ння, ре́мство
Нарекать, наречь, ся — 1) назива́ти, іменува́ти, назва́ти, найменува́ти, ся; 2) нарі́ка́ти, ре́мствувати
Нарисовать, нарисовывать, ся — (пензлем) намалюва́ти, намальо́вувати, ся, (погано) — нама́зати, наля́пати, наяло́зити, (мов квачем) — наквацюва́ти, (пером) — написа́ти
Нарицательный — іменни́й, на́званий; (грам.) — **Имя н.** — іме́нник рядови́й
Наркотикъ (хем.) — наркоти́на
Наркотическій — наркоти́чний, дурма́нючий
Народникъ — народо́вець, народолю́бець
Народничество — народо́вство, народолю́бство
Народно — лю́дно, велелю́дно, ми́рно
Народность — наро́дність
Народный — наро́дний, наро́дній, посполи́тий
Народовѣдѣніе — народозна́вство
Народодержавіе — народопра́вство
Народонаселеніе — лю́дність, насе́лення
Народъ — наро́д, на́рід (р. наро́ду), люд. — **Простой народъ** — просто́люд, посполи́ті, поспі́льство, посполи́тство

Нарожденіе — нарóдження. — **Н. мѣсяца** — почáток молодикá, новáк
Нарознь — нáрізно, різно, пóрізно, осóбо
Нарóстовать (про курей) — сокотáти, (про риб) — тéртися
Нарость — нáріст, нáрість, нáростень, нáросля, гýля, ґýля, ґурґýля, морґýля
Нарочитый, то — знáчний, но, велúкий, чималúй, ло, видатнúй, дýже, багáто
Нарочный, но — умúсний, не, навмúсний, не
Нарочный — гінéць, післанéць, нáрошний
Нарта — санкú (на собáк у східнім Сибіру)
Нартутить — натéрти живúм сріблом
Нарубать, нарубить — нарубáти, (трохи) — врубáти, урубáти
Нарубка — 1) нарýбування, рубáння; 2) зáрубка, карб, карбéць, карбіж
Нарубливать, ся — нарýбувати, ся
Нарубной — надрýбаний, карбóваний
Наругать, ся — 1) налáяти, ся; 2) нас(ь)міятися, наглумúтися
Наружно — з вúду, позверхóвно, з'окóла, звéрху; здається
Наружность — звéрхність, позверхóвність, окóло, покáзність; вúгляд, взір, пóзір, облúччя
Наружный — звéрхній, позверхóвний, околúшній, надвірний
Наружу — 1) на окóло, знадвóру; 2) на вéрх, на пóверх
Нарукавникъ — нарукáвник
Нарумянивать, нарумянить, ся — нарум'янювати, нарум'янити, ся
Наручни — кайданú, залíза, пýто (на руки)
Нарушать, нарушить — (на)порушáти, порýшувати, (на)порешити (спокій); ламáти, зламáти (слово, право, віру, закон, прúсягу)
Нарушеніе — порýшення, нарýшения; ламáння, зламáння
Нарушитель, ница — порушúтель, ка, нарушúтель; зламáч
Нарциссовый — нарцúсовий
Нарциссъ (росл.) — нарцúс, Narcissus
Нары — піл (р. полá і пóлу), (що зверху полу) — надпільний
Нарывать, нарвать, ся — наривáти, нарвáти, ся
Нарывать, нарыть — накóпувати, наривáти, накопáти, нарúти
Нарываніе — наривáння
Нарывной — витяжнúй
Нарывный — пухúровий, болячковий
Нарывъ — пухúрь, болячка, вéред, чиряк; (що прорвав) — нúриця, (під пахвою) — сýче вим'я
Нарыльникъ — каганéць
Нарыскаться — набігатися, нагасáтися, попобігати, попогасáти, попоганяти
Нарѣдкость — рідко, колú не колú, рідко колú, дýже рідко; як рідко колú, на дúво
Нарѣзать, нарѣзывать — нáрізати, накрáяти; нарізáти, нарізувати, накрáювати
Нарѣзвиться — нагулятися, напустувáти, ся, нажирувáтися
Нарѣзка — 1) нарізування; 2) нáрізка, зáрубка, карб, карбéць; 3) нарізка, рóзмір ґрунтів
Нарѣзной — нарізнúй, карбóваний
Нарѣчіе — 1) нарíчча, вимóва, говірка, діалєкт; 2) (грам.) — прислíвник, приглагóлля
Нарюмиться — нарюмати, нарюмсатися
Нарядить, ся, наряжать, ся — 1) зрядúти, наказáти, вúзначити, настановúти, зряжáти, накáзувати, визначáти, настановляти, ся (напр. на роботу); 2) убрáти, ся, вúрядити, ся, прибрáти, ся, вúстроїти, ся, причепýрити, ся, убирáти, ся, виряжáти, ся, стрóїти, ся, вистрóювати, ся, прибирáти, ся, чепýрити, ся
Нарядность — ошáтність, шáтність, вистрíйність
Нарядный, но — 1) ошáтний, вистрíйний, шáтний, одягнúй, одіжнúй, чепурнúй, но; 2) вúзначений, накáзаний
Наряду — рядом, пóряд, врівні; рівно, однáково
Нарядчикъ — отáман, осаýла (що зряжає людей на роботу), пригíнчий (що збирає людей на роботу)
Нарядъ — 1) нарядд, накáз, рóсказ, визнáчення; 2) убір, убрáння, стрій, (дуже коштовний) — шáти
Наряженный — убрáний, вúряжений, одягнений
Насадить, насаждать — 1) насадúти, посадúти, насáжувати, понасáжувати; 2) завестú, запровáдити, завóдити, увóдити, запровáжу(джу)вати; 3) (у кравців) — нашúти, пришúти, нашивáти, пришивáти, понашивáти
Насадка — насáдження
Насажденіе — сáдження
Насаливать, насалить, ся — насáлювати, насмальцьóвувати, наялóзювати, нашмарóвувати, насáлити, ся і т. д.
Насандалить — накрасúти бразолією
Насаривать, насорить, ся — 1) натрýшувати, натрусúти, ся; 2) нас(ь)мічувати, напорóшувати, нас(ь)мітúти, напорошúти, ся, понас(ь)мічувати, понас(ь)мітювати
Насасывать, насосать, ся — натягáти, натягтú, ся, (ротом) — насисáти, насмóктувати, нассáти, насмоктáти, ся
Насахаривать, насахарить, ся — цукрувáти, нацукрóвувати насолóжувати, нацукрувáти, насолодúти, ся
Насберечь — наховáти, зберегтú
Насбирать — назбирáти
Насверливать, насверлить, ся — насвéрдлювати, навірчувати (свердлом), насвердлúти, навертіти, ся
Насвистаться — насвистíтися
Насвистывать — висвúстувати
Населеніе — 1) осéлення, засéлення, залюднення; 2) людність, насéлення

Населенность — насе́леність, гу́стість лю́дности
Населить, населять, ся — осели́ти, засели́ти, залюдни́ти, осади́ти, оселя́ти, залюдня́ти, оса́жувати, ся, позасе́лювати, позалю́днювати
Насердка — злі́сть, злоба́
Насидъ — за́родок. — **Яйцо съ насидомъ** — заро́джене яйце́
Насидѣть, насиживать, ся — 1) накури́ти, ви́курити, ви́гнати, на(ви)ку́рювати, виганя́ти, ся (про горі́лку); 2) ви́сидіти, виси́джувати; 3) наси́діти, наси́жувати
Насидѣть, ся — наси́дітися
Насиливаться, насилиться — силкува́тися, намага́тися, посилкува́тися, намогти́ся, змогти́ся
Насиліе — си́лування, наси́льство, ґвалт, си́ла, принýка, при́мус
Насиловать — си́лувати, нево́лити, ґвалтува́ти, приму́шувати, примуша́ти
Насилу — ле́две, наси́лу
Насильничать — д. **Насиловать**
Насильно — наси́льно, си́лою, силомі́ць, силомі́ццю, живоси́лом, ґва́лтом, нахра́пом
Насильный — наси́льний, си́луваний, знево́лений
Насильственный, но — ґвалто́вний, поневі́льний, не, но і д. **Насильно.** — **Насильственная смерть** — не своя́ смерть
Насинивать, насинить, ся — сини́ти, наси́нювати, насини́ти, ся
Наскабливать, наскоблить ся — 1) наскріба́ти, наскрома́жу(джу)вати, наскребти́, наскрома́дити, ся; 2) настру́гувати, настругати, ся
Насказать, насказывать, ся — наказа́ти, наговори́ти, набала́кати, нака́зувати, набала́кувати, наговорю́вати
Наскакать, наскакивать — наско́чити, нахопи́тися, наско́кувати, нахо́плюватися
Наскать — насука́ти
Наскверннть — напаску́дити, напога́нити
Насквернословить — налихосло́вити
Насквозь — на́скрізь, нави́літ
Наскепать — наколо́ти, наскі́пати
Наскитаться — натиня́тися, наблука́тися, наве́штатися, попотиня́тися, поблука́ти, попове́штатися
Наскорбить — накрохма́лити
Наскорблый — зашкару́блий
Наскорбнуть — зашкару́бнути, зашкару́бти
Наскоро — нашвидку́, швидкома́, на швидку ру́ку, хватко́м, ха́пки, хапко́м, по́хапки, по́хапцем. — **Скоро наскоро** — як найшви́дче, як найскорі́ше
Наскочить — наско́чити. — **Н. на бѣду** — нахопи́тися на ли́хо
Наскребать, наскресть, ся — наскріба́ти, наскрома́жувати, наскребти́, наскрома́дити, ся
Наскрипѣть, ся — наскрипі́ти, нарипі́ти, ся
Наскучать, наскучить — набрида́ти, обрида́ти, надокуча́ти, набри́днути, обри́днути, надоку́чити

Наславить — 1) ви́славити, (колядуванням, щедруванням) — ви́колядувати, ви́щедрувати, заколядува́ти, защедрува́ти; 2) осла́вити (кого), пусти́ти сла́ву, погові́р (про кого)
Насладить, наслаждать, ся — осолоди́ти, ся, всолоди́ти, ся; наті́шитися, зазна́ти роско́шів, ті́шитися, роскошува́ти, зазнава́ти роско́шів. — **Насладиться жизнью, любовью, ѣдою** — нажи́тися, накоха́тися, насмакува́тися
Наслажденіе — осоло́да, утіха, втіха, ро́скіш, лю́бість. — **Пользоваться н-ми** — заживати роско́шів
Насластить, наслащивать — насолоди́ти, підсолоди́ти, підсоло́жувати
Наслинивать, наслинить, ся — насли́нювати, насли́нити, ся
Наслоеніе — напластува́ння, наве́рстування
Наслоить — налистува́ти
Наслоняться — наве́штатися, натиня́тися, посновиґа́ти
Наслудь — полі́й (вода поверх льоду)
Наслужить — послужи́ти, наслужи́ти
Наслушаться, наслушиваться — наслу́хатися, наслуха́тися, наслу́хуватися
Наслышаться — наслу́хатися
Наслышка, у виразах: **«говорить по наслышкѣ, наслыхомъ»** — говори́ти з людсько́го поговору; **«пѣть, играть по наслышкѣ»** — з го́лосу с(ь)піва́ти, гра́ти
Наслѣдить — 1) натопта́ти; 2) натра́пити, напа́сти на слід, ви́слідити
Наслѣдіе — спа́док, спа́дки, спа́дщина, наслі́дство, (від давних предків) — пре́дківщина, (від діда) — діди́зна, ді́дівщина, (від баби) — баби́зна, (від батька) — ба́тьківщина, отці́вщина, (від матери) — матери́зна, (від брата) — братови́зна, браті́вщина, (після свекра або свекрухи) — свекрівщина
Наслѣдникъ, ца — наслі́дник, ця, насту́пник, ця, спадкоємець
Наслѣдный — наслідний
Наслѣдованіе — наслі́дування, наступа́ння, одіди́чення
Наслѣдовать — наслі́дувати, наступа́ти, бра́ти, взя́ти спа́док по ко́му, одіди́чувати, одіди́чити
Наслѣдственность — спадко́вість, діди́чність
Наслѣдственный — спадкови́й, наслі́дний, діди́чний
Наслѣдство — д. **Наслѣдіе**
Насмаливать, насмолить, ся — насмо́лювати, насмоли́ти
Насматриваться, насмотрѣться — надивля́тися, нагляда́тися, надиви́тися, нагляді́тися, наба́читися
Насмерть — до сме́рти
Насморкать — нашма́ркати, насяка́ти
Насморкъ — не́жить
Насмотрѣть — назо́рити, нагле́діти, нагляді́ти

Насмрадить — насмердіти
Насмѣхаться, насмѣяться — с(ь)міятися, нас(ь)міхатися, глузувати (з кого), глумитися (над ким), кепкувати, кпити (з кого), нас(ь)міятися, наглумитися, поглузувати, покепкувати, с(ь)міх собі з кого робити
Насмѣхъ — на с(ь)міх, на посміх, на глум
Насмѣшить — нас(ь)мішити
Насмѣшка — пос(ь)міх, глуз, глузування, глум, глумування, нас(ь)міхання, кепкування
Насмѣшливость — глузливість, глумливість
Насмѣшливый — нас(ь)мішкуватий, глумливий, глузливий
Насмѣшникъ —нас(ь)мішко, нас(ь)мішник, ця, кепкун, глузівник, ця
Насносѣ — на зносі, на днях
Насобирать — назбирати
Насовывать, насовать — насовувати, насувати, насунути
Насовѣтовать — нарадити, нараяти
Насодомить — наґвалтувати, нагаласувати
Насолить — 1) насолити; 2) допекти
Насолодить — насолодити
Насолодѣть — насолодіти
Насосъ — 1) смок, смоковик, водотяг, помпа; 2) насос, насоси (у коней)
Насосный — помповий, смоковий, водотяговий
Насочиться — наслезити
Насплетничать — наплести, наплескати
Наспѣть — наспіти, настигти, приспіти
Наспѣхъ — на швидку
Насрамить — ославити, осоромити
Насрамиться — осоромитися, набратися сорому
Наставать — наставати, наступати
Наставительный — повчаючий
Наставить, наставлять — 1) наставити, настановити, наставляти, настановляти, понастановляти, понаставляти; 2) наточити, наштукувати; 3) нав(у)чити, напутити, направити, нараяти, наказати, нав(у)чати, напучувати, направляти, нараювати, наказувати (кому що), призводити
Наставленіе — наука, на(у)вчання, направа, напучення, наказ, наказування
Наставникъ, ца — наставник, ця, учитель, ка, напутник, ця
Наставническій, чій — наставничий, учительський, навчительський
Наставной — приточений, наштукований
Настаиваніе — настоювання
Настаивать, настоять, ся — 1) настоювати, ся, натягати, ся, набиратися, настояти, ся, натягти, ся, набрати ся; 2) намагатися, доправлятися, налягати
Насталить — насталити
Настаніе — настання
Настегать — 1) нашмагати, настьобати; 2) настьобати, нафастригувати
Настежь — настіж, навстяж
Настигать, настичь — наздоганяти, наздогнати
Настилать, настлать, ся — стелити, мостити, настелити, намостити, ся, настелювати
Настилка — 1) настилання, мостіння; 2) мостовиння, стелина; 3) поміст (про міст)
Настирать, ся — naprати, ся
Настой, настойка — настойка, настоянка, настій, наливка
Настойчиво — притьмом, невідступно, уперто
Настойчивость — завзятість, невідступність, напосідливість
Настойчивый — завзятий, невідступний, напосідливий, настирний, упертий
Настольникъ — настільник, обрус, скатерка
Настольный — настільний
Настораживать — наставляти, насторожувати
Насторожѣ — на сторожі, на чеку
Насторонѣ — на чужині, на заробітках
Насторону — 1) набік; 2) на чужину, на заробітки
Настояніе — вимога, домагання
Настоятельность — нагла потреба
Настоятель — настоятель
Настоятельно — притьмом, пильно, нагле, пробі
Настоятельный — пильний, наглий. — **Н. необходимость** — пильна потреба
Настоящее — теперішність
Настоящій — 1) теперішній, сей, цей, отцей, сучасний. — **Теперь настоящая пора** — тепер саме час; 2) справжній, справдешній, правдивий, щирий, сущий, сутий, істий. — **Настоящее золото** — щире, суте золото
Настраивать, настроить, ся — 1) набудовувати, набудувати; 2) налажувати, настроювати, направляти, наладити, наладнувати, настроїти, направити, ся; 3) намовляти, намовити, наструнчити, настренчити
Настрочить — 1) настебнувати; 2) начеркати, настрочити
Настрашить, настращать, ся — налякати, ся, настрахати, настрашити ся, нагнати страху
Настригать, настричь — настригати, настригти
Настрогать, ся — настругати, ся
Настрого — як найстрогіше, як найсуворіше
Настроеніе — настрій
Настройка — строїння, ладнування
Настройщикъ, ца — стройник, ця, направник, ця
Настрѣлять, ся — настріляти, ся, набити
Настряпать, ся — наготувати, напорати, ся, накапарити, ся
Настудить, настуживать, ся — настудити, нахолодити, настужувати, нахолоджувати, ся
Наступательный, но — наступний, нападний, наступом, нападом; завойовничий, заборчий

Наступать, наступить — 1) наступа́ти, наступи́ти; 2) нападáти, наступа́ти, напа́сти, наступи́ти, руша́ти, ру́шити на ко́го; 3) настава́ти, наста́ти
Наступленіе — на́ступ, наступа́ння, на́пад
Настурцій, рос. Tropaeolum majus, Nasturtium Indicum L. — красо́ля, капуци́ни
Настъ — о́желедь, ожеле́диця, шуга́
Настыть, настынуть — настуди́тися, нахоло́нути
Настылый — находоділий
Настѣнный — насті́нний
Насудиться — насуди́тися, напозива́тися
Насуетиться — наметуши́тися, наклопота́тися
Насулить — наобіща́ти, наобіця́ти
Насупить, насупливать, ся — 1) насу́пити, ся, похму́рити, ся, насу́плювати, ся; 2) нахма́рити, ся, нахма́рювати, ся
Насупротивъ — напро́ти
Насурьмить — підмалюва́ти, накарува́ти
Насухо — до́суха, на су́хо
Насучивать, насучить — насукува́ти, насука́ти
Насучка — сука́ння, насу́кування
Насушивать, насушить — насу́шувати, насуши́ти, понасу́шувати
Насушка — насу́шування, сушíння
Насущный — насу́шний, насу́шник, щоде́нний
Насчитать, насчитывать — налічи́ти, нарахува́ти, начи́слити, налі́чувати, нарахо́вувати, начи́слювати
Насылка — насила́ння, напуска́ння
Насылать, наслать — насила́ти, насла́ти, понасила́ти
Насыпать, насыпать, ся — насипа́ти, наси́пати, ся, понасипа́ти, (з верхом) — ви́вершити
Насыпать, наспать, ся — досипа́ти, ся, досипля́ти, доспа́ти, ся
Насыпка — на́сипка, насипа́ння
Насыпной — насипни́й, наси́паний. —**Насыпная земля** — сипе́ць
Насыпъ — кіш (у млині)
Насыпь — на́сип, ви́спа, ви́сип
Насытить, насычивать — насити́ти, сити́ти
Насытить, насыщать, ся — 1) нагодува́ти, наси́тити, нагодо́вувати, сити́ти; 2) насити́ти, насища́ти, ся
Насыщеніе — на́сит, нагодува́ння, наси́чення
Насѣвать, насѣять, ся — насіва́ти, насіяти, ся, понасіва́ти
Насѣвъ — за́сів, ви́сів
Насѣда́ло — сідало
Насѣдать, насѣсть — насіда́ти, насі́сти
Насѣдка — квочка
Насѣдкинъ — квóччин
Насѣдовать — сидіти на я́йцях
Насѣдъ — за́родок— **Яйцо съ насѣдомъ** — заси́джене, заро́джене яйце́
Насѣка — 1) за́руб, за́рубка, карб; 2) оска́рд, оска́рда (молоток, що набивають ним млинове каміння)
Насѣкать, насѣчь — 1) насіка́ти, насікти́; 2) зару́бувати, нацю́пувати, карбува́ти, заруба́ти, нацю́кати, накарбува́ти
Насѣкомое, Insectum — кома́ха, (здр.) — кома́шка, ку́зка, (здр.) — ку́зочка
Нясѣкомоядный — комахої́дний, комахої́д
Насѣривать, насѣрить — сіркува́ти, насіркува́ти
Насѣстокъ, насѣстъ — сідало
Насѣчка — 1) насіка́ння, нару́бування; 2) д. **Насѣка 1**
Натаивать, натаять — нато́плюватися, натопи́тися
Наталкивать, натолкнуть — наштóвхувати, -хну́ти, -ся, нади́бувати, нади́бати, натра́плювати, натра́пити
Натанцоваться — натанцюва́тися
Натапливать, натопить, ся — 1) напа́лювати, напали́ти, ся; 2) нато́плювати, натопи́ти
Натаптывать, натоптать, ся — нато́птувати, натопта́ти, ся
Натаскать, ся — наволокти́, натягти́, нацу́пити, ся
Натачивать, наточить — нато́чувати, наточи́ти, наго́стрювати, нагостри́ти
Натаять — ната́нути
Натвердить, натверживать — наказа́ти, вби́ти, втовкма́чити в го́лову, нака́зувати, вбива́ти, втовкма́чувати в го́лову
Натворить — 1) розчини́ти, вчини́ти, заміси́ти; 2) натвори́ти, наробúти, нако́їти
Натекать, натечь — 1) наздоганя́ти, наздогна́ти; 2) натіка́ти, набіга́ти, налива́тися, натекта́, набі́гти, нали́тися
Натёклый — нате́клий
Натёкъ — на́плив води́
Натеребить, натеребливать, ся — насми́кати, насми́кувати, ся, натереби́ти
Натереть, натирать, ся — 1) нате́рти, натира́ти, ся. — **Н. ссадину** — наму́ляти, нашму́гляти, нашмо́ргати; 2) нате́ртися, навчи́тися, наби́ти руку
Натерпѣться — нате́рпітися, набідува́тися, нагорюва́тися, набра́тися горя, біди́, ли́ха
Натесать, натёсывать, ся — натеса́ти, наті́сувати, ся
Натиратель — натира́ч
Натирка — натира́ння
Натискать, натискивать, ся — 1) натисну́ти, нати́скувати, ся; 2) напха́ти, набга́ти, напакува́ти
Натискъ — на́тиск, на́товп
Наткать — натка́ти, ви́ткати
Наткнуть, натыкать, натыка́ть, ся — 1) настроми́ти, нати́кати, настромля́ти, настро́млювати, натика́ти, ся; 2) наткну́тися, нахопи́тися, (на що гостре) — напоро́тися, наразúтися
Натолкаться — натовкти́ся
Натолочь — натовкти́, натовкма́чити
Натомить, ся — натоми́ти, намори́ти, ся
Натолпиться — натисну́тися
Натопать, ся — нату́пати, ся, натупоті́ти

Наторговать, ся — наторгувáти, накрамарювáти, нагандлювáти, ся
Натормошить — насіпати, натермосáти
Натосковаться — натужи́тися, нажури́тися
Натощакъ — нáтще сéрце, нáтще
Натравить, натравливать — 1) налови́ти, налóвлювати (собаками); 2) нацькувáти, нацькóвувати
Натравливаніе — цькувáння, нацькóвування
Натрепать — натіпáти
Натрескаться — натріскатися, нажéртися, напéртися
Натреснуть, ся — надтріснути, ся
Натрещать — 1) натріщáти, натріскотá(і)ти, наторохтіти; 2) наторóчити, нацвéнькати, наторохтіти
Натрій — сóлець, нáтр
Натрубить — натруби́ти, насурми́ти. — **Натрубить въ уши** — натýркати
Натрудиться — напрацювáтися, нароби́тися
Натруси́ть, ся — натруси́ти, ся
Натруска — 1) нáтрус; 2) ладівни́ця, порохівни́ця
Натрясать, натрясти, сь — 1) натрýшувати, натрýсювати, натруси́ти, ся, понатрусювати; 2) натрясти́, ся
Натуга — натýга, напрýга
Натуживать, натужить, ся — напрýжувати, напинáти, натýжувати, ся
Натужи́ться — натужи́тися, нажури́тися
Натузить — надавáти стусанів
Натура — 1) натýра, прирóда; 2) вдáча
Натурализація — натуралізáція, унприрóднення
Натурализоваться — натуралізувáтися, уприродни́тися
Натуралистъ — прирóдник, природознáвець
Натуральность — прирóдність, натурáльність
Натуральный — прирóдний, натурáльний
Натурщикъ, ца — живовзір
Натушевать, натушевывать — натушувáти, натушóвувати
Натѣсниться — нати́снутися
Натѣшить, ся — на(по)тішити, ся
Натяга — натягáч (д. **Инструментъ**)
Натягивать, натянуть, ся — натягáти, напинáти, нацýплювати, натягти́, напнýти, нап'ясти́, нап'я́ти, нацýпити, ся
Натяженіе — нáтяг
Натяжка — 1) натягáння, напинáння, нацýплювання; 2) натя́жка
Натянуто — напрýжено, примýшено
Натянутость — напрýженість, примýшеність
Натянутый — напрýжений, примýшений
Натяпать, ся — 1) наямкувáти (наробити ямок в стіні, шоб краще пристали шпаруни); 2) д. **Нарубать**
Наугадъ — навгáд(ь), навманнá, навманякú
Науголокъ, наугольникъ — нарíжник
Наугольный — нарíжний
Наудалую — нащáстя, навманнá, наóсліп
Наудить — наýдити, налови́ти ýдкою
Наука — наýка
Науськать — нацькувáти, підштýрити, підцькувáти
Науськиваніе — цькувáння, під'ю́жування, нацькóвування
Науститель — напрáвник, намóвник
Наутёкъ — навтіки, навтікачá
Научать, научить, ся — на(у)вчáти, нав(у)чи́ти, ся
Научность — наукóвість
Научный — наукóвий
Наушникъ, ца — 1) шепоти́нник, ця, шептýн; 2) капелю́х, наýшник
Наушничать — нашíптувати, натýркувати
Наушничество — натýркування, шéпоти, нáшепти
Наущать — направля́ти, намовля́ти, наущáти
Наущеніе — напрáва, намóва, підмовля́ння, підштýрування
Нафабрить — нафабрувáти, нафарбувáти
Нафыркать, ся — напи́рхати, ся
Нафуфыриться — набундю́читися, напиндю́читися, наиндúчитися
Нахалъ, нахалка — нахáбник, ця, зухвáлець
Нахальничать — нахáбно, зухвáло повóдитись
Нахальный — нахáбний, налáзливий, зухвáлий
Нахальство — нахáбність, нахáба, нáхрап, зухвáльство
Нахаркать — нахáркати
Нахваливать, нахвалить, ся — вихвáлювати, вихваля́ти, розхвали́ти, ся, нахвали́тися
Нахвастать, ся — нахвáстати, ся, нахвали́тися
Нахватать, нахватывать — 1) нахапáти, нахóплювати, нахáпувати, понахóплювати; 2) нагáрбати, награбувáти
Нахвораться — нахорувáтися, наслабувáтися
Нахлебаться — насьóрбатися
Нахлестать, ся — 1) нахльóстати, настьóбати, нашмагáти, ся; 2) налигáтися, нахлю́щитися
Нахлобучка — нагінка
Нахлопать — наля́скати, наплéскати
Нахлопотаться — наклопотáтися, натýпкатися
Нахлынуть — 1) нари́нути, люнýти; 2) насýнути
Нахлѣбникъ, ца — годóванець, ка, похлíбець, столíвни́к, ця
Нахмуривать, нахмурить, ся — нахмýрювати, нахмýрити, ся
Нахныкаться — напхи́катися
Находить, ся — 1) знахóжувати, знахóдити, ся, бýти, пробувáти, перебувáти, обéртатись; 2) находи́тися, нашвéндятися, д. ще **Найти**
Находка — (з)нáхідка, (з)нáйда
Находчивость — спри́тність, зарáдливість
Находчивый — спри́тний, меткúй, зарáдливий
Находчикъ, ца — знахíдник, ця
Нахожденіе — 1) знахóдження, знáхід; 2) пробувáння, перебувáння, бýтність

Нахозяйничать — нахазяйнувáти, нагосподарювáти
Нахохивать, нахохлить, ся — настовбýрчувати, настовбýрчити, наїжити, ся, напýдритися
Нахохотаться — нареготáтися
Нахрамывать — шкандибáти трóшки, покýльгувати. — **Нахрапомъ** — силоміць
Нацарапать, нацарапывать, ся — надря́пати, нашкря́бати, надря́пувати, нашкря́бувати, ся
Національный — націонáльний
Нація — нáція, нáрід, нарóд
Нацѣдить, нацѣживать, ся — націди́ти, наточи́ти, вточи́ти, наці́жувати, натóчувати, ся
Нацѣливаніе — наці́лювання, націля́ння
Нацѣливать, нацѣлить, ся — ці́лити, наці́лювати, націля́ти, наці́лити, ся
Нацѣловаться — націлувáтися
Нацѣпить, нацѣплять, ся — начепи́ти, нач́іплювати, ся
Начавкать — напля́мкати, начмáкати, наця́мкати
Начало — 1) почáток, почи́н, почи́нок, зачи́н, зачáло, роспочáток. — **Начала** — почáтки. — **Въ началѣ** — спочáтку, на почáтку; 2) оснóва, ґрунт, засáда, підстáва; 3) почáтки, пéрші засáди (наýки)
Начальникъ, ца — начáльник, ця, старши́й, а
Начальническій — начáльницький
Начальный — початкóвий
Начальство — начáльство, старши́на, звéрхність (над чим)
Начальствованіе — начальникувáння, старшинувáння
Начальствовать — начальникувáти, старшинувáти, верховóдити
Начать, начинать, ся — почáти, ся, зачáти, ся, роспочáти, ся, стáти, взя́ти, ся, зайти́ся, починáти, ся, зачинáти, ся, роспочинáти, ся. — **Начать рѣчь** — (і)зня́ти річ
Начеканивать, начеканить — набивáти, наби́ти (монету)
Начервить, ся — начерви́ти, ся
Начернивать, начернить, ся — начéрнювати, начерни́ти, начорни́ти, поначорня́ти, ся
Начерно — на чóрно
Начерпывать, -пнуть — начéрпувати,-пнýти
Начертаніе — нáрис
Начертать, начертывать — накрéслити, накрéслювати, накресля́ти, нарисувáти, нарисóвувати; написáти, напи́сувати; нарі́зати, нарі́зувати
Начертательный — нарисóвий, нарисóвний
Начертить, начерчивать — нарисувáти, нарисóвувати, (циркулем) — нацирклювáти
Начесать, начёсывать — 1) начесáти, начі́сувати, поначі́сувати; 2) начýхати, начýхрати, поначýхувати
Начесть, начитывать, ся — налічи́ти, нарахувáти, налі́чувати, нарахóвувати, се, начи́слити, начи́слювати
Начёсъ — нáчіски́
Начетверо — начéтверо
Начётъ — начи́слення
Начинаніе — 1) почи́н, починáння; 2) зáмір
Начинатель, ница — починáтель, ка, починáльник, ця
Начинательный — починáльний
Начиночный — начинкóвий
Начинивать, начинить, ся — начиня́ти, напихáти, набивáти, начини́ти, напхáти, наби́ти, ся, поначиня́ти
Начинка — нáчинка, пóтрібка
Начисто — на чи́сто, цілкóм
Начитанность — начи́таність
Начитанный — начи́таний
Начитать, ся — ви́читати, начитáти, ся
Начудиться — надивувáтися
Нашалить, ся — напустувáти, ся
Нашаркать — начóвгати, нашýргати
Нашататься — наганя́тися, поповéштатися
Нашатырный — солом'я́ковий, салом'я́ковий. — **Н. спиртъ** — жигунéць
Нашатырь, Sal ammoniacum — солом'я́к, салом'я́к
Нашейникъ — оши́йник
Нашелушить — нашеретувáти (зерно в млині); налýскати, налýзати, налýщити, поналýскувати
Нашенскій — нáський
Нашёптываніе — нáшепти
Нашептать, нашёптывать — нашептáти, нашíптувати
Нашествіе — нáхід, нáпад, настýпство
Нашивать, нашить, ся — нашивáти, наши́ти, ся, понашивáти. — **Нашить заплату** — наши́ти лáтку, налатáти
Нáшивать — носи́ти
Нашивка — 1) нашивáння; 2) нáшивка, лямівка
Нашивной — наши́ваний, нашивни́й
Нашильникъ — наши́льник
Нашлёпать — наля́пати, ляпанців, пля́цків надавáти
Нашпиковать, ся — нашпиґувáти, ся
Нашпиливать, ся — пришпи́лювати, прикóлювати, ся
Наштопать — нацирувáти
Нашумѣть, ся — нагомоні́ти, ся, нашумі́ти, нагаласувáти, ся, наґвалтувáти, наробúти гáласу, бýчі, ґвáлту
Нашутить, ся — нажартувáти, ся
Нашъ — наш, нáський. — **Знай нашихъ** — óсьто ми! — **Наша взяла** — нáше звéрху
Нащекотать — налоскотáти
Нащёлкать, ся — 1) наля́скати, ся; 2) налýскати, налýщити
Нащелочить — назоли́ти
Нащепать — наколóти, наскі́пати
Нащипать, нащипывать — нащи(і)пáти, нащи́(і)пувати
Нащупать — намáцати, налáпати
Наѣдать, наѣсть — 1) накýсювати, накусáти; 2) наїдáти, наїсти (нáбір)
Наѣдаться, наѣсться — наїдáтися, наїстися

Наѣздить, наѣзживать — виїздити, об'їздити, виїзжувати, об'їзжувати, ся. — **Наѣзженная лошадь** — виїзжений кінь
Наѣздиться — наїздитися
Наѣздка — виїзжування, об'їзжування, уїзжáння
Наѣздникъ, ца — 1) верховéць, (стар.) — комóнник; 2) їздéць, гарцьовни́к, ця, гарцівни́к, ця
Наѣзднический — їздéцький, гарцівни́цький
Наѣздничество — їздéцтво, гарцівни́цтво
Наѣздничать — гарцювáти
Наѣздъ — наїзд, наїзд
Наѣзжать, наѣхать — наїзди́ти, наїхати
Наѣзжій — приїзжий
Наэкономить — наберегти́, приховáти, наекономи́ти
Наябедничать — наклепáти (на кого), обмóвити (кого)
Наяву — увіч, на-яві
Наяривать — витинáти, затинáти
Не — не, ні
Не только, но и — не то, а й, не то, що, а й
Неаккуратность — несправність, неретéльність, неакурáтність
Неаккуратный, но — несправний, но, неретéльний, но, неакурáтний, но
Небезвыгодный, но — небезкори́сний, не без кори́сти
Небезопасность — небезпéшність
Небезопасный, но — небезпéшний, но
Небезосновательность — небезпідстáвність
Небезосновательный, но — небезпідстáвний, но
Небезсильный — небезси́лий
Небéрежный — необерéжний
Небесный — небéсний
Неблаговоспитанность — неви́хованість, зле виховáння
Неблаговоспитанный — неви́хований, недóбре ви́хований, зле ви́хований, неодукóваний
Неблаговременность — невчáсність
Неблаговременный, но — невчáсний, но, не у свій час, не в дóбрий час
Неблагодарность — невдя́чність
Неблагодарный, но — невдя́чний, но, невдя́чливий, во
Неблагонадёжность — непéвність, неблагонаді́йність
Неблагонадёжный — непéвний, неблагонаді́йний
Неблагонамѣренность — недоброми́сність, зломи́сність; зла ду́мка
Неблагонамѣренный, но — недоброми́сний, зломи́сний, но
Неблагопристойность — непристóйність, негóжість
Неблагопристойный, но — непристóйний, но, негóжий, же
Неблагопріятность — несприя́тливість, непогідність, неслу́шність
Неблагоприятный, но — 1) несприя́тливий, непогóжий, непогідний, но, неслу́шний; 2) неласкáвий, во, неприхи́льний, но
Неблагоразуміе — нерозсу́дність, нерозвáжність, нерóзум
Неблагоразумный, но — нерозсу́дний, но, нерозвáжний, но
Неблагородство — неблагорóдність, нешляхéтність; підлість, ни́цість
Неблагородный — неблагорóдний, нешляхéтний; підлий, ни́ций
Неблагосклонность — неласкáвість, неприхи́льність
Неблагосклонный, но — неласкáвий, неприхи́льний, но
Нёбный — піднебінний
Небо — нéбо
Нёбо, palatum durum — піднебіння. — **Мягкое нёбо**, palatum mole — ви́лочки
Небожитель, -ница — небожи́тель, -ка
Небольшой — невели́кий, невели́чкий. — **Съ небольшимъ три года** — три рóки з чи́мсь. — **Дѣло за небольшимъ стало** — діло за мали́м стáло
Небосклонъ — крайнéбо; д. **Горизонтъ**
Небось — не бі́йсь, так
Небоязливый — небояз(ь)ки́й, небій
Небоязливость — безбóяз(ь)кість, с(ь)мі́ливість
Небреженіе, небрежность — недбáлість, недбáльство, недбайли́вість
Небрежливый, во, небрежный, но — недбáлий, ло, недбайли́вий, во; недбáйло, недбáйлиця
Небритый — негóлений
Небывалый — 1) небувáлий; 2) неподóбний
Небывальщина, небылица — небувáльщина, небили́ця
Небытіе — нéбут, небуття́
Небытность — небу́тність, непрису́тність
Небѣленый — небілений
Неважность — невáжність, незнáчність; дурни́ця
Неважный — 1) невáжний, незнáчний; 2) абиякий
Невдалекѣ — недалéко, недалéчко
Невдомекъ — невтямки́, не в догáд
Невещественный — нематерія́льний, нерічéвний
Невещественность — нематеріяльність, нерічéвність
Невзвидѣть свѣта — нестя́митись
Невзгода — пригóда, (здр.) — пригóдонька, злигодні, лихá годи́на
Невзирая — не вважáючи, не зважáючи, не ди́влячись, без óгляду
Невзлюбить — незлюби́ти, не подóбати
Невзначай — несподівано, зненáцька, ненарóком
Невзносъ — неплатіж, неви́плата
Невзрачный — непоказни́й, непози́рний, мізéрний, ми́ршавий
Невзрачность — непокáзність, мізéрність
Невзыскательный — невимóжний, невигáдливий, незабáгливий, прóстий
Невзыскательность — невимóжність, невигáдливість, прóстість
Невидаль, невидальщина — ди́во, дивови́жа. — **Что за невидаль** — отó не бáчили!
Невидимка (про чоловіка) — небáчний, (про річ) — невиди́мка

Невидимость — незри́мість, невиди́мість
Невидимый — незри́мий, невиди́мий
Невидный — непоказни́й, непозірний
Невинность — неви́нність, безви́нність, безпови́нність. — **Невинность потерять** (дівочу) — віно́к загуби́ти, згуби́ти
Невинный, но — неви́нний, но, безви́нний, безпови́нний, безневи́нний, невинувѝтий
Невкусный, но — несмаш(ч)ни́й, несма́шно
Невмѣняемость — неосу́дність, непритóмність
Невмѣняемый — неосу́дний, непритóмний, несамови́тий. — **Голодъ вора дѣлаетъ невмѣняемымъ** — гóлод злóдія неосу́дним рóбить
Невмѣстительный — неміскѝй, непаковни́й
Невниманіе, невнимательность — 1) неува́га, неува́жність, неува́жливість; 2) занедба́ння
Невнимательный, но — неува́жний, но, неува́жливий, во
Невнятность — невира́зність
Невнятный, но — невира́зний, но, нерозбірни́й, но. — **Говорить невнятно** — ми́мрити, хама́ркати, харама́ркати
Невовремя — невча́с, невча́сно, поневча́сі
Неводъ, неводокъ — не́від, (менший) — во́лок, во́лочо́к
Невозбранный — незаборо́нений, безборо́нний, ненака́заний
Невозвратный, но — безповоро́тний, но, неповоро́тний, но, без поворо́ту
Невоздержаніе, невоздержанность — нездéржливість, нестри́маність
Невоздержный — неспи́нний, нездéржливий, нестри́маний
Невоздѣланный, но — необро́блений, но
Невозможность — неспромо́га, неспромо́жність, незмо́га, неси́ла, неможли́вість
Невозможный, но — неможли́вий, неможли́во, не вільно, не спо́сіб
Невозмужалый, невозрастный — недоро́слий
Невознаградимый, мо — незапла́тний, невідпла́тний; невіджало́ваний, невідшкодо́ваний, но
Невознаградимость — неопла́тність, незапла́тність; невіджало́ваність, невідшкодо́ваність
Неволить, ся — нево́лити, си́лувати, ся, приму́шувати, змушувати, нужди́ти
Невольникъ, ца — нев(о́)ільни́к, ця, чка
Нево́льническій — неві(о́)льницький, невільничий
Невольничество — невільництво, нево́ля
Невольно — несамохіть, мимохіть, мимово́лі
Невольный — невільний
Неволя, неволюшка — нево́ля, нево́ленька; при́мус, прину́ка, си́лування
Невообразимость — нев'яви́мість, незбагненість, неспога́даність
Невообразимый, мо — нев'яви́мий, незбагне́ний, но, неспога́даний
Невпопадъ — не в ла́д, невлу́чно, не до ла́ду, не до шми́ги, невгара́зд
Невразумительность — незрозумі́лість, недотя́мливість
Невразумительный, но — незрозумі́лий, ло, недотя́мливий, недотя́мий
Невредимо — без ушко́ди
Невредимый — непошко́джений, неушко́джений
Невредный, но — невадли́вий, нешкідли́вий, во, незава́дний, но
Невтерпёжъ — корти́ть, невитрима́ння, приспічило; аж терпе́ць увірва́вся
Невыгода — невиго́да
Невыгодность — некори́сність
Невыгодный, но — некори́сний, непожи́точний, но, невиго́дний
Невыносимость — незно́сність
Невыносимый, мо — нестерпу́чий, че, незно́сний, но
Невыработанность — неви́робленість
Невыработанный — неви́роблений
Невыразимость — невимо́вність, несказа́ність
Невыразимый, мо — невимо́вний, несказа́ний, но
Невыразительный, но — невира́зний, но
Невыразительность — невира́зність
Невѣдомый, мо — невідо́мий, недовідо́мий, незна́ємий, невідо́мо, невість
Невѣдь — не зна́ть, не зна́ти, невідь
Невѣдѣніе — невідання
Невѣжда — не́ук, невіглас, нес(ь)відо́мець, те́мний
Невѣжа — нече́мний, нече́ма, негре́чний, незвича́йний, мугирь
Невѣжественный — те́мний, не́ук
Невѣжество — темно́та, не́уцтво
Невѣжливость — неввічли́вість, нече́мність
Невѣжливый, во — неввічли́вий, во, незвича́йний, нече́мний, но
Невѣріе — невір'я, невіра, невірство
Невѣрность — невірність, неправди́вість, хи́бність
Невѣрный — 1) невірний, невіра, недо́вірок; 2) невірний, неправди́вий, хи́бний. — **Невѣрная жена** — зрадли́ва жінка
Невѣроятный, но — неймовірний, неподо́бний, нечу́ваний, но
Невѣръ — не́вір, невіра, недо́вірок
Невѣсомость — невважи́мість, нева́го́вість
Невѣсомый — неважи́мий, нева́го́вий
Невѣста — 1) невіста, наречéна, молода́; 2) відда́нниця. — **У нея дочь невѣста** — у неї до́чка́ на порі, на відда́нні
Невѣстка — невістка, (здр.) — невістонька, невіхна, (особо): (синова жінка) — синова́, сини́ха, (бра́това) — братова́
Невѣсткинъ — невістчин, синово́ї, братово́ї, (кількох невісток) — невістча́ний
Невѣсть — не зна́ти, невідь, невідо́мо
Негарь — не́жир (торішня трава невипалена)
Негашеная известь — неперепа́лене вапно́
Негдѣ — нігде, ніде, нема́-де
Негласность — негла́сність, неприлю́дність
Негласный, но — негла́сний, но, неприлю́д-

ний, но
Неглижировать — нéхтувати, легковáжити
Негодникъ, ця — ледáщо, ледащúця, лáнець, лóбурь
Негодность — нездáтність, нікчéмність, непотрíбність
Негодный, но — 1) негодя́щий, негóжий, нездáтний, непутя́щий, непотрíбний, несудний, нікчéмний, но. — **Негодное** — нéгідь, непóтріб, пóкидь; 2) погáний, но, ледáчий, паскýдний, но
Негодованіе — рéмство, рéмствування, обýрення
Негодовать — рéмствувати, обýрюватися
Негодяй, ка — погáнець, погáнка, паскýдник, ця, паскýда
Негодяйничать — ледарювáти, дешпетувáти
Негораздо — негарáзд, недóбре, погáно
Негостепріимность — негостúнність
Негостепріимный — негостúнний, негостьовúтий
Неграмотность — неписьмéнність
Неграмотный, но — неписьмéнний, но
Неграціозный — неґраціóзний, незгрáбний
Негръ, негритянка — мýрин, мýринка, негр
Негритенокъ — муреня́, негреня́
Негритянскій — мýринський, нéгерський
Недалёко — недалéко, недалéчко
Недалекость — недалéкість
Недалёкій, недальній — 1) недалéкий; 2) недоýмкуватий, недоýмок, благéнький, плохéнький
Недальновидность — недалекогля́дність, короткогля́дність
Недальновидный — недалекогля́дний, короткогля́дний
Недаромъ — недармá, недáром, недарéмне
Недвижимостъ — нерухóмість, нерухóме добрó
Недвижимый, мо, недвижный, но — нерухóмий, мо, непорýшний, но, безрýхий
Недоборъ — недобíр
Недобитый — недóбиток
Недоброжелатель — незичлúвець, недоброзичлúвець
Недоброжелательный — незичлúвий, недоброзичлúвий
Недоброжелательство — нез(ж)ичлúвість, недоброзичлúвість
Недобросовѣстность — несумлíнність, недобросóвісність, несóвісність
Недобросовѣстный — несумлíнний, недобросóвісний, несóвісний
Недовидѣть — недобачáти
Недовольный — незадовóлений, невдовóлений
Недовольство — незадовóленість, рéмство
Недовыручка — недобíр, недовúручка
Недовѣріе — недовíрство, недовíр'я
Недовѣрчивость — неймовíрність
Недовѣрчивый — неймовíрний, невíрливий, недовíркуватий
Недовѣсить, недовѣшивать — недовáжити, недовáжувати
Недовѣсъ — недовáга, непóвна вагá
Недогадливость — недогáдливість
Недогадливый — недогáдливий, нетямкúй
Недоглядывать, недоглядѣть — недоглядáти, недодивля́тися, недогляді́ти, недодивúтися
Недодача — недодáння
Недодѣлка — недорóблення
Недозволенный — недозвóлений, заборóнений
Недозрѣвать, -рѣть — недоспівáти, -піти, недійти
Недозрѣлость — недоспíлість, недостúглість
Недозрѣлый — недоспíлий, недостúглий
Недоимка — недóїмка, недóплатка, залéглість
Недоимочный — недоїмковий
Недоимщикъ — недоплáтник
Недоконченный — недокíнчений
Недолговѣчность — недовговíчність
Недолговѣчный, но — недовговíчний, но
Недолѣтокъ — недóліток
Недолюбливать — неполюбля́ти, недолю́блювати
Недомогать — нездýжати, недýжати
Недомолвка — недомóвка, недóсказ
Недомолъ — недомéл
Недомысліе — недóмисел
Недомѣрка, недомѣръ — недомíр
Недоносокъ — недонóсок, недонóшена дитúна, нечаснé, нечаснá дитúна, вúливок, недонóшениця (жінка)
Недопёка, недопёклый — недóпічок, недопéчений
Недопеченное — недóпічка
Недоплата — недóплат, недóплатка
Недополучить — недобрáти, недоодéржати
Недопродавать, недопродать — недопродавáти, недопрóдати
Недоработка — недорóблене, недорóб
Недоразумѣвать, -мѣть — нерозуміти, непорозуміти
Недоразумѣніе — непорозумíння
Недордѣлый — недоспíлий, недостúглий
Недородъ — недорíд
Недорослый — недорóслий, малекувáтий
Недоросль — недóліток, неповнолíтний, підлíток, недорóсток
Недоростокъ — недóрісток, недорóсток, недогін
Недосидокъ — недóсидок, недосúджене яйцé
Недосидѣть, недосиживать — недосúдіти, недосúжувати
Недослышать — недочýти, недочувáти
Недослышка — недочувáння
Недосмотръ — недóгляд
Недосмотрѣть — недоглядíти, недодивúтися
Недосолъ — недосíл
Недосохлый — недосóхлий
Недоставать, недостаётъ — бракувáти, брак, бракýє, хибувáти, хибýє
Недостатокъ — 1) недостáча, нестáток, нестáтки; 2) хúба, вáда, ґанч, брак; калíцтво
Недостаточно — недóсить, недóсталь
Недостаточность — недостáтність, брак; незамó(і)жність
Недостаточный — недостáтній, замалúй; незамó(і)жний

Недостижимость — недося́жність
Недостижимый — недося́жний
Недостоинство — негі́дність
Недостойный, недостоенъ — недосто́йний, негі́дний, нева́ртий, нева́рт
Недоступность, -ный — недо(непри)сту́пність, -ний
Недосыпать — недоси́пати
Недосыпа́ть — недосипа́ти
Недосугъ — недозвілля, нікольство
Недосужно — ніколи, нема́ колі́, нема́ ча́су
Недосчитаться, недосчитываться — недолічи́тися, недолі́чуватися
Недотрога — 1) рос. Impatiens noli me tangere L. — не-ру́ш мене́, розри́в; 2) недото́рка, недоти́ка, незайма́йло, недото́ркливий, ва
Недоуздокъ — обро́ть, обро́тька, недо́уздок
Недоумѣвать — 1) не тя́мити, недомисля́тися; 2) вага́тися
Недоумѣніе — 1) непе́вність, сумнів; 2) вага́ння
Недоучка, недоучившийся — недовче́ний, недо́ук
Недочётъ — недолі́к, про́гріх
Недоѣдки — недо́їдок, (мн.) — недо́їдки, недо́гризок, (від паші) — перéїди
Недругъ — во́рог, непри́ятель
Недружелюбный, но — непри́язний, но
Недуговать — нездý́жати
Недугъ — неду́га
Недужный — неду́гий
Недурной, недурёнъ, недурна — непога́ний, на, гарне́нький, ка, нічоге́нький, ка
Недѣйствительность — неді́йсність
Недѣйствительный — неді́йсний
Недѣлимое, individuum — неділи́ме, неподі́льне
Недѣлимость — неподі́льність
Недѣлимый — неподільний
Недѣлька — неділька, ти́жник
Недѣльный, но — 1) недоді́льний, не до ді́ла, до ре́чі, непутя́щий; 2) неді́льний; 3) тижньови́й, тижне́вий, потиже́нний, но
Недѣля — 1) неді́ля, неді́ленька; 2) ти́ждень, (здр.) — ти́жник. — **Воскресная, свѣтлая недѣля, недѣля Пасхи** — Великóдні с(ь)в'я́та. — **Крестопоклонная недѣля** — середохре́сний ти́ждень середохре́сна неді́ля, середохре́стя, середопі́стя. — **Каждую недѣлю** — що ти́жня. — **Недѣлю проводить** — тижнюва́ти. — **Недѣля св. Тройцы** — клеча́льна неді́ля, зеле́ні с(ь)в'я́та, зеле́на, грянна́. — **Первая недѣля Великаго поста** — жи́ляна. — **Понедѣльникъ 1-й н. В. п.** — жи́лавий понеді́лок. — **Недѣля ваій** — ве́рбна неді́ля, ве́рбний ти́ждень. — **Ѳомина недѣля** — провідни́й ти́ждень, провідна́, про́води. — **Черезъ недѣлю** — через ти́ждень, за ти́ждень
Недѣятельность — неді́яльність, нечи́нність
Недѣятельный — неді́яльний, нечи́нний, неакти́вний
Неестественность — неприро́дність
Неестественный — неприро́дний, ненатура́льний
Нежданный, но — несподі́ваний, но
Нежеланіе — не́хіть, небажа́ння
Нежели — ніж, а ніж, як, над, за, од (чого)
Нежилець, у виразі: **онъ не жилецъ** — він не задо́вжить
Нежилой домъ — пу́стка
Незабвенный, но — незабу́тній, незабу́тний, вікопо́мний
Незаботливый — недба́лий, недбайли́вий
Незаботливость — недба́льство, недбайли́вість
Незабудка, незабудь меня, рос. Myosotis palustris — люби́-мене́, незабу́дь мене́, незабу́дька
Незавидный, но — аби́-яки́й, сяки́й-таки́й, аби́-як, так собі
Независимость — незале́жність, непідле́глість
Независимый, мо — незале́жний, но, непідле́глий, ло, непідневóлений
Завистливый — неза́здрий, неза́здрісний, незави́дющий
Незадолго — незадо́вго, донеда́вно пере́д
Незазорный, но — бездокі́рний, но
Незаживающій — него́йкий
Незажиточный — незасі́бний, незамо́жний
Незаконнорожденный, ая — нешлю́бний, а, байстрю́к, байстру́к, байстрю́чка, байстря́, безба́тченко, семиба́тченко; самосі́й, самосі́йна, па́далишна, нажиро́вана дити́на
Незаконность, -ный — незако́нність, -ний
Не замать, не трогать — не займа́ти, не ру́шати, не чіпа́ти
Незамедлительно — нега́йно, беззволо́чно
Незамѣнимость — незамі́нність
Незамѣнимый — незамі́нний
Незамѣтный, но — непомі́тний, но, незна́ти, незнать, невзамі́ту
Незалѣчимый — незагі́йний
Незанятой — ві́льний, гуля́щий
Незапамятный — предкові́чний, споконві́чний. — **Съ незапамятныхъ временъ** — з да́вних давéн, з несказа́них давéн, споконві́чно
Незапятнаный — незаплямо́ваний
Незаслуженность — незаслу́женість
Незаслуженно — незаслу́жено, не по залу́зі, ні за́ що, ду́рно, безневи́нно
Незатѣйливость — нехи́трість, нему́дрість
Незатѣйливый — 1) невига́дливий; 2) не хи́трий, нему́дрий
Названый — некли́каний
Нездоровиться, нездоровится — нездý́жатися, не здýжається, не мо́жеться
Нездоровость — нездоро́вість
Нездоровый — 1) неду́жий, неду́жний, слабий; 2) нездоро́вий, непого́жий
Нездоровье — не́міч, неду́жність
Незлобивый, незлобный — незли́й, незлі́сний, незлости́вий
Незлобіе — незлі́сність, незлости́вість
Незнаемый — неві́до́мий, незна́ємий
Незнакомецъ, незнакомка, незнакомый, ся — незнайо́мець, незнайо́мий, ма

Незнакомство — незнайо́мість
Незнаніе — незна́ння, невідання
Незначительный, но — незначни́й, незна́чно, тро́хи
Незначительность — незна́чність, дрібни́ця
Незрѣлость — неспілість, недости́глість
Незрѣлый — 1) несπілий, не(до)сти́глий, свидови́й; 2) недоро́слий, зеле́ний
Незыблемость — непохи́тність, непору́шність
Незыблемый, мо — непохи́тний, непохи́бний, непору́шний, но
Неизвинительный — невиба́чний
Неизбѣжность — немину́чість
Неизбѣжный, но — немину́чий, немину́че, немину́щий
Неизвѣданный — недізнаний, неза́знаний, незбагне́ний
Неизвѣстность — невідо́мість, незна́ність, бе́звість
Неизвѣстный, но — невідо́мий, мо, незві́сний, но
Неизглаголанный — невимо́вний, несказа́ний
Неизгладимость — невитра́вність
Неизгладимый — невитра́вний. — **Это произвело на него неизгладимое впечатлѣніе** — це ма́ло на ньо́го невитра́вне вра́ження
Неизлѣчимость — невиду́жливість, невиго́йність
Неизлѣчимый — несціли́мий, невиду́жливий, невиго́йний
Неизмѣнность — незмінність, неодмінність
Неизмѣнный — незмінний, неодмінний
Неизмѣримость — незмірність, неомірність
Неизмѣримый — незмірний, неомірний
Неизобразимость — незмальо́вність, неска́за́ність
Неизобразимый — незмальо́вний, несказа́нний
Неизреченный — д. **Неизглаголанный**
Неизслѣдимый — недослідний
Неизсякаемый — невиче́рпний, невичерпа́ний
Неизъяснимость — невияснéність, нез'ясни́мість
Неизъяснимый — невиясне́ний, нез'ясни́мий, несказа́ний
Неимовѣрность — неймовірність
Неимовѣрный, но — неймовірний, нечу́ва́ний, но
Неимущій — незамо́(і)жний, незасі́бний
Неимѣніе — недоста́ча, брак. — **За неимѣніемъ** — через брак, через відсу́тність
Неискренность — нещирість
Неискренній — нещи́рий
Неискусный, но — невмі́лий, ло, немайсте́рний, но
Неисповѣдимый — недовідо́мий
Неисполнение — неспо́внення, невикона́ння
Неисправимость — непопра́вність, безпора́дність
Неисправимый — непопра́вний, несправи́мий, безпора́дний
Неисправность — непра́вність
Неисправный — несправний
Неиспытанный — недізнаний, неспро́бований
Неистлѣнный — нетлінний
Неистовство — шале́нство, скаже́ність, несамови́тість
Неистовствовать — шаліти, скажені́ти
Неистовый, во — шале́ний, скаже́ний, но, несамови́тий, то
Неистощимый — невисна́жний, невиче́рпний, неперебра́ний
Неисходимый — несходи́мий
Неисчерпаемость — невиче́рпність
Неисчерпаемый — невиче́рпний, невичерпа́ний
Неисчислимость — незліче́нність, несчисле́нність
Неисчислимый — незлічи́мий, незліче́нний, несчисле́нний
Нейтралитетъ, -льный — нейтраліте́т, нейтра́льність, -ний
Неклассный — 1) неранґови́й (урядовець); 2) некласови́й (про школи)
Неказистый — непоказни́й, непови́дний
Не́клёнъ, рос. Acer tataricum L. — чорнокле́н, па́клен
Некогда — ніколи, нема́ колі́, нема́ ча́су
Некрасивый — нега́рний, него́жий, пога́ний
Некресть — не́христ
Некрещенный — нехре́щений
Некрологъ — некрол(ь)о́г
Некрѣпкій — неміцни́й, некріпкий
Некстати — не до ре́чі, не до ладу́, не до шми́ги
Некуда — нікуди, нема́ куди́, нігде, нема́де, нікудою
Неладный, но — нега́рний, но, недо́брий, ре, злий, зле, негара́зд
Нелёгкая — нечи́стий, лиха́ годи́на. — **Нелегкая тебя принесла!** — принесла́ тобі́ лиха́ годи́на!
Нелицепріятный — нелицеспри́ятельський, безсторо́нній
Неловкій — незру́чний, несприт́ний, незґра́бний, ні́яковий, ва́йлуватий. — **Неловко** — ні́яково, ні́якось
Неловкость — незру́чність, незґра́бність. — **Почувствовалъ неловкость** — почу́в собі́ я́кось ні́яково
Неложность — правди́вість, справедли́вість
Неложный, но — правди́вий, справедли́вий, по пра́вді, пе́вний, но
Нельзя — не мо́жна, не вільно. — **Какъ нельзя лучше, хуже, болѣе** — як найкра́ще, як найгірше, як найбільше
Нельзя, у виразі: **до нельзя** — до кінця́, до кра́ю, до оста́нку, через край, зана́дто. — **До нельзя терпѣлъ** — терпів до оста́нку
Нелѣпица — нісені́тниця, дурни́ця, бредня́, незна́ти що, ка́'зна-що́
Нелѣпость — недола́дність, недоре́чність
Нелѣпый — недола́дній, недоре́чний, безглу́здий
Нелюбимый — нелю́бий, немилий, не́люб
Нелюдимъ, нелюдимка, нелюдимый, ая — нелю́да, відлю́дько, нелю́дько, відлю́дний, вовкува́тий
Нелюдимость — відлю́дність
Немало — нема́ло, чима́ло

Немаловажный — немалова́жний, значни́й
Немалый, ло — чималий, чима́ло
Немедленно, немедля — негайно, не гаю́чись, неба́вно, незаба́вом
Немедленный — нега́йний, незага́йний
Немилосердіе — немилосе́рдя, нелaска́вість
Немилосердный, но — немилосе́рдний, но
Немилость — неми́лость, нела́ска
Неминуемость — немину́чість
Неминуемый, мо — немину́чий, че
Немногіе — неба́гато, ма́ло хто. — **Немногое** — ма́лість, ма́ло що. — **Въ немногихъ словахъ** — кількома́ слова́ми. — **Немногіе понимали его** — ма́ло хто розумів його́. — **Для немногихъ** — для небагатьо́х. — **Немногимъ** — небагатьо́м, ма́ло кому́
Немного, (здр.) **немножко, немножечко** — неба́гато, небага́цько, небагате́ньво, тро́хи, тро́шки, тро́щечки, трішки, трішечки, тріні, трісі, трісю́ні, три́ні, кри́шку, кри́шечку. — **Немного спустя** — тро́хи згодом, незаба́ром після́, невдо́взі. — **Понемногу, понемножечку** — потро́хи(у), потро́шки
Немолчно — не вмовка́ючи, без уга́ву
Немолчный — невмовка́ючий, незмо́вчний
Немо́чь — незду́жати, слабува́ти, хорува́ти (на що)
Немочь, немощь — не́міч, сла́бість, хоро́ба. — **Дѣвичья немочь,** Chlorosis — бліда́чка
Немощный — 1) слаби́й, не́мічний; 2) незду́жий, безси́лий
Немыслимый — немисли́мий, незмисле́ний, неподо́бний, неможли́вий
Ненавидѣть — нена́видіти
Ненавистливый — нена́висливий
Ненавистникъ — нена́видник, нена́видець
Ненавистный — нена́висний, нена́видний
Ненависть — нена́висть
Ненаглядный — лю́бий, коха́ний
Ненадёжный — 1) кво́лий, хи́рний; 2) непе́вний, ненаді́йний
Ненадлежащій — нена́ле́жний
Ненадобность — непотре́ба, непотрі́бність
Ненадо, ненадобно — не тре́ба, не тра́
Ненадобный — непотрі́бний, безпотрі́бний
Ненадолго — ненадо́вго
Ненаказанно — безка́рно
Ненаказуемость — безка́рність
Ненаказуемый — безка́рний
Ненамѣренно — без на́міру, ненавми́сне
Ненаполненный — неспо́внений
Ненапрасный — недаре́мний
Ненарокомъ — ненавми́сне, незнаро́шне, ненаро́ком
Ненарочный — невми́сний
Ненарушимый, мо — непору́шний, но
Ненастный — него́дяний, сльота́вий, слітни́й
Ненастье — него́да, него́диця, сльота. — **Началось ненастье** — засльоти́лося
Ненасытимость, ненасытность — неси́тство, сне́сить, нена́їсність, ненаже́рливість, ненаже́рність
Ненасытимый, ненасытный — неси́тий, ненаже́рливий, нена́же́рний, невси́тимий, нена́їсний, ненаже́ра
Ненужность — непотрі́бність
Ненужный, но — д. **Ненадобный, ненадо**
Необдуманность — необмірко́ваність, нерозва́жність, необду́маність
Необдуманный, но — необмірко́ваний, нерозва́жний, необду́маний, но
Необитаемый — пусти́й, безлю́дний, незалю́днений, незасе́лений
Необозримость — неогля́дність, неозо́рість, неося́жність
Необозримый — неогля́дний, неозо́рий
Необоримость — непобо́рність
Необоримый — непобо́рний
Необразованность — неос(ь)віченість
Необразованный — неос(ь)вічений
Необузданность — нестри́маність, неспи́нність
Необузданный, но — нестри́маний, неспи́нний, но, незагну́зданий
Необусловленный — необ'умо́влений, не обста́влений умо́вами
Необутый — невзу́тий, необу́тий
Необходимо — 1) необхі́дно; 2) ко́нче, доко́нче, коне́чне
Необходимость — необхі́дність, коне́чність
Необходимый — 1) необхі́дний, коне́чний. — **Считать, -мымъ** — уважа́ти за коне́чну річ; 2) неодмі́нний, безпремі́нний
Необходительность — неввічливість
Необходительный — неввічливий, незвича́йний
Необъемлемый, необъятный — необся́жний, незмі́рний
Необъяснимость — невиясне́ність, незрозумі́лість
Необъяснимый — невиясне́ний, незрозумі́лий
Необъѣзженный — невиїзжений, не́ук
Необыкновенность — незвича́йність, надзвича́йність
Необыкновенный, но — незвича́йний, но, надзвича́йний, нес(ь)віцький
Необязанный — нез'обов'я́заний
Необязательный, но — необов'язко́вий, во
Неоглядкою — не огляда́ючись, не озира́ючись, без о́гляду
Неограниченность — необме́женість
Неограниченный — необме́жений, необмеже́ваний
Неодобреніе — докір, нага́на, неухва́ла
Неодобрительный, но — докірливий, во, непохва́льний, но
Неодолимый — неперемо́жний
Неоднократный, но — неоднора́зо́вий, не раз
Неодушевленный — безду́хий, неживо́тний, неживи́й
Неодѣтый — неодя́гнений, невдя́гнений, нез'одя́гнений, невбра́ний
Неожиданность — несподі́ваність, несподі́ванка
Неожиданный, но — 1) несподі́ваний, но, нега́даний, но, знена́цька, зне́бачки; 2) напра́сний, на́глий
Неозабоченный — безклопі́тний, безжу́рний
Неокончательный — неостато́чний, неконе́чний
Неопалимый — неспале́ний, неспали́мий

Неопасный — безпе́шний
Неоперившійся — безпе́рий
Неописанно — над уся́кий о́пис
Неописанный — неспи́саний, незмальо́вний
Неоплатность — неопла́тність, невипла́тність
Неоплатный — неопла́тний, невипла́тний, несплати́мий
Неопомниться — не сху́тися, не стя́митися, не схамену́тися
Неопредѣленность — 1) неви́значеність, неозна́ченість; 2) непе́вність, невира́зність
Неопредѣлённый, но — неви́значений, неозна́чений, но; непе́вний, невира́зний
Неопровержимость — незла́мність, непору́шність
Неопровержимый, мо — незла́мний, непору́шний, но
Неопрятность — неоха́йність, нече́пурність
Неопрятный — неоха́йний, но, нечепурни́й
Неопытность — недос(ь)ві́дченість
Неопытный — недос(ь)ві́дчений, недос(ь)відни́й
Неорганическій — неоргані́чний
Неоскорбительный — необразли́вий, необра́зний
Неоскудѣваемый — невиче́рпний, незмен(ь)ши́мий
Неослабность — пи́льність, безуста́нність, невто́мність
Неослабный — пи́льний, но, безуста́нний, но, безупи́нний, но, без пере́рви, невто́мний, но
Неосмотрительность — необа́чність, неогля́дність
Неосмотрительный, но — необа́чний, но, неогля́дний, но
Неосновательность — безпідста́вність, неґрунто́вність
Неосновательный, но — безпідста́вний, но, без'осно́вний, но, неґрунто́вний, но
Неоспоримость — незапере́чність
Неоспоримый — незапере́чний
Неосторожный, но — необере́жний, небере́жний, но
Неосторожность — необере́жність
Неосуществимый — нездійсни́мий, нездійсне́ний
Неосуществимость — нездійсни́мість, нездійсне́ність
Неосязаемый, мо — недотика́ний, но
Неосязаемость — недотика́ність
Неосѣдлый — неосі́лий, кочови́й
Неотвратимый — немину́чий, невідворо́тний
Неотвязный, неотвязчивый — невідче́пний
Неотвязность — невідче́пність
Неотёса — неоте́са, незґра́ба, нескре́ба, чвала́й, мурло́, мурми́ло, хамло́, муги́рь, ге́вал
Неоткровенность — невідве́ртість, нещи́рість
Неоткуда — нівідкіля́, нема звідки
Неотложный — невідкла́дний
Неотложность — невідкла́дність, нага́льність
Неотлучность — невідлу́чність
Неотлучный, но — невідлу́чний, но
Неотмолимый — неспокуто́ваний
Неотмѣнный, но — неодмі́нний, но
Неотразимый — невідпо́рний, невідбі́йний
Неотступность — невідсту́пність
Неотступный, но — невідсту́пний, но
Неотчуждаемый — непрода́жний, незайма́ний, невідчужи́мий
Неотъемлемый — невіді́йманий, неодні́маний, невідби́раний
Неофитъ — новохреще́нець, неофі́т
Неохота — не́хіть, неохо́та
Неохотно — неохо́че, зне́хотя
Неоцѣнённый — неоці́нний
Неочередной — нечергови́й
Неощутительный — невідчу́ваний, непомі́тний
Непамятливый — непам'ятки́й, непам'яту́щий
Непарный — непари́стий
Непереводимый — неперекладни́й
Неплавкій — нетопки́й
Неплатежъ — неплаті́ж, непла́та, неви́плат
Неплательщикъ — неплаті́льник, непла́тник
Неплодіе — непли́дність, нероди́чість
Неплодный — непли́дний, неплоди́чий, нероди́чий
Неплодородный — нероди́чий
Неплотный, но — нещі́льний, но, на о́слаб
Непобѣдимый — непремо́жний, непобори́мий
Неповадно — незна́дно
Неповинный, но — неви́нний, безневи́нний, непови́нний, но
Неповиновеніе — неслухня́нство, неслухня́ність
Неповоротливый — неповоротни́й, незгра́бний, немото́рнай, міхува́тий, ломакува́тий, вайлува́тий
Непогода — него́да, непого́да
Непогрѣшимый — непогріши́мий, незгріши́мий, непохи́бний, непоми́льний
Непогрѣшимость — непогріши́мість, незгріши́мість, непоми́льність
Неподалёку — недале́ко
Неподатливый — непідда́тливий, несхи́льний, жи́лавий
Неподатливость — непідда́тливість, несхи́льність
Неподвижность — нерухо́мість
Неподвижный, но — нерухо́мий, мо, непору́шний, но, неруши́мий, мо, неповору́шно
Неподвижность — нерухо́мість, непору́шність
Неподдѣльный — нефальши́вий, непідро́блений, щи́росний
Неподдѣльность — нефальши́вість, непідро́бленість
Неподкупный — непідку́пний
Неподкупность — непідку́пність
Неподражаемый — ненаслідо́вний, ненаслідо́ваний
Неподражаемость — ненаслідо́вність
Неподступный — непідсту́пний
Неподчиненность — непідле́глість
Неподходящій — непідхо́жий, незру́чний
Непозволительный, но — недозво́лений, но, неві́льний, но
Непозволительность — недозво́леність

Непоколебимый, мо — непохи́тний, непору́шний, но
Непоколебимость — непохи́тність
Непокойный — неспокі́йний, баламу́тний
Непокорность — непокі́рність, непокі́рливість, непоко́ра
Непокорный — непокі́рний, непокі́рливий
Неполнота — непо́вність, неповнота́
Непомѣрность — надмі́рність
Непомѣрный, но — надмі́рний, непомі́рний, над мі́ру
Непонятливость — нетяму́чість
Непонятливый — нетямки́й, нетяму́чий, нетяму́щий
Непонятность — незрозумі́лість
Непонятный, но — незрозумі́лий, ло
Непоправимый — непоправни́й, непора́дний
Непорочный — непоро́чний, чи́стий, бездога́нний
Непорядокъ — не́лад, непоря́док
Непорядочный — непутя́щий, непоря́дний
Непосильный, но — надси́льний, над си́лу
Непослушаніе — непо́слух, неслухня́ність
Непослушный — неслухня́ний
Непослѣдовательность — непослідо́вність
Непослѣдовательный — непослідо́вний
Непосредственный, но — безпосере́дній, нє, про́стий, про́сто
Непосредственность — безпосере́дність, про́стість, просто́та
Непостижимый, мо — недові́до́мий, мо, незбагне́ний, но
Непостижимость — незбагне́ність, недові́до́мість
Непостоянный — неста́лий, непості́йній
Непостоянство — неста́лість, непості́йність
Непостыдный — негане́бний
Непосѣда — непосидю́чий, непосидя́чка, шве́ндя
Непотерянный — незагу́блений, невтра́чений
Непотребный — 1) непотрі́бний, непутя́щий; 2) роспу́стний, роспу́тний
Непотребство — роспу́ста
Непочёмъ — ба́йдуже, дарма́, а ні га́дки
Непочтеніе, непочтительность — непова́га, знева́за
Непочтительный — непова́жливий, знева́жливий, непошти́вий
Непохвальность — непохва́льність
Непохвальный, но — непохва́льний, но
Неправда — непра́вда
Неправдивость — неправди́вість, криводу́шність
Неправдивый, во — неправди́вий, во
Неправедный, но — непра́ведний, но
Неправдоподобный — неправдоподі́бний
Неправильный — непра́вильний, хи́бний, но
Неправильность — непра́вильність, хи́бність
Неправый — кри́вдний, несправедли́вий
Неправосудіе — кривосу́д
Неправота — неправота́
Непраздная — непоро́жня і д. **Беременная**
Непредвидѣнный — непередба́чений
Непредусмотрительный — непередба́чливий
Непреклонный — незло́мний, непохи́тний
Непреложный, непремѣнный, но — незмі́нний, неодмі́нний, коне́чний, неодмі́нно, коне́ч(ш)не, ко́нче, доко́нче
Непреодолимость — непереможність
Непреодолимый — непереможний
Непрерывный, но — безпереста́нний, безуга́вний, невпи́нний, но, без пере́рви, без переста́нку
Непривлекательный — неприна́дний
Непривычка — незви́чка
Непривычный — незви́клий, непризвича́єний
Непривѣтливость — непривітність
Непривѣтливый, ая — непривітни́й, на́
Непригодный — негодя́щий, неприда́тний
Непригоже — него́же, не годи́ться
Непригожій — нега́рний, него́жій
Неприкосновенный — 1) незайма́ний, недоторка́ний, непору́шний; 2) неприче́тний
Неприкосновенность — 1) незайма́ність, недоторка́ність, непору́шність; 2) непричетність (до чо́го)
Неприличіе — непристо́йність, незвича́йність, нели́чність
Неприличный, но — непристо́йний, но, незвича́йний, но, безли́чний, но, неподо́бний, несліd, неподо́ба, не ли́чить, не ґре́чно
Непримиримость — непримире́ність
Непримиримый, мо — непримире́ний, но
Непримѣнимость — неприкла́дність, непристосо́вність
Непримѣнимый — неприкла́дний, непристосо́вний, непритýльний
Непринуждённость — неви́мушеність
Непринуждённый, но — незнево́лений, неви́мушений, но, без при́мусу
Непринятіе — неприня́ття
Непристойный — непристо́йний, неґре́чний, но, сороміцький
Неприступность — непристу́пність
Неприступный — непристу́пний, недосту́пний
Непритворность — неприки́дливість, щи́рість
Непритворный, но — щи́рий, ро, неприки́дливий
Непричастность — непричетність (до чо́го)
Непричастный — непричетний
Непріязненность — непри́язність, воро́жість
Непріязненный, но — непри́язний, но, воро́жий, же
Непріязнь — непри́язнь, ворогува́ння
Непріятель, ница — непри́ятель, ка, во́рог
Непріятельскій — непри́ятельський, воро́жий, вра́жий
Непріятность — неприємність, при́крість
Непріятный, но — неприємний, но, при́крий, ро, нелю́бий, бо
Непробудный — нерозбу́дний
Непроглядный — безпрос(ь)ві́тний
Непродолжительность — недовготр(и)іва́лість, малопротя́гл(ив)ість, малопротя́жність
Непродолжительный — недо́вгий, малопротя́гливий, недовгоча́сний, коро́ткий. — **Въ непродолжительномъ времени** — незаба́ром, неба́вом

Непрозрачный — непрос(ь)вітчастий, непрозірний, непрозо́рий
Непрозрачность — непрозірність, непрозо́рість
Непроизвольность — мимовільність
Непроизвольный — мимовільний, невільний
Непромахъ — непро́мах
Непроизводительность — непродукти́вність
Непроизводительный — непродукти́вний, ма́рний
Непромокаемый — непромокни́й, непрома́кальний, непротеку́ч(щ)ий
Непролазный — непрола́зний
Непроницаемость — непрони́кливість
Непроницаемый — непрони́кливий, непропускни́й
Непросвѣщенный — непрос(ь)ві́чений
Непростительный — невиба́чний, непрости́мий
Непростительность — невиба́чність, непрости́мість
Непроходимость — непрохідність
Непроходимый — непрохідний, непрола́зний
Непрочность — неміцність, нетріва́лість
Непрочный — неміцни́й, нецупки́й
Непроѣздный, непроѣзжій — непроїздни́й
Непугливый — неляклі́вий
Непустой — непоро́жній
Непутёвый — непутя́щий
Непьющій — непиту́щий
Нерабочій — гуля́щий, неробо́чий
Неравенство — нерівність, нерівня
Неравно — а коли́, а я́к, а мо́же, а ну́, а що, як
Неравносторонній — нерівнобі́чний
Неравный — нерівний
Нерадивецъ, вица — недба́лець, недба́лиця
Нерадивость — недба́лість
Нерадивый — недба́лий, леда́чий
Нерадѣніе — недба́льство
Нерадѣть — недба́ти
Нерадѣтельный — недбайли́вий
Неразборчивость — 1) нерозбірність, нечита́льність; 2) непримхли́вість
Неразборчивый — 1) нерозбірний, нечитки́й; 2) невередли́вий, непримхли́вий, неперебе́ндя
Неразвитость — нерозви́неність
Неразвитой — нерозви́нений
Неразвязность — нерозв'я́зність, незру́чність, немото́рність
Неразвязный — 1) нерозв'я́зний, немото́рний, незру́чний, міхува́тий; 2) нес(ь)мі́ливий
Неразгаданный — нерозга́даний
Неразговорчивый — неговірки́й, небалаку́чий, маломо́вний
Нераздѣльность — неподі́льність
Нераздѣльный — неподільний
Неразлучность — нерозлу́чність
Неразлучный — нерозлу́чний
Неразмѣнный — нерозмінний
Неразрушимость — незруйни́мість
Неразрывный — нерозри́вний
Неразрѣшимость — нерозріши́мість, нерозв'яза́ність
Неразрѣшимый — нерозріши́мий, нерозв'я́заний
Неразсудительность — нерозсу́дливість, нерозва́жність
Неразсудительный, но — нерозсу́дливий, во, нерозва́жний, но
Неразуміе — неро́зум, не́тям
Неразумный — нерозу́мний, дурни́й
Неразъ — нера́з
Нераскаянность — запе́клість, непока́яність
Нераскаянный — запе́клий, непока́яний
Нерасположение — неприхі́льність
Нерасположенный — неприхи́льний, нез(ж)ичли́вий
Нераспорядительный — нероспоря́дливий
Нераспорядительность — нероспоря́дливість
Нерастворимый — нероспусти́мий
Нерасторопный — немото́рний
Нерасчетливость — безраху́бність, неоща́дність
Нерасчётливый — безраху́бний, неоща́дний, неоща́дливий
Нерачительный — недбайли́вий, нерете́льний
Нервическій, нервный — нерво́вий
Нервность — нерво́вість
Нервъ (анат.) — нерв
Нерето́ — не́рет, ве́рша
Неробкій — небоязьки́й
Неровность — нерівність
Неровный — нерівний
Неровня — нерівня
Неро́дъ — недорі́д
Нерукотворённый, нерукотворный —нерукотво́рний. — **Нерукотворный образъ** — Пречи́с(т)ник
Нерушимый, мо — неруши́мий, мо, непору́шний, но
Нерѣдко — нерідко, часте́нько
Нерѣшимость, нерѣшительность — ваѓання, незва́жність, незва́жливість
Нерѣшительный — незва́жний, ваѓавий, розга́дливий, розга́дько
Неряха — нехлю́я, нечупа́ра, неоха́я
Неряшество, неряшливость — нехлю́йство, нечупа́рність
Неряшливый — д. **Неопрятный**
Несбыточность — незбу́тність
Несбыточный — незбу́тний, химе́рний
Несвоевременность — невча́сність
Несвоевременный, но — невча́сний, но, неслу́шний, но; безго́дяний, но, не в час, не в свій час, не на часі
Несвойственность — невласти́вість
Несвойственный — невласти́вий
Несвѣдущій — незнаю́чий, нетяму́щий
Несвѣтлый — нея́сний, нес(ь)вітлий
Несвязный, но — нескла́дний, но, недола́дний, но
Несгораемый — неспале́ний, неспали́мий, незга́рний
Несгораемость — неспале́ність, неспали́мість, незга́рність
Несговорчивый — незгі́дливий, незговірливий, крути́й
Несгибаемый — негнучки́й
Несеніе — не́сення
Несильный — несильни́й, недужий
Несказанный — несказа́ний
Нескладный — нескла́дний

Несклоняемость (грам.) — невідмінність
Несклоняемый — невідмінний
Нескончаемый — нескінченний
Нескорый — нешвидкий, нескорий
Нескромность — нескромність
Нескромный, но — нескромний, но
Неслыханный, но — нечуваний, но
Неслыханность — нечуваність
Неслышный — нечутний
Несмотря на... — не вважаючи, не дивлячись на..., проте
Несмышленный, несмыслящій — нерозумний, нетямущий, нетяма
Несмѣлый — нес(ь)міливий
Несмѣняемость — незмінність
Несмѣняемый — незмінний
Несмѣтный, но — незліченний, мо, незліченний, несмітенний, несчисленний, но, без ліку, безліч
Несносность — незносність
Несносный, но — нестерпучий, че, незносний, но
Неснятое (молоко) — незбіране
Несоблюденіе — невиконання, недодержання
Несовершенно — нецілковито
Несовершенство — неудосконаленість, недоконаність
Несовершеннолѣтіе — недолітство, недолітність, недорослість
Несовершеннолѣтній — недолітний, неповнолітний, недорослий, недоліток
Несовершенный — недовершений, недоконаний
Несовмѣстность — несумісність, незгідність, суперечність
Несовмѣстный, несовмѣстимый — несумісний, незгідний, суперечний
Несогласіе — незгода, нелагода, незлагода
Несогласный, но — незгідний, но, (про музику) — неладний, різноголосий, не в лад, не до ладу
Несоизмѣримость — непомірність
Несоизмѣримый — непомірний
Несокрушимость — незломність
Несокрушимый — незломний
Несомнительный, несомнѣнный, но — нехибний, несумнівний, без сумніву
Несоленый — несолоний, непосолений
Несообразный — неподібний, недоладний
Несообразительность — нетямучість, нетямкість, неворотпність
Несообразительный — нетямущий, нетямкий, невторопний
Несообщительный — відлюдний, вовкуватий
Несоотвѣтственность — невідповідність.
Несоотвѣтственный — невідповідний
Несоразмѣрность — непомірність
Несоразмѣрный — непомірний
Несостоятельность — неспромога, неспроможність, нестаток
Несостоятельный — неспроможний
Несподручный, но — незручний, но, не з руки
Неспокойный — неспокійний, невгомонний
Неспокойствіе — неспокій, невпокій
Неспорить, ся — не в лад, не спірно йти. — **Работа не спорить, не спорится** — робота не спірно йде
Неспорый, ро — неспірний, но
Неспособность — нездатність, нездібність, нездольність
Неспособный — нездатний, нездібний, нездольний, нестіпний, нездалий, безкебетний, недотепа
Несправедливость — неправдивість, неправда, несправедливість
Несправедливый — неправдивий, несправедливий
Неспѣша, неспѣшно — помало, помаленько, повагом, поквовлом, споквволу
Несравненный, но — незрівняний, но, без порівняння
Несравненность — непорівняність, незрівняність
Нестарательный — недбайливий, нестаранний
Нестерпимый, мо — нестерпучий, че, нестерпний, но
Нести, сь — 1) нести; 2) одбувати, відправляти. — **Нести покаяніе** — покутувати. — **Нести высоко себя, нестись** — пишатися, заноситися, кирпу гнути, високо літати. — **Несётся молва, слухъ** — чутка йде. — **Онъ всё своё несётъ** — він своє провадить, торочить
Нестоитъ — не варт, не варто
Нестроеніе, нестройность — нелад, непорядок, неладність, незгідність
Нестройный — неладний, незгідний
Несудоходный — несудохідний, несплавний
Несуразный — нісенітний
Несушка — несючка (про курку)
Несущественный — неістотний, несутний
Несходный, но — 1) несхожий, неподібний, но; 2) непоцінний, несхідний, но
Несходность, несходство — несхожість, неподоба, неподібність
Несчастіе — нещастя, недоля, безщастя, безталання; пригода, причина, халепа
Несчастливый — нещасливий
Несчастный — нещасний, безщасний, бездольний, безталанний, бідолашний, бідолаха
Несчётный — д. **Несмѣтный**
Несъѣдомый — неїстовний
Нетель — ялівка (не тільна корова)
Нетерпимость — нетерпимість
Нетерпѣливость — нетерпливість, нетерплячість, нетерплячка
Нетерпѣливый, во — нетерплячий, нетерпучий, че, нетерпливий, во
Нетлѣнность — нетлінність
Нетлѣнный — нетлінний, негниючий
Нетождественный — нетотожний
Не токмо, не только — не тільки, не то що
Нетопырь — кажан, лилик
Неторопясь — не кваплючись
Неточный, но — неточний, недокладний, но
Неточность — неточність
Нетрезвость — нетверезість
Нетрезвый, во — нетверезий, зо, підпилий
Нетронутый — незачеплений, незайманий, непочатий, непорушний, цілинний

Нетщетный — немáрний, недарéмний
Неуваженіе — неповáга, зневáга
Неуважительный, но — 1) зневáжний, но, зневáжливий, во; 2) невважли́вий, не вáртий уваги
Неувядаемость — невідц(ь)вітність, неблéклість
Неувядаемый — невідц(ь)вітний, неблéклий, немарніючий
Неугасимый — невгаси́мий, незгáсний
Неугасаемый — негáснучий
Неугодный, но — невгóдний, но
Неугомонный — невгомóнний, невгаву́чий
Неудача — невдáча, неталáн, недóля. — **Потерпѣть неудачу** — піймáти óблизня
Неудачливый, во, неудачный, но — невдáлий, ло, невдáтний, но
Неудачникъ, ца — невдáтник, ця, невдáлиця, невдáха
Неудержимый, мо — невпи́нний, нестри́мний, но
Неудобность — незру́чність, невигідність
Неудобный — незру́чний, невигідний
Неудобоваримый — нестравни́й
Неудобовразумительный, неудобопонятный, но — незрозумілий, ло
Неудовлетворительный — недостáтний, незадовольняючий
Неудовлетворительность — недостáтність
Неудобство — невигóда, невгіддя, незру́чність
Неудовлетвореніе — недогóда, незадовóлення
Неудовольствіе — незадовóлення, при́крість
Неужели, неужли, неужто — хібá, невжé, невжéж, чи вжé(ж), чи тóж
Неуживчивость — невжи́вчивість
Неуживчивый — незлáгідний, невжи́вчивий
Неуклонность — несхи́бність, неухи́льність
Неуклонный, но — несхи́бний, но, непохи́бний, неухи́льний, но
Неуклончивый — неухи́льний
Неуклюжесть — незґрáбність, неспри́тність
Неуклюжій, же — незгрáбний, незґрáба, неспри́тний
Неукоснительный — д. **Немедленный**
Неукоснительность — незагáйність
Неукротимый — невгамóвний, невтихоми́рний
Неулаженный — невладнóваний
Неуловимый — незлови́мий, невлови́мий
Неумолимый — невблагáний
Неумолимость — невблагáність
Неумолкный, кно, неумолчный, чно — невмовкáючий, невмовкáючи
Неумышленный, но — неуми́сний, невми́сний, не без нáміру
Неумышленность — невми́сність
Неумѣлый, ло — невмілий, недотéпний
Неумѣлость — невмілість
Неумѣнье — невміння, невмілість. — **За неумѣніемъ** — не вміючи, не знáючи
Неумѣренность — непоміркóваність
Неумѣренный — непоміркóваний, неуміркóваний, но
Неумѣстность — недорéчність
Неумѣстный, но — недорéчний, не до ладу́, не до рéчі
Неуплата — неплáта, неви́плат
Неупотребительный — неу(в)жи́ваний
Неупотребительность — невжи́ваність
Неупотребленіе — невживáння
Неуправка — невпрáвка
Неупросимый — невблагáний
Неуравнительный — незрівнюючий
Неурожай — неврожáй, недорід
Неурожайный — неврожáйний
Неурочный — неви́значений, незагáданий
Неурѣживать — вчащáти
Неурядица — нелáд, безлáддя, непоря́док, розгардіяш, гарми́дер
Неурядливый — нечепурни́й
Неуслужливый — непослу́жливий
Неуспѣхъ — д. **Неудача**
Неустанный — невгаву́чий, безупи́нний, нестóмний
Неустойка — недодéржка
Неустойчивый — нестáлий, хибки́й, хисткий, хиткий
Неустойчивость — нестáлість, хи́бкість
Неустрашимость — с(ь)міливість, відвáжність
Неустрашимый — небояз(ь)ки́й, відвáжний, с(ь)міливий
Неустройство — безлáддя, безуря́ддя, неуря́д
Неуступчивый — нездáтливий, завзя́тий, невсту́пний, впéртий
Неусыпный, но — невсипу́щий, ще, невсипу́чий, че
Неусыпность — невсипу́чість
Неутолимый — невсити́мий, невгамóвний, невтихоми́рний
Неутомимый — невтóмний, незмордóваний
Неутомимость — невтóмність
Неутѣшный, но — нерозвáжний, но
Неучтивость — незвичáйність, неґрéчність
Неучтивый, во — незвичáйний, неґрéчний, но
Неучъ — нéук
Неуязвимый — недошкульни́й, невразли́вий
Нефорощь, рос. Artemisia pontica — нéхворощ, нехворóща
Нефть, Bitumen naphta — нáфта
Нефтепромышленникъ — нафтя́рь
Нефтяной — нафтóвий, нафтяни́й. — **Нефтяной промыселъ** — нафтя́рство
Нехозяйственный, но — негосподáрний, но
Нехозяйственность — негосподáрність
Нехорошій — недóбрий, негóжий
Нехотѣніе — нехотіння, нéхіть
Нехотя — нéхотя, нехотячи́
Нехристь — нéхрист
Нечаянность — несподіваність, нáглість
Нечего — нічого, немá чогó, немá що. — **Нечему** — нічому, немá чому́
Нечеса — нечóса, кудлáнь, пелехáтий
Нечеловѣческій — нелю́дський
Нечестивецъ — нечести́вий
Нечестность — нечéсність
Нечестный — нечéсний
Нечестіе — нечести́вість, нéчесть

Нечётка, нечеть — ли́шка. — **Чётъ или нечеть?** — чіт чи ли́шка?
Нечёткій — нерозбі́рний, нечитки́й
Нечётный — непари́стий, непа́рний
Нечистоплотность, ный — нечистопло́тність, ний
Нечистота — не́чисть, бруд
Нечистый — 1) нечи́стий; 2) брудни́й, (про білизну) — чо́рний. — **Не чистъ на руку** — хапки́й
Нечувствительность — нечу́лість, нечутли́вість
Нечувствительный, но — нечу́лий, нечутли́вий, во
Нешто — хіба́
Нещадный, но — неща́дний, но, немилосе́рдний, но, лютий, то, без жалю
Неявственный, но — нея́сний, невира́зний, но
Неявка — нея́вка, необ'я́вка
Неядовитый — неотру́тний
Ни — ні, а ні; не. — **Ни съ мѣста!** — а ні ру́ш! — **Ни крошки** — а ні кри́хотки. — **Ни за что, ни про что** — ні за́ що, ні про́ що, да́рма, ду́рно. — **Ни то, ни сё** — ні се́, ні те́, ніся́кої, ні тако́ї. — **Ни съ того, ни съ сего** — ні з то́го, ні з сього́, з до́брого ди́ва, ні сіло ні впа́ло
Нива — ни́ва, (здр.) — ни́вка, ни́вонька, (велика) — лан, лани́на, (здр.) — лано́к, (з'орана) — ріллязі
Нивелировать — нівелюва́ти, рівня́ти
Нивелиръ — шмига (у колісників і мірошників)
Нивяный — нив'яни́й
Нигдѣ — нігде́, ніде́
Нижайшій, ше — найни́жчий, че, прени́зький, прени́зько
Нигугу — нічичи́рк, а ні теле́нь
Ниже — ни́жче
Нижеименованный — нижчена́званий
Нижеозначенный — нижчепока́заний
Нижеподписавшійся — нижчепідпи́саний
Нижеприведенный — нижченаве́дений
Нижесказанный — нижческа́заний
Нижеслѣдующій — насту́пний, слідуючий
Нижеупомянутый — нижчезга́даний
Нижникъ — спідня́к
Нижній — ни́жній, низови́й, до́льний, спі́дній
Низаніе — низа́ння, силя́ння
Низать — низа́ти, нани́зувати, силя́ти
Низвергать — зва́лювати, спиха́ти, скида́ти, зверга́ти, стру́чувати
Низверженіе — зверга́ння, скида́ння, пова́лення
Низвергаться, низвергнуться — кида́тися, ки́нутися
Низвести, низводить — звести́, зво́дити
Низенькій — низе́нький
Низёхонько — низе́нько, низе́сенько
Низина — низина́, діл, низови́на, низькоді́л
Низить — знижа́ти, ни́зити
Низиться — спада́ти, знижа́тися
Низкій — 1) низьки́й; 2) про́стий, незна́чний; 3) пога́ний, паску́дний, ни́ций
Низковатый, то — низькува́тий, то, по́низький, ко
Низкопоклонный — шапкогну́чий, низьковклі́нний
Низкопоклонничать — гну́ти спи́ну, ни́зько кла́нятись, шапкува́ти, підстила́тися
Низкопробный — низькопро́бний
Низкорослый — низькоро́слий
Низлагать — скида́ти
Низложеніе — скида́ння
Низменность — низина́, низовина́, низькоді́л; (низька частина якого міста) — поді́л, (в степу) — поло́ги, падь
Низменный — низи́нний, припа́дистий
Низовье — низ, пони́ззя
Низойти, нисходить — зійти́, схо́дити, зіхо́дити (у низ)
Низомъ (мед.) — стільце́м, на стільці́; (муз.) — баса́
Низость — ни́зькість, підло́та, скрі́йність
Низринуть — д. **Низвергать**
Низъ — низ, спід, діл
Никакой — нія́кий, жа́дний, жо́дний, жа́ден, жо́ден
Никакъ — 1) ні́як, нія́ким спо́собом, жа́дним спо́собом, по́битом, жа́(о́)дною мі́рою; 2) мабу́ть, десь, либо́нь
Никнуть — ни́кнути, похиля́тися, хню́питися
Никогда — ніко́ли
Никто — ніхто́
Никуда — 1) ніку́ди, нікудо́ю, нігде́; 2) ніку́ди, нідо́чого, ніна́що
Нимало — ні тро́хи, ні тро́шки
Нимфа — ні́мфа, руса́лка, (здр.) — руса́лочка, руса́лонька, ма́вка, (лісова) — гаївка
Ниотколѣ, ниоткуда, у — нізві́дки, нізві́дкіль, нізвідкіля́
Нипочёмъ — д. **Непочёмъ**
Нисколько — а ні тро́хи
Ниспадать — спада́ти
Ниспаденіе — спад
Ниспосланіе — зісла́ння, післа́ння
Ниспосылать, ниспослать — зсила́ти, посила́ти, зісла́ти, насила́ти, насла́ти
Ниспускать, ниспустить, ся — спуска́ти, спусти́ти, ся, злина́ти, зли́нути
Нисхожденіе — схід, схо́дження
Нисходящій — яки́й схо́дить, сходя́чий, зступни́й
Нисшествіе — схо́дження, схо́дини
Нитевидный, нитеобразный — ниткува́тий
Нитка — ни́тка, (здр.) — ни́точка, нитчи́на, (несучені) — вал, (насмолені) — дра́тва, (бавовняні) — за́полоч. — Міра ниток: (3 нитки) — чи́сниця, (10 чисниць) — па́смо, (20 пасом) — пі́вміток. — **Нитка мониста** — разо́к нами́ста. — **Ходить по ниточкѣ** — по стру́нці ходи́ти
Ниточный — нитко́вий
Нитратъ — азо́тник, нітра́т
Нитчатый — ни́тяний
Нитяный — ни́тяний
Нить — 1) д. **Нитка**; 2) ряд, шну́р
Ницъ, ничкомъ — ниць
Ничей — нічи́й. — **Въ ничью** — дарма́, прогу́льно
Ничто, ничего — нішо́, нічо́го, (здр.) — нічогі́сінько, нігі́ч. — **Ничего!** — дарма́. —

Обратить въ ничто — оберну́ти, поверну́ти в нівець. — **Ничего себѣ** — нічо́го собі, нічоге́нький, ка, незгірший, незгірш. — **Ничего не подѣлаешь!** — нічо́го не поро́биш, та ба!
Ничтожество — нікче́мність, (про річ) — нікче́мниця
Ничтожность — нікче́мність
Ничтожный — нікче́мний. — **Ничтожнымъ сдѣлаться** — знікче́мніти
Ничуть — ніяк, ані-ні, ні тро́шечки, ні кри́шки, аніже
Ниша — закапе́лок, закаме́рок, низько́к
Нишкнуть — мовча́ти. — **Нишкни!** — цить, мовчи́, нічичи́рк!
Нищать — убо́жіти, убо́жчати
Нищаться — збіднюватися
Нищая — старчи́ха, жебра́чка, проша́чка
Нищенокъ, нищенка — старчу́к, старча́
Нищенскій — старе́цький, старча́чий, злиде́нний, жебра́цький
Нищенство — старцюва́ння, жебра́цтво, же́бри
Нищенствовать — старцюва́ти, же́брати, з торба́ми ходи́ти
Нищета — убо́гість, убо́жество, зли́дні, злида́рство, злиде́нність
Нищій — 1) д. **Бѣдный**; 2) проша́к, жебра́к, ста́рець, дід. — **Нищая братія** — старці. — **Нищій духомъ** — вбогоду́хий, вбо́гий ду́хом
Но — але́, аж, та, т'але́ж
Новенькій — нове́нький
Новёхонекъ — новісінький, нове́сенький
Новизна — нови́зна, новина́
Новикъ — нова́к
Новина — новина́, цілина́, цільни́к, щире́ць, пе́рвина, першина́
Новинный — цілинний
Новить, ся — нови́ти, поновля́ти, ся
Новица — нови́ця, біли́ця
Новичёкъ — нова́к
Новобранецъ — новобра́нець, ре́крут
Новобрачный, ная, ные — нововінчаний, а, молоди́й, а, новоженець, молоді, моложо́ни, новоже́нці
Нововведеніе — новина́
Новогодній — новорішні(и)й, новорі́чний
Новозавѣтный — новозавітний
Новоизбранный — новоо́браний, новови́браний
Новоизданный — новови́даний
Новокрещенецъ — новохреще́нець
Новолуніе — молоди́к, нови́й мі́сяць
Новопоселенецъ — новосе́лець, оса́дчий
Новопріѣзжій — новоприбу́лий, новоприїзжий
Новорожденный — новонарожде́нний, новонаро́жденний
Новоселье — 1) нова́ осе́ля, новосі́лля, новосе́лиця; 2) вхідчини, вхо́дини, перено́сини
Новость — 1) нови́зна; 2) нови́на, нови́нка, (здр.) — нови́нонька, перв(ш)ина́
Новый — нови́й. — **Новый мѣсяцъ** — молоди́к, нова́к. — **Новые плоды** — новина́, перваки́
Новь — нови́на, цілина́
Новѣть — новішати, поновля́тися
Новѣйшій — нові́ший, найнові́щий
Нога — 1) нога́, (здр.) — ні́жка, ні́женьжа, (мн.) — ноженя́та, ні́жки, ні́женьки. — **Быть съ кѣмъ на короткой ногѣ** — за панібра́та бу́ти. — **Жить на широкую ногу** — широко жити, на всю гу́бу. — **Вверхъ ногами** — до горі́ нога́ми, гори́ніж, сто́рч головою. — **Лёгокъ на ногу** — швидки́й, мото́рний. — **Протянуть ноги** — ду́ба да́ти. — **Со всѣхъ ногъ побѣжать** — чим ду́ж(ч), прожо́гом побі́гти; 2) копи́л, копило́, коло́дка
Ноготки, рос. Galendula L. — нагідки́
Ноготокъ — 1) ні́гтик; 2) рос. Adonis vernalis L. — гори́ц(ь)віт
Ноготь — ні́готь
Ногтоѣда, ногтоѣдица, Saranitium — во́лос
Ножевникъ, ножевщикъ — ножа́р
Ножевище — залізко (у ножа́)
Ножикъ, ножичекъ — но́жик, но́жичок, (складаний) — чепе́лик
Ножище — ножа́ка, ножи́ще
Ножка — ні́жка
Ножницы — но́жиці
Ножной — ножани́й
Ножны — пі́хви
Ножъ — ніж, (р. ножа́), (щоб сі́кти) — сіка́ч, (з колодкою) — колоді́й, колода́ч, (щербатий) — щерба́к, (з коси) — кі́ска, (шевський) — книп, кни́пець, (ковальський) — обти́нач, (у терлиці) — ме́чик, (тупий ніж) — тупа́к, тупе́ць, (тупий бік ножа) — ти́лій, тупі́й, (гострий бік) — гострі́й, (ручка) — коло́дка, (залізна частина) — лі́зко, залізко
Ноздреватый — ніздрюва́тий, дірчува́тий
Ноздреватѣть — дірча́віти
Ноздря, мн. **ноздри** — ніздря́, (мн.) — ні́здрі, (р. від. мн. — ні́здер), (у коней) — храп
Ноздряной — ніздряни́й
Ноль, нуль — нуль, (поб.) — нуля́ка, зе́ро, о́ник, (в жарт) — бу́блик
Номадъ — кочови́к, нома́д
Номеръ — ну́мер, число́
Номоканонъ — номокано́н
Нонче, нонѣ — ни́ні, тепе́р, за́раз
Нора — нора́, (вовча, лисича, гадюча) — ско́та
Нордъ — пі́вніч, сі́вер; горови́й ві́тер, горі́шний, но́рд
Норичникъ, рос. Scrophularia aquatica L. — ра́нник; S. nodosa L. — підти́нник, ра́нник, смовдь, семиси́льник
Норка, з(ь)в. Mustela lutreola — ні́рка
Норма — но́рма, пра́вило
Нормальный — норма́льний
Норовить — 1) гну́ти; 2) шука́ти ока́зії, приче́пки, гонобити
Норовъ — но́ров, звичай. — **Лошадь съ норовомъ** — норови́стий кінь
Норокъ, з(ь)в. Mustela nivalis — ла́ска, ла́сиця
Носатый, носастый, носачъ — носа́тий,носа́ль, носа́ч
Носатикъ — д. **Долгоносикъ**
Носилки — но́ші, (похоронні) — ма́ри

Носильщикъ — носі́й, носі́льник ноша́к
Носить, ся — носи́ти, ся і д. **Нести 1 і 3.** — **Носить имя, названіе** — зва́тися. — **Носится слухъ, молва** — чу́тка, поголо́ска йде
Носка — носі́ння, но́шення
Носкій, ая — 1) міцни́й, а; 2) несючка (курка)
Носовой — носови́й, до но́са (хусти́нка)
Носокъ — 1) но́сик; 2) карпе́тка, карпі́тка, шкарпе́тка
Носорогъ, Rhinoceros — носорі́г, носоро́жець
Носороговый — носорі́жний, носоро́говий
Носъ — ніс, (здр.) — но́сик, но́сичок. — **Вздёрнутый носъ** — ки́рпа, кирпа́тий ніс. — **Драть носъ** — ки́рпу гну́ти. — **Носъ получить** — о́близня пійма́ти
Нотаріусъ — нота́рь
Нота — но́та. — **Класть на ноты** — заво́дити в но́ти
Нотный — но́товий
Ночвы — но́чви, ночо́вки, ваган(к)и́
Ночевальщикъ, ночлежникъ, ца — ночлі́жник, нічлі́жа́нин, нічлі́жа́нка
Ночеваніе, ночлегъ — ночува́ння, нічлі́г
Ночевать — ночува́ти
Ночесь — учора́шньої но́чі, тієї но́чі, ту ніч
Ночлежный — нічлі́жний
Ночникъ — кагане́ць, нічни́й
Ночной — нічни́й, нічняни́й
Ночная красавица, рос. Hesperis matronalis L. — вечірни́ці души́сті, H. tristis L. — нічна́, вечі́рня доба́
Ночь — ніч, (здр.) — ні́чка, (ласк.) — ні́ченька, — Доби ночі: (10 годин) — пе́рші пі́вні, (12 годин) — дру́гі пі́вні, (дві години) — тре́ті пі́вні. — **Воробьиная ночь** — горо́бина ніч. — **Тёмная ночь, глухая ночь** — глупа́ ніч. — **Ночью** — у(в)ночі, нічно́ї доби́, нічно́ю добо́ю. — **Въ ночь подъ...** — про́ти но́чі...
Ноша — но́ша. — **Ноша дровъ** — обере́мок дров
Ношеніе — носі́ння, но́шення
Ноябрь — нoя́брь, листопа́д
Нравиться — подо́батися, до спо́до́би, до впо́до́би бу́ти
Нравоописаніе — о́пис звича́їв, по́буту
Нравоучитель — моралі́стк(а)
Нравоучительный — повча́ючий
Нравоученіе — нау́ка, повче́ння
Нравственность — мора́льність
Нравственный — мора́льний
Нравъ — 1) но́ров, вда́ча, нату́ра; 2) звичай
Ну — ну, нуж, ото́ж. — **Ну его!** — цур йому́! — **Ну вотъ онъ и говоритъ** — ото́ж він і ка́же
Нужда — 1) потре́ба. — **Нужды нѣтъ** — байду́же, дарма́, ні га́дки, і га́дки ма́ло, сі́лькіс́ь; 2) нужда́, неста́ток
Нуждаться — нужда́тися, потрі́бува́ти (чого), терпі́ти ну́жду, бі́дува́ти
Нужникъ — паску́дник, відхі́дник, до ві́тру
Нужный, нужно — потрі́бний, но, тре́ба, тра. — **Очень нужное дѣло, письмо** — пи́льне ді́ло, пи́льний лист
Нука, нуко! — а ну́, а ну но, а ну́ лиш! ну лише́нь!
Нукать — ну́кати
Нумерація — нумера́ція
Нумеровать — перезнача́ти, нумерува́ти
Нумеровка — перезна́чка, нумерува́ння
Нутникъ — поганя́йло
Нутрецъ — нутре́ць, нутря́к
Нутро, нутръ — нутро́, сере́дина. — **Не по нутру** — не до смаку́, не до впо́до́би
Нутряной — нутряни́й, середи́нний, сердко́вий
Нынѣ, нынче — тепе́р, тепе́ра, тепе́реньки, тепе́речки, ни́ні, ни́ньки
Нынѣшній — ни́нішній, тепе́рішній
Нырнуть, нырять — пурну́ти, (в)пірну́ти, порину́ти, пурина́ти, порина́ти, (на перебі́й) — на ви́ринки
Нырокъ, пт. Mergus albellus — нире́ць, пурни́коза, пірни́коза
Ныряніе — пу(о)рина́ння, впірна́ння
Ныратель — пурна́ч
Ныть — ни́ти
Нытьё — ниття́
Нѣга — пе́стощі, пе́стіння
Нѣгдѣ — ні́где, ні́де, десь
Нѣдро — на́дро, ло́но
Нѣженіе — пе́стува́ння, голу́бління, ні́ження
Нѣженка — пестун, пе́щений, пе́стя, мазу́н, мазу́нчик, мазу́ха, мазу́шка
Нѣжить, ся — пести́ти, ся, пе́стувати, голу́бити, ні́жити, ся
Нѣжничать — ні́житися, па́нькатися
Нѣжность — ні́жність
Нѣжный — ні́жний, тенді́тний
Нѣкій — якийсь, хтось
Нѣкогда — коли́сь. — **Бывшій нѣкогда** — коли́шній
Нѣкоторый — 1) якийсь; 2) де́-який, де́-котрий, дене́який, ин-ко́трий
Нѣкто — хтось
Нѣмецкій — німе́цький. — **Нѣмецкая земля** — німе́ччина. — **Нѣмецкій инбиръ,** рос. Arum maculatum L. — ко́зяча борода́
Нѣмецъ — ні́мець, ні́мчин, (здр.) — ні́мчик, (зневажливо) — німчу́ра́, (мн.) — ні́мці, (зб.) — німо́та
Нѣмка — ні́мка, німке́(й)ня
Нѣмой, нѣмо — німи́й, ні́мо, безрі́ка, німту́р, німтура́
Нѣмота — німота́
Нѣмотствовать — німува́ти
Нѣмѣть — німі́ти
Нѣсколько — кі́льки, кі́лька, скі́льки, скі́лькись, де́ кі́льки; тро́хи. — **Нѣсколько больше 10** — кількана́дцять. — **Нѣсколько десятковъ** — кількадеся́ть
Нѣту, нѣтути — нема́, нема́ючки
Нѣтъ — 1) нема́, не ма́є, біг-ма́, (грубо) — чорт-ма́(є), кат-ма́. — **Нѣтъ времени** — ніко́ли, нема́ ча́су. — **На нѣтъ сошелъ** — звівся, переві́вся ні на́ що; 2) ні, ба ні!
Нѣчто — 1) щось; 2) де́-що
Нѣшто — хіба́, або́
Нюханіе — ню́хання
Нюхательный — ню́хальний. — **Н. табакъ** — таба́ка, (здр.) — таба́чка

Нюхатель — нюха́ч, нюха́р(ь)
Нюхать, нюхнуть — ню́хати, нюхну́ти, (по вітру) — вітри́ти, нюши́ти
Нянинъ, нянькинъ — ня́ньчин
Нянька, няня — ня́нька. — **Нянькою быть, служить** — нянькува́ти
Няньчить, ся — ня́ньчити, пести́ти, пестува́ти, ба́вити; па́нькатися, ця́цькатися

О.

О, обо, объ — 1) об, на. — **Объ эту пору** — під цю по́ру. — **Рука объ руку** — рука́ в ру́ку, по́руч; 2) про, за; 3) на, з. — **О четырехъ ногахъ** — на чотиро́х нога́х
Оазъ, оазисъ — оа́з, оа́зис
Оба, обоихъ, обѣ, обѣихъ — оби́два, оби́дві, обидво́х, обо́є, (здр.) — обо́йко, обо́х. — **Обѣими руками** — обома́, обидвома́ рука́ми, обі́руч. — **Смотри въ оба** — гляди́, бережи́сь, візьми́ о́чі в ру́ки, огляда́йся на за́дні коле́са
Обабить, ся — 1) ожени́ти, одружи́ти, ся; 2) зба́біти, зба́битися
Обабокъ, гриб Boletus scaber Bull. Rdh. — ба́бка
Обагрить, обагрять, ся — почервони́ти, червони́ти, ся. — **Обагрить кровью** — покріва́вити, окрови́ти, скріва́вити
Обанкрутиться, обанкручиваться — збанкрутува́ти, банкрутува́тися
Обаять — заворожи́ти, чарува́ти, ча́рою чарува́ти, зачарува́ти
Обаяніе — зачарува́ння, очарува́ння, ча́ри, заворо́ження
Обаятельно — чарівно́, заворо́жливо, чару́ючо
Обаятельный — заворо́жливий, чарівни́й, чару́ючий
Оббѣгать, оббѣгать, оббѣжать — 1) оббіга́ти, оббі́гати, обгаса́ти, оббганя́ти, (зазираючи скрізь) — обни́кати; 2) обганя́ти, випережа́ти, обігна́ти, ви́передити
Обваживать — 1) обво́дити; 2) обво́зити
Обваливать, обвалить, ся — обва́лювати, обсипа́ти, обвали́ти, обси́пати, ся
Обваливать, обвалять, ся — вика́чувати, ви́качати, ся
Обвалъ — 1) обва́лення, обва́л, зава́ла; 2) прова́лля
Обваривать, ся — обва́рювати, опа́рювати, ся
Обварка — опа́рення, о́пар
Обварной — обва́рений, опа́рений
Обвострить, ся — загострювати, загостри́ти, ся
Обващивать, обвощить, ся — наво́щувати, навощи́ти, ся
Обведеніе — обгоро́дження, обве́дення, ото́чення
Обвезти — обве́зти
Обвернуть, обвёртывать, ся — обгорну́ти, обвину́ти, обго́рта́ти, обвива́ти, завива́ти, ся
Обвёртка — 1) обгорта́ння, обвива́ння; 2) обго́ртка, окла́динка; 3) (бот.) — окри́ва, Involucrum
Обвести, обводить — обвести́, обво́дити
Обветшавать, обветшать — ста́рітися, зі(по)ста́рітися, спорохні́ти, потру́хти
Обветшалость — зіста́рілість
Обвивать, обвить, ся — обвива́ти, опповива́ти, обви́ти, опови́ти, ся
Обвивка — завива́ння
Обвиненіе — обвинува́чення, обвинува́ння, оска́рження, обвинува́чування, винува́чення
Обвинитель, ница — обвини́тель, ка, обвинува́тель, ка, вини́тель, ка, обвинува́ч, ка; позива́льник, ця
Обвинительный — обвинува́льний. — **О. актъ** — акт обвинува́чення
Обвинить, обвинять — обвинува́тити, обвини́ти, виня́ти, обвинува́чувати, винува́тити; оска́ржити, оска́ржувати; заки́нути, закида́ти (кому що)
Обвиняемый — вини́мий, оска́ржений
Обвинённый — обвинува́чений, винува́тець
Обвислость — обви́слість
Обвислый — обви́слий
Обвиснуть — обви́снути, пообвиса́ти
Обводъ — обві́д
Обвозить — обвози́ти
Обволакивать, обволочь — 1) обволіка́ти, обволікти́; 2) заволіка́ти, заволокти́
Обвороженіе — очаро́вання, заворо́ження
Обвораживать, обворожить — очаро́вувати, очарува́ти, зачарува́ти; ману́ пуска́ти, напуска́ти
Обворожительный — чарівни́й, чару́ючий
Обворовать, обворовывать — обікра́сти, обкра́сти, обкрада́ти
Обворожённый — очаро́ваний, зачаро́ваний
Обвыкать, обвыкнуть — звика́ти, зви́кнути, призвича́їтися, ого́втатися, вго́втатися
Обвѣвать, обвѣять — обвіва́ти, обві́яти
Обвѣнчать, ся — звінча́ти, ся, повінча́ти, ся, шлюб взя́ти, на рушнику́ ста́ти
Обвѣсъ — недова́га
Обвѣтривать, -рить — обвітря́ти, -ри́ти
Обвѣшивать, ся — 1) обві́шувати, пообві́шувати, ся; 2) обва́жувати, обва́жити, не дова́жувати, не дова́жити
Обвѣщать, обвѣстить — обвіща́ти, оповіща́ти, обвісти́ти, оповісти́ти
Обвязка — об'я́зка, зав'я́зка
Обвязывать, ся — обв'я́зувати, ся
Обвяливать, обвялить — в'я́лити, обв'я́лити
Обгадить, обгаживать, ся — обги́дити, обпаску́дити, обкаля́ти, обги́джувати, обпаску́джувати, ся і т. д.
Обгонять, обогнать — переганя́ти, випере-

жáти, перегнáти, вúпередити
Обгибать, обогнуть — обгинáти, обігнýти
Обгладывать, обглодать — обгризáти, обгрúзти
Обглаживать, обгладить — обглáжувати, обгладúти
Обглядывать, обглядѣть — обглядáти, обглядíти
Обгнивати, обгнить — обгнивáти, обгнúти
Обгорать, обгорѣть — обгорáти, обгорíти, опалятися, опалúтися
Обгорѣлый — обгорíлий, опáлений
Обгрызать, обгрызть — обгризáти, обгрúзти
Обгрызокъ — недóгризок
Обдавать, обдать, ся — обливáти, облúти, ся. — **Обдать паромъ** — обпáрити, ошпáрити, опáрити. — **Обдало жаромъ** — в жар кúнуло. — **Обдало холодомъ** — морóз пронÿв
Обдаривать, обдарить — обдарóвувати, обдарувáти
Обдёргать, обдёргивать, ся — 1) обсмúкати, обсíпати, обшмóргати, обсмúкати, обсíпувати, обшмóргувати, ся, (пір'я, волосся) — обскýбти, обскýбувати, ся, (гилочки) — обчухрáти, обчýхрувати, ся; 2) осмúкатися, підтúкатися, осмикáтися, підтикáтися
Обдирало — здúрщик, здúрця, драпíка, дерýн, дерúлюд, сіпáка
Обдирательство — здúрство, драпíжство, лупíжство, шáрпання, шарпанúна
Обдирать, ободрать, ся — обдирáти, здирáти, облýплювати, шáрпати, ся, обідрáти, обдéрти, зідрáти, облупúти, ошáрпати, пошáрпати, ся, (шкуру з вівці або що) — оббілувáти
Обдирный (про зерно) — облýщений, шеретóваний
Обдувало — шахрáй, дурúс(ь)віт
Обдувать, обдуть, ся — 1) обдувáти, обдимáти, обдýти, ся; 2) дурúти обдýрювати, звóдити і д. **Обманывать**
Обдумывать, обдумать — обдýмувати, об(роз)міркóвувати, об(роз)рахóвувати, обмишляти, розважáти, метикувáти, обдýмати, об(роз)міркувáти, об(роз)мізкувáти, об(роз)рахувáти, розвáжити, обмúслити
Обдумываніе — обдýмування, міркувáння
Обдуманный, но — обдýманий, обміркóваний, но
Обдуманность — обдýманість, обміркóваність
Обдѣлать, обдѣлывать, ся — обробúти, оправúти, упрáвити, поврóблювати, повправляти, обробляти, оправляти
Обдѣливать, обдѣлать, обдѣлить, ся — обділяти, обділúти, ся
Обдѣлка — 1) обрóблювання, оправляння; 2) обрóбка, опрáва; 3) обрóблення
Обезглавить, обезглавливать — зітнýти, стяти, одтяти, стинáти, одтинáти гóлову, (про кількох) — постинáти
Обезденежѣть — вúбитись з грóшей, з копíйки
Обездолить — обездóлити, знедóлити, с(ь)віт зав'язáти
Обеззаботиться, обеззабочиваться — збýтися, збувáтися клóпоту
Обеззубѣть — обеззýбіти
Обезлиственѣть — позбýтись лúсту, обезлúстіти
Обезлюдить — вúлюднити, обезлюдити, спустóшити
Обезлюдѣть — вúлюдніти, обезлюдніти, обезлюдіти, ізлюдніти, опустíти, спустíти
Обезлѣсеніе — збáвлення лíсу
Обезлѣсить — збáвити лíсу, обезлíсити
Обезлѣсѣть — позбýтись лíсу, обезлíсіти
Обезкуражить, ся — збентéжити, ся
Обезнадёживать, обезнадёжить, ся — збавляти, збáвити надії, трáтити, утрáтити, стрáтити надію
Обезображивать, обезобразить, ся — нівечити, понівечити, ся, гúдити, огúдити, ся
Обезопасить — убезпéчити
Обезоруживать, обезоружить — роззбрóювати, роззбрóїти, обеззбрóювати, -рóїти
Обезоруженіе — роззбрóїння, обеззбрóєння
Обезпамятѣть — стрáтити пáм'ять
Обезпеченіе — забезпéчення, зарýка
Обезпечивать, обезпечить, ся — забезпéчувати, у(о)безпечáти, запобігáти, вбезпéчити, забезпéчити, ся, запобігти
Обезплодѣть — вúяловіти
Обезпокоить, ся — потурбувáти, затурбувáти, ся
Обезсиливать, обезсилить, ся — знесúлювати, знесúлити, висиляти, вúсилити, виснáжувати, вúснажити, ся
Обезсилѣть — знесúлитися, вúснажитися, вúсилитися, збезсúліти, захлясти, знемогтúся
Обезсиленіе — знесúлення, ослáба, збáвлення сúли
Обезславить, обезславливать — ослáвити, зneслáвити, ославляти, знеславляти
Обезсмертить — унесмертéльнити
Обезумить — збáвити рóзуму
Обезумѣть — збожеволіти, обезглýздіти, здурíти, одурíти, знавíсніти, з глýзду зсýнутися, стерятися
Обезчестить, обезчещивать — збезчéстити, зганьбúти, безчéстити, ганьбúти
Обезьяна, Simia — мáлпа, мáвпа, мáл(в)почка
Обезьянничать — мал(в)пувáти
Обезьянство — мал(в)пувáння
Оберегатель — охорóнець, вартівнúк
Оберегательство — охорóна, стерéження
Оберегать, ся — берегтú, ся, стерегтú, ся, пильнувáти, вартувáти
Обеременѣть — зайти в тяж, завагітніти, завагоніти, стати важкóю
Обернуть, обёртывать, ся — 1) д. **Обвернуть**; 2) оглянутися, озирнýтися, оглядáтися, озирáтися; 3) повернýтися, повертáтися; 4) обернýтися, обертáтися; 5) перекúнутися, перекидáтися
Обёртка — д. **Обвёртка**
Обечайка — обичáйка (сита)

Обжаловать — оскáржити
Обжалованіе — оскáрження
Обжать, обжинать, ся — обжáти, обжинáти, пообжинáти, ся
Обжечь, обжигать, ся — 1) обпектú, обпікáти, ся; обпалúти, обпáлювати, ся, (волосся, шерсть то-що) — обш(с)малúти, обш(с)мáлювати, ся, (окропом або чим рідким гарячим) — о(б)пáрити, ошпáрити, ошпáрювали, ся; 2) вúпалити, випáлювати, ся (про цеглу)
Обживать, обжить, ся — обживáти, обжúти, ся, ожúтися, обсúдітися
Обжигальщикъ — випáляч
Обжиганіе — обпáлювання, випáлювання
Обжигъ — опáлення, óпік, óпар, вúпал
Обжираться, обожраться — обжирáтися, обтріскуватися, обжéртися, обтріскатися, облóпатися, облупитися
Обжора — ненажéра, прожóра, прóїсть, жерýн, жерýха, брéвкало, поїдáйло, ненáїда, пажéра
Обжорливость, обжорство — ненажéрливість, пáжерливість, обжúрство, обжúрливість, ненасúть, ненаїсність
Обжорливый — ненажéрливий, прожóрливий, пáжерливий, ненажéрний, обжú(е)рливий, проїснúй, ненáїсний
Обзаведеніе — обзавíд. — **О. домомъ** — загосподарóвання
Обзавести, обзаводить, ся — обзавéсти, обзавóдити, ся, пообзавóдитися, (хазяйством) — загосподарювáтися, охазяйнувáтися, оґрунтувáтися
Обзирать, обозрѣть — озирáти, обзирáти, оглядáти, переглядáти, озирнýти, оглядíти, переглядíти
Обзираться — озирáтися, оглядáтися, оглядуватися
Обзоръ — 1) óгляд; 2) оглядáння, озирáння
Обзывать — узивáти
Обивать, обить — оббивáти, оббúти, побивáти, побúти, (гвіздками) — ц(ь)в'яхувáти, вúц(ь)в'яхувати, (шалівкою) — шалювáти, вúшалювати (дранню для щекотурки) — решетúти, решетувáти, вúрешетувати. — **Обить крылья** — прибóркати
Обиваться, обиться (про одежу) — обтріпуватися, обтріпáтися
Обивка — оббиттá
Обида — обрáза, крúвда
Обидный, но — крúвдний, но, образлúвий, у(в)разлúвий, во
Обидчивость — образлúвість, у(в)разлúвість, дражлúвість
Обидчивый — образлúвий, у(в)разлúвий
Обидчикъ, ця — крúвдник, ця, напáсник, ця
Обидѣть, обижать, ся — скрúвдити, укрúвдити, окрúвдити, крúвдити, образúти, ся, ображáти, ся, уражáти, ся, обіждáти
Обиліе — достáток, рóскіш, (листя, овочу) — рясотá, ряснóта, (снігу) — сніжнúця, (сили) — бýйність
Обиловать — д. **Избыточествовать**

Обильность — ряснóта, гóйність
Обильный, но — ряснúй, гóйний, но, (про насіння) — сім'янúстий, то, (про бростки) — броснáтий, то, (про ліс) — ліснúй, лíсно, (про з(ь)віря) — з(ь)вірнúй, з(ь)вірно, (про гриби) — грибнúй, грúбно, (про джерела) — джерелястий, (про мед) — меднúй, (про траву) — травнúй, травнúстий
Обиноваться, обинуться — д. **Колебаться 2**
Обиняки — манівці, підхідці (в розмові). — **Безъ обиняковъ** — навпростéць, без сорома кáзка. — **Обиняками** — наздогáд, манівцéм
Обирало — здúрця, драпіка
Обирательство — здúрство
Обирать, обобрать — оббирáти, обдирáти, обібрáти, обідрáти, облупúти
Обирки — вúбірки
Обитаемость — мéшкальність
Обитаемый — мéшкальний
Обиталище — осéля, жúтло, жиллá, обістá, домівка
Обитатель, -ница — д. **Житель, -ница**
Обитаніе — мéшкання, пробувáння
Обитать — жúти, пробувáти, мéшкати
Обитель — 1) д. **Обиталище**; 2) манастúрь
Обительскій — манастúрський
Обиходъ — ужúток, вжúток, обихíдка; потрéба. — **Для своего обихода** — для влáсного вжúтку
Обиходный — щодéнний, повсякдéнний, потрíбний
Обкалывать, обколоть, ся — 1) обкóлювати, обколóти, пообкóлювати; 2) обшпúлювати, обшпилúти, пообшпúлювати, ся
Обкапывать, обкапать, ся — обкáпувати, обкрáпувати, обкáпати, ся і т. д., пообкáпувати, ся і т. д.
Обкапывать, обкопать, ся — обкóпувати, обкопáти, ся, пообкóпувати, ся
Обкарнать — обчикрúжити, обчухрáти, прибóркати
Обкатить — д. **Обкачивать**
Обкатывать, обкатать, ся — 1) об'їжджáти, об'їздúти, ся; 2) обкáчувати, викáчувати, обкачáти, вúкачати, ся
Обкачивать, обкатить, ся — обливáти, облúти, обілляти, ся
Обкидать, обкидывать — обкúдати, обкидáти. — **Лицо обкидало** — вúсипало, oпрúщило, вúприщило на видý, обкúдало лицé
Обкладывать, обложить, обкласть, ся — 1) обкладáти, обклáсти, ся; 1) обшивáти, обшúти, ся, (по краях) — облямóвувати, облямувáти
Обклеивать, обклеить, ся — обклéювати, обліплювати, обклéїти, обліпúти, ся
Обклейка — 1) обклéювання, обліплювання; 2) обклéйка
Обковырять — обколупáти
Обколачивать, обколотить, ся — оббивáти, оббúти, пооббивáти, ся
Обкормить, обкармливать, ся — обгодувáти, обгодóвувати, ся
Обкоситься — обкосúтися, пообкóсюватися

Обкрадывать, обокрасть — обкрада́ти, обікра́сти, пообкрада́ти
Обкусывать, обкусать — обку́сювати, обкуса́ти
Обкуривать — обку́рювати
Облава (мисливське) — обла́ва
Облагать, обложить, ся — 1) д. **Обкладывать**; 2) обляга́ти, оточа́ти,облягти́, оточи́ти, обступа́ти, обступи́ти; 3) наклада́ти, накла́сти (податок), оподаткува́ти, (митом) — обми́тити
Облагодѣтельствовать — бага́то добра́ кому́ зробйти, облагодіяти
Облагородить, облагораживать — облагоро́дити, облагоро́джувати, ушляхе́тнити
Облагороженіе — облагоро́дження, ушляхе́тнення
Обладаніе — володі́ння, обла́да, посіда́ння
Обладатель, ница — воло́дарь, посіда́ч, ка, вла́сник ця
Обладать — володі́ти, обла́дувати (чим), посіда́ти (що)
Облаживать, облазить — обла́зювати, обла́зити, вила́зювати, ви́лазити
Облаживать, обладить — обла́джувати, обла́годити, обла́дити, у(в)ладна́ти, у(в)порядкува́ти, у(в)ладнува́ти
Облако, (здр.) **облачко** — хма́ра, хмари́на, (здр.) — хма́рка, хма́ронька, оболо́к, оболо́чок. — **Перистыя облака** — баранці, молоді
Обламывать, обломать, ся — обло́млювати, обломи́ти, ся
Облапа, рос. Asarum europeum L. — ко́питень, копите́ць, копи́тці, копитня́к
Облапить — обла́пати, обма́цати
Облапошивать, облапошить — обду́рювати, обдури́ти, пошити у ду́рні, підчикри́жити
Обласкать — обласка́вити, обмилува́ти, приголу́бити
Областной — краєви́й, крайови́й
Область — край, країна, провінція; ца́рина, по́ле ме́жі. — **Въ области наукъ** — в ца́рині науко́вій
Облатка — опла́тка
Облачать, ся — одяга́ти, вдяга́ти, убира́ти, убра́ти, ся
Облаченіе — 1) одяга́ння, убира́ння; 2) убір, оде́жа, (церковна) — ри́зи
Облачный — 1) хма́рний, хму́рий; 2) хмарови́й
Облегчать, облегчить — поле́гчувати, пільгува́ти, уле́гчувати, поле́гчити, попільжи́ти, улегча́ти, ся, ле́гчати, поле́гчати, одли́гнути
Облегченіе — поле́гкість, поле́гчення, пільга, поле́кшіння, одли́га; уле́кшування, осла́ба
Обледенѣть — обме́рзнути. — **Обледенѣлый** — обме́рзлий
Облекать, облечь, ся — одяга́ти, убира́ти, одягти́, убра́ти, ся. — **Облечь властью** — нада́ти пра́во, вла́ду
Облетать, облетѣть — 1) облітати, облеті́ти, ви́літати; 2) опада́ти, обсипа́тись, поспа́дати, пообпада́ти, обси́патись
Обливать, облить, ся — облива́ти, обли́ти, обілля́ти, ся; облива́тися, залива́тися (сльозами); пролива́ти (сльози)
Обливаніе — облива́ння
Обливина — оба́пол, оба́полок (крайня дошка з балки)
Облизывать, облизать, ся — обли́зувати, ся, обсмо́ктувати, облиза́ти, ся, обсмокта́ти, ся
Обликъ — обли́ччя, вид, твар
Облинять — полиня́ти, (про волосся, пір'я, шерсть) — ви́линяти, облі́зти
Облипать, облипнуть — облипа́ти, обли́пнути
Облиственѣть — покри́тись ли́стом
Облицевать — облицюва́ти
Обличать, обличить — вика́зувати, виявля́ти, дово́дити, перес(ь)відчувати, перес(ь)відчити, ви́казати, ви́явити, дове́сти; викрива́ти, ви́крити
Обличитель, ница — перес(ь)відчи́тель, ка, вика́зчик, дока́зчик, ця, вия́вляч, ка
Обличеніе — пере́с(ь)від, до́від, до́каз; вия́влення, викрива́ння, викриття́
Обличительный — виявлю́ючий, дока́зу́ючий, викрива́ючий
Облобызать, ся — поцілува́ти, ся
Обложеніе — обло́га, (податками) — оподаткува́ння
Обложка — обго́ртка
Облой — ожеле́да, ожеле́диця, о́желедь
Облокачиваться, облокотиться — обпира́тися, спира́тися, обпе́ртися, спе́ртися ліктем, ліктями. — **Облокотясь** — обпе́ршись, спе́ршись ліктем
Обломъ — обло́ма
Обломокъ — од(від)ло́мок, уло́мок, ула́мок, ви́ломок, (палиці або що) — цуру́палок, цурпа́лок, оцу́пок, (посудини) — черепо́к, (зб.) — чере́п'я
Облучёкъ — полу́драбок
Облупало — ошука́нець
Облупать, облупливать, облупить, ся — облу́плювати, облупи́ти, ся
Облыгать, оболгать — оббрі́хувати, оббреха́ти
Облыжный — брехли́вий
Облысѣть — обли́сіти, ви́лисіти
Облысѣлый — ви́лисілий
Облѣзать, облѣзть — обла́зити, обліза́ти, облі́зти
Облѣзлый — облі́злий
Облѣниться — зледащі́ти, розледащі́ти, розлінува́тися
Облѣпиха, рос. Hippophäe rhamnoides L. — плохо́вник
Облѣпить, облѣплять, ся — обліпи́ти, облі́плювати, ся
Облюбить — обмилува́ти
Обмазать, обмазывать — обма́зати, ви́мазати, обмасти́ти, ви́мастити, (дьогтем, салом) — обшмарува́ти, (вапном) — обвапнува́ти, (вальками глини) — обвалькува́ти
Обмазка — обма́зання, обма́щення
Обмакивать, обмакнуть — умоча́ти, вмоча́ти, умо́чувати, у(в)мочи́ти

Обмалывать, обмолоть, ся — обмéлювати, обмолóти, ся; молóти, вимéлювати, вúмолоти, ся
Обманно — підстýпно, óшуком
Обманный — підстýпний, облýдний
Обмануть, обманывать — обдурúти, одурúти, здурúти, піддурúти, обманúти, оманúти, отумáнити, ошахрувáти, ошукáти, у дýрні пошúти, дурúти, обдýрювати, обмáнювати, тумáнити, отумáнювати, підмáнювати; ошýкувати, звóдити, піддýрювати
Обмануться, обманываться — омилúтися, помилúтися, оманýтися, (іронично) — вхопúти шúлом пáтоки, óблизня піймáти, омилятися і т. д.
Обманчивость — злýдність, облýдність, звóдність, зрадлúвість
Обманчивый — облýдний, омúльний, зрадлúвий, звóдний
Обманщикъ, ца — ошукáнець, ошýкач, обмáнник, ця, дурúс(ь)віт, ка, облýдник, шахрáй, баламýт, звóдник
Обманщичій — ошукáнський, обмáнницький, шахрáйський
Обманъ — ошукáнство, ошукáння, шахрáйство, óшук, дурúс(ь)вітство, облýда, обмáна, підмáна. — **Обманъ чувствъ** — манá, омáна
Обмарать, обмарывать, ся — обкалáти, покаляти, закаляти, ся, обкáлювати, ся, позакáлювати, пообкáлювати, ся
Обмаслить, обмасливать, ся — обмáслити, об(ви)мáслювати, ся
Обматывать, обмотать, ся — обмóтувати, обвивáти, обмотáти, обвинýти, обвúти, ся
Обмахивать, обмахнуть — обмáхувати, обмахнýти
Обмахнуться — 1) обмахнýтися; 2) помилúтися
Обмачивать, обмочить, ся — 1) обмóчувати, обмочúти, пообмóчувати, ся; 2) (в)умочáти, у(в)мóчувати, у(в)мочúти; 3) упісювати, рúбу ловúти, усцикáти, ся, упісяти, ся, усцяти, ся
Обмащивать, обмостить, ся — обмóщувати, обстéлювати, обмостúти, обстелúти, ся
Обмежевать, обмежевывать, ся — обмежувáти, обмежóвувати, ся
Обмелѣть — поміліти, обміліти, помілішати
Обмелѣніе — мілинá
Обмерзать, обмёрзнуть — обмерзáти, обмéрзнути, обмéрзти, пообмерзáти
Обметать, обмести — обмітáти, обместú, пообмітáти
Обметать, обмётывать — обкúдати, обрубúти, обкидáти, обрýблювати; облямувáти
Обметица, обметки (борошна) — обмéтиця, (чого иньшого) — с(ь)міття́
Обминать, обмять, ся — 1) обминáти, обімняти, утóптувати, утоптáти, обтолóчити, ся; 2) проїзжáти, проїздúти
Обмираніе — завмирáння, завмéрлість, умлівáння
Обмирать, обмереть — обмирáти, зімлівáти, умлівáти, обмéрти, зомлíти, умлíти
Обмогаться, обмочься — о(ви)дýжувати, о(ви)чýнювати, о(вú)дýжати, о(вú)чýняти, обмогтúся
Обмозговать — обмізкувáти
Обмокать, обмокнуть — обмокáти, обмóкнути, ізмóкнути
Обмолачивать, обмолотить, ся — обмолóчувати, обмолотúти, ся
Обмолвиться, обмолвливаться — обмóвитися, помилúтися в речáх, на слóві
Обмолвка — пóмилка в словáх
Обморозить, обморáживать — обморóзити, обморóзювати
Обморокъ — млість, млóстя, обмирáння, умлíння, зомлíння, óбморок. — **Падать, упасть въ обморокъ** — умлівáти, омлíти, зомлівáти, зомлíти, обмирáти, обмéрти
Обмошенничать — ошахрáїти, обшахрувáти, обдурúти, обмахлярувáти
Обмундировать — одягнýти, вдягнýти
Обмучниться — уборошнúтися
Обмывать, обмыть, ся — обмивáти, обмúти, ся
Обмывки (з милом) — мúлини, змúлини, обмúлки, (після миття посуди або що) — помиї
Обмыкать — 1) óбтіпати (коноплі); 2) обтріпати, обідрáти, обшáрпати (одежу); 3) оббігати, обгасáти
Обмыкаться — обтріпатися, обідрáтися, обшáрпатися
Обмылки — мúлини, змúлини, обмúлки
Обмылокъ — обмúлок
Обмѣлить — обчеркнýти, обвестú крéйдою
Обмѣна — замíна, обмíна, замíн, вúмін, промíна, мíньбá
Обмѣнивать, обмѣнять, ся — обмíнювати, вимíнювати, замíнювати, обміняти, ся, заміняти, ся, вúміняти, проміняти, ся
Обмѣнный — замíнний, вúмінний
Обмѣнъ — обмíн, вúмін, замíн, замíна
Обмѣривать, обмѣрить, обмѣрять, ся — обмíрювати, обмíряти, ся
Обмѣръ — обмíр, недомíр
Обмягчать, обмягчить — м'ягчúти, зм'ягчáти, зм'ягчúти
Обмякнуть — пом'якнути, зм'якнути
Обнадёживать, обнадежить — подавáти надію, забезпечáти, обезпечáти, подáти надію, забезпéчити
Обнаженіе — огóлення, обнáження
Обнажать, обнажить, ся — огóлювати, обнажáти, загóлювати, обгóлювати, оголúти, обнажúти, заголúти, обголúти, ся. — **Обнаженный** — огóлений, гóлий, загóлений. — **Обнажить саблю** — вúняти шáблю з піхов
Обнародованіе — оголóшення, оповíщення
Обнародывать, обнародовать — оголóшувати, оголосúти, оповіщáти, оповістúти, ознаймувáти, ознаймúти
Обнаруженіе — виявлення, вúява, викриття́

Обнаруживать, обнаружить, ся — виявляти, викривати, вис(ь)відчувати, виявити, викрити
Обнашивать, обносить — 1) обносити, обнести; 2) обношу(сю)вати, обносити
Обнесеніе — обгородження, оточення, обнесення
Обнижать, обнизить — знижати, понижати, знизити, понизити
Обнимать, обнять, ся — 1) обіймати, обнімати, обняти, обійняти, ся; 2) обгортати, огортати, обхоплювати, обнімати, обгорнути, обхопити; переймати, переняти. — **Обнять дѣло** — збагнути справу
Обнищать, обнищевать — з'убожіти, з'убожитися, знищитися, обголіти, перевестись на злидні
Обнищалый — з'убожілий, підупалий
Обнищаніе — з'убожіння, підупалість
Обнова, обновка — обнова
Обновитель, ница — оновитель, ка, відновитель, ка
Обновить, обновлять, ся — оновити, поновити, відновити, оновляти, поновляти, відновляти, ся
Обновленіе — оновлення, понова, віднова
Обносить, обнести — 1) обносити, обнести; 2) обгороджувати, обгородити; 3) обріхувати, обрехати
Обносный — брехливий (про речі)
Обносокъ (одежі) — виноски, лахмання, (обув'я) — шкарбун, (мн.) — шкарбуни, (хутряної одежі) — шкарупіль
Обнюхать, обнюхивать — обнюхати, обнюхувати
Оброчивать — очиншовувати
Оброчка — очиншування
Обобщать — узагальнювати, уповсюднювати
Обобщеніе — узагальнення, уповсюднення
Обогатитель, -ца — збагатитель, -телька
Обогатительный — збагачаючий
Обогатить, обогащать, ся — збагатити, ся, збагатіти, збагащати, ся, багатіти
Обогащеніе — збагачення
Обоготвореніе — обожіння, обожування, убожествіння
Обоготворить, обоготворять — обожити, обожати, обожувати, убожествити, убожествляти
Обогрѣвать, обогрѣть, ся — огрівати, огріти, зігріти, обігріти, ся
Ободверена — одвірок, одвірки
Ободворъ, у виразі: **дворъ обо дворъ** — сумежно, двір з двором, двір коло двора
Ободокъ — обідець, обвідка, (у решета) — обичайка
Ободочный — обідковий
Ободреніе — заохота, підбадьорення
Ободритель, -ница — заохотник, -ця
Ободрительный, но — ос(ь)міляючий,чо, підбадьоруючий, чо
Ободрать — д. **Обдирать.** — **Ободранный** — обідраний, обшарпаний, обдертий, (про дерево, шкуру) —облуплений, луплений, обідраний
Ободрить, ободрять, ся — заохотити, підбадьорити, додати духу, сили, відваги, заохочувати, бадьорити, додавати духу і т. д., підбадьорювати, ся
Ободъ, ободокъ — 1) обід, (здр.) — обідець, обідок, (зб.) — обіддя; 2) д. **Ободокъ**
Обоесторонній — обопільний, обосторонній
Обожаніе — обожування, ревне кохання
Обожатель, -ница — величник, -ниця; закоханець, -нка
Обожать — д. **Обоготворять;** обожувати, божествити; кохати ревне
Обождать — почекати
Обожженный — обпалений, обпечений, (окропом) — обпарений, ошпарений, (про цеглу) — випалена
Обознаться — помилитися, вклепатися
Обозначеніе — визнана, ознака, визначення, вказівка
Обозначать, обозначить, ся — визначати, означати, визначити, позначити, означити, ся
Обозничій, обозной — обозний
Обозрѣватель — оглядач
Обозрѣвать — оглядати, озирати
Обозрѣніе — огляд, перегляд
Обозъ — 1) валка; 2) обоз, табор
Обои — шпалєри
Обойма — вірвант, урвант
Обоймица — 1) гніздо (в котрому блок крутиться); 2) обруч (залізний, на палі, щоб вона не розбивалася, як забивають бабою)
Обоина, (частіше мн.) **обоины** — жужелиця
Обойный — шпалєрний
Обойщикъ, ца — обивач, ка
Обокъ — обік, збоку, побік
Оболакивать, оболочь — обволікати, заволікати, обволокти, заволокти
Оболванивать, оболванить — 1) обтісувати, обтесати; 2) дурити, обдурювати, обдурити
Оболгать — оббрехати
Оболдѣть — ошаліти, стерятись
Оболочка — 1) д. **Обвертка**, 2; 2) шкурка, шкурочка, плівá, плівка, плінка; поволока (землі), оболока, оболонка
Обольститель, -ница — спокусник, -ця, перелесник, -ця, зводитель, -ка, баламут, -ка.
Обольстительный, но — звабливий, во, ваблівий, во, привабний, принадний, но
Обольщать, обольстить — зваблювати, зводити, знажувати, у(в)лещати, спокушати, приважувати, приманювати, зманювати, підводити, звабити, знадити, у(в)лестити, принадити, підвести, спокусити
Обольщеніе — зваба, приваба, принада, приважування; омана, мана
Обомлѣть — зімліти, умліти, обімліти, омертвіти, отерпнути
Обомлѣлый — зімлілий
Обоняніе — нюх, нюхання
Обонять — нюхати, чути, (по вітру, про собак) — вітрити, нюшити

Обора — волóка, (частіше мн.) — волóки
Оборачивать, оборотить, ся — 1) обéртáти, обернýти,ся; 2) повертáти, завертáти, повернýти, завернýти, ся; 3) перекидáтися, перекúнутися
Оборванецъ, -ваница — обірвáнець, обірвáнка, обідранець, -нка, обшáрпанець, -ка, голодрáнець, голодрáбець, голоколінець, шарпáк, -чка, лáхман
Оборванный — обідраний, обшáрпаний, обдéртий, пошáрпаний, голодрáбий
Оборвать, обрывать, ся — обірвáти, ся, обідрáти, обдéрти, ся, обшáрпати, ся, обривáти, ся, обдирáти, ся. — **Оборваться** —увірвáтися
Оборвышъ — д. **Оборванецъ**
Оборка — обшúвка зі збóрами
Оборона — оборóна
Оборонить — обоpонúти
Оборонительный — оборóнний
Оборонитель, -ница — оборóнець, оборóнник, оборóнниця
Оборотень — перéвертень; відьмáк, вовкулáка
Оборотливый — меткúй, спрúтний, зрýчний, зворóтливий
Оборотливость — спрúтність, зрýчність, мéткість
Оборотный — 1) оборóтний; 2) поворóтний, зворóтний; 3) відворóтний (бік, сторона)
Оборотъ — 1) оборóт, óбіг, обхід; 2) поворóт, зворóт, зворóтка; 3) відворóт, вúворіт, вúворотка
Оборъ, оборышъ — вúбірки, брак, нéгідь
Обособленіе — відокрéмлення, відокрéмлювання
Обособить, обособлять, ся — од(від)окрéмити, відокрéмлювати, ся
Обострить, ся — загострúти, обгострúти, ся
Обочина — 1) бік (шляху), обóчини, (по обидва боки шляху до канави) — бульвáр; 2) балясu, бúльця, порýчина, пóручні
Обоюдный, но — 1) обопíльний, но, обостoрóнній; 2) двознáчний, но
Обоюдуострый — гóстрий з обóх боків
Обоюду — обопíльно, з обóх бокíв
Обпахать, обпахивать, ся — об'орáти, об'óрювати, ся
Обработать, обрабатывать — обробúти, обробляти
Обработка — обрóблювання, обрóблення, обрóбка, обробíток
Обравнивать, обра(о)внять — рівняти, обрíвнювати, обрівняти
Обрадовать, ся — зрáдувати, ся, зрадíти. — **Обрадованный** — зрадíлий
Образецъ, образчикъ — взір, зразóк, взóрець; штиб; прúклад, пóказ
Образина — пúка, мордяка, мацапýра
Образки, рос. Arum maculatum L. — кóзяча борода
Образная — каплúця, каплúчка
Образникъ — богомаз
Образница — 1) божнúк, божнúця; 2) каплúця, каплúчка
Образность — óбразність
Образной — образóвий
Образный, но — óбразний, но
Образованіе — 1) утвóрення, сформувáння; твóрення, формувáння; 2) ос(ь)віта
Образованность — ос(ь)віченість
Образовательный, -но — ос(ь)вітний, но; формýючий, чо
Образованный — 1) ос(ь)вічений; 2) утвóрений, сформóваний
Образовать, образовывать, ся — 1) утворúти, вúробити, сформувáти, спорядúти, утвóрювати, виробляти, формувáти, споряжáти, ся; 2) ос(ь)вітúти, ос(ь)вічувати
Образумить, ся — оброзýмити, ся, схаменýти, ся, стямитися, опам'ятáтися
Образумленіе — навчáння на рóзум; опам'ятáння
Образцовый — зразковúй, взірцéвий
Образчикъ — 1) зразóчок; 2) обрізок (клаптик тканини то що)
Образъ — 1) óбраз, вид, вúгляд, пóстать, постáва, стан; 2) спóсіб, пóбит, чин, роб, манір. — **Какимъ образомъ** — якúм спóсобом, чúном, пóбитом, рóбом? як? — **Образъ мыслей** — нáпрямок думóк. — **Равнымъ образомъ** — рівнож, зáрівно
Обрамить, обрамлять — опрáвити, упрáвити, устáвити в рáмці, облямувáти, (у)оправляти, уставляти в рáмці
Обранивать, обронить — губúти, упускáти, згубúти, упустúти
Обратить, обращать, ся — обернýти, навернýти, обéртáти, навертáти, ся; перейтú, перехóдити (у що). — **Обратить, обращать вниманіе** — зувáжити, звернýти увáгу, уважáти, ввaжáти, зважáти, звертáти увáгу. — **Обратиться, обращаться къ кому** — (в)удáтися, звернýтися (до кого), (в)удáритися, ткнýтися, піткнýтися, (в)удавáтися і т. д. — **Обратить въ ничто** — обернýти, повернýти в нівець. — **Обратиться въ дымъ** — здимніти. — **Обратиться во что** — перекúнутися, перевернýтися (чим), — **Обратиться въ бѣгство** — кúнутись, пустúтись навтíки, навтікачá. — **Обращаться съ кѣмъ** — повóдитися, обіхóдитися, (політúчно) — політикувáтися, (зневажливо) — поневірятися. — **Обращаться вокругъ** — обертáтися навкóло, коло чóго, навкругú, колувáти
Обратно — назáд, поворíтьмá, навíдворіт, навспáк
Обратный — поворóтний, зворóтний, відворóтний, вúворітний
Обращеніе — обéртання, повертáння, навертáння (на віру), звертáння (до когó), обéртання, перехід (у що), óбіг обхід, оборóт (монети]. — **Обращеніе съ кѣмъ** — повóдження
Обревизовать — обревізувáти, обревизувáти
Обрекать — призначáти, прирікáти, вирікáти

Обремененіе — обтя́ження
Обремененный — обтя́жений
Обременительный — обтя́жливий, суту́жний, су́тяжний
Обременить, обременять — обтя́жити, обнату́жити, обтяжа́ти, тяжи́ти
Обреченіе — призна́чення, прирече́ння, о́суд
Обривать, обрить, ся — обго́лювати, обголи́ти, ся
Обрисовать — обрисува́ти, обрисо́вувати, обмалюва́ти, обмальо́вувати
Оброкъ — чинш
Обросить — занеха́ти, занеха́яти, занедба́ти
Обростаніе — пороста́ння, обро́стання
Обростать — оброста́ти, обрости́
Оброть — обро́ть, обро́тька
Оброчный — чи́ншовий
Обрубать, обрубить — 1) обру́бувати, обруба́ти, (гилля) — обтина́ти, обтя́ти; 2) обру́блювати, обру́бити
Обрубокъ — оцу́пок, ути́нок, обру́бок, (грубий) — коло́да, коло́дка, (тонкий) — оцу́палок, цурпа́лок, цуру́палок
Обрубъ — ця́мрина, цебри́на, зруб
Обругать — ви́лаяти, нала́яти, обла́яти, (дуже) — ошпе́тити
Обрусить — обруси́ти, обмоско́вити, обкаца́пити
Обрусѣть — обрусі́ти, обмоска́литися, змоско́витися, обкаца́питися
Обручальный — зару́чний. — **Обручальное кольцо** — обру́чка. — **Обручальный обрядъ** — зару́чини
Обручать, обручить, ся — заруча́ти, заручи́ти, ся, рушники́ подава́ти, засва́тати, ся. — **Обручённый, ая** — зару́чений, засва́таний, на
Обрученіе — зару́чини, обру́чини
Обручикъ — обру́чик, (біля замка)—ду́жка
Обручъ — обру́ч
Обрушивать, обрушить, ся — 1) вали́ти, повали́ти, завали́ти, обвалиа́ти, ся; 2) про(за)ва́лювати, про(за)вали́ти, ся; 3) окоши́тись, напа́стись, вда́рити на кого
Обрывать, ся — обко́пувати, ся
Обрывать, оборвать, ся — 1) обрива́ти, обірва́тися, (листя, гилочки) — чухра́ти, обчу́хрувати, обчухра́ти, (знизу) — пасинкува́ти; 2) урива́ти, увірва́тися
Обрывистый — крути́й, спа́дистий, при́крий
Обрывокъ — ури́вок, (здр.) — ури́вочок
Обрывъ — кру́ча, за́рва, прова́лля, у́рвище, беске́т, беске́да
Обрызгать, обрызгивать — оббри́зкати, обпри́скати, обхлю́пати, обля́пати, оббри́зкувати, ся; обка́пати, ся (воском)
Обрѣзанецъ — обрі́зáнець
Обрѣзаніе — обрі́зання
Обрѣзать, обрѣзывать, ся — обрі́зати, обкра́яти, обрі́за́ти, обрі́зувати, обкра́ювати, ся, (потроху) — обчи́кати, обчикри́жити, обчи́кувати, обчикри́жувати
Обрѣзокъ — окра́йка, окра́йок, окра́вок, (маленький) — обрі́зок, обрі́зочок
Обрѣзной — обрі́заний, обтя́тий, обкра́яний. — **Обрѣзная земля** — одрі́зана, одмежо́вана зе́мля
Обрѣзъ — 1) край, бе́ріг; 2) ніж, різа́к; 3) пере́різ, зрі́зок, шапли́к, шири́твас. — **Въ обрѣзъ** — без ли́шку, як утя́в, без зайвини́
Обрѣсти, обрѣтать, ся — знайти́, знахо́дити, ся
Обрѣтеніе — зна́йдення, зна́хід, відкриття́
Обрюзглость — оду́тлість
Обрюзглый — оду́тий, оду́тлий, оду́тлуватий
Обрюзгнуть — оду́тлитися
Обрюхатѣть — зачерева́тіти, заваго́тіти, зроби́тись черева́тим
Обрядный — обрядо́вий
Обрядъ — обря́д, звича́й, чин
Обсадить, обсаживать — обсади́ти, обса́жувати, пообса́жувати
Обсаливать, обсалить, ся — обса́лити, обса́лювати, ви́ялозити, зая́ло́зити, ся
Обсасывать, обсосать — обсмо́ктувати, обсмокта́ти
Обселить, обселять, ся — осели́ти, осади́ти, оселя́ти, оса́жувати, ся
Обсерваторія — з(ь)візда́рня, обсервато́рія
Обсерваціонный — обсерваці́йний, нагля́дни́й, (про військо) — чато́вий
Обскабливать — обскрома́джувати, обстру́гувати
Обскакивать — випере́джувати (коне́м), переганя́ти
Обставить, обставливать, ся — обста́вити, обстанови́ти, обставля́ти, обстановля́ти, ся, (риштованням) —обриштува́ти
Обстаивать — обсто́ювати кого, стоя́ти за ко́го, заступа́тися за ко́го, заступи́тися
Обстановка — обстано́ва, обста́ва
Обстоятельность — докла́дність
Обстоятельный, но — 1) докла́дний, но; 2) стате́чний, но
Обстоятельство — обста́вина, обста́ва, околи́чність.
Обстрагивать, обстрогать — обстру́гувати, обструга́ти
Обстраивать, обстроить, ся — оббудо́вувати, оббудува́ти, пооббудо́вувати, ся
Обстрачивать, обстрочить, ся — обстебно́вувати, обстебнува́ти, ся
Обстрѣливать, ся — обстрі́лювати, ся
Обступать, обступить — обступа́ти, облята́ти, обступи́ти, облягти́, оточи́ти
Обсудить, обсуждать — обмі́ркува́ти, обми́слити, обметикува́ти, розва́жити, обмірко́вувати, обмишля́ти, обговори́ти, обгово́рювати, (на раді) — обра́дити
Обсужденіе — обміркува́ння, обгово́рення, о́бмисел, ро́зсуд, обра́да
Обсушивать, обсушить, ся — обсу́шувати, обсуши́ти, ся
Обсчитать, обсчитывать, ся — облічи́ти, облі́чувати, обчи́слити, -сля́ти, ся

Обсылать, обослать — обсилáти, обіслáти, розсилáти, розіслáти
Обсыпáть, обсыпать, ся — обсипáти, обсúпати, ся
Обсыхать, обсохнуть — обсихáти, обсóхнути, (зверху) — присихáти, присóхнути
Обсѣвать, обсѣять, ся — обсівáти, обсіяти, ся
Обсѣвки — вúсівки
Обсѣвокъ — обсів, óгріх
Обсѣдать, обсѣсть — обсідáти, обсíсти
Обсѣкать, обсѣчь, ся — обсікáти, обсіктú
Обсѣменить, обсѣменять, ся — засіяти, засівáти, ся
Обсѣчка — обсікáння, обтинáння
Обтаивать, обтаять — обтавáти, обтáнути
Обтачивать, обточить — обтóчувати, обточúти
Обтекать, обтечь — обтікáти, обтектú
Обтереть, обтирать, ся — обтéрти, обтирáти, ся
Обтесать, обтёсывать, ся — обтесáти, обтíсувати, ся
Обтеска — обтíсування
Обтирать — обтирáти
Обтирка — 1) обтирáння; 2) стíрка (ганчíрка)
Обтыкáть, обтыкать — обтикáти, обстрóмлювати, обтúкати, обстромúти
Обтягивать, обтянуть, ся — обтягáти, обтягтú, обтягнýти, ся
Обтяжка — обтягáння. — **Въ обтяжку** — тíсно, в обхвáт, як облúпло
Обтяжной — обтягнутий, обтягнений
Обувальный — взувáльний
Обуваніе — обувáння, у(в)зувáння
Обувать, обуть, ся — обувáти, з'обувáти, у(в)зувáти, назувáти, обýти, з'обýти, взýти, назýти, узýти, ся
О'бувь — обýв'я, обуттú, (в)узуттú
Обугливать, обуглить — обпáлювати, обпалúти на вýгіль; **ся** — брáтися, взятися вуглем
Обуза — клóпіт, глобá, тягар(ь), тяготá, морóка
Обуздать, обуздывать — 1) загнуздáти, загнýздувати; 2) вгамувáти, прибóркати, втихомúрити
Обузданіе — загнуздáння, вгамувáння
Обуреваніе — збýрення, зворýшення
Обуревать — кúдати, вéргати, вихрúти, збýрювати; **ся** — зрушáтись, вихрúтись, збýрюватись. — **Корабль обуреваютъ волны** — хвилí кúдають кораблéм
Обутый — обýтий, з'обýтий, у(в)зýтий, озýтий
Обусловить — обумóвити, обстáвити умóвами. — **Обусловленный** — обумóвлений, обстáвлений умóвами
Обусловливаться — бýти залéжним, залéжати (від чого)
Обухъ — óбух, нáдовбень. — **Плетью обуха не перешибёшь** — головóю мýра не проб'єш
Обучать — нау(в)чáти, нау(в)чúти
Обучаться (чему) — учúтися, навчúтися (чого)
Обученіе — навчáння, наýка
Обуять — обхопúти, опанувáти
Обхаживать, обходить — обхóдити, обходúти, вúходити
Обхаркать — обхáркати, понахáркувати
Обхватить, обхватывать — обхопúти, обхóплювати
Обхватъ — обíйма, обíймище, обíймиця
Обходительность — привíтність, у(в)ввíчливість, звичáйність
Обходительный — привітнúй, звичáйний, у(в)вічлúвий
Обходить, обойти — 1) обхóдити, обійтú; 2) обминáти, обминýти
Обходиться, обойтись — обхóдитися, повóдитися, обійтúся, повестúся
Обходный — обхíдний
Обходъ — 1) обхíд, об'їзд, óб'їздка, обмúнка; 2) обхíд, дозóр, вáрта
Обхожденіе — повóдження
Обчесать, обчесывать — обчесáти, обчíсувати
Обчистить, обчищать, ся — обчúстити, обчищáти, ся
Обшаривать, обшарить — обшýкувати, обшукáти, нúшпорити, вúнишпорити
Обшелушить — облýщити, (у млині) — обшеретувáти
Обшивать, обшить — обшивáти, обшúти, (краї одежі) — облямóвувати, облямувáти, (торочками) — обторóчувати, обторочúти
Обшивка — 1) обшивáння; 2) обшúвка, лúштва, лямíвка
Обшивки — рóзвальні, залýбні сáни
Обшивной — облямóваний, обшúтий
Обширность — обшúрність, просторíсть, розлéглість
Обширный, но — обшúрний, но, обшúро, простóрий, ро, розлóгий
Обшлагъ — закарвáш, карвáш, вилóга, (на сорочці) — чóхла, чохлúця
Общаться — спілкувáти, ся; водúтися, знáтися, товаришувáти
Обще — спíльно, вкýпі, гуртóм, рáзом
Общедоступный — загáльно(до)пристýпний
Общежитіе — товарúське, спíльне життú; спíльне помéшкання; бýрса
Общежительный — товарúський, брáтський
Общеніе — спілкувáння, товаришувáння, знóсини. — **Имѣть общеніе** — мáти знóсини, мáти щось спíльне (з ким)
Общенародный — загáльний, цілонарóдний
Общеполезный — загáльно-корúсний
Общественникъ — громадяннúк, суспíльник; прихúльник громáдськости
Общественность — громадянськість, громáдськість
Общественный — громадянський, громáдський, суспíльний, товарúський
Общество — громáда, громадянство, товарúство, суспíльство. — **Общество церковное** — брáтство. — **Общество знакомыхъ** — товарúство, компáнія, бéсе-

да. — **Ученое общество** — науко́ве това́риство
Общеупотребительный — зага́льновжи́ваний
Община — грома́да, мир
Общинный — грома́дський, мирськи́й
Общипывать — общи́(і)пувати, обску́бувати
Общительный — товари́ський, компані́йський
Общій — спі́льний, зага́льний, гуртови́й, сумі́сний, суку́пний
Общникъ, ца — спі́льник, сумі́сник, ця
Общность — спі́льність
Объ — д. **О**
Объединеніе — об'єдна́ння
Объединитель — об'єдна́вець, об'єднувач
Объединить, объединять, ся — об'єдна́ти, об'єднувати ся
Объективный — об'єкти́вний
Объектъ — пре́дмет, об'єкт
Объёмистый — обі́ймистий, об'ємний, чима́лий
Объёмъ — об'єм, о́бсяг; обі́йма, обі́ймище
Объѣдала, объѣдало — дармоїд
Объѣдать, ѣсть, ся — об'їда́ти, об'ї́сти, ся
Объѣдки — недо́їдки, недо́гризки, об'ї́дки
Объѣздка — виї́жджа́ння, виїзжа́ння
Объѣздчикъ — об'ї́жчик, об'ї́зчик
Объѣздъ — об'ї́зд, о́б'їздка, обми́нка
Объѣзжать, объѣхать — 1) об'їзди́ти, об'ї́хати; 2) обмина́ти, обмину́ти, ви́передити
Объѣзжать, объѣзживать — виїзжа́ти, проїзжа́ти, ви́їздити, проїзди́ти. — **Объѣзженный** — ви́їзжений
Объѣзжій — об'їздни́й
Объявитель, -ница — об'яви́тель, -ка, опові́сник, -ниця, окли́чник, -ця
Объявить, объявлять, ся — об'яви́ти, опові́сти́ти, оголоси́ти, ознайми́ти, ознаймува́ти, об'являти, оповіща́ти, оголо́шувати, ся
Объявленіе — опові́стка, опові́щення, оголо́шення, об'я́вка, оголо́ска, ознаймува́ння
Объяденіе — 1) обже́рство; 2) сами́й смак, смако́та
Объясненіе — поя́снення, об'я́снення; з'ясува́ння
Объяснить, объяснять, ся — поясни́ти, об'-ясни́ти, з'ясува́ти, (після непорозуміння) — порозумі́тися, об'ясня́ти, ся, з'ясо́вувати
Объяснительный — поясня́ючий, виясня́ючий
Объятіе — 1) обійма́ння, обніма́ння; 2) обі́йма, (мн.) — обі́йми
Объятность — ося́жність
Объятный — ося́жний
Объять — осягти́, обня́ти
Обыватель — обива́тель, ме́шка́нець, жи́тель
Обыгрывать, обыграть — 1) обграва́ти, обігра́ти; 2) виграва́ти, ви́грати
Обыденный — щоде́нний, звича́йний
Обыкать, обыкнуть — звика́ти, призвича́юватися, зви́кнути, призвича́їтися, обго́втатися
Обыклый — зви́клий, зви́чний
Обыкновеніе — зви́чай, зви́чка, поведе́нція, поведі́нка. — **По своему обыкновенію** — своїм звича́єм. — **Сверхъ обыкновенія** — над зви́чай
Обыкновенный, но — звича́йний, но
Обыскать, обыскивать — обшука́ти, обтруси́ти, потруси́ти, обшу́кувати, труси́ти
Обыскъ — обшу́кування, трус. — **Производящій обыскъ** — труси́тель, труси́й. — **Брачный обыскъ** — шлю́бний за́пис
Обычай — зви́ча́й, оби́ча́й. — **Быть въ обычаѣ** — пово́дитися, вести́ся. — **Для обычая** — для звича́ю, для годи́ться. — **По обычаю** — по звича́ю
Обычный, но — звича́йний, но, звичаєвий
Обѣгать, обѣжать — 1) оббіга́ти, оббі́гти; 2) випережа́ти, обганя́ти, обігна́ти
Обѣдать, отобѣдать — обі́дати, пообі́дати
Обѣденный, обѣдный — обі́дній, обі́дний
Обѣднѣть — збідні́ти, обідні́ти, збідні́шати, з'убо́жіти, з'убо́житися, (трохи) — побідні́шати, прибідні́ти, під упа́сти. — **Обѣднѣлый** — збідні́лий, з'убожі́лий, з'убожа́лий, під'упа́лий
Обѣдня — слу́жба Бо́жа
Обѣдъ — обі́д
Обѣливать — оббі́лювати, оббіли́ти
Оббѣлка — біління, побі́лка, оббі́лення
Обѣтъ — обі́т, обітни́ця, зарі́к. — **Давать обѣтъ** — обітни́цю, зарі́к дава́ти, зарі́ка́тися, заректи́ся
Обѣтный — обітни́й
Обѣщаніе — обіця́нка, обіща́ння
Обѣщать, ся — обіща́ти, обіця́ти, ся
Обязанность — обов'я́зок, пови́нність. — **Считаю своею обязанностью** — ма́ю (або: вважа́ю) за обов'я́зок
Обязанный — обов'я́заний, пови́нний, ви́нний
Обязательный — 1) обов'язко́вий; 2) ввічли́вий, приємний
Обязательство — з'обов'я́зання
Обязать, обязывать, ся — обов'яза́ти, обов'я́зувати, ся, повини́тися, поміни́тися, взя́ти на се́бе, наклада́ти (на кого) обов'я́зок. — **Онъ обязанъ** — він пови́нен
Овальность — ова́льність, закру́глість, яйцева́тість
Овальный — ова́льний, закру́глий, яйцева́тий
Оваль — ова́л(ь)
Овдовѣлый — овдові́лий, повдові́лий
Овдовѣть — овдові́ти
Овенъ — (церк. слв.) бара́н; (астр.) бара́н (співзір'я)
Овершивать — вивер́шувати
Овершье — верх
Овесъ, рос. Avena sativa L. — ове́с, (р. від. — вівса́)
Овечій — ове́чий. — **Овечье мясо**. — ове́чина. — **Овечій мѣхъ** — смуш́ок, смушки. — **Овечье стадо** — ота́ра. — **Овечье ру-**

нышко, рос. Anemone sylvestris — білий сон, біла кýряча сліпотá. — **Овечья трава,** рос. Festuca ovina L. — тонконіг, щапéць. — **Овечій хлѣвъ** — кошáра

Овечка — овéчка, бúря, бúрька, (стрижена) — стрúжка

Овинъ — сушáрня (на збіжжа)

Овладѣвать, овладѣть — опанóвувати (кого, що), осягáти, посідáти (що), огортáти, опанувáти, осягнýти, посісти, заволодіти, обгорнýти. — **Имъ тоска овладѣла** — йогó тýга посíла

Оводъ, ком. Oestrus — дрік, (р. дроку), óвід (р. овода), гедз(ь)

Овощникъ, ца — огорóдник, ця

Овощъ — óвоч, горóдина, (приправа до страви) — зілля, зеленúна

Овощный — овочéвий, горóдинний

Оврагъ, (здр.) **овражекъ** — яр, (здр.) — ярóк, (поб.) — ярýга, (неглибокий) — переярок, (що поріс лісом) — байрáк, байрачóк, (степовий) — бáлка, бáлочка, (з положистими берегами) — вúбалок, перекáт, (з крутими) — провáлля

Овражистый — яркувáтий

Овсяникъ — вівсянк

Овсяница, овсянишникъ, рос. Festuca elatior L. — мітлúця

Овсянка, пт. Emberiza hortulana — жовтóбрушка, жовтогрýдка

Овсяный — вівсяний. — **Овсяная солома** — вівсянка, вівсянúця. — **Овсяный кисель** — жур, джур

Овца — вівцá, (менше року) — ягнúця, ягнúчка, (одного року) — ярка, (трох років) — мáтка, (з стоячою вовною) — штимувáта вівцá, (неплідна) — штúря, (дійна) — мензéрія, (дійна без ягняти) — блекотóра. — **Испанская овца** — шпáнка. — **Крымская о.** — крúмка. — **Силезская о.** — шльóнка, шльóнська вівцá

Овцеводство — вівчáрство

Овцеводъ — вівчáрник

Овчарка — чабáнка, чабáнська собáка, вівчáрка

Овчарникъ, овчарня — кошáра, вівчáрня

Овчаръ — вівчáр(ь), чабáн, гайдáрь

Овчарный — кошáрний, вівчáрний

Овчарскій — вівчáрський, чабáнський

Овчина, овчинка — смух, смýшок

Овчинникъ — чинбáрь, кушнір

Овчинный — смушéвий, смушкóвий, смухóвий

Овшивѣть — звошúвіти

Огадить, ся — обгúдити, обпогáнити, опаскýдити ся

Огарки — недóгарки, недóпалки, (заліза) — жýжелиця, жýжіль

Огарокъ — недогарок

Огибать — обгинáти

Оглавленіе — óглав, заголóвок

Оглавль — наголóвач (в узді)

Оглавлять — писáти, напúсувати заголóвки, спúсувати зміст

Огласить, оглашать, ся — 1) оголосúти, ясúти, оголошáти, ясувáти; 2) розлягáтися, ростинáтися; 3) оклúкнути, окликáти, заповідáти, заповісти (церк.)

Огласитель — оголосúтель, оклúчник

Огласительный — оголóсний, оголóшуючий

Огласка, оглашеніе — оголóска, óглас, ясá, (в церкві) — óклик, заповідди. — **Пустить въ огласку** — розголосúти, роздзвонúти

Оглобельный — голóбельний

Оглобля — голóбля, оголóбля

Оглодокъ, оглодышъ — огрúзок, маслáк

Оглохнуть — оглýхнути, поглýхнути

Оглупѣть — одуріти обезглýздіти, обарáніти, отетéріти

Оглушать — глушúти, оглушáти, приголóмшувати

Оглушеніе — оглýшення, приголóмшення, приголóмшування

Оглушительный — оглýшливий, приголóмшуючий

Оглядка — оглядáння, озирáння. — **Безъ оглядки** — не оглядáючись, не озирáючись

Оглядывать, оглядѣть, ся — оглядáти, оглянути, оглядіти, озирáти, озирнýти, ся

Оглядѣться — оглядітися, схаменýтися

Огневидный — вогнювáтий

Огневой — вогневúй

Огнедышущій — вогнедúшучий, вогнежéрлий. — **Огнедышущая гора** — огнепáльна, вогневá горá

Огненный — вогняний, вогнéнний

Огнепоклонникъ — вогнехвáлець, вогнепоклóнник

Огнепоклонническій — вогнехвáльський, вогнепоклóнницький

Огнепоклонничество — вогнехвáльство

Огнестрѣльный — огнепáльний

Огнеупорный — вогнетривáлий, огневідпóрний, протипожáрний, протипожéжний

Огнецвѣть, огнецвѣтникъ, рос. Melampyrum nenorosum L. — браткú, брат і сестрá

Огниво — кресáл, крúця

Огнистый — вогнúстий

Оговаривать, оговорить — 1) д. **Объяснять;** 2) обмовляти, ославляти, обмóвити, ослáвити

Оговорка — пояснення, застерéження (собі чого)

Оговорщикъ, -ца — набрехáч, -áчка, обмóвник, -ниця

Оговоръ — обмóва, наговір

Оголить, оголять, ся — 1) обголúти, заголúти, обгóлювати, ся; 2) вúголити, ся

Оголѣть — обголíти

Огонь — вогóнь, огóнь, (здр.) — вóгник, багáття

Огораживаніе — обгорóжування, горóжа

Огораживать, огородить, ся — обгорóжувати, обгородúти, ся

Огорклый — згірклий, загірклий

Огоркнуть — згіркнути
Огородникъ, ца — горо́дник, ця
Огородничество — городни́цтво
Огородный — горо́дній, огоро́дній
Огородъ — горо́д, огоро́д, (здр.) —горо́дець, горо́дчик
Огорошить — ошара́шити, приголо́мшити
Огорчать, ся — засму́чувати, жа́лю, ту́ги завдава́ти; при́крости чинити (кому); в ту́гу вдава́тися
Огорченіе — при́крість, жа́ль, гризо́та, скорбо́та, доса́донька
Огорчительный — при́крий, сумни́й, кри́вдний
Ограбить — ограбува́ти, обідра́ти, зрабува́ти
Ограда — 1) горо́жа, огоро́жа, (хворостяна) — тин, ліса, пліт (дощана) — парка́н, барка́н, дірова́ння (з паль сторчових) — частокіл, (з жердин) — ви́р'я, вори́ни, (з паль і вузеньких дощечок) — паліса́д, (така ж тільки ґратчаста) — штахе́ти; (насипана) — окіп; 2) за́хист, засту́плення
Ограждать, ся — 1) огоро́жувати, ся; 2) заступа́ться, захища́ти, борони́ти, ся
Огражденіе — городьба́, городі́ння; засту́плення, за́хист
Огранивать — обгра́нювати
Ограниченіе — обме́ження
Ограниченность — обме́женість
Ограниченный — 1) обме́жений; 2) обмежо́ваний; 3) недоумкува́тий, недотя́мливий
Ограничивать, ограничить, ся — 1) обме́жувати, обме́жити ся; 2) спиня́ти, спини́ти, прибо́ркати, прикороти́ти
Огранка — обгра́нення, шліхува́ння
Огребать, огресть, ся — обгріба́ти, обгребти́, ся
Огромный — здорове́нний, здорове́цький, величе́нний, величе́зний
Огрубѣвать, огрубѣть — грубі́ти грубі́шати, гру́бнути, загрубі́ти, огру́бнути, зас(ш)корчніти, (про шкуру) — зашкару́біти, зашкару́бнути, закацу́біти
Огрубѣніе — огрубі́ння, загрубі́ння
Огрызаться — відгриза́тися, об'їда́тися
Огрыза — сварли́вець, сварли́виця
Огрызокъ — недо́гризок
Огрѣвать, огрѣть — д. **Обогрѣвать**
Огузокъ — огу́зок хоз (частина шкури від хвоста)
Огузье — підхві́стя (задня частина в півшорках)
Огурецъ, (здр.) **огурчикъ,** рос. Cucunis sativus L. — огіро́к, гіро́к огиро́к. (здр.) — огіро́чок, огиро́чок, (переспілий) — жовтя́к, (молоденький) — пу́п'янок
Огуречная трава, огуречникъ, рос. Bornago officinalis L. — огіро́чник, огіро́чна трава́
Огуречный — огіро́чний, огі(и)рко́вий
Огустѣвать, огустѣть — густі́шати, згу́снути, (про грязь) — тужа́віти, затужа́віти
Огустѣлый — згу́слий, загу́слий
Огущать — згу́щувати, згуща́ти
Одареніе — обда́рення, обдарува́ння
Одаривать — д. **Обдаривать**
Одверье — одві́рок
Одёжа, одежда — оде́жа, о́діж, у(в)бра́ння, (аби-яка) — оде́жина, (дорога) — ша́ти. — **Будничная, праздничная одежда** — оде́жа про бу́день, про с(ь)в'я́то. — **По одёжкѣ протягивай ножки** — по своєму ліжку простяга́й ні́жку
Одеревенѣть — одереве́ніти, одубі́ти, ду́бом ста́ти, закацубі́ти, закацу́бнути
Одеревенѣлость — здереве́нілість
Одержаніе — отри́мання
Одержать, одерживать — оде́ржати, отри́мати, оде́ржувати, отри́мувати. — **Одержать, одерживать верхъ** — го́ру взя́ти, бра́ти, перемогти́, перемага́ти
Одержимый — опано́ваний, біснува́тий, божеві́льний
Одёръ — шка́па, шкапі́йка
Одесную — напра́во, право́руч
Одинакій — одна́ковий, одна́кий, таки́й са́мий
Одинаковость — одна́ковість
Одиначка — о(є)дина́чка, о(є)ди́нець. — **По одиночкѣ** — по оди́нці, на́різно, по одному́
Одинехонёкъ, одинъ-одинёхонекъ — однісінький, самісі́нький, оди́н-однісінький, сам-самісінький
Одиннадцатый, одиннадцать — одина́дцятий, одина́дцять, одина́дцятеро
Одинокій — одино́кий, самі́тний, само́тній
Одиночество — само́та́, самоти́на, самі́тність. — **Въ одиночествѣ** — в самоти́ні, самото́ю
Одиночка — о(є)дина́к, о(є)ди́нець, (здр.) — оди́нчик, о(є)дина́чка, їдина́чка; самі́тник, -ниця. — **Въ одиночку** — само́то́ю, сам собі. — **По одиночкѣ** — по оди́нці
Одиночный — самі́тний, поєди́нчий. — **Одиночное заключеніе** — окре́ма ка́мера
Одинъ — оди́н, ї́ден; єди́ний, сам, сами́й. — **Въ одну прядь** — в одно́сталь. — **Ни одинъ** — ні оди́н, жа́ден, жа́дний. — **Одинъ на одинъ** — сам на́ сам, на самоті
Одичалый — здича́вілий, здича́лий
Одичать — здича́віти, подича́віти, здичі́ти
Однажды — раз, оди́н раз, ї́дного ра́зу, ї́дного ча́су. — **Вотъ однажды** — аж яко́гось часу́
Однако, однакоже — одна́че, одна́к, але́, але́ж-бо, проте́, прото́, усе́-таки
Однобортный — одноря́дний
Одновесельный — однове́слий
Одновремённый, но — одноча́сний, рівноча́сний, но, ра́зом
Одновѣрный — одновірний, одно́ї ві́ри
Одноглавый — одноголо́вий, єдиноголо́вий
Одноглазый — одноо́кий
Одногодокъ — 1) одно́літок, рове́сник; 2) годови́к, річня́к, рішня́к
Одногорбый — одного́рбий
Однодневный — одноде́нний
Одноженство — одноже́нство

Однозвучіе — однозву́чність, одногу́чність
Однозвучный, но — однозву́чний, одногу́чний, но
Однозначащій — однозна́чний
Однозначный — одноци́ферний
Однозубий — однозу́бий
Одноименность — одноіме́нність
Одноименный — одноіме́нний
Одноколка — біда́, бі́дка
Одноколѣнчатый (бот.) — одноколі́нчастий
Одноконечный — однокінча́стий
Одноконный — однокінний
Однокопытный — однокопи́тний
Однократный, но — одноразо́вий, во, оди́н раз
Однокровный — єдинокро́вний, кре́вний
Однолепестковый — однопелюстко́вий
Однолистый — однолистий
Однолѣтній — однолі́тній, одногорі́чний
Одноместный — з їдни́м си́дженням (про пóвіз)
Одномѣсячникъ, рос. Anemone sylvestris L. — бі́лий сон, бі́ла ку́ряча сліпота́
Одноногій — одноно́гий
Однообразіе — одномані́тність
Однообразный — одномані́тний
Однородность — одноpі́дність
Однородный — однорі́дний
Однорукій — одноpу́кий, без руки́
Одностебельный — односте́блий
Односложный — односкладо́вий
Одноствольный — поєди́нчий
Одностворчатый — одина́рний, поєди́нчий
Односторонній — односторо́нній, однобі́чний
Односторонность — о(ї)дносторо́нність, однобі́чність
Односуставный — односугло́бий, односта́вний
Одноугольный — одноку́тний
Одноухій — одновýхий, з одни́м ву́хом
Однофамилецъ — однофами́(і)льник
Одноцвѣтный — однобáрвний, одноц(ь)ві́тний, одномáстий, одноко́лірний
Одношерстый — одноше́рстий, одномáстий
Одноэтажный — однопо́верхий, на ї́де́н по́верх, на одну́ осáду
Одноягодникъ, рос Paris quadrifolia L. — воро́нє о́ко, хре́ст травá, хрещáте зі́лля, натягáч, рáнник
Одобреніе — ухвáла, похвалá
Одобрять, одобрить — ухваля́ти, ухвали́ти, похваля́ти, похвали́ти
Одобрительный — ухвáльний, похвáльний
Одолень, рос. Nymphaea alba L. — латáття жіно́че, бі́ле
Одолжать, одолжить — позичáти, визичáти, пози́чити; помагáти, запомагáти
Одолжаться — призволя́тися
Одолженіе — пози́ка, по́зичка, позичáння; лáска, ми́лость. — **Сдѣлай, те одолженіе** — зроби́, зробі́ть, зді́лай, те ми́лость, будь лáскав, бу́дьте ласкáві. — **Сдѣлай одолженіе, скажи** — скажи́ на ми́лость
Одолѣвать, одолѣть — перемагáти, змагáти, перемогти́, змогти́, поду́жати, здолі́ти
Одолѣніе — перемо́га, поду́жання
Одръ — 1) ло́же, лі́жко; 2) мáри. — **Смертный одръ** — смерте́льна посте́ля
Одряхлѣть — зістарі́тися, спорохні́ти
Одуванчикъ, рос. Taraxacum officinale Wigg. T. Dens Leonis Desf. — ку́льбаба, баранки́, лету́чки, кульбáка, маї́вка
Одувать, ся — обдувáти, обдму́хувати, ся
Одуматься — оду́матися, розду́матися, схамену́тися
Одурачить, одурачивать, ся — о(б)дури́ти, одурмáнити, затумáнити, обморо́чити, ся, пошúти у ду́рні, тумáну пусти́ти, обду́рювати і т. д.
Одурникъ, рос. Atropa Belladonna L. — во́вчі я́годи, по́кшик
Одурь — (о́)дур, ду́рість
Одурѣть — одурі́ти, здурі́ти, отетері́ти. — **Одуряющее средство** — о́дур, дурмáн
Одурѣніе — о́дур, одурмáнення
Одурять — дурмáнити, тумáнити
Одутловатый, одутлый — оду́тлявий, оду́тлий, опу́хлий
Одухотвореніе — вдухо́влення, вдухотво́рення
Одухотворять — вдуховля́ти, вдухотворя́ти
Одушевить, одушевлять, ся — одушеви́ти, ся, оживи́ти, ся, додáти духу, одушевля́ти, ся; оживля́ти, ся, додавáти, набирáтися ду́ху
Одушевленіе — одуше́влення, ожи́влення
Одушевленный — одуше́влений, душе́вний, животни́й
Одышка, Asthma — я́ду́ха, ди́хавиця
Одышливый — яду́шливий
Одышный — яду́шний, ди́хавичний
Одѣваніе — одягáння, у(в)бирáння
Одѣвать, одѣть, ся — 1) одягáти, вдягáти, з'одягáти, у(в)бирáти, ся, одягти́, вдягти́, з'одягти́, убрáти ся. — **Одѣтый** — одя́гнений, з'одя́гнений, убрáний; 2) укривáти, укри́ти, ся
Одѣлить, одѣлять — обділи́ти, обділя́ти
Одѣяло, одѣяльце — укривáло, (вовняне) — ліжни́к, ко́вдра, (грубе з вáлу) — рядно́, ряде́нце, дрюгáнка, (смушеве) — барани́ця
Одѣяніе — оді́ння, о́діж, шáта
Ожёга, ожога — о́пік, опе́чене, опáлене (мі́сце)
Ожегъ — о́жій, о́жог, о́жуг
Ожерелье — нами́сто
Ожерельный — нами́стовий
Ожесточать, ожесточить, ся — оз(ь)віря́ти, ся, оз(ь)ві́рити, ся, роз'яри́ти, розлюти́ти, ся, ви́з(ь)ві́ритися. — **Ожесточенный** — оз(ь)ві́рений, розлюто́ваний. — **Ожесточенное сердце** — запе́кла душá. — **О. битва** — завзя́тий бій
Ожесточеніе — оз(ь)ві́рення, розлю́чення, запе́клість
Ожесточенность — запе́клість, оз(ь)ві́реність
Ожестѣвать, ожестѣть — шкару́біти, (за)шкару́бнути, -іти
Оживать, ожить — оживáти, від(од)живáти, ожи́ти, віджи́ти

Оживить, оживлять, ся — оживи́ти, оживля́ти, ся
Оживленіе — ожи́влення, віджи́ва, жва́вість
Оживлённый — жва́вий (про розмову)
Ожиданіе — сподіва́ння, споді́ванка, ждання́, чека́ння, очі́кування. — **Въ ожиданіи** — сподіва́ючись, чека́ючи, ждучи́; (про вагітну жінку) — на по́ступі, на зно́сі
Ожидать, ся, обождать — жда́ти, дожида́ти, сподіва́тися, чека́ти, очі́кувати, трі(и)ва́ти, підожда́ти, почека́ти, зачека́ти, потрі(и)ва́ти, затрива́ти
Ожинать, ожать — обжина́ти, обжа́ти
Озаботить, озабочивать, ся — заклопота́ти, затурбува́ти, стурбува́ти, ся, завда́ти, завдава́ти кло́поту, клопота́ти, турбува́ти, ся, бі́дкатися, зажури́ти, зажу́рувати, ся. — **Озабоченный** — заклопо́таний, затурбо́ваний, стурбо́ваний
Озадачить — завда́ти моро́ки, заморочи́ти, спантели́чити
Озареніе — ося́яння, ося́ння
Озарить, озарять, ся — ося́яти, осява́ти, ся
Оздоровленіе — уздоро́влення, оздоро́влення
Оздоравливать, оздоровить — уздоровля́ти, уздорови́ти, оздоровля́ти, оздорови́ти
Оземъ — об зе́млю
Озеро, озерко — о́зеро, озе́рце́
Озёристый — озери́стий
Озёрный — озе́рний
Озимъ — оз(і)имина́
Озимый, озимный — ози́мий, ози́мовий
Озирать, ся — озира́ти, ся, огляда́ти, ся
Озлащать, озлатить, ся — обзоло́чувати, обзолоти́ти, ся
Озлить, ся — роз'ї́сти́ся, роспасіюва́тися, (в)узли́тися, розлютува́ти, ся, роз'яри́ти, ся
Озлобить — розлюти́ти, узли́ти
Озлобленіе — злоба́, лю́тість, розлю́чення, злі́сність
Ознакомить, ознакомливать, ся — обзнайо́мити, обзнайо́млювати, ся, обізна́тися, ос(ь)відчитися, знайо́мити, ся, обізнава́тися
Ознаменованіе — знак, озна́ка, па́м'ятка. — **Въ ознаменованіе** — на знак, на па́м'ятку, в озна́ку
Ознаменовать, ознаменовывать, ся — 1) відзначи́ти, відзна́чувати, ся; 2) ознайми́ти, ознаймо́вувати, ся; 3) вcла́вити, вславля́ти, ся
Означать, ся — 1) значи́ти, познача́ти, (дерева) — карбува́ти, (як межові знаки) — клячи́ти; 2) визнача́ти, зна́чити
Ознобить — відморо́зити
Ознобъ — хо́лод, моро́з, дриж
Озолотить — обзолоти́ти, позолоти́ти
Озорникъ — бешке́тник, шибе́ник, шиба́йголова́, пали́вода, гульві́са
Озорница — бешке́тниця, коло́тниця
Озорничать — бешкетува́ти
Озорническій — бешке́тницький
Озорничество — бешкетува́ння, пу́стощі
Озябать, озябнуть — ме́рзнути, зме́рзнути, зме́рзти
Озяблый — зме́рзлий
Ой ли? — хіба́? чи ж та́к? чи вже́?
Оказаніе — 1) ви́явлення; 2) пода́ння (помочі)
Оказія — ока́зія
Оказать, оказывать, ся — 1) ви́явити, виявля́ти, ся; 2) подава́ти, пода́ти
Окаймить — обве́сти́, облямува́ти
Окакаться — обка́катися, обкаля́тися
Окалѣчить, ся — покалі́чити, скалі́чити, ся
Окалина — жу́желиця, ци́ндра
Окаменѣлость — скамені́лість, скам'яні́лість, костю́к; окамени́зна
Окаменѣлый — скам'яні́лий, закам'яні́лий
Окаменѣть — закам'яні́ти, скам'яні́ти
Оканчивать, окончить, ся — кінча́ти, ся, закі́нчувати, скінчи́ти, докінча́ти, докінчи́ти, закінчи́ти, ви́кінчити, ся, (косовицю) — обкоси́тися, (молотьбу) — обмолоти́тися, (оранку) — об'ора́тися, (помел) — обмоло́тися, (сійбу) — обсі́ятися, (ярмарок) — переярмаркува́ти, (про що лихе)—перекої́тися
Окапать — обка́пати
Окармливать, окормить — обгодо́вувати, обгодува́ти
Окарнать — обчикри́жити
Окатывать, тать — обко́чувати, обкоти́ти
Окатить, ся — обілля́ти, ся, люну́ти (на кого)
Окашивать, окосить, ся — обко́сювати, обкоси́ти, ся
Окаянникъ, ца — окая́нець, окая́нниця
Окаянный — кля́тий, окая́нний, неприка́яний
Океанскій — океа́нський, окія́нський
Океанъ — океа́н, окія́н
Окинуть глазами — ски́нути, оки́нути о́ком, очи́ма, озирну́ти
Окисаніе — ки́снення, окиса́ння
Окисать, окиснуть — ки́снути, скиса́ти, ски́снути, прокваcні́ти, проква́ситись
Окиселъ — о́кис, о́квас
Окислить, окислять, ся — оки́слити, окисля́ти, ся, ква́снути, поквасні́ти
Окисленіе — оки́снення, оква́снення
Окислитель — окисли́тель, оква́сник, оква́сень
Окись — о́кис
Окладистый — розло́жистий, широ́кий
Окладной — 1) ша́тний; 2) окладни́й
Окладъ — 1) ша́та, (частіше мн.) — ша́ти, опра́ва; 2) окла́д
Оклевать, оклёвывать — обклюва́ти, обдзьо́бати, обкльо́вувати, обдзьо́бувати
Оклеветать, оклевётывать — оббреха́ти, наклепа́ти, набреха́ти (на кого), оббрі́хувати, клепа́ти (на кого)
Оклейка — обкле́їння
Оклейщикъ — клеї́льник
Оклеивать, оклеить — обкле́ювати, обкле́їти

Окликать, окликнуть — 1) окликáти, оклúкувати, оклúкнути; 2) гукати (на кого)
Окликъ — óклик, гукáння
Око — óко
Окно, окошко, окошечко — вікнó, (здр.) — вікóнце, вікóнечко, (поб.) — вікнúще, (кругле, напр. в церкві) — оболóнка
Оковать, оковывать — окувáти, обкувáти, окýти, о(б)кóвувати. — **Окованный** — о(б)кóваний, окýтий
Оковка — обкóвування, окуття́
Оковы — 1) кайдáни, залізо, пýта; 2) невóля, ярмó, кормúга
Околачиваться — бáйдики бúти, байдикувáти, вéштатися
Околдованіе — зачарувáння
Околдовать, околдовывать — зачарувáти, зачарóвувати
Околесить — обкружля́ти, об'їздити, виїздúти
Околесица, околёсная — банелюки, бредня́, теревéні
Околица — 1) окóлиця, околóтиця; 2) об'їзд, об'їздка, манівéць. — **Ѣхать околицею** — колувати, їхати манівцями в об'їзд, в óб'їздку; 3) царина, дільниці
Околичность — 1) окóлиця; 2) підхíдці
Околичный — окóлúшній
Около — 1) наóколо, навкóло, над'окóла, округú; 2 кóло, біля́, побіля, край, óбік, побік; 3) кóло, трóхи, мало не, слине
Околоплодникъ (бот.) — насінник
Околополюсный (астр.) — підбігунóвий
Околосердіе (анат.) — осéрдя, осерéддя
Околотипъ — убóїсько
Околотокъ — околóток, околóтиця, кутóк, кут
Околоточный — квартáльний, кутовúй
Околоустіе (бот.) — оберéжжа, колоýстя, Peristomium
Околпачить — обдурúти, пошúти у дýрні, підвéсти під дурнóго хáту
Околъ, околышъ, околышекъ — окóлиця, окóлля
Окольный — околúшній, сусíдній, сумíжний
Окольные пути — манівці
Околѣвать, околѣть — 1) здихáти, здóхнути, одубіти, дýба дáти; 2) крижніти, кля́кнути, дубіти, закля́кнути, задубіти, одýбти
Окомёлокъ — деркáч, дря(а)пáк, дря(а)пáч
Оконечность — кінцівка, кінéць, край, рiжóк
Оконница — рáма, варцáби
Оконный — вікóнній, вікня́ний, вікóнешний. — **Оконное стекло** — шибка. — **Оконный косякъ** — лýтка
Оконопатить — обпаклювáти, обшпаклювáти
Оконфузить, ся — завдáти сóрому, осорóмити, засорóмити, ся
Окончаніе — закінчення, докíнчення, скінчення, приконéчча, прúконець. — **Предъ окончаніемъ** — напрúкінці, наприконéччі, пéред кінцéм
Окончательный, но — остатóчний, конéчний но, вкінéць, укрáй, до крáю, до остáнку
Оконченность — вúкінченість, закíнченість
Окончина — ля́да
Окопникъ, рос. Symphytum officinale L. — жúвокіст, живокíсть, правокіст, костолóм, волóвий язúк
Окопъ — окіп, вал, шáнець
Окорачивать — у(в)корóчувати, у(в)коротúти
Окоренѣть — вкоренúтися
Окорокъ — шúнка, окíст, півть
Окоростѣть — закорóстявіти
Окосматѣть — закошлáтіти, кудлáтим, патлáтим зробúтись, заволохáтіти
Окостенѣвать, окостенѣть — 1) костеніти, закостеніти; 2) кля́кнути, закля́кнути
Окостенѣніе — закостеніння
Окостенѣлость — закостенілість, костю́к
Окостокъ — окіст, óкісток
Окоченѣть — задубіти, одýбти, закля́к(ну)ти
Окоченѣлость — закля́клість
Окоченѣлый — закля́клий, задубíлий
Окошуриться — окошúтися
Окраивать, окроить — обкрáювати, обрíзувати, обтинáти, обкрáяти обрізати, обтя́ти
Окраина — край, окóлиця, бéріг
Окрапывать, окрапать — кропúти, покропúти
Окрасить, окрашивать, ся — обкрáсити, покрáсити, пофарбувáти, обмалювáти, (червоним обчервóнити, почервóнити, (синім) — посинúти, (жовтим) — пожовтúти і т. д., крáсити, обкрáшувати, обмальóвувати, червонити, синúти, жовтúти, ся і т. д.
Окраска — фарбувáння, обмальóвування, пофарбувáння, помалювáння, окрáса, покрáса, нáмаст
Окрестить, ся — 1) охрестúти, у вíру, у хрéст увестú; 2) вúхрестити (багатьох) — поохрéщувати, повихрéщувати
Окрестность — окóлиця, окíл, окóлія, окрýга
Окрестный — окóлиш(ч)ній, окільний
Окрестъ — навкóло, наóколо, округú, навкругú
Окрещенный — 1) охрéщений; 2) вúхрещений, вúхрест
Окривить, окривлять — осліпúти, осліплювати (на одно око)
Окривѣть — осліпнути, скалíчіти на однó óко, однóоким стáти. — **Окривѣлый** — однóокий
Окрикивать, окрикнуть — погýкувати, погрúмувати, нагукáти, нагрúмати
Окрикъ — гукáння, грúмання, óклик
Окристаллизовать, ся — окришталювáти, ся
Окритиковать — скритикувáти, осудúти, ослáвити, обцирклювáти
Окровавить, окровавлять, ся — окрівáвити, закрівáвити, скрівáвити, ся, заюшúтися. — **Окровавленный** — окрівáвлений, закрівáвлений, скрівáвлений

Окропить, окроплять — обкропи́ти, оббри́зкати, покропи́ти, обкропля́ти, оббри́зкувати
Окропленіе — покро́плення
Окрошка — холодни́к (страва)
Округлить, округлять — ви́круглити, обкругли́ти, ви́кружляти, кругля́ти, викругля́ти, викру́жлювати, кругли́ти, обкру́глювати, обкругля́ти. — **Округлённый** — обкру́глений, ви́кругле́ний
Округленіе — закру́глення
Округлость — окру́гліс́ть, кру́глість
Округлый — окру́глий, кругля́стий
Округъ — окру́га, око́лиця
Окружать, окружить — обкру́жувати, ото́чувати, обкружи́ти, оточи́ти, обара́нити
Окружіе — окру́жжа, о́бід
Окружность — 1) обві́д (р. обво́ду), окру́жність, ко́ло, о́бід; 2) окру́га, кружина́
Окружный — окружни́й
Окрылять, окрылить — окриля́ти, окри́лювати, окрили́ти
Окрыситься — ви́з(ь)віритися, наїжитися
Окрѣплый — стверді́лий, зміцні́лий, стужа́вілий
Окрѣпнуть — 1) покрі́пшати, поміцні́шати зміцні́ти, поду́жчати, затужа́віти, затве́рднути; 2) поздоро́вшати; відче́рствіти
Октябрь — жо́втень, октя́брь
Октябрскій — жо́втневий
Окулировать — очкува́ти
Окулировка — очкува́ння
Окулистъ — окулі́ст, о́чний ліка́рь
Окунаніе — окуна́ння
Окунуть, окунывать, ся — занури́ти, зану́рювати, окуну́ти, окуна́ти, ся
Окунь, окунёкъ, риба Perca fluviatilis — о́кунь, оку́ньчик
Окупиться — ви́купитися, одкупи́тися, окупи́тися, оплати́тися
Окупъ — ви́куп, викупне́, о́куп
Окуривать, окурить, ся — обку́рювати, підку́рювати, обкури́ти, підкури́ти, ся
Окурка — обку́рювання, підку́рювання
Окурокъ — недо́кур, недо́курок
Окусать, -сывать — обкуса́ти, обку́сювати
Окутать, окутывать — обку́тати, затушкува́ти, обку́тувати, затушко́вувати
Окутка — ку́тання, обку́тування, тушкува́ння
Окучить, окучивать — обса́пати, сапа́ти, обса́пувати; підгорну́ти, підго́ртати
Окучникъ — са́па, са́пка
Оладья — ола́дка
Олеандръ (росл.) — олеа́ндер, Nerium oleander
Оледенѣть — закрижні́ти, зледені́ти, зле́діти. — **Обледенѣлый** — закрижні́лий, зледені́лий
Оледенѣніе — зледені́ння, окри́ження
Оленица — олениця, Cervus elaphus fem.
Оленина — олени́на
Оленій — оле́нячий
Олень, Cervus elaphus, C. Tarandus — о́лень, єлень
Олень летучій, ком. Scarabaeus cervus — рога́ч, рога́ль, розсоха́ч, щипу́н, жуко́лень
Олешникъ, олешнякъ — вільшни́к, (здр.) — вільшничо́к, вільши́на
Оливка — масли́нка
Оливковый — оли́вковий, оливча́ний
Оливковое масло — оли́ва
Оливный — оли́вний
Олифа — олія (на краски), по́кіст
Олицетвореніе — в'осо́блення, в'осо́блення
Олицетворять, олицетворить — в(у)осо́блювати, в(у)особля́ти, в(у)осо́бити
Олово, Stannum — о́ливо, ц(и)і́на, цінь
Оловянный — олив'я́ний, ці(и)но́вий, ціно́ваний
Олуховатый — йолопува́тий
Олухъ — йо́лоп, бе́вз
Ольха, рос. Alnus — ві́льха, вільши́на
Ольховина — вільши́на, вільши́нка
Ольховникъ — олішня́к, вільшни́к, вільши́на
Ольховый — вільхо́вий
Ольшанка, пт. Motacilla — трясихві́стка
Омачивать, омочить — вмо́чувати, вмочи́ти, замочи́ти
Омегъ (рос.) — 1) Conium maculatum L. — блекота́, си́кавка, свисту́ля, вомига; 2) Cicuta virosa L. — бех, віха
Омела, рос. Viscum album L. — омела́, імела́, ви́мела, и́вілга, шульга́
Омерзительность — огі́дність, мерзо́тність
Омерзительный — огі́дний, мерзе́ний, мерзо́тний, гидо́тний, ги́достний, мерзос(ь)вітни́й
Омерзѣніе — огі́да, о́гидь, огі́дливість, бри́дкість
Омерзѣть — огі́днути, згі́дитись, остогі́діти
Омертвѣлый — заме́рлий, змертві́лий
Омертвѣніе — змертві́ння
Омертвѣть — заме́рти, приме́рти, змертві́ти
Омётъ — сти́рта
Омётывать, ометать — обкида́ти, обки́дати
Омовеніе — обмива́ння
Омраченіе — охма́рення, затьмі́ння, засліплення, тума́н
Омрачать, омрачить, ся — зате́мрювати, ся, охма́рювати, ся, зате́мрити, затьми́ти, ся, охма́рити, ся
Омутъ — кру́ча, прі́рва, я́ма, боло́то. — **Въ тихомъ омутѣ черти водятся** — ти́ха вода́ береги́ ломить
Омывать, омыть, ся — обмива́ти, обми́ти, ся
Онагръ — осе́л ди́кий, она́гр
Онанизмъ — малафія, онані́зм. — **Онанизмомъ заниматься** — малафію труси́ти, ґляґ вига́няти
Онанистъ — трусі́й, солоді́й, онані́ст
Онъ, она, оно — він, вона́, воно́
Онѣмѣлый — зані́мілий
Онѣмѣніе — заніміння
Онѣмечивать, онѣмечить, ся — зні́мчувати, зні́мчити, обні́мчити, оніме́чити, поні́мчити, ся
Онѣмѣть — оніміти, заніміти, понiміти

Опавшій — опáлий
Опадать, опасть — 1) опадáти, обсипáтися, облітáти, обпадáти, опáсти, обсúпатися, облетіти; 2) спадáти, стухáти, тýхнути, стýхнути, одтýхнути
Опаденіе — обпадáння, спадáння, стухáння
Опаздывать, опоздать — опізнюватися, запізнюватися, припізнятися (трохи), опізнúтися, спізнúтися, запізнúтися
Опаивать, ить — обпóювати, обпоїти
Опала — гнів, немúлость, нелáска
Опалзывать, оползти — 1) облáзити, облізти; 2) осідáти, осíсти, сповзáти, сповзтú
Опалить, опалять, ся — опалúти, опаляти, упектú, упікáти; осмалúти, осмáлювати, ся
Опалывать, ополоть — обпóлювати, обполóти
Опаль — пáдалиця
Опальный — в немúлості, підгнíвний, занéдбаний, занехáяний
Опара — рóзчина
Опаршивѣть — спаршúвіти, зшолудúвіти
Опасаться — побóюватися, потерпáти, лякáтися
Опасеніе — побóювання, потерпáння; обáчність, обережність
Опасливый — боязькúй, оберéжний, бережéний
Опасность — небезпéка, небезпéчність
Опасный, но — небезпéш(ч)ний, но, непéвний, но, бóязно
Опахало — опахáло, віяло, вахляр
Опахивать, опахать — об'óрювати, об'орáти
Опахивать, опахнуть, ся — 1) обмáхувати, ся, обмахнýти, ся; 2) обмітáти, обместú
Опашка, «на опашку» — наóпашки, наóпаш
Опачкать — закалятú, забруднúти, замастúти
Опекунъ, опекунша — опікýн, ка
Опека — опіка
Опекунствовать (надъ кѣмъ) — опікувáтися (ким)
Опеленать — оповúти, сповúти, повúти
Опёнокъ, (мн.) **опёнки,** гриб Agaricus fragilis Pers. — опéньки, A. melleus Vahl. — опéньок, опéньки
Опепелить — спопелúти
Опереживать, опередить — випережáти, попережáти, вúпередити, попередúти
Опереться, опираться — спéртися, опéртися, обпéртися, спирáтися, обпирáтися
Опериться — вбúтись в колодочкú, в пір'я, обростú пір'ям
Опечаливать, опечалить, ся — засмýчувати, ся, завдавáти смýтку, смутніти, засмутúти, ся, завдáти смýтку, посмутніти
Опечатать — обпечáтати, обпечáтувати
Опечатка — друкáрська пóмилка
Опечина — печúна
Опечь — опектú
Опивало, опивальщикъ — обпивáйло
Опивать, опить — обпивáти, обпúти
Опиваться, опиться — обпивáтися, обпúтися
Опивки — недóпитки
Опиливать, опилить, ся — обпúлювати, обпилятú, ся
Опилка — обпúлювання
Опилки — трúна, (мн.) — трúни, тúрса, тертýха, різь, (від заліза) — цúндра
Опилокъ — відпúлок
Описаніе — óпис
Описательный — описóвий
Описатель — опúсувач
Описать, описывать — 1) описáти, списáти, обписáти, опúсувати і т. д.; 2) поцінувáти, цінувáти
Описка — обпúска, пóмилка, óгріх
Опись — спис, спúсок
Опій, Opium — óпій, сóнне зілля, мáкове молокó
Оплакивать, оплакать — обплáкувати, обплáкати, обголосúти, обтужúти
Опламенѣть — спалахнýти, обнятись пóлум'ям
Оплата — óплат, ка, вúплат, ка, сплáчування
Оплатить, оплачивать — оплатúти, вúплатити, сплатúти, оплáчувати і т. д.
Оплевать, оплёвывать — обплювáти, обплькóвувати
Оплескать, оплескивать, ся — оббрúзкати, обплескáти, обхлюпати, оббрúзкувати, обплíскувати, обхлюпувати, ся
Оплесть, оплетать — обплестú, обплітáти
Оплеуха, оплеушина — ляпас, ляпанéць, лящ, мордáч
Оплечникъ, оплечье — полúк, полúкú
Оплодотвореніе — заплід, заплíднення
Оплодотворить, -рять, ся — запліднúти, заплідняти, ся
Оплодотворительный — заплíдний
Оплотъ — опóра, зáхист, підпертя
Оплошать — схибúти, змилúти, змикúтити
Оплошность — пóмилка, змúлка; недбáлість, необáчність
Оплошный — мúльний; недбáлий, необáчний, неувáжний
Оплывать, оплыть — 1) обпливáти, обпливтú; 2) обтікáти, обтектú
Оплѣсневѣлый — зац(ь)вілий
Оплѣсневѣть — зац(в)істú
Оплѣшивѣлый — плішúвий, голомшúвий, голомóзий, шолудúвий
Оплѣшивѣть — вúлисіти, зшолудúвіти
Оповѣстить — оповістúти, зповістúти, обвістúти
Оповѣщеніе — оповíстка, оповíщення
Опоганивать, опоганить, ся — обпогáнювати, обпогáнити, ся
Опоекъ — опóйок, габéлок, д. Кожа
Опоздалый — запізнілий, спізнілий
Опозданіе — запізнення, спізнення
Опоздать — запізнúтись, спізнúтись
Опознавать, опознать — пізнавáти, пізнáти, роспізнавáти, роспізнáти
Опознаваться — помилятися
Опозоривать, опозорить — осорóмлювати, ганьбúти, ославлятú, осорóмити, зганьбúти, зneслáвити, ослáвити
Опойковый — габелкóвий
Ополаскивать, ополоснуть — обполíскувати,

обполоскáти
Оползень — спóвзина, зрýшина
Ополовня — полівни́к
Ополчать, ополчить, ся — узбрóювати, ся, повставати, ставáти до збрóї, узбрóїти, ся, повстáти, до збрóї стáти
Ополченіе — узбрóїння, озбрóїння, рушéння
Опомелокъ — драпáк, деркáч
Опомелье — помели́ще
Ополячить, ся — сполячити, обляшити, поляшити, ся
Опомниться — опам'ятáтися, схаменýтися, стямитися, отямитися, очýматися, прочýматися
Опора — 1) підпóра, твéрджа; 2) оборóна, заслóна
Опорный — підпóрний, опóрний
Опоражнивать, опорожнить, ся — спорожняти, випорожняти, випорóжнювати, спорожни́ти, ся і т. д.
Опорочивать, опорочить — гáнити, ганьби́ти, обгáнити, зганьби́ти, обхáяти, обгýдити, ослáвити
Опороченіе — ганьбá, огýдження
Опоръ, у виразі: **во весь опоръ** — навзáводи, скільки дýху, чим дýж(ч)
Опорки — шкурáття, шкарбуни́
Опостылый — обри́длий, оги́длий, осорýжний, остоги́длий; остобісілий, осточортілий
Опостылѣть — обри́днути, оги́днути, осорýжитись, остоги́днути, остоги́діти; остобісіти, осточортіти
Опохмелиться, опохмеляться — похмели́тися, похмелятися
Опочивальня — спочивáльня, покíй
Опочивать, опочить — спочивáти, спочи́ти, відпочивáти, відпочи́ти
Опоясать, опоясывать, ся — підперезáти, оперезáти, ся, підперíзувати, оперíзувати, ся, опáсувати, ся
Опояска, опоясочка — оперезáння, поясóк, пáсок
Опоясываніе —підперíзування
Оправа — опрáва
Оправданіе — оправдáння, ви́правдання, уневи́ннення
Оправдать, оправдывать, ся — 1) оправди́ти, ви́правдити, ся, справдувáтися, оправдувáти, випрáвдувати, ся, справдóвуватися; 2) справди́ти, ся, стверж áти, ся
Оправдательный — ствéрджуючий, випрáвдуючий
Оправить, оправлять, ся — 1) попрáвити, поправляти, ся; 2) опрáвити, в(у)прáвити, оправляти, в(у)правляти; 3) ви́ходитися, ви́чуняти; 4) підживи́тися, підживляти, ся
Опрашивать, опросить — обпи́тувати, опи́тувати, поспи́тувати, обпитáти, опитáти
Опредѣленіе — 1) означéння, визнáчення, окрéслення; 2) постанóва, ви́рок, при́суд, рішенéць; 3) признáчення, настанóва (на уряд)
Опредѣленность — пéвність, вирáзність, ви́значеність
Опредѣленный — 1) пéвний, вирáзний, ви́значений; 2) признáчений
Опредѣлительный — означáльний, визначáючий
Опредѣлять, опредѣлить, ся — 1) означáти, визначáти, ознáчити, ви́значити, ся; 2) постановляти, признач áти, постанови́ти (рішенець, вирок), признáчити (кару), ви́ректи, ріши́ти; 3) настановляти, наставляти, настанови́ти, настáвити; 4) призначáти, визначáти, признáчити, ви́значити
Опричъ — опріч, окрім
Опровергать, опровергнуть — 1) перевертáти, перекидáти, перевернýти, переки́нути; відпирáти, відпéрти, збивáти, зби́ти; 2) спростóвувати, спростувáти (якої-небудь чýтки)
Опроверженіе — відпір, збиття, спростувáння (якої-небудь чутки)
Опрокидывать, опрокинуть, ся — перекидáти, перевертáти, вивертáти, вали́ти, звáлювати, переки́нути, перевернýти, звали́ти, ізвали́ти, повали́ти, ся
Опрокидь, у виразі: **опрокидью** — перéкидьки, перéвертом, до гори́ ногáми, шкерéберть
Опрометчивый, во — необáчний, нерозвáжний, но, нерозсýдливий
Опрометью — прожóгом, стрíмголов
Опросъ — óпит, обпи́тування
Опростоволоситься — опростоволóситись
Опротивѣть — обри́днути, оги́днути, осорýжитися, опри́критися, остоги́днути
Опрощать, опростить, ся — опрóщувати, опрóстити, ся
Опрыскивать, опрыскать, опрыснуть, ся — обри́зкувати, обри́зкати, побри́зкати, ся
Опрѣвать, опрѣть — запрівáти, запрíти
Опрѣснокъ — мацá(я́), опрíснок
Опрядки — клóчча
Опоясть — ви́прясти
Опрятность — чéпурність охáйність
Опрятный, но — чепурни́й, но, чепурýн, ха, охáйний, охáйливий
Оптика — óптика
Оптикъ — óптик
Оптическій — опти́чний
Оптовой, оптомъ — гуртови́й, гуртóм, нагýрт
Оптовщикъ — гуртівни́к
Опубликовать — оголоси́ти, оповісти́ти, ознаймувáти
Опускъ — спуск, спуст
Опускать, опустить, ся — 1) спускáти, опускáти, спусти́ти, опусти́ти, ся; пáдати, впáсти; 2) впускáти, випускáти, впусти́ти, ви́пустити; 3) попускáти, -сти́ти (струну); 4) пропускáти, -сти́ти; 5) опускáтися, підупадáти, опусти́тися, підупáсти. — **Опустить голову** — похню́питись, понýрити гóлову, похили́тися
Опустошать, опустошить, ся — пустóшити, спустошáти, випустошáти, плюндрувáти, жакувáти, спустóшити, сплюндрувáти, поплюндрувáти, по-

жакува́ти. — **Опустошенный** — спусто́шений, сплюндро́ваний
Опустошеніе — спусто́шення, сплюндрува́ння
Опустошитель, ница — опустоши́тель, ка
Опустошительный — спустоша́ючий, плюндру́ючий, спусто́шливий
Опустѣвать, опустѣть — пусті́ти, спусті́ти, спусткува́ти. — **Опустѣлый** — спусті́лий, (хата) — пу́стка
Опустѣніе — пу́стка, спусті́ння. — **Мерзость опустѣнія** — гидо́та спусті́ння
Опутывать, опутать, ся — обплу́тувати, обплу́тати, ся, обпле́тати, ся
Опухать, опухнуть — пу́хнути, спу́хнути, пу́хти, спу́хти, обпуха́ти, обпу́хнути
Опухлый — спу́хлий
Опухоль — о́пух, пухли́на, пухля́тина, ро́спух, (дифтеритний) — о́бклад, обкла́дки, ґу́лі, зава́лки, (у корів, на вімні) — осо́вище
Опушать, опушить — облямо́вувати, облямува́ти (хутром); **ся** — обростáти, обрости́ пу́хом
Опушка — 1) облямі́вка, ля́мівка (в одежі); 2) узлі́сся, узлі́сок, прилі́сся, підлі́сся, за́лісок. — **На опушкѣ лѣса** — на узлі́ссі, край лі́су
Опущеніе — о́пуск, спуск, опуска́ння, спуска́ння; недба́льство
Опытность — дос(ь)ві́дченість, дос(ь)ві́дчення
Опытный — дос(ь)ві́дчений, дос(ь)ві́дний
Опытъ — до́с(ь)від, експериме́нт, спро́ба, спробу́нок. — **Въ видѣ опыта** — на спро́бу. — **По собственному опыту** — з вла́сного до́с(ь)віду
Опьянѣлый — сп'яні́лий, підпи́лий
Опьянѣніе — підпи́ток, сп'яні́лість
Опьянѣвать, опьянѣть — п'яні́ти, впива́тися, сп'яні́ти, впи́тися, підпи́ти
Опьянять — п'яни́ти
Опьяняющій — п'янки́й, п'янкува́тий
Опѣшить — 1) опіші́ти; 2) зміша́тися, отороп́іти
Опять — зно́в, зно́ву, уп'я́ть
Оракулъ — ора́кул, виро́чня
Оранжевый — жовтогаря́чий, жовтожа́р
Оранжерейный — теплі́шний, парнико́вий
Оранжерея — тепли́ця, парни́к
Ораторъ — ора́тор, красномо́вець, речни́к
Ораторія (муз.) — орато́ріум
Ораторскій — ора́торський, красномо́вський
Орать — галасува́ти, репетува́ти, горла́ти, ґвалтува́ти
Организаторъ — впоря́дчик, орґаніза́тор
Организація — орґаніза́ція
Организмъ — орґані́зм
Организовать — орґанізува́ти
Органическій — орґані́чний
Органистъ, органщикъ — органі́стий, органі́ста
Органъ — о́рґан. — **Органы чувствъ** — о́рґани почуття́, почува́нь. — **Половой органъ** — природжі́ння, приро́дження (жіноче і чоловіче)
Орга́нъ — орга́ни, орга́н
Оргія — гульня́, о́рґія
Орда — орда́
Орденъ — о́рден
Ордеръ — о́рдер
Ординарный — звича́йний, ордина́рний
Орёлъ, пт. Aquila — оре́л, (сами́ця) — орли́ця
Оригиналъ — 1) ориґіна́л, перво́твір, перво́пис; 2) чудаси́, чудаси́йник, штука́р(ь)
Оригинальный — 1) ориґіна́льний, первотво́рний; 2) чудаси́йний, штука́рський
Оріентироваться — орієнтува́тися
Оріонъ, Gestirn Orion — косарі́, чепі́га
Оркестръ — орке́стр(а)
Орлёнокъ — орля́, орля́тко
Орлики, рос. Aquilegia — о́рлики
Орлиный — орло́вий, орля́чий, орли́н(и)ій
Орлица — орли́ця
Орличникъ, рос. Pretris aquilina L. — па́пороть
Орнаментировать — орнаментува́ти
Орнаментъ — орна́мент
Оробихецъ, рос. Typha L. — рогі́з, па́лки. T. angustifelia L. — рогі́з, кія́х, кіяхи́, кія́шок, султа́нчики
Оробѣть — сторопі́ти, вжахну́тися, зляка́тися, пристраши́тися
Оросить, орошать — зроси́ти, зроша́ти, зро́шувати
Орошеніе — зро́шення, зро́шування
Орудіе — 1) знаря́ддя, струме́нт, начи́ння, справи́лля, пристрі́й; 2) гарма́та
Оружейникъ — зброя́р, зброй́овник
Оружейный — збройо́вний
Оружейная — збройни́ця, збройо́вня
Оруженосецъ — джу́ра, чу́ра
Оружіе — збро́я, бро́ня, бронь. — **Положить оружіе** — зда́ти збро́ю. — **Съ оружіемъ въ рукахъ** — збро́йно, ору́жно. — **Поднять оружіе** — взя́тись за збро́ю, до збро́ї ста́ти
Орѣховый — горі́ховий, ліско́вий
Орѣхъ, орѣшекъ, Nux — горі́х, (порожній) — свисту́н, (подвійний) — спори́ш, близнюки́, (що випав з лушпини) — ви́лущок, лусканéць, луска́нчик
Орѣшина — горі́х, горі́щина, ліщи́на
Орѣшникъ — ліщи́на, лі́ска
Орѣшки чернильные — дубо́ві я́блучка, горі́шки
Орфографическій — право́писний, ортоґрафі́чний
Орфографія — право́пис, ортоґра́фія
Оса, ком. Vespa — оса́, (р. від. мн.) — віс
Осада — обло́га, облягá́ння
Осадить, осаждать — обложи́ти, облягти́, обступи́ти, облягá́ти, обкладá́ти, обступá́ти; **ся** — в обло́зі бу́ти. — **Осаждённый** — обложе́нець, обло́жений
Осадить, осаживать, ся — 1) зби́ти, збивá́ти, спини́ти, спиня́ти; 2) посу́нути, посувá́ти, ся; 3) осідá́ти; 4) но́са, втéрти, пихи́ зби́ти
Осадка — спин, припи́н; осідá́ння, о́сід, о́сідок; (хем.) — о́сад
Осадный — обло́жний, обло́говий. — **Осадное положеніе** — стан обло́жний, стан обло́ги

Осадокъ — фус, фу́си, гу́ща; о́сад; опа́д; (після зоління) — визол. — **Осадки атмосферическіе** — о́пади
Осадочный — осадо́вий
Осадочныя породы — осадо́ві по́клади
Осалдачиваться — обмоска́литися
Осанистый — ставни́й, поставни́й, постатни́й
Осанка — поста́ва, по́стать
Осваиваться, освоиться — призвича́юватися, призвича́їтися, осві́йчитися, обсво́юватися, обсво́їтися, вбу́тися
Освидѣтельствовать — огля́нути, огляді́ти, ос(ь)відува́ти
Освидѣтельствованіе — о́гляд, ос(ь)відува́ння
Освистывать, освистать — обсви́стувати, обсвисті(а́)ти
Освободитель, ница — визволи́тель, ка, збави́тель, ка
Освободительный — визво́льний
Освободить, освобождать, ся — 1) ви́зволити, зба́вити, визволя́ти, збавля́ти, ся; 2) увільни́ти (від плати). — **Освободить отъ залога** — ви́купити з заста́ви
Освобожденіе — 1) ви́звіл, визво́ле́ння; 2) увільнення
Освѣдомить, освѣдомлять — ос(ь)відо́мити, ос(ь)віломля́ти
Освѣдомиться, освѣдомляться — довідатися, ос(ь)відчитися, розвідатися, дізна́тися, довідуватися і т. д.
Освѣдомленіе — 1) дізна́ння, дозна́ння, розвідування; 2) ос(ь)відо́млення, інформа́ція
Освѣжать, жить, ся — ос(ь)віжувати, ос(ь)віжи́ти, ся
Освѣжевать — обілува́ти
Освѣтить, освѣщать, ся — ос(ь)віти́ти, ос(ь)вітлювати, ся, осяяти, осіяти, осява́ти
Освѣтительный — ос(ь)вітляючий
Освѣщеніе — 1) ос(ь)вітлення, ос(ь)вітлювання; 2) с(ь)вітло
Осьвятить, освящать, ся — ос(ь)в'яти́ти, пос(ь)в'яти́ти, с(ь)в'яти́ти, ос(ь)в'яща́ти, пос(ь)в'я́чувати, ся. — **Освященный, ое** — с(ь)в'яче́ний, с(ь)в'ячене, с(ь)в'яче́нина
Освященіе — с(ь)в'я́чення, ос(ь)в'я́чення, (води) — водос(ь)в'я́ття, (на Ордані) — водо́хреща
Осевой — ось́овий
Оселина — підто́ка (у возі)
Оселокъ — брус, брусо́к, гострі́льник
Осёлочный — брускови́й
Осёлъ, Equus asinus — осе́л, віслю́к
Осеневать — осінюва́ти
Осенній — осінній
Осень — о́сінь. — **Начинается осень** — осеніє. — **Осенью** — в'осени́
Осердить, ся — розсе́рдити, розгні́вати, ся
Осеребрить, осеребрять, ся — посеребри́ти, посрібни́ти, посріблити, серебри́ти, срібни́ти, сріблити
Осетрина — осятри́на
Осётръ, риба Accipenser sturio — осяте́р, (самець) — спича́к, (самиця) — кашни́ця
Осетрій, осетровый — осятро́вий
Осетринный — осятри́новий
Осиливать, осилить — перемага́ти, посіда́ти, го́ру бра́ти, перемогти́, поду́жати, здоліти, посісти, поси́літи, го́ру взя́ти, осилкува́ти
Осина, рос. Populus Tremula L. — оси́ка, оси́чина
Осинникъ — оси́чина, осичня́к
Осиновикъ, гриб Boletus aurantiacus — д. **Грибъ**, B. scaber Bull.
Осиновый — оси́ковий
Осиный, осій — оси́ний, о́сячий
Осипать, осипнуть — си́пнути, хри́пнути, оси́пнути, охри́пнути
Оси́плость — сипота́, хри́пка
Осиплый — си́плий, хри́плий
Осиротить — посироти́ти, осироти́ти
Осиротѣлый — осироті́лий, засироті́лий, засиро́чений
Осиротѣть — осироті́ти, осироти́тися, посироті́ти, засироті́ти
Осіявать, осіять — осява́ти, ося́яти, осі́яти
Оскабливать — обстру́гувати, обшкря́бувати, обскріба́ти
Оскаливать, оскалить, ся — виска́лювати, вискіря́ти, ся, ви́скалити, ви́скірити, вишкіря́ти, ви́шкірити, ся
Оскалина — скалу́бина, шкалу́бина, зашкалу́бина, ска́лина
Оскандалиться — оскандáлитися, осоро́митися
Оскверненіе — пога́нення, паску́дження, зневáга, безче́стя
Осквернять, осквернить — опога́нювати, обпога́нювати, обпаску́джувати, опога́нити, опаску́дити, оскверня́ти, осквернúти
Осклабляться, осклабиться — ус(ь)міха́тися, вискіря́тися, ус(ь)міхну́тися, ви́скірйтися, о(ш)скіря́тися, о(ш)скіритися
Осколокъ — ска́лка, трі́ска, відло́мок (бомби), (від скла, посуди то-що) — скля́нка, черепо́к
Оскомина — оско́ма
Оскопленіе — валаша́ння, холо́щення, зaверта́ння (бугаїв), хараша́ння
Оскопитель — валаша́л, холоща́й, заверта́йло (що завертає бугаїв)
Оскоплять, оскопить — валаша́ти, холощи́ти, холости́ти, вихоло́щувати, легша́ти, легчи́ти, хараша́ти, заверта́ти, закру́чувати, скопи́ти, каплу́нити (півнів), ви́валашати, ви́холостити і т. д.
Оскорбитель, ница — оско́рбник, ця, напа́сник, ця
Оскорбительный, но — образли́вий, во, уразли́вий, вразли́вий
Оскорбленіе — обра́за, ура́за, знева́га
Оскорблять, оскорбить, ся — обража́ти, уража́ти, образи́ти, у(в)рази́ти, ся, знева́жа́ти, знева́жити
Оскоромить, ся — поскоро́мити, ся
Оскребать, оскресть — обшкря́бувати, об-

шкря́бати
Оскрёбокъ, оскрёбки — по́скрібок, ви́скрібок, по́скрібки, ви́скрібки, ви́шкрябки
Оскудѣвать, оскудѣть — 1) убо́жіти, з'убо́жіти, знищуватися, знищитися; 2) вичерпуватися, ви́черпатися; 3) виснажуватися, ви́снажитися, висилюватися, ви́силитися
Оскудѣніе — з'убо́жіння, знищення, висилення, ви́черпання, ви́снаження; скудо́та, убо́зство
Ослабить, ослаблять, ся — осла́бити, послабля́ти, ся, слабі́шати, сла́бшати
Ослабѣвать, ослабѣть, ослабнуть — слабі́ти, слабі́шати, сла́бшати, ослабі́ти, осла́бнути, осла́бти, (в здоровлю, в силах) — охля́нути, охля́сти, охля́ти, (про мороз) — пересі́стися
Ослабленіе — осла́блення, по́пуск, пі́льга
Ославлять, ославить — ославля́ти, осла́вити
Ослёнокъ — осля́, осленя́, -тко
Ослизнуть — ослі́знути, поснядіти
Ослица — осли́ця
Ословъ — осли́ний, ослячий, віслю́чий
Ослушаніе — неслухня́нство, непо́слух
Ослушиваться, ослушаться — неслу́хатися, непослу́хатися
Ослушливый, ослушникъ — неслухня́ний, не́слух
Ослышка — недо́слух
Ослышаться — недочу́ти
Ослѣпительность — сліпу́чість
Ослѣпительный — сліпу́чий
Ослѣпленіе — о́сліп, осліплення
Ослѣплять, ослѣпить, ся — осліпля́ти, осліплювати, осліпи́ти, засліпи́ти
Ослѣпнуть — ослі́пнути, послі́пнути
Ослѣпью — сліпма́, о́сліп
Ослякъ — ослю́к
Ослятникъ — осля́р
Осмаливать, осмолить — обсмо́лювати, висмо́лювати, обсмоли́ти, ви́смолити
Осматривать, осмотрѣть, ся — 1) огляда́ти, ся, обдивля́тися, огля́нути, оглядітися, ся, обдиви́тися, озира́тися, озирну́тися; 2) недобача́ти, недоба́чити, нероздиви́тися
Осматриваніе — огляда́ння, огля́дини
Осмериковый — вісьмерико́вий
Осмерня — вісьмери́к
Осьмидесятый — вісімдеся́тий
Осмина — вісьми́на
Осмнадцатый — вісімна́дцятий
Осмотрительность — оба́чність, огля́дність, обере́жність
Осмотрительный — оба́чний, огля́дний, обере́жний
Осмотръ — о́гляд, огля́дини
Осмотрщикъ — огля́дач
Осмуха — вісьму́ха, вісьму́шка
Осмыкивать, осмыкать, ся — обсми́кувати, обсмика́ти, ся, обсми́кати
Осмысленный — розу́мний, обми́слений, обду́маний
Осмѣивать, осмѣять — обс(ь)мі́ювати, вис(ь)мі́ювати, обс(ь)мі́яти, ви́с(ь)міяти
Осмѣиватель, ница — вис(ь)мі́йник, вис(ь)мі́йниця
Осмѣливать, осмѣлить, ся — обс(ь)мі́лювати, ся, нас(ь)мі́люватися, відва́жуватися, нас(ь)мі́литися, обс(ь)мі́литися, нас(ь)мі́ти, пос(ь)мі́ти
Осмѣяніе — по́с(ь)міх, глум, вис(ь)мі́ювання
Оснастить — оснасти́ти, поснасти́ти
Оснастщикъ — осна́ч
Основа — осно́ва, підста́ва, підва́лина, заса́да; (грам.) — пе́нь, осно́ва; тло, ґрунт
Основаніе — 1) осно́ва, фунда́мент, ґрунт, (печі, млина) — під, (муру) — підму́рок, (дерев'яна в будові) — підва́лина, підруби; 2) осно́ва, підста́ва, засно́вина, ра́ція; (хем.) — заса́да; поча́тки, пе́рші заса́ди; 3) підпо́ра, підва́лина. — **До основанія** — до краю, до ноги, до пня́, до ще́нту. — **Первое основаніе** — первоосно́ва, первопідста́ва. — **На какомъ основаніи** — на якій підста́ві? — **Вы имѣете основаніе такъ говорить** — ви ма́єте ра́цію так говори́ти
Основатель, ница — основа́тель, ка, закла́дчик, ця, фунда́тор, ка
Основательность — осно́вність, докла́дність
Основательный, но — осно́вний, но, докла́дний, но; стате́чний, но, розсу́дливий, во
Основывать, основать, ся — осно́вувати, ся, засно́вувати, заклада́ти, ся, уґрунто́вувати, засажда́тися, оснува́ти, заснува́ти, закла́сти, ся, уґрунтува́ти
Основной — основни́й, ґрунтовни́й
Особа — осо́ба, персо́на, (іронично) — вели́ке цабе́
Особенно — 1) окре́мо, окро́ме, одру́бно, на́різно, осі́бно; 2) особли́во, на́дто, найпа́че, найбі́льш
Особенность — особли́вість, окре́мість
Особенный — особли́вий, осі́бний, окре́мий, опрі́чний, окрі́мний
Особнякомъ — окре́мо, осі́бно, (од людей) — о́сторонь, одлю́дно, (від иньшої будови) — на о́дшибі, на бе́лебні
Особнякъ — окре́ма сади́ба, окре́мий буди́нок
Особо — д. **Особенно**
Особый — д. **Особенный**
Осовываться — осува́тися
Осовѣть — осові́ти, посові́ти
Осока, рос. Carex L. — осока́, ти́рса, куга́
Осокорина — сокори́на
Осокорь, рос. Populus nigra L. — о́сокір, соко́ра, сокори́на, я́сокір. — **Осокорь душистая**, P. balsamifera L. — золота́ верба́
Осоловѣть — посолові́ти
Осотъ, рос. 1) Cirsium arvense Scop. — жербі́й, наголова́тки; 2) Sonchus arvensis L. — осе́т, гірча́к, молоча́й
Осохнуть, осыхать — обсо́хнути, обсиха́ти
Оспа, Variolae — ві́спа, (здр.) — ві́спка, ві́сночка
Оспаривать, оспорить — заперечати, запере́чити (що), сперечатися, змага́тися (з ким)
Оспенный — віспʼяни́й, віспови́й

Оспина — віспина, віспинка, рябота́ння
Оспопрививатель — віспа́рь, щепі́й, щепільник, віспоще́пник
Оспопрививательный — віспощепі́льний, віспоще́пний
Осрамить, осрамлять, ся — осоро́мити, ся, со́рому завда́ти, набра́тися
Осрамленіе — осоро́млення, со́ром
Оставаться, остаться — зостава́тися, лиша́тися, зоста́тися, лиши́тися. — **Онъ въ долгу не останется** — він сього́ не подару́є, віддя́чить. — **Счастливо оставаться** — бува́йте здоро́ві
Оставить, оставлять — зоста́вити, лиши́ти, облиши́ти, залиши́ти, зоставля́ти, лиша́ти, ки́дати, покида́ти. — **Оставить безъ вниманія, безъ попеченія, въ пренебреженіи** — занеха́яти, занедба́ти, залиши́ти без ува́ги. — **Оставить безъ послѣдствій** — залиши́ти без на́слідків. — **Оставить службу** — ки́нути слу́жбу. — **Оставить міръ** — ки́нути с(ь)віт. — **Оставьте его** — не ру́ште, не займа́йте, ки́ньте, поки́ньте його́! — **Оставьте меня въ покоѣ** — да́йте мені спо́кій
Оставленіе — покида́ння, зали́шення, відпуст, відпу́щення (гріхів)
Остальной — ре́шта (чого). — **Остальныя деньги** — ре́шта гро́шей. — **Это возьми, а остальное брось** — це візьми́, а ре́шту кинь
Останавливать, остановить, ся — зупиня́ти, спиня́ти, перепиня́ти, зупини́ти, спини́ти, (заступа́ючи доро́гу) — перейма́ти, переня́ти, (гам) — гамува́ти, угамува́ти, (течію) — тамува́ти. — **Не останавливаясь** — не зупиня́ючись. — **Остановиться лагеремъ, обозомъ** — ота́боритись, коше́м, та́бором ста́ти, отокува́тись. — **О. на дорогѣ, на квартирѣ** — станови́титься, става́ти, зупиня́тися. — **Остановиться со стадомъ** — отирлува́тися, оти́рлитися
Остановка — зупи́нка, припи́нка, зага́йка, переста́нок
Останокъ — оста́нок, ре́шта; наща́док; оста́нки (тлінні), тіло вме́рлого
Остарокъ — підста́ркуватий
Остарѣть — підста́рітися, підтопта́тися
Остатокъ — оста́нок, оста́ча, ре́шта, ли́шка, ли́шок. — **Остатки** — оста́нки, послідки, лишки́, ли́шки, (на дні) — оде́нки, (від витопленого сала) — ви́шкварки, шкварки́, (від то́плення) — ви́топки, (від ва́рева) — ви́кіпки, (після віяння) — одвійки, по́слід, (після просівання через сито) — межи́сітка, (після переточки) — одто́чини, (після їди) — недо́їдки, (після корму худоби) — пере́їди, з'їди, (після пиття) — недо́питки, (після горіння) — недо́гарок, (після бою) — недо́биток, недо́битки, (од хліба) — окру́шки, (в лембику) — недогін, (від раків) — ракові́ння, (тютюну) — по́терть, потеру́ха, (в люльці) — чвир, (останки в діжі) — ви́грібки, ви́скрібки, по́скрібки. — **До остатка** — до оста́нку, до ре́шти, до цу́ри і д. **Вконецъ**
Остаточный — за́йвий, зали́шній
Остёгивать, остегать — хльо́стати, ви́хльостати
Остепенить, ся, остепеняться — устаткува́ти, ся, статкува́ти, статні́ти, шанува́тися
Остервенѣніе — оз(ь)ві́рення, лютува́ння
Остервениться — оз(ь)ві́ритися, оскажені́ти, осатані́ти, розсте́рвитися
Остервенѣлый — оз(ь)ві́рений
Остерегать, остеречь — остеріга́ти, перестеріга́ти, остерегти́, перестерегти́
Остерегаться, остеречься — стерегти́ся, остеріга́тися, (п)остерегти́ся
Остистый — остюва́тий, ости́стий
Остіе — го́лка, шпи́чка (на рослинах), остякі́, остюкі́
Остовъ — кістя́к, снасть
Остолбенѣть — остовпі́ти, остовпені́ти, отете́ріти, правце́м ста́ти
Остолбенѣлый — остовпі́лий
Остолбенѣніе — остовпі́ння
Остолопина, остолопъ — бо́вдур, дурби́ло
Осторожность — обере́жність, ба́чність, осторо́га
Осторожный, но — обере́жний, но, береже́ний, сторожки́й, сто́рожко
Остра**гивать, острогать** — обстру́гувати, обструга́ти
Острастка — остра́шка, по́страх, пристра́шка
Острашать — пристра́шити
Остреніе — гострі́ння, го́стрення
Остреё — вістря́, го́стре, шпиль, шпиньо́к, шпи́чка, (голки) — жало́, жильце́, (ножа) — ле́зо, гострі́й, гостри́ця (д. **Лезвіе**), (списа) — клюга́, (палиці) — наконе́чник
Остригать, остричь, ся — обстрига́ти, обстри́гти, ся
Острильщикъ — точі́льник
Острить — гостри́ти, (на точилі) — точи́ти, (на бруску) — бруси́ти, (косу) — клепа́ти, (мантачкою) — манта́чити. — **Острить зубы** — ла́ситися. — **Острить надъ кѣмъ** — приклада́ти
Острица, рос. Asperugo procumbens L. — остри́ця, липчи́ця, мокре́ць, реп'яшки́
Остро — го́стро
Островерхій — гострове́рхий
Островитянинъ, островитянка — остров'яни́н, остров'я́нка
Островъ — о́стрів, ви́спа (пливучий) — плав
Острога — о́сті, боде́ць, сандо́ль
Остроголовый — спича́стий, шпича́стий
Острогубцы — братки́
Остроденный — гостроде́нний
Острожникъ — ка́торжний, арешта́нт
Остроконечіе — шпиль
Остроглазый — бистроо́кий, гостроо́кий
Острогъ — остро́г; тюрма́, в'язни́ця ве́жа
Остроконечный — гострове́рхий, кінча́стий, шпича́стий, стрімки́й, стрімча́стий, (тільки про гори) — шпиля́стий
Остроносый — гостроно́сий
Остропёстръ, остро́-пестро́, рос. Silybum marianum Gärtn. — росто́пша, росторо́пша

Остропиливать — ставити крокви
Острость — гострість, гостриня
Острота — 1) гострість; 2) дорéчність, прíкладка, дотéп, дотéпне слівце
Остроугольный — гострокýтний
Остроумничать — прíкладки прикладáти
Остроуміе — дóтеп, дотéпність
Остроумный — дотéпний, дорéчний
Острупѣть — острупíти, заструпи́тись
Острый — гóстрий, гострéнький, гострі(é)сі(е)нький, (порівн.) — гострíший
Острѣть — гострíти, гострíшати
Остудить, остужать — ви́студити, ви́холодити, остуди́ти, вистýджувати, вихолóджувати, остýджувати
Оступаться, оступиться — спотикáтись, спотикнýтись, спіткнýтись
Остывать, остынуть, остыть — вистигáти, простигáти, холóнути, ви́стигнути, ви́стигти, сти́гнути, охолóнути, прохолóнути, ви́холонути. — **Остылый, остывшій** — ви́стиглий, прости́глий
Ость — 1) Arista — ость, остю́к, остя́к, вус; 2) (анат.) Spina — хребéт
Осудитель — осýдник
Осуждать, осудить — 1) засýжувати, засуди́ти, присуди́ти; 2) осуждáти, суди́ти, пересýжувати, судáчити, гýдити, осуди́ти. — **Осуждающій** — пересýдливий, осýдливий
Осужденіе — осýда, обсýда
Осунуться — 1) змарнíти, помарнíти, під'упáсти; 2) обсýнутися
Осушать, осушить, ся — 1) обсýшувати, висýшувати; 2) вихиля́ти; 3) обсихáти, обсóхнути, обсуши́ти, ся
Осушка — сýшка, сýшення, осýшення, висýшування, ви́сушення
Осуществлять, осуществить — спрáвджувати, справди́ти, ся, здíйснювати, здíйснити, ся
Осуществленіе — здíйснення
Осчастливить — ущасли́вити, зроби́ти щасли́вим
Осыпать, осыпать, ся — 1) обсипáти, посипáти, обси́пати, поси́пати, ся; 2) висипáти, ви́сипати, обкидати, обпри́щити; 3) обвáлюватися, завáлюватися, обвали́тися, завали́тися; 4) вистрíпуватися, ви́стріпатися (про тканину)
Осыпка — обсипáння
Ось — вісь, (р. óсі), (штаба під віссю) — підíсок, (частина осі в колесі) — макогíн
Осѣдать, осѣсть — осідáти, сідáти, надсідáти, осíсти, сíсти, надсíсти
Осѣданіе — опадáння, западáння, осідáння
Осѣдлать, осѣдлывать — осідлáти, окульбáчити, сідлáти, кульбáчити
Осѣдлость — осíлість, осéлість, осéля, житло
Осѣдлый, ло — осíлий, ло
Осѣменить, осѣменять, ся — засíяти, обсíяти, засівáти, обсівáти, ся
Осѣненіе — отíнення, осíнення, благословíння
Осѣнить, осѣнять, ся — 1) отіни́ти, отíняти, осіни́ти, осíняти, ся; 2) благословíти, благословля́ти
Осѣривать, осѣрить — сíрчити, посíрчити
Осѣчка — óбмах
Осязаніе — дотикáння, дóтик, мáцання, обмáцування
Осязаемость — дотикáльність
Осязательно — дотикáльно, дошкýльно
Осязательный — дотикáльний, дошкýльний
Осязать — дотикáтися (чого), обмáцувати, мáцати (що)
Отабориться — отáборитись, тáбором, кошéм стáти
Отанивать, отонить, ся — тони́ти, тончи́ти, потони́ти, потончи́ти, ся
Отапливать, отопить, ся — опáлювати, опали́ти, ся
Отаптывать, отоптать, ся — обтóптувати, обтоптáти, ся
Отачивать, оточить, ся — д. **Обтачивать**
Отбавка — надбирáння, відбáвка
Отбавить, отбавлять, ся — відбáвити, відбавля́ти, ся
Отбарабанить — відбарабáнити, відтарабáнити
Отбесѣдовать — перебалáкати, перебéсідувати
Отбивать, отбить, ся — од(від)бивáти, одби́ти, ся; од(від)бороня́ти, одборони́ти, ся
Отбивной — відбивни́й
Отирать, отобрать — 1) од(від)бирáти, від(од)ібрáти; 2) вибирáти, од(від)кладáти, ви́брати, відклáсти
Отбираніе — відбирáння
Отбитіе — відпíр, (р. відпóру); відборóна, відбиття́
Отблаговѣстить — переблáговістити
Отблагодарить — од(від)дя́чити
Отблескъ — відблиск, відс(ь)віт, відлиск
Отбой — óдсіч, (од)відбíй, (од)відступ
Отболѣть — ви́боліти, переболíти, переслабувáти
Отборанивать — відскорóжувати
Отборка — відбирáння, вибирáння
Отборъ — відбíр, добíр
Отборный — добíрний, вибíрни́й, вибóрний
Отбояриваться, отбояриться — одкрýчуватися, викрýчуватися, одкрути́тися, одвертíтися
Отбражничать — відгуля́ти, відбалювáти
Отбрасывать, отбросить — 1) од(від)кидáти, одки́нути; 2) од(від)бивáти, од(від)с(ь)вíчувати, одби́ти, ся
Отбросать — поод(від)кидáти
Отбросокъ — поки́дька, пóкидь, непóтріб,
Отбурлить — перекипíти, перебýрхати, переклекотíти
Отбываніе — перебушувáти, перешумувáти
Отбываніе — од(від)бувáння, óдбýток
Отбывать, отбыть — 1) од(від)бувáти, одбýти; 2) од(від)"їздити, од(від)'їхати
Отбытіе — від'їзд, відбуття́, відхíд
Отбѣгать — од(від)бігáти, одбíгти
Отвага — од(від)вáга
Отвадить, отваживать, ся — од(від)нáдити, од(від)учи́ти, однáжувати, ся і т. д.
Отвадка — віднáда
Отваживаться, отважиться — важи́тися,

од(від)ва́жуватися, зва́жуватися, одва́житися, зва́житися, піти на відва́жне
Отважность — од(від)ва́га
Отважный, но — од(від)ва́жний, відва́жливий
Отваливать, отвалить, ся — 1) од(від)ва́лювати, одвали́ти, ся; 2) од(від)ча́лювати, од(від)пи́хуватися (від берега), одча́лити, одпихну́тися
Отвалъ — 1) од(від)ва́л; 2) од(від)ча́лювання, відча́л; 3) поли́чка (у плузі)
Отвалять — 1) ви́валити (повсть, сукно), ви́качати (тісто); 2) одлупи́ти, одчухра́ти, обчи́стити
Отваривать, отварить, ся — од(від)ва́рювати, вива́рювати, відвари́ти, ся
Отварка — ви́вар, ви́варка
Отварной — од(від)варни́й, виварни́й
Отваръ — од(від)ва́р, ю́шка, щерба́ (од риби), цід (од висівок)
Отвергать, отвергнуть, ся — од(від)кида́ти, од(від)верта́ти, ся, одки́нути, одверну́ти, од(від)цура́тися
Отведеніе — 1) відпрова́дження, відво́дження; 2) призна́чення
Отвезеніе — відве́зення
Отвердѣлость — стве́рдлість, затверді́лість
Отвердѣвать, отвердѣть — тве́рднути, тверді́шати, затве́рднути, стве́рднути
Отвердѣлый — затверді́лий
Отверженецъ, отверженникъ, -ца — закля́тий, про́клятий, -та
Отверженіе — відки́нення, відцура́ння, зре́чення
Отверзать — відкрива́ти
Отверстіе — о́твір, відту́лина, ро́ствір, росту́лина, ді́рка, щіли́на, (в улику) — о́чко, ві́чко, (в муз. струменті) — голосни́к
Отвёртка — ви́крутка, долотце́
Отвёртываніе — одкру́чування, од(від)верта́ння
Отвёртывать, отвертѣть, отвернуть, ся — 1) од(від)кру́чувати, од(від)ві́рчувати, одкрути́ти, одверті́ти, одверну́ти, ся; 2) од(від)верта́ти, ся, одверну́ти, ся
Отвёртываться, отвертѣться — од(від)кру́чуватися, одкрути́тися
Отвивать, отвить, ся — одвива́ти, одви́ти, ся
Отвиливать, отвилять, отвильнуть, ся — відкру́чуватися, одни́кувати, відкрути́тися, одни́кнути, ся, ухильну́тися
Отвинчивать, отвинтить, ся — од(від)шрубо́вувати, од(від)кру́чувати, одшрубува́ти, одкрути́ти, ся
Отвисать, -снуть — обвиса́ти, обви́снути
Отвислый — обви́слий
Отвлекать, отвлечь, ся — 1) од(від)тяга́ти, од(від)воліка́ти, одтягти́, одволікти́; 2) од(від)верта́ти, одверну́ти. — **Отвлекательный** — одворо́тний. — **Отвлекаться отъ занятій** — відрива́тися від робо́ти
Отвлеченіе — 1) од(від)тяга́ння, од(від)верта́ння; 2) уя́влення, абстра́кція
Отвлеченность — уя́вність, абстра́ктність
Отвлечённый — 1) одтя́гнений, одволо́чений; 2) уя́вний, умозі́рний, абстракці́йний, абстра́ктний, відлу́чний
Отвнѣ — зве́рху, з о́кола
Отводить, отвести — од(від)во́дити, одвести́, (кого силою) — одпрова́дити
Отводка — відве́дення
Отводный — 1) одводни́й; 2) од(від)ве́дений, призна́чений
Отводокъ — од(від)во́док, од(від)ро́сток; рі́зка, рі́зочка; щі́па
Отводъ — 1) відві́д (р. відво́ду). — **Дѣлать отводъ глазъ** — ману́ пуска́ти; 2) кри́ла (у санок)
Отвоевать — од(від)воюва́ти
Отвозить, отвезти — од(від)во́зити, одве́зти́
Отвозъ — од(від)віз
Отволочка — відволіка́ння
Отвораживать, отворожить — 1) од(від)воро́жувати, -жи́ти; од(від)чаро́вувати, -рува́ти; 2) ста́вити на сир, грі́ти на сир
Отворачивать, отворотить, ся — 1) од(від)верта́ти, одверну́ти, ся; 2) од(від)горта́ти, одгина́ти, одгорну́ти, одігну́ти, ся
Отворять, отворить, ся — од(від)чиня́ти, одчини́ти, ся
Отворотный — 1) од(від)воро́тний; 2) од(від)кладни́й, вило́жистий. — **Отворотные рукава** — ви́льоти
Отворотъ — 1) од(від)воро́т; 2) (в одежі) — од(від)кла́д, вило́га
Отвратительный — гидки́й, гидо́тний, оги́дний, ги́достний, осору́жний
Отвращать, отвратить, ся — одверта́ти, одверну́ти, ся
Отвращеніе — 1) одверта́ння, од(від)воро́т; 2) оги́да, о́гидь, гидо́тність; не́хіть, знеохо́чення
Отвыкать, отвыкнуть — одвика́ти, одви́кнути, од(від)на́дитись
Отвѣвать, отвѣять, ся — одві́ювати, одві́яти, ся
Отвѣдывать, отвѣдать — 1) кушту́ва́ти, смакува́ти, покуштува́ти, посмакува́ти; 2) про́бувати, спро́бувати, попро́бувати
Отвѣдываніе — куштува́ння, про́бування
Обвѣнчать — обвінча́ти, повінча́ти, перевінча́ти, звінча́ти
Отвѣсный, но — простопа́дний, сторчови́й, стрімки́й, сторч, навсто́рч, стрі́мко
Отвѣсокъ, отвѣсъ — оливни́ця, ґрунтва́га, стро́ма
Отвѣтный — відпові́дний, відмо́вний
Отвѣтственность — (од)відповіда́льність, одвіча́льність
Отвѣтственный — (од)відповіда́льний, одвіча́льний
Отвѣтствовать — 1) відповіда́ти; 2) одвіча́ти, одві́тувати
Отвѣтчикъ, ца — 1) запі́званий, на; 2) одпові́дник, ця
Отвѣтъ — відповідь, одві́т, відві́т, (тільки на словах) — од(від)ка́з, (на письмі) — о́д(від)пис. — **Въ отвѣтъ** — на о́дповідь
Отвѣчать, отвѣтить — од(від)повіда́ти, од-

повісти, (на словах) — од(від)кáзувати, одказáти, (на письмі) — од(від)пúсувати, одписáти
Отвѣшивать, отвѣсить, ся — од(від)вáжувати, одвáжити. — **Отвѣсить поклонъ** — уклонúтися низéнько. — **Отвѣсить ударъ** — вдáрити сúльно, гéпнути, бýхнути, стусанá дáти
Отвязывать, отвязать, ся — 1) од(від)в'язувати, одв'язáти, од'язáти, ся; 2) од(від)чíплюватися, одчепúтися, од(від)карáскатися
Отговѣть, ся — відговíти, ся
Отгадка — од(від)гáдка, розгáдка
Отгадчикъ, ца — од(від)гáдчик, ця, угáдчик, ця, угáдько
Отгадываніе — од(від)гáдування, в(у)гáдування
Отгадывать, отгадать — од(від)гáдувати, вгáдувати, одгадáти і т. д.
Отгибать, отогнуть, ся — од(від)гинáти, оді(віді)гнýти, ся
Отгибка — од(від)гинáння
Отглагольный — дієслíвний
Отгладить — поглáдити, попрасувáти
Отгнивать, отгнить — од(від)гнивáти, одгнúти, поодгнивáти
Отгнусить — прогугнявити, перегугнявити
Отговариваніе — відмовляння
Отговаривать, отговорить, ся — 1) од(від)мовляти, одговóрювати, одрáжувати, одмóвити, одговорúти, одрáдити; 2) од(від)магáтися, од(від)бріхуватися, одмогтúся, одбрехáтися
Отговорка — (од)відмóва, од(від)мóвка, вúмовка, відговір, ка, відпірка
Отголосокъ — од(від)гóлос, óд(від)гомін, óд(від)лясок, відляск, óд(від)гук, лунá
Отгонка, отгонь — відгін
Отгонять, отогнать — 1) од(від)ганяти, одгóнити, одігнáти; 2) од(від)бивáти, од(від)ганяти, одбúти, одігнáти
Отгораживать, отгородить, ся — од(від)горóжувати, одгородúти, ся
Отгорать, отгорѣть — 1) од(від)горяти, одгоріти; 2) перегоряти, вигоряти, перегоріти, вúгоріти
Отгоревать — відсумувáти, пересумувáти, перетужúти
Отграничивать, отграничить — д. **Отмежевывать**
Отгребать, отгрести — од(від)громáжувати, од(від)гортáти, одгромáдити, одгорнýти
Отгремѣть — перегреміти, од(від)греміти, перегуркотіти
Отгрызать, отгрызть — од(від)гризáти, од(від)'їдáти, одгрúзти, од'їсти
Отгуливать, отгулять, ся — од(від)гýлювати, одгуляти, ся
Отдавать, отдать, ся — 1) од(від)давáти, оддáти, ся. — **Отдавать обратно** — вертáти, вернýти; 2) од(від)бивáти, відбúти (про рушницю), затрудúти (в що). — **Отдай причалъ** — відчáлюй! 3) розлягáтися, ростинáтися, лунáти, розітнýтися, залунáти; 4) од(від)ганяти, од(від)гóнити (про дух, смак); 5) лéгшати, полéгшати, одлúгнути, ущýхнути (про мороз, хворобу). — **Отдаю на вашу волю, на выборъ, на усмотрѣніе** — спускáюсь на вáшу вóлю, здаюся на вас, на вáшу лáску. — **Отдавать паруса** — роспускáти вітрúла, — **Отдать повелѣніе, приказъ** — звеліти, вúдати наказ, загадáти, наказáти. — **Отдать на откупъ** — пустúти в посéсію, в орéнду. — **Отдать подъ закладъ** — дáти в застáву, застáвити. — **Отдать долгъ природѣ** — заплатúти довг прирóді. — **Пушечные выстрѣлы далеко отдавались** — гармáтні пóстріли далéко розлягáлись
Отдавливать, отдавить — од(від)тúскувати, од(від)тиснýти. — **Ему никто ноги не отдавитъ** — йомý ніхтó на хвіст не наступить
Отдаивать, отдоить — видóювати, вúдоїти
Отдаленіе — 1) од(від)дáлення; 2) далинá, далечиня, далечінь, дáлеч, одлéглість
Отдалённость — віддáленість, далéкість
Отдалённый, но — 1) од(від)дáлений; 2) далéкий, (дуже) — далечéнний, одлéглий
Отдалять, отдалить, ся — 1) од(від)даляти, оддалúти, ся, даліти; 2) од(від)стороняти, од(від)лучáти, одсторонúти, одлучúти, ся; 3) ухилятися, цурáтися
Отданіе — од(від)дáння
Отдаривать, отдарить, ся — од(від)дарóвувати, оддарувáти, ся
Отдатчикъ — од(від)дáтчик
Отдача — од(від)дання, віддáча
Отдвижной — відсувнúй, висувнúй
Отдежуривать, отдежурить — відбувáти, відбýти чергý
Отдёргивать, отдёрнуть, ся — од(від)смúкувати, одсмикнýти, ся
Отдирать, отодрать, ся — од(від)дирáти, оді(віді)дрáти, од(від)дéрти, ся, (кору, шкýру) — облýплювати, облупúти, (гилку) — од(від)чухрáти, од(від)чахнýти. — **Отдирать** (про танці) — затинáти, витинáти. — **Отодрать кого** (різками, батогом, то-що) — од(від)чухрáти, од(від)шмагáти, вúпарити, вúшпарити, (за волосся) — вúскубти, одскýбти, вúчубити
Отдневать — переднювáти
Отдохновеніе — од(від)почúнок, відпочúвок, спочúн(в)ок, (на малу годину) — перепочúн(в)ок, (од)відпочивáння
Отдубасить — од(від)дубáсити, одлупцювáти
Отдувать, отдуть, ся — 1) од(від)дувáти, од(від)дмýхувати, оддýти, оддмýхати, оддмухнýти, ся; 2) дух перевóдити, од(від)дúхуватися, од(від)сáпуватися, перевестú дух, оддúхатися, одсáпатися
Отдуть — 1) д. **Отдувать**; 2) одлупúти, одлупцювáти, од(від)шмагáти, од(від)-

чухра́ти, оддуба́сити, од(від)бато́жити, ви́парити, ви́шпарити
Отдушина — про́духа, продухвина
Отдушникъ — душни́к
Отдыхать, отдохнуть — од(від)почива́ти, спочива́ти, од(від)почи́ти, спочи́ти, спочи́нути, (трохи) — перепочива́ти, перепочи́ти
Отдыхъ — д. **Отдохновеніе**. — **Безъ отдыха** — не спочива́ючи, без віддиху
Отдышка — о́д(від)дих
Отдышаться — од(від)ди́хатися, од(від)са́патися
Отдѣленіе — 1) (о́д)відділ, ви́діл, відді́лення, ви́ділення, од(від)різнення, од(від)лу́чення
Отдѣлка — д. **Обдѣлка**
Отдѣлъ — відділ
Отдѣлываніе — обро́блення, обро́блювання
Отдѣлывать, отдѣлать, ся — 1) обробля́ти, оброби́ти, (оздоблюючи) — оздобля́ти, оздоби́ти, ви́цяцькувати; 2) **ся** — викру́чуватися відкара́скуватися
Отдѣльный, но — окре́мий, мо, окро́мий, ме, осо́(і)бний, но, од(від)ру́бний, но, на́різно
Отдѣльность — окре́містъ, осі́бність, відру́бність
Отдѣлять, отдѣлить, ся — од(від)діля́ти, од(від)різня́ти, одділи́ти, одрізни́ти, від'окре́мити, від'окро́мити, ся
Отекать, отечь — 1) топи́тись, оплива́ти, слези́ти, отопи́тись, опливти́; 2) пу́хнути, набряка́ти, напу́хнути, набря́кнути
Отеклость, отёкъ — набря́клість, пухли́на́
Отёклый — опу́хлий, набря́клий
Отеляться, -литься — тели́тися, втели́тися
Отеребливать, отеребить —обтере́блювати, -би́ти
Отёсывать, отесать — обті́сувати, обтеса́ти
Отецъ — оте́ць, ба́тько, (здр.) — ба́тенько, ба́течко, та́то, (здр.) — та́тко, тату́сь, тату́сьо, тату́сик, тату́ньо, та́точко, тату́нечко, тату́сенько, тату́сечко; (на Буковині) — не́ньо, не́нько. — **Быть отцом, за отца** — батькува́ти, татува́ти. — **Крёстный отецъ** — хреще́ний ба́тько. — **Посажёный отецъ** — весільний або голова́тий ба́тько. — **Быть посажёнымъ** — батькува́ти, за ба́тька бу́ти; 2) пан-оте́ць, ба́тюшка
Отечески — по-ба́тьківськи, по-оте́цьки
Отеческій — оте́цький, отце́вий, ба́тьків, ба́тьківський, та́тів, та́тівський
Отечественный — отчи́нний, отчи́зний
Отечество — отчи́на, отчи́зна, ба́тьківщина, вітчи́на́
Отживать, отжить — 1) од(від)жива́ти, оджи́ти; 2) од(від)бува́ти, -у́ти, вибува́ти, ви́бути, од(від)слу́жувати, -жи́ти
Отждѣть — порі́дчати
Отжигать — од(від)па́лювати
Отжимать, отжать — 1) віджима́ти, віджма́ти, викру́чувати, ви́крутити (білизну), відду́шувати, -ши́ти, од(від)ці́жувати, одціди́ти; 2) од(від)ти́скувати, одтисну́ти
Отжинать, отжать — обжина́тися, обжа́тися
Отжинъ — обжи́н, обжи́нки
Отжирѣлый — відгодо́ваний, відпа́сений, гладки́й
Отжирѣть — відгодува́тися, відпа́стися
Отзавтракать — посні́дати
Отзвонить — віддзвони́ти, передзвони́ти
Отзвукъ — відгук, відгомі́н, відзвук
Отзвучать — відгуча́ти, відгомоні́ти, передзвені́ти, перегуді́ти
Отзнабливать, отзнобить — од(від)моро́жу-(зю)вати, відморо́зити
Отзолачивать, отзолотить — визоло́чувати, ви́золотити
Отзывать, отозвать, ся — 1) од(від)зива́ти, од(від)кліка́ти, оді(віді)зва́ти, одкли́кати; 2) озива́тися, обзива́тися, од(від)кліка́тися, од(від)гу́куватися, озва́тися, обізва́тися, одкликну́тися, одгукну́тися, зголо́шуватися
Отзывный — відкли́чний, роско́тистий (про голос)
Отзывчивый — 1) од(від)голо́сний, відгу́чний, відгу́кливий; 2) до́брий, добросе́рдий, до́брого се́рця, спочутни́й, спочу́йливий
Отзывъ — 1) о́д(від)зив, о́д(від)клик; 2) о́д(від)повідь, відпис; 3) зголо́шення; 4) відо́зва
Отзябать, отзябнуть — од(від)мерза́ти, відме́рзнути, відме́рзти
Отзяблый — відме́рзлий
Отирать, отереть, ся — обтира́ти, в(у)тира́ти, обте́рти, в(у)те́рти, ся
Отказъ — 1) (од)відмо́ва, відка́з, відре́чення. — **Получить отказъ** — о́близня пійма́ти, (в сватанні) — гарбуза́ з'ї́сти; 2) **Отказъ отъ чего** — зре́чення (чого́); 3) відпра́ва (зі слу́жби), увільнення
Отказный — відмо́вний
Отказывать, отказать, ся — 1) од(від)мовля́ти, одмо́вити, відка́зувати, відказа́ти; 2) од(від)пи́сувати, одписа́ти, легува́ти; 3) од(від)мовля́тися, одмага́тися, од(від)ступа́тися, зріка́тися, цура́тися, одмо́витися, одмогти́ся, одступи́тися, зректи́ся, од(від)цура́тися, од(від)каснýтися, од(від)сахну́тися
Откаливать, откалить — од(від)гарто́вувати, відгартува́ти
Откалывать, отколоть — 1) од(від)ко́лювати, одколо́ти, одщепи́ти, ся; 2) од(від)шпи́лювати, одшпили́ти, ся
Откапывать, откопать — од(від)ко́пувати, одкопа́ти; вико́пувати, ви́копати
Откапываніе — відко́пування
Откараулить — відбу́ти ва́рту
Откармливать, откормить, ся — од(від)годо́вувати, ся, розгодо́вувати, одгодува́ти, розгодува́ти, ви́годувати, (худобу) — од(від)паса́ти, ся, тучи́ти, од(від)па́сти, ся. — **Откормленный** — відгодо́ваний, гладки́й, (про худобу) — па́сений, си́тий
Откармливаніе — відгодо́вування

Откатывать, откатать — качáти, перекачáти (рублем і качалкою), перемаґлювáти (на мáґлі)
Откатывать, откатить, ся — од(від)кóчувати, одкотúти, ся
Откачивать откачать, ся — 1) викáчувати, вúкачати, ся (воду); 2) од(від)кáчувати, одкачáти, ся
Откачиваться, откачнуться — од(від)хúтуватися, одхитнýтися, од(від)сахнýтися
Откашивать, откосить, ся — викóсювати, обкóсювати, вúкосити, покосúти, обкосúти, ся
Откашливать, откашлять, ся — од(від)кáшлювати, викáшлювати одкáшляти, вúкашляти, ся
Откидной — відкиднúй. — **Откидные рукава** — вильóти
Откидывать, откидать, откинуть, ся — од(від)кидáти, одкúдати, одкúнути, ся
Откипать, откипѣть — перекипáти, перекипíти
Откипѣлый — перекипíлий
Откладной — закотúстий
Откладъ — од(від)клáд, зáкот
Откладывать, откласть, отложить, ся — 1) од(від)кладáти, одклáсти, ся; 2) од(від)прягáти, випрягáти, роспрягáти, одорягтú, вúпрягти, роспрягтú
Откланиваться, откланяться — відклáнюватися, відклáнятися; прощáтися, попрощáтися
Отклёвывать, отклевать — од(від)кльóвувати, од(від)дзьóбувати, одклювáти, оддзьóбати
Отклеивать, отклеить, ся — 1) од(від)клéювати, ся, одлипáти, одклéїти, ся одлúпти; 2) поклéїти, переклéїти
Отклейка — відклéїння, клéїння.
Откликаться, откликнуться — од(від)кликáтися, од(від)гýкуватися, обзивáтися, одклúкнутися, одгукнýтися обізвáтися
Откликъ, откличка — óд(від)клик, вíдгук
Отклоненіе — відхиляння, ухиляння; відхúл, відхúлення
Отклонять, отклонить, ся — 1) од(від)хилятú, одвертáти, одхилúти, одвернýти; 2) од(від)хилятися, ухилятися, одхилúтися, ухилúтися, ухильнýтися
Отковать — покувáти, перекувáти
Отковыривать, отковырять, отковырнуть, ся — од(від)колýпувати, одлýплювати, одколупáти, одколупнýти, одлупúти, (трохи) — вколупáти, вколупнýти, (трохи зверху) — надколупáти, надколупнýти
Откозыривать, откозырять — од(від)козúрювати, викозúрювати, одкозирятú, вúкозиряти
Отколачивать, отколотить, ся — 1) од(від)бивáти, одбúти; 2) бúти, лупúти, лупцювáти, одлупúти, одлупцювáти, стусанів надавáти, одчухрáти
Отколдовывать, отколдовать — од(від)чарóвувати, одчарувáти, одворожúти
Отколоколить — од(від)дзвонúти
Отколокъ — улáмок
Отколь — звíдки
Откомандировать — відрядúти, вúрядити, випрáвити
Отконопатить — од(від)паклювáти
Откопаніе — відкопáння.
Откормка — годíвля, відпасáння
Откосный — укíсний, скíсний
Откось, откосокъ — укіс (гори), косогíр, ýбіч
Откочёвывать, откочевать — перекочóвувати, перекочувáти
Откочёвка — перекочувáння
Откраивать, откроить — од(від)крáювати, одкрáяти, вкрáяти
Открасить — покрáсити, помалювáти
Открещиваться — од(від)хрéщуватися
Откровеніе — відкриттѧ, вúяв, виявлення
Откровенность — відвéртість, відкрúтість
Откровенный, но — відвéртий, відкрúтий, то
Откручивать, открутить, ся — од(від)крýчувати, одкрутúти, ся
Открыватель — відкрúвач, од(від)крúтель
Открывать, открыть, ся — 1) од(від)кривáти, одкрúти, ся, (що загорнуте) — од(від)гортáти, розгортáти, одгорнýти, розгорнýти, ся, (що зачинене) — од(від)чиняти, одчинúти, ся. — **Открыть глаза** — од(від)плющити, росплющити óчі. — **Открыть грудь** — розхрíстатися. — **Открыть стѣну** — розмурувáти (кам'яну), розібрáти (дерев'яну); 2) знахóдити, назнавáти, виявлятú, знайтú, назнáти, вúявити, ся. — **Открыть тайну** — вúявити тáйну. — **Открыть сообщника** — вúказати (товариша). — **Открывается случай** — випадáє окáзія; 3) починáти, зачинáти, почáти, зачáти, роспочáти, ся. — **Открыть кампанію, сраженіе** — роспочáти війнý, батáлію. — **Открыть книгу** — розгорнýти книжку. — **Открыть лавку, книжный магазинъ** — заложúти крамнúцю, книгáрню. — **О. пальбу** — почáти стрілятú. — **Открылась лихорадка** — показáлась пропáсниця
Открытіе — од(від)криттѧ, винáйдіння, вúнахід
Открыто — явно, прóсто, не крúючись, не ховáючись
Открытый — 1) од(від)крúтий, од(від)чúнений, відвéртий; 2) чúстий (про поле), вíльний (про повітря). — **О. врагъ** — явний вóрог
Откуда, откудова — вíдки, вíдкіль, відкіля, звíдки, звідкíль, звідкіля. — **Откуда-то** — відкись, відкілясь, відкíльсь
Откупать, откупить, ся — 1) од(від)купáти, одкупúти, ся; 2) брáти, взяти в посéсію, в орéнду; 3) викупáти, вúкупити, ся
Откупать, ся — вúкупати, скупáти, ся
Откупной — відкупнúй, орендóваний
Откупоривать, откупорить — од(від)тикáти, од(від)коркóвувати, відіткнýти, відкоркувáти

Откупорка — відкоркува́ння, відкорко́вування, відтика́ння
Откупщикъ — посе́сор, оренда́рь
Откупъ — відкуп, посе́сія, оре́нда. — **Держать на откупу** — трима́ти в посе́сії, орендува́ти
Откусывать, откусить, ся — од(від)ку́сювати, од(від)гриза́ти, відкуси́ти, відгри́зти, ся
Откуски — куски́, недо́їдки, недо́гризки, окру́шки
Откутывать, откутать — роску́тувати, роску́тати
Откушать — поїсти, попи́ти, покуштува́ти. — **Откушавши чай, пошли гулять** — напи́вшись чаю, пішли́ гуля́ти
Отлагательство — од(від)кла́д, відволо́ка
Отлагать, отложить, ся — од(від)клада́ти, одкла́сти, ся; відволіка́ти, відволікти́, відтяга́ти, відтягти́
Отлагаться, отложиться — 1) од(від)діля́тися, од(від)різня́тися, од(від)пада́ти, одділи́тися, одрізни́тися, одпа́сти; 2) осіда́ти, осі́сти
Отламывать, отломать, отломить, ся — од(від)ло́млювати, одломи́ти, вломи́ти, ся, (гильку) — од(від)чахну́ти, ся
Отлегать, отлечь — 1) осіда́ти, осі́сти; 2) ле́гшати, поле́гшати, одли́гнути
Отлёглый (хем.) — осі́лий на дні
Отлежалый — ле́гкий, зле́глий, злежа́лий
Отлеживать, отлежать — од(від)ле́жувати, одлежа́ти, переле́жати
Отлеживаться, отлежаться — од(від)ле́жуватися, виле́жуватися, одлежа́тися, ви́лежатися
Отлежь — гу́ща, фус, фу́си, о́сад
Отлетать, отлетѣть — од(від)літа́ти, одлеті́ти, одли́нути
Отлетный — відліта́ючий
Отлетѣлый — відлеті́лий
Отлётъ — о́д(від)літ, ви́літ
Отливать, отлить, ся — 1) од(від)лива́ти, од(від)сипа́ти, відли́ти, відлля́ти, відси́пати, ся; 2) вилива́ти, ви́лити, ся; 3) міня́тися, міни́тися, перелива́тися (про колір тканини)
Отливика — ри́нва
Отливка — од(від)лива́ння, од(від)ли́в; вилива́ння, ви́лив
Отливной — 1) вили́вний; 2) ли́тий, ви́литий (з мета́лю)
Отливокъ — ви́ливок (з чого)
Отливистый — мінли́вий, міню́чий, селезни́стий (про колір)
Отливщикъ — лива́рник
Отливъ — 1) д. **Отливка**; 2) (геогр.) (од)відпли́в
Отлизывать, отлизать — од(від)ли́зувати, надли́зувати, одлиза́ти, надлиза́ти
Отличать, отличить, ся — 1) од(від)різня́ти, розрізня́ти, роспізнава́ти, відрізни́ти, ся, розрізни́ти, роспізна́ти; 2) од(від)знача́ти, ся, визнача́ти, ся, виділя́ти, ся, видава́тися, одзна́чити, ви́значити, ви́ділити, ся, ви́датися
Отличествовать — відзнача́тися, од(від)різня́тися
Отличительный — відмі́нний, відрізня́ючий, видатни́й, знаме́нний
Отличіе — 1) (од)відмі́на, рі́ж(з)ниця; 2) (од)відзна́ка
Отличный, но — 1) відмі́нний, но, рі́зний, но, ина́кше, і́ньше, і́ньшим спо́собом; 2) ду́же га́рний, ду́же до́брий, ду́же га́рно, ду́же до́бре, чудо́вий, во, роскі́шний, но
Отличность — рі́жність, рі́жниця, відмі́нність
Отлогій — спа́дистий, похи́лий, згі́ристий
Отлогость — спа́дистість, похи́лість, згі́ристість
Отлогъ — д. **Отлогость** і **Откосъ**
Отложеніе — відпа́д, відклада́ння
Отложной — вило́жистий, од(від)кладни́й
Отломокъ — відло́мок, уло́мок, вло́мок, ула́мок, ви́ломок
Отломъ — відлом, злом
Отлудить — ви́лудити, побіли́ти
Отлучать, отлучить, ся — (од)відлуча́ти, од(від)ріша́ти, одлучи́ти, відріши́ти, ся
Отлученіе — (од)відлу́ка, відлу́чення
Отлучительный — відлуча́ючий
Отлучка — відлу́чка
Отлучный — (од)відлу́чний
Отлыгаться, отолгаться — од(від)брі́хуватися, вибрі́хуватися, одбреха́тися, ви́брехатися.
Отлыжка — вибрі́хування, відбре́хи
Отлынивать, отлынять — ухиля́тися, уника́ти, ухили́тися, уни́кнути
Отлѣзать, отлѣзть — од(від)ла́зити, одлі́зти
Отлѣпливать, отлѣпить, ся — од(від)ліплювати, одліпи́ти, ся
Отляпнуть — од(від)руба́ти, од(від)тя́ти
Отмазать — пома́зати, ви́мазати, помасти́ти, ви́мастити
Отмаливать, отмолить — од(від)мо́лювати, вимо́лювати, одмоли́ти, ви́молити
Отмалчиваться, отмолчаться — відмо́вчуватись, мо́вчки терпі́ти, відмовча́тися
Отмалывать, отмолоть — відме́лювати, відмоло́ти, перемоло́ти
Отманивать, отманить — од(від)ма́нювати, од(від)на́жувати, од(від)ва́блювати, перема́нювати, одмани́ти, однади́ти і т. д.
Отматывать, отмотать, ся — од(від)мо́тувати, одмота́ти, ся
Отмахивать, отмахать, отмахнуть, ся — од(від)ма́хувати, ся, одмаха́ти, одмахну́ти, ся
Отмачивать, отмочить, ся — од(від)мо́чувати, одмочи́ти, ся
Отмашка — відмах
Отмежеваніе — по́мір (ґру́нту), відмежува́ння
Отмашь — д. **Наотмашь**
Отмежёвывать, отмежевать, ся — од(від)межо́вувати, відмежува́ти, ся
Отмелистый — мілки́й

Отмель — мілйна́
Отмерзать, отмёрзнуть — од(від)мерза́ти, одме́рзнути, розмерза́ти, розме́рзнути, ся
Отмерзлый — відме́рзлий
Отместка — по́мста, відда́ка
Отметать, отметнуть — од(від)кида́ти, відки́нути
Отминать, отмять — од(від)мина́ти, розмина́ти, оді(віді)мня́ти, розімня́ти
Отмокать, отмокнуть — од(від)мака́ти, одмо́кнути
Отмолачивать, отмолотить — відмоло́чувати, відмолоти́ти
Отмолвить — од(від)мо́вити, одра́яти, розра́яти
Отмолотъ — обмоло́т
Отмораживать, отморозить, ся — од(від)моро́зювати, одморо́зити, ся
Отмститель, ница — д. **Мститель**
Отмщать, отмстить, отомстить — мсти́ти, ся, пімсти́тися, відомсти́ти, помсти́тися, од(від)дя́чити. — **Отмстить съ лихвою** — оддя́чити сто з о́ком
Отмщеніе — по́мста, од(від)пла́та, запла́та, відда́ка
Отмывать, отмыть, ся — од(від)мива́ти, одми́ти, ся, (про праття білизни) — одпира́ти, одіпра́ти, попра́ти
Отмыкать — почеса́ти (льон). — **Отмыкать горе** — перебідува́ти
Отмыка́ть, отомкнуть, ся — од(від)пира́ти, од(від)мика́ти, одпе́рти, одімкну́ти, ся
Отмылить, ся — одми́лити, ся
Отмычка — од(від)ми́чка, ви́трих
Отмѣна — 1) зне́сення, скасува́ння: 2) од(від)мі́на, ріж(з)ність, ріж(з)ниця. — **О. смертной казни** — зне́сення ка́ри на го́рло, на сме́рть
Отмѣнность — відмі́нність, рі́жність; ви́щість, ви́борність
Отмѣнять, отмѣнить, ся — касува́ти, зно́сити, скасува́ти, зне́сти, ся
Отмѣнный, но — д. **Отличный, но.** — **Отмѣнно хорошо** — ду́же га́рно
Отмѣривать, отмѣрить — од(від)мі́рювати, одмі́ряти
Отмѣръ — відмі́р
Отмѣта, отмѣтка — помі́тка, за́мітка, прикме́та, знак, призна́ка, відмі́тка, нота́тка
Отмѣчать, отмѣтить — зазнача́ти, відміча́ти, поміча́ти, познача́ти, од (від)знача́ти, зазначи́ти, відмі́тити, помі́тити, позначи́ти, відзначи́ти
Отмякнуть — зм'я́кнути, розімня́кнути
Отмяклый — зм'я́клий
Отнашивать, относить — зно́шувати, зноси́ти
Отнесеніе — відне́сення
Отнимать, отнять — од(від)німа́ти, од(від)бира́ти, оді(віді)йма́ти, видира́ти, одня́ти, віді́йняти, оді(віді)бра́ти, ви́дерти. — **Отнять дитя отъ груди** — од(від)лучи́ти, залучи́ти дитину. — **Отнять право слова** — позба́вити сло́ва. — **Отнять рѣчь** — умкну́ти мо́ву
Относительно — відно́сно, що до (чого), погля́дно (на)
Относительный — 1) відно́сний, погля́дний, стосунко́вий; 2) умо́вний, но
Относительность — відно́сність, погля́дність, умо́вність
Относить, отнести, ся — 1) од(від)но́сити, однести́, ся; 2) од(від)но́ситися, ста́витися (до чого), стосува́тися, стосу́нки ма́ти, дотика́тися, ти́читися, од(від)нести́ся. — **Относиться хорошо** — ста́витись до́бре (до кого), пово́дитись до́бре (з ким); 3) удава́тися, уда́тися (до кого)
Относъ — відне́сення
Откочевать — переночува́ти
Отношеніе — 1) відно́сини, стосу́нок. — **Взаимныя отношенія** — взає́мини; 2) лист; 3) відно́шення; 4) завідо́млення. — **Въ этомъ отношеніи** — з цього по́гляду
Отнынѣ — з сього́ ча́су, від сього́ ча́су, відтепе́р
Отнѣкиваться, отнѣкаться — од(від)мовля́тися, од(від)мага́тися, одмо́витися, одмогти́ся
Отнюдь — ні в я́кім ра́зі, ніже́, аніже́, ні́чого
Отнятіе — відня́ття, відніма́ння, відруба́ння
Отобраніе — відібра́ння
Отобѣдать — пообі́дати
Отовсюду — од'усю́ди, від'усю́ди, звід'усіль, з усіх усю́д, зо всіх усю́д, від'усіль
Отогрѣвать, отогрѣть, ся — оді(віді)гріва́ти, розгріва́ти, розігріва́ти, відігрі́ти, розігрі́ти, (хукаючи) — од(від)ху́кати
Отогрѣваніе — відгріва́ння
Отодвигать, отодвинуть, ся — од(від)сува́ти, од(від)со́вувати, одсу́нути, ся
Отозваніе — ві́дклик, відклика́ння
Отойти — віді́йти́
Отолачивать, отолочить — лу́щити, ви́лущити
Отопки — 1) ви́шкварки; 2) д. **Отопокъ**
Отопленіе — о́пал, па́ливо, то́пливо
Отопокъ — шкарбу́н, шкарбуни́
Отопрѣвать, отопрѣть — оді(віді)пріва́ти, одіпрі́ти
Оторачивать, оторочить — облямо́вувати, облямува́ти
Оторванность — віді́рваність
Оторопѣлость — тороплé́ність
Оторопѣлий — тороплé́ний, зля́каний
Оторопѣть — оторопі́ти, злякáтися
Оторочка — облямі́вка
Отосланіе — відісла́ння
Отострить — од(від)гостри́ти, ви́гострити
Отохочивать, отохотить — од(від)бива́ти, одби́ти охо́ту
Отощалость — охля́лість, змарні́лість
Отощалый — охля́лий, захля́лий, змарні́лий
Отощевать, отощать — охля́вати, захля́вати, марні́ти, охля́сти, охля́нути, захля́сти, змарні́ти, помарні́ти
Отпадать, отпасть — од(від)пада́ти, одпа́сти

Отпаденіе — відпáд, відступ
Отпадышъ — 1) пáдалиця; 2) д. **Отступникъ**
Отпаивать, отпаять, ся — од(від)лютóвувати, одлютувáти, ся
Отпаивать, отпоить, ся — 1) випóювати, вúпоїти; 2) од(від)пóювати, одпоїти
Отпайка — відлютувáння
Отпалзывать, отползти — од(від)повзáти, одповзтú
Отпаривать, отпарить, ся — 1) од(від)пáрювати, одпáрити, ся; 2) випáрювати, вúпарити, ся; 3) пáрити, шпáрити, чухрáти, періщити, шмагáти, вúпарити, вúшпарити, одчухрáти і т. д.
Отпарывать, отпороть, ся — од(від)пóрювати, одпорóти, вúпороти, роспорóти, ся
Отпашка — від'орáння, від'óрювання
Отпахивать, отпахать — од(від)óрювати, об'óрювати, од'орáти, об'орáти
Отпахивать, отпахнуть, ся — д. **Отмахивать, ся**
Отпачкать — закаляти, покаляти
Отпечатлѣвать, отпечатлѣть, ся — витúскувати, вúтиснути, ся; позначáти, позначúти, ся
Отпечатокъ — од(від)бúток, вúтиск; пóзнак, знак
Отпечатывать, отпечатать — видрукóвувати, витúскувати, вúдрукувати, вúтиснути
Отпивать, отпить, ся — 1) надпивáти, надпúти; 2) випивáти, вúпити; 3) од(від)пивáти, ся, одпúти, ся
Отпиливать, отпилить, ся — од(від)пúлювати, одпиляти, одпилúти, ся
Отпирать, отпереть, ся — 1) д. **Отмыкать**; 2) од(від)магáтися, од(від)рікáтися, од(від)пирáтися, одмогтúся, одректúся, одпéртися
Отпираніе — відмикáння
Одпирательство — відмáга, відрікáння, відпирáння
Отпировать — од(від)бенкетувáти, од(від)гуляти, од(від)балювáти
Отписка — од(від)пúска, óд(від)пис; листувáння
Отписывать, отписать, ся — од(від)пúсувати, одписáти, ся
Отпихивать, отпихнуть, ся — од(від)пúхувати, одпихáти, одіпхнýти, ся
Отплата — од(від)плáта, заплáта, віддяка
Отплачивать, отплатить, ся — 1) віддячувати, віддячити; відплáчувати, відплатúти; 2) викуплятися, од(від)куплятися, вúкупитися, одкупúтися
Отплёвывать, ся, отплевать, ся, отплюнуть — одпльóвувати, ся, спльóвувати, одплювáти, ся, сплювáти, сплюнути
Отплескивать, отплескать, отплеснуть, ся — од(від)хлюпувати, од(від)плюскувати, одбрúзкувати, одхлюпати, одплюскати, одхлюпнýти, одбрúзкати, ся
Отплескъ — 1) одхлюпування, одплюскування, відплюск; 2) вúпліски, брúзки
Отплетать, отплесть — 1) од(від)плітáти, одплестú, 2) виплітáти, вúплести
Отплывать, отплыть — од(від)пливáти, одплистú, одплúнути
Отплясывать, отплясать — 1) витанцьóвувати, вúтанцювати; 2) од(від)танцьóвувати, одтанцювáти
Отполаскивать, отполоскать, отполоснуть, ся — 1) виполіскувати, вúполоскати, ся; 2) од(від)поліскувати, одполоскáти, ся
Отполировать — од(від)лощúти, вúлощити, од(від)шліхувáти, од(від)полірувáти, од(від)яснúти
Отполосовать — од(від)шмагáти, од(від)батóжити, одсупóнити
Отпороть — 1) д. **Отпарывать**; 2) вúпарити, вúшпарити, од(від)шмагáти, од(від)батóжити, одчухрáти
Отпоръ — 1) óпір; 2) óдсіч, відпір
Отпорный — відпóрний
Отпорхнуть — од(від)лúнути
Отпоститься — од(від)постúтися, од(від)говітися
Отпотчивать — 1) попóштувати, почастувáти, вгонóбити, уконтентувáти, утрактувáти; 2) одчитáти (кому), почастувáти, уразúти (кого), одлупúти, стусанів надавáти
Отпотѣлый — спітнілий
Отпотѣть — 1) од(від)потíти, спітнíти; 2) вúпотіти
Отпоясать — од(від)перезáти
Отправитель, ница — пересúлач, ка; пересилáючий, пересилáюча
Отправленіе — 1) виряжáння, вúпрáва; 2) пересилáння, перéсилка; 3) од(від)бувáння, од(від)бýток, виконáння (обов'язків)
Отправлять, отправить, ся — 1) виряжáти, виправляти, одправляти, висилáти, од(від)силáти, пересилáти, вúрядити, вúправити, одпрáвити, одпровáдити, вúслати, одіслáти, переслáти, ся. — **Отправиться** (куди) — вúрядитися, поїхати, вúїхати, пітú, помандрувáти, помайнýти, (с(ь)віт за очі) — повіятися, (до кого за яким ділом) — удáтися. — **Отправить на тотъ свѣтъ** — з с(ь)віту зігнáти, вкоротúти віку, на той с(ь)віт загнáти; 2) прáвити, од(від)правляти, одпрáвити; 3) од(від)бувáти, одбýти, викóнувати, вúконати
Отпраздновать — од(від)с(ь)в'яткувáти
Отпрашивать, отпросить, ся — од(від)прóшувати, одпросúти, вúпросити, ся
Отпруживать, отпружать, отпрудить — розгáчувати, розгатúти
Отпрыгивать, отпрыгнуть — од(від)плúгувати, од(від)скáкувати, од(від)стрúбувати, одплигнýти і т. д.
Отпрыскивать, отпрыснуть, ся — 1) од(від)брúзкувати, одбрúзнути, ся; 2) пáроститися, пáрости пускáти, брóстатися, брóстúтися
Отпрыскъ — пáрост, пáрісток, пáрість, од(від)рóсток, óдрість, бростóк, брость,

пáгін, пáгонець, (зовсім молоденький) — пáмолодь, пáмолодок, (зб.) — пáгоння, паговіння
Отпрягать, отпречь, ся — випрягáти, одпрягáти, вúпрягти, одпрягтú, ся
Отпрядать, отпрясть — од(від)прядáти, одпря́сти; попря́сти, вúпрясти
Отпугивать, отпугать, отпугнуть — од(від)полóхувати, одполóхати, сполóхати, сполохнýти
Отпускать, отпустить — 1) пускáти, од(від)пускáти, пустúти, відпустúти; 2) запускáти, запустúти (бороду); 3) попускáти, попустúти (мотузок); 4) (од)відгóстрювати, відгострúти; 5) давáти, видавáти, дáти, вúдати (гроші)
Отпускная — відпускнá, вільний лист
Отпускной — од(від)пускнúй, (хліб, крам) — вивізнúй; прощáльний
Отпускъ — 1) од(від)пускáння; 2) (óд)відпуск, відпýстка; 3) вúвіз (р. вивозу); 4) список, чорня́к (про папери)
Отпутывать, отпутать, ся — од(від)плýтувати, розплýтувати, одплýтати, розплýтати, ся
Отпутешествовать — скінчúти пóдорож, мандрíвку
Отпущеніе — (од)відпýщення, відпуст, дарувáння, вúбачення. — **Отпущеніе грѣховъ** — відпуст, розгрішéння
Отпущенникъ, -ца — визволéнець, -лéниця
Отпѣвать, отпѣть — 1) (од)відс(ь)півувати, відс(ь)півáти; 2) (од)відс(ь)півувати, од(від)правля́ти, одс(ь)півáти, одпрáвити панахúду, пóхорон, відпрáву; 3) вимовля́ти, вúмовити, одчитáти (кому за що)
Отпѣтый — пропáщий
Отработать, отрабатывать, ся — відробúти, ся, (од)відробля́ти, відрóблювати. — **Отработать прогульные дни** — набýти, одбýти
Отработка — (од)відробíток
Отрава — отрýта, отрýя, трутúнá, трутúзна, трíйка. — **Отравлять, отравить, ся** — труїти, отруїти, струїти, потруїти, отрутúти, вúтруїти
Отравленіе — отрýїння, отрýя
Отравитель, -ница — отрýйник, -ця
Отравный — отрýтний, отрýйний
Отрада — (од)відрáда, (од)відрáдість, утіха, втіха, прос(ь)вíток
Отрадный, но — (од)відрáдісний, но, рáдісний, но, прос(ь)вітний
Отражать, отразить, ся — 1) (од)відбивáти, відбúти, ся, відпирáти, відпéрти; 2) (од)відбивáти, відбúти, ся, (про с(ь)віт тільки) — (од)відс(ь)вічувати, відс(ь)вітúти, ся, (про колір тільки) — (од)віддавáти, віддáти, ся; 3) од(від)зивáтися, од(від)гýкуватися, одізвáтися, одгукнýтися
Отраженіе — 1) óдсіч, відбиттí, відпір; 2) відбивáння (с(ь)вітла), (óд)відс(ь)віт; óдкид (у воді)
Отрасль — 1) гáлузь, пáрість; 2) вíтка, (од)віднóга (гори); 3) (од)відділ; 4) потóмок, нащáдок
Отращивать, отростить — вирóщувати, пускáти, вúростити, запустúти
Отребіе — вúбірки, нéгідь, с(ь)міттí
Отрезвленіе — вúтверезіння
Отрезвлять, отрезвить, ся — тверéзити, витверéжувати, вúтверезити, протверезúти, ся, тверезíшати, прочýмати, ся
Отрекаться, отречься — зрікáтися, зректúся (чого), од(від)ступáтися, відрікáтися (від чого), цурáтися (чого), одмовля́тися (від чого), од(від)ректúся, одступúтися, одцурáтися, одмóвитися
Отрёпки — кострúця, кострúці, терм'я́ття
Отрепливать, отрепать — тіпати, потіпати
Отрепье — 1) д. **Отрёпки;** 2) дрáнтя, лахміття
Отретироваться — одійтú, відійтú, пітú з бáтьком на шлях
Отреченіе — 1) зрéчення (чого); 2) од(від)цурáння; 3) відступ (від позви то-що)
Отринуть — відкúнути, відіпхнýти
Отрицаніе — 1) заперéченння, відкид, відкидáння; 2) од(від)мовля́ння
Отрицательный, но — заперéчний, перéчний; відмóвний, неґатúвний
Отрицать — заперечáти, од(від)мовля́ти, од(від)кáзувати, од(від)бивáти, од(від)кидáти, од(від)вертáти
Отрогъ — вíтка, (од)віднóга (гори)
Отродье — кóдло, колíно, (лайливо) — вúродок, вúплодок
Отрождать, отродить, ся — од(від)роджáти, відродúти, ся. — **Отродясь не...** — з рóду, з віку не...
Отроковица — дівчá (від 7—15 років)
Отрокъ — хлоп'я́, хлóпець (від 7—15 років), підліток; слугá, челя́дник
Отростать, отрости — виростáти, вúрости, відростáти, відрости́
Отростокъ — 1) д. **Отпрыскъ;** 2) óкіст, óкісток (на кістках); 3) пáріг (на рогах, напр. у лося, оленя)
Отроческій — хлоп'я́чий
Отрочество — хлоп'я́цтво, хлоп'я́чий вік
Отрубать, отрубить — од(від)рýбувати, од(від)тинáти, стинáти, утинáти, одсікáти, одрубáти, од(від)тя́ти, стя́ти, утя́ти, втя́ти, зітнýти, одсіктú
Отрубейный — висівкóвий
Отруби — вúсівки
Отрубка — одрýбування, одтинáння
Отрубокъ — од(від)рýбок, врýбок, утúнок
Отрубъ — відруб
Отрусить — обтрусúти
Отрывать, оторвать, ся — од(від)ривáти, од(від)дирáти, оді(віді)рвáти, оді(віді)дрáти, ся, (гилку) — од(від)чахнýти
Отрывать, отрыть, ся — (од)відривáти, (од)відкóпувати, відрúти, відкопáти, ся
Отрывистый, то — відрúвчастнй, урúвистий, урúвчатий, то

Отрывокъ — урúвок
Отрывочный, но — урúвочний, но, уривцéм
Отрыгать, отрыгнуть, ся — (од)відригáти, відригнýти, ся
Отрыжка — відгúк, нáдха, нáтха
Отрѣзной — обрізнúй, відтя́тий, обтя́тий
Отрѣзокъ — відрізок, відтúнок, урізок, укрáвок (напр. тканини), скúба, скúбка (землі, хліба), кришéник (м'яса), клáпоть, клáптик (тканини, паперу), надíбок (дерева)
Отрѣзъ — 1) відрізування; 2) (од)відріз. — **На отрезъ** — нáчисто, цілкóм
Отрѣзывать, отрѣзать — од(від)різувати, од(від)тинáти, одрізати, одтя́ти, одкрáяти, вкрáяти
Отрѣшать, отрѣшить, ся — відправля́ти, відпрáвити, усувáти, усýнути, од(від)лучáти, од(від)стороня́ти, од(від)рішáти, одлучúти, відсторонúти, ся, позбýтися. — **Отрѣшить отъ должности** — скúнути з уря́ду, з посáди
Отрядъ — 1) виряжáння, од(від)ряжáння; 2) відділ, загін (р. загóну), (на розвідках) — чáта. — **Предводитель отряда** — вáтáг, ватажóк
Отряжать, отрядить — виряжáти, (од)відряжáти, вúрядити, відрядúти
Отрясать, отрясти — обтрýшувати, обтрусúти; обтрíпувати, обтрíпати
Отряхивать, отряхнуть, ся — витріпувати, вúтріпати, ся
Отсаживать, отсадить, ся — 1) од(від)сáжувати, пересáжувати, одсадúти, пересадúти; 2) д. **Отрезывать**
Отсасывать, отсосать, ся — од(від)сисáти, відсосáти, оді(віді)ссáти, од(від)смоктáти
Отсвѣтъ — (óд)вíдс(ь)віт
Отсвѣчивать, ся — (од)відс(ь)вíчувати, ся, од(від)бивáти с(ь)віт
Отселокъ — вúселок, хýтір
Отселѣ — 1) д. **Отсюда**; 2) з сьóго чáсу
Отселять, отселить — виселя́ти, вúселити
Отсиживать, отсидѣть — од(від)сúжувати, одсúдіти, висúжувати, вúсидіти
Отсинить — посинúти
Отскабливать, отскоблить, ся — од(від)скрібáти, од(від)скромáжувати, відскребтú, відскромáдити, ся
Отскакивать, отскочить — од(від)скáкувати, од(від)плúгувати, од(від)стрúбувати, відскóчити, одскакнýти, одплигнýти, одстрибнýти
Отскрёбки — вúшкрібки, вúскрібки
Отскрипѣть — перескрипíти, відскрипíти
Отсланивать, отслонять, отслонить, ся — од(від)слоня́ти, од(від)туля́ти, одслонúти, одтулúти, ся
Отслуга — (од)відслýга
Отслуживать, отслужить — (од)відслýжувати, одслужúти
Отслушать — вúслухати (до кінця)
Отсмотрѣть — (од)віддивúтися
Отсовѣтованіе — відрáдження
Отсовѣтчикъ — відрáдник
Отсовѣтывать, отсовѣтовать — од(від)рáджувати, розрáювати, відрáдити, розрáдити, розрáяти
Отсовѣтываніе — од(від)рáджування
Отсохлый — од(від)сóхлий
Отсрочивать, отсрочить — (од)відкладáти, відклáсти, відрóчувати, відрочúти
Отсрочка — (од)відклáд, відкладáння, відрóчення, відстрóчення
Отставать, отстать — 1) од(від)ставáти, приставáти, одбирáтися, відстáти і т. д.; 2) (од)відчíплюватися, відчепúтися. — **Отстань, те отъ меня** — геть, гéтьте од мéне, дáйте мені спóкій
Отставка — од(від)стáвка, відстáва
Отставлять, отставить — (од)відставля́ти, відстáвити
Оставной — (од)відставнúй
Остаивать, отстоять, ся — 1) вистóювати, вúстояти, ся, простóяти; 2) од(від)стóювати, одстоя́ти, ся, осідáти, осíсти; 3) обставáти, обороня́ти, боронúти, од(від)бороня́ти, заступáтися, оборонúти і т. д.
Отсталый — 1) (од)відстáлий; 2) відлúплий, відпáлий
Отстанавливать, отстановить — (од)відстановля́ти, відстановúти
Отстегивать, отстегнуть — од(від)стьóбувати, од(від)щіпáти, відстібнýти, відщіпнýти
Отстегивать, отстегать — 1) д. **Отстегивать;** 2) вистьóбувати, вúстьобати; 3) вúхльостати, од(від)шмагáти
Отстирать — вúпрати, попрáти
Отстой — óсад, гýща, фус, фýси
Отстояніе — відлéглість, відстань
Отстоять — 1) д. **Отстаивать;** 2) од(від)лягáти (від чого на)
Отстоящій — відлéглий
Отстрадать — вúтерпіти, відбýти мýку
Отстраивать, отстроить — од(від)будóвувати, вибудóвувати, вúбудувати
Отстранять, отстранить, ся — відстороня́ти, відсувáти, відсторонúти, відсýнути, ся, од(від)кидáти, од(від)пихáти, одкúнути, ся і т. д.; усувáти, усýнути
Отстраненіе — усýнення, відсторóна
Отстригать, -ричь — відстригáти, відстрúгти
Отстрогать — од(від)стругáти, вúстругати
Отстрѣливать, отстрѣлять, ся — відстрéлювати, од(від)бивáти, відстрéлити, одбúти, ся
Отстряпать — попóрати, упóрати, ся
Отступать, отступить, ся — 1) од(від)ступáти, одступúти, ся; 2) зрікáтися, одрікáтися, цурáтися і т. д., д. **Отрекаться.** — **Отступать отъ истины** — ухиля́тись від прáвди
Отступленіе — óд(від)ступ, устýп, відступáння
Отступникъ, ца — (од)відстýпник, ця, (від народности) — перéвертень, перекúньчик.
Отступничество — відстýпство, (од)відстýпництво

Отступной — (од)відступний. — **Отступное** — одчіпне, уступне
Отсуждать, отсудить — присуждати, присудити; висудити, випозивати; відсуджувати, відсудити
Отсутствіе — відсутність, небутність, небуть, неприсутність, непритомність
Отсутствовать — не бути, не бути присутнім
Отсуствующій — неприсутній, непритомний
Отсучивать, отсучить, ся — од(від)сукувати, од(від)кручувати, одсукати, одкрутити, ся; посукати
Отсушать, отсушить — 1) од(від)сушувати, висушувати, одсушити, висушити, усушити. — **Отсуши мнѣ руки, если я взялъ** — нехай мені руки одсохнуть, коли я брав; 2) од(від)чаровувати, одчарувати; 3) посушити
Отсчитывать, отсчитать — одлічувати, вилічувати, одлічити, вилічити
Отсылать, отоспать — од(від)силати, оді(віді)слати
Отсыпать, отсыпать — од(від)сипати, надсипати, одсипати, надсипати
Отсыпка — відсип
Отсыпаться, отоспаться — од(від)сипатися, висиплятися, одіспатися, виспатися
Отсыпной — відсипний, відміряний
Отсырѣлый — од(від)леглий, відвологлий, відвохлий
Отсырѣть — од(від)вохти, відвохнути, од(від)вологнути, одлигнути
Отсыхать, отсохнуть — од(від)сихати, усихати, одсохнути, усохнути
Отсѣвать, отсѣять, ся — відсівати, пересівати, відсіяти, ся, пересіяти
Отсѣвъ — відсівання, відсів
Отсѣдать, отсѣсть — (од)відсідати, відсісти
Отсѣдина — роспалина, росколина, шпара
Отсѣкать, отсѣчь — д. **Отрубать**
Отсѣченіе — відрубання
Отсюда — 1) відси, відсіль, відсіля, відціль, відціля, звідси, звідсіль, звідсіля; 2) з сього, з цього
Оттаивать, оттаять — од(від)тавати, од(від)мерзати, відтанути, одмерзти, розмерзтися
Отталина — опар, проталина (в льоду), тал, талина, таловина (в снігу)
Отталкивать, оттолкнуть, ся — (од)відпихати, відштовхувати, (од)відтручувати, оді(віді)пхнути, ся, відштовхнути, відтрутити, відражати, відразити
Оттапливать, оттопить — витоплювати, витопити
Оттаптивать, оттоптать — (од)відтоптувати, відтоптати. — **Оттоптать обувь** — стоптати, стопцювати обув'я
Оттаскивать, оттащить — (од)відтягати, відволікати, відтягти, відволокти. — **Оттаскать за волосы** — вискубти, одскубти, вичубити
Оттачивать, отточить, ся — гострити, од(від)гострювати, вигострювати, вигострити, нагострити, (на точилі) — наточити, виточити, ся; 2) виточувати, виточити, ся
Оттаялый — відталий
Оттаяніе — відтання
Оттепель — (од)відлига, відволож, відліж, росталь, ростопель
Оттеребливать, оттеребить — од(від)дирати, оддерти, оді(віді)драти. — **Оттеребить (ленъ, конопли)** — вибрати. — **О. бороду** — видрати за бороду
Оттёсывать, оттесать — (од)відтісувати, відтесати
Оттирать, оттереть, ся — (од)відтирати, відтерти, ся
Оттискивать, оттиснуть — од(від)тискувати, од(від)бивати, витискувати, вибивати, одтиснути, одбити, витиснути
Оттискъ — од(від)биток, витиск
Оттокъ — ринва
Оттого — від того, через те, для того
Оттолѣ — звідти і д. **Оттуда**
Оттопки — вишкварки, шкварки (од сала)
Оттопывать, оттопать, оттопнуть — од(від)тупувати, одтупати
Оттопыривать, оттопырить, ся — випинати, од(від)дувати, настовбурчувати, ся, вип'ясти, оддути, настовбурчити, ся. — **Отдуть губы** — надути, од(від)копилити, закопилити губи
Отторгать, отторгнуть, ся — 1) од(від)ривати, одірвати, ся; 2) од(від)лучати, одлучити, од(від)чахнути, ся
Отторженіе — од(від)лука, відірвання
Оттрепать — 1) д. **Оттрепывать;** 2) од(від)лупити, одлупцювати, вихльостати, прочухана дати
Оттрепки — виноски, лахміття, дрантя, (з конопель) — кострица, терміття
Оттрёпывать, оттрепать, ся — витріпувати, витріпати, витіпати, ся
Оттрясать, оттряхать, оттрясти, оттряхнуть — струшувати, обтрушувати, струсити, обтрусити, ся
Оттуда — 1) відти, відтіль, відтіля, звідти, звідтіль, звідтіля, звідтам, з того міста; 2) з того часу, з тії, з тої, з тієї пори, відтоді; 3) з того, від того, через те
Оттухнуть — стухнути
Оттушевка — відтушування
Оттушевывать, -шевать — відтушовувати, відтушувати
Оттыкать, ототкнуть, ся — од(від)тикати, оді(віді)ткнути, ся
Оттѣнивать, оттѣнять, оттѣнить, ся — од(від)тіняти, тінити, одтінити, ся
Оттѣнка — тінювання
Оттѣнокъ — (од)відтінок, відтінь
Оттѣснять, оттѣснить, ся — д. **Отталкивать**
Оттягивать, оттягать — од(від)тягувати, одтягати; од(від)судити, випозивати
Оттягивать, оттянуть, ся — 1) од(від)тягати, од(від)волікати, одтягти, одво-

локти́; 2) витя́гувати, ви́тягнути; 3) затяга́ти, затягти́
Оттяжка — 1) од(від)тяга́ння, витяга́ння; 2) од(від)кла́д, проволо́ка, тяганина
Оттяпывать — відру́бувати
Отужинать — повече́ряти
Отуманивать, отуманить, ся — тума́нити, туману́ пуска́ти, затума́нити, ся, заморо́чити, ся, обхма́рити, ся, запа́морочити, ся, па́мороки, ба́ки забити, затлуми́ти, задурма́нити, ся, почманіти, почуміти
Отупѣть — затупіти
Отупѣлость — затупілість
Отупѣлый — пришеле́пуватий, затупілий
Отуречиться — поту́рчитися
Отутюжить — відпрасува́ти
Отучать, отучить — 1) виу́чувати, ви́вчити, повиу́чувати; 2) од(від)'уча́ти, від'у́чувати, від'учи́ти, відна́дити
Отучнѣть — погла́дшати, ростовстіти
Отхаживать, отходить — відхо́жувати, відхо́дити
Отхаркивать, отхаркать, отхаркнуть — од(від)ха́ркувати, одхарка́ти
Отхватывать — од(від)дира́ти, затина́ти, тну́ти
Отхлёбывать, отхлебнуть — висьо́рбувати, од(від)сьо́рбувати, ви́сьорбати, одсьо́рбати, ви́хлестати
Отхлестать — ви́хльостати, ви́батожити, од(від)бато́жити
Отхлопывать, отхлопать — 1) обтрі́пувати, обтріпати, од(від)ля́скати; 2) сто́птувати, стопта́ти, ви́топтати, стопцюва́ти; 3) од(від)пле́скувати, одпле́скати
Отхлынуть — (од)відхли́нути
Отходить, отойти — 1) од(від)хо́дити, відійти́; 2) од(від)хо́дити, ки́дати слу́жбу, місце, одійти́ (од кого), ки́нути слу́жбу, місце; 3) умира́ти, помира́ти, кона́ти, кінча́тися, уме́рти, поме́рти, скона́ти. — **Больной отходить** — слаби́й помира́є, кінча́ється; 4) відстава́ти, відста́ти. — **Объдня отошла** — слу́жба скінчи́лася. — **Отходящій** — відхо́жий
Отходная — (од)відхідна́
Отходъ — 1) (од)відхід; 2) кіне́ць. — **На отходѣ** — при кінці, на при́ кінці; 3) відхідник, паску́дник
Отходный — дале́кий, одлю́дний, глухи́й, самітний, затишни́й
Отходчивый — відхідливий
Отхожій — дале́кий, сторо́нній, осо́бий. — **Отхожее мѣсто** — д. **Отходъ 3**
Отхотѣть, ся — перехотіти, перехтіти, -ся
Отцвѣлый — відц(ь)вілий
Отцвѣтъ — відц(ь)віт
Отцвѣтать, отцвѣсти — (од)відц(ь)віта́ти, опада́ти (про ц(ь)віт), відц(ь)вісти́
Отцвѣчивать, отцвѣтить — (од)відц(ь)вічувати, відц(ь)віти́ти
Отцеубійство — батьковбо́вство
Отцеубійца — батьковбійник

Отцовскій — отце́вий, отцівський, оте́цький, ба́тьківський, ба́тьків, та́товий, та́тів
Отцовщина — отцівщина, ба́тьківщина
Отцѣживать, отцѣдить, ся — од(від)ціжувати, одціди́ти; уточи́ти, вточи́ти, ся
Отцѣловаться — націлува́тися, перецілува́тися
Отцѣплять, отцѣпить, ся — (од)відчі́плювати, відчепи́ти, ся
Отчаливать, отчалить — (од)відча́лювати, відча́лити
Отчаль — (од)відча́лювання, (од)відча́л
Отчасти — поча́сти, части́ною
Отчаиваться, отчаяться — тра́тити надію, стра́тити надію, зво́мпити, пусти́тись бе́рега
Отчаяніе — одча́й, відча́й, ро́спач, роспу́ка, очайду́шність
Отчаянность — роспа́чливість, безнаді́йність, безпора́дність; шале́ність
Отчаянный, но — 1) роспа́чливий, безнаді́йний, безпора́дний, но, очайду́шний, но; 2) голінний, шале́ний, запе́клий, забісо́ваний
Отчеканивать, отчеканить — вибива́ти, ви́бити, од(від)карбува́ти
Отчего — чого́, чому́, чом, від чо́го; через що, а че́рез те
Отчего-то — чого́сь, чому́сь
Отчёркивать, отчеркнуть — (од)відзнача́ти, відзначи́ти, відкре́слювати, відкре́слити
Отчёрпывать, отчерпнуть — од(від)че́рпувати, одчерпну́ти; надче́рпувати, надчерпну́ти
Отчерчивать, отчертить — (од)відрисо́вувати, відрисува́ти
Отчесть — д. **Отсчитывать**
Отчёсывать, отчесать — (од)відчі́сувати, відчеса́ти; одчухра́ти
Отчётливость — ви́разність; досто́тність, докла́дність
Отчётливый, во, отчётистый, то — ви́разний, но, досто́тний, докла́дний, но
Отчетный — рахунко́вий, відповіда́льний
Отчётность — відповіда́льність, рахунко́вість, здава́ння раху́нків
Отчетъ — справо́здання (з чо́го), пере́лік, раху́нок, обраху́нок
Отдать отчетъ — зда́ти спра́ву, зложи́ти раху́нок, пода́ти справо́здання
Отчизна — отчи́на, вітчи́на, отчи́зна, рі́дний край, ба́тьківщина
Отчимъ — вітчи́м
Отчислять, отчислить — одлі́чувати, одлічи́ти, відчисля́ти, відчи́слити
Отчисленіе — відлі́чування, відчи́слювання; відчи́слення
Отчитывать, отчитать — 1) (од)відчи́тувати, відчита́ти; 2) (од)відшіптувати, (од)відмовля́ти, відшепта́ти, відмо́вити
Отчищать, -чистить — відчища́ти, відчи́стити
Отчій — д. **Отцовскій**

Отчуждать, отчуждить, ся — (од)відлучáти, відлучи́ти; (од)відчужáти, відчýжувати, відчуженúти; цурáтися, відцурáтися
Отчужденіе — (од)відчýження, відібрáння
Отшагивать, отшагать, отшагнуть — 1) (од)відступáти, відступи́ти; 2) мíряти, відмíряти ступня́ми
Отшалберить — перебайдикувáти
Отшалить — перепустувáти
Отшатывать, отшатнуть, ся — відхи́тувати, відхитáти, відхитнýти, ся
Отшелушивать, отшелушить — вилýщувати, ви́лущити
Отшельникъ, ца — пустéльник, ця, самíтник, скúтник, ця, од(від)лю́дник, ця
Отшельничество — пустéльництво, скúтництво
Отшельническій, отшельничій — пустéльницький, скúтницький
Отшёптывать, -тать — відшíптувати, відшептáти
Отшествіе — (од)відхíд
Отшибать, отшибить, ся — од(від)бивáти, одби́ти, ся; відтовкáти, -вктú
Отшивать, отшить, ся — відшивáти, відшúти, ся
Отшлёпывать, отшлепать, ся — 1) шльóпати, ви́шльопати, нашльóпати (долонею), ви́хльостати, ви́стьобати, од(від)чухрáти, одбатóжити, ви́шпарити (батогом); 2) задріпувати, задрíпати, захвóйдати, ся
Отшлифовывать, отшлифовать — шліхувáти, ви́шліхувати, од(від)'ясни́ти
Отшпаклевать — ви́шпаклювати
Отштукатурить — обтинькувáти, ви́тинькувати, ви́щекотурити
Отшучиваться, отшутиться — жáртами одбивáтися, од(від)жартувáтися
Отщебетать — перещебетáти
Отщекотать — перелоскотáти
Отщелкать — 1) перелýскати, перелузáти; од(від)лýщити; 2) оллупи́ти, одлупцювáти; 3) одчитáти (кому)
Отщёлкать — перелЯскати, (про соловейка) — перетьóхкати
Отщёлкивать, отщелкнуть — од(від)щіпáти, відщіпнýти (клямку)
Отщемлять, отщемить — прищи́кувати, прищикнýти
Отщепенецъ — єрети́к, одщепéнець
Отщеплять, отщепить — відкóлювати, віддирáти, відколóти, відідрáти; од(від)чахнýти (гилку)
Отщепокъ — тріска, скáлка, оскомéлок
Отщипывать, отщипать, отщипнуть — відщи́пувати, відщипнýти, (пір'я, волосся) — одскýбувати, одскýбти
Отъ, ото — од, від, з. — **Время отъ времени** — часáми, від чáсу до чáсу, колú-не колú. — **Отъ глупости** — з дýру. — **Отъ радости** — з рáдощів. — **Отъ роду** — з рóду. — **Отъ того, что** — через тé, що тогó, що
Отъемлемый — віднíманий, від'ємний
Отъемлемость — віднíманість, від'ємність
Отъѣдать, отъѣсть, ся — 1) з'їдáти, з'їсти, поїсти; 2) від'їдáти, відгризáти, від'їсти, відгри́зти; 3) від'їдáтися, роз'їстися
Отъѣдокъ — об'їдок, недóїдок, (частіше мн.) — недóїдки, недóгризок
Отъѣздить, ся — 1) від'їздити, скінчи́ти їздý; 2) з'їздитися
Отъѣздный — від'їзднúй
Отъѣздъ — од'їзд, від'їзд, ви́їзд, рушáння
Отъѣзжать, отъѣхать — 1) від'їзжáти, від'їзди́ти, виїзжáти, виїзди́ти, від'їхати, ви́їхати; 2) переїзжáти, переїзди́ти, переїхати
Отъѣзжій — виїзжáючий. — **Отъѣзжее поле** — далéке від селá і нив пóле
Отъэкзаменовать — переекзаменувáти, проекзаменувáти
Отъявленный — звíсний, всім відóмий
Отыгрывать, отыграть, ся — од(від)гравáти, оді(віді)грáти, ся
Отымалка — ганчірка (до горшків)
Отымать — д. **Отнимать**
Отынивать, отынить — тини́ти, обтини́ти
Отыскивать, отыскать, ся — од(від)шýкувати, знахóдити, одшукáти, знайтú, ся. — **Отыскивать судомъ** — позивáти, ви́позивати. — **Отыскать одинъ другого** — зшукáтися
Отяготительность — утяжли́вість, сутýжність
Отяготительный — утяжли́вий, сутýжний
Отяготѣть — обважніти, отяжіти
Отяготѣніе — обтя́ження, утя́ження
Отягощать, отяготись — обтяжáти, утяжáти, обтяжи́ти, утяжи́ти
Отягощеніе — обтя́ження, утя́ження, тя́гарь, тя́жарь
Отяжелѣлый — обважнíлий
Отяжелѣть — обважніти
Офицеръ — офіцéр
Оффиціальный, но — урядóвий, во, офіція́льний, но
Оффиціальность — урядóвість, офіція́льність
Охабень — керéя, кобеня́к
Оханіе — óхання, óхкання
Охапка — оберéмок
Охапывать, охапнуть — 1) обхóплювати, обхопи́ти; 2) обкрадáти, оббирáти, обікрáсти, обібрáти
Охать, охнуть — óхати, óхкати, óхнути
Охватывать — д. **Обхватывать**
Охлада — охолóда, остýда
Охладительный — остуднúй
Охладѣвать, охладѣть — холóнути, простигáти, охолóнути, прохолóнути, ости́гнути, прости́гнути
Охладѣлый — охолóлий, ости́глий, прости́глий
Охлаждать, охладить, ся — охолóжувати, прохолóжувати, вихолóжувати, вистýжувати, ся, охолоди́ти, прохолоди́ти, ся, охолóнути, прохолóнути, прости́гнути
Охлажденіе — охолóда, остýда
Охлестать — охльóстати (батогом), обтрíпати (одежу)

Охлопокъ, охлопье — кло́ччя
Охмелѣлый — підпи́лий
Охмелѣть — охмелі́ти, оп'яні́ти
Охолащивать, охолостить — 1) валаша́ти, ви́валашати, ви́холостити і д. **Вало́шить**; 2) обкрада́ти, обікра́сти
Охолощеніе — валаша́ння, вихоло́щування
Охорашивать, ся — чепури́ти, причепуря́ти, ся
Охота — 1) хіть, охо́та. — **Съ охотой** — охо́че, за́любки́; 2) (з рушницею) — охо́та, стріле́цтво, (з собаками) — ло́ви, вло́ви, лове́цтво, полюва́ння, (яко промисел) — мисли́вство
Охотиться — 1) охо́титись, ма́ти охо́ту, по́тяг до чо́го; 2) полюва́ти
Охотникъ — 1) охо́чий, ла́сий (до чого); 2) охо́тник, доброво́лець; 3) стріле́ць, лове́ць, мисли́вець, мисли́вий, мислі́вець
Охотничій, охотническій — лове́цький, ло́вчий, мисли́вський
Охотно — охо́че, за́любки́, ра́до. — **Охотнѣе** — охітні́ше, радні́ший
Охоткость — охо́чість
Охотный — охо́чий, охітни́й, ра́дий. — **Охотный рядъ** — ри́нок рі́жної дробини́
Охра, Ochra — во́хра
Охрана — охоро́на, оборо́на
Охраненіе — охоро́на, охоро́нення, вартува́ння
Охранитель, -ница — охоро́нець, охорони́тель, -ка, сто́рож, опіку́н
Охранительный — охоро́нний
Охранять, охранить, ся — охороня́ти, оберіга́ти, бороня́ти, ся, берегти́, ся, охорони́ти, оберегти́, ся
Охрипать, охрипнуть — хри́пнути, охри́пнути, охри́пти, (про кількох) — перехри́пнути
Охриплость — хри́пліcть, охри́пліcть
Охриплый — хри́плий, охри́плий
Охрить — во́хрити, натира́ти во́хрою
Охромѣть — окриві́ти, закульга́ти, зашкандиба́ти
Охромѣлый — криви́й, ку́лявий, шкандиба́л
Охуждать, охудить — гу́дити, га́нити, ганьби́ти, ха́яти, ха́їти, паску́дити, пога́нити, огу́дити, зга́нити, зганьби́ти, обха́яти, опаску́дити, опога́нити
Охужденіе — гу́діння, дога́на
Охуливать, охулить — гу́дити, ха́яти, огу́дити, обха́яти
Охъ — ох! ой!
Оцарапывать, оцарапать, ся — дря́пати, подря́пати, удр(а́)я́пати, удряпну́ти, ся
Оцвѣтать, оцвѣсти — д. **Отцвѣтать**
Оцѣждать, оцѣживать, оцѣдить, ся — од-(від)ціжувати, проціжувати, одціди́ти, проціди́ти, ся
Оцѣнивать, оцѣнить, ся — цінува́ти, ціни́ти, оцінювати, оціни́ти, поціни́ти, поцінува́ти, ся, (знову) — переоцінювати, переціни́ти, перецінува́ти
Оцѣнённый — ціно́ваний, оціно́ваний, поціно́ваний, оці́нений
Оцѣнка — цінува́ння, оцінува́ння, звизначена ціна
Оцѣночный — цінува́льний
Оцѣнщикъ — цінува́льник, ціни́тель
Оцѣпенѣвать, оцѣпенѣть — дереве́ніти, кля́кнути, дубі́ти, одеревені́ти, закля́кнути, одубі́ти, ду́бом ста́ти
Оцѣпенѣніе — оду́блість, здеревені́лість
Оцѣпенѣлый — одеревені́лий, закля́клий, задубі́лий
Оцѣплять, оцѣпить — 1) ото́чувати, оточи́ти (військом); 2) обчіпля́ти, начіпля́ти, обчепи́ти, начепи́ти, пообчіплювати, поначіпля́ти
Оцѣпленіе — ото́чення (військом)
Оцѣпъ — жураве́ль (коло кирниці)
Очагъ — о́гнище, (при печі) — при́пічок, (в сінях або на дворі) — каби́ця
Очанка, рос. Teverium Chamaedryx L. — самоси́д, чебре́ць лісови́й, братки́ польові, васи́льки польові, польови́й ма́тошник
Очарованіе — зачарува́ння, зачаро́вання, ча́ри
Очаровательный — чарі́вни́й, чару́ючий
Очаровательность — чарі́вність
Очаровывать, очаровать, ся — чарува́ти, зачаро́вувати, зачарува́ти, ся, причаро́вувати, причарува́ти
Очарователь, -ница — чарівни́к, -ця
Очевидецъ — самови́дець
Очевидный, но — очеви́дний, очеви́дьки, очеви́дячки, види́мий, мо
Очёлокъ — че́люсти (у печі)
Очень — ду́же, ве́льми́, си́льне, тя́жко. — **Очень захотѣлось** — тя́жко захті́лося
Очервивѣлый — черви́вий
Очервивѣть — почерви́віти
Очередной — черго́ви́й, ко́лі́йний
Очередь — че́рга́, че́ред, ко́лія, ряд, поря́док. — **По очереди** — по че́рзі, у ко́лію, почере́жно. — **На очереди** — на че́рзі. — **Не въ очередь** — безчере́жно, без че́рги́. — **Стоять на очереди** — на де́нному порядку стоя́ти (про справи), — **Приходить очередь другого, другому** — прихо́дить на і́ншого
Очерётъ — д. **Камышъ**
Очеретянка, пт. Emberiza schoenictus — очере́тянка
Очёркивать, очеркнуть — окре́слювати, окре́слити, обче́ркувати, обчеркну́ти, обрисо́вувати, обрисува́ти, (циркулем) — обцирклюва́ти
Очеркъ — на́рис, на́черк, скіц
Очернивать, очернять, очернить — 1) чорни́ти, почорни́ти; 2) обмовля́ти, обрі́хувати, чорни́ти, обмо́вити, оббреха́ти, обчорни́ти
Очерствѣть — зачѐрствіти
Очерствѣлый — че́рствий, зачерстві́лий
Очерствѣніе — заче́рствіння
Очертаніе — о́брис, за́рис, взір
Очертывать, очерчивать — д. **Очёркивать**. — **Очертя голову** — о́сліп, сліпма́
Очертѣть — очорті́ти, обісі́ти, осточорті́ти, остобісі́ти
Очёски — па́чоси, па́чіски́, (на гребні) — кло́ччя
Очёсывать, очесать, ся — 1) обчі́сувати, об-

чесáти, ся; 2) чýхатися, почýхатися
Очéчный — окуля́ровий
Очинивать, очинить, ся — заправля́ти, запрáвити, темперувáти, затемперувáти, загóстрювати, загостри́ти
Очинка — темперувáння, загóстрювання, застрýгування (олівця́)
Очистительный — очищáючий
Очистка — чи́щення, ви́чищення; обчи́стка, очи́стка, (ставу од мулу) — шлямівка, шлямувáння, (шкури од міздрі) — пляшівка
Очитокъ, рос. Sempervivum tectorum L. — дóля, скочки́, пупéць
Очищать, очистить — 1) очищáти, обчищáти, вичищáти, очи́стити, обчи́стити, ви́чистити, (став від мулу) — шлямувáти, ви́шлямувати, перешлямувáти, (поле від кущів) — теребити, ви́теребити, (від бур'яну, сапкою) — сáпати, пересапáти, (рукáми) — полóти, випóлювати, ви́полоти, (кишки для ковбас) — шлямувáти, ви́шлямувати, (зерно від луски) — вилýщувати, ви́лущити, облýщити, (зерно від луски шеретівкою) — шеретувáти, ви́шеретувати, (зерно від полови віянням) — віяти, провіяти, (на млинку) — млинкувáти, (решетом) — решети́ти, решетувáти, точи́ти, переточи́ти, перепусти́ти, (дерево від молодих гилочок і листочків) — пасинкувáти, попасинкувáти, (овоч від шкурки) — обирáти, обібрáти, (шкуру від шерсти) — ви́личкувати, (од міздрі) — пляшувáти, (од шерсти і пір'я) — скубти́, обскýбти, обскубти́; 2) випорóжнювати, опорожня́ти випорожня́ти, опорожни́ти, ви́порожнити, ся; 3) оббирáти, обібрáти, облупи́ти, д. **Обирать 2**. — **Очиститься отъ грѣховъ** — од(від)покýтувати гріхи́, розгріши́тися
Очищеніе — очи́щення, прочи́щення, прóчистка (животові); ви́плата, урехтувáння (рахунку); випорóжнення, спорóжнення (місця). — **Послѣродовое о.** — бруд
Очки — окуля́ри
Очко (у рослин) — брýнька брості́к, живéць, (в картах) — óчко, вічко
Очная трава, рос. Euphrasia officinalis L. — польови́й васи́льок, вéрес лугови́й
Очковая змѣя — окуля́рник, Naja tripudians
Очной — óчний. — **Давать очную ставку** — стáвити на óчі, нáвіч, звóдити, звóдити на óчі, на вічі
Очувствываться, очувствоваться — очувáтися, очути́тися, очýтися, очýняти, ся, прочýняти, прочýматися, очýматися, охану́тися, опам'ятáтися
Очумѣть — очуміти, очманіти, очамріти
Очунаться, очнуться — 1) прокидáтися, прокинутися, продрýхатися; 2) прийти до пáм'яти, очýняти
Очутиться — опини́тися
Ошалѣлый — одурілий, шалéний, очманілий
Ошалѣть — здуріти, ошаліти, очманіти, здурмáнитись, обезглýздіти
Ошаривать, ошарить — нишпóрити, ви́нишпорити
Обшаршавѣть — зашаршáвіти, пошаршáвіти
Ошеекъ — оши́йок
Ошейникъ — оши́йник, наши́йник
Ошеломлять, ошеломить — приголóмшувати, приголóмшити, забити пáмороки, ошарáшити, причмели́ти
Ошеломленіе — приголóмшення
Ошельмовать — зганьби́ти, зneслáвити
Ошелудивѣть — ошолуди́віти
Ошелушать, ошелушить, ся — облýскувати, облýскати, облузáти, облýщити, ся
Ошибать, ошибить — оббивáти, оббити. — **Его ошибаетъ обморокомъ** — на його млість нахóдить, він замліває
Ошибаться, ошибиться — помиля́тися, омиля́тися, огрішáти, хи́бити, блýдити словáми, помили́тися, омили́тися, змили́ти, схи́бити. — **О. въ расчетѣ** — прогадáти, обмахнýтися, (поспішаючи) — прохопи́тися. — **О. въ цѣнѣ** — процінувáти
Ошибка — поми́лка, обми́лка, оми́лка, óгріх, хи́ба
Ошибочность — помилкóвість, поми́льмість
Ошибочный, но — помилкóвий, во, поми́льний, но, оми́льний, хи́бний, но
Ошпаривать, ошпарить — ошпáрювати, опáрювати, ошпáрити, опáрити
Оштрафовывать, оштрафовать — штрафувáти, оштрафувáти, поштрафувáти
Ощелачиваться, ощелочиться — визóлюватися, ви́золитися
Ощелокъ — д. **Осколокъ**
Ощетиниваться, ощетиниться — настовбýрчуватися, настовбýрчитися; наїжи́тися, наїжáчитися; ви́з(ь)віритися; насвиріпитися; ви́тріщитися
Ощипывать, ощипать — общи́(і)пувати, общи(і)пáти, (пір'я, шерсть, волосся) — оскубáти, оскубти́, обскубти́, (ошпаривши) — пáтрати, обпáтрати
Ощупывать, ощупать — лáпати, облáпувати, облáпати, мáцати, обмáцати
Ощупываніе — лáпання, мáцання
Ощупь — пóлап. — **На ощупь** — на пóлап
Ощупью — пóмацки, пóлапки, óбмацки, пóлапцем, навпóмацки, напóмацки, óблапки
Ощутительность — чутли́вість, дошкýльність
Ощутительный — чутли́вий, дошкульни́й
Ощущать, ощутить, ся — чýти, вчувáти, учувáти, учýти, вчýти, ся
Ощущеніе — вчуття́, вчувáння. — **Ощущеніе вкуса чего** — пóсмак (який)
Оюнѣть — помолодіти
Оягниться — окоти́тися

С. ІВАНИЦЬКИЙ і Ф. ШУМЛЯНСЬКИЙ.

Російсько-Український словник

Том II

П.—Ѳ.

ВИДАННЯ ВІДДІЛУ НАРОДНЬОЇ ОСВІТИ
Подільської Губерніяльної Народньої Управи.

ВІННИЦЯ,
Друкарня Міського Самоврядування.
1918.

18*

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

П.

Пава, (здр.) павушка, пт. Pavo cristatus — пáва, (здр.) — павúчка, пáвонька
Павилина, павилица, рос. Cuscuta — повітúця, привітúця
Павіанъ, Simius — павіян
Павлиній, павлиновый — павúний
Павлинъ, Pavo cristatus — павúч, павýн
Павлиныя очки, рос. Aquilegia vulgaris L. — óрлики, дзвінóчки, голубкú, оксамúт
Паворозокъ, паворозъ — поворóзка, поворóзочка
Павѣтеръ — ходовúй вітер
Пагуба — 1) згýба, погúбіль, загýба, загúн; 2) згýба, втрáта, стрáта
Пагубникъ, ца — погубúтель, ка, згýбця
Пагубность — згýбність
Пагубный, но — згýбний, но
Падалина, падалица — пáдалиця
Падалище, падаль — падлó, стéрво
Падалищный — пáдловий
Паданіе — пáдання
Падать, пасть — 1) пáдати, упáсти, впáсти, валúтися, повалúтися; 2) гúнути, загибáти, погúнути, загúнути; 3) упадáти, підупадáти, занепадáти, підупáсти
Падаетъ жребій — випадáє (йому, їй)
Падаетъ подозрѣніе — пáдає винá. — **Падать, упасть въ обморокъ** — мліти, зомлівáти, умлівáти, зомліти, умліти. — **Падать духомъ** — в тýгу, в журбý вдавáтись, журúтися
Падёжъ — упáдок, падь, пóшесть, дох, вúздих
Падежъ — відмінок, одмінок
Паденіе — 1) пáдання, спадáння; 2) зблуд
Падкій — лáсий, охóчий, квáпний, кваплúвий
Падкость — кваплúвість, лáсість
Падубъ, рос. Fraxinus excelsior L. — ясень, ясенúна
Падучая болѣзнь, Epilepsia — чóрна нéміч, чóрна хворóба, причúна, мимохід, мимохідник, родúмець
Падчерица — пáсербиця
Паекъ — пайóк
Пажить — вúгін, вúпас, пастівнúк, пасóвисько
Пажъ — 1) паж; 2) джýра
Пазило — фугáнок, утóрник
Пазить — жолобúти
Пазникъ — 1) д. **Пазило;** 2) рос. Hypochaeris, Achyrophorus — хвостáч, петрóва зáкуска
Пазуха — 1) пáзуха, пáзушша; 2) пахá, пахвá
Пазушина — дірка, ямка
Пазушистый — дірчáтий, дірчáстий, ямкувáтий
Пазъ, мн. пазы — жóлоб, жолобóк, рівчачóк, (в клепках для дна) — утóра, (частіше мн.) — утóри, (в стовпах) — ушýл, (частіше мн.) — ушýли
Пай — пай
Пайщикъ, ца — спільник, ця, член
Пайщина — спілка, товарúство і д. **Ассоціація**
Пакетъ — пакéт, ковéрта
Паклунъ, рос. Teucrium Chamaedrys L. — чебрéць лісовúй, самосúл, мáточник польовúй; T. Polium L. — сідáч, сивáш
Пакля — клóчча, пачіскú
Пакляный — клóччаний, з клóчча
Паковать, ся — пакувáти, ся
Паколокъ — пáкіл
Пакостить — кáпостити, паскýдити, збиткувáтись, шкóдити, пáкостити
Пакостникъ, ца — кáпосник, паскýдник, шкóдник, ця, збитóшник, ця, пáкосник
Пакостный — кáпосний, паскýдний, шкодлúвий, збитóшний, пáкісний
Пакость — кáпость, паскýдство, паскýдність, шкóда, збúтки, пáкість
Палата, палаты — пáлáц, палáти, хорóми, гóрниці. — **Ума палата** — головá, розýмна головá. — **Казённая палата** — фінáнсова палáта. — **Судебная палата** — судовá палáта
Палатка — намéт, накриття, шатéр, шатрó, халабýда, халабýдка
Палачевскій, палачевъ — катівськúй, кáтів, кáтовий
Палачъ — кат, (поб.) — катюга
Палашъ — меч, міч (гострий з обох боків)
Палевый — блідо-жóвтий, половúй
Паленина — палятúна, смалятúна, шмалятúна
Палёный — смá(шмá)ля(е)ний
Палецъ — 1) пáлець, пýчка, (здр.) — пáльчик, пáлюшок; 2) (в машинах) — пáлець, зуб
Палечный — пáлешний, пальцьовúй і д. **Зубчатый**
Палисадина — паль, кіл, (тонка) — тичúна
Палисадникъ — прúсадок, горóдчик, квітнúк
Палитель — палій
Палительный — пальнúй, запáльнúй
Палить — палúти і д. **Обжигать**
Палка, (здр.) палочка — пáлиця, (здр.) — пáличка,

(поб.) — палю́га, (зб.) — палі́ччя, (що з нею ходять) — ціпо́к, (здр.) — ціпо́чок, (поб.) — ціпу́ра, (загнута з одного краю) — кий, кій, (зб.) — кія́ччя, (попівська або чернеча) — патери́ця, (чабанська) — ґирли́ґа, (з гаком, щоб ловити овець) — бернак, (не отесана і груба) — лома́ка, (здр.) — лома́чка́, (зб.) — лома́ччя, (для гри в опуки) — ги́лка, (для чищення плуга) — и́стик, (що нею перегортають огнище) — жи́жло, (до нартів або та, що діти граються у коні) — джиґа́н, (залізна або дерев'яна з метал. ручкою на взір молотка або сокирки) — ке́леп, (з карлючкою) — ко́стур, карлю́чка, (що заго́стрена) — клю́чка, сми́кавка, (щоб гратися у свинки то-що) — ковінька, (з булавою на кінці) — булава́, кийо́к, кійо́к, (ще й загнута) — ковінька і д. **Клюка**, (з карбами) — карбо́ванка і д. **Бирка**, (у гайдарів, що на ній накарбо́вано число овець) — гайда́рка, (на котрих чіпляються неводи) — ти́чка, підтич, (що стромляються для рослин) — тичи́на, ти́чка, (маленька для застромлювання, для скручування або для играшки) — пати́к, патичо́к, цу́рка, цу́рочка, (для гри на цимба́лах) — би́льце, (у шевців, щоб вирівнювати) — змо́рщина, (щоб лощити) — клеса́чка, (з рощепом для лову раків) — рогу́ля, (щоб повертати млинове каміння) — мельо́н, (у копаниць) — сапи́лно, (у мітли) — мі́тлище, держа́к, де́ржално і д. **Метловище**, (у кочерги) — кочо́ржилно і д. **Держалка**, (у коси) — кісся́ і д. **Коса**, (у ціпа) — ціпи́лно і д. **Держалка**, (у списа) — ра́тище і д. **Копьё**, (у черпака) — держа́к, держа́лно

Паломникъ — богомо́лець, прочанин, (мн.) — проча́не

Паломничество — про́ща

Палочникъ, рос. Typha L. — рогіз, па́лки; Typha augustifolia L. — кіях, кіяшо́к; T. latifolia L. — кіяхи́, султа́нчики

Палочный — па́лишний, кийо́вий

Палочье — палі́ччя, кия́ччя, лома́ччя

Палтусь, риба Pleuronectes hypoglossus — па́лтус

Палуба — чарда́к, па́луба

Пальба — пальба́, стрілянина, стріля́ння

Памятливость — пам'ятли́вість

Памятливый — пам'ятли́вий, пам'яткий, пам'яту́щий

Памятникъ — па́м'ятник, па́м'ятка. — **Надгробный памятникъ** — надгро́бок, нагро́бок

Памятный — 1) па́м'ятний, незабу́тній; 2) пам'ятко́вий

Памятно — в па́м'ятку, в тямки́, в знаки́ да́тися, бу́ти

Памятовать, ся — пам'ята́ти, ся, пам'ятува́ти

Память — 1) па́м'ять, тя́мка, по́мка, па́мороки, («забити па́мороки»). — **Въ память врѣзаться** — в тямки́, в знаки́ да́тись. — **Приводить на память** — приґа́дувати; 2) спо́мин, зга́дка. — **На память** — а) д. **Наизусть**; б) на спо́мин, на зга́дку, на незабудь; 3) па́м'ятка

Панёва — пла́хта. — (По малюнку) — карта́та, карта́цька, (синя) — синя́тка, (червона, викрашена червцем) — черча́та, черча́ста

Панелина — пла́нка

Панель — 1) пла́нка, пане́ль; 2) пішохо́д

Паника — па́ніка, переполо́х

Панихида — панахи́да, парастас, (в 40-ий день після смерти) — сороковини

Панталоны — штани́, шарава́ри, (узенькі) — гала́нці, (спідні) — спідні, (хутряні вовною в середину) — ирша́ні, д. **Брюки**

Пантомима — пантомі́ма, миґи

Панцырь — па́нцир

Паперть — па́перть, цви́нтар

Папироса, папироска — циґа́рка, (мн.) — циґарки́

Папиросный — циґа́рошний, циґарко́вий

Папиросникъ, ца — циґа́рошник, циґа́рник, ця

Папиросница — циґарни́ця, (з очерету) — очере́тянка.

Папка — обго́ртка, те́ка, папі́рниця

Папоротникъ, рос. Aspidium Filix mas Sw. — па́пороть; A. F. femina Sw. — жіно́ча па́пороть; A. Thelypteris Sw. — боло́тяна па́пороть

Папоротный — па́поротний

Пара — па́ра, (волів запряжених) — супру́га, (волів з возом) — парови́ця. — **Составлять, подбирать подъ пару, пары** — парува́ти, ся, спарува́ти, добира́ти до па́ри

Парабола — 1) при́тча; 2) (матем.) — пара́бола

Параболически — при́тчою, при́тчами

Параграфъ — артику́л, параґра́ф

Парадный — 1) пара́дний; 2) пи́шний, роскі́шний, показни́й, (що до одежі) — ша́тний

Парадъ — 1) пара́да; 2) д. **Нарядъ**

Паразитъ — чужоїд, парази́т

Параличная рѣпа, рос. Bryonia alba — нечіпай-зілля, пере́сту́п, пере́сту́пень

Параличъ, Paralysis — підви́й, пара́ліж

Параллепипедъ — гранча́к

Параллельный, но — рівноле́жний, рівнобі́жний, но, по́руч, впо́руч, опору́ч

Параллель — 1) рівноле́жник, рівнобі́жник; 2) порівня́ння

Парапетъ — 1) вал, окі́п; 2) би́льця

Парафинъ — земляни́й віск, парафі́н

Паренёкъ — парубі́йка, парубча́, парубча́к, хло́пець, хлопча́к, пахо́лок, д. **Парень**

Паренина — пар

Пареніе — ширя́ння, шуга́ння, буя́ння, віта́ння

Пареніе — па́ріння

Парень — па́рубок, (здр.) — парубча́, парубча́к, парубі́йка і д. **Паренёкъ**, (мн.) — парубки́, паруб'я́та, (зб.) — парубо́цтво, хло́пець, (здр.) — хло́пко, хлопча́, хлопча́к і д. **Паренёкъ**, (мн.) — хло́пці, хлоп'я́та, па́рень, (поб.) — парня́га, (мн.) — па́рні, челяди́н. — **Парнемъ быть, пробыть** — парубкува́ти, пропарубкува́ти, спарубкува́ти, напарубкува́тись

Пари — закла́д. — **Держать пари** — об закла́д, у закла́д би́тись, йти, заклада́тися

Паристый — пари́стий і д. **Парный**

Пари́ть — ширя́ти, шуга́ти, літа́ти, буя́ти, носи́тись, віта́ти

Па́рить, выпарить, ся — 1) па́рити, ви́парити, ся; 2) шпа́рити, чухра́ти, пері́щити, ви́парити і т. д., д. **Бить** (різками); 3) під пар, під то́локу, на переліг зоставля́ти (землю); 4) парува́тися, спарува́тися

Паркій — паркий
Парламентъ — парла́(я)мент, ра́да держа́вна, генера́льна
Пармазанъ — сир па́рмський
Парневъ — па́рубків, хло́пців, па́рнів, парубо́цький, парубо́чий
Парникъ — парни́к
Па́рникъ — пари́стий і д. **Парный**
Парный — 1) пари́стий, до па́ри, спаро́ваний. — **Не парный** — не пари́стий, (про чоботи, рукавиці) — ро́спарки, (про волів) — ро́спари; 2) па́рний, на па́ру ко́ней, удву́конь
Паровикъ — парови́к
Паровозъ — паровіз, маши́на парова́
Паровой — 1) парови́й; 2) парнико́вий
Пароконный — двукінний
Пароксизмъ — пере́падок
Пароль — га́сло
Парольный — гаслови́й
Паромъ — поро́н
Паромщикъ — поро́нщик, переві́зник (на пороні)
Пароходъ — парохід, пароплáв
Пароходство — пароплавба́, пароплáвство
Партеръ — па́ртер
Партія — 1) сторона́, сторо́нництво, па́ртія; 2) ватáга, (чумаків) — ва́лка
Парусъ — па́рус, вітри́ло, (здр.) — вітри́льце, жáгель, жáглик, (боковий) — косе́ць
Парусный — па́русний, вітри́льний
Парча — парча́, грезе́т
Парчевой — парче́вий, грезето́вий
Паршивецъ — парха́ч, парх, шолуди́вець
Паршивить, ся — парши́вити, ся
Паршивый — парши́вий, шолуди́вий, пархáтий
Паршъ — па́рхи, шо́лу́ді
Паршивѣть, опаршивѣть — парши́віти, шолуди́віти і д. **Опаршивѣть**
Паръ — 1) па́ра, дух; 2) па́р, толока́, облі́г, перелі́г. — **Быть подъ паромъ** — парувáти, толокувáти, перело́гом, обло́гом лежáти
Пасеніе — па́ства, пасі́ння, па́сення
Пасквиль — па́шквіль
Пасленъ, рос. Solanum Dulcamara L. — паслін, гли́стник, глистя́к, пасльо́н, во́вчі я́годи, надти́нник, паслін-гли́стник; S. nigrum L. — чо́рний паслін
Пасмурный, но — 1) хма́рний, хмурни́й, охма́рений; 2) похму́рий, хму́рий, охма́рений, пону́рий, похню́пий, сумови́тий
Пасмурѣть — хма́ритися, хму́ритися, охма́рюватися
Пасовать — пасувáти
Паспортный — пашпорто́вий, біле́тний, па́шпортний
Паспортъ — па́шпорт, біле́т
Пастбище — пасови́ще, пасови́ця, па́ша, пастівни́к, пасови́сько, ви́гін, ви́пас, па́ства, пастове́нь
Паства — па́ства, пара́(хв)фія, пара(хв)фія́не
Пастернакъ, рос. Pastinaca sativa L. — пастерна́к, постерна́к
Пасти, сь — па́сти, ся, випасáти, (в дорозі) — попасáти, (на ходу) — по́паски, (про пастухів) — чабанувáти, чередникувáти, гайдарувáти, (про диких птиць і тварів) — жирувáти
Пастила — пави́дло (сухе)
Пасторъ — па́стор
Пастухъ, (здр.) **пастушокъ** — пасту́х, (здр.) — пастушо́к, пастуша́, (овець) — вівча́рь, чаба́н, гайда́рь, вата́жник, (здр.) — вівча́рик, чабане́ць, (рогатої худоби) — скота́рь, ста́дник, го́нщик, (корів, телят тощо в череді) — чередни́к, корівник, (коней) — ста́дник, табу́нщик, (свиней) — свина́рь, свинопа́с, (телят) — теля́тник, (кіз) — коза́рь, (гусей) — гуся́тник, (коней в степу на ніч) — кона́рь, (старший чабан) — ота́ман, ли́чман, отага́с, (молодший або помішник) — підпа́сок, підпа́с(а)ич, (старший гурта) — гуртопра́в, (останні) — гайда́р, гайда́й, (кухарь у чабанів) — байба́ра. — **Быть пастухомъ** — чередникувáти, гайдарюгáти, скотарувáти. — **Безъ п.** (про сгадо) — само́пас, бе́збеш
Пастушескій, пастушій — чередників, чабанів, чаба́нський, пастухів, пасту́ший, вівча́рський, гайдарів, гайда́рський, скотарів, скота́рський, свинарів, свина́рський, теля́тників, табу́нщиків
Пастушка — пасту́шка, чередни́ця, корівниця, теля́тниця, гуся́тниця
Пастушья сумка, трава, рос. Capsella Bursa pastoris Moench. — о́чки, ріжу́ха, міце́чки, ві́нички, гри́цики, зозу́льник, сі́рики, черви́шник
Пасть — 1) па́ща, пе́лька, паще́ка; 2) па́стка і д. **Западня** і **Ловушка**
Пасть — (в)упáсти, полягти́; зблуди́ти, впáсти в блуд
Пастьба — випаса́ння, ви́пас, по́пас, попаса́ння, пасі́ння і д. **Пасеніе**. — **Время пастьбы** — пасови́ця
Пасха — па́ска, вели́кдень
Пасхальный — велико́дний
Пасынковать — пасинкувáти
Пасынокъ — па́синок, па́серб
Пасѣка — па́сіка
Пасѣчникъ — па́сішник. — **Быть пасѣчникомъ** — пасішникувáти
Патока — па́тока (од меду, од сахарю), меля́с (од буряків)
Патріархъ — патріа́рх, патрія́рх
Патріотъ, патріотическій — патріо́т, патріо́та, патріоти́чний
Патронница, патронташъ — ладівни́ця, ладу́нка, куле́шниця, патронта́ш
Патруль — обхід, патру́ль
Паужина — по́лудень, підвечі́рок
Пауживать — полу́днувати, підвечі́ркувати
Пауза — па́вза, зупи́нка, переста́нок
Паукъ, ком. Aranea — паву́к. — **Паукъ крестовикъ** — хреща́тник. (З довгими ногами) — коса́рь. Tetragnatha — тене́тник. Lycosa Tarantula — тара́нтул, тара́нтух
Паутина — павути́на, па́воть, (зб.) — павути́ння, (з початку осени) — ба́бине літо
Паутинный — павути́ний, -ній
Паучій — павуко́вий
Пафъ — бах, бух, баба́х!
Паханіе — о́рання, о́ранка, (ралом) — ра́лянка
Паханый — о́раний
Пахарскій — хліборо́бський
Пахарь — хліборо́б, ра́тай, ора́ч, плуга́ти(а)рь, плуга́ч

Пахать — ора́ти, (ралом) — ра́лити, (зсере́дини до краї́в) — ора́ти в розгі́н, (вдруге) — двої́ти, (втретє) — трої́ти, (ралом в другий бік) — до́вжити
Пахви — підхвістя. — **Сбить съ пахвей** — збити з пантели́ку, заби́ти ба́ки
Пахнуть — па́хнути, тхну́ти, души́ти, (трохи) — пахті́ти, (погано) — нести́, смерді́ти
Паховина — пахвина́
Паховой — пахвови́й
Пахота — 1) духо́та, за́ду́ха; 2) д. **Паханіе**. — **Окончить пахоту** — об'ора́тись
Пахотный — 1) о́рний, хліборо́бний; 2) хліборо́бський
Пахоть — рілля́, о́ранка
Пахтать, спахтать — колоти́ти, збива́ти, збити ма́сло
Пахучесть — пахню́чість, пах
Пахучій — пахню́чий, пахню́щий, запашни́й, духови́тий
Пахъ — пахва́
Пачески — кло́чча, пачіски́
Пачка — па́чка, жмут, жмук, жмуто́к, в'я́зка
Пачканіе — 1) каля́ння, ма́зання, ма́щення; 2) ма́зання, ля́папня
Пачкать, запачкать, ся — 1) каля́ти, ся, ма́зати, ся, валя́ти, ся, му́рзати, ся, бру́дити, пля́ми́ти, (салом або чим жирним) — ялóзити, ся, смальцюва́ти, (борошном) — борошни́ти, (крів'ю) — кріва́вити, (мов квачем) — квацюва́ти і т. д., д. **Запачкать, ся**; 2) (про малювання і писання) — ля́пати, ма́зати, квацюва́ти, дря́пати, ба́зграти
Пачкотня — ляпани́на, мазани́на
Пачкунъ, пачкунья — 1) нехлю́й, нехлю́я, нечепу́ра, замазу́ра, яло́зник, ця, му́рза, заму́рза і д. **Неопрятный**; 2) д. **Мара́тель**
Паша — баша́
Пашина — пахвина́
Пашня — ни́ва, о́рне по́ле, рілля́
Паюсная икра — кав'я́р
Паяльный — люто́вний
Паяніе, паять — лютува́ння, лютува́ти
Паясничать — куме́дничати, блазнува́ти, ду́рника стро́їти, дурі́ти
Паяцъ — куме́дник, кумеді́йник, бла́зень
Пегасъ, риба Pegasus (Belone rostrata) — сарга́н
Педаль — ступи́р, (в верстаку) — ша́йда
Пейзажъ — крайо́браз, краєви́д
Пекарня — хлібопе́чня, пека́рня
Пекарь, ка — пе́кар, ка, хлібопе́к, хлібопе́ка, печі́льник, ця, (що пече на базарь) — перепіча́йка
Пеклеванный — питльо́ваний
Пелена — 1) насті́льник, скате́рка, скатерти́на, о́брус і д. **Настольникъ**; 2) покрива́ло, плащани́ця; 3) пелю́шка і д. **Пелёнка**
Пеленальный — сповива́льний
Пеленать, спеленать — повива́ти, сповива́ти, вповива́ти, пови́ти, спови́ти
Пелёнка, пелёночка — пелю́шка, (разом з сповивачем) — пови́ток, спови́ток, пови́ття, пови́точок, (під голову) — пригoло́вач, приголо́вок, приголо́вичок, (на руки) — підру́чник
Пеленочный — пелюшко́вий
Пелерина — дармови́(і)с
Пелесина — пля́ма, блезно́, ли́сина (на шкурі)
Пелесый — пері́стий, ряби́й
Пеликанъ, пт. Pelicanus anocrotalis — ба́ба пти́ця
Пеловый — поло́в'яний
Пельмени — у́шки, ву́шка
Пеналъ — пірни́к, перна́ч, напі́рник
Пенёкъ — 1) пень, (здр.) — пеньо́к; 2) (мн.) **пеньки** — палки́, колодочки́ (у птиць)
Пенный — штрапни́й
Пентюхъ — тюхті́й, теле́пало, мни́кало і д. **Неотёса**
Пень — 1) пе́нь, (над землею зараз) — при́корень; 2) йо́лоп, бо́вдур, те́лепень, теле́пало, тюхті́й, бе́цман, штурпа́к, чвала́й. — **Сталъ въ пень** — як пень став
Пенька — пря́диво, коно́плі
Пеньковый — пря́ді́в'яний, конопля́ний
Пеня — пеня́, штрап
Пенять — вимовля́ти, доріка́ти, кори́ти, наріка́ти
Пепелистый — попели́стий
Пепелить, ся — попели́ти, ся, попелі́ти
Пепелище — 1) попе(і)ли́ще, попе(і)ли́ця; 2) ба́тьківщина, матери́зна, рі́дна осе́ля
Пепеловидный, пепелоцвѣтный — попела́(я́)стий
Пепелъ — по́піл. — **Превратиться въ пепелъ** — спопелі́ти
Пепельникъ — попільни́к, попільня́
Пепельный — попела́(я)стий
Первачъ — перва́к, первачо́к
Первенецъ — перва́к, первачо́к, перві́сток, пе́рвістка, первітка, перво́рідень
Первенство — 1) пе́рвість, пе́ршість, пе́ршенство́; 2) пе́ред
Первенствовать — верхово́дити, пе́ред вести́, головува́ти
Первина — первина́, першина́, перв(ш)и́нка́
Первобытный — перві́стний, предковічни́й, стародáвній
Первое — впе́рве, спе́ршу, впе́рше
Первоклассный — першоря́дний
Первоначальный, но — перві́стний, перві́тний, но, початко́вий, спе́ршу, споча́тку, з само́го поча́тку, наса́мперед
Первопутіе — по поро́ші
Первородный, перворождённый — перво́рідень
Первостатейный, первостепенный — перво(шо)ря́дний
Первоцвѣтъ, рос. Primula officinalis Jacq. — про́ліски, просере́нь, ряст, бо́жі ру́чки, бі́ла бу́квиця, ко́тики, лісове́ зі́лля́, медя́ни́к, медянички́, медяни́к-зі́лля, ніколáйки, соро́чі ла́пки, клю́чики, куpі́чка, гади́нниця
Первый — пе́рвий, пе́рший, пере́дній, ста́рший, найста́рший; кра́щий, найкра́щий, славні́йший, найславні́йший. — **Во-первыхъ** — пе́рве, пе́рше, впе́рве, впе́рше. — **Перво-на-перво** — наса́мперед, напере́д усього, вперва́х. — **Въ первый разъ** — упе́рве, впе́рв(ш)е, пе́ршим ра́зом, вперва́х. — **Первый сортъ** — перва́к, первачо́к
Пердёжъ — перді́ння, перд́ячка

Перебавлять, перебавить — передава́ти, наддава́ти, переда́ти, надда́ти
Перебалтывать, переболтать, ся — 1) переколо́чувати, перебо́втувати, переколоти́ти, перебовта́ти; 2) перебрі́хувати, перебреха́ти
Перебивать, перебить — 1) перебива́ти, переби́ти, ви́бити, перелупцюва́ти, перетовкти́, (батогами) — перебато́жити, перешмага́ти, (на мотлох) — перетрощи́ти, перемотло́шити; 2) перебива́ти, перешкожа́ти, переби́ти, на перешко́ді ста́ти, (річ) —перече́плювати, перепиня́ти, перехо́плювати, перебаранча́ти
Перебиваться, перебиться — перебива́тися, перемага́тися, бі́дкатися, оберта́тися, пробива́тися, сяк-так, ну́дити с(ь)вітом, переби́тися, перемогти́ся, перебі́дкатися, перебі́дува́ти
Перебивка — 1) перебива́ння, пересипа́ння; 2) перебі́й
Перебиранie — перебира́ння, перебі́рка
Перебирать, перебрать — 1) розбира́ти, розібра́ти; 2) забира́ти, набира́ти, забра́ти, набра́ти, понабира́ти; 3) перебира́ти, вередува́ти, вига́дувати; 4) перекида́ти, пересипа́ти
Перебираться, перебраться — перебира́тися, перебра́тися
Перебой — перебі́й
Перебойникъ — би́тка
Перебойщикъ, ца — переку́пщик, пере́куп, пере́купка
Переболѣть — ви́боліти, переслабува́ти, прослабува́ти, перехворі́ти, перех(в)орува́ти, пронеду́жати
Переборазживать, переборанивать, перебороздить, переборонить — пескоро́жувати, перескоро́дити, переволо́чувати, переволочи́ти
Переборать, перебороть — перемага́ти, перемогти́
Переборка — 1) перебира́ння, пере́бір, розбира́ння і т. д., д. **Перебирать;** 2) перегоро́дка, розгоро́дка, пере́січка
Переборчивый — перебі́рчик, перебе́ндя, вередли́вий
Переборчивость — вередли́вість, перебі́рливість
Переборъ — перебі́р
Перебраживать, перебродить, побродить — 1) ви́бродити, поблука́ти, пове́штатися, попове́штатися, пошва́ндяти, посновига́ти, обни́кати, попотиня́тися; 2) перегра́ва́ти, перегра́ти, ви́гратися, перешумува́ти
Перебранивать, перебранить, ся — перела́юватися, перела́ятися, ви́лаяти
Перебранка — ла́йка, сва́рка, ла́яння
Перебрасыванie — перекида́ння
Перебрасывать, перебросить, переброситься — перекида́ти, перешпурну́ти, переки́нути, ся, поперекида́ти
Перебредить — перебреха́ти, переіна́чити
Перебрести, перебресть — 1) перелі́зти, перечвала́ти, перечала́пати; 2) перебрести́ (у брід)
Перебривать, перебрить, ся — перего́лювати, переголи́ти, ся
Перебрызгивать, перебрызгать, ся — перебри́зкувати, перехлю́пувати, перебри́зкати, перехлю́пати, ся
Перебудить — побуди́ти, порозбу́джувати
Перебучить — позоли́ти
Перебывать, перебыть — побува́ти, перебува́ти, побу́ти, перебу́ти
Перебѣгать, перебѣгивать, перебѣжать — 1) перебіга́ти, перебі́гти, (дуже швидко) — перемахну́ти; 2) передава́тися, перекида́тися, переда́тися, переки́нутися; 3) випережа́ти, ви́передити
Перебѣгать — ви́бігати, о́бігати
Перебѣгъ — пере́біг
Перебѣжка — 1) д. **Перебѣгъ;** 2) ви́передки, пере́гін
Перебѣжчикъ — переки́дчик, пере́кидько, переки́ньчик, пере́вертень, мету́не́ць
Перебѣливать, перебѣлить — 1) перебі́лювати, перебіли́ти, побіли́ти; 2) перепи́сувати, переписа́ти, поперепи́сувати
Перебѣситься — переказитися, ви́казитися, перемордува́тися
Переваливать, перевалить, ся — 1) перекида́ти, переки́нути, ся; 2) перела́зити; 3) перехо́дити, перейти́; перехиля́тися, перехили́тися
Перевалять — 1) переборо́ти, повали́ти; 2) перекача́ти, переваля́ти; 3) перевали́ти (повсть)
Переваляться — 1) ви́качатися, ви́валятися, закаля́тися і т. д., д. **Запачкаться;** 2) переболі́ти, переслабува́ти, перехорува́ти
Переваривать, переварить, ся — 1) перева́рювати, перевари́ти, ся; 2) трави́ти
Перевёрстывать, переверстать — вирі́внювати, рівня́ти, перелашто́вувати, ви́рівняти, перелаштува́ти
Перевёртывать, перевернуть, ся — 1) переверта́ти, перекида́ти, ся, переверну́ти, переки́нути, ся; 2) перегорта́ти, перегорну́ти, ся; 3) поверта́ти, поверну́ти (в инший бік); 4) перекру́чувати, перекрути́ти
Пвревёртышъ — штурхане́ць, стуса́н
Переверчивать, перевѣртеть — перекру́чувати, перекрути́ти, переверті́ти
Перевершать, перевершить — пересу́джувати, пересуди́ти
Перевзнуздывать, перевзнуздать — перегну́здувати, перегнузда́ти
Перевивать, перевить, ся — перевива́ти, перепліта́ти, пересу́кувати, переви́ти, переплести́, пересука́ти, ся
Перевинтить — перешрубува́ти
Перевирать, переврать — перебрі́хувати, перебреха́ти, поперебрі́хувати
Перевиры — бре́хні
Перевисать, перевиснуть — звиса́ти, перехиля́тися, зви́снути, перехили́тися
Перевислый — зви́слий, перехи́лений, похи́лий
Переводина — підва́лина (під підлогою), сво́лок (під стелею)
Переводить, перевести, ся — 1) перево́дити, перевести́; 2) перекла́да́ти, тлума́чити, перекла́сти, перетлума́чити; 3) виво́ди-

ти, вигу́блювати, ви́вести, ви́губити, повиво́дити
Переводный — 1) переве́дений; 2) переводни́й; 3) перекладни́й
Переводчикъ — перекла́дчик, ця, перекла́дач, перекла́дарь, тлума́ч, ка
Переводъ — 1) перевід; 2) пере́клад, тлума́чення, (віршом) — пере́с(ь)пів
Перевозить, перевезти, ся — перево́зити, перевезти́, ся, поперево́зити
Перевозка, перевозъ — перевіз, (хліба з поля) — возови́ця
Перевозчикъ — перевізник, перево́зець
Переволакивать, переволочь — переволіка́ти, перетяга́ти, переволікти́, перетягти́, поперетяга́ти
Переволока, переволокъ — во́лок
Переволноваться — перетурбува́тися, перехвилюва́тися, перекипіти, перелютува́ти
Переворачивать, переворотить, ся — переверта́ти, перекида́ти, переверну́ти, переки́нути, ся. — **Наизнанку** — лицюва́ти, виверта́ти, перелицюва́ти, ви́вернути, поперелицьо́вувати
Перевирашивать, переворошить, ся — переверта́ти, перегорта́ти, перевору́шувати, переверну́ти, переворуши́ти, ся
Переворовать — перекра́сти
Переворотъ — 1) переверта́ння, перекида́ння; 2) переворо́т, пере́верт
Переворчать — перебурча́ти (про людей), перегарча́ти (про собак)
Перевѣвать, перевѣять, ся — перевіювати, перевіяти, ся, поперевіювати
Перевѣдываться, перевѣдаться — росправля́тися, росправи́тися
Перевѣнчивать, перевѣнчать, ся — вінча́ти, звінча́ти, перевінча́ти, ся
Перевѣрять, перевѣрить — перевіря́ти, перевірити
Перевѣска — перева́жування
Перевѣсло — 1) ду́жка; 2) коро́мисло (не велике)
Перевѣсь — перева́га, перемо́га. — **Взять перевѣсь** — го́ру взяти, верх узя́ти, осилкува́ти
Перевѣшать — перевішати
Перевѣшивать, перевѣсить, ся — 1) перева́жувати, перева́жити, ся; 2) вішати, чіпля́ти, повісити, почепи́ти на иньше місце; 3) перева́жувати, перемага́ти, го́ру, верх бра́ти, перева́жити, перемогти́, го́ру, верх взя́ти; 4) перева́жуватися, перехиля́тися, перевиса́ти, перева́житися, перехили́тися, переви́снути. — **Перевѣсившись** — перехили́вшись, перехи́льці, пере́хильцем
Перевязка — 1) перев'язування, пере́в'язь; 2) пере́в'язка
Перевязывать, перевязать, ся — перев'язувати, перев'яза́ти, ся, (мотузкою) — перемоту́зити
Перегаживать, перегадить — перепаску́джувати, перепаску́дити, перепога́нити, перегиди́ти, попаску́дити, попога́нити
Перегачивать, перегатить — перега́чувати, перегати́ти, поперега́чувати
Перегибать, перегнуть, ся — 1) перегина́ти, перегну́ти, ся; 2) перехиля́ти, перехили́ти, ся
Перегибъ — 1) перегина́ння, переги́н; 2) залім, за́крут
Перегладывать, переглодать — перегриза́ти, перегри́зти, поперегриза́ти
Переглаживать, перегладить — перегла́жувати, перегла́дити, перепрасува́ти, погла́дити, попрасува́ти
Переглохнуть — 1) поглу́хнути; 2) поглуши́тися
Переглотать — поковта́ти
Переглушить — поглуши́ти
Переглядка — переглядання, пере́гляд, пере́гляди
Переглядывать, переглядѣть, ся — перегляда́ти, передивля́тись, перегля́нути, передиви́тись, попереглядати, попередивля́тись
Переглядываться, переглянуться — перегляда́тися, передивля́тися, загляда́тися, ззира́тися, перегля́нутися, згля́нутися, ззирну́тися
Перегнаивать, перегноить — перегно́ювати, перегноїти
Перегнивать, перегнить — перегнива́ти, гни́ти, тру́хнути, перегни́ти, погни́ти, потру́хнути
Перегной — перегній
Перегнѣваться — перегніватися, пересе́рдитися
Переговаривать, переговорить, ся — 1) перегово́рювати, ся, перемовля́ти, ся, переговори́ти, перемо́вити, ся; 2) перека́зувати, переказа́ти, перебала́кати; 3) пересу́жувати, суди́ти, осужда́ти, обмовля́ти, пересуди́ти, обмо́вити
Переговорщикъ — 1) посере́дник; 2) пересу́дливий
Переговоръ, часті́ше мн. **переговоры** — 1) перемо́ва, перегово́ри; 2) пе́ресуди, осу́да, поговір
Перегодить — потріва́ти, пережда́ти, перетріва́ти, перечасува́ти, почека́ти, перечекати. — **Перегодя** — перего́дом, згодом
Перегодовать — пролітува́ти
Перегонка — 1) переганя́ння. — **Въ перегонку** — наввипере́дки; 2) перегін
Перегонный — перегінний. — **П. сосудъ** — ле́мбик
Перегонять, перегнать — 1) випережа́ти, попережа́ти, обмина́ти, ви́передити, попереди́ти, обмину́ти; 2) перего́нити, перегна́ти; 3) переганя́ти, перегна́ти
Перегораживать, перегородить, ся — перегоро́жувати, перегороди́ти, ся, поперегоро́жувати
Перегорать, перегорѣть — перегоря́ти, перегоріти, (на попіл) — попеліти, спопеліти
Перегоревать — перетужи́ти, пересумува́ти, переб́ідкатися
Перегоркнуть — згіркнути
Перегородка — загоро́дка, перегоро́дка, перетѝка, пере́січка, (в човні) — поріг, (в річці, в ставу) — яз, їз
Перегостить — перегостюва́ти
Перgraфить — переліі(и)нія́ти, перелінува́ти
Перегребать, перегрести — перегрома́жувати,

перегрiба́ти, перегорта́ти, перегрома́дити, перегребти́, перегорну́ти
Перегружать, перегрузить, ся — переванта́жувати, перепако́вувати, перекладáти
Перегрузка — перевантáж(ува)ення, перепако́вування
Перегрѣвать, перегрѣть — перегрiва́ти, перегрiти
Перегрызать, перегрызть — перегриза́ти, перегри́зти, ви́гризти, поперегриза́ти, повигриза́ти
Перегрязнить — перекаля́ти, переваля́ти, побруд(н)и́ти
Перегудѣть — перегусти́, перегудíти
Перегуль — перепíй
Перегулять — перепи́ти
Передавать, передать, ся — передава́ти, переда́ти, ся. — **Передать вексель** — пережирува́ти
Передавливать, передавить — дави́ти, души́ти, подави́ти, ви́давити, подуши́ти, ви́душити, почави́ти
Передаривать, передарить — обдаро́вувати, роздаро́вувати, обдарува́ти, роздарува́ти
Передатчикъ — д. **Перебѣжчикъ**
Передача — передава́ння, переда́ння, переда́ча, (на словах) — пере́каз
Передваивать, передвоить — переганя́ти, перегна́ти (спiрт, оцет)
Передвигать, передвинуть, ся — пересува́ти, пересо́вувати, пересу́нути, ся
Передвиженiе — пересува́ння, передви́г, перехiд
Передвижной — рухо́мий, пересувни́й, походя́щий
Передёргивать, передёрнуть, ся — просми́кувати, просмикну́ти, ся
Передержатель — передéржанець
Передерживать, передержать, ся — 1) передéржувати, перехо́вувати, перетри́мувати, передержа́ти; 2) тра́тити (бiльш як призначено), перетра́чувати, перетра́тити, ся
Передирать, передрать, ся — 1) роздира́ти, обдира́ти, передира́ти, розiдра́ти, роздéрти, обiдра́ти, подра́ти, передра́ти, ся; 2) перешмага́ти, перелупи́ти, одшмага́ти, ви́шпарити, перечухра́ти, перекатува́ти; 3) би́тися, поби́тися, (за чуби) — перечу́битися
Передить — випережа́ти
Передковый — 1) перéднiй; 2) передко́вий
Передневать — переднюва́ти
Передникъ, передничекъ — хва́ртух, хвартуши́на, (здр.) — хвартушо́к, фа́ртух i т. д., запа́ска, запасчи́на, запа́сочка
Переднiй — перéднiй. — **Передняя часть** — пéред, (гостра) — нiсо́к, (у волока) — бiжни́й кiнéць, (що має широкий перед) — переди́стий
Передняя — перéдня, передпо́кiй, при́хаток, при́сiнок, при́сiнки
Передовой — передови́й, перéднiй, передови́к, проводи́рь. — **Передовая статья** — провiдна́, вступна́ стаття́
Передовѣрять, передовѣрить — переввiря́ти, переввiрити
Передокъ — передо́к (передня частина чобiт, екiпажа то-що), (у плузi) — колiсня́, колiшня́
Передохнуть — передихну́ти, од(вiд)дихну́ти, перевести́, звести́ дух, од(вiд)са́патися, вiдпочи́ти, перепочи́ти
Передóхнуть — ви́здихати, поздиха́ти, повиздиха́ти
Передраж(з)нивать, передразнить, ся — передро́чувати, перекривля́ти, передрочи́ти, перекриви́ти, ся
Передроблять, передробить, ся — роздрiбля́ти, роздроби́ти, перекриши́ти, ся
Передрогнуть — перемéрзти, перемéрзнути
Передрожать — перетруси́тися, передрiжа́ти, передригонiти, перетремтiти
Передрябнуть — пов'я́нути, перев'я́нути, потру́хнути, струхня́вiти
Передряги — трiво́га, колотнéча, бéшкет
Передумывать, передумать, ся — розду́мувати, переду́мувати, розду́мати, переду́мати, ся, перемíслити, перемiркува́ти
Передурить — передурiти, перепустува́ти
Передушить — подуши́ти, ви́душити
Перёдъ — перéд, передо́к. — **Взять перёдъ** — ви́передити, поперéди́ти
Передышка — перепочи́вок, перепочи́нок
Передѣвать, передѣть, ся — переодяга́ти, передяга́ти, переодягти́, ся, перебра́ти, ся
Передѣлять, передѣлить, ся — переділя́ти, переділи́ти, ся
Передѣлка — переро́бка, перемайструва́ння, (начиння) — перéсипка, (чобiт) — перетя́жка
Передѣлъ — перéдiл
Передѣлывать, передѣлать, ся — 1) перероблювати, перероби́ти, перемайструва́ти, перелаштува́ти, (начиння) — пересипати, пересипа́ти, попересипа́ти, (одежу на виворiт) — перелицюва́ти, (з народнього на книжне) — пописьма́чити, (на свiй лад) — переiна́кшити, переiна́чити, (про що лихе) — перекої́ти, ся; 2) поробити, наробити, переробити
Передѣльный — передíльний
Переёмъ — 1) перейма́ння, займа́ння, за́йманка; 2) перéйма; 3) перехва́т
Пережаривать, пережарить, ся — перепiка́ти, пересма́жувати, перешква́рювати, перепекти́ i т д., д. **Жарить 1** i **2**; попекти́, посма́жити
Пережевывать, пережевать — пережо́вувати, пережува́ти, пережма́кати, (про жуйних) — перереми́гати
Пережелать, ся — перехотíти, ся, перемани́тися, перебагну́ти, ся
Пережелкнуть — пожо́вкнути
Пережелтить — пережовти́ти, пожовти́ти
Переженить, ся — пережени́ти, пожени́ти, ся, попереже́нювати
Переживать, пережить — пережива́ти, перебува́ти, пережи́ти, перебу́ти, пожи́ти
Пережигать, пережечь, ся — перепа́лювати, перепали́ти, ся, перешмали́ти, ся
Пережидать, переждать — пережида́ти, пережда́ти, перетрiва́ти, перегоди́ти, перечека́ти, (не довго) — перечасува́ти, (день) — переднюва́ти, (тиждень) — перетижнюва́ти, (зiму) — перез(и)iмува́ти, (лiто) — перелiтува́ти, (лежачи) — перележа́ти, (стоячи) — перестоя́ти, (сидючи) — переси́дiти

Пережижать, пережидить — перерідúти
Пережимать, пережать, ся — 1) перечавúти, вичáвлювати, вúчавити, почавúти, ся; 2) викрýчувати, віджимáти, вúкрутити, віджáти, ся, повикрýчувати, повіджимáти
Пережинать, пережать — повижинáти, вижинáти, пожáти, вúжати
Пережирать, пережрать — трíскати, жéрти, потрíскати, пожéрти, спéрти
Перезванивать — передзвóнювати
Перезвонить — передзвонúти, перекалатáти, переблáговістити
Перездравствоваться — поздорóвкатися, перездорóвкатися, (подаючи руки) — перечолóмкатися, переручкáтися, (скидаючи шапку) — перешапкувáтися
Перезимовать — перезі(и)мувáти, вúзі(и)мувати
Перезнобить — 1) поморóзити; 2) перетрусúти, переморóзити
Перезлиться — пересéрдитися, перелютувáти, перегнíватися
Перезрѣвать, перезрѣть — перес(ь)півáти, перестигáти, перес(ь)пíти, перестúгнути, (про людину) — перестáрітися, перехожáти
Перезрѣлый — перес(ь)пілий, перестúглий, (про насіння, що вже й тріснуло) — рéпавка, рéпаник, рéпало, рéпанець, (про людину) — перестарíлий
Перезудить — пересвербíти
Перезывать, перезвать, ся — перекликáти, перемáнювати, переклúкати, перемани́ти, ся
Перезябать, перезябнуть — перемерзáти, перемéрзнути
Переигрывать, переиграть, ся — перегравáти, перегрáти, ся
Переименовывать, переименовать, ся — перейменóвувати, перейменувáти
Переимчивый — перенятливий
Переимчивость — перенятливість
Переиначивать, переиначить — переи(і)нáкшувати, переинáкшити, переинчити, перекрутúти, перевернýти
Переискивать, переискать — перешýкувати, перешукáти, вúнишпорити
Перекаливать, перекалить, ся — перегартóвувати, перегартувáти, ся
Перекалывать, переколоть, ся, — 1) викóлювати, вúколоти; 2) поколóтися; 3) роскóлювати, росколóтися, пороскóлювати, порубáти, поколóти, ся; 4) перешпúлювати, перешпилúти, ся; 5) тріскатися, потріскатися
Перекапризничать — перевередувáти, передрочúтися
Перекапывать, перекопать, ся — перекóпувати, перекопáти, ся, (знову, або багато, або впоперек)
Перекати-поле, рос. Gypsophila paniculata L. — перекотú-пóле, котú-пóле, катýн; Asparagus officinalis L. — підчóс, зáячий холодóк, шпарáги
Перекатъ — 1) перекóчування, перекáчування; 2) гýркіт, гуркотня́, грюкіт, гуркотáння, гуркотнéча
Перекатывать, перекатить, ся — 1) перекáчувати, перекачáти, (на маґлі) — перемаґльóвувати, перемаґлювáти, ся; 2) побúти, вúбити (всіх), перешмагáти; 3) перекóчувати, перекотúти, ся
Перекачивать, перекачнуть, ся — перехилятú, перехилúти, перевáжити, ся, хибнýтися
Перекашивать, перекосить, ся — 1) викóсювати, вúкосити, покосúти, ся; 2) кривúти, покривúти, скривúти, скосúти, ся
Переквашивать, переквасить, ся — переквáсювати, переквáсити, ся
Перекидать, перекидывать, перекинуть, ся — 1) перекидáти, перекúнути, ся, д. **Перебрасывать**; 2) д. **Перебѣгать**
Перекипать, перекипѣть — перекипáти, перекипíти
Перекисать, перекиснуть — перекисáти, перекúснути
Перекись — перéкис
Перекладина — перéчка, поперéчка, поперéчина, ділúна, (між кроквами) — бáнта, бáнтина, (до которої привішують туші) — трúнпуль, (під стелею) — свóлок, трам, трамóк, трямóк, (через канаву або через річку) — клáдка, (в драбині) — щабéль, щаблí, (в меблях між ніжками) — обніжка, (в санках між полозками) — перéчка, (на хресті) — перехрéстя, (в улику) — сніз, снóза, (мн.) — снóзи
Перекладка — перекладáння
Перекладывать, переклась — перекладáти, переставлятú, переклáсти, перестáвити, поперекладáти, попереставлятú
Переклеивать, переклеить — переклéювати, переклéїти, попереклéювати, (карюком) — перекарю́чити
Переклеймить — перезначúти, перетаврувáти
Перекликать, перекликнуть, ся — 1) перекликáти, окликáти, переклúкати, переклúкнути, оклúкнути, ся; 2) перекликáтися, перегýкуватися, перегукнýтися
Перекличка — перéклик, перекликáння, óклик
Перековеркивать, перековеркать, ся — перекрýчувати, перекрутúти, ся, перенівечити
Перековывать, перековать — 1) перекóвувати, перекувáти; 2) закóвувати, позакóвувати
Перековырять — поколупáти, переколупáти
Перекокать, ся — побúти, перебúти, потовктú, перетовктú, ся
Переколачивать, переколотить, ся — перебивáти, перебúти, ся; 2) вибивáти, вúбити, ся, повибивáти
Перекомкивать, перекомкать — переминáти, перемнятú, помнятú, пожýжмити
Переконопачивать, переконопатить — перешпарóвувати, -рувати, перепаклювáти
Перекоптить — перев'ялити
Перекопъ — 1) перекóпування; 2) перекíп
Перекормить — обгодувáти, перегодувáти
Перекоробить, ся — перекóрчити, пережолóбити, перешкарýбити, ся, покóрчити, ся
Перекоръ, частіше **перекоры** — перекір, докóри, суперéчка, змагáння
Перекоряться — суперечáтися, сперечáтися,

спречáтися, змагáтися
Перекосина — кривинá, кривúзна, косинá
Перекось — перекіс
Перекочевывать, перекочевать — перекочóвувати, перекочувáти, перемандрувáти
Перекраивать, перекроить — перекрóювати, перекрóїти, перекрáяти
Перекрашивать, перекрасить, ся — перекрáсювати, перефарбóвувати, перемальóвувати, перекрасúти, перефарбувáти, перемалювáти, ся
Перекрестный — середохрéстний, перехрéстний
Перекрестокъ — перехрéстя, розхрéстя, роспýття, роздоріжжа, розвúлки, розтóка, роз'їзд
Перекресть, перекрещенець, нка — вúхрест, ка, перéхрест, ка
Перекрещивать, перекрестить, ся — 1) перехрéщувати, вихрéщувати, перехрестúти, вúхрестити, ся; 2) перехрéщувати, перехрестúти, ся, (скрізь) — обхрестúти
Перекривить — покривúти
Перекрикивать, перекричать — перекрúкувати, перегýкувати, перекричáти, перегукáти, переґвалтувáти, (про жидів) — переґерґотáти і д. **Кричать**
Перекропить — покропúти, побрúзкати
Перекрошивать, перекрошить, ся — покришúти, ся
Перекручивать, перекрутить, ся — перекрýчувати, перекрутúти, ся
Перекрывать, перекрыть, ся — перекривáти, перекрúти, покривáти, покрúти, ся
Перекувыркивать, перекувыркать, перекувыркнуть, ся — перекидáти, перекúнути, ся, перебрикнýтися
Перекудахтать — переквоктáти, перекудкудáкати
Перековать — перекувáти
Перекумится — покумáтися, перекумáтися
Перекупать, перекупить — перекупáти, перекупóвувати, перекуплáти, перекýплювати, перекупúти
Перекупать — покупáти, вúкупати
Перекупоривать, перекупорить — перекоркóвувати, перекоркувáти
Перекупщикъ, ца — перекýпник, перекýпчик, перéкупка
Перекуривать, перекурить, ся — перекýрювати, перекурúти, ся
Перекусать, ся — покусáти, ся
Перекусывать, перекусить — 1) перекýсювати, перегризáти, перекусúти, перегрúзти; 2) перекýсювати, перекусúти, перехопúти, приснідати, гамнýти
Перекутывать, перекутать — обкýтувати, обгортáти, пообкýтувати, пообгортáти, позатушкóвувати
Перелагать, переложить — перекладáти, переклáсти
Перелаживать, переладить — перелáжувати, перелáгоджувати, перелáдити, переладнувáти, переладнáти
Перелаживать, перелазить — перелáзити, вúлазити
Переламывать, переломить, переломать, ся — перелóмлювати, переломúти, переламáти, поломúти, поламáти, перетрощúти, потрощúти, ся
Перелаять — перегáвкати, перебрехáти
Перелегать, перелечь — перелягáти, перелягтú
Перележалый — злежáлий, завалящий
Переleживать, перележать, ся — 1) перелéжувати, облéжувати, перелéжати, одлéжати; 2) злéжуватися, злéжатися
Перелетать, перелетѣть — перелітáти, перелетіти, перелúнути, перешугнýти, перемайнýти
Перелётный — перелітній
Перелётъ — переліт
Переливать, перелить, ся — переливáти, перетóчувати, пересипáти, перелúти, перелляти, переточúти, пересúпати, ся, перехлюпати; 2) переливáти, перелúти, ся, попереливáти; 3) переливáти, линіти, летіти. — (Гречки линіють)
Переливчастый — одмітний, минáючий, мінлúвий, міньóний, селезнúстий (про тканину)
Переливъ — 1) переливáння, перетóчування; 2) міньóни (мн. ч.)
Перелизывать, перелизать — облúзувати, вилúзувати, облизáти, вúлизати, повилúзувати, пооблúзувати
Перелиневать — поліняти, переlі(и)няти
Перелинка — линяння
Перелинялый — вúлинялий
Перелинять — вúлиняти
Перелистывать, перелистовáть — перегортáти, перегóртувати, перегорнýти
Перелицевать — перелицювáти
Переловить — вúловити, переловúти
Перелогъ — переліг, обліг
Перелой — капáчка
Перелойная трава, рос. Parnasia palustris L. — білозір, гадáй-зілля, мáточник білий
Переломъ — 1) зламáння, полім; 2) злім, злáмане місце; 3) (у хворобі) — перелім, перемóга. — **На переломъ** — на перекір. — **Переломъ поста** — середопістя
Перелопываться, перелопаться — тріскатися, лóпатися, потріскатися, полóпатися
Перелуживать, перелудить — полудúти, побілúти
Перелупить — облупúти, пооблýплювати, перелýщити
Перелущить — полýскати, полузáти
Перелыгать, перелгать — перебріхувати, перебрехáти
Перелѣзать, перелѣзть — перелáзити, перелізти
Перелѣпливать, перелѣпить, ся — переліплювати, переліпúти, ся
Перелѣсокъ — перéлісок, перéліс, гайóк, лісóк, молоднúк, молодничóк
Перелѣтовать — перелітувáти
Перемазывать, перемазать, ся — мáзати, мастúти, шмарувáти, помáзати, помастúти, пошмарувáти, пообмá(щ)зувати, ся
Перемалевывать, перемалевать — 1) перемальóвувати, перемалювáти; 2) помалювáти, понамальóвувати
Перемалывать, перемолоть — перемéлювати, перемолóти

Переманивать, переманить — перемáнювати, перенáжувати, перемовляти, переваблювати, переманити, перенáдити, перемóвити, перевáбити, переєднáти
Переманщикъ, ца — перемóвник, ця, перевáбник
Перемарывать, перемарать, ся — 1) вимáзувати, покаляти, вимазати, позакáлювати, повимáзувати, замастити, ся; 2) перечіркувати, поперечі(е)ркувати, забруднити, ся
Перемасливать, перемаслить, ся — 1) перемáслити, перемаслити, ся; 2) вияловзити, засмальцювáти, позаялóзювати, позасмальцьóвувати, ся
Перематывать, перемотать, ся — перемóтувати, перемотáти, ся
Перемахивать, перемахать, перемахнуть, ся — 1) перестрибувати, перестрибнути, перескóчити, перемахáти; 2) перекúвуватися, перекивáтися
Перемачивать, перемочить, ся — 1) помочити, перемочити, пообмóчувати, ся; 2) перес(ц)икáти, пообпісювати, ся, пообсикáти, ся
Перемащивать, перемостить — перемóщувати, перестéлювати, перебуркóвувати, перемостúти і т. д., д. **Мостить**
Перемаяться — перемогтися, перебідкатися, пересницятися
Перемежаться, перемежиться — 1) переривáтися, перервáтися, перегодитися; 2) мінятися, змінятися, перемінятися, перемінитися. — **Перемежающаяся лихорадка** — гнітючка
Перемежёвывать, перемежевать, ся — 1) перемежóвувати, перемежувáти, ся; 2) понамежóвувати, порозмежóвувати
Перемежка — перéрва, перестáнок
Перемежливый, перемежный — перерúвний, перегідний
Перемёрзнуть — перемéрзнути, вúмерзнути, позамерзáти, повимерзáти
Перемёрзлый — помéрзлий, перемéрзлий
Перемереть — вúмерти, повимирáти
Переметать, перемести — перемітáти, перемести
Перемётный — перекиднúй. — **Перемётная сума** — перéкинько, вітрогóн, жéвжик, шалобрóд
Переметъ — 1) перекидáння; 2) перемéт
Перемётывать, переметать, переметнуть, ся — 1) д. **Перебрасывать;** 2) перешивáти, перешити (на живу нитку), пере(на)фастриґувáти (знóву), перериґóвувати, перериґувáти
Перемечтать — перемáрити, перемріяти
Перемигать — переморгáти, перелупати
Перемигиваться, перемигнуться — змóрґуватися, перемóрґуватися, зморгнутися, переморгнутися
Переминать, перемять, ся — 1) перeминáти, перетирáти, перемняти, помняти, перетéрти, ся; 2) переминáтися, мнятися, мулятися, перемнятися
Перемирить, ся — помирити, поєднáти, ся
Перемиріе — помúрення, примúрок, замúрення
Перемолачивать, перемолотить — перемолóчувати, перемолотити, помолотити, (в околіт) — перекалатáти
Перемолоть — перемолóт, (колосків) — колосувáння
Переморить — вúморити, вúгубити, вúвести, повивóдити
Переморозить — поморóзити, заморóзити, позаморóзювати
Переморосить — перемрячú(і)ти
Перемудрять, перемудрить, ся — перемудрувáти
Перемутить — 1) скаламутити, сколотити; 2) перебаламутити, пересварити, (між родичами) — розріднити
Перемучить — перемучити, перемордувáти, перекатувáти
Перемывать, перемыть, ся — перемивáти, перемити, помити, ся, (про білизну) — перепирáти, перепрáти, попрáти, ся, (посуду теплою водою) — перебáнити, побáнити, (стіл, лавку то-що, витираючи) — перешарувáти
Перемыкивать, перемыкать — 1) перечісувати, перечесáти (льон, коноплі); 2) витéрплювати, перетéрплювати, вúтерпіти, перетерпіти, перебідувáти
Перемыслить — д. **Передумывать**
Перемычка — 1) склепіння і д. **Арка**; 2) загáта; 3) д. **Перекладина**; 4) перечісування (льону, коноплі)
Перемѣна — переміна, перемінка, зміна, одміна, заміна і д. **Измѣненіе**
Перемѣнный — перемінний
Перемѣнчивый — нестáлий, мінливий, хилястий
Перемѣнять, перемѣнить, ся — 1) перемінятн, змінятн, замінятн, перемінити, одмінити, змінити, замінити, ся, поінáкшити, (дно) — переднити, д. **Измѣнить**; 2) мінятися, змінятися, мінитися, обертáтися, змінитися, помінитися, обернутися
Перемѣривать, перемѣрить, ся — переміряти, переміряти, ся
Перемѣсь — мішанина, мішанка
Перемѣтить — перезначити, перетаврувáти, перештампувáти
Перемѣченіе — перезнáчка, перетаврувáння
Перемѣшивать, перемѣсить, ся, — перемішу(сю)вати, перемісити, ся
Перемѣшивать, перемѣшать, ся — 1) перемішувати, перемішáти, помішáти, ся; 2) перегортáти, перегрібáти, перегорнути, перегребти, ся; 3) переворушувати, переворушити, перекуйóвдити
Перемѣщать, перемѣстить, ся — переміщáти, перекладáти, перемістити, ся
Перемѣщеніе — переміщування, тасувáння
Перенашивать, переносить, ся — 1) перенóсити, перенести, поперенóсити, ся; 2) знóсити, зносити, ся
Перенизывать, перенизать, ся — перенизувати, перенизáти, поперенизувати, ся
Перенизка — перенизування
Перениманіе — переймáння, наслідування
Перенимать, перенять, ся — переймáти, пе-

рехóплювати, переня́ти, перехопи́ти, ся. — **Побѣжалъ, чтобъ перенять** — побіг навперéйми
Переносить, перенести, ся — 1) перенóсити, перенести́, ся, (на иньшу кватирю) — перебирáтися, перебрáтися. — **Переносить вѣсти** — рознóсити брéхні, розбріхувати, роздзвóнювати; 2) терпіти, витéрплювати, ви́терпіти, перетéрпіти
Переносица — перені́сся
Переносъ — перенéсення
Перенесеніе — перенóсення, перенóсини
Переносы — плі́тки, брéхні
Переночевывать, переночевать — переночувáти, обночувáти, заночувáти
Переносщикъ, ца — 1) д. **Носильщикъ**; 2) плетýн, ка
Перенырнуть — перепорину́ти, перепурну́ти
Перенюхивать, перенюхать, ся — перенюхувати, перенюхати, обнюхати, ся
Переобувать, переобуть, ся — переобувáти, перезувáти, перебу́ти, перезу́ти, ся
Переодѣваніе — переодягáння
Переодѣвать, переодѣть, ся — передягáти, перебирáти, ся, переодягáти, передягти́, ся, перебрáти, ся
Переорать — перекричáти, перегукáти, перегаласувáти, перегвалтувáти
Переосвидѣтельствовать — переглядíти, перес(ь)відчити, перегля́нути, огля́нути
Переоцѣнка — перецінувáння
Переоцѣнивать, переоцѣнить — перецíняти, перецінувáти
Перепáдать — попáдати
Перепадать, перепáсть — перепадáти, перепáсти
Перепадчивый — перепáдистий
Перепаивать, перепаять — перелютóвувати, перелютувáти, перепаяти
Перепаивать, перепоить — напувáти, напóювати, понапóювати
Перепакостить — попаску́дити, спаску́дити
Перепалзывать, переползти — перелáзити, перелізти, переповзáти, переповзти́
Перепалить — попали́ти, перепали́ти, (пір'я, шерсть) — пошмали́ти, перешмали́ти
Перепалывать, переполоть, ся — перепóлювати, переполóти, ся, пополóти, повипóлювати
Перепаривать, перепарить — перепáрювати, перепáрити
Перепархивать, перепорхать, перепорхнуть — перелітáти, перелетíти, перели́нути, перепурхну́ти
Перепарывать, перепороть — 1) роспóрювати, роспорóти, попорóти, пороспóрювати; 2) перешмагáти, перебатóжити
Перепахивать, перепахать, ся — 1) переóрювати, переорáти, (вдруге) — двоїти, ви́двоїти, (втретє) — троїти, ви́троїти; 2) поорáти, повиóрювати, ся
Перепачкивать, перепачкать, ся — каля́ти, перекаля́ти, позакáлювати, забрудни́ти, ся, (лице) — заму́рзати, обму́рзати, ся, (чим жирним) — заялóзити, засмальцювáти, ся, позаялóзювати і т. д., (чим рідким) — заквацювáти
Перепашка — переóр, переóрювання, переóранка
Перепекать, перепечь, ся — перепікáти, перепекти́, ся
Перепеленывать, перепеленать, ся — 1) пересповивáти, пересповити́; 2) сповити́, посповивáти
Перепелесый — весня́нкуватий, веснувáтий, коноплястий
Перепелиный — перепели́н(і)ий, перепеля́чий
Перепелка — перепели́ця, перепéлочка, перепілонька, перепели́чка
Перепелкинъ — перепеля́чий
Перепеловъ — перепели́н(і)ий
Перепелочный — перепеля́чий. — **Перепелочная трава**, рос. Eryngium campestre L. — білий будя́к, колю́чка, миколáйчики, адáмова головá
Перепелъ, пт. Tetrao coturnix — пéрепел, (ласк.) — перепéлонько
Перепелятникъ — 1) пт. Falco nisus — кі́бець, кі́бчик; 2) перепелáтник (що ловить перепелів)
Перепечатка — 1) передрукóвування; 2) перéдрук
Перепечатывать, перепечатать, ся — передрукóвувати, передрукувáти, ся
Перепивать, перепить, ся — перепивáти, перепи́ти, ся, поперепивáти, ся, попи́ти, ся
Перепиливать, перепилить, ся — перепи́лювати, перепили́ти, ся
Переписка — 1) перéпис, перепи́сування; 2) перéписка, листувáння
Переписывать, переписать, ся — 1) перепи́сувати, спи́сувати, переписáти, списáти, ся, скопіювáти, поперепи́сувати; 2) спи́суватися, листувáтися, слáтися
Перепись — перéпис, спис
Переписчикъ, ца — перепи́сувач, ка
Перепихивать, перепихать, перепихнуть, ся — 1) перепи́хувати, перепхáти, перепхну́ти, ся; 2) повпихáти, позапихáти
Переплавливать, переплавлять, переплавить, ся — 1) перетóплювати, переливáти, перетопи́ти, перели́ти, ся; 2) переплавля́ти, переганя́ти, переплáвити, перегнáти, ся
Перепластать — переплатáти, перекарбувáти
Переплата — переплáтка, переплáта, передáча
Переплачивать, переплатить, ся — переплáчувати, передавáти, переплати́ти, передáти, ся
Переплескать — перехлю́пати
Переплетать, переплесть, переплести, ся — 1) переплітáти, переплести́, ся; 2) переплу́тувати, сплітáти, переплу́тати, сплести́, ся, посплітáти, ся; 3) оправля́ти, опрáвити, ся, завести́ у палітурки́
Переплётный — опрáвний, паліту́рний
Переплётчикъ — паліту́рник

Переплётъ — 1) переплітáння, перепліт; 2) опрáва, палі(я)туркú
Переплывать, переплыть — перепливáти, перепли́сти, перепли́нути
Переплясать — перетанцювáти
Перепой — перепі́й
Переполаскивать, переполоскать, ся — переполі́скувати, переполоскáти, ся
Перепóлзать — ви́лазити (Ви́лазив скрізь по всіх кутках)
Переполнять, переполнить, ся — переповняти, перепóвнити, ся
Переполохъ — переполóх, сполóх, рóзрух. — **Мужской переполохъ**, рос. Campanula Cervicaria L. — дзвінкú, дзвінóчок, лишáйник
Переполошить — переполóхати, перелякáти
Перепона, перепонка — плівá, плі́нка, (у птиць) — полотéнце, прáпірка, (в будові) — д. **Перекладина**
Перепончатокрылый — костокри́лий
Перепортить, ся — попсувáти, попаскýдити, перепáкостити, спогáнити, спартáчити, попартáчити, ся
Перепоясывать, перепоясать — підпері́зувати, підперезáти, ся
Переправа — перепрáва, перевіз
Переправлять, переправить, ся — 1) переправляти, ся, перевóзити, ся, перепрáвити, ся, перевезти́, ся, перебрáтися, (на швидку) — перехопи́тися; 2) поправляти, справляти, поправи́ти, спрáвити, ся
Перепробовать — 1) перекоштувáти, пересмакувáти; 2) спрóбувати, перепрóбувати
Перепродавать, перепродать, ся — перепрóдувати, перепрóдати, ся
Перепродажа — перепрóдаж
Перепруда — загáта, грéбля
Перепружать, перепруживать, перепрудить, ся — перегáчувати, загáчувати, перегати́ти, загати́ти, ся
Перепрыгивать, перепрыгнуть — перестри́бувати, перепли́гувати, перескáкувати, перестрибнýти, перепли́гнути, перескóчити
Перепрыскивать, перепрыскать, ся — 1) перебри́зькувати, перепри́скувати, перебри́зь(прис)кати; 2) побри́зькати
Перепрѣвать, перепрѣть — 1) перепрівáти, перепріти; 2) перемлівáти, перемліти
Перепрягать, перепречь — перепрягáти, перепрягти́
Перепряжка — перепрягáння
Перепрямлять, перепрямить — випрямляти, ви́прямити, повипрямляти
Перепрясть — попрясти́
Перепрятать, ся — переховáти, ся
Перепугивать, перепугать, ся — 1) переля́кувати, попереполóхувати, перестрáшувати, перелякáти, переполóхати, переполоши́ти, пережахáти, ся, попереля́кувати, ся; 2) сполóхувати, сполóхати, сполохнýти
Перепугъ — переля́к, переполóх, перéстрах, (надто великий) — пристріт
Перепускать, перепустить, ся — спускáти, спусти́ти; пропускáти, пропусти́ти; перепускáти, перепусти́ти
Перепутывать, перепутать — переплýтувати, переплýтати, ся, поплýтати, ся
Перепѣвать, перепѣть, ся — перес(ь)півувати, перес(ь)півáти, ся
Перепяливать, перепялить, ся — напинáти, нап'ясти́ знов
Перепятнывать, перепятнать, ся — поплямúти, ся
Переработка — перерóбка, перерóблювання
Перерабатывать, переработать, ся — перерóблювати, переробúти, ся
Переранить — порáнити (багатьох)
Перержавѣть — перержáвіти
Перерисовывать, перерисовать, ся — перемальóвувати, перемалювáти, ся
Перерождать, переродить, ся — перерождáти, перерóджувати, переродúти, ся
Переростать, перерость — переростáти, перерости́
Перерубать, перерубить, ся — перерýбувати, перетинáти, перерубáти, перетя́ти, перетнýти, ся, (цюкаючи) — перецю́кати
Переругать, ся — перелáяти, ся, пересварúтися
Перерывать, перерыть — 1) перериваáти, перекóпувати, перерúти, перекопáти; 2) перерýшувати, перевертáти, переворушúти, перерýшити
Перерывать, перервать, ся — 1) переривáти, перервáти, перешматувáти, перешматкувáти, ся; 2) перебивáти, перебúти
Перерывъ — 1) перекóпування; 2) перéрва, перестáнок. — **На перерывѣ** — на перéрваному.— **Перерывами** — перéймом, в ряди-годи́
Перерѣзъ — 1) перерізування; 2) переріз (місце, де перерізано)
Перерѣзывать, перерѣзать, ся — 1) перерізувати, перетинáти, перерізáти, перетя́ти, ся, (великими шматками, скибами то-що) — перебатувáти, (чикаючи) — перечúкати, (швидко аби-як) — перечикри́жити; 2) порізати, вúрізати
Переряжать, перерядить, ся — передягáти, ся, перебирáти, ся, передягтú, ся, перебрáти, ся
Перерѣшать, перерѣшить — перерішáти, перерішúти
Пересадка — пересáжування
Пересаживать, пересадить, ся — пересáжувати, пересадовúти, пересадúти, ся, попересáжувати
Пересаживаться, пересѣсть — пересідáти, пересісти
Пересаливать, пересолить — 1) пересóлювати, пересолúти; 2) переборщáти, переборщúти, передáти кутí мéду
Пересверливать, пересверлить — пересвéрдлювати, пересвéрдлити, перевірчувати, перевертіти
Пересвистывать, пересвистать — пересвúстуватися, пересвистіти, попересвúстувати

Пересвистываться, пересвиснуться — пересвистуватися, пересвиснутися
Переселенець — переселенець, переходець
Переселять, переселить, ся — переселяти, ся, перебиратися, перевозитися, переноситися, переселити, ся, перебратися, перевезтися, перенестися, попереселяти, ся. — **Переселиться въ вѣчность** — перебратися до Божої оселі
Пересердиться — пересердитися, відсердитися, перегніватися
Пересиживать, пересидѣть — пересижувати, пересидіти
Пересиливать, пересилить — перемагати, перемогти, подужати, здолати
Пересинивать, пересинить, ся — пересинювати, пересинити, ся
Перескабливать, перескоблить — 1) перегембльовувати, перегемблювати; 2) переск(шк)ромажувати, перескрібати, перескромадити, перескребти
Пересказъ — переказ
Пересказчикъ, ца — 1) оповідач; 2) переказчик
Пересказывать, пересказать — переказувати, переказати
Перескакивать, перескочить, перескокнуть — перестрибувати, переплигувати, перескокувати, перестрибнути, переплигнути, перескочити
Перескребать, перескрёбывать, перескресть — перескрібати, перескребти
Перeслаивать, перeслоить — перекладати, перекласти (шарами)
Переслащивать, пересластить — пересоложувати, пересолодити
Переслушивать, переслушать — переслухувати, вислухувати, переслухати, вислухати
Переслѣдывать, переслѣдовать — переслідкувати
Переслѣжина — 1) д. **Кривизна** (деревини, колоди); 2) сказа, скалина
Пересмаливать, пересмолить — пересмолювати, пересмолити
Пересматривать, пересмотрѣть, ся — 1) передивлятися, переглядати, перегля(е)жувати, перезирати, передивитися, переглянути, переглядіти; 2) переглядатися, переглядуватися, зглядатися, ззиратися, переглянутися, зглянутися, ззирнутися
Пересмотръ — перегляд
Пересмѣивать, пересмѣять, ся — 1) перес(ь)міювати, вис(ь)міювати; 2) перес(ь)міхатися, перес(ь)міхнутися; 3) перес(ь)міюватися, перес(ь)міятися, (регочучи) — перереготати
Пересмѣшить — перес(ь)мішити, нас(ь)мішити
Пересмяглый — смажний, пересмаглий, попечений
Пересмягнуть — пересмагнути, попектись. — **Пересолаживать, пересолодить** — пересоложувати, пересолодити
Пересолъ — пересіл
Пересорить — 1) позас(ь)мічувати; 2) проциндрити, рострінькати
Пересосать — перессати, пересмоктати
Пересохлый — пересохлий, висхлий
Пересочинять, пересочинить — перекомпоновувати, переробляти, перекомпонувати, переробити
Перспектива — вигляди, перспектива
Переспоривать, переспорить — перемагати, перемогти (в спірці), переспорити, переговорити
Переспрашивать, переспросить — перепитувати, переспитувати, опитувати, перепитати, переспитати
Пересрочивать — перестрочувати, переставляти термін
Пересрочка — перестрочення, перестaвка терміну
Переспросъ — перепитування
Перессоривать, перессорить, ся — пересварювати, пересварити, ся, перелаятися, (між родичами) — розріднити, ся
Переставать, перестать — переставати, угавати, вгавати, перестати, (про вітер, гомін) — ущухнути, унишкнути, занишкнути, (про дощ) — передощити, (про нудоту) — перенудити, (про біль зубів) — унити, (боятись) — перебоятися, (сердитись) — пересердитися, відсердитися, (журитися) — пережуритися, віджуритися, (гавкати) — перегавкати, перебрехати
Переставливать, переставлять, переставить, ся — переставляти, переставляти, перестaвити, перестановити, ся
Перестаивать, перестоять, ся — перестоювати, перестояти, ся. — **Перестоялый** (про трунки, овочі) — перестій
Перестарѣлый — перестарілий
Перестарѣть — перестарітися
Перестёгивать, ся — 1) перестьобувати, перестьобати; 2) защіпати, застібати, запинати, защіпнути; 3) перестьобати, перешмагати, перебатожити
Перестеклить — перес(ш)клити
Перестилать, перестлать — перестилати, перестиляти, перестелювати, перестелити
Перестирывать, перестирать, ся — перепирати, перепрати, ся
Перестой — перестій
Перестонать — перестогнати
Перестрагивать, перестрогать — перестругувати, перестругати, (гемблем) — перегембльовувати, перегемблювати
Перестрадать — перетерпіти, перемучитися, перепечалитися
Перестраивать, перестроить — 1) перестроювати, перебудовувати, переробляти, перестроїти, переробити, перебудувати, перемайструвати, (про хату) — перекидати, (про баркан) — пересипати; 2) понастроювати, понабудовувати, понастроїти, понабудувати; 3) перестроювати, перестроїти, переладнувати. — (Переладнував бандуру і знов почав грати)
Перестращать — перестрахати, настрахати, налякати, (багатьох) — попереляку-

вати
Перестригать, перестричь — перестригáти, перестрúгти
Перестройка — перебудувáння
Перестрѣливать, перестрѣлять — 1) постріляти, вúстріляти; 2) вистрéлювати, повистрéлювати
Перестрѣливаться, перестрѣляться — перестрéлюватися, перестрілятися
Перестрѣлка — стрілянння, перестрілювання
Переступать, переступить — переступáти, переступúти
Перестучать — перестýкати, перестукотíти
Пересудачивать, пересудачить — пересýжувати, пересудúти
Пересудчикъ — пересýдливий
Пересуды — осýда, перéсуди, поговíр, слáва
Пересуждать, пересуживать, пересудить — 1) пересýжувати, пересудúти; перерáдити, переміркувáти
Пересучивать, пересучить — пересýкувати, пересукáти
Пересучка — пересýкування
Пересушивать, пересушить, ся — 1) пересýшувати, пересушúти, ся; 2) повисýшувати, ся
Пересчитывать, пересчитать, перечесть, ся — перелíчувати, перерахóвувати, перелічúти, перерахувáти, ся
Пересылать, переслать, ся — пересилáти, переслáти, ся
Пересылка — перéсилка, пересилáння. — **Послать кого по пересылкѣ** — послáти під калавýром
Пересыпáть, пересыпать — пересипáти, пересúпати; перетрýшувати, перетрусúти
Пересыпáть, переспать — пересипáти, переспáти
Пересыхать, пересохнуть — пересихáти, пересóхнути, попересихáти, повсихáти
Пересычать, пересытить — пересолóжувати, переситúти, передавáти, передáти меду
Пересѣвать, пересѣять — пересівáти, пересіяти, (на решеті) — переточúти, перерешетувáти
Пересѣдать, пересѣсть — пересідáти, пересісти
Пересѣдина — скалýбина, рубéць
Пересѣдлать — пересідлáти, перекульбáчити
Пересѣкать, пересѣчь — 1) перерýбувати, перетинáти, перерубáти, перетяти, перетнýти; 2) перейматú, перепиняти, заступáти, перегорóжувати, загорóжувати, переняти, перепинúти, пере(за)городúти (дорогу)
Переталкивать, перетолкать, -кнуть — перепихáти, перепúхувати, перештóвхувати, перепхáти, перепхнýти, перештóвхнути
Перетанцовать — перетанцювáти
Перетапливать, перетопить, ся — перетóплювати, перетопúти, ся
Перетаптывать, перетоптать — перетóптувати, перетоптáти, потоптáти
Перетаскивать, перетаскать, перетащить — перетáскувати, перетягáти, перетаскáти
Перетачивать, перетачать — перешивáти, перешúти
Перетачивать, переточить — перегóстрювати, перетóчувати, перегострúти, переточúти
Перетекать, перетечь — перетікáти, переливáтися, перетектú, перелúтися
Перетерпливать, перетерпѣть — перетéрплювати, витéрплювати, перетерпíти, вúтерпіти
Перетёсывать, перетесать — перетíсувати, перетесáти; повитíсувати, потесáти
Перетирать, перетереть — перетирáти, перетéрти, повитерáти, (віхтем або піском) — перешарувáти
Перетлѣвать, перетлѣть — перетлівáти, перетліти; потрýхнути
Перетолковывать, перетолковать — перевертáти, перекрýчувати, перебріхувати, перевернýти, перекрутúти, перебрехáти
Перетолочь — перетовктú, потовктú
Перетопить — 1) д. **Перетапливать;** 2) потопúти, поперетóплювати
Перетопки (від топлення) — вúтопки, (від сала) — шкваркú
Переторговывать, переторговать — 1) перебивáти, набивáти, перебúти, набúти (ціну на торзі); 2) перекупóвувати, перепродавáти, перекупúти, перепрóдати, перегандлювáти
Переторжка — перетóрг
Перетосковать — пересумувáти
Перетравить — вúтруїти, потруїти, повитрýювати
Перетревожиться — перетурбувáтися, переполошúтися
Перетрепать, перетрёпывать — перетіпáти (напр., льон, коноплі), одлупúти, одлупцювáти, перелупцювáти (напр., по пиці), перескубтú (за волосся); перетрíпувати, перетрíпати
Перетрескиваться, перетрескаться — перетріскуватися, потріскатися, полóпатися
Перетрепетать — перетремтíти
Перетрогать — перерýшати
Перетрусить — перебоятися
Перетрушивать, перетрусить — перетрýшу(сю)вати, перетрусúти, ся
Перетрясать, перетрясывать, перетрясти, ся — перетрýсювати, перетрястú, ся
Перетыка — перéтичка
Перетыкать, переткать — перетикáти, перетк áти
Перетыкивать, перетыкать — 1) перетикáти, перетúкати; 2) позатикáти, повтикáти, позастромляти, повстромляти
Переть — пéрти, напирáти
Перетягивать, перетянуть, ся — 1) перетягáти. — **Перетягивая другъ друга** — навперевáги; 2) переволікáти, переволоктú
Перетягиваться, перетянуться — стягуватись дýже, перетягáтися, перетягнýтися

Переубѣждать, переубѣдить, ся — переконувати, ся, переконати, ся, перес(ь)відчувати, перес(ь)відчити наново
Переугливать, переуглить — перепалювати, перепалити на вугілля, звуглювати, звуглити
Переулокъ — проулок, провулок, провулочок, (що не має виходу) — зазубень, (дуже вузький) — сутки, суточки, сутісок
Переумничать — перемудрувати
Переупрямить — перепeрти, перемогти
Переутюживать, переутюжить — перегляжувати, перегладити, перепрасувати
Переучивать, переучить, ся — 1) переучувати, перевчати, перевчити, ся (знову або на иньший лад); 2) понаучувати, понавчати (всіх або багатьох)
Переучка — переучування
Перехваливать, перехвалить — 1) перехвалювати, перехвалити; 2) порозхвалювати
Перехватывать, перехватать, перехватить — 1) перехоплювати, перехапати, посхоплювати; позахоплювати, похапати; переймати, перехопити, переняти; 3) вхопити (під'їсти на швидку або позичить на короткий час)
Перехватъ — 1) перехоплювання, переймання, перейма. — **На перехватъ** — на перебій, наввипередки; 2) перехват, стан (про одежу). — **Сь перехватомъ** (про посуду) — перев'язкувата
Перехватка — перейма, перекуска, перевершення
Перехватываніе — перехоплювання, переймання, перевершування
Перехворать — переслабувати, переболіти, виболіти
Перехитрить — 1) перехитрувати, передурити; 2) перемудрувати
Переходить, перейти — 1) переходити, перехожати, перейти, перебиратись, перебратись; 2) доставатися, достатися (кому); 3) вихожувати, обходити, виходити, обходити, обійти
Переходный — перехідний, переступний
Переходъ — перехід
Перехолаживать, перехолодить — перехоложувати, перехолодити, перестудити
Перехотѣть, ся — перехотіти, перехтіти, ся, перебажати, ся, переманутися, перекортіти
Перехулить — переганити, переганьбити
Перецарапывать, перецарапать — передряпувати, подряпати, пошкрябати, передряпати, перешкрябнути, передряпнути
Перецъ, рос. Piper nigrum — перець, (здр.) — перчик, (одно зерно) — перчина. — **П. стручковый**, Capsicum annuum L. — стрючковатий перець, перчиця
Перецѣживать, перецѣдить — переціжувати, перецідити, попереціжувати
Перецѣловать — перецілувати
Перецѣнивать, перецѣнить, ся — 1) переціновувати, перецінувати, переціняти; 2) поцінувати
Перецѣпливать, перецѣпить — перече(і)плювати, перечепити
Перечеканивать, перечеканить — перебивати, перебити
Перечень — перелік, перелічення, реєстр, перечислення
Перечёркивать, перечеркать, перечеркнуть — перече(і)ркувати, перечеркнути, перекреслювати, перекреслити
Перечернивать, перечернить — перечернювати, перечорнити
Перечерчивать, перечертить — перерисовувати, перерисувати, понарисовувати
Перечёсывать, перечесать, ся — 1) перечісувати, перечесати, ся; 2) начісувати, начесати, поначісувати; 3) начухати, розчухати, роздряпати
Перечётъ — д. **Перечень.** — **На перечетъ** — під ліком
Перечинивать, перечинить, ся — 1) перелатувати, перелатати; 2) перелагожувати, перелагодити, полагодити
Перечисленіе — перелічування, перечислювання
Перечислять, перечислить — 1) перелічувати, перераховувати, перечислювати, перелічити, перерахувати, перечислити; 2) переписувати, переписати
Перечитывать, перечитать, перечесть — перечитувати, перечитати, поперечитувати, попрочитувати
Перечить — перечити, суперечити
Перечищать, перечистить — перечищати, перечистити, (став од намулу) — перешлямувати, (землю од бур'яну) — пересапати, переполоти
Перечневой — перелічний, перечисляючий
Перечница — перчанка, перцівка
Перечный — перцьовий. — **П. трава,** Lepidium lativolium L. — хріниця, хрінок, собачий хрін, гороб'яча кашка, гірчак; L. sativum L. — жеруха, жируха. — **П. зерно** — перчина
Перешагивать, перешагнуть — переступати, переступити
Перешаривать, перешарить — перешукувати, перешарювати, перетрусювати, перешукати
Перешеекъ — шия, шийка
Перешелецъ — переходець і д. **Переселенецъ**
Перешелушить — перелущити, перелускати
Перешептываніе — перешепти, перешіптування
Перешёпты — шушукання, шепу-шепу, перешепти
Перешёптываться, перешептаться, перешепнуться — перешіптуватися, шушукатися, тишкуватися, перешептатися. — **Раки перешептались** — раки вишептались
Перешибать, перешибить, ся — перебивати, перетинати, перебити, перетяти, ся
Перешибъ — перебивання
Перешивать, перешить, ся — 1) перешивати, перешити; 2) понашивати
Перешипѣть — перешипіти, (про гадюк) — пересичати, (про масло, сало на

огні) — перешкварча́ти
Перештемпелевать — перештампува́ти, перештемплюва́ти
Перешумѣть — перешумі́ти
Перещеголять — 1) перехверцюва́ти, перехвинти́ти; 2) перемогти́, го́ру взя́ти
Перещипывать — перееку́бувати
Перещупывать, перещупать — перела́пувати, перела́пати, перема́цувати, перема́цати
Переѣдать, переѣсть — 1) перегриза́ти, перегри́зти; 2) переїда́ти, переї́сти; 3) поїда́ти, поїсти, поз'їда́ти
Переѣздить — вйі́здити, об'їзди́ти
Переѣздъ — 1) переї́зд, пере́їздка, (на другу кватирю) — пере́бірка; 2) пере́їздка
Переѣзжать, переѣхать — 1) переїзди́ти, переї́хати, попереїзди́ти; 2) перево́зитись, перебира́тись, перевезти́сь, перебра́тися
Переэкзаменовка — переі́спит, пере́вірка, перетри́мка
Переэкзаменовывать — переіспи́тувати, переекзамено́вувати
Перила — пору́чча, по́ручні, би́льця
Перильный — поруччо́вий, поручне́вий, баля́сний
Перина — пери́на, (здр.) — пери́нка, пери́нонька
Перистый — пір'єва́тий
Периться — в палки́, в колодочки́ вбива́тися
Періодъ, періодическій — періо́д, періоди́чний
Перка — наконе́шник (у свердла)
Перкаль, перкалевый — перка́ль, перкале́вий
Перламуть, перламутръ — перлому́т
Перловый — перло́вий
Перль, перлы — пе́рло, (одно зерно) — перлина, (мн.) — пе́рли, (ласк.) — пе́рлоньки
Пернатый — перна́тий, пери́стий. — **Пернатыя** — пта́ство
Перо, (мн.) **перья** — 1) перо́ (у птиць, у риб), (одно) — пери́на, пір'ї́на, (здр.) — пе(і)рце́, (мн.) — пі́р'я, (здр.) — пі́р'ячко, (у молодих птиць) — палки́, палочки́, колодочки́. — **Плавательныя перья** — плавці́; 2) ло́пать, пелю́стка, д. **Весло** і **Лопасть**
Перовникъ — д. **Пеналъ**
Перовой — крилови́й (що вживається в крилах вітряка, напр., дошки)
Перпендикулярный, но — сторчови́й, простопа́дний, но, стрімки́й, сторч, на́сторч, стрі́мко
Перочинный ножикъ — цизо́рик, но́жик
Перпендикуляръ — простопа́д, сторча́к
Перси — пе́рса
Персикъ, рос. Persica vulgaris Dc. — брусквина́
Перстень, перстенекъ — пе́рстень, пе́рстінь, (здр.) — персте́ник, пе́рстник, каблу́чка
Перстневой — перстне́вий, перстньо́вий
Персть — земля́, пил, по́рох
Перунъ — бли́скавка; громова́ стріла́, перу́н
Перхать, перхнуть — пи́рхати, пирхну́ти
Перхота — пи́рхання
Перхоть — лупа́, порплі́, (у дітей) — ті́мени́ця
Перцовка — перці́вка, перчакі́вка
Перчатка — рукави́чка
Перчаточникъ, ца — рукави́ч(ш)ник, ця
Перчаточный — рукави́шний
Першить — дра́ти в го́рлі, де́рти в го́рлі
Перяной — пір'яни́й
Песикъ — 1) пе́сик, цу́цик, цуценя́, щеня́; 2) пейс, пе́йсик
Песій — соба́чий, пе́ський. — **Песья трава,** рос. Dactylis glomerata L. — мітли́ця, вівсю́к, рос. Solanum Dulcamara L. — д. **Паслень.** — **П. языкъ,** рос. Cynoglossum officinale L. — жи́вокіст, чорноко́рінь, ку́ряча сліпота́, соба́чка, соба́чий корінь, воло́вий язи́к
Песковатый — піскува́тий
Песокъ — пісо́к, (одно зерно піску) — пісчи́на, (глибокий) — пісчуга́
Песочница — пісо́ч(ш)ниця
Песочный — пісо́ч(ш)ний, піскови́й
Пестикъ — 1) товка́чик, макого́ник; 2) Pistillum — ма́точка, ма́точник; 3) рос. Polygonum bistoria L. — ле́вурда, ра́кові шийки́, рачки́, дику́ша
Пестовой — товкаче́вий, макого́нний
Пестредина, пестредь — пі́стря, тяжи́на
Пестрединный — пістрьо́вий, тяжи́новий
Пестренькій — рябе́нький
Пестрить — рябі́ти. — **Пестрить въ глазахъ** — рябі́є, рябі́ть в оча́х
Пестрота — ряби́зна, ряботи́ння
Пеструха — рябу́ха
Пеструшка — 1) риба Salmo fario — пестру́ха, пестру́шка; 2) ми́ша, Mus lemmus
Пестрый — ряби́й, сорока́тий, строка́тий, (про птиць) — зозуля́стий, різнопе́рий
Пестрѣть — рябі́ти
Песть, (здр.) **пестикъ** (щоб товкти) — товка́ч, (здр.) — товка́чик, товка́чка, товка́чечка, ступи́р, (щоб ростирати) — макогі́н, м'я́ло, (ростирати сало в ковганці) — ко́вганок
Песчаникь — піскове́ць
Песчаный — піскови́й
Песчанистый — піскува́тий
Песчина — пісчи́на
Песъ — пес, соба́ка
Петлица — петли́ця
Петля — 1) петля́, (здр.) — пете́лька, (в сорочці) — за́стіжка, (особлива, щоб зав'язувати) — за́шмор.; 2) заві́са; 3) ба́бка (метал́ева в одежі); 4) о́чко, ві́чко (в плетінні)
Петровки, Петровъ постъ — петрі́вка, (те що в петрівку) — петрі́вочний, петрівча́ний
Петровъ-день — с(ь)вя́то с(ь)в. Ап. Петра́ і Павла́. — **Это было до Петрова дня, послѣ П. д.** — се було́ до Пе́тра, пі́сля Пе́тра. — **На Петровъ день** — на Пе́тра. — **Петровъ крестъ, цвѣть,** рос. Lathraea Squamaria L. — пе́трів хрест, ма́слянки, шпара́говий ряст. — **Петровъ батогъ, батожекъ,** рос. Cicho-

rium Intybus L. — петрі́в баті́г, петро́ві батоги́

Петролеумъ — гас, петроле́ум

Петрушечный — петру́шковий

Петрушка, рос. Petroselinum sativum Hoffm. — петру́шка. — **П. собачья,** рос. Aethus Cynapium L. — коко́риш

Печалить — жури́ти, смути́ти, засму́чувати, ту́ги завдава́ти

Печалиться — жури́тися, сумува́ти, смути́тися, смуткува́ти, тужи́ти, скорбува́ти, в ту́гу, в журбу́ вдава́тися, (за ким) — побива́тися

Печаловаться — 1) д. **Печалиться;** 2) бі́дкатися, бідкува́ти; 3) пе(і)клува́тися, побива́тися

Печаливый — пе(і)клува́тий

Печаль — журба́, журбо́та, ту́га, сум, сму́ток, сумо́та́, печа́ль, жаль, жальо́к, жа́лощі, журі́ння, скру́ха, скорбо́та, гризо́та, ф(п)расу́нок, поту́га

Печальный, ко — журни́й, но, журли́вий, во, сумни́й, но, смутни́й, но, сумли́вий, во, тужни́й, но, тужли́вий, во, засму́чений, скорбо́тний, но, жа́лісний, но, жалісли́вий, во, (здр.) — смутне́нький, смутне́сенький

Печатаніе — друкува́ння

Печатать — 1) печа́тати, запеча́тувати; 2) друкува́ти, печа́тати

Печатникъ — друка́рь, печа́тник

Печатный — 1) печа́тний, штемпо́ваний; 2) друко́ваний

Печатня — друка́рня, печа́тня

Печаточникъ — печатка́рь

Печаточный — печа́тковий

Печать — 1) печа́ть, (часті́ше) — печа́тка; 2) друк, друкува́ння. — **Отдать въ печать** — відда́ти до дру́ку; 3) письме́нство; 4) друк, письмо́. — **Мелкая печать** — дрі́бний друк

Печать соломонова, печатки, рос. Convallaria Polygonatum L. — куп, ку́пзілля, ку́пина, чемери́ця, ра́кові ши́йки́, натя́гач, одха́сник

Печеніе — печі́ння, пе́чення

Печеночникъ, рос. Agrimonia Eupatorium L. — пари́ло, парни́к, глади́шник, кожу́шка, кожу́шечки, ли́пник, реп'яшки́, печі́нник

Печеночный — печі́нковий

Печеный — пече́ний

Печень — печі́нка

Печенье — 1) печі́ння, пе́чення, пе́чиво; 2) пече́не, пе́чиво, (солодке) — пу́ндики

Печерица, гр. Agaricus campestris L. — печери́ця

Печея — пе́карка, печі́льниця, перепе(і)ча́йка

Печникъ — пічни́к, му́ляр

Печной — пічни́й, печови́й, гру́бний

Печура — пічу́рка, закапе́лок

Печь — піч, (здр.) — пі́чка. — Частини печі: (під нею пусте місце на хліб) — ме́четь, ме́чет, (на дрова) — підпі́чок, підпі́чча, штанда́ри, (для курей) — ку́ча, (передня частина, де ставлять горшки) — при́пічок, (середина печі) — че́люсти, (спід) — че́рінь, чі́рінь, пе́чище, (частина печі над челюстями) — ко́мін, (місце за пічкою коло полу) — за́пічок, закапе́лок. — **Банная печь** — ка́м'янка. — **Гончарная п.** — го́рен. — **Известковая п.** — вапня́рка, вапе́льня, го́рн. — **Кирпиче-обжигательная п.** — го́рен, па́лянка, гарто́вня. — **Комнатная, огрѣвательная печь** — гру́ба, гру́бка. — **Кухонная п.** — вари́ста, кухе́нна піч. — **Лѣтняя п.** (в сінях або на дворі) — каби́ця. — **Плавиленная п.** (напр., на гутах) — гу́та. — **Угольная п.** — (в)угля́рня. — (Пічка, в котрій роспарюються обіддя) — варова́ па́рня, (де роспарюються полозки) — сухопа́рня, (в ній) — бга́льня, (на котрій гнуться полозки). — **Мазать печь** — ма́зати піч (зверху), хутрува́ти (в середині). — **Онъ изъ семи печей хлѣбы ѣдалъ** — був у бува́льцях

Печь, ся — 1) пекти́, (що з борошна в маслі) — сма́жити, пря́жити; 2) шква́рити, ся; 3) пе(і)клува́тися, турбува́тися, упада́ти (коло кого) і д. **Заботиться**

Пешня — пішня́

Пещера — пече́ра, пече́ря

Пещерный — пече́рний

Пивниця — пи́вни́ця

Пивной — пи́вний

Пиво, пивцо — пи́во, пивце́

Пивовареніе — пи́вни́цтво, брова́рство

Пивоваренный, пивоварный — брова́рський, брова́рний. — **П. заводъ** — бро́вар, бро́варь, брова́рня, пивова́рня, пивоpо́бниця

Пивоваръ — брова́рник, пивова́р

Пигалица, пт. Fringa vanellus — ча́йка

Пигалицынъ — ча́йчин

Пигва, пигвовое дерево, рос. Cydonia vulgaris Pers. — гду́ля, квіт, квітове́ де́рево, ґду́ля

Пигмей — куца́н, куца́к, (в жарт) — курду́пель

Пигусъ — бі́гос, бі́гус

Пижма, рос. Tanacetum vulgare L. — пи́жмо, навро́тич, при́воротень, на́воротень, корова́й

Пика — спис (на ра́тищі). — Д. ще **Копьё**

Пикать, пикнуть — пі́кати, піпі́кати, пища́ти, пи́снути. — **Пикнуть не смѣетъ** — не с(ь)міє пи́снути

Пикетъ — 1) беке́т, ча́та; 2) пі́ке́т (гра в карти)

Пики — ви́ни, вино́, (одна карта з сії масти) — винівка

Пикникъ — гу́лянка (в складку, за го́родом)

Пиковка — вині́вка

Пиковый — вино́вий

Пила — пи́лка, (з одною ручкою) — ножі́вка

Пиленіе — пиля́ння, пи́лянка

Пилигримъ — прочáнин, (мн.) — проча́не

Пиликало, пиликальщикъ — циги́кало

Пиликать — циги́кати (на скрипці); 2) піпі́кати (про пташечку)

Пилильщикъ — пиля́р, (що випилює дошки) — терти́ч(ш)ник, трач
Пилить — пиля́ти
Пильный — пило́вий. — **Пильный заводъ** — пи́льня. — **П. мельница** — та(е)рта́к, та(е)ртачо́к (водяний). — **П. трава,** рос. Serratula tinctoria L. — страхоnоло́х, будячо́к, я́ловень
Пильщикъ — д. **Пилильщикъ**
Пилюкъ — ка́ня
Пилюля — пилю́ля, горо́шинка апте́чна. — **Проглотить пилюлю** — мо́вчки проковтну́ти, мо́вчки сте́рпіти
Пимы — чо́боти (з оленячої шкури)
Пинать, пнуть — пха́ти, пхну́ти, шту́рхати, штурхну́ти (ногою), копну́ти ного́ю
Пинокъ — стуса́н, штурхане́ць
Пипка — лю́лька, лю́лечка
Пирамидный — пирамі́довий
Пиратъ — д. **Корсаръ**
Пирный — бенке́тний, бенкето́вий
Пированіе — бенкетува́ння
Пировать — бенкетува́ти, балюва́ти. — **Пирующій** — бенкето́вець
Пирогъ — пирі́г, (здр.) — пиріжо́к, пиріже́чок, (мн.) — пироги́, пиріжки́, пиріже́чки, (великі) — пирожа́чча, (гречаний з сиром) — ле́жень, (з горохом) — горохов'я́ник, (з калиною) — калі́няник, (з кропом і цибулею) — книш, (кукурузяний з сиром) — манту́ла, (без начинки) — сту́лень
Пирожное — соло́дке пе́чиво, ла́сощ, напр.: пу́ндик, марципа́н, вергу́н, вергуне́ць, вергу́нчик
Пирожний — пирого́вий
Пиронъ (богемський гранат) — кру́хлик
Пирушка — гу́лянка, погуля́нка, погуля́ння, (вечірня для молодіжі) — вечерни́ці, (після хрестин) — похре́стини, (після миру) — перепро́сини, (прощальна) — відклі́нне
Пируэтъ — викрута́с
Пиршественный — д. **Пирный**
Пиръ — бенке́т, баль, у́чта
Писаніе — 1) писа́ння; 2) письмо́
Писаный — 1) пи́саний; 2) розмальо́ваний
Писаришка — писарчу́к, писари́на
Писарская — писа́рня і д. **Канцелярія**
Писарскій — писа́рський. — **П. должность** — писа́рство
Писарша — пи́сарка, писари́ха
Писарь — пи́сарь, пи́сар, (син його) — писаре́нко, (дочка) — писарі́вна, (аби який або молодий помішник) — писарчу́к, писарча́, (мн.) — писарчуки́, писарча́та. — **Писаремъ быть** — писарюва́ти
Писатель, ница — письме́нник, ця, (аби який) — письма́к, писа́ка. — **Писатель иконъ** — маля́р, (аби який) — богома́з
Писать, ся — 1) писа́ти, ся, (погано) — маґлюва́ти, дря́пати, шкря́бати; 2) малюва́ти, ся
Писецъ — перепи́сувач, писарчу́к
Пискарь, риба Cyprinus gobio — писка́рь, пічку́р, пічкуре́ць
Пискать, пискнуть — пища́ти, пи́скнути
Пискотня — писк, пискотня́
Пискулька — пи́щик
Пискунъ, -нья — писку́н, -у́ха
Пистолетный — пісто́льний
Пистолетъ — пісто́ль
Писулька — пису́лька, ка́рточка, цеду́лка, цеду́лочка
Писцовый — писа́рський
Писчебумажный — папіро́вий. — **П. фабрика** — папі́рня
Писчій — писа́льний. — **Писчая бумага** — па́пір, папе́р, бома́га, писа́рський папір, папір до писа́ння
Письменный — 1) руко́писний, пи́саний; 2) писа́рський; 3) листо́вний, письмо́вний
Письмецо — листо́к, письме́чко і д. **Писулька**
Письмо — 1) письмо́, лист. — **Отвѣтное письмо** — о́д(від)пис, о́дписка, відві́сть, відповідь і д. **Отвѣтъ.** — **Открытое письмо** — одве́ртий, відкри́тий лист; 2) писа́ння, письмо́
Письмоводецъ, письмоводитель — письмово́д
Письмоносецъ — листоно́ша
Питаніе — годува́ння, харчува́ння, жи́влення
Питатель — корми́тель, годува́льник, пити́мий
Питательница — 1) корми́телька, годува́льниця, пити́ма; 2) ма́мка
Питательность — си́тність
Питательный — си́тний, живни́й, харчовни́й, (про пашу) — пашни́й
Питать, ся — годува́ти, харчува́ти, живи́ти, ся. — **Питать довѣріе** — ма́ти віру (до кого), ня́ти віри, дійма́ти віри (кому). — **П. надежду** — ма́ти, живи́ти, голу́бити наді́ю. — **П. ненависть** — ма́ти не́нависть, нена́видіти. — **Питаться надеждою** — сподіва́тися, поклада́ти наді́ю
Питейный — 1) питни́й; 2) трунко́вий. — **Питейный домъ** — шино́к, шинк
Питомецъ, питомица — вихова́нець, годо́ванець, нка
Питомникъ — шкі́лка, саді́бня, розса́дник
Питухъ — пите́ць, питу́н
Пить — пи́ти, (здр.) — пи́точки, пи́тоньки, (багато з жадобою) — ду́длити, жлу́ктити, лига́ти, черка́ти, цму́лити, хлиста́ти, (ковтками) — ковта́ти, ґо́льґати, (чарками багато і часто) — чаркува́ти, (просто з великої посудини) — на́хильці, на́хильцем, на́хилки пи́ти. — **Пить круговую** — кружа́ти, кругля́ти, кружля́ти. — **Пить горькую чашу** — біду́вати. — **Пить горькую, пить мёртвую чашу** — без про́сипу пи́ти. — **Пить къ кому либо** — пи́ти до ко́го припива́ти
Питьё — пиття́, питво́, на́пій, (за-для худоби) — пі́йло. — **Волшебное питье** — да́ння. — **Годный для питья** — питни́й, го́жий
Питьевой — питни́й. — (Питний мед)
Пиханіе — пха́ння
Пихать, пихнуть — пха́ти, шту́рхати, труча́ти, пхну́ти, штурхну́ти, ти́снути

Пихта, рос. Pinus abies sibirica — свирка, свиркове дерево, шмерка
Пичкать — пхати, напихати
Пишка, пт. Motacilla — трясогузка, трясихвостка
Пища — їжа, їда, харч, харчі, страва, потрава і д. **Кушанье. — Пища холодная, не варёная** — сирова харч
Пищаль — 1) самопал, пищаль; 2) сопілка, дудка, дудочка; пищик; 3) писак (у колісників для обточування ступиць)
Пищальникъ, ця, рос. Sambucus racemosa L. — червона бузина
Пищать — пищати, пискотіти, (дуже тоненько) — пікати, піпікати
Пищевареніе — харчоваріння, травіння, травлення
Пищеварительный — харчоваристий, харчоварний
Пищуха, (зьв.) Lepus alpinus, Pall. — заєць гірський; пт. Certhia familiaris — коваль
Піано, піанисcимо (муз.) — тихо, дуже тихо
Піонъ, рос. Paeonia officinalis Retz. — пивонія
Піявица, піявка, Hirudo medicinalis — п'явка
Плаваніе — плавання, пливання, плавба
Плаватель — плавець
Плавательный — пливний
Плавать — плавати, пливати, (витягуючи руки поверх води) — сажнями плавати
Плавень — плавень, плав
Плавильный заводъ — топленина, гамарня. — **П. искусство** — топлярство, гамарство
Плавильный — топлярський
Плавильня — топільня, гамарня
Плавильщикъ — топільник, гамарник
Плавить — 1) гнати, сплавляти; 2) топити, ростопляти
Плавка — 1) сплав (водою); 2) топлення
Плавкій — ростопистий
Плавность — ростопистість
Плавный, но — рівний, но, легкий, ко, плавний, но, плавкий, плавко
Плавность — плавність
Плакальщикъ, ца — плакун, плачка, плачниця
Плаканіе — плакання, плач
Плакать — плакати, (сильно) — ридати, (хлипаючи) — хлипати, (голосячи) — голосити, (з ревом) — ревіти, (грубо) — ру(ю)мати, ру(ю)мсати, (тихенько) — пхикати, слинити, киснути
Плакаться — жалкуватися, бідкатися, нарікати (на кого)
Плакса — плакса, плаксій, плаксуха, плаксійка, рюма, рюмса, рева, нюня
Плаксивый — плаксивий, плачливий, ревливий, ну(ю)нявий і д. **Плакса**
Плакунъ, рос. Lythrum salicaria L. — залізняк чорний, залізняк червоний, твердяк, польові васильки, верба трава, підберёжник, плакун; Epilobium angustifolium l. — дикий льон, льонок
Плакуша — д. **Кликуша**
Пламенистый — полум'янистий, поломінистий
Пламенный, но — 1) полум'яний, поломінний; 2) палкий, пальоний
Пламень, пламя — полум'я, поломінь, (синє) — жеврій
Пламенѣть — палати, палахтіти, палахкотіти
Планета — планета, планида
Планетный — планетний, планидний
Планировать — 1) рівняти, вирівнювати; 2) розбивати по плану, планувати
Планка — планиця
Плановой — плановий
Плантація — плантація. — **Бакчевая п.** — баштан і д. **Бакча.** — **Свекловичная п.** — буряшник, бурякова плантація. — **Табачная п.** — тютюнище, тютюнова плантація
Планъ — план
Пластать — платати, карбувати
Пластина — плитка, пластина, (в колодязі) — зрубина, цямрина, (в мості) — мостина, мостниця
Пластовой — скибчатий
Пластъ — скиба, шар, верства
Пластырь — пластирь, плястир
Плата — 1) платіж, оплата, виплата, росплатка; 2) плата, заплата, платня, (за дзвін по небіщику) — подзвіння, (за нахідку) — перейма, (за колодку на масниці) — поколодне, (з нового члена якого товариства) — вступне, вписове, (дальше) — вкладка і д. **Взносъ,** (за мливо хліба зерном) — мірчук, промел, (за кватирю) — комірне, (за землю грошима) — рата, чинш, (снопами) — скіпщина, (зерном як сіють) — присів, присівок, (жінці після родин, як виходить вперше) — виводне, (за випас худоби) — рогове, (за переїзд через міст) — мостове. — **За плату** — платно. — **Плата впередъ** — з гори
Платёжный — платіжний
Платёжъ — платіж, оплата
Плательщикъ, ца — платник, ця
Платить, заплатить — 1) платити, заплатити, (довг) — вертати, віддавати, вернути, віддати (позичку); 2) від(од)дячувати, від(од)дячити
Платить, заплатить — латати, залатати
Платокъ, платочекъ — хустка, хустина, хустинка, хусточка
Платочный — хустковий, хустяний
Платье — одежа, одіж, одежина, убір, убрання, плаття, (літнє) — літник, (сукняне) — сукня
Платьецо — платтячко, сукенка, вбранячко
Платяное — д. **Менструація**
Платяной — одіжний, до одежі
Плаунъ, рос. Lycopodium clavatum — дереза
Плаха — колода, колодка, плаха, (на котрій рубають дрова) — дрівітня, дровітня
Плацъ — пляц, майдан
Плачевный, но — 1) плачний, но, бідолашний, жалібний, но; 2) журний, смут-

ни́й, но, тужли́вий, во
Плаченіе — лата́ння, зала́тування
Плаченый — ла́таний, пола́таний
Плачливый — д. **Плаксивый**
Плачъ — плач, (голосний) — голосі́ння, (сильний) — рида́ння, (надто голосний) — ле́мент, (довгий) — ру́(ю)мсання
Плашкетъ — ба́рка
Плашмя — пла́том, ле́жма, лежмо́м, лі́гма, ле́жміть, ле́зьма
Плащаница — плащани́ця
Плащъ — плащ, кере́я, (гуцульський) — сарда́к, д. **Епанча**
Плева — 1) плі́ва́, плі́вка; 2) поло́ва, д. **Мякина**
Плевака — плюва́ка, плюва́чка
Плевальникъ, ца — плюва́льник, ця
Плеваніе — плюва́ння
Плевать, ся, плюнуть, ся — плюва́ти, плю́нути, ся
Плевелъ, плевелы — 1) рос. Lolium L. — мітли́ця; 2) бур'ян
Плевельный — бур'яно́вий
Плевокъ — плюво́к, харкоти́ння
Плёвый — мізе́рний, нікче́мний
Пленитый — сім'янистий, д. **Плодовитый**
Племя — 1) пле́м'я, плі́м'я, племе́но́, наро́д; 2) рід, покоління, плід, нащадок, наща́дки, (лайливо) — ко́дло
Племянникъ — небіж, племе́(і)нник, (по братові) — брата́нич, (по сестрі) — се́стрич, сестри́нець
Племянница — небо́га, (здр.) — небі́жка, племе́(і)нниця, (по братові) — брата́ничка, (по сестрі) — сестри́ниця
Племянниковъ — небо́жів, -ева, -еве
Племянничій — небо́гів, небо́жів
Племенной — племінний. — **Племенной быкъ** — бугай. — **П. жеребецъ, боровъ** — ста́дник
Плена — 1) ска́за, щерби́нка (напр., на марморі, на металю); 2) плі́ва́, (здр.) — плівка, (на молоці) — шку́рка
Пленистый — щербинува́тий
Плесканіе — плю́скання, плюск, хлю́пання
Плескать, ся, плеснуть, ся — 1) плю́скатися, плюскотіти, хлю́патися, хлюпотіти, хлюпостіти, хлюпоска́ти, ся, плюсну́ти, хлюпну́ти, ся
Плеска, Metatorsus — пле́сно, плесно́, пліс-ня́ (передня частина ступні)
Плести, плесть, сплесть, ся — 1) плести́, сплести́, ся; 2) плести́ся, ви́тися, обвива́ти, обповива́ти, обпови́ти; 3) плеска́ти
Плестися — пле́нтатися, волокти́ся, тягти́ся, чвала́ти, теле́патися, ті́патися, плуга́нитися, плужи́тися
Плесь — хлюп, плюсь
Плетельщикъ, ца — плеті́й, ка, (кошиків) — кошика́рь
Плетеніе — плеті́ння, (весільного вінка) — вінкопле́тини
Плетеница, плетёнка — плетени́ця, ко́шик, кошівка і д. **Корзина**
Плетёный — пле́тений
Плетень — плетінь, пліт, тин, тино́к, ліса́, ліска, (покриття на йому) — острі́шок, острі́шина, (накидане гноєм) — зага́та, (поперечний) — перети́нок, (місце де перелазять) — перела́з, (місце коло тину) — перетінок, (у воді для лову риби) — їз, їзо́к. — **Ставить плетень** — тини́ти
Плетешекъ — 1) па́смо, ста́лька; 2) шнур, шнуро́к
Плетея — плеті́йка
Плетнёвый — пло́тяний
Плеть, плётка — 1) (з прядива) — пліть, плетінка, батіг, батіжо́к, пу́га, (з ремі-ню) — карба́ч, малаха́й, канчу́к, (товста і коротка) — нага́й, нага́йка, (з трьома кінцями) — тройча́тка. — **Плетью обуха не перешибёшь** — голово́ю му́ра не проб'єш; 2) гу́дина, огу́дина, огу́диння (напр., в огірків, кавунів і динь)
Плечевой — пле́чний. — **Плечевая кость** — цівка
Плечистый — плечи́стий, плеча́стий, плечни́стий
Плечо, (здр.) плечико, (поб). плечище — 1) плече́, (здр.) — плеченя́, -тко, (мн.) — пле́ченьки, плечи́ці, раме́но, ра́мо. — **Плечо съ плечомъ** — по́пліч, о́пліч, пліч-о-пліч. — **Черезъ плечо** — по́зпліч; 2) лопа́тка
Плеяды (сузір'я) — волосожа́р, кво́чка, кво́чка з курча́тами
Плинтусъ — пли́нтус, ли́штва
Плита — 1) плитня́к (камінь); 2) пли́та, пли́тка, та́фля
Плитный — плитови́й, плитни́й, плитняко́вий
Пловучій — пливу́чий. — **П. мостъ** — живи́й, наплавни́й міст
Плодить, ся — плоди́ти, розво́дити, води́ти, ся
Плодовитость — плі́дність, плодю́чість, родю́чість
Плодовитый, то, плодоносный (про рослину і тварь) — плідни́й, но, (про тварь) — сімени́стий, плодю́чий, плодли́вий, плідли́вий, (про дерево) — родю́че, (про землю, країну) — родю́ча, хлібо́ро́бна, хлі́бна, хлібода́йна, врожа́йна, урожа́йна, ту́чна, (про кішку, вівцю) — котю́ча, (про свиню) — поро́слива
Плодовый — плодови́й, овоче́вий, овоще́вий
Плодоизгнаніе — ви́плив (випливи робити)
Плодоперемѣнный — плодозмі́нний
Плодородіе — урожа́йність, родю́чість і д. **Плодовитость**
Плодородный — урожа́йний і т. д., д. **Плодовитый** (про землю)
Плодъ — плід, о́воч, о́вощ, (зоставлений на насіння) — насінник, (садовий) — садови́на, (городній) — горо́дина, огоро́дина, (зірваний) — рвани́ця, рвани́чка; добу́ток
Плоить — фалдува́ти
Пломбировать — пломбува́ти
Плоскій — рівний, пло́ский, плаский
Плосковатый — плеска́тий, плескува́тий
Плоскогубцы — обце́ньки, щи́пці
Плоскогорье — узгі́р'я

Плоскость — 1) пло́ща, площи́на; площовина́; 2) д. **Пошлость**
Плостить — плю́щити, росплю́щувати
Плотва, риба Cyprinus idus — плітка, пліточка, (особливої породи) — красно́пірка
Плотина, плотинка — гре́бля, гребе́лька, зага́та, га́тка
Плотить, сплотить — з'єднувати, злуча́ти, з'єдни́ти, злучи́ти; збива́ти, прига́няти
Плотица, плотичка — д. **Плотва**
Плотникъ — те́сля, те́сляр, те́сник, (здр.) — те́слик, тесе́льчик, соки́рник, (що обробляє балки) — баля́р
Плотничать — теслюва́ти, майструва́ти, теслярува́ти
Плотничій, плотнический — те́сельський, теслярський
Плотничество — теслярство
Плотничный — те́сельський
Плотность — щільність, суцільність; дебе́лість, опа́систість, тілистість
Плотный, но — щільний, но, суцільний, но, дебе́лий, ло, (про чоловіка) — опа́систий, гладки́й, тілистий
Плотнѣть — міцніти, міцнішати, щільнішати, (про чоловіка) — дебеліти, гла́дшати
Плотоугодіе — по́хіть
Плотоугодливый — похітли́вий
Плотоядецъ — м'ясоїд, м'ясоже́рець
Плотоядный — м'ясоїдний, м'ясоже́рний
Плотскій — тіле́сний
Плотъ — 1) пліт, (мн.) — плоти́, (невеликий з 3—5 дубків) — то́рок; 2) (для прання) — кла́дка
Плоть — 1) тіло. — **Крайняя плоть** — залу́па, кра́йня плоть; 2) плоть
Плохо — пога́но, зле, ке́псько, нега́рно, не до́бре, не гара́зд, не до ладу́, не до діла
Плоховатый, то — погане́нький, ко, аби́який, благе́нький, лихе́нький, невірненький
Плоховець, рос. Daphne mezereum L. — д. **Волчій**
Плохой — пога́ний, ке́пський, ми́ршавий, мізе́рний, аби́-який, незна́ть який. — **Плохо дѣло** — ке́пська спра́ва; не пере́ливки
Плошать — 1) гіршати, поганіти, поганішати; 2) неглядіти, недба́ти, хибити. — **Не плошай** — бережи́сь. — **На Бога надѣйся (уповай), а самъ не плошай** — на Бо́га покладайся, а сам роби́ти не цура́йся
Плоше — гірше, поганіше
Плошечный — каганце́вий
Площина́ — просто́та, проста́к, плоху́та
Плошка — кагане́ць, кагано́к
Площадка — 1) д. **Площадь** (здр.); 2) поміст
Площадной — 1) майда́нний, пляцови́й; 2) База́рний, неподо́бний
Площадь — майда́н, (здр.) — майда́нчик, пляц, пло́ща. — **Торговая площадь** — торго́виця, торг, (здр.) — торжо́к, (де важниця) — ва́жня
Площица — мандаво́шка
Плуговой — плугови́й
Плугодержка, рос. Ononis spinosa L. — во́вча, бича́ча трава́, вовчу́г, яглиця, ягиль
Плугъ — плуг, плужо́к, (що робить велику борозну) — борозни́стий. — (Плуг складається з двох частин): 1) плуг; 2) колішня, колісня (або) теліжка. (Части́ни плу́га): 1) г р а д і л ь (основа або ричаг плуга), (в йому) ко́чит, ко́чик, кучу́к (се кілок, за котрий чіпляють) — тяж, гужа́, (себто) ре́мінь або ланцю́г, (що зв'язує плуг з колішне́ю) і па́склин (клин в граділі, що держить чересло); 2) ч е р е с л о́ (що ріже землю), (а в йому) — заборозе́ники (кілочки, що регулюють чересло); 3) с т о́ в б а́ (з'єднує граділь з чепигою); 4) ж а́ б к а (щоб піднімать або опускать граділь); 5) п о л и́ ц я, п о л и́ ч к а (що одвертає скиби землі); 6) л е м і ш (підрізує скибу), (кінець його) — перо́; 7) ч е п і г а, чепи́га (дві ручки плугові, щоб повертати плуг) — робо́ча (де треба одрізувати скибу) і ялова (або) гуля́ча (що йде по борозні); 8) х в о с т о в и к и́ (їх два, кожний нарізно зоветься) — за́хвісток (вони з'язують чепігу з лемішем, дають можливість брать глибшу або мільшу борозну). — Части́ни колішні: 1) в і с ь (кінці її) — рукави́, (середина) — плече́, (на ній залізні штабки зверху) — сто́си, (знизу) — підісок, (на кінці рукавів) — за́гвіздок (або) заколе́сник (кілочок); 2) к о́ л е с о (одно ціле, а друге без обода) — бaране́ць, (в йому) ступи́ця (або) коло́дка (або) ма́точина, (з) шпицями (і залізним обручем навкруги ступиці) — ри́хвою; 3) с о к и р н я́ (або) т у п і р н я́ (регулятор для постанови плуга на ширшу або вужчу скибу), (в ній кладеться) соки́ра; 4) к л ю ч (до котрого чіпляють війце, а в йому) — крючо́к (або) шлю́га (або) начо́ка (що за його чіпляють війце); 5) в і й ц е́ (дишель); (коли припрягають друге війце, то між ними приробляють) — скра́клі
Плужникъ — леміш
Плутать, ся — плу́тать, ся, блука́ти, блуди́ти, пле́нтатися
Плутишка — шалага́н, шалапу́т
Плутня, частіше мн. **плутни** — шахра́йство, шалапу́тня, шалапу́тнява, крутійство, крута́рство, ви́крутні, моше́нство
Плутоватый — шахраюва́тий
Плутовать — шахрува́ти, шахраюва́ти, махля́рити, махлюва́ти
Плутовской — шахра́йський
Плутъ — шахра́й, плутя́га, крутій
Плыть — плисти́, пли́нути, (на спині) — горі-че́рева, горіли́ць. — **П. внизъ по рѣкѣ**

— на низ плисти́, за водо́ю
Плѣнитель, ница — чарівни́к, ця, (ласк.) — чарівни́ченька
Плѣнительность — прина́дність
Плѣнительный, но — прина́дний, но, знадли́вий, во, зваб́ли́вий, во, чарівни́й, зала́сний
Плѣнникъ, ца — полоне́ник, полоня́нець, полоня́нин, полоня́нка, бра́нець, бра́нка́, нев(і)о́льник, ця, в'я́зень
Плѣннический — нево́(і)льницький
Плѣнный — поло́нний, полоне́ний; д. **Плѣнникъ.** — **Плѣнные** — полоня́не, бра́нці, нево́(і)льники, ясир
Плѣнъ — поло́н, нево́ля, бра́н
Плѣнять, плѣнить — 1) полони́ти, заполони́ти, в нево́лю, у бра́н забра́ти, взя́ти; 2) чарува́ти, на́дити, ва́бити, учарува́ти, причарува́ти, прина́дити, прива́бити
Плѣсень — ц(ь)віль, (на кружках у діжках) — плі́снявка
Плѣсневѣлый — ц(ь)вілий, плі́снявий
Плѣсневѣть — пліснявіти, ц(ь)вісти́, зац(ь)віта́ти, ц(ь)віллю, мо́хом бра́тись, обростати
Плѣсна — плі́снявка (на язику)
Плѣшакъ, плѣшивец — плішивець, голомо́зько, голомши́вець, шолуди́вець, лиса́к
Плѣшивый — пліши́вий, голомо́зий, голомши́вий, шолуди́вий, ли́сий, (про вівцю) — штимува́та. — **Плѣшивая голова** — ги́ря
Плѣшивѣть — ли́сіти, шолуди́віти
Плѣшина, плѣшъ — ли́сина, пліш, голомо́зина, шо́луді
Плюгавецъ — плюга́вець, ми́ршавець, пога́нець
Плюгавый — плюга́вий, ми́ршавий, пога́ний
Плюсникъ, рос. Sticta pulmonacea Ach. — дубо́ва ла́па
Плющъ, рос. Hedera Helix L. — плющ, прочита́н
Плюха — ля́пас, лящ
Плясать — танцюва́ти, (гопака) — гопцюва́ти
Пляска — тане́ць, та́нці
Плясунъ, плясунья — танцюри́стий, танцюри́ста, танцюри́стка, тане́чниця, танцю́ра
Плясовой — тане́шний, до та́нцю
Пневматическій — пневмати́чний. — **П. машина** — духова́ маши́на
Пнистый — пенякува́тий
По — по, до, з, за (на питання: по чому? по що, по кого? по кім, по чім?). — **Идти по полю, по лѣсу** — йти́ по́лем, лі́сом, га́єм. — **Сдѣлалъ по его совѣту** — зроби́в за його́ пора́дою, як він ра́див. — **По дѣлу** — за ділом. — **По ошибкѣ** — че́рез по́милку, у по́милку, помили́вшись. — **По этому дѣлу** — в сій спра́ві. — **Нѣмецъ по происхожденію** — ні́мець з ро́ду, ро́дом. — **По общему согласію** — за спі́льною зго́дою. — **По милости барской** — з ла́ски па́нської. — **По ненависти ко мнѣ** — з нена́висти до мене. — **По моєму мнѣнію** — на мою́ ду́мку — **По несогласію** — через незго́ду. — **Родня по женѣ** — ро́дич через жі́нку, по жі́нці. — **Скучать по женѣ** — за жі́нкою ну́дитись, скуча́ти. — **Вздыхать по ней** — зітха́ти за не́ю. — **Выстрѣлить по комъ** — стре́лити на ко́го
Поалѣть — почервоні́ти, зчервоні́ти
Поахать — по́охкати
Побабничать — побабува́ти, поба́бити
Побагровѣть — зчервоні́ти
Побаиваться — побо́юватись
Побалабонить — побазі́кати; подзвони́ти, потеле́нькати
Побалагурить — побала́кати, побазі́кати
Побаламутить — побаламу́тити, покаламу́тити
Побаливать — побо́лювати, болі́ти (часом, трохи), неду́гувати
Побаловать — 1) поба́луватися, попустува́ти, погра́тися; 2) поба́лувати, попе́стити, пома́зати (кого)
Побалтывать — 1) сколо́чувати, колоти́ти; 2) бала́кати, белькота́ти
Побанить — поба́нити, поми́ти
Побарабошить — покуйо́вдити, покудо́вчити
Побарахтаться — побо́рсатися, поборіка́тися
Побариться — запані́ти, попані́ти
Побарски — по па́нському, як пан
Побарствовать — попанува́ти
Побарышничать — побаришува́ти, погандлюва́ти
Побасенка — побре́хенька
Побаюкать — полю́ляти, полюлю́кати, поколиха́ти, поколиса́ти
Побаять — побала́кати
Побездѣльничать — побайдикува́ти, поледарюва́ти, прогуля́ти (де-яку годину)
Побезпокоить, ся — потурбува́ти, ся, поклопота́ти, ся
Поберегать, ся — берегти́, стерегти́, ся
Побережный — берегови́й, прибере́жний. — **П. житель** — бережа́нин
Побережье — прибере́жжа
Поберечь, ся — поберегти́, ся, постерегти́, ся, поглядіти, пошанува́ти, попильнува́ти
Побѣседовать — побала́кати, порозмовля́ти
Побивать, побить — побива́ти, поби́ти, попоби́ти, (хворостиною) — хльо́сту да́ти, почухра́ти, (палицею) — полома́чити, (посуду) — потовкти́, (хліб, траву) — потоло́чити, (трохи) — поколо́шкати
Побирать — забира́ти, забра́ти, взя́ти. — **Чортъ тебя побери** — неха́й тебе́ чорти́ ві́зьмуть
Побираться — старцюва́ти, проси́ти ми́лостиню, попі́д віко́нню ходи́ти
Побироха — проша́к і д. **Нищій**
Поблаговѣстить — подзвони́ти
Поблагодарить — подя́кувати
Поблагопріятствовать — погоди́ти, пощасти́ти, посприя́ти
Поблажать — потура́ти
Поблаженствовать — пораюва́ти
Поблаживать, поблажить — дурі́ти, пустува́ти, попустува́ти
Поблажка — потура́ння, по́пуск, попуска́ння

Поблевать — поблюва́ти
Поблеклый — зів'я́лий, збля́клий (напр., квітки), полиня́лий (напр., тканина), змарні́лий (чоловік)
Поблекнуть — збля́кнути, зів'я́нути, побля́кнути, полиня́ти, пони́діти, змарні́ти, помарні́ти
Поблестѣть — поблища́ти, побли́скати
Поблеять — побе́кати, поме́кати
Поблудить — 1) поблука́ти, поблуди́ти, потиня́тися; 2) побахурува́ти, поволочи́тися
Поблѣднѣлый — збі́длий, побілі́лий, пополотні́лий
Поблѣднѣть — збі́днути, зблідні́ти, побл́іднути, побіліти, пополотні́ти
Побогатырски — по лица́рському
Побогатѣть — забагаті́ти, побага́тшати, розбагаті́ти, розжи́тися, (про кількох) — порозжива́тися
Пободать — поколо́ти, побу́цати, побу́цькати
Ободриться — побадьори́тися, побасува́ти
Побожиться — забожи́тися, покля́стися, заприся́гти́
Побой — побі́й
Поболтать — 1) побовта́ти, поколоти́ти, сколоти́ти; 2) побала́кати, побазі́кати; 3) поколиха́ти, похита́ти, помаха́ти, подри́гати
Поболѣть — поболі́ти, послабува́ти, похворі́ти, похорува́ти
Поборать, побороть — 1) побо́рювати, поборо́ти, зборо́ти; 2) перемага́ти, змага́ти, верх, го́ру бра́ти, перемогти́, змогти́, поду́жати, здолі́ти, верх, го́ру взя́ти; 3) заступа́тися, обороня́ти, рятува́ти, заступи́тися, оборони́ти, порятува́ти
Побормотать — 1) побуркота́ти, потуркота́ти; 2) побурмота́ти, помурмота́ти, поми́мрити, похарама́ркати
Поборникъ, ца — засту́пник, ця, оборо́нець
Поборонять, побороновать — заволочи́ти, заскоро́дити
Поборъ, частіше мн. **поборы** — зди́рство
Побочный — побі́чний, бокови́й, сторо́нній
Побояться — побоя́тися, постерегти́ся
Пображивать — пле́нтатися і д. **Бродить**
Пображничать — погуля́ти
Побранивать, побранить, ся — ла́яти, ся, зла́яти, покарта́ти, пола́яти, ся
Побранка — ла́йка, сва́рка
Побрасывать — кида́ти, роскида́ти
Побратанецъ, побратимъ — побрати́м, на́званий брат
Побратски — побрате́рськи, брате́цьки
Побрезгать — погре́бати, погребува́ти, погидува́ти; погордува́ти
Побренчать — побрязча́ти, побри́нькати і т. д., д. **Брезжать**
Побрести, побресть — побрести́, потягти́, повіл́тися, почвала́ти, попле́нтатися, потелі́патися, пошкандиба́ти
Побрить, ся — пооголи́ти, ся, ви́голити, ся, оголи́ти, ся
Побродить — поблука́ти, пове́штатися і т. д., д. **Бродить**
Побросать — поки́дати
Побрызгать — побри́зкати, побризькати, поприскати, попо́рськати
Побрюзжать — побурча́ти, помурча́ти, побурмота́ти, побуркоті́ти
Побрякать — побря́зкати, побрязча́ти
Побрякушка — бря́зкало, бря́зкальце і д. **Бренчалка**
Побряцать — побрязча́ти
Побудительный — спонука́ючий, спонукли́вий
Побуждать, побудить — буди́ти, спону́кувати, спонука́ти
Побужденіе — пону́дка, по́від, спонука́ння. — **По собственному побужденію** — за по́водом вла́сної во́лі. — **Побужденіе самолюбія** — спонука́ння самолю́бства
Побуйствовать — побушува́ти, побуя́ти, пошарабу́рити, повойдува́ти
Побунтовать — побунтува́ти, ся
Побуравить — посве́рдлити, поверті́ти
Побурлачить — побурлакува́ти, пробурлакува́ти
Побурлить — побушува́ти, побурха́ти, поклекоті́ти
Побурчать — побурча́ти, побуркота́ти, побуркоті́ти, побурхоті́ти
Побучать — погуді́ти, погусти́
Побучить — позоли́ти, полу́жити
Побывать — побува́ти, одві́дати, наві́дати
Побыть — побу́ти, пробу́ти
Повыситься — 1) похму́ритися; 2) спина́тися, опина́тися, пруча́тися (де-кілька часу)
Побѣгать — побі́гати
Побѣгушки, у виразі: **на побѣгушкахъ** — у побіге́ньках, за попи́хача бу́ти
Побѣгъ — 1) уте́ча, тіка́ння, утіка́нка; 2) паси́нок, пасинки́, паси́ння, (відсіля — пасинкува́ти), па́рост, па́го́нець і т.д., д. **Отпрыскъ**
Побѣда — 1) побі́да, (стар.) — звитя́жство. — **Славная надъ врагомъ побѣда** — хвале́бне над во́рогом звитя́жство; 2) перемо́га
Побѣдитель, ница — побі́дник, ця, перемо́жець, (стар.) — звитя́жця
Побѣдный, побѣдоносный — побі́дний
Побѣжать — побі́гти, (швидко) — дремену́ти, чкурну́ти, махну́ти, дмухну́ти, шасну́ти, (тупаючи) — затупоті́ти
Побѣждать, побѣдить — побіжда́ти, побива́ти, (ст.) — звитяжа́ти, побіди́ти, поби́ти, звитя́жити, повоюва́ти, звоюва́ти, перемага́ти, змага́ти, перемогти́
Побѣжка — біг, ході́
Побѣливать — біли́ти, побіля́ти
Побѣлить — побіли́ти, ви́білити, (про кількох) — повибі́лювати
Побѣсить — подратува́ти, посе́рдити
Побѣситься — показитися, полютува́ти, помордува́тися, подурі́ти
Побѣсноваться — полюту́вати, побіси́тися
Повадка — 1) зви́чка, уна́да; 2) потура́ння, по́пуск і д. **Поблажка**
Повадливый, во, повадный, но — зви́чний, но, зви́клий, ло, уна́дний, но, уна́дливий, во

Поваживаться, повадиться — звика́ти, зви́кнути, уна́жуватися, уна́дитися, пона́дитися, зна́дитися, зана́дитися, респона́дитися
Поважничать — попиша́тися, повелича́тися, побундю́читися
Поваксить — поваксува́ти
Повалить, ся — 1) повали́ти, звали́ти, ся, покоти́тися; 2) суну́ти, посу́нути
Повалка, у виразі **«въ повалку»** — по́котом
Поваль — 1) д. **Моръ, Падёжъ;** 2) у виразі **убилъ на поваль** — на сме́рть заби́в
Повальный — поголо́вний. — **Повальная болѣзнь** — по́шесть, пові́тря і д. **Моръ**
Повараксать — поля́пати
Поварганить — побри́нькати, погра́ти на дри́мбі
Поваренный — куxе́нний
Поварёнокъ — кухарча́, ку́хтик
Поваривать — пова́рювати
Поварить — повари́ти
Повариха — кухова́рка, ку́харка
Поварничать — кухарюва́ти, кухова́рити
Поварня — пека́рня, ку́хня, пова́рня
Поварской — кухарський
Поварство — ку́харство, кухова́рство
Поваръ — ку́харь, кухова́р
Повахлять — поба́зграти, попарто́лити
Поващивать — пово́щувати, вощи́ти
Повввёртывать — повкру́чувати
Поведеніе — пово́дження, пово́діння, поведі́нка
Поведёрко — ві́драми, на відро́
Повелитель, ница — повели́тель, ка
Повеличать — повелича́ти, посла́вити
Повелѣвать, повелѣть — 1) веліти, нака́зувати, зага́дувати, звеліти, наказа́ти, загада́ти; 2) панува́ти, верхово́дити
Повелѣніе — велі́ння, нака́з, за́гад
Повергать, повергнуть, ся — ки́дати, ся, скида́ти, ся, па́дати, вали́ти, ся, ки́нути, ся, ски́нути, упа́сти, звали́ти, ся, повали́ти, ся, підгорну́ти
Повернуть, ся — поверну́ти, заверну́ти, ся
Повёрстный — від верстви́, верстови́й
Повёрстывать, поверстать, ся — рівня́ти, порівня́ти, зрівня́ти, ся
Повертень, рос. Tropaeolum L. — красо́ля, красу́лька
Повёртывать, повернуть, ся — верті́ти, поверта́ти, поверну́ти, оберну́ти, ся
Повертѣть, ся — поверті́ти, покрути́ти, ся
Поверхностно — зве́рху, по верха́х, позверхо́вно
Поверхностный — 1) поверхо́вий, позверхо́вний; 2) неглибо́кий, безосно́вний
Поверхность — по́верх, пове́рхня
Поверхъ — зве́рху, на ве́рсі, по ве́рсі
Повеселить, ся — повесели́ти, звесели́ти, ся
Повеселѣть — повеселі́ти, повеселі́шати
Повести, повесть — повести́, (силоміць) — попрова́дити, потягти́
Повечерѣть — повечері́ти, звечері́ти
Повздорить — посе́рдитися, посвари́тися
Повивальный — пови́вочний, ба́бницький. — **П. бабка** — бра́нка
Повивать, повить — 1) повива́ти, сповива́ти, спови́ти і д. **Пеленать;** 2) бабува́ти, ба́бити
Повивное — пови́вочне
Повивальщица — повиту́ха, сповиту́ха
Повидать, ся — поба́чити, ся, зоба́чити, ся
Повидимому — здається, мабу́ть, либо́нь, ви́дно, на о́ко
Повилика, повилица, рос. Cuscuta Tourn. — повіти́ця, привіти́ця; Convolvulus arvensis I. — бері́зка, пові́йка
Повилять — покрути́ти, поверті́ти, повиля́ти
Повинитися — призна́тися
Повинная — призна́ння. — **Принести повинную** — призна́тися
Повинность — пови́нність
Повинный — 1) винува́тий, ви́нний, ви́нен; 2) слухня́ний, покі́рний
Повиноваться — слу́хатися, кори́тися, покоря́тися, слу́хати
Повиновеніе — по́слух, послуха́ння, слухня́нство, послухня́нство, поко́ра
Повинитить — погвинтува́ти, пошрубува́ти
Повирать — 1) побрі́хувати; 2) підбрі́хувати, прибрі́хувати
Повируха — брех́ун, брех́уха, бреха́чка
Повисать, повиснуть — 1) повиса́ти, пови́снути, почепи́тись; 2) звиса́ти, зви́снути, позвиса́ти
Повислый — зви́слий
Повисѣть — пови́сіти
Повитуха — повиту́ха, сповиту́ха
Повить — пови́ти, поплести́, посука́ти
Повихать, повихнуть, ся — звиха́ти, вивиха́ти, звихну́ти, ви́вихнути, ся
Повихлять — почвала́ти, почеле́пати
Повладычествовать — попанува́ти, поволодарюва́ти
Поволодѣть — поволоді́ти
Повлачить, повлечь, ся — поволокти́, потягти́, ся
Поводить, повести — пово́дити, пове́сти́. — **Поводитъ, повело** — ко́рчить, ско́рчило (напр., тіло), па́чить, попачи́ло, спачи́ло, подуби́ло (напр., дошку)
Поводитися — пово́дитися, зна́тися (з ким). — **Съ кѣмъ поведешься, отъ того наберёшься** — з яки́м пристаєш, таки́м сам стаєш
Поводо́къ — д. **Поводъ 1** (здр.)
Пово́докъ — по́відь, по́вінь
Поводъ — 1) по́від; 2) при́від, по́від, причи́на. — **По какому поводу** — з яко́го по́воду, при́воду. — **Безъ всякаго повода** — без ніяко́ї причи́ни
Поводянѣть — поводні́ти, зводяні́ти
Повоевать — повоюва́ти, звоюва́ти
Повозить — повози́ти
Повозиться — пововту́зитися
Повозка — по́віз, пово́зка, (велика татарська) — гарба́, (на двох колесах) — біда́, бі́дка, (поганенька) — тарада́йка, торохті́лка, чортопха́йка
Повой — сповива́ння
Повойникъ, рос. Althaea officinalis L. — кала́чики, проскурня́к, ди́ка ро́жа
Поволакивать — потяга́ти. — **Поволакивать глазами** — пово́дити очи́ма
Поволока — за́шморг

Поволочить, ся — поволочи́ти, ся
Поволочка — ску́бка, та́ска
Поволочь, ся — поволокти́, потягти́, ся
Повольничать — посваво́лити
Повольный — пові́льний
Повопить — поголоси́ти, погаласува́ти, полементува́ти, порепетува́ти
Поворачивать, поворотить — пове́ртати, оберта́ти, наверта́ти, поверну́ти. — **Ну, поворачивайся!** — ну, мерщі́й!
Поворашивать, поворошить — воруши́ти, поворуши́ти
Поворковать — повуркоті́ти, побуркота́ти, потуркота́ти
Поворовать — покра́сти
Поворовски — зло́дійськи, по зло́дійському, як зло́дій
Поворовывать — кра́сти, окрада́ти (де-коли, помалу)
Поворотливый — 1) повороткий: 2) мото́рний, метки́й, поворо́тний, поворо́тниця
Поворотъ — поворо́т, зворо́т, поворо́тка, вороття́
Поворочать — поворо́чати
Поворчать — побурча́ти, помурча́ти
Повострить — погостри́ти
Повощить — повощи́ти
Поврать — побреха́ти
Повреждать, повредить, ся — шко́дити, псува́ти, ся, пошко́дити, ушко́дити, на(за)шко́дити, попсува́ти, ся, (здоровлю) — зашко́дити, зава́дити
Поврежденіе — шко́да, ушко́дження, (здоровлю від надсади) — д. **Надрывъ 2**
Повременить — д. **Погодить**
Повременный, но — часови́й, ча́сом. — **Повременное изданіе** — часо́пис
Повсегодный, но — щорі́чний, що ро́ку, що го́ду, д. **Ежегодный**
Повседневный, но — щоде́нний, но, що дня́, по вся́к день
Повсемѣстный, но — повсю́дний, повсю́ди, всю́ди, скрізь, по всіх усю́дах
Повсемѣсячный, но — щомісячний, щомісяцьо́вий, що мі́сяця
Повстрѣчаться — зустрі́тися, зди́батися
Повсюду — д. **Повсемѣстно**
Повтореніе — повто́рення
Повторительный, но — повто́рний, не
Повторять, повторить, ся — повторя́ти, повтори́ти, ся, у дру́ге каза́ти, роби́ти що
Повыбросать — повикида́ти
Повывезти — повиво́зити
Повывести — повиво́дити
Повывестись — повиво́дитись, позво́дитись, попереводи́тись
Повыдергать — повисмика́ти
Повыдѣлать — повиробля́ти
Повыжать — ви́давити, ви́крутити, повикру́чувати
Повыжигать — повипа́лювати
Повыкармливать — повигодо́вувати
Повынести — повино́сити
Повырубить — ви́рубати, повируба́ти, повиру́бувати
Повырывать — повирива́ти, (волосся, пір'я) — повискуба́ти, повиску́бувати
Повысказать — ви́казати, повика́зувати
Повыскакать — 1) повибіга́ти, повиска́кувати; 2) ви́пасти, повипада́ти
Повытаскать — повиволіка́ти, повитяга́ти
Повышать, повысить, ся — підійма́ти, підніма́ти, підно́сити, підня́ти, піднести́, ся, д. **Возвышать**
Повышеніе — підви́щення, підня́ття
Повышивать — повишива́ти, (мережками) — повимере́жувати, (шовком, сріблом або золотом) — погаптува́ти
Повѣвать — повіва́ти, подиха́ти
Повѣнчать, ся — повінча́ти, звінча́ти, перевінча́ти, ся
Повѣренный — пові́рений, пові́рний, ві́рник
Повѣрить — 1) пові́рити, поня́ти, доня́ти ві́ри; 2) д. **Повѣрять**
Повѣрка — пере́вірка
Повѣріе — пові́р'я
Повѣрять, повѣрить — 1) довіря́ти, звіря́ти, ся, здава́тися, покла́датися на кого, доруча́ти, дові́рити, зві́рити, ся, зда́тися, покла́стися на ко́го, дору́чити (кому); 2) повіря́ти, перевіря́ти, пові́рити, переві́рити
Повѣса — пали́вода, гультя́й, гульві́са, гульви́са, жиру́н
Повѣсить, ся — пові́сити, пові́шати, ся, почепи́ти, ся. — **Повѣсить голову** — пону́ритись, зажури́тись, засумува́ти. — **П. носъ** — похню́питись. — **Повѣсившійся** — ві́шалник, ві́шальник
Повѣсничаніе — гультяюва́ння, сваво́ля, роспу́ста
Повѣсничать — гультяюва́ти, пустува́ти, гу́львики справля́ти, ба́йдики би́ти
Повѣствованіе — оповіда́ння
Повѣствователь, ница — повіда́ч, оповіда́ч, ка
Повѣствовать — оповіда́ти, оповідувати
Повѣствовательный — оповіда́льний
Повѣстка — по́вістка, звістка, повідо́млення
Повѣсть — по́вість, оповіда́ння
Повѣтеръ — за ві́тром
Повѣтріе — пові́тря, по́шесть
Повѣщать, повѣстить — оповіща́ти, оповісти́ти
Повѣять — пові́яти, повіну́ти, подихну́ти
Повядать, повянуть — пов'я́нути, зів'я́нути
Повязать — пов'яза́ти, зав'яза́ти, ви́в'язати, зв'яза́ти
Повязка — 1) по́в'язка; 2) по́в'язка (до улія)
Повязывать — зав'я́зувати, пов'я́зувати
Повязь — по́в'язка
Повялить — пов'яли́ти
Повялый — пов'я́лий, зів'я́лий
Погадать — погада́ти, поворожи́ти, заворожи́ти
Поганецъ — пога́нець, паску́да
Поганить — пога́нити, паску́дити, ги́дити
Поганый — пога́ний, паску́дний, мерзе́ний
Погань — по́гань, паску́дство, не́чисть, мерзо́та
Погарцовать — пога(е)рцюва́ти, погаса́ти
Погасать, погаснуть — згаса́ти, га́снути, пога́снути
Погашать, погасить — 1) гаси́ти, погаси́ти,

загаси́ти; 2) вгамо́вувати, вгамува́ти, в(у)тихоми́рити
Погашеніе — гасі́ння, зга́шення
Погибать, погибнуть — ги́нути, загиба́ти, погиба́ти, загина́ти, за(по)ги́нути, пропа́сти, зги́нути, занапасти́тись, запропасти́тись
Погибель — погибіль, загибіль, заги́н, стра́та, згу́ба
Погибельный — згу́бний, загу́бний
Погиблый — пропа́щий
Погибь — кривина́, залім
Погладить — погла́дити, порівня́ти
Поглазѣть — поглядіти, ґа́ви, ви́трішки полови́ти, подиви́тись
Поглодать — погри́зти і д. **Глодать**
Поглохнуть — заглу́хнути, заглуши́тися
Поглощать, поглотить — глита́ти, ковта́ти, погли́нути, ковтну́ти, проковтну́ти, втя́гувати, вбира́ти
Поглощеніе — глита́ння, ковта́ння, втягування
Поглумиться — поглуми́тися, поглузува́ти, покепкува́ти, нас(ь)мія́тися
Поглупѣть — подурніти, подурні́шати
Поглядывать — 1) погляда́ти, позира́ти; 2) догляда́ти, нагляда́ти, назира́ти
Поглядѣть — поглядіти, подиви́тись
Поглянуть — погля́нути, позирну́ти
Погнать, ся — погна́ти, ся, поту́рити, попу́дити, заня́ти
Погнивать, погнить — гни́ти, гноїтися, погни́ти, потру́хнути і т. д., д. **Гнить**
Погноить, ся — погноїти, згноїти, ся
Погнусить — погу(г)ня́вити
Погнуть, ся — погну́ти, зігну́ти, позгина́ти, ся
Погнушаться — погре́бати, погидува́ти, поги́дитись, побри́дитись, погордува́ти
Погнѣваться — погніватися, посе́рдитися, поре́мствувати
Погнѣздно — попа́рно, па́рами
Поговаривать — гомоніти, бала́кати, погово́рювати
Поговорить — поговори́ти, побала́кати, порозмовля́ти, погомоніти
Поговорка — 1) розмо́ва, бала́чка; 2) при́казка, прислі́в'я, приговірка; 3) чу́тка, поголо́ска
Поговѣть — поговіти
Погода — пого́да, годи́на. — **Хорошая, пріятная погода** — га́рна, до́бра, хоро́ша годи́на і (просто) годи́на. — **Дурная, ненастная погода** — него́да. — **Снѣжная п.** — сніговиця. — **Сухая, вѣтряная п.** — суховітриця
Погодить — потрі(и)ва́ти, підожда́ти, почека́ти. — **Погоди!** — стрі(и)ва́й, пострі(и)ва́й, трі(и)ва́й. — **Погодя** — згодом, переґодом, тро́хи зго́дом
Погодишка — него́да, него́донька
Погодки — одно́ по о́дному
Погодливый — ґо́дяний, пого́жий
Погодно — на рік, рі́чно, щорі́чно
Погодный — рокови́й, годови́й, рі́чний
Погожій (тільки про годину) — пого́жий, я́сний, со́няшний
Поголить — обголи́ти, поголи́ти
Поголовный, но — поголо́вний, но
Поголовщина — посполи́те руше́ння
Поголодать — поголодува́ти, поговіти
Погонный — повздо́вжний
Погонщикъ — 1) пого́нець, пого́нич; 2) гіне́ць
Погонщичій — пого́нецький, пого́ницький
Погонъ — 1) прогін, погін; 2) пого́н (галун на військових мундирах); 3) фус, фу́си, гу́ща
Погоня — пого́ня, го́ни, здогін, гони́тва. — **Въ погоню** — на здогін, в догін, в пого́ню
Погонялка — батіг, пу́га, бич, підганя́льце
Погонять — поганя́ти, торка́ти, (волів) — ге́йкати, (вліво) — со́бкати, (коней ще) — ньо́кати, (бичем) — бичува́ти
Погорать, погорѣть — горі́ти, погоріти, згоріти
Погоревать — погорюва́ти, посумува́ти, потужи́ти, пожури́тися
Погорный — нагі́рний, гірськи́й
Погородски — по городя́нському, по міща́нському
Погорѣлый — погорі́лий
Погорѣлецъ — погорілець
Погорячиться — погаряч́итися, погні́ватися, посе́рдитися
Погосподски — по па́нському, як пан
Погостить — погостюва́ти
Погосподствовать — попанува́ти, пропанува́ти
Погость — цви́нтар(ь), церко́вище
Пограбить — пограбува́ти, пога́рбати, зага́рбати, поша́рпати
Пограживать, погрозить, ся — похваля́тися, нахваля́тися, погро́жувати, похвали́тися, погрози́ти
Погранить — пошліхтува́ти, погран(ч)и́ти
Пограничіе — погра(я)ни́чча, прикордо́ння
Пограничный — погряни́чний, прикордо́нний, поме́жний, обмі́жний. — **П. знакъ** — копе́ць, (ставити) — копцюва́ти
Погребальный — похоро́нний, погре́бний
Погребальщикъ — гробоко́п, моги́льник, хова́льник, погре́бар
Погребать, погребсти, погрести — хова́ти, хорони́ти, похова́ти, похорони́ти
Погребеніе — по́хорон, хова́ння, погріб (р. погре́бу)
Погребецъ — погрібе́ць, пуздро́, пузде́рко, пузде́речко
Погребица — погре́биця, погребня́к, погребни́к, шия
Погребной — погрібни́й, льохови́й, склепови́й
Погребъ — по́гріб, льох, погреби́ще, холодни́к, гли́бка, те́мни́к, (на квашенину) — квасни́к
Погрозить, ся — привертзи́ся, пома́рити, ся, помрі́яти
Погремокъ, рос. Alectorolophris (Rhimantus Crista Galli) — бубовни́к, жо́вті бра́тчики, бря́згітка, коноплю́ник, липчи́ця
Погремушка — бря́зкало, бря́зкітка, бря́зкальце, гу́ркало, торо́хкало, тара́хкало, тара́хкальце, торохті́лка

Погремѣть — погреміти, погримотіти, погýркати
Погромлять, погромить — розбивáти, руйнувáти, плюндрувáти, пустóшити, нищити, розбúти, порозбивáти, поруйнувáти, сплюндрувáти, спустóшити
Погромъ — руйнувáння, руїна, сплюндрувáння, спустóшення, погрóм
Погрохотать — погуркотіти, погрукотіти, погрюкати, погýркати
Погрубить, погрубіянить — погрубіянити
Погрубѣть — погрубіти, погрýб(і)шати
Погрудно — кýпами
Погружать, погрузить, ся — 1) занýрювати, занурявти, занýрити, ся, опускáти, ся, (в яку-небудь рідину, напр., воду) — поринáти, поринути, впірнáти, впірнути, затопи́ти, ся, потопи́тися; 2) навáжувати, ся, наклáсти хýру, понакладáти, навантáжити
Погруженіе — занýрювання, занýрення, опускáння, потопáння
Погрузать, погрузнуть — загрузáти, загрýзнути, застря(а)гáти
Погрузлый — затóплений, загрýзлий
Погрузка — навáжування, навантáжування, вантáження
Погрустить — пожури́тися, посумувáти, потужи́ти
Погрызть — погри́зти, поточи́ти
Погрѣвать, погрѣть, ся — гріти, погріти, ся
Погрѣшать, погрѣшить — 1) гріши́ти, погріши́ти, згріши́ти, прогріши́тися; 2) помиля́тися, омиля́тися, помили́тися, омили́тися, схибнýти, ся, схи́бити, зми́лити
Погрѣшеніе — погрішення, пóми́лка, хи́ба
Погрѣшительно — пóми́льно, помилкóво
Погрѣшительность — пóми́льність, помилкóвість
Погрѣшность — óгріх, огрішок, прóгріх, пóмилка, омилка, хи́ба
Погрядно — грядкáми
Погрязать, погрязнуть — 1) грýзнути, погрýзнути, загрýзнути; 2) тонýти, затонýти, затопи́тися
Погрязлый — загрýзлий, застря́(а)глий
Погрязнѣть — по(за)каля́тися, побрудніти
Погубитель, ница — погуби́тель, ка, згýбник, згýбниця
Погублять, погубить — губи́ти, збавля́ти, занапащáти, запропащáти, погуби́ти, загуби́ти, згуби́ти, занапасти́ти, з с(ь)віта звести́, смéрть заподіяти, стрáтити
Погудка — 1) гóлос, с(ь)пів; 2) при́казка, ви́гадка, при́кладка
Погудѣть — погусти́, погучáти
Погуливать — погýлювати, розгýлювати
Погулить — поагýкати, потішити, побáвити
Погулять — погуля́ти
Погунявѣть — пошолудивіти
Погустѣть — погустіш(щ)ати, потужáвіти
Погуторить — побалáкати, порозмовля́ти, побазікати
Подаватель — подавáльник, подáвач, подавéць
Подавать, подать, ся — 1) подавáти, подáти, ся. — **Подай, те** — ке, кéте; 2) посувáти, ся, посýнути, ся. — **Подайся впередъ** — посýнься наперéд
Подавленіе — притлýма, притлýмлення, придýшення, спи́нення
Податься (про здоровля, літа) — осýнутись
Подавлять, подавить, ся — 1) подýшувати, души́ти, подуши́ти, задуши́ти, мізчи́ти, помізчи́ти; 2) пригнітáти, утискáти, приголóмш(ува)ити; 3) подави́тися, удави́тися
Подавно — поготів, тим більш, потóму
Подавокъ — піддавки́
Подагра — подáгра
Подагрикъ — подáгрик
Подагрическій — подагри́чний
Подакать — потáкати, поегéкати, притакнýти
Подарить — подарувáти
Подарокъ, здр. **подарочекъ** — дарýнок, подарýнок, подарýночок, гости́нець, дарови́зна, (при умовах) — порукави́шне, (на спомин) — пáм'ятка
Подарочный — подарýнковий, гостинцéвий
Податель, ница — подавáльник, ця, подáвач, подавéць, подáвця
Податливость — устýпливість, згідливість, схи́льчивість
Податливый — (в)устýпливий, слухля́ний, схи́льчивий, згідливий, несперéчливий, хисткий, здáтливий
Податной — податни́й, податкóвий
Подать — пóдать, подáток, дани́на, óплатка, (з прибутку 1/10) — десяти́на, (з душі) — подýшне, (на волосні потреби) — волоснé, (від димаря) — димовé, поди́мне, верховé, коми(і)ннé, (від бджіл) — очковé, восковé, повосковé, (за землю) — ланові, чинш, (від вола) — роговé, поволóвщина, (від млинового кола) — поколéсне, поколéщина, (поголовна) — головни́на, (од рала) — ралéць
Подача — подавáння, подáння
Подачка — подáння, дáток, дáтка. — **Живетъ подачками** — в руку ди́виться
Подаяніе — подáння, ми́лостиня
Подбавлять, подбавить, ся — добавля́ти, прибавля́ти, підбільшувати, прикидáти, підкидáти, добáвити, прибáвити, підбільшити, прики́нути, підки́нути, ся
Подбалтывать, подболтать — підбóвтувати, підбóвтáти, підколоти́ти
Подбивать, подбить, ся — 1) підбивáти, підби́ти, (стелю дóшками) — підшивáти, підши́ти, (про кілько) — попідбивáти, попідшивáти. — **Подбиться** — підби́тися, підтоптáтися. — **Подбивать, подбить платье** — підшивáти, підши́ти, (хутром) — ви́(ф)хутрувати, (про кілько) — пови(ф)хутрóвувати; 2) під(на)мовля́ти, настрéнчувати, нацькóвувати, підбýрювати, під(на)мóвити, настрéнчити, нацькувáти, наштúрити
Подбивка — підбивáння, підбиття́

Подбирать, подобрать, ся — 1) підбира́ти, на(по)збира́ти, підібра́ти, зібра́ти, ви́збирати; 2) підніма́ти, підійма́ти, підсми́кувати, ся, підтика́тися, підня́ти, підсмикну́ти, ся, підти́катися, підкача́ти; 3) добира́ти, добра́ти, (до пари) — добира́ти до па́ри, парува́ти, спарува́ти; 4) підкрада́тися, підкра́стися
Подбодрять, подбодрить, ся — підбадьо́рувати, підбадьо́рити, ся
Подбой — підбива́ння, підко́вування
Подбойка — ба́бка
Подборный — підбо́рний, добі́рний
Подбородникъ — підго́рля, підборі́ддя
Подбородокъ — підборі́ддя, борода́, (спідня частина) — во́ло
Подборщикъ — підбира́ч
Подборъ — 1) підбира́ння, збира́ння; 2) підбі́р, добі́р, (до пари) — парува́ння; 3) підп'я́ток, ко́рок, ко́рки
Подбочениться — у (в) бо́ки взя́тися
Подбрасывать, подбросить — підкида́ти, викида́ти, підки́нути, ви́кинути, (мняч під гилку) — підгиля́ти, підгили́ти
Подбривать, подбрить, ся — 1) підго́лювати, підголи́ти, ся; 2) обкрада́ти, обкра́сти, обікра́сти
Подбрюшина — підчере́вина
Подбрюшникъ — попру́га
Подбрюшный — підчере́вий
Подбѣгать, подбѣжать — підбіга́ти, підбі́гти
Подбѣливать, подбѣлить — підбі́лювати, забі́лювати, підбіли́ти, забіли́ти, попідбі́лювати, позабі́лювати
Подбѣлка — 1) підбі́лювання, забі́лювання; 2) забі́л (напр., сметана до борщу)
Подваливать, подвалить, ся — підко́чувати, підкоти́ти, ся
Подвалъ — сутери́ни, підва́л
Подваривать, подварить, ся — підва́рювати, дова́рювати, підвари́ти, довари́ти, ся
Подвергать, подвергнуть, ся — наража́ти, ся, наразити, ся, віддава́ти, підво́дити, підляга́ти, відда́ти, підвести́, підлягти́, підпа́сти. — **Подвергнуться наказанію** — підпа́сти під ка́ру. — **Подвергнуть, ся пыткѣ** — взя́ти, ста́ти на му́ки. — **Подвергнуть отвѣтственности** — потягти́ до відповіда́льности. — **П. суду** — відда́ти під су́д
Подвёртывать, подвернуть, ся — підгорта́ти, підсо́вувати, підклада́ти, підко́чувати, підгорну́ти, підсу́нути, підкла́сти, підкача́ти, (несподівано надійти) — наверну́тися, наско́чити, підско́чити
Подвеселять, подвеселить, ся — підвеселя́ти, підпо́ювати, підвесели́ти, ся, підпої́ти, підпива́ти, підпи́ти
Подвздохи — зду́хвина, зду́ховина, голо́дна я́мка, (між ребрами і клубом), голоднівка, голодни́ця, бе́бехи
Подвздошный — здухови́нний
Подвивать, подвить, ся — 1) підвива́ти, підкру́чувати; 2) підла́зити, підмо́щуватись
Подвивка — завива́ння (волосся)
Подвивной — підкру́чений, прису́каний
Подвигать — подви́гати, посо́вати, пору́хати
Подвигать, подвинуть, ся — посува́ти, посо́вувати, посу́нути, ся, потру́тити
Подвигаться — посо́ватись, подви́гатися
Подвигивать — посува́ти
Подвинуть, ся — зру́шити, здви́гнути, пору́шити, ся, нахили́ти, ся до...
Подвигъ — по́двиг
Подвижникъ, ца — подви́жник, ця, трудівни́к, ця, тружде́ник
Подвижность — рухли́вість, ру́хавість
Подвижной — 1) рухли́вий, ру́хавий, движки́й, метки́й, потовку́чий, непосидю́щий, (про екіпаж) — бігки́й; 2) похідни́й (млин), рухо́мий
Подвизаться — тружда́тися, боро́тися
Подвластный — підвла́стний, підвла́дний, підле́глий, підда́ний, підле́жний
Подвода — підво́да, ху́ра, фу́ра
Подводить, подвести, ся — 1) підво́дити, приво́дити, підвести́, привести́, ся. — **Подвести итогъ** — підсу́мити; 2) підма́нювати, підво́дити, підду́рювати, підмани́ти, підвести́, піддури́ти
Подводный — підво́дний
Подводчикъ — підві́дник, підво́дчик, пого́нець, (ф)хурщи́к, візни́к
Подвое — по-дво́х, по-два́
Подвозить, подвезти, подвезть, ся — підво́зити, приво́зити, надво́зити, підвезти́, ся і т. д.
Подвозный — надве́зений, підвізни́й
Подвозчикъ — візі́льник, візі́й, підві́зник
Подвозъ — при́віз, підві́з
Подвои — приві́й, (мн.) — привої́
Подволакивать, подволочь, ся — підволіка́ти, підволікти́, ся
Подволока — 1) підволіка́ння; 2) горі́ще, гора́
Подворачивать, подворотить — 1) підве́ртати, підко́чувати, підкоти́ти; 2) підгорта́ти, підгорну́ти, підобга́ти
Подворотня — підворі́тниця
Подворье — 1) заї́зд, заї́здний дім; 2) подвір'я
Подвохъ — підхі́д, підкі́п, ка́верза
Подвыпить — підпи́ти. — **Подвыпившій** — підпи́лий, п'яну́ва́тий, п'яне́нький, на підпи́тку
Подвышать, подвысить, ся — підви́щувати, підніма́ти, підійма́ти, підно́сити, ся і т. д.
Подвѣвать, подвѣять, ся — 1) піддува́ти, підду́ти, піддмухну́ти; 2) віяти, провіва́ти, провія́ти
Подвѣдомственность — підві́домність, зале́жність, підле́глість
Подвѣдомственный — підві́домний, підле́глий, підле́жний, підвла́стний
Подвѣнечный — вінча́льний, шлю́бний
Подвѣска, подвѣсь — на́віска, наві́ски, при́чіпка, при́чіпок
Подвѣтренный — підві́тряний
Подвѣсокъ — підва́жок (до ваги)
Подвѣшивать, подвѣсить, ся — чіпля́ти, почепи́ти, причепи́ти, підві́шувати,

підвішати
Подвязи — ре(и)штóвання, риштýнок
Подвязка — 1) підв'язування, підв'язáння; 2) підв'язь, підв'язка, (коло личаків, постолів) — волóка
Подвязочный — підв'язковий, до підв'язування
Подвязывать, подвязать, ся — 1) підв'язувати, під'язувати, підв'язáти, ся. — **Подвязаться кушакомъ** — підперезáтися пóясом; 2) риштувáти. — **Подвязывать лѣса** — стáвити риштóвання
Подгадить — напаскýдити, пошкóдити
Подгибать, подогнуть, ся — 1) підгинáти, підігнýти, підібгáти; 2) підгортáти, підгорнýти, ся
Подгладывать, подглодать — підгризáти, підгрúзти
Подглазный — під'óчний
Подглазье — під очúма, під'óчча
Подглядчикъ, ца — підглядач, ка, шпиг
Подглядываніе — підглядáння
Подглядывать, подглядѣть — підглядáти, підзирáти, піддивлятися, пантрувáти, зорúти очúма, підглядіти, піддивúтися, підзорíти, припантрувáти
Подгнивать, подгнить — підгнивáти, підгнúти, попідгнивáти
Подгнѣта — підпáл, рóспал, підгніт
Подгнѣтать, подгнѣтить — підпáлювати, підпалúти, підгнíчувати
Подговариваніе — підмовлянні, підмóва
Подговаривать, подговорить — підмовляти, намовляти, підмáнювати, підмóвити, підговорúти, намóвити
Подговорщикъ, ца — підмóвник, ця, намóвник, ця, шепотúнник, ця
Подговоръ — підмóва, намóва
Подголовокъ — підголóвач
Подгонъ — пригін
Подгонять, подогнать ся — 1) підганяти, поганяти, підігнáти, ся; 2) прилáжувати, прилаштóвувати, приправляти, прилáдити, приладнáти, прилаштувáти, приправити, ся
Подгораживать, подгодить, ся — підгорóжувати, підгородúти, ся
Подгорать, подгорѣть — підгоряти, підс(ш)мáлюватися, підпікáтися, підпалятися, пригорíти, підс(ш)малúтися, підпектúся, підпалúтися, присмаглúтися, присмáжитися
Подгорье — підгір'я
Подгорный — підгíрний
Подгородный — підгорóдн(і)ий, пригорóдн(і)ий
Подгорѣлый — підпáлений, прúсмáглий, пригорíлий
Подгорюниваться, подгорюниться — журúтися, зажурúтися, засмутúтися
Подготовка — приготóва, приготóвлення
Подготовлять, подготовить, ся — ви(на)готóвлювати, підлáгожувати. підлáжувати, вú(на)готóвити, підготувáти, підлáдити, підладнáти
Подграбливать, подграбить, ся — підгортáти, підгромáжувати, підгорнýти, підгромáдити, ся
Подгрёбки — вúгрібки, вúшкрабки
Подгрифокъ — пристрýнник, підстрýнник
Подгрудный — підгрýдний
Подгрудокъ — підгрýддя
Подгрызать, подгрызть — підгризáти, підгрúзти, попідгризáти
Подгузокъ — підгýзок
Подгуливать, подгулять, подгульнуть — загýлювати, -ляти, підпивáти, підпúти
Подгущать, подгустить — густúти, підгустúти
Поддабриваться, поддобриться — піддóбрюватися, придóбрюватися, піддóбрúтися, придóбрúтися
Поддабриваніе — піддóбрювання, придóбрювання, підхлібство, підлéщування, запобігáння
Поддавать, поддать, ся — піддавáти, піддáти, ся; подавáти, ся, підлягáти, подáтися, підлягтú
Поддавки — піддавкú
Поддакивать, поддакнуть — тáкати, підтакáти, потáкувати, притáкувати, підтакнýти, потакнýти, притакнýти, підбрíхувати, підбрехáти
Поддакивающій — потáкач, потáкувач, підтáкач, підбрéхач
Поддалбливать, поддолбить, ся — піддóвбувати, піддовбтú, ся, піддовбáти
Подданическій — піддáнський
Подданичество — піддáнство
Подданный, ая — піддáний, на, піддáнець, піддáниця, піддáнка, піддáнок
Подданство — піддáнство
Поддвигать, поддвинуть, ся — підсувáти, підсóвувати, підсýнути, ся
Поддёвка — чумáрка, чемéрка, чинáрка, каптáн
Поддёргивать, поддёргать, поддёрнуть, ся — підсмúкувати, підсмикáти, підсмúкати, підсмикнýти, ся, (про кількох) — попідсмúкувати, ся
Поддерживать, поддержать, ся — піддéржувати, підтрúмувати, підпирáти, піддéржати, підтрúмати, підпéрти; запомагáти, підпомагáти
Поддержка — підмóга, запомóга, підтрúмка
Поддонъ, поддонокь — піддéнце, підставка, підніс
Поддружье — подрýжжа, піддрýжка; піддрýжба, -жко
Поддразнивать, поддразнить — дрочúтися, піддрóчувати, піддрочúти
Поддувало — піддувáло, прогáри
Поддувать, поддуть — піддувáти, піддмýхувати, піддýти, піддмухнýти
Поддѣвать, поддѣть — 1) піддягáти, піддягтú, одягáти під...; 2) підчéплювати, підчепúти (зі спóду)
Поддѣлка — підрóблювання, підрóблення, фальш, хвальш, фальшувáння
Поддѣлывать, поддѣлать, ся — 1) підрóблювати, підробляти, підробúти, фальшувáти, хвальшувáти, зфальшувáти; 2) підрóблюватися, привподóблюватися, підмóщуватися, підлабýзнюватися, примáзуватися, підробúтися, підноровúтися, підвернý-

тися, підмости́тися
Поддѣлыватель, -ница, поддѣльщикъ, -ца — підро́блювач, ка, фальшовни́к, хвальшо(і)вни́к, ця, (тільки грошей) — гроше́ро́б
Поддѣльный — 1) підро́блений, підро́бляний, фальши́вий, хвальши́вий; 2) уда́ваний
Подёнка, ком. Ephemera — поде́нька
Подённый, но — поде́нний, но
Подёнщикъ, ца — поде́нний, а, поде́нник, ця
Подёнщина — поде́нщина
Подёргивать, подергать — 1) сми́кати, сі́пати, посми́кувати, пото́ргувати; 2) посми́кати, посі́пати, поша́рпати, пото́ргати, поску́бати
Подёргивать, ся, подёрнуть, ся — затяга́ти, заволіка́ти, затягти́, заволікти́, ся, вкрива́тися, засло́нюватися. — **П. льдомъ** — ше́рхнути, заше́рхнути
Подержаніе — 1) держа́ння, трима́ння; 2) ужива́ння
Подержанный — ужи́ваний, но́шений, прино́шений, поде́ржаний
Подержать, ся — поде́ржа́ти, потри́мати, ся
Подешевѣть — подеше́вшати, подешевіти
Поджаривать, поджарить, ся — підпіка́ти, підсма́жувати, підпекти́, підсма́жити, ся
Поджаристый — підпе́чений, підпа́лений
Поджарый — худорля́вий, сухорля́вий, циба́стий, до́вгий
Поджига — підпа́л
Поджигательство — підпа́л, підпа́лювання
Поджиганіе — підпа́лювання, підпа́л
Поджигатель, ница — палі́й, підпа́лювач, ка
Поджигать, поджечь, ся — 1) підпа́лювати, підпали́ти, ся, попідпа́лювати; 2) підпіка́ти, підсма́(шма́)лювати, підпекти́, підшмали́ти, ся; 3) підбу́рювати, запа́лювати
Поджидать, подождать — піджида́ти, зажида́ти, зажда́ти, очі́кувати, підожда́ти, потрі(и)ва́ти, почека́ти, пострі-ва́ти, затріва́ти, зачека́ти
Поджилки — жи́жки
Поджимать, поджать, ся — підгорта́ти, підгорну́ти, підобга́ти, ся; (важницею) — підва́жувати
Поджогъ — підпа́лювання, підпа́л
Подзадоривать, подзадорить, ся — піддро́чувати, ся, підшту́рувати, підбива́ти, підпа́лювати, роспа́лювати
Подзакусить — під'ї́сти, підживи́тися, приснідати, попої́сти
Подзатылокъ — карк, гамали́к
Подзатыльникъ — поти́лишник. — **Дать подзатыльникъ** — поти́лишника да́ти, в поти́лицю да́ти
Подземелье — підземе́лля
Подземный — підзе́мний, підземе́льний, попідзе́мний
Подзолъ — луг, зола́
Подзорный — прозо́(і)рний. — **Подзорная труба** — д. **Зрительная т.**
Подзывать, подозвать — підзива́ти, підклика́ти, приклика́ти, підізва́ти, підкли́кати, прикли́кати
Подивиться — подивува́тися
Подирать, подрать, ся — дра́ти, де́рти, шкря́бати, скубти́, поску́бувати, подра́ти, пошкря́бати, поскубти́, скубну́ти. — **Морозъ по кожѣ подираетъ** — моро́з по-за шку́рою іде
Подкалывать, подколоть, ся — 1) підко́лювати, підштри́кувати, підколо́ти, підштрикну́ти, (де-кілько) — попідко́лювати; 2) підшпи́лювати, підшпили́ти, ся, (про де-кількох) — попідшпи́лювати; 3) підруба́ти, вруба́ти (ще)
Подканцеляристь — підканцеляри́ст
Подкапываніе — підко́пи, підко́пування
Подкапывать, подкопать, ся — підко́пувати, підрива́ти, підкопа́ти, підри́ти, ся, (про де-кількох) — попідко́пувати
Подкарауливать, подкараулить — підстерега́ти, пристерега́ти, засіда́ти, чига́ти, пантрува́ти, підстерегти́, засі́сти, попантрува́ти
Подкармливать, подкормить, ся — 1) підгодо́вувати, підгодува́ти, підхарчува́ти, підживи́ти, ся, (про де-кількох) — попідгодо́вувати і т. д., (про худобу) — підпаса́ти, підпа́сти; 2) прико́рмлювати, пригодо́вувати, (про худобу) — припаса́ти, припа́сти, ся, (зімою) — призімува́ти, ся
Подкатывать, подначивать, подкатать, подкатить, ся — підко́чувати, підто́чувати, підкоти́ти, підточи́ти, ся
Подкашивать, подкосить, ся — підко́шувати, підкоси́ти, ся
Подквашивать, подквасить, ся — підква́шувати, підква́сити, ся
Подкидывать, подкинуть — д. **Подбрасывать**
Подкидышъ, подкидышекъ — підки́док, підки́дьок, (ж. р.) — підки́дька, (сп. р.) — підкидча́, підки́дько, поки́дько
Подкладень — по́клад, по́кладок
Подкладка — 1) підста́ва, пі́дставка, підкла́дка; 2) (в одежі) — підшивка, підби́вка, підбі́йка, підкла́дка
Подкладъ — підклада́ння, підкла́д
Подкладывать, подкласть, подложить, ся — 1) підклада́ти, підкла́сти, ся. — **Подкладывать яйца подъ насѣдку** — підсипа́ти квочку; 2) підшива́ти, підбива́ти, підши́ти, підби́ти, ся (про підшивку)
Подкладышъ — д. **Подкладень**
Подклёвывать, подклевать, ся — клюва́ти, дзю́бати, дзьо́бати, поклюва́ти, подзьо́(дзю́)бати, ся
Подклейка — підкле́ювання
Подклеивать, подклеить, ся — підкле́ювати, підкле́їти, ся, (карюком) — підкарю́чити, ся, (про де-кількох) — попідкле́ювати, ся
Подклѣтъ — д. **Кладовая**
Подкова — підко́ва, підківка, (мн.) — підківки́, (щоб ходить по льоду) — бузлу́к
Подковка — підківка, підко́вування
Подковообразный — на взір підко́ви, підко́вуватий
Подковывать, подковать, ся — підко́вувати, підкува́ти, ся
Подковыривать, подковырять, подковыр-

нуть — підколупувати, підколупати, підколупнути
Подкожный — підшкурний
Подколачивать, подколотить, ся — підбивати, підбити, ся, підтовкати, підтовкти
Подколодникъ — д. **Ольшанка**
Подколѣнокъ — жижка
Подкопъ — 1) підкіп, тайник, потайник; 2) підступ, підхід, д. **Коварство** і **Подвохъ**
Подкрадкою — крадькома
Подкрадываться, подкрасться — підкрадатися, крастися, пластати, скрадатися, підкрастися, попідкрадатися
Подкрапивница — д. **Королёкъ 2**
Подкрашивать, подкрасить, ся — підкрашувати, підмальовувати, підбармовувати, підкрасити, підмалювати, прифарбувати, (під який колір) — підсинити, підчорнити і т. д., д. **Красить**
Подкручивать, подкрутить, ся — підкручувати, підкрутити, ся, попідкручувати
Подкрыльный — підкрильний
Подкрѣпа — підпора
Подкрѣпленіе — підкреп, підсилок, піджива, підмога
Подкрѣплять, подкрѣпить, ся — підкріпляти, ся, підкрепляти, ся, покріпляти, ся, підпирати, підкріпити, ся, покріпити, ся, підперти; підпомагати, підсилювати, підпомогти; підсилити, ся; підживляти, підживити, ся
Подкузьмить — підвести, під'їсти, підманити
Подкуликать — підпити
Подкупать, подкупить — підкуплювати, підкупляти, підплачувати, могоричити, підкупити, перекупити, підплатити, підмогоричити, ся
Подкупной — підкупний, підкуплений, куплений
Подкупъ — підкуп, підкупство, скуп, хабар
Подкупщикъ — підкупник
Подкуривать, подкурить — підкурювати, підкурити
Подкустный — підкорчевий
Подлагать, подложить — підкладати, підкласти, попідкладати
Подлаживать, подладить, ся — 1) підлажувати, відстроювати, підладити, підладнувати, підстроїти, ся; 2) підлагожуватися, підлизуватися, піддобрюватися, придобрюватися і т. д., д. **Подлазить 2**
Подлаза — підлиза, підлизник, підлизуха, прилиза, підлепливий, підлепний, влесливий
Подлазить, подлѣзть — 1) підлазити, підлізати, підлізти, попідлізати; 2) підлизувати, ся, лизатися, підлабузнюватися, прилизуватися, підхліблюватися, леститися, підлизатися, підлабузнитися, прилабузнитися і т. д., д. **Подольщаться**
Подламывать, подломить, ся — підломлювати, підломити, ся, заломити, ся
Подласкиваться, подласкаться — підлащуватися, д. **Подлазить 2** і **Подольщаться**
Подлегать, подлечь — лягати, залягати, лягти, залягти (під що-небудь)
Подледный — підльодовий, підледовий
Подлежать — належати, підлягати, підпадати. — **Это подлежитъ сомнѣнію** — се річ непевна
Подлежащій — належачий, належитий, належний, приналежний, залежний, підлеглий
Подлетать, подлетѣть — підлітати, підлетіти, підлинути
Подлёток — підліток
Подлецъ — підлий, падлюка, паскуда
Подливать, подлить, ся — підливати, підсипати, підлити, підлляти, підсипати, ся, попідливати, попідсипати
Подливка — 1) підливання, підсипання; 2) підлива, підливка, підлева, обливка, поливка
Подливной — підливний. — **Подливное колесо** — підсобійне колесо і **д. Колесо**
Подлиза — підлиза
Подлизывать, подлизать, ся — підлизувати, підлизати, ся
Подлинникъ — первотвір, первопис, д. **Оригиналъ**
Подлинно — справді, власне, дійсно, саме так
Подлинность — справжність, певність, правдивість
Подлинный — справжній, сущий, справдешний, щирий, правдивий, власний
Подлипало — 1) підлипайло, підлиза і т. д., д. **Подлаза**; 2) **д. Волокита**
Подлипальство — підлипання, підлизування
Подлипать, подлипнуть — підлипати, підлипнути, прилипнути (зі споду)
Подличать — падлючити
Подло — підло, падлюцьки
Подлобье — підлоб'я
Подлогъ — підступ, фальшування, фальш, підман, фальшивство, крутійство
Подложный — сфальшований, підроблений, підступний, підманний, крутійський
Подложность — (хв)фальшивість, підробленість
Подлость — підлість, мерзенність, погань
Подлунный — підмісяшний
Подлый — підлий, подлячий, падлючий; плазовитий
Подлѣ — біля, коло, побіля, край, обік, поруч, попліч, д. **Возлѣ**
Подлѣзать — д. **Подлазить**
Подлѣкарь — підлікарь
Подлѣплять, подлѣпить — підліплювати, підліпити
Подлѣсникъ — д. **Водникъ 2**
Подлѣсокъ — 1) підлісся, залісок, прилісся і д. **Опушка 2**; 2) рос. Viola canina L. — братки, сокирки
Подмазывать, подмазать — підмазувати, підмащувати, шмарувати, підмазати, підмастити, помазати пошма-

рувáти, (багато) — попідмáзувати і т. д.
Подмазчикъ — шмаровóз, мастíльник
Подмалёвка — підмальóвування
Подмалёвывать, подмалевать, ся — підмальóвувати, підмалювáти, ся
Подманивать, подманить — 1) підмáнювати, підманúти, примáнювати, принáжувати, приманúти, принáдити; 2) піддýрювати, піддурúти
Подманка, подманъ — підмáна, підмáнювання і д. **Подговоръ**
Подмаренникъ, рос. Galium L. — гірчáк. — **П. желтый**, G. verum L. — буркýнзілля, дерезá, дрібноц(ь)віт, жовтéнька кáшка, сúворотень
Подмасливать, подмаслить, ся — підмáслювати, підмáщувати, підмáслити, підмастúти, ся
Подмастерье — підмáйстер, челядник
Подматывать, подмотать — підмóтувати, підмотáти
Подмахивать, подмахнуть — 1) змáхувати, змахнýти (зі споду); 2) підмáхувати, підмахнýти
Подмачивать, подмочить, ся — підмóчувати, підмочúти, ся; підсцикáти, підісцяти, ся
Подмащивать, подмостить — підмóщувати, підмостúти
Подмерзать, подмёрзнуть — підмерзáти, примерзáти, підмéрзнути
Подметальщикъ, ца — метіл(ь)ник, ця, метіл(ь)ничка
Подметать, подмести, сть — підмітáти, підместú, замітáти, заместú, попідмітáти
Подмётка — 1) підмітáння; 2) підмéток, підмéтка
Подмётный — підкиднúй
Подмёточный — підмéтковий
Подмётывать, подметать, нуть — 1) підкидáти, підкúнути; 2) підстьóбувати, підстьобáти
Подмигивание — підмóргування
Подмигивать, подмигнуть — підмóргувати, підморгнýти
Подминать, подмять — підтоптáти, підминáти, підімняти
Подмогать, подмочь — запомагáти, підпомагáти, підсобляти, запомогтú, підпомогтú, підсобúти, зарятувáти
Подмокать, подмокнуть — підмокáти, підмóкнути, примóкнути, примокріти
Подмолаживать, подмолодить, ся — підмолóжувати, підмолодúти, ся
Подмолвить — підтакнýти, притакнýти, потакнýти, примóвити
Подмораживать, подморозить, ся — 1) підморóзювати, підморóзити, ся; 2) підмéрзáти, підмéрзнути
Подмостить, ся — д. **Подмащивать, ся**
Подмостки — підмóстка, підмóсток, прúмістки
Подмочка — підмóчка
Подмывать, подмыть, ся — підмивáти, підмúти, ся, мúти, розмивáти, розмúти
Подмылье — мúлини, змúлини
Подмышка — пахвá, пахá
Подмышковый — пахвовúй
Подмѣнивать, подмѣнять, подмѣнить, ся — підмінювати, підкладáти, підмінúти, підклáсти, підложúти, ся
Подмѣсить — підмісúти
Подмѣска — підмішування, підмíсювання
Подмѣсь — прúмішка
Подмѣчать, подмѣтить — підглядáти, постерігáти, вимічáти, пристерігáти, помічáти, підглядíти, по(при)стерегтú, помíтити, запримíтити
Подмѣшивать, подмѣшать, ся — підмíшувати, примíшувати, підмішáти, примішáти, ся
Поднадуть — піддурúти, підголúти, (кількох) — попіддýрювати
Поднаемщикъ — підкомíрник
Подначальный — підначáльний, підвлáстний, підлéжний, підлéглий
Поднебесный — піднебéсний
Поднебесье — піднебéсся
Поднёбный — піднебíнний
Поднёбье — піднебéння, піднебíння
Подневольный — підневíльний, поневíльний, приневíльний
Поднесеніе — піднéсення, піднóсіння
Поднимать, поднять, ся — підіймáти, підняти, ся, (важницею) — підвáжувати, підвáжити; підвóдити, звóдити, підвестú, звестú, ся; здіймáти, ся, (про с(ь)вітило ще) — підбивáтися, знімáти, зняти, ся, підбúтися, підійтú, (про рослину) — підганятися, підігнáтися, вúгнатись. — **Поднимать ссору, шумъ** — збивáти бýчу, колотнéчу. — **Поднимать носъ** — кúрпу гнýти, чвáнитись, дéрти нóса вгóру. — **П. на смѣхъ** — на глум брáти, взяти, глузувáти, ос(ь)міяти. — **Поднимать крестъ** — звóдити хрест. — **Поднялся вѣтеръ** — схопúвся вітер, — **Поднять на себя руки** — самóму собí смерть заподíяти, рýки на сéбе наложúти. — **Поднять зайца, медвѣдя** — вúгнати зáйця, ведмéдя. — **Поднять вопросъ** — зняти річ, питáння. — **П. паруса** — роспустúти парусú, вітрúла, напарусúти. — **П. крикъ** — счинúти крик, ґвалт. — **П. хвостъ, платье** — задéрти, задрáти, позадирáти. — **Поднять оружіе** — взятись за збрóю, повстáти. — **Подняться войною** — повстáти, пітú вíйнóю. — **Поднять больного на ноги** — вíдходúти, одволáти. — **Подниматься на что-либо** — п'ястúся
Подновленіе — віднóва, піднóвлення
Подновлять, подновить, ся — підновляти, відновляти, поновляти, підновúти, ся, попідновляти
Подноготная, (у виразах): «**онъ знаетъ всю подноготную**» або «**высказалъ всю подноготную**» — він знає всі тáйности, він вúказав всі тáйности (ніби і те, що під нíгтем, йомý відоме)
Подножіе — підніжжа, (гори) — підгíр'я
Подножка — ступúця, ступéнька, підніжка

Подножный — підно́жний, підно́жичий
Подносить, поднести, ся — підно́сити, надно́сити, піднести́, наднести́, ся
Подносъ — підніс, підно́с, та́ця(а)
Поднѣпровье — подніпря́нщина
Подобаетъ — годи́ться, слід, ли́чить, прихо́диться. — **Не подобаетъ** — не подо́ба, не слід, не годи́ться, не ли́чить
Подлобіе — 1) схо́жість, подо́ба, поді́бність; 2) взір, штиб. — **На подобіе** — на взір, взо́ром, на шти́б
Подоблачный — підхма́рний
Подобно — як, та́к як, мов, на́че, нена́че, так са́ме, похо́же. — **Подобно звѣрю бросился** — мов з(ь)вір той (так як з(ь)вір) ки́нувся
Подобный — схо́жий, похо́жий, поді́бний
Подобострастіе — підле́сливість, плазу́нство
Подобострастный, но — підле́сливий, обле́сливий, во, лакею́ва́тий
Подобрѣть — подобрі́ти, подобрі́шати, здо́бритися
Подовикъ — це́гла (на черінь)
Подовый, подовой — черіне́вий
Подогрѣвать, подогрѣть, ся — розігріва́ти, розігрі́ти, ся
Пододвигать, пододвинуть, ся — підсува́ти, надсува́ти, підсу́нути, надсу́нути,ся
Подожженный — підпа́лений, підпе́чений, підшма́лений
Подозрительность — підозрі́ливість, підзо́рливість, підгле́дність (до кого)
Подозрительный, но — непе́вний, підозрі́ливий, підзо́рливий, во, підо́зрілий, неймові́рний, неві́рливий
Подозрѣвать — підо́зріва́ти, заздріва́ти
Подозрѣніе — підо́зріння, підзо́р, підо́зра
Подой — уді́й
Подойникъ — ді́йниця
Подойный — удійний
Подоить — подоїть, здоїти, ви́доїти
Подоконникъ — підлоко́тник, варца́би
Подоконье — 1) підвіконня; 2) **Подоконникъ**
Подоконный — підвіко́нний
Подолбить — подовба́ти
Подоліе — поділ, поділля
Подолъ — 1) д. **Подоліе**; 2) пе́лена́, подо́лок, підтичка
Подольщаться, подольститься — підле́щуватися, лести́тися, влеща́тися, підлабу́знюватися, підли́зуватися, підлицятися, підмо́щуватися, підсипа́тися, підстила́тися, підлести́тися, влести́тися, підла́щитися, підла́ститися, приласти́тися, підлабу́знитися, прилабу́знитися, прилабу́зитися, підмости́тися, підси́патися, прима́слитися, прилести́тися
Подонки — поде́нки, поді́ння, ви́бовтки, (гу- сті) — гу́ща, фус, фу́си (тіста або що), по́шкрі́бки, ви́шкрабки. — **Подонки общества** — по́толоч, по́кидьки грома́дські
Подоплёка, подоплечье — підши́вка, підо́плічка, піді́плечка
Подопрѣвать, подопрѣть — запріва́ти, запрі́ти (зі спіду)
Подорожная — подоро́жня (білет на проїзд на поштових конях)
Подорожникъ — 1) рос. Plantago lanceolata L. — подоро́жни́к, ра́нник, пора́нник, порі́зник, стяга́ч, соба́чі язички́; P. major L. — подоро́жник, припу́тник, при́путень, ба́бка; 2) пт, Emberiza nivalis — посміто́х(а), сусі́дка
Подорожный — 1) придоро́жній (що при дорозі); 2) подоро́жній
Подорѣшникъ, рос. Asarum — д. **Водникъ**
Подосадовать — посе́рдитися
Подосина, подоска — підісок і д. **Ось**
Подосиный — підісковий (зроблений з підіска або такий, що вживається на підіски)
Подосиновикъ, гр. Boletus aurantiacus — під'оси́чник
Подосланецъ — підісланий, підісланець, підслу́хач, шпиг
Подоспѣвать, подоспѣть — наспіва́ти, приспіва́ти, наспі́ти, приспі́ти, наді́йти́, нахопи́тися
Подоставлять — подостача́ти, понастача́ти
Подохнуть — подо́хнути, поги́нути, поздиха́ти, ви́здихати, пови́здиха́ти
Подочерёдный — підчерговий
Подоходный — з дохо́ду, подохі́дний
Подошва — підо́шва. — **Подошва горы** — спід, низ гори́, підгі́р'я, обні́жжа
Подошевный, подошвенный — підошо́вний
Подпадать, подпасть — 1) підпада́ти, під- па́сти; 2) д. **Подольщаться**; 3) **Подвергаться**
Подпаивать, подпоить — підпо́ювати, підпоїти, (кількох) — попідпо́ювати
Подпаивать, подпаять — припа́ювати, прилюто́вувати, припаяти, прилютува́ти (зі споду)
Подпакостить — нака́постити, нашко́дити, напа́костити
Подпалзывать, подползти — підлiза́ти, підповза́ти, підлі́зти, підповзти́
Подпалка — за́смажка (напр., у борщ), (а більше підпалена) — підпа́лка
Подпаривать, подпарить — підпа́рювати, підпа́рити
Подпарывать, подпороть, ся — роспо́рювати, роспоро́ти, ся
Подпахивать, подпахнуть — підміта́ти, зміта́ти, підмести́, змести́
Подпахивать, подпахать — під'о́рювати, під'ора́ти
Подпёка — підпе́ка, спідня́к
Подпекать, подпечь, ся — підпіка́ти, підпекти́, ся, (багато) — попідпіка́ти, ся
Подпёрка — ло́пать (у млиновому колесі)
Подпечатывать — додруко́вувати
Подпечекъ — підпі́чок, підпі́чча, штанда́ри
Подпивать, подпить — підпива́ти, підпи́ти, підпія́чити
Подпиливать, подпилить — підпи́лювати, підпили́ти
Подпилокъ — терпу́г, терпужо́к, пильни́к, пильничо́к, (великий) — ра́шпі(и)ль
Подпилочный — терпуго́вий, пильнико́вий
Подпирать, подпереть, ся — підпира́ти, під-

пе́рти, підопе́рти, ся, (про кількох) — попідпира́ти
Подписаніе — підпис
Подписатель — підпи́сач
Подписка — 1) підпи́сування, пі́дпис, пі́дписка; 2) передплáта, пренумерáта
Подписчикъ — підпи́сник, передплáтник, підпи́сувач
Подписывать, подписать, ся — підпи́сувати, підписáти, ся, (кілько) — попідпи́сувати
Подпись — пі́дпис
Подписываніе — підпи́сування
Подплачивать, подплатить — підплáчувати, підплати́ти; підлáтувати, залáтувати, підлатáти, залатáти
Подплетать, подплесть — 1) підплітáти, підплести́; 2) підбивáти, перечéплювати, підби́ти, перечепи́ти, підчепи́ти
Подплывать, подплыть — підпливáти, підпливти́, підплисти́, підпли́нути, (про кількох) — попідпливáти
Подплясывать — пританцьóвувати
Подполковникъ, ця — підполкóвник, ця
Подполковничій — підполкóвницький
Подполье — пóгріб, льох, підземéлля
Подпольный — підземéльний, потайний
Подпора — 1) підпóра, (здр.) — підпірка; 2) пóміч, підмóга
Подпорожье — запоріжжа (місце на річці нижче порогів)
Подпоручикъ, ца — підпору́чик, ця
Подпоручичій — підпору́чицький
Подпочва — підгру́нтя, підґру́нтя, підóшва, цілик, живéць, живетéнь
Подпочвенный — під(г)ґрунтóвий. — **Подпочвенная вода** — підшку́рна, зашку́рна водá
Подпояска — 1) підпері́зування; 2) пóяс, поясóк, крáйка
Подпоясывать, подпоясать, ся — підпері́зувати, підперезáти, ся
Подправлять, подправить — підправля́ти, підпрáвити
Подпруга — попру́га, (коло сідла) — трок
Подпруживать, подпружить — підтягáти, підтягти́, стягти́ попру́гу
Подпрыгивать, подпрыгнуть — підплигувати, підстри́бувати, підскáкувати, вибри́кувати, підплигну́ти
Подпрягать, подпречь — підпрягáти, припрягáти, бичувáти, підбичóвувати, підпрягти́
Подпупіе — підпу́п'я
Подпускъ — при́пуск, дóпуск
Подпускать, подпустить, ся — підпускáти, припускáти, підпусти́ти, припусти́ти, (про кількох) — попідпускáти
Подпушать, подпушивать, подпушить — підбивáти, підби́ти ху́тром
Подпѣвать, подпѣть — підс(ь)півувати, прис(ь)півувати, підс(ь)півáти
Подравнивать, подровнять — підрі́внювати, підрівня́ти
Подражаніе — наслі́дування, переймáння
Подражатель, ница — наслідувач, ка, перéймець, переймáчка, (поета) — підс(ь)півач
Подражательность — наслідóвність, переймáність
Подражательный — наслідóвний, перéнятий
Подражать — наслі́дувати, уступáти у слід, переймáти
Подраздѣленіе — підрóзділ
Подраздѣлять, подраздѣлить, ся — поділя́ти, розділя́ти, переділя́ти, поділи́ти
Подразнивать, подразнить — дратувáти, дрочи́ти, ся
Подразумѣвать — мáти в ду́мці, прихóвувати в ми́слях
Подрастать, подрости — підростáти, надростáти, підрости́, підбі́льшати, побі́льшати, (про кількох) — попідростáти, (про вовну) — підруни́тися
Подраться — поби́тися, (за чуби) — поскуби́ся, почу́битися
Подребезжать — подеренчáти, подреньчáти
Подреберье — підребéр'я
Подремать — подрімáти, покуня́ти
Подризникъ — підри́зник
Подрисовывать, подрисовать — підмальóвувати, підбармóвувати, (смужку) — підвóдити, підмалювáти, підбармувáти, підвести́
Подробность — подрóбиця, подрóбина
Подробный, но — подрі́бний, но
Подрожать — подрижáти, потремті́ти, потрясти́ся, (на с(ь)міх кажуть) — попоїсти, пополови́ти дрижаків, поскакáти халя́ндри
Подростокъ — підрóсток, пі́дліток, (хлопець) — парубі́йко, парубчáк, півпáрубок, (дівчина) — пі́дліток, піддівка
Подрость — пáмолодь, пáмолодок і д. **Отпрыскъ**
Подрубать, подрубить — підрубáти, підтя́ти, підотну́ти, підцю́кати, (про кількох) — попідру́бувати, попідтинáти
Подрубка — підру́бка, підру́бування
Подруга — пóдруга, пóдружка, товáришка, други́ня, (щира) — побрати́ма, (відносно до чоловіка) — дружи́на, дружи́нонька, подру́жжа
Подрудокъ — рудá крéйда
Подружески — подру́зьки, потовáриськи, по товари́ському
Подружить, ся — подружи́ти, ся, потовáришити, ся, сприятелювáтися
Подрумянивать, подрумянить, ся — підрум'я́нювати, підрум'я́нити, ся
Подручникъ — підру́чник, підру́чний, помішни́к
Подручный — 1) д. **Подручникъ**; 2) прáвий, борозéнний, борóзній (віл), (а з лівого боку-то) — підру́чний
Подрывать, подрыть, ся — підкóпувати, підкопáти, ся, нори́ти, підноря́ти
Подрывать, подорвать, ся — 1) зривáти, зірвáти, зруйнувáти, підривáти, підірвáти; 2) шкóдити, пошкóдити, ущерби́ти, (про здорóвля) — підверeжáтися, надвережáтися, надривáтися, підвереди́тися, надірвáтися, (від праці) — перепрацювáтися
Подрывъ — 1) зрив, ви́бух, підри́в; 2) шкóда, зби́ток, ущéрб

Подрыть, ся — д. **Подрывать, ся**
Подрѣза́ть, подрѣзывать, подрѣзать, ся — підрізувати, підрізати, ся, підтяти, підотну́ти, підкрáяти, підчикрижи- ти, (про кількох) — попідрізувати, попопідтинáти
Подрѣзка — підрі́зування, підтинáння
Подрѣзной — на підрізах
Подрѣзъ — нáдріз, зáріз
По́дрѣзь — 1) прóріз (в чоботях коло підошви); 2) підрізи (коло саней)
Подрѣшето — підси́ток, си́тце, підси́течок
Подряблы**й** — пов'ялий, (про дерево) — потру́хлий
Подрябнуть — пов'янути, потру́хнути, потрухля́віти
Подрягать, ся — подригáти, ся
Подрядный — підря́дний
Подрядчикъ, ца — підря́дчик, ця
Подрядъ — підря́д
Подряжать, подрядить, ся — підряжáти, підряди́ти, згоди́ти, ся
Подрясникъ — підря́сник
Подсаживать, подсадить — 1) підсáжувати, підсади́ти; 2) присáжувати, присади́ти, засади́ти
Подсаливать, подсалить — підсáлювати, шмарувáти, підсáлити, підмáзати салом, підшмарувáти, ви́шмарувати
Подсасывать, подсосать — підтягáти, підтягти́
Подсвѣчникъ — с(ь)вічни́к, с(ь)віти́л(ь)ник, (в церкві перед образами) — ставни́к, пóставець
Подсиживать, подсидѣть — 1) засідáти, чатувáти, засі́сти; 2) визнавáти, виві́дувати, ви́знати, ви́відати (хитрощами); підхóдити, підійти́
Подсинивать, подсинить — підси́нювати, підсини́ти, попідси́нювати
Подскабливать, подскоблить — підшкрі́бувати, підшкрáбувати, підшкрáбати
Подсказывать, подсказать — підкáзувати, підказáти
Подскакивать, подскакать, подскочить, подскакнуть — підскóкувати, підскóчити, підстри́бувати, підстрибну́ти; вибри́кувати; прискáкувати, прискóчити, скóчити
Подскокъ — підскі́к
Подскребать, подскресть — підшкрі́бувати, підскромáжувати, підшкрáбати, підскромáдити
Подслащивать, подсластить — підсолóжувати, присолóжувати, підсолоди́ти, присолоди́ти
Подслуживать, подслужить, ся — прислу́жувати, ся, прислужи́ти, ся
Подслушивать, подслушать — підслу́хувати, підслу́хáти, ходи́ти на підслухи
Подслушиваніе — підслух, підслухи, підслу́хування, прислухáння
Подслушиватель, подслушникъ — підслу́хач, підслу́хувач
Подслѣповатый — підсліпий, сліпоóкий, невидющий
Подсматривать, подсмотрѣть — підглядáти, підгля́дувати, підглéжувати, підивля́тися, підгляді́ти
Подсмотрщикъ — д. **Подглядчикъ**
Подсмотръ — підглядáння
Подсмѣивать, подсмѣять, ся — підс(ь)міювати, ся, глузувáти, підс(ь)мія́тися, пос(ь)мія́тися (з кого), нас(ь)мія́тися (над ким), поглузувáти
Подснѣжный — підсні́жний
Подснѣжникъ, рос. Anemone Hepatica L. — прóліска, (частіше) — прóліски, перéліска, первóц(ь)віт, Crocus reticulatus M. B. — брандýші, брандýшки, просерéн, прóсерень, просурéнок, Galantus nivalis L. — підсні́жник, прóсерень, Scilla cernua Hoffm. — прóліски голубі, S.bifolia L. — ряст, Sempervivum tectorum L. — дóля, скóчки
Подсоба — пóміч, запомóга, д. **Помощь**
Подсоблять, подсобить — підпомагáти, підпомогти́, підрятувáти, д. **Помогать**
Подсовывать, подсовать, подсунуть, ся — підсувáти, підсýнути, (про де-кільки) — попідсóвувати
Подсолить — подсоли́ти
Подсолнечная — с(ь)віт бóжий
Подсолнечниковый — сóняшниковий
Подсолнечникъ, рос. Helianthus annuus L. — сóняшник, сóнячник, сóяшник
Подспаривать, подспорить — помагáти, допомагáти, підпомагáти
Подспорье — підмóга, запомóга; додáток
Подстава — підгін, підстáва
Подставка — підставка, підмостка, підпі́рка, (в скрипці чи в иньших музичних струментах) — коби́лка, кóник
Подставлять, подставить — підставля́ти, підстáвити, (про де-кільки) — попідставля́ти. — **Подставить ногу** (кому, щоб упав) — перечéплювати, перечепи́ти, підчепи́ти
Подставной — підставни́й
Подстёгивать, подстегать — підшивáти, підбивáти, підши́ти, підби́ти
Подстёгивать, подстегнуть — стьóбати, стьобну́ти
Подстерегать, подстеречь — вистерігáти, пристерігáти, пантрувáти, ви́стерегти, пристерегти́, призóрити, припантрувáти
Подстилать, подостлать, ся — слáти, підстилáти, підослáти, ся, підстели́ти, ся, попідстилáти
Подстилка — 1) підстилáння, підстéлювання; 2) підсті́лка, підклáд, (в чоботях) — ýсті́лка, (здр.) — ýсті́лочка, ýсті́лонька, (з хворосту) — одéнок
Подстожникъ — підстóжжа, стóжище, сти́ртище, стожáрня, під
Подстой — сушня́к
Подстойный — сухи́й, посóхлий, усóхлий (про дерева)
Подстрекатель, ница — підмóвник, ця
Подстрекательство — підмóва, підбивáння, намóва
Подстрекать, подстрекнуть — підмовля́ти, намовля́ти, підцькóвувати, под'южувати, підмóвити, підцькувáти
Подстригать, подстричь, ся — підстригáти,

підстри́гти, ся, (дуже низько) — підго́лювати, підголи́ти, ся
Подстрогать — підструга́ти, (де-кількох) — попідстру́гувати
Подстропильный — підкро́ковний
Подстрочник — комента́рій (до чого); шахра́йка (школярська)
Подстрочный — підрядко́вий
Подстрѣливать, подстрѣлить — підстре́лювати, підстре́лити, пристре́лити, (декількох) — попідстре́лювати, підстрілювати
Подступать, подступить — підступа́ти, приступа́ти, наближа́тися, підступи́ти, приступи́ти, ся, набли́зитися
Подступъ — підступ, при́ступ
Подстывать, подстыть — 1) простига́ти, вистига́ти, холо́нути, прости́гти, захоло́нути, охо(прохо)ло́нути; 2) замерза́ти, заме́рзти
Подстягивать, подстягнуть — припряга́ти, припрягти́
Подсудимый — підсу́дний, (що був під судом) — су́жений, су́джений
Подсудность — підсу́дність, при́суд
Подсупонивать, подсупонить — підтяга́ти, підтягти́ супо́ню
Подсушивать, подсушить — підсу́шувати, підсуши́ти
Подсылать, подослать, ся — підсила́ти, підісла́ти, ся
Подсылъ — підси́лка, підсила́ння
Подсыпа́ть, подсыпать, ся — підсипа́ти, присипа́ти, підси́пати, ся
Подсыпка — підси́пка, приси́пка
Подсыхать, подсохнуть — підсиха́ти, надсиха́ти, присиха́ти, підсо́хнути
Подсычивать, подсытить — підсоло́жувати, засоло́жувати, підсолоди́ти, засолоди́ти
Подсѣвать, подсѣять — 1) підсіва́ти, присіва́ти, підсі́яти, присі́яти; 2) просіювати, просі́яти
Подсѣвъ — 1) підсіва́ння; 2) підсі́в, при́сів
Подсѣвка — при́сів, при́сівок
Подсѣдать, подсѣсть — підсіда́ти, присіда́ти, підсі́сти, (про кількох) — попідсіда́ти
Подсѣдельникъ — попру́га, черезсіде́льник
Подсѣдельный — підкульба́шний, підсіде́льний. — **Подсѣдельная лошадь** — кінь під верх, кінь під сідло́, верхови́й
Подсѣка — зруб
Подсѣкать, подсѣчъ — підсіка́ти, підтина́ти, підсікти́, підтя́ти, підотну́ти, надцю́кати, (про кількох) — попідсіка́ти, попідтина́ти
Подтаивать, подтаять — та́нути, пота́нути
Подталкивать, подтолкнуть, ся — підпиха́ти, підшто́вхувати, підіпхну́ти, підштовхну́ти
Подталкивать, подтолочь — притовка́ти, притовкти́, натовкти́
Подтапливать, подтопить, ся — 1) підпа́лювати, підпали́ти, затопи́ти; 2) підігріва́ти, розігріва́ти, нагріва́ти, підігрі́ти і т. д.; 3) підто́плювати, підтопи́ти, затопи́ти
Подтаптывать, подтоптать — підто́птувати, підтопта́ти
Подтасовывать — підбира́ти, добира́ти, підклада́ти, підтасо́вувати
Подтаскивать, подтаскать, подтащить — підтяга́ти, підволіка́ти, підтягти́, підволокти́
Подтачивать, подточить — 1) підго́стрювати, підгостри́ти; 2) підто́чувати, підточи́ти
Подтачивать, подтачать, ся — підшива́ти, підши́ти, ся
Подтверждать, подтвердить, ся — потве́ржувати, стверджа́ти, стве́ржувати, потвержа́ти, стверди́ти, ся, потверди́ти, затверди́ти, ся
Подтвержденіе — стве́рження, стве́рдження, потве́рження, потве́рдження
Подтекать, подтечь — підтіка́ти, підтекти́, попідтіка́ти
Подтелокъ — тели́чка
Подтенетить — обки́нути сі́ттю, сі́ткою
Подтесывать, подтесать — підте́сувати, підтеса́ти
Подтибривать, подтибрить — кра́сти, укра́сти, підчепи́ти, підцу́пити
Подтирать, подтереть, ся — підтира́ти, підте́рти, ся
Подтирка — 1) підтира́ння; 2) пі́дтирка
Подтискивать, подтискать, подтиснуть, ся — підтиска́ти, підстромля́ти, підпиха́ти, підтисну́ти, підіткну́ти, підстроми́ти, підіпхну́ти
Подтокъ — підтіка́ння
Подтопка — підпа́л, ро́спал
Подтопъ — підто́п
Подтормозить — загальмува́ти, підгальмува́ти
Подтравливать, подтравить — підцько́вувати, нацько́вувати, підцькува́ти, нацькува́ти
Подтрунивать, подтрунить — підс(ь)мі́юватися, нас(ь)міха́тися, глузува́ти, кепкува́ти, підс(ь)мія́тися, нас(ь)мія́тися, поглузува́ти, покепкува́ти
Подтрушивать, подтрусить — підтру́шу(сю)вати, притру́шу(сю)вати, під(при)труси́ти
Подтыкать, подтыкать, подоткнуть, ся — 1) підтика́ти, підіткну́ти; 2) підтика́тися, підти́катися
Подтыкать, подоткать — надтика́ти, підітка́ти, надітка́ти, притка́ти
Подтягивать, подтянуть, ся — 1) підтяга́ти, підтягти́, ся, підцу́пити; 2) тягти́, підс(ь)пі́вувати
Подтяжка — 1) підтяга́ння; 2) підтя́жка, шле́йка
Подубасить — поби́ти, подуба́сити, полома́чити, попоби́ти, пополупи́ти; д. **Побить**
Подувать, подуть — ду́ти, подува́ти, подму́хувати, повіва́ти, подиха́ти, поду́ти, поду́нути, подму́хати, подмухну́ти, духну́ти, гуну́ти, дмухну́ти, подихну́ти, повійну́ти, пові́яти, війну́ти
Подудить — подуди́ти, погра́ти на дуду́, на

сопілку
Подумать — подумати, погадати, помислити, поміркувати, помізкувати
Подумывать — роздумувати
Подурацки — як дурень, по дурному
Подурачить — подурити
Подурачиться, подурить — подуріти, попустувати
Подурнѣть — попоганіти, споганіти, погіршати, помиршавіти, примиршавіти
Подурнѣлый — споганілий
Подустить — д. **Подстрекать**
Подучать, подучивать, подучить — під'учати, намовляти, підмовляти, призводити, направляти, під'учити, намовити, навчити, призвести, направити
Подушевно — по душі, по щирости, по приятельськи
Подушевный — щирий, щиросердечний; приятельський
Подушечный — подушчаний
Подушка — подушка, (пухова) — пуховиця, (маленька під голову) — підголовок, думка, ясік, (до шитва, важка) — цегелка
Подушный — подушний. — **Подушное** — подушне
Подущать — д. **Подстрекать** і **Подучать**
Подущеніе — намова, направа
Подхватцы — кліщі
Подхвать — підхоплювання. — **На подхвать** — на розхват
Подхватывать, подхватить — підхоплювати, підхопити, підчеплювати, підчепити
Подхвостникъ — підхвістя, підлогоння (при сідлі)
Подхвостный — підхвістний
Подходить, подойти — підходити, підійти, надходити, наближатися, підступати, приступати, ся, підійти, надійти, наблизитися, підступити, приступити, ся, підпадати, походити, вдавати (на кого або на що), вдаватися (в кого або на що). — **Подойти ласкою, хитростью** — підлащитися, підластитися, підгорнутися і т. д.; д. **Подольщаться**
Подходка — скребок; білик (струменти кушнірські)
Подходчивый — улесливий, підлесливий, підлиза і т. д.; д. **Вкрадчивый** і **Льстивый**
Подходъ — підхід
Подходящій — підхожий, слушний
Подцѣпливать, подцѣплять, подцѣпить — 1) підчеплювати, підчепити; 2) д. **Подтибривать**
Подцѣпка — 1) підчеплювання; 2) причіпка
Подчашій — підчаший, підчашник
Подчёркивать, подчеркнуть — підчеркувати, підкреслювати, підчеркнути, підкреслити
Подчернивать, подчернить — підчернювати, підчорнити
Подчинённость — підлеглість, підвластність, підвладність
Подчинённый — підлеглий, підвластний, підвладний
Подчинять, подчинить, ся — покоряти, привертати, ся, підлягати (кому, чому), піддаватися, підпадати (під кого), покорити, привернути, ся, підлягти, піддатися, підпасти, скоритися
Подчищать, подчистить — підчищати, підчистити
Подчосъ, рос. Asparagus officinalis L. — підчос, шпараги, холодок, заячий холодок
Подчеревіе — підчерев'я
Подшейникъ — підборіддя (в узді)
Подшерстокъ — пух під шерстю, підшерстя
Подшибать, подшибить — підбивати, підбити
Подшивать, подшить — 1) підшивати, підточувати, підшити, підточити, (на плечах в сорочках) — підоплечувати; 2) прибивати (зі споду), підбивати, підбити
Подшивка — 1) підшивання, підбивання, підточування; 2) підшивка, підбійка
Подшипникъ — підчіпок, підшипник
Подштанники — спідні (штани). — (Купив дві пари спідних)
Подъ — черінь, чірінь
Подъ, подо — під, по-пад. — **Подъ вечеръ, подъ утро** — над вечір, перед с(ь)вітом. — **Подъ мышки** (взять)—під силу, попід силу. — **Подъ окнами** — по-під віконню. — **Подъ плетнями** — по-під тинню. — **Подъ пьяную руку** — на підпитку, по п'яному. — **Подъ рукою** — на похваті. — **Сѣсть подъ окно** — сісти коло вікна. — **Ѣхать подъ гору** — їхати з гори
Подъёмистый — місткий (про судна)
Подъёмный — під'ємний, підйомний. — **П. мостъ** — звідний міст. — **Подъёмное орудіе** — підойма, (під віз) — важниця. — **Подъёмные деньги** — подорожне, подорожні гроші
Подъёмъ — 1) підіймання піднімання, підняття; 2) рушання (напр., в дорогу); 3) підойма, (під віз) — важниця; 4) підйом, (напр., на нозі, в чоботі). — **Въ подъёмъ** — під силу, в міру, саме враз
Подъѣдать, подъѣсть — під'їдати, підгризати, під'їсти, підгризти, підточити
Подъѣздъ — 1) під'їзд, приїзд; 2) ґанок, рундук
Подъѣзжать, подъѣхать — під'їздити, під'їзжати, над'їздити, під'їхати, над'їхати, під'їжджати
Подъязычный — під'язичний
Подъяремный — під'яремний. — **П. животное** — під'яремник, робоча скотина
Подыгрывать, подыграть — пригравати, прибринькувати, приграти, прибринькати
Подымное, подымная подать, подымщина — подимне, димове, д. **Налогъ** і **Подать**
Подыскивать, подыскать, ся — 1) підшукувати, пришукувати, підшукати, пришукати, добирати, добрати; 2) підглядати, підкопуватися, підкопатися (під кого)

Подышать — подихати
Подыщикъ — шпиґ
Подѣвать, подѣть ся — діти, ся, подіти, ся, подінути, ся, заподіти, ся, дівати, ся
Подѣлать, ся — поробити, ся, подіяти, ся, вдіяти, починити, ся
Подѣйствовать — вдіяти, поробити, вплинути, мати силу, вплив. — **На него ничѣмъ нельзя подѣйствовать** — нічого з ним не вдієш, не поробиш
Подѣлить, ся — поділити, ся, переділити, ся, попаювати, (багато) — порозділяти, пороскраювати, (пополам) — порозд-двоювати, (всіх) — обділити
Подѣлка — робітка
Подѣлочный матеріалъ — знадібок, надібок, матеріял до лагоження
Подѣлывать — поробляти
Подѣльчивый — подільчивий
Подѣляться, подѣлиться — ділитися, поділятися, поділитися
Подѣтски — по дитячому, як дитина, по дітячи
Подюжинно — дюжинами, на дюжини, дванадцятками, на дванадцятки
Подюжѣть — подужчати
Поединокъ — поєдинок, (на війні) — герць
Поединочный — поєдинковий
Поёмный лугъ — пійма, лука, заплава, оболоня
Поёмъ — пійма
Поерепениться — покостричитися, покомезатися
Пожадничать — пожадати (чого), поласитись (на що)
Пожалить — вжалити, уджиґнути
Пожаловать — 1) пожалувати, надати, дарувати, подарувати; 2) одвідати (кого), завітати (до кого)
Пожаловаться — поскаржитися (на кого), оскаржити (кого)
Пожалуй — нехай так. — **По мнѣ пожалуй** — про мене
Пожалуйста — будь ласкав, будь ласка, будьте ласкаві, прошу, з ласки свої (своєї)
Пожалѣть — пожаліти, пожалувати, пожалкувати, пошкодувати, пошанувати
Пожалованіе — обдарування, нагорода, надання
Пожарить — попекти, посмажити
Пожарище — пожарина, пожарище, погорілище, згарище
Пожарный — пожарний, пожежний
Пожарна команда — вогнева сторожа, пожежна справа — **П. сарай** — пожарня. — **П. труба** — гасіль, сикавка вогнева
Пожаръ — пожар, пожежа
Пожатіе — потиск, стиск (руки)
Пождать — пождати, потрі(и)вати, почекати, зачекати
Пожевать — пожувати, (жуйку) — перемиґати
Пожеланіе — побажання, пожадання, жичення
Пожелать — захотіти, захтіти, схотіти, побажати, забажати, ся, пожадати, завволити, закортіти, з'охотитися, забагнутися
Пожелатель — хотій
Пожёклый — пожовклий, (трохи) — прижовклий
Пожёлкнуть — пожовкнути, (трохи) — прижовкнути
Пожеманиться — поманіритися, поманіжитися
Поженить, ся — поженити, ся, побратися, одружитися, попарувати, ся, (про кількох) — пережени́ти, ся, подружувати, ся
Поженски — по жіночому
Пожертвованіе — жертвування, офірування
Пожертвовать — пожертвувати, офірувати. — **П. жизнью** — віддати життя своє, наложити головою
Пожёстклый — затверділий, пошкарублий, зашкарублий
Пожёсткнуть, пожестѣть — за(по)твердну́ти, по(за)шкарубіти, по(за)шкарубнути
Пожечь, ся — попалити, ся
Пожива, поживка, поживишка — пожива, поживка, пожиток, зиск, користь, (у бджіл) — взяток
Поживать — поживати, матися. — **Каково поживаете** — як ся маєте?
Поживляться, поживитися — живитися, поживлятися, поживитися, (трохи) — підживитися
Пожигать, пожечь, ся — палити, попалити, спалити, ся
Пожидѣть — порідіти, порідш(ч)ати
Пожизненный, но — довічний, доживотний, до живоття, по вік
Пожилое — постояле, комірне
Пожилецъ, пожилица — пожилець, пожилиця, підсусідок. комірник
Пожилой — постарий, літній, пристаркуватий, немолодий
Пожимать, пожать — стискати, потискувати, стиснути; рукатися, порукатися, поручкатися. — **Пожимать, пожать плечами** — здвигати, стиснути плечима
Пожиматься, пожаться — щулитися, корчитися, зщулитися, скорчитися
Пожинать, пожать — зжинати, зжати, пожати (хліб)
Пожирать, пожрать — жерти, зажерти, пожерти, поглинути, потріскати, полопати
Пожирѣть — погладч(ш)ати
Пожитки — пожитки, скарб, манаття, манатки, мізерія
Пожить — пожити, (довго) — нажитися, набутися, (трохи) — пережити, перебути. — **Пожить въ свое удовольствіе** — пороскошувати
Пожитьё — пожиття
Пожниво — стерня
Пожня, поженка — галява, поляна
Пожраніе — пожертя, потала
Пожужжать — подзижчати, подирчати, погусти
Пожурить — покартати (кого), погримати (на кого)
Пожурчать — подзюрчати, подзюркотіти

Пожухнуть — полиняти, померхнути
Позабавить, ся — побавити, потішити, ся
Позабить — позабивати
Позаблевать — позабльовувати
Позаболѣть — поболіти, похоріти, похворіти, послабнути, позанедужувати
Позаботиться — поклопотати, ся, потурбуватися, подбати, розстаратися
Позабраковать — позаганювати, поґанчувати
Позабрать — позабирати
Позабрить — поголити, позаголювати
Позабрасывать, позабросать — позакидати
Позабывать, позабыть — позабувати, забути, ся
Позабѣгать — забігати, заметушитись
Позабѣжать — позабігати, порозбігатися
Позавалить — позавалювати, позасипати, позакидати (потрохи)
Позавести — позаводити, порозводити
Позавидовать — позавидувати, позаздрити
Позавинтить — позаґвинчувати, позашрубовувати
Позавить — позавивати
Позаворачивать, ся — позавертати, позагортати, пообвертати, пообгортати, позавірчувати, ся
Позавраться — забрехатися
Позавтракать — поснідати
Позавчера—позавчора, перед'учора
Позавядать, позавянуть — пов'янути, зав'янути, зблякнути, заблякнути
Позавязать — позав'язувати
Позагадить — запоганити, запаскудити, позапоганювати, позапаскужувати
Позагнать — позаганяти, позаймати
Позагибать — позагинати
Позаглядѣться — задивитися
Позагнуть, ся — позагинати, ся, закарлючити, ся
Позагонять — позаганяти, замордувати
Позагорѣть — позагоряти, зашмалитися
Позагоститься — загостюватися
Позаграбить — пограбувати, нагарбати, награбувати
Позадвинуть — позасувати
Позади — позаду, ззаду. — **Идти позади кого** — іти позаду, ззаду, за ким. — **Позади избы** — по-за хатою
Позадолжать — напозичатися
Позадуть — позадувати, позадимати
Позажечь — позапалювати, позас(ь)вічувати
Позазвать — позаклика́ти
Позазеленѣть — зазеленіти
Позаимствованіе — позичка, позичання, запозичення; переймання
Позаимствовать, ся — 1) позичити, визичити (у кого або кому), взяти, дати у позику, запозичити; 2) переняти
Позакапывать — позакопувати, повкопувати; позакапувати (воском)
Позаклинивать — позаплішувати
Позакладывать — позакладати
Позаклеить — позаклеювати
Позаконопатить — позаконопачувати. позашпаґ(к)льовувати
Позакоптить — позадимлювати
Позакрасить — позафарбувати
Позакупить — позакуповувати
Позакутать — затушкувати
Позакрыть — позакривати, позатулювати, позатуляти, позачиняти
Позакупорить — позатикати, позакорковувати
Позакусить — під'їсти, перехопити
Позаложить — позакладати, позаставляти
Позалѣзть — позалазити
Позалѣпить — позаліплювати
Позамазать — повмазувати, позамазувати
Позамарать — замазати, позакаляти, позамастювати
Позамащивать — повимощувати, повистилати
Позаметать — позамітати
Позамкнуть — позамикати, позапирати
Позанимать — напозичати, назазичати
Позанозить — заскалити, поскалити
Позапасти — позапасати, понапасати
Позапаять — позаливати, позалютовувати
Позапереть — позапирати
Позапечатать — позапечатувати
Позаписать — позаписувати
Позапрошлогодній — позаторішній
Позапрошлый — перед'останній. — **Въ п. году** — позаторік, позавторік
Позапрятать — поховати, позаховувати
Позапречь, ся — позапрягати, ся
Позапылить — позапорошувати
Позариться — поласитися, поквапитися, зазіхнути
Позарыть — позакопувати, позаривати
Позарѣзать — порізати
Позарядить — понабивати
Позасадить — позасажувати
Позаснуть — позасипати, поснути
Позасалить — позасалювати
Позасолить — посолити
Позастановить — позастановляти, позаставляти, позагороджувати
Позастарѣть — задавнитись, зістаріти
Позастегнуть, ся — позастібати, позащіпати, ся
Позастояться — застоятися
Позастраховать, ся — позастраховувати, ся
Позастроить — позабудовувати
Позасыпать — позасипати
Позасѣсть — позасідати
Позасѣчь — позабивати, позасікати
Позатаврить — потаврувати
Позатворить, ся — позачиняти, ся
Позатаскать — забруднити, позатасовувати, позашуровувати
Позатеплить — позас(ь)вічувати
Позатихнуть — притихнути
Позаткнуть — позатикати
Позатухнуть — пригаснути
Позатыкать — позатикати, позастромлювати, повтулювати
Позахапать — позахоплювати
Позачеркнуть — позаче́(і)ркувати, позакреслювати, повикреслювати, повиче́(і)ркувати
Позашвырять — позакидати
Позашить, ся — позашивати, ся
Позванивать — подзвонювати
Позвенѣть — подзвеніти, подзеленькати,

потеле́нькати
Позволеніе — до́звіл
Позволительный, но — дозві́льний, ві́льний, но, дозво́лений
Позволять, позволить — дозволя́ти, позволя́ти, дозво́лити, позво́лити. — **Если позволитъ время** — як дасть час, як ма́тиму час
Позвонить — подзвони́ти
Позвонокъ — 1) в'язо́к, в'язова́ кістка. — **Поясничные позвонки** — крижові в'язки́, попере́кові в'язки́. — **Спинные позвонки** — спи́нні, хребтові в'язки́, похре́бтина. — **Хвостовые п.** — ку́пер. — **Шейные п.** — щи́йні в'язки́, каркові в'язки́, в'язові, каркові кістки; 2) дзво́ник (у корови), кала́тало, цокоту́ха
Позвоночный — хребто́вий, хребе́тний. — **Позвоночный столбъ** — хребе́т, хребети́на, хребто́вий стовп, окостя́к. — **Позвоночное животное** — хребто́ва тварь, хребе́тник
Позвѣрски — як з(ь)вір, по з(ь)віря́чому
Поздать, опоздать — пізни́тися, бари́тися, га́ятися, опізни́тися і т. д., д. **Запаздывать** і **Опаздывать**
Поздненькій, поздненько — пізне́нький, пізне́нько
Позднехонько — пізне́сенько, ду́же пі́зно
Поздній, поздно — пізній, пізно, не ра́но. — **Позднее потомство** — дале́кі нащáдки
Позднѣе, позже — пізніш, пізні́ше. — **Какъ можно позднѣе** — як найпізні́ше
Позднякъ — пізня́к, пізню́к
Поздороваться — поздоро́вкатися, поздоро́витися, повіта́тися, привіта́тися, (вранці) — на добри́день да́ти, добри́день одда́ти, поздоро́вити днем, (знявши шапку) — пошапкува́тися, (подавши руку) — поруќатися, поручка́тися, почоло́мкатися, чоло́м да́ти, (з кількома) — переcздоро́вкатися, перевіта́тися
Поздорову — до́бре, гара́зд, щасли́во, в до́брому здоро́влю
Поздоровѣть — поздоро́вщати, поздорові́ти, поду́жчати, поміцні́шати
Поздравитель, ница — поздорови́тель, ка, привіта́льник, ця (на різдв'яних с(ь)в'ятках з поздоровними віршами) — віршува́льник, віршовни́к, (на новий рік з посипанням) — посипа́льник, посіва́ч, посіва́льник
Поздравительный — поздоро́вний, привітни́й
Поздравленіе — поздоро́вле́ння, привіта́ння
Поздравлять, поздравить — поздоровля́ти, віншува́ти, поздоро́вити, привіта́ти, повіншува́ти, (на Різдво віршами) — віршува́ти, (на Новий Рік, посипаючи зерном) — посипа́ти, засіва́ти, посіва́ти
Позеленить — позелени́ти
Позеленѣть — позелені́ти
Поземельное — поземе́льне
Поземельный — поземе́льний
Позёмистый, позёмный — позе́мий, призе́мкуватий, низьки́й
Поземъ — 1) земля́, ґрунт; 2) гній
Позитура — поста́ва
Позиція — стано́вище, стано́висько, пози́ція
Позлащать, позлатить, ся — золоти́ти, позоло́чувати, визоло́чувати, позолоти́ти, ви́золотити, обзолоти́ти, ся
Позлить, ся — посе́рдити, ся
Позлодѣйски — як злодій, як лиході́й
Позлословить — полихосло́вити
Познавать, познать — дознава́ти, дозна́ти, дізнава́ти, дізна́ти
Познаваніе — дізнава́ння
Познакомить, ся — познайо́мити, ся, познако́мити, ся, пізна́тися, спізна́тися, зізна́тися, (близько) — опізна́тися, обізна́тися
Познаніе — пізна́ння, ві́дання, відо́мість, зна́ння
Познoблять, познобить — моро́зити, поморо́зити, ви́морозити
Позобать — подзьо́бати, подзью́бати, поклюва́ти
Позолота — позоло́та, позоло́чення, позоло́чування
Позорить — ганьби́ти, ганьбува́ти, га́нити, осла́влювати, несла́вити
Позорище — позо́рище, видо́вище, видо́висько
Позорный — гане́бний, соромі́тний, срамо́тній
Позоръ — ганьба́, страмо́вище, стидо́вище, несла́ва, публі́ка
Позрѣть — поспі́ти, ви́спіти, дости́гти, ви́стигти, дости́гнути, дійти́
Позубить, позубрить, ся — пощерби́ти, ся, пощерба́ті́ти
Позубоскалить — поглузува́ти, покепкува́ти, поглумува́ти, поскали́ти зу́би
Позудѣть — посверби́ти
Позументный — брузуме́нтовий
Позументщикъ — шму́кляр
Позументщичій — шму́клярський
Позументъ — брузуме́нт, пасама́н, ґальо́н, кару́нка
Позыбать, ся — поколиха́ти, ся
Позывать, позвать — кли́кати, зва́ти, покли́кати, кликну́ти, вкли́кати, гукну́ти, узва́ти, позва́ти, запроси́ти. — **Позываетъ на ѣду** — на ї́ду тя́гне, ї́сти хо́четься. — **Позываетъ на рвоту** — ну́дить, на блюво́ту тя́гне
Позывъ — хіть, охо́та, жа́дібка
Позычать — подзича́ти, погуча́ти, подзв'я́кати
Позѣвывать — позіха́ти
Позѣвота — зіва́чка, по́зіхи.
Позябать, позябнуть — ме́рзнути, ме́рзти, поме́рзнути, поме́рзти
Позяблый — поме́рзлий
Пойво — пі́йло
Поиграть, ся — 1) погра́ти, ся, поба́вити, ся, погуля́ти, пожартува́ти; 2) (на бубоні) — побубни́ти, (на дудці) — подуді́ти, (недбало або пога́но на струнному струменті) — побри́нькати, поциги́кати
Поизбавить, ся — повизволя́ти, ся, поря-

тувáти
Поизбиться — побúтися, позбивáтися
Поизвозничать — пох(ф)урманувáти, пофурмáнити, почумакувáти
Поизгнить — погнúти, потрýхнути
Погрызть — погрúзти
Поиздержать, ся — вúтратити, ся
Поиздѣваться — поглумúтися, поглумувáти, поглузувáти, покепкувáти, покпúти, ся, позбиткувáтися
Поизмокнуть — змóкти, помóкти, змóкнути, помóкнути
Поизмочить — помочúти
Поизмяться — помнятися
Поизносить — попоносúти, поносúти
Поизогнуть — попозгинáти, позгинáти
Поизодрать — поподéрти, попошáрпати
Поизорвать — попорвáти
Поизрубить — попорубáти, порубáти
Поизрѣзать — попорізáти, попотяти, попошматувáти, порізати, потяти
Пойло — пíйло
Поймать, ся — піймáти, ся, спіймáти, половúти, зловúти, вловúти, схопúти, злапáти, доскóчити
Поимённый, но — поімéнний, но, іменнúй, на ймéння
Поименованный — нáзваний, пойменóваний
Поименованіе — наменувáння, найменувáння, нáзва
Поименовать — поменувáти, пойменувáти, поменúти, наменúти, найменувáти
Поимка — піймáння, злапáння
Поимщикъ — ловéць
Поиндѣечьи — по индúчачи, по индúчому
Поиночески — по чернéчи, по чернéчому
Поинтересничать — похизувáтися
Поинтересоваться — зацікáвитися
Пойный — вúпоєний молокóм
Поискать — пошукáти, прошукáти, (тишком) — пошáрити, (скрізь) — вúшукати, вúшарити, (в голові) — поськáти; д. **Искать**
Поисказить — понíвечити, покóрчити
Поисковеркать — попокалíчити
Поисковырять — поколупáти, покопúрсати
Поискривить — покривúти
Поискрошить — покришúти
Поискъ, частіше мн. **поиски** — шукáння, шуканúна
Поиспакостить — попаскýдити
Поиспачкать — покаляти, побруднúти, помастúти
Поисписать, ся — пописáти, списáти, ся, поспúсувати, ся
Поисправить, ся — попрáвити, ся, полáгодити, поналáгожувати, поналаднувáти
Поиспробовать — попрóбувати, (на смак) — покуштувáти
Поистинѣ — попрáвді, на(в)спрáвжки, на(в)спрáвжнє
Поистолочь — попотовктú
Пойти — 1) пітú, пійтú, (швидко або дрібно ступаючи) — почимчикувáти, потюпати, (зразу швидко) — майнýти, (широко ступаючи) — поцúпати, (поваго́м або важко ступаючи) — поплéнтатися, почелéпати, почвалáти, почáпати, поплугáнитися, (шкандибаючи) — пошкандибáти, подúбати, пошки(а)ти(у)льгáти, пошкундúльгати, (далеко десь або невідомо куди) — помандрувáти, повіятися. — **Пойти куда глаза глядять** — пітú с(ь)віт зá очі. — **Пойти, пошло на несчастіе** — пітú, пішлóсь на лúхо, на прóпасть. — **Пойти въ плясь** — пітú у танéць, пітú в скóки та в бóки. — **Пойдёмъ-ка** — ходíм лишéнь, ходíм-те, ходíть! 2) повестúся, пощастúти, поталáнити, похвортýнити; 3) почáти, зачáти, взяти. — **Пошли плясать** — почалú танцювáти
Поить, ся — поїти, напувáти, ся, (з пальця, напр., теля або ягня) — плякати
Пока — пóки, пóкіль, дóки, дóкіль, зáким. зáкіль, ним, нім, нім пóки, аж, тим чáсом. — **Пока еще свѣтло** — зáвидна. — **Пока не жарко** — захолодкú. — **Пока что** — пóки, дóки-що
Покабацки — як у шинкý
Покаверзить — поковерзувáти, покрутúти, поколобрóдити
Покадить — покадúти, покурúти
Показаніе — вúказ, вúказка, виявлéння, с(ь)вíдчення
Показатель, ница — 1) покáз(ж)чик, укáзник, укáз(ж)чик, ця, вкáжчик; 2) докáжчик, викáз(ж)чик, довóдчик
Показательный — показóвий, взірцéвий, зразкóвий
Показацки — покозáцьки, по козáцькому
Показной — показнúй, оглянúй
Показъ — пóкáз
Показывать, показать, ся — 1) покáзувати, укáзувати, виявляти, ся, показáти, указáти, ся, вúявити, появúти, ся, дáтися у вічі. — **П. языкъ** — солóпити, висолóплювати, вúсолопити, показáти язúка. — **П. зубы** — скáлити, вискáлювати, вúскалити, вúщирити, п. зýби. — **П. примѣръ** — давáти, дáти прúвід, прúклад. — **П. фокусы** — штукарювáти, штýки викидáти. — **П. спину** — п'ятами накивáти. — **Показаться вдали** — замаячити, (неясно) — замрíти, забовaнíти. — **П. изъ-за чего** — витикáтися, вúткнутися, показáтися; 2) здавáтися, видавáтися, здáтися, вúдатися, придáтися; 3) подóбатися, сподóбатися; 4) (в судових справах) — покáзувати, викáзувати, виявляти, вис(ь)відчáти, вис(ь)відчувати, показáти, вúказати, вúявити, вúс(ь)відчити, с(ь)відчити
Покаковски — як, по якому
Покалкуньи — по индúчому
Покалывать, поколоть — колóти, штрикáти, стрикáти, покóлювати, поштрикáти, шпигáти, пошпигáти. — **Въ боку покалываетъ** — у бік чáсом кóле, шпигáє
Покалякать — побалáкати, побазíкати
Покалѣчить — покалíчити, скалíчити, (багатьох або кількох) — перекалíчити, поскалíчувати

Покамѣстъ — 1) пóки; 2) пóки-що, дóки-що, тим чáсом, про час
Покапать — покáпати, покрáпати
Покапризничать — поверéдувáти, покомезúтися, похимерувáти, похиморóдити
Покарабкаться — подрáтися
Покарать — покарáти, накарáти
Покараулить — постерегтú, повартувáти, початувáти
Покаркать — покрá(я)кати, покрý(ю)кати
Покармливать — годувáти, кормúти (потрохи), підгодóвувати
Покатать — 1) покачáти (рублем і качалкою), помаґлювáти (на маґлі); 2) покатáти, повозúти; 3) побúти, вúбити, одлупúти, одлупцювáти
Покатистый — покóтистий, згóристий
Покатить, ся — 1) покотúти, ся; 2) поїхати
Покатость — згóристість, згір'я, похúлість, спáдистість, відкіт
Покатый, то — згóристий, нахúлий, ло, нахúлистий, спáдистий, то, набóковатий, укóсистий, то, покóтистий, покóчастий, то
Покачать, ся — поколихáти, погóйдáти, ся. — **Покачать головою** — похитáти, крутнýти головóю
Покачиваться — 1) колихáтися, гóйдáтися; 2) похúтуватися, вихúтуватися
Покачнуть, ся — похитнýти, ся, хитнýти, ся, поколихнýти, ся, схитнýти, ся, схибнýти, ся, хильнýти
Покашливать — кахúкати, покáшлювати
Покашлять — покахúкати, покáшляти
Покаяніе — покýта, кáяння, кáяттѧ, спокýта, покáяння
Покаянникъ, ца — покáянник, ця, покутáр, ка
Покаянный — покáянний, покутнúчий
Покаяться — покáятися, спокýтувати
Поквакать — покрякати
Поквакнуть — поквáснути, покúснути
Поквитаться — поквитувáтися
Покеркать — покúркати, покирчáти
Покивать — покúвáти, похитáти. — **П. ногою** — подрúґати
Покидать, покинуть — 1) покидáти, лишáти, облишáти, облúшáти, покúнути, лишúти, облишúти; 2) кúдати, покúдати
Покидывать — кúдати
Покидышъ — покúнуте, покúдьок
Покинутый, ая — кúнутий, покúнутий, та, лúшений, залúшений, (про жінку) — покúнута, лúшена, залúшена, покидячка, покúдька
Покипно — пачкáми
Покипѣть — покипíти
Покислѣть — покислíти, поквáснíти
Покладистый — потýльний, потульчúвий, покладлúвий
Поклажа — 1) кладíння; 2) клáжа, вагá
Покла́няться — поклáнятися, (багато) — попоклáнятися
Покланяться, поклониться — 1) поклонятися, поклонúтися; 2) клáнятися, у(в)клонятися, у(в)клонúтися, відклонúтися, чолóм дáти
Покласть — поклáсти
Поклевать — поклювáти, подзьó(ю)бати, поклюкати, склювáти, поскльóвувати
Поклёвъ — клювáння, дзьó(ю)бання, клюкання
Поклектать — поклекотáти
Поклеить — поклéїти, покарю́чити
Поклеймить — позначúти, потаврувáти
Поклепать — 1) поклепáти; 2) наклепáти, оббрехáти
Поклёпъ — нáклеп, пенá, опорóк
Покликивать — покликáти, закликáти
Поклонникъ, ца — 1) поклóнник, ця, прочáнин, прочáнка, (мн.) — прочáне; 2) прихúлець, прихúльник
Поклоненіе — поклін, велúчення, шáна; віддавáння поклóну
Поклонъ — поклін, уклін. — **Передавать поклонъ** — клáнятися комý, до кóго. — **Отдать поклонъ** — відклонúтися. — **Идти на поклонъ, съ поклономъ** — ітú на ралéць
Поклохтать — поквоктáти
Покляпый — зíгнутий, кривúй, скарлю́чений. — **Съ покляпымъ носомъ** — кривонóсий, кривоніс
Поклясться — заприсягтú, ся, забожúтися
Покняжески — покнязькú, по кня́жому, по кня́зькому
Покняжить — покнязювáти
Покобениться — покóрчитися
Поковать — покувáти
Поковеркать — покóрчити, понíвечити
Поковылять — подúбати, пошкандибáти, пошкитильгáти, пошкатульгáти
Поковырять — поколупáти, подлýбати, покопирсáти
Покой — 1) покій, кімнáта, гóрниця, хáта; 2) пóкій, спóкій, супокій, упокій, спочúвок. — **Оставьте меня въ покоѣ** — дáйте мені спóкій
Покойникъ, ца — покíйник, ця, небíжчик, небíжка
Покойный, но — 1) тúхий, хо, спокíйний, супокíйний, лáгідний, но; 2) покíйний, небíжчик
Покоить, ся — покóїти, ся, упокóїти, ся, спочивáти
Пококетничать — похизувáтися, поманíритися, пококетувáти
Поколачивать — 1) вбивáти, забивáти; 2) бúти, лупúти, лупцювáти
Поколдовать — почарувáти, д. **Волхвовать**
Поколебать, поколебнуть, ся — 1) похитáти, захитáти, похитнýти, ся; 2) похибáти, ся, похибнýти, ся, заколихáти, ся, завагáти, ся
Поколотить — побúти, одлупúти, одлупцювáти, одлýщити, полатáти комý бóки, перегóну, чóсу дáти, (посуд) — побúти, потовктú
Поколоть, ся — 1) поколóти, ся; 2) росколóти, ся, розлýщитися, пороскóлювати, ся
Поколыхать, ся — поколихáти, поколисáти, поколивáти, погóйдати, ся
Поколѣніе — поколíння, колíно, (зневаж-

ливо) — ко́дло
Поколѣнный — поколі́нний. — **Поколѣнная роспись,** (і просто) **Поколѣнная** — табли́ця родово́ду.
Поколѣть — подо́хнути, поздиха́ти, ви́здихати
Покомандовать — поверхово́дити, постаршинува́ти, поко́мандувати
Покомкать — пом'я́ти, зо(і)бга́ти
Покончить — скінчи́ти, покінча́(й)ти, докінча́(й)ти, (діло) — доробити, обробити, ся, упо́ратися, — **П. жизнь самоубійствомъ** — само́му собі сме́рть заподі́яти
Поконъ — звичай
Покопать, ся — покопа́ти, пори́ти, ся
Покопёнко — копи́цями, в копи́ці, ко́пами
Покора — докі́р, дорі́к, дога́на
Покореніе — покоре́ння, звоюва́ння, підбиття́
Покоритель, ница — покори́тель, ка
Покорить — пога́нити; покори́ти, звоюва́ти, підби́ти
Покорливый — покі́рливий, ласка́вий, во
Покормить, ся — погодува́ти, покорми́ти, похарчи́ти, похарчува́ти, ся, (худобу) — попа́сти
Покорность — поко́ра, покі́рність, покі́рливість, пови́нка
Покорный, но — покі́рний, слухня́ний, послухня́ний, покі́рливий
Покоробить, ся — пожоло́бити, ся, покоржа́віти, пошкалу́бити, ся, попа́читися, покоро́битися
Покоровьи — як коро́ва, по коро́в'ячому
Покорствовать — кори́тися
Покорять, покорить, ся — покоря́ти, ся, кори́ти, ся, підгорта́ти, підбива́ти, підклоня́ти, ся, покори́ти, ся, підгорну́ти, ся, підби́ти, підклони́ти, ся, підда́тися, зда́тися
Покосить, ся — покоси́ти, ся
Покосить, ся — 1) покоси́ти, скоси́ти, покриви́ти, ся, перехля́битися; 2) подиви́тися на ко́го скри́ва, ско́са
Покосматѣтъ — покошла́тіти, поволоха́тіти, покудла́тіти
Покосный — покі́сний. — **П. время** — косови́ця
Покосъ — покі́с. — **Полоса покоса** — по́стать, ру́чка
Покошачьи — як кі́шка, як ки́цька, по ки́цячому, по котя́чому
Покража — 1) д. **Кража**; 2) кра́дене, краді́жка
Покрапать — покра́пати, (трохи) — прироси́ти
Покрапывать — накрапа́ти
Покрасить — покраси́ти, помалюва́ти, пофарбува́ти, (червоно) — почервони́ти і т. д., д. **Окрасить**
Покраснѣть — почервоні́ти, зачервоні́ти, (дуже) — зашарі́тись, (від сорому коли мовиться в жарт) — напекти́ ра́ків, спекти́ ра́ка
Покрасоваться — покрасува́тися, попиша́тися
Покрасть — покра́сти, обікра́сти
Покрохмалить — покрохма́лити
Покренить, ся — нахили́ти, ся, похили́ти, ся на́ бік
Покрестоваться — побрата́тися, помiня́тися хреста́ми (братаючись)
Покривить, ся — покриви́ти, ся, покриву́лити, знабо́чити, ся. — **Покривить душою** — покриви́ти душе́ю, взя́ти гріха́ на ду́шу, збо́чи́ти, схибну́ти
Покрикивать — погу́кувати, підгу́кувати
Покричать — покрича́ти, погука́ти, погри́мати, (жалібно) — поски́глити, поскі́млити, (на ґвалт) — поґвалтува́ти
Покровитель, ница — охорони́тель, ка, оборо́нець, покрови́тель, ка, ласка́вець і д. **Заступникъ**
Покровительство — охоро́нництво, охоро́на, оборо́на
Покровительствовать — охороня́ти, борони́ти, допомага́ти
Покровительственный — охоро́нний
Покровъ — покрі́в, покрі́вець. — **Покровъ Пресвятыя Богородицы** — (С(ь)в'ято 1-го жовтня) — Покро́ва
Покрой — крій, покрі́й. — **На одинъ покрой** — на оди́н лад
Покроить — покрої́ти, покра́яти
Покрома, покромка, покромь — кра́йка
Покромочный — крайкови́й
Покромсать — почикри́жити, покре́мсати
Покропать — попарта́чити
Покропить — покропи́ти, побри́зкати, попри́скати, (трохи) — прироси́ти
Покрошить, ся — покриши́ти, ся
Піокруглить — підкругля́ти
Подкруглѣть — закругли́тися
Покружить, ся — покружля́ти, покружи́ти, ся
Покрупнѣть — побі́льшати
Покрутить — покрути́ти
Покручиниться — пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти
Покрывало, покрывальцо — покрива́ло, покрива́йло, покриття́, накриття́, (здр.) — покри́тенька, на́кривка, запина́ло, запина́чка, (на голову) — завива́ло, завива́йло, (з серпанку) — серпа́нок, серпа́нка, (а самий убір заміжніх жінок з серпанку) — намі́тка, (у церковних братчиків на похороні) — по́клит, (на ліжко) — лі́жник
Покрываніе — покрива́ння, окрива́ння, (стріхою) — пошива́ння
Покрывать, покрыть, ся — 1) покрива́ти, кри́ти, окрива́ти, закрива́ти, обкрива́ти, у(в)крива́ти, ся, покри́ти, ся. — **Покрываться, покрыться пылью, снѣгомъ** — припада́ти, припа́сти пі́лом, снíгом, запороши́тися. — **П. водою** — поня́тися, узя́тися водо́ю. — **П. тучами** — хма́ритися, хмарні́ти, нахма́рити, ся, захма́ритися, обхма́рити, ся, поня́тися хма́рами. — **П. туманомъ** — затума́нитися. — **П. пѣною** — запі́нитися. — **П. льдомъ** — заме́рзнути, (злегка) — заше́рхнути. — **П. пятнами** — заплями́тися. — **П. струпомъ, лишаями** — узя́тися стру́пом, лишая́ми, заструпи́тися. — **П. пузырями** — спузи́ритися. — **П. корою** — зашкару́питися. — **П. слизью** — осли́знути. — **Покрытый слизью** —

ослизлий. — **П. сыпью** — висипати, поприщити. — **П. складками** — побрижитися. — **П. накипью** — окипіти. — **Покрывать крышу снопами** — пошивáти. — **П. огорожу терномъ** — тернити. — **Покрыть жестью** — оббляшити, поблякувáти. — **Покрытый шишками, нарывами** — шишкувáтий, болячкувáтий; 2) побивáти, побити (в картах)

Покряхтѣть — покректáти

Покувыркаться — поперекидáтися, поперевéртáтися

Покуда, покудова — пóки, дóки, пóки-що, до чáсу

Покудахтать — покудкудáкати

Покукать — покувáти

Покумиться — покумáтися

Покупать, купить — купувáти, купляти, покупляти, купити

Покупать — покупáти, скупáти

Покупечески — покупéцьки

Покупечествовать — покупцювáти

Покупка — 1) купувáння, купівля; 2) пóкуп, пóкупка

Покупной — купóваний, кýплений, покупний

Покупщикъ — купéць, покупéць, покупник, ця, покупáч, ка

Покуралесить — поколобрóдити, попустувáти

Покурчавѣть — покучерявіти

Покусать, ся — покусáти, погризти, ся

Покутить — погуляти, побенкетувáти, попіячити

Покухарить — покуховáрити, покухарювáти

Покучно — кýпами, купкáми

Покушать — поїсти, попоїсти (або) випити, пообідати, повечéряти

Покушаться, покуситься — вáжитися, покуситися, повáбитися, робити зáмах

Покушеніе — зáмах, покýса

Пола (в одежі) — полá, (здр.) — пілка, (згорнута) — припіл, припóла, (мн.) — приполи, запóла, (мн.) — запóлля, (в столі) — крилó

Полабзиться — полáсти(щи)тися

Полавировать — помудрувáти, вихитрувати; мýдро пробрáтись

Полавливать — ловити, полóвлювати

Полавочный — склеповий, крамничий, по крамницях

Полагать, положить, ся — 1) клáсти, поклáсти, ся. — **Положить вмѣсто чего** — підложити. — **П. основаніе** — основувáти, заснувáти, заклáсти, заложити, заклáсти оснóву. — **Положиться спать** — полягáти спать, обіклáстися. — **Положить на ноты** — завести у нóти; 2) покладáти, поклáсти; дýмати, гадáти, мáти на дýмці. — **Какъ вы полагаете?** — як вам здається, як на вáшу дýмку, як ви гадáєте? — **Я полагаю, что надобно** — мені здається, що трéба. — **Полагаю своею обязанностью** — вважáю за обов'язок. — **Полагаю выѣхать на той недѣлѣ** — дýмка (або: думаю) виїхати на тім тижні. — **Надо полагать, что...** — мáбуть, що..., мáбуть так, що... трéба дýмати, що... — **Полагаю его за честнаго человѣка** — мáю йогó за чоловіка чéсного, дивлюся на його, як на чоловіка чéсного. — **Положимъ, что это и стоитъ** — нехáй і так, що се й коштýє; 3) призначáти, визначáти, признáчити, визначити. — **Положили ему большое жалованье** — признáчили йомý велику плáту; 4) покладáтися, здавáтися, спускáтися, складáтися, вірити на кóго, надію клáсти, впевнятися на кóго, поклáстися, здáтися, спуститися, впéвнитися

Поладить — 1) погодитися, поєднáтися, уладнáти; 2) зробити, поробити

Полакировать — полачити, полощити, навести лáком

Полакомиться — поласувáти, посмакувáти

Поласкать — поголýбити, попéстити, попéстувати, поласкáвити, помилувáти

Поласкаться — полáститися, полáщитися

Полати — піл, (а та дошка коло печі, що на неї піл кладеться) — припóлок. — (В російських хатах піл робиться здебільшого вгорі аж під стелею, тим то нашому слову: піл відповідає більше те, що в рос. мові: **Нары**)

Полатный — пільний, (що зверху) — надпільний

Полаять — погáвкати, побрехáти

Полба, рос. Triticum spelta L. — пóлба, бóльба, óрки(і)ш, голóмша

Полголоса — півголосом

Полгода, полугода — піврóку

Полдень — 1) південь, пóлýдень. — **Въ полдень** — о півдня, о півдні, в півдні, о пóлудні, в полýдень; 2) південь, низ. — (Вітер з півдня)

Полдневный — півдéнний

Полдникъ — пóлýдень, полудник

Полдничанье — полýднування, полýдання

Полдничать — полýднувати, полýднати, полудéнькувати, (скінчити) — прополýднувати, відполýднувати

Поле — 1) пóле, (óрне, невелике) — нива, нивка, (пооране) — рілля, (велике, в десятин десять) — лан, (здр.) — ланóк, (виоране на осінь) — пар, (на весну) — зяб, зябля, (засіяне яровим) — яринá, (засіяне озимим) — озиминá, (зоставлене під випас) — толокá, (зоставлене на спочивок і на сіножать) — переліг, обліг, (ніколи не оране або дуже давно) — цілинá, (призначене під випас коло села або міста) — вигін, (на котрому жнуть) — жниво, (після жнив) — стерня, (засіяне хлібом) — пашня, (виоране ралом) — ралиця, (призначене під коноплі) — підмéт, (що не пускають під толоку) — безтолóщне, (над річкою або долиною) — поліг, полóги, (сумежне з лугом) — підлýжжа, (в низинах) — пади, (сумежне з ха-

тою і обгорожене) — левáда, левáдка, (виоране весною) — новóрілля, (викорчоване) — корчівка, теребівля, (раз з'оране) — однóрілля, (оране за рік і заволочене) — наволок, наволóка, (висилене) — старопілля, (де була пшениця) — пшени́чище, пшени́шнисько, (де було жито) — жи́тнище, жи́тнисько, (де був мак) — макови́ще, маковéць, (де був овес) — вівся́нище, вівсище, вівсисько, (де було просо) — просяни́ще, проси́ще, (де була гречка) — гречківка, (де був баштан) — баштани́ще, баштáнисько, (де був льон) — льни́ще. — **Паровое поле** — толокá, пар, паровинá. — **Поле битвы** — бóїще, бойóвище; 2) бéріг, край, пóле (в книжці або в рукопису); 3) криси (у бриля)

Полеводство — хліборóбство, рільни́цтво

Полевой — польови́й. — **Полевая горчица,** рос. Sisymbrium officinale L. — сухорéбрик, сухорéбриця. — **П. персикъ,** рос. Amigdalus nana L. — бобчýк, заячі орішки, черсаки́, чéрсики, дівóча кров

Полевица, рос. Agrastis L. — метлю́г, мітли́ця, тонконіг

Полежать — полéжати, одпочи́ти

Полезность — кори́сність, пожи́точність, ужи́точність

Полезный, но — кори́сний, но, пожи́точний, спожи́точний, но, вжи́точний, (для здоровля) — помічни́й, пользови́тий. — **Полезнымъ быть кому** — в пригóді стáти

Полей, рос. Mentha Pulegium L. — полі́й, блохівни́к

Полелѣять — попéстити

Полемическій — полемічний

Полепетать — побелькотáти

Полетай — швидки́й, прудки́й (про чоловіка)

Полетать — політáти

Полётъ — льот, літ. — **Убить на полётѣ** — уби́ти на літý. — **Видно сокола по полёту** — ви́дно совý по льотý, видно пáна по халя́вах

Полетѣть — полетíти, полинýти

Полечь — полягти́

Ползаніе — пóвзання, лáзіння, плазувáння

Ползать — пóвзати, лáзити, плазувáти, (рачки) — рачкувáти, рáчки лáзити, (про собак) — варувáти

Ползень, ползокъ, ползунчикъ — підшкори́шник, Certhua familiaris

Ползкій — повзьки́й, сповзáючий

Ползкомъ — повзкóм, пóповзом, плáзом, пóсувом, рáчки

Ползти, ползть, поползть — лíзти, повзти́, плазувáти, пластувáтися, сýнутись, (рачки) — рачкувáти

Ползунъ, ползунья — повзýн, ха, лазíй, ка, лазýн, лазню́к

Ползучій — 1) плазови́тий, сповзáючий; 2) (про рослини) — витки́й, тични́й, (по землі) — стéлюх

Поливальникъ, поливальня — полива́льниця

Поливать, полить — поливáти, полúти, полля́ти

Поливной — поливни́й

Полизать — полизáти, полúзькати

Поликовать — порадíти

Полиневать — пографи́ти, полініювáти

Полинять — полиня́ти, злиня́ти

Полипъ, Polypus — полúп, поліп. — **Полипъ прѣсноводный,** Spongia fluviatilis L. — водянá гýбка, бодя́га, надóшник

Полировать — політурувáти, лощи́ти, глянцювáти

Политическій — політи́чний

Полить, ся — поли́ти, зли́ти, полля́ти, са (сильно) — линýти, (про дощ) — сипнýти, ушквáрити, (струмком) — подзюри́ти

Полицейскій — поліцéйський, поліцáй

Полицемѣрить — похитрувáти, полицемíрити

Поличное — поли́шне, що на лицé, я́вне, дóвідне, (що до крадіжки) — крáдене. — **Найти поличное** — ви́трусити крáдене

Поличный — дóвідний. — **Поймать съ поличнымъ** — злови́ти на гаря́чому вчи́нку, на шкóді

Полимеризація — полімеризáція, ущíльнення, згýщення

Полка, полочка — 1) поли́ця, поли́чка, (для посуди кілька полиць) — ми́сник, судни́к, (для образів) — божни́к, божничóк, божни́ця, (в улику, в димарі) — снóзи; 2) панівка, натрáвка

Полковникъ, ца — полкóвник, ця, (зб.) — полкóвництво

Полковническій, полковничій — полкóвницький. — **П. чинъ** — полкóвництво

Полковой — полкови́й

Полкъ — полк

Полненькій — повнéнький, повня́вий

Полнехонькій, ко — повнíсінький, ко

Полниться — пóвнитися, сповня́тися

Полно — 1) пóвно, впóвні, повнíсенько, до крáю, (про сипке) — вщерть, (про рідке) — по вінця; 2) гóді, бýде, дóсить, край

Полновластный — повновлáдний, великомóжний

Полноводіе — пóвінь, пóвідь

Полновѣсный — пóвної ваги́, важки́й

Полногласіе — повноголóсність, повноголóс

Полногрудый — повногрýдий, грудáстий

Полнокровіе — крови́стість, повнокрóвність

Полнокровный — крови́стий, повнокрóвний

Полнолицый — повнови́дий, щокáтий, мизáтий, повноли́ций, (грубо) — пикáтий

Полнолуніе — пóвня, підпóвня

Полносочіе — сочи́стість

Полность — пóвність, пóвнява. — **Полностью** — сповнá

Полнота — 1) д. **Полность;** 2) си́тість

Полночный — півнíчний

Полночь — пíвніч, глупá ніч. — **Въ полночь** — о півнóчі, у глупý ніч, в пíвніч

Полный — 1) пóвний, пóвен; 2) гладки́й, повнобóкий, тіли́стий; опáсистий, грýбий, бари́лкуватий; 3) рясни́й,

опо́листий (про одежу)
Полнѣть, пополнѣть — 1) повні́шати, виповня́тися, сповня́тися, поповні́шати, ви́повнитися; 2) гла́дш(ч)ати, набира́ти ті́ла, ситі́шати, гру́бшати, погла́дчати
Половникъ — 1)_дорі́жка (вузький килим або полотно, що розстилається на підлозі); 2) щітка (замітати підлогу)
Половина, половинка — полови́на, пів, полови́нка. — **На половину уменьшить** — надполови́нити, переполови́нити, на полови́ну зменши́ти. — **Онъ съ нимъ въ половинѣ** — він з ним наспіл, з полови́ни. — **Половина свѣта** — пів с(ь)віта
Половинность — полови́нчатість
Половинчатый — напівподілений, полови́нчатий
Половинщикъ — полови́ч, спі́льник з полови́ни. — (Ми половичі до того діла)
Половица — сте́лина, стели́ця, мости́на, мостни́ця
Половодіе — по́відь, пові́ддя, па́водь, поли́вода, розли́ва
Половой — 1) підло́говий, до підло́ги; 2) полови́й. — **Половое стремленіе** (у корів) — полюва́ння, полові по́хоти
Пологій — протя́глий (про гору), поло́гий, поло́жистий
Пологъ, положекъ — по́лог, положо́к, заві́са (над ліжком)
Пологрудый — розхрі́станий
Положеніе — 1) поклада́ння; 2) стано́вище, стать, поло́же́ння. — **Все въ одномъ положеніи** — все в одній порі, в однім стано́вищі. — **Общественное положеніе** — стать, грома́дське стано́вище; 3) стату́т, уста́ва, заса́ди; 4) те́за, тве́рдження
Положительный, но — ста́лий, позити́вний, рішу́чий. — **Положительно все, всѣхъ** — чисто все, всіх
Полозъ, (здр.) **полозокъ,** (мн.) **полозья** — по́лоз, полозо́к, (мн.) — полози́, полозки́, са́нка, санни́ця, копани́ця, (зігнутий кінець полоза) — скорс, (частина деревини, що з неї роблять полоз) — ско́рсено
Полозъ, Boa — по́лоз, уда́в
Полокать — похлеб(п)та́ти
Полокъ — 1) поли́ці (в лазнях); 2) стіл або ла́вка (в крамницях, де кладуть рибу або мнясо)
Полольникъ — са́па, са́пка
Поломать, ся — полама́ти, потрощи́ти, ся
Полоса, полоска — сму́га, сму́жка, па́смуга, па́смужка, стя́га́, стя́жка, стя́жечка, пруг, пружо́к, басама́н, (впоперек) — пересму́га, (від чосу) — пере́чіс, (заліза) — шта́ба, шпу́га, скаба́, (на колесо) — ши́на, (землі) — сму́га, стя́га́, (жнивна) — по́стать, (між нивами) — обмі́жок, (між десятинами) — гриви́на, гри́виця, (лісу узенька, що вигналась у поле) — пере́лісок
Полосатый — смугна́стий, посмуго́ваний, мере́жаний, мере́жчатий, стовпа́тий, стріча́тий, пері́стий
Полосать, полоснуть — рі́зати, різону́ти
Полосить — смугува́ти, басама́нити, роби́ти сму́ги, шта́би (заліза)
Полосканіе — полоска́ння
Полоскательный — полоска́льний
Полоскательница — полоска́льниця
Полоскать, ся — полоска́ти, ся, плю́скатися
Полосной — штабови́й (про мета́лі)
Полосовой — штабо́ви́й (про залізо)
Полость — я́ма, поро́жнява, порожни́на
Полотенце — рушни́к, ручни́к, утира́ло, ути́рач
Полотнище — поло́тнище, полотни́на, пі́лка
Полотно — полотно́, (здр.) — полоте́нце, полоте́нечко
Полотняный — полотня́ний, полоте́льний
Полотокъ, по́лоть — півть
Полоть, выполоть — поло́ти, ви́полоти, (сапкою) — сапа́ти, шарува́ти, (знову або багато) — переса́пувати, пересапа́ти, (кукурузу) — ви́прашувати
Полотье — полі́ння, полоття́
Полоуміе — навісне́ча, шале́нство, божеві́лля, приду́ркуватість
Полоумный — недоу́мкуватий, недоу́мок, пришеле́пуватий, приби́тий на ц(ь)віту́, приду́ркуватий, безкле́пкий
Полошить, всполошить, ся — поло́хати, споло́хати, ся
Полошливый — полохли́вий, лякли́вий, жахли́вий
Полощить — ви́лощити
Полпиво — пи́во моло́де́
Полпята — пів'пя́та (4½)
Полсема — півсьома (6½)
Полстевой — повстьо́вий, повстяни́й
Полстить — вали́ти, збива́ти повсть
Полсть, полстка — повсть, повсти́на
Полтина — копа́ (½ рубля, 50 копійок)
Полтинникъ — ковови́к, коповичо́к (монета в 50 к.)
Полтора — пі́втора (1½)
Полтораста — півтора́ста (150)
Полуаршинный — піварши́новий
Полубайка — тонка́ ба́йка
Полубаринъ — пано́к, пі́дпанок, полу́панок
Полубархатъ — півокса́мит
Полубатистъ — півбати́ст
Полубогиня — півбогиня
Полубогъ — пі́вбог
Полубочонокъ — півбари́лко
Полубочка — полу́бочка, пере́різ, ширі́твас
Полубумажный — півбавовня́ний
Полубутылка — півпля́шок, пів пля́шки
Полуведёрный — піввіде́рний, піввідро́вий
Полуведро — піввідра́
Полуверстный — півверстови́й. — **Въ полуверстномъ разстояніи** — на пів верстви́
Полугаръ — недо́га́р
Полугнилой — напівгнили́й
Полугодіе — піврі́чча, пі́врік
Полугодичный, полугодовой — піврі́чний, півгодови́й
Полугодовалый — піврі́чний
Полугодокъ — піврічня́к
Полударомъ — півда́рма

Полуда — полу́да, побі́л
Полуде́нный — півде́нний, південе́вий, південьо́вий
Полу́денный — півде́нний (що буває опівдня, дує з півдня або лежить на південь)
Полудикій — напівди́кий
Полудить — полуди́ти, ви́лудити, побіли́ти
Полудольный — півчасти́нний, півчастко́вий
Полудоля — полови́на ча́стки, півча́стка
Полужестокрылый — півтвердокри́дий
Полуимперіалъ — черво́(і)нець, червінчик, черво́ний, золоти́й (золота російська монета в п'ять рублів, в останні часи по примусовому курсу 7 р. 50 к.)
Полукафтанъ — каптано́к, ю́пка, ката́нка
Полуквадратецъ — півквадра́тик
Полукопка — полу́кіпок
Полукруглый — півкру́глий
Полукругъ, полукружіе — півкру́г, півкру́жало, півко́ло. — **Въ полукругъ** — опівко́ла
Полуживой — ле́две живи́й, придо́хлий, напівживи́й
Полулистъ — піва́ркуш
Полумертвый — напівме́ртвий, ле́две живи́й
Полумотокъ — півмі́ток
Полумракъ — півте́мність
Полулуніе, полумѣсяцъ — дру́га квати́ря місяця
Полумѣсячный — півмі́сяч(ш)ний
Полунагой — півнаги́й, півго́лий
Полуночникъ, ца — 1) полуно́шник, ця; 2) д. **Козодой**
Полуночный — півні́чний (що буває опівночі або на північі)
Полунощный — півні́чний
Полуоборотъ — півповоро́та
Полуодѣтый — напіводя́гнений, не зо́всім одя́гнений
Полуостровъ — пів о́стрів
Полуоткрыть — відхили́ти (двері), напіввідкри́ти
Полуоткрытый — напіводкри́тий, напіводчи́нений; напівросту́лений, напіввідсло́нений
Полуоффиціальный — пів'урядо́вий, пів'офіція́льний
Полуперчатка — пальча́тка
Полуполтинникъ — півко́пи, четверта́к (срібна рос. монета = 25 к.)
Полупрозрачный — напівпрозо́рий
Полупроцентный — півві́дсо́тковий
Полупроцентъ — півві́дсо́ток
Полупудовый — півпудо́вий
Полупудовикъ — півпудо́вик
Полупуховый — напів з пу́хом, напівпухови́й
Полупомѣшаный — кру́че́ний, приду́ркуватий
Полупьяный — підпи́лий, напівп'я́ний
Полусапожки — полу́ботки, (один) — полу́боток
Полусвѣтъ — полус(ь)ві́т, півс(ь)ві́т
Полуснопъ — півсніпка́
Полусонный — за́спаний, півсо́нний
Полусотня — півсо́тні, півсо́тка; півсо́тня
Полустишіе — півві́рша
Полустонъ — півсто́гін
Полусукно — драп, напівсукно́, півсукно́
Полусуконный — дра́повий, напівсуко́нний
Полусуточный — що пів до́би трі(и)ва́є, півсутко́вий, півдобови́й
Полусфера — півсфе́ра
Полутонный — півто́новий, півто́нний
Полутонъ — півто́н
Полуторный — півтора́чний, півтора́к
Полутьма — суте́мрява, при́смерок
Полутрауръ — півжало́ба, півжало́бність
Полутѣнь — су́тінь, су́тінок
Полуученый — півуче́ний, недовче́ний
Полуформа — півфо́рма
Полуфунтовикъ — півфу́нтя
Полуфунтовой — півфунто́вий
Получасовой — півгоди́нний
Получатель, ница — відбира́ч, ка, оде́ржувач, ка
Получать, получить — прийма́ти, од(від)бира́ти, оде́ржувати, приня́ти, оді(віді)бра́ти, оде́ржати. — **П. неудачу, отказъ** — о́близня пійма́ти, (в сватанні) — гарбуза́ з'ї́сти. — **П. выговоръ** — діста́ти нага́ну. — **П. наказаніе** — відбу́ти ка́ру. — **П. насморкъ** — захопи́ти не́жить. — **П. наслѣдство** — одібра́ти спа́док, діста́ти спа́дщину
Полученіе — од(від)бира́ння, оде́ржування, оде́ржання, прийма́ння
Получулокъ — півпанчі́шка
Полушагъ — півкро́к, півсту́пінь
Полушаріе — півку́ля
Полушелковый — півшовко́вий
Полушерстяной — пів вовня́ний, півшерстяни́й
Полуштабъ — ге́мбель (на жолобки́)
Полуштофъ — півква́рти, півкварті́вка
Полушубокъ — кожуша́нка, кожу́шок
Полфунта — півфу́нта
Полущить — полу́скати, полуза́ти
Полчаса — півгоди́ни
Полъ — 1) помі́ст, підло́га (дощаний), діл, долі́вка (глиняний або цегельний). — **На полу** — на помо́сті, на підло́зі, на доли́вці, до́лі. — **Паркетный полъ** — тафльо́вана підло́га; 2) пол, рід; 3) пів, полови́на, полови́ця. — **Въ полы, на полы** — наполови́ну, попола́м, напі́в. — **Изъ полу** — з полови́ни, наспі́л, д. **Половина**
Полыгала — підбре́хач
Полыгать — підбре́(і)хувати
Полый — відкри́тий, поро́жній, дудча́стий. — **П. грудь** — відкри́та, розхри́стана. — **Полое мѣсто** — поро́жнє місце
Полымя. — **Изъ огня да въ полымя** — з дощу́ та під ри́нву
Полынный — полин(ь)о́вий, полинько́вий. — **Полынная водка** — полинівка, полиня́к
Полынь, рос. Artemisia absinthium L. — поли́нь, поли́н. — **Дикая, луговая, мелкая полынь,** A. austriaca jacq — біле віни́чча, білі вінички́, не́хворощ біла, полине́ць, віни́чча полинько́ве. — **Прутяная, каменная, степная, глухая полынь,** A. campe-

stris L. — ві́нички, не́хворощ, чо́рна не́хворощ
Полынья́ — 1) у́змінь (де бистра течія), тепли́на, тепли́чина, продухо́вина (де тепла течія), про́лив, про́лиз, прони́зина, прогальо́вина, (на болоті) — о́парь, прогні́й, ві́книна; 2) поло́нка, ополо́нка
Полысѣть — полі́сіти
Польза — кори́сть, ужи́ток, вжи́ток, пожи́ва, пожи́ток, зиск, виго́да. — **Въ пользу** — на кори́сть, в кори́сть, на пожи́ток
Пользованіе — 1) кори́стування, пожива́ння, пожиткува́ння, ужиткува́ння, ужива́ння, ужи́ток; 2) гої́ння, лікува́ння
Пользоваться, воспользоваться — живи́тися, кори́стува́тися, пожива́ти, ужива́ти, вжива́ти, зажива́ти, пожиткува́ти, поживи́тися, покори́стува́тися, скори́стуватися. — **Пользоваться жизнью** — ужива́ти с(ь)віта. — **П. несчастіемъ другого** — ли́хом торгува́ти, кори́стуватись з лиха чийо́гось
Пользовать, ся, выпользовать, ся — лічи́ти, гої́ти, ся, лікува́ти
Полька — 1) по́лька, ляхі́вка, ля́шка, (дівчина) — ляхі́вна; 2) по́лька (танець)
Польскій — по́льський, ля́ський, ляхі́вський, ля́дський, ля́цький
Польстить — полести́ти, підлести́ти
Польститься — пола́ситися, пова́битися
Польша — По́льща, ля́дщина, ля́дчина
Полѣзть — полі́зти
Полѣниваться — лінува́тися
Полѣниться — полінува́тися
Полѣница — стос дров
Полѣно, полѣнце — полі́но, (здр.) — полі́нце, поб. поліня́ка, ру́банець, (товсте і коротке) — оцу́пок, оцу́палок, (коротке) — шви́рка, (на скалки) — скални́к
Полѣпить, ся — поліпи́ти, ся
Полѣска, рос. Mercurialis perensis L. — про́ліска, бажа́на трава́
Полѣсовщикъ — д. **Лѣсникъ**
Полѣчить, ся — полічи́ти, пого́їти, ся
Полюбезничать — поженихáтися, ми́ло поговори́ти, примили́тися, полиця́тися
Полюбить, ся — полюби́ти, ся, злюби́ти, покоха́ти, ся; закоха́тися, укоха́ти, ся, вподо́бати, ся, сподо́бати, ся, подо́батися, прийти́ до вподо́би, в о́ко впа́сти
Полюбоваться — полюбува́ти, ся, помилува́тися
Полюбовный, но — доброві́льний, но, згі́дний, но, самохі́ть, самохі́ттю
Полюбопытствовать — поціка́витися, розціка́витися
Полюдье — полю́ддя, льнува́ння (збирання льону)
Полюлюкать — поколиха́ти і т. д., д. **Люлюкать**
Полюдски — по-лю́дськи, по людському
Полюсь — по́люс, бігу́н
Полюсный — бігуно́вий
Полягаться — побрика́тися, похвица́ти і т. д., д. **Лягаться**
Полягушечьи — пожа́б'ячи, пожа́б'ячому
Полякъ — поля́к, лях, (здр.) — ляшо́к, (поб.) — ляшу́га, (мн.) — ляхи́, ля́шеньки, (зб.) — ляхва́
Поляна, полянка — поля́на, га́лява, га́лявина, прога́лина, майда́н, (кругла) — га́ло, кругля́к
Полянина — д. **Княженика**
Полярность (фіз.) — поля́рність
Полярный — поля́рний, підбігуно́вий
Помавать, помануть — 1) кива́ти, морга́ти, кивну́ти, моргну́ти; 2) ма́яти, пома́яти
Помада — пома́да
Помадить — пома́дити, пома́дувати
Помадный — пома́довий
Помазаніе — пома́зання, нама́щення
Помазанникъ — пома́заник, пома́занець
Помазать — пома́зати, помасти́ти, намасти́ти і т. д., д. **Мазать**
Помазокъ — ві́хоть, ві́хтик, ква́чик, мази́лка, мази́ло
Помакивать, помакнуть — вмоча́ти, вмочи́ти
Помалевать — помалюва́ти
Помаленьку, помалёхоньку — помале́ньку, помале́сеньку, потро́шки, пово́лі, ма́ло-по ма́лу і д. **Исподволь** і **Мало по малу**
Помалчивать — мовча́ти, помо́вчувати. — **Онъ больше помалчиваетъ** — він усе́ бі́льше мовчи́ть
Помалѣть — поме́ншати
Поманка — 1) прима́нювання, прина́жування; 2) прима́нка, прина́да
Поманериться — поманіритися, поманіжитися
Помарать, ся — покаля́ти, вкаля́ти, ся, замасти́ти, спля́ми́ти
Помарка — пля́ма, пля́мина, пля́мка
Помарывать, помарать — 1) вичёркувати, зачёркувати, перечёркувати, ви́черкнути, за(пере)черкну́ти, повичёркувати; 2) каля́ти, покаля́ти, попля́ми́ти
Помасливать, помаслить — масти́ти, помасти́ти і д. **Маслить**
Поматерѣть — підрости́, ви́рости; поду́жчати, поміцні́шати і т. д.; д. **Матерѣть**
Помахивать — пома́хувати, повіва́ти і д. **Махать**
Помачивать — змо́чувати, примо́чувати
Помащивать, помостить, ся — мости́ти, стели́ти, помости́ти, ся і т. д.; д. **Мостить**
Помедвѣжьи — по ведме́жому, поведме́дячи
Помедлить, помѣшкать — побари́тися, пога́ятися; д. **Повременить** і **Погодить**
Помелище — помели́ще, де́ржало (помела)
Помело — помело́
Помелькать — помига́ти і т. д., д. **Мелькать**
Помѣлѣть — помі́льшати
Поменьше — тро́хи ме́нше
Померанецъ, рос. Citrus aurantium — помера́нча, помера́нець

Померанцевый — помера́нче́вий
Померещиться — примрі́ятись, приверзти́ся, вздрі́тися і д. **Мерещиться**
Померзать, помёрзнуть — ме́рзнути, поме́рзнути, (багато або всі) — повимерза́ти
Помёрзлый — поме́рзлий
Померкать, помёркнуть — ме́рхнути, тьмі́ти, поме́рхнути, потьмі́ти, потьмари́тися
Помертвѣлий — помертві́лий
Помертвѣть — помертві́ти, омертві́ти, заме́рти
Пометать — поки́дати, пошвирга́ти, д. **Побросать**
Пометаться — 1) поки́датися, ки́нутися; 2) пометуши́тися
Помётъ — 1) кал, по́слід, гівно́, лайно́, лайня́(а)к, (козячий, овечий, заячий) — бі́бки, (кінський) — кінські кружалки́, (коров'ячий) — корі́в'як, корівня́к, (сухий товарячий) — кізя́к, (птичий) — по́слід, (курячий) — курячки́, (мишачий) — миша́к, (гусениць на капусті) — попільни́ця; 2) плід, поно́с
Помечтать — пома́рити, помрі́яти, д. **Мечтать**
Помигать — поблі́мати і д. **Мигать**
Помилова́ть — поголу́бити і д. **Миловать**
Помиловать — помі́лувати, змі́луватися. — **Помилуй Богъ** — боро́нь Бо́же, крий Бо́же, хай Бог боро́нить, мі́лує!
Помилованіе — помі́лування, дарува́ння вини́ кому́, ла́ска
Помилосердовать — змилосе́рдитися, змі́луватися
Помимо — 1) д. **Мимо**; 2) без ме́не, окрі́м, опрі́ч ме́не
Поминальный — помина́льний. — **П. книжка** — гра́м(а)отка, пом'яни́к, пом'яничо́к, субі́тник
Поминаніе — по́минки, помина́ння, заду́шна слу́жба; д. **Поминки**
Поминать, помянуть — 1) зга́дувати, згада́ти, пам'ята́ти, пом'яну́ти. — **Не тѣмъ будь помянутъ** — хай Бог прости́ть; 2) помина́ти, пом'яну́ти
Поминать, помять — мня́ти, помня́ти, стопта́ти, ви́топтати
Поминки — по́минки, по́мини, заду́шна слу́жба
Поминутно — що хвили́ни, раз-у-ра́з
Поминъ — 1) спо́мин, зга́дка. — **И въ помину (и въ поминѣ) не было** — і не зга́дували. — **Лёгокъ на поминѣ** — про во́вка помо́вка, а вовк у коша́рі. — **И въ поминѣ нѣтъ** — і сліду́ нема́є; 2) по́мин і д. **Поминки**
Помирать, помереть — помира́ти, поме́рти, кона́ти, скона́ти
Помирволить — потура́ти
Помирить, ся — помири́ти, ся, змири́ти, погоди́ти, поєдна́ти, ся
Помнить, вспомнить — пам'ята́ти, спам'ята́ти, згада́ти. — **Помнится, помнилось** — пам'ята́ється, зга́дується, в па́м'ятку. — **Не помнится** — не пам'ята́ю. — **Дать себя помнить** — в тямки́ да́тись, в тя́мку да́тись. — **Дать помнить** — пам'ятко́вого да́ти
Помниться — зда́тися
Помногу — бага́то, побага́то
Помножать, помножить, ся — помножа́ти, помно́жити
Помноженіе — помно́ження, розмно́ження
Помогать, помочь — помага́ти, до(за, під)помага́ти, пособля́ти, помогти́, до(за, під)помогти́, пособи́ти, рятува́ти, зара́дити. — **Помочь себѣ** — зара́дитися
Помои — помиї, ви́полоски
Помойникъ, ца — поми́йниця
Помойный — поми́йний
Помокать, помокнуть — мо́кнути, вимока́ти, помо́кнути, ви́мокнути
Помоклый — намо́клий
Помолачивать — помоло́чувати
Помолвка — 1) змо́вини, зару́чини; 2) змо́ва, умо́ва, умо́вка, уго́да
Помолвливать, помолвить — 1) заруча́ти, заручи́ти, рушники́ подава́ти. — **Помолвленный** — засва́таний, зару́чений; 2) змовля́тися, умовля́тися, єдна́тися, змо́витися, умо́витися, поєдна́тися, погоди́тися
Помолить, ся — помоли́ти, ся
Помолодецки — по молоде́чому, по моло-де́цькому
Помолодечествовать — помолодцюва́ти
Помолодѣть, помолодиться — помолоді́ти, відмолоді́ти, помолоді́шати, помоло́дш(ч)ати
Помолодить — підмолоди́ти
Помолодѣлый — відмоло́джений, помолоді́лий
Помоложавѣть — примолоді́ти, відмолоді́ти, відмолодні́ти
Помолотить — помолоти́ти, змолоти́ти, обмолоти́ти, перемолоти́ти
Помолоть — помоло́ти, змоло́ти
Помолчать — помо́вча́ти
Помолъ — 1) мелі́ння, ме́лення, помі́л; 2) мли́во, ме́лево. — **Плата за помолъ** — помо́льне, ви́мел, про́мел, (частиною зерна) — ро́змір, мірчу́к
Помонастырски — по монасти́рському
Помонашески — почерне́чи, по черне́чому
Поморгать — поморга́ти
Поморецъ — помоя́ни́н, помо́рець
Поморить — 1) повиво́дити, попереводи́ти, повигу́блювати; 2) проморити
Поморіе — помо́р'я, примо́р'я
Поморозить — поморо́зити
Поморосить — помрячи́ти, помигичи́ти, поімжи́ти, прироси́ти
Поморскій — помо́рський, примо́рський
Поморщить, ся — помо́рщити, змо́рщити, ся, побрижи́тися, (про садовину) — помо́рхнути
Помостить, ся — помости́ти, ся, (дошками) — ви́стелити, постели́ти, (камінем) — ви́буркувати
Помость — помі́ст, помо́стка
Помотать — покива́ти, помота́ти
Помотаться — пове́штатися, потиня́тися, поблука́ти
Помохнатѣть — поволоха́тіти

Помочить, ся — 1) помочи́ти, ся, помо́кнути; 2) посця́ти, ви́сцятися, попі́сяти
Помощникъ, ца — поміщни́к, ця, помага́ч, ка, підпомо́шник, ця, підру́чник, (у пастуха) — підпа́сач, підпа́сич, (у титаря) — підтитарі́й, підтита́рний, (у судді) — підсу́док, (у дяка) — підця́чий, (у весільного старости) — підста́роста, (у дружка) — піддру́жий, піддру́жба
Помошенничать — пошахрува́ти
Помощный — помічни́й
Помощь — по́міч, допомо́га, запомо́га, підпомо́га, підмо́га, порятува́ння, поря(а)ту́нок, ря(а)ту́нок, ра́да, пора́да, (роботою з ласки до кого або за частування) — толока́, (військова) — поту́ги, підси́лок, (робочою худобою) — су́пряга. — **Богъ въ помощь** — Бо́же, поможи́! Помага́й-бі! Бо́же, помага́й
Помпа — смо́к, водотя́г, по́мпа
Помповый — по́мповий
Помрачать, помрачить, ся — тума́нити, ся, охма́рювати, ся, хму́ритися, туманіти, затума́нити, ся, потьмари́ти, ся, похмарніти; заморо́чити, ся і д. **Омрачать, ся**
Помраченіе — затума́нення, потьма́рення, мана́, на́пуст, моро́ка
Помудрить — помудрува́ти, похитрува́ти
Помрачнѣть — похмурніти, похмарніти, потуманіти, охма́ритися
Помуравить — поли́вити, поли́ти, навести́ полі́ву
Помурчать — погарча́ти, пога́ркати
Помуслить, помусолить, ся — посли́нити, поялё́зити, пому́рзати, ся
Помутить, ся — замути́ти, скаламу́тити, сколоти́ти, збаламу́тити, ся
Помутнѣніе — змутні́ння
Помучить, ся — пому́чити, помордува́ти, покатува́ти, ся
Помчать, ся — помча́ти, ся, майну́ти, махну́ти
Помызгать — 1) пошва́ндяти, пошмигля́ти, посновиґа́ти, попошва́ндяти; 2) подра́ти, поша́рпати
Помыкать — попиха́ти, коверзува́ти, со́бкати. — **Помыкаемый** — попи́хач
Помыкать — 1) почеса́ти (льон, коноплю); 2) побідува́ти
Помылить — помили́ти
Помылки — д. **Обмывки**
Помыселъ, помыслъ — по́мисел, ду́мка, га́дка, мисль
Помыслить — поми́слити, поду́мати, погада́ти, поміркува́ти, розва́жити
Помыть — поми́ти, (білизну) — попра́ти, ви́прати
Помышленіе — д. **Помыселъ**
Помѣлить — побіли́ти, нама́зати, наге́рти кре́йдою
Помѣнять, ся — поміня́ти, заміня́ти, проміня́ти, ся. — **Помѣняемся!** — дава́йте мінька́, на мі́ньки!
Помѣри(я)ть, ся — помі́ряти, ся
Помѣсить — помі́си́ти
Помѣстительный, но — містки́й, просто́рий, влі́зний, но, (про клунок то-що) — пако́вний
Помѣсный — мі́шаний
Помѣстительность — просто́рість, мі́сткість
Помѣстно — місця́ми, де-де і д. **Мѣстами**
Помѣстный — місце́вий, краєви́й, краї́нний, д. **Мѣстный**
Помѣстье — помі́стя, має́тність
Помѣсъ — замі́с
Помѣсь — 1) міша́ння, мішани́ця, мішани́на; 2) міша́нець, су́рж(о)ик, (собак різної породи) — по́круч, перево́дня, (від осла і кобили) — ослю́к, вісл́юк
Помѣсячный, но — помі́сячний, но, щомі́сячний, що місяця. — **П. плата** — міся́чина
Помѣта — 1) д. **Замѣтка** і **Знакъ**; 2) по́мітка (на паперах), замі́тка
Помѣтить, ся — 1) позначи́ти і т. д., д. **Мѣтить**; 2) наці́лити, ся
Помѣтка — знак, значо́к, по́мітка
Помѣха — зава́да, перешко́да, прити́чина, перепо́на, припи́нка. — **Ему все помѣха** — йому́ й му́ха на зава́ді. — **Помѣхой быть, стать** — перешкожа́ти, заважа́ти, на перешко́ді, на зава́ді бу́ти, ста́ти
Помѣчать, помѣтить, ся — поміча́ти, помі́тити, ся
Помѣшанный — божеві́льний, непе́вний, причи́нний, навісни́й, кру́че́ний, психі́чно-хво́рий, душе́вно-слаби́й
Помѣшательство — 1) д. **Помѣха**; 2) божеві́лля, божеві́льність, навіже́нство
Помѣшать — 1) перешко́дити, переби́ти, на перешко́ді ста́ти, на зава́ді ста́ти; 2) поміша́ти, переміша́ти. — **П. дрова въ пѣчке** — перегорну́ти в печі́
Помѣшаться — збожево́літи, стеря́тися, обезглу́здіти, ошалі́ти, здурі́ти, з глу́зду зсу́нутись, знавісні́ти
Помѣщать, помѣстить, ся — місти́ти, ся, у(в)міща́ти, (в)умі́щувати, помісти́ти, вмісти́ти, ся
Помѣщеніе — 1) у(в)мі́щення, мі́сце; 2) жи́тло, осе́ля, поме́шкання, сели́тьба, госпо́да
Помѣщикъ, ца — помі́щик, ця, ді́дич, ді́дичка
Помѣщичій — помі́щицький, па́нський, скарбо́вий
Помяникъ — д. **Поминальный**
Помять — пом'я́ти, помня́ти, помняшку́рити, покуйо́вдити (напр., постіль), потоло́чити (хліб, траву)
Помяукать — поня́вкати, понявча́ти
Понаблевать — понабльо́вувати, понари́гувати
Понаболтать, ся — 1) понабо́втувати, понамі́шувати, понаколо́чувати; 2) понабрі́хувати, наверзти́
Понабрать — понабира́ти
Понабродиться — попотиня́тися, натиня́тися, попове́штатися, поволочи́тися, наволочи́тися, попошва́(е́)ндяти
Понабросать — понакида́ти, нашпурля́ти, понава́лювати
Понабрызгать — понабри́зкувати, поналя́пувати

Понабѣлить, ся — набіли́ти, ся
Понавезти — понаво́зити
Понавести — понаво́дити
Понависнуть — зви́снути, нави́снути, позвиса́ти, понависа́ти
Понаворовать — понакрада́ти
Понавострить — підгостри́ти, нагостри́ти
Понаврать — набреха́ти, понабріхувати
Понавыкать, понавыкнуть — понавика́ти, позвика́ти, попривча́тися, попризвича́юватися, звикнути, привчи́тися, призвича́їтися
Понавѣдываться, понавѣдаться — одвідувати, навідуватися, довідуватися, одвідати, навідати, ся
Понавѣрить — понавіря́ти, розвірити
Понавѣсить — понавішувати, порозвішувати
Понавѣстить — поодвідувати, понавідуватися
Понавѣшать — понавішувати
Понавязать, понавязнуть — понав'яза́ти, поначіпля́ти
Понагатить — понага́чувати
Понаглядѣться — наглядітися, надиви́тися
Понагнать — понаганя́ти,назганя́ти, показго́нювати, понаго́нити
Понагнуть, ся — понагина́ти, понахиля́ти, ся
Понаговорить — понагово́рювати, понака́зувати
Понагородить — понагоро́жувати
Понагорѣть — нагоріти
Понаготовить — понаготовлювати, понастача́ти, (страви) — понава́рювати, понапіка́ти, (одежі) — понаспpавля́ти
Понаграбить — нага́рбати, понаграбо́вувати
Понагромоздить — 1) понаверта́ти, понакида́ти; 2) понабудо́вувати
Понагрызть — понагриза́ти
Понагрѣть — понагріва́ти, понато́плювати, понапа́лювати
Понадавать — понадава́ти, поназдава́ти
Понадарить — понадаро́вувати, поназдаро́вувати
Понадвигать, понадвинуть — посува́ти, насува́ти, підсува́ти, посу́нути
Понадвязать — надплести́ і д. **Надвязать**
Понадгрызть — надгри́зти, понадгриза́ти
Понаддрать, ся — надідра́ти, надде́рти, ся, понаддира́ти, ся
Понадёргать — понасмика́ти, повисми́кувати, понадсмика́ти, надскубти́
Понаджечь — надпали́ти
Понадобиться — знадоби́тися, зда́тися, прида́тися, ста́ти у приго́ді, пригоди́тися. — **Мнѣ понадобились деньги** — мені тре́ба гро́шей. — **Если понадобится** — коли́ тре́ба бу́де. — **Мнѣ понадобится** — мені тре́ба бу́де
Понадоить — надоїти, наця́пати
Понадоѣсть — набри́днути
Понадписать — понадпи́сувати
Понадрѣзать — понадрізувати
Понадстроить — надбудува́ти
Понадувать — 1) понадима́ти; 2) понаміта́ти; 3) пообма́нювати і т. д., д. **Надувать**
Понадѣлать — понаробля́ти, повиробля́ти і д. **Надѣлать**
Понадѣлить — понаділя́ти, пообділя́ти
Понадѣть — повдяга́ти, поодяга́ти і т. д., д. **Надѣвать**
Понадѣяться — покладáтися, поклада́ти надію і т. д., д. **Надѣяться**
Понажарить — понапіка́ти
Понажевать — понажо́вувати, нажвака́ти
Понажечь — понапа́лювати, повипа́лювати
Поназвать, ся — понаклика́ти, насклика́ти, понапро́шувати, понапро́шуватися, понабива́тися
Поназначать — 1) повизнача́ти; 2) понастановля́ти, попризнача́ти
Понаиграться — награ́тися, нажартува́тися
Понакласть — понаклада́ти
Понаклеить — понакле́ювати, поналіплювати
Понаклонить, ся — понадхиля́ти, надхили́ти, посхиля́ти, ся, похили́ти, ся, схили́тися, понахиля́ти
Понаковать — понако́вувати
Понаковырять — надколупа́ти, надколупну́ти, вколупа́ти, вколупну́ти
Понакопать — понако́пувати
Понакопиться — назбира́ти, ся
Понакормить — понагодо́вувати, понако́рмлювати
Понакосить — понако́сювати
Понакрасить — понакра́шу(сю)вати
Понакроить — понакра́ювати
Понакренить, ся — нахили́ти, схили́ти, нада́ти, ся (про судна)
Понакрошить — понакри́шувати
Понакрутить — понакру́чувати
Понакупить — понакупо́вувати, понакупля́ти, понаку́плювати
Понакурить — понаку́рювати
Поналадить — понала́гожувати, понала́жувати, понаправля́ти
Поналгать — набреха́ти, понабріхувати
Поналетѣть — поналіта́ти
Поналить — поналива́ти, понасипа́ти
Поналовить — понало́влювати
Поналожить — понаклада́ти
Поналѣзть — понала́зити
Поналѣпить — поналіплювати
Понамазать — понама́зувати, понама́щувати
Пономарёвъ — паламаре́вий
Пономарскій — палама́рський
Пономарь, пономариха — палама́рь, палама́рка, паламари́ха
Понаметать — понакида́ти, поскида́ти
Понамокнуть — намо́кнути, набря́кнути
Понамолоть — понаме́лювати
Понамолотить — понамоло́чувати
Понамостить — понамо́щувати, понастила́ти
Понамотать — понамо́тувати
Понамѣнять — понамінювати
Понамѣшать — понамішувати, понамісювати
Понамякнуть — нам(н)я́кнути, розм(н)я́кнути
Понанести — понано́сити, позно́сити
Пононизать — понани́зувати, повини́зувати
Понанять — понайма́ти

Понанюхаться — нанюхатися, напáхатися
Понапечатать — понадрукóвувати
Понапечь — понапікáти
Понапилить — понапи́лювати
Понаписать — понапи́сувати
Понапиться — понапивáтися
Понапихать — понапихáти
Понапичкать — понапихáти
Понаплесть — понаплітáти
Понаплодить, ся — понаплóжувати, понарóжувати, ся
Понапоить — понапóювати
Понаползти — поналáзити
Понаполнить — посповня́ти, повиповня́ти
Понапрасну — дáрмá, ду́рно, дарéмне, надарéмне, задáром
Понапросить — понапрóшувати, понаклика́ти
Понапроситься — понапрóхуватися, понабивáтися
Понапрясть — понапрядáти
Понапрятать — понахóвувати
Понапутать — понаплу́тувати
Понапылить — понапорóшувати, понаку́рювати
Понаработать — понаробля́ти
Понарвать — понаривáти, (грибів) — назбирáти, (льону, коноплі) — набрáти, (маленьких гілочок) — начухрáти
Понарисовать — понамальóвувати
Понародить, ся — понарóжувати, понаплóжувати, ся, поросплóжувати, ся
Понаронять — порозгу́блювати
Понарубить — понару́бувати
Понарыть — понаривáти, понакóпувати
Понарѣзать — понарі́зувати, понакрáювати
Понарядить — повбирáти, повиряжáти, повистрóювати
Понасадить — понасáжувати
Понасказать — понакáзувати
Понаскоблить — понашкрáбувати, понаскрібáти, понаскромáжувати, понатісувати
Понаскресть — понаскрібáти, понашкрáбувати
Понаслать — понасилáти
Понаслушаться — наслу́хатися
Понасмотрѣться — надиви́тися, набáчитися, поназдивля́тися
Понасмѣшить — попос(ь)міши́ти
Понасолить — понасóлювати
Понасорить — понатру́шувати, понас(ь)мíчувати
Понасрывать — назривáти
Понаставить — понаставля́ти
Понастоять — понастóяти
Понастричь — понастригáти
Понастрогать — понастру́гувати
Понастроить — понабудóвувати
Понастрѣлять — понастрі́лювати, понабивáти
Понастряпать — понаготовля́ти, понавáрювати, понапікáти
Понастыть — нахолóнути
Понасунуть — понасувáти
Понасуслиться — понапивáтися, насмоктáтися, нахлю́щитися
Понасушить — понасу́шувати
Понасчитать — поналі́чувати, понарахóвувати, поначи́слювати
Понасыпать — понасипáти
Понасытить — понагодóвувати
Понасытиться — понаїдáтися, наси́титись
Понасѣсть — понасідáти
Понасѣять — понасівáти
Понатаскать — понанóсити, настягáти, позволікáти
Понатапливать — понатóплювати, понапáлювати
Понатаять — понатóплюватися, натáнути
Понатеребить — понаривáти, понасмикáти, (льону, коноплі) — понабирáти, (пір'я, волосся) — понадирáти, понаскубáти
Понатереть, ся — понатирáти, понаму́лювати
Понатесать, понатёсывать — понаті́сувати
Понатечь — натікáти
Понатискать — понапихáти, понапакóвувати, понатовкмáчувати
Понаткать — наткáти
Понатопить — понапáлювати
Понаточить — пона(ви)гóстрювати
Понатужиться — посилкувáтися, напру́жити си́ли, натягти́ся, налягти́, наповáжитися
Понатузить — надавáти стусані́в
Понатыкать — понатикáти, настромля́ти, понастрóмлювати
Понатянуть — понатягáти, понапинáти
Понатѣшиться — натíшитися до схочу́
Понаучиться — навчи́ти, ви́вчити, ся
Понахватать — нахапáти, понахóплювати
Понахлебаться — насьóрбатися, нахлептáтися, наду́длитися
Понаходить — понахóдити, познахóдити, понашу́кувати
Понаходиться — попоходи́ти, попоту́пати, пополáзити
Понацѣдить — понаці́жувати, понатóчувати
Понацѣпить — начіпля́ти, поначі́плювати, попричé(і)плювати
Поначальнически — поначáльницьки, як начáльство, по начáльницькому
Поначальствовать — поначальникувáти, постаршинувáти, поверховóдити
Поначать — позачинáти, попочинáти, пороспојчинáти
Поначесть — налічи́ти, начи́слити, нарахувáти
Поначинить — поначиня́ти, понабивáти, понапихáти
Понашататься — попотиня́тися, попошвáндяти, поповéштатися
Понашелушить — поналу́скувати, налу́скати, поналузáти
Понашивать — носи́ти (інколи)
Понашить — понашивáти, (одежі) — насправля́ти
Понашпилить — попришпи́лювати, поприкóлювати
Понащепать — понакóлювати, наскі́пати
Понащупать — поналáпувати, понамáцувати
Понаѣздить — ви́їздити, об'ї́здити (по трохи)

Понаѣсться — понаїдáтися
Понедѣльникъ — понедíлок, понедíлочок. — **Чистый понедѣльникъ** — жúлавий, жúльний понедíлок, жильнúк
Понедѣльничанье — понедíлкування
Понедѣльничать — понедíлкувати
Понедѣльничный — понедíлковий
Понедѣльный, но — потижнéвий, тижньовúй, що-тúжня, по-тúжню, через тúждень
Понедѣльщик, ца — тижнéвий, а, тижньовúй, ва
Понемногу — потрóхи, потрóшки, помáло, помалéньку, повóлі
Понепріятельски — по ворóжому, як вóрог
Понести — 1) понéсти; 2) вчинúти, зробúти, спóвнити, вúконати; 3) стéрпіти, вúтерпіти, перетéрпіти. — **Понести наказаніе** — одбýти кáру
Пони — мýцик, куцáк, куцáн
Понижать, понизить, ся — знúжувати, знúзити, понижáти, понúзити, ся, обнúзити, осáжувати, осадúти, (голос) — спускáти, спустúти, (ціну) — збивáти, збавля́ти, збúти, збáвити, (морально) — принижáти, принúзити, (про воду, опух) — опадáти, спадáти
Пониже — трóхи нúжче, трóхи нúжчий
Пониженіе — 1) понúження, знúжування; 2) упáд, упáдок, (води, опуху) — спадáння
Понизать — понизáти, понанúзувати
Понизовый — низовúй
Поникать, поникнуть — нúкнути, хилúтися, похиля́тися, понúкнути, похилúтися, понýрити гóлову, понýритися, похнюпитися
Пониклый — понúклий, похúлений, понýрий
Пониманіе — розумíння, (взаємне) — порозумíння
Понимать, понять, ся — 1) розумíти, тя́мити, зрозумíти, розíбрáти, у(в)тя́мити, взя́ти в тямкú, у(в)торóпати, росторóпати, (де-що) — протямля́ти, чóвпати, у(в)чóвпати, (з трудом) — дорозумувáтися, добрáти тóлку, (коли кажуть в жарт або глумливо) — роздлýбати, розшолóпати, розчýхати, розчóвпати, (глибоко) — збагнýти, вбагнýти, (взаємно) — порозумíтися; 2) понімáти, ся, поня́тися, узя́тися водою, д. **Покрывать**
Понищенски — злидéнно, як стáрець, постарéчому, по старчáчому, пожебрáцьки
Понищенствовать — постарцювáти, пожéбрати
Поновлять, поновить, ся — поновля́ти, відновля́ти, поновúти, відновúти, ся
Поновѣть — поновíти, поновíшати
Поножёвщина — різанúна
Поноздреватѣть — подірчáвіти
Понoравливать, поноровлять, поноровить — 1) д. **Поджидать**; 2) потурáти, попускáти
Поноситель, ница — обмóвник, ця, осýдник, ця, нарýгач, ка
Поносительный — лихослóвний, мерзéний, ганéбний
Поносить — гáнити, ганьбúти, обмовля́ти, лихослóвити, бéштати, шпéтити
Поносить, носить — поносúти, (про одежу) — приносúти
Поносный — 1) д. **Позорный**; 2) д. **Поносительный**; 3) понóсний, пронóсний
Поносъ — понóс, пронóс, бігýнка, бíгавка, бігáчка, бíганка, дрúсля, (коли ще ріже в животі) — різáчка. — **Кровавый поносъ** — пронóс крівáвий, червíнка, крівáвиця
Поношеніе — ганьбá, огýда, осýда, обмóва, нарýга, зневáга, д. **Позоръ**
Поношенный — вúходжений, понóшений
Понравиться — полюбúтися, подóбатися, у(в)подóбатися, сподóбатися, до вподóби прийтúсь, в óко впáсти, запáсти, підійтú, підпáсти під мúслі. — **Онъ ей понравился** — вонá йогó вподóбала, він їй до вподóби
Понтонный — понтóнний, плавнúй (міст)
Понтонъ (воєн.) — понтóн
Понудительный — примусóвий, сúлуваний
Понуждать, понудить — сúлувати, невóлити, примýшувати, присúлувати, принéволити, зневóлити, примýсити, змýсити
Понужденіе — сúлування, прúмус
Понукальщикъ — нýкач, понýкач
Понуканіе — поганя́ння
Понукать — поганя́ти, підганя́ти, нýкати, принукáти, (коней) — нóкати, ньóкати, (волів) — гéйкати
Понура — понýра, похню́па, похню́пий, понýрий
Понуривать, понурить — нýрити, понýрувати, похиля́ти, схиля́ти, похню́пити, ся, похилúти, схилúти, понýрити, ся
Понурный, понурый — понýрий, похню́пий
Понутру — до вподóби, до сподóби, до смакý, під натýру
Понынѣ — і дóсі, дóсі, до сьóго чáсу
Понырять — поринáти, попуринáти
Понѣжить, ся — попéстити, поголýбити, помилувáти, поніжити, ся
Понѣмецки — по німéцькому
Понюхать — поню́хати
Поняньчить, ся — поня́ньчити, ся, попéстити, побáвити, ся
Понятіе — 1) тя́ма, тям, стя́мок; 2) поня́ття, розумíння, дýмка, мисль
Понятливость — тямýчість
Понятливый — тямýчий, тямýщий, тямкúй, тямовúтий
Понятность — зрозумíлість, я́сність
Понятный, но — зрозумíлий, ло, розýмний, но, розбíрний, но, втямкú, я́сний, но
Понятой — понятúй
Пообанкрутиться — побанкрутувáтися
Пообвиснуть — пообвисáти
Пообворовать — пообкрадáти
Пообдарить — пообдарóвувати
Пообдумать — обдýмати, обмúслити, поміркувáти, розміркувáти, помізкувáти, розвáжити, роскúнути головóю

Пообжиться — звйкти, звйкнути (до нового помешкання)
Пообезоружить — пороззбрóювати
Пообзавестися — пообзавóдитися
Пообкласть, ся — пообкладáти, ся
Пообклеить, ся — пообклéювати, пообліплювати, ся
Пообкрасть — пообкрадáти
Пооблачить, ся — повбирáти, поодягáти, ся
Пооблѣпить — пообліплювати
Пообманывать — пообдýрювати, поошýкувати
Пообнищалый — збіднíлий, з'убожíлий, з'убожáлий
Пообнищать — збідніти, з'убóжіти, з'убóжитись
Пообобрать — пооббирáти
Пообогрѣться — зігрíтися, нагрíтися, обігрíтися
Поободрать, ся — пообдирáти, пообшáрпувати, ся, (кору, тіло то-що) — пообшмóргувати, д. **Ободрать**
Пообождать — підождáти, почекáти, потрівáти, перетрівáти і т. д., д. **Обождать**
Пообселить — позаселяти, поосáжувати
Пообсохнуть — обсóхнути (трохи), присóхнути, притрýхнути
Пообтаять — пообтавáти
Пообшить — пообшивáти, обшúти
Пообъѣздить — вйїздити, повиїзжáти
Пообѣдать — пообідати
Пообѣднѣть — збідніти, прибідніти, з'убóжіти
Пообѣщать — наобіцяти, приобіцяти, наобіцáти, ся, поменúтися
Поовдовѣть — повдовіти
Поовечьи — по овéчому, як вівці
Пооглодать — обгрйзти, пообгризáти
Пооглохнуть — поглýхнути
Поодаль — здалá, віддалá, віддалекú, оддалік, óсторонь, (про будову) — на óдшибі (трохи)
Поодарить — пообдарóвувати
Поодиночку — поóдному, поодúнцю, поодúнці, поєдúнці, поєдúнчо
Поодначды — по разý
Поодѣться — одягтúся, (в)убрáтися, поодягáтися, повдягáтися, повбирáтися
Пооклеветать — оббрехáти, обмóвити, пооббрíхувати, пообмовляти
Поокормить — пообгодóвувати
Поопоздать — припізнúтися, запізнúтися, спізнúтися (трохи)
Поопьянѣлый — п'януватий, сп'янíлий, підпилий
Поопьянѣть — сп'яніти, підпúти
Поораторски — як речнúк, як промóвець, по орáторському
Поорать — погаласувáти, порепетувáти, погорлáнити
Посвободить, ся — повизволяти, ся
Поосиротѣть — посиротіти
Поострить — погострúти, (косу мантачкою) — помантáчити
Поотвалить, ся — поодвáлювати, ся
Поотвезть — поод(від)вóзити
Поотвести — (від)одвестú, поод(від)вóдити
Поотворять — поод(від)чиняти, порозчиняти
Поотвыкнуть — (від)одвúкнути потрóхи
Поотвязать — (від)одв'язáти, по(від)одв'язувати
Поотгресть — понадгрібáти
Поотдохнуть — спочúти трóхи, відпочúти
Поотдѣлать — обробúти, пообробляти
Поотколотить — одбúти, повід(од)бивáти
Пооткупорить — повідтикáти
Пооткрывать — поодкривáти, поодчиняти, (роти) — порохдявляти
Поотлежать — відлéжáти, повідлéжувати
Поотлѣпить, ся — одліпúти, поодліплювати, ся
Поотнимать — повід(од)німáти, повід(од)ймáти, поодбирáти, повіднімáти
Поотобрать, ся — відібрáти, повідбирáти, ся
Поотмокнуть, ся — повід(од)микáти, порозмикáти, поодпирáти, повідмикáти, ся
Пооторвать, ся — повід(од)ривáти, повід(од)дирáти, ся
Поотрѣзать — повідрізувати, повтинáти
Поотпереть, ся — одпéрти, одімкнýти (по мало); поодпирáти, пороспирáти, поодмикáти, повідпирáти, ся
Поотработать — обробúти (де-кільки або помало)
Поотработаться — пооброблятися, (про косовицю) — пообкóсюватися, (про оранку) — пооб'óрюватися
Поотрезвиться — вúтверезитися (трохи)
Поотрывать — поод(від)ривáти, (гілки, листя) — пообчýхрувати, позчáхувати, позчýхрувати
Поотстать — од(від)стáти, од(від)бúтися (трохи)
Поотгягать — поодтягáти, поодсýжувати
Поотучить, ся — од'учúти, ся (по трохи)
Поотцовски — по бáтьківськи, як батько
Поохотиться — пополювáти, прополювáти
Поодѣнить — поцінувáти, пооцінювати
Поочаровывать — позчарóвувати, почарувáти
Поочерёдно — по чéрзі, почерéдно, почерéжно, під чергý, чергóю
Поочерёдный — черговúй, почерéжний
Поощреніе — заохóта, заохóчення, заохóчування, під'охóта
Поощритель, ница — заохóтник, ниця
Поощрительный — заохóчуючий, під'охóчуючий
Поощрять, поощрить, ся — заохóчувати, ся, під'охóчувати, ся, підбивáти, додавáти дýху, охóти, будúти, заохóтити, ся, під'охóтити, ся, збудúти, додáти дýху, охóти, підбúти
Поощрённый — заохóчений
Попадать, попасть — попадáти, попáсти, потрапляти, потрáпити, ся, натрáпити, у(в)трáпити. — **Попадать, попасть въ цѣль** — влучáти, (в)уціляти, поцілювати, (в)утрапляти, потрапляти, влýчити, вцілити, поцілити, втрáпити, потрáпити. — **Мѣтилъ въ сокола, а попалъ въ ворону** — лýчив ворóну, а влýчив ко-

ро́ву. — **Какъ ни попало** — аби-як, якнебудь, як попа́ло. — **Попали на мѣстѣ преступленія** — пійма́ли на гаря́чому вчи́нку, на шко́ді. — **Попасть на встрѣчу** — зди́батися, спітка́тися і т. д., д. **Встрѣтиться**. — **Попасть впросакъ** — влізти в боло́то, у ду́рні поши́тися, о́близня пійма́ти, вхопи́ти ши́лом па́токи. — **Попасть въ непріятность** — вклепа́тися, (в)уло́патися
Попадаться, попасться — 1) попада́тися, па́стися. — **Попадаться на глаза** — наверта́тися на о́чі. — **Попастися во лжи** — вбреха́тися, пробреха́тися. — **П. въ кражѣ** — прокра́стися; 2) трапля́тися, луча́тися, тра́питися, лучи́тися; 3) зустріча́тися, здиба́тися, зустрітися, зди́батися, спітка́тися
Попадать — попа́дати, покоти́тися
Попадьинъ — попадін, паніма́тчин, ма́тушчин
Попадья — попадя́, пані-ма́тка, ма́тушка
Попаивать — поїти, напува́ти
Попакостить — попаску́дити і т. д., д. **Пакостить**
Попалзывать — ла́зити (потрохи)
Попарывать, попороть — роспо́рювати, пороспо́рювати
Попасти — попа́сти
Попастырски — як па́стирь, по па́стирському
Попарно — па́рами
Попархивать — переліта́ти, перепу́рхувати
Попахивать, попахать — поо́рювати, поора́ти, попоора́ти
Попахивать — 1) па́хнути, тхну́ти, пахті́ти, души́ти, нести́, смердіти (не дуже); 2) повіва́ти, подиха́ти
Попачкать — покаля́ти і т. д., д. **Пачкать**
Попённый, но — од пня́
Поперебить, ся — поперебива́ти, ся
Попереболтать, ся — поперебо́втувати, попереколо́чувати, ся
Поперебрасывать, поперебросать — поперекида́ти
Поперевезти, ся — поперево́зити, ся
Поперевести, ся — поперево́жувати, попереводити; повиво́дити, повибавля́ти, ся
Поперевязать, ся — поперев'я́зувати, ся
Попереворачивать — поперева́ртати, поперекида́ти
Попередать — попередава́ти
Попередѣлать — попереро́блювати
Перековать — попереко́вувати, позако́вувати
Попереколотить — поперебива́ти, повибива́ти
Поперёкъ — 1) (у)впо́перек, попере́к; 2) наперекір
Поперемыть — поперемива́ти
Поперемѣнный, но — перемінний, на переміну, навперемінку, оди́н за о́дним, вперемішку
Поперепугать, ся — поперелякувати, ся
Поперерѣзать — 1) поперерізувати, попереті́на́ти; 2) повирізувати
Попереть — попе́рти, напе́рти
Поперечёркивать — попере́че́(і)ркувати
Поперечина — попере́чка
Поперечникъ — 1) попере́чник, про́гін, про́літ; 2) шир, широта́. — **Въ поперечникѣ** — у шир, завширшки́
Поперечный, но — попере́чний, но, впо́перек, упо́перек, в про́гін, на про́літ. — **Поперечная полоска** (в тканині) — пере́тика. — **П. нитки** (в полотні) — пітка́ння
Поперхнуться — попирхну́тися, (питтям) — захлисну́тися, похлину́тися
Попечалиться — посумува́ти, пожури́тися, потужи́ти
Попечатать — подрукува́ти, позапеча́тувати
Попеченіе — дбання́, опікува́ння, пе(і)клування, до́гляд, турбо́та, стару́нок. — **Попеченіе имѣть** — пе(і)клува́тися, дба́ти, турбува́тися, упада́ти (коло кого) і д. **Заботиться**
Попечитель, ница — дба́льник, ця, піклува́льник, ця, кура́тор, кукі́бниця
Попечительный — дбайли́вий, клопотли́вий і т. д., д. **Заботливый**; дба́льницький
Попечительство — опікува́ння, опі́ка
Попечительствовать — опікува́тись, дба́ти, піклува́тись
Попечь, ся — попекти́, ся
Попечься, попещися — подба́ти, попіклува́тися, поклопота́ти, потурбува́тися і т. д., д. **Позаботиться**
Попивать — попива́ти, напива́тися
Попиликать — 1) поциги́кати; 2) попіпі́кати
Попилить — попиля́ти, попили́ти
Попираніе — топта́ння
Попирать, попрать, ся — топта́ти, потопта́ти, стопта́ти
Попировать — побенкетува́ти, погуля́ти, побалюва́ти
Пописывать — попи́сувати, писа́ти
Попихивать, попихать, попхнуть — попиха́ти, підпиха́ти, попхну́ти, підіпхну́ти
Поплавать — попла́вати, попли́вати
Поплавить — потопи́ти
Поплавокъ — по́плаве́ць, (дерев'яний у неводів) — галага́н
Поплакать — попла́кати, поголоси́ти, порю́мати, порю́мсати
Поплатить, ся — 1) позапла́чувати, повипла́чувати, оплати́тися, приплати́тися; 2) полата́ти, позала́тувати
Поплевать — поплюва́ти, (крізь зуби) — почви́ркати
Поплевывать — спльо́вувати
Поплескать, ся — поплю́скати, похлю́пати, ся
Поплести — поплести́
Поплестись — попле́нтатися, почвала́ти, потягти́ся, повія́тися, попха́тися, почала́пати, почеле́пати, потьо́патися, потеліпа́тися, пошкандиба́ти, поди́бати
Поплечье — у́ставка
Поплотничать — помайструва́ти, потеслюва́ти
Поплотнѣть — поміцні́шати, поду́жчати, погла́дшати
Поплутать — поблука́ти, поплу́татися
Поплутовать — пошахрува́ти

Поплыть — попливти́, попли́сти́, попливсти́, поплйнути
Поплѣнить — в поло́н, в нево́лю, у бра́н, забра́ти, полони́ти
Поплѣшивѣть — полйсіти, пошолуди́віти
Поплясать — потанцюва́ти
Поплясъ — танцюва́ння
Поповна — попі́вна, (дочка попаді удови) — попадя́нка
Поповичъ — попо́вич, попе́нко, (мале) — попеня́, (син попаді удови) — попаде́нко, попадчу́к
Поповскій — попі́вський, попі́в
Поповство — попі́вство
Попойка — на́пійка, гульня́, (після хрестин) — похре́стини, (після храмового празника) — похра́мини, попразе́н, (після змовин) — сва́чини
Пополамъ — пополовйні, наспіл, на́впіл, пів-на́-пів. — **Чуръ пополамъ!** — цур надво́х!
Пополдничать — пополу́днувати
Поползать — пола́зити
Поползень — 1) повзу́н, лазню́к, підшкори́шник; 2) прола́за, проно́за, про́йда; 3) пт. Sitta Europea, Serthia familiaris — кова́лик, кова́льчик, деревола́з
Поползновеніе — схи́льність, по́тяг, хіть (до чого поганого)
Поползти, поползть — полі́зти, поплазува́ти, порачкува́ти
Пополненіе — попо́внення, спо́внення
Пополнять, пополнить, ся — поповня́ти, сповня́ти, виповня́ти, ся, повні́шати, попо́внити, ся
Пополнѣть — поповні́ти, поповні́шати, погла́дшати
Пополоскать, ся — пополоска́ти, ви́полоскати, ся
Пополоть — пополо́ти
Пополугодно — піврі́чно, по-пів-року
Пополудни — після півдня, після полу́дня
Попользовать, ся — полічи́ти, пого́їти, ся; 2) покори́стуватися, поживи́тися, пожиткува́ти
Попомнить — згада́ти, спам'ята́ти, помина́ти. — **Не попомни зла** — не зга́дуй, не помина́й ли́хом
Попонный — дергови́й
Попона — попо́на, ка́па, де́рга
Попороть — попоро́ти
Попортить, ся — попсува́ти, поні́вечити, споганити, ся, пошко́дити, ся, (про їстовне) — поснядіти, (багато або все) — перені́вечити, позво́дити
Попортняжить — поправцюва́ти
Попостить, ся — попо́стити, ся, попісни́ти, ся, (в понеділки) — попоне́ділкувати
Попотѣть — попоті́ти, попрі́ти
Попотчевать — попо́штувати, (трунками) — почастува́ти
Поправка — попра́ва, по́правка, ла́гоження, (в паперах) — підмі́тка
Поправленіе — попра́ва, полі́пшування, полі́пшення
Поправлять, поправить, ся — 1) справля́ти, поправля́ти, ла́годити, спра́вити, пола́годити, нала́годити, налаштува́ти, (трохи) — підправля́ти, підпра́вити. — **Поправить свои обстоятельства, поправиться въ средствахъ** — підмогти́ся, призамо́жніти. — **Поправиться послѣ болѣзни** — оду́жати, ви́дужати, ви́чуняти; 2) виправля́ти, справля́ти, направля́ти, випрямля́ти, ви́правити, ся
Попраздничать — попразникува́ти, пос(ь)в'яткува́ти
Попразднество — попразе́н, попра́зник, оддання́ пра́зника, попра́знична
Попрежнему — як давні́ше, по да́вньому
Попреканіе — доко́ри, нарі́ка́ння
Попрекать, попрекнуть — кори́ти, доріка́ти, докоря́ти, попріка́ти, вимовля́ти, випіка́ти о́чі, цьві́кати у ві́чі, дорікну́ти, попрікну́ти, ки́нути доки́р
Попрёкъ — докі́р, допрі́к, дога́на, на́падь, на́падок, нападня́, впоми́нок, випіка́ння
Попрепятствовать — ста́ти на перешко́ді, перешко́дити, ста́ти на зава́ді
Поприбавить — дода́ти тро́хи, прибреха́ти
Поприверeдничать — повередува́ти, покомези́тися, похимерува́ти, похиморо́дити
Попривыкать, попривыкнуть — позвика́ти, попривика́ти, обго́втатися, пообго́втатися, ого́втатися, зви́кнути
Попривязать — поприв'я́зувати
Попригнать — поприганя́ти, позаганя́ти
Попридвинуть — поприсува́ти
Поприжигать — поприпіка́ти
Поприклеить — поприкле́ювати
Поприманить — поприма́нювати, поприна́жувати
Поприпомнить — пона́га́дувати, позга́дувати
Попритворять — попричиня́ти, позачиня́ти
Попричесать — попричі́сувати, позачі́сувати
Поприще — 1) д. **Арена**; 2) по́ле, по́прище, стан, шлях. — **П. литературной дѣятельности** — літерату́рне поле. — **П. военное** — військови́й стан, військова́ слу́жба — **П. жизни** — вік
Попріискать — пришука́ти, попришу́кувати
Попріобрѣсть — понабува́ти, понадба́ти
Попріятельски — поприя́тельськи, як прия́тель
Попробовать — спро́бувати, попро́бувати, (на смак) — покуштува́ти, скуштува́ти, посмакува́ти
Попросить, ся — попроха́ти, ся, попроси́ти, ся, (благаючи) — поблага́ти, (набридаючи) — поканю́чити. — **Попросить позволенія** — спита́тися, попроси́ти до́зволу. — **П. извиненія** — перепроси́ти. — **Попросите ко мнѣ** — запросі́ть до ме́не
Попросту — про́сто, по́просту
Попрошайка — проша́к, лабза́, лабзю́к, жебра́к
Попрошайничать — старцюва́ти, лабзю́кати, цига́нити, каню́чити, же́брати
Попрошайство — жебра́чення, же́бри
Попрощаться — попроща́тися, попрости́тися
Попрыгивать, попрыгать — плі́гати, стри-

ба́ти, підпли́гувати, підстри́бувати, підска́кувати, вистри́бувати, попліга́ти, пострибáти, поскакáти
Попрыгунъ, попрыгунья — скакýн, скакуне́ць, скакýха, скакелю́ха, стрибáч, стрибýн, стрибуне́ць, брикýн, брикуне́ць, брикýха
Попрыскать, ся — побри́зкати, попри́скати, покропи́ти, ся
Попрыскивать, ся — побри́зкувати, покрóплювати, ся, (про дощ) — накрапáти
Попрѣвать, попрѣть — пріти, випрівáти, попріти, ви́пріти
Попрямить — ви́простувати
Попрятать, ся — поховáти, ся, сховáти, ся
Поптичьи — поптичому, як пти́ця, попташиному
Попугай — папýга. Psittacus
Попугаичій — папýжин, папýжний
Попугать, ся — полякáти, ся, пополóхати, ся, налякáти, ся
Попудно — пудáми, на пуди́
Попудрить — попýдрити
Попури (муз.) — попурі, збирани́на
Попускать, попустить — попускáти, допускáти, припускáти, не заборони́ти, потурáти, попусти́ти
Попустому, попусту — подурнóму, дармá, дарéмно, нáдурно, дýрно, задáром, мáрно
Попутать — поплýтати
Попутешествовать — помандрувáти
Попутный — 1) подорóжній; 2) погідний, ходови́й
Попутчикъ, ца — попýтчик, ця, товáриш у дорóзі
Попущеніе — пóпуст, пóпуск, дóпуст
Попъ — піп, пан-отéць, бáтюшка, (здр.) — пóпик, пóпонько
Попылать — попалáти, (з шумом) — попалахкотíти
Попылить — попили́ти, покури́ти, попороши́ти
Попытать, ся — попрóбувати, спрóбувати, сікнýтися
Попытка — спрóба, замíр
Попыхъ — пóспіх. — **Впопыхахъ** — з пóспіхом, поспішáючи, хапáючись, пóхапцем, напóхапці, квáплячись, захапáвшись
Попѣвать — с(ь)півáти, пос(ь)півувати
Попѣтушьи — попівнячи, як пíвень
Попѣть — пос(ь)півáти
Попялить — поросипинáти, понапинáти
Попятить, ся — 1) посýнути, ся назáд; позадкувáти, порачкувáти; 2) одступи́тися (чого), одрíктися, зрíктися, одмогти́ся, одцурáтися
Попятнать — поплями́ти
Попятный, у виразі: **на попятной дворъ** — назáд, навспáк
Пора — 1) порá, час, годи́на. — **Съ какихъ поръ, съ тѣхъ поръ какъ** — відкóли. — **Съ этой поры** — з сьогó чáсу, відтепéр. — **Съ тѣхъ поръ, съ той поры** — з тогó чáсу. — **Съ давнихъ поръ** — здáвна, з дáвнього чáсу. — **До сихъ поръ** — дóсі, до сьогó чáсу. — **До тѣхъ поръ пока** — дóти, пóки, пóти. — **До которыхъ поръ** — дóки, до якóго чáсу. — **До поры до времени** — до якóгось чáсу. — **Съ которыхъ поръ** — відкóли, з якóго чáсу. — **Порою** — и́нколи, и́нодí, чáсом, часáми; 2) порá, час
Пóра, (частіше мн.) **пóры** — шпáра, шпáри, прóдухи, дíрочка, (від слова шпара, певне, йде слово) — зáшпари
Пораболѣпствовать — поплазувáти (перед ким)
Поработать — поробити, попрацювáти
Поработитель, ница — уярми́тель, -ка
Порабощать, поработить — заневóлювати, уя́рмлювати, заневóлити, уярми́ти
Порабощеніе — 1) заневóлювання, уя́рмлювання; 2) невóля, піддáнство, заневóлення
Поравну — рíвно, пóрівну, нарíвно, на рíвні части́ни
Поравнять, ся — 1) порівня́ти, зрівня́ти, ся; 2) прирівня́ти, ся
Порадовать, ся — порáдувати, зрáдувати, ся, (в)урáдувати, ся, звесели́ти, ся, потíшити, порадíти, зрадíти
Порадѣть — поклопотáти, подбáти, постарáтися, попильнувáти. — **П. кому** — поклопотáти за кого
Поражать, поразить, ся — 1) д. **Побѣждать**; 2) вражáти, врази́ти, здивувáти, ся; 3) (в)ударя́ти, (в)уражáти, (в)удáрити, врази́ти
Пораженіе — 1) порáзка, розбиття́. — **Нанести пораженіе непріятелю** — поби́ти вóрога; 2) (мед.) Affectio — урáза, урáзка
Пораждать, породить — роди́ти, породи́ти
Поразбогатѣть — забагатíти, забагáтшати, розжи́тися, призаможнíти
Поразбойничать — похарцизувáти, порозбíйникувáти
Поразбойничьи — порозбíйницьки, по розбишáцькому, похарци́зьки, як розбíйник
Поразболтать — 1) порозбóвтувати; 2) порозбрíхувати, пороздзвóнювати
Поразбранить — розлáяти, перелáяти
Поразбросать, ся — порозкидáти, ся
Поразбрызгать, ся — порозбри́зькувати, ся
Поразбѣжаться — розбíгтися, порозбігáтися
Поразведриться — розгоди́нитися, ви́погодитись
Поразвлечь, ся — розвáжити, ся
Поразвѣдать — довíдатися (помало)
Поразвѣсить — розвáжити, порозвáжувати
Поразвѣшать — порозвíшувати
Поразвязать, ся — порозв'я́зувати, пороз'я́зувати, ся
Поразгнать — порозгóнити
Поразглядѣть — розглядíти, роздиви́тися (потрохи)
Поразгнуть, ся — розíгнýти, порозгинáти, ся
Поразговориться — розбалáкатися (по малу)
Поразграбить — пограбувáти
Пораздать — пороздавáти, (набір) — розвíрити
Пораздавить — пороздáвлювати, порозчáвлювати
Пораздарить — пороздарóвувати

Пораздвинуть, ся — порозсува́ти, порозсо́вувати, ся
Пораздумать, ся — 1) порі́ркува́ти, ся, поду́мати, погада́ти, помізкува́ти, пометикува́ти; 2) розду́мати, ся (помало)
Поразді̇вать, ся — пороздяга́ти, порозбира́ти, ся
Поразжечь, ся — роспали́ти, роспекти́, ся (помало)
Поразитель — погро́мник, перемо́жець
Поразительный, но — вража́ючий, чудо́вий, во, ди́вний, дивогля́дний, но, на ди́во, на про́чуд
Поразлакомить, ся — розла́сити, розласува́ти, ся (потрохи)
Поразлеті̇ться — порозліта́тися
Поразлечься — розлягти́ся, порозляга́тися
Поразлить, ся — порозлива́ти, ся
Поразложить, ся — поросклада́ти, ся
Поразмежевать, ся — порозмежо́вувати, ся
Поразмотать, ся — порозмо́тувати, ся
Поразмять, ся — розімня́тися, порозмина́ти
Поразойтись — порозхо́дитись
Поразорвать, ся — розірва́ти, розідра́ти, розшматува́ти, розпа́рпати, роспанаха́ти, порозрива́ти, пороздира́ти, порозша́рпати, ся
Поразослать, ся — порозсила́ти, ся
Поразронять, ся — розгуби́ти, порозгу́блювати, ся
Поразсадить — розсади́ти, порозса́жувати
Поразсказать — росказа́ти, пороска́зувати
Поразсмотрі̇ть, ся — розгляді́ти, роздиви́тися (помало)
Поразставить — розста́вити, розстанови́ти, порозставля́ти, порозстановля́ти
Поразсі̇длать, ся — розсідла́ти, порозсі́длувати, ся
Поразсі̇сть, ся — розсі́стися, порозсіда́тися
Поразузнать — ви́знати, розізна́ти, ви́відати, повиві́дувати, повизнава́ти, пороспи́тувати
Поразшатать — розхита́ти, розго́йдати
Поразшевелить — розворуши́ти (трохи)
Поразъі̇хаться — роз'і́хатися, пороз'їзжа́тися
Поранить — пора́нити
Пораскидать, пораскинуть, ся — роски́дати, роски́нути, пороскида́ти, ся
Поракласть, ся — поросклада́ти, ся
Порасклеить, ся — порослкле́ювати, ся
Порасковать, ся — роскува́ти, ся
Порасковырять, ся — росколупа́ти, ся (трохи)
Пораскормить, ся — розгодува́ти, ся
Пораскопать — пороско́пувати
Пораскрасть — порокрада́ти
Пораскрошить — роскриши́ти
Пораскупить — роскупи́ти, пороску́плювати, пороскупо́вувати
Пораспилить — роспили́ти, пороспи́лювати
Пораспить, ся — ви́пити, роспи́ти, ся, повипива́ти
Пораспихать — пороспиха́ти
Пораcплодить — порозво́дити, порослло́жувати
Пораcползтися — порозла́зитися
Пораcпороть, ся — пороспо́рювати, ся, попоро́ти, ся
Пораcпродать, ся — роспро́дати, ви́продати, попро́дати, попродава́ти, повипро́дувати, пороспро́дувати, ся
Пораcпросить — роспита́ти, ви́питати, перепита́ти, допита́тися
Пораспрячься — роспрягти́ся
Пораспугать — росполо́хати
Пораспустить — пороспуска́ти
Пораспутать — роспу́тати
Пораспухнуть — роспу́хнути (трохи)
Порастаскать — пороста́скувати, порозно́сити
Порастворить, ся — розчини́ти, ся, роспусти́ти, ся
Порастерять — порозгу́блювати
Порастолсті̇ть — погла́дшати
Порасточить — помарнува́ти, проці́ндрити
Порастревожить, ся — ростурбува́ти, потурбува́ти, стурбува́ти, ся
Порастыкать — понатика́ти, понастро́млювати
Порасхитить — роскра́сти, пороскрада́ти
Порасходиться — розійти́ся, розходи́тися
Порасхолодить — розхолоди́ти
Порасчистить — порозчища́ти, розчи́стити (трохи)
Порасшатать — розхита́ти (трохи)
Порвать, ся — порва́ти, ся, поде́рти, ся, поша́рпати, (на шматки) — пошматува́ти, пошматкува́ти, пошмата́ти, (вздовж) — роспанаха́ти, попанаха́ти, (багато) — переша́рпати, перешматува́ти, ся
Поребячески — по-дітськи, по-дити́нячи, як діти, по-дитя́чому
Поребячиться — подити́нитись, удава́ти дити́ну
Поревновать — поза́здро́стити (на кого, на що); подба́ти, поревнува́ти унаслі́дувати (кому що)
Поревѣть — поревти́
Порей, рос. Allium Porrum L. — по́ра, прас, праж
Порекомендовать — порекомендува́ти
Поржавѣть — поржа́віти, поиржа́віти
Порисовать — помалюва́ти
Порисоваться — похизува́тися, похвасува́ти, похвидлюва́ти
Пористость — діркува́тість
Пористый — діркува́тий, си́товий
Порицаніе — дога́на, нага́на, гу́діння, осу́да
Порицатель, ница — огу́дник, огу́дниця, огу́дич, розгу́дець, гуді́й, ка
Порицать — гу́дити, га́нити, ганьби́ти, ганьбува́ти
Порка — хлост, хло́ста
Порогъ — 1) порі́г, (здр.) — порі́жок (в будові, в греблі, в млині), (в сінях) — сіне́шній порі́г; 2) поро́ги (стяга каміння через рі́чку), забо́ра (стяга каміння до половини рі́чки або й дальше, але з проходом), (виступ на порогах) — ла́ва, (тихе місце на порогах) — о́дміть
Порода — плід, поро́да, породі́ння, рід, (зневажливо) — ко́дло
Породистый — поро́дистий, раси́стий, до́-

брого плóду
Породнить, ся — порідни́ти, ся, породича́ти, ся, порода́тися, (через шлюб) — посвої́тися
Порождать, породить, ся — 1) порожа́ти, породи́ти, ся, сплоди́ти; 2) твори́ти, витвóрювати, у(в)чиня́ти, чини́ти, утвори́ти, вчини́ти, сплоди́ти, (що лихе) — кóїти, скóїтися
Порожденіе — плід, порíдня, порíддя
Порожмя — порожнякóм, впорожні
Порознить — різни́ти
Порознично — нáрізно
Порознь — рíзно, нáрізно, окрóме, осóбо, з'осíбна
Порозъ — кнýр, д. **Кабанъ**
Пороиться — позрóюватися
Порокъ — хи́ба, ганжá, вáда
Поронить, поронять, ся — 1) повали́ти, звали́ти, ся; попáдати, покоти́ти, ся, поси́патися; 2) погуби́ти, ся
Пороптать — порéмствувати
Поросёнокъ, поросёночекъ — порося́, поросятко, паця́, паця́тко, (кабанчик) — поросю́к, (мн.) — порося́та, (більшеньке) — підсвинок, (властивий поросяті) — порося́чий, (м'ясо) — порося́тина, паця́тина
Пороскошествовать — пороскошувáти
Порослый — зарóслий, (бур'янами) — бур'янувáтий, (очеретом) — очерéтуватий
Поросль — 1) чагáр, чагарни́к, чагарí, кущі, молодни́к; 2) пáмолодь, пáмолодок, пáрост, пáросток, пáгонець
Поростать, порости — поростáти, заростáти, порости́, зарости́
Поросячій — порося́чий, паця́чий
Поротозѣйничать — полови́ти ґáви, ворóни
Пороть, ся — 1) порóти, роспорóти, ся; 2) би́ти, ви́бити різкáми, шпáрити, ви́шпарити, одчухрáти, від(од)шмагáти; 3) брехáти, плéсти́, верзти́, набрехáти. — **Пороть дичь** — дурни́цю плести́, теревéні прáвити
Поротье — пороття́
Пороховница — порохівни́ця, порошни́ця, ладівни́ця
Пороховой — порохови́й. — **Пороховой магазинъ, погребъ** — порохóвня
Пороховщикъ — порохівни́к
Порохъ — пóрох, (зерно) — порошина
Порочить — неслáвити, ганьбувáти, гáнити
Порочность — зіпсýтість, зіпсóваність, ганéбність, ґрішність, хи́бність
Порочный — ґрішний, ганéбний, хи́бний
Порошить — пороши́ти, мотрóши́ти
Порошинка — пороши́нка
Порошокъ — порошóк, (трухлявого дерева, пурхавки або гриба бздюхи) — порóхня́
Портить, испортить, ся — псувáти, ся, зіпсувáти, ся, нівечити, ся, паскýдити, ся, гайнувáти, ся, шкóдити, (про чоловіка) — ледащіти, нікчéмніти, собáчитися, (в роботі, тратячи багато знадібку) — перевóдити, (ріжучи що) — крéмсати, чикри́жити, (про яйця та де-які иньші їстовні речі) — притухáти, (про рибу і м'ясо ще) — дýху набирáтися
Портки — спіднí
Портмоне — гаманéць, гаманóк, кали́тка, складничóк
Портная, портниха — 1) швáчка, швáля, мóдниця; 2) кравчи́ха
Портной — кравéць, (здр.) — крáвчик, (жінка його) — кравчи́ха, (син) — кравчéнко, (дочка) — кравцівна. — **Портныхъ дѣлъ мастеръ** — кравéць. — **Портное мастерство, портняжество** — кравéцтво
Портняжескій — кравéцький
Портняжить — кравцювáти, швачкувáти
Портовой — портови́й
Портомой — прач, прачкáр
Портомойный — прáльний
Портомойня — прáльня, прачкáрня
Портомоя — прáчка
Портретъ — портрéт
Портсигаръ — цигáрни́ця
Портулакъ, рос. Portulaca oleracea L. — сóсонка, блóшки
Портупея — пéревісь
Портфель — листóвня, тéка
Портъ — порт
Портянка — онýча, онýчка
Портяной — полотняний
Порубень — облáвок, облáвка, д. **Бортъ**
Порубить — порубáти, (цюкаючи) — поцюкати, (на шматки) — порозрýбувати, поростинáти, пошматáти, пошаткувáти
Порубка — пóруб, рубáння, рýбанка
Порубщикъ — рубáч
Поруганіе — нарýга, порýга
Поругать, ся — полáяти, ся
Порука — порýка, зарýка, запорýка, рукоє(і)мство
Порусски — по-росíйськи, по-москóвськи, по москóвському, як москалі, як у москалів
Порусѣть — порусявіти, побілявіти
Поручать, поручить, ся — дорýчáти, доручи́ти, приручáти, у(в)ручáти, поручáти, припоручáти, приручи́ти, (в)уручи́ти, припоручи́ти, поручи́ти, ся
Поручительство — порýка, зарýка
Поручейникъ серпообразный, рос. Falcaria Rivini Host — рíзáк, рíзáчка, серпоріз, сокирки́
Порученіе — дорýчення, припорýка, порýчення
Порученъ — порýчча, пóручі, пóручні, порýчина
Поручикъ, ца — порýчник, ця
Поручитель, ница — порýчник, ручи́тель, ка, зарýчник
Поручичій — порýчників
Поручъ — 1) д. **Порученъ**; 2) нарáквиця, нарáквиці (короткі рукави у с(ь)в'ященика)
Порфира — багряни́ця, пурпýра
Порфиръ (мінер.) — порфíр (кáмінь)
Порханіе — перелітáння, пýрхання
Порфирородный — царськóго рóду, пурпурóрідний, що в пурпýрі роди́вся

Порхать, порхнуть — пу́рхати, пурхну́ти
Порхъ! — пурх!
Порція — пай, пайо́к, па́йка, по́рція
Порціонный — порці́йний
Порча — 1) псува́ння, ні́вечення, шко́да, попсува́ння, пору́ха; 2) ча́ри, уро́ки
Порченный — 1) зо(і)псо́ваний, зба́влений, попсо́ваний, зні́вечений, поні́вечений, спаску́жений; 2) причи́нний, з'уро́чений
Поршень — вало́к, шпи́ндель
Порывать, ся — рва́ти, ся, порива́ти, ся, сі́катися
Порывистость — рву́чість
Порывистый — рвучки́й, рвачки́й, нага́льний, бурхли́вий
Порывъ — порива́ння, за́пал, (ві́тру) — бу́рхання
Порыгать — поблюва́ти, порига́ти
Порыдать — порида́ти, поголоси́ти
Порыжѣть — поруді́ти
Порыжѣлый — поруді́лий
Порыскать — побі́гати, погаса́ти, поганя́ти, пошве́ндяти
Порыть, ся — пори́ти, покопа́ти, ся
Порычать — погарча́ти
Порыхлѣть — ста́ти сипки́м, пухки́м
Порѣдѣть — порі́діти, порі́дшати, порі́дішати, зрі́днути
Порѣзать, ся — порі́зати, (в)урі́зати, ся, покра́яти, покриши́ти, пошматува́ти побатува́ти
Порѣзвиться — попустува́ти, пожирува́ти, побасува́ти
Порѣзъ — порі́зане (мі́сце), ура́за, (в)ура́зка
Порѣчный — надрі́чний
Порѣчье — надрі́ччя
Порѣшить — покла́сти, нава́житися
Порябѣть — порябі́ти
Порядкомъ — 1) в поря́дку, по поря́дку, як слід, по ряду́; 2) до́бре, дово́лі, до́сить, чима́ло
Порядковый (грам.) — порядко́вий
Порядокъ — поря́док, лад, роспоря́док. — **Въ порядкѣ вещей** — як во́диться, як годи́ться, як слід, як звича́йно. — **Приведеніе въ порядокъ** — порядкува́ння. — **Привести въ порядокъ** — (в)упорядкува́ти, (в)ула́годити, (в)ула́дити, уладна́ти, припоряди́ти, ушикува́ти. — **П. въ боевой порядокъ** — ушикува́ти
Порядочно — до́сить, дово́лі, чима́ло; добря́че, не згі́рше
Порядочный — поря́дний, пу́тній, путя́щий, годя́щий, добря́чий, не згі́рший; чима́лий
Порядочность — поря́дність
Посадить, ся — 1) посади́ти, посадови́ти, ся, посі́сти; 2) посажа́ти, посади́ти, відсади́ти, засади́ти. — **Посадить пуговицы** — приши́ти ґу́дзики
Посадка — сажа́ння, са́ження
Посадникъ, ца — поса́дник, ця
Посадскій — місте́чко́вий
Посадъ — місте́чко
Посаженно — сажня́ми, на сажні́, з са́жня
Посаженный, ное — сажньо́вий, сажньо́ве
Посаженный отець, п. мать — поса́джений ба́тько, весі́льний, шлю́бний ба́тько, поса́джена ма́ти, весі́льна, шлю́бна мати. — **Быть посажёнымъ, ною** — батькува́ти, матерува́ти, за ба́тька, за ма́тір бу́ти
Посаливать, посолить — соли́ти, посо́лювати, посоли́ти
Посаливать, посалить — са́лити, виса́лювати, яло́зити, наса́лити, наяло́зити
Посапожничать — пошевцюва́ти
Посбить — позбива́ти, зби́ти
Посбросать — поскида́ти
Посбыть — збу́ти, позбува́ти
Посварить, ся — навари́ти, понава́рювати, звари́ти, ся
Посватать, ся — посва́тати, ся, ви́сватати, засва́тати
Посвезти — позво́зити
Посверлить — поверті́ти, попро80ві́рчувати
Посвести, посвесть — звести́, позво́дити
Посвински — по свиня́чому, як свиня́
Посвидѣтельствовать — пос(ь)ві́дчи́ти, пос(ь)відкува́ти, пос(ь)відува́ти, у кни́ги заве́сти
Посвидѣтельствованіе — пос(ь)ві́дчення
Посвирѣпствовать — полютува́ти
Посвистать — посвисті́ти
Посвистъ — свист, ви́свист, по́свист
Посвистывать — висви́стувати
Посвить — зви́ти, змота́ти, сплести́, позвива́ти, позмо́тувати, посплі́та́ти
Посвоевольничать — посваво́лити
Посвойски — по сво́йому, пона́ськи, пона́ському
Посвоиться — посвої́тися
Посволочь — стягти́, постяга́ти
Посворотить — зверну́ти (трохи)
Посворачивать — позгорта́ти, позвива́ти
Посвыкнуться — зви́кнути до чо́го (помало)
Посвѣжѣть — пос(ь)віжі́ти
Посвѣтить — пос(ь)віти́ти, прис(ь)віти́ти
Посвѣтлить — ви́яснити
Посвѣтлѣть — пос(ь)вітлі́ти, пос(ь)вітлі́шати, поясні́ти, (на дворі) — ви́яснитися, обви́дніти, ос(ь)ві́нути, (про волосся) — порудя́віти, побі́ля́віти
Посвѣчивать — с(ь)віти́ти, вис(ь)ві́чувати, вили́скувати
Посвязать, ся — позв'я́зувати, пов'яза́ти
Посвящать, посвятить, ся — 1) пос(ь)в'яща́ти, вис(ь)в'я́чувати, пос(ь)в'яти́ти, ви́с(ь)в'ятити; 2) признача́ти, прис(ь)вя́чувати, призна́чити, відда́ти, прис(ь)вяти́ти
Посвященіе — 1) пос(ь)в'я́чення, пос(ь)в'я́щення, вис(ь)в'яч(щ)ення; 2) пос(ь)в'ята, прис(ь)в'ята
Посглазить — з'уро́чити, навро́чити
Посгнить — погни́ти, потру́хнути, позгнива́ти
Посгноить — погної́ти
Посгрести — позгрі́ба́ти, позгорта́ти, позгрома́жувати
Посдвинуть, ся — позсува́ти, ся
Поздирать — поздира́ти, пообшму́льгувати, пошму́гляти, пообшмо́ргувати
Поселенецъ — поселе́нець, осе́льник, (пер-

ший) — осáдчий
Посёлокъ — посíлок, сільцé, хýтір, вúселок
Поселеніе — 1) осéля, селúтьба, поселéння; 2) заслáння
Посельски — по сíльській, по сíльськóму, як в сéлах
Поселянинъ, поселянка — селянúн, селю́к, селя́нка, селю́чка
Поселянскій — селя́нський
Поселять, поселить, ся — селúти, ся, осáжувати, оселúти, ся, посéлúти, ся, обселúти, осадúти, ся, осíсти
Посемейно — родúнами
Посердиться — посéрдитися, погнíватися
Посеребрить, ся — посрібнúти, вúсрібнити, посрíбрітися
Посеребреніе — посрíблення
Посжигать — попалúти, поспáлювати
Посивѣть — посúвіти
Посидѣлки — вечернúці, (рано удос(ь)віта) — дóс(ь)вітки, (у день) — одéнки, (на короткий час) — посидéньки, (хата, де збираються на дос(ь)вітки) — дос(ь)вітчáна хáта
Посидѣть — посúдіти
Посизѣть — посúзіти
Посильний, но — можлúвий, по сúлі, під сúлу, як посúлля, по змóзі
Посильнѣть — подýжчати
Посинить, ся — посинúти, вúсинити, ся
Посинѣть — посúніти
Посиротски — як сúроти, по сирíтському
Поскабливать — пошкрíбувати
Поскакать — поскакáти, пострибáти
Поскитаться — поблукáти, потиня́тися
Посклась — поскладáти
Поскленть, ся — склéїти, посклéювати, ся
Поскоблить — пошкрáбати, пошкромáдити
Поскользаться, поскользнуться — посковзáтися, поковзáтися, посковзнýтися, поковзнýтися, послизнýтися
Посконный — плóскінний
Посконь — плóскінь, д. **Конопель**
Посконникъ, рос Eupatorium cannabinum L. — сідáч, сідáш
Поскопать — скопáти, поскóпувати
Поскопить, ся — зібрáти, назбирáти, ся
Поскорбѣть — потужúти, посумувáти
Поскорѣе — скорíше, мерщíй, швúдче, метчíй, хутчíй
Поскрёбки — вúс(ш)крі(а)бки
Поскрёбокъ, поскрёбышъ — вúшкрі(а)бок
Поскрежетать — поскреготáти
Поскресть — пос(ш)кребтú, пошкрáбати, пос(ш)кромáдити
Поскривить, ся — покривúти, ся
Поскрипывать — вискрúпувати
Поскрипѣть — поскрипíти, поскрúпати, порипíти, порúпати
Поскроить, ся — скрáяти, ся, понакрáювати
Поскупить, ся — поскýплювати, поскупóвувати, ся
Поскупиться — поскупúтися, пошкодувáти
Поскупѣть — поскупíти, прискупíти
Поскучать — понудьгувáти, поскучáти
Послабленіе — пíльга, полéгкість, пóпуск, пóпуст, рóспуст

Послаблять, слабить — 1) попускáти, попустúти; 2) пільгувáти, попускáти, потурáти, попільгувáти, попустúти
Посланець — післанéць
Посланіе — послáніє, лист
Посланникъ — посéл, посóл
Послесарить — послюсарювáти
Послетѣть, ся — позлітáти, ся
Посливать — позливáти, назливáти
Пословица — прúказка, послóвиця, прúслів'я, прúповідка, прúповістка
Пословичный — приказкóвий, прислíвний
Посложить, ся — поскладáти, ся
Посломить — поламáти
Послоняться — поблукáти, потиня́тися
Послужить — 1) послужúти; 2) здáтися, придáтися. — **Это ни къ чему не послужить** — це ні на що не придáсться, з цьóго нічóго не бýде. — **Это послужило ему во вредъ** — це йомý пошкóдило. — **Это послужить вамъ въ пользу** — се стáне вам у пригóді, се піде на кóристь вам
Послушной — службовúй
Послушаніе — слухня́нство, пóслух, слухня́ність, послухáння. — (Нема у неї слухняности до батька. — Ця слух'яність твого сина аж на серці в мене ус(ь)міхнулась радістю)
Послушать, ся — послýхати, ся, пошанувáти, ся
Послушливый, послушный — слухня́ний, послухня́ний, послýшний, шановлúвий
Послушникъ, ца — послухáч, ка, послýшник, ця, біля́к, білúця, чернúчка, слимáк
Послышать, ся — почýти, ся, (в)учýти, ся, причýтися
Послѣ — пíсля, опíсля, пóслі, навпóслі, навпíсля, на пóтім, на потóму. — **Послѣ обѣда** — пíсля обід, по обíді
Послѣдить — послíдкувáти, постéжити
Послѣдній — остáнній, остáтній. — **Послѣднимъ быть** — пастú зáдні
Послѣдователь, ница — наслíдувач, ка, настýпник, ця
Послѣдовательность — послідóвність
Послѣдовательный, но — послідóвний, но, по ряду́
Послѣдовать — пітú, рýшити (за ким), наслíдувати (кому), наступúти (пíсля чого)
Послѣдокъ — послíдок, остáнок, рéшта; вúгрібки; недóїдки, з'їди, перéїди
Послѣдовый — послідóвий, з послíду
Послѣдствие — нáслідок
Послѣдующій — настýпний, потóмний
Послѣдъ — пóслід (напр., зерна), пóслід, позáддя (Placenta uteris)
Послѣдышъ — мизúнець, мизúнка, (в жарт) — вúшкрібок
Послѣзавтра — післязáвтра, позáвтрьому
Послѣзавтрашній — позáвтрий, позáвтрішній
Послѣобѣденный — пообíдній
Послѣпить — позліплювати
Послѣпотопный — попотóповий
Послюнить — послúнити

Посманить — позма́нювати, позна́жувати, поперема́нювати, поперена́жувати
Посматривать — погляда́ти, ся, позира́ти, спогляда́ти, (вороже) — зи́ркати
Посмахивать, хнуть — позма́хувати, змахну́ти
Посмачивать — позмо́чувати
Посмести, посместь — позміта́ти
Посметать — 1) поскида́ти; 2) позшива́ти, (на швидку руку) — нафастриґува́ти
Посмирнѣть — посмирні́шати, прити́хнути
Посмолкнуть — замо́вкнути, зани́шкнути
Посморкаться — ви́сякатися
Посмотрѣть, ся — 1) подиви́тися, гля́нути, погля́нути, спогля́нути, згля́нути, позирну́ти, (один на другого) — згля́нутися, (люто) — ви́з(ь)віритися. — **Посмотри** — глянь, подиви́сь; 2) погляді́ти, догля́нути, попильнува́ти
Посмывать — позмива́ти
Посмѣиваться, посмѣяться — 1) с(ь)мія́тися, ус(ь)міха́тися (часто або часами), прос(ь)мія́тися, пореґота́ти, пореґоті́ти; 2) пос(ь)міха́тися, надс(ь)міха́тися, глузува́ти, кпи́ти, кепкува́ти, пос(ь)мія́тися, надс(ь)мія́тися, поглузува́ти, поглумува́ти, покепкува́ти, покпи́ти, пошкилюва́ти
Посмѣлѣе — с(ь)міліше, с(ь)міливіше
Посменно — на пере́міну, навпереміну
Посмѣть — пос(ь)міти, нас(ь)міти
Посмѣшить — пос(ь)міши́ти, нас(ь)міти
Посмѣшище — с(ь)міхо́вище, пос(ь)міхо́вище, пос(ь)міхо́висько
Посмѣяніе — по́сьміх
Поснести, поснесть — позно́сити, позрива́ти
Поснимать — поздійма́ти, позніма́ти
Посносить, ся — позно́сити, ся
Поcниться — присни́тися, приверзти́ся
Пособачьи — по соба́чому, як соба́ки
Пособіе — 1) допомо́га, зарятýнок, порятýнок. — **Денежное пособіе** — запомо́га гроши́ма; 2) спо́сіб, за́сіб. — **Учебное пособіе** — підру́чник
Пособлять, пособить — д. **Помогать, помочь**
Пособирать — позбира́ти, (усе) — ви́збирати
Пособникъ, ца — помага́ч і д. **Помощникъ, ца**
Пособрать, ся — позбира́ти, ся
Посовывать, посовать, ся — посува́ти, посо́вати, ся. — **Посовывая, сь** — по́сувом
Посовѣститься — посоро́митися
Посовѣтовать, ся — пора́дити, ся, пора́яти, ся, нара́дити, ся, нара́яти, прира́дити, прира́яти, ра́ду да́ти, пера́дитися
Посогнать — позганя́ти, поназганя́ти
Посогнуть — зігну́ти, надігну́ти
Посогрѣть — зігріти (трохи)
Посодвинуть, ся — позсува́ти, позсо́вувати, ся
Посодрать — 1) зідра́ти, злупи́ти; 2) поздира́ти
Посодѣйствовать — підпомогти́, запомогти́, підсоби́ти і д. **Помочь**
Посоединять — позлуча́ти, поз'є́днувати
Посозвать — поззива́ти, поскликати, назззива́ти, понаклика́ти
Посожалѣть — пожалі́ти, пожалкува́ти
Посозрѣть — поспі́ти, присти́гти
Посократить — скороти́ти, вкороти́ти
Посолдатски — по салда́цькому, як салда́ти, як москалі
Посолъ — 1) посо́л, посе́л; 2) післанéць
Посольський — посо́льський, посе́льський
Посольство — посо́льство
Посольствовать — послува́ти
Посопротивляться — посперечáтися, позмагáтися, поопе́ртися
Посопѣть — посопти́
Посорить — 1) пос(ь)міти́ти, нас(ь)міти́ти; 2) розвіяти, роски́дати, провіяти, прогайнува́ти, проци́ндрити, попево́дити
Пососать — посса́ти, посмокта́ти, смокну́ти
Пособтарѣть — зіста́рітися
Посотенно — со́тнями, на со́тні
Посохнуть — посо́хнути, посхну́ти
Посохъ — 1) па́лиця, ціпо́к, кий, ке́леп, д. **Палка**; 2) патери́ця, д. **Жезлъ**
Посошокъ узловатый, Христовъ п., рос. Phlomis tuberosa L. — кропи́ва глуха́, свиня́ча ба́бка, медови́к, медівни́к, нечу́й-вітер
Поспасть — спа́сти. — **Поспасть съ лица** — з лиця́ спа́сти, змарні́ти, схýднути. — **П. съ голоса** — спа́сти з го́лосу
Поспахнуть — д. **Посмахну́ть**
Поспесивиться — попиша́тися, погорді́ти
Поспесивѣть — запиша́тися, загордіти і д. **Загордиться**
Поспилить, ся — надпили́ти, ся
Пописывать — поспи́сувати
Поспить — надпи́ти
Поспорити — поспо́рити, ся, посуперечáтися, позмага́тися
Поспособствовать — помогти́, запомогти́
Поспугивать — пополо́хувати
Поспустить, ся — спусти́ти, ся, поспуска́ти, ся. — **Пиво поспустилось** — пи́во сціжене
Поспѣвать, поспѣть — поспіва́ти, виспіва́ти, спі́ти, спі́літи, сти́гнути, пристига́ти, поспі́ти, ви́спіти, пости́гнути, насти́гнути, присти́гнути, присти́гти, доспі́ти. — **Скоро поспѣвающій** — скоро́здрий, скороздри́вий, скорозрі́лий, ско́роздрій. — (Овес ско́роздрій вже й поспів); 2) поспіва́ти, наспіва́ти, настига́ти, приспіва́ми, поспі́ти, наспі́ти, насти́гти, насти́гнути, приспі́ти, (біжучи) — збі́гти
Поспѣлый — спі́лий, сти́глий, поспі́лий, пристиглий і д. **Зрѣлый**
Поспѣшать, поспѣшить — спіши́тися, поспіша́ти, ся, хапа́тися; ква́питися, поспіши́ти, ся, похопи́тися, поква́питися, пора́нитися. — **Поспѣшить — людей насмѣшить** — ско́рий по́спіх — лю́дям по́с(ь)міх
Поспѣшествовать — помага́ти
Поспѣшливость — поспі́шність
Поспѣшливый, во — спі́шний, но, поспішни́й, хапки́й, поква́пний, но, кваплúвий, во, сквапни́й, скваплúвий, во, хаплúвий, во, похоплúвий, во, хапко́м,

похватком, хватькома́, по́спіхом, на швидку́ ру́ку, ско́рим ча́сом, пи́льною годи́ною. — **Поспѣшливый человѣкъ** — скорохва́т, скорохва́цький
Поспѣшность — спіх, по́спіх, спі́шність, похва́пність, квапли́вість, хапа́ння, ха́пкість, по́хоп
Поспѣшный, но — д. **Поспѣшливый.** — **Поспѣшная работа** — хапли́ва, нага́льна робо́та, хватани́на, хапови́ця, хапатня́. — **Взяться поспѣшно** — похопи́тися, прихвати́тися
Посравнить, ся — порівня́ти, ся
Посрамленіе — 1) осоро́млення; 2) со́ром, соромо́та, глум, ганьба́
Посрамлять, посрамить, ся — со́рому завдавати, ганьби́ти, осоро́мити, посороми́ти, ся, оганьби́ти, со́рому завда́ти, со́рому набра́тися
Посреди — посере́д, насере́д, се́ре́д, посере́дині
Посредникъ, ца — посере́дник, ця. — **Отдать дѣло на рѣшеніе посредниковъ** — зда́тись, спусти́тись на люде́й
Посредническій — посере́дницький
Посредничество — посере́дництво
Посредственность — мі́рність, звича́йність
Посредственный, но — сере́дній, посере́дній, нічоге́нький, мі́рний, помі́рний, но, так собі
Посредство — 1) спо́сіб, за́сіб; 2) посере́дництво
Посредствомъ — че́рез. — **П. хитрости** — хи́трощами. — **П. обмана** — обма́ною, ома́ною, моше́нством. — **П. этого** — таки́м спо́собом, таки́м по́битом
Посровнять — порівня́ти, зрівня́ти
Посрочный, но — строкови́й, в стро́ки, на стро́к
Посрубливать — позру́бувати, постина́ти
Посрѣзать — зрі́зати, зітну́ти, позрі́зувати, постина́ти, позчу́хрувати (тоненькі гілочки)
Поссадить — позса́жувати, повиса́жувати
Поссорить, ся — посвари́ти, ся, (з родичем) — розрідни́ти, ся, (дуже) — погри́зтися, (в жарт кажучи) — глек розби́ти
Поставка — 1) постача́ння, достача́ння, приста́вка, поста́ча; 2) постано́ва; 3) ви́става
Поставлять, поставить — 1) ста́вити, станови́ти, поста́вити, постанови́ти. — **Поставить на видъ** — зверну́ти ува́гу. — **П. въ тупикъ** — оступа́чити. — **П. въ строй, въ боевой порядокъ** — ушикува́ти. — **Поставляю долгомъ, за счастіе** — вважа́ю за обов'язок, за ща́стя; 2) постача́ти, настача́ти, поста́чити, наста́чити, приста́вити, ви́стачити, (багатьом) — понастача́ти; 3) настановля́ти, настанови́ти, (про с(ь)в'ящеників) — вис(ь)в'яща́ти, ви́с(ь)в'ятити і д. **Назначать 2**
Поставочный — доста́вний, до постача́ння (про за́соби)
Поставщикъ — доста́вник
Поставъ — 1) кро́сна (у ткацькому верстаті); 2) млино́вий ка́мінь, ко́ло. — **Мельница о двухъ поставахъ** — млин з двома́ ко́лами
Постановка — д. **Поставка 2 і 3**
Постановленіе — постано́ва
Постановлять, постановить — постановля́ти, постанови́ти, (в раді) — в(у)ра́дити
Постараться — постара́тися, поклопота́ти, подба́ти, попильнува́ти, посилкува́тися
Постариковски — постаре́чи, по старе́чому
Постарѣть — поста́рітись, (не дуже) — зіста́ріти
Постегать — 1) пошмага́ти, постьо́бати, похво́ськати; 2) постьо́бати (про шитво)
Постеклить — по(с)шкли́ти, ви́шклити
Постель, ка — по́стіль, посте́ля, (здр.) — постілонька, лі́жко, ліжни́ця, піл
Постельничій — посте́льник
Постельный — пості́льний
Постепенность — ступне́вість, ступне́вий хід, поступо́вність
Постепенный, но — ступне́вий, ступне́во, поступо́вний, поступо́вно, чергою, попоря́дку, пома́лу-ма́лу, спроквола
Постереть, ся — сте́рти, ся (трохи)
Постеречь, ся — постерегти́, ся, посторожи́ти, побере́гти́, ся, попильнува́ти, погляді́ти, повартува́ти, попантрува́ти
Постиженіе — зрозумі́ння, збагне́ння
Постижимость — зрозумі́ливість, збагне́нність
Постижимый — зрозумі́ливий, я́сний, збагне́нний
Постигать, постигнуть, постичь, ся — 1) захо́плювати, захопи́ти, заспі́ти, спітка́ти, ся, здиба́ти; 2) схо́плювати, зрозумі́ти, збагну́ти
Постиланіе — сте́лення, слання́; мо́щення
Постилать, постлать, ся — 1) сла́ти, ся, стели́ти, ся, посла́ти, постели́ти, ся, простели́ти; 2) стели́ти, мости́ти, постели́ти, помости́ти
Постилка — 1) д. **Постиланіе**; 2) пі́дстілка (що стелють свиням) — барлі́г
Постирать, ся — попра́ти, ся. — (Попрала усі сорочки)
Постить, ся — по́сти́ти, ся, по́стувати, (по понеділках) — понеді́лкувати
Постникъ, ца — по́стник, ця, безскоро́мник, ця
Постничаніе — по́щення, по́стування, піст
Постний — пісни́й. — **Постное кушанье** — пісни́на, пісна́ стра́ва. — **Постное масло** — о́лія
Постовой — стійчик, вартови́й
Постой, оя — пості́й, о́ю, (стар.) — стано́вище
Постонать — постогна́ти
Постоптать — стопта́ти, стопцюва́ти
Посторониться — оступи́тися, одійти́ у бік, осторони́тися
Посторонній — сторо́нній, чужи́й
Постоялецъ, постоялица — посто́я́льник, ця, пожиле́ць, пожили́ця, підсусі́док, комі́рник
Постоялое — посто́я́ле, комі́рне
Постоялый дворъ — посто́я́лий, посто́я́льний

двір, заїздний, заїзжий двір, заї́зд, ста́нція
Постоянный, но — 1) пості́йний, но, ста́лий, ста́ле; 2) повсякча́сний, по всяк час, невиво́дний, но, разура́зній, раз-у-ра́з, що ра́зу́, раз-по́-раз, усе́
Постоянство — пості́йність, ста́лість
Постоять — посто́яти. — **Постой** — тріва́й і д. **Погоди**
Пострадать — постражда́ти, потерпі́ти, натерпі́тися, пому́читися, притерпі́ти
Постранствовать — помандрува́ти, повандрува́ти, попої́здити, попоходи́ти
Постращать — пострахати, настраха́ти, поляка́ти
Пострекотать — поскрекота́ти
Постригать, постричь, ся — постригати, пострйгти, ся, (овець) — поко́кати. — **Постричься въ монахи** — в ченці пострйгтись, вчерні́ти
Постриженіе — по́стриг
Построгать — постругати, (гемблем) — погемблюва́ти
Построеніе — 1) будува́ння, збудува́ння; 2) будо́ва
Постройка — 1) д. **Построеніе**; 2) буди́нок, будівля, будо́ва
Построить, ся — 1) постро́їти, побудува́ти, ся, збудува́ти, ви́будувати, поста́вити, (з каміню, з цегли) — помурува́ти, ви́мурувати, змурува́ти; 2) пошикува́ти, (в)ушикува́ти, ся
Постромка — посторо́нок
Постромочный — посторо́нковий
Постругать — д. **Построгать**
Пострѣлёнокъ — брикуне́ць
Пострѣливать — стріля́ти, пали́ти, тара́хкати (иноді)
Пострѣлъ — 1) уда́р, грець, д. **Апоплексія**; 2) ши́беник, пали́вода, пусту́н, брику́н, (здр.) — пусту́нчик, брикуне́ць; 3)рос. Anemone patens L. — сон, сонтрава́, сон блакі́тний. — **Бѣлый пострѣлъ**, A. sylvestris L. — білий сон, біла ку́ряча сліпота́
Пострѣлять — постріля́ти, перестріля́ти, ви́стріляти
Пострясти, постряхивать, постряхнуть — струси́ти, постру́шувати
Постудить — постуди́ти, ви́студити
Постукивать — стукоті́ти, грюкоті́ти, торохті́ти, погри́мувати, токоті́ти
Поступательный — поступо́вий
Поступать, поступить — 1) роби́ти, ді́яти, чини́ти, пово́дитися, вдіяти, учини́ти, зроби́ти, д. **Дѣйствовать** і **Обращаться съ кѣмъ**. — **Поступать правильно, справедливо** — по пра́вді роби́ти. — **Онъ дурно поступилъ** — він пога́но зроби́в; 2) уступа́ти, става́ти, уступи́ти, ста́ти. — **Поступить на службу** — ста́ти на слу́жбу
Поступаться, поступаться — поступа́ти, ся, поступи́ти, ся, уступа́ти, уступи́ти
Поступокъ — вчи́нок, учи́нок
Поступленіе — всту́п
Поступной — усту́плений
Поступчивый — (в)усту́пний
Поступь — хода́
Постучать, ся — посту́кати, ся, постукоті́ти, погрю́кати, погрюкоті́ти, погу́ркати, (дуже) — потара́хкати, (часто) — поторохті́ти, (про що дзвінке) — поцокота́ти, поцокоті́ти, (дверима) — погри́мати
Постъ, поста́ — піст, по́сту, (тільки про пісну їжу) — пісно́та. — **Петровъ постъ** — петрі́вка, (належачий до сього посту) — петрі́вча́ний, петрі́вочний. — **Рождественскій постъ** — пили́півка. — **Спасовъ постъ** — спа́сівка. — **Великій постъ** — вели́кий піст, (1-й день його) — чи́стий понеділок, жи́лавий понеділок, (в жарт) — полоскозу́б, (1-а неділя В. П.) — жи́ляна, збі́рна, (4-а неділя В. П.) — середохре́сна, (середа тії неділі) — хрести́, (5-а неділя В. П.) — похва́льна, (субота тії неділі) — похвала́, (6-а неділя В. П.) — ве́рбна, ве́рбниця, (7-а неділя) — бі́лий ти́ждень, (четвер на цій неділі) — чи́стий четвер
Постъ, по́ста — 1) сті́йка, беке́т, пост; 2) уря́д
Постыдный, но — срамо́тний, сороміцький; стидки́й і т. д., д. **Позорный.** — **Постыдное положеніе** — страмо́вище
Постыжать, постыдить, ся — д. **Посрамлять, ся**
Постылость — осору́га, осору́жність
Постылый — ости́лий, осору́жний, обри́длий, огидлий і т. д., д. **Опостылый**
Постылѣть — обрида́ти, обри́длим, ости́лим става́ти, осору́жуватися
Постынуть — похоло́нути, пости́гнути
Постягивать — постяга́ти, позволіка́ти
Посуда — посу́да, по́суд, на́чиння, (одна, штука) — посу́дина, (велика для зсипання) — всипище, (мідяна) — мідни́ця, (в котрій розводять крейду) — крейдя́нка, (кам'яна) — ка́м'янка, (для зсипки зерна) — си́панка, сипань
Посудникъ — 1) ми́сошник, посу́дник; 2) ми́сник, судни́к
Посудний — посу́дний
Посудиться — посуди́тися, попозива́тися, потяга́тися
Посуетиться — помету́шитися
Посулить — наобіща́ти, наобіця́ти
Посуль — д. **Обѣщаніе**
Посульный — обі́цяний
Посупливать, посупить, ся — д. **Насупливать**
Посурьмить — почорни́ти (волосся)
Посуточный, но — поде́нний, но
Посушить — посуши́ти, ви́сушити
Посуху — посухо́му
Посучить — посука́ти, всука́ти
Посухватывать, ся — посхо́плювати, посхопля́ти, ся
Посуходиться — посхо́дитися, позіхо́дитися, посхо́жуватися
Посцѣпиться — посче́плюватися
Посчастливиться, посчастливѣть — пощасти́ти, ся, потала́нити, похвору́-

нити, погара́здитися
Посчитать, ся — полічи́ти, порахува́ти, ся
Посъѣдать — поз'їда́ти
Посъѣхаться — поз'їзди́тися, понаїзди́ти
Посыланіе — посила́ння, висила́ння, засила́ння
Посылать, послать, ся — сла́ти, засила́ти, посила́ти, відсила́ти, посла́ти, засла́ти, відісла́ти, ся, (часто) — ганя́ти
Посылаться, послаться — здава́тися, склада́ти, зда́тися (на кого)
Посылка — 1) сланні́, посила́ння; 2) посі́лка
Посыльный — послане́ць, післанец́ь; побіга́ч, гіне́ць, поси́льний
Посипаніе — посипа́ння
Посыпа́ть, посыпать, ся — посипа́ти, поси́пати, ся, (разом багато) — поросну́ти, (борошном) — поборошни́ти
Посыпка — посипа́ння
Посылать, посохнуть — посиха́ти, усиха́ти, посо́хнути, усо́хнути
Посѣвать, посѣять — засіва́ти, засі́яти, посі́яти, (без оранки) — нa̓воло́ком
Посѣвъ — посі́в, засі́в, засівок (найбільше те, що сіють і засіяне); сівба́, сіяння, віянка (найбільше як дія і час)
Посѣдѣлый — посиві́лий, си́вий
Посѣдѣть — поси́віти, (трохи) — приси́віти
Посѣкать, посѣчь, ся — 1) зру́бувати, стина́ти, зруба́ти, стя́ти, зітну́ти, ся; 2) сікти́, би́ти, ви́бити, (різками тощо) — шмага́ти, шпа́рити, чухра́ти, одшмага́ти, одчухра́ти, ви́шпарити, (лозиною) — похворости́ти, похво́ськати, ви́хльостати. — **Посѣчь капусту** — пошаткува́ти (шатківницею)
Позасѣменить — засі́яти
Посѣрить — посі́ркува́ти
Посѣрѣть — посі́ріти
Посѣтитель, ница — відві́дач, відві́дувач, одві́дач, ка, прові́дач, ка
Посѣтовать — 1) пожури́тися, посумува́ти, потужи́ти; 2) побідкатися
Посѣщать, посѣтить — одві́дувати, відві́дувати, наві́дувати, ся, одві́дати наві́дати, ся, прові́дати, переві́дати, завіта́ти до ко́го, (часто) — вчаща́ти, вна́жуватися, вна́дитися, (на коротку годину) — наверта́тися, наверну́тися
Посѣщеніе — одві́дини, відві́дини, одві́дання, про́від, про́віди
Посягательство — зазіха́ння, посяга́ння, за́мах
Посягать, посягнуть — зазіха́ти, посяга́ти, ва́житися, посягну́ти, пова́житися
Потаенница, рос. Lathraea Squamaria L. — петрів хрест, ма́слянки, шпара́говий ряст
Потаенный, но — таємний, та́йний, но, потайни́й, по́тай
Потаивать — 1) росто́плювати (помало, напр., віск); 2) та́нути, росто́плюватися (помало, про сніг і кригу)
Потайникъ — тайни́к, таємни́ця, потайни́к
Потайной — д. **Потаенный**

Потаить, ся — утаї́ти, потаї́тися
Потакало, потакальщикъ, ца — пота́кувач, ка, потака́йло
Потаканіе — пота́кування, поблажа́ння
Потака́ть — потура́ти, потака́ти
Пота́кать, потакнуть — пота́кувати, потакну́ти
Поталкивать — попиха́ти, пошто́вхувати, (ззаду) — підпиха́ти
Потанцовать — потанцюва́ти
Потараторить — поцокоті́ти, полопоті́ти, подріботі́ти
Потаращить — ви́тріщити, ся, ви́рячити, ви́лупити (очі, де-який час), повитріща́ти, повиря́чувати
Потаскивать, потаскать — 1) таска́ти, тяга́ти, волокти́, пе́рти, тарга́нити, потаска́ти, потягти́, поволокти́, попе́рти, потарга́нити, поцу́пити; 2) тяга́ти, кра́сти, потягти́, покра́сти
Потаскунъ — волоцю́га, курва́ль
Потаскуха, потаскушка — шльо́ндра, шлю́ха, мандрьо́ха, пові́я, підті́панка, поті́па́ха, хльо́рка, діптя́нка, ля́рва, ку́рва, шку́ра, католу́півна
Потасовка — та́ска, тасканина, по́таска, халазія, прочуха́н, прочуха́нка, поволо́чка, тіпа́чка, чубани́на, чубрі́й. — **Дать потасовку** — прочуха́на, чубрія́ да́ти
Потатуйка, пт. Upupa epops — о́дуд, ву́двуд
Потатуйкинъ — о́дудів, ву́двудів
Потатчикъ, ца — пота́кач, ка, потака́йло, потура́йло
Потачка — потура́ння, по́пуск, по́пуст, пота́чка
Поташъ — по́та́ш, смальцу́га, смальцю́га
Поташный — поташо́вий, смальчу́жний. — **П. заводъ** — пота́шня, смальцу́га, смальчу́жня
Потащить, ся — 1) потягти́, поволокти́, попе́рти, поти́рити, поцу́пити, потараба́нити, попрова́дити; 2) потягти́, поволокти́ся, попле́нтатися, попха́тися
Потвердѣть — потверді́шати
Потворство — д. **Поблажка** і **Потачка**
Потворствовать — потура́ти, д. **Поблажать** і **Потакать**
Потворщикъ, ца — д. **Потатчикъ, ца**
Потёмки — темно́та, пітьма́. — **Въ потёмкахъ** — смерко́м, по́ночі, по́темки, по́темну
Потемнѣлый — потемні́лий, помо́рхлий (про блиск)
Потемнѣть — потемні́ти, потемні́шати, потьмарі́ти, потьми́тися, потьмари́тися, (на дворі) — посутені́ти, поночі́ти, (про блиск) — помо́рхнути
Потемнять, потемнить, ся — темни́ти, тьми́ти, потемни́ти, ся
Потеплѣть — потеплі́ти, потеплі́шати
Потеребить — посми́кати, посі́пати, поша́рпати, (про волосся, пір'я) — подра́ти, поску́бти́, (про льон, коноплю) — подра́ти
Потереть, ся — терну́ти, поте́рти, ся, (віхтем) — пошарува́ти, пошару́дити, (тіло вірьовкою або що) — пошму́гляти,

пошмо́ргати, (що-небудь салом, дьогтем то-що) — пошмарува́ти
Потерзать, ся — 1) подра́ти, поде́рти, поша́рпати, ся; 2) пому́чити, ся
Потерпѣть — потерпі́ти, наложи́ти (чим). — **П. фіаско, п. неудачу** — пійма́ти о́близня, (в сватанні) — гарбуза́ з'ї́сти
Потеря — згу́ба, утра́та, тра́та, втра́та, стра́та, шко́да, втеря
Потерянный — загу́блений, згу́блений, втра́чений, пропа́лий, пропа́щий
Потерять, ся — загуби́ти, згуби́ти, ся, утра́тити, стра́тити, утеря́ти, ся, потеряти, рішитися, стеря́тися. — **Потерять время** — прогайнува́ти, промарнува́ти, (байдикуючи) — пробайдикува́ти. — **П. довѣріе** — зневіритися (кому, до кого). — **П. дѣвственность** — віно́к загуби́ти, згуби́ти, скантова́тися, напр., дівка скантовалася до шлюбу, д. ще **Дѣвство**. — **Потерять много** — перегуби́ти, позагу́блювати. — **П. мужество, энергію** — оба́битися. — **П. мѣняя** — процига́нити. — **П. силу** — ви́сильнитися, ви́снажитися. — **П. сознаніе** — опа́морочитися, стеря́тися, знеприто́мніти. — **Въ безсознательномъ состояніи, въ безпамятствѣ** — неприто́мним (неприто́мною) бу́вши
Потесать — потеса́ти, (гемблем) — погемблюва́ти
Потесь — стерно́, прави́ло
Поточь — потекти́, (дуже) — ри́нути, гу́нути, гульну́ти, (великими краплями) — покоти́тись
Потирать, ся — те́рти, натира́ти, ся, (трохи) — потира́ти
Потираніе — потира́ння
Потихоньку, потихохонько — ти́хе́нько, тихе́сенько, сти́ха, поти́ху, стихе́нька, потихе́сеньку, тихце́м, ти́шко́м, тихі́сінько, ни́шком, ни́щечком
Потливость — поти́вість, пітня́вість
Потливый — поти́вий, пітня́вий
Потлѣть, ся — потлі́ти
Потникъ — пітни́к (повсть, що підкладається під сідло і черезсідельник)
Потный — спітні́лий, пітни́й
Потовой — 1) потови́й; 2) д. **Потный**
Потогонный — потови́й
Потогонъ, рос. Imperatoria Ostruthium L. — царь-зілля, стародуб
Потокъ — поті́к, течія́, водоте́ча, струмо́к (маленький), (буркотливий) — бурча́к
Потолкать, потолкнуть, ся — попха́ти, поштовха́ти, пошту́рхати, попхну́ти, ся
Потолковать — побала́кати
Потолокъ — сте́ля
Потолочина — стели́на (кожна дошка в стелі)
Потолочный — стелеви́й
Потолочь, ся — потовкти́, ся, потовкма́чити, (рослину) — ви́толочити
Потолпиться — пото́впитися
Потолстѣть — погру́бшати, пото́вщати, погла́дчати, по́ситчати, (в жарт) — запуза́тіти
Потоль — по́ти, по́тіль, до́ти, до́тіль
Потомить, ся — помори́ти, ся, пону́дити, ся
Потомно — тома́ми
Потомокъ — пото́мок, наща́док, (далекий) — відрі́док
Потомственный — пото́мний, наща́дний
Потомственность — пото́мність
Потомство — пото́мство, наща́дки, плід, порожде́ння, наслі́ддя, (зневажливо) — ко́дло
Потому — бо, зати́м, зати́м що, того́, того́ що, через те́, отти́м, тому́, тим, для то́го, за-для то́го. — **Потому именно** — тому́ са́ме, отти́м бо то. — **Потому то и нѣть** — тим бо й ба́! через те бо то й нема
Потомъ — по́тім, по́тім то́го, пото́му, після то́го, опісля́, відта́к, да́лі, а да́лі
Потонуть — потону́ти, втону́ти, утону́ти, у(в)топи́тися
Потончать, потонѣть — пото́нчати, пото́ншати
Потопать — тону́ти, потопа́ти, топи́тися
Пото́пать — пото́пати, поту́пати, потупцюва́ти
Потопленіе — зато́плення
Потоплять, потопить, ся — топи́ти, у(в)топи́ти, ся, зато́плювати, затопи́ти
Потоптать, ся — потопта́ти, ся
Потопный — пото́повий
Потопъ — пото́па, пото́п
Поторговать, ся — 1) поторгува́ти, покрамарюва́ти, покупцюва́ти, погандлюва́ти, (в шинку) — пошинкува́ти, пошинкарюва́ти, (на базарі) — побазарюва́ти, (на ярмарку) — поярмаркува́ти; 2) поторгува́тися
Потормошить — посі́пати, пото́рсати, потермоси́ти
Поторопить, ся — поскори́ти, ся, поспіши́ти, ся, похопи́тися
Поторчать — постирча́ти
Потосковать — посумува́ти, потужи́ти, (доволі) — попотужи́ти, попожури́тися і д. **Попечалиться**
Поточить — погостри́ти
Поточный — пото́ковий
Потошнить — зану́дити
Потрава — спаш, по́толоч, стра́вля
Потравить — 1) спа́сти, потоло́чити, страви́ти, потрави́ти; 2) поцькува́ти
Потрата — стра́та, втра́та, потра́та
Потратить — потра́тити, протра́тити, ви́тратити, ся, (про кількох) — повтра́чуватися, (позиваючись) — пропозива́ти, (марно) — проманта́чити, проци́ндрити
Потрафлять, потрафить — 1) потрапля́ти, у(в)трапля́ти, влуча́ти, потра́пити, у(в)тра́пити, влучи́ти; 2) годи́ти, дого(д)жа́ти, догоди́ти. — **На него трудно потрафить** — йому́ тру́дно догоди́ти
Потребитель — спожи́вач
Потребительный — спожи́вчий, спожи́вний
Потребленіе — спожива́ння, у(в)жива́ння, пожива́ння, ужи́ток, вжи́ток
Потреблять, потребить — спожива́ти, у(в)жива́ти, пожива́ти, вжи́ти, пожи́ти, спожи́ти

Потребность — потре́ба
Потребный — потрі́бний
Потребовать — потре́бувати, пра́вити
Потревожить — потурбува́ти, потріво́жити (людину), споло́хати, сполоши́ти, (птицю, з(ь)віря), зру́шити, зрухну́ти (яку річ), у(в)рази́ти (рану, болячку), поколо́шкати, росколо́шкати (волосся)
Потрепать — потрі́пати, (крилами) — полопоті́ти
Потрескать — потрі́скати, поло́пати, поже́рти
Потрескаться — потрі́скатися, поре́патися, полу́скатися, поло́патися, розлу́скатися, порострі́скуватися
Потрескивать — витрі́скувати
Потрещать — потріща́ти, потрі́скота́ти, потрі́скоті́ти, поти́ркати, (про масло, сало) — пошкварча́ти
Потрогивать, потрогать — торка́ти, дотика́ти, чіпа́ти, поторка́ти, ся, доткну́ти, ся, доторкну́тися
Потрошеніе — тельбуші́ння, па́трання
Потрошить — тельбуши́ти, требуши́ти, па́трати, розчиня́ти, перечиня́ти
Потрудить — утрудни́ти, потурбува́ти
Потрудиться — 1) попрацюва́ти, пороби́ти; 2) потурбува́тися, поклопота́тися, попіклува́тися
Потрунить (надь кѣмъ) — пос(ь)мія́тися, поглузува́ти, покепкува́ти (з кого)
Потруси́ть — потруси́ти
Потру́сить — побоя́тися
Потрушивать — тро́хи боя́тись, побо́юватись
Потрясать, потрясти — 1) трясти́, труси́ти, то́рсати, потрясти́, потруси́ти, пото́рсати; 2) хита́ти, захита́ти, захитну́ти і д. **Поколебать 1**
Потрясеніе — 1) стрясі́ння, струсі́ння; 2) хита́ння, захита́ння
Потряхивать — труси́ти
Потуги — хва́тки, пере́йми
Потуда — до́ти і д. **Дотолѣ**
Потужить — потужи́ти і д. **Попечалиться**
Потузить — поби́ти, одлупи́ти і д. **Поколотить**
Потуплять, потупить, ся — потупля́ти, поту́пити, у(в)ту́пи́ти, ся, похню́пити, ся
Потускнуть — поме́рхнути
Потускнѣть — поме́рхнути, потьми́тися, потьмари́ти
Потухать, потухнуть — га́снути, перегаса́ти, погаса́ти, у(в)гаса́ти, пригаса́ти, пога́снути, уга́снути, приrа́снути
Потухлый — зга́слий
Потучнѣть — погла́д(ш)чати
Потушать, потушить — 1) гаси́ти, погаси́ти, у(в)гаси́ти; 2) гамува́ти, туши́ти, утихоми́рити, потуши́ти
Потчевать, попотчевать — угоща́ти, частува́ти, угости́ти, почастува́ти, трак(х)тува́ти, потрактува́ти
Потчеваніе — частува́ння, трак(х)тува́ння
Потщиться — постара́тися, посилкува́тися
Потъ — 1) піт; 2) риба Plyseter macrocephalus, дивогла́вець, плеву́н
Потыка, у виразі: «**онъ у него на потыкахъ**» — він у нього за попи́хача
Потыкать — 1) tка́ти; 2) пха́ти, попиха́ти
Потылица — поти́лишник
Потысячно — ти́сячами, з ти́сячі
Потычка — тума́к, суса́н, штурха́н, штурхане́ць
Потѣлый — спітні́лий
Потѣніе — поті́ння
Потѣснить, ся — потисну́ти, ся, сти́сну́ти, ся
Потѣть, вспотѣть — пітні́ти, (дуже) — упріва́ти, спітні́ти, упрі́ти
Потѣха — поті́ха, куме́дія, чудасі́я, чудоро́дія
Потѣшать, потѣшить, ся — потіша́ти, забавля́ти, поті́шити, заба́вити, ся
Потѣшный — вті́шний, куме́дний, чудоро́дний
Потягивать, потянуть, ся — 1) тягти́, потя́гувати, потягти́, ся, поцу́пити. — **Потянуться за кѣмъ** — попну́тися, потягти́ся; 2) д. **Попивать**
Потягиваніе — тяга́ння, потя́гування, потяга́ння, по́тяги
Потягота — по́тяги
Потяжелѣть — пова́жчати
Поубавить — зба́вити, одба́вити (трохи)
Поубаюкать — заколиха́ти (помалу)
Поубрать — прибра́ти (трохи)
Поубыть — убу́ти, спасти (трохи), зме́ншитись
Поувезти, поувезть — повиво́зити
Поувести, поувесть — повиво́дити
Поувозить — повиво́зити, позво́зити
Поуговорить — ума́вити (потрохи)
Поугомонить, ся — у(в)гамува́ти, ся
Поугорѣть — уча́діти, поча́діти (трохи, багатьом)
Поудивляться — подивува́ти, продивува́ти, ся
Поудить — поу́дити, пову́дити, полови́ти ри́бу (в)удкою)
Поужинать — повече́ряти
Поукласть — повкла́дати
Поукрасить — пооздо́блювати, (квітками) — поукві́тчувати, заквітча́ти, (ц(ь)в'яшками) — пообц(ь)в'яхо́вувати
Поукротить — погамува́ти
Поуменьшить, ся — зме́ншити, ся, (про декількох) — повме́ншувати, ся
Поумнѣть — порозумні́ти, порозумні́шати
Поумыть — повмива́ти
Поунять — вгамува́ти, втихоми́рити
Поуправлять — пооруду́вати, покерува́ти, попра́вити, проору́дувати
Поупрямиться — позмага́тися, посупереча́тися, попруча́тися
Поусердствовать — припильнува́ти, поусе́рдувати
Поускорить — приско́рити
Поусмирить — втихоми́рити
Поусмирѣть — втихоми́ритись
Поуспокоить, ся — вгамува́ти, ся, заспоко́їти, ся (трохи)
Поустарѣть — поста́ріти, приста́рітися, (про людину) — підтопта́тися
Поусѣсться — посіда́ти
Поутихнуть — втихоми́ритись, вни́шкнути, вти́шитись
Поутру — зра́на ура́нці, вра́нці, ра́нком

Поухаживать — пополицятися, попоженихатися, проженихатися, послідкувати (за ким), поупадати (коло кого), (за кількома) — переженихати, ся
Поуходить — повтікати
Поучать, поучить, ся — поучати, навчати, научати, научувати, повчити, навчити, ся
Поученіе — 1) наука, навчання; 2) д. **Проповѣдь**
Поучительный — поучаючий, научаючий
Пофантазировать — пофантазувати, похимерувати, думками в хмарах політати
Пофрантить — похверцювати, почепуритися, похизуватися
Пофыркать — попирхати, почмихати
Похабникъ, ца — сороміітник, ця
Похабничать — соромітно поводитись
Похабный, но — сороміцький, срамотний, соромницький, безсоромний, стидкий, соромно, безсоромно, без сорому
Похабство — безсоромність
Похаживать — похожати
Похвала — хвала, похвала
Похваливать — похваляти, вихваляти
Похвальба — хвальба, похвальба, хваління
Похвальный, но — похвальний, но
Похвалять, ся, похвалить, ся — хвалити, вихваляти, похвалити, ся; похвалятися, нахвалялися, похвалитися
Похварывать — хорувати, слабувати, нездужати, недомагати (часто або часами)
Похвастать — похвалитися, повеличатися
Похватать — похапати
Похватски — хваць(тсь)ко
Похворать — послабувати, похорувати, пронездужати
Похититель, ница — злодій, ка, крадій, кралько, крадюка, хапко, хапун
Похитрить — похитрувати
Похищать, похитить — красти, хапати, украсти, вхопити, схопити, спірвати, запірвати
Похищеніе — крадіж, ка, хапання, хапанка
Похлебать — посьорбати, похлебтати
Похлёбка — юшка, (горохова) — горохв'янка, (з рибою) — сьорба, щерба
Похлёбочный — юшечний
Похлёбывать — сьорбати, хлебтати
Похлёстывать, похлестать — хвиськати, похвиськати, похльостувати, похльостати
Похлопать — поляскати, полящати, поплескати
Похлопотать — поклопотати, ся, попоходити, попіклуватися
Похмелье — похмілля
Похмуриться — нахмаритися, насупитися, похнюпитися
Похныкать — похлипати, попхикати
Ходатайствовать — поклопотати
Походить — походити (на кого або на що), вдаватися (в кого), скидатися (на кого або на що)
Походить — походити

Походка — хода, хід, хідня, д. **Поступь**. — **Съ утиною походкой** — качконогий
Походный — похідний
Походъ — 1) похід, виправа; 2) поваг (лишок ваги), лишка; 3) збуток (на крамі то-що)
Походя — ходячи, входячку, на ході
Похожденіе, (частіше мн.) **похожденія** — 1) мандрування; 2) пригода, (частіше мн.) — пригоди, приключка
Похожій — схожий, похожий, подібний, паристий, (цілком) — викапаний, (на луб) — лубуватий, (на оклецьок) — оклецькуватий і т. д.
Похозяйничать, похозяйствовать — похазяїнувати, погосподарювати
Похолодѣть — похолодіти, похолодніти, похолоднішати, постуденіти
Похоронить, ся — поховати, ся, (багато) — переховати, ся
Похоронный — похоронний, погребний
Похороны — похорон, поховання, ховання, похороння, погріб, -ребу
Похорохориться — поприндитись, поиндичитися
Похорошѣть — покращати, погарнішати, помилішати, погарніти, (про постать) — постатніти
Похотливый, во — похотливий, во, пожадливий, женихливий, ласний
Похотливость — похотливість, похоть, пожадливість
Похотникъ, ца — ласолюб, ка
Похотѣніе — жада, хтивість, жирування
Похотѣть — пожадати
Похоть — похоть, лас, жир
Похохотать — пореготати, ся, пореготіти
Похрабриться — похрабрувати
Похрапывать, похрапеть — хропти (помало), похропти
Похрипѣть — похрипіти, похавчати, похарчати
Похристіански — по християнському
Похристосоваться — похристосуватися
Похромать — пошкандибати, пошкитильгати, пошкатульгати
Похрустѣть — похрумкати, похрумати, похрумтіти, похрупотіти
Похудшать — погіршати, попоганіти
Похудѣть — схуднути, похуднути, помарніти, змарніти, (на виду) — спасти з лиця, (на тілі) — спасти з тіла
Похудѣлый, похудѣвшій — схудлий, похудлий, змарнілий, помарнілий
Похулить — погудити, поганити, поганьбити, похулити
Поцарапать, ся — подряпати, ся
Поцарски — по царському
Поцарствовать — поцарювати
Поцеремониться — поцеремонитись
Поцыгански — по циганському
Поцвѣсти — поц(ь)вісти
Поцѣдить — поцідити
Поцѣловать, ся — поцілувати, ся, (здоровкаючись) — почоломкатися, (в жарт кажучи) — цмокнутися
Поцѣлуй — поцілунок

Поцѣнить — поцінува́ти, пооці́нювати
Поцѣпить, ся — почепи́ти, ся
Почавкать — попля́мкати, поця́мкати, пожвака́ти, пожв'я́кати
Почарочно — чарка́ми
Почасту — ча́сто, ча́сто-гу́сто
Початіе — починáння
Початой — почáтий, вкрáяний, надкрáяний (про хліб)
Почаще — части́ш, частíше
Почва — ґрунт. — **Почва глинистая** — гли́нястий, глеювáтий ґрунт, гли́няста земля́, глейовинá. — **П. нетронутая** — цілинá. — **П. песчаная** — піскувáта земля́. — **П. песчанистая** — су́пісок. — **П. черноземная** — чорнóзем, чорнóземля
Почваниться — почвáнитися, попишáтися
Почвенный — ґрунтови́й. — **Почвенное колесо** — д. **Колесо**
Почеловѣчески — полю́дськи
Почему, почёмь — чом, чому́, чогó, нá щó, прó що, для чóго, почі́м, пíсля чóго. — **Вотъ почему** — óт через щó, отóж-то, от за-для тóго. — **Почему то** — чогóсь, чому́сь
Почеркъ — писáння, письмó, пóчерк
Почернить — 1) почорни́ти, ви́чорнити, обчорни́ти; 2) д. **Захѣрить**
Почернѣть — почорнíти, (слегка) — причорнíти. — **Почернѣвшій** — почорнілий
Почернѣлый — почорнілий
Почерпать, почерпнуть — черпáти, черпну́ти
Почерпаніе — чéрпання
Почерствѣть — почéрствіти
Почерствѣлый — счерствілий
Почертить — порисувáти
Почертовски — почортя́чи, по чортя́чому
Почесать, ся — почесáти, ся, (тіло руками) — почу́хати, поскрьóбати, ся, засвербíти
Почествовать — пошанувáти, у(в)шанувáти
Почесть — шанóба, шáна, повáга
Почесуха — корóста
Почесывать — почу́хувати, пошкрíбувати, подрáпувати
Почётный — почéсний
Почётъ — шанóба, честь, повáга
Почечный — нирковий
Почечуйникъ, почечуйная трава, п. бредёна, п. горець, рос. Polygonum Persicaria L. — гірчáк
Почивальный — спочивáльний
Почивальня — спочивáльня, спáльня
Почиваніе — спочивáння, спочи́нок
Почивать, почитать, опочить — 1) спочивáти, спочи́ти; 2) спочивáти, спочи́ти, опочи́ти, умéрти, помéрти, перестáвитися
Починать, почать — починáти, зачинáти
Починивать, починить — лáгодити, справля́ти, поправля́ти, (трохи) — підлáгожувати, полáгодити, налáгодити, спрáвити, попрáвити, підлáгодити, (одежу) — латáти, полатáти, залатáти, підлатáти, влáтувати, влатáти
Починка — лáгоження, поправá, попрáвка, (одежі) — лáтáння
Починный — початкóвий
Починъ — 1) почи́н, почáток, зачи́н і д. **Начало 1**; 2) пóвід, при́від
Почислить, ся — полічи́ти, порахувáти, ся, почисли́ти, ся
Почистить — почи́стити, (став од мулу) — пошлямувáти і т. д., д. **Очищать, Очистить 1**
Почитаніе — шанувáння, пошанувáння, поважáння
Почитатель, ница — шанувáтель, ка, шанóвник, шанóвниця, вели́чник, вели́чниця
Почитать, ся, почтить — поважáти, ся, шанувáти, ся, пошанувáти, у(в)шанувáти
Почитать, почесть — вважáти, лічи́ти, полічи́ти
Почитать — почитáти, прочитáти
Почка — 1) (анат.) — ни́рка, нíрка; 2) (на рослинах) — бру́нька, брóсть, брóсток, брости́на, бíб'яшок, (квіткова) — пу́п'янок, пу́п'яшок, (що роспукується) — роспу́ківка, роспу́калка, (на тютюнові) — пасинки́. — **Выбрасывать почки** — набру́ньковуватися, брóсти́тися
Почковать — очкувáти
Почковидный — ниркувáтий
Почковый — 1) нирковий; 2) бруньковий, бростковий
Почмокать — поцмóкати
Почокать, ся — поцóкати, ся
Почта — пóшта
Почтальонъ — поштáрь, листонóша
Почтеніе — поважáння, шанувáння, пошанувáння, шанóба, шáна
Почтенный — повáжний, почéсний, пошти́вий
Почти — сливé, мáйже. — **Почти что** — мáло що, мáло не, трóхи не, бéзмаль
Почтительно — з шанóбою, шаноб(в)ли́во, пошти́во
Почтительность — шанобли́вість, шановли́вість, повáга, шанóба, пошти́вість
Почтительный — шаноб(в)ли́вий, пошанобли́вий, почéстливий, пошти́вий, шанівни́й
Почтить — звеличáти, вшанувáти. — **Почтить кого-нибудь своимъ посѣщеніемъ** — вшанувáти когóсь своїм завітáнням (до нього)
Почтмейстеръ — поштмéйстер, поштмáйстер
Почтовой, почтовый — поштóвий
Почтосодержатель — поштáрь
Почувствовать, почуять — почу́ти, почу́тися, вчу́ти, учу́ти, відчу́ти
Почудесить, почудесничать — похимерувáти, похимéритися
Почудиться — здáтися, приверзти́ся, обмáрити
Пошабашить — оброби́тися, пошабáшити, (перед неділею) — посубóтіти
Пошаливать, пошалить — пустувáти, дурíти, попустувáти, подурíти, пожирувáти, посвавóлити
Пошалѣть — подурíти і т. д., д. **Одурѣть**

Пошарить — поша́рити, пони́шпорити, (скрізь) — ви́шарити, ви́нишпорити
Пошаркать — почо́вгати
Пошатывать, пошатать, пошатнуть, ся — похи́тувати, захи́тувати, колиха́ти, похита́ти, score колиха́ти, похитну́ти, score колихну́ти, ся, схитну́тися, схибну́тися, поточи́тися
Пошвырять — поки́дати, пошпурля́ти
Пошевеливать, пошевелить, пошевельнуть, ся — воруши́ти, поворуши́ти, зворуши́ти, ворухну́тися, поворухну́ти, зворухну́ти, ся
Пошевни — широ́кі санки́, ви́стеля(е)ні лу́бом
Пошелестѣть — пошелесті́ти (про листя, папір то-що), пошамоті́ти (глухо, напр., про тканину)
Пошелудивѣть — пошолуди́віти
Пошелушить, ся — полу́щити, ся
Пошепелять — пошепеля́ти, пошепеля́віти
Пошептать, ся — пошепота́ти, пошепта́ти, ся, потишкува́тися, пошепоті́ти
Пошептомъ — по́шепки
Пошершавѣть — пошаршáвіти, поше́рхнути
Пошивать, пошить — ши́ти, поши́ти, (багато) — понашива́ти
Пошибъ — спо́сіб, роб, по́бит
Пошивка — шиття́, пошиття́, шитво́
Пошинковать — пошаткува́ти
Пошипѣть — пошипі́ти, (про масло, сало) — пошкварча́ти, пошваркоті́ти, (про гадюку) — посича́ти, (про воду) — побулькоті́ти, поклекоті́ти
Пошколить — пошко́лити, помуштрува́ти
Пошлина — ми́то, (з возів) — возове́, (за проїзд через міст) — мостове́, мостовщи́на, (через греблю) — погребе́льне, (на винницях од казана) — показа́нщина. — **Дорожная пошлина** — подоро́жчина. — **Базарная, ярморочная п.** — місто́ве. — **Судебная п.** — пересу́док, при́суди
Пошлинный — митро́вий
Пошло — ни́цо, скрі́йно, повсю́дно, безсоро́мно
Пошлость — ни́цість, паску́дство, безсоро́мність
Пошлый — ни́ций, паску́дний, безсоро́мний, сороміцький
Пошлѣть — мерзе́нитися
Пошлякъ — ница́к, ни́ций, ницько́
Пошлячка — ни́ца, безсоро́мна жінка
Пошляться — поблука́ти, потиня́тися, пове́штатися
Поштемпелевать — поштампува́ти
Поштопать — поцирува́ти
Поштофить — пляшка́ми
Поштукатурить — потинькува́ти
Поштучно — шту́ками, од шту́ки
Пошумѣть — погомоні́ти, погаласува́ти, (про лист то-що) — пошелесті́ти, (про одежу) — пошамоті́ти, (про вогонь) — погоготі́ти
Пошуршать — пошу́рхати, пошамоті́ти
Пошутить — пожартува́ти
Пошутовски — мов бла́зень, поблазе́ньськи
Пошушукать — пошепта́тись

Пощада — помилування, милосе́рдя, ми́лость, ла́ска
Пощадить — поми́лувати, пожа́лувати
Пощебетать — пощебета́ти, поц(ь)віріньками, поц(ь)віріньча́ти
Пощеголять — почепури́тись, похверцюва́ти, похизува́тися
Пощекотать — полоскота́ти
Пощёлкать — поля́скати, (зубами) — покла́цати, поклямцати, (насіння, горіхи то-що) — полу́скати, полуза́ти
Пощеніе — по́стування, по́щення
Пощепать — пощипа́ти, (пір'я, волосся) — поскубти́
Пощёчина — ля́пас, ляпане́ць, лящ, поли́чок. — **Надавать пощёчинъ** — наля́скати, ляпанця́ми нагодува́ти
Пощупать — пола́пати, пома́цати
Пощупывать — пола́пувати, пома́цувати
Поѣдать, поѣсть, ся — поїда́ти, з'їда́ти, поїсти, з'їсти, ся, ви́їсти, (трохи) — попоїсти, (усе) — повиїда́ти, переїсти, (усі харчі) — повихарчо́вувати
Поѣздить — поїздити
Поѣздка — їзда́, подоро́жка
Поѣздъ — од'їзд, від'їзд, ви́їзд
По́ѣздъ — по́їзд, по́тяг, ва́лка, (весі́льний) — по́їзд, (від хати до хати) — перезва́
Поѣдомъ — завзя́то, запе́кло, по́їдом
Поѣзжалой — гоне́ць, гіне́ць, послане́ць
Поѣзжане — поїзжа́не, (в перезві) — перезв'я́нин, перезв'я́нка, перезв'я́не
Поѣзжатой — поїзжа́нин, (мн.) — поїзжа́не
Поѣхать — поїхати
Поэзія — пое́зія. — **Лирическая п.** — лі́рна, ліри́чна поезія
Поэкзаменовать — проекзаменува́ти
Поэкономить — оща́дити тро́хи
Поэма — пое́ма
Поэтическій, ски — поети́чний, но
Поэтому — тому́, а тому́, тому́-то, через-те́
Поэтъ — пое́та, пое́т, с(ь)піве́ць
Появляться, появиться — появля́тися, з'явля́тися, об'явля́тися, виступа́ти, витика́тися, (зразу) — вилина́ти, (багато) — висипа́ти, появи́тися, з'яви́тися, об'яви́тися, ви́ступити, ви́ткнутися, ви́сипати, (про пошесть, кузьку то-що шкодливе, як спочатку) — вклю́нутися, (а далі) — вки́нутися. — **Откуда онъ появился?** — відкіля́ він взя́вся? — **Откуда у него появились деньги?** — відкіля́ у його взяли́сь гро́ші? — **У него появились деньжонки** — у його завели́сь грошеня́та
Появленіе — поя́ва, з'я́ва, з'я́влення
Поягниться — окоти́тися
Поякшаться — злига́тися, полига́тися
Пояриться — поярува́ти
Поярковый — ярочко́вий (зроблений з вовни ярки)
Поярокъ — яро́тина (вовна з ярки)
Поясненіе — поясне́ння, вияснення, вис(ь)вітле́ння
Поясница — по́перек, кри́жі, поясни́ця
Поясничный — попере́ковий, крижови́й
Поясной — поясни́й
Пояснѣть — поясні́ти, поясні́шати

Пояснять, пояснить — поясняти, виясняти, пояснити, вияснити, з'ясувати, вис(ь)вітлити
Поясъ, поясокъ, поясочекъ — пояс, поясок, пас, (тоненький) — перез, перезок, підперізка, (ремінний) — ретяг, ретязь, ретязок, ремінчик, (з окравки) — окравка, (шкуратяний на гроші) — черес, чересок, (котрим тягнуть бурлаки судно) — ляма, лямка
Прабаба, прабабка — прабаба, прабабка
Правда — правда, (здр.) — правдонька. — **Въ правду, за правду** — справді, справжки, дійсно, певно. — **По правдѢ** — по правді
Правдивость — правдивість, справедливість, щирість
Правдивый, во — 1) правдивий, справедливий, во, щирий, ро; 2) правдивий, справедливий, справжній, певний
Правдолюбецъ — правдолюбця, правдолюбець
Правдолюбивый — правдолюбний
Правдоподобіе — правдоподібність, ймовірність, можливість
Правдоподобный — правдоподібний, ймовірний, можливий
Правдуха — щира душа, правдива душа
Праведникъ, ца — праведник, ця
Праведный — праведний, справедливий
Правило — 1) стерно, правило, (на плоту або на барці) — трепло, д. **Весло**; 2) д. **Ватерпасъ** і **ОтвѢсъ**
Правило — правило, регула
Правилье — копил, правило (у шевців, д. **Инструментъ**)
Правильность — правильність
Правильный, но — вірний, правильний, но, правдивий, во
Правильникъ — костоправ
Правитель, ница — управитель, управителька, керманич, керовник, керовничий, орударь
Правительство — правительство, уряд
Правительственный — правительственний, урядовий
Править — 1) правити, правувати, заправляти, управляти, керувати, орудувати; 2) поправляти, виправляти і д. **Исправлять**; 3) справляти (поминки, іменини). — **Править бритву** — гострити бритву. — **Передавать поклонъ** — переказувати поклін, клянятися кому од кого, покланятися
Правленіе — 1) правування, орудування, керування; 2) управа, уряд
Правнукъ, правнука, правнучка — правнук, правнука
Право — справді, дійсно, певне, далебі; справедливо, поправді
Право — право. — **Онъ въ правѢ** — він має право
Правобережный — правобережний, правобічний
Правовой — правовий, правний
ПравовѢдецъ, правовѢдъ — правознавець, правник, юриста
ПравовѢденіе — правознавство
ПравовѢрный — правовірний
ПравовѢріе — правовірство
Правомыслящій — правомисний, розсудний
Правонарушеніе — праволомство
Правописаніе — правопис
Православіе — православіє, православність, благочестя
Православный — православний, благочестивий, правоздатний
Правоспособность — правоздатність, правоправність, правоздібність
Правоспособный — правоздібний, правоздатний, правоправний
Правосудіе — правосуддя
Правосудный — правосудний
Правота — правота, правість, правдивість
Правый — 1) правий. — **Правая сторона, рука** — правиця. — **По правую сторону** — праворуч і д. **Вправо**. — **На правой сторонѢ лежащій** — правобічний; 2) правдивий, справедливий, 3) безвинний, неповинний; 4) прямий, певний
Прагматическій — прагматичний
ПрадѢдный, прадѢдовскій — прадідівський
ПрадѢдъ, прадѢдушка — прадід
Празднество — с(ь)в'яткування, (після жнив) — обжинки, (після возовиці) — обвозини, (після хрестин) —похрестини
Праздникъ — празник, с(ь)в'ято. — **Праздникъ ОбрѢзанія Господня. Новый годъ** (1 січня) — Новий рік, год. — **П. Богоявленіе Господне. Крещеніе** (6 січня) — Богоявлення, Водохреща, Водохреща. — **П. СрѢтеніе Господне** (2 лютого) — Стрітення, Стрічання, Громниці. — **П. ОбрѢтеніе главы Св. Іоанна Предтечи** (24 лютого) — Обрітення. — **П. Преподобнаго АлексѢя, человѢка Божія** (17 марця) — Теплого Олекси. — **П. БлаговѢщеніе Пресвятыя Богородицы** (25 березня) — Благовіщення. — **П. Входъ Господенъ въ Іерусалимъ** — Вербна неділя. — **Соборъ Архангела Гавріила** (26 марця) — Благовісника. — **П. Святой Пасхи. Воскресеніе Христово. Праздниковъ Праздникъ** —Великдень, Паска, Великодні С(ь)в'ята. — **П. Великомученика Георгія** (23 квітня) — Юрія, Юра. — **П. Перенесеніе мощей Св. Николая Чудотворца** (9 травня) — С(ь)в. Миколи, Весняного, літнього Миколи. — **П. Вознесенье Господне** — Вшестя, Вознесення. — **П. Преполовенія**. — Права, Переплавна Середа (на 4-му тижні після Великодня). — **П. день Святой Троицы** —Тройця, Трійця, Зелені С(ь)в'ята. — **Троицкіе праздники** — Зелені С(ь)в'ята, Клечальна Неділя. — **П. День Св. Духа** — **Сошествіе Св. Духа. Духовъ день**. — С(ь)в. Духа. — **П. Рождество Іоанна Предтечи** (24 червня) — Івана Купала, Купайла, Івана Хрестителя, Іванець. — **П. Св. Апостоловъ Петра и Павла** (29 червня) — Петра і Павла. — **П. Соборъ 12 Апостоловъ** (30 червня) — Полупетра. — **П. Великомуче-**

ника Пантелеймона (27 липня) — Палйкопи, Пантелеймо́на. — **П. Преображеніе Господне** (6 серпня) — Спас. — **П. Успеніе Пресвятыя Богородицы** (15 серпня) — Пе́рша Пречи́ста, Вели́ка Пречи́ста. — **П. Перенесеніе нерукотвореннаго Образа** (16 серпня) — Пречи́сник, Нерукотворенного Образа. — **П. Усѣкновеніе Главы Св. Іоанна Предтечи** (29 серпня) — Головосіка. — **П. Рождество Пресвятыя Богородицы** (8 вересня) — Дру́га Пречи́ста, Мала́ Пречи́ста. — **Воздвиженіе Креста Господня** (14 вересня) — Здви́ження, Че́сного Хреста. — **П. Покровъ Пресвятыя Богородицы** (1 жовтня) — Покро́ва, Тре́тя, оста́ння Пречи́ста. — **П. Мученицы Параскевы** (14 жовтня) — Пе́рші Параски. — **П. Мученицы Параскевы** (28 жовтня) — Другі Пара́ски. — **П. Введеніе во Храмъ Пресвятыя Богородицы** (21 листопаду) — Введе́ння, Вхід Богородиці. — **П. Святителя Николая Мурликійскаго** (6 грудня) — С(ь)в. Мико́ли, Зи́мнього Мико́ли. — **П. Рождество Господа нашего Іисуса Христа** (25 грудня) — Різдво́, Різдв'я́ні С(ь)в'я́та. — **Рождественскіе праздники** — Різдво́, Різдв'я́ні с(ь)в'я́та. — **П. Преподобной Меланіи Римляныни** (31 грудня) — Мела́нки. — **П. Храмовой** — храм, пра́зник. — **Канунъ праздника** — д. **Канунъ**. — **Второй день послѣ праздника** — попразе́н, оддання́ пра́зника. — **Праздники** — празники́, с(ь)в'я́та, с(ьв'ятки́. — **На Праздникахъ** — На с(ь)в'ятка́х. — **П. провести** — відс(ь)в'ятку́вати, перес(ь)в'яткува́ти. — **Будетъ и на нашей улицѣ праздникъ** — і в на́ше віко́нце зас(ь)вітить со́нце. — **Быть у праздника**. — 1) бу́ти на храму́, на о́дпусті; 2) наразй́тись, нахопи́тись на ли́хо, здобу́ти клопо́ту, пійма́ти о́близня. — **П. жатвы** — обжи́нки

Празднованіе — с(ь)в'яткува́ння

Праздновать — с(ь)в'ятку́вати, празникува́ти, справля́ти с(ь)в'я́то

Праздно — без ділa, без робо́ти, ні́чо́го не ро́блячи

Празднословіе — марномо́вство, пустомо́вність, бази́кання, верзі́ння

Праздность — безді́лля, байдикува́ння, гу́лі, ле́жа, ле́дацтво, порожнюва́ння

Праздношатающійся, праздношатающаяся — ве́штанець, шве́ндя, ба́йда, снови́ґа, снови́ґайло

Праздный — 1) поро́жній, ваканцьо́вий; 2) гуля́щий, порожну́ючий. — **Празднымъ быть, пробыть** — 1) порожнюва́ти, ваку́вати, провакува́ти; 2) байдува́ти, ба́йдики би́ти, гуля́ти, марнува́ти, пробайдува́ти, байдикува́ти, пробайдикува́ти

Практика — пра́ктика

Практиковать — практикува́ти

Практикъ — пра́ктик

Практическій — практи́чний

Праматерь, прародительница — прама́ти, прароди́телька

Праотецъ, прародитель — праба́тько, пра́отець, прароди́тель

Праотческій — прароди́тельський, праба́тьківський

Прапорный — пра́пірний

Прапорщикъ — хору́нжий (у козаків)

Прапоръ — корого́вка, пра́пір, д. **Знамя**

Прапрабабка — прапраба́бка

Прапрадѣдовскій — прапра́дідівський

Прапрадѣдъ — прапра́дід

Прародительскій — прароди́тельський

Прасъ, рос. Allium Parrum L. — пор, праж, прас

Прахвость — шели́хвіст, шалага́н, шахра́й, дури́с(ь)віт

Прахъ — 1) по́рох, пил; 2) ті́ло. — **Миръ праху твоему** — перо́м земля́ тобі, неха́й тобі земля́ перо́м! — **Прахъ съ нимъ!** — цур йому́, хай йому́ ли́хо! — **Прахомъ пошло** — пішло́ за ві́тром, ди́мом до гори́ пішло́

Прачешная — прачка́рня, пра́льня

Прачешный — пра́льний. — **П. валёкъ** — прач, пра́ник, пра́льник, д. **Валёкъ**

Прачка — пра́ля, пра́чка

Праща, пращъ — шви́гавка, ки́дало, пра́ща

Пращуръ — пра́щур

Пребываніе — перебува́ння, пробува́ння, (в гостях) — гостюва́ння

Пребывать, пребыть — пробува́ти, жи́ти, бу́ти, пробу́ти, прожи́ти, (цілий вік або дуже довго) — вікува́ти, провікува́ти

Превозмогать, превозмочь — перемага́ти, пересйлювати, перемогти́, здола́ти, здолі́ти, подолі́ти, (багатьох) — поперемага́ти, попересилювати

Превозносить, превознести, ся — 1) вихваля́ти, велича́ти, сла́вити, ся, звелича́ти, підно́сити, підне́сти, вино́сити, ви́нести по-над; 2) вихваля́тися, велича́тися, пиша́тися, бундю́читися і т. д., д. **Величаться, Важничать** і **Гордиться**

Превознесеніе — вихваля́ння, велича́ння, підне́сення по-над

Превосходительный — вельмо́жний

Превосходительство — вельмо́жність

Превосходить, превзойти — перева́жувати, переважа́ти, го́ру бра́ти, перевиша́ти, перева́жити, узя́ти го́ру, переві́щити, поверши́ти, покри́ти кого, (в танцях) — перетанцюва́ти, (в с(ь)півах) — перес(ь)піва́ти і т. д.

Превосходно — чудо́во, дуже гарно, доскона́льно, знамени́то

Превосходный, но — ду́же га́рний, но, чудо́вий, во, високога́рний, доскона́льний, знамени́тий

Превосходство — перева́га, перемо́га, переві́щення, ви́щість

Превратность — змі́нність, неста́лість, хвальши́вість, хи́бність

Превратный, но — 1) змі́нний, неста́лий,

і д. **Непостоянный**; 2) неправди́вий, перекру́чений, покру́чений, переве́рнутий, криви́й, непопра́вді, навпаки́, навспа́к, напереве́рт, нави́воріт

Превращать, превратить, ся — 1) перевертáти, перекидáти, переробляти, обертáти, ся, переверну́ти, оберну́ти, перекинути, переробити, ся, перероди́тися. — **Превратить, ся въ ничто** — оберну́ти, поверну́ти, ся в нівець. — **Превратить, ся въ пепелъ** — спали́ти, попали́ти, спопеліти. — **Превращать, превратить въ дребезги, въ порошокъ** — мотло́шити, порохни́ти, перемотлоши́ти, побити на гаму́з, на дрізки́, на мо́тлох, спорохни́ти; 2) д. **Измѣняться**

Превращеніе — перевертáння, обертáння, обе́рнення, заміна

Превыспренный — найви́щий, найвели́чний, превисо́кий

Превышать, превысить, ся — 1) переви́щувати, надви́щувати, переви́щити, ся, ви́гнатися ви́ще по-над що́ і́ньше; 2) д. **Превосходить**

Превыше — ви́ще, по-нáд, по-зá

Превышеніе — переви́щення, переви́шка, по́ваг

Преграда — д. **Прегражденіе 2 і 3**

Преграждать, преградить — 1) перегоро́жувати, перетинáти, загоро́жувати, перегороди́ти, загороди́ти, перетяти, поперегоро́жувати, заступи́ти доро́гу; 2) перепиняти, перепинáти, запиняти, перешкожáти, перепини́ти, запини́ти, перешко́дити, на (або у) перешко́ді стáти

Прегражденіе — 1) перегоро́жування, перегоро́да; 2) загоро́да, горо́жа; 3) перепо́на, перешко́да, завáда і д. **Препона**

Прегрѣшать, прегрѣшить — гріши́ти, согрішáти, согріши́ти, згріши́ти, прогріши́тися

Прегрѣшеніе — гріх, прогріше́ння

Предавать, предать, ся — 1) віддавáти, видавáти; передавáти, здавáти, віддáти, ся. — **Предать суду** — віддáти під суд, потягну́ти до суду́. — **П. тисненію** — надрукувáти, ви́дати. — **П. землѣ** — похувáти. — **П. смерти** — стрáтити, смерть заподіяти. — **П. Богу духъ** — віддáти ду́шу Бо́гові. — **П. казни** — скарáти, стрáтити і д. **Казнить**. — **П. пыткѣ** — віддáти на му́ки, на мордувáння, на торту́ри. — **Предать себя волѣ Божіей** — здáтися на Бо́га. — **Предать кого** — ви́дати кого́, зрáдити (кого), ви́казати на ко́го. — **П. проклятію** — проклинáти. — **П. забвенію** — забувáти, не згáдувати, пусти́ти в непáм'ять; 2) звірятися, здавáтися (на кого), віддавáтися (кому); 3) вдавáтися, вкидáтися, вдáтися, вки́нутися. — **Предаваться печали** — в тугу вдавáтися

Преданіе — 1) оддáння́, віддáння́, ви́дання. — **П. суду** — віддáння́ під суд, притягнення до суду́; 2) пере́каз

Преданность — вірність, віддáність, прихильність

Преданный, но — вірний, віддáний, прихильний, прихильник, ця

Предатель, ница — зрáдник, ця і д. **Измѣнникъ, ца**

Предательскій, ки — зрадли́вий, во, зрáдницький, ко; д. **Вѣроломный** і **Измѣннически**

Предательство — зрáда і д. **Измѣна**

Предать, ся — д. **Предаваться**

Предбрачный — передшлюбний

Предвареніе — упере́ження, пересторо́га (від чого)

Предварительный, но — попере́дній, упере́д, попе́реду, завчáсу́, зáгодя, зарáня

Предварять, предварить — упережáти, упереди́ти, попереди́ти, ви́передити, запобігáти, запобігти; предмовляти, предмо́вити, перестерігáти, остерігáти, перестерегти́, остерегти́ (від чого). — **Предварить объ опасности** — перестерегти́ перед небезпе́кою, остерегти́ від небезпе́ки. — **П. приходомъ** — попереди́ти, д. **Предупреждать** і **Предостерегать**

Предвзять — заповзяти, переді́ще взяти

Предвзятость — заповзятість, упере́дність

Предвзятый — упере́дний, напере́д взятий, заповзятий. — **Предвзятая мысль** — упере́дна, напере́д взята гáдка

Предвидѣніе — завбáчення, передбáчення

Предвидѣть — завбачáти, передбачáти

Предвкушать, предвкусить — засмако́вувати, засмакувáти, напере́д смакувáти

Предвкушеніе — зáсмак

Предводитель, ница — приво́дець, приві́дця, провідни́к, ни́ця, прово́дець, (війська) — д. **Воначальникъ**, (сторонництва) — проводáрь, проводи́рь, верхово́да, (розбійників) — вáтаг, ватажо́к, (колядників) — бере́за, (голоти) — голотово́да. — **Предводитель дворянства, Предводительша** — мáршал, маршáлок, предводи́тель, ка

Предводительство — про́від, при́від

Предводительствовать — пере́д вести́, отамaнувáти, отамáнити, ватажкувáти, ватáжити, поводатарювáти, дово́дити (ким)

Предводить — пере́д вести́

Предвозвѣщать, предвозвѣстить — 1) призвіщáти, призвісти́ти; 2) д. **Предвѣщать**

Предвозвѣщеніе — 1) призві́щення, при́звість, при́звістка; 2) віщувáння

Предвѣдѣніе — передвіджа, передвідання, знаття́ прийде́шности

Предвѣстіе — при́звість, передчуття́

Предвѣстникъ — віщу́н, ві́сту́н

Предвѣчность — передві́чність

Предвѣчный — одві́чний, передві́чний

Предвѣщаніе — віщувáння, пророкувáння, ворожбá

Предвѣщать — віщувáти, пророкувáти

Предвѣщатель, ница — віщу́н, вісту́н, ка, ворожби́т, ка
Предгоріе — передгір'я
Предгорный — передгі́рний
Преддверіе — при́сінок, при́сінки, мі́сце перед двери́ма, прихі́д. — **Преддверіе ада** — передпе́кло
Предержащій — зве́рхній, ви́щий, уря́довий (про начальство)
Предзнаменованіе — 1) зна́к, озна́ка, знаме́но́; д. **Знаменіе**; 2) д. **Предвозвѣзщеніе**
Предзнаменовывать — вістува́ти, віщува́ти, пророкува́ти, напророкува́ти
Предисловіе — передмо́ва, пере́днє сло́во, вступне́ сло́во, передсло́во. — **Предисловіе дѣлать** — передмовля́ти
Предисловный — передмо́вний
Предковскій — пре́дківський
Предлагать, предложить — передкладáти, прекладáти, клáсти, предложи́ти, пропонувáти, запропонувáти; вно́сити, вне́сти, внести́, зроби́ти вне́сок. — **Предложить вопросъ** — спитáти, запитáти, постáвити питáння. — **Предлагающій** — внескодáвець, передкладáючий, пропону́ючий
Предлогъ — 1) ви́мівка, од(від)мо́ва, одмо́вка, д. **Отговорка**; 2) при́ключка, прито́ка; 3) (грам.) — приімé́нник
Предложеніе — передкладáння, подáння, прекладáння, вне́сок, пропози́ція; ос(ь)відчення, ос(ь)ві́дчини. — **Онъ ей сдѣлалъ предложеніе** — він посвáтався (або послáвся) до неї, ос(ь)ві́дчився їй
Предложный падежъ — відмі́нок сьо́мий, місце́вий
Предметный — предмето́вий, річеви́й
Предметъ — предме́т, річ, ціль, метá. — **Онъ имѣлъ въ предметѣ** — він мав на меті
Предмостный — передмосто́вий
Предмѣстіе — передмістя
Предмѣстникъ — попере́дник, д. **Предшественникъ**
Предназначать, предназначить — упризначáти, упридiля́ти, упризнáчити, упридiли́ти, суди́ти
Предназначеніе — упризнáчення, признáчення, упридíлення
Преднамѣреваться, преднамѣриться — замiря́тися, намiря́тися, мáти на ду́мцi, признача́ти, за(на)мí́ритися, поклá сти на ду́мцi, признáчити
Преднамѣреніе — зáмiр i д. **Намѣреніе**
Преднамѣренность — умисність, навми́снiсть
Преднамѣренный, но — признáчений; навми́сний, уми́сний, но
Предначертаніе — попере́днiй нáрис, плáн
Предначертывать — рисувáти, нарисо́вувати напере́д
Предобѣденный — передобі́днiй, передобі́днiй. — **Предобѣденное время** — передобiддя, передобíдок
Предокъ, (мн.) предки — пре́док, пре́дки, пре́дкiв'я
Предопредѣленіе — упризнáчення, признáчення, судьбá, пере́дсуд
Предопредѣлять, предопредѣлить — упризначáти, приназначáти, упридiля́ти, упризнáчити, приназнáчити, упридiли́ти. — **Ему предопредѣлено** — йому́ суди́лося. — **Предопредѣлённый** — упризнáчений, су́дний, (про жениха або молоду) — су́жений, на
Предоставлять, предоставить, ся — зоставля́ти, од(вiд)давáти, дозволя́ти, зостáвити, оддáти, дозво́лити, доручáти, доручи́ти. — **Предоставляю на ваше усмотрѣніе** — здаюся на вáшу во́лю, лáску, обмiркувáння. — **Предоставляется вамъ право** — вiльно вам, мáєте прáво. — **Предоставляю себѣ право** — застерiгáю собi прáво. — **Предоставляется судить другимъ** — нехáй íншi су́дять. — **Предоставьте мнѣ это сдѣлать** — дозво́льте менi це зроби́ти, нехáй це я зроблю. — **Предоставляю на ваше сужденіе** — здаюся на ваш суд
Предоставленіе — зостáвлення, зали́шення, застере́ження, вiддавáння, давáння, до́звiл, дору́чення
Предостерегать, предостеречь — остерiгáти, перестерiгáти, остерегти́, перестерегти́. — **Дать себя предостеречь** — дáтись на пересторо́гу
Предостереженіе — осторо́га, пересторо́га, перестерiгáння
Предосторожность — осторо́га, обере́жнiсть
Предосторожный — обере́жний, береже́ний, сторожки́й, обáчний i д. **Осторожный**
Предосудительность — него́жiсть, догáннiсть, незвичáйнiсть
Предосудительный, но — срамо́тний, соромí́цький, него́жий, догáнний, незвичáйний, неподо́бний i д. **Постыдный i Неприличный**
Предотвращать, предотвратить, ся — одвертáти, одверну́ти, ся
Предотвращеніе — вiдве́рнення, усу́нення
Предохранитель, ница — охоро́нець, охоро́нниця, охоро́нник, запобí́жник, ниця
Предохраненіе — охоро́на, заховáння, (вiд чо́го) — запобí́ження
Предохранительный — охоро́нний, запобí́жний
Предохранять, предохранить — оберiгáти, охороня́ти, оберегти́, охорони́ти, захо́вувати, заховáти вiд чо́го
Предощущать, предощутить — д. **Предчувствовать**
Предпечекъ — при́пiчок, д. **Печь**
Предписаніе — накáз, при́пис
Предписывать, предписать — припи́сувати, накáзувати, приписáти, наказáти
Предполагать, предположить — гадáти, ду́мати, припускáти, домисля́тися, зду́мати, заду́мати, доми́слитися, припусти́ти. — **Человѣкъ предполагаетъ, а Богъ располагаетъ** — чолові́к стріля́є, а Бог влучáє; чолові́к ми́слить, а Бог керу́є
Предположеніе — здо́гад, до́мисел, до́гад,

припу́щення, дога́дка
Предположительный — здогада́льний, припуска́льний
Предпослѣдній — передоста́нній, передпослідній
Предпосылать, предпослать — посила́ти, посла́ти напере́д, упере́д
Предпотопный — передпото́повий
Предпочитать, предпочесть ся — волі́ти кра́ще, вважа́ти за кра́ще, перева́гу дава́ти, пе́ред дава́ти, ста́вити ви́ще, зволі́ти кра́ще, перева́гу, пе́ред да́ти, поста́вити ви́ще
Предпочтеніе — перева́га, пе́ред, першенство́. — **Оказывать предпочтеніе** — перева́гу, пе́ред дава́ти
Предпочтительный, но — перева́жний, но, кра́щий, ще, ви́щий, ще. — **Предпочтительнѣе всего** — над усе́, передовсі́м, перед'усі́м
Предпочтительность — першенство́
Предприниматель — підприє́мець, предприє́мець
Предпринимать, предпринять — підприйма́ти, предприйма́ти, предприня́ти, підприйня́ти, заходи́тися, бра́тись, взя́тись на що
Предпріимчивость — замі́ристість, заповзя́тість, підприі́мливість
Предпріимчивый — с(ь)мі́ливий, відва́жний, замі́ристий, заповзя́тий, підприі́мливий
Предпріятіе — передвзяття́, предузяття́, підприє́мство, предприє́мство, за́ходи
Предразсвѣтный — дос(ь)ві́тни(і)й
Предразсудокъ — марнові́рство, упере́дження, забобо́н
Предрасположеніе — схи́льність
Предрасположенный — схи́льний. — **П. къ болѣзнямъ** — хорови́тий, слабови́тий, нездоро́вкуватий, схи́льний на хоро́би. — **П. къ нарывамъ** — болячкува́тий
Предрекать, предречь — віщува́ти, пророкува́ти, ви́віщувати
Предсердіе — передсе́рдя
Предсказаніе — віщува́ння, пророкува́ння, прорі́ка́ння, провіщення
Предсказатель — віщу́н, провісник
Предсказывать, предсказать — віщува́ти, провіща́ти, пророкува́ти, провісти́ти
Предсмертный — передсме́ртний. — **Предсмертная агонія** — кона́ння. — **Предсмертныя пятна** — мура́ва, муравиця
Представать, предстать — става́ти, ста́ти, ста́нути перед ки́м
Представитель, ница — засту́пник, ця, предста́вни́к
Представительный — 1) засту́пницький, предста́вни́цький; 2) показни́й, стату́рний, личний
Представительство — засту́пництво, предста́вництво
Представленіе — 1) предста́ва, вне́сення, по́каз, виста́ва; 2) уя́ва, уя́влення, уя́влювання
Представлять, представить, ся — 1) ста́вити, представля́ти, поставля́ти, виставля́ти, станови́ти, поста́вити, предста́вити, ви́ставити, ся. — **Представить свидѣтелей** — поста́вити с(ь)відків. — **Представить драму** — ви́ставити дра́му. — **Представился удобный случай** — ви́пала до́бра ока́зія, наго́да; 2) представля́ти, предста́вити, ся; 3) уявля́ти, ся, з'являти, ся, покла́дати на ду́мці, здава́тися, мрі́яти, ся, ма́ритися, роїтися, уздріва́тися, ввижа́тися, вбача́тися, верзти́ся, об'явля́тися, уяви́ти, ся, з'яви́ти, ся, покла́сти на ду́мці, примрі́тися, вроїтися, уздрі́тися, приверзти́ся. — **Представьте себѣ, что...** — уяві́ть собі́, що... — **Представляться передъ глазами** — вважа́тися, приви́джуватися, вбача́тися, уздріва́тися. — **П. во снѣ** — сни́тися, верзти́ся, ма́ритися, присни́тися, приверзти́ся; 4) удава́ти, прикида́тися, уда́ти, прики́нутися. — **Представляться дурачкомъ** — ду́рника стро́їти. — **П. кого** — представля́ти, перекри́влювати, перекривля́ти, перекри́вити
Представіе — ста́влення себе́
Представитель, ница — засту́пник, ця, оборо́нець, оборо́нниця, посере́дник, ця
Предстательство — засту́пництво, оборо́на
Предстательствовать — заступа́тися, оступа́тися, става́ти, обсто́ювати, обстава́ти за ко́го
Предстоять — 1) стоя́ти (пе́ред ки́м або чим), ста́витись; 2) бу́ти на меті́, ма́ти, му́сити, настава́ти, наступа́ти. — **Предстоитъ большой трудъ** — бу́де (ма́є бу́ти) бага́то робо́ти. — **Предстоитъ дальній путь** — ма́є бу́ти дале́ка доро́га. — **Вскорѣ предстоитъ мнѣ поѣздка** — незаба́ром маю (або му́шу) ї́хати
Предсѣдатель, ница — голова́, предсіда́тель, ка
Предсѣдательство — про́від, головува́ння
Предсѣдательствовать — головува́ти, предсіда́ти
Предубѣждать, -дить — упереджа́ти, -ди́ти
Предубѣжденіе — пере́дсуд, упере́дження про́ти чо́го
Предувѣдомленіе — 1) завідо́млення; 2) д. **Предисловіе**
Предувѣдомлять, предувѣдомить — завідомля́ти, завідоми́ти, оповіща́ти, оповісти́ти (за́годя)
Предугадывать, предугадать — напере́д уга́дувати, угада́ти, предчува́ти
Предуготовленіе — приготува́ння
Предуготовлять — приготовля́ти
Предузнавать — пізнава́ти напере́д
Предузнаніе — прові́джа, завба́чення, проба́чення, провідження
Предумышленіе, предумышленный, но — на́мір, уми́сність, уми́сний, уми́сне, навми́сне, з на́міром
Предупредительный, но — запобі́гливий, запобі́жний, о, ввічли́вий, о
Предупредительность — запобі́гливість, запобі́жність, ввічли́вість

Предупреждать, предупредить — 1) запобігати (чому), упережáти, упереджувати (кого в чому), попережáти, запобігти (чому), упередити, попередити, вúпередити; 2) д. **Предварять**
Предупрежденіе — попередження, упередження, зáбіг
Предусматривать, предусмотрѣть — завбачáти, предбачáти, прозирáти, завбáчити
Предусмотрительность — прозірливість, обáчність
Предусмотрительный — прозірливий, обáчний і д. **Осмотрительный**
Предустановлять — напере́д установляти, укладáти
Предчувствіе — предчуття, прочувáння, прúзвістка
Предчувствовать, ся — предчувáти, ся, прочувáти, зачувáти. — **Я ничего не предчувствовалъ** — мені нічóго не чýлося
Предшественникъ, ца — попередник, ця, попередничий
Предшествіе — предхóдження, попередження
Предшествовать — предхóдити, передувáти, упереджувати, попережáти і т. д., д. **Предварять**
Предшествовавшій, предшествующій — передýщий, попередній
Предъ, предо — перед, передо. — **Предъ глазами** — перед очима, перед óчі. — **Предъ нимъ** — перед ним, перед йóго
Предъявитель, ница — покáзувач, покáзувачка; влáсник, влáсниця
Предъявлять, предъявить — покáзувати, подавáти, показáти, подáти. — **П. искъ** — пóзов давáти, дáти (за що, на кóго), заложúти (кому, за що, на кого)
Предъявить требованіе — постáвити, вúставити вимóгу; вимагáти, прáвити, доправлятись
Предъявленіе — покáзування, показáння, вúставлення, вистáвлювання
Предыдущій — попередній, передніший
Предѣлъ — 1) гра(я)нúця, грань, межá, óбруб, міра; доля, признáчення; 2) кінець, край, крайнúця. — **Выйти изъ предѣловъ** — ступúти, перейтú через крáй, за край зайтú
Предѣльный — погра(я)нúчний, крáйній
Преемникъ, ца — наслідник, настýпник, ця
Преемничество, преемство — настýпництво, спадкоємство
Преемственность — настýпство, спадкóвість
Преемственный — спадковúй, настýпний, д. **Наслѣдственный**
Прежде — перш, пéрше, пéрве, до сьóго, перед, пóпереду, вперéд. — **Прежде всего** — пéрше всьóго, перш за все, перед усьóго, насáмперед, найпéрше. — **Прежде нежели** — перш як. — **Прежде чѣмъ** — нім. — **Прежде окончанія года** — перш як рік минýв, перш як вийшов рік. — **Прежде времени** — передчáсно, до часý і д. **Преждевременно**
Преждебывшій — передніший, давніший
Преждевременный, но — передчáсний, но, нечáсний, завчáсний, но, до часý, передвчáсно, не чáсно, без порú, пóрано. — **Преждевременный ребёнокъ** — не часнá дитúна, не часнé
Преждевременность — невчáсність, нечáсність, передчáсність
Прежній — пéрший, попередній, колúшній. — **Пуще прежняго** — більше, гірше, як пéрше, як колúсь
Презентъ — гостúнець і д. **Подарокъ**
Президентъ — президéнт, предсідáтель, головá, (козацької республіки в Україні) — гéтьмáн, (жінка його) — гетьманóва, (син) — гетьманéнко, гетьмáнич, (дочка) — гетьманівна, (на Запоріжжі) — кошовúй отáман
Презирать, презрѣть — 1) зневажáти, погорджáти, гордувáти, презирáти, зневáжити, погордúти, занехáяти, занехáти, д. **Пренебрегать**; 2) не боятися, не дбáти про..., не вважáти на...
Презрительность — погірдливість, зневáжливість
Презрительный, но — 1) ганéбний, но; 2) зневáжливий, во, зневáжний, но, погордлúвий, погірдливий, презúрливий, во, презúркуватий, то; д. **Пренебрежительный**
Презрѣніе — зневáга, гордувáння, погóрда, презúрство. — **Презрѣніе нести, быть въ презрѣніи** — поневірятися. — **Презрѣніе оказать** — зневáжити (кого), погордúти, погордувáти (ким)
Презрѣнный — огúдний, гидкúй, паскýдний, ганéбний
Презрѣть — д. **Презирать**
Преизобиліе — велúка рóскіш, ряснóта, гóйність, наддостáток
Преизобиловать — ряснúти (чим)
Преимущественный, но — перевáжний, но, головніший, більше тóго, над усé
Преимущество — 1) перевáга, пéред, пéршенствó, перевúшка, д. **Превосходство і Предпочтеніе**; 2) привілéй, горá. — **П. дать** — пéред, перевáгу, гóру дáти
Преимуществовать — переважáти, мáти перевáгу, мáти гóру, гóру брáти
Преисподній — найспідніший, підзéмний, підземéльний. — **Преисподняя** — пéкло, д. **Адъ**
Преисполненный — пóвний, запóвнений, перепóвнений
Прейсъ-курантъ — цінник
Преклонный — 1) схúльний, д. **Наклонный 2**; 2) похúлий. — **П. возрастъ** — похúлий вік
Преклонность — 1) схúльність, д. **Наклонность 2**; 2) похúлість
Преклонять, преклонить, ся — 1) нахилáти, схилáти, прихилáти, нагинáти, нахилúти, схилúти, прихилúти, нагнýти, ся; 2) клáнятися (перед ким), поклонятися (кому), поклонúтися, уклонúтися. — **Преклонить колѣни** — стати навкóлішки

Преклоненіе — схиля́ння; намо́ва, на́хил, переко́нування
Прекословить — пере́чити, супере́чити
Прекословіе — супере́чка
Прекословный, но — супере́чний, но
Прекрасный, но — прекра́сний, но, прега́рний, но, ду́же га́рний, чудо́вий, во
Прекращать, прекратить, ся — припиня́ти, спиня́ти, припини́ти, спини́ти, ся; перестава́ти, кінча́ти, переста́ти, скінчи́ти, ся; перево́дити, ся, зво́дити, збавля́ти, перевести́, звести́, ся, зба́вити. — **Онъ прекратилъ свои къ намъ посѣщенія** — він переста́в у нас бува́ти. — **Прекратить работу** — переста́ти від робо́ти, скінчи́ти робо́ту, припини́ти робо́ту
Прекращеніе — переста́нок, кіне́ць, закі́нчення, припи́нення; перевід
Прелестность — пова́бність, прина́дність, ваблі́вість
Прелестникъ, ця — баламу́та, ка, зводи́тель, ка, зві(о́)дник, ниця, переле́сник
Прелестный, но — чарівни́й, прина́дний, но, пова́бний, но, знадни́й, знадли́вий, зала́сний і д. **Прекрасный** і **Плѣнительный**
Прелесть — 1) краса́, ро́скіш; 2) ва́ба, прива́ба, прина́да, ома́на і д. **Обольщеніе** і **Обаяніе**. — **Какая прелесть!** — що за ро́скіш!
Прелестность — пова́бність, прина́дність, ваблі́вість
Преломленіе — перело́млювання, розло́млювання, перелім, розлім
Преломлять, преломить, ся — лама́ти, ся, перело́млювати, ся, розло́млювати, переломи́ти, розломи́ти, ся
Прельститель, ница — д. **Прелестникъ, ца**
Прельстительный, но — прина́дний, прива́бний, но, ваблі́вий, зваблі́вий, во, д. **Обольстительный**
Прельщать, прельстить, ся — чарува́ти, на́дити, зна́жувати, влеща́ти, обле́щувати, прилеща́ти, уле́стювати, ва́бити, зво́дити, причарува́ти, обчарува́ти, зачарува́ти, зна́дити, зва́бити, прива́бити, прина́дити, вле́стити, зале́ститися, пова́житися, д. **Обольщать** і **Плѣнять 2**
Прельщеніе — ва́ба, прива́ба, прина́да, пова́ба, по́ваб
Прелюбодѣй, ка — пере́любець, ка, пере́любник, ця, чужолю́бник, ця, чужоло́жник, ця
Прелюбодѣйничать — чини́ти пере́люб, чужоло́жити, (про жінку) — скака́ти у гре́чку
Прелюбодѣйство, прелюбодѣяніе — пере́любство, пере́люб, чужолю́бство, чужоло́жство
Прелюбодѣйствовать — пере́люб чини́ти, чужоло́жити
Прематерой — здорове́нний, величе́нний, величе́зний; товстю́чий, товстеле́зний
Премилосердный — наймилосе́рдніший
Премилый — ду́же ми́лий, га́рний, премиле́нний, преми́лий
Преминуть — промину́ти, обмину́ти, занедба́ти, занеха́яти, поки́нути, забу́ти. — **Не премину увѣдомить васъ** — не забу́ду спові́сти́ти вас, неодмі́нно пода́м вам звістку
Премія — пре́мія, нагоро́да
Премного — ду́же бага́то, пребага́то
Премудрость — прему́дрість
Премудрый — 1) прему́дрий, ду́же му́дрий, розу́мний; мудря́чий, мудро́ваний
Пренебрегать, пренебречь — зневажа́ти (кого), гордува́ти, пого́рджувати (ким), гре́бувати, гре́бати, не́хтувати (ким, чим), знева́жити, погордува́ти, погре́бати, занеха́ти, занеха́яти; 2) не́хтувати, недба́ти, незважа́ти, занеха́ти, занедба́ти, понеха́ти, попонехтува́ти, зацура́ти, облиши́ти
Пренебрегатель, -ница — недба́ха, недба́лець, -ба́лиця
Пренебреженіе — знева́га, пого́рда, гордува́ння, цура́ння, нехтува́ння. — **Оставить въ пренебреженіи** — занедба́ти, занеха́яти і т. д., д. **Пренебречь**. — **Находиться въ пренебреженіи, подвергать себя пренебреженію, впасть въ пренебреженіе** — поневіря́тися, піти в поневірок, д. **Презрѣніе нести**
Пренебрежительный, но — знева́жливий, во, неува́жливий, во, знева́жно; погордли́вий, погі́рдливий. — **Пренебрежительно обращаться съ кѣмъ** — гордува́ти (ким), нехтува́ти (ким), поневіря́ти (кого) і д. **Пренебрегать**
Пренебрежительность — погордли́вість, погі́рдливість, знева́жливість
Преніе — спір, супере́ка, диску́сія, роспра́ва, промо́ви, деба́ти
Преобладаніе — панува́ння, перева́га
Преобладать — панува́ти, переважа́ти, перева́гу ма́ти, го́ру бра́ти
Преобладающій — переважа́ючий
Преображать, преобразить, ся — преобража́ти, перeверта́ти, переіна́кшувати, переміня́ти, перекида́ти, ся, преобрази́ти, переверну́ти, переіна́кшити, перемін́ити, ся, переки́нути, ся, д. **Превращаться**
Преображеніе — преображе́ння, оберта́ння, переміна, одміна. — **Праздникъ П. Господня** — д. **Праздникъ**
Преобразованіе — перетво́рення, перео́браз
Преобразователь, -ница — перетво́рець, -рни́ця, реформа́тор, -торка
Преобразовывать, преобразовать, ся — перетворя́ти, переробля́ти, перетвори́ти, переробі́ти, ся, зреформо́вувати, зреформува́ти
Преодолимый — перемо́жний, побори́мий
Преодолѣвать, преодолѣть — перемага́ти, змага́ти, посіда́ти (що), перемогти́, змогти́, здоліти, посі́сти (що), поду́жати, д. **Осиливать** і **Превозмогать**
Преодолѣніе — перемо́га
Преосвященный — преос(ь)в'яще́нний, вла-

дика, превелебний
Преосвященство — преос(і)в'ящéнство, превелéбність
Препинаніе — припи́нка, прити́ка. — **Знаки препинанія, препинательные** — знáки розділóві: прóтинка, крáпка з прóтинкою (або серéдник), двокрáпка, крáпка, знак ви́клику, знак питáйний або знак питáння, знак наведéння, знак сполýчення
Препираться — суперечáтися, сперечáтися, перекóрюватися,
Препирательство — спíрка, суперéка, суперéчка
Преподаватель, ница — учи́тель, ка, викладáч, ка
Преподавательный — викладóвий
Преподавать, преподать — учи́ти, научáти, викладáти, провáдити, научи́ти
Преподаваніе — наýка, навчáння, викладáння, ви́клад
Преподобіе — 1) с(ь)в'я́тість, прáведність; 2) преподóбіє, велéбність
Преподобиться — прис(ь)в'яти́тися, (іронично) — приматкобóжитися
Преподобный — 1) преподóбний, с(ь)в'ятобли́вий, прáведний; преподóбник, ця; 2) велéбний, преподóбний. — **Преподобный отецъ!** — велéбний óтче!
Преполовеніе — 1) полови́на, серéди́на; 2) прáва, переплáвна середá, д. **Праздникъ**
Препона — прити́ка, прити́чина, завáда, перепóна, припи́нка, перешкóда, перечéпа, перéчіпка
Препоясывать, препоясать, ся — підпері́зувати, підперезáти, ся і д. **Опоясывать, ся**
Препровождать, препроводить — слáти, пересилáти, одсилáти, переслáти, одіслáти; одпровáдити, відпровáдити
Препровождать, препровесть — провóдити, провести́ (час), перебýти
Препровожденіе — 1) пересилáння; 2) чáсу вживáння. — **Для препровожденія времени** — для розвáги, для розри́вки, аби час змарнувáти, знічого роби́ти
Препятствіе — перешкóда
Препятствовать — перешкожáти, на (у) перешкóді ставáти, чини́ти перешкóду, запиняти, борони́ти, перечéплювати, перебивáти. — **Препятствующій, ая** — перешкóдник, ця
Прерваніе — перéрва
Перекать — перéчити
Пререканіе — спір, спíрка, суперéка, суперéчка
Прерогатива — первопрáво, прерогати́ва
Прерывать, прерываться — переривáти, перервáти, (річ, пісню) — перебивáти, перепиня́ти, перехóплювати, перечéплювати, перебаранчáти, переби́ти, перепини́ти і т. д., д. **Перебивать 2** і **Перерывать 2**
Прерывистый, то — д. **Отрывистый, то**
Пресвитеръ — с(ь)в'ящéник, піп
Пресловутый — славéтний, знамени́тий
Пресловутость — славéтність, знамени́тість
Преслушаніе — неслухня́нство і д. **Неповиновеніе**
Преслѣдованіе — слідкувáння, стéження; ýтиск
Преслѣдователь, ница — ути́скач, гноби́тель, ка
Преслѣдовать — гнáтися, слідкувáти, стéжити; утискáти, нападáтися, напáстуватися
Пресмыканіе — плазувáння
Пресмыкаться — плазувáти, лáзити
Пресмыкающійся, пресмыкающееся — плазови́тий, плазувáтий; плазýн, гад, гáдина, поплáзка
Преспокойный, но — дýже спокíйний, преспокíйний, найспокíйніше
Пресса — прéса, друкóване слóво
Прессованіе — гніт, тиск, стискáння, (воску) — воскобóйня, пресувáння
Прессовать — гніти́ти, души́ти, нагнітáти, відти́скувати, вичáвлювати, відклáдувати, пресувáти. — **Прессованный** — гнíчений, ти́снений, пресóваний
Прессъ — гніт, чáви. — **Положить подъ прессъ** — поклáсти під гніт, нагніти́ти
Прессъ-папье — при́гніток, дýшка
Преставленіе — смерть, сконáння
Преставляться, преставиться — переставля́тися, перестáвитися, умирáти, умéрти, сконáти
Престарѣлость — стáрість, стáрощі
Престарѣлый — при́старий, стари́й, старо-дéнний
Престолъ — престíл (в церкві і царський трон), стіл
Престолонаслѣдіе — настýпство на трон, престолонастýпництво
Престольный — вівтáрний; престóльний, трóнний
Престранный, но — préди́вни́й, прехимéрний, но
Преступать, преступить — переступáти, переступи́ти; ламáти, зламáти (закон, віру)
Преступленіе — злочи́нство, лиходíйство, перéступ. — **Поймать на самомъ преступленіи, на мѣстѣ преступленія** — піймáти, схопи́ти на гаря́чому вчи́нку
Преступникъ, ца — злочи́нець, злочи́нниця, лиходíй, ка, винувáтець, винувáтник, ця, беззакóнник, ця
Преступность — злочи́нність, перестýпність
Преступный — злочи́нний
Пресуществленіе (теол.) — переістóчення, перетвóрення
Пресуществлять, вить — переістóчувати, переістóчити, перетворя́ти, перетвори́ти
Пресыщать, пресытить, ся — пересищáти, пересити́ти, ся, роскошувáти
Пресыщеніе — нáсит, нéхоч
Пресѣкать, пресѣчь — 1) збавля́ти, звóдити, перевóдити, ни́щити, вини́щувати, збáвити, звести́, ви́нищити; 2) перепиня́ти, перепини́ти, спиня́ти, спини́ти, припиня́ти, припини́ти

Пресѣченіе — 1) перевід, нищення; 2) спин, припинення
Претворять, претворить, ся — перетворяти, перетворити, ся
Претендовать — нарікати, ремствувати (на кого); д. **Домогаться**
Претензія — нарікання, ремство; домагання; позов, д. **Искъ.** — **Онъ на меня въ претензіи** — він на мене нарікає, ремствує. — **Подать, предъявить претензію** — запізвати, позов заложити, дати
Претерпѣвать, претерпѣть — терпіти, витерплювати, зазнавати, витерпіти, перетерпіти, натерпітися, нагорюватися, зазнати
Претить — 1) боронити, забороняти, заказувати, д. **Запрещать** і **Возбранять;** 2) погрожувати, страхати, лякати; 3) гидувати; нудити, млоїти. — **Претить положить въ ротъ** — гидко в рот покласти. — **Мнѣ претитъ** — мені гидко, мене нудить, мене млоїть
Преткновеніе — притика, притичина, перешкода і д. **Препона.** — **Камень преткновенія** — притичина, камінь спотикання
Преувеличеніе — прибільшування
Преувеличивать, преувеличить, ся — прибільшувати, прибільшити, ся, переборщати, переборщити, передати куті меду. — **Преувеличить похвалу** — перехвалити на один бік
Преувеличенный, но — прибільшений, но, пересадний, но, надмірний, но
Преумный, но — дуже розумний, но
Преуспѣвать — мати поспіх
Преуспѣяніе — поспіх
Преходить, прейти — проходити, переходити, минати, пройти, перейти, минути, ся
Преходящій — минучий, минущий, перебутний, дочасний
Прехожденіе — перехід
При — при, за
Прибавка, прибавленіе — 1) додавання, прибавляння, долучення; 2) додаток, додача, прибавка, придаток, придача, наддача
Прибавлять, прибавить, ся — додавати, добавляти, прибавляти, набавляти, прикладати, прикидати, доточати, додати, надати, при(до, на)бавити, прикласти, прикинути, при(до)точити, ся, (трохи) — підбавляти, підбавити, (до ваги) — приважити, (з лишкою) — перебавляти, перебавити, ся, (про людність) — налюдніти, (води то-що) — побільшати, (ціну) — накинути. — **Прибавить шагу** — приспішити
Прибавочный — добавочний, додатковий
Прибаутка — прикладка, приказка, верзунка
Прибаюкивать, прибаюкать — прис(ь)півувати, прис(ь)півати, приколихати (дитину)
Приберегать, приберечь, ся — приберігати, иощажати, приберегти, ся, приховувати, приховати
Прибережный, прибережье — д. **Побережный, Побережье**
Прибивать, прибить — прибивати, прибити, (морально) — приголомшити, (лати до кроков) — латити, налатити
Прибираніе — прибирання, убирання
Прибирать, прибрать, ся — 1) прибирати, убирати, чепурити, прибрати, убрати, причепурити, ся, повбирати; 2) убиратися, виряжатися, чепуритися, убратися, вирядитися, причепуритися. — **Прибрать къ рукамъ** — а) приховати, б) взяти в руки, до рук прибрати, у шори забрати, приборкати
Приближать, приблизить, ся — наближати, ся, зближати, ся, блазитися, ближчати, ся, надходити, наблизити, ся, приближчати, поближчати, приближити, ся, (про скільки) — понаближатися
Приближеніе — наближення, зближення
Приближенность — близькість
Приближённый — близький; підручник
Приблизительный, но — 1) приблизний, но, близько (до чого), на згляд, на око; 2) наближаючий, зближаючий
Приблудиться — приблукати, ся, приблудити, ся
Прибой — прибій
Прибоина — планка (опілок або дошка, що прибивається для закріпи)
Приборъ — пристрій, прилад, снасть, начиння, струмент, справилля; накриття столове. — **Приборъ колёсъ** — стан коліс. — **П. кухонный** — кухенна справа. — **П. рыболовный** — рибальська снасть. — **П. для поднятія стѣнъ** — лисиці. — **П. для сѣянія** — сівки, сіянці. — **Накрыть столъ на 10 приборовъ** — накрити стіл на 10 чоловік, осіб. — **Приготовить столъ на 10 человѣкъ** — налаштувати стіл на 10 осіб
Прибочениваться, прибочениться — братися, взятися у боки
Прибрасывать, прибросить — прикидати, прикинути, накинути; підкидати, підкинути
Прибережье — побережжа, береговина, узбережжа
Прибрежный — побережний, береговий. — **Прибрежная низменность** — береговище, бережина. — **П. житель** — бережан, бережак
Прибрести — приплестися, приплентатися, причвалати, примандрувати, притьопатися і т. д., д. **Брести** і **Плестись**
Прибываніе — прибування
Прибывать, прибыть — прибувати, прибути, достатися
Прибылой — прибулий
Прибыль — прибуток, користь, зиск, пожиток, бариш, набуток, потяг. — **Прибыль** (од пчіл, овець, корів) — узяток. — **Вода идетъ на прибыль** — вода прибуває

Прибыльный — корйсний, вигідний, пожйточний
Прибытіе — прибуття́, при́хід, прибуття
Прибѣгать — 1) (**прибѣжать**) — прибіга́ти, прибігти, (дуже швидко)—прилопотіти, (трюхаючи) — притрю́хати; 2) (**прибѣгнуть**) — удава́тися, уда́тися
Прибѣжище — приту́лок, прихи́лище
Прибѣливаться — д. **Подбѣливаться**
Привада — прина́да
Приваживать, привадить, ся — 1) прива́блювати, ва́бити, прина́жувати, на́дити, прима́нювати, прива́бити, прина́дити, примани́ти, спона́дити, ся, (про кількох) — поприна́жувати; 2) привча́ти, ся, привика́ти, призвича́ювати, ся, звика́ти, привчи́ти, ся, привикнути, призвича́їти, ся, звикнути
Приваливать, привалить — 1) прива́лювати, прико́чувати, привали́ти, прикоти́ти (що важке); 2) пристава́ти, прича́лювати, приста́ти, причали́ти; 3) су́нути, пла́вом пливти́, насу́нути, припе́рти
Приваль — 1) прича́л; 2) спочи́нок, (від) одпочи́нок, одпочи́вок, опочи́вок (війська в поході)
Приваривать, приварить — прива́рювати, нава́рювати, привари́ти, навари́ти, (сталі) — насталити
Приварина — на́кип
Приварка — д. **Нава́рка**
Приварный — д. **Наварной**
Приварокъ, привар — 1) при́варок, присма́ки; 2) ва́риво, варе́не
Приведеніе — привід, припрова́дження; наве́дення. — **Приведеніе въ порядокъ** — порядкува́ння, упорядко́вування
Привезеніе — приве́зення
Привередливый — вередли́вий, вига́дливий, примхли́вий, витребе́нькуватий, перебі́рливий, (тільки про їжу) — пундико́вий
Привередникъ, ца — веред́ун, ха, вереді́й, ка, вере́дник, ця, перебірник, ця, вига́дник, ця, вига́дько, перебе́ндя
Привередничаніе — вередува́ння, приверéди, при́мхи, перебір і т. д., д. **Капризы**
Привередничать — вередува́ти, мудрува́ти, вига́дувати, перебира́ти і д. **Капризничать**
Приверженецъ, ца — прихи́льник, ця, прихи́лець
Приверженность — прихи́льність, прихи́лення
Приверженный — прихи́льний, д. **Преданный**
Привёртывать, приверчивать, привернуть — прикру́чувати, прикрути́ти
Прививаніе — щепі́ння, ще́плення, нащі́плювання
Прививатель, ница — щепі́й, щепі́льник, ниця і д. **Оспопрививатель**
Прививать, привить, ся — 1) прису́кувати, припліта́ти, присука́ти, приплести́; 2) нащі́плювати, нащепи́ти, щепи́ти, прищепи́ти, ся (дерево, віспу), (а про дерево ще) — скі́пити, (знову або багато) — перещеплювати, перещепи́ти, ся
Прививка — щепі́ння, ще́плення, нащі́плювання
Прививной — 1) прису́каний, припле́тений; 2) прище́плений, ще́плений
Прививокъ — щеп, ще́па
Привидѣніе — при́вид, мара́, мана́, поторо́ча, зла личи́на, почва́ра, приви́ження, облу́да
Привидѣться — 1) приверзти́ся, приба́читись, приви́дитись; 2) зда́тися, примрі́тися, примрі́ятися
Привиллегія — привілéй, перева́га, нада́ння
Привиллегированный — упривілейо́ваний
Привинчивать, привинтить — пришрубо́вувати, прикру́чувати, привірчувати (ґвинтом), приґвинто́вувати, приґвинти́ти, пришрубува́ти і т. д.
Привирать, приврать — прибрі́хувати, прибреха́ти; підбрі́хувати, підбрехну́ти
Привлекательность — прива́бливість, прина́дність
Привлекательный, но — притяга́ючий; прина́дний, но, прива́бливий, во, знадли́вий, во, вабки́й, ко, пова́бний, но, зала́сний, манови́тий, д. **Плѣнительный**
Привлекать, привлечь — 1) притяга́ти, притягти́; 2) ва́бити, на́дити, прина́жувати, прива́блювати, залуча́ти, прива́бити, прина́дити, залучи́ти, приверну́ти, пова́бити, (кількох) — поприна́жувати, поприва́блювати. — **Привлекать, привлечь къ суду** — позива́ти, запізва́ти, притягти́ до суду́, потягти́ у суд. — **Привлечь на свою сторону** — перемо́вити, переєдна́ти. — **Привлекающій** — ва́блючий
Привлеченіе — притяга́ння, притя́гнення
Приводить, привести, привесть — 1) прово́дити, виво́дити, дово́дити, привести́, (силою) — припрова́дити, допрова́дити, (кількох) — поприво́дити; 2) д. **Представлять і Предъявлять.** — **Приводить, привесть въ порядокъ** — порядкува́ти, лаштува́ти, опоряжа́ти, прибира́ти, ладнува́ти, упорядкува́ти, улаштува́ти, опоряди́ти, прибра́ти, ула́дити, уладна́ти, оха́їти. — **П. въ ужасъ** — завдава́ти, завда́ти жа́ху, страху́, настраши́ти. — **П. къ окончанію** — кінча́ти, дово́дити до кінця́, до кра́ю і д. **Оканчивать.** — **П. на память** — нага́дувати, прига́дувати, нагада́ти. — **Привесть въ чувства** — очути́ти, відходи́ти. — **П. въ разореніе, въ бѣдность** — спустоши́ти, знищити, в старці, в злидні пусти́ти. — **П. въ ярость** — розлютува́ти, роздратува́ти, роздрочи́ти. — **П. въ краску** — засоро́мити. — **П. къ присягѣ** — до при́сяги, під при́сягу привести́. — **Привёлъ Богъ, не привёлъ Богъ** — дав Бог, не дав Бог. — **Не приведи Богъ** — не дай Бо́же, крий Бо́же! — **Привелось ему побывать**

— довелóсь йому побувáти. — **Онъ приводится мнѣ двоюроднымъ братомъ** — він довóдиться мені брáтом у пéрвих. — **Приведенный выше** — згáданий вúще, в горі
Приводъ — 1) д. **Приведеніе**; 2) прóвід
Привозить, привезти, привезть, ся — привóзити, привезтú, ся, (ще) — надвóзити, надвезтú, (багато) — попривóзити
Привозный — привізнúй
Привозъ — прúвіз. — **Большой привозъ (на мельницѣ)** — завізно (у млині)
Приволакивать, приволочь, ся — 1) приволікáти, притягáти, приволоктú, притягтú, ся; 2) приволікáтися, приволіктúся, притягтúся, припхáтися
Приволакиваться, приволокнуться — женихáтися, залицятися, примилятися, умізгáтися, умізгуватися, волочúтися (за ким), лабýзитися (до кого), підлабýзнюватися, підлабýзюватися, приженихáтися, примилúтися, умізгнýтися, підлабýзнитися, підлабýзитися
Приволочь — д. **Приволакивать**
Приволье — привілля, предозвілля, вгíддя, придóлля, рóскіш
Привольный, но — привільний, вигíдний, но, предозвільний, но
Привораживаніе — чарувáння, чáри
Привораживать, приворожить — чарувáти, причарóвувати, причарувáти, зачарувáти, привернýти
Приворачивать, приворотить — привертáти, привернýти, підвертáти, підвернýти
Приворовывать — крáсти, прикрадáти, підкрадáти
Приворотный — 1) брáмний; 2) чарівнúй, приворóтний
Привратникъ, ца — воротáрь, ка, заворíтник, ця, брáмний, двéрник, двéрниця
Приврать — д. **Привирать**
Привставать, привстать — підвóдитися, звóдитися, підвестúся, звестúся
Привыкать, привыкнуть — привикáти, звикáти, навикáти, привчáтися, призвичáюватися, привú(звú)кнути, привчúтися, призвичáїтися, принатýритися, (між людьми) — обгóвтатися, огóвтатися, (про багатьох) — позвикáти, попривикáти і т. д.
Привыклый — привúклий, звúклий, призвичáєний
Привычна — звúчка, навúчка
Привычливый — призвичáйливий
Привычный — звúклий, привúклий, звичáйний
Привѣвать, привѣять — привівáти, привіяти
Привѣса, привѣска — прúчіпка, (до сережок) — бовкýнчик, теліпáнчики
Привѣсъ, привѣсокъ — довáга, довáжок
Привѣсной — причіпнúй, підчіпнúй; довагóвий
Привѣтливость — привíтність, привітлúвість, ввічлúвість, прúязність
Привѣтливый — привітлúвий, ввічлúвий, прúязний (до кого)
Привѣтный, привѣтственный — привітнúй, вітáльний
Привѣтсвіе — привíт, вітáння, привітáння
Привѣтствованіе — привітáння
Привѣтствовать — вітáти, привітáти, ся
Привѣтъ — привíт, привітáння
Привѣшивать, привѣсить — чіпляти, причіпляти, причіплювати, причепúти, (кілько) — попричіплювати
Привядать, привянуть — в'янути, прив'янути, принúкнути, приклякнути
Привязанность — прихúльність, прихúлля, д. **Преданность** і **Приверженность**
Привязанный — 1) прив'язаний; 2) прихúльний
Привязка — 1) прив'язування; 2) прúв'язь, припін; 3) прúчіпка, нáпасть, пеня і д. **Придирка**
Привязной — прив'язнúй, причіпнúй
Привязчивость — причіпливість
Привязчивый — причі(é)пливий, причéпа, налáзливий, задирáкуватий, напáдистий, напáдкуватий,пенякувáтий
Привязывать, привязать — прив'язувати, припинáти, прив'язáти, припнýти, прип'ястú, (багато) — поприв'язувати, поприпинáти
Привязываться, привязаться — 1) прихилятися, прихúлитися (до кого), віддавáтися, віддáтися (кому); 2) чіплятися, лíзти, приставáти, сíкатися, причепúтися, пристáти, присíкатися, прискіпатися, присіпатися, навúснути
Привязь — припін, прúв'язь
Привяливать, привялить — прив'ялювати, прив'ялúти
Пригáрь, прúгарь — пригáра, пригáрок
Пригвазживать, пригвоздить — прибивáти, прибúти гвіздкáми, пригвождáти, -здúти
Пригвожденіе — пригвóждження
Пригибать, пригнуть, ся — пригинáти, згинáти, пригнýти, зігнýти, ся, прихилúти, ся
Приглаживать, пригладить, ся — приглáжувати, приглáдити, ся
Пригласительный — зазивнúй, запрóсний
Приглашать, пригласить — клúкати, закликáти, укликáти, запрóшувати, запрóхувати, зазивáти, заклúкати, уклúкати, запросúти, зазвáти, (багатьох) — скликáти, понапрóшувати, понапрóхувати, позакликáти, понаскликáти, напросúти. — **Приглашенный** — прóханий, запрóханий, запрóшений, клúканий, заклúканий
Пригласитель, ница — запрóсець, запрóсниця
Приглашеніе — клúкання, запрóсини, запрóшення, закликáння, зáзив, зазóвини
Приглушить — приглушúти, притлумúти
Приглядка — наглядáння; виглядáння
Приглядный — гóжий, гáрний, хорóший і д. **Красивый**

Приглядывать, приглядѣть — 1) доглядáти, наглядáти, назирáти, дозирáти; 2) виглядáти, визирáти, вúглядіти
Приглядываться, приглядѣться — придивля́тися, приглядáтися, вдивля́тися, вглядáтися, призирáтися, придивúтися, приглядітися, вдивúтися
Приглянуться — сподóбатися, в óко впáсти (або) запáсти, уподóбатися, приподóбатися і т. д., д. **Поправиться**
Пригнетать, пригнести — пригнітáти, пригнітúти
Пригнусь — гугня́вість. — **Съ пригнусью** — трóхи гугня́вий
Пригнушивать — гугня́вити, гугнúвити
Приговариваніе — присýджування; домовля́ння, примовля́ння
Приговаривать, приговорить — 1) присýджувати, присудúти; 2) домовля́ти, єднáти, домóвити, приєднáти; 3) примовля́ти, прикáзувати, приповідáти, приговóрювати
Приговариваться — домовля́тися, підсипáтися, підмóщуватися і д. **Подделываться**
Приговорка — прúмі(о)вка, прúказка
Приговоръ — прúсуд, вúрок
Пригодиться — пригодúтися, в пригóді стáти, згодúтися, здáтися, придáтися, знадобúтися
Пригодный — придáтний, здáтний, годя́щий
Пригожесть — гóжість, вродлúвість, лáдність
Пригожество — гóжість, хорóшество, лáдність, врóда і д. **Красота**
Пригожій — гóжий, гáрний, вродлúвий
Приголубливать, приголубить — голýбити, милувáти, приголýбити, примилувáти
Пригонка, пригонъ — пригін
Пригонять, пригнать — 1) приганя́ти, пригóнити, пригнáти; 2) припасувáти, пристосувáти, приличкувáти (в роботі)
Пригонный — прúгнаний; пристосóваний
Пригораживать, пригородить — пригорóжувати, пригородúти, підгорóжувати, підгородúти
Пригорать, пригорѣть — пригарáти, пригоріти, присмáглитися
Пригородка — пригорóда, прибудóва
Пригородный — підгорóдній
Пригородъ — підгорóддя, прúгород
Пригорокъ — підгірок, узгір'я, пáгорок, шпилéчок
Пригоршни — прúгорщ, прúгірщ, (ж. р.) — прúгорща
Пригорѣлый — пригорілий
Пригорюниваться, пригорюниться — журúтися, сумувáти, в тýгу вдавáтися (власне виявляти горе, сум, журбу), зажурúтися, засумувáти, в тýгу вдáтися, прижурúтися
Приготовленіе — готувáння, приготувáння, лаштувáння, лáгоження, лáгодіння, зáхід, (постелі) — слання́, (страви) — пóрання

Приготовлять, приготовить, ся — готувáти, ся, лáгодити, ся, лáдити, ся, ладнáти, ся, лаштувáти, ся, споряжáти, вготувáти, наготувáти, наготóвити, вúготовити, налáгодити, ся, налаштувáти, налáдити, наладнувáти, спрáвити, ся, спорядúти, ся, (постіль) — слáтися, послáти, ся, (про кількох) — повиготóвлювати, повилáгожувати і т. д.
Приградь, рос. Aconitum — борéць, зозýлині черевúчки
Пригранúчный — погрянúчний, сумéжний, сумíжний
Пригребать, пригрести, пригресть — 1) пригортáти, пригорнýти; 2) пригрібáти, пригребтú, пригромáдити
Пригрезиться — приверзтúся, пригрітися, примріятися, примрітися
Пригрозить — погрозúти, посварúтися, настрахáти, пострахáти
Пригрѣвать, пригрѣть — нагрівáти, зігрівáти, припáрювати, нагріти, зігріти, припáрити
Пригульный — приблýдний, приблýда
Придавать, придать — додавáти, надавáти, додáти, надáти. — **Придавать смѣлости** — додавáти дýху, відвáги, с(ь)мілости
Придавливать, придавить — придáвлювати, пригнітáти, придавúти, придушúти, пригнітúти, причавúти
Приданое — посáг, віно; вúправа. — **Приданое давать, дать** — посагувáти, вінувáти, ввінити (кого)
Придатокъ — придáток, додáток
Придаточный — додаткóвий
Придача — придáча
Придверникъ, ца — двéрник, ниця
Придвигать, придвинуть, ся — присувáти, присóвувати, присýнути, ся
Придворный — 1) придвірний, надвірний; 2) двірськúй, дворáк, двóрка
Придерживать — придéржувати, притрúмувати
Придёргивать, придёрнуть — присмúкувати, присмикнýти
Придира, придирщикъ — причéпа, причепéнда
Придираться, придраться — чіпля́тися, нападáтися, налáзити, сікатися, присікуватися, причепúтися, напáстися, наскіпатися, присікатися, присіпатися
Придирка — прúчіпка, зáчіпка, прúкліп, нáпасть, нáпадь, пеня́
Придирчивый — д. **Привязчивый**
Приднѣпровскій — наддніпря́нський
Придорожная игла — д. **Крушина**
Придорожникъ, рос. Polygonum aviculare L. — моріг, моріжок, спорúш
Придорожный — придорóжній
Придумывать, придумать — придýмувати, вигáдувати, придýмати, вúгадати, вúміркувати, вúмудрувати
Придурь — дур, дýрість, дурійка, дуріння. — **Съ придурью** (про чоловіка) — придýркуватий, пришелéпуватий і д.

Глуповатый (про коня) — норовистий кінь. — **Напустилъ на себя придурь** — ду́рника строїть, на його дур напа́в
Придыханіе — при́дих
Придѣвать, придѣть — причіпля́ти, привішувати і д. **Привѣшивать**
Придѣлка — приро́блювання, доро́блення
Придѣлъ — побічний вівта́рь
Придѣлывать, придѣлать, ся — приро́блювати, приробля́ти, приправля́ти, приробити, доробити, припра́вити, примайструва́ти, приштукува́ти, (про кількох) — поприро́блювати
Прижаривать, прижарить, ся — припіка́ти, підпіка́ти, припекти́, підпекти́, ся; присма́жувати, присма́жити, пришква́рити і д. **Жарить**
Приживалка — дармоїдка, (зб). — дармоїжа
Приживать, прижить — прижива́ти, прижи́ти, сплоди́ти
Прижиганіе — припіка́ння, випіка́ння, припа́лювання
Прижигать, прижечь, ся — 1) припіка́ти, припа́лювати, прис(ш)ма́лювати, підсма́лювати, припекти́, підпекти́, припали́ти, прис(ш)мали́ти; 2) випіка́ти, випа́лювати, ви́пекти, ви́палити
Прижигъ — о́пік, опе́чене (місце)
Прижимать, прижать, ся — 1) тули́ти, ся, горну́ти, ся, притуля́ти, приту́лювати, ся, пригорта́ти, приго́ртувати, ся, притули́ти, пригорну́ти, прихили́ти, ся, (про кількох) —поприту́лювати. — **Прижимать уши** — щу́лити, прищу́лити (в)у́ха; 2) припира́ти, прити́скувати, притиска́ти, пригніта́ти, припе́рти, притисну́ти, придуши́ти, причави́ти; 3) утиска́ти, ути́снути, утісня́ти, утісни́ти, пригно́блювати
Прижимъ — гніт, при́тиск
Прижимщикъ — гнобитель
Прижимать, прижать — зжина́ти, зжа́ти, пожа́ти
Прижиться — обжи́тися, приви́кнути, обси́дітися, призвича́їтися
Прижмуривать, прижмурить, ся — прижму́рювати, приплю́щувати, прижму́рити, ся, приплю́щити (очі)
Прижучить — прикрути́ти, присупо́нити
Призадумываться, призадуматься — заду́муватися, зага́дуватися, заду́матися, загада́тися, зами́слитися (трохи)
Призапасти — припасти́, принапасти́
Призариваться, призариться — ла́ситися, ква́питися, зазіха́ти, па́сти о́чі, пола́ситися, поква́питися, зазіхну́ти
Призасохнуть — присо́хнути (трохи)
Призасушить, ся — засуши́ти, ся (трохи)
Призатворить, ся — причини́ти, ся (трохи)
Призатихнуть — прити́хнути (трохи)
Призваніе — 1) покли́кання, прикли́кання; по́клик; 2) призва́ння, призна́чення
Призёмистый — низьки́й, призе́мкуватий, (про чоловіка ще) — приса́дкуватий, призе́мок
Призирать, призрѣвать, призрѣть — догляда́ти (кого), клопота́ти, дба́ти (за ко́го), опікува́тись (ким), догля́нути, поклопота́ти, ся, подба́ти
Признавать, признать, ся — 1) пізнава́ти, пізна́ти; 2) визнава́ти, ви́знати; 3) признава́тися, вини́тися, призна́тися, повини́тися; 4) вважа́ти, уважа́ти, прийма́ти, ма́ти за ко́го або за що́, приня́ти
Признакъ — озна́ка, по́знак; прикме́та
Признаніе — призна́ння, визна́ння
Признательность — вдя́чність
Признательный, но — вдя́чний, но
Призракъ — 1) ма́рево, ома́на, облу́да; мара́, при́вид, поторо́ча, проя́ва; 2) д. **Грёза** і **Мечта**
Призрачный — химе́рний, мрі́йний, фантасти́чний, облу́дний і д. **Мнимый**
Призрѣніе, призоръ — до́гляд, опіка, опікува́ння, піклува́ння, дбання́
Призывать, призвать — прикликати, вклика́ти, призива́ти, прикли́кати, вкли́кати, призва́ти, проси́ти
Призывъ (до війська) — при́зва, приві́д; по́клик, за́клик
Приказаніе, приказъ — при́ка́з, нака́з, ро́сказ, велі́ння; за́гад. — **По приказанію** — по нака́зу, з нака́зу, під за́гадом
Приказной — пи́сарь, канцеляри́ста
Приказный — канцелярі́йний. — **П. слогъ** — канцелярі́йний стиль. — **П. строка** — сіпа́ка, чорни́льна душа́ і д. **Крючкотворъ**
Приказчикъ, ца — прика́жчик, ця, приго́нич, пригі́нчий
Приказчичій — прика́жчицький
Приказывать, приказать — велі́ти, прика́зувати, нака́зувати, зага́дувати, звелі́ти, приказа́ти, наказа́ти, загада́ти
Прикалитокъ — хві́ртка (в брамі)
Прикалывать, приколоть, ся — 1) пришпи́лювати, пришпили́ти, приштрикну́ти, пристроми́ти; 2) доко́лювати, доколо́ти, заколо́ти
Прикапливать, прикопить, ся — збира́ти,назбира́ти, принадба́ти, прихова́ти, ся, д. **Копить**
Прикапывать, прикопать — прико́пувати, прикопа́ти
Прикармливать, прикормить — прина́жувати, прина́дити
Прикасаться, прикоснуться — торка́тися, прито́ркуватися, дото́ркуватися, приторка́тися, доторка́тися, дотика́тися, черка́тися, ла́патися, приторкну́тися, доторкну́тися, доткну́тися, черкну́тися, лапну́тися
Прикатить — прикоти́ти, приї́хати
Прикатывать — 1) (**прикатить, ся**) — прико́чувати, прива́лювати, прикоти́ти, привали́ти; 2) (**прикатать**) — накоти́ти (напр., дорогу), ви́качати, зма́глювати (напр., білизну)
Прикидка — при́кид, прикида́ння; прива́жок
Прикидчивый — 1) д. **Притворчивый**; 2) **Прилипчивый**

Прикидывать, прикидать, прикинуть, ся — 1) прикидáти, підкидáти, прикúнути, підкúнути; 2) прикидáтися, приставля́тися, удавáти, прикúнутися, пристáвитися, удáти і д. **Представляться**; 3) чіпля́тися, вкидáтися, причепúтися, вкúнутися, прикúнутися (про хвороби)

Прикипать, прикипѣть — прикипáти, прикипіти

Прикладной — 1) дóданий; 2) прикладнúй

Прикладъ — 1) додáток, додáча, придáча; 2) доклáд, приклáд; 3) приклáд (у рушниці)

Прикладывать, приложить, ся — 1) прикладáти, приклáсти, приложúти, ся; 2) докладáти, доклáсти, доложúти. — **П. стараніе** — припильнувáти. — **П. уши** — а) прищýлити (в)ýха; б) настáвити ýха, насторóчити ýха (щоб слухать)

Прикладываніе — прикладáння, докладáння

Приклеивать, приклеить, ся —приклéювати, приліплювати, приклéїти, приліпúти, ся

Приклёпъ — 1) приклíпка; 2) нáклеп, пеня́ і д. **Поклёпъ**

Приклёпывать, приклепать — 1) приклíпувати, приклепáти, заклепáти; 2) клепáти, наклепáти (на кого)

Приклонять, приклонить, ся — пригинáти, прихиля́ти, схиля́ти, нагинáти, нахиля́ти, ся, пригнýти, нагнýти, прихилúти, нахилúти, схилúти, ся

Приклоненіе — прихúл, нáхил

Приключаться, приключиться — лучáтися, трапля́тися, притрапля́тися, ставáтися, складáтися, прилучúтися, притрáпитися, стáтися, склáстися, сподíятися, спіткáтися

Приключеніе — 1) пригóда, вúпадок, прúключка, причúна, окáзія; 2) д. **Похожденіе**

Прикованность — прикуття́, прикóваність

Приковывать, приковать — прикóвувати, прикувáти, прикýти, (кілько) — поприкóвувати

Приколачивать, приколотить — прибивáти, прибúти

Приколдовывать, приколдовать — приворóжувати, приворожúти

Приколъ — прúкіл, прúкілок; прикóлювання

Прикомандировывать, прикомандировать — прилучáти, прилучúти (до кого); виражáти, вúрядити (кому на підмóгу)

Прикормка — принáда

Прикормщикъ — принáдник

Прикорнуть — задрімáти, прикорхнýти

Прикосновеніе — дóторк, торкáння, тóркнення, дотикáння, дóтик, доторкáння, черкáння

Прикосновенность — 1) сумéжність, сумíжність, прилéжність; дотикáльність; 2) причéтність (до чого)

Прикосновенный — 1) сумéжний, сумíжний, прилéжний; 2) причéтний

Прикосъ — кóсість, косинá; зиз, зизовáтість

Прикочёвывать, прикочевать — прибувáти, прибýти (на кочовище), тáбором стáти

Прикраивать, прикроить — прикрá(ó)ювати, прикрáяти

Прикрапывать — накрапáти

Прикраса — прикрáса, оздóба

Прикрашивать, прикрасить, ся — прикрашáти, скрашáти, оздобля́ти, прикрасúти, оздóбити, приоздóбити, ся

Прикрикивать, прикрикнуть — погýкувати, грúмати, гукнýти, гримнýти

Прикрой — 1) прикрóєння; 2) прúкравок

Прикручиниваться — д. **Пригорюниваться**

Прикрывать, прикрыть, ся — 1) накривáти, прикривáти, накрúти, ся і т. д., (піч) — притушкувáти; 2) закривáти, затуля́ти, заслоня́ти, заступáти і т. д.; 3) крúти, таїти, покривáти, ховáти, покрúти

Прикрытіе — 1) накривáння, накриття́; 2) зáхист, затýла; 3) вáрта, конвóй

Прикрѣпа — скріпа

Прикрѣпленіе — прикріпа, прикрíплення, примоцьóвування

Прикрѣплять, прикрѣпить, ся — прикріпля́ти, прикріплювати, примоцьóвувати, прикріпúти, примоцювáти, (тканину до чого) — припинáти, припʼястú, (ярмо до вія) — наривáти, (корінням) — прикоренúтися

Прикупать, прикупить, ся — прикупáти, прикупóвувати, підкупáти, підкупóвувати, докупáти, докупóвувати, прикупúти, ся і т. д.

Прикупка — прúкупка, докупóвування

Прикуска — прúкуска

Прикусывать, прикусить — одкýсювати, одгризáти, надкýсювати, одкусúти, одгрúзти

Прикушивать, прикушать — куштувáти, покуштувáти і т. д., д. **Отвѣдывать**

Прилабживаться, прилабзиться — прилабýзнюватися, підлабýзнюватися і д. **Подбиваться**

Прилавокъ — прúлавок, (в шинку) — шинквáс

Прилагательное (имя) — прикмéтник, прилóжник

Прилаживать, приладить, ся — прилáжувати, прилáгожувати, прилаштóвувати, приправля́ти, лаштувáти, припускáти, при(на)лáгодити, при(на)лáдити, припрáвити, прилаштувáти, примайструвáти, приштукувáти, пристосувáти, припустúти, припасувáти, приворожувати, примостúти, ся

Прилакомить — принáдити (ласощами)

Прилакомиться — розлáситися

Приласкивать, приласкать, ся — пестúти, припéщувати, припестувáти, прилестúти, ся, примилувáти, приголýблювати, приголýбити, підлáститися, полáститися, пригорнýти, ся

Прилащивать, приластить, ся — прилáщувати, примáнювати, прилáстити, приманúти, ся

Прилегать, прилечь — прилягáти, прилягтú
Прилежаніе — пúльність, пильнувáння, працьовúтість
Прилежать — 1) прилягáти, сумéжним бýти, межувáти; 2) пильнувáти
Прилежность — пúльність
Прилежный, но — пúльний, но, працьовúтий, щúрий, ро, упáдливий, во, прикúдливий, во, роботя́щий, робýчий, трудя́щий
Прилетать, прилетѣть — прилітáти, прилетíти, прилúнути, (кілько) —поприлітáти
Прилётъ — прилíт
Прилечь — прилягтú, (кільком) — поприлягáти
Приливать, прилить — 1) підливáти, доливáти, підсипáти, підлúти, долúти, досúпати; 2) натікáти, притікáти, набігáти, на(при)тектú, набігти. — **Кровъ прилила къ головѣ** — кров удáрила в гóлову
Приливъ — 1) приливáння; 2) прúплúв (на бéрезі); 3) нáплив, нáтиск (людей)
Приливка — приливáння, прúлив, дóлив
Приливной — прилля́ний, долля́ний, долúтий; відлúтий
Прилизывать, прилизать — 1) залúзувати, зализáти; 2) вилúзувати, злúзувати, вúлизати, злизáти
Прилипать, прилипнуть — 1) прилипáти, підлипáти, налипáти, при(під, на)лúпнути, (про кількох) — поприлипáти і т. д.; 2) чіпля́тися, прикидáтися, причепúтися, вчепúтися, прикúнутися (про хвороби)
Прилиплый — прилúплий, налúплий
Прилипчивость — причíпність, заразлúвість
Прилипчивый — чіпкúй, липкúй, причíпний, заразлúвий
Приличествовать — лúчити, приставáти, впадáти, годúтися
Приличіе — пристóйність, гóжість, подóба. — **Изъ приличія** — для годúться
Приличный, но — пристóйний, гóжий, відповідний; пристóйно, гóже, до звичáю, пригóже, як слід. — **Не прилично** — не лúчить, не гóже, не пристáло, не подóба, не пригóже
Приловчиться — привчúтися, примíритися, набúти рýку, вмудрувáтися
Приложеніе — 1) прикладáння; 2) додáток, прилóга. — **Съ приложеніемъ** — з додáтком; 3) д. **Примѣненіе**
Прилыгать, прилгать — прибріхувати, прибрехáти
Прильнуть — 1) прилúпнути, пристáти і д. **Льнуть**; 2) прихилúтися, пригорнýтися, притулúтися, припáсти і д. **Льнуть**
Прилѣзать, прилѣзть — прилізáти, прилíзти
Прилѣпленіе — приліплення
Прилѣплять, прилѣпить, ся — приліплювати, наліплювати, приліпúти, наліпúти, ся, пристáти
Прилѣпокъ — прилíпок
Прилѣсокъ — прúлісок
Прилюлюкивать — д. **Прибаюкивать**
Прима — пéрша, пéрва, прíма. — **Играть, пѣть примой** — первувáти
Примадонна — прімадóнна, пéрша с(ь)півáчка
Примазывать, примазать, ся — 1) примáзувати, примáзати; 2) намáзувати, мастúти, намáзати, намастúти, ся, намáщувати, примáщувати, (чим жирним) — насмальцювáти, наялóзити, ся
Премалывать, примолоть — примéлювати, примолóти
Приманивать, приманить — примáнювати, принáжувати, нáдити, вáбити, приманúти, принáдити, привáбити, (кількох) — попримáнювати, попринáжувати і т. д. — **Легко приманиваемый** — вабкúй, ваблúвий
Приманка — принáда, пóваб, вáба, (для лову риби, з(ь)віря) — пожúвок, (раків) — либéць
Приманный — вáбний, привáбний. — **Приманная дудка** — вáбка, сюркало
Приманчивость — принáдність, привáбність
Приманчивый — принáдний, мановúтий і д. **Прельстительный і Привлекательный**
Приманщикъ — вабéць
Примарывать, -марать — мастúти, мáзати, покаля́ти трохи
Примасливать, примаслить, ся — примáслювати, примáслити
Примастерить — примайструвáти
Примачивать, примочить — примóчувати, змóчувати, примочúти, змочúти
Примащивать, примостить, ся — 1) примóщувати, ся, мостúти ся, примостúти, ся; 2) стáвити, постáвити ри(е)штóвання, прúмостки. — **Примоститься къ кому** — підмостúтися, прилабýзитися, підлабýзнитися, пригніздúтися
Примежевывать, примежевать — примежóвувати, прирізувати, примежувáти, прирізати
Примерещиться — приверзтúся, примрíтися і д. **Привидѣться**
Примерзать, примерзнуть — примерзáти, примéрзнути, (про кількох) — попримерзáти
Примерзлый — примéрзлий
Приметать, примести — примітáти, підмітáти, приместú, підместú
Приметка — прифастри(г)ґувáння
Примётывать, приметать — 1) д. **Прибрасывать**; 2) пришивáти, пришúти на живý нúтку, фастриг(г)увáти, сфастриг(ґ)увáти
Приминать, примять — мня́ти, приминáти, примня́ти
Примиреніе — примúр'я, примúрок, замúрення
Примиритель, ница — примирúтель, ка
Примирять, примирить, ся — мирúти, ся, примирúти, замирúти, погодúти, ся
Примолачивать, примолотить — примолóчувати, примолотúти
Примолвить — примóвити, приказáти, д. **Приговаривать**; домóвити, доказáти,

д. **Досказать**
Примолвка — д. **Приговорка**
Примолкнуть — замо́вкнути, зани́шкнути
Примолъ — наме́л
Примораживать, приморозить, ся — примо́зювати, приморо́зити, приме́рзнути
Приморіе — примо́р'я, помо́р'я, надмо́р'я
Приморскій — надмо́рський
Примочка — 1) примо́чування; 2) при́мо́чка
Примочная трава, рос. Campanula Trachelium — дзво́ники, C. glomerata L. — страхополо́х, сказйтник, ску́чень, ску́чник
Примучить — заму́чити, примордува́ти
Примчать, ся — примча́ти, приперти, ся, пригна́тися
Примыкать, примкнуть — 1) причиня́ти, причини́ти; 2) притина́ти; прилягáти, межува́ти; 3) прилуча́тися, прилучи́тися
Примыкающій — приле́глий, сумі́жний
Примѣненіе — при́клад, приклада́ння, приноро́влення, пристосува́ння, застосува́ння
Примѣнительный, но — відпові́дний, відповідно (чому), згідно (з чим), прикла́дний (до чого)
Примѣнять, примѣнить, ся — приклада́ти, рівня́ти, пристосо́вувати, стосува́тися, прикла́сти, притули́ти, прирівня́ти, пристосува́ти, приноровй́тися. — **Примѣниться къ цѣнѣ** — прицінйтися
Примѣривать, примѣрить, ся — 1) примі́рювати, прирізувати, примі́ряти, приріза́ти; 2) примі́рювати, приміря́ти, помі́ряти
Примѣрный, но — 1) примі́ряний, прирі́заний (про землю); 2) примі́рний, при́кладний, но; 3) д. **Приблизительный 1**
Примѣръ — 1) зразо́к, взір, д. **Образецъ**; 2) примі́р, при́клад, при́від. — **Показать примѣръ** — да́ти при́клад. — **По примѣру** — за при́кладом. — **Не въ примѣръ** — без порі́вняння, не в зáміру. — **Не въ примѣръ другимъ** — не ди́влячись, не вважа́ючи на і́нших
Примѣсъ — примі́шування, підмі́шування, примі́сюва́ння
Примѣсь — примі́шка, до́мішка
Примѣта — прикме́та, знак, о́знак, озна́ка
Примѣтливий — д. **Замѣтливый**
Примѣтный, но — прикме́тний, помі́тний, но, мі́тний, знатки́й, видки́й, по знаку́ і д. **Замѣтный**
Примѣчаніе — 1) поміча́ння, постеріга́ння, д. **Примѣчать 1**; 2) примі́тка, замі́та, ува́га
Примѣчательность — особли́вість; ціка́вість, річ гі́дна ува́ги
Примѣчательный, но — д. **Замѣчательный**
Примѣчать, примѣтить — поміча́ти, прикміча́ти, вважа́ти, ува́жа́ти, постеріга́ти, помі́тити, приміти́ти, зва́жити, постерегти́, спостерегти́, нагле́діти, наба́чити, приба́чити
Примѣшивать, примѣшать — 1) примі́шувати, підмі́шувати, приміша́ти, підміша́ти; 2) приплу́тувати, вплу́тувати, приплу́тати і д. **Замѣшивать**
Примѣшивать, примѣсить — примі́сювати, примісйти
Принадлежать — нале́жати, нале́жатися, принале́жати, ся
Принадлежащій — принале́жний, нале́жний. — **П. къ дому** — ха́тній, **п. кирпичному заводу** — цеге́льний, **п. школѣ** — шкі́льний, **п. ученикамъ** — школя́рський, **п. хлѣбопёку** — пека́рський, **п. сапожнику** — ше́вський, **п. сыну** — синів і т. д.
Принадлежность — 1) принале́жність, нале́жність, власти́вість. — **По принадлежности** — кому́ нале́жить; 2) спра́ва, справи́лля; причанда́ли, при́лад, прила́ддя
Принаряжать, принарядить, ся — причепуря́ти, ся, прибира́ти, ся, виряжа́ти, ся, убра́ти, ся, прибра́ти, ся, причепури́ти, ся, ви́рядити, ся
Принаряженный — вбра́ний, причепу́рений, чепурни́й
Приневоливать — д. **Принуждать**
Принесеніе — прине́сення. — **П. присяги** — зло́ження прися́ги
Приниженность — пригно́бленість, прини́зеність, приголо́мшеність
Приниженный — пригно́блений, прини́зений, приголо́мшений
Принизывать, принизать — дони́зувати, донизáти
Приникать, приникнуть — припада́ти, тули́тися, припа́сти, притули́тися
Принимать, принять, ся — 1) прийма́ти, бра́ти, одбира́ти, приня́ти, ся і д. **Получать**. — **Принимать, принять гостей** — віта́ти, приві́та́ти, пригости́ти. — **П. во вниманіе** — вважа́ти, завважа́ти, зва́жити, бра́ти, взя́ти на ува́гу і д. **Вниманіе**. — **Принимать кого за...** — вважа́ти, ма́ти кого́ за.., лічи́ти кого́ за... — **Принимать, принять къ свѣдѣнію** — бра́ти, взя́ти до ува́ги. — **Принимать участіе** — а) бра́ти у́часть, уді́л; б) дба́ти, клопота́ти, ся, турбува́тися (за кого або за що); зверта́ти особли́ву ува́гу. — **Принять рѣшеніе** — покла́сти; зва́житися. — **П. въ шутку** — на жарт поверну́ти. — **П. младенца отъ купели** — трима́ти дити́ну до хресту́. — **П. къ сердцу** — до се́рця взя́ти. — **П. на свой счетъ** — а) взя́ти на свій кошт, взя́ти ко́шти на се́бе; б) до се́бе прикла́сти, на свій карб взя́ти. — **П. намѣреніе** — бра́ти, повзя́ти за́мір. — **П. за работу** — бра́тись до пра́ці; 2) захо́жуватися (коло чого), бра́тися до чо́го, почина́ти, роспочина́ти, заходи́тися, поча́ти, роспоча́ти, ста́ти, взя́тися; 3) прийма́тися, приня́тися (про рослину)
Приноравливать, приноровить, ся — пристосо́вувати, ся, приноровля́тися, приноровй́тися, пристосува́ти, ся, припасо́вувати, припасува́ти і д. **При-**

лаживать і **Примѣнять**
Приноровка — пристосува́ння, застосува́ння
Приноровчивый — потульчи́вий
Приноситель, ница — прино́сник, ниця
Приносить, принести — 1) прино́сити, надно́сити, принести́, наднести́, (багато) — понано́сити, понаприно́сити; 2) дава́ти, да́ти; 3) прибива́ти, приби́ти (до берега). — **Приносить, принести благодарность** — склада́ти подя́ку, подя́кувати. — **П. вину, повинную** — вини́тися, повини́тися. — **П. жалобу** — зано́сити, подава́ти ска́ргу, поска́ржитись. — **П. пользу** — да́ти кори́сть, пожи́ток. — **П. удовольствіе** — зроби́ти приємність. — **П. жертву** — д. **Жертвовать**. — **П. въ даръ** — дарува́ти. — **П. мольбу** — блага́ти, блага́ючи проси́ти
Приносъ, приношеніе — при́нос, прино́сини
Принудительный — примусо́вий, си́луваний, приневі́льний
Принуждать, принудить — нево́лити, принево́лювати, си́лувати, приси́лювати, приму́шувати, принево́лити, знево́лити, приси́лувати, всі́лувати, приму́сити, зму́сити, (про кількох) — познево́лювати, поприму́шувати
Принужденіе — нево́лення, си́лування, при́мус, приму́шування, прину́ка. — **По принужденію** — з при́мусу, з прину́ки
Принуждённость — ви́мушеність, неприро́дність, незвича́йність
Принуждённый, но — ви́мушений, си́луваний, знево́лений, по нево́лі, ви́мушено, з при́мусу, з прину́ки
Принятіе — прийняття, обняття (уряду, поса́ди), (за сина) — при́йми і д. **Полученіе**
Припадать, припасть — припада́ти, нахиля́тися, нагина́тися, припа́сти, нахили́тися, занепада́ти (на здоров'ї), занеду́жувати, занепа́сти, занеду́жати і д. **Забаливать**. — **Припадать на ногу** — шкандиба́ти, шкитильга́ти, кульга́ти
Припадокъ — припа́док, пере́падок, (чорної немочі) — перехід
Припаздывать, припоздать — припі́знюватися, припізня́тися, припізни́тися і д. **Опаздывать**
Припаивать, припаять — лютува́ти, прилютува́ти
Припаивать, припоить — спо́ювати, напо́ювати, припоїти
Припалзывать, приползти, приползть — прила́зити, приповза́ти, прилі́зти, приповзти́
Припалять, припалить — припа́лювати, припали́ти, надпали́ти
Припаривать, припарить — напа́рювати, припа́рювати, припа́рити
Припарка — при́па́рка, о́клад. — **Дать припарку** — хльо́сту, прочуха́на да́ти. — **Ставить себѣ п.** — о́клад бра́ти
Припасать, припасти — запаса́ти, припаса́ти, назапаса́ти і д. **Запасать**
Припасъ — припа́с, запа́с. — **Съѣстные припасы** — харч, харчі́, жи́вність, їсти́вні, їстовні запа́си
Припахивать — 1) (**припахать**) — припо́рювати, припора́ти, поприо́рювати; 2) (**припахнуть**): навіва́ти, повіва́ти, подиха́ти, подихну́ти
Припахивать — чу́ти, відго́нити
Припашка — прио́рка, прио́рювання
Припёка — 1) підгоріле (місце в хлібові), пригара, прига́рок; 2) пригрів, ви́грів
Припекать, припечь — припіка́ти, припекти́, пришква́рити
Припечатывать, припечатать — придруко́вувати, придрукува́ти; припеча́тувати, припеча́тати
Припечатка — при́друк; припеча́тування
Припечекъ — при́пічок
Припивать, припить — припива́ти, запива́ти, запи́ти
Припиливать, припилить — припи́лювати, припиля́ти
Припирать, припереть — 1) причиня́ти, припира́ти, причини́ти, припе́рти; 2) прити́скувати, прити́снути
Приписка — при́пис, при́писка
Приписной — приписни́й
Приписывать, приписать, ся — припи́сувати, приписа́ти, ся
Припихивать, припихать, припихнуть — припиха́ти, припхну́ти
Приплата — припла́та, допла́та; надпла́та
Приплачивать, приплатить — 1) припла́чувати, допла́чувати, приплати́ти, доплати́ти; 2) лата́ти, полата́ти, налата́ти, прилата́ти і д. **Заплатать**
Приплевать — заплюва́ти, позаплльо́вувати
Приплёвывать — приплльо́вувати, поплльо́вувати
Приплестись, приплесться — приплести́ся, припле́нтатися, придиба́ти, притьо́патися, прито́пати, ся, притю́патися, притупцюва́ти, причвала́ти, приволокти́ся, прича́пати, причала́пати, примандрува́ти, прителі́патися
Приплетать, приплесть, ся — 1) приплі́та́ти, доплі́та́ти, приплести́, доплести́; 2) приплі́та́тися, ви́тися, обвива́тися (про рослини)
Приплодъ — приплід; пле́м'я
Приплождать, приплодить, ся — припло́жувати, приплоди́ти, ся
Приплывать, приплыть — припива́ти, припли́сти, припли́нути
Приплющивать, приплюснуть — приплі́скувати, приплеска́ти, приплю́щити
Приплюснутый — приплє́сканий, плескува́тий, припле́скуватий. — **Съ приплюснутымъ носомъ** — плесконо́сий
Приплясывать — пританцьо́вувати
Приподнимать, приподымать, приподнять, ся — підійма́ти, підніма́ти, підня́ти, ся, (про чоловіка) — підво́дитися, підвести́ся (напр., з ліжка), (важницею) — підва́жувати, підва́жити, (одежу) — підсми́кувати, підсми́кати, (про волосся, щетину, пір'я) — настовбу́рчуватися, настовбу́рчитися

Приполокъ — поли́чка
Припоминаніе — прига́дування
Припоминать, припомнить, ся, припомянуть — прига́дувати, пригада́ти, ся, припам'ята́ти, припом'яну́ти, спам'ята́ти, (про кількох) — позга́дувати, поприга́дувати
Припорошиться — припороши́тися, припа́сти (пилом)
Припотѣть — припоті́ти
Приправа — припра́ва, запра́ва, при́смаки, (до борщу) — за́смажка
Приправлять, приправить — приправля́ти, заправля́ти, припра́вити, запра́вити, (страву) — засмачи́ти, (засмажкою) — засма́жувати, засма́жити, (медом) — ме́жити, меди́ти, (заправлений медом) — ме́жаний
Припрашиваніе — припро́ха, припро́шування, припро́хування
Припрашивать, припросить — припро́шу(ху)вати, припроха́ти, припроси́ти
Припрыгивать, припрыгнуть — підплі́гувати, приплига́ти, приско́кувати, приплі́гнути, прискочи́ти, підскікну́ти
Припрыжка — підскоки, (у виразах) **«въ припрыжку, съ припрыжкой»** — ско́ком, підскоком, вско́ки, ви́скоком, з підскоком
Припрыскать, ся — оббри́зкати, ся, побри́зкати, пооббри́зкувати, ся
Припрыскивать, попрыснуть — прибри́зкувати, прибри́зкати, покропи́ти
Припрягать, припречь — припряга́ти, підпряга́ти, припрягти́, підпрягти́, бичува́ти, прибичо́вувати, прибичува́ти
Припрядать, припрясть — припряда́ти, допряда́ти, при(до)пря́сти
Припряжка — 1) підпря́жка, припря́жка; 2) посторо́нок
Припряжной — припря́жений
Припрятывать, припрятать, ся — прихо́вувати, прихова́ти, нахова́ти, перехова́ти, ся
Припугать, ся — поляка́ти, ся, настраха́ти, наляка́ти, пополо́хати, ся
Припугивать, припугнуть — страха́ти, пристрахну́ти, завда́ти жа́ху, страху́, нагна́ти хо́лоду
Припускать, припустить — 1) припуска́ти, підпуска́ти, припусти́ти, підпусти́ти; 2) підлива́ти, підсипа́ти, підли́ти, підси́пати; 3) спуска́ти, спусти́ти, д. **Случать**; 4) припуска́ти, припусти́ти (в шитві); 5) напуска́ти, напусти́ти (чого, де). — **Припускать пьявки** — ста́вити п'явки́
Припутывать, припутать, ся — приплу́тувати, приплу́тати, ся
Припухать, припухнуть, ся — пу́хнути, напуха́ти, набряка́ти, підпуха́ти, напу́хнути, підпу́хнути, набря́кнути
Припухлость — пухля́тина і д. **Опухоль**
Припыживать, припыжить — забива́ти, заби́ти кле́йтух
Припѣвать, припѣть — прис(ь)півувати, прис(ь)піва́ти
Припѣвъ — 1) прис(ь)півування; 2) при́с(ь)півок, при́с(ь)пів
Припѣнить, ся — запінити, ся
Припялить — припну́ти, прип'ясти
Припятнать — припля́мити
Приработывать, приработать — 1) приробля́ти, прииро́блювати, приробити; 2) доробля́ти, доробити
Приравнивать, прировнять, ся — 1) д. **Прилаживать**; 2) прирівнювати, приклада́ти, прирівня́ти, прикла́сти, ся. — **Приравнялъ кукушку къ ястребу**, (народна приказка) — прирівня́в свиню до коня́; 2) рівня́ти, вирівнювати, ви́рівняти
Прирастаніе — прироста́ння
Прирастать, прирасти — 1) прироста́ти, зроста́тися, прирости́, зрости́ся, поприроста́ти; 2) прибільшуватися, зроста́ти, прибільшитися, зрости́
Приращать, прирастить, ся — 1) приро́щувати, прироща́ти, прирости́ти; 2) побільшувати, збільшувати, прибільшувати, побільшити, ся і т. д.
Приращеніе — 1) приро́щування; 2) приріст, збільшення, намно́ження
Приревновать — прирівня́ти, прикла́сти, притули́ти
Природа — приро́да, нату́ра; істо́та; вда́ча; рід. — **Отъ природы** — зро́ду. — **Природою дворянинъ** — ро́дом дворя́нин, шля́хтич
Природный — приро́дній; приро́джений, роди́мий; родови́тий, саморо́дний
Прирожденный — приро́джений, прирожде́ний
Прирослий — приро́слий
Приростокъ — на́ріст, на́рісток
Приростъ — приріст
Прирубать, прирубить — приру́бувати, прируба́ти
Прирубежный — д. **Пограничный**
Приручать, приручить, ся — прируча́ти, приручи́ти, приго́втати, ого́втати, ся, осво́ювати, осво́їти
Прирѣзка — прирізування
Прирѣзной — прирізни́й
Прирѣзывать, прирѣзать — приріззувати, прирізати, дорізувати, дорізати
Прирѣчный — надрі́чний
Прирядить, ся — пририди́ти, ся
Присаживать, присадить — 1) приса́джувати, присади́ти; 2) заса́(д)жувати, засади́ти
Присаливать, присолить, ся — присо́лювати, присоли́ти, ся
Присаливать, присалить — приса́лювати, присали́ти
Присасывать, присосать, ся — присмо́ктувати, присмокта́ти, присиса́ти, присса́ти, ся
Присватывать, присватать, ся — сва́тати, засва́тати, посва́тати, ся, прижениха́тися
Присвистывать, присвистнуть — 1) присви́стувати, присви́снути; 2) по́свистом кли́кати, прина́жувати
Присвоеніе — присво́ювання, присво́єння, привла́щення

Присваивать, присвоять, присвоить — 1) присвóювати, присвóïти, привлáщувати, привластúти; 2) д. **Предоставлять**
Присвоитель, ница — привлáсник, ниця
Присёлокъ, приселье — присíлок
Приселять, приселить, ся — приселя́ти, приселúти, ся
Присказка — прúказка, прúповість, прúмівка
Присказывать, присказать — прикáзувати, примовля́ти і д. **Приговаривать**
Прискакать — прискакáти, пригнáтися
Прискакивать, прискочить — д. **Припрыгивать**
Прискокъ — прúскік
Прискорбіе — д. **Огорченіе, Печаль.** — **Къ прискорбію** — на жáль, з жáлем
Прискорбный, но — журнúй, сумнúй і т. д., д. **Печальный**
Прискучивать, прискучить — надокучáти, набридáти, надокýчити, набрúднути
Прислонивать, прислонить, ся — притýлювати, ся, тулúти, ся, приставля́ти, прихиля́ти, ся, притулúти, ся, пристáвити, прихилúтися. — **Прислонить печку** — заслонúти, затулúти піч
Прислащать — д. **Подслащать**
Прислоненіе — притýл, опертя́
Прислуга — слугá, слýги, чéлядь; прислýга
Прислуживаніе — вслугóвування, прислугóвування
Прислуживать — вслугóвувати, прислугóвувати, услýгувати, прислýжувати
Прислуживаться, прислужиться — прислýжуватися, підслýжуватися, при(під)служúтися
Прислужливый — прислýжливий, услýжливий
Прислужникъ, ца — слугá, прислýжник, ця, служúтель, ка, служéбник, служнúця, служéбка, услýжник, ця, челядúн, челя́дка, д. **Прислуга**
Прислушиваніе — прислýхування, прислухáння, прислухóвування
Прислушивать, прислушать — підслýхувати, підслýхати і д. **Подслушивать**
Прислушиваться, прислушаться — прислухáтися, прислýхуватися, дослухáтися, наслухáтися, прислýхатися, дослýхатися, насторóчити вýха
Прислышаться — причýтися, почýтися
Присмаливать, присмолить — присмóлювати, присмолúти
Присматриваніе — доглядáння, наглядáння, дóгляд, нáгляд і д. **Надзоръ**
Присматривать, присмотрѣть — 1) доглядáти, наглядáти, приглядáти, пильнувáти, догля́нути, пригля́нути і д. **Наблюдать 2.** — **Присмотрѣнный** — догля́жений; 2) видивля́тися, вишýкувати, вúглядіти, вúдивитися, вúшукати і д. **Высматривать** і **Выискивать**
Присматриваться, присмотрѣться — д. **Приглядываться**
Присмирѣть — посмирнíшати, потúхшати, поплóхшати; притúхнути, принúшкнути, утихомúритися
Присмотрщикъ, ца — догля́дач, ка, дозóрець
Присмотръ — дóгляд, нáгляд, прúзір
Присниться — приснúтися, приверзтúся
Присный — д. **Всегдашній** і **Истинный**
Присовокуплять, присовокупить, ся — додавáти, долучáти, прилучáти, додáти, долучúти, прилучúти, приточúти, ся
Присовокупленіе — додáток, додавáння, прилýчення
Присовывать, присунуть, ся — присувáти, присóвувати, присýнути, ся
Присовѣтывать, присовѣтовать — рáдити, рáяти, прирáдити, прирáяти, нарáяти
Присогласить — приєднáти
Присоединеніе — прилýчення, долýчення, приєднáння
Присоединительный — прилучáючий
Присоединять, присоединить, ся — прилучáти, ся, долучáти, привертáти, ся, приєднувати, приставáти, прилучúти, ся, привернýти, ся, приєднáти, ся, пристáти. — **Присоединённый** — прилýчений
Присосѣдиться — присусíдитися, пригніздúтися, примостúтися, лáпки примостúти, присвáтатися
Присохлый — 1) присóхлий (до чого); 2) засóхлий, усóхлий
Приспособлять, приспособить, ся — приспособля́ти, приспособúти, прилáжувати, прилáгожувати, прилáдити, ся, приладнáти, ся, принатýритися, пристосувáти, ся і д. **Прилаживать**
Приспособленіе — прúлад, пристрíй, приспосóблення
Приспѣвать, приспѣть — поспівáти, приспівáти, вистигáти і т. д., д. **Поспѣвать 2**
Приспѣшникъ, ца — д. **Помощникъ, ца**
Приставать, пристать — 1) ставáти, зупиня́тися, стáти, зупинúтися; 2) приставáти, причáлювати, прибивáтися, пристáти, причáлити, прибúтися; 3) приставáти, прилипáти, чіпля́тися, пристáти, прилúпнути, причепúтися, вчепúтися; 4) прилучáтися, прилучúтися; 5) уïдáтися, сíкатися, нападáтися, присíкатися; 6) приставáти, пристáти, змордувáтися
Приставка — 1) пристáвка; 2) надíлок
Приставливать, приставлять, приставить — приставля́ти, пристáвити
Приставной — 1) приставнúй, приставлений; 2) пришúтий
Приставъ — прúстав, комисáр, комíсáр. — **Становой приставъ** — становúй. — **Судебный приставъ** — прúстав, вóзний
Присталий — 1) приблýдний; 2) пристáлий, змордóваний
Пристальность — пúльність
Пристальный, но — пúльний, но, спúльна, увáжний, но, увáжливий, во, з увáгою і д. **Внимательный 1**
Пристанище — прúстань, становúсько; пристанóвище, притýлок, прихúлок,

прихилище
Пристанодержатель — передержанець
Пристань — 1) пристань; 2) д. **Пристанище**
Пристарѣть — пристарітися, зістарітися, підтоптатися
Пристегивать, пристегнуть, ся — 1) застібати, защіпати, застібнути, защіпнути, ся; 2) припрягати, прибичовувати, припрягти, прибичувати, ся; 3) постьобувати, похвиськувати, постьобати, похвиськати
Пристегивать, пристегать — пристьобувати, пристібнути
Пристерегать, пристеречь — 1) д. **Подстерегать**; 2) глядіти, стерегти, берегти, доглядіти, постерегти, поберегти
Пристерегаться, пристеречься — берегтися, стерегтися, поберегтися, постерегтися
Пристойность — пристойність, звичайність, гожість, присталість
Пристойный — пристойний, гожий, звичайний, присталий
Пристрастіе — пристрасть, унада (до чого); передсуд, д. **Предубѣжденіе**, сторонність
Пристрастный — пристрастний
Пристращаться, пристраститься, ся — пристращатися, прилюблятися (до чого), впадатися (у що, до чого), закохатися (в чому), укинутися, вдаватися, вдатися (у що)
Пристращивать, пристрастить — страхати, пострахати, лякати, залякати
Пристроивать, пристраивать, пристроить, ся — 1) прибудовувати, прибудувати; 2) пристроювати, ся, притулювати, ся, пристроїти, примощувати, примостити, ся, притулити, ся
Пристройка — прибудова, прибудування, (мурована) — примурок
Приструнивать, приструнить — налягати (на кого), припирати (кого), налягти, приперти, приструнювати, приструнити
Пристрѣливать, пристрѣлить — застрелювати, пристрелювати, добивати до смерти, застрелити, пристрелити, добити до смерти
Пристрѣлъ — пристріл
Пристрѣлять — вистріляти (усіх), постріляти (багато), повистрелювати (усіх)
Приступать, приступить, ся — 1) приступати, підступати, приступити, підступити, доступити, ся; 2) починати; роспочинати, братися, захожуватися, почати, роспочати, взятися, заходитися
Приступъ — 1) напад, приступ, штурм; 2) початок, почин і д. **Начало**; 3) приступ, доступ. — **Приступу нѣтъ** — ні приступу, доступитись неможна
Пристыжать, пристыдить, ся — соромити, сорому завдавати, засоромити, ся, посоромити, осоромити, ся, сорому завдати
Пристѣнокъ, пристѣнъ — пристінок, примурок
Пристяжка — 1) підпряжка; 2) орчик, барок
Пристяжной — орчиковий, бичовий
Присуждать, присудить — присуждати, присудити, засудити
Присужденіе — присуд
Присутственный — службовий, урядовий
Присутствіе — 1) присутність, притомність, буття. — **Въ его присутствіи** — при йому, в притомности, в присутности його; 2) заля засідань, засідання; 3) установа, інституція
Присутствовать — 1) бути, бути притомним; 2) засідати
Присутствующій — 1) присутний, притомний; 2) засідаючий
Присучивать, присучить — присукувати, присукати
Присущій, присуще — властивий, властиве
Присчитывать, присчитать — прилічувати, прилічити, прираховувати, прирахувати
Присылать, прислать — присилати, прислати, (про кількох) — поприсилати
Присылка — 1) прислання, присилання; 2) посилка
Присыльный — присланий
Присыпать, присыпать — присипати, присипати, підсипати, підсипати, припорошити
Присыпной — присипний
Присыпка — присипка
Присыхать, присохнуть — присихати, присохнути, присохти
Присѣвать, присѣять — присівати, підсівати, присіяти, підсіяти
Присѣдать, присѣсть — присідати, присісти, (про кількох) — поприсідати
Присѣкать, присѣчь — рубати, порубати, стинати, стяти. — **Присѣчь огня** — викресати огню
Присѣнокъ — присінки
Присѣстъ — присід. — **Въ одинъ присѣстъ** — за одним присідом, за одним разом
Присяга, присяганіе — присяга, присягання
Присягать, присягнуть — присягати, присягнути, заприсягти
Присядка — присіди, присідки. — **Въ присядку** — навприсіди, навприсідки, навприсядки
Присяжный — присяжний, присяглий
Притаивать, притаить, ся — 1) таїти, затаїти, притаїти, втаїти, ся, ховати, заховати, переховати, ся; 2) д. **Притворяться**
Приталкивать, притолкать, притолкнуть, ся — попихати, підпихати, припихати, попхнути, підіпхнути, припхати, припхнути, ся
Притаптывать, притоптать — притоптувати, притупувати, притоптати, притупати; потоптати, стоптати
Притаскивать, притаскать, притащить, ся — 1) приволікати, притягати, приволікти, притягти, приволочити, прицупити, притирити, притарабанити; 2) приволікатися, приволоктися,

припле́нтатися, припха́тися і т. д.
Притачивать — 1) (**приточить**) — прито́чувати, приточи́ти; 2) (**притача́ть**) — пришива́ти, надто́чувати, пришити, надточи́ти
Притаять — роста́нути, ростопи́тися
Притворность — 1) хвальши́вість, нещи́рість; 2) прики́дливість
Притворный — 1) хвальши́вий, фальши́вий, лука́вий, брехли́вий; 2) прики́дливий, уда́ваний
Притворствовать — удава́ти
Притворство — 1) хвальш, фальш, лука́вство і д. **Лицемѣріе**; 2) прики́дливість, удава́ння
Притворщикъ, ца — д. **Лицемѣръ**
Притворъ — притво́р, (де стоять жінки) — баби́нець
Притворять, притворить, ся — причиня́ти, причини́ти, ся, (не зовсім щільно) — прихили́ти, (про кількох) — попричиня́ти
Притворяться, притвориться — прикида́тися, удава́ти, приставля́тися, прики́нутися, уда́ти, приста́витися
Притекать, притечь — притіка́ти, притекти́; припliва́ти, припливти́, припли́нути
Притеребить — поті́пати; поскубти́
Притёсывать, притесать — приті́сувати, притеса́ти
Притинъ — беке́т, стійка, ва́рта, ча́та
Притираніе — на́тирка
Притирать, притереть, ся — натира́ти, притира́ти, нате́рти, прите́рти, ся
Притискиваніе — притиска́ння, при́тиск
Притискивать, притиснуть, ся — прити́скувати, пригніта́ти, прити́снути
Притихать, притихнуть — затиха́ти, надтиха́ти, зати́хнути, надти́хнути, прині́шкнути, ущу́хнути
Притокъ — 1) припли́в, допли́в; 2) прито́ка, вітка, гілька,
Притолока — одві́рок (верхній)
Притолочь, ся — потовкти́, притовкти́, ся.
Притомить, ся — стоми́ти, натоми́ти, ся
Притонъ — пристано́вище, приту́лище; кі́шло, гніздо́ (злодіїв, розбі́йників)
Притопывать, притопнуть — приту́пувати, притупцьо́вувати, приту́пнути, притупцюва́ти
Приторговывать, приторговать, ся — 1) торгува́ти, сторгува́ти, уторго́вувати, уторгува́ти, укрaмарюва́ти; прицінятися, прицінитися
Притормозить — пригальмува́ти, загальмува́ти
Приторность — нуд, нудо́та, ну́дкість
Приторный, но — нудни́й, но, нудки́й, ко
Притрава — прина́да (для з(ь)вірів або птиць)
Притравливать, притравить — 1) прина́жувати, ва́бити, прина́дити, прива́бити; 2) толочи́ти, ви́толочити, спа́сти
Притрогивать, ся — д. **Прикасаться**
Притрушивать, притрусить — притру́шу(сю)вати, притруси́ти, припороши́ти
Притрушивать, притрухнуть — боя́тися, побоя́тися, убоя́тися (трохи)
Притузить — побити, попоби́ти, одлупи́ти, одлупцюва́ти, стусані́в надава́ти
Притуманить, ся — 1) тума́ніти, тума́нитися, стума́ніти, притума́нити, ся, зате́мрити, ся, охма́рити, ся, д. **Затуманивать** і **Омрачать**; 2) нахма́рити, ся, насу́питися, похню́питися прижури́тися, засумува́ти
Притуплять, притупить, ся — тупи́ти, ся, тупішати, притупи́ти, потупи́ти, ся
Притча — при́тча, ба́йка
Притыкать, приткать — при(до)тика́ти, при(до)тка́ти
Притыкать, приткнуть — 1) стромля́ти, пристроми́ти, приштрикну́ти; 2) пришпи́лювати, пришпили́ти
Притыкать, притыкать — затика́ти, зати́кати, позатика́ти,
Притѣсненіе — гніт, у́тиск, вти́ск, при́тиск, приту́га
Притѣснитель, ница — ути́скач, ути́сник, ця, гнобитель, ка, напа́сник, ця
Притѣснительный — утиска́ючий
Притѣснять, притѣснить — утиска́ти, ути́скувати, гноби́ти, пригноби́ти, насіда́ти, прикрути́ти
Притягательный — притя́гуючий, прина́дний
Притягиватель — притяга́ч
Притягать, притягивать, притянуть, ся — притя́гувати, притяга́ти, приволіка́ти, приволокти́, притягну́ти, приволочи́ти
Притяжательный — присво́юючий
Притяженіе — при́тяг, притяга́ння, ваготі́ння
Притязаніе — 1) домага́ння, вимо́га; 2) при́чіпка, на́пасть, пеня́ і д. **Придирка**
Притязать — домага́тися, доправля́тися
Прифрантиться — причепури́тися, приджеджу́литися
Прихаживать — прихо́дити, прихожа́ти, учаща́ти
Прихваливать, привалять — похваля́ти, вихваля́ти, похвали́ти
Прихварывать, прихворнуть — хорува́ти, нездужати, слабува́ти, занепада́ти на здоро́влю, занеду́жати, засла́бти, захорува́ти, присла́біти
Прихвастывать, прихвастнуть — хвали́тися, вихваля́тися, похвали́ти, ся
Прихватывать, прихватить — прихва́чувати, прихо́плювати, прихвати́ти, прихопи́ти. — **Прихватило морозомъ** — моро́зом прибило. — **Его часто прихватываетъ** — він ча́сто занепада́є на здоро́влю
Прихвостень, прихвостникъ — похво́стач, приши́й-хвіст
Прихлебатель, ница — похлі́бець, похлі́бниця, підли́за і д. **Льстецъ**
Прихлёбывать, прихлебнуть — хлебта́ти, сьо́рбати, запива́ти, пришива́ти, сьорбну́ти, запи́ти
Прихлёстывать, прихлеснуть — похви́cькувати; хльо́стати, хльо́снути
Прихлопывать, прихлопнуть — 1) грю́кати,

грю́кнути; 2) прищикну́ти; 3) ляскати, ляснути

Приходить, прійти, притти — 1) прихо́дити, надхо́дити, прийти́, надійти́; 2) настава́ти, наступа́ти, прихо́дити, наста́ти, наступи́ти, прийти́. — **Приходить въ возрастъ** — дохо́дити до зро́сту. — **П. въ сознаніе** — очу́нювати, очу́няти, ся, очу́матися, очути́тися, і прочу́нятися, стя́митися, отя́митися, опам'ята́тися. — **П. въ изумленіе** — здуміти. — **Пришло въ голову** — спа́ло на ду́мку. — **Приходить, прійти въ нищету, въ упадокъ** — бідніти, біднішати, збідніти, з'убо́жіти, підупа́сти

Приходиться — прихо́дитися, підхо́дити, дово́дитися, припада́ти, випада́ти, впада́ти. — **Какъ придётся** — як набіжи́ть

Приходный — прихі́дний. — **Приходная книга** — кни́га прихо́ду. — **Приходо-расходная книга** — кни́га прихо́ду й росхо́ду, кни́га прибу́тків і вида́тків

Приходский — парахвія́льний, парафія́льний

Приходъ — 1) при́хід, прибуття́; 2) при́хід, до́хід, прибу́ток. — **Записать въ приходъ** — записа́ти на при́хід; 3) пара́хвія, пара́фія

Прихожанинъ, прихожанка — парахвія́нин, парафія́нин, нка

Прихожая — передпо́кій, пере́дня, при́сінок

Прихожій — прихо́жий, захо́жий

Прихорашиваться, прихорошиться — прибира́тися, чепури́тися, хороши́тися, причепури́тися

Прихотливость — при́мхли́вість, вередли́вість, вига́дливість, химари́стість

Прихотливый — при́мхливий, перехо́чливий, вига́дливий, вередли́вий, химе́ристий

Прихотникъ, -ца — вига́дько, вига́дниця, вереду́н, ха, химе́рник, -ниця

Прихотничать — при́мхати, вига́дувати, витребе́нькувати, коверзува́ти, вередува́ти і д. **Капризничать**

Прихоть, (мн.) **прихоти** — при́мха, при́мхи, ви́гадка, ви́гадки, витребе́ньки, ви́тівки, но́рови і д. **Капризъ**

Прихрабриться — прихоро́бритися

Прихрамывать — шкандиба́ти, шкитильга́ти, шкутильга́ти

Прицѣливаніе — ці́лення, примі́ря́ння

Прицѣливать, ся, прицѣлить, ся — прицілі́ти, ся, націля́ти, ся, намі́ря́тися, примі́ря́тися, прицілитися, націлитися, намі́ритися, примі́ритися

Прицѣлъ — 1) прицілювання; 2) ціль, мета́; 3) прицíл

Прицѣльный — цільови́й

Прицѣниваться, прицѣниться — прицін́ятися, прицін́итися

Прицѣнка — прицінювання

Прицѣпка — 1) чіпля́ння, причі́плювання; 2) д. **Придирка**; 3) петля́ або гачо́к; 4) вус, ву́сик (у рослин)

Прицѣплять, прицѣпить, ся — чіпля́ти, причі́плювати, причепи́ти, почепи́ти, ся, вчепи́ти, ся

Причаливать, причалить — прича́лювати, пристава́ти, прича́лити, приста́ти

Причалъ — прича́л

Причастіе — прича́стя, дари́; 2) дієприкме́тник; 3) приче́тність

Причастникъ, ца — прича́сник, ця

Причастный — приче́тний, приче́тен

Причащать, причастить, ся — причаща́ти, причасти́ти, запричасти́ти, ся

Причащеніе — 1) причаще́ння; 2) прича́стя

Прическа — при́чіска, причі́сування

Причёсывать, причесать, ся — причі́сувати, причеса́ти, ся

Причетникъ — приче́тник, церко́вник, дя́к

Причетъ, причтъ — приче́т, духове́нство

Причётъ — прилі́чення, причи́слення

Причина — 1) причи́на, ра́ція, при́від. — **Быть, стать причиной** — спричи́нитися (чому); 2) д. **Приключеніе**

Причиненіе — справля́ння, завда́ння

Причинный — причи́новий

Причинять, причинить — учиня́ти, учини́ти, удіяти, вдіяти, заподіяти. — **П. убытокъ, порчу** — шко́дити, нашко́дити, ушко́дити

Причислять, причислить, ся — прилі́чувати, прилуча́ти, прилічи́ти, прилучи́ти, причисля́ти, причисли́ти

Причисленіе — залі́чення, зачи́слення, прилу́чення

Причитаніе — приговорю́вання, (жалібне) — голосі́ння, завід

Причитать причесть, ся — 1) залі́чувати, залічи́ти, долі́чувати, долічи́ти, додава́ти, дода́ти; 2) голоси́ти (над померлим); дово́дитися (ким); 3) припада́ти, нала́жати

Причитающійся — нале́жний, принале́жний

Причудиться — приверзти́ся, примрі́тися, зда́тися

Причудливый — чудни́й, чудасі́йний, химе́рний; примхли́вий, вига́дливий

Причудникъ, ца — химе́рник, ця, хи́моро́дник, ця; д. **Прихотникъ, ца**

Причудничать — химерува́ти, химоро́дити; д. **Прихотничать**

Причуды — химе́ри, химе́рія, хи́мороди, ви́чуди

Пришелецъ — захо́жий, захо́дець, за́йда, прихі́дько, при́ходень, при́ходець, (зневажливо) — завро́ка, приблу́да, приплє́нтач, придріпанець

Пришепеливать, пришепётывать — шепеля́віти (трохи)

Пришёптываніе — при́шепти

Пришествіе — при́хід, прибуття́

Пришибать, пришибить — 1) забива́ти, заби́ти; 2) добива́ти, доби́ти

Пришивать, пришить — пришива́ти, приши́ти

Пришивка — пришива́ння, приши́ток

Пришивной — пришивни́й, приши́тий

Пришлый — захо́жий, прибутни́й, за́йшлий

Пришпиливать, пришпилить — пришпи́лювати, припина́ти (шпильками), пришпили́ти, припну́ти

Пришпоривать, пришпорить — сти́скувати, стиска́ти, сти́снути острога́ми

Пришучивать — піджартóвувати
Прищелкать — 1) полýскати; 2) побúти
Пощёлкивать, прищелкнуть — 1) ляскати, ляснути; 2) защіпáти, защіпнýти (клямку або защіпку)
Прищемлять, прищемить — прищúкувати, прищикнýти, вщикнýти, причавúти
Прищепъ — щéпа, щеп
Прищура — жмуркó
Прищуривать, прищурить, ся — прищýрювати, прижмýрювати, примрýжувати, прищýрити, прижмýрити, примрýжити, прищýлити, ся
Прищуриваніе — примрýження
Приёмка — приймáння, прийóм, прúйми, одбирáння, відбирáння
Приёмъ — 1) приймáння, прийняття; 2) вітáння (гостей); обхóдини; спóсіб, зáходи. — **За одинъ пріёмъ, однимъ пріёмомъ** — за однúм рáзом, одрáзу, рáзом. — **Хорошій былъ пріемъ** — дóбра булá шáна. — **Пріемъ, ы** — прийóмини
Пріёмникъ — відбирáч; прúймище
Пріёмщикъ — приймáч; побóрець
Пріёмышевъ — приймаків, приймáцький
Пріёмышъ — годóванець, годóванка, вигодóванець, ка, приймáк, чка, приймачá
Пріёмышемъ сдѣлаться — у прúйми пітú, стáти
Пріискивать, пріискать — пришýкувати, підшýкувати, напúтувати, пришукáти, підшукáти, напитáти
Пріискъ — копáльня, рудокопáльня, рудокóння
Пріободрять, ся, пріободрить, ся — ос(ь)мілювати, обс(ь)мілювати, ся, підбадьóрювати, ос(ь)мілити, ся, підбадьóрити, ся, набирáтись відвáги
Пріобрѣтаніе — набувáння
Пріобрѣтатель, ница — придбáтель, ка, набувáльник, ниця
Пріобрѣтать, пріобрѣсть — набувáти, добувáти, здобувáти, дбáти, добýти, набýти, здобýти, надбáти, придбáти, принадбáти, придобýти, нажúти, (багато) — подобувáти, понабувáти, поздобувáти, наздобýти, напридбáти, понадбáти, пороздобувáти, (працею) — запрацювáти, (тяжкою працею) — загорювáти, (нечесно) — нагáрбати, (мошенством) — нашахрувáти, (на господарстві) — пригосподарювáти, (баришуючи) — прибаришувáти, (с(ь)піванням) — вúсьпівати, (полюванням) — вúполювати
Пріобрѣтеніе — набýток, здобýток, добýток, надбáння, придбáння
Пріобрѣтенный — набýтий, прúдбаний, добýтий, нажúтий; добувнúй
Пріобщать, пріобщить, ся — 1) прилучáти, долучáти, докладáти, прикладáти, прилучúти, долучúти, приєднáти, доклáсти, доложúти, д. **Прилагать** і **Присоединять**; 2) причащáти, причастúти, ся, запричастúтися
Пріобщеніе — 1) прилýчення; 2) причáстя
Пріодѣвать, пріодѣть, ся — 1) прикривáти, прикрúти, ся; 2) приодягáти, приодягтú, ся
Пріопоздать — припізнúтися
Пріосаниться — постатніти, прибрáти на сéбе пóстать повáжну
Пріостанавливать, пріостановить, ся — припиняти, припинúти, спиняти, спинúти, ся
Простановка — припúнка і д. **Остановка**
Пріострять, пріострить — підгóстрювати, підгострúти, ся
Пріотворить — відхилúти (напр., двері)
Пріохочивать, пріохотить — приохóчувати, під'охóчувати, приохóтити, під'охóтити
Пріударить — вдáрити дýже, ушквáрити. — **Дождь пріударилъ** — дощ ушквáрив, сипнýв. — **Пріударилъ за нею** — прилицявся до нéї, привпáв коло нéї
Пріударить ся — кúнутися, пустúтися
Пріукрашать, пріукрасить, ся — прикрашáти, приоздóблювати, -бити, прикрáсити, ся, (квітками) — приквітчáти, заквітчáти, ся
Пріумножать, пріумножить, ся — прибільшувати, намножáти, прибільшити, намнóжити, ся
Пріумолкнуть — замóвкнути, примóвкнути, принúшкнути
Пріунылый — сумнúй, смутнúй, засмýчений
Пріуныть — засумувáти, зажурúтися
Пріурочивать, пріурочить (къ чему) — застосóвувати, пристосóвувати, пристосувáти до чóго
Пріурочка — застосувáння, пристосувáння, віднéсення
Пріучать, пріучить, ся — привчáти, призвичáювати, з'учáти, узвичáювати, привчúти, призвичáїти, з'учúти, взвичáїти, ся
Пріученіе — привчáння, призвичáєння
Пріѣдать, пріѣсть, ся — поїдáти, з'їдáти, поїсти, з'їсти, ся
Пріѣдаться, пріѣсться — приїдáтися, в'їдáтися, приїстися, опрúкритися
Пріѣздъ — приїзд
Пріѣзжать, пріѣхать — приїздúти, приїхати, наїхати
Пріѣзжій — наїзжий, приїзжий, наїзднúй, приїзднúй
Пріютить, ся — притулúти, ся, дáти притýлок, знайтú притýлок, прихилúти, ся
Пріютъ — притýлок, прихúлок, зáхисток, пристáнище, пристанóвище, прúймище
Пріязненный — прúязний, ласкáвий
Пріязнь — прúязнь, прúязність, люóбість
Пріятель, ница — прúятель, ка
Пріятельскій — прúятельський
Пріятно — приємно, мúло, лю́бо, зáлюбкú
Пріятность — приємність, мúлість, лю́бість, утіха
Пріятный — приємний, мúлий, лю́бий, утішний
Пріятство — д. **Пріятность**
Пріятствовать — сприяти, добрá хотіти, (з)жúчити

Про — 1) для, за-для́, про. — **Про себя** — до се́бе, собі. — **Сказалъ что-то про себя** — сказа́в щось до се́бе (або) сам собі. — **Про себя что-то думаетъ** — сам собі щось ду́має

Проа́хать — 1) прóохати, проóхкати; 2) проґа́вити (охаючи)

Проба — про́ба, спро́ба, пробу́нок, спробу́нок, д. **Испытаніе і Опытъ**

Пробавляться, пробавиться — пробува́тися, перебува́тися, перебива́тися, перемага́тися і т. д., д. **Перебиваться**

Пробаклушничать — пробайдикува́ти (час)

Пробалагурить — пробазі́кати, пробала́кати

Пробаловаться — проба́луватися, пропустува́ти, прожирува́ти

Пробалтывать, проболтать, ся — 1) пробо́втувати, пробо́втати, проколоти́ти; 2) проми́мрити, пробелькота́ти, прохарама́ркати, пробубоніти, пробу́лькнути (промовити щось невиразно), пропацикува́ти (швидко), протарахкотіти (швидко і голосно); 3) розголоша́ти, розголоси́ти, прогово́ритися, бо́втнути, пробу́вкнути, ви́язичити; 4) пробазі́кати, пробала́кати; 5) прове́штатися; прошва́(е́)ндяти, проблука́ти, посновиґа́ти, потиня́тися

Пробарабанить — пробараба́нити, проторохті́ти

Побездѣльничать — пробайдикува́ти

Пробезпокоиться — протурбува́тися

Пробесѣдовать — пробала́кати, порозмовля́ти

Пробивать, пробить, ся — пробива́ти, проби́ти, ся. — **Пробить закладъ** — програ́ти закла́д. — **Пробило два часа** — ви́било дру́гу годи́ну. — **Пробивается** (про рослину) — витика́ється, зіхо́де. — **Кое какъ пробивается** — сяк так перебива́ється

Пробирать, пробрать, ся — 1) перебира́ти, вибира́ти, перебра́ти, ви́брати; 2) поло́ти, пропо́лювати, випо́лювати, прополо́ти, ви́полоти; 3) проділя́ти, поділи́ти; 4) вимовля́ти (кому), карта́ти (кого); 5) пробира́тися, прола́зити, просо́вуватися, пропиха́тися, протискуватися, пробра́тися, пролізти, просу́нутися, пропха́тися, проти́снутися, (кранькома́) — прокрада́тися, закрада́тися, прокра́стися, закра́стися

Пробиреръ — про́бір

Пробирный — про́бірчий. — **П. камень** — про́бірчий ка́мінь

Пробка — ко́рок, (з дерева) — чіп, чопо́к, (з чого иньшого) — за́тичка, за́ткало, за́ткальце

Пробковый — ко́рковий

Проблаженствовать — прораюва́ти

Проблажить — подурі́ти, попустува́ти

Проблема — пробле́ма, завда́ння

Проблематическій — проблемати́чний, здогада́льний, загадко́вий

Проблескивать, -нуть — probli... **Проблескивать, -нуть** — пробли́скувати, проли́скувати, ся, пробли́снути

Проблескъ — про́блиск, про́с(ь)віток

Проблеять — пробе́кати, проме́кати

Проблистать — проблища́ти

Проблудить, -уждать — проблука́ти, проблуди́ти, проплу́татися

Пробный — про́бний, спро́бний (що має пробу або належиту добро́тність), зразко́вий, взірце́вий (зроблений на зразок, на пробу)

Пробованіе — про́бування, спробу́нок, куштува́ння

Пробовать, попробовать — про́бувати, попро́бувати, спро́бувати, (на смак) — куштува́ти, скуштува́ти, покуштува́ти. — **Пробовать силу** — си́лу пита́ти, моцюва́тися

Прободать, пробости — проко́лювати, простро́млювати, проколо́ти, простроми́ти, проштрикну́ти

Прободённый — проко́лотий, простро́млений

Пробой, пробойчикъ — про́бій, пробо́єць; скобель; прого́нич

Пробоина — про́бите місце, дірка (пробита)

Пробойникъ — проби́вач

Проболѣть — проболі́ти, прослабува́ти, ви́боліти, переболі́ти, переслабува́ти, похворі́ти

Пробораживать — проборо́знювати

Пробормотать — 1) проми́мрити, проми́рхати, прохама́ркати, ви́буркнути, пробубоніти, пробу́лькнути, д. **Пробалтывать 2**; 2) пробуркота́ти, протуркота́ти

Проборъ — про́діл (в воло́ссі)

Пробочникъ — коркотя́г, трибушо́н

Прображничать — прогуля́ти, пропія́чити

Пробрасывать, пробросать, пробросить — прокида́ти, проки́дати, проки́нути

Пробредить — прома́рити. — **Онъ цѣлую ночь пробредилъ** — ці́лу ніч верзло́сь йому́

Пробренчать — 1) пробрязча́ти, пробрязкоті́ти, продреньча́ти; 2) пробри́нькати

Пробрести, пробресть — 1) проплести́ся, пропле́нтатися, прочвала́ти, проди́бати; 2) перебрести́, перейти́ (або) переї́хати у брід

Пробривать, пробрить, ся — прого́лювати, проголи́ти, ся

Пробродить — 1) проблука́ти, прове́штатися, проволочи́тися, прошва́(е́)ндяти; 2) перегра́ти, перешумува́ти, прошумува́ти

Пробрюзжать — пробурмота́ти, промурмота́ти, пробурча́ти, промурча́ти

Пробуждать, пробудить, ся — 1) буди́ти, розбуди́ти, ся; 2) прокида́тися, проки́нутися, прочну́тися, прочу́матися, пробу́ркатися

Пробужденіе — збу́дження, про́буд, про́кид, прочу́нок

Пробуравливать, пробуравить — просве́рдлювати, прові́рчувати, просве́рдлити, провертіти

Пробурлить — пробушува́ти, пробурха́ти

Пробушевать, пробуянить — пробушува́ти, пробуя́ти

Пробыть — пробу́ти, ви́бути, перебу́ти, (рік)

— ви́рокувати, (тиждень) — перетижнюва́ти, (зиму) — прозимува́ти, перезимува́ти, (дарма без ужи́тку) — продармува́ти, (дівчиною) — продівува́ти, (дідом) — продідува́ти, (малярем) — промалярува́ти, (отаманом) — проотаманува́ти, (крамарем) — прокрамарюва́ти, (шинкарем) — прошинкарюва́ти і т. д.
Пробѣгать, пробѣжать, ся — 1) пробіга́ти, перебіга́ти, пробі́гти, ся, перебі́гти; 2) продивля́тися, продиви́тися (нашвидку)
Пробѣгать, ся — пробі́гати, ся, прогаса́ти, проганя́ти
Пробѣгъ — перебі́г
Пробѣдствовать — пробідува́ти, прогорюва́ти
Пробѣливать, пробѣлить, ся — 1) вибі́лювати, білити, ви́білити, побіли́ти, ся; 2) пробілювати, пробіли́ти
Пробѣлка — біління
Пробѣлъ — про́пуск, прога́лина, пере́рва, проме́жина
Пробѣсить — продратува́ти
Пробѣситься — проказитися, продурі́ти, пролютува́ти, пробіснува́тися
Проваландаться — прововту́зити, проваласа́тися, промару́дитись
Проваливать, провалить, ся — прова́лювати, провали́ти, ся, uвали́ти, завали́ти, ся, запада́тись, запа́стись, (зразу) — шурхну́ти. — **Проваливай!** — іди́ здоро́в! геть! — **Провались** — іди́ к бісу, геть к бісу! згинь! — **Куда онъ провалился?** — де він поді́вся?
Провалина — прова́лля, я́ма
Провалъ — 1) прова́лля, я́ма, прі́рва; 2) ді́рка (в опуху)
Провальсировать — протанцюва́ти ва́льса
Провалять, ся — прокача́ти, ся
Проваривать, проварить, ся — 1) прова́рювати, ува́рювати, провари́ти, уваріти, ся; 2) (у шевців) — натира́ти, нате́рти смоло́ю (дратву)
Проващивать, провощить — вощи́ти, наво́щувати, навощи́ти
Проведеніе — переве́дення, про́від
Провезеніе — перевіз
Провентилировать — провітрити
Провёртывать, провертѣть, ся — провірчувати, провертіти, ся, прокрутитися
Провеселиться — провесели́тися, прогуля́ти, проба́витись
Провидецъ — прозо́рець
Провидѣніе — провидіння, про́мисел, про́вид; пере́дсуд, д. **Предопредѣленіе**
Провидѣть — прозира́ти, провидіти, завбача́ти, передбача́ти
Провизжать — провища́ти, проскавуча́ти
Провизія — пров(і)и́зія, харчі, живність
Провинность — прови́на, прови́нність
Провинчивать — прошрубо́вувати
Провинція — пров(і)и́нція, краї́на, окру́га, (на Запорожжі) — пала́нка
Провинціальный — пров(і)инція́льний, краєви́й
Провиняться, провиниться — провинува́чувати, прови́нити, ся, провинува́тити, ся, прошпе́титися
Провираться, проврaться — пробрі́хуватися, пробреха́тися
Провисѣть — провисіти
Провіантъ — провія́нт, харчі
Провладѣть — проволодіти
Провластвовать — пропанува́ти, прогосподарюва́ти
Провлекать, провлечь — проволіка́ти, протяга́ти, проволокти́, протягти́
Проводимость — проводи́мість
Проводить, провести — 1) прово́дити, прова́дити, провести́. — **П. въ дорогу** — виряжа́ти, ви́рядити. — **П. день** — переднюва́ти. — **П. лѣто** — літува́ти, пролітува́ти, ви́літувати. — **П. недѣлю** — перетижнюва́ти; 2) дури́ти, зво́дити, одури́ти, звести́, у ду́рні поши́ти, в шо́ри убра́ти і д. **Обманывать**
Проводникъ, ца — провідни́к, ця, провідни́чий, поводя́р(ь), поводи́р(ь), повода́тар(ь), проводи́рь
Проводничій — провідни́цький, поводи́рський, повода́тарський
Проводной, проводный — провідни́й, прове́дений
Проводъ — про́від
Провожаніе, проводы — про́води
Провожатый — супровідник
Провожать, проводить — 1) прово́дити, провести́; 2) провожа́ти, виряжа́ти, ви́рядити, випрова́жувати, ви́проводити
Провозвѣститель, провозвѣстникъ, ца — провісник, ниця, опові́сник, ця, проро́к
Провозвѣщать, провозвѣстить — провіща́ти, провісти́ти, оповіща́ти, оголоша́ти, ознаймо́вувати, оповісти́ти і т. д
Провозвѣщеніе — провіщення, опові́щення
Провозглашать, провозгласить — оголоша́ти, оголо́шувати, оповіща́ти, оповісти́ти, окли́кувати, оголоси́ти, окликну́ти
Провозглашеніе — оголо́шення, опові́щення
Провозить, провести, ся — прово́зити, провезти́, перево́зити, перевезти́, ся
Провозить — провози́ти
Провозиться — прововту́зитися, прокопа́тися, промару́дитися, продлу́батися, промо́нятися, (по хазяйству) — пропо́ратися
Провозный — провізни́й
Провозъ — перевіз, доста́ва, прові́з
Проволакивать, проволочь, проволочить, ся — проволіка́ти, протяга́ти, проволокти́, протягти́, ся. — **П. время** — одволіка́ти час
Проволноваться — прохвилюва́ти, ся
Проволока — дріт, (здр.) — дро́тик, (до люльки) — про́тичка
Проволочка — відволо́ка, га́йка, га́янка, тяганина
Проволочный — дротяни́й. — **П. вещь** — дротя́нка. — **П. мастеръ** — дрота́р
Провонять, ся — засмердіти, ся, (про яйця) — притхну́ти, проту́хнути

Проворковать — провуркотáти, провуркотíти і т. д., д. **Ворковать**
Проворность — мотóрність, жвáвість, хýткість
Проворный, но — мотóрний, но, меткúй, хуткúй, ко, бадьóрний, хваткúй, ко, швидкúй, ко, моторнéнько, хутéнько і т. д.
Проворнѣе — мерщíй, метчíй, швúдче, швидчíй, хутчíй, хýтче
Провороваться — прокрáстися
Проворонить — прогáвити, вúтрішка з'їсти
Проворчать — пробурчáти, промурчáти, пробуркотíти, (про з(ь)вірів) — прогарчáти
Провотировать — проголосувáти
Провыть — провúти, проквилúти, проскúглити
Провѣвать, провѣять — 1) повівáти, подихáти, провівáти, повíяти, подихнýти, провіяти; 2) провіювати, провіяти
Провѣдывать, провѣдать — 1) розвíдувати, дізнавáтися, назнавáти, допúтуватися, розвідати, дізнáтися, назнáти, допитáтися, прочýти, перечýти; 2) відвідувати, провідувати, перевідувати і д. **Навѣщать**
Провѣривать, провѣрять, провѣрить, ся — првірáти, вивірáти, перевірáти, повірити і д. **Повѣрять 2**
Провѣрка — пóвірка, перéвірка
Провѣсный — в'ялений (про рибу)
Провѣсъ — недовáга
Провѣтривать, провѣтрить, ся — провíтрювати, провітрити, ся
Провѣшивать, провѣсить, ся — 1) в'ялúти, вив'ялювати, вúв'ялити, пров'ялúти, ся, сушúти (рибу на сонці); 2) обвáжувати, обвáжити, ся; недовáжувати, недовáжити
Провѣщать — провіщáти, виголóшувати
Провяливать, ся — д. **Провѣшивать, ся 1**
Прогалдѣть — прогаласувáти
Прогадать — проворожúти
Прогарина, прогаръ — пропáлене, вúпалене (місце)
Прогарцовать — прогерцювáти, пробасувáти
Прогибъ — угнуттá, вгнуттá
Проглаживать — прасувáти
Проглазѣть — половúти гáви
Проглатывать, проглотить — проковтáти, глитáти, проковтнýти, глитнýти, проглúнути, поглúнути
Проглодать — прогрúзти
Проглядывать — 1) (**проглянуть**) — проглядáти, виглядáти, проявлятися, проглянути, вúглянути, проявúтися; 2) (**проглядѣть**) — а) проглядіти, продивúтися, задивúтися; б) недоглядáти, недоглядіти, недоглéдіти, недодивúтися; в) передивлятися, переглядати, передивúтися, переглядіти
Прогнивать, прогнить — прогнивáти, прогнúти, прочервúвіти
Прогнѣвлять, прогнѣвить, прогнѣвать, ся — гнівúти, прогнівиáти, ся, розгнівúти, ся, прогнíватися, розгнíватися
Проговаривать, проговорить, ся — 1) промовляти, вимовляти, прокáзувати, промóвити, вúмовити, проказáти; 2) балáкати, розмовляти, пробалáкати; 3) пробалáкатись, пробóвкнутись
Проговѣть — проговíти
Проголодать, ся — проголодáти, ся, вúголоднітися, поголоднíти, зголоднíти
Прогонщикъ — погóнич, сплавнúк
Прогонъ — прогін, сплав (дерева)
Прогонять, прогнать, ся — проганяти, ся, прогнáти, ся, протýрити
Прогорать, прогорѣть — прогоряти, прогоріти; 2) пропáлюватися, пропалúтися, прогоріти, вúгоріти (наскрізь)
Прогоревать — прогорювáти, просумувáти
Прогорьклый — згíрклий, їлкúй
Прогорькнуть — згíркнути
Прогорѣлый — пропáлений
Прогостить — прогостювáти
Программа — прогрáма, прóграм
Поргребать, прогрести — прогрібáти, розгрібáти, прогортáти, прогребтú, прогорнýти (д. **Грести**)
Прогрезить, ся — промáрити, ся, проверзтú, ся і д. **Грезить**
Прогремѣть — прогреміти, прогрімотíти
Прогрессія — (мат.) прогрéсія, пóступ
Прогрессивный — поступóвий, прогрéсúвний
Прогрессистъ — поступóвець
Прогрессъ — пóступ, прогрéс
Прогрохотать — прогуркотíти, перегуркотíти
Прогрустить — просумувáти
Прогудѣть — прогудіти, прогустú, прогучáти, (про вогонь і грім) — прогоготíти
Прогуливать, прогулять, ся — прогýлювати, прогуляти, ся
Прогулка — гýлянка, прогуляння, прогýлянка, пóбридки
Прогулъ — прогýл
Прогуторить — пробалáкати, пробазíкати
Продавать, продать, ся — продавáти, продáти, ся, (усе) — спрóдати, ся
Продаваніе — продавáння, прóдаж
Продавець, продавица — продавéць, продавúця
Продавливать, продавить — продáвлювати, продавúти, продушúти
Продажа — прóдаж, продавáння. — **Въ продажу, для продажи** — на прóдаж
Продажно — продáйно, продáжно
Продажность — продáйність, продáжність
Продалбливать, продолбить — продóвбувати, продовбáти
Продвигать, продвинуть, ся — просóвувати, просувáти, просýнути, ся
Продвигать, ся — посóвати, просовати, ся
Продержка — затримáння
Продекламировать (вірші) — продекламувáти
Продёргивать — 1) просмúкувати, просíпувати; 2) пропóлювати, прополóти, прорвáти
Продерживать, продержать — продéржувати, продержáти, протрúмувати, про-

три́мати
Продерзостный — наха́бний, нахра́пний
Продерзость — наха́бність, нахра́па, зухва́льство
Продешевить — продешеви́ти, передешеви́ти
Продиктовать — проказа́ти, продиктува́ти
Продиравить — продірáвити
Продиравѣть — подірча́віти, зроби́тися діря́вим
Продирать, продрать, ся — 1) продира́ти, продра́ти, ся, де́рти, проде́рти, ся. — **П. глаза** — протира́ти очі; 2) продира́тися, проти́скуватися і т. д.
Продлить, ся — продо́вжити, протягти́, ся
Продневать — проднюва́ти, переднюва́ти
Продовольственный — харчови́й
Продовольствіе — харчува́ння; харч, харчі, припа́с, жи́вність, провія́нт
Продовольствовать, ся — харчува́ти, ся, жи́ви́ти, ся
Продолговатый, то — довга́стий
Продолговатость — подо́вжність, подовга́стість
Продолжатель, ница — продо́вжник, ця
Продолжать, продолжить, ся — продо́вжувати, протяга́ти, ся, тріва́ти, продовжи́ти, ся, протягти́, ся.
Продолженіе — продо́вження, про́довж, про́тяг. — **Въ продолженіе** — в про́довж, в про́тязі, на про́тязі, про́тягом, у про́тягу, встяж, через
Продолжительность — до́вгість, довгота́
Продолжительный, но — до́вгий, го, довгоча́сний, но, протяжни́й, протя́глий
Продольный, но — повздо́вжний, подо́вжний, повздо́вж, подо́вж, уздо́вж
Продребезжать — продзизча́ти, продреньча́ти
Продремать — продріма́ти, прокуня́ти
Продрогнуть — продріжа́ти, протруси́тися; зме́рзнути, переме́рзнути
Продряблый — тру́хлий, трухли́вий
Продрябнуть — потру́хнути, потрухля́віти, струхля́віти
Продуваніе — про́дув, продува́ння
Продувать, продуть — продува́ти, продму́хувати, проду́ти, продмухну́ти
Продувной — продувни́й, виверткий, шахрюва́тий
Продуктъ — добу́ток, здобу́ток, плід, ви́твір, проду́кт
Продуктивность — пли́дність, витві́рність, ви́рібність, продукти́вність
Продуктивный — пли́дний, витві́рний, вирібни́й, продукти́вний
Продумать — проду́мати, розміркува́ти
Продурачиться — продурі́ти, пропустува́ти
Продушина — про́дух, продухо́вина, о́пар
Продырять — д. **Продиравить**
Продышать — проди́хати
Продѣвать, продѣть — просми́кувати, протя́гувати, просо́вувати, затяга́ти, просмикну́ти, просу́нути, затягти́, (нитку в голку) — всиля́ти, засиля́ти, всили́ти, засили́ти
Продѣваніе — засиля́ння, всиля́ння
Подѣлить, ся — 1) проділи́ти, ся; 2) обділи́ти
Продѣлка — ка́верза, шту́ка, фі(й)гель, фо́ртель; шахра́йство
Продѣлывать, продѣлать — пророблювати, пророби́ти, пророби́ти, (що негоже) — виробля́ти, витворя́ти, ко́їти
Проектировать — проєктува́ти
Проектный — проєкто́вий
Проектъ — проєкт
Проёмъ — 1) ді́рка (наскрізь), про́зір; 2) ви́кот, ви́різка, ви́тин
Прожаривать, прожарить, ся — пропіка́ти, випіка́ти, пропекти́, ви́пекти, ся
Прождать — прожда́ти, прочека́ти
Прожёвывать, прожевать — розжо́вувати, розжува́ти
Прожектёръ — проєкти́ста, вига́дливий
Прожелобить — ви́жолобити
Прожелть — про́жовть
Прожевательство — прожива́ння, марнува́ння
Проживать, прожить, ся — жи́ти, прожива́ти, пробува́ти, прожи́ти, ся, пробу́ти
Проживаніе — прожиття́, перебуття́
Прожиганіе — пропа́лювання
Прожигать, прожечь, ся — пропіка́ти, пропа́лювати, пропекти́, пропали́ти, прошма́лювати, прос(ш)мали́ти, ся
Прожилина, прожилокъ — жи́лка (в камі́нях)
Прожиль — д. **Волокно**
Прожимать, прожать — д. **Продавливать**
Прожинать, прожать — прожина́ти, прожа́ти
Прожитіе — прожи́ток, прожиття́
Прожога, прожогъ — пропа́лина
Прожора — про́їсть, ненаже́ра
Прожорливость — ненаже́рливість, нена́їсність
Прожорливый — ненаже́рливий, ненаже́рний, нена́їсний
Прожужжать — прогуді́ти, пробри(е)ні́ти. — **П. уши** — нату́ркати в у́ха
Прожурчать — продзюрча́ти, продзюркоті́ти
Проза, прозаическій — про́за, про́зовий, проза́їчний
Прозаикъ — проза́їк
Прозакладывать — 1) заставля́ти, заста́вити; 2) прозаклада́ти, програ́ти закла́д
Прозваніе, прозвище — при́звіще, пріз́вище, при́звисько, (глумливе) — при́кладка
Прозвенѣть — продзвені́ти
Прозвонить — 1) продзвони́ти, продзеле́нькати; передзвони́ти, переблаговісти́ти, віддзвони́ти; 2) роздзвони́ти, розбо́вкати
Прозвучать — прогуча́ти, продзизча́ти
Прозимовать — проз(і)имува́ти, перез(і)имува́ти
Прозирать, прозрѣть — 1) прозира́ти, одкрива́ти о́чі, прозрі́ти; 2) д. **Провидѣть**
Прозлиться — пролютува́ти і д. **Злиться**
Прозорливость — прозі́рливість, прозі́рність
Прозорливый, но — прозі́рливий, во, прозі́рний, но

Прозрачность — прозо́рість
Прозрачный — прозо́рий, прозі́рчастий, прос(ь)вітча́стий, крі́зький
Прозрѣніе — прозрі́ння
Прозудѣть — пересвербі́ти
Прозывать, прозвать, ся — прозива́ти, прозва́ти, ся, (глумливо) — продражни́ти
Прозѣвать — 1) попозіха́ти; 2) прога́вити
Прозябаемое — росли́на, рости́на
Прозябаемость — росли́нність
Прозябаніе — ро́щення; че́вріння, скні́ння, ни́діння
Прозябать, прозябнуть — рости́, вироста́ти, ви́рости; ни́діти, зни́діти, зани́діти, че́вріти
Прозябать, -зябнуть — ме́рзнути, зме́рзнути
Проигрывать, проиграть, ся — програва́ти, програ́ти, ся
Проигрышъ — про́гра, про́граш; стра́та
Пройдоха — пра́йда, пройди́с(ь)віт, проно́за
Произведеніе — твір, (мн.) — тво́ри, утві́р, утво́ри, ді́ло, пра́ця, добу́ток, здобу́ток; ви́ріб, ро́бливо. — **П. искусства, художественное** — мисте́цький твір, утві́р, тво́ри, утво́ри мисте́цтва
Произведённый — утво́рений, ви́творений, зро́блений, спра́влений
Производитель, ница — ви́рібник, ви́рібниця, витво́рець, витво́рниця; насі́нник, плі́дник, плідни́ця
Производительный — тво́рчий, ви́рібни́й, продукці́йний
Производительность — тво́рчість, продукці́йність
Производить, произвести — 1) твори́ти, роби́ти, утвори́ти, зроби́ти, учини́ти, спра́вити, ви́робити. — **Произвесть безпорядокъ, замѣшательство, раздоръ** — счини́ти розгардія́ш, за́колот, бу́чу. — **П. торговлю** — вести́ торг, торгува́ти. — **П. дѣло (въ судѣ), слѣдствіе** — вести́ ді́ло, спра́ву, чини́ти слі́дство; 2) роди́ти, породи́ти, сплоди́ти; 3) виво́дити, ви́вести (що від чо́го, ко́го); 4) підви́щувати, підвиша́ти, підви́сити
Производный — похі́дний, ви́творений
Производство — з'ору́дування, робо́та, ви́ріб, ро́бливо; підви́щення
Произволеніе — во́ля, хіть, уподо́ба
Произволъ — свава́ля, самові́льство, само́воля
Произвольный — сваві́льний, но, самові́льний, но; самохі́ть, самохі́тно, дові́льно
Произнесеніе — виголо́шування, ви́голос
Произносить, произнести — вимовля́ти, ви́мовити; виголо́шувати, ви́голосити. — **П. невнятно** — мугика́ти, момота́ти. — **П. безсмысленные звуки** — белькота́ти. — **П. приговоръ** — вирі́кати. — **П. стихи** — промовля́ти, виголо́шувати ві́рші
Произношеніе — вимо́ва, ви́мівка, гові́рка
Произрастать, произрасти — вироста́ти, ви́рости
Произрастеніе — росли́на, рости́на
Пройма — перехі́д; ді́рка в у́сі; ро́спірка (в сукні)
Проймать — протика́ти (вуха)
Проискивать, проискать — прошу́кувати вишу́кувати, прошука́ти; коверзува́ти
Проискъ, (частіше мн.) **происки** — пі́дступ, пі́дступи, ка́верзи
Проистекать, проистечь — витіка́ти, вилива́тися, ви́текти, ви́литися
Проистеченіе — ви́плив, поча́ток
Происходить, произойти — 1) твори́тися, чини́тися, роби́тися, ді́ятися, счини́тися, вчини́тися, зроби́тися, поді́ятися, ста́ти, ся, повста́ти, (про що погане) — ко́їтися, ско́їтися; 2) вихо́дити, похо́дити, виника́ти, ви́йти, ви́никнути, взя́тися, ви́роїтися
Происхожденіе — 1) поча́ток, почи́н і д. **Начало**; 2) похо́дження, рід, поро́діння. — **Общее происхожденіе** — спі́льне похо́дження
Происшествіе — ви́падок, ока́зія, поді́я
Прокаженный — прокаже́ний, струпли́вий
Проказа, (хвороба) Lepra — прока́за
Проказить — витворя́ти; дурі́ти, витина́ти, фі(й)ґлі стро́їти
Проказникъ, ца — ка́верзник, ця, пусту́н, ха; шкі́дник, ця, сваві́льник, ця
Проказы — ви́творки, фі(й)ґлі
Прокалывать, проколоть — проко́лювати, протика́ти, проколо́ти, проткну́ти; простроми́ти, проштрикну́ти
Прокалякать — пробазі́кати, пропатя́кати
Прокапризничать — провередува́ти
Прокапчивать, прокоптить, ся — копти́ти, ви(про)ди́млювати, ви́(про)копти́ти, ви́(про)дими́ти, ся
Прокапывать, прокопать, ся — проко́пувати, прокопа́ти, ся
Прокараулить — провартува́ти, недостерегти́
Прокармливать, прокормить, ся — 1) харчува́ти, годува́ти, корми́ти, прохарчува́ти, прогодува́ти, прокорми́ти, ся; 2) ви́харчувати, ся, ви́тратитися (з корму, з хліба)
Прокатать, прокатить, ся — 1) прокоти́ти, ся; 2) проката́ти, ся, прої́здитися
Прокачать, ся — прохита́ти, ся і д. **Качать**
Прокашливать, прокашлять, ся — прока́шлювати, прока́шляти, пробухи́кати, прокахи́кати
Проквашивать — проква́шувати, переква́шувати
Прокидывать — прокида́ти, проки́дати
Прокипать, прокипѣть — прокипа́ти, прокипі́ти, вкипі́ти
Прокисать, прокиснуть — прокиса́ти, проки́снути, проки́сти
Прокислый — проки́слий, переки́слий
Прокладка — перекла́дка, закла́дка, за́ставка
Прокладывать, прокласть — 1) перекладá́ти, перекла́сти; 2) проклада́ти, прово́дити, прокла́сти, провести́
Проклажаться — ні́житися, ба́йдики би́ти
Проклёвывать, проклевать, проклюнуть, ся — прокльо́вувати, продзю́бувати,

проклюва́ти, продзю́бати, продзьо́бати, проклю́кати, ся. — **Цыплята проклёвываются** — курча́та викльо́вуються
Проклинаніе — клятьба́
Проклинать, проклясть — кля́сти́, проклина́ти, виклина́ти, прокля́сти́
Проклинивать, проклинить — заклинцьо́вувати, заклинцюва́ти
Проклятіе — про́клін (прокльо́ну), прокля́ття, кля́ття, клятьба́
Проклятый — про́кля́тий, кля́тий, проклятý-щий, (тричі) — трикля́тий
Прокняжествовать — прокнязюва́ти, прокня́жити
Проковыривать, проковырять — проколу́пувати, проколупа́ти
Проколачивать, проколотить — 1) пробива́ти, проби́ти; 2) вибива́ти, ви́бити
Проколесить — проколува́ти
Проконопачивать, проконопатить — законопа́чувати, законопа́тити, запакльо́вувати, запаклюва́ти
Прокопный — проко́паний, ви́копаний
Прокоптѣть — прокопті́ти, продими́тися
Прокоптѣлый — прокопті́лий продимлений
Прокопъ — рів, кана́ва
Прокормленіе — харчува́ння, годі́вля, жи́влення
Прокрадываться, прокрасться — прокрада́тися, закрада́тися, прокра́стися, закра́стися
Прокрашивать, прокрасить — профарбо́вувати, профарбува́ти, помалюва́ти
Прокрикивать, прокричать — крича́ти, гука́ти, прокрича́ти, прогука́ти і д. **Кричать**
Прокудахтать — прокудкуда́кати
Прокуковать — прокува́ти
Прокуликать — пропія́чити
Прокуривать, прокурить — проку́рювати, прокури́ти
Прокусывать, прокусить — проку́сювати, прокуси́ти
Прокутить — 1) прогуля́ти, проци́ндрити, промантáчити, прогайнува́ти; 2) прогуля́ти, прогультяюва́ти
Прокъ — путтá, кори́сть, пожи́ток. — **Идти въ прокъ** — вести́сь, щасти́ти, пово́дитися, іти́ на до́бре, на кори́сть. — **Что въ этомъ проку?** — яка з цього кори́сть?
Пролагать, проложить — д. **Прокладывать 2**
Пролаза — проно́за, ни́шкавка і д. **Пройдоха**
Пролазать — прола́зити
Пролазить — 1) прола́зити; 2) проліза́ти, підла́зити
Пролакомиться — проласува́ти
Проламывать, проломать, проломить, ся — 1) проло́млювати, вило́млювати, пролама́ти, ви́ламати, ся; 2) зава́люватися, прова́люватися, завали́тися, провали́тися, заломи́тися (на льоду)
Пролащивать, пролощить — полірува́ти, глянцюва́ти, клесува́ти, одполірува́ти, наглянцюва́ти
Пролаять — прога́вкати
Пролгать — пробреха́ти
Пролегать — лежа́ти
Пролежалый — злéглий і д. **Лежалый**
Пролежень, (частіше мн.) **пролежни** — 1) про́лежні; 2) ба́льки, още́пини (під крокви)
Пролеживать, пролежать — проле́жувати, проле́жати
Пролепетать — пробелькота́ти
Пролетарій — пролєта́рій, біда́к, сірома́ха
Пролетаріатъ — пролєтаріа́т, сіро́ма, бідо́та, бідно́та, сіромашня́, у́біж
Пролетать, пролетѣть — переліта́ти, проліта́ти, пролеті́ти, проли́нути
Пролётка — бігунці́
Пролётъ — 1) пере́літ, проліта́ння, про́літ; 2) про́с(ь)віт (в будові)
Проливать, пролить, ся — пролива́ти, розлива́ти, проли́ти, розли́ти, ся, (через верх) — перелива́ти, перели́ти, перелля́ти. — **П. свѣтъ** — вис(ь)вічувати, ки́дати с(ь)віт
Проливной — ливни́й, тучни́й (дощ), заливни́й
Проливъ — прото́ка
Пролитіе — пролиття́, про́лив
Проловеласничать — поволочи́тися, прожирува́ти
Пролóгъ — яр, яру́га
Прóлогъ — про́лог, за́с(ь)пів, вступ (до поеми або драми)
Проломъ — 1) пролі м; 2) ви́лім, ви́рва, прі́рва
Пролѣзать, пролѣзть — проліза́ти (крізь що), переліза́ти (через що), пролі́зти, перелі́зти
Пролѣниться — пролінува́тися, проледарюва́ти
Пролѣпить — проліпи́ти
Пролѣска, рос. Mercurialis perennis L. — про́ліски, бажа́на трава́
Пролѣсокъ — про́лісок, д. **Просѣка**
Пролѣтовать — пролітува́ти
Пролѣчивать, пролѣчить, ся — проліч́увати, проліч́ити, пролікува́ти, прогої́ти, прокурува́ти, ся (який час або тратитись на ліки)
Пролюбезничать — проженихáтися, пролицятися; ми́ло, ласка́во обійти́сь, проговори́ти
Пролюбоваться — пролюбува́ти, ся, промилува́тися
Промазывать, промазать — прома́зувати, прома́зати, промасти́ти і т. д., д. **Мазать**
Промалчивать, промолчать — промо́вчувати, промо́вчати, перемо́вчувати, перемовча́ти, змо́вчувати, змовча́ти
Промалывать, лоть — проме́лювати, промоло́ти
Проманежиться, проманериться — проманіжитися, проманіритися
Проманивать, проманить — дури́ти, зво́дити, підма́нювати, підду́рювати, одури́ти, звести́, піддури́ти, підвести́
Промаршировать — промаршува́ти
Промасливать, промаслить — прома́слювати, прома́слити
Проматывать, промотать — 1) кива́ти, хита́-

ти, прокивáти, прохитáти; 2) промотáти, просотáти; 3) мотáти, шахрувáти, цíндрити, трíнькати, марнотрáтити, промотáти, прошахрувáти, процíндрити, протрíнькати, промарнотрáтити

Промахивать, промахать, промахнуть, ся — 1) одмáхувати, одмахнýти, ся; 2) дáти мáху, хúбити, вхúбити, не втрáпити, схúбити, прохопúтися

Промахъ — óмах, óбмах, прóгріх. — **Онъ не промахъ** — він мáху не дáсть. — **Промахъ сдѣлать** — мáху дáти

Промачивать, промочить — промóчувати, змóчувати, промочúти

Промаяться — пронýдитися, намýчитися

Промедленіе — зволікáння, відволóка; прогáйка, забáра, загáйка

Промедливать, промедлить — барúтися, гáятися, забарúтися, загáятися, згáяти, прогáяти, ся, пробарúтися, пробáвити, ся, забáвитися

Промежду — проміж

Промежекъ — 1) д. **Промежутокъ**; 2) міжнúк; 3) валóк, валóчок

Промежность — промíжжа, мéжина

Промежутокъ — перемéжок, перéрва, (між будовами) — суткú, суточкú, (між лісами) — провóріття, (що до часу) — протяг. — **Въ промежутокъ времени** — в прóтяг чáсу

Промежуточный — промíжний, промéжний

Промелькать, промелькнуть, (про с(ь)віт) — промигáти, промигтíти, проблúмати, проблимнýти, (про ходý) — промайнýти

Промерзать — промерзáти

Промёрзлый — перемéрзлий

Прометать, промести, проместь, ся — промітáти, розмітáти, проместú, розместú

Прометаться — прокúдатися

Промётывать, прометать — 1) прокидáти, прокúдати; 2) прошивáти, прошúти, профастригувáти

Промечтать — промáрити, промріяти

Промигать — проблúмати, проморгáти

Проминать, промять — 1) протирáти, протéрти (коноплі), проминáти, промняти, умнúти (глину); 2) провóдити, провестú, проїздúти, проїздити (коня)

Промозглость — тýхлість, прúтхлість, їлкість

Промозглый — стýхлий, прúтхлий, їлкúй (про масло)

Промозгнуть — стýхти, протýхнути, з'їлкнути

Промоина — 1) водорúй, водомúй, ковдóбина; 2) (в льоду) — вúполоч, пронúзина, бистрінь

Промокать, промокнуть — промокáти, промóкнути

Промолачивать, промолотить — промолóчувати, промолотúти

Промолвить, ся — промóвити, ся

Промолиться — промолúтись

Промораживать, проморозить — заморó(жу)зювати, заморóзити

Проморить — проморúти

Проморосить — промрячúти

Промостить — промостúти, (дошками) — постелúти, (каміння) — пробуркувáти

Промочка — відмóка

Промошенничать — промахлювáти, прошахрувáти, прошахраювáти

Промудрить — промудрувáти

Промурлыкать — промуркотáти

Промучить, ся — промýчити, промордувáти, ся

Промчать, ся — промчáти, ся, перелúнути

Промшить — прошпаклювáти, проконопáтити (мохом), перемшúти

Промываніе — промивáння, перемивáння

Промывать, промыть — промивáти, промúти

Промыселъ — прóмисел, ремéствó, роздобýток. — **Звѣриный п.** — ловéцтво, мислúвство. — **Охотничій п.** — стрілéцтво. — **Рыбный п.** — рибáльство

Промыслительный — опікýнчий

Промысловый — промислóвий

Промыслъ — Прóмисел (Бóжий)

Промычать — промýкати, мýкнути

Промышленникъ — промислóвець

Промышленность — промислóвість

Промышленный — промислóвий

Промышлённый — промислúвий, зрýчний

Промышлять — 1) промишлятú; 2) добувáти, роздобувáти, добýти, роздобýти, ся

Промѣнивать, промѣнять, ся — проміновати, проміняти, зміняти, ся

Промѣнъ — 1) промін, міньбá; 2) промінне

Промѣривать, промѣрить, промѣрять — міряти, ви(про)міряти, вúміряти, проміряти, зміряти

Промѣръ — вúмір

Промѣщивать, промѣсить, промѣшать — вимісювати, вúмісити, вúмішати

Промѣшкивать, промѣшкать — гáятися, барúтися, прогáяти, забарúтися і т. д.

Промякнуть — помнякнути, помнякшати

Промямлить — промúмрити

Промяукать — пронявкати, пронявчáти

Пронашивать, проносить — пронóсити, проносúти

Пронести, ся — пронéсти, ся

Пронзать, пронзить — прокóлювати, простромляти, проколóти, простромúти, проштрикнýти

Пронзительность — пронúзуватість, прорáзлúвість

Пронзительный — пронúзливий, гóстрий

Пронизывать, пронизать — пронúзувати, пронизáти

Пронизь — намúсто

Прониканіе — проникáння, проймáння

Проникать, проникнуть, ся — 1) прохóдити, пройтú; 2) прозирáти, збагнýти, переймáтися, перейнятися

Проникновеніе — проймáння, прохóдження

Проникновенный, -но — пронúкливий, -во, проймáючий, -чо

Пронимать, пронять — 1) прокóлювати, проколóти; 2) проймáти, дошкуляти, допікáти, пройняти, дошкýлити, допектú. — **Пронимающій** — дошкуль-

ни́й, шкульки́й

Проницаемость — проі́мливість, проника́льність

Проницательность — прони́кливість, прозі́рливість, прони́зуватість

Проницательный — прони́кливий

Проносить, пронести, ся — 1) проно́сити, пронести́, ся; 2) розголоша́ти, розголоси́ти, розно́сити, рознести́, ся, розійти́ся (про чутки)

Пронищенствовать — простарцюва́ти

Пронырa — про́йда, проно́за, ни́шкавка

Пронирливость — проно́зливість

Пронырить — коверзува́ти

Пронырливый — проно́зливий

Пронырство — ка́верзи, підступи

Пронюхивать, пронюхать — пронюхувати, наню́хувати, виню́хувати, пронюхати і т. д.

Пронянчить, ся — проня́ньчити, проба́вити

Прообѣдать — прообідати

Прообразовательный, но — знамену́ючий, чо, прообразом

Прообразовывать — знаменува́ти, назнаменува́ти

Прообразъ — знаме́но́, озна́ка на прийде́шність, про́браз

Поорать — прогаласува́ти, прорепетува́ти, проґвалтува́ти, прогорла́ти

Проохать — про́охати, про́ххати

Пропагандистъ — пропагандист, пропага́тор

Пропагандировать — пропагува́ти, пропагандува́ти

Пропадать, пропасть — пропада́ти, гі́нути, пропа́сти, зги́нути, заги́нути, поги́нути. — **Пропасть безъ вѣсти** — запропасти́тися. — **Пропавшій** — пропа́лий

Пропажа — згу́ба

Пропазить — прожолобити

Пропалзывать, проползти — прола́зити, пролізти, проповза́ти, -повзти́

Пропалывать, прополоть — пропо́лювати, прополо́ти

Пропарина — д. **Полынья**

Пропархивать, пропорхнуть — пропу́рхувати, пропурхну́ти

Пропарывать, пропороть, ся — роспо́рювати, роспоро́ти, ся

Пропасти, сь — пропа́сти, ся

Пропасть — 1) прова́лля, безо́дня; 2) си́ла, страх, бе́зліч

Пропахивать, пропахать — прообрювати, прора́ти

Пропахивать, пропахнуть — пропаха́ти, пропа́хнути, напаха́тися, набира́тися ду́ху

Пропащій — пропа́щий

Пропекать, пропечь, ся — пропіка́ти, пропекти́, ся

Пропечатать — ви́друкувати, ви́печатати

Пропивать, пропить, ся — пропива́ти, пропи́ти, ся, пропія́чити

Пропиливать, пропилить — пропи́лювати, пропиля́ти (наскрізь або який час)

Пропиливать — процигикати, протирлі́кати

Пропирать, -переть — пропира́ти, пропе́рти

Пропировать — пробенькетува́ти

Прописка — впис (до книг); пос(ь)ві́дчення

Прописной — незапи́саний, незаве́дений у пере́пис, у реє́стр. — **Прописная буква** — початко́ва, вели́ка бу́ква

Пропись — взір до писа́ння. — **Писать прописью** — бу́квами писа́ти (число)

Прописывать — запи́сувати, виклада́ти; втяга́ти; втягти́ до реє́стру; с(ь)відчи́ти, пос(ь)відчи́ти; запи́сувати (ліки хорому)

Пропитаніе — прожи́ток, вижи́влення. — **Снискивать пропитаніе** — заробля́ти на хліб

Пропитывать, пропитать, ся — живи́ти, виживля́ти, харчува́ти, годува́ти, ви́годувати; напуска́ти, -пусти́ти (чим). — **Пропитаться запахомъ** — напаха́тися. — **Пропитаться сыростью, влагою** — набра́тися, втягти́ во́хкости

Пропихивать, пропихать, пропихнуть, ся — пропиха́ти, пропха́ти, пропхну́ти, ся

Пропищать — пропища́ти, прописко́тіти

Проплавать — пропла́вати, пропли́вати

Проплакать — пропла́кати, перепла́кати

Проплетать, -плести — перепліта́ти, -плести́

Пропутаться — проплу́татися, пробблука́ти

Проплутовать — прошахраюва́ти і т. д.

Проплывать, проплыть — проплива́ти, пропли́сти, пропли́нути

Проплѣснѣвѣть — зац(ь)вісти́, ц(ь)віллю взя́тись

Проплясывать, проплясать — протанцьо́вувати, протанцюва́ти

Проповѣданіе — проповідання, каза́ння

Проповѣдать, -дывать — проповідати, -відувати

Проповѣдникъ, ца — пропові́дач, ка, пропові́дник, ця

Проповѣднический, проповѣдничій — пропові́дницький, пропові́дничий

Проповѣдничество — проповідництво

Проповѣдь — про́повідь, каза́ння

Пропой — пропі́й, пере́пій

Пропойца — пропі́яка

Прополаскивать, прополоскать — пропо́лі́скувати, прополоска́ти

Проползать, проползти — проповза́ти, проповзти́, проплазува́ти

Пропользовать — проліч́и́ти, прогоїти

Пропорціально — пропорціона́льно, помі́рно; відно́сно

Пропорціональность — пропорціона́льність, помі́рність; відно́сність

Пропостить — пропо́стувати, -по́стити

Пропотѣть — пропотіти, упріти

Пропраздничать — прос(ь)в'яткува́ти, перес(ь)в'яткува́ти, пропразникува́ти

Пропрыгать — проплига́ти, проскака́ти, пространба́ти

Пропускать, пропустить — 1) пропуска́ти, пропусти́ти, перепуска́ти, перепусти́ти; 2) випуска́ти, ви́пустити, поминути, проминути

Пропускной — пропускни́й, перепуска́ючий. — **П. бумага** — бібу́ла

Пропускъ — пере́пустка, про́пуск, прога́лина

Пропустовать — пропорожнювáти
Пропутешествовать — промандрувáти
Пропылать — пропалáти, пропалахкотíти
Пропыхтѣть — пропихтíти
Пропьянствовать — пропіячити
Пропѣвать, пропѣть — с(ь)півáти, прос(ь)півáти
Проработывать, проработать — робúти, працювáти, проробúти, пропрацювáти; переробляти, переробúти
Прорамка — ýставка
Прорастать, прорасти — проростáти, проростú; заростáти, заростú
Прорва — 1) прíрва; 2) проїсть, ненажéра
Проревѣть — проревíти
Прорекать — прорікáти, пророкувáти
Проржавѣть — прoржáвіти
Проржать — проіржáти, заіржáти
Прорисовывать, прорисовать — 1) перездіймáти (крізь скло, папір), перезняти, перемальóвувати, перемалювáти; 2) промальóвувати, промалювáти
Прорись — перезнíмок (крізь скло, папір)
Прорицалище — прорóчня, вирóчня
Прорицаніе — прорікáння, пророкувáння, віщувáння
Прорицатель, ница — віщýн, віщовнúця, ворожбúт, ворóжка
Пророкъ — прорóк
Проронить — упустúти, вúпустити
Прорость, проpось — прóрість
Пророческій — прорóчий
Пророчество — прорóцтво
Пророчествовать — пророкувáти, віщувáти
Пророчить — прорóчити
Пророчица — прорóчиця
Прорубать, прорубить — прорýбувати, прорубáти
Прорубъ — полóнка, ополóнка, (для риболовлі) — кúшець, вікнó, вікнúна
Прорубка — прорýбування, прорубáння
Прорубщикъ — прорýбник
Проругать — пролáяти
Проруха — óбмах, прóгріх, пóмилка
Прорывать, прорвать, ся — 1) роздирáти, роздéрти; 2) проривáти, прорвáти, пробивáтися, пробúтися
Прорывать, прорыть, ся — прокóпувати, прокопáти, прорúти, ся
Прорывъ — 1) прóрив (напр., чиряка); 2) рів, перекíп
Прорыскать — прогасáти, проганяти
Прорытіе — прокóп
Прорычать — прогарчáти, проричáти
Прорѣзвиться — пропустувáти
Прорѣзъ — прóріз
Прорѣзной — прорíзаний, прорізнúй
Прорѣзывать, прорѣзаться — прорíзувати, прорíзати, ся
Прорѣха — рóспірка, роспóроте, дíрка
Просаживать, просадить — розсáжувати, розсадúти, порозсáжувати
Просакъ — 1) фáбрика вірьóвок; 2) клóпіт, морóка
Просаливать, просолить, ся — солúти, просолúти, всолúти, ся
Просасывать, пpососать, ся — просисáти, проссáти, просмоктáти, ся
Просачиваться, просочиться — просисáтися, проссáтися, просóчуватись, просочúтись
Просватаніе — зарýчини
Просверкать — проблúскати
Просверливать, просверлить — просвéрдлювати, провíрчувати, просвéрдлити, провертíти
Просверлина — просвéрдлина, продóвбина
Просвира — прóскура, прóскурка
Просвирки, рос. Malva L. — калáчики, M. rotundifolia L. — прóскурки, прóскурень, проскурнú(я)к, пацьóрки
Просвирковый — калáчиковий
Просвирница, просвирня — проскýрниця, проскурня
Просвирный — прóскурний
Просвистывать, просвистать, просвистѣть — висвúстувати, вúсвистіти, просвистíти
Просвоевольничать — просвавóлити
Просвѣжать, просвѣжить, ся — ос(ь)віжáти, ос(ь)віжúти, ся
Просвѣтитель, ница — прос(ь)вíтник, ця
Просвѣтительный — прос(ь)вітний
Просвѣтлять, просвѣтлить, ся — прояснювати, прояснúти, ся, (про рідке) — очищáти, очúстити, ся
Просвѣтлѣть — прояснúтися, вúяснитися
Просвѣтъ — прóс(ь)віт, прóс(ь)віток
Просвѣчивать — прос(ь)вічувати, с(ь)вітúтися
Просвѣщать, просвѣтить — прос(ь)віщáти, ос(ь)вічувати, прос(ь)вітúти, освітúти, ся
Просвѣщеніе — ос(ь)вíта, прос(ь)вíта
Просвѣщённый — ос(ь)вíчений, прос(ь)вíчений
Просиживать, просидѣть — просúжувати, просúдіти, висúжувати, вúсидіти
Просинить — просúнити
Просинь, у виразі: **въ просинъ, съ просинью** — сúнявий
Проситель, ница — прохáч, ка, просúтель, ка, благáч, (набридливий) — кáня, канюка
Просительный — прохáльний, благáльний
Просить — просúти, прохáти, ся, (сильне) — благáти, (набридливо) — канючити, цигáнити, (милостиню) — старцювáти, рýку простягáти, жебрувáти, жéбрати. — **Просить позволенія** — питáтися, прохáти дóзволу
Просіять — засіяти, засяти, просíяти
Проскабливать, проскоблить — проскрíбáти, проскребтú
Проскакивать, проскочить, проскокнуть — проскóкувати, проскóчити, проскíкнýти, пространбнýти, проскакáти
Проскользаться — прокóвзатися
Проскользнуть — вúслизнути, вúсковзнути
Проскорбѣть — протужúти, просумувáти
Проскребать, проскресть — проскрíбáти, проскребтú
Проскрипѣть — проскрипíти, прорипíти
Проскурнякъ, рос. Althaea officinalis L. — калáчики, проскурняк, дúка рóжа

Проскучать — пронудитися, пронудьгувати
Прослабить — пронести, прочистити, промкнути шлунок
Проставленный — високославний (напр., герой)
Прославленіе — виславлення, величення
Прославлять, прославить, ся — прославляти, вилавляти, прославити, вславити, розславити
Прослезиться — заплакати, росплакатися
Прослоняться — провештатися, проблукати, протинятися
Прослуживать, прослужить — служити, прослужити
Прослушивать, прослушать — вислухувати, вислухати, прослухувати, прослухати
Прослывать, прослыть — вславлятися, вславитися
Прослышать — прочути, начути, перечути
Прослѣдить — вислідити, прослідити, дослідити, припантрувати
Прослѣдовать — пройти, проїхати
Просматривать, просмотрѣть — 1) переглядати, продивлятися, переглядіти, продивитися, проглядіти; 2) недоглядати, недоглядіти, недодивитися, прогавити
Просмотръ — перегляд
Просмѣяться — прос(ь)міятися, прореготатися
Проспуровывать — перешнуровувати
Просо, рос. Panicum miliaceum L. — просо, (кйтиця) — волоток, волот, волоття
Просовище — просовище, просянище, просянисько
Прособирать, ся — прозбирати, ся
Просовка — колодка (для прасування)
Просовня — засув
Просовывать, просовать, просунуть — просовувати, просувати, просунути, ся; пропихувати, пропихати, пропхнути, ся
Просоль, просоль — просіл
Просолѣть — просоліти, всолитися
Просонки, просонье — просоння. — **Въ просонкахъ** — з просоння
Просопѣть — просопіти, просопти
Прососъ — продуховина (в льоду)
Проспорить — проспорити, просперечатися, прозмагатися
Просрочивать, просрочить — пропускати, пропустити строк, прострочити
Просрочка — відволока, спізнення
Простаивать, простоять — вистоювати, простоювати, вистояти, простояти
Простакъ, простачка — простак, простуха
Простёгивать, простегать, простегнуть — стьобати, простьобати, простібнути
Простирать, простереть, ся — простягати, тягти, ся, простягти, ся; доходити, сягати, дійти
Простирать — протирати, випрати
Простительный — вибачний
Простительность — вибачність
Проститутка — повія, финдюрка, роструха, хльорка і т. д., д. **Непотребница**
Просто — просто, по просту, щиро
Простоватый — простацький, недоумкуватий
Простодушіе — простодушність
Простодушный, но — простодушний, но, простощирий
Простой — 1) простий, звичайний; 2) поєдинчий; 3) простацький
Простой — простій, перестій
Простокваша — кисле молоко
Простолюдинъ, ка — простий, чоловік, проста жінка, простолюдець, простолюдка
Простонародіе — прості люди, простий люд, простолюд, (стар.) — поспільство
Простонародный — простолюдний, простацький
Простонать — простогнати, застогнати
Просторный, но — просторий, о. — **Просторнѣе дѣлаться** — просторнішати
Просторъ — простір, привілля
Просторѣчіе — простомова, проста мова. — **Въ просторѣчіи** — по простому
Простосердечіе, простосердечность — щирість, щиросердість
Простосердечный — щирий, щиросердий
Простота — простота, щирість
Простофиля — ґава, бевзь, дурень
Пространность — широкість, обширість, розлеглість
Пространный — просторий, широкий, розлогий, розлеглий, обширий
Пространство — просторінь, обшир, розлог, просторонище, осяга. — **Безпредѣльное п.** — безмір, безмір'я, безмежище
Пространствовать — промандрувати
Простригать, простричь, ся — простригати, прострйгти, ся
Прострѣливать, прострѣлить — прострілювати, прострілити
Прострѣлина — перестрелина
Прострѣлъ — 1) прострил, перестріл; 2) рос.: а) Aconitum Napellus L. — борець, зозулині черевички; б) Anemone Pulsatilla L. — простріл, сон, сонзілля
Простряпать — пропоратися
Простуда — простуда, остуда, застуда, підвій
Простужать, простудить, ся — студити, простудити; застудити, ся, захолодити, охватити, ся, (од вітру) — підвіятися
Проступать, проступить — проходити, пройти, протискатись, протиснутись
Проступокъ — провина, переступ
Простучать — простукати, простукотіти
Простывать, простыть, простынуть — простигати, стигнути, холонути, простигнути, простигти, вистигнути, прохолонути, охолонути, вихолонути
Простылый — простиглий, остиглий
Простынный — простираловий
Простыня — простирало
Простѣнокъ — простінок, міжвіконня
Простякъ, простянка — простак, простуха
Просуетиться — прометушитися
Просуживать, просудіть, ся — судити, про-

судити, ся, пропозивáти
Просутяжить — пропозивáти
Просучить — просукáти
Просушиваніе — просýшування
Просушивать, просушить, ся — просýшувати, просушити, ся
Просушка — просýшення
Просфора — прóскура
Просфорочный — прóскурний
Просчитывать, просчитать, ся — лічити, перелічувати, -чити, прорахувáти, ся
Просыпать, проспать — спáти, проспáти
Просыпáть, просыпать — розсипáти, розсипати
Просыпаться, проснуться — просипáтися, проспáтися, прокидáтися, прокинутися, прочнýтися, розбудитися, продрýхатися
Просыпъ — прóсип
Просыхать, просохнуть — просихáти, просóхнути
Просьба — прóзьба, прóхань, прохáння
Просѣвать, просѣять — пересівáти, висівáти, пересіяти, висіяти, (на решето) — точити, переточити
Просѣвочный — пересівáльний
Просѣдина — щілина, роспáдина
Просѣдь, просѣдина — сивинá. — **Борода съ просѣдью** — шпаковáта бородá, з сивинóю
Просѣка — прóсіч, прóруб
Просѣкать, просѣчь — прорýбувати, просікáти, прорубáти, просікти
Просѣчный — прорýбаний
Просякать, просякнуть — пересякáти, -сякти, просисáтися, прохóдити (про воду)
Просяканіе — пересякнення
Просяной — просяний. — **П. солома** — просяниця, просянка
Протаивать, протаять — роставáти, ростáнути
Проталина — 1) таловина, тал. — **Ѣхать по проталинамъ** — талом талувáти: 2) прогальóвина, прогáлина, відпар
Проталкивать, ся — пропихувати, протискувати, ся, пропхáти, пропхнýти, ся, протиснýтися
Протанцовать — протанцювáти
Протапливать, протопить — топити, протопити, витопити
Протаптывать, протоптать — протóптувати, протоптáти
Протаскать — 1) протаскáти; 2) протягáти, проволочити
Протаскаться — проволочитися, прошвéндяти
Протаскивать, протащить, ся — протягáти, протягти, ся, проволокти, ся
Протачивать, проточить — 1) протóчувати, проточити; 2) гострити, вигострити, прогострити
Протекать, протечь — 1) протікáти, протекти, (ледве-ледве) — слезити, прослизувати; 2) упливáти, плинути. — **Время протекаетъ** — час плине
Протекшій — минýлий
Протереблнвать, протеребить — проривáти, прорвáти, пропóлювати, прополóти
Протерпѣть — перетерпіти, стерпіти, витерпіти
Протестъ — протéст
Протестованіе — протестувáння
Протестовать — протестувáти
Прóтивень — 1) список; 2) бляха, лист (залізний, на якому печуть пироги)
Противиться — опирáтися, опинáтися, спротивлятися, óпір ставáти, сперечáтися, іти прóти, змагáтися
Противленіе — óпір, противність, противлення
Противникъ, ца — супротивник, ця, вóрог
Противность — протйвність, прикрість, бридкість, неприємність
Противный, но — 1) протйвний, супротйвний, но; 2) гидкий, огидний, бридкий, мерзéний, осорýжний, гидко, огидно, бридко
Противовѣсъ — противагá
Противодѣйственный — відпóрний, протичинний, опорочинний
Противодѣйствіе — протйвність, перешкóдження; протичинність, відпóрність, óпір
Противодѣствовать — óпір чинити; на перешкóді, на завáді ставáти, робити перешкóду, перешкожáти
Противозаконный, но — протизакóнний, неправний
Противолежащій — супротилéжний
Противополагать, противоположить — стáвити, постáвити навпрóти
Противоположеніе — противостáйність, протистáвлення
Противоположный — протйвний, супротйвний, супротилéжний
Противорѣчивость — суперéчливість
Противорѣчивый — суперéчливий
Противорѣчить — перéчити, суперéчити, заперечáти
Противорѣчіе — суперéчча, сýперіч, суперéчність, перекір
Противостоять, противостать — стояти, стáти навпроти
Противостояніе — протистáвлення, óпір; протилéжність
Противоядіе — противотрýя, противотрýта
Противоядный — противотрýйний
Првтивоестественный — протиприрóдний
Противу, противъ — прóти, напрóти, сýпроти, прóсто
Протирать, протереть, ся — протирáти, протéрти
Протискивать, протиснуть, ся — пропихáти, протискувати, пропхáти, пропхнýти, протиснути, ся
Протлѣвать, протлѣть — протлівáти, перетлівáти, протліти, перетліти
Протодіаконскій — протодияконський
Протодіаконство — протодияконство
Протодіаконъ — протодиякон
Протоіерей — протоєрéй
Протоіерейство — протоєрéйство
Протоколъ — протокóл

Протокольный — протокóловий, протокóльний
Протокъ — протíк, перетíк, стрýмінь
Протолковать — пробалáкати
Протолпиться — протóвпитися, пропхáтися
Протомить, ся — проморúти, ся, промýчити, ся
Протопать — протýпати, прогóпати, прогопцювáти, протупцювáти
Проторговать — проторгувáти, прогандлювáти
Проторжка — стрáта, втрáта (в торгу)
Проторить — проклáсти (дорогу), уторувáти, протоптáти (стежку). — **Проторённый путь** — битий шлях
Протосковать — просумувáти
Прототипъ — первоóбраз, первóвзір, прототúп
Проточина — протóчина, червотóчина, перетíчка, струмóк
Проточный — бігýчий, текýчий
Протрезвлять, протрезвить, ся — витверéзювати, вúтверезити, протверéзювати, протверезúти, ся, тверезíшати
Протрепливать, -пать — тíпати, вúтіпати
Протрубить — 1) протрубúти, просурмúти; 2) розголосúти, роздзвонúти
Протурить — прогнáти, протýрити
Протурчать — протýркати, протуркотíти
Протухать, протухнуть — протухáти, протýхнути
Протыкать — протикáти, проткнýти, простромúти
Протѣсняться, протѣсниться — протúскуватися, протовплятися і д. **Протискиваться**
Протюкать — 1) процюкати; 2) протюкати
Протявкать — продзявкати
Протяганіе — протягáння
Протягивать, протянуть, ся — 1) протягáти, простягáти, протягтú, простягтú,ся, вúпростати; 2) тягтú, волоктú, протягтú, проволоктú, проволочúти (час, діло)
Протяженіе — прóтяг
Протяжка — відволóка, проволóка
Протяжно — з прóтягом, з проволóком
Протяжность — протяжність, витяжність
Протяжный — протяглий, протяжний
Проудить — провýдити, проловúти (удкою)
Проужинать — провечéряти
Проумничать — промудрувáти
Проучать, проучивать, проучить, ся — провчáти, провчúти, ся, вúшколити
Проушина — дірка, ýшко
Профанъ — нетяма, нетямáха
Профессіональный — фахóвий, професíйний
Професія — фáх, профéсія
Профессорскій — профéсорський
Профессоръ — профéсор
Профиль — прóфіль
Профильный — профільóвий
Профильтровывать, профильтровать — д. **Процѣживать**
Профинтить — протрúнькати, процúндрити
Прохаживать, приходить, пройтись — прохóдити, проходúти, ся, пройтú, ся
Прохватывать, прохватить — 1) прокóлювати, простромляти, проколóти, простромúти; 2) проймáти, проняти
Прохворать — пронедýжати, прослабувáти
Прохвость — підчúхвіст, прочвáра, суціга
Прохлада — прохолóда, холодóк
Прохладительный — охолóжуючий
Прохладный, но — пóхолодний, холоднувáтий
Прохлаждать, прохладить, ся — охолóджувати, прохолóджувати, прохолодúти, ся; вихолóжувати, вúхолодити, ся
Прохлажденіе — охолóда
Прохлестать — пролящáти, прохвúськати
Прохлопать — проляскати, (крилами) — пролопотíти
Прохлопотать — проклопотáти
Прохныкать — пропхúкати, прорюмсати
Проходимецъ — пройдúс(ь)віт, швáйкало
Проходять, пройти — 1) прохóдити, перехóдити, пройтú, перейтú; 2) минáти, проминáти, минýти, ся, проминýти. — **Это ему не пройдётъ** — се йомý так не минéться, се дýрно не минé
Проходка — прохóдка, прогуляння, прóмашка
Проходной — прохіднúй, скрізнúй
Проходъ — прохід, перехід, (узенький між будовами) — сутки, суточкú
Прохожденіе — перехід; вúклад (якоїсь науки)
Прохожій — перехóжий, подорóжній
Прохозяйничать — прохазяїнувáти, прогосподарювáти
Прохолаживать, прохолодить, ся — студúти, простудúти, прохолóджувати, прохолодúти
Прохохотать — прореготáти
Прохрапѣть — прохроптú, захроптú
Прохрипѣть — прохрипíти
Прохромать — прошкандибáти, прокульгáти
Процарапывать, процарапать — продряпувати, продряпати
Процарствовать — процарювáти
Процвѣтать, процвѣсть — проц(ь)вітáти, квітувáти, проц(ь)вістú, розквітнутись
Процвѣтаніе — квітувáння, проц(ь)вітáння, рóсквіт
Процентный — процéнтовий, відсóтковий
Процентъ — процéнт, відсóток
Процентщикъ — лихвáрь
Процессія — процéсія, прóвід
Процессъ — 1) процéс, спрáва, пóзва, пóзов; 2) процéс, дія
Процѣживаніе — ціження
Процѣживать, процѣдить — проціжувати, процідúти
Процѣловать, ся — процілувáти, ся
Прочавкать — проплямкати
Прочёсывать, прочесать — розчісувати, розчесáти; продряпати (чешучи)
Прочётный — 1) перерахóваний (зле); 2) признáчений до читáння
Прочётъ — 1) помилка (в рахýнку); 2) прочитáння
Прочинивать, прочинить — латáти, перела-

тáти, пролатáти
Прочистка — прочи́щення
Прочитывать, прочитать — читáти, прочитáти, начи́тувати, начитáти
Прочить — прямувáти, (кому що) рáдити, признача́ти
Прочихать — прочхáти
Прочихаться — ві́чхатися
Прочищать, прочистить — прочищáти, прочи́стити
Прочищеніе — перечи́щення, очи́щення
Прочій — íньший, остáнній, рéшта. — **Между прочимъ** — між íньшим. — **И прочее** — і такé íньше
Прочность — міцні́сть
Прочный, но — міцни́й, мíцно, цупки́й, цýпко, тривáлий
Прочь — пріч, геть, (до кількох) — гéть-те. — **Прочь отъ меня!** — геть від мéне! — **Поди прочь!** — іди́ геть! — **Не прочь** — не від тóго. — **Я не прочь отъ этого** — я не від тóго, я нічóго прóти сьóго не мáю
Прошалить — пропустувáти, прожирувáти
Прошарить — ви́шарити, ви́нишпорити
Прошататься — проблукáти, прошвá(е)ндяти
Прошва — мерéжана лямі́вка, лí́штва
Прошедшій — мину́лий
Прошелестѣть — прошелестíти
Прошеніе — прохáння, прóзьба, суплíка
Прошенный — прóханий
Прошёптывать, прошептать, ся — прошíптувати, прошепотíти, прошепотáти, ся
Прошибать, прошибить, ся — пробивáти, пробúти, ся
Прошивать, прошить — прошивáти, проши́ти
Прошивной — проши́ваний, мерéжаний
Прошипѣть — прошипíти, (про гадюку) — просичáти, (про воду) — пробулькотíти, проклекотíти, (про сало) — прошкварчáти
Прошлогодній — торíшній
Прошлый — мину́лий. — **Прошлое** — мину́ле, мину́лість
Прошляндать, прошляться — прогавá(е)ндяти, провéштатися
Прошмыгнуть — прошмигну́ти, промайну́ти
Прошумѣть — прошумíти, прогомонíти
Прошутить — прожартувáти
Прошушукать, ся — прошушу́кати, ся, протишкувáтися
Прощальный — прощáльний, відхóжий, відхідни́й. — **П. угощеніе** — відхіднé, відхóжа чáрка
Прощаніе — прощáння, роспрощáння, прóводи
Прощать, проститься — 1) прощáти, вибачáти, пробачáти, дарувáти, прости́ти, ся, ви́бачити, пробáчити, подарувáти; 2) прощáтися, попрощáтися. — **Прощай, прости! Прощайте!** — прощавáй, бувáй здорóв, будь здорóв, прощавáйте, бувáйте здорóві!
Проще — простíше. — **Проще всего** — найпростíше
Прощелыга — д. **Пройдоха** і **Прохвость**
Прощеніе — прóщення, дарувáння, пробáчення. — **Попросить прощенія** — перепроси́ти
Проѣдать, проѣсть, ся — проїдáти, проїсти, ся, прохарчи́ти, ся
Проѣдина — прогри́зене мíсце
Проѣздить, ся — проїздити, ся
Проѣздомъ — перéїздом, по дорóзі
Проѣздъ — проїзд, перéїзд
Проѣзжать, ся — проїз(д)жáти, проїзди́ти, проїхати, ся, виїзжáти, виїзди́ти, ся
Проѣзжающій — проїзжáючий, перéїзжий
Проѣзженный — ви́їзжений (кінь)
Проѣзжій — проїздни́й, переїздни́й
Проэкзаменовать — ви́спитати, проекзаменувáти
Проявленіе — ви́ява, проя́ва, виявлення
Проявленіе, проявить, ся — виявля́ти, ся, проявля́ти, ся, ви́никáти, визначáтися, ви́явити, прояви́ти, ся, ви́значитися
Прояснивать, прояснять, прояснить, ся — проя́снювати, ся, проясни́ти, ся, (про годину ще) — випогóжуватися, с(ь)вітлíти, розви́днюватися, ви́погодитися, на годи́ні стáти, проя́снíти, прояснíшати
Прудить, запрудить — гати́ти, загати́ти
Прудовой — ставови́й, ставни́й
Прудъ — став, (здр.) — ставóк, ставóчок, (невеличкий, викопаний) — сáжавка, кóпанка, (місце, де був став) — стави́ще, стави́сько
Пружина — пружи́на
Пружинный — пружи́новий
Прусакъ — шваб, прусáк
Прутковый — прýтовий, дрóтиковий
Прутнякъ — молодни́к, молодничóк (молодий лісок); лóзи, верболіз
Прутъ — лози́на, хворости́на, рíзка, (дротяний для плетíння) — прут, дрóтик
Прутяной — хворостя́ний
Прущъ, рос. Geranium L'Herit — журавéльник, G. pratense L. — вóвча сту́па, вóвчі лáпки, вовчу́га, вовчу́ра
Прыганіе — стрибáння, плигання, скакáння, (в танцях) — гóпи, гóцання
Прыгать, прыгнуть — стрибáти, плигáти, скакáти, цибáти, стрибну́ти, плигну́ти, цибну́ти
Прыгунъ, -нья — скаку́н, скакунéць, плигу́н, плигунéць, стрибу́н, стрибунéць, бригу́н, брику́ха
Прыгъ — плиг, скік, стриб
Прыжокъ — плиг, скік, стриб. — **Прыжкомъ** — пли́гом, скóком, ви́стрибом
Прыскалка — кропи́ло, бри́зкавка
Прыскать, прыснуть, ся — бри́з(ь)кати, при́с(ь)кати, кропи́ти, бри́знути, при́снути, покропи́ти;(од с(ь)міху) — пи́рхнути
Прысканіе — бри́зкання, при́скання, крóплення
Прыткій, ко — прудки́й, пру́дко, швидки́й, шви́дко, шпарки́й, шпáрко
Прытче — шви́дче, пру́дче, прудкíш

Прыть — прудкість, моторність, швидкість, жвавість; бадьор. — **Пустить коня во всю прыть** — пустити коня на взаводи, що єсть духу. — **Бѣжать во всю прыть** — бігти що єсть духу
Прыткость — прудкість, шпаркість
Прыщеватый — прищуватий
Прыщеватѣть, прыщевѣть, опрыщевѣть — прищитися, поприщитися
Прыщъ — прищ, прищик, (мн.) — прищі
Прѣлый — запрілий, (про борошно то-що) — злеглий, прилеглий. — **Прѣлые глаза** — кислі очі
Прѣніе — запрівання, пріння, гниття
Прѣсноводный — річний, прісноводний
Прѣсность, прѣснота — пріснота, солодкість
Прѣсный — прісний, солодкий (про воду)
Прѣснякъ — прісняк
Прѣть, взопрѣть, выпрѣть — пріти, упріти, зіпріти, впріти
Пря — суперечка і д. **Преніе**
Пряденіе — прядло, прядіння
Прядиво — прядиво, пража, кужіль
Прядильщикъ, ца — прядільник, прядільниця, прядінниця, пряха
Прядильня — прядільня
Прядь (шерсті) — пасмо, (льону), — мичка, (льону в 10 жмень) — повісмо
Пряжа — прядиво (нитки прядені)
Пряжка — (с)пряжка, застібка, шпеник
Прялка — прядка, самопряд, самопрядка, кужіль, кужелина
Прямёхонекъ, прямёхонько — прямісінький, простісінький, ко
Прямизна — простість
Прямикъ — чоловік щирий, простий, прямий. — **Идти, ѣхать напрямикъ** — навпростець, навпрошки, навпрямець іти, їхати
Прямить, спрямить — прямити, випрямляти, виправляти і д. **Выпрямить**
Прямо — прямо, просто
Прямленіе — простування
Прямодушіе — щирість, відкритість, прямодушність
Прямодушный — прямодушний
Прямой — прямий, простий
Прямокрылый — прямокрилий, простокрилий. — **П. насѣкомыя**, Orthoptera — прямо(просто)крильці
Прямолинейный — прямоли(і)нійний
Пряморогій — просторогий
Прямота — простість
Прямоугольникъ, -ный — прямокутник, -ний
Прямь — правець, проста лінія
Пряникъ — пірник, (медовий) — медівник, медяник
Пряничникъ, ца — медівнишник, ця
Пряничный — медівнишний
Пряности — коріння
Пряный — гострий, корінний
Прясло — прясло (часть плоту між 2 колами)
Прясть, спрясть — прясти, попрясти, напрясти
Прятаніе — ховання
Прятать, спрятать, ся — ховати, крити, сховати, укрити, ся, перехововувати, переховати, ся
Псаломникъ — псал(ь)миста
Псаломщикъ — псал(ь)тирник, дяк
Псаломъ — псалом, псальма
Псалтирь, псалтырь — псалтир
Псарный — псярний
Псарня — псярня
Псарь — ловчий; псяр, псярник
Псарскій — псярський
Псевдонимъ — псевдонім
Псина — 1) собаче м'ясо, псятина; 2) псина
Психическій — психічний
Психологія — психолоґія
Психологическій — психолоґічний
Психологъ — психолог
Псица — сука, сучка, псиця
Псовый — собачий, псячий
Псора — шолуді, парші
Птенецъ, здр. **птенчикъ** — пташа, (здр.) — пташатко, пташеня, (здр.) — пташенятко; пискля, голопупок
Птица, (здр.) **птичка** — птиця, птичка, птаха, птах, (здр.) — пташка, пташина, (зб.) — птаство, (дитяче) — тютя. — **Пѣвчія п.** — с(ь)півоче птаство. — **Хищная п.** — хижий птах. — **Домашняя п.** — домове птаство, дробина. — **Подымать птицъ** — зрушати птахи (мисливське)
Птицеводство — птахівництво, ховання птахів
Птицегаданіе — віщування з птахів
Птицеловня — лапка (на птахи)
Птицеловство — пташництво, птахоловля
Птицеловъ — пташник
Птичій — птичий, птаський, пташиний, пташачий. — **Птичій дворъ** — пташня. — **Птичье гнѣздо**, рос. Neottia Nidus Avis Rich — миколайці
Птичникъ — 1) пташник; 2) пташня, пташарня, коєць, куча
Птичница — пташниця, дробинниця
Публика — публіка
Публикація — оголошення, оповіщення, публікація
Публиковать — оголошувати, оповіщати, публікувати
Публичность — прилюдність, привселюдність, публічність
Публичный, но — публічний, прилюдний, принародний, привселюдний, но
Пуга — ґузка (в яйці)
Пугалище, пугало — страшило, страховище, опудало
Пуганіе — лякання, страхання
Пуганный, пуганый — ляканий, полоханий
Пугать, ся, испугать, ся, пугнуть — лякати, ся, жахати, ся, страхати, ся, полохати, ся, злякати, ся, сполохати, ся
Пугачъ, пт. Strix Bubo — пугач
Пугливость — лякливість, жахливість, полохливість
Пугливый, во — лякливий, во, жахливий, во, полохливий, во
Пуговица, пуговичка — ґудзь, ґудзик, ґудзичок
Пуговочникъ, ца — ґудзикарь, ка
Пуговочный — ґудзиковий

Пудель — 1) пу́дель (собака); 2) мах, о́бмах (мисливське)
Пудовикъ — пудова́ ги́ря
Пудовой — пудови́й
Пудра — пу́дра
Пудреніе — пудрува́ння
Пу́дрить — пудрува́ти
Пузанъ — пуза́нь, черева́нь, бари́ло
Пузастый, пузатый — пуза́тий, черева́тий, бруха́тий
Пузо — пу́зо, че́рево
Пузцо — пу́зько, черевце́
Пузырёкъ — 1) міхуре́ць, пухире́ць; 2) ба́ньочка, пля́шечка
Пузыриться — 1) надима́тися, здима́тися; пуска́ти бу́льбашки, бу́лькати; 2) бундю́читися, инди́читися
Пузыристый, пузырчатый — пухи́ристий, прищува́тий
Пузырь — 1) пухи́р; 2) (на воді) — бу́лька, бу́льбашка, ба́нька; 3) пухи́р, міху́р, (здр.) — міху́рчик (на тілі)
Пукалка — пу́кавка
Пукать, пукнуть — пу́кати, пу́кнути
Пукъ, пучёкъ — пук, пучо́к, (ниток то-що) — жмут, жму́ток, (шовку, бісеру) — бунт, бу́нтик, (тютюну) — папу́ша, (льону) — го́рстка, (соломи) — скру́тень, крутінь
Пулевый — ку́левий
Пулечный — куле́шний. — **П. сумка** — куле́шниця
Пульверизаторъ — при́скавка, пульверизатор
Пульверизировать — при́скати, пульверизува́ти
Пульсъ — живе́ць, жи́вчик, пульс
Пульсовый — пульсови́й, живчико́вий
Пуля, пулька — ку́ля, ку́лька
Пулярда, пулярдка — ку́рка (молода та жирна)
Пунктирный — точко́ваний
Пунктъ — 1) артику́л, пункт; 2) пункт, то́чка, місце
Пунктированіе — точкува́ння
Пунктировать — пунктува́ти, точкува́ти
Пу́ночка, пт. Embariza nivalis — пос(ь)мітю́ха, сусідка
Пунцовый — ясночерво́ний, пунсо́вий, гаря́чий
Пуншъ — пунш
Пупавка, пупавникъ, рос. Anthemis — роме́н, рум'янок. — **Пупавка римская**, A. tinctoria — бабки́, жовти́ло, гвозди́ки польові́, нагідки́ польові, роме́н
Пуповина, Funiculus umbilicalis — пупе́ць, пупови́ння, пу́пник
Пупковидный — пупкува́тий
Пуповникъ, рос. — 1) Scabiosa arvensis — наголова́ток, огірча́к, свербі́жниця; 2) Alisma plantago L. — жо́вник, шильник, би́шник, водяни́й попу́тник
Пупочный — пупко́вий
Пупъ, пупокъ — пуп, пу́пець, пу́пик
Пупырникъ, рос. Tarilis Anthriscus Gärtn. — опу́цьки, свербигу́з
Пупырь, пупырышекъ — прищ, при́щик, пухи́рик, коро́ста
Пупышъ, -шекъ — пу́п'янок, пу́п'яшок
Пурга (сібірське) — завірю́ха сніжна
Пурпуровый — пурпуро́вий, багро́вий
Пурпуръ — пурпу́р, багре́ць, багрінь
Пускай, пусть — неха́й, хай, най; бода́й
Пусканіе — пуска́ння
Пускать, пустить — пуска́ти, пусти́ти. — **Пускать пѣну** — пінити. — **П. пыль въ глаза** — ману́ пуска́ти, тума́ну напуска́ти. — **П. по міру съ сумою** — в старці пусти́ти. — **Пуститься на произволъ судьбы** — пусти́тися бе́рега
Пустельга — пусте́льга, Falco tinnunculus
Пустёхонекъ — порожнісінький
Пустовать — порожнюва́ти (про посудину), пустува́ти (про хату), облогува́ти, вакува́ти (про землю)
Пустодомъ, пустодомка — недба́лиця, недба́ха, недба́йло
Пустое — пусте́, дурни́ця, дарма́
Пустой, пусто — 1) поро́жній, пусти́й, пу́сто. — **Пусто въ карманѣ** — вітер в кише́ні. — **Съ пустыми руками** — в поро́жніми рука́ми, порожняко́м. — **П. домъ** — пу́стка. — **Пустое мѣсто** — пусти́рь, пу́стка. — **П. зерно** — пужи́на. — **П. орѣхъ** — холости́й, мокля́к, свисту́н. — **П. огурецъ** (солоний) — плю́скний; 2) даре́мний, ма́рний, поро́жній; пусти́й, поро́жній, недоді́льний. — **Пустая трата времени** — марнува́ння ча́су
Пустокормъ — дармоїд
Пустомелить — базікати, верзти́, торо́чити, тереве́ні пра́вити, точи́ти, плести́, тереве́нити, варзя́кати, моло́ти не знать що
Пустомеля, пустозвонъ, пустословъ — базі́кало, баля́сник, мелу́н, торохті́й, ка, цокоту́н, ха, марномо́вець, марносло́вець
Пустомельство — тереве́ні, базі́кання
Пустоpосль, рос. Sambucus racemosa L. — без, буз, бузина́
Пустосвятъ, пустосвятка — с(ь)в'ято́ша, с(ь)в'яте́ць, с(ь)в'яге́нниця
Пустословить — марносло́вити
Пустословіе — марномо́вство
Пустота — поро́жнява, порожне́ча
Пустоцвѣтъ — пустоц(ь)віт
Пустошка, пт. Upupa epops — о́дуд, ву́двуд
Пустошь — 1) пу́стка; 2) дурни́ця
Пустынникъ, ца — пусте́льник, ця
Пустынническій — пусте́льницький
Пустынный — безлю́дний, пусте́льний
Пу́стынь — манасти́рь (в глухому місці)
Пустыня — пусти́ня, пусте́ля
Пустырникъ, рос. Leonurus Cardiaca L. — глуха́ кропи́ва, си́ндра
Пустырь — пусти́рь, пу́стка
Пусть — д. **Пускай**. — **Пусть-ка** — неха́й лиш, лише́нь, неха́й-но. — **Пусть бы** — неха́й-би, ха́й би
Пустѣть — пусті́ти, безлю́діти
Пустякъ — дрібни́ця, дріб'я́зок, пусте́
Пустячный — аби́-яки́й, незначни́й
Путаница — плутани́на, путани́на
Путаніе — плу́тання, пу́тання
Путать, ся — 1) пу́тати, плу́тати, ся; 2) мі-

шáтися, плýтатися, збивáтися
Путеводитель — провідни́к, поводáрь
Путеводный — провідни́й
Путеводство — провідни́цтво
Путевой — дорóжній, подорóжній
Путешественникъ, -ца — мандрівни́к, -ця, подорóжній, -ня, подорóжник, подорóжниця
Путешествіе — пóдоріж (р. пóдорожі), мандрівка, м(в)андрувáння, (до с(ь)в. місць) — прóща
Путешествовать — подорожувáти, пóдоріж відбувáти, мандрувáти, вандрувáти, пóдоріж справля́ти, (до с(ь)в. місць) — іти́ на прóщу
Путлó — пýто, (на птиць) — бóркальці
Путникъ, -ца — подорóжній, -ня
Путный — пýтній, путя́щий
Путы — пýто, (мн.) — пýта
Путь — 1) путь, дорóга, шлях. — **На обратномъ пути** — вертáючись, пóвертом. — **По пути** — по дорóзі. — **Сухимъ путёмъ** — суходóлом, рýмом. — **Ступить на скользкій путь** — на слизькé, на слизькý попáсти. — **Сбить, ся съ пути** — зби́ти, ся з дорóги; 2) пуття́ і д. **Прокъ.** — **Будетъ ли какой путь въ этомъ?** — чи ви́йде з цьóго що пýтнє? 3) спóсіб
Пухленький — пухкéнький
Пухлина — пухли́на
Пухлий — 1) опýхлий, роспýхлий; 2) пухки́й
Пухлякъ — 1) пт. Parus cristatus — чубáтка; 2) рос. Daphne Mezereum L. — вóвче ли́ко, ягідки́, вóвчі я́годи
Пухнуть, распухнуть — пýхнути, роспýхнути
Пуховикъ — пухови́к, пухови́ця
Пуховинка — пуши́нка
Пуховый — пухови́й
Пухъ, пушокъ — пух, (здр.) — пушóк. — **Въ пухъ** — геть, чи́сто, зовсім, до крáю, до щéнту
Пучеглазить — витріщáтися
Пучеглазый — витрішкувáтий, лупáтий, банькáтий, вирлоóкий
Пучеглазъ — 1) банькáч, витріщáка, окáнь; 2) ґáва, роззя́ва
Пучина — вир, безóдня, нýрта
Пучинный — нуртови́й, безóдній
Пучить, ся — здимáти, надимáти, ся. — **Пучить глаза** — п'ясти́, витріщáти óчі
Пучин, рос. Heracleum sibiricum L. — борщівни́к, козéл
Пучковый — пучкови́й
Пуша — пух (у з(ь)вірят)
Пушечный — гармáтний
Пушистый — пухнáтий, вовни́стий
Пушить, ся — 1) облямóвувати, обшивáти хýтром; 2) лáяти, (дуже) — корени́ти, кости́ти, кобени́ти
Пушка — гармáта, пýшка, (особлива) — гаківни́ця
Пушкаревъ — гармашів
Пушкарскій — гармашéвий
Пушкарь — гармáш
Пушница — полóва, д. **Мякина**
Пушной — 1) хутря́ний; 2) полóв'яний
Пушокъ — пушóк
Пушь — 1) пух; 2) хýтро
Пуща — пýща, нéтря, ґущинá, гущáвина
Пуще — гірше, ґірш, більше, більш
Пуще всего — гірше всьóго, більш усьóго, над усé
Пхиновникъ, рос. Aristolochia Clematitis L. — филильник, филі́йник
Пчела, пчелка, ком. Apis mellifera — бжолá, бджолá, пчолá, (здр.) — бжíлка, бджілка, бджілочка, бжоленя́, -тко, пчілка, (зб.) — бжолá, бжоля́та, (у кожному рою) — мáтка, трýтні і робóчі бжóли, (рій без матки) — бéзматень, (бжоли, перегнані в другий улик) — перегін, (виліт молодих маток) — при́гра
Пчелиный — бжоляни́й, бджоли́ний
Пчеловодство — бжоля́рство, пáсішництво, пасішникувáння, бжільни́цтво, пчільни́цтво. — **Заниматься пчеловодствомъ** — пасішникувáти
Пчеловодъ — бжоля́р, пáсішник
Пчелоядъ — д. **Кобецъ**
Пчельникъ — 1) пáсіка; 2) рос. Mellissa officinalis — кади́ло, медівка
Пшеница, рос. Triticum L. — пшени́ця, (здр.) — пшени́чка, пшени́ченька
Пшеничный — пшени́чний
Пшено, рос. Panicum miliaceum L. — пшонó
Пшонный — пшоня́ний
Пыжикъ — 1) молоди́й óлень; 2) призéмок, куцáк, курдýпель
Пыжить — клéйтух забивáти
Пыжиться — бундю́читися, инди́читися, пирожи́тися
Пыжовый — клéйтуховий
Пыжъ — клéйтух (до рушни́ці)
Пыланіе — палáння
Пылать — палáти, (дуже) — палахтíти, палахкотіти
Пылина, пылинка — пороши́на, пороши́нка, пили́на, пили́нка
Пылить — пили́ти, пороши́ти, кури́ти
Пылкій — 1) полум'яни́стий; 2) палки́й, гаря́чий, вогнювáтий
Пылко — пáлко, з зáпалом
Пылкость — пал, пáлкість
Пылъ — 1) пóлум'я, пóломінь. — **Пламень**; 2) пал, зáпал, вогóнь
Пыль — пил, пóрох, (що мететься) — кýрява. — **Цвѣточная пыль** — квіткови́й пил, (що бджоли збирають) — óбніж, (утоптаний) — пергá
Пыльникъ, Anthera — голóвка тичи́нки, пилóчня
Пыльный, но — кýрний, но, пóрошно
Пырей, рос. Triticum repens L. — пи́рій
Пырейный, пырейчатый — пирі́йний
Пырокъ — штурханéць
Пырять, пырнуть — штýрхати, штрикáти, штурхнýти, штрикнýти, шпирнýти
Пытать, ся — 1) брáти на мýки, випи́тувати на мýках, мордувáти, катувáти; 2) (**попытаться**) — прóбувати, захóдитися
Пытка — мýки, мордувáння, катувáння, тортýри. — **Подвергнуть пыткѣ** — взя́ти на мýки, на тортýри

Пытливость — допи́тливість, ціка́вість
Пытливый — допи́тливий, ціка́вий
Пыхтей — пухті́й
Пыхтѣть — пу́хкати
Пышать, пыхнуть — 1) са́пати, сопти́, сопі́ти; 2) паші́ти, жахті́ти
Пышка — пухке́ник, (особлива) — балаба́н; пампу́шка, сластьо́н
Пышность — пи́шність, бу́чність
Пышный, но — пи́шний, бучни́й, бу́чно
Пыщиться — бундю́читися, надима́тися
Пьедесталъ — підні́жжа, підста́ва
Пьющий (горілку то-що) — питу́щий, пите́ць
Пьяница — п'яни́ця, пія́к, пія́ка; перепі́єць, (поб.) — п'яню́га
Пьянство — п'я́нство, п'яни́цтво, пія́цтво, пiяти́ка
Пьянствовать — пія́чити, п'я́нствувати
Пьянчуга, пьянчужка — п'яни́чка
Пьяный — п'я́ний
Пьянѣть, опьянѣть — п'яні́ти, оп'яні́ти, впи́тися
Пѣвецъ, пѣвица — 1) с(ь)піве́ць, с(ь)піва́к(а), с(ь)піва́чка; 2) с(ь)піве́ць
Пѣвунъ, -нья — с(ь)піву́н, с(ь)піва́ка, с(ь)піва́чка
Пѣвучесть — с(ь)піву́чість, с(ь)пiво́чість
Пѣвучій — с(ь)пiвни́й, с(ь)піву́чий, с(ь)пiво́чий
Пѣвческая — с(ь)піва́льня
Пѣвческій — с(ь)піва́цький, с(ь)піве́цький
Пѣвчій, ая — с(ь)пiвли́вий, с(ь)пiво́чий, с(ь)піву́чий, а. — **Птичка п.** — с(ь)пі́вочка
Пѣвчій — пі́вчий, с(ь)піва́к, с(ь)піва́ка, с(ь)піва́чка
Пѣгій — пері́стий, строка́тий
Пѣжина — пля́ма на бі́лій ше́рсті
Пѣна — пі́на, шум, (на страві) — шумови́на
Пѣнистый — піня́вий, шумли́вий
Пѣнить, вспѣнить, ся — піни́ти, ся, шумува́ти, збива́ти пі́ну, спі́нити
Пѣніе — с(ь)пів, с(ь)пі́ви, с(ь)піва́ння (птиць) — щебета́ння
Пѣнка — 1) пі́нка, шумови́на (на варенні), (на молоці) — плі́вка, шку́рка, кожушо́к; 2) пі́нка морська́, мін. Millepora polymorpha
Пѣнковый — пінко́вий
Пѣнникъ — пі́нник, окови́та
Пѣнность — піня́вість
Пѣнный — пі́нний
Пѣсельникъ — пі́сельник, пісня́р
Пѣсенка — пі́сенька, с(ь)піванка, с(ь)піва́ночка
Пѣсенникъ — 1) с(ь)піва́к, с(ь)піва́ка; 2) збі́рник пісе́нь, с(ь)піва́нник
Пѣсенница — с(ь)піва́чка
Пѣсенный — пі́сенний, с(ь)пі́вний
Пѣснопѣніе — 1) це́рковна пі́сня, церко́вний с(ь)пів; 2) ві́рші, ліри́чний стихо́тві́р
Пѣсня, пѣснь — пі́сня, с(ь)пів, с(ь)пі́ванка. — **Пѣсни эпическія, повѣствовательныя** — ду́ми, пі́сні епі́чні. — **П. свадебныя** — весі́льні пі́сні. — **Весеннія п.** — весня́нки. — **Хороводныя п.** — танки́; гаї́вки, коломи́йки, шу́мки. — **Обрядныя п.** — обрядо́ві; коля́дки, щедрі́вки, петрі́вочні, петрі́вки, трої́цькі, (поучаючого змі́сту) — пса́льми
Пѣстовать, выпѣстовать — пе́стува́ти, пести́ти, ви́пестувати, ви́пестити, ви́кохати
Пѣстунъ, пѣстунья — пестýн, пестýнка
Пѣтухъ — пі́вень, (здр.) — пі́вник, когу́т. — **Индейскій пѣтухъ** — инди́к
Пѣтушиться — 1) бундю́читися, пиндю́читися; 2) задира́тися
Пѣтушій — півня́чий. — **Пѣтушій гребень, пѣтушникъ, пѣтушинникъ**, рос. Rhinanthus Crista Galli — бра́тчики жо́вті, бубовни́к, бря́згітка, липчи́ця, коно́пляник, кошу́льник, дзвіне́ць, звіно́чки. — **Пѣтушьи головки**, рос. Lamium purpureum L. — кра́сна кропи́ва, ша́ндра. — **П. гребешки**, рос. Melampyrum cristatum L. — пі́вники
Пѣтушки, рос. — 1) Cupripedium Calceolus L. — жо́вті зозу́льки, череви́чки, зозу́лині череви́чки; 2) Iris sibirica L. — пі́вники, боро́ві пі́вники, Iris Pseudacorus L. — пі́вник, боло́тні пі́вники, коси́ці, лепешня́к
Пѣтушокъ — пі́вник, когу́тик. — **Пѣтушокъ морской**, пт. Fringa pugnax — турухта́й
Пѣтый — с(ь)пі́ваний
Пѣть, спѣть, ся — с(ь)піва́ти, ся, зас(ь)піва́ти, прос(ь)піва́ти. — **Другое поётъ** — і́ньшої зас(ь)пі́вав
Пѣхота, пѣхотинецъ — піхо́та, піхоти́нець, піхо́тник
Пѣхотный — піхо́тний
Пѣшеходня — пішохо́д, (частіше мн.) — пішохо́ди
Пѣшеходъ — пішохо́дець, пішани́ця
Пѣшій — пі́ший, пішани́ця
Пѣшка — 1) піша́к (в грі в дамки); 2) (про чоловіка) — нікче́ма, попи́хач
Пѣшкомъ — пі́шки, пішко́м, піхтуро́ю
Пѣшня — пішня́, підо́йма
Пяденный — п'яде́вий
Пядь — п'ядь
Пяленіе — напина́ння, натяга́ння, ростяга́ння
Пялечный — кросенко́вий
Пялить, распялить —ростя́гувати, ростягти́; напина́ти, роспина́ти, п'ясти́. — **Пялить, выпялить глаза** — витріща́ти, ви́тріщити, ви́лупити о́чі, банькú
Пялы — ростопі́рка
Пяльцы — п'я́льці, кро́сна
Пята, пятка — 1) п'ята́, п'я́тка; 2) (у дверях) — бігу́н; 3) (в улику) — по́ли
Пятакъ, пятачекъ — п'ята́к, п'ятачо́к
Пятачный — п'ятако́вий
Пятерикъ — п'ятери́к, п'ятифунто́вий
Пятёрка — п'я́тка (в картах)
Пятерня — п'ятірня́
Пятеро — п'я́теро
Пятіалтынный — зло́тий, золоти́й (15 коп.)
Пятиверстный — п'ятиверсто́вий
Пятиглавый — п'ятиве́рхий, п'ятиба́нний
Пятигранный — п'ятику́тний, п'ятигра́нний
Пятидесятилѣтіе — пятидесятолі́ття

Пятидесятилѣтній — п'ятидесятолітній
Пятидесятый — п'ятидесятий
Пятидневный — п'ятиденний
Пятикратный — п'ятиразовий
Пятилистникъ, рос. — 1) Potentilla reptans L. — мохна; 2) Comorum palustre L. — вовче тіло
Пятилѣтие — п'ятирічча, п'ятиліття
Пятипольный — на п'ять змін, п'ятизмінний
Пятилѣтній — п'ятирічний, п'ятилітній
Пятерицею — уп'ятеро
Пятирублёвка — синітка, синиця, п'ятка (5 карб.)
Пятить, ся — 1) рачкувати, порачкувати; 2) одкидатися, одступатися, одкинутися, одступитися (од слова)
Пятиугольникъ — п'ятикутник
Пятнадцать — п'ятнадцять, п'ятнадцятеро
Пятнать, запятнать, ся — таврувати і д. Клеймить; 2) плямити, ся, поплямити; 3) чорнити, сплямувати, поплямити
Пятница — п'ятниця, (здр.) — п'ятінка
Пятнистый — плямистий, плямовитий, цяткований, рябий
Пятно — пляма, цята, цятка, (в оці) — косиці. — **Въ пятнахъ** — плямовитий, плямистий. — **Вывесть пятна** — повибавляти плями
Пятнышко — плямка
Пятокъ, пяточекъ — п'ятка, п'ятірко
Пяточный — п'ятковий
Пятый — п'ятий. — **Пятая часть** — п'ятина
Пять — п'ять. — **Пять съ половиной** — півшоста
Пятьдесять — п'ятьдесят. — **Пятьдесять копѣекъ** — копа
Пятьсоть — п'ятьсот, п'ять сотень
Петью — п'ять раз по...

Р.

Раба — раба, рабиня, невільниця
Рабій — невільничий, невільницький, рабський
Раболѣпіе — рабська догідливість, улесливість, підлість, плазування
Раболѣпный — невільничий, підлий
Работа — робота, (здр.) — робітка, праця, труд, діло. — **Египетская работа** — канальська робота. — **Каторжная р.** — каторжна, сібірна робота
Работать — робити, працювати
Работаніе — працювання
Работишка — робітка
Работливый, работящій, ая — роботящий, ща, робучий, трудящий, трудячий, працьовитий, та
Работникъ, ца — 1) робітник, ця, працьовник; 2) наймит, наймичка, челядин, челядник, челядка, челядниця
Работницынъ — наймиччин
Работничій — робітничий, робітницький
Работный — 1) робочий; 2) робітний
Рабочій, ая — 1) робітник, ця, робочий, ча; 2) робітничий, робітницький
Рабочая — робітня, робоча (кімната)
Рабски — невільничо
Рабскій — невільничий, рабський
Рабство — неволя, ярмо, кормига, рабство
Рабствовать — в неволі бути
Рабъ — раб, невольник, невільник
Раввинъ — рабин
Раввинскій — рабинський, рабинів
Равенство — рівність, рівня, рівенство
Равненіе — рівняння
Равнёхонько — однаковісінько
Равнина — рівнина, площина, плащина, (на горах) — полонина; (вздовж річки) — поліг, оболоня
Равно — однаково, однаковісінько; так саме. — **Любить равно всѣхъ дѣтей** — усіх дітей однаково любить
Равноапостольный — рівноапостольний
Равнобедренный — рівнораменний, рівнобедрий
Равнобочный — рівнобокий
Равновѣсіе — рівновага, рівноважність
Равновременность (мех.) — рівночасність
Равномеренный (мех.) — рівночасний
Равновѣсный — рівноваговий, рівноважний
Равноденникъ — рівноденник, рівник
Равнодействіе — рівнодення, рівноденність
Равнодушіе — байдужість
Равнодушный, но — байдужий, жо, байдужний, но, байдужливий, во, байдуже
Равнодѣйствующій — рівнодіючий, рівночинний
Равнозначащій — рівнозначний
Равноимённый — рівноіменний
Равнолѣтній — рівнолітній, рівного віку
Равномѣрность — рівномірність, рівність
Равномѣрный, но — рівномірний, рівний, навпомірки, однаковий, во
Равнообразіе — одностайність
Равнообразный — одностайний
Равноотстоящій — рівнодальній, рівновіддалений
Равноправный — рівноправний
Равносиліе — рівносильність, рівновага
Равносильный — рівносильний, рівноважний
Равностороннiй — рівнобокий
Равность — рівність, рівня
Равноугольный — рівнокутний
Равноугольность (мат.) — рівнокутність
Равноцѣнность — рівноцінність
Равноцѣнный, во — рівноцінний
Равный — 1) рівний, гладкий; 2) однаковий
Равняло — шмига (у колісників), натирачка (у шевців)
Равнять, сравнять, ся — 1) рівняти, вирівнювати, зрівняти, вирівняти, ся
Рагульникъ, рос. Тrора natans L. — болотні, водяні горіхи, рогульки
Радёхонекъ, радёшенекъ — раднісінький
Ради — для, за-для, про
Радиво — дбайливо, дбайно, пильно
Радивость — дбайливість, дбайність, пильність

Радивый — дбáлий, дбайли́вий і д. **Заботливый**
Радикализмъ — радикалíзм
Радикалъ — радикáл, кóрінь
Радовать, ся — рáдувати, радíти, тíшити, ся, втішáти, ся
Радованіе — радіння
Радоница, радуница — могилки́
Радостный — рáдісний, но
Радость — рáдість, рáдощі
Радуга — рáй-дугá, весéлка, весéли́ця, чéсний пóяс
Радужный — весéлчин, весéлковий
Радушіе — привітність
Радушный — привітни́й
Радъ — рáдий, рад, радніший
Радѣніе — дбáлість, дбáння
Радѣть — дбáти, пильнувáти, д. **Порадѣть**
Радѣтель, -ница — дбач, дбáчка, дбáха, дбáльниця
Раёкъ — 1) при́змове шкíльце; 2) рáйдужка (навколо зіньки в оці)
Раждать, родить, ся — 1) роди́ти, породи́ти, спороди́ти, у(в)роди́ти, народи́ти, ся, привести́; 2) д. **Производить**
Ражій — дýжий, огрядни́й
Разбавлять, разбавить, ся — розбавля́ти, роспускáти, розвóдити, розбáвити, роспусти́ти, розвести́, ся
Разболѣться — рознедýжатися, рознемогти́ся, розболíтися, розхворíтися
Разбаловать, ся — розбáлувати, роспусти́ти, ся, роспéстити, ся
Разбалтывать, разболтать, ся — розбóвтувати, розбóвтати, ся
Разбереживать, разбередить, ся — ятри́ти, роз'я́трувати, вражáти, роз'ятри́ти, ся, врази́ти
Разбивать, разбить, ся — 1) розбивáти, розби́ти, ся, розсади́ти. — **Разбить въ щепки, въ дребезги** — потрощи́ти, на мóтлох, на гамýз, на чере́п'я поби́ти. — **Р. до крови, въ кровь** — розкрівáвити, роз'ю́шити; 2) росташóвуватися, росташувáтися. — **Разбить лагерь** — тáбором стáти. — **Р. палатку** — намéт нап'ясти́
Разбивка — розбивáння, рóзділ
Разбивной, разбивочный — д. **Дѣлимый**
Разбивчивый — крихки́й, крухки́й
Разбирательство — рóзбір, роспрáва
Разбиратель, -ница — розбирáч, розбирáчка
Разбирать, разобрать, ся — розбирáти, розібрáти; розвáлювати, розвали́ти
Разбитной — метки́й, жвáвий, motóрний
Разблагодариться — роздя́куватися
Разбогатѣть — розбагатíти, забагáтіти
Разбодриться — розбадьóритися
Разбой — розбíй, розбíйство, харци́зство
Разбойникъ, ца — розбíйник, ця, (поб.) — розбишáка, харци́зник, (поб.) — харцизя́ка, (в Карпатах) — опри́шок
Разбойничанье — розбíйство, харци́зство
Разбойничать — розбíйникувáти
Разбойническій — розбíйницький, розбишáцький, харци́зький
Разбойничество — розбишáцтво, харци́зство, харцизя́цтво
Разбойничій — розбíйничий, розбíйників, розбíйницький, харци́зський, хижáцький
Разборка, разбираніе — розб(і)ирáння, рóзбір
Разборный — склáданий, розбирáльний
Разборчивость — 1) розбíрність; 2) розсýдливість, огля́дність; 3) перебíр, вередли́вість
Разборчивый — 1) розбíрний, вирáзний; 2) розсýдливий, розвáжний; 3) перебíрливий, примхли́вий, вередли́вий
Разборъ — рóзбір, ви́бір; розбирáння, перебирáння. — **Безъ разбора** — не розбирáючи. — **Къ шапочному разбору** — шапкобрáння
Разботѣлый — гладки́й, опáсистий
Разботѣть — поглáдшати, ростовстíти
Разбраживаться, -родиться — 1) вихóжуватись (після хвороби); 2) шумувáти, розшумувáтись, мусувáти
Разбраживаться, брестись — розбрідáтись, розбрести́сь, розхóдитись, ростікáтись, ростекти́сь
Разбранить, ся — 1) ви́лаяти; 2) розлáятися, розсвари́тися, посвари́тися
Разбрасывать, разбросать, ся — роскидáти, роски́дати, розметáти, ся
Разбрататься — розбрáтитися
Разбродъ, у виразі: **въ разбродъ** — врóстіч, рíзно
Разбродяжничаться — розволочи́тися
Разбросанность — роски́даність
Разбрызгивать, разбрызгать, ся — розбри́зкувати, розбри́зкати, розля́пати
Разбрюзжаться — розбурчáтися
Разбужать, разбудить — буди́ти, розбýркувати, розбуди́ти
Разбухать, разбухнуть — бучáвіти, набухáти, розбухáти, набрякáти, бубня́віти, набýхнути, розбýхнути, на(роз)бучáвіти, набря́кнути, на(роз)бубня́віти
Разбухлый — розбýхлий, бучáвий, набря́клий, набубня́вілий
Разбушеваться — розбýрхатися, розбушувáтись
Разбуяниться — счини́ти, збúти бýчу
Разбѣгаться, разбѣжаться — 1) розбігáтися, розсипáтися, розбíгтися, розси́патися. — **Глаза разбѣжались** — óчі забíгали; 2) розганя́тися, розбігáтися, розігнáтися, розбíгтися.
Разбѣгъ — рóзбіг, розгíн. — **Съ разбѣгу** — з розгóну
Разбѣситься — розлютувáтися, посатанíти
Разважничаться — розчвáнитися, роспишáтися, роспри́ндитися
Разваживать, развозжать — розгнýздувати, розгнуздáти
Разваливать, развалить, ся — 1) розвáлювати, руйнувáти, розвали́ти, розруйнувáти, ся; 2) роскидáтися, роскинутися
Разваливаться, разваляться — рознемагáтися, рознемогти́ся, рознедýжатися, розхворíтися
Развалина, (частіше мн.) **развалины** — руїна, вáлява, розвáлина, завáлина

Развалистый — розлóжистий, широ́кий
Развалъ — 1) я́ма (в копальнях); 2) шлап; 3) рóспад. — **Лошадь съ разваломъ** — шлапáк
Разваривать, разварить, ся — розвáрювати, розвари́ти, ся
Разварка — розвáрювання
Разведенецъ, разведенка — розвóдець, розвідка, розвідниця
Разведеніе — розлу́чення; розбáва, роспу́щення; рóсплід; розсáда, рóзвід (рослин). — **Р. моста** — розсувáння мóсту
Разведриваться, разведриться — розгоди́нюватися, вия́снюватися, розгоди́нитися, ви́яснитися, ви́погодитися, на годи́ні стáти
Развеличаться — роспишáтися, розчвáнитися
Развергать, развергнуть — роскидáти, роски́нути
Развергать, разверзть — роскривáти, розчиня́ти, роскри́ти, розчини́ти
Разверстка — пóділ, рóзділ, рóсклад
Разверстывать, разверстать, ся — розділя́ти, роскладáти, рosклáсти, розділи́ти
Развертывать, развернуть, ся — 1) розвертáти, розгортáти, розгóртувати, розгорну́ти, прогорну́ти, порозвертáти; 2) роспускáтися, роспу́куватися, роспусти́тися, роспу́катися, роспу́кнутися
Развертка — розвивáння, розгортáння
Разверчивать, развертѣть, ся — 1) розві́рчувати, розверті́ти, (кілько) — порозві́рчувати; 2) роскру́чувати, роскрути́ти, ся, пороскру́чувати, ся
Развеселять, развеселить, ся — розвеселя́ти, розвесели́ти, ся
Развиваніе — розви́нення, рóзвій
Развивать, развить, ся — роскру́чувати, роскрути́ти, ся, розвивáти, ся, розви́ти, розви́нути, ся
Развизжаться — розверещáтися, роскуві́катися
Развилина — розви́лки; розсóха, ростóка
Развилистый — розлóгий, розлóгуватий, розхи́листий, розхи́льчастий, розсохáтий
Развинчивать, развинтить, ся — розшрубóвувати, розшрубувáти, ся
Развираться, разовраться — розбрíхуватися, розбрехáтися
Развитіе — розвиття́, рóзвиток, рóзвій, рóзріст
Развлекать, развлечь, ся — 1) розволікáти, ростягáти, розволокти́, ростягти́, ся; 2) розважáти, бáвити, розвáжити, ся, забáвити, ся
Развлеченіе — розвáга, розважáння; розри́вка, забáва
Разводить, развести, сь — 1) розвóдити, розвести́; 2) розбороня́ти, розді́ймáти, розборони́ти, розня́ти; 3) розбавля́ти, роспускáти, розбáвити, роспусти́ти, ся
Разводка — розбавля́ння і д. **Разведёнка**
Разводная — розвіднá
Разводный — розві́дни́й
Разводъ — рóзвід, розлу́ка, розбрáння
Разводчикъ — управля́ч, плекáч
Разводы — розвóди, мерéжки. — **Въ разводахъ** — у розвóди, мерéжаний
Развозить, развезти — розвóзити, розвезти́, порозвóзити
Развозка — розві́з, розвóзи
Разволакивать, разволочь — розволікáти, ростягáти, розволокти́, ростягти́
Разволноваться — розхвилювáтися
Развоняться — розсмерді́тися
Развопиться — розголоси́тися, розреві́тися, розлементувáти
Разворачивать, разворотить, разворочать — 1) розгортáти, розгорну́ти; 2) розривáти, розі́рвáти; 3) розлу́пувати, розлупи́ти, порозлу́пувати; 4) роскидáти, роски́нути
Разворашивать, разворошить — розвору́шувати, розворуши́ти
Разворковаться — розвуркотáтися, розбуркотáтися, розвуркоті́тися
Развороваться — злодíйкувáтим стáти
Разворовывать, разворовать, ся — роскрадáти, роскрáсти, розікрáсти, ся, пороскрадáти
Разворчаться — розбурчáтися, розгари́катися, розгарчáтися
Развратитель, -ница — псувáч, -ка, зві́дник, -ця, на лихé призві́дник, -ниця
Развратительный — псую́чий
Развратникъ, -ца — роспу́сник, роспу́тник, -ниця, бáхур, -ка
Развратничать — роспу́тно, роспу́сно жи́ти, бахурувáти, (про жінку) — в грéчку скакáти
Развратность — роспу́сність, роспу́тність
Развратный, но — роспу́сний, роспу́тний, но
Развратъ — роспу́тство, роспу́ста
Развращать, развратить, ся — псувáти, зіпсувáти, ся, непути́ти, ставáти, стáти роспу́сним, розстéрвіти, ся. — **Развращённый** — зіпсóваний, зледащі́лий
Развращеніе — псувáння
Развращенность — зіпсóваність, зіпсуття́
Развыться — розкви́литись, розголоси́тись
Развьючивать — роз'ю́чувати
Развьючка — роз'ю́чення
Развѣ — 1) хібá? не вжé? чи? абó? чи-ж? абó-ж? чи тóж? — **Развѣ что?** — хібá щó? абó щó?; 2) коли́, як-щó, хібá. — **Развѣ только** — хібá що
Развѣвать, развѣять, ся — 1) розві́ювати, розві́яти, порозві́ювати, ся; 2) мáяти, розмáяти; 3) розганя́ти, розігнáти
Развѣдка — рóзвід, рóзвідка, (часті́ше мн.) — рóзвідки, ви́відка, прóвідки, дóвідки, звіди. — **Посылать на развѣдки** — посилáти на рóзвідки, на звіди
Развѣдываніе — розвідини, розві́дування
Развѣдывать, развѣдать, ся — розвідувáти, розвнавáти, дізнавáтися, довідуватися, дошу́куватися, розві́дати, ся, розізнáти, дізнáтися, довідатися, дошукáтися, порозві́дувати і т.д.
Развѣдчикъ — розві́дач, звідач, пласту́н

Развѣнчивать, развѣнчать, ся — розві́нчувати, розвінча́ти, ся
Развѣсистый — розло́гий, розло́жистий, гилля́стий, кресла́тий
Развѣсъ — ва́ження, розва́жування; вага́
Развѣсы — ги́рьки, важки́, тягарки́
Развѣтвленіе — розгалу́ження, розгалу́зок
Развѣтвлять, ся, развѣтвить, ся — розгалу́жувати, розгалу́зити, ся, роспуска́ти, роспусти́ти віти
Развѣшивать — 1) (**развѣсить**) — розва́жувати, розва́жити, порозва́жувати; 2) (**развѣшать**) — розві́шувати, розвіша́ти, розвісити, порозві́шувати. — **Развѣсить уши** — роспусти́ти ву́ха
Развязка — 1) розв'я́зування, розв'я́зання, ро́зв'язка; 2) ро́зв'язок, кіне́ць
Развязность — розв'я́зність, неприму́шеність, жва́вість, зру́чність
Развязный — розв'я́зний, неви́мушений, жва́вий, ві́льний, зру́чний
Развязывать, развязать, ся — розв'я́зувати, роз'я́зувати, розв'яза́ти, порозв'я́зувати, (що зашнуроване) — розшнурува́ти
Разгавливаться, разговляться, разговѣться — розгівля́тися, розгові́тися
Разгадка — розга́дка, відга́дка
Разгадчикъ, ца — розга́дник, розга́дниця
Разгадывать — розга́дувати
Разганивать, разгонять, разогнать — розганя́ти, розго́нити, розігна́ти, порозганя́ти
Разгаръ — ро́спал, ро́згар. — **Въ разгарѣ** — в ро́спалі, на ро́спалі
Разгибать, разогнуть, ся — розгина́ти, розігну́ти, ся, (про кількох) — порозгина́ти, ся; розхиля́ти, ростуля́ти, розхили́ти, ростули́ти, ся
Разгибной — гну́чий, гинки́й; розги́нний
Разгибъ — 1) ро́згин, ро́зхил; 2) залі́м
Разгильдяй — тюхті́й, маму́ла, роззя́ва; (перше зна́чіння) — качконо́гий
Разгильдяить — ходи́ти перева́ги-ва́ги
Разглагольствіе — балакани́на
Разглагольствовать — бала́чки точи́ти, патя́кати, просторі́кувати
Разглаживать, разгладить — розгла́жувати, розгла́дити, росправля́ти, роспра́вити
Разгласка — 1) ро́зголос, поголо́ска; 2) незго́да, розра́да
Разглашать, разгласить — розголоша́ти, розголо́шувати, розголоси́ти, розсла́вити
Разглашатель, -ница — розголоси́тель, розголоси́телька
Разглашеніе — ро́зголос, розголо́шення
Разглядываніе — розгляда́ння, розгля́дини
Разглядывать, разглядѣть — розгляда́ти, роздивля́тися, розгляді́ти, роздиви́тися
Разгнаивать, разгноить, ся — розгно́ювати, розгної́ти, ся
Разгниваться, разгниться — розгнива́тися, розгни́тися
Разгноеніе — ро́згній, розгно́їння
Разгнѣвлять, разгнѣвить, разгнѣваться — гніви́ти, розгніви́ти, розгні́ватися
Разгнѣзживаться, разгнѣздиться — загнізжа́тись, загнізди́тись, кубли́тись, закубли́тись, розгнізди́тися
Разговаривать — розмовля́ти, вести́ розмо́ву, бала́кати
Разговориться — розбала́катися, розговори́тися, (кільком разом) — розгомоні́тися, (дуже голосно) — розгаласува́тися
Разговорный — розмо́вний
Разговорчивость — балаку́чість, балакли́вість
Разговорчивый — говірки́й; балаку́чий, балакли́вий, гомонли́вий, (надто) — просторі́куватий
Разговоръ — розмо́ва, бе́сіда; бала́кання, бала́чка, балакня́, говірка. — **Въ разговоръ вступать** — на розмо́ву ста́ти
Разговѣнье, разгавливанье — ро́зговіни
Разгонка — ро́згін
Разгонистый — розго́нистий, широ́кий
Разгонъ — ро́згін
Разгонять — розганя́ти
Разгораживать, разгородить, ся — розгоро́жувати, розгороди́ти, од(від)горо́жувати, од(від)городи́ти, ся
Разгораться, разгорѣться — 1) розгоря́тися, роспаля́тися, розгорі́тися, роспали́тися; 2) розчервоні́тися, зачервоні́ти, розже́врітися, заша́ритися
Разгордиться — розгорді́ти, роспри́ндитися
Разгореваться — розгорюва́тися, зажури́тися
Разгородка — 1) городі́ння, розгоро́жування; 2) д. **Перегородка**
Разгоряченіе — роспа́лення
Разгорячать, разгорячить, ся — 1) роспаля́ти, роспіка́ти, роспали́ти, роспекти́, ся; 2) розгаряча́ти, розгаря́чити, ся
Разгоститься — розгостюва́тися
Разграбленіе — розграбува́ння
Разграблять, разграбить — грабува́ти, розграбо́вувати, розграбува́ти, розгра́бити
Разграниченіе — розграни́чення, відграни́чення
Разграничивать, разграничить, ся — розмежо́вувати, розмежува́ти, ся
Разграфлять, разграфить — линюва́ти, розлинюва́ти, графи́ти, розграфи́ти
Разграфка — ра́штра, папі́р залиньо́ваний
Разгребать, разгрести — розгріба́ти, розгорта́ти, розгребти́, розгорну́ти
Разгрезиться — розма́ритися
Разгремѣться — розгремі́тися, розгрі́мотітися
Разгромлять, разгромить, ся — розбива́ти, розби́ти, розгромля́ти, розгроми́ти, руйнува́ти, розруйнува́ти, плюндрува́ти, сплюндрува́ти
Разгромъ — розо́р, розгро́м; зруйнува́ння, сплюндрува́ння, зни́щення, спусто́шення
Разгромленіе — розгро́м
Разгружать, разгрузить, ся — вива́жувати,

вива́жити, ся, виванта́жувати, ви́вантажити, ся
Разгрузка — виванта́жування, ви́вантаження
Разгруститься — засумува́ти
Разгрызать, разгрызть — розгриза́ти, розгри́зти, (про кількох) — порозгриза́ти
Разгрязнуть — розбагни́тися
Разгуливать — розгу́лювати
Разгуливаться, разгуляться — розгу́люватися, розгуля́тися, розбенкетува́тися
Разгулъ — гульба́, гульня́
Разгульный — гульли́вий, роспу́сний
Раздабаривать — базі́кати, тереве́нити
Раздаватель, -ница — роздава́льник, роздава́льниця
Раздавать, раздать, ся — роздава́ти, розда́ти, ся, (багато або кільком) — пороздава́ти, ся
Раздаваться, раздаться — 1) ростяга́тися, ростягти́ся, розноси́тися; 2) розступа́тися, розступи́тися; 3) розляга́тися, розлина́тися, розлягти́ся
Раздавливать, раздавить — розда́влювати, роздави́ти, розду́шувати, розду́ши́ти, чави́ти, розчави́ти
Раздалбливать, раздолбать — роздо́вбувати, роздовба́ти
Раздаривать, раздарить — роздаро́вувати, роздарува́ти, пороздаро́вувати
Раздача — роздава́ння, розда́ча, роздання́
Раздваивать, раздвоить, ся — роздво́ювати, роздвої́ти, ся
Раздвигать, раздвинуть, ся — розсо́вувати, розсува́ти, розсу́нути, ся
Раздви́гать, ся — розсо́вати, ся
Раздвижка — розсо́вування, розсува́ння
Раздвижной — розсувни́й
Раздвоенiе — ро́здвій, роздво́єння, (дороги, річки) — роздоріжжа, ростік
Раздвоённый — роздво́єний
Раздёргивать — 1) розсми́кувати, розсми́кати, розсмикну́ти, (що зашморгнуте) — розшморгну́ти; 2) розша́рпувати, розша́рпати
Раздирать, разодрать, ся — роздира́ти, пана́хати, шматува́ти; розідра́ти, розде́рти, ся, роспана́хати, розшматува́ти, (гилки) — розчахну́ти
Раздобарыванiе — базі́кання
Раздобары — бала́чка, тереве́ні
Раздобарывать — базі́кати, тереве́нити, бала́кати
Раздобрить — вдо́брити (кого)
Раздобриться — роздо́бритися
Раздобрѣть, раздородничать — погла́дшати, поси́тчати, нагуля́ти тіла, м'я́са, спані́ти
Раздобывать, раздобыть, ся — роздобува́ти, роздобу́ти, розжива́тися, розжи́тися, розстара́тися
Раздолье — роздо́лля, приві́лля
Раздольный — приві́льний і д. **Обширный**
Раздорить, пораздорить — свари́тися, сва́рку збива́ти, посвари́тися
Раздорный — сварли́вий, звадли́вий
Раздоръ — розра́да, сва́ри, чва́ри, зва́да, (між приятелями) — ро́збрат
Раздосадовать, ся — роздоса́дувати, розгніви́ти, розізли́ти, ся
Раздражать, раздражить, ся — дратува́ти, дражни́ти, дрочи́ти, вража́ти, роздратува́ти, роздражни́ти, роздрочи́ти, врази́ти, роз'ятри́ти, ся
Раздраженiе — дратува́ння, роздратува́ння, роз'я́трення, я́трення (рани)
Раздражимость — уразли́вість
Раздражимый — уразли́вий
Раздражительность — дражли́вість, дратли́вість
Раздражительный — дражли́вий, дрочли́вий, гнівли́вий, оприскли́вий, дрокови́стий
Раздражнивать, раздражнять, раздразнить, ся — дражни́ти, дрочи́ти, роздражни́ти, роздратува́ти, роздрочи́ти
Раздрематься — роздріма́тися
Раздробительный — роздрі́бний
Раздробленiе — роздро́блення
Раздроблять, раздробить, ся — роздробля́ти, роздроби́ти, ся, (що крихке) — роскриши́ти
Раздружать, раздружить, ся — розбива́ти, розби́ти дру́жбу, пересвари́ти; роздружи́тися
Раздувальный мѣхъ — кова́льський міх
Раздувальщикъ, -ица — роздмуха́ч (р. роздмухача́), роздмуха́чка
Раздувать, раздуть, ся — роздува́ти, роздму́хувати, розду́ти, роздму́хати, ся
Раздумчивость — вага́ння, непе́вність, розду́мливість
Раздумчивый — розга́дько, розга́дливий, непе́вний, хитли́вий, розду́мливий
Раздумывать, раздумать — 1) розду́мувати, розга́дувати, вага́тися, розду́мати; 2) переду́мувати, перега́дувати, переду́мати, перегада́ти, відра́дитись (що роби́ти)
Раздумываться, раздуматься — розду́муватися, розду́матися, розми́слитися
Раздумье — ро́здум, вага́ння, непе́вність
Раздурачиться, раздуриться — роздурі́ти, ся, роспустува́тися, розжирува́тися
Раздутый — оду́тий, оду́тлий, опу́хлий
Раздутость — оду́тість, оду́тлість, опу́хлість
Раздушать, раздушить, ся — напаха́ти, напахти́ти, ся
Раздѣванiе — роздяга́ння
Раздѣвать, раздѣть, ся — роздяга́ти, ся, розділа́ти, ся, розбира́ти, ся, роздягти́, розді́ти, розі́бра́ти, ся. — **Раздѣвать до нага** — роздяга́ти гольце́м
Раздѣленiе — по́діл, ро́зділ
Раздѣлимость — поді́льність, розді́льність
Раздѣлимый — поді́льний, розді́льний
Раздѣлитель, -ница — розділя́ч, розді́льник, розділя́чка, розді́льниця
Раздѣлка — 1) ро́сплатка; раху́нок, пораху́нок; 2) шар це́гли ко́ло димаря́
Раздѣлъ — ро́зділ (книжки); по́діл
Раздѣльноногiй (зоол.) — пальча́стий
Раздѣльно — на́різно, осі́бно, відру́бно
Раздѣльность — розді́льність, відру́бність
Раздѣльный — поді́льний; розді́лений, поді́лений; окре́мий, осі́бний, відру́бний, ді́льчий. — **Раздѣльная запись** — ді́льчий акт

Раздѣлывать, дѣлатать — 1) обробля́ти, оброби́ти; приоздо́блювати, приоздо́бити; розмальо́вувати, розмалюва́ти; 2) роби́ти переділ (з цегли тощо); 3) **-ся** — розпла́чуватись, росплати́тись; росправля́тися
Раздѣлять, раздѣлить, ся — розділя́ти, поділя́ти, паюва́ти, розділи́ти, поділи́ти, переділи́ти, ся, роспаюва́ти
Раздюжѣть — поду́жчати
Разжалобить, ся — розжа́лити, ся, розжа́лобити, ся, розжалкува́тися, пожалкува́тися
Разжаловать — розжа́лувати; відсу́джувати, -ди́ти, ски́нути
Разжаловаться — розжалі́тися, розжалкува́тися, розбі́дкатися (на що)
Разжёвывать, разжевать — розжо́вувати, розжува́ти, розжва́кати
Разжениться — розжени́тися
Разжива — розжи́ва
Разживаться, разжиться — розжива́тися, розжи́тися, розмогти́ся, позаможніти
Разжигать, разжечь, ся — роспіка́ти, роспа́лювати, розжа́рювати, роспекти́, роспали́ти, розжа́рити, ся
Разжидѣлый — розрі́джений
Разжидѣть — розріди́тися, розгу́снути
Разжижать, разжидить — розводи́ти, розбавля́ти, розвести́, розба́вити, розрі́джувати, розріди́ти
Разжиженіе — розрі́дження
Разжимать, разжать, ся — ростуля́ти, ростули́ти, ся, розібга́ти
Разжирѣть — розгла́дшати, розжирі́ти, відпа́стися
Раззадоривать, раззадорить, ся — піддрато́вувати, під'ю́жувати, підбу́рювати, підбу́рити, підцькува́ти, роспали́ти, ся
Раззвониться — роздзвони́тися
Раззнакомиться — рознайо́митися, розізна́тися
Раззолачивать, раззолотить — роззоло́чувати, позоло́чувати, роззолоти́ти, позолоти́ти, обзоло́чувати, обзолоти́ти, визоло́чувати, ви́золотити
Раззудиться — розсвербі́тися
Раззѣваться — 1) роспозіха́тися; 2) розґа́витися
Разикъ — разо́к, разо́чок
Разиня — роззя́ва, роззявля́ка, роззя́вкуватий, ґа́ва
Разительный — вража́ючий
Разить, поразить — вража́ти, би́ти, д. **Побѣждать** і **Поражать**
Разлагаемость — розкладальність
Разлагаемый — розкладальний, розбира́льний
Разлагать, разложить, ся — 1) роскладати, роскла́сти, ся, пороскладати; 2) розбира́ти, розібра́ти, ся; роспада́тися, роспа́стися
Разладъ, разладье — ро́злад, розла́ддя
Разлаживать, разладить, ся — розла́жувати, розла́дити, ся; розстро́їти, ся
Разлакомить, ся — розла́сити, ся, розласува́ти, ся
Разламывать, разломать, ся — розла́мувати, розло́млювати, розломи́ти, розлама́ти, ся
Разлаяться — розга́вкатися
Разлеживатся, разлежаться — 1) виле́жуватися, ви́лежатися; 2) рознеду́жуватися, рознеду́жатися
Разлетаться, разлетѣться — розліта́тися, розлеті́тися, розли́нутися
Разлечься — розлягти́ся, роскла́стися
Разливальный, разливной — розливни́й, розли́вчастий
Разливать, разлить, ся — розлива́ти, розли́ти, ся, розілля́ти, ся, (багато) — порозлива́ти, ся
Разливка — розлива́ння
Разливъ — 1) ро́злив; 2) по́відь, водопі́лля, пі́йма
Разлинёвывать, разлиневать, ся — розлиньо́вувати, розлинюва́ти, розгра́флювати, розграфи́ти
Разлинка — линьба́, д. **Время**
Разлитіе — розлиття́, ви́лив
Различать, различить, ся — 1) роспізнава́ти, відрізня́ти, роспізна́ти, відрізни́ти, розрізня́ти, розрізни́ти; 2) різни́тися, відрізня́тися, од(від)різни́тися
Различіе — різниця, ріжниця
Различный, но — різний, ріжний, но, уся́кий, всіля́кий, о, розмаї́тий
Разлогій — розло́гий, розло́жистий
Разложеніе — ро́склад, ро́спад, гниття́
Разломка — розло́млювання
Разломъ — злім, розлім (р. зло́му, розло́му)
Разлопываться, разлопаться — ростріскуватися, ростріскатися, роспу́куватися, роспу́кнутися, ре́пнути
Разлука — розлу́ка, розста́ння, розстава́ння
Разлупать, разлупить — розлу́плювати, розлупи́ти
Разлучать, разлучить, ся — розлуча́ти, розлучи́ти, ся, роз'єдна́ти, ся, розрізни́ти, ся
Разлученіе — розлуча́ння, розлу́чення
Разлучникъ, ца — розлу́чник, ця
Разлѣзаться, разлѣзться — розла́зитися, розлі́зтися
Разлѣниваться, разлѣниться — лінува́тися, розлінува́тися, розліни́тися, розледа́щитися, розледащіти
Разлѣплять, разлѣпить, ся — розлі́плювати, розліпи́ти, ся, порозлі́плювати
Разлюбить, ся — розлюби́ти, ся, роскоха́ти, ся, відкоха́ти, порозлю́блювати
Размазня — розмазня́ (рідка каша), (а про чоловіка) — тюхті́й, маку́ха
Размазывать, размазать — розма́зувати, розма́зати, розма́щувати, розмасти́ти, порозма́зувати
Размалывать, -молоть — розме́лювати, розмоло́ти
Размарывать, размарать — розма́зувати, розма́зати, порозма́зувати, розма́щувати, розмасти́ти
Размасливать, размаслить — масти́ти, намасти́ти, розмасти́ти
Разматывать, размотать, ся — розмо́тувати, розмотати, порозмо́тувати, ся
Размахивать, размахать, размахнуть, ся — розма́хувати, розмаха́ти, розмахну́ти, -ся

Размахъ — ро́змах. — **Съ размаху** — з ро́змаху
Размачивать, размочить, ся — розмо́чувати, розмочи́ти, ся
Размачтованіе — здійма́ння що́гол
Размачтовывать, размачтовать — здійма́ти, зня́ти, поздійма́ти що́гли
Размашистый — розмашни́й, замашни́й
Размашка — розма́хування
Размежеваніе — межува́ння, межі́вка, рі́зка, по́мір (ґрунту)
Размежёвывать, размежевать, ся — розмежо́вувати, розмежува́ти
Размельчать, размельчить, ся — криши́ти, роскриши́ти, дроби́ти, подроби́ти
Размерзать, размёрзнуть — розмерза́ти, розмéрзнути
Разметать, размести — розміта́ти, розмести́
Размётка — 1) розміта́ння, роскида́ння; 2) рос. Spergula arvensis L. — мете́лики
Размётный — роскидни́й
Размёть — ро́скид
Размётывать, разметать, ся — роскида́ти, роски́дати, пороскида́ти, ся
Разминать, размять, ся — розмина́ти, розі́мня́ти, ся
Размиріе — ро́змир
Размиряться, размириться — розмиря́тися, розмири́тися
Размножать, размножить, ся — мно́жити, помножа́ти, ся, намножа́ти, ся, розво́дити, ся, намно́жити, ся, наплоди́ти, ся, росплоди́ти, ся, розвести́, ся, розроди́тися
Размноженіе — помно́ження, розмно́ження
Размозжать, размозжить, ся — мізчи́ти, розмізчи́ти; трощи́ти, ростроща́ти, чави́ти, розчави́ти
Размокать, размокнуть — розмака́ти, розмо́кнути, (дуже) — роски́снути
Размолвиться — розі́йти́ся, порізни́тися, глек розби́ти
Размолвка — нела́года, незго́да, ро́стирка
Размолъ — мли́во
Размотка — розмо́тування
Размочаливать, размочалить — розбива́ти, розби́ти на волокно́, (льон, коноплю) — тіпа́ти, те́рти
Размочка — розмо́чування
Размурчаться — розмуркота́тися
Размучить, ся — прому́чити, ви́мучити, ся
Размывъ — водори́й, ро́змив, розмиття́
Размывать, размыть — розмива́ти, розми́ти, рсполіскувати, рсполоска́ти
Размыкать — 1) роски́дати, пороскида́ти; 2) розігна́ти, роспу́дити, росту́рити. — **Размыкать горе** — розва́житися, розби́ти ту́гу
Размытаривать, размытарить — ци́ндрити, три́нькати, проци́ндрити, ростри́нькати; марнува́ти, змарнува́ти
Размышленіе — гада́ння, міркува́ння, ро́здуми, ро́згад, ро́змисл
Размышлять, размыслить — розмишля́ти, гада́ти, міркува́ти, розду́мувати, розумува́ти, метикува́ти, ро́зумом роскида́ти, розми́слити, розміркува́ти, зміркува́ти, розду́мати, зва́жити
Размѣна — замі́н, замі́на
Размѣнивать, размѣнять — розмі́нювати, розміня́ти, вимі́нювати, ви́міняти, (багато) — порозмі́нювати, наміня́ти
Размѣнный — розмінни́й, замінни́й
Размѣнъ — ро́змін, розмі́на, ви́мін, міньба́
Размѣривать, -мѣрять, -мѣрить — розміря́ти, розмі́ряти, виміря́ти, ви́міряти
Размѣрность — розмі́рність
Размѣръ — 1) розмі́рювання, межува́ння, розмежо́вування, рі́зка; 2) ро́змір, мі́ра
Размѣска — розмі́шування
Размѣтка — мі́чення, значі́ння
Размѣчать, размѣтить — значи́ти, мі́тити, позначи́ти, назначи́ти, розмі́тити
Размѣшивать, размѣсить — розмі́сювати, замі́сювати, розміси́ти, заміси́ти (грязь навкруги) — обгрузи́ти
Размѣшивать, размѣшать — розмі́шувати, розміша́ти
Размѣщать, размѣстить, ся — розміща́ти, розмі́сти́ти, порозміща́ти, ся, уміща́ти, умісти́ти
Размягчать, размягчить — розм'ягча́ти, розм'якша́ти, розм'ягчи́ти, розм'якши́ти, розмнякши́ти
Размякать, размякнуть — розмнякáти, розм'яка́ти, розмня́кнути, розм'я́кнути
Размяклый — розм'я́клий, розмня́клий
Размягченіе — розм'я́кшення, розм'якшування, розм'я́гчення і т. д.
Разнашивать, разносить — розно́сювати, розноси́ти
Разнемогаться, разнемочься — рознеду́жуватися, рознеду́жатись, рознемага́тись, рознемогти́сь
Разнизывать, разнизать, ся — 1) розни́зувати, рознизáти, роспусти́ти нани́зане; 2) вини́зувати, ви́низати нами́стом
Разнимать, разнять — 1) розділма́ти, розня́ти; 2) розбороня́ти, розво́дити, розборони́ти, розвести́
Разнить, ся — рі́зни́ти, ся, одрізня́тися
Разница — 1) рі́зниця, рі́жниця, рі́зність, одмі́на; 2) всячина. — **Продавать по разницѣ, въ разницу** — на́різно, у ро́здріб продава́ти
Разно — рі́зно
Разновидность — одмі́на, одмі́нок, різно́стать
Разновидный — різнови́дий, ріжнофо́рмний
Разновластіе — різновла́дність, різновла́стя
Разноглазый — 1) різноо́кий; 2) зизоо́кий, зизова́тий, косоо́кий
Разногласить — 1) рі́зни́ти (в с(ь)півах); 2) двоїтися, не в одно́ каза́ти; супере́чити (кому), незго́жуватись (з ким)
Разногласица, разногласіе — 1) різноголо́сиця, незгі́дність; 2) незго́да, несхо́жість
Разногласый, разногласно — 1) різноголо́сий, не в ла́д, не до ладу; 2) різний, незгі́дний, но
Разноимённый — різноймéнний
Разномысленникъ — різноду́мець
Равномысленно — рівноду́мно
Разномысліе — різноду́мство, різномисність

Разнообразить — відміняти, розмаїтити, надавати різноманітности (чому-небудь)
Разнообразіе — різноманітність, розмаїтість, ріжноманітність, відмінність
Разнообразный — різноманітний, ріжноманітний, розмаїтий, відмінний
Разноперый — різноперий
Разноплеменность — різноплемінність
Разноплемённый — різноплемінний
Разнополый — різнополий
Разнородность — ріж(з)нородність
Разнородный — ріж(з)нородний
Разнорѣчивый — суперечливий, суперечний, незгідний
Разнорѣчіе — суперечливість, суперечність, незгода, незгідність
Разносить, разнесть — розносити, рознести, порозносити
Разноска — рознос
Разностороннiй — ріж(з)носторонній
Разносторонность — різносторонність
Разность — різність, різниця, ріжниця
Разноцвѣтность — різнобарвність, різномастість
Разноцвѣтный — різнобарвний, різнокольорний, різнофарбний, різномастий
Разночинецъ — полупанок, нешляхтич
Разношёрстный — різномастний, перістий, рябий; рябомизий, дерешуватий, строкатий
Разнощикъ, ца — розносець, розносниця
Разноязычный — різномовний
Разнственный — неоднаковий, несхожий
Разнствовать — різнитися (в чому)
Разнуздывать, разнуздать — розгнуздувати, розгнуздати
Разный — різний. — **Разные** — усякі, різні. — **Въ разныя стороны** — різно
Разнѣживать, разнѣжить, ся — розніжувати, розніжити, ся, роспещувати, роспестити, ся
Разнюхивать, разнюхать — рознюхувати, рознюхати, порознюхувати
Разнятіе — розборона (тих, що б'ються)
Разобижать, разобидѣть, ся — ображати, образити, ся, кривдити, скривдити
Разоблачать, разоблачить, ся — 1) роздягати, роздягти, ся; здіймати, здійняти ризи; 2) роскривати, виявляти, роскрити, виявити, викривати, викрити
Разобщать, разобщить, ся — роз'єднувати, розлучати, роз'єднати, розлучити, ся, відокремлювати, -мити
Разобщеніе — роз'єднання, розлучення, відокремлення
Разовой — разовий, разовий
Разогорчать, разогорчить, ся — засмучувати, жалю, туги завдавати, засмутити, ся і д **Огорчать, ся**
Разогрѣваніе — розігрівання
Разогрѣвать, разогрѣть, ся — розігрівати, розігріти
Разодѣвать, разодѣть, ся — одягати, убирати, ся (пишно), чепурити, ся, одягти, убрати, ся, вичепурити, ся. — **Разодѣтый** — вичепурений, вбраний, прибраний
Разозлить, ся — розізлити, ся, розсердитися, (дуже) — розлютувати, ся, роззлостити, ся
Разолгаться — розбрехатися
Разомлѣвать, разомлѣть — мліти, розімліти, розваритися
Разомъ — разом, враз, ураз, заразом
Разопрѣвать, разопрѣть — 1) розбухати, бубнявіти, розбухнути, розбубнявіти; 2) упрівати, упріти
Разопрѣлый — розбухлий, упрілий
Разореніе, разоръ — розор, руйнування, руїна, руйнація, знищення, плюндрування
Разоржаться — роз'іржатися
Разоритель, ница — розоритель, пустошитель, нищитель, ка, збієць
Разоруженіе — роззброєння
Разоруживать, разоружить, ся — роззброювати, розбро̀їти, ся
Разорять, разорить, ся — руйнувати, плюндрувати, нищити, зруйнувати, сплюндрувати, виплюндрувати, знищити, звести, ся ні нащо. — **Разорять гнѣзда** — видирати гнізда
Разоспаться — розіспатися
Разохочивать, разохотить, ся — заохочувати, під'охочувати, додавати охоти, заохотити, під'охотити, додати охоти, розласити, ся
Разочарованіе — розчарування
Разочаровывать, разочаровать, ся — розчаровувати, розчарувати
Разошляться — розшва(е)ндятися, розвештатися
Разработка — розробка, обробка
Разработывать, разработать, ся — розробляти, обробляти, розробити, обробити, ся
Разравнивать, разравнять, ся — розрівнювати, вирівнювати, розрівняти, вирівняти, ся
Разражать, разразить, ся — розбивати, розбити, ся, ростощити, вибухати, вибухнути. — **Разразилась бѣда** — окошилося лихо. — **Разразиться смѣхомъ** — пирснути від с(ь)міху. — **Р. гнѣвомъ** — скипіти від гніву. — **Туча разразилась** — хмара розгуркоталася, грім ударив
Разранивать, разронять, ся — розгублювати, розгубити, ся, порозгублювати
Разростаться, разростись — розростатися, бростися; розростися, порозростатися, порозрощуватися
Разревѣться — розревітися
Разрисовывать, разрисовать, ся — роспису вати, розмальовувати, росписати, розмалювати
Разрожаться, разродиться — 1) розрожатися, розродитись, обродитися; 2) розводитися, росплоджуватись, розвестися, розродитися
Разрознивать, разрознить, ся — розрізняти, розлучати, розрізнити, розлучити, порізнити, ся
Разро́ститься — сісти на яйця (про птиць)
Разрубать, разрубить — розрубувати, розрублювати, ростинати, розрубати,

ростя́ти
Разрубъ — ро́зруб
Разругать — розла́яти, обла́яти, ви́паскудити
Разругаться — розла́ятися, розсвари́тися
Разрумянивать, разрумянить ся — 1) натира́ти,ся, натерти, ся рум'янами, рум'я́нити, нарум'я́нити, ся; 2) розже́врітися, зачервоніти, розчервонітися, зашарітися, зарум'янитись
Разрушать, разрушить, ся — руйнува́ти, розруйно́вувати, бу́рити, вали́ти, розруйнува́ти, зруйнува́ти, збу́рити, знищити, розвали́ти, ся
Разрушеніе — руйнува́ння, зруйнува́ння, руйно́вини, збу́ріння, зни́щення, руїна
Разрушимость — знище́нність
Разрушитель, -ница — нищи́тель, -ка, руїнник, руїнниця
Разрушительность — руїнництво
Разрушительный — руїнницький, руйну́ючий, нищи́тельний
Разрываніе — розрива́ння
Разрывать, разорвать, ся — розрива́ти, ся, рва́ти, ся, роздира́ти, ся, шматува́ти, пана́хати, розірва́ти, розде́рти, ся, розшматува́ти, роспана́хати. — **Разрывающійся легко** — рвачки́й
Разрывать, разрыть — роско́пувати, розрива́ти, роскопа́ти, розри́ти, пороско́пувати, порозрива́ти
Разрывной — розривни́й
Разрывчатый — мере́жаний, мере́жчатий
Разрывъ — 1) розірва́ння; 2) (миру) — ро́змир (дружби) — ро́збрат
Разрыхлять, разрыхлить — пуши́ти, підпуши́ти
Разрыдаться — розрида́тися
Разрѣжать, разрѣживать, разрѣдить — розріжа́ти, розріди́ти, обріди́ти
Разрѣженіе — розрідження, розріда, обріда
Разрѣзать, разрѣзывать, разрѣзать — розрізувати, кра́яти, роскра́ювати, розрізати, роскра́яти
Разрѣзвиться — роспустува́тись
Разрѣзка — розрізування, кра́яння
Разрѣзной — розрізни́й. — **Разрѣзные рукава** — вильо́ти
Разрѣзъ — 1) про́різ; 2) розрі́з, ро́спірка, роспо́ра
Разрѣшать, разрѣшить — 1) дозволя́ти, дозво́лити; 2) розв'язувати, розв'яза́ти. — **Разрѣшать отъ грѣховъ** — відпуска́ти гріхи́, дава́ти розріше́ння. — **Разрѣшить запрещеніе** — зня́ти заборо́ну
Разрѣшимость — роз'я́зність
Разрѣшимый — роз'я́зний
Разрѣшительный — роз'я́зуючий, відпускни́й
Разрѣшеніе — до́звіл, розв'язування
Разрюмиться — розру́(ю)матися, розрюмсатися, розскиглитися
Разрядный — розря́дний, розрядо́вий, порядко́вий
Разрядникъ — розря́дич
Разрядка — відступці (друка́р.)
Разрядъ — розря́д, поря́док, ряд, статтяʹ, відділ, гурт
Разряжать, разрядить, ся — 1) виряжа́ти, чепури́ти, ви́рядити, ви́чепурити, ви́строїти, ся; 2) розряжа́ти, розряди́ти, ви́крутити набо́ї
Разряженіе — розря́дження; викру́чування набо́їв
Разсада — розса́да, роса́да
Разсадникъ — розсадни́к, розсаднічо́к, шкілка
Разсадный, разсадной — розса́довий
Разсаживать, разсажать, разсадить, ся — розса́жувати, розсажа́ти, розсади́ти; розсіда́тися, розсістися
Разсаривать, разсорить — розсипа́ти, розсипати
Разсверливать, разсверлить — розсве́рдлювати, розві́рчувати (свердлом), розсве́рдлити, розвертіти
Разсверчаться — розц(ь)вірча́тися, розц(ь)вірінькатися
Разсвирѣпѣть — розлютува́тися, роз'ярі́тися
Разсвирѣпѣлый — роз'я́рений, розлюто́ваний, посатані́лий
Разсвирѣпѣніе — роз'я́рення, розлюто́вання, оз(ь)ві́рення
Разсвѣтаніе — с(ь)віта́ння
Разсвѣтать, разсвѣсть — с(ь)віта́ти, розвиднюватися, на с(ь)віт благословля́тися, займа́тися, розс(ь)віта́ти, розвиднятися, с(ь)вітліти, дніти, розс(ь)віну́ти, розвиднітися, повидніти, повиднішати, прос(ь)віну́ти, на с(ь)віт, благослови́тися, заня́тися
Разсвѣтъ — с(ь)віта́ння, ро́зс(ь)віт, до́с(ь)віток. — **На разсвѣтъ** — на с(ь)віта́нні, удо́с(ь)віта. — **Съ разсвѣтомъ** — по видно́ті, як задніло
Разселеніе — розсе́лення
Разселять, разселить, ся — розселя́ти, розсели́ти, ся, порозселя́ти
Разсерживать, разсердить, ся — се́рдити, гніви́ти, розсе́рдити, ся, розгніви́ти, ся, нагніва́тися, роззлости́тися. — **Разсердившись** — з пересе́рдя
Разсеребрить — розсрібни́ти
Разсиживаться, разсидѣться — 1) засі́жуватися, засиді́тися; 2) сіда́ти на я́йця (про птиць)
Разсказъ — оповіда́ння
Разсказывать, разсказать — роска́зувати, оповіда́ти, росповіда́ти, росказа́ти, оповісти́
Разсказчикъ, ца — оповіда́ч, ка
Разскочиться — 1) розірва́тися, розско́читись; 2) розбі́гтися, розлеті́тися
Разслабленіе — осла́ба, розсла́блення
Разславливать, разславлять, разславить — розславля́ти, розсла́вити
Разслащивать, разсластить, ся — розсоло́жувати, розсолоди́ти, ся
Разслушивать, разслушать, ся — розслу́хувати, вслуха́тися, прислуха́тися, розслу́хати, ся, вслу́хатися, прислу́хатися
Разслышать — розслу́хати, учу́ти, вчу́ти, почу́ти, росчу́ти, дочу́ти
Разслѣдованіе — ро́зслід, ро́звідка, розві-

дини, розслі́дування
Разслѣдователь — розвідач
Разслѣдывать, -овать — розслі́джувати, розслідити, розвідувати, розвідати, дізнава́тися, дізна́тися
Разсматриваніе — ро́згляд, розгля́дини, пере́гляд
Разсматривать, разсмотрѣть — розгляда́ти, роздивля́тися, роззира́тися, розгляді́ти, роздиви́тися
Разсмотръ — ро́згляд і д. **Разсматриваніе**
Разсмѣшить — розс(ь)міши́ти
Разсмѣяться — розс(ь)мія́тися
Разшнуровывать, разшнуровать, ся — розшнуро́вувати, розшнурува́ти, ся
Разсобачиться — розі́псіти, розі́псітися, розсте́рвитися
Разсовывать, разсовать, разсунуть — 1) розсо́вувати, розсу́нути, порозсо́вувати; 2) роспи́хувати, роспиха́ти, розі́пхнути
Разсовѣтывать, разсовѣтовать — розра́ювати, розра́жувати, розра́яти, розра́дити
Разсолъ — росі́л, (дуже міцний) — ропа́
Разсольникъ — квасо́к (страва)
Разсольный — росі́льний, ропляни́й
Разсопѣться — розсопті́ся
Разсоривать, разсорить, ся — свари́ти, розсвари́ти, ся, посвари́ти, ся, розцура́тися, розгри́зтися, розбрата́тися
Разсортировывать, разсортировать — сортува́ти, посортува́ти
Разсоха — розсо́ха, чепі́га (у плуга)
Разсошистый — розсоха́тий, розхи́льчастий
Разспесивиться — розчва́нитися, роспри́ндитися
Разспрашивать, разспросить, ся — роспи́тувати, роспита́ти, ся, опита́ти
Разспросъ, частіше мн. **разспросы** — роспи́тування, ро́спитки, пере́питки
Разсрочивать, разсрочить — роскладати, роскла́сти на ви́плат
Разсрочка — од(від)кла́д, ви́плат. — **Въ разсрочку, съ разсрочкой** — на ви́плат, на ро́склад
Разставаніе — розстава́ння, розлуча́ння
Разставаться, разстаться — розлуча́тися, розлучи́тися
Разставливать, разставлять, разставить — розставля́ти, розста́вити. — **Разставлять вѣхи** — розстромля́ти ві́хи. — **Разставлять, разставить ноги** — роскаря́чувати, роскаря́чити, розчепі́рити но́ги
Разстанавливать — уставля́ти, шикува́ти
Разстаніе — розста́ння, розлу́ка
Разстановка — 1) розста́влювання; 2) пере́рва, переме́жок; 3) переста́нок, припи́нка; одпочи́нок
Разстегать, разстёгивать, разстегнуть, ся — розстьо́бувати, розстіба́ти, розщіпа́ти, розстібну́ти, ся, розщіпну́ти, ся, порозстьо́бувати, ся
Разстилать, разостлать, ся — розстила́ти, розсте́лювати, розстеля́ти, розісла́ти, розстели́ти
Разстонаться – розстогна́тися, роз'о́хатися
Разстояніе — ві́дстань, одле́гліcть, відда́ль, далечина́, далечі́нь. — **На разстояніи выстрѣла** — на ви́стріл. — **Въ разстояніи пяти вёрстъ отсюда** — за п'ять ве́рст відціля́. — **Въ нѣкоторомъ разстояніи отъ города** — тро́хи оддаля́ од міста
Разстояться — застоя́тися
Разстриженіе — розстри́ження
Разстрига — розстри́га
Разстригать, разстричь — розстрига́ти, розстри́гти
Разстраивать, разстроить, ся — розла́жувати, розла́дити, розснасти́ти, ся, розладна́ти, ся
Разстройство — ро́зстрій, нела́д; неспо́кій, незго́да. — **Р. желудка** — розві́льнення
Разстрѣливать, разстрѣлять — 1) вистре́лювати, ви́стреляти, повистре́лювати; 2) розстрі́лювати, розстріля́ти
Разступаться, разступиться — розступа́тися, роздава́тися, розступи́тися, розда́тися
Разсудительность — розсу́дливість, розва́жність
Разсудительный — розсу́дливий, розсу́дний, розва́жливий, розва́жний
Разсудокъ — розсу́док, глу́зд, тя́ма, па́мороки. — **Лишить, ся разсудка** — глу́зд одби́ти, з глу́зду зсу́нутись, обезглу́здіти
Разсужать, разсудить, ся — 1) д. **Разсуждать**; 2) розсу́жувати, розбира́ти, розсуди́ти, розібра́ти, ся
Разсуждать, разсудить, ся — розумува́ти, міркува́ти, розважа́ти, обмірко́вувати, обміркува́ти, ся, розміркува́ти, поміркува́ти
Разсужденіе — 1) розумува́ння, міркува́ння, обми́сл. — **Безъ разсужденій, дѣлай, что велятъ** — ні́чого мудрува́ть, роби́, що зве́лено. — **Въ разсужденіи сего** — що до сього, з по́гляду на се́; 2) роспра́ва. — **Учёное разсужденіе** — науко́ва роспра́ва
Разсупонивать, разсупонить — розсупо́нювати, розсупо́нити, порозсупо́нювати
Разсучивать, разсучить, ся — 1) розсу́кувати, роскру́чувати, розсука́ти, роскрути́ти, ся, порозсу́кувати, ся; 2) вика́чувати, ви́качати (тісто)
Разсчитывать, разсчитать, разсчесть, ся — розлі́чувати, лічи́ти, рахува́ти, ся, вилі́чувати, вирахо́вувати, розлічи́ти, ся, розрахува́ти, зрахува́ти, облічи́ти, ся; роспла́чуватися, росплати́тися, кві(и)тува́ти, покві(и)тува́ти, покві(и)тува́тися. — **Разсчитывать служащихъ** — зміща́ти, відправля́ти, увільня́ти слу́жачих
Разсыланіе — розсила́ння
Разсылать, разослать — розсила́ти, розісла́ти, порозсила́ти
Разсыльный, разсыльщикъ — послане́ць, гіне́ць, розси́льний, стійчик
Разсыпа́ть, разсыпать, ся — розсипа́ти, ся, розси́пати, ся, роструси́ти, ся,

(зразу) — пороснýти, пи́рскнути, (багато) — порозсипáти, ся. — **Разсыпаться въ благодарностяхъ** — роздя́куватися. — **Разсыпаться мелкимъ бѣсомъ** — бі́сики підпускáти, пускáти, підсипáтися. — **Ружьё разсыпаетъ** — рушни́ця різни́ть, роскидáє

Разсыпной — розсипни́й. — **Вразсыпную** — врóскид, врóстіч, рі́зно

Разсыпчивость — кри́хкість

Разсыпчивый — сипки́й, сипли́вий, розси́пчастий

Разсыропливать, разсыропить — (цукром) — підсолóжувати, підсолоди́ти, (медом) — розсити́ти

Разсыхаться, разсохнуться — розсихáтися, розсóхнутися

Разсѣвалень — сі́ялка, сівáлка

Разсѣваніе — розсівáння

Разсѣватель, ница — розсівáч, розсівáчка

Разсѣвать, разсѣять, ся — сі́яти, засівáти, посівáти, розсівáти, засі́яти, посі́яти, розсі́яти, ся, роскидáти, роски́дати; порозсівáти, порозсі́ювати, позасівáти

Разсѣдаться, разсѣсться — роспадáтися, трі́скатися, роспáстися, потрі́скатися

Разсѣдлывать, разсѣдлать — розсі́длувати, розсідлáти, розкульбáчити, (про кількох) — порозсі́длувати

Разсѣкать, разсѣчь, ся — розрýбувати, розсікáти, ростинáти, розрубáти, розсікти́, ростя́ти, роскрáяти, розчесáти, ся

Разсѣлина — роспáлина, роспáдина, роскóлина, роспáрина, шкалýбина, шкалбóвина, шкалéба

Разсѣсться — розсі́стися

Разсѣяніе — розсі́яння, роспорóшення; розри́вка

Разсѣянность — розсі́яність, роски́даність, роски́дливість

Разсѣянный — розсі́яний, роски́дливий, (в жарт) — розсолóха

Растанцоваться — ростанцювáтися, розгопцювáтися

Разубирать, разубрать, ся — у(в)бирáти, прибирáти, чепури́ти, виряжáти, зряжáти, убрáти, прибрáти, ви́чепурити, причепури́ти, ви́рядити, ся, (квітками) — квітчáти, у(в)квітчáти, заквітчáти, заквічáти

Разубѣдить, ся — переконáти, ся, переві́рити, ся

Разубѣждать, -бѣдить — перекóнувати, переконáти на и́ньше

Разубѣжденіе — переконáння на и́ньше

Разувать, разуть, ся — роззувáти, роззýти, ся, пороззувáти, поззувáти, порозбувáтися

Разувѣреніе — переконáння на и́ньше

Разувѣрить, ся — переконáти, ся, зневі́ритися

Разузнавать, разузнать — розізнавáти, роспізнавáти, переві́дувати, розві́дувати, розізнáти, роспізнáти, розві́дати, наві́дати, роспитáти, ся, розчýтися, пороспізнавáти і т. д.

Разукрашать, разукрасить — оздобля́ти, оздóбити, прикрашáти, прикраси́ти, з'украси́ти

Разумникъ, ца — розýмний, на, розýмник, ця

Разумный, но — розýмний, но

Разумъ — 1) рóзум, глузд і д. **Разсудокъ**; 2) розумі́ння і д. **Значеніе**

Разумѣніе — розумі́ння і д. **Пониманіе** і **Значеніе**

Разумѣть — розумі́ти, тя́мити і д. **Понимать.** — **Разумѣется** — а вжé-ж, та вжé-ж, пéвне, пéвна річ

Разутюживать, разутюжить — глáдити, прасувáти, ви́гладити, попрасувáти

Разучивать, разучить, ся — 1) виýчувати, навчáти, ви́учити, ви́вчити, навчи́ти, ся; 2) роз'ýчуватися, од'учáтися, одвикáти, роз'учи́тися, од'учи́тися

Разъ, (здр.) **разокъ, разочекъ** — раз, (здр.) — разóк, разóчок. — **Въ первый разъ** — впéрше. — **Какъ разъ** — як раз, сáме врáз. — **Разомъ** — рáзом, враз, од рáзу, заразóм. — **Сколько разъ** — скі́льки разі́в. — **Съ разу** — зрáзу, од рáзу

Разъ — раз, один раз, однóго разý, я́кось, (частіше) — раз я́кось, коли́сь

Разъединеніе — роз'єднáння, розбрáння, різнáція

Разъединять, разъединить, ся — роз'єднувати, розрізня́ти, розлучáти, роз'єднáти, розрізнáти, порізни́ти, ся, розлучи́ти, ся. — **Разъединяющій** — розлýчний

Разъёмный — роз'ємний

Разъёмщикъ — роз'ємець

Разъёмъ — роз'єм, розі́йма

Розъикаться — розгикáтися

Разъѣдать, разъѣсть, ся — 1) роз'їдáти, ся, роз'ї́сти, ся; 2) роз'ятри́ти, ся

Разъѣздить, ся — 1) д. **Разъѣзживать, ся**; 2) роз'ї́здитися

Разъѣздъ — 1) роз'ї́зд; 2) чáта (частіше мн.) — чáти

Разъѣзжать — роз'їжáти

Разъѣзжаться, разъѣхаться — 1) роз'їзди́тися, роз'ї́хатися, пороз'їзди́тися; 2) розминáтися, розминýтися

Разъѣзживать, разъѣздить, ся — торувáти, утóптувати, уторувáти, утоптáти, накоти́ти (дорогу)

Разъяреніе — роз'я́рення, роз'я́трення

Разъярять, разъярить, ся — роз'яря́ти, ся, роз'яри́ти, ся, розлютувáти, ся, (надто) — оз(ь)віря́тися, охи́жіти, посатані́ти, розсатані́ти

Разъясненіе — вия́снення, пояснення

Разъяснивать, разъяснѣть, разъясниться — роз'я́снюватися, вия́снюватися, розгоди́нюватися, роз'ясні́ти, роз'ясни́тися, ви́яснитися, розгоди́нитися, ви́годинитися, ви́погодитися, на годи́ні стáти

Разъяснять, разъяснить, ся — роз'ясня́ти, вияснéти, товмáчити, роз'ясни́ти, ви́яснити, поясни́ти, ся. ви́товмачити

Разыграть, ся — 1) д. **Разыгрывать, ся**;

2) розгуля́тися, роспустува́тися, розжартува́тися, (про коней) — розбрика́тися
Разыгрывать, разыграть, ся — розграва́ти, розігра́ти; програва́ти, програ́ти; відграва́ти, відігра́ти. — **Погода разыгралась** — пого́да розгуля́лася. — **Море разыгралось** — розхвилюва́лося, розбу́рхалося мо́ре
Разыскатель, ница, разыщикъ, ца — шука́ч, ка, шука́льник, ця; розві́дач, ка
Разыскивать, разыскать, ся — розшу́кувати, вишу́кувати, розшука́ти, ви́шукати, ся, ви́найти, знайти́, ся, (крадене) — ви́трусити
Разѣвать, разинуть, ся — роззявля́ти, роззя́вити, пороззявля́ти, пороззя́влювати, ся. — **Разинутый** — роззя́влений
Рай — рай. — **Рай-дерево**, рос. Populus balsamifera L. — золота́ верба́
Районъ — окру́га
Райскій — ра́йський. — **Райская птица**, Paradisea apoda — ра́йська пта́шка
Рака — домови́на, труна́ (на св. мощі)
Ракита, ракитникъ, ракитовый кустъ, рос. Cytisus austriaeus L. — дереза́, зіно́вать, C. biflorus L' Her — в'яз, зіно́вать, раки́тник, раки́товий кущ
Раковидный — ракува́тий
Раковина — му́шля, черепа́шка, ско́йка. — **Р. ушная** — ча́шина ву́шна, вушни́ця
Раковинный — му́шльовий
Раковистый — жолобкува́тий, жоло́бчастий
Раковый — ра́ковий, ра́чачий, ра́цький, рачи́ний
Ракъ — 1) Concer — рак, (здр.) — рачо́к, (самиця) — рачи́ха, (тоді як він линяє) — лине́ць. — **Ползти ракомъ** — ра́чки лі́зти; 2) (мед.) — рак, пістря́к, (на дереві) — ві́тровина
Ракообразныя животныя — (ш)скаралу́пники (громада з(ь)вiря́т) Crustacea
Рама — р(я)а́ма, р(я)а́мка, (мн.) — р(я)а́ми, р(я)а́мці, (борони́) — би́льце
Рамочникъ — рамка́р(ь)
Рамочный — ра́мковий
Рана — ра́на, ура́за, ура́зка, пора́зка, (од обрі́зу) — о́бріз, (од укушення) — ґе́дзло, (на ногах од стерні) — стерня́нка, (частіше мн.) — стернянки́
Ранговый — ранговий
Рангъ — ра́нга
Раненіе — ра́нення
Раненный — ра́нений, пора́нений
Раненько, ранёхонько, ранёшенько — ране́нько, рано-пора́не́ньку, ра́но-ра́нком, ра́но-вра́нці, ране́сенько, рані́сінько
Ранетовый — ране́товий
Ранетъ — ране́та
Ранецъ — ра́нець, беса́г, беса́га
Ранить, поранить, ся — ра́нити, пора́нити, уража́ти, урази́ти, ся, калі́чити, покалі́чити, ся, (ногу копитом) — осіка́ти, осікти́, ся
Ранній — ра́нній. — **Ранней весной** — напро́весні. — **Раннимъ рано, раннимъ утромъ** — ра́ннім ра́нком, ра́но-вра́нці, ра́но-пора́не́ньку. — **Раннее утро** — пора́нок
Ранный — ра́нній, ура́зовий
Рано — ра́но, ра́нком, (дуже) — спозара́нку; зара́ні, завчасу́, за́годя
Рановато — ране́нько, по́рано
Рановременный — завча́сний, передча́сний
Рановременность — завча́сність, передча́сність
Ракункуль, рос. Ranunculus — козеле́ць
Раньше, ранѣе — рані́ц, рані́ше, рані́ще, попе́реду, пере́дніше, пере́дше, (раніше що зробить) — пора́нитися. — **Какъ можно ранѣе** — як найра́ніше
Рапа — ропа́
Рапортовать — рапортува́ти, лепортува́ти
Рапортъ — ра́порт, лепо́рт
Рапсодъ — кобза́рь, бандури́ста
Рапсъ, рос. Brassica Napus oleifera biennis — рапс, свирі́па, сурі́пиця; В. Ropa campestris — ріпа́к, рипі́й, гірчи́ця лубе́нська
Рапункулъ, рос. Campanula Eapunculus L. — чо́бітки́ малі́
Раскаиваться, раскаяться — ка́ятися, жалкува́ти, пока́ятися
Раскаленіе — роспа́лення, роспіка́ння
Раскаливать, раскалить, ся — роспіка́ти, роспекти́, ся, пороспіка́ти
Раскалывать, расколоть, ся — 1) роско́лювати, роско́лоти, ся, розча́лити, ся, (цюкаючи) — розцю́кати, розцюкну́ти, (про кількох) — пороско́лювати, (про живе дерево) — розчахну́ти, (про посудину) — ростріснутися
Раскалякаться — розба́зікатися, розгуто́ритися
Раскапризничаться — розвередува́тися, росковерзува́тися, зґе́дзатися
Раскапывать, раскопать, ся — роско́пувати, розрива́ти, роскопа́ти, розри́ти, ся, пороско́пувати, порозрива́ти
Раскаркаться — роскра́(я)катися
Раскармливаніе — розгодо́вування
Раскармливать, раскормить, ся — розгодо́вувати, розгодува́ти, (скотину) — одпаса́ти, одпасти́
Раскаряка — роскаря́ка
Раскарячивать, раскарячить, ся — роскаря́чувати, роскаря́чити, ся, розчепі́рювати, розчепі́рити
Раскатистый — роско́тистий
Раскатъ — роска́т. **Раскаты грома** — гу́ркіт гро́му
Раскатывать, раскатать, раскатить ся — 1) роско́чувати, роскоти́ти, ся; 2) розго́ртувати, розгорну́ти, розви́нути, ся; 3) кача́ти, (на маґлі) — маґлюва́ти (білизну); 4) кача́ти, ви́качати (тісто); 5) розбива́ти, розби́ти, роспоро́шити
Раскачивать, раскачать, ся — розколи́хувати, розхи́тувати, роскол ихати, розхита́ти, розго́йдати, ся, (про кількох) — пороско ли́хувати
Раскашляться — роска́шлятися, розбухи́катися

Раскаяніе — ка́яння, каяття́, жаль, скру́ха
Расквасить — розби́ти, рoсква́сити
Расквитаться — поквітува́тися
Раскидной — відкидни́й
Раскатисто — розло́жисто
Раскидистость — розло́жистість
Раскидистый — розло́жистий
Раскидывать — роскида́ти, роски́дати, ся, пороскида́ти; роскида́тися, роски́датися
Раскипѣться — роскипі́тися, пороскипа́тися
Раскисать, раскиснуть — роскиса́ти, роски́снути, пороскиса́ти, (про чоловіка) — роски́снути, розми́ндитись
Раскладка — ро́склад, ро́склáдка, росполіг
Раскладывать, раскласть, разложить — роскла́да́ти, роскла́сти, розіклáсти. — **Раскладывать вещи, товары, раскласться съ товарами** — ташува́ти, ся, росташува́тися. — **Р. карты** — ворожи́ти на ка́ртах. — **Р. цѣны на товаръ** — значи́ти ціну, цінува́ти. — **Разложить книгу** — розгорну́ти кни́жку. — **Р. огонь** — роскла́сти, розвести́ бага́ття
Раскланиваться, раскланяться — кла́нятися (кому), уклоня́тися, вклоня́тися, уклони́тися
Расклёвывать, расклевать — роскльо́бувати, роздзю́бувати, росклюва́ти, роздзю́бати
Расклеивать, расклеить, ся — роскле́ювати, розліплювати, роскле́їти, розліпи́ти, ся, пороскле́ювати, порозліплювати, ся. — **Дѣло расклеилось** — розійшло́ся діло, не вдало́ся
Расклепать — росклепа́ти, рознютува́ти
Расклинивать, расклинить — вибива́ти, ви́бити клин
Расковеркать — роскуйо́вдити, пороскида́ти, поперевертáти
Расковывать, расковать, ся — роско́вувати, роскува́ти, ся, пороско́вувати, ся
Расковыривать, расковырять — росколу́пувати, росколу́плювати, росколупа́ти
Раскозыряться — роскозиря́тися
Раско́кать — розби́ти, ростовкти́
Расколачивать, расколотить, ся — розбива́ти, розби́ти, ся
Расколебать, ся — росколиха́ти, розхита́ти, ся. — **Расколебалось море** — розхвилюва́лося мо́ре
Расколка — ко́лення
Расколъ — 1) ро́зчах (напр., дерева); 2) роско́л
Расколыхаться, ся — росколиха́ти, росколиса́ти, розго́йдати, ся
Раскольникъ — роско́лець, роско́льник, ця, старовір, ка
Раскольническій, раскольничій — роско́льницький, старовірський
Раскопка — роско́пування, ро́скопи
Раскоробить, ся — поко́рчити, пожоло́бити, попачи́ти, ся
Раскорчивать, раскорчить — розгина́ти, розігну́ти
Раскошеливаться, раскошелиться — роскрива́ти, виве́ртати кали́тку
Раскрадывать, раскрасть — роскрада́ти, розікра́сти, покра́сти, пороскрада́ти
Раскраивать, раскроить — 1) кра́яти, кро́їти, покро́їти, покра́яти, пороскра́ювати; 2) розбива́ти, розби́ти (голову)
Раскрапывать, раскрапать — роскропля́ти, накропля́ти роскра́пати, накра́пати
Раскрасавица — красу́ня
Раскраска — кольорува́ння, розмалюва́ння
Раскраснѣлый — розчервоні́лий, розжеврі́лий
Раскраснѣться — розчервоні́тися, розже́врітися, зашарі́тися
Раскрашивать, раскрасить, ся — розмальо́вувати, розмалюва́ти, розфарбува́ти, порозмальо́вувати, порозфарбо́вувати, ся. — **Раскрашенный** — розмальо́ваний, мальо́ваний, кольоро́вий, кольоро́ваний
Раскрашиватель, ница — кольоро́вник, кольоро́вниця, розмальо́вник, розмальо́вниця
Раскритиковать — огу́дити, обцирклюва́ти, оцирклюва́ти, роскритикува́ти
Раскричаться — роскрича́тися, (кличучи кого) — розгука́тися, (сильно) — розрепетува́тися, розлементува́тися, розґвалтува́тися, розгаласува́тися, (з верещанням) — розверещáтися, (з злістю), — розгри́матися, розгрімота́тися
Раскровавить, ся — покріва́вити, роз'юши́ти, ся
Раскрошивать, раскрошиться, ся — криши́ти, роскриши́ти, ся
Раскручивать, раскрутить, ся — роскру́чувати, роскрути́ти, розсу́кувати, розсука́ти, ся
Раскручиниться — ростужи́тися, в ту́гу вда́тися, зажури́тися
Раскрывать, раскрыть, ся — 1) роскрива́ти, роскри́ти, ся, (що затулене) — росту́лювати, ростули́ти, ся, (що зачинене) — росчиня́ти, росчини́ти, ся, (що згорнуте) — розгорта́ти, розгорну́ти, (що замкнуте) — розмика́ти, розімкну́ти, ся, (груди) — розхрі́стати, ся, (двері) — розчини́ти, (книжку) — розгорну́ти, (очі) — росплю́щити, (рота) — роззя́вити, (кулак, руку) — розі́бга́ти; 2) виявля́ти, ви́явити (що), вика́зувати, ви́казати (на кого), видава́ти, ви́дати (кого), викрива́ти, ви́крити
Раскудахтаться — роскудкуда́катися, роскуда́катися
Раскумиться — роскума́тися
Раскупать, раскупить — роскупа́ти, роскупи́ти, пороскупо́вувати
Раскупаніе — роску́по́вування
Раскуривать, раскурить — запа́лювати, запали́ти, закури́ти, роскури́ти
Раскусывать, раскусать, раскусить — роску́сювати, розгриза́ти, роскуси́ти, розгри́зти, (горіх) — розлу́щити, розлу́скати

Раскутывать, раскутать — роску́тувати, роску́тати, пороску́тувати
Распадаемость — роспада́льність
Распадаться, распасться — роспада́тися, розсипа́тися, розва́люватися, розсіда́тися, роспа́стися, розвали́тися, розси́патися, розсі́стися
Распаденіе — ро́спад
Распаивать, распаять, ся — розлюто́вувати, розлютува́ти, ся
Распаивать, распоить — роспо́ювати, роспоїти, спо́ювати, споїти
Распайка — розлюто́вування
Распаковывать, распаковать — роспако́вувати, роспакува́ти
Распалзываться, расползтись — 1) росповза́тися, розлі́за́тися, росповзти́ся, розлі́зтися, поросповза́тися, порозлі́за́тися; 2) розла́зитися, розлі́зтися
Распалять, распалить, ся — роспа́лювати, роспали́ти, ся, пороспа́лювати
Распаривать, распарить, ся — роспа́рювати, роспа́рити, відпа́рити, ся, пороспа́рювати
Распарывать, распороть, ся — роспо́рювати, роспоро́ти, ся, ви́пороти
Распахивать, распахать — роз'о́рювати, роз'ора́ти (плугом), розра́лювати, розра́лити (ралом), пороз'о́рювати
Распахивать, распахнуть, ся — роскрива́ти, роскри́ти, ся, розстібну́тися, розчахну́ти, ся, (на грудях) — розхріста́тися. — **Р. дверь** — розчини́ти две́рі
Распахиваніе — роз'о́рювання
Распашёнка (дітська соро́чечка, спе́реду розрі́зана) — роспана́шка
Распашка — о́ранка
Распашной (про одежу) — незасті́бнутий, розсті́бнений
Распеканіе — роспа́рювання; нага́на, карта́ння, роспіка́ння
Распекать, распечь, ся — вимовля́ти. карта́ти, ви́мовити; роспіка́ти, роспекти́, ся
Распелёнывать, распеленать, ся — росповива́ти, росповити́, ся
Распетлять — розв'яза́ти пе́тлю, розшморгну́ти
Распечатывать, распечатать — роспеча́тувати, роспеча́тати, пороспеча́тувати
Распещрять — мере́жати, цяцькува́ти
Распивать, распить, ся — 1) попива́ти, випива́ти, ви́пити; 2) роспива́тися, роспи́тися, пороспива́тися
Распивочно — на чарки́, чарка́ми, на ро́здріб
Распивочный — ча́рочний, чаркови́й, дрібни́й
Распиленіе, -пиливаніе — роспи́лювання
Распиливать, распилить, ся — роспи́лювати, роспиля́ти, пороспи́лювати, ся
Распилка, распиловка — пи́лянка, пиля́ння
Распинать, распять, распнуть, ся — роспина́ти, крижува́ти, розіпну́ти, розіп'я́сти. — **Распятый, распнутый** — ро́сп'ятий, розіпнутий, крижо́ваний
Распинаніе — роспина́ння
Распирать, распереть — роспира́ти, роспе́рти
Расписаніе — ро́спис, ро́склад, табли́ця
Расписаніе поѣздовъ — поря́док їзди́, ро́спис, ро́склад поїздів
Расписка — 1) роспи́сування, розмальо́вування; 2) ро́списка. — **Платёжная расписка** — квіт, квит, квіто́к, квито́к, поквитува́ння
Расписочный — росписко́вий, квитови́й
Расписывать, расписать — 1) роспи́сувати, росписа́ти, ся, пороспи́сувати, ся; 2) розмальо́вувати, вимальо́вувати, розмалюва́ти
Распихивать, распихать, распихнуть — роспи́хувати, роспиха́ти, розіпхну́ти, пороспиха́ти
Расплавка — то́плення, росто́плення
Расплавленное вещество — топлени́на
Расплавливать, расплавлять, расплавить, ся — топи́ти, росто́плювати, ростопи́ти
Расплакаться — роспла́катися, (тихенько, пхикаючи) — роспхи́катися, (хлипаючи) — розхли́патися, (голосно) — розголоси́тися, розреві́тися, (рюмсаючи) — розрю́мсатися
Распластывать, распластать, ся — плата́ти, карбува́ти, росплата́ти, ся. — **Распластанный** (про рибу) — пла́таний
Расплата — роспла́та, ви́плат
Расплачиваться, расплатиться — роспла́чуватися, росплати́тися, заплати́ти, ви́платити, ся, поквитува́тися
Расплащивать, расплощить, ся — росплю́щувати, росплю́щити, ся; росплеска́ти
Расплевать, ся — росплюва́ти, ся
Расплескивать, расплескать, ся — розхлю́пувати, росплю́скувати, розхлю́пати, росплю́скати, ся, порозхлю́пувати
Расплетать, расплесть, -сти, ся — росплі́та́ти, росплести́, поросплі́та́ти, ся
Расплодъ — плід, росплі́д
Расплождать, расплодить, ся — плоди́ти, роспло́жувати, росплоди́ти, розво́дити, розвести́, ся, намно́жити, пороспло́жувати
Распложеніе — роспло́дження, роспло́ження
Расплываться, расплыться — росплива́тися, роспли́стися, роспли́нутися, пороспливатися
Расплывчивость (хем.) — пли́нність, роспли́ва
Расплывчивый (хем.) — пли́нний, роспли́вчастий
Расплясаться — ростанцюва́тися, розгопцюва́тися
Расповѣщать, расповѣстить — росповіща́ти, росповісти́ти
Распогодиться — розгоди́нитися, ви́погодитися, на годи́ні ста́ти
Распознавать, распознать — роспізнава́ти, роззнава́ти, роспізна́ти, розізна́ти, (один другого) — опізна́тися, (на смак) — смакува́ти, розсмакува́ти
Располагать, расположить, ся — 1) розклада́ти, роскла́сти, лаштува́ти, улаштува́ти, (військо) — ушикува́ти. —

Располагать своими правами — своїм прáвом корúстуватись; 2) схиляти, прихиляти, схилúти, прихилúти
Расположенный — прихúльний (до кого), схúльний (до чого). — **Не расположенъ работать** — не мáю охóти до робóти. — **Располагаю завтра выѣхать** — мáю (або: дýмаю, або: мáю на дýмці) зáвтра їхати. — **Расположиться лагеремъ** — тáбором стáти, отáборитися. — **Расположиться съ вещами, съ товарами** — росташувáтися
Расползаться — росповзáтися, розлáзитися
Располнѣть — поповнішати, поглáдшати
Расположеніе — 1) рóсклад, роспорядок, уклáд; 2) охóта, хіть; 3) прихúльність, прихúлля (до кого), лáска; схúльність (до чого), пóхіп. — **Расположеніе духа** — нáстрій. — **Въ хорошемъ расположеніи духа** — в дóброму настрóї
Располосовывать, располосовать — роздирáти, роздéрти, розшматувáти; розрізáти, розрізати (смугами)
Распопа — розстрúга
Распорка — 1) рóспірка; 2) роспóрювання
Распоръ — роспирáння
Распорядитель, ница — роспорядчик, ця, роспорядник, ця, орудáр(ь)
Распорядительность — роспорядливість
Распорядительный — роспорядливий
Распорядокъ — роспорядок
Распоряжать, распорядить, ся — рядúти, порядкувáти, орýдувати, заправляти, роспорядúти, роспорядкувáти, напорядкувáти, наорýдувати
Распоряженіе — роспорядження, накáз, роспорядок, орýдування
Распотѣлый — спітнілий
Распотѣть — запотіти, упріти
Распояска — росперізування
Распоясаніе, распояска — росперізування
Распоясывать, распоясать, ся — росперізувати, росперезáти, ся, поросперізувати, ся
Расправа — 1) роспрáва; 2) збóрня, роспрáва
Расправливать, расправить, ся — роспрявляти, розглáжувати, роспрáвити, розглáдити, ся, роспростáти
Распрашиваніе — роспúтування, рóспитки
Разспрашивать, разспросить, ся — питáти, роспúтувати, перепúтувати, роспитáти, ся, перепитáти, (кількох) — пороспúтувати
Распредѣленіе — рóсклад, росподіг; розрахувáння; розміщення; поділення
Распредѣлять, распредѣлить — роскладáти, рокслáсти, визначáти, вúзначити, розділяти, розділúти, поділяти, поділúти, розрахóвувати, розрахувáти, розміщáти, розмістúти. — **Распределять налоги** — роскладáти подáтки. — **Р. по категоріямъ** — гуртувáти, класифікувáти
Распробовать — роскуштувáти, розсмакувáти
Распродавать, распродать — роспродавáти, роспрóдувати, випродавáти, роспрóдати, вúпродати, спрóдати, вя, пороспродавáти, пороспрóдувати, поспрóдувати, ся
Распродажа — роспрóдаж, випрóдаж, спродáння
Распроклятый — треклятий, стоклятий
Распропадать, распропасть — роспропадáти, пороспропадáти
Распростирать, распростереть, ся — простягáти, простягтú, простягнýти, ся, роспростирáти, роспростóрювати, роспростéрти, ся, роспростóрити, ся, ростягáти, ростягнýти, ся. — **Встрѣтилъ меня съ распростёртыми руками** — з велúкою рáдістю зустрів мене (з простягнутими до мéне рукáми)
Распространеніе — ширення, роспростóрення, (скрізь) — росповсюжування, росповсюднення, (чуток) — розголóшення
Распространенность — поширеність
Распространитель, ница — ширúтель, розширúтель, ка
Распространять, распространить, ся — шúрити, роспростóрювати, розширити, ся, роспростóрити, поширити; росповсюжувати, росповсюдити, ся, (про сип) — роскúдатися, (про чутки) — розголошáти, розголосúти, рославити
Разспросъ — роспúтування, рóспитки, вúвідка
Распрощаться, распроститься — попрощáтися
Распрудить — розгатúти, порозгáчувати
Распрыгаться — росплúгатися, розскакáтися, розстрибáтися, (про кількох) — поросплúгуватися
Распрыскивать, распрыскать — розбрúз(ь)кувати, розбрúз(ь)кати
Распря — суперéка, суперéчка, звáда, свáра
Распряганіе — роспрягáння, випрягáння
Распрягать, распречь — роспрягáти, випрягáти, роспрягтú, вúпрягти, поросрягáти
Распрямленіе — випростóвування
Распрямливать, распрямлять, распрямить, ся — росправляти, роспрямляти, розгинáти, роспрáвити, роспрямити, розігнýти, ся
Распугивать, распугать, распугнуть — полóхати, лякáти, росполóхати, розлякáти, роспýдити
Распудривать, распудрить — пýдрити, вúпудрити
Распукиваться — роспýкуватися, роспукáтися, (про кількох) — пороспýкуватися
Распусканіе — роспускáння
Распускать, распустить, ся — 1) роспускáти, роспустúти, розвóдити, розвестú, ся; 2) розгортáти, розгорнýти, ся. — **Распуститься** (морально) — у пустóту вдáтися, зледащіти, розледащіти, в ледáщо пустúтися, розбéститися, роспустúтися

Распустка — тічка
Распутица — ростань, бездоріжжа, сльота, росквась
Распутіе — роспуття, роздоріжжа, ростань, розвилки, перепуття, розхрестя, перехрестя
Распутничать, распутствовать — бахурувати, курвитися і д. **Развратничать**
Распутный — роспусний, непорядний
Распутство — роспутство, непоряд
Распутывать, распутать, ся — роспутувати, росплутувати, роспутати, росплутати, ся
Распуханіе — пухнення, роспухання
Распухать, распухнуть — роспухати, роспухнути, здутися
Распухлый — роспухлий, опухлий
Распучивать, распучить, ся — роздимати, роздувати, роспирати, роздути, роспёрти
Распушать, распушить, ся — робити пухнатим, пухким, покривати пухом
Распушить — вилаяти, розлаяти
Распущенность — роспуста, забуялість
Распущенный — роспущений, забуялий
Распылаться — росполум'янітися
Распыхаться — засапатися, розхекатися
Распѣвать — вис(ь)півувати
Распѣть — прос(ь)півати
Распѣться — розс(ь)піватися
Распѣтушиться — роскокошитися
Распяливать, распялить, ся — роспинати, ростягувати, розіп'ясти, ростягти, ся
Распятіе — 1) роспинання; 2) росп'ятіє, росп'яття
Растаивать, растаять — ростоплюватись, ростопитись
Расталкивать, растолкать — роспихати, розштовхувати, розіпхати, розіпхнути, розштовхати, пороспихувати, порозштовхувати
Растапливать, растопить, ся — ростоплювати, роспалювати, ростопити, роспалити, ся
Растаптывать, растоптать — ростоптувати, ростоптати, (глину то-що) — місити, грузити, розмісити, розгрузити
Растаскивать, растаскать, растащить — ростягати, розволікати, ростягти, розволокти, поростягати
Растаявать, растаять — танути, роставати, топитися, ростоплятися, ростанути, потанути, ростати, ростопитися
Раствореніе — розчинення, роспущення
Растворимость — розчинність
Растворимый — розчинний, роспустний
Растворитель — розчинник
Растворный, растворчатый — розчинливий
Растворъ — розчин, (мучний) — розчина, заміс, (меду) — сита, (вапна з піском) — чамур
Растворяніе — розчиняння
Растворять, растворить, ся — 1) розчиняти, розчинити, ся; 2) роспускати, розбавляти, розводити, роспустити, розбавити, розвести, ся. — **Растворять (металлы)** — ростопляти, ростопити

Растекаться, растечься — ростікатися, розливатися, ростектися, розлитися, поростікатися, порозливатися
Растеніе, здр. **растеньице** — рослина, ростина, росли(ти)нка, (трав'яна) — зело, билина
Растеребливать, растеребить — таргати, торгати, шарпати, смикати, сіпати, розшарпати, потаргати
Растерзаніе — розшарпання, роздертя
Растерзывать, растерзать — роздирати, роздерти, розшматувати
Растеривать, растерять, ся — 1) розгублювати, перегублювати, розгубити, ся, погубити, порозгублювати, позагублювати, поперегублювати. — **Растеряться** — змішатися, отетеріти. — **Растерянный** — розгублений; змішаний
Растеряха — розгуба
Растечь — напухнути, набрякнути
Расти — рости, виростати; вишчати. — **Расти роскошно** — буяти. — **Растущій быстро** — ростючий, ростовитий, гінкий. — **Расти въ стебель, въ стрѣлку** — стеблитися, іти в стовбур, стріляти
Растираніе — ростирання
Растиратель — ростирач
Растирать, растереть, ся — ростирати, ростерти, ся
Растискивать, растиснуть — ростискувати, ростиснути, (зуби) — розціпити
Растительность — рослинність, ростинність
Растительный — рослинний, ростинний
Растить, вырастить — ростити, виростити, зростити, викохати
Растлитель, -ница — ростлитель, ка, насильник, -ниця
Растлѣніе — ростління, насил, зґвалтування
Растлѣвать, растлить — ростлівати, ростлити, ґвалтувати, зґвалтувати
Растокъ — рукав, ростока, віднога (річки)
Растолкованіе — вияснення, витлумачення
Растолковать, растолковать — товкувати, товмачити, ростовмачити, витовкувати, витовмачити
Растолочь, ся — ростовкти, ся
Растолстѣлый — гладкий, роспасяний
Растолстѣть — погладшати, роспастися
Растолка — ростоплювання, роспалювання, підпалювання; роспал, підпал
Растопыривать, растопырить — розчепірувати, розчепірити, розставляти, розставити, роскарячувати, -чити (про ноги)
Растопыря — 1) роскаряка; 2) нечоса, патлань, патлач
Расторгать, расторгнуть — зривати, розривати, зірвати, розірвати, роз'єднати
Расторговываться — росторговуватись
Расторженіе — зірвання, розірвання, роз'єднання. — **Р. брака** — розбрання, розвід
Растормозить — розгальмувати
Растормошить — розворушити, ростер-

мосáти
Расторопность — motórність, жвáвість
Расторопный, ая — motóрний, жвáвий, хисткий; поворóтниця
Расточеніе — марнувáння; розгін, роспорóшення
Расточитель, -ница — марнотрáт, марнотрáтник, -ниця, тринькало, перевідень і д. **Мотъ**
Расточительность — марнотрáтство
Расточительный — марнотрáтний, рострáтний
Растра (муз.) — рáштра
Растравленіе — роз'ятрення, розверéдження
Растравливать, растравлять, растравить — розверéжувати, роз'ятрювати, розражáти, розвередúти, роз'ятрúти, розразúти
Растранжирить — процúндрити, рострúнькати
Растрата — рострáта
Растрачивать, растратить — рострáчувати, рострáтити
Растребушить — ростельбушúти
Растревоживать, растревожить, ся — турбувáти, ростурбувáти
Растрезвонить — роздзвонúти, розголосúти, роздзвóнювати
Растрёпа — патлáч, патлáнь
Растрепливать, растрёпывать, растрёпать, растрепать — 1) ростріпувати, ростріпáти; тіпáти, потіпáти; 2) куйóвдити, роскуйóвджувати, кóшлати, кудóвчити, роскуйóвдити, роскóшлати, роскудóвчити, роспáтлати. — **Растрёпаный** — роскóшланий і д. **Растрёпа**. — **Растрёпанные волосы** — пáтлі, роскудóвчене волóсся
Растрескиваться, растрескаться, растреснуться — ростріскуватися, рéпатися, щілитися, ростріскатися, лýснути, розрéпатися. — **Растреснутый** — тріснутий, розрéпаний
Растрогивать, растрогать, ся — 1) розворýшувати, розворушúти; 2) вражáти, вразúти, жáлю завдавáти, завдáти; дражнúти, роздражнúти (бджіл)
Растрогъ, рос. Teucrium Chamaedrys L. — самосúл, чебрéць лісовúй, польовí васúльки, польовúй мáточник
Раструска — рóструс
Раструшивать, раструсить, ся — рострýшувати, рострусúти, ся
Растрясать, растрясти, сь — рострясáти, рострястú, ся
Растушёвывать, растушевать — тушувáти, ростушувáти, тінúти, ростінúти (тушем)
Растыкать, расткать — розіткáти
Растыкивать, растыкать — ростикáти, розстромлятú, ростúкати, розстромúти, поростикáти
Растявкаться — роздзявкатися
Растягиваніе — ростягування, ростягáння
Растягивать, растянуть — ростягувати, ростягáти, ростягтú, ростягнýти; напинáти, роспинáти, напнýти, розіпнýти. — **Растянуться на чёмъ** — простягтúся, росплатáтися
Растяженіе — ростягнення, ростяглість, рóстяг
Растяжка — ростягáння
Растяжимый — ростяжнúй, ростягливий
Растяжимость — ростяжність, ростягливість
Растянутость — розволíклість; ростягливість
Растянутый — розволíклий; розлíзлий; ростягливий
Расфилософствоваться — розмудрувáтися, розфілосóфствуватися
Расфрантиться — вúрядитися, причепурúтися
Расфуфыриться — роспиндю́читися, набундю́читися
Расхаживать — похожáти
Расхапывать, расхапать — розхóплювати, розхапáти, похапáти, порозхóплювати
Расхарчивать, расхарчить, ся — вихáрчувати, вúхарчувати, вúхарчити, ся
Расхваливать, расхвалить, ся — розхвáлювати, вихвалятú, розхвалúти, ся
Расхвастываться, расхвастаться — розчвáнюватися, розчвáнитися, вихвалятися
Расхватывать, расхватать — розхóплювати, розхопúти, розхапáти
Расхвораться — рознедýжатися, рознемогтúся
Расхититель, -ница — грабíжник, -ниця
Расхищать, расхитить — роскрадáти, розікрáсти
Расхищеніе — роскрадáння, рóскрад
Расхлёбывать, расхлебать — розхлéбтувати, розхлебтáти; вихлéбтувати, вúхлебтати, висьóрбувати, вúсьорбати
Расхлёстывать, расхлестать — розхльóстувати, розхльóстати
Расхлопывать — розбивáти ляскаючи, грюкаючи, грúмати
Расхлябываться, расхлябаться — розхúтуватися, розхитáтися, порозхúтуватися
Расхныкаться — роспхúкатися
Расходиться, разойтись — 1) розхóдитися, розіхóдитися, розійтúся, розмандрувáтися, порозхóдитися; 2) розминáтися, розминýтися
Расходникъ, рос. Adonis vernalis L. — горúц(ь)віт
Расходный — розхíдний, видаткóвий
Расходовать, израсходовать — трáтити, витрачáти, вúтратити, видавáти, вúдати; видаткувáти
Расходованіе — витрачáння, видаткувáння
Расходчикъ — видавнúк, плáтник
Расходь — рóзхід, видáток, кошт, трáта
Расходящійся — розхíднúй, розхúльчастий
Расхожій — розхóжий
Расхожденіе — розхóдження
Расхолаживать, расхолодить, ся — охолóжувати, охолодúти, ся і д. **Охлаждать**
Расхорохориться — нахорóбритися, роспрúндитися

Расхотѣться — відхотітися
Расхохотаться — розреготатися
Расхрабриться — розхрабруватися, обс(ь)мілитися
Расцарапывать, расцарапать, ся — роздряпувати, роздряпати, ся
Расцвѣтать, расцвѣсть — розц(ь)вітати, проквітати, розц(ь)вісти, проквітнути, росквітчатись, росквітнутись
Расцвѣлый — росквітлий
Расцвѣтъ — росквіт, розц(ь)віт
Расцвѣчивать, расцвѣтить — кольорувати, розмальовувати, розмалювати, барвити, розбарвити
Расцвѣченіе — кольорування, розмалювання
Расцѣловать, ся — обцілувати, ся, вицілувати
Расцѣнивать, расцѣнить — цінувати, розцінувати, порозціновувати
Расцѣнка — цінування
Расцѣпленіе — відчіплювання, розчіплювання; відчеплення, розчеплення
Расцѣплять, расцѣпить, ся — розчіпляти, розчепити, ся, порозчіплювати
Расчерпывать, расчерпать — 1) вичерпувати, вичерпати, повичерпувати; 2) росплутувати, росплутати
Расчёска — 1) розчісування; 2) гребінець, гребінчик
Расчёсъ — проділ, д. **Проборъ**
Расчёсывать, расчесать, ся — 1) розчісувати, розчесати, порозчісувати, ся; 2) розчухувати, розчухати, порозчухувати
Расчётъ — рахунок, порахунок; покві(и)тування, роскві(и)тання. — **Взять, принять въ расчётъ** — взяти на увагу, мати на увазі. — **Обмануться въ расчётѣ** — омилитися, помилитися в рахунку
Расчетливость — ощадність, оглядність
Расчетливый — ощадний, оглядний
Расчиликаться — розц(ь)вірінькатися
Расчисленіе — розчислення, обчислення, розрахування, обрахування
Расчисливать, расчислять, расчислить — розчисляти, розчислювати, обчисляти, рахувати, лічити, розраховувати, розлічувати, вилічувати, розчислити, розрахувати, розлічити, порозлічувати
Расчитаться — зачитатися
Расчитывать — д. **Расчисливать**
Расчихаться — розічхатися
Расчищать, расчистить — розчищати, розчистити
Расшалиться — роспустуватися, розжируватися
Расшатывать, расшатать, ся — розхитувати, розхитати, ся
Расшвырять — роскидати, пороскидати
Расшевеливать, расшевелить, ся — розворушувати, розворушити, розрухати, ся, порозворушувати
Расшибать, расшибить, ся — розбивати, розбити, забити, ся
Расшивать, расшить, ся — 1) розшивати, розшити, ся; 2) вишивати, мережати, гаптувати
Раширеніе — розширення; ростяг, розсяг
Расширитель, ница — розширитель, ка
Расширяемость — розширяльність
Расширяемый — розширяльний, розширливий, ростягливий
Расширять, расширить, ся — розширяти, широчити, поширяти, роспросторювати, розширити, ся, поширити, ширшати, поширшати, порозширяти, ся
Расшумѣться — розгомонітися, розгаласуватися, розгукатися
Расшутиться — розжартуватися
Расщебетаться — розщебетатися
Расщедриться — розщедритися, роздобритися
Расщеливаться, расщеляться, расщелиться — тріскатися, потріскатися, розходитися, розійтися; щелитись, розщелитись
Расщелина — щілина, шпара, роскопина, роспалина, роззявина
Расщепъ — роскіп (р. роскепу), розщіп
Расщепистый — розщепистий
Расщепывать, расщепать, расщепить — росколювати, росколоти, розщепувати, розщепити, розчалити
Расщипывать, расщипать — розскубувати, розскубти
Ратай (церк.-сл.) — ратай, вояк
Ратникъ — вояк, затяжець
Ратный — військовий. — **Ратное поле** — боїще, бойовище
Ратоборецъ — войовник
Ратоборець — войовничий
Ратоборство — побій, бій, боротьба, баталія
Ратоборствовать — воювати, битися
Ратовать — стояти за що
Ратовище — ратище
Ратуша — ратуша (міська управа по містечках)
Рать — 1) війна; 2) військо
Рафинадъ — очищений цукор, сахар, рафінад
Рафинировать — очищати (сахар то-що)
Рацея — рація
Раціоналистическій — раціоналістичний
Раціоналистъ — раціоналиста, раціоналіст
Раціонъ — пайка (корму для коня)
Рачекъ — рачок
Раченіе — дбання, пильнування
Рачитель, ница — старатель, ка, дбач, ха
Рачительность — дбалість, пильність, стараність
Рачительный — дбалий, упадливий, пильний і д. **Прилежный**
Рашпиль — рашпіль
Ращеніе — вирощування
Рваніе — рвання, драння
Рвануть, ся — шарпнути, смикнути; скубнути, скубонути, сіпнути, ся
Рвать, ся — 1) **разорвать, ся** — рвати, ся, дерти, ся, драти, ся, шматувати, розірвати, ся, роздерти, ся, розшарпати, розшматувати, роспана-

хати. — **Рванный** — дра́ний. — **Рванное платье** — дра́нтя, дра́нка. — **Рвущійся легко** — рвачки́й; 2) **вырвать, ся** — видира́ти, ви́рвати, ви́дерти, ся; 3) **сорвать, вырвать** — блюва́ти, ригáти, ви́блювати, ви́ригати. — **Его рвётъ** — він блює; 4) **нарвать** — нарива́ти, нарва́ти; 5) **сорвать** — зрива́ти, (льон, коноплі) — бра́ти, набра́ти, (грибів) — збира́ти, назбира́ти; 6) порива́тися, змага́тися (до чого)
Рвеніе — дбання́, дба́лість, щи́рість, горли́вість
Рвота — блюва́ння, блюво́та, рига́чка, ри́глі
Рвотина — блюво́тина
Рвотный — блювни́й
Рвотное — блювне́
Рдесть, рос. Patamogeton L. — куши́р, кушір
Рдѣть, ся — червоні́ти, шарі́ти, ся
Реакція — реа́кція
Реакціонеръ — реакціоне́р
Ребёнокъ, ребёночекъ — дити́нка, дитинча́, дитиня́тко, (вирізане з утроби матері) — ви́пороток. — **Грудной ребёнокъ** — циськова́ дити́на, немовля́тко. — **Избалованный ребёнокъ** — блазня́тко і д. **Баловень**
Ребёрный — ребро́вий. — **Ребёрная часть мяса** — поре́брина
Ребристый — ребрува́тий
Ребро, здр. **рёбрышко** — 1) ребро́, (здр.) — ребе́рце; 2) край, бік, руб, пруг. — **Ребромъ** — ру́ба
Ребровый — що ста́виться, кладе́ться ру́ба
Ребусъ — за́гадка
Ребята — 1) ді́тки, дитиня́та, мале́ча; 2) хло́пці. — **Пойдемъ, ребята** — ході́м, хло́пці! (Як до малих, так і до людей дорослих)
Рябятишки — ді́тки
Ребяческій — дитя́чий, дити́нячий, блазе́нський
Ребячество — дити́нство, блазе́нство. — **Впасть въ ребячество** — здити́нитися
Ребячиться — блазни́тися
Ревенный — ревіньо́вий
Ревентухъ — полотно́ товсте́
Ревень, рос. Rheum L — ре́вінь
Ревижскій — реві(й)зьки́й
Ревизія — 1) пере́пис, реві(й)зія; 2) огля́дини
Ревизіонный — реві(и)зі́йний
Ревизовать — реві(и)зува́ти, повіря́ти, перевіря́ти
Ревизоръ — ревізо́р, ревизо́р
Ревматизмъ — ломо́та, ломе́ць, костоло́м, госте́ць, ревмати́зм
Ревматическій — ломо́тний, ревмати́чний
Ревнивецъ — ревни́вець
Ревнивый — ревни́вий
Ревнивость — за́здрість, ревни́вість
Ревнитель, ница — засту́пник, ця, оборо́нець
Ревновать — 1) **поревновать** — дба́ти, клопота́ти, ся, подба́ти, поклопота́ти, ся; 2) наслідувати (кому що), іти́ за ким, перейма́ти (від кого); 3) **приревновать** — ревнува́ти, рівня́ти, приклада́ти, тули́ти, прирівня́ти, прикла́сти, притули́ти (кого́ до ко́го)
Ревностный, но — ре́вний, но, запопа́дливий, во, упа́дливий, чіпки́й
Ревность — 1) ре́вність, щи́рість, горли́вість; 2) ре́внощі, ревни́ця, за́здрість
Революціонный — революці́йний
Революція — револю́ція
Ревунъ, ревунья — ре́ва, рю́ма, рю́мса
Рёвъ — рев, реві́ння, ре́вище
Ревѣть, заревѣть — реві́ти, ревти́, заревти́
Регаліи — клейно́ди
Регель — підпо́ра, підпі́рка
Регентъ — ре́ґент, реєнт
Регентскій — ре́ґентський
Регентство — ре́ґентство
Регламентъ — реґла́мент
Регулировать — управильня́ти, реґулюва́ти
Регулы, fpl. (мед.) — мі́сячка, пола́, часи́
Регулярно — регуля́рно, пра́вильно
Регулярный — 1) пості́йний, ста́лий, реґуля́рний; 2) реєстро́вий, лейстро́вий, хорунго́вий
Редакторъ — реда́ктор
Редактировать — редактува́ти
Редакторскій — реда́кторський
Редакція — реда́кція
Редутъ — раду́т, ша́нець
Реестръ — реє́стр, леє́стр
Резеда, рос. Reseda L. — резеда́, R. odorata L. — мали́новий ц(ь)віт, R. Luteola L. — хаврашо́к
Резедовый — резедо́вий
Резервный — резерво́вий
Резервъ — запа́с, запасне́ ві́йсько
Резервуаръ — водозбі́р, са́жавка
Резиденція — резиде́нція
Резина — ґу́ма
Резинный — ґумо́вий
Резолюція — постано́ва, ви́рок, резолю́ція
Резонансъ — ві́дголос, ві́дгук, резона́нс і д. **Отголосокъ**
Резонаторъ — голосни́к, резона́тор
Резонёрствовать — просторі́кувати, старува́ти
Резонёръ — стару́н (любить старувати, поуча́ти)
Резонъ — ра́ція
Резонный, но — розсу́дливий, во, резо́нний, о
Результатъ — здобу́ток, на́слідок, результа́т
Рей (морськ.) — ре́я, друк що́гловий
Рейдъ (морськ.) — при́ступ
Рейка — ла́та (що прибивають на кроквах)
Рекогносцировка — ча́ти, ро́зві́ди
Рекогносцировать — чатува́ти, розві́дувати
Рекомендація — рекоменда́ція
Рекомендательный — рекомендаці́йний
Рекомендовать — рекомендува́ти; ра́яти, ра́дити
Рекрутскій — некру́тський, новобра́нський. — **Р. наборъ** — набі́р, бра́нка. — **Р. повинность** — некру́тчина, некру́тство

Рекрутъ — нéкрут, рéкрут, новобрáнець
Рекрутированіе — набирáння, набір, брáнка, (принадами) — вербувáння, вербýнок
Рекрутировать — набирáти, брáти нéкрутів, (вербуванням) — вербувáти
Рели — д. **Качель**
Религіозность — релігійність, побóжність
Религіозный — релігійний, побóжний, богомільний
Религія — віра, релігія
Рельефъ — горóрізьба
Рельефный — опýклий
Рельса — рéйка, шúна (гал.)
Ремень, (здр.) **ремешокъ,** (мн.) **ремни** — рéмінь, (здр.) — реміцéць, ремін(ь)чик, (мн.) — рéмні, ремíння, (не вироблений) — сирúця, сировúця, (в машинах) — пас, пасóк, (замісць ланцюга) — рéтязь, ретязóк, (у шевців) — пóтяг, (коло сідла, постолів) — торокú, (на котрому висить стремено) — пíслище, (у обув'я) — обóри, поволóка, (коло ціпа) — ýв'язь
Ремённый — ремінний
Ременьщикъ — рúмарь, лúмарь, ременáрь
Ремесленникъ, ца — ремісник, ця, рукомéсник, ця
Ремесленничать — ремісникувáти, реместувáти
Ремесленный — реміснúй, рукомéсний
Ремесло — ремеслó, ремéство, рукомеслó, рукомéство
Ремесленничество — ремісникцтво
Ремесленничій — ремісничий, ремісницький
Ремонтировать — новúти, поновлятu, лáгодити, поправлятu, ремонтувáти
Ремонтированіе — ремонтувáння, лáгодження
Ремонтъ — поправа, понóва, напрáва, ремóнт
Ренсковой — вúнний. — **Р. погребъ** — вúнний склéп, вúнниця
Ренское — рéнське (вино)
Ренегатъ (від народности) — перéвертень, перекúнчик, ренегáт, (од української народности до польської) — недóляшок, (до турецької) — потурнáк, (до московської) — москóвський недолóмок, (від віри) — недóвірок
Рента — рéнта, рáта, чинш
Репеёкъ — 1) д. **Репей;** 2) коліщáтко з зубцями (в острогú)
Репей — 1) д. **Репейникъ;** 2) реп'ях (насіння)
Репейникъ, репейнишникъ, рос. Lappa Tourn — лопух, L. major Gartn — дідівнúк, реп'ях, реп'яхú
Репейчатый — реп'яхувáтий, шерсткúй
Репутація — слáва, репутáція
Репяшки, репяшникъ, рос. Agrimonia cupatoria L. — гладúшник, парúло, парнúк, реп'яшкú польові, кожýшка
Рескриптъ — рескрúпт
Республика — респýбліка, річ посполúта, річ посполюдна
Республиканскій — республікáнський, посполюдний
Ресторація — ресторáція
Ретиво — горлúво, порúвчо
Ретивóе — сéрце
Ретивость — горлúвість, порúвчість
Ретивый — горлúвий, порúвчий, беркúй, вороткúй, загáрливий, вогнянúй, (про коня) — баскúй
Ретирада — відступ (війська), ýступ
Ретироваться, отретироваться — відступáти, відступúти, ся
Ретрашементъ — вал, окіп, шáнець
Рефлексъ — рефлекс, відрух
Рефлекторъ (опт.) — рефлєктор
Рехнуться — глýзду відбúтися, з глýзду зсýнутися
Реченіе — рéчення, вúраз
Речитативъ — рóсказка, с(ь)півомóвка
Рецидивъ — рецидúв, пóворот
Ржа — 1) ржа, іржá; 2) зонá, сáжка, снідь
Ржавистый — іржáвий. — **Р. вода** — рудянá водá. — **Р. болото** — іржáвéць
Ржавчина — ржа, іржá
Ржавый — іржáвий
Ржавѣть — ржавíти, іржáвіти
Ржанецъ, рос. Phleum pratense L. — пирíй, ржáнець
Ржаніе — іржáння
Ржаной — жúтний. — **Р. хлѣбъ** — жúтний хліб, житняк
Ржать — іржáти
Рига — клýня, стодóла, (місце в клуні, де складають немолóчені снопú) — засторóнок
Риза — 1) рúза; 2) шáта
Ризки — крúжмо
Ризница — рúзниця, титáрня
Ризничій — ключáрь
Рикошетъ — відскок. — **Рикошетомъ** — відскоком, навкопúть
Ринуть, ся — д. **Рѣять, ся**
Рискъ — непéвність, риск
Рисковать, рискнуть — рискувáти, пускáтись, робúти, ітú, пустúтися, зробúти, пітú на удáчу, на щáстя, навмання, вáжити чим, відвáжитися
Рисовальный — рисункóвий, малярний
Рисовальщикъ, ца — рисóвник, ця, розмальóвувач, ка
Рисованіе — писáння (напр., пúсанок), малювáння
Рисовать, нарисовать, ся — писáти, малювáти, написáти, намалювáти, ся, (погано) — маглювáти, ляпати, наляпати. — **Рисованный** — пúсаний, мальóваний
Рисоваться — статувáти, ся, хизувáтися
Рисовка — статувáння, хизувáння
Рисовый — рúжовий, з рúжу
Ристаніе — гарцювáння
Ристалище — бігóвисько, гóни
Рисунокъ — малюнок
Рисъ — риж
Ритурнель — прúгравка
Ритмъ — рóзмір, ритм
Ритмическій — ритмúчний
Рифъ — скéля підвóдна, кряж камíння під водóю
Риѳма — рúма, лад. — **Въ риѳму** — до прúкладу, прúкладно

Риѳмачъ, риѳмоплётъ — віршомáз
Риѳмовать — римувáти
Робкій, ко — боязкúй, бóязко, бóязний, но, страшлúвий, во
Робкость — бóязкість, бóязність
Робѣть, оробѣть — торопіти, лякáтися, оторопіти, вжахнýтися, злякáтися
Ровесникъ, ца — ровéсник, ця, одноліток, рівень, рівня (літами)
Ровно — як раз; зóвсім, цілкóм; рівно, плáвко. — **Ровно въ два часа** — як раз в дві годúні. — **Ровно ничего не понимаетъ** — зóвсім нічóго не тямить. — **Читать ровно** — читáти рівно, плáвко
Ровность — рівність
Ровный — 1) рівний, глáдкий; 2) д. **Плавный**
Ровня — рівня
Ровъ, ровикъ — рів, рівчáк, рівчачóк, ровéць, перекіп, фóса, шáнець
Рогастикъ — варéник
Рогастый — рогáтий, рогáль
Рогатина — вúла, рогáтина, ощіп
Рогатка — 1) рогáтка, п'яло; 2) риба Gasterosteus aculeatus — колючка
Рогатый — рогáтий. — **Р. скотъ** — товáр, худóба, скот, бúдло, рогатúзна, рогáтий, роговúй товáр, роговá худóба, (штука) — товáрина, худобúна, скотúна, (поб.) — товаряка, (здр.) — худобúнка, худібка
Рогатѣть — рогатіти
Рогачъ, ком. Lucanus cervus — рогáль, рогáч, розсохáч
Роговикъ — роговúй грéбінь
Роговой — роговúй
Рогожа, рогожка — рогóжа, рогóжка, (солом'яна) — мáта, мáтка
Рогожникъ — рогóжник
Рогожный — рогожóвий
Рогозъ, рос. Typha latifolia L. — рогіз, рогозá, (початок) — кіяхú, султáнчики, (трава) — кугá, (квіти) — палкú
Рогоносецъ — рогáч, (невірної жінки чоловік)
Рогулина — рогýля, кривýля
Рогульки, рос. Tropa natans L. — болóтні, водяні, чóртові горіхи
Рогъ — ріг, ріжóк. — **Рогъ табаку** — ріжóк
Родильница — роділля, породілля, рожéниця, поліжнúця
Родильный — поліжнúчий. — **Р. домъ** — поліжнúчий дім
Родимецъ — родúмець, сáмка
Родимый — 1) рідний, питúмий. — **Родимая сторона** — рідний край, рідна краïна, сторонá. — **Родимая матушка** — рідна нéня, нéнька, мáтінка рідненька. — **Родимый** — бáтечко; 2) природжéний, родúмий. — **Родимое пятно** — родúнка
Родина — рідний край, бáтьківщина, отчúзна, отчúна, вітчúзна, вітчúна, родовúще, родúна. — **Тоска по родинѣ** — тýга за родúною
Родители — родúтелі, батькú, бáтько й мáти, старі
Родитель, ница — родúтель, бáтько і д. **Отецъ**; родúтелька, мáти і д. **Мать**
Родительный падежъ — дрýгий відмінок, родовúй відмінок
Родительскій — родúтельський; батьківський і мáтерин, отцéвий і мáтчин. — **Родительская суббота** — поминáльна суботá. — **Родительское наслѣдіе** — бáтьківщина
Родниковый — кринúшний
Родникъ, родничёкъ — джерелó, кринúця
Родниться —ріднúтися, родáтися, родичáтися
Родной — рідний, крéвний. — **Родные** — рідня, рóдичі, родúна, своï, крéвні
Рóдный — дóброго плóду, (про рослину) — велúкий, буйнúй (про овоч, зерно) — дорідний
Родня — 1) рóдич, ка; 2) д. **Родные**
Родовой — родовúй; дідúзний, дідúчний
Родовспомогательный — поліжнúчий
Родонаслѣдственный — спадковúй
Родоначальникъ — прáотець рóду
Родословіе — родовід
Родословная, р. книга — кнúга родовóду, родствá
Родственникъ, ца — рóдич, ка, рідняк, родáк, чка, крéвний, на, кревняк, чка
Родственность — спорідненість
Родственный — споріднений
Родство — спорíднення
Родъ — рід, плем'я, коліно, (зневажливо) — кóдло. — **Отъ роду не видалъ** — з рóду не бáчив
Роды — рóдиво, полóги. — **Передъ родами** — на пóступі
Роёвка, роёвня — козубéнька (або) кóшик (на рій)
Роеніе — рійбá, ройовúця
Рожа — 1) пúка, мацапýра, мармúза, мармýза, пицюра; 2) Erisipelas — бешúха, (дуже уперта) — бех, беш, (дуже гостра) — гербáрець
Рожденіе — родіння, рóдження, нарождéння, родúни. — **Р. луны** — наставáння, настáння місяця
Рождественскій — різдв'яний
Рождество — д. **Рожденіе, Рождество Христово** — Різдвó
Рожистый — бешúховий
Рожица — пúчка, пицюрка
Рожнецъ — клюнка
Рожокъ — ріжóк. — **Рожокъ для кормленія** — мізюк
Рожонъ — рожéн
Рожь, рос. Secale sereale L. — жúто, (здр.) — житцé
Роза, рос. Rosa Tourn. — рожáн. R. canina I. — рóжа. — **Дикая роза** — шипшúна, дúка рóжа. — **Р. центифолія,** R. centifolia L. — пóвна рóжа, троянда. — **Р. іерихонская,** Anastatica hierochuntia L. — рýчка Бóжоï мáтері. — **Р. альпійская,** Rhododendron ferrugineum — когітнúк
Розанъ — д. **Роза**
Розваленъ — чвалáй
Розга — рíзка, лозúна. — **Розги** — різкú, лозá, берéзова кáша
Розга золотая, Solidago Virgaurea L. — зо-

лоту́ха, жовто́брюх
Розговѣнье — ро́зговіни
Роздыхъ — одпочи́нок, спочи́нок
Розетка — розе́та
Розмариновый — розмайра́новий
Розмаринъ, рос. Rosmarinus officinalis L. — розмайра́н, розма́рія. — **Р. дикій**, Ledum Palustre I. — багню́к, боло́тник, головолім
Рознить, ся — різни́ти, ся
Розничный — роздрі́бний
Розно — рі́зно, на́різно, осі́бно, окре́мо
Розный — рі́зний, неодна́ковий, осі́бний
Рознъ — 1) рі́зниця, різна́ція; 2) ро́збрат, сва́ри
Розовидный — рожева́тий
Розовый — роже́вий, рожа́ний
Розсыпь — розси́пини. — **Золотоносная розсыпь** — золоти́й пісо́к
Розыгрышъ — ро́зигри
Розыскной — слідчи́й
Розыскъ — ро́звідка, слі́дство
Рой — рій, 1-й перва́к, 2-й друга́к, 3-й третя́к
Ройный — ройови́й
Роистий — роїстий
Роиться — роїтися
Рокамболь, рос. Allium Schoenoprasum L. — трибу́лька
Роковой — судьбови́й, су́джений, призна́чений (долею); неща́сний, згу́бний
Рокотать — гу́ркати, гуркоті́ти
Рокотъ — гу́ркіт
Рокъ — до́ля, судьба́, призна́чення, пере́дсуд. — **Такъ судилъ рокъ** — так суди́лось, така́ до́ля, так на роду́ напи́сано
Роль — ро́ля
Романистъ — романи́ста
Ромъ — рум
Ремантическій — романи́чний
Романсъ — рома́нс
Романтизмъ — романти́зм
Романтическій — романти́чний
Ромашка, рос. Matricaria Chamomilla L. — роме́н, романе́ць. — **Р. дикая** — M. inodora Z. — рома́н, роме́н. — **Р. римская, бѣлая, лекарственная** — роме́н, рум'я́нок
Ромашковый — роме́новий, рум'я́нковий
Рондикъ — ронд, ро́нда
Ронжа, пт. Corvus glandarius — со́я, со́йка
Ронять, уронить — упуска́ти, випуска́ти, упусти́ти, ви́пустити; губи́ти, загуби́ти; рони́ти, урони́ти
Рополка, рос. Cucurbita ovifera. L. — ро́повка, ха́нька, хорохо́нька, тарапу́нька
Ропоть — нарі́кання, ре́мство
Роптать, возроптать — нарі́ка́ти, ре́мствувати, заре́мствувати
Ропотный — нарі́ка́ючий
Роса — роса́. — **Р. медвяная** — па́дь (на колосі). — **Обільно росою** — ро́сно, ро́сяно. — **День безъ росы** — суходе́нь
Росинка — рі́ска, рі́сочка, роси́нка
Росистый — ро́сяний
Росить, оросить, ся — роси́ти, ся, росі́ти, зроси́ти, ся
Росказни — баля́си, баляндра́си
Роскошество — роскошува́ння
Роскошествовать — роскошува́ти
Роскошникъ, ца — роскі́шник, ця
Роскошность — роскі́щність, пишно́та
Роскошный, но — роскі́шний, но; пи́шний
Роскошъ — ро́скіш, роско́ші; по́внява
Рослый — ро́слий, рославий, (про рослини) — буйни́й, гінки́й
Росникъ — д. **Росянка**
Росница, рос. Alchemilla vulgaris L. — при́воротень
Росной ладонъ — сми́рна
Росный — росови́й
Роспись — спи́сок, спис, реєстр
Роспуски — бендюги́
Роспускъ — ро́спуск
Россомаха, Mustela gulo — росома́к, росома́х, росома́ха
Россомашечій, россомашій — росома́ховий
Ростбифъ — ро́стбіф (печеня волова)
Ростверкъ — підва́лина (під фундамент)
Ростить, выростить, ся — 1) рости́ти, кільчити, ви́ростити; кільчити, ся, па́роститися, покільчити, ся, поклю́читися, попарости́ти, ся; 2) те́ртися (про риби)
Ростовщикъ, ца — лихв'я́р, ка, позича́йло
Ростовщичество — лихв'я́рство
Ростовщическій, ростовщичій — лихв'я́рський
Ростокъ — па́гін, пагоне́ць (р. пагінця́), па́росток, коле́ць (р. кільця́), про́рість. — **Ростки пускать, пустить** — кільчитися, па́роститися, покільчитися, попарости́тися
Ростъ — 1) ріст, зріст, ро́зріст, ви́ріст. — **Ростомъ** — на зріст; 2) ріст, приріст, верхи́ і д. **Процентъ**
Росхмель — підпи́ток
Росянка, рос. Drosera L. — роси́чка, D. rotundifolia L. — ро́сянка, бо́жа роса́
Рота — ро́та, со́тня
Ротастый — рота́тий
Ротикъ, ротишко — ро́тик, рото́к, ву́стоньки
Ротный — ро́тній
Ротовый, ртовый — ротови́й
Ротозѣй, ка — роззя́ва, роззявля́ка, солопі́й, ґа́ва
Ротозѣить, ротозѣйничать — ґа́ви лови́ти, ґа́вити, гавро́нити
Ротъ — рот, уста́, (здр.) — рото́к, ротеня́, -тко, у́стоньки, (поб.) — роти́ще, (зневажливо) — пе́лька, пи́сок
Рохля — маку́ха, мни́ха, лемі́шка, мару́да
Роща — гай, гайо́к, гайо́чок, лісо́к
Роялистъ — рояліст
Ртутить — живи́м срі́блом наво́дити
Ртутный — з живо́го срі́бла, живосрі́бний. — **Р. мазь** — політа́нь
Ртуть, Hydrargyrum, mercurius, argentum vivum — живе́ срі́бло
Рубака — руба́ка, руба́ч
Рубанокъ, рубанъ — ге́мбель
Рубаха, рубашка, (здр.) **рубашечка, рубашёнка** — соро́чка, (здр.) — сорочи́на, соро́чечка, (дітська) — льо́ля, (цільна) — доді́льна, (верхня частина жі-

ночої сорочки) — стан, (спідня) — підтичка, (передній спід) — пелена́, (під руками) — ластівка, (плечі) — у́ставка, (підшивка на грудях і на плечах) — підо́плічки, (вишивка на рукавах) — полики́, (внизу) — ли́штва, (сорочка молодої покріва́влена) — покра́са
Рубашечный — соро́чковий
Рубежный — грани́чний
Рубежъ — грани́ця, кордо́н
Рубинный — руби́новий
Рубинъ — руби́н
Рубець — 1) пруг, пружо́к, карбі́ж; 2) шрам, бли́зна; 3) рубе́ць (обшитий край тканини)
Рубить, ся — руба́ти, тя́ти, ся. — **Рубить до корня** — у пе́нь руба́ти. — **Рубить платки** — підру́блювати хустки́. — **Рубиться саблями** — на ша́блях би́тися. — **Рубить избу** — ста́вити, будува́ти ха́ту (з дерева). — **Дождь рубитъ** — дощ періщить
Рубище — ру́б'я, ра́м'я, дра́нтя, лахма́ни
Рубка — руба́ння, ру́банка
Рублёвикъ — карбо́ванець
Рублёвый — рубльо́вий, ва́ртий рубля́
Рубль — карбо́ванець, рубе́ль. — **Взглянетъ, словно рублёмъ подарить** — гля́не, мов со́нечко я́сне, аж на душі ве́село стане. — **Рубль мелкой монетой** — на карбо́ванця дрібни́х
Рубцеватый — шрамува́тий
Рубцы — фля́ки, хля́ки
Рубчатый — карбо́ваний
Руганіе — ла́яння
Ругань — ла́йка, ла́янка
Ругатель, ница — лайли́вець, лайли́виця, нару́гач
Ругательный — лайли́вий
Ругательство — ла́йка
Ругать, ругнуть, ся — ла́яти, ся, пола́яти, нала́яти, (дуже) — кобени́ти, бе́штати, (паскудними словами) — паску́дити, (в батька) — батькува́ти, (матірно) — матіркува́ти, матюка́ти, ся
Руда — 1) кров, мазка́; 2) руда́
Рудникъ — копа́льня, ру́дня, рудоко́пи, рудоко́пня, рудокопа́льня
Рудничный — рудни́цький
Рудной — рудни́й
Рудожёлтый — рудожо́втий
Рудокопня — рудоко́пня, копа́льня
Рудоискатель — шука́ч руди́
Рудокопный — рудоко́пний, копа́льний
Рудоносные наносы — напли́вний по́клад
Рудокопщикъ, рудокопъ — рудни́к, гірни́к, рудоко́пник
Ружейникъ — рушника́р, пушка́рник
Ружейный — рушни́чний
Ружейня — рушника́рня, пушка́рня
Ружьё, (здр.) **ружьецо,** (знев.) **ружьишко** — ру(ч)шниця, рушни́чка, ору́жина, стрільба, фу́зія, фу́зійка, (у запорожців) — булди́мка, мушке́т, самопа́л. (Частини): **стволъ** — цівка і д. **Дуло; ложа** — прикла́д, (де цівка приходиться до приклада) — хвостови́к. — **Р. кремнёвое** — креса́к. — **Р. крѣпостное** — гаківни́ця. — **Р. съ раструбомъ** — горла́ч. — **Къ ружью!** — до збро́ї! — **Положить ружье** — зложи́ти збро́ю. — **Становиться подъ ружье** — ства́ти до збро́ї
Рука — рука́, ру́ченька, (права) — прави́ця, (ліва) — ліви́ця. — **Обѣими руками** — обі-руч. — **Рука-объ-руку** — по́руч, по́бік, по́пліч. — **Изъ рукъ въ руки** — з рук до рук, з рук на ру́ки. — **Съ лёгкой руки** — в до́брий час. — **Подъ рукою** — на по́хваті. — **Къ рукамъ прибрать кого, что** — а) до рук прибра́ти, у ру́ки взя́ти; б) прихова́ти, зага́рбати. — **На скорую руку** — на швидку́ ру́ку, при́хапцем. — **Поднять на себя руки** — самому собі смерть заподі́яти. — **Изъ рукъ вонъ плохо** — зо́всім пога́но. — **По правую, по лѣвую руку** — напра́во, право́руч, налі́во, ліво́руч
Рукавица, рукавичка — рукави́ця, рукави́чка, (мн.) — рукави́ці
Рукавичникъ — рукави́шник
Рукавичный — рукави́шний
Рукавный — рука́вний
Рукавъ, (здр.) **рукавчикъ,** (поб.) **рукавище** — 1) рука́в, рукаве́ць, (край рукава сорочки) — чо́хла. — **Разрѣзные рукава** — вильо́ти; 2) ки́шка (до смоку); 3) відно́га, раме́но (рі́ки)
Рукастый — рука́тий
Руководитель, ница — провідни́к, проводи́рь, оруда́рь, ору́дник, керма́нич, керовни́чий, керовни́к
Руководительство — керува́ння, ору́дування, про́від. — **Подъ вашимъ руководствомъ** — за ва́шим про́водом
Руководительствовать — пе́ред, про́від вести́, керува́ти, ору́дувати
Руководство — 1) д. **Руководительство**; 2) підру́чник (книжка)
Руководствовать, ся — про́від дава́ти (кому в чім); трима́тися (чого), керува́тися (чим)
Руководящій — провідни́й
Рукодѣліе — 1) рукоді́льство, рукоді́я, рукоді́яння; 2) рукоді́лля, рукоді́йня; о́діжне мисте́цтво
Рукодѣльникъ, ца — рукоді́льник, ця, рукоді́йник, ця
Рукодѣльный — рукоді́льний
Рукомойникъ — умива́льник, ця, рукоми́я, ми́йниця
Рукопашный, рукопашь — рукопа́шний, руко́паш
Рукописный — руко́писний
Рукопись — руко́пис
Рукоплесканіе — о́плески
Рукоплескать — плеска́ти, рукоплеска́ти
Рукоплескатель — опле́скач
Рукополагать, рукоположить, ся — вис(ь)в'я́чувати, ся, ви́с(ь)в'ятити, ся, ста́витися (на кого)
Рукоположеніе — вис(ь)в'я́чення, вис(ь)в'я́та, ста́влення, рукопокла́дання
Рукоприкладство — пі́дпис
Рукоприкладчикъ — підпи́сач
Рукоприкладствовать — підпи́сувати

Рукотворный — рукотвóрний
Рукоятка, рукоять — руків'я, рýчка, держáк, (батога) — пýжально, (грабель) — грабúльно, грáблище, (дверей) — рýчка, (заступа) — заступúльно, (коси) — кіссá, (коловорота) — кóрба, крутúло, (кочерги) — кочержúльно, (ложки) — держачóк, стебло, (мітли) — дéржало, мітлище, (меча, шаблі) — держáк, дéржало, (ножа) — колóдка, колóдочка, (посудини) — дéржало, рýчка, ýшко, (рогача) — рогачúльно, (свердла) — цендúбар, (сапи) — сапúльно, (сокири) — топорúще, топорúсько, (ціпа) — ціпúльно
Рулевой — стернúк, стернúчий. — **Рулевымъ быть** — на стерні бýти
Руло́ (полотна) — сувій
Руль — стернó, правúло, кормúло, кéрма, (у плота) — треплó
Рульный — папýшний. — **Р. табакъ** — тютюн в папýшах
Руля — папýша
Румынія — Румýнія
Румынъ, ка — румýн, ка
Румынскій — румýнський
Румяна, румянка, рос. Echium rebrum L. — крáсний кóрінь, E. rulgare — шарúло, синéць, громовúк
Румянецъ — рум'янець
Румянить, нарумянить, ся — рум'янити, нарум'янити, ся
Румяность — рум'яність
Румяны — красúло, рум'янúло, рум'янéць
Румяный — рум'яний, червоновúдий
Румянѣть — рум'яніти
Рунистый — рунúстий, волохáтий
Рунный — 1) вовняний, руновúй; 2) табýн, -ний
Руно — 1) вóвна; 2) рýно, óстриг; 3) табýн (риб)
Рупоръ — рупій, говірнá трубá
Русакъ — зáєць (з сивою шéрстю на спині)
Русалка, русалочка — русáлка, русáлочка, русáлонька, (дитина) — мáвка
Русалкинъ — русáльчин
Русальный — русáльний, мáвський. — **Р. недѣля** (перед Зеленими С(ь)в'яткáми) — русáльна неділя, мáвський тúждень
Русло — річúще, корúто, водотік, потóчина
Русобородый — русоборóдий
Русоватый — русявий
Русый — рýсий, русявий
Русѣть, порусѣть — русявіти, порусявіти
Русѣть, обрусѣть — москáлитися, москóвитися, обмоскáлитися, обмоскóвитися
Рута, рос. Ruta graveolens — рýта
Рутный — рутв'яний
Рухлость — крúхкість
Рухлый — крихкúй, сипкúй
Рухлѣть — ставáти крихкúм, сипкúм
Рухлядь — збіжжа, мізéрія, скарб, манáтки, манáття
Рухнуть, ся — упáсти, повалúтися, завалúтися
Ручатель, ница — порýчник, порýчниця
Ручательство — зарýка, порýка, запорýка
Ручаться, поручиться — ручúтися, поручáтися, поручúтися
Ручевой — струмéневий
Ручей, ручеёкъ — стрýмінь, струмóк, струмóчок, стругá, водотéча, ручáй
Ручка — 1) рýченька; 2) рýчка
Ручной — 1) ручнúй; 2) прирýчений, освóєний
Ручьистый — струменúстий
Рýшать — рíзати, крáяти
Рушить, разрушить — руйнувáти, розруйнувáти і д. **Разрушать**
Рушиться, разрушиться — валúтися, розвалúтися, повалúтися, завалúтися
Рыба, рыбка — рúба, (здр.) — рúбка, рúбонька, (мале) — рибеня, риб'я, (поб.) — рибáха, (самчик) — молочéнник
Рыбакъ — 1) рибáлка, рибáлочка, рибáлонько, рибáк, риболóвець, (що тягне невід) — невіднúчий, (простий робочий на риболовлі) — забрóдчик; 2) рúбник, рибáс
Рыбацкій, рыбачій — рибáльський, рибáльчин
Рыбачка — рибáльчиха (жінка рибалки)
Рыбенный — рúб'ячий
Рыбина — рибúна
Рыбистый — рúбний
Рыбица — рúбка
Рыбій — рúб'ячий, рúбин. — **Р. жиръ** — трін (р. трóну). — **Р. клей** — карюк
Рыбка мелкая — мількá, мýлька
Рыбный — рúбний. — **Р. ловля** — риболóвля. — **Мѣсто рыбной ловли** — рибáльня, риболóвня
Рыболовство — рибáльство, рибáцтво. — **Заниматься рыболовствомъ** — рибáльчити, рибалкувáти, рибáчити
Рыболовъ — 1) д. **Рыбакъ 1**; 2) пт. Larus — рибáлка, крячóк
Рыбопромышленникъ — рúбник
Рыганіе — ригáння
Рыгать, рыгнуть — ригáти, ригнýти
Рыгóта — ригáння
Рыданіе — ридáння, голосіння, лéмент
Рыдать — ридáти, голосúти, лементувáти
Рыжебородый — рудоборóдий
Рыжеватость — рудáвість
Рыжеватый — рудáвий
Рыжесть — рýдість
Рыжиковый — 1) рúжиковий; 2) рижíйний
Рыжикъ — 1) гр. Agaricus deliciosus — рúжик, рижóк, (мн.) — рижкú; 2) рос. Camelina sativa Crontz. — рижій
Рыжій — рудúй, (з темними смугами) — мурýгий
Рыжѣть, порыжѣть — рудíти, порудíти
Рыкать, рыкнуть — рикáти, рикнýти
Рыкъ — рик, рикáння
Рылейщикъ — лірник
Рыло — рúло, мóрда; пúка, мармýза; рúйка (у свині). — **Немытое рыло** — мýрза
Рыльце — 1) рúльце, мóрдочка, пúчка, мúдзя, пицюрка; 2) нóсик (посудини)
Рынокъ — рúнок, базáрь, торг, торжóк,

торго́виця, мі́сто. — **Толкучій рынокъ** — товчо́к, товку́н, то́чок
Рыночный — база́рний, міський
Рынуться — суну́ти, гуну́ти, (про воду) — ри́нути
Рысакъ — клуса́к, риса́к
Рысистый — сягни́стий, сягови́тий
Рысій — ри́сячий. — **Р. бѣгъ** — клус
Рысканіе — ника́ння, гаса́ння, галюва́ння
Рыскать — ника́ти (на здобич то-що); гаса́ти, галюва́ти, ганя́ти
Рыскунъ, рыскунья — шве́ндя
Рысца — клус, рись, ристь, трух. — **Рысцой мелкой** — трю́шки, труськó́м, трухце́м, тю́пки, тюпце́м, підтюпцем. — **Ѣхать рысцой** — тру́(ю)хати, тю́пати
Рысь — д. **Рысца**; 2) з(ь)в. Felis Lynx — рись
Рытвина — ри́тва, рівча́к, (глибока) — чорто́рий, (з водою) — баю́ра, калаба́ня
Рыть, ся — ри́ти, копа́ти, ся, (нори) — нори́ти. — **Рыть кому яму** — підко́пуватися під ко́го; 3) гребти́ся (про птицю)
Рыхлить, изрыхлить — пуши́ти, підпуша́ти, підпуши́ти
Рыхлость — пу́хкість, кри́хкість
Рыхлый — пухки́й, пухке́нький, (про камінь то-що) — крихки́й, сипки́й
Рыхлѣть — дірча́віти, става́ти крихки́м, сипки́м
Рыцарски — полица́рськи
Рыцарскій — лица́рський
Рыцарство — лица́рство
Рыцарь — ли́цар, ри́цер
Рычажный — підо́ймовий
Рычагъ — підо́йма, ворушйло, коро́мисло, коро́мисел, підва́жня, важни́ця
Рычаніе — ри́ки
Рьяный — беркий; запальни́й
Рьяность — запа́льність
Рѣденькій — ріде́нький
Рѣдечный — ре́дьковий
Рѣдить — ріди́ти
Рѣдкій — 1) рідки́й, не густи́й; о́брідний; 2) рідки́й, незвича́йний
Рѣдко — рідко, о́брідно. — **Хоть рѣдко, да мѣтко** — хоч раз, та гара́зд
Рѣдковато — впро́рідь, по́рідко
Рѣдковатый — по́рідкий, о́брідний
Рѣдкость—1) рідкість; 2) рідкощ, рідка́ річ
Рѣдковолосый — рідководо́сий
Рѣднина, рѣдь — рядни́на
Рѣдька, рос. Raphanus — ре́дька
Рѣдѣть, порѣдѣть — ріді́ти, рідшати, ріді́шати, рідчати, порідшати
Рѣдяга — ре́пту́х
Рѣжа — сі́тка рибальська (рідко плетена)
Рѣже — рідче
Рѣжущій — січни́й; рі́жучий
Рѣжуха, рос. Nosturtium — водяни́й, ди́кий хрін
Рѣжъ — зруб, ця́мрина
Рѣзакъ — 1)різа́к (коротки́й ніж з довгою колодочкою); 2) лемі́ш
Рѣзальщикъ — кра́йчий
Рѣзаніе — рі́зання
Рѣзать — рі́зати, кра́яти, тя́ти, розрі́зати, роскра́яти, ростя́ти. — **Зубы рѣжутся** — зу́би вирі́зуються
Рѣзвиться — пустува́ти, жирува́ти
Рѣзво — жва́во, шви́дко, мото́рно
Рѣзвость — жва́вість
Рѣзвунъ, рѣзвунья, рѣзвушка — пусту́н, пусту́нчик, жиру́н; бри́ку́н, брикуне́ць; пусту́ха, жиру́ха, бри́ку́ха
Рѣзвый — жва́вий, мото́рний
Рѣзець — різе́ць, різа́к
Рѣзка — 1) рі́зання, кра́яння; 2) сі́чка
Рѣзкій — ріски́й, го́стрий, жалки́й, при́крий. — **Рѣзкій голосъ** — верескли́вий, прони́зливий. — **Р. вкусъ** — го́стрий сма́к, — **Рѣзкія слова** — колю́чі, шкульки́ слова́. — **Р. тѣни** — гру́бі ті́ні
Рѣзко — го́стро, при́кро, прони́зливо, рі́зко, ущі́пливо
Рѣзкость — рі́зкість, го́стрість
Рѣзная — різьб'ярня
Рѣзникъ — різни́к, (свиней) — каба́нник
Рѣзница — різни́ця, (частіше мн.) — різни́ці
Рѣзнуть — різону́ти, різну́ти
Рѣзной — ви́різаний, карбо́ваний
Рѣзня — різня́, різани́на
Рѣзуха, рос. Camelina sativa Grantz. — рижі́й
Рѣзчикъ — різьба́р, різьб'я́р, сні́цар
Рѣзь — рі́за́чка, (з нудотою) — со́няшниці, со́яшниці, (з кольками) — завійни́ця, (з блювотою і проносом) — надсе́рдні со́няшниці, (з корчами) — перело́ги
Рѣзьба — різьба́, ви́різка, (горбовата) — горо́різьба
Рѣка — рі́ка́, рі́чка, (здр.) — рі́ченька, рі́чечка
Рѣпа, рос. Brassica Rapa L. — рі́па
Рѣповникъ, рос. Barbarea vulgaris L. — свирі́па
Рѣсница, частіше мн. **рѣсницы** — ві́я, ві́ї, війни́ці, клі́павки
Рѣчёнка — рі́чечка (маленька, абй-яка)
Рѣченька — рі́ченька
Рѣчистый — промо́вистий, річни́стий
Рѣчка — рі́чка
Рѣчной — рі́чни́й, річкови́й
Рѣчь — 1) річ, мо́ва; 2) ви́мова; 3) промо́ва, ка́зань, каза́ння. — **Привѣтственная рѣчь** — привітна́ річ, промо́ва
Рѣшать, ся, рѣшить, ся — 1) ріша́ти, розв'я́зувати, ріши́ти, розв'яза́ти, ся; 2) поклада́ти, покла́сти; постановля́ти (рі́шенець, вирок), ріши́ти, постанови́ти; 3) ва́житися, зважа́тися, відва́жуватися, зва́житися
Рѣшеніе — постано́ва, ви́рок, рішене́ць, розв'яза́ння
Рѣшетина — 1) ла́та (на крокв ах); 2) сі́тка (в решеті), дно решета́
Рѣшетить, обрѣшетить — 1) лати́ти, облати́ти (прибивати лати до кроков); 2) решетува́ти, обрешетува́ти (прибивати дранички до стелі чи стін вдовж і впоперек)
Рѣшётка — 1) ґра́та, (частіше мн.) — ґра́ти, решітка; 2) штахе́ти (д. **Ограда**); 3) ре́шка (монети)
Рѣшётникъ, ца — решітни́к, ця, решета́р, сит́ник

Рѣшётный, решеточный — решітний
Рѣшето, рѣшетцо — решето́, решітце, (густе) — си́то, си́течко, (обід на йому) — обича́йка
Рѣшётчатый — 1) ґратча́стий, ґратча́тий, карта́тий. — **Рѣшетчатый заборъ** — штахе́товий. — **Р. ворота** — щабля́сті воро́та; 2) дірча́стий
Рѣшимость — ріши́мість, рішу́чість
Рѣшитель, ница — розсу́дник, ниця
Рѣшительно — рішу́че, зо́всім, цілко́м, на́одруб, притьмо́м. — **Я рѣшительно не понимаю его** — я зо́всім його́ не розумію. — **Онъ рѣшительно ничего не дѣлаетъ** — він зо́всім нічо́го не ро́бить. — **Рѣшительно никого, никто** — нікогісінько, ніхто́йсенько. — **Рѣшительно ничего нѣтъ** — немає а нічогісінько
Рѣшительность — рішу́чість
Рѣшительный — рішу́чий, відва́жний
Рѣять, ринуть, ся — 1) ри́нути, текти́, ли́тися шви́дко; 2) ду́ти, дму́хати, бу́рхати, ду́нути, дмухну́ти, бурхну́ти (про великий вітер); 3) ширя́ти, шуга́ти, буя́ти; ки́датися, ки́нутися на. — **Рѣять (въ воздухѣ)** — мріти
Рюмить, зарюмить — ру́(ю)мати, ру́(ю)мсати, зарю́мати
Рюмка, (здр.) **рюмочка** — ча́рка, ча́рочка, чарчи́на, ча́ра, келішок
Рюмочный — чаркови́й, ча́рочний
Рютить, врютить — пха́ти, упха́ти
Рябенькій — ряде́нький
Рябина — 1) рос. Sarbus aucuparia L. — горо́бина, го́роб, во́ріб, ворне́га (ґал.); 2) (здр. — **рябинка**) — віспина, віспинка, лу́щина, рябина, (частіше зб). — ряботи́ння, тарани́
Рябиновка — горобі́нівка
Рябиновый — горобі́новий
Рябить — рябі́ти, морщи́ти
Рябка (пт.) — курі́пка
Рябоватый — рябе́нький, дзюба́тенький
Рябой, рябый — 1) ряби́й, дзюба́тий, таранкува́тий; 2) (про птиць) — ряби́й, різнопе́рий, сорока́тий, зозуля́стий
Рябость — дзюба́тість, віспува́тість, таранкува́тість
Рябчиковый — горобко́вий
Рябчикъ, пт. Tetrao bonasia — рябо́к, рябе́ць, ря́бчик, горо́бка, оро́бка
Рябь — 1) бри́жжі, жму́рки, змо́ршки (на воді); 2) д. **Вьюнокъ**
Рябѣть, порябѣть — рябі́ти, порябі́ти
Рядить — 1) годи́ти, єдна́ти, найма́ти; 2) (**нарядить, ся**) — виряжа́ти, убира́ти, прибира́ти, чепури́ти, ви́рядити, ся і д. **Нарядить, ся**
Рядовой — рядови́й; шерего́вий, про́стий
Рядомъ, рядкомъ — ря́дом, рядко́м, вряд, по́ряд, по́пліч, по́руч, о́бік, ра́зом
Рядчикъ — рядчи́к
Рядъ, рядокъ — ряд, рядо́к, ла́ва, шере́га. — **Рядъ за рядомъ** — ряд по ря́ду
Ряжанка — колоту́шка
Ряженый — д. **Рядить**. — **Ряженые** — машкара́. — **На праздникахъ ходятъ ряженые** — на с(ь)в'ятка́х хо́дять з машкаро́ю
Ряса, рясёнка, ряска — ря́са, ря́ска

С.

Саадакъ, сайдакъ — сагайда́к
Сабайонъ — о́бливка (з яєчного жовтка з вином до страви), сабайо́н
Сабельникъ, рос. **С. татарскій**, Acorus Calamus L. — а́ір, а́єр, гав'я́р, тата́рське зілля, явіро́вий ко́рінь. — **С. болотный, ромённый**, Comarum palustre L. — сухолі́м, во́вче ті́ло
Сабельный — шабе́льний, шабльо́вий
Сабля — 1) ша́бля, (здр.) — ша́белька, (поб.) — шаблю́ка; 2) риба Cyprinus cultratus — чехо́ня, чахо́ня; 3) рос. Gladiolus L., G. communis L. — зра́дник, коса́рики
Саванъ — са́ван, покрива́ло, покрів, покріве́ць
Савраско — була́нко (кінь буланої масти)
Саврасый — була́ний, булане́нький
Сага — са́га, ду́ма (скандинавська)
Садикъ — садо́к, садо́чок
Садиться, сѣсть — 1) сіда́ти, сі́сти; 2) сіда́ти, осіда́ти, осі́сти; 3) зсіда́тися, збіга́тися, зсі́стися, збі́гтися
Садишко — садо́к (який небудь, поганенький)
Садище — сад (великий), сади́ще
Садка — 1) сажа́ння, са́дження; 2) збіга́ння (тканини од мочіння); 3) осіда́ння (соли)
Садкій — що збіга́ється (про тканину)
Садковый — сажавко́вий
Саднить, ссаднить — садни́ти, натира́ти, зсадни́ти, нате́рти, наму́лити
Садно — садно́
Садовникъ, ца — садівни́к, ця, садівни́чий
Садовничать — садівни́цтвом займа́тись; садівни́цтво вести́; в садови́ні коха́тись
Садовническій, садовничій — садівни́цький, садівни́чий
Садовничество, садоводство — садівни́цтво
Садовый — садови́й, садкови́й. — **Садовыя растенія, с. плоды** — садовина́, садови́нка
Садокъ — 1) кіш, са́жавка (на рибу); 2) пташа́рня, ко́єць (на птахи)
Садъ — сад, садо́к. — **С. виноградный** — садвиногра́д. — **С. вишнёвый** — вишне́вий сад, вишни́к, вишня́к, вишнячо́к. — **С. сливовый** — сли́вник
Сажа — са́жа, (здр.) — са́жка
Сажалка — кіло́чок, патичо́к, про́різь (що ним роблять ямки в землі, як сажають)
Сажальщикъ, ца — саді́льник, саді́льниця
Сажаніе, сажденіе — сажа́ння
Сажать, посадить — 1) сажа́ти, посади́ти.

— **Сажать пуговицы** — пришивáти ґýдзики; 2) сажáти, засадúти (до чого)
Саженець — сáжанка
Сажённый — сажньовúй
Сажень (ж. р.) — сáжінь (м. р.). — **Кубическая с.** — кубічний сáжінь, (дров) — стіс. — **Складывать въ сажни** (дрова) — стосувáти, постосувáти. — **С. погонная** — повздóвжний сáжінь
Сазаній — сазáнячий, кóроповий
Сазанина — кóропове м'ясо
Сазанъ, риба Varietas Cyprini Carpionis — сазáн, коропчýк (з породи коропів)
Сайга, Antilope — сугáк, сайгáк
Сайдачникъ — сайдáкер
Сайдачный — сагайдáшний
Сайка — палянúчка (пшенишна, пухка)
Саквояжъ — саквú, клýнок, дорóжній мішóк
Сакля — хáта (або) землянка (у кавказців)
Сакъ — сак, (здр.) — сачóк
Салазки — саночкú, санчáта, (без грядок) — ґринджóли, ґринджолята
Салакуша, риба Gluppea sprattus — сердéлька
Саламата — саламáха, лемішка
Саламандра (зоол.) — салямáндра. Salamandra
Салатникъ — салáтяник, мúска на салáту
Салатовка — ковгáнка
Салатъ — 1) рос. Lactuca sativa L. — салáта. — **Полевой, дикій салатъ**, L. scariola L. — какúш, молочкó; 2) салáта, шалáта (гичка салати і де яких иньших рослин з сіллю, оцтом і олією)
Саленіе — сáлення, шмарувáння сáлом
Саленый — сáлений, нашмарóваний сáлом, лóєм
Салепъ, салепный корень, рос. Orchis Latifolia L. — зозýлині рушникú, любка, любжа. — **С. бухарскій**, О. Mario L. — зозýльки, зозýлині сльóзки, любú менé-не покúнь
Салить, ся — сáлити, смальцювáти, шмарувáти, ся
Сало — сáло, (здр.) — сальцé. — **Сало свѣчное** — лій. — **С. гусиное** — смáлець. — **С. внутреннее** — здір
Салопъ — салóп (верхня жіноча одежина)
Салотопъ — салгáнник
Салотопия — салгáн, сáльня
Салфетка — сервéтка
Салфеточный — сервéтовий
Сальникъ — 1) анат. Omentum — сáльник, чепéць; 2) сáльник (страва — сальник з начинкою)
Сально — сáльно
Сальный — сáльний, (про с(ь)вічку) — лойовúй
Сальный корень, рос. Symphytum officinale L. — живокіст(ь), правокіст
Салютація — ясá, сáльва
Салютовать — ясувáти, ясý давáти
Салютъ — ясá, сáльва
Самбукъ, рос. Sambucus nigra I. — бузинá, (гал.) — баз, базнúк
Самдесятъ — самдéсять
Самдругъ, самадруга — удвóх, удвійзі, самодрýг
Самецъ — самéць, сáмчик, (в стаді для приплоду) — стáдник, (у риб, коли вона треться) — спичáк, (у гусей) — гусáк, (у индиків) — индúк, (у курей) — півень, (у свиней) — кнýр
Самка — самúця, сáмка, сáмочка
Самкинъ — самúчин
Самобытность — самобýтність
Самобытный — самобýтний
Самоваръ — самовáр
Самовидецъ — самовúдець
Самовластіе — самовлáстя, самовлáдність
Самовластный — самовлáстний, самовлáдний
Самовозгораніе — самозапáлення, самозагорáння
Самовозгорательный — самозапáльний, самопáльний
Самоволіе — самовóля, самовільність, свавóля, свавільство
Самовольникъ, ца — самовóлець, свавільник, ця, свавóлець
Самовольничать — самовóлити, свавóлити
Самовольный, но — 1) самовільний, но, без відома; 2) свавільний
Самовольство — свавóля
Самодвигь — саморýх
Самодержавіе — самодержáвство
Самодержавный — самодéржний, самовлáдний
Самодержецъ — самодéржавець, самодéржець
Самодовольно — самозадовóлено
Самодовольный — самозадовóлений
Самодовольство — самозадовóленість
Самодуръ — самовóлець, своєýм
Самодумство — своєýмство
Самодѣйствующій — самодіючий
Самодѣльный — саморóбний, саморóбок, (про тканину) — домоткáний, домоткáн
Самодѣятельность — самодіяльність, самодійність
Самодѣятельный — самодіяльний, самодійний
Самозабвеніе — самозабуття
Самозарожденіе — самозарóдження
Самозванецъ — самозвáнець
Самолётъ — 1) порóн (що ходить на канаті); 2) самоліт (р. самольóту)
Самоличность — особúстість
Самоличный, но — особúстий, особúсто
Самолюбіе — самолюб
Самолюбивый — самолюбний
Самолюбіе — самолюбство
Самомнѣніе — зарозумілість, гóнор
Самодѣльщина — саморóбок; домоткáнка
Самонадѣянность — самонадійність, самонадія
Самонадѣянный — самонадійний
Самообладаніе — самовладáння, повстрúмність
Самоограниченіе — самообмéження
Самоотверженіе — д. **Самопожертвованіе**
Самоотреченіе — самовідрéчення
Самопалъ — самопáл
Самопознаніе — самопізнáння, саморозу-

мі́ння, само́с(ь)від
Самопожертвованіе — саможе́ртва, самофі́ра
Самопроизвольный — самові́льний
Самопрялка — пря́дка і д. **Прялка**
Саморазвитіе — саморо́звій, саморо́звиток
Самородокъ — саморі́док, роди́мець
Самородный — саморі́дний, роди́мий
Саморубъ — самосі́ч
Самосвѣтящійся — самос(ь)ві́т
Самоскорѣйшій — найскорі́ший, найшви́дчий
Самосознаніе — самос(ь)відо́мість
Самосохраненіе — самооща́дження, самоща́дність, самоохоро́на, самозахо́вання
Самостоятельность — самості́йність
Самостоятельный — самості́йний
Самосудъ — самосу́д
Самосѣвка — 1) самосі́й, самосі́йка, па́далиця; 2) сі́ялка, сіва́лка
Самосѣйный — самосі́йний, па́далишний
Самоубійство — самогу́бство, самовбивство
Самоубійца — самогу́бець, самоубі́йник, ця
Самоуваженіе — самопова́га, самоповажа́ння
Самоувѣренность — самовпе́вненість
Самоувѣренный — пе́вний в собі, самовпе́внений
Самоугрызеніе — самогризо́та
Самоуничтоженіе — самоні́щення
Самоуправный, но — самопра́вний, но
Самоуправство — самопра́вство
Самоуправствовать — чини́ти самопра́вство
Самоучитель — самовчи́тель
Самоучка — 1) самоу́к, самоу́чко; 2) самоу́цтво
Самохвалъ, самохвалка — самохва́л, ка, хвалько́, чванько́
Самохвальство — самохва́льство
Самохотный, но — самохі́тний, самохі́ть, самохі́ттю
Самоцвѣтный — самоц(ь)ві́тний. — **С. камень** — самоц(ь)віт
Самочувствіе — самопочуття́
Самшитъ (росл.) — бу́кшпан. Buxus
Самъ — сам. — **Самъ другъ** — двоє́, удво́х; самодру́г. — **Самъ-третей** — утрьо́х; самотре́ть. — **Самъ-шесть** — самоші́сть
Самый — са́мий. — **С. лучшій** — найкра́щий, найлі́пший. — **С. худшій** — найгі́рший
Сангвиническій — сангвіні́чний; крови́стий
Сандаліи — ходаки́, санда́лі
Сандалъ — бразолія (дерево Sandalum album і фарба, що добувається з його)
Сандальный — бразолі́йний
Сани, санки, саночки — са́ни, санки́, (малі) — саночки́, санча́та, (без грядок) — ґринджо́ли, ґринджоля́та, (міські) — козирьки́, (з ящиком з луба) — за́лубні, (прості без ящика) — копильчаки́, ріжна́ті; (частини санок) — передо́к, задо́к, полози́, (загнутий кінець полоза) — ко́рса, ско́рс, (мн.) — ко́рси, (на́шивка на полозі) — пі́длатка, (дощечка, що з'єднує полози спереду) — по́передень, по́передок, (зв'язок шини з полозом) — стяго́ль, (жердина, що впоруч з полозом) — на́моржень, (пристрій з боків, щоб не перекидались сани) — крило́, би́ло, (мн.) — кри́ла
Санкюлотъ — безшта́нько, голоколі́нчик
Санный — са́нний, санкови́й
Сановитость — пова́жність; санови́тість
Сановитый — 1) пова́жний; 2) санови́тий
Сановникъ — сано́вник, досто́йник
Саночный — санкови́й
Санъ — сан, досто́інство
Сапа — підкі́п, потайни́к, д. **Подкопъ 1**
Сапёръ — підко́пник, са́пер
Сапогъ, (мн.) **сапоги**, (здр.) **сапожекъ, сапожки**, (поб.) **сапожище**, (мн.) **сапожища** — чо́біт, чо́боти, (здр.) — чобіто́к, чобі́точок, чоботе́ць, чобітки́, чобітці, (поб.) — чоботи́ще, чобіття. (сап'янові) — сап'я́нці, (з жовтого сап'яну) — жовти́нці, жо́втянці, (з подвійними підошвами, шиті дратвою) — рантові, (прості на одній підошві) — виворотні, (старі дуже, зашкарублі) — шкарбу́н, шкарбуни́, (старі одрізані від халяв) — босовики́; (частини чобота) — передо́к, халя́ва, закаблу́к, підбо́ра і підо́шва, (пришивні передки до халяви) — при́шви
Сапожки кукушкины, марьины, рос. Cypripedium Calceolus L. — жо́вті зозу́льки, череви́чки, зозу́лині черевички
Сапожная мастерская — ше́вня
Сапожниковъ — чоботарі́в, шевці́в
Сапожникъ, ца — швець, (здр.) — ше́вчик, (мн.) — шевці́, чобота́рь, (жінка його) — шевчи́ха, чоботари́ха
Сапожничанье — шевцюва́ння
Сапожничать — шевцюва́ти, чоботарюва́ти
Сапожничество — ше́вство
Сапожническій, сапожничій — ше́вський, шве́цький
Сапожный — чоботови́й. — **С. мастерство** — ше́вство. — **С. рядъ** — ше́вський ряд, ше́вські крамни́ці
Сапъ — сап, носати́зна
Сарай, сарайчикъ — шо́па, ші́пка, (відкритий з одного або з двох боків) — пові́тка, (для волів) — воло́вня, (де ставлять вози) — возо́вня, (де їх роблять) — возоро́бня, (на дрова) — дровни́к, дрові́тня, (для овець) — коша́ра, ове́чник, (для полови) — полівни́к, (на хліб) — клу́ня, стодо́ла
Сапфирный — шафіро́вий
Сапфиръ (мінер.) — ша́фір
Сарана, рос. Lilium Martagon L — лісна́, лісова́ лілія, ма́слянка
Саранча, ком. Gryllus migratorius — сарана́
Сарафанъ — сарафа́н
Сардина, риба Sardina (Clupea sardina) — сарде́ля, сарде́лька, сарди́на
Сардоническій — сардоні́чний, злісноглумли́вий
Саржа — ша́ржа (легка вовняна тканина)
Саржевый — шаржови́й
Сарказмъ — сарка́зм
Саркастически — саркасти́чно
Саркастическій — саркасти́чний
Саркофагъ — саркофа́ґ, нагро́бок

Сарсапариль, сассапариль, рос. Smilax sarsaparilla L. — сарсапаре́ля
Сатана — сатана́, біс, чорт, дия́вол
Сатанинскій — сатани́ний, дия́вольський
Сатинъ — сати́н (шовко́ва ткани́на)
Сатира — сати́ра
Сатирикъ — сати́рик
Сатирическій — сатири́чний; глумли́вий, глузли́вий
Сафлоръ, рос. Carthamus tinctorius L. — кро́кіс
Сафьяновый, сафьянный — сап'я́новий, сап'я́нний
Сафьянъ — сап'я́н
Сахаристый — цукрови́тий
Сахарница — цукорни́ця, цукорни́чка, са́харниця
Сахарный — цукро́вий, са́харний
Сахароварный — цукрова́рний
Сахароварня — цукрова́рня, цукро́вня
Сахаръ — цу́кор, са́хар. — **Сахаръ свинцовый.** Plumbum aceticum — кінський са́хар
Сбавка — зба́вок, зме́ншення, зни́ження
Сбавлять, сбавить, ся — збавля́ти, спуска́ти, зменша́ти, зба́вити, спусти́ти, зме́ншити
Сберегатель, ница — оща́дник, ниця, схо́вник, ниця, захо́вник, ниця
Сберегательная касса — оща́дна, щадни́ча каса, щадни́ця
Сберегать, сберечь, ся — ощажа́ти, зберіга́ти, приощажа́ти, ощади́ти, зберегти́, приберегти́
Сбереженіе — оща́ження, схова́ння, схо́вок, захова́ння
Сбивать, сбить, ся — збива́ти, зби́ти, ся
Сбиваться, сбиться — збива́тися, зби́тися, заблуди́ти
Сбивчивость — нея́сність, безла́дність, замі́ша́ння
Сбивчивый, во — нея́сний, безла́дний, непоря́дний, замі́шаний, заплу́таний, не я́сно, без ладу́, непоря́дно
Сбираніе — збира́ння, збір
Сбиръ — сіпа́ка
Сбитень — гаря́ч (р. гарячу́), гаря́чий, гаря́че
Сбитеньщикъ — гаря́шник
Сближать, сблизить, ся — зближа́ти, наближа́ти, збли́зити, набли́зити, ся
Сближеніе — збли́ження; набли́ження
Сбойка — збива́ння
Сбоина — маку́х(а)
Сболтнуть — бовтну́ти, ляпну́ти
Сбористый — рясни́й, перебі́рчастий
Сборище — збо́рище, на́товп, на́тиск
Сборка — 1) збира́ння; 2) (в одежі, частіше мн. — сбо́рки) — збо́ри, брижжі
Сборникъ — збі́рник, збі́рка
Сборный — збі́рний. — **С. изба** — збо́рня
Сборщикъ, ца — збі́рщи́к, побо́рець (р. побі́рця), побі́рниця, (мита) — ми́тник, (глумливо) —здирщик
Сборъ — збір, збирани́ця; зібра́ння. — **Сборъ податей** — збір, побір пода́тків. — **Сборъ вѣсовой** — вагове́. — **С. питейный** — винове́. — **С. подушный** — поду́шне
Сборы — ла́годження, (в дорогу) — ла́штува́ння, вибира́ння
Сбрасывать, сбросить, ся — скида́ти, ся, ски́нути, ся, зіпхну́ти, (про кількох) — поскида́ти
Сбривать, сбрить — зго́лювати, зголи́ти
Сбродъ — на́брід, на́волоч
Сбухты-барахты — нао́сліп, зду́ру
Сбывать, сбыть, ся — 1) збува́ти, збу́ти, ся, позбува́ти, ся, зди́хатися, спе́катися; 2) спада́ти, убува́ти, зменша́тися, спа́сти, убу́ти, зме́ншитися; 3) справди́тися
Сбыточный — можли́вий, що мо́же справди́тись
Сбытъ — збут, збу́ток
Сбѣганіе — збіга́ння
Сбѣгать — побі́гти
Сбѣгать, сбѣжать — 1) збіга́ти, збі́гти; 2) спада́ти, збіга́ти, стіка́ти, спа́сти, збі́гти, стекти́; 3) утіка́ти, втіка́ти, утекти́, втекти́
Сбѣгаться, сбѣжаться — збіга́тися, збі́гтися, назбіга́тися, поназбіга́тися
Сбѣгъ — стік, збіг
Сбѣжалый — збі́глий, уті́клий
Свадебный — весі́льний, шлю́бний, шлюбови́й. — **С. поѣздъ** — пої́зд, перезва́
Свадьба — весі́лля, весі́ллячко, (здр.) — шлюб. — **Играть, сыграть свадьбу** — справля́ти, спра́вити весі́лля
Сваживать, свезти — зво́зити, звезти́
Свайка — шва́йка (залізна з головкою або дерев'яна загострена паличка)
Свайный — пальови́й, на паля́х. — **Свайная бойка** — вбива́ння паль
Свайнобойный копёръ — ба́ба
Сваливать — 1) зва́лювати, звали́ти, ся. — **Свалиться съ лошади** — з коня впа́сти; 2) зверта́ти, склада́ти, зверну́ти, скла́сти, (про волосся) — скі́мши́тися, склочі́тися
Свалка — 1) зва́лювання; 2) на́товп, тісно́та, тиск; 3) бі́йка, колотне́ча, колотня́
Свалять — 1) ви́валити, зваля́ти: 2) зля́пати, зроби́ти аби́-як
Свалъ — нава́л; на́товп, на́тиск
Сварганить — д. **Свалять 2**
Сваривать, сварить, ся — зва́рювати, звари́ти, ся
Сварка — зва́рювання, лютува́ння
Сварливость — сварли́вість
Сварливый — сварли́вий, сварки́й
Сварной — зва́рений, злюто́ваний
Сватаніе — сва́тання
Сватать, сосватать, ся — сва́тати, ся, насва́туватися, сла́тися, присила́тися, посва́тати, ся
Сватовство — сва́тання; староще́ння. — **Заниматься сватовствомъ** — свашкува́ти. — **Употребляемый при сватовствѣ** — сва́тальний
Сватушко — сва́тонько
Сватъ — 1) ста́роста; (другий) — підста́роста, підстаро́стий; 2) сват
Сватьинъ — сва́шин
Сватья, сватьюшка — сва́ха, сва́нечка
Сваха — сва́ха, сва́шка, сва́шечка. — **Свахою быть** — свашкува́ти

Свахинъ — сва́шчин
Свая — па́ля
Сведеніе — звід, злу́чення, полу́чення. — **Сведеніе отчетовъ** — обрахýнок
Свезеніе — відвіз, відве́зення
Свёкла, рос. Beta vulgaris — буря́к, бура́к. — **Листья свёклы** — бурячи́ння
Свекловица — цукро́вий бура́к, буря́к
Свекловичникъ — бурячи́ння, буряко́ви́ння
Свекловичный — бурако́вий, буряко́вий
Свёкоръ — све́кор
Свекровинъ — свекру́шин
Свёкровъ — све́крів, све́кровий
Свекровь — свекру́ха
Свербежница, рос. Cnautia arvensis — наго-ло́ваток, свербі́жниця
Свербёжъ — свербі́ння, свербі́ж
Свербигузка, рос. Sinapis arvensis L. — сви-рі́па, свирі́пиця
Свербигузъ, рос. Sumphytum officinale L. — живокі́ст, пра́вокіст. — **С. восточный**, Bunias orientalis L. — гри́цики
Свербота — свербі́ння, свербі́ж
Свербѣть — свербі́ти
Свергать, свергнуть, ся — 1) скида́ти, скú-нути, спиха́ти, зі́пхну́ти. — **Свергнуть иго** — скúнути ярмо́. — **Свергнуть съ престола** — скúнути з престо́ла, з тро́ну; 2) спада́ти, спа́сти
Сверженіе — скида́ння, спиха́ння, скúнення
Сверканіе — блúскання, миготі́ння, полú-скування, (очима) — блúкання
Сверкать, сверкнуть — блúскати, виблúску-вати, полúскувати, блúкати, миг-ті́ти (здалеку), блисну́ти, бликну́ти, мигну́ти. — **Сверкающій** — блиска́вий, блиску́чий
Сверленіе — све́рдлення, верті́ння
Сверлильный — свердло́вий
Сверлина — просве́рдлина
Сверлить, просверлить, ся — свердлúти, вер-ті́ти (свердлом), просвердлúти, про-верті́ти
Сверло — све́рдел, све́рдло
Сверстникъ, ца — рове́сник, ця, переве́сник, ця, однолі́ток
Сверстническій — рове́сницький
Сверстничество — рове́сництво
Свёрстывать, сверстать — рівня́ти, вирі́в-нювати, зрівня́ти, вúрівняти
Свёртокъ, свёрточекъ — су́верток, су́вер-тень; (соломи) — скру́тінь, кру́тень, ве́рчик, жму́т, (переважно про по-лотно) — сувíй, сувíйчик, (одежі то-що) — клу́нок, клу́ночок
Свёртываніе — згóртування, скру́чування
Свёртывать — 1) згорта́ти, згóртувати, звива́ти, згорну́ти, звину́ти, звúти, ся; 2) скру́чувати, скрутúти, ся; 3) зверта́ти, поверта́ти, зверну́-ти; 4) (**свернуться**) — зсіда́тися, зсі́-стися, прокиса́ти, прокúснути (про молоко)
Сверху — зве́рху, пове́рх
Сверхъ — над; звиш, бі́льше; окрі́м, опрі́ч. — **Сверхъ мѣры** — над мі́ру, на́дто, через ве́рх, через кра́й. — **Сверхъ силы** — над сúлу, чере́з сúлу
Сверхдолжный — надналéжний
Сверхкомплектный — надчислові́й, над-комплєктовий
Сверхразумный — надрозу́мний
Сверхъестественность — надприро́дність
Сверхъестественный — надприро́дний
Сверхчеловѣческій — надлю́дський
Сверхчувственность — надтіле́сність, над-змисло́вість
Сверхчувственный — надтіле́сний, надзмис-ло́вий, надчуттє́вий, надчуттьові́й
Сверчаніе—ц(ь)віркота́ння
Сверчать — ц(ь)віркота́ти
Сверчокъ, ком. Gryllus domesticus — ц(ь)вір-кен, ц(ь)вірку́н ха́тній. — **С. земляной**, Gryllus talpa — ц(ь)вірку́н польові́й
Свершать, свершить — докінча́ти, докінчú-ти, вивéршувати, вúвершити
Свершаться, свершиться — става́тися, ста́-тися
Свёсло — переве́сло
Свивальникъ — повúвач, сповúвач
Свивальный — сповива́льний
Свиваніе — сповива́ння
Свивать, свить, ся — 1) звива́ти, скру́чува-ти, звúти, скрутúти, зсука́ти. — **Свить гнѣздо** — гніздо́ звúти; 2) сповива́ти, сповúти
Свивокъ — д. **Свёртокъ**
Свиданіе — зоба́чення, ба́чення, поба́чення. — **До свиданія!** — до зоба́чення, до поба́чення! — **На любовное свиданіе** — на зальо́ти, барві́нку рва́ти
Свидина, рос. Cornus sanguinea L. — свидú-на
Свидываться, свидѣться — ба́читися, зоба́-читися, поба́читися
Свидѣтелевъ — с(ь)ві́дків
Свидѣтель, ница — с(ь)ві́док, с(ь)ві́дка, с(ь)відúтель, ка. — **Призывать во сви-дѣтели** — с(ь)відчитися
Свидѣтельскій — с(ь)відкові́й
Свидѣтельство — с(ь)відо́цтво
Свидѣтельствованіе — с(ь)відкува́ння, с(ь)ві́дчення
Свидѣтельствовать, ся — с(ь)ві́дчити, ся, с(ь)відкува́ти, зас(ь)ві́дчити; 2) (**освидѣтельствовать**) — огляда́ти, огляді́ти, ос(ь)ві́дчувати, ос(ь)ві́дчити; 3) (**засвидѣтельствовать**) — пос(ь)ві́дчити
Свинарня, свинушникъ — свиню́шник, сви-ні́нець, свина́рня
Свинарь — свина́р
Свинецъ, Plumbum — о́ливо
Свиноводство — свина́рство
Свинина, свининка — свинúна, свиня́тина
Свинка — 1) пі́дсвинок; 2) свúнка (гра); 3) рос. Solanum melongena L. — бакла-жа́ни (сині); 4) хворо́ба (золотушні ґулі) — свúнка
Свинобой — коля́р, колі́й, каба́нник, шмалі́й
Свиноватый — свинякува́тий
Свиной — свиня́чий. — **Свиное сало** — свиня́че са́ло
Свинопасъ — свинопа́с
Свинскій — свúнський, свинякува́тий. — **Свински, по свински** — свúнсько, по свиня́чому

Свинство — сви́нсьтво, свинякува́тість
Свинтусъ — свинчу́к
Свинуха, свинушка — гр. Agaricus Violacens L. — синю́ха, синя́к
Свинцовый — олив'я́ний
Свинцоватый — олив'я́стий
Свинцовыя бѣлила — бле́йвас
Свинчакъ — оловéць (р. олівця́)
Свинчатка — олив'я́нка
Свинчивать, свинтить, ся — зґви́нчувати, пришрубо́вувати, зґвинти́ти, пришрубува́ти, ся
Свинья, Sus — свиня́, безро́га, (самець) — кнур, (валашаний) — каба́н, (самиця) — льо́ха, (здр.) — сви́нка, (поб.) — свиню́ка, (зб.) — свино́та, (дітське) — па́ця
Свиристель, пт. Ampelis Garrulus — костогри́з
Свирищать — шкварча́ти
Свирѣль — сопі́лка, сопі́лочка, дуда́, ду́дка, жоломі́я, жоломі́йка, (з с(ь)віжої кори) — тели́нка
Свирѣльный — сопі́лковий
Свирѣльникъ — сопі́льник, дуда́рь, дуда́рик
Свирѣпка, рос. Erysium — свирі́пка
Свирѣпный — свиріп'я́ний
Свирѣпость — лю́тість, жорсто́кість
Свирѣпствованіе — лютува́ння
Свирѣпствовать — лютува́ти
Свирѣпый — лю́тий, жорсто́кий
Свирѣпѣть — люті́шати
Свислый — зви́слий, вис́ючий
Свиснуть — зви́снути
Свистаніе — свиста́ння, свисті́ння
Свистать, свистѣть, свистнуть — свисті́ти, сви́снути; свища́ти (про вітер)
Свистёлка — свисті́лка
Свистѣніе — свисті́ння
Свистокъ — сви́щик, сви́стик, свисту́н
Свистулька — сви́ставка. — **Приманная свистулька** — ва́бик
Свистунокъ, з(ь)в. Rusticula fibulus — овра́х, овраго́к, ховра́х, ховрашо́к
Свистунъ — свисту́н (охочий до свисту і горіх порожній з діркою)
Свистъ — свист, по́свист, свисті́ння
Свита — по́чет (р. по́чту), почо́т; дружи́на, поїзжа́не
Свитокъ — суві́й, су́верток
Свитскій — по́чтовий, нале́жачий до по́чту; дружи́нний
Свихивать, свихнуть, ся — звиха́ти, вивиха́ти, звихну́ти, ви́вихнути, ся
Свихъ — ви́вих
Свищъ — 1) свищ (дірочка в посудині від сучка, що випав); 2) фі́стула, дірочка (в болячці, з котрої тече гній)
Свобода — свобо́да, ві́льність, во́ля, (здр.) — во́ленька. — **Свобода печатанія** — ві́льність дру́ку, друкува́ння. — **С. вѣроисповѣданія** — ві́льність ві́ри, релігі́йна во́ля. — **На свободѣ** — 1) на во́лі; 2) на дозві́ллі, гуля́щого часу
Свободно — ві́льно, свобі́дно
Свободность — ві́льність
Свободный — 1) ві́льний, свобі́дний. — **Вы свободны поступать, какъ знаете** — ві́льно вам роби́ти, як зна́єте; 2) ві́льний, дозві́льний, гуля́щий (час); 3) ле́гкий, неви́мушений. — **Свободное произношеніе** — ле́гка вимо́ва. — **Свободныя деньги** — гуля́щі гро́ші. — **Свободно завязано** — сла́бко зав'я́зано
Свободолюбивый — вільнолю́бний
Свободомысліе — вільноду́мство, вільномисність
Свободомыслящій — вільноду́мний, вільноми́сний
Сводить, свести — 1) зво́дити, звести́; 2) виво́дити, ви́вести; 3) відво́дити, відвести́
Сводка — спрова́дження; зві́д, зве́дення; зві́ра, пере́вірка
Сводникъ, ца — зведе́нник, ця, сва́тник, ця
Сводничать — свашкува́ти, парува́ти
Своднический — сва́тницький
Сводничество — свашкува́ння, сва́тництво
Сводный — 1) збі́рний; 2) зве́дений. — **Сводныя дѣти** — зведеня́та, зведеню́ки
Сводчатый — дужни́й
Сводообразный — дужни́й, склепи́стий
Сводъ — 1) звід; 2) збір, збі́рка, збі́рник; 3) (будівн.) — склепі́ння, за́склеп, перекі́т, (в печі спереду) — че́люсти (а далі) — піднебе́ння
Своеволіе — свава́ля, сваві́льство
Своевольникъ — сваво́лець, сваві́льник
Своевольничать — сваво́лити
Своевольный — сваві́льний
Своевольщина — сваві́льство
Своевременный, но — вча́сний, слу́шний, часни́й; вча́сно, слу́шно, в час, са́ме в час, в по́ру
Своеземецъ — земля́к
Своекорыстіе — своєкори́стя, користолю́бність, пожа́дливість
Своекорыстный, но — своєкори́сний, но, користолю́бний, но, пожа́дливий
Своекоштный — своєко́штний, на своїм ко́шті
Своенравіе — но́рови; при́мхи, химе́ри, при́вереди
Своенравный, но — норовли́вий, норови́стий; примхли́вий, вередли́вий
Своеобразіе — оригіна́льність, саморі́дність
Своеобразный — свій, особли́вий, саморі́дний
Своеручный, но — власнору́чний, но, руко́ю вла́сною
Свозить, свезти — завезти́, повезти́
Свозка — зво́зи, возови́ця
Свой, своя, своё — свій, своя́, своє
Свойскій — сві́йський, на́ський
Свойственникъ, ца — своя́к, своя́чка
Свойственный, но — власти́вий, во
Свойство́ — своя́цтво, своя́чество
Сво́йство — власти́вість; вда́ча, нату́ра
Сволакивать, сволочь — стяга́ти, стягти́, золіка́ти, зволокти́, постяга́ти
Сволочь — на́волоч, леда́цтво, ле́дач
Свора — шво́ра, смик, смич
Сворачивать, своротить — 1) поверта́ти, поверну́ти, зру́шити (з місця). — **Своротить шею** — скрути́ти в'я́зи; 2) звер-

та́ти, зверну́ти, збочи́ти
Сворить — бра́ти на смик, на смич (псів)
Своровать — укра́сти, підчепи́ти
Своякъ — своя́к, шва́ґер (чоловік жінчиної сестри)
Своячина, свояченица — своя́киня, шваґрова́ (сестра жінки), свість, сві́стка
Свыкаться, свыкнуться — звика́ти, ся, зви́кнути, призвича́їтися
Свысока — зви́сока; висо́ким шти́лем
Свыше — 1) д. **Сверхъ**. — **Свыше силъ моихъ** — над мої си́ли. — **Свыше, пятидесяти** — за, над п'ятьдесят; 2) з не́ба, з високо́сти, з гори́
Свычка — зви́чка
Свѣдать — дізна́ти, дові́датися
Свѣдомый — відо́мий, зна́ний
Свѣдущій — зна́ючий, тяму́чий. — **Быть свѣдущимъ въ чемъ** — зна́тись на чо́му
Свѣдѣніе — відо́мість, звістка, зна́ння. — **Довести до свѣдѣнія** — пода́ти до відо́ма, до відо́мости. — **Принять къ свѣдѣнію** — взя́ти на ува́гу
Свѣжевато — с(ь)віже́нько, по́холодно
Свѣжеватый — по́холодний
Свѣжевать, освѣжевать — білува́ти, обілува́ти (ягня)
Свѣженькій — с(ь)віже́нький
Свѣжепросольный — с(ь)віжопосо́лений
Свѣжесть — с(ь)віжість
Свѣжина — с(ь)віжина́
Свѣжить, освѣжить — ос(ь)віжа́ти, провітрювати, ос(ь)віжи́ти, провітрити
Свѣжій — с(ь)віжи́й, здоро́вий; чистий, незіпсо́ваний; холо́дний. — **С. воздухъ** — с(ь)віже, чисте повітря. — **Свѣжее личико** — го́жий видо́чок. — **С. новость** — оста́ння новина. — **С. извѣстіе** — оста́ння звістка. — **С. слѣдъ** — с(ь)віжий, неда́вній слід
Свѣжо — по́холодно, зимно
Свѣжѣть — 1) с(ь)віжіти; 2) ду́жчати (про вітер)
Свѣивать, свѣять — здува́ти, звіва́ти, здму́хувати, зду́ти, звіяти, здмухну́ти
Свѣковать — звікува́ти
Свѣреніе — звіря́ння
Свѣрять, свѣрить — звіря́ти, звірити
Свѣсъ — підда́шша
Свѣтаніе — с(ь)віта́ння
Свѣтать — с(ь)віта́ти, дніти
Свѣтёлочный, свѣтличный — с(ь)вітли́шний
Свѣтикъ, у виразі: **свѣтикъ мой!** — я́сочко моя́, зірко, зіронько моя́, се́рденько моє, ри́бонько, лебе́дику
Свѣтиленный — ґнотови́й
Свѣтило — с(ь)віти́ло
Свѣтильникъ — с(ь)вітни́к, с(ь)вічни́к; с(ь)вітич, с(ь)віте́ць
Свѣтильный — с(ь)віти́льний
Свѣтильня — ґніт (р. ґно́ту), (здр.) — ґно́тик
Свѣтить — с(ь)віти́ти, (про зорі) — зоріти
Свѣтиться — с(ь)віти́тися
Свѣтленькій — ясне́нький
Свѣтлить, ся — виясня́ти, ся
Свѣтлица, свѣтличка, свѣтёлка — с(ь)вітли́ця, с(ь)вітлонька, покій (р. поко́ю), поко́їк, с(ь)вітли́чка
Свѣтло — я́сно, ви́дно
Свѣтлобуланый — полови́й
Свѣтлобурый — яснокаштанува́тий
Свѣтловатый — ясне́нький, с(ь)вітле́нький
Свѣтлоглазый — ясноо́кий, білозо́рий
Свѣтлогнѣдой — ясногні́дий
Свѣтлоголубой — ясноблаки́тний
Свѣтложёлтый — ясножо́втий
Свѣтлозелёный — яснозеле́ний
Свѣтлокаштановый — яснокашта́новий
Свѣтлокоричневый — ясноцинамо́новий
Свѣтлолиловый — яснофія́лковий
Свѣтломалиновый — яснокармазино́вий
Свѣтлорусый — ясноaccess ру́сий, біля́вий
Свѣтлосиній — ясноси́ній
Свѣтлость — я́сність, с(ь)вітлість
Свѣтлосѣрый — ясносі́рий
Свѣтлоцвѣтный — яснобa ́рвний
Свѣтлый — 1) я́сний; 2) чи́стий, ви́дний. — **Свѣтлая седмица** — С(ь)в'ята́ неділя, Велико́дній ти́ждень. — **Свѣтлое Воскресеніе** — Вели́кдень. — **Свѣтлый умъ** — я́сни́й ро́зум. — **Свѣтлыя минуты** — щасли́ві хвили́ни
Свѣтлѣйшій — ясновельмо́жний, найясні́ший
Свѣтлѣть, ся — с(ь)вітлі́ти, ясні́ти, с(ь)віти́тися, блища́ти
Свѣтлякъ, ком. Lampiris — с(ь)вітля́к, блища́к
Свѣтозарно — промени́сто, с(ь)вітозо́ро
Свѣтозарность — промени́стість, с(ь)вітозо́рість
Свѣтоноска, ком. Fulgora — блиску́чий плигу́н
Свѣтоносный — світода́йний
Свѣтопись — с(ь)віто́пис
Свѣтопреставленіе — с(ь)віта кіне́ць
Свѣтотѣнь (мал.) — с(ь)вітло́тінь, с(ь)віто́тінь
Свѣточь — с(ь)ві́тич
Свѣточувствительность — с(ь)віточуття́, с(ь)віточутли́вість
Свѣточувствительный — світочу́лий, с(ь)віточутли́вий
Свѣтски — по с(ь)вітово́му, с(ь)віто́во
Свѣтскій — 1) с(ь)вітови́й; 2) с(ь)вітський
Свѣтскость — с(ь)віто́вість, с(ь)вітове́ життя́, с(ь)вітова́ мані́ра
Свѣтъ — 1) с(ь)віт, с(ь)вітло. — **Свѣтъ издавать** — с(ь)віти́тися. — **До свѣту** (встати, виїхати) — удо́с(ь)віта, пере́д с(ь)вітом; 2) с(ь)віт, с(ь)віт Бо́жий, д. **Вселенная**. — **Увидѣть свѣтъ** — на с(ь)віт народи́тись; 3) лю́ди, рід людськи́й
Свѣча, свѣчка — с(ь)віча́, с(ь)ві́чка, (здр.) — с(ь)ві́чечка. — **Сальная свѣча** — лойова́. — **Церковная с.** (до ставника) — ставни́к, (що на похоронах) — проводни́чки
Свѣчниковъ — с(ь)вічаре́вий, с(ь)вічкаре́вий
Свѣчникъ — с(ь)віча́рь, с(ь)вічка́рь
Свѣчной — с(ь)вічни́й, с(ь)вічкови́й. — **Свѣчная лавка** — крамни́ця з с(ь)вічка́ми. — **Свѣчной заводъ** — с(ь)вічка́рня
Свѣшивать, свѣсить, ся — 1) звішувати, звісити, спуска́ти, позвішувати, ся, позвиса́ти; 2) зва́жувати, зва́жити,ся

Связка — 1) в'язка (сіна, риби, бубликів), в'язанка (дров, сіна), жмут (паперів, ниток), пачка (паперів), папуша (тютюну), клунок (одежі), пук, пучок (квіток), павісмо (льону, коноплі); 2) зв'язень, мотузок, перевесло (на снопи); 3) (анат.) — зв'язка, в'язло
Связно — складно, до ладу
Связность — зв'язність, зв'язкість
Связный — 1) зв'язний, зв'язкий; 2) невиразний і д. **Нечёткій**
Связочный — в'язковий
Связываніе — в'язання, зв'язування
Связывать, связать — зв'язувати, з'язувати
Связываться, связаться — заходити, счіплюватись, счепитися, (про що лихе) — лигатися, злигатися, полигатися, зізнатися
Связь — зв'язок, зв'язка, (в будові) — зв'язь, пов'язина
Свянуть — пов'янути, зів'янути
Святилище — с(ь)в'ятиня
Святитель — с(ь)в'ятитель
Святить, освятить, ся — с(ь)в'ятити, пос(ь)в'ятити, ос(ь)в'ятити, ся
Святки — с(ь)в'ятки, (власне) різд'вяні с(ь)в'ята, с(ь)в'ятки
Святое деревцо, рос. Artemisia Abratam. L. — біж-дерево, боже дерево
Святой — с(ь)в'ятий
Святость — с(ь)в'ятість
Святотатецъ — с(ь)в'ятокрадець
Святотатство — с(ь)в'ятокрадство
Святотатственный — с(ь)в'ятокрадський
Святотатствовать — с(ь)в'ятокрадство чинити
Святочный — с(ь)в'ятковий, с(ь)в'ятчаний
Святоша — с(ь)в'ятоша, с(ь)в'ятець, с(ь)в'ятеник, ця
Святошество — с(ь)в'ятенництво
Святцы — с(ь)в'ятці
Святыня — с(ь)в'ятощ, с(ь)в'ятощі
Святѣйшій — найс(ь)в'ятійший
Святѣйшество — с(ь)в'ятобливість, ясно с(ь)в'ятість
Священіе — с(ь)в'ячення
Священникъ — с(ь)в'ященик, пан'отець
Священница — паніматка
Священническій — с(ь)в'ященицький
Священничество — с(ь)вящеництво
Священнодѣйствіе — одправа служби Божої, с(ь)в'ященодія
Священнодѣйствовать — одправляти службу Божу, с(ь)в'ященодіяти
Священномученникъ — с(ь)в'ященомученик
Священноначаліе — духовна ієрархія, с(ь)в'ященовладство
Священнослужитель — с(ь)в'ященослужитель
Священный — 1) с(ь)в'ятий, с(ь)в'ятобливий. — **Священное писаніе** — с(ь)в'яте письмо; 2) с(ь)в'ячений
Священство — с(ь)в'ященство
Священствовать — с(ь)в'ященствувати
Сгадить — спаскудити, споганити, попаскудити, поганити
Сганошить — зляпати, спартачити
Сгараемость — горючість, пальність
Сгараемый — горючий, пальний
Сгараніе — горіння, палення
Сгорать, сгорѣть — палитися, горіти, спалитися, згоріти, піти огнем. — **Сгорать любовью** — палати коханням. — **С. жаждою** — томитись згагою, на згагу знемагатись
Сгибаніе — згинання
Сгибать, согнуть, ся — згинати, зігнути, ся. — **Согбённый** — зігнутий, похилий
Сгибень — стулень (корж зігнутий, але не заліплений)
Сгибка — згинання
Сгибной — складаний, гинкий
Сгибнуть — згинути, пропасти
Сгибъ — загинка, залім, (в одежі) — складка, (в тілі) — сустав, щиколоток
Сгинуть — згинути, пропасти
Сглаживать, сгладить, ся — гладити, розглажувати, вигладити, розгладити, ся, повиглажувати
Сглазить — наврочити, пристріти, (про кількох) — понаврочувати. — **Не сглазить бы** — нівроку
Сглазъ — урік, (р. уроку), (частіше) — уроки, навроки, пристріт. — **Отъ сглазу происходящій** — од уроків, з очей, з пристріту, пристрітний. — **Причиняющій сглазъ, способный сглазить** — урічливий, врічливий
Сглодать — згризти
Сглотнуть — ковтнути, проковтнути
Сглупа — з дуру, через дурний розум
Сглупить — вчинити дурницю
Сгнаивать, сгноить — згноювати, згноїти, погноїти
Сгнетать, сгнесть — стискати, стиснути, душити, здушити
Сгниваніе — згнивання
Сгнивать, сгнить — згнивати, зогнити
Сговаривать, сговорить, ся — 1) змовляти, змовити, збалакати; 2) заручати, заручити, ся, засватати, рушники подавати; 3) змовлятися, умовлятися, змовитися, умовитися
Сговорный — 1) заручинний (до заручин належачий); 2) д. **Сговорчивый**
Сговорчивость — згідливість, схильчивість
Сговорчивый — згідливий, схильчивий
Сговоръ — 1) заручини; 2) змова, змовини
Сговѣть — проговіти
Сгонка — згін (р. згону); сплав (дерева)
Сгонщикъ — пригінчий (що зганяє на роботу), згонщик, гуртоправ, гуртобранець (що гонить гурти товару)
Сгонять, сгнать — 1) зганяти, виганяти, зігнати, вигнати. — **Согнать съ глазъ** — з очей, сперед очей прогнати; 2) зганяти, згонити, приганяти; пригонити, зігнати, пригнати; 3) гнати, сплавляти, сплавити (ліс водою)
Сгорать, сгорѣть — д. **Сгарать**
Сгорбить, ся — згорбити, ся
Сгоряча — згарячу, з'опалу
Сграбливать, сграбить — згромажувати, згромадити
Сгребальщикъ, ца — громадільник, ця
Сгребаніе — згрібання, згортання; гребови-

ця

Сгребать, сгресть — 1) д. **Сграбливать**; 2) згрібати, згребти, згортати, згорнути. — **Сгресть кого** — схопити, захопити

Сгрёбки — вигрібки, поскрібки

Сгрезиться — примріятись, приверзтись

Сгромождать, сгромоздить — навалювати, накидати, копичити, навалити, накидати, накопичити

Сгроможденіе — нагромадження, навал

Сгрубить, сгрубіянить — нагрубіянити

Сгружать, сгрузить — виважувати, виважити, вивантажувати, вивантажити

Сгруппировать, ся — згуртувати, ся, згромадити, ся, угрупувати, скупчити, ся

Сгрустнуться — зажуритися, засмутитися. — **Ему сгрустнулось** — йому сумно стало, обняв його сум, обняла його туга, журба

Сгрызать, сгрызть — згризати, згризти

Сгубить — згубити

Сгустѣть — загусти, загуснути, (трохи) — пригуснути. — **Сгустѣлый** — загуслий, згуслий

Сгущаемость — згущенність

Сгущать, сгустить, ся — згущати, згустити, ся, загусти, загуснути

Сгущеніе — згущення

Сдабривать, сдобрить, ся — 1) задобрювати, задобрити; 2) приправляти, заправляти, приправити, засмачити

Сдавать, сдать — здавати, віддавати, здати, віддати, поздавати

Сдаваться, сдаться — 1) здаватися, піддаватися, здатися, піддатися; 2) д. **Казаться**

Сдавленіе — стиски

Сдавливаніе — стискування

Сдавливать, сдавить, сдавнуть — стискати, стиснути, душити, здушити

Сдаточный — 1) призначений до віддачі, віддайний, здайний; 2) відданий; 3) переданий

Сдатчикъ, ца — здавець, віддавець

Сдача — 1) здавання, здача, піддання (фортеці); 2) здача, решта (грошей)

Сдваивать, сдвоить — подвоювати, подвоїти

Сдвигать, сдвигивать, сдвинуть, ся — 1) зсувати, зсунути, зрушити; зворушити, зворухнути, посунути; 2) зсовувати, присовувати, зсунути, присунути, ся, (про кількох) — позсовувати

Сдвижной — зсувний

Сдвойка — подвій, здвій

Сдёргивать, сдёрнуть, ся — стягати, стягти, ся, зсмикувати, зсмикнути

Сдерживать, сдержать — 1) видержувати, видержати, витримувати, витримати; 2) спиняти, впиняти, зупиняти, спинити, впинити, зупинити; 3) додержувати, додержати, дотримувати, дотримати (слова)

Сдержанность — здержливість, стриманість

Сдержанный — здержливий, стриманий

Сдирать, содрать — здирати, здерти, (шкуру) — лупити, білувати, злупити, обілувати, (лушпайку) — злущувати, злущити

Сдирка — здирання

Сдоба — приправа (до їжі)

Сдобина — масляне тісто

Сдоблять, сдобить — приправляти, смачити (їжу)

Сдобный — заправлений молоком, маслом і яйцями (про тісто)

Сдобровать, у виразі: **не сдобровать** — не добрим скінчити, не минути лиха

Сдружать, сдружить — дружити, подружити, приязнити, заприязнити

Сдувать, сдунуть, сдуть, ся — 1) здувати, здмухувати, здути, здмухнути, поздувати, поздмухати; 2) викручувати, видурювати, викрутити, видурити

Сдуриться, сдурѣть — здуріти, одуріти, знавісніти

Сдуру — з дуру, з дурного розуму, через дурний розум

Сдыхаться, сдохнуться — затхнутися, притхнутися

Сдѣлать, ся — зробити, ся, вдіяти, ся, подіяти, ся, вчинити, ся, справити, спорудити, счинити, ся, статися, (про що погане) — скоїти, накоїти, скоїтися. — **Сдѣлать кого несчастнымъ** — унещасливити. — **С. возможнымъ** — уможливити. — **Сдѣлать, ся сиротою** — осиротити, осиротіти. — **Сдѣланный** — зроблений. — **Не хорошо сдѣлалъ** — не гаразд учинив. — **Хочетъ сдѣлаться большимъ бариномъ** — хоче вийти на великого пана

Сдѣлка, сдѣлочка — умова, угода, згода, порозуміння. — **Мировая сдѣлка** — мирова

Сдѣлочный — умовний, угодовий

Себя — себе, ся. — **Внѣ себя отъ радости** — не тямлючи себе, себе не чує з радощів. — **Изъ себя не дурна** — на личко гарненька. — **Мнѣ какъ то не по себѣ** — якось мені ніяково

Себялюбецъ, себялюбица — себелюбець, собій, -ниця

Себялюбивый — себелюбний, собійний

Себялюбіе, себялюбство — себелюбство

Севрюга, (риба) Acipenser stellatus — сірюга

Севрюжина — сірюжина

Сегментъ — окраєць, відтинок (круга)

Сегоднiй — сьогорішній

Сегоднишній — сьогоднішній

Сегодня — сьогодні, сьогодня, ниньки, нині

Седмица — тиждень, седмиця

Седьмой — сьомий, семий. — **Седьмой часъ** — сьома година. — **Въ седьмыхъ** — по сьоме

Сезонъ — сезон, пора року

Сей, сія, сіе — сей, ся, се, цей, ця, це. — **Сію минуту** — зараз. — **Ни съ сего, ни съ того** — ні з сього, ні з того

Сеймъ — сейм, сойм

Сеймовый — сеймовий, соймовий

Сейчасъ — зараз

Секретничать — таїтися, критись з чим,

секретувáти
Секретный, но — секрéтний, но, таємний, потаємний, таємнúчий, пóтай, знúшка. — **Секретное мѣсто** — тайнúк, таємнúця
Секретарь — секретáрь. — **Быть секретарёмъ** — секретарювáти
Секретъ — секрéт, таємнúця, тáйність
Сектантъ, сектаторъ — сектя́рь, сектант
Секта — сéкта
Сектантство — сектя́рство, сектáнство
Секунда — секýнда
Селадонъ — милодáн, джигýн, бабíй
Селёдка, селёдочка — оселéдець. Clupea haréngus
Селёдникъ, рос. Chenopodium Tourn — лободá
Селёдочный — оселéдцевий
Селезеній, селезневъ — кáчурів, сéлезнів
Селезёнка, селезёночка, анат. Lien, splen — сележíнка, косá, селедя́нка
Селезёночный — сележíнковий, селедя́ний
Селезень — кáчур, сéлезень
Селезниха, пт. Anas boschas — кáчка
Селеникъ, рос. Sambucus ebulus L. — бузнúк, в'язовнúк
Селеніе — селó, сéлище, сéльбище
Селитра, Nitrum — салíтра
Селитренный — салíтровий. — **Селитренныя ямы** — буртú
Селитровареніе — салітранúцтво
Селитроварня — салітрáрня
Селитроваръ — салітрáник
Селитроватый — салітровáтий
Селитренный — салíтровий
Селить, поселить, ся — селúти, поселúти, обселя́ти, ся, оселúти, ся, осідáти, осíсти
Селишко — сільцé
Село — селó, (в Слобідській Україні) — слободá
Сельдерей, рос. Apium graveolens L. — селєра
Сельдь, риба Clupea harengus — оселéдець, (здр.) — оселéдчик, (астраханський) — бишáк, (чорноморський) — скумбрíя
Сельдяной — оселéдцевий
Сельскій — сíльський
Сельцо — сільцé
Сельчанинъ, селянинъ — селянúн; селюк
Селянка, селяночка — селя́нка, (здр.) — селя́ночка, селючка
Сёмга, риба Salmo salar — сíмга, сеньгá
Семейный — родúнний, сімéйний, сім'янúстий
Семейство — родúна, сім'я́, сімéйство, фамíлія
Семенить — дрібцювáти
Семериковый — семерикóвий
Семерикъ — сімерúк
Семёрка — сíмка, сімáка
Семеро — сéмеро
Семидесятилѣтіе — сімдесятолíття
Семидесятый — сімдеся́тий
Семидневный — семидéнний
Семидюймовый — семицáлевий
Семилѣтіе — семилíття
Семилѣтка — семилíтка, сімлíтка
Семилѣтній — семилíтній; семилíток, семилíтка (що від роду сім літ)
Семимѣсячный — семимíсячний
Семинаристъ — семинарúст
Семинарія — семинáрія
Семинарскій — семинáрський
Семинедѣльный — семитижнéвий, семитижньóвий
Семипалый — семипáльчий
Семипольный — на сім змін, у сім рук, семизмíнний
Семипядённый — семип'я́дний
Семисаженный — семисажньóвий
Семисотый — сімсóтий
Семиструнный — семистрýнний, на сім струн
Семитысячный — сімтúсячний, семитúсячний
Семифунтовый — на сім фýнтів, семифунтóвий
Семнадцатый — сімнáдцятий
Семнадцать — сімнáдцять
Семь — сім. — **Семь съ половиною** — піввóсьма. — **Семъ разъ** — семикрáти. — **Въ семь разъ больше** — семерúцею. — **Семь воловъ въ плугѣ** — семерúця
Семьдесятъ — сімдеся́т
Семьсотъ — сімсóт
Семья — родúна, сім'я́, сем'я́, сімéйство
Семьянинъ — сім'янúн, сем'янúн
Семьянистый — сім'янúстий, сем'янúстий
Сентябрьскій — вéресневий, сентя́брський
Сенаторъ — сенáтор
Сенатскій — сенáтський
Сенать — сенáт
Сентябрь — вéресень, сентя́брь, (стародавнє) — жóвтень, (перше число сього місяця) — літопровíд
Сепаратизмъ — сепаратúзм, відчáх
Сепаратистическій — сепаратистúчний
Сербъ — сéрбин
Сервизъ — сервíз
Сердечко — сéрденько
Сердечникъ — 1) рос.: а) Leonurus Cardiaca L. — глухá кропúва, сúндра; б) Cardamine pratensis L. — болóтна жерýха; 2) швóрінь, свóрінь
Сердечно — сердéчно, щúро, рéвне
Сердечный — 1) сердéчний, серцевúй; 2) сердéчний, щúрий, рéвний
Сердечный корень, рос. Polygonum bistorta — рáкові шúйки, рачкú
Сердито — сердúто, гнівнó, з сéрцем
Сердитый — сердúтий, гнíвний, лихúй
Сердить, ся — сéрдити, ся, гнівúти, гнівáтися
Сердоболіе — жалісли́вість
Сердобольный — жалісли́вий
Сердоликъ, камінь Silex carneolus — каріóль, крівáвник
Сердоликовый — каріóльовий, крівáвниковий
Сердце — сéрце. — **Въ сердцахъ** — зóзла, з пересéрдя
Сердцевидный — серцевáтий, на взір сéрця
Сердцевина — осерéдок, осерéддя, посéрдя, стрúжень
Сердцевѣдецъ — серцевíда

Сердцеѣдъ — бабоду́р; серцеї́д
Сер(д)чать — гні́ватися
Серебреникъ — 1) срібе́льник (майстер); 2) срі́бник, срібня́к; срібляни́к; 3) рос. Potentilla argentea L. — нагідни́к, черви́шник
Серебреніе — посрі́брення
Серебреносный — сріблода́йний
Серебреный — срі́бний, срібняни́й
Серебрёный — посрі́блений
Серебристый — сріблистий, срібля́стий
Серебрить, ся — срібни́ти, срібли́ти, серебри́ти, ся
Серебро — срі́бло, серебро́
Серебрѣть — срібні́ти, сріблі́ти, серебрі́ти
Серебрякъ, рос. Comarum palustre — во́вче ті́ло, огіро́шник
Серебрянка — д. **Серебреникъ 3**
Серебряный — срі́бний
Середина, серединка — сере́дина, середи́нка; осере́док
Серёдка — середи́нка
Середной — середови́й (що буває в Середу)
Серёжный — сережко́вий, кульчико́вий
Сермяга — сви́та, сви́тка
Серна, Antilope rupicapra — ди́ка коза́, са́рна
Серповидный — серпува́тий
Серповый — серпови́й
Серпообразный — серпува́тий
Серпуха, рос. Sarratula tinctoria — страхополо́х, ялове́нь
Серпъ, серпикъ — серп, серпо́к, се́рпик
Серпянка — серпи́нка, серпа́нок
Серпяночный — серпи́нковий, серпа́нковий
Серьга, (здр.) **серёжка**, (частіше мн.) **серьги, серёжки** — 1) сере́жка, (мн.) — сере́жки, (срібні) — ковтки́, (кругленькі) — ку́льчик, ку́льчики, заушни́ця; 2) (у рослин) — ба́зька, базьки́, бру́нька, ко́тик, ко́тики
Серіозничать — пова́жно трима́тись
Серьёзно — 1) пова́жно, з пова́гою, серйо́зно; 2) спра́вді, впра́вді
Серьёзность — пова́жність, серйо́зність
Серьёзный — пова́жний, серйо́зний
Сестра, сестрица, сестричка, (мн.) **сёстры** — сестра́, сестри́ця, сестри́чка, се́стронька, (мн.) — се́стри. — **Двоюродная сестра** — сестра́ впе́рвих. — **Внучатная, троюродная сестра** — сестра́ у дру́гих. — **Сестра милосердія** — с. жалі́бни́ця. — **Названная с.** — по́сестра, на́звана сестра́
Сестроубійство — сестровби́вство
Сестроубійца — сестровбі́йник
Сестринъ, сестрицынъ — се́стрин, сестри́цин
Сжалиться — змилосе́рдитися, пожалкува́тися (над ким), зглянутися (на кого), пожалі́ти (кого). — **Сжалься надо мной!** — пожалі́й мене́!
Сжарить, ся — спекти́, ся
Сжатіе — стиск, сти́снення
Сжато — сти́сло, сти́сно
Сжатость — сти́слість, сти́сність
Сжатый — 1) сти́снений, сту́лений, зда́влений, сці́плений; сти́слий — д. **Сжимать**; 2) зжа́тий, д. **Сжинать**
Сжевать — зжува́ти, нажува́ти і д. **Жевать**
Сживать, сжить — вижива́ти, ви́жити, збува́тися, збу́тися, позбу́тися, здиха́тися
Сжиганіе — спа́лювання
Сжигать, сжечь, ся — пали́ти, спали́ти, попали́ти
Сжидаться — чека́ти, очі́кувати, дожида́тися
Сжимаемость — стиска́льність
Сжимаемый — стиска́льний
Сжиманіе — сти́скування
Сжимать, сжать, ся — 1) стиска́ти, сти́снути, ся; стули́ти, ся; (про зуби) — сціпи́ти; 2) збіга́тися, збі́гтися
Сжимательный — стиска́ючий
Сжимъ — стис, стиск
Сжинать, сжать, ся — зжина́ти, зжа́ти, пожа́ти, ся; (усе) — позжина́ти, ся
Сжирать, сожрать — пожира́ти, поже́рти
Сзади — ззаду́, поза́д, поза́ду, позати́ллю
Сибаритствовать — роскошува́ти
Сибаритство — роскошува́ння
Сибаритъ, сибаритка — роскошолю́б, ка
Сибирка — 1) д. **Мѣдянка 1**; 2) сібі́рка (одежа); 3) холо́дна, те́мна
Сибирскій — сібі́рний. — **С. язва** — телі́й, сібі́рка
Сивенькій — сиве́нький
Сивехонькій — сивісі́нький
Сивизна — сивина́
Сивка — сива́ш (кінь сивої масти)
Сивоворонка, сивогракъ, пт. Coracias garrula — синьоворо́нка, сивогра́к, сивора́кша, ра́кша, краси́ворон
Сивожелѣзный — темносі́рий (про коні), сивозалі́зний
Сивуха — підпі́нок, сиву́ха
Сивушный — горільча́ний
Сивый — си́вий. — **С. конь** — сива́ш
Сивѣть, посивѣть — си́віти, поси́віти
Сигара — ціга́ра
Сигарочница — цігарни́ця, цігарни́чка
Сигарный, сигарочный — ціга́рний
Сигналь — сигна́л, знак, га́сло
Сигнальный — сигна́льний, гаслови́й. — **Сигнальныя бочки** (у запорожців) — фігу́ра
Сигнатура (мед.) — сігнату́ра
Сигнатурный — сігнату́рний
Сиговый — си́говий
Сигъ — риба, cus Salto lavavelus
Сидень — 1) си́день; 2) сиду́н, домонта́рь, пічку́р. — **Сиднемъ сидѣть** — си́дьма сиді́ти
Сидръ — я́блушник (напій)
Сидѣйка — ли(і)ні́йка (критий повіз, в котрім сидять з обох боків)
Сидѣлець (в шинку) — шинка́рь, сиді́льник, продаве́ць
Сидѣлица — сиді́льниця, продава́льниця
Сидѣлка, посидѣлка — сиді́лка, сіду́ха
Сидѣніе — 1) сиді́ння, си́дження, сидня́, сидя́чка (в гостях) — посиде́ньки; 2) сіде́ць, сі́жа, сі́давка, сіда́к
Сидѣть, сѣсть — сиді́ти, сі́сти. — **Сидя** — си́дячи, си́дячки, навси́дячки

Сидѣть, высидѣть — гна́ти, виганя́ти, кури́ти, ви́гнати, ви́курити (смолу, горілку)
Сидячій — сидя́чий
Сизенькій — сизе́нький
Сизокрылый — сизокри́лий
Сизопёрый — сизопе́рий, сизопі́рий
Сизый — си́зий, си́вий
Сизѣть, посизѣть — сизі́ти, пося́зіти
Сизякъ — го́луб си́зий, си́вий, сива́к
Сила — си́ла, міць, снага́, поту́га, змо́га. — **Собственными силами** — самоту́жки, вла́сними си́лами. — **Силою** — си́лою, живоси́лом, си́ломіць. — **Быть въ силахъ** — зду́жати. — **Въ силу, подъ силу, по силѣ, по мѣрѣ силъ** — по си́лі, під си́лу, по змо́зі, як поси́лля. — **Быть въ силѣ** — ма́ти си́лу, вагу́. — **Въ с. закона** — по си́лі зако́на. — **Всѣми силами** — з усії, з усієї си́ли. — **Сколько силъ, со всѣхъ с.** — яко мо́га, як мо́га, чим ду́ж. — **Черезъ с.** — над си́лу. — **Терять, потерять с.** — безси́літи, ви́снажитися, стра́тити си́лу
Силачъ — сила́ч, сила́к, дужа́к
Силёнка — си́лонька
Силикатъ — кремі́нна сіль, кремі́нник, кремі́ня́к
Синильная кислота, щелочь — сини́льний ква́с, луг
Силиться — силкува́тися, пну́тися, моцюва́тися
Сило, силокъ — сильце́, сільце́
Силуэ'тъ — о́брис
Сильно — ду́же, здо́рово, мі́цно, ве́льми, си́льне, ре́вне. — **Онъ сильно занемогъ** — він ду́же засла́б. — **Сильно пьётъ** — ду́же бага́то п'є
Сильный — 1) ду́жий, сильни́й, (ду́же) — силе́нний, здоро́вий, міцни́й, поту́жний, снажни́й; 2) бу́йний, рясни́й. — **Сильный цвѣтъ**, рос. Ranunculus acris L. — дрібноц(ь)віт, зілля од тря́сці, козе́лець, ломи́тник, жовтобрю́шник
Сильнѣе — ду́жче, сильні́ше, міцні́ше. — **Сильнѣе становиться, сдѣлаться** — ду́жчати, сильні́шати, міцні́шати, поду́жчати; вбива́тися в си́лу
Символическій — символі́чний
Символъ — си́мбол
Симметрическій — симетри́чний
Симонія — с(ь)в'ятоку́пство
Симпатизировать — симпатизува́ти, прихиля́тись до кого́, до чого́
Симпатически — симпати́чно
Симпатическій — симпати́чний, (на виду) — милозі́ркий
Симпатія — симпа́тія, спочуття́, по́тяг
Синагога — синаго́га, шко́ла
Синева — 1) синь, си́нява, блаки́ть; 2) синя́к
Синеватый — синя́вий, синюва́тий
Синеголовникъ, синеголовъ, рос. Eryngium planum L. — си́ня колю́чка, микола́йці, микола́йчики, переполо́шник
Синелевый — 1) сине́левий; 2) бузко́вий.
Синель — 1) сине́ль, єдва́бна тка́ни́на; 2) д. **Сирень**
Синёный — си́нений, поси́нений
Синенькій — сине́нький
Синесть, синета — си́ність
Синехвостка, пт. Motacilla cyanurus — тряси́хвістка (з синім хвостом)
Синёхонькій — сине́сенький
Синець, риба Abramis ballerus Cur. — сине́ць, си́ньга́, синю́га
Синеродъ — сине́ць, ція́н
Синешейка, пт. Motacilla svecica — тряси́хвістка (з синьою шийкою)
Синильникъ, ца — 1) сини́льник, ця; 2) рос. Isatis tinctoria L. — синя́чник, сини́льник
Синильная кислота — си́ній квас
Синильщикъ, ца — д. **Синильникъ, ца 1**
Синить, ся — сини́ти, ся
Синица, синичка — сини́ця, сини́чка
Синій — си́ній
Синій камень — си́ній ка́мінь, синя́к
Синовникъ, рос. Cytisus hirsutus L. — дереза́
Синодальный, синодскій — сино́дський, сино́довий
Синодинъ — помина́льниця, гра́мотка і д. **Помяникъ**
Синонимъ — рівнозна́ка, сино́нім
Синтаксисъ — складня́, синта́кса, си́нтаксис
Синтаксическій — складневи́й, синтакси́чний
Синь — лязу́рок
Синька — си́нька
Синѣть, посинѣть — сині́ти, поси́ніти
Синѣться, засинѣться — сині́ти, ся, заси́ні́тися
Синюха, гриб Agaricus violaceus L. — синю́ха, синя́к
Сиплость — хри́пліість
Сиплый, ло — хри́плий, ло
Сипнуть, осипнуть — хри́пнути, охри́пнути
Сиповка — ду́дка (з очерету)
Сиповщикъ — дуда́рь
Сипота — хрипли́вість
Сиреневый — бузко́вий, бе́зовий. — **Сиреневая роща** — бузни́к
Сирень, рос. Syringa vulgaris L. — бузо́к, бузо́чок, без
Сирота, сиротка, сиротина, сиротинка — сирота́, сирі́тка, сироти́на, сироти́нка, сирі́точка. — **Безродный сирота** — сирота́-безро́да. — **Круглый с.** (що не має ні батька, ні матері) — круго́м сирота́. — **Полусирота** (без батька) — півсирота́
Сироткинъ — сирі́тчин
Сиротскій — сирі́тський, сироти́н, сироти́ний, сироти́нський
Сиротство — сирі́тство
Сиротствовать, сиротѣть, осиротѣть — сиротува́ти, сироті́ти, осироті́ти, посироті́ти
Сиротствующій — сирота́, осироті́лий
Сирый — 1) осироті́лий, сирота́; 2) безпора́дний
Сирѣчь — се́б-то
Система — систе́ма, у́клад
Систематикъ — система́тик

Систематическій — систематичний
Ситецъ — ситець, ситчик
Ситечко — ситко, ситце, ситечко
Ситникъ — 1) рос. Scirpus lacustris, S. palustris — осітняг, сітняг, рогіз; 2) ситниця (хліб)
Ситный — ситний (просіяний на сито)
Сито — сито, (не густе) — підситок
Ситовый — осітняговий
Ситочный — ситовий
Ситуація — ситуація, становище
Ситце — ситко
Ситцевый — ситцевий
Сифилисъ — пранці, сифіліс
Сифилитикъ — сифілітик
Сифилитическій — сифілітичний, пранцюватий
Сифонъ — цмок
Сіяніе — сяяння, сяєво, сяйво. — **Сѣверное сіяніе** — заграва північна
Сіятельный — ясновельможний
Сіятельство — ясновельможність
Сіять — сяяти, сяти, сіяти, променіти, зоріти
Скабіоза, рос. Scabioza arvensis Syn — наголоваток, синявка, свербіжниця
Сказаніе — переказ, оповідання, оповідь, опис
Сказатель, ница — оповідач, ка
Сказать — сказати
Сказка, сказочка — 1) казка, казочка, байка, баєчка; 2) показ, пояснення
Сказочникъ — казкар, байкар
Сказочный — казковий, баєчний
Сказуемое — присудок
Сказывать, сказать — казати, переказувати, оповідати, сказати, переказати; держати мову, річ. — **Между нами будь сказано** — кажучи між нами, нехай між нами зостанеться. — **Сказался больнымъ** — об'явився слабим
Скаканіе — скакання, плигання
Скакать — 1) скакати, плигати, стрибати, скочити, скікнути, плигнути, стрибнути; 2) скакати, бігти скоком, навскоки
Скакливый — скакучий
Скаковой — біговий
Скакунъ, скакунья, скакунокъ, скакунчикъ — скакун, ха, скакунець, стрибун, стрибач, стрибуха, стрибунець, постгрибунчик; 2) Cicindela, (ком.) — плигун
Скáла — скаля, поділка
Скала — скеля, скала
Скалистый — скелистий, скальний. — **Скалистыя горы** — кряжові гори
Скалить, оскалить, ся — скалити, вискалювати, ся, шкірити, вишкірити, ся
Скалка — качалка
Скалозубъ — д. **Насмѣшникъ**
Скалочный — скелевий
Скалывать, сколоть — 1) виколювати, виколоти, (мережки на папері); 2) сколювати, сколоти, рубати, колоти, порубати, поколоти
Скамья, скамейка, скамеечка — лава, лавка, лавочка, лавонька, (широка) — примість, (невелика) — прилавок, (коротка, рухома) — ослін, ослінчик, (в школах) — парта, (маленька, під ноги) — підніжня, стільчик
Скандалъ — скандал, бешкет. — **С. кому сдѣлать** — сорому наробити (кому)
Скандальный — скандальний, бешкетний
Скандовать — скандувати
Скань — сукані нитки
Скапливать, скопить, ся — збирати, зібрати, ся, назбирати, ся
Скапывать, скопать — скопувати, скопати
Скарбъ — добро, збіжжа, скарб
Скаредность — скнарість; шкарадність
Скаредный — 1) скнарий і д. **Скупой**; 2) шкарадний, поганий
Скаредъ — 1) скнара; 2) шкарадник, поганець
Скарлатина — шкарлятина
Скармливать, скормить — вигодовувати, випасати, вигодувати, випасти
Скассировать — скасувати, покасувати
Скатертка, скатерть — скатерка, скатертина, обрус, настільник
Скатистый — згористий, покотистий
Скатъ — 1) скочування; 2) спуск, згір'я, покіт, спадистість; 3) стан (коліс); 4) риба Roja clarata — скат, рая колюча
Скатывать — 1) (**скатить, ся**) — скочувати, скотити, поскочувати, ся; 2) (**скатать**) — згортати, звивати, згорнути, звити
Скать, соскать, ся — сукати, зсукати, ся
Скачивать, скатить — змивати, споліскувати, змити, сполоснути
Скачка — 1) скакання, гарцювання; 2) біг, перегін, гони
Скачокъ — скік, (мн.) — скоки, стриб, стрибок, плиг. — **Скачками** (бігти) — скоком, перескоком, вистрибом, вибриком
Скачущій — скакучий, стрибучий
Скашивать, скосить — 1) скосювати, скосити; 2) зрізувати навкісь, наскосі, скісно
Скважина, скважинка — щілина, щілинка, шпара, шпарка, дірка, скалубина
Скважистость — дірчастість, діркуватість
Скважистый, скважный — діркуватий, дірчастий, продіркуватий
Сквашивать, сквасить — квасити, поквасити, сквасити
Скверна — паскудство, погань і д. **Гнусность**
Сквернавецъ, сквернавка — паскудник, поганець, паскудниця, поганка
Скверно — погано, гидко, паскудно, мерзено
Сквернословить — непристойні речі говорити, блягузкати
Сквернословецъ — непристойний в мові, непристойномовець
Сквернословіе — непристойна мова
Сквернословный — непристойномовний
Скверность — погань, паскудство, плюгавство
Скверный — поганий, паскудний, гидкий,

мерзе́ний
Сквернѣть — погані́ти, погані́шати, мерзе́ніти
Скверъ — садо́к (на міському пляцу), сквер
Сквитовать, ся — поквитува́ти, ся
Сквозистый — 1) діркува́тий, прозі́рний; 2) прос(ь)ві́тчастий
Сквозить — крізни́ти, провіва́ти на́скрізь; прос(ь)ві́чувати
Сквозникъ — прос(ь)ві́тчастий, прозо́рий о́віч
Сквозной — скрізни́й, крізни́й. — **С. вѣтеръ** — про́тяг, крізни́й ві́тер, про́дув. — **С. дыра** — ді́рка на́скрізь. — **С. дворъ** — прохідни́й двір
Сквозь — крізь, через
Скворецъ, скворка, пт. Sturnus vulgaris — шпак, шпачи́ха
Скворешня — шпакі́вня
Скворцовъ — шпачи́ний
Скворцовый — 1) шпако́вий, шпачи́ний, шпакі́вський; 2) шпакови́тий, д. **Масть**
Скелетный — кістяко́вий
Скелетъ — кістя́к, шкеле́т, сна́сть
Скептикъ — скеп́тик, неймові́ра
Скептически — скепти́чно, неймові́рно
Скептическій — скепти́чний, неймові́рний
Скептицизмъ — скептици́зм, неймові́рство
Скидка — скида́ння; ски́дка, зни́жка
Скинія — ски́нія, наме́т
Скипаться, скипѣться — скипа́тися, скипі́тися
Скипетродержецъ, скипетроносецъ — берловла́дця, берлоно́сець
Скипетръ — бе́рло
Скипетръ царскій, рос. Verbascum nigrum L. — ома́н, дивина́; V. Lychnitis — коров'я́к, за́яче ву́хо, бабки́; V. Thapsus L. — дрябча́к, ведме́же ву́хо, с(ь)ві́чі
Скипидарникъ, рос. Asarum europaeum L. — ко́питень, копите́ць, копитці́, копитня́к
Скипидарный — шпигина́рний
Скипидаръ — шпигина́рь
Скипѣть, ся — скипі́ти, ся
Скирда, скирдъ — сти́рта, (соломи) — ожере́д
Скирдный — стиртови́й
Скисаніе — скиса́ння
Скисать, скиснуть — скиса́ти, ски́снути
Скитаніе — скита́ння, ски́тки; тиня́ння
Скиталецъ, скиталица — скита́льник, скита́льниця; заволо́ка, бурла́ка, бурла́чка
Скитальчество — бурлакува́ння, блука́ння, тиня́ння
Скитаться — скита́тися, бурлакува́ти, тиня́тися, ни́пати
Скитникъ — ски́тник
Скитническій — ски́тницький
Складка — 1) склада́ння, скла́дування; 2) скла́дка, згó́ртка, збі́рка, змо́ршка, (частіше мн.) — збо́ри; 3) скла́дка
Складни — склада́ний о́браз
Складно — скла́дно, до ладу́
Складной — скла́даний
Складность — дола́дність, згі́дність, скла́дність (тіла)
Складный — дола́дний, згі́дний; скла́дний
Складочный — 1) вкладни́й. — **Складочныя деньги** — вкладні́ гро́ші, вкла́дки; 2) складови́й
Складчатый — зб́ористий, складча́тий, рясни́й, фалди́стий
Складчикъ, ца — вкла́дник, ця; склада́ч, ка
Складчина — скла́дка
Складъ — 1) склад, лад, скла́дність, дола́дність; 2) з'я́зок (ду́мки); 3) склад, магази́н, гамазе́я; 4) будо́ва, стать
Складываніе — склада́ння, скла́дування
Складывать, складать, ся — 1) склада́ти, скла́сти, ся, поскладáти, ся, (шматочки до купи) — стули́ти, посту́лювати; 2) склада́тися, скла́стися, ски́нутися; 3) зверта́ти, зверну́ти, скла́сти. — **Сложить вину на другого** — зверну́ти, скла́сти вину́ на ко́го. — **Сложить голову** — головою наложи́ти
Складышокъ — опе́цок
Склёвывать, склевать — скльо́вувати, видзьо́бувати, склюва́ти, поклюва́ти, ви́дзьобати
Склеиваніе — скле́ювання, злі́плювання
Склеивать, склеить, ся — злі́плювати, скле́ювати, злі́пи́ти, скле́їти, ся
Склейка — 1) скле́ювання, кле́їння; 2) скле́їне (місце)
Склёпка — 1) нютува́ння; 2) знюто́ване, скле́пане (місце)
Склепной — нюто́ваний, кле́паний
Склепный — склепови́й
Склепъ — склеп
Склёпывать, склепать — заво́дити, завести́ у ню́ти, нютува́ти, знютува́ти, бра́ти, взя́ти на ню́ти, склепа́ти
Склещиваться, склещиться — склі́щуватися, склі́щитися (про собак)
Скликаніе — скликáння
Скликать, скликивать, скликнуть, ся — скликáти, скли́кати, поскликáти, згу́куватися, згукну́тися
Скличка — скликáння, склик
Склоненіе — 1) нахи́лювання, нахиля́ння, схиля́ння, підмовля́ння, підмо́ва; 2) похи́лість, схил; 3) (грам.) — відмі́на
Склонность — на́хил, нахи́льність, похи́лість, схи́льність, по́тяг, охо́та
Склонный — схи́льний, охо́чий хотли́вий
Склонъ — спад, по́хил, схил. — **Южный склонъ** — навсо́ння. — **Склонъ горы** — у́збіч, спад, по́хил гори́. — **На склонѣ дней, жизни** — на схи́лку ві́ку
Склоняемость (грам.) — відмі́нність
Склоняемый (грам.) — відмі́нний
Склонять, склонить, ся — 1) схиля́ти, нахиля́ти, схили́ти, нахили́ти, похили́ти, ся, підклони́ти, склони́ти, ся, прихиля́ти, прихили́ти, ся. — **Склонить голову** — схили́ти го́лову. — **Склонённый, склонившійся** — похи́лий, похи́листий. — **Склонясь** — схили́вшись, (на)хи́льці. — **С. на свою сторону** — залучи́ти, приверну́ти, наверну́ти (до себе, на свій бік); 2) відміня́ти, відміни́ти
Склочивать, склочить, ся — кудо́вчити, ко́ш-

лати, скудо́вчити, роско́шлати; скі́мшитися
Сключать, сключить — бра́ти, взя́ти у замки́ (про будування)
Склянка — 1) шкля́нка, пля́шечка, сло́їк; 2) пісо́шний годи́нник; пів годи́ни (на пісо́шному годиннику, у моряків). — **Теперь седьмая склянка** — тепе́р четве́рта годи́на
Скоба, здр. **скобка** — 1) кля́мра, ска́ба, ска́бка, (у дверей) — кля́мка; 2) підківка (під закаблуки); 3) (грам.) — ска́бка, ду́жка
Скобель — ско́бель, струг, (на взір ножа) — шкря́бач
Скобельный — стругови́й
Скобить, заскобить — клямрува́ти; бра́ти, взя́ти, замика́ти в ска́бки, в дужки́
Скобленіе — струга́ння, скрома́діння
Скоблить, выскоблить — струга́ти, скребти́, скрома́дити, ви́стругати, ви́скребти, ви́скромадити
Скобяной товаръ — дере́вня, дерев'я́не на-чи́ння (посуда, лопати, вила і т. д.)
Сковеркивать, сковеркать — ко́рчити, криви́ти, прко́рчити, покриви́ти, ско́рчити, нівечити, знівечити
Сковка — 1) ско́вування; 2) ско́ване (місце), сков
Сковорода, сковородка — сковорода́, сковорідка, пате́льня, па́нва
Сковородникъ — чаплія́
Сковывать, сковать — 1) ско́вувати, скува́ти, поско́вувати; 2) зако́вувати, закува́ти, заку́ти, забива́ти, заби́ти у кайда́ни, у пу́та, у залізо
Сковыривать, сковырять, сковырнуть — сколу́пувати, сколупа́ти, сколупну́ти, посколу́пувати
Скокъ — скік, підскік, стриб, плиг; ви́брик
Сколачивать, сколотить, ся — збива́ти, зби́ти, ся (з чо́го і з чим)
Сколокъ — зразо́к, взір (знятий виколюванням)
Сколотина — маслянка
Сколь — скільки; як, я́ко, як же. — **Сколь возможно** — я́ко мо́га, скільки мо́га
Скользить, скользнуть — сковза́тися, підско́взуватися, сковзну́тися, підсковзну́тися; со́вгатися. — **Скользя** — по́ковзом
Скользкій, скользко — сковзьки́й, ковзьки́й, ско́взько; слизьки́й, слизько
Скользскость — сли́зькість, слизо́та
Сколькій — яки́й. — **Сколькихъ лѣтъ онъ умеръ?** — яки́х літ, в яки́х літа́х він поме́р?
Сколько — скільки, кільки, кілько; яко́го. **Сколько-то** — скільки-сь. — **С. мнѣ извѣстно** — як мені відо́мо, о скільки відо́мо мені. — **С. нибудь** — скільки не́будь, що не́будь, де́-що. — **С. можно** — я́ко мо́га, як поси́лля. — **С. силъ хватить** — чим ду́ж. — **С. много** — яко́го бага́то
Скомкать, ся — зібга́ти, зімня́ти, ся; скімши́тися
Скоморохъ — фи(і)ґля́р, бла́зень, куме́дник, штука́рь
Скоморошескій — фи(і)ґля́рський, кумедія́нський, штука́рський
Скоморошество — фи(і)ґля́рство, кумедія́нство
Скоморошествовать, скоморошить — фи(і)ґлюва́ти, штукарюва́ти
Скомпрометтировать, ся — со́рому завда́ти, сорому набра́тися, у сла́ву ввести́
Сконфузить, ся — осоро́мити, ся, со́рому завда́ти, набра́тися
Скончаніе — кіне́ць, скінчення. — **До скончанія вѣка** — до кінця́ с(ь)віту
Скончать, ся — 1) покінча́ти, скінчи́ти, ся; 2) скона́ти, покона́ти, уме́рти, переста́витися, ду́ба да́ти, ґе́ґнути
Скопецъ — скіп, скопе́ць, ва́лах, холошта́н
Скопидомъ, ка — скна́ра, скупердя́га
Скопировать — скопіюва́ти
Скопить, оскопить — скопи́ти, валаша́ти, холоща́ти і д. **Оскоплять**
Скопище — сто́впище, на́товп
Скопленіе — збира́ння; ску́пчення, ску́плення, згрома́дження; (людей) — сто́впище, сто́вписько, здвиг, тиск
Скоплять, скопить — збира́ти, зібра́ти, збива́ти, збити, скобіжити
Скопчество — скопе́цтво
Скорбить — крухма́лити
Скорблённый — крухма́лений
Скорблость — шкару́блість
Скорблый — шкару́блий, шкарубки́й
Скорбнуть, заскорбнуть — шкару́бнути, зашкару́бнути
Скорбный — 1) недужий, не́мічний; 2) сумни́й, журни́й, ско́рбний, скорбо́тний
Скорбь — жаль, ту́га, журба́, печа́ль, скорбо́та, сму́ток
Скорбѣть — тужи́ти, сумува́ти, скорбі́ти, вболіва́ти над чим, побива́тися, вбива́тися
Скорбящій — журни́й, болі́ючий
Скоренькій, ко — скоре́нький, ко, швиде́нький, о, хуте́нький, о
Скорёхонько, скорёшенько — хуте́сенько
Скорлупа (горіхів, кавуна) — лушпи́на, лушпа́йка, лушпи́нка, (зб.) — лушпи́ння, (тверда дуже) — шкаралу́па
Скорлупный — лушпи́нний, шкаралу́пний. — **Скорлупныя животныя** — шкаралу́пні тва́рі, шкаралу́пники
Скорнякъ — чинба́рь, кушні́р, га́рбар
Скорнячество — чинба́рство, кушні́рство, гарба́рство
Скорнячество — чинбарюва́ти, кушнірува́ти
Скорнячить — кушні́рський, чинба́рський
Скоро — ско́ро, шви́дко, ху́тко, незаба́ром, незаба́вом, неба́вом
Скоробить, ся — поко́рчити, попачи́ти, пошкару́бити, ся
Скороговорка — скороговірка
Скорозрѣлый — скороспі́лий, скорости́глий, скоро́здрий
Скоромить, оскоромить, ся — скоро́мити, поскоро́мити, ся, злама́ти піст
Скоромникъ, -ница — скоро́мник, скоро́мниця
Скоромничать — ї́сти ско́ром, не доде́ржувати по́сту

Скоромъ, скоромное — ско́ром, скоро́мне
Скороножка, ком. Oniscus murarius — стоно́га
Скорооньяняющій — п'янкува́тий
Скоропись — скоро́пис
Скорописаніе — скоро́пис
Скорописецъ — скоропи́сець
Скорописный — скоропи́сний
Скороспѣлость — скороспі́лість, скорости́гліість, скоро́здрість
Скороспѣшный — скваплѝвий, скорос(ь)пі́шний, скорохва́тський
Скоропостижный, но — на́глий, на́гло, рапто́вий, ра́птом, без часу́. — **Скоропостижная смерть** — на́гла сме́рть
Скоротечно — на́гло; пру́дко, бистроплѝнно
Скоротечность — на́глість, пру́дкість, бистроплѝнність
Скоропреходящій — скоромину́чий, недовгоча́сний
Скороспѣлка — 1) рос. Primula officinalis Jacq. P. veris L. — соро́чі лапки́, бо́жі ру́чки; 2) скороздрі́й, скоро́здра
Скороспѣлый — д. **Скорозрѣлый**
Скорострѣльный — скорострі́льний, скоропа́льний
Скорость — ско́рість, ху́ткість, шви́дкість, пру́дкість, спіх (в роботі)
Скоротать — скороти́ти, покороти́ти.
Скоротечный — бистроплѝнний, на́глий
Скороходъ — бігу́н
Ско́роходъ — швидка́ хода́
Скорпіонъ, ком. Scorpio europeus — ско́рпій, скорпіо́н
Скорчивать, скорчить, ся — ко́рчити, ско́рчити, ся. — **Скорчить гримасу** — скриви́тися
Скорый — ско́рий, хутки́й, швидки́й, прудки́й, шпарки́й. — **Болѣе скорый** — скорі́ший, шви́дчий. — **Самый скорый** — найскорі́ший, найшви́дчий, найшвидкі́ший. — **Въ скоромъ времени** — і незаба́ром. — **На скорую руку** — на швидку́ ру́ку, про́хапцем
Скорѣе — скорі́ш, скорі́ше, шви́дче, мерщі́й, хутчі́й. — **Какъ можно скорѣе** — я́ко мо́га шви́дче, чим ду́ж
Скоса — ско́са, зи́зом, кри́во
Скосъ — 1) скіс; 2) косогі́р, згі́р'я
Скотина — скоти́на, би́дло, това́рина, худоби́на, (поб.) — товаря́ка
Скотникъ — скота́рь
Скотница — скота́рка
Скотный — скоти́нячий, това́рячий, худі́бний. — **С. дворъ** — обо́ра
Скотоподобный — скотоподі́бний, до би́дла поді́бний
Скотски — як скоти́на, як худоби́на
Скотоводство — скота́рство. — **С. заниматься** — скотарюва́ти, скота́рити
Скотобойня — бо́йня, (часті́ше мн.) — бо́йні, різни́ця
Скотоводъ — скота́рь
Скотскій — скоти́нячий, това́рячий, бидля́чий
Скотъ — това́р, худо́ба, би́дло, череда́. — **С. молодой** — молодни́к, молодня́к. — **С. рабочій** — робо́ча худо́ба, тя́гло. — **С. рогатый** — рогова́ худо́ба, рогати́зна
Скотство — бидля́чість, гру́бість
Скошеніе — скіс (р. ско́су)
Скочить — ско́чити, скікну́ти, плигну́ти, стрибну́ти
Скрадывать, скрасть, ся — 1) викрада́ти, ви́красти; 2) таї́ти, кри́ти, хова́ти, притаї́ти, утаї́ти, схова́ти, ся
Скраивать, скроить — кра́яти, викра́ювати, покраяти
Скрашивать, скрасить — прикраша́ти, закраша́ти, приоздобля́ти, прикра́сити, приоздо́бити
Скребница — гре́бло, згре́бло, гре́блиця, гребни́ця
Скребокъ — скреба́чка, шкраба́чка
Скрежетаніе — скреготá́ння, скре́гіт
Скрежетать, заскрежетать — скрегота́ти, скреготі́ти, заскреготі́ти, заскрегота́ти
Скрежетъ — скре́гіт
Скресть — скребти́, шкря́бати, шкработі́ти, скрома́дити
Скрещать, скрестить — склада́ти, скла́сти, згорну́ти на́вхрест, схрести́ти, скрижува́ти
Скрещивать — міша́ти, парува́ти рі́зні поро́ди
Скривливать, скривить, ся — викривля́ти, ви́кривити, покриви́ти, скриви́ти, ся
Скрижаль — табли́ця
Скрипачъ — скри́пник, (здр.) — скри́пничок, скрипни́ченько, скрипа́ч, скрипа́ль
Скрипковый — скрипкови́й
Скрипій, рос. Spiraea Ulmaria L. — огіро́шник, меду́ниця, жаб'ячі коноп́ельки
Скрипка — скри́пка, скрипи́ця, (здр.) — скри́почка
Скрипня, скрипотня — скрип, скри́пнява, рип, ри́пнява, рипотня́, скрипотня́
Скрипунъ, ком. Cerambix, Dorcadion — скрипу́н, музи́ка, музи́чка
Скрипуха, рос. Crepis tectorum L. — кульба́ба, ди́кий молоча́й
Скрипучій — скрипли́вий, скрипу́чий, рипли́вий
Скрипчёнка — скрипчи́нка
Скрипъ — скрип, рип
Скрипѣніе — скрипі́ння
Скрипѣть, заскрипѣть, скрипнуть — скрипі́ти, рипі́ти, ри́пати, ри́пнути
Скромникъ, ца — плоху́та, скро́мник, ця
Скромничать — бу́ти скро́мним
Скромность — скро́мність, сми́рність
Скромный — скро́мний, ти́хий, сми́рний, сумі́рний, (дуже) — плохи́й
Скропать — 1) злата́ти, склеї́ти; 2) зляпа́ти, сparта́чити
Скругливать, скруглять, скруглить, ся — закру́глювати, закругля́ти, закругли́ти, ся
Скручивать, скрутить, ся — скру́чувати, скрути́ти, ся
Скручинить — завда́ти жалю́, сум навести́
Скрывательство — перехо́ви, перехо́вування
Скрывать, скрыть, ся — 1) кри́ти, укри́ти, хова́ти, схова́ти, перехо́вувати, перехова́ти, ся. — **Скрывающійся** — кри́ю-

чийся; 2) таїти, ся. — **Скрывать въ сердцѣ** — в душі таїти
Скрытничать — кри́тися, таї́тися
Скрытничаніе — таїння
Скрытность — зата́йливість, скри́тість
Скрытный, но — 1) закри́тний, скри́тний, но; 2) зата́йливий, пота́йливий, прита́йкуватий, по́тай, потаємно, ни́шком
Скрытничаніе — хова́ння, таїння
Скрытъ — кри́янка, потайни́к, схо́ванка
Скрытый — потайни́й, потаємний
Скрѣпа — 1) скріпа, закріпа; 2) пі́дпис, пос(ь)відчення (паперу)
Скрѣплять, скрѣпить, ся — 1) скріпля́ти, вкріпля́ти, зміцня́ти, скріпи́ти, вкріпи́ти, зміцни́ти, ся, умоцюва́ти; 2) с(ь)відчити, пос(ь)відчити (папери), стверди́ти пі́дписом
Скрѣпчать — подужча́ти
Скрючивать, скрючить, ся — карлю́чити, скарлю́чити, кандзю́бити, скандзю́бити, ся
Скряга — скна́ра, скуп'я́га, скупердя́га, жми́крут
Скряжничать — скупи́тися, труси́тися (над грі́шми)
Скряжничество — скна́рість, скна́рство, скупердя́йство
Скудель — 1) гли́на; 2) черепо́к
Скудельный — 1) гли́няний; 2) крихки́й
Скудность, скудость — скудо́та, неста́ток, убо́зство, убо́жество, ну́жда
Скудный, но — убо́гий, го, мізе́рний, злидє́нний, нужде́нний
Скудоуміе — недоу́мство
Скудоумный — недоу́мкуватий
Скудѣть, оскудѣть — убо́жіти і д. **Истощаться**
Скука — нудьга́, нудь, нуда́, нудо́та, ску́ка. — **С. одолѣла** — нуд напа́в, нудьга́ напа́ла, нудьга́, ску́ка взяла́, обняла́
Скула — 1) ви́лиця; 2) скна́ра, жми́крут
Скульпторскій — різьб'я́рський, сница́рський
Скульпторъ — різьба́р, різьб'я́р, сни́цар, ску́льптор
Скульптура — різьб'я́рство, різьба́рство, сница́рство, скульпту́ра
Скумбра, рос. Scomber scombrus — ску́мбрія, баламу́т, чи́брик
Скупаніе — скупо́вування
Скупать, скупить — скупо́вувати, поскупо́вувати, понакупо́вувати
Скупёнекъ — скупе́ньки́й
Скупецъ — скупи́й, скуп'я́га
Скупиться — скупи́тися, скупува́ти, жалкува́ти, шкодува́ти
Скупной — скупо́ваний, наскупо́ваний
Скуповатый — скупе́нький
Скупой — скупи́й, скна́рий
Скупость — ску́пість, ску́пощі
Скупщикъ — ску́пень, ску́пщик, пере́купець
Скупѣть — скупі́ти, скупі́шати
Скупъ — скуп, за́куп
Скусывать, скусить — відку́сювати, відкуси́ти, ску́сювати, скуси́ти
Скуфія — скуфі́я, підка́пок
Скучаніе — нудьгува́ння
Скучать, соскучить, ся — ну́дити, ся, нудьгува́ти, ну́дити с(ь)вітом, мару́дитися, зану́дитися, ску́чити
Скучивать, скучить, ся — 1) склада́ти, скла́сти, поскладати в ку́пу; 2) ку́питися, ку́пчитися, ску́пчитися, сто́впитися
Скучливость — ну́дність, ну́дь
Скучливый — нудни́й, мару́дний
Скучный, но — нудни́й, ну́дно, мару́дний, но, скучни́й, но
Скушать — з'ї́сти, поїсти
Слабительное — проно́сне
Слабить — проно́сити, прочища́ти
Слабнуть — сла́бнути, ослаба́ти, впада́ти на си́лах
Слабо — 1) сла́бко; 2) пома́лу, пово́лі, безси́ло, мля́во
Слабовато — тро́хи засла́бко, слабке́нько
Слабоватый — тро́хи заслабки́й, слабке́нький
Слабоголосый — слабки́й на го́лос, слабоголо́сий
Слабогрудый — слабогру́дий
Слабодушіе — малоду́шність
Слабодушный — малоду́шний
Слабосиліе — малоси́лля
Слабосильный — малоси́лий, крихкоті́лий, хорови́тий, недужий
Слабость — сла́бість, недужність, недолу́жність
Слабоуміе — недоу́мство
Слабоумный — недоу́мкуватий, недолу́гий, неспо́вна ро́зуму
Слабый — 1) кво́лий, мля́вий, у́тлий (на мороз); 2) слабки́й, ві́льний; 3) ле́гкий, неміцни́й (тютюн)
Слабѣть, ослабѣть — слабі́ти, слабі́шати, сла́бшати
Слава — сла́ва, (здр.) — сла́вонька. — **Дурная слава** — несла́ва, несла́вонька, пого́вір
Славить, ся — сла́вити, ся, велича́ти, хвали́ти, вихваля́ти
Славный — 1) сла́вний, славе́тний, славу́тний; 2) ду́же га́рний, ле́пський, вибо́рний
Славолюбецъ — славолю́б
Славолюбивый — славолю́бний
Славолюбіе — славолю́бство
Славословить — виславля́ти, вихваля́ти, велича́ти, славосло́вити
Славословіе — вихва́ла, велича́ння
Славянинъ — слов'яни́н, слав'яни́н
Славянскій — слов'я́нський, слав'я́нський
Славянство — слов'я́нство, слав'я́нство
Слагатель — склада́ч
Слагать, сложить, ся — 1) склада́ти, скла́сти, поскладати, ся. — **Сложить должность** — зложи́ти уря́д. — **Сложить съ кого штрафъ** — зняти пеню́, дарува́ти; 2) склада́ти, компонува́ти, зложи́ти, уложи́ти, скла́сти, скомпонува́ти
Сладенькій — солоде́нький
Сладёхонькій, сладёшенькій — солоде́сенький

Сладить — солоди́ти, (потроху) — підсоло́жувати
Сладкій, ко — соло́дкий, со́лодко. — **Сладкое** — соло́дке. — **Сладкая трава,** рос. Heracleum sphondylium L. — борщівни́к. — **Сладкій корень, с. папоротникъ,** рос. Polypodium vulgare L. — па́пороть, солоди́ш
Сладковатость — солодкува́тість, по́солодкість
Сладковатый — солодкува́тий, по́солодкий
Сладкогласіе — милоголо́сся
Сладкогорько — со́лодко-гі́рко
Сладкозвучный — милозву́чний
Сладкорѣчивый — солодкомо́вний
Сладостный — соло́дкий; лю́бий
Сладострастіе — по́хіть, сласно́та, любашність
Сладострастный — похотли́вий, сласни́й, люба́шний, ярли́вий
Сладость — соло́дкість, со́лодість, со́лодь, солодо́щі
Слаже, слаще — соло́дче. — **Дѣлаться слаже** — соло́дчати
Слаживать, сладить, ся — 1) ла́годити, зла́годити, ула́годити, упорядкува́ти; 2) справля́тися, спра́витися; 3) умовля́тися, зго́жуватися, умо́витися, згоди́тися, погоди́тися
Слазить — 1) зла́зити, вила́зити; 2) зліза́ти
Слазъ — одчіпне́
Сламливать, сламывать, сломать, сломить, ся — 1) зла́(о́)мувати, розло́мувати, злама́ти, зломи́ти, розломи́ти, ся, розва́лювати, розвали́ти; 2) перемага́ти, перемогти́, поду́жати
Сланецъ, кам. Schistus — лупе́ць, лу́пок
Сланцоватый — лупцева́тий
Сланцовый — лупце́вий
Сластёна — ласі́й, ласу́н, ласу́ха
Сласти — ла́сощі, солодо́щі, лагоми́ни
Сластолюбецъ — ласощохли́ст, ласощолю́б, лагоми́нець
Сластолюбивый — ла́сий, лако́мий, ласощолю́бний
Сластолюбіе — лако́мство, ласощолю́бство
Слать, послать, ся — сла́ти, посила́ти, посла́ти, ся
Слега — ле́жень (ба́льок)
Слегать, слечь — ляга́ти, лягти́ (в ліжко)
Слегаться, слежаться, спечься — зле́жуватися, злежа́тися, позляга́тися. — **Слежавшійся** — зле́глий
Слегка — зле́гка, леге́нько; помa̍лу, тро́хи; поча́сти, при́хапцем; зда́лека. — **Слегка заболѣть** — приболі́ти
Слеза, слезинка, слёзка — сльоза́, сльози́на, сльози́нка, (здр.) — слі́зка, слі́зонька
Слезливый — плачли́вий, тонкосльо́зий
Слезникъ — слізни́ця
Слезливость — плачли́вість
Слезно — слі́зно, з сльоза́ми
Слезный — 1) слі́зний, сльозови́й; 2) ре́вний, плачу́чий
Слезомойка — тонкослі́зка і д. **Плакса**
Слезотеченіе, мед. Epiphora — слізоті́к
Слесаревъ — слю́сарів, слі́сарів
Слесарить — слюсарюва́ти, слісарюва́ти
Слесарная — слюса́рня, сліса́рня
Слесарскій — слюса́рський, сліса́рський
Слесарство — слюса́рство, сліса́рство
Слесарь — слю́сарь, слі́сарь, холо́дний кова́ль
Слесарша — слюсари́ха, слісари́ха
Слетать, слетѣть, ся — 1) зліта́ти, зніма́тися, злеті́ти, зня́тися; 2) зліта́тися, злеті́тися, позліта́тися, поназліта́тися
Слетать — зліта́ти, облі́та́ти
Слётокъ — підлі́ток
Слётъ — ви́літ, злі́т
Слива, рос. Prunus domestica — сли́ва, сли́вка, сли́вонька, (одна штука) — сливи́на. — **С. венгерская** — уго́рка. — **С. мелкоплодная,** P. insititia L. — терно́слива, ку́лька. — **С. тернистая,** P. spinosa L. — те́рен
Сливать, слить, ся — 1) злива́ти, сто́чувати, зли́ти, сточи́ти, ся, позлива́ти, посто́чувати; 2) вилива́ти, ви́лити; 3) злива́тися, зли́тися
Сливина — сливи́на, сливо́ве де́рево
Сливка — 1) сли́вка, сли́вочка; 2) злива́ння
Сливки — 1) вершки́, (здр.) — верше́чки, смета́нка; 2) зли́вки (позливані, недопитки)
Сливной — позли́ваний, зливни́й
Сливный — сли́во́вий, сли́в'яний
Сливнякъ — 1) сливни́к, сли́во́вий сад; 2) слив'я́нка, сливня́к
Сливочный — смета́нковий, з вершкі́в
Сливъ — спад (води)
Сливянка — слив'я́нка, сливня́к, сливнячо́к
Слизень — слима́к, слизня́к (з пор м'якунів)
Слизистый — слизови́й, слизува́тий, сли́зний, клеюва́тий. — **С. оболочка** — сли́зниця, слизова́ боло́нка. — **С. выдѣленія женскихъ половыхъ органовъ** — слизо́ти
Слизкій, ко — слизьки́й, сковзьки́й, сли́зько
Слизкость — сли́зькість, ско́взькість
Слизковатый — по́слизький, слизьке́нький
Слизнуть — сли́знути
Слизнякъ, рос. Alcea Althala officinalis L. — кала́чики, проскурки́
Слизывать, слизать — зли́зувати, злиза́ти
Слизь — слизь, слиз, слизо́та; шлям
Слизѣть, ослизѣть — сли́знути, ослі́знути
Слинять — злиня́ти, ви́линяти
Слипаніе — зліплювання, зліплення
Слипаться, слипнуться — злипа́тися, злі́пнутися
Слитіе — злиття́
Слитковый — зливко́вий
Слитно — вку́пі, ра́зом
Слитный — сполу́чений
Слитокъ — злі́вок
Сличать, сличить — порі́внювати, порівня́ти, звіря́ти, перевіря́ти, звірити, переві́рити
Сличеніе — порі́вняння
Слишкомъ — зана́дто, через край, ге́ть-то
Слияніе — 1) сполу́чення, злива́ння;

2) сплив, збіг
Слобода, слободка — слобода́, слобі́дка
Слободской — слобі́дський, слобожа́нський
Слобожанинъ — слобожа́нин
Словарь, словарикъ — слова́рь, словаре́ць, словни́к, словничо́к
Словесно — на слова́х, з у́ст, слове́сно
Словесность — слове́сність
Словесный — слове́сний, у́стний
Словечко — слівце́, слове́чко. — **Ни словечка** — ні слове́чка, ані теле́нь, ані па́ри з уст
Словно — мов, немо́в, на́че, нена́че, ні́би, ні́би-то, бу́цім. — **Словно какъ бы** — мо́в-би, мо́в пак, ні́би-б то
Слово — сло́во, річ; мо́ва, розмо́ва; промо́ва. — **Къ слову** — до ре́чі. — **Исполнить с.** — справди́ти сло́во. — **Обязывать себя словомъ** — в'яза́тися сло́вом. — **Слово по слову** — від сло́ва до сло́ва. — **Не о томъ слово** — не в тім річ. — **Не устоять въ словѣ** — не доде́ржати сло́ва
Словообразованіе — словотво́рення
Словоохотливость — балакли́вість
Словоохотливый — балакли́вий, балаку́чий
Словопреніе — диску́сія, розпра́ва
Словопроизводный — слововиво́дний
Словопроизводство — словови́від
Словотолкованіе — поя́снення слів
Словосочиненіе — словола́д, складня́
Словоудареніе — на́голос
Словцо — слівце́
Слогъ — 1) скла́д; 2) стиль, штиль, склад мо́ви, спо́сіб ви́разу
Слоёное тѣсто — листко́ве ті́сто
Сложеніе — 1) склада́ння, додава́ння (матем.); 2) склад, стату́ра, будо́ва (ті́ла); 3) компонува́ння; 4) відда́лення (з уря́ду)
Сложность — скла́дність. — **Въ сложности** — ра́зом, гурто́м, огу́лом
Сложный — складни́й
Слоеватость — листкува́тість
Слоеніе (гір.) — верствува́ння
Слой — 1) верства́, шар, штат, ряд, (верхній) — верхня́к, (у дерева коло кори) — о́болонь, (да́льші) — літо́вища. — **Слои общества** — ве́рстви суспі́льства, громадя́нства; 2) лу́стка, пелю́стка, ли́ства (напр., у цибу́лі)
Слоистый — лустки́й; верство́ваний
Сломка — злом, злама́ння
Сломъ — 1) д. **Сломка**; 2) зло́м, зла́мане (мі́сце)
Слонить, заслонить — заступа́ти, заступи́ти
Слоновый — слоно́вий
Слонъ — слін (р. слона́)
Слониха — слони́ця
Слоняться — блука́ти, тиня́тися, снува́ти, сновиг(ґ)а́ти, ве́штатися
Слопать — зло́пати, стрі́скати, поже́рти
Слопецъ — ла́пка, д. **Ловушка**
Слуга — 1) слуга́, слу́жник, челя́дник, челяди́нець, на́ймит, (високого зросту, для паради) — гайду́к; 2) слуга́, гото́вий до послу́ги
Служака — служби́ста, горли́вий слуга́
Служанка — служа́нка, служни́ця, служе́бка, слуги́ня, челя́дка, на́ймичка
Служащій — слу́жачий
Служанкинъ — на́йминчин
Служба — слу́жба, обов'язок, уря́д, поса́да, на́йми
Службы — господа́рське будува́ння (пекарня, станя, повітки, льодовня то-що)
Служебный — службови́й
Служеніе — слу́ження, слу́жба
Служилый — служи́вий
Служитель, ница — прислу́жник, ця, служи́тель, служе́бник, слу́жник
Служительскій — служни́цький, служе́бничий
Служить — 1) служи́ти; 2) **отслужить** — служи́ти, пра́вити, одпра́вити (слу́жбу Божу)
Служка монастырскій — слу́жка, слима́к
Слукавить — злука́вити
Слупать, слупливать, слуплять, слупить, ся — злу́плювати, здира́ти, злу́щувати, злупи́ти, зде́рти, злу́щити, ся
Слуховой — слухови́й. — **С. труба, с. рожокъ** — говірна́ труба́, слуха́вка. — **Слуховое окно** — ди́мниця
Слухъ — 1) слух; 2) слих, по́голос, поголо́ска, чу́тка. — **Распустить слухъ** — пусти́ти поголо́ску, чу́тку, розсла́вити, роздзвони́ти
Случай — ви́падок, трапу́нок, наго́да, приго́да, при́ключка, припа́док, случа́й; ока́зія; раз. — **Въ такомъ случаѣ** — в такі́м ра́зі. — **Въ настоящемъ случаѣ** — в сі́м ра́зі. — **Во всякомъ случаѣ** — у вся́кім ра́зі, в ко́жнім ра́зі. — **Въ противномъ случаѣ** — а то́, а и́нче, в проти́внім ра́зі. — **На всякій случай** — про вся́кий ви́падок. — **По случаю чего** — з причи́ни, з наго́ди. — **При случаѣ** — при ока́зії, при наго́ді, за наго́ди. — **Непріятный с.** — при́кра наго́да. — **Удобный с.** — до́бра наго́да. — **Въ крайнемь случаѣ** — в оста́ннім ра́зі. — **По случаю войны** — з причи́ни війни́. — **На случай войны** — на ви́падок війни́. — **Пользоваться случаемъ** — кори́стуватися з наго́ди
Случайно — ви́падком, припадко́во, випадко́во, случа́єм
Случайность — випадко́вість, припадко́вість
Случайный — випадко́вий, припадко́вий
Случать, случить — спуска́ти, припуска́ти, спусти́ти, припусти́ти (самця́ і самицю)
Случаться, случиться — трапля́тися, луча́тися, випада́ти, тра́питися, лучи́тися, нагоди́тися; склада́тися, скла́стися. — **Гдѣ случится** — де тра́питься. — **Мнѣ не случалось** — не випада́ло, не прихо́дилось мені. — **Можетъ случиться, что** — мо́же бу́ти, що... — **Что съ нимъ случилось?** — що з ним ста́лося?
Случка — парува́ння, спуск, при́пуск

Случный жеребецъ, быкъ — стáдник, óгер, завідський жеребéць; бугáй
Слушаніе — слýхання
Слушатель, ница — слухáч, ка
Слушать, ся, послушаться — слýхати, ся, послухáти, ся
Слыть, прослыть — слáвитися, вслáвитися
Слыханный — чýваний. — **Слыханное ли дѣло!** — чи чýвано?
Слыхать — чýти, чувáти
Слышать, услышать — чýти, чувáти, вчувáти, почýти, вчýти. — **Слышать не хорошо** — недочувáти
Слышаться, послышаться, услышаться — чýтися, причувáтися, почýтися, в(у)чýтися, причýтися
Слышно — чýти, чýтно, чувáти
Слышный — чутнúй
Слышнѣе — чутніш, чутніше
Слышимый — що чýти
Слѣва — злíва, з лíвого бóку
Слѣдить — 1) слідúти, робúти слідú, натоптáти; 2) (мислив.) — шукáти слíду, стéжити, стежкувáти, слідкувáти; 3) (**за чѣмъ**) — доглядáти (чого), наглядáти, назирáти (за чим), пильнувáти чого, пантрувáти (що)
Слѣдованіе — 1) прохід, перехід, хід; 2) наслідування, д. **Подражаніе**
Слѣдователь — слідчий
Слѣдовательно — знáчить, то, сéб-то, вихóдить, знáчиться
Слѣдовать — 1) (**послѣдовать**) — ітú, слідкувáти (за ким), ступáти у слідú, пітú за кúм; 2) наступáти, наступúти; 3) наслідувати (кому або чому), ітú (за ким або за чим); 5) налéжати, налéжатися. — **Слѣдуетъ, слѣдовало** — а) вихóдить; б) слід, трéба, повúнно, налéжить, годúться, гóже. — **Какъ слѣдуетъ** — як слід, як трéба, як годúться, як гóже
Слѣдомъ — у слід, слíдом, слідкóм, нáзирцем
Слѣдственный — слíдчий
Слѣдствіе — 1) нáслідок, добýток; 2) вúвід; 3) слíдство
Слѣдуемый — налéжний, належúтий, налéжачий, приналéжний, що налéжить, що припадáє (кому)
Слѣдующій — настýпний, наступáючий, слідуючий. — **На слѣдующій день** — на дрýгий день. — **На слѣдующей недѣлѣ** — на тім тúжні. — **Слѣдующее** — óсь що, а сáме, як то. — **На это онъ сказалъ слѣдующее:** — на се він сказав óсь-що:
Слѣдъ — слід, тропá, (неясний) — прослíдок, (ноги) — ступнá. — **И слѣдъ его простылъ** — і слідý йогó немá
Слѣзать, слѣзть — 1) злáзити, злíзти, позлáзити, позлізáти; 2) вилáзити, вúлізти
Слѣпень, ком. Tabanus bovinus — слíпень, сліпúй óвід
Слѣпецъ — 1) сліпéць, сліпáк, сліпúй; 2) (Mus microphtalmus, Mus (Spalax) typhlus — зінське щенá
Слѣпить, ослѣпить — сліпúти, осліпúти
Слѣпленіе — зліплення
Слѣпливаніе — зліплювання
Слѣпливать, слѣпить, ся — зліплювати, зліпúти, ся
Слѣпнуть, ослѣпнуть — слíпнути, oслíпнути, посліпнути
Слѣпо — слíпо, óсліп
Слѣповатость — недобáчливість, підслíпуватість
Слѣповатый — сліпéнький, підслíпуватий
Слѣпой — сліпúй, сліпоóкий, темноóкий, незрячий, невидюч(щ)ий. — **Быть слѣпымъ** — сліпувáти. — **Слѣпая кишка** — контюх
Слѣпокурникъ, рос. Ranunculus C. Baub. — болóтне зілля, козелéць, яскір, R. sceleratus L. — царь-зілля, чóрне зілля
Слѣпокуръ, рос. — 1) Cornus sanguinea L. — свидúна, свúдва; 2) Anemone ranunculoides L. — жáб'яче зілля; 3) Stollaria graminea L. — п'яна травá, п'яне сіно, вогóнь-травá, блощúчник
Слѣпокъ — злíпок, вúліпок, вúтиск, вíдтиск
Слѣпорождённый — сліпúй зрóду
Слѣпота — сліпотá. — **Куриная слѣпота** — кýряча сліпотá
Слѣпотствовать — сліпувáти
Слѣпцовъ — сліпцéвий
Слѣпышъ — д. **Слѣпецъ 2**
Слюбливаться, слюбляться, слюбиться — кохáтися, закóхуватися, закохáтися, покохáтися; подобáтися, сподóбатися, уподóбатися
Слюда, Mica, vitrum Ruthenicum — леснáк, лищáк, кам'янé сéрце, блиснáк
Слюдистый — лоснякувáтий
Слюдяной — лоснякóвий, лищакóвий
Слюна, слюнка — слúна, слúнка
Слюнотеченіе — слинотóка, слинотíк
Слюнтяй, ка — слинькó
Слюнявый — слúнявий, (лайливо) — пíнявий
Слякоть — сльотá, слякóта, ляпoвиця, хляга, ляпóтнява, моквá
Сляпать — зляпати
Смазка — 1) мáзання, намáзування, мáщення, мащíння, шмарувáння, (пряжі) — шліхтувáння; 2) омáста, омáстка, мазúло, шмаровú(д)ло
Смазливость — гóжість
Смазливый — гарнéнький, вродлúвенький, гóжий
Смазывать, смазать — мáзати, мастúти, шмарувáти, змáзати, вúмазати, помастúти, вúмастити, нашмарувáти, вúшмарувати
Смазываніе — мáщення, шмарувáння
Смазь — шмаровú(д)ло
Смаковать, посмаковать — куштувáти, покуштувáти
Смалчивать, смолчать — змóвчувати, змовчáти, у(в)мóвчати, примóвчати
Сманивать, сманить — 1) змáнювати, знáжувати, зманúти, знáдити; 2) перемáнювати, перенáжувати, переманúти, перенáдити
Смарагдъ — д. **Изумрудъ**

Смарывать, смарать — стира́ти, сте́рти
Смастачить, смастерить — змайструва́ти, втя́ти, утя́ти
Сматывать, смотать — змо́тувати, змота́ти, позмо́тувати
Смахивать, смахнуть — 1) зма́хувати, змахну́ти, позма́хувати; 2) стина́ти, стя́ти, зітну́ти, зруба́ти (за одним махом); 3) вдава́ти, похо́дити (на кого або на що), скида́тися (на кого), вдава́тися (в кого)
Смачиваніе — змо́чування
Смачивать, смочить — змо́чувати, обволо́жувати, змочи́ти
Смежать, смежить, ся — стуля́ти, стули́ти, склепи́ти, ся
Смежникъ — torné поміжник
Смежность — суміжність
Смежный, но — сумі́жний, суме́жний, поміжний, сум(е́)іжно, су́між
Смекалка — дога́дка, дога́дливість
Смекать, смекнуть — дога́дуватися, догада́тися, імкати, імкну́ти, домисля́тись, доми́слитись
Смердѣть — смерді́ти
Смерзать, смёрзнуть, ся — змерза́ти, ме́рзнути, зме́рзти, зме́рзнути, поме́рзти, змерза́тися, позмерза́тися
Смёрзлый — зме́рзлий, поме́рзлий
Смеркаться, смеркнуться — сутені́ти, примерка́ти, смерка́ти, посутені́ти, приме́ркнути, сме́ркнути
Смертельно — смерте́льно, на сме́рть, на забі́й
Смертельность — смерте́льність
Смертельный — смерте́льний, смерте́нний
Смертность — сме́ртність
Смертный — сме́ртний. — **С. грѣхъ** — гріх смерте́льний. — **С. казнь** — ка́ра смерте́льна, ка́ра на го́рло. — **С. приговоръ** — о́суд на сме́рть
Смертоносный — смертяни́й
Смертоубійственный — душогу́бний, забі́йний
Смертоубійство — душогу́бство, забі́йство
Смертоубійца — убі́йник, душогу́б
Смерть — смерть, (акт) — умерли́ни, стра́та, згу́ба. — **Осуждать на смерть** — на смерть, на згу́бу суди́ти. — **По смерть** — до сме́рти, пові́к. — **При смерти** — на Бо́жій доро́зі, бу́ти на вмерті́. — **С. скоропостижная** — короте́ча, на́гла сме́рть. — **Мнимая с.** — завмертя́
Смерчъ, Typho, Sypho — водяни́й стовп, смерч
Сметана — смета́на
Сметанникъ — 1) горще́чок на смета́ну; 2) ла́сий до смета́ни
Сметанный — смета́новий
Сметать, смести, сместь — зміта́ти, змести́, позміта́ти
Сметище — с(ь)мітни́к
Смётка — 1) дога́дливість, тя́мок; 2) фастри́ґа, фастриґува́ння
Смётки — с(ь)міття́; (борошна) — обме́тиця
Сметникъ — помі́шаний ліс (листв'яни́й і чати́нний) і дро́ва (з такого мішаного лісу)
Смётывать, сметать — 1) скида́ти, ски́дати, поскида́ти; 2) фастриґува́ти, риґува́ти, сфастриґува́ти, зариґува́ти, пририґува́ти
Смигиваться, смигнуться — перемо́ргуватися, переморгну́тися
Смигнуть — моргну́ти, змигну́ти
Смиловаться, смилостивиться, смилосердоваться — зми́луватися, зглянутися, змилосерди́тися
Сминать, смять — мня́ти, зімня́ти, помня́ти, топта́ти, потопта́ти, пообмина́ти, (хліб) — потоло́чити
Смиреніе — сми́рність, поко́ра, покі́рливість
Смиренникъ, ца — сми́рний, на, плохи́й, плоху́та, тихолю́бець
Смиренномудрый — покі́рний, покі́рливий
Смиренность — покі́рливість, ла́гідність
Смиренный — покі́рний, покі́рливий, плохи́й
Смиритель, ница — усмири́тель, ка, ускроми́тель, ка
Смирительный — усмиря́ючий, ускромля́ючий
Смирненькій, смирненько — смирне́нький, плохе́нький, ко
Смирнёхонькій, смирнёшенькій, ко — смирне́сенький, плохе́сенький, ко
Смирно — сми́рно, ти́хо, спокі́йно
Смирность — сми́рність, суми́рність, спокі́йність
Смирный — сми́рний, суми́рний, ти́хий, ла́гідний, спокі́йний
Смирѣть, присмирѣть — смирні́ти, смирні́шати, посмирні́шати
Смирять, смирить, ся — усмиря́ти, присмиря́ти, ускромля́ти, бо́ркати, усмири́ти, присмири́ти, ускроми́ти, утихоми́рити, ся, угамува́ти, ся, прибо́ркати, кори́тися
Смогать, смочь — могти́, змогти́, здолі́ти
Смоква, дер. Ficus carica L. — фи́ґа, фі́ґа (овоч в'ялений) — інжи́р
Смокнуть — змо́кнути
Смоклый — змо́клий
Смоковница — фи́ґове де́рево
Смоковничный, смоковный — фи́ґовий
Смола — смола́, (біла) — живи́ця, (коло осі і коліс) — коло́мазь
Смолвиться — умо́витись
Смолеватый — смоля́стий, смолко́вий
Смолёвка, рос Lychnis viscaria L. — смі́лка, смі́лка черво́на
Смолевой — смоляни́й
Смоленіе — смо́лення
Смолильщикъ — смоля́р, шмарово́з
Смолистый — смоли́стий, смолки́й
Смолить — смоли́ти, шмарува́ти
Смолка — 1) смі́лка, живи́чка; 2) козубе́ць (соснова або ялинова смола з квітками, що вживається на те, щоб покадити в хаті); 3) смолі́ння, смо́лення
Смолкать, смолкнуть — замовка́ти, стиха́ти, замо́вкнути, сти́хнути, зати́хнути
Смоловарня, смолокурня — смоля́рня, дігтя́рня

Смолоду — зáмолоду, з молодúх літ
Смолопромышленникъ — смоля́р
Смолотить — змолотúти, вмолотúти, вúмолотити, (трохи) — підмолотúти
Смолоть, ся — змолóти, ся, позмéлювати, (трохи) — підмолóти. — **Смолоть вздоръ** — мельнýти, сказáти дурнúцю
Смоль — смолá
Смольный — смоля́нúй, живúчний
Смолянка, рос. Silene noctiflora L. — луговúй натягáч
Смоляной — смоля́нúй
Сморкать, ся, сморкнуть, ся — сякáти, ся, шмáркати, ся, шмáркнути, вúсякати, ся
Сморкунъ, сморкунья — шмаркáч, ка, візгрáвий, ва
Смородина, рос. Ribes — порічкóвий кущ. — **С. красная,** R. rubrum L. — порічки черв́оні. — **С. черная,** R. nigrum L. — порічки чóрні
Смородинный — порічкóвий
Смородиновка — порічківка
Сморчковый — сморжéвий
Сморчокъ, гриб Morchella esculenta Pers — сморж
Сморщивать, сморщить, ся — змóрщувати, ся, брúжитися, змóрщити, намóрщити, ся, позмóрщувати, ся
Смотаться — 1) процúндрити (усе), перевестúся на злúдні; 2) знесúліти, охля́сти
Смотка — змóтування
Смотрины — огля́дини
Смотритель, ница — догля́дач, ка; господáрь
Смотръ — перéгляд
Смотрѣніе — гля́діння, доглядáння, дóгляд
Смотрѣть, ся — 1) глядíти, споглядáти, дивúтися, (люто) — зúркати, вúз(ь)віритися; 2) глядíти, доглядáти, наглядáти, пильнувáти. — **Смотрѣть за дѣтьми** — доглядáти дітéй. — **С. за домомъ** — наглядáти за хáтою; 3) оглядáти. — **Смотри-ка** — дивúсь бак, дивúсь лишéнь! — **Того и смотри** — так і ждú, так і сподівáйся. — **Не смотря на то** — не вважáючи на тé
Смотрѣться — видивля́тися
Смошенничать — зшахрувáти, змóхати
Смрадить — смердíти
Смрадность — смердю́чість, смородлúвість
Смрадный — смердю́чий, смердя́чий, смородлúвий
Смрадъ — смóрід, смерíд
Смугловатый — смуглювáтий, смаглювáтий
Смуглолицый — смугля́вий, темновúдий
Смуглый — смáглий, смýглий, смагля́вий
Смуглякъ, смуглянка — смагля́к, смагля́нка, смугля́вка, чорня́вка, чорнýха
Смудрить — змудрувáти, схитрувáти, змайструвáти
Смута — зáколот, колотнéча, баламýтство, рóзрух, чвáра, чвáри
Смутитель, ница — баламýта, баламýтка, колóтник, ця
Смутки, смутни — брéхні, плíтки, поговóри
Смутничать — каламýтити, баламýтити, колотúти
Смутный — 1) неспокíйний, трівóжливий; 2) бунтівлúвий, бурхлúвий; 3) нея́сний, невирáзний
Смутность — неспóкій, трівóжливість
Смутно — 1) неспокíйно, трівóжливо; 2) нея́сно, невúрáзно, з замішáнням, без ладý
Смутьянъ, смутьянка — д. **Смутитель**
Смучить, ся — змýчити, змордувáти, ся
Смущать, смутить, ся — 1) каламýтити, скаламýтити, колотúти, сколотúти; бентéжити, збентéжити, трівóжити, затрівóжити; 2) мішáтися, змішáтися, бентéжитись, збентéжитись, трівóжитись, стрівóжитись
Смущеніе — 1) замішáння; 2) сýм'ятня, колотнéча, рóзрух
Смывальный — змивáльний
Смываніе — змивáння
Смывать, смыть, ся — змивáти, змúти, ся
Смыкать, сомкнуть, ся — 1) злучáти, злучúти, ся; 2) звóдити, склепля́ти, склепúти, стуля́ти, стулúти, ся
Смыслить — тя́мити, розумíти, кмé(ї)тити
Смыслящій — тямýчий, тямýщий, тямувáтий
Смыслъ — рóзум, розумíння, значíння, тя́ма, глузд, рáція, товк, рахýба. — **Въ какомъ смыслѣ вы говорите?** — прóти чóго се ви кáжете? — **Прямой, собственный смыслъ** — властúве розумíння. — **Здравый смыслъ** — здорóвий рóзум. — **По смыслу закона** — по рóзуму закóна. — **Природный смыслъ** — прóстий, прирождéний рóзум. — **Въ этомъ нѣтъ смысла** — в сім не мáє глýзду
Смычёкъ — 1) лучóк, смичóк; 2) брýнька (у шаповалів)
Смышлённость — тямýчість
Смышлённый — тямкúй, тямовúтий, імклúвий
Смѣлёшенько — с(ь)мілувíсінько
Смѣло — с(ь)міло, с(ь)міливо
Смѣлость — с(ь)міліcть, с(ь)міливість
Смѣлый — с(ь)мíлий, с(ь)мíливий. — **Смѣлѣе дѣлаться, сдѣлаться** — с(ь)міліти, с(ь)мілішати, пос(ь)мілішати
Смѣльчакъ — с(ь)мілéць, нéбій
Смѣлѣть — с(ь)міліти, с(ь)мілішати
Смѣна — зміна. — **Смѣна земли** — рукá, змíна
Смѣнивать, смѣнять, смѣнить, ся — 1) міня́ти, поміня́ти. — **Смѣняемся** — давáй поміня́ймося; 2) зміня́ти, переміня́ти, скидáти, змінúти, перемінúти, скúнути; заступáти, заступúти
Смѣнный — змíнний
Смѣривать, смѣрять, ся — мíряти, змíря́ти, змíряти, помíряти, ся
Смѣсимость — мішáльність
Смѣсимый — мішáльний
Смѣсь — мішанúна, нáміш, мíшанка, мішанúця, (ріжного зерна) — сýржик, (борошна з глиною) — піспа, (хим.) — сýміш, амальгáма. — **С. механическая** — скýпність
Смѣта — обрахýнок, рóспис; вúлічення, кошторúс
Смѣтить — д. **Смѣчать**
Смѣтливость — вгáдливість, догáдливість,

спри́тність

Смѣтливый, смѣтчивый — вга́дливий, дога́дливий, спри́тний, тямки́й, покмітливий

Смѣть, посмѣть — с(ь)мі́ти, нас(ь)мі́ти, пос(ь)мі́ти, ва́житись, нава́житись

Смѣхотворъ — с(ь)мішко́, с(ь)міху́н

Смѣхъ — с(ь)міх, по́с(ь)міх, с(ь)мішки, с(ь)міхо́вище, (сильний) — ре́гіт, регота́ння, (тихенький) — хихи́кання, хихи́чки, (кількох) — с(ь)міхотня́, реготня́. — **Безъ смѣху** — без жа́ртів, спра́вді. — **Поднимать на смѣхъ** — на глум підніма́ти, на кпи́ бра́ти

Смѣчать, смѣтить — 1) рахува́ти, ви́рахувати, вилічувати, ви́лічити, розпи́сувати, розписа́ти; 2) дога́дуватися, догада́тися, домисля́тись, доми́слитись, імкати, імкнути

Смѣшанный — мі́шаний, змі́шаний, перемі́шаний

Смѣшеніе — 1) зміша́ння, змі́шка; 2) міша-ни́на

Смѣшивать, смѣшать, ся — змі́шувати, зміша́ти, поміша́ти, ся, позмі́шувати. — **Смѣшанно** — мі́шма, по́міш

Смѣшить — с(ь)міши́ти

Смѣшливый, ая — с(ь)мішли́вий; с(ь)міху́н, с(ь)міху́ха, (надто) — дурнос(ь)міх

Смѣшно — с(ь)мі́шно, куме́дно

Смѣшной — с(ь)мішни́й, пос(ь)мі́шний; куме́дний, чудни́й, чуде́рна́цький

Смѣщать, смѣстить — зміща́ти, зміст́ити, скида́ти, ски́нути, зса́жувати, зсади́ти, відставля́ти, відста́вити

Смѣщеніе — змі́щення, відста́влення, відста́ва, (якого органу) — пору́ха

Смѣяться — 1) с(ь)мія́тися, (дуже) — регота́тися, (потихенько) — хихи́кати. — **Смѣясь** — с(ь)мішко́м, с(ь)міючи́сь; 2) д. **Издѣваться**

Смягнуть, засмягнуть — сма́гнути, посма́гнути

Смягчать, смягчить, ся — м'якши́ти, мнякши́ти, м'я́кшати, мня́кшати, ся, змягчи́ти, пом'якши́ти, пом'я́кшати

Смягченіе — зм'я́кшення, зм'я́гчення

Смягчительный — м'якшу́чий

Смятеніе — 1) заміша́ння, су́м'ятня, веремі́я, споло́х, переполо́х; 2) ко́лот, колотне́ча, ро́зрух. — **Приводить въ смятеніе** — колоти́ти, веремі́ю підніма́ти

Смятка, у виразі: **яйца въ смятку** — я́йця на рі́дко

Снабдѣвать, снабжать, снабдить — постача́ти, поста́чити, нада́ти і д. **Доставить**

Снабжатель, ница — доста́вник, доста́вниця

Снабженіе — постача́ння

Снадобиться — знадоби́тися і д. **Понадобиться**

Снадобье — 1) на́чинка, припра́ва; 2) зі́лля, лі́ки, запра́ва лікарська

Снаружи — зве́рху, знадво́ру, з'о́кола

Снарядъ — 1) наря́ддя, начи́ння; при́стрій, прила́д, прила́ддя; набі́й (р. набо́ю), ладу́нок; 2) ришту́нок; 3) спра́ва, справи́лля (у ремісника́)

Снаряжать, снарядить, ся — наряжа́ти, зряжа́ти, споряжа́ти, ри(с)хтува́ти, рештува́ти, лаштува́ти, ла́годити, знаряди́ти, зряди́ти, споряди́ти, ви́рехтувати, налаштува́ти, нала́годити, ся, (у дорогу) — виправля́ти, виряжа́ти, ви́правити, ви́рядити

Снаряженіе — лаштува́ння; випра́ва

Снасть — снасть, спра́ва, знаря́ддя; по́суд. — **Рыболовныя снасти** — риба́льська снасть: 1) сі́ті; 2) ву́дка, реп'яшо́к, реп'яшки́ (шнур довгий з скількома гачками на взір якорів), переме́т (товстий шнур до 100 саж. завдовжки), (в ньому через 2—3 аршини) — кіски (і на кожній), гачо́к (з живцем), самоло́ви (як перемети, але гачки частіше і найбільше без живця); 3) за́городи: а) кота́, коти́ (або) і котці, (робиться з очерету або з дерева, складається найголовніше з двох частин): га́рда (тин) і коти́ (клітки), (цілий ряд їх) — ла́ва; б) ве́рші, (а на Дністрі) — кубо́ші (з тонкої лози); 4) рі́зна спра́ва: а) сандо́лі (довгі жердини з залізними трезубцями); б) бле́шні (замість живця, робляться з олива, на взір рибки, з гачком у роті); в) козу́лька (гачок на взір якоря)

Сначала — спе́ршу, споча́тку, зра́зу, попе́реду, впере́д, пе́рше, перш, насампе́ред

Снашивать, сносить — зно́шувати, зно́сити, знести́, позно́сити

Снесеніе — зно́сини, зно́шення

Снигирь, пт. Loxia pyrrhula — снігу́р, снігуре́ць

Снизойти — д. **Снисходить**

Снизу — зни́зу, зіспо́ду, з дна, від до́лу, з-під спо́ду, спо́дом

Снизывать, снизать — вини́зувати, ви́низати, нани́зувати, нониза́ти

Сниманіе — здійма́ння, знима́ння, (шкури) — білува́ння

Снимать, снять, ся — 1) здійма́ти, зніма́ти, зня́ти, ізня́ти, ся. — **С. платокъ** — простоволо́сити, опростоволо́сити. — **С. голову** — стина́ти, стя́ти го́лову. — **С. кожу** — облу́плювати, обдира́ти, білува́ти, облупи́ти, обілува́ти. — **С. кожицу** — оббира́ти, обібра́ти; облупи́ти. — **С. пѣнку** — зніма́ти, зня́ти шумови́ну. — **С. хлѣбъ** — збира́ти, зібра́ти хліб, збі́жжа; 2) здійма́ти, спи́сувати, змальо́вувати, зня́ти, списа́ти, змалюва́ти (портрет); фотографува́ти; 3) найма́ти, наня́ти

Снимка — здійма́ння

Снимокъ — зні́мок, спи́сок, ко́пія, фотоґра́фія

Снискивать, снискать — набува́ти, набу́ти, заробля́ти, зароби́ти, придба́ти. — **С. славу** — зажи́ти сла́ви. — **С. любовь** — приєдна́ти любо́в

Снисходительность — побла́жливість, виба́чли́вість, виба́чність, ласка́вість

Снисходительный — побла́жливий, виба́чливий, виба́чний, ласка́вий

Снисходить, снизойти — схо́дити, зіхо́дити,

зійти́ (вниз). — **С. кому** — потура́ти, попуска́ти, поблажа́ти. — **С. на что** — пристава́ти, приста́ти
Снисхожденіе — ла́ска, поле́гкість; потура́ння, поблажа́ння
Снитка, снитная трава, снить, рос. Aegopodium podagraria — яглиця
Сниться — сни́тися
Сница — розво́ра
Снова — знов, зно́ву, ізно́ву, нано́во
Сновалка — основниця, вороти́ло, (складається з: ря́ми і кіло́чків, (в ній поперечна дошка) — попере́чка, (повздовжна) — шлі́жка, (зарубка для ниток) — гу́бка
Сновать, ся, засновать, основать — 1) снува́ти, наклада́ти, накла́сти осно́ву; 2) сновиґа́ти, ве́штатися
Сновидѣніе — снови́дження, снови́ддя, со́нні ма́ри
Снопъ, снопокъ — сніп, сніпо́к, сно́пик, (нижній кінець його) — гузи́рь, гу́зір, (не зовсім вимолочений) — при́колоток
Сноповый — снопови́й
Снравливать, сноровить, ся — застосо́вувати, пристосо́вувати, -сува́ти; приноровля́тися, принорови́тися
Сноровка — 1) прила́жування, пристосува́ння; приноро́влення; 2) зру́чність, спри́тність; 3) потура́ння
Сносить, снесть — 1) зно́сити, одно́сити, знести́, однести́; 2) перено́сити, перенести́, сте́рпіти, ви́терпіти; 3) скида́ти, ски́нути (в картах); 4) зрива́ти, зірва́ти (про вітер і воду). — **Снести въ расходъ** — списа́ти на вида́тки
Сноситься — зно́ситися, зсила́тися, ма́ти зно́сини, наклада́ти з ким
Сноска — зно́сини, перено́сини
Сносливость — терпли́вість, терпля́чість
Сносливый — терпли́вий, терпля́чий
Сносный, но — зно́сний, но
Сносъ — зне́сення. — **На сносъ** — на знос
Сносокъ — зно́сок
Снотворный — сонли́вий, снотво́рний
Снотолкованіе — ро́зсуд сну, снотлума́чення
Снотолкователь — відгада́й-сон
Сноха — синова́, неві́стка, неві́хна
Снохачество — любоді́йні зно́сини з сино́вою
Снохинъ — неві́стчин
Сношеніе — зно́сини, зси́лки, стосу́нок, стосу́нки
Снулый — заснýлий, поснýлий
Снуровать — шнурува́ти
Снуръ, снурокъ — шнур, шнуро́к
Снѣговой — снігови́й
Снѣгъ — сніг, (що тільки випав) — поро́ша
Снѣдать — гри́зти, суши́ти, в'яли́ти. — **Грусть снѣдаетъ его** — журба́ су́шить його́. — **Снѣдаться горестью** — со́хнути з журби́, з печа́лі
Снѣдный — їстівни́й
Снѣдокъ, рос. Antriscus vulgaris — бугила, свербигуз, борщівни́к
Снѣдь — їстівне́, на́їдок, ї́жа
Снѣжёкъ — сніжок. — **Играть въ снѣжки** — гра́тися в сні́жки
Снѣжина, снѣжинка — сніжи́на, сніжи́нка
Снѣжить, заснѣжить — сніжи́ти, насніжи́ти, посніжи́ти
Снѣжистый — сніжи́стий
Снѣжный — снігови́й; сні́жний, по́вний снігу
Снятокъ, рибка Salmo eperlanus — мільга́, мілька́, му́лька
Снюхиваться, снюхаться — зню́хуватися, зню́хатися, злига́тися
Снятіе — здійма́ння, зніма́ння
Со — зо, зі, з. — **Съѣхалъ со двора** — ви́їхав з дво́ру
Собака (жін. р.), **собачка** (здр.), Oanis — соба́ка (частіше муж. р.), (здр.) — соба́чка, (поб.) — собацю́га, (зб.) — собачня́; пес, (поб.) — пси́ще, псю́ка, (здр.) — пе́сик; цуц, (здр.) — цу́цик, цуценя́, цуценя́тко, (дитяче) — цю́ця. — **Борзая собака** — хірт (р. хорта́), (самиця) — хорти́ця, (похожий на хорта) — хортува́тий. — **Бульдогъ с.** — брита́н. — **С. гончая** — го́нча, гонча́к. — **Ирландская с.** — меделя́н. — **Лягава с.** — ви́жел. — **Комнатная с.** — саща́, сащеня́. — **С. мопсъ** — му́цик. — **Крымская с.** — кри́мка. — **Пастушья с., овчарка** — чаба́нська, чаба́нка
Собакинъ — соба́чий, пе́ський, псі́й
Собачёнка — соба́чка, пе́сик, цу́цик
Собачина — пси́на
Собачиться — ла́ятися, свари́тися, гри́зтися
Собачій — соба́чий, пе́ський. — **Собачій зубъ** — д. **Кандыкъ.** — **С. корень, языкъ,** рос. Cynoglossum officinale L. — живокі́ст, чорноко́рінь, соба́чка, соба́ча меду́нка
Собачка — 1) д. **Собака** (здр.); 2) (у рушниці) — язичо́к, ру́хня, ці́нґель
Собачки, рос. Bidens cernua I. — приче́па, соба́чі реп'яхи́
Собачникъ — псьо́рник, псю́рник
Собачьи пожитки, помётки, рос. Lepidium ruderale L. — ві́нички, метели́шник, за́йчики, рижу́ха. — **С. ягоды** — д. **Крушина**
Собачья голова, рос. Scrophularia nodosa L. — кукуля́рія, підти́нник, смовдь. — **С. капуста,** рос. Mercurialis annua perenais L. — про́ліска, бажа́на трава́. — **С. петрушка,** рос. Aethusa cynapium L. — коко́риш. — **С. рыба,** Umbra Krameri Fitz. — авдо́тка
Собесѣдникъ, ца — розмо́вник, ця, бе́сідник
Собесѣдованіе — розмо́ва, бе́сіда
Собесѣдовать — розмовля́ти, бе́сідувати, ма́ти розмо́ву, бе́сіду
Собираніе — збира́ння, збір; ладна́ння
Собиратель, ница — збира́ч, ка
Собирательный — збі́рний, зборови́й
Собирать, собрать, ся — 1) збира́ти, зібра́ти, ся, назбира́ти, ви́збирати, позбира́ти, гуртува́ти, згуртува́ти, ся, ку́пчити, ску́пити, ску́пчити, ся. — **Собирать лёнъ, коноплю** — бра́ти льон, коно́плі; 2) виряжа́ти, ви́рядити, ся, ла́годити, ся, нала́годи-

тися. — **Собираться въ путь** — вибира́тись у доро́гу, лашту́ва́тися, склада́тися, пакува́тися; 3) наважа́тися, нава́житися. — **С. съ деньгами** — спромогти́сь на гро́ші. — **Собирается дождь, буря** — зано́ситься на дощ, на бу́рю. — **Собраться съ силами** — зібра́ти си́ли. — **Собраться съ умомъ, съ мыслями** — зібра́ти думки́, наду́матись
Соблаговоленіе — зво́лення
Соблаговолить — зво́лити, призво́лити
Соблазнитель, -ница — споку́сник, -ця
Соблазнительный — споку́сливий, зва́бний, зна́дний, зала́сний
Соблазнъ — споку́са, зваб, лихи́й при́клад
Соблазнительность — споку́сливість, зва́бність, зала́сність
Соблазнять, соблазнить, ся — спокуша́ти, зна́жувати, зво́дити, блазни́ти, ся, спокуси́ти, зна́дити, зве́сти, ся
Соблюдать, соблюсти — виповня́ти, сповня́ти (що), доде́ржувати (чого), ви́повнити, спо́внити, додержа́ти; гляді́ти, догляда́ти; стерегти́; захо́вувати, захова́ти
Соблюденіе — випо́внення, викона́ння, доде́ржування, захова́ння
Соболиный, соболій — соболе́(ьо)вий
Соболь, з(ь)в. Mustela zibelina — со́біль (р. со́боля)
Соболѣзнованіе — вболіва́ння, жа́лість, жалкува́ння, жа́лощі
Соболѣзнователь, -ца — жалібни́к, -ни́ця
Соболѣзновать — вболіва́ти (над чим), жалі́ти, жалкува́ти, жа́лувати
Соборный — собо́рний
Соборованіе — маслос(ь)в'я́ття, собо́рування
Соборовать — маслос(ь)в'я́тити, маслува́ти, собо́рувати ма́слом
Соборъ — собо́р
Собраніе — 1) зібра́ння, збір, збо́ри; 2) збір, збі́рка; 3) згрома́дження, грома́да, гурт. — **Всесословное собраніе** — чо́рна ра́да
Собратъ — побрати́м, това́риш, коле́ґа
Собственникъ, -ца — вла́сник, -ця, власти́тель, -ка
Собственно — вла́сне, са́ме, власти́во
Собственноручный, но — самору́чний, власнору́чний, саму́руч, власнору́чно, руко́ю вла́сною
Собственность — вла́сність
Собственный — вла́сний. — **По собственному желанію** — по своїй во́лі, самохіть
Собутыльникъ — горілча́ний брат
Событіе — поді́я. — **Смѣшное событіе** — чудасі́я
Сова — сова́, Strix.
Совать, сунуть, ся — со́вати, всува́ти, пха́ти, впиха́ти, всу́нути, упха́ти, ся
Соваться, сунуться — 1) метуши́тися; 2) втруча́тися, встрява́ти, встря́гнути; 3) пха́тися, пхну́тися
Совершать, совершить, ся — 1) ді́яти, чини́ти, учиня́ти, ся, вдія́ти, здія́ти, ся, вчини́ти, учини́ти, докóнувати. — **С. богослуженіе** — пра́вити, одпра́вити слу́жбу Бо́жу; 2) сповня́тися, става́ти, збува́тися, спо́внитися, ста́тися, збу́тися, в(з)ді́ятися. — **Совершилось** — ста́лося, вді́ялось
Совершеніе — випо́внення, викона́ння; відпра́ва (служби Божої)
Совершенно — зо́всім, цілко́м, геть чи́сто. — **С. всё** — усе́ чи́сто, геть чи́сто. — **С. такъ** — так са́ме, зо́всім так, самісінько так. — **С. такой** — таки́й са́мий, самісінький
Совершеннолѣтіе — повноліття. — **Достигнуть совершеннолѣтія** — на стану́ ста́ти, по́вних літ дійти́
Совершеннолѣтній — повнолі́тній, доро́слий, стані́вки́й
Совершенный — 1) доскона́лий, доскона́льний, дове́ршений, доко́наний; 2) по́вний; ці́лий, цілкови́тий. — **С. возрастъ** — повнолі́тність. — **С. дуракъ** — цілкови́тий ду́рень. — **С. правда** — с(ь)в'ята́ пра́вда
Совершенство — доскона́лість, дове́ршеність. — **Въ совершенствѣ** — доскона́льно
Совершенствовать — удоскона́лювати
Совершитель — викона́вець
Совинный — сови́ний
Совка — со́вка, сову́ня
Совина стрѣла, рос. Sagittaria sagittifolia L. — ко́зли, чо́вник, водяна́ стріла́, стріли́ця, стрі́лка
Совладать, совладѣть — здолі́ти, здола́ти, змогти́, зду́жати, поду́жати
Совладѣлецъ, совладѣлица — співвла́сник, ця, співвласти́тель, ка, сябе́р, сябро́
Совлекать, совлечь — стяга́ти, зволіка́ти, стягти́, зволокти́, здійма́ти, зня́ти
Совмѣститель, -ница — семиді́льник, -ця
Совмѣстникъ, -ца — 1) сумі́сник, -ця; 2) д. **Соперникъ**
Совмѣстно — укупі, вку́пі, суку́пно, сумі́сно, спі́льно, ра́зом, при ку́пі, огу́лом, гурто́м
Совмѣстность — сумі́сність
Совмѣстный — сумі́сний
Совмѣщать, совмѣстить, ся — місти́ти, уміща́ти, умісти́ти, ся ра́зом; сполуча́ти, сполучи́ти, годи́ти, погоди́ти
Совмѣщеніе — умі́щення (одного з другим); сполу́чення, сполу́ка, пого́дження
Совокупленіе — злу́чення, ку́пчення, (пар) — парува́ння. — **Плотское с.** — спо́лення, сполува́ння, шмо́ргання, (риб) — не́рест
Совокуплять, совокупить, ся — 1) злуча́ти, єдна́ти, злучи́ти, з'єдна́ти, збира́ти, зібра́ти до ку́пи; 2) парува́тися, шмо́ргатися, маха́тися, сполува́ти (з ким), (про собак) — кліщи́тися, (про риб) — те́ртися, тирлува́тися
Совокупно — суку́пно, уку́пі
Совокупность — суку́пність
Совокупный — суку́пний
Совокъ — 1) шпо́ла, лопа́тка (до насипання або доставання чого сипкого); 2) стуса́н, штурха́н, штовха́н, штурхане́ць
Совоспитаніе — співвихова́ння

Совоспитанникъ, -ница — співвихова́нець, -ва́нка
Совоспитывать — вихо́вувати ра́зом, уку́пі
Совпадать, совпасть — трапля́тися, припада́ти, прихо́дитися ра́зом, збіга́тися, тра́питися, припа́сти, прийти́ся (разом), збігтися
Совпаденіе — збіг, ви́падок, (матем.) — стика́ння
Совратитель, -ница — зводи́тель, -ка, звідник, -ця
Соврать — збреха́ти
Совращать, совратить, ся — збива́ти, зводити (з правої стежки), одверта́ти (кого од чого доброго), псува́ти, непути́ти, зби́ти, відверну́ти, одби́ти, ся, зіпсува́ти, ся
Совращеніе — збива́ння, відверта́ння, псува́ння
Современникъ, -ца — суча́сник, сьогоча́сник, -ця; одноча́сник, -ця
Современность — суча́сність, сьогоча́сність; одноча́сність
Современный — суча́сний, сьогоча́сний; одноча́сний
Совсѣмъ — зо́всім, чи́сто, геть чи́сто, цілко́м, притьмо́м. — **С. одинаковый** — однаковісінький. — **С. здоровый** — здоровісінький
Совѣстить, ся — 1) **(усовѣстить, ся)** — буди́ти сумлі́ння, умовля́ти, умо́вити, усо́вістити, ся; 2) **(посовѣститься)** — соро́митися, встида́тися, посоро́митися, ненас(ь)міти
Совѣстливо, совѣстно — сумлі́нно, по со́вісті, по бо́жому
Совѣстливый — 1) сумлі́нний, со́вісний; 2) сороми́вий
Совѣстный — д. **Совѣстливый**
Совѣсть — со́вість, сумлі́ння. — **Чистая совѣсть** — душа́ чи́ста, чи́сте сумлі́ння
Совѣтникъ, -ца — ра́дник; пора́дник, -ця, дора́дник, -ця, ра́єць, ра́йця
Совѣтничій — ра́дничий, ра́дницький
Совѣтный — ра́дний; згідний
Совѣтованіе — ра́яння
Совѣтовать, по(при)совѣтовать — ра́дити, ра́яти, совітувати, пора́дити, пора́яти, нара́яти, прира́дити, посовітувати
Совѣтоваться — ра́дитися, ра́ятися
Совѣтчикъ, -ца — пора́дник, -ця, (на що лихе) — злора́дця
Совѣтъ — 1) ра́да; пора́да, пора́донька, ра́донька, совіт; 2) ра́яння, обра́да. — **С. держать** — ра́ду ра́дити. — **Собирать с.** — ста́вити ра́ду. — **Дающій с.** — пора́дливий; даю́чий пора́ду. — **Государственный с.** — держа́вна ра́да. — **Жить в совѣтѣ** — жити в зго́ді
Совѣщаніе — нара́да; обра́да, (тайне) — змо́ва
Совѣщательный — дора́дчий, дора́дний
Совѣщаться — ра́дитися, ра́ятися, ра́ду ма́ти, ра́ду ра́дити, радува́ти
Согбённый — зігнутий, похи́лий, похи́лений, згорблений
Согласіе — зго́да, ла́года, зла́года, згі́дність. — **Изъявить согласіе** — да́ти зго́ду
Согласитель, -ница — розсу́дник, -ниця
Согласно — 1) в лад, згі́дно; 2) в зго́ді, у зго́ді, у зла́годі, ла́гідно, в до́брій зла́годі, лю́бо, любе́нько; 3) згідно (з чим)
Согласность — згі́дність; су́голос
Согласный — 1) згідний, су́голосний; 2) відповідний (чому), згідний (з чим); 3) згідний, ладе́н. — **Согласенъ** — зго́да, ладе́н; 4) (грам.) — при́голосний, шелестівка
Соглашать, согласить, ся — 1) зго́жувати, згоди́ти, погоди́ти, поєдна́ти, ся. — **Согласиться между собою** — погоди́тися, поєдна́тися, (на що лихе) — злига́тися, полига́тися; 2) зго́жуватися, пристава́ти (на що), годи́тися, згоди́тися, приста́ти (на що)
Соглашеніе — зго́жування; зго́да, уго́да, порозумі́ння. — **Придти къ соглашенію** — прийти́ до зго́ди, погоди́тися
Соглядатай, ка — вивідач, ка, звідач, ка, нази́рач, шпиг
Согнанный — зі́гнаний
Согнивать, согнить — згнива́ти, згни́ти
Согнуть — д. **Сгибать**. — **Согнутый** — зі́гнутий, нахи́лений, похи́лений. — **Согнувшись** — зігну́вшись
Согражданинъ, нка — співгромадя́нин, нка
Согравичный — суме́жний і д. **Пограничный**
Согрѣвательный, согрѣвающій — огрійливий, огрі́йний, огріва́льний
Согрѣвать, согрѣть, ся — огріва́ти, огрі́ти, зігріва́ти, зігрі́ти, ся
Согрѣшать, согрѣшить — гріши́ти, согріши́ти, гріха́ вкуси́ти
Согрѣшеніе — гріх
Сода (хим.) — со́да
Содержаніе — 1) утри́мання, уде́ржання; 2) де́рживо, кошт. — **На своемъ содержаніи** — на своїм де́рживі, на своїм ко́шті; 3) зміст (книжки, листа́)
Содержанка — полюбо́вниця, ба́хурка, утрима́нка
Содержатель, -ница — власти́тель, -ка, госпо́дарь, господи́ня. — **С. книжнаго магазина** — книга́рь, власти́тель книга́рні. — **С. питейнаго дома** — шинка́рь. — **С. постоялаго двора** — корчма́рь, хазя́їн за̀їзду. — **С. почты** — почта́рь. — **С. публичнаго дома** — ба́ндур, ба́ндурша. — **С. типографіи** — власти́тель друка́рні, друка́рь
Содержательно — змісто́вно
Содержательность — змісто́вність
Содержать, ся — 1) мі́стити, ся, ма́ти в собі, обійма́ти; 2) держа́ти, трима́ти; 3) утри́мувати, уде́ржувати, контентува́ти, харчува́ти, ся
Содержимое — зміст
Содовый — со́довий
Содомить — бу́чу збива́ти, галасува́ти
Содомскій грѣхъ — содо́мія
Содомъ — варвітня́, вра́ва, га́лас, га́рми́дер
Содроганіе — здріга́ння, здрі́жка
Содрогаться, содрогнуться — здріга́тися, здрігну́тися, іздрігну́тися. струсну́тися

Содѣйствованіе, содѣйствіе — поміч, підмо́га, уділ
Содѣйствователь — помага́ч, поміши́к; спільник
Содѣйствовать — д. **Помогать**; ма́ти уділ, причиня́тися до чо́го
Соединеніе — злу́чення, сполу́чення, з'єдна́ння
Соединительный — сполуча́ючий
Соединитель, ница — злу́чник, ниця, єдна́ч
Соединять, соединить, ся — злуча́ти, сполуча́ти, з'єднувати, гуртува́ти, злучи́ти, сполучи́ти, з'єдна́ти, згуртува́ти, ся; спрягти́ся. — **Соединённый** — з'єднаний, злу́чений, сполу́чений. — **Соединённые штаты** — злу́чені, сполу́чені держа́ви
Сожалѣніе — жаль, жалі́ння, жа́лощі, жалкува́ння. — **Безъ сожалѣнія** — без жалю́. — **Къ сожалѣнію, къ крайнему сожалѣнію** — на жа́ль, на превели́кий жаль
Сожалѣть — жалкува́ти, жалі́ти, жа́лувати, уболіва́ти
Сожженіе — спа́лення, пожо́га
Сожжённый — спа́лений
Сожиганіе — па́лення
Сожигатель, ница — палі́й, ка
Сожигать, сжечь, ся — пали́ти, спали́ти, ся
Сожирать, жрать — же́рти, поже́рти
Сожитель — 1) муж, чолові́к, дружи́на; 2) сожи́тель, сожи́вець
Сожительница — 1) жінка, дружи́на; 2) сожи́телька
Сожительство — сожиття́
Сожительствовать — жи́ти з ким вку́пі, співме́шкати
Сожитіе — співме́шкання
Сожраніе — пожертя́
Созваніе — склик, скли́кання
Созвучіе — су́голос, созву́чність
Созвучный — су́голосний, созву́чний
Созвѣздіе — сузір'я, сузвіздя. — **Созвѣздіе Большой Медведицы** — віз. — **С. Близнецы** — чепіга, (зірки під чепігою) — коро́мисло. — **С. Касіопея** — борона́. — **С. Оріонъ** — косарі. — **С. Плеядь, Верониковы волосы** — волосожа́р, (в йому зоря) **Альціона** — кво́чка, кво́чка з курча́тами
Создавать, создать — твори́ти, споружа́ти, с(о)твори́ти, утвори́ти, споруди́ти
Созданіе — 1) ство́рення, утво́рення, збудува́ння; 2) творі́ння, створі́ння, тварь, утвір, тво́рево
Создатель — творе́ць, сотвори́тель; будівни́чий
Создать — утвори́ти, створи́ти, збудува́ти, споруди́ти
Соземецъ, соземка — земля́к, земля́чка
Созерцаніе — споглядання, розгля́дування
Созерцательность — спогляда́льність
Созерцательный, но — спогляда́льний, но
Созерцать — спогляда́ти, зори́ти, вдивля́тися; розважа́ти над чим; розду́мувати
Созиданіе — будува́ння; тво́рення
Созидатель, ница — будівни́чий, будівни́к, будівни́ця, спору́дич, ка
Созидать — 1) ста́вити, будува́ти, споружа́ти; 2) **Создавать** — твори́ти, витво́рювати
Сознавать, сознать — бу́ти, ста́ти с(ь)відо́мим (чого); тя́мити, втя́мити, розумі́ти, узнава́ти, признава́ти, призна́ти. — **Сознавать себя** — тя́мити себе́, тя́митися
Сознаваться, сознаться — признава́тися, призна́тися, повини́тися
Сознаніе — 1) свідо́мість, стя́мок, стя́млення; прито́мність, глузд, па́мороки; 2) призна́ння
Сознательность — свідо́мість
Сознательный, но — свідо́мий, мо; прито́мний, но
Созрѣваніе — виспіва́ння, доспіва́ння, достига́ння, дозріва́ння
Созрѣвать, созрѣть — виспіва́ти, доспіва́ти, визріва́ти, спі́ти, спі́літи, достига́ти, ви́спіти, доспі́ти, ви́зріти, дости́гнути, ді́йти
Созрѣлый — спі́лий, поспі́лий, сти́глий, прости́глий, ді́йшлий
Созываніе — склика́ння
Созывать, созвать — ззива́ти, зізва́ти, склика́ти, скли́кати, поскли́ка́ти
Созыватель, ница — склика́ч, склика́чка
Созывательный — склика́ючий
Созывъ — скли́к, скли́кання
Соизволеніе — призво́лення, зво́лення
Соизволять, соизволить — призволя́ти, призво́лити, зізволя́ти, зізво́лити
Соизгнанникъ, -ца — співвигна́нець, -гна́нка
Соизмѣреніе — по́мір
Соизмѣримость — помі́рність, співмі́рність
Соизмѣримый, мо — помі́рний, но
Соименникъ — одноймéнник
Соименность — одноймéнність
Соисканіе — упобіга́ння (за що), супе́рництво
Соискать — убіга́тись за що
Соискательство — впобіга́ння, перебі́й, супе́рництво, за́від
Сойти — зійти́
Соитіе — парува́ння
Соковой — сокови́й
Соколёнокъ — соколя́, тко
Соколикъ — соко́лик
Соколиный, соколій — соколи́ний, соколо́вий, соколя́чий. — **Соколій перелётъ,** рос. Gentiana cruciata L. — ти́рлич, товсту́ха, лихома́нник
Соколиха — соколи́ха, соколи́ця, со́кілка
Соколъ, пт. Falco gentilis — со́кіл, F. buteo (ловецький) — раро́г
Сокольникъ — 1) соко́льник (соколо́вий ловець); 2) рос. Hieracium Pilasella L. — нечу́й-вітер
Соколья трава — д. **Сокольникъ 2**
Сокращать, сократить, ся — скоро́чувати, вкоро́чувати, скороти́ти, вкороти́ти, ся, поскоро́чувати, ся
Сократитель — скороти́тель
Сократительно — через скоро́чення
Сокращеніе — скоро́чення
Сокращённый, но — скоро́чений, скоро́чено

Сокровенность — таємність
Сокровенный — таємний, потаємний
Сокровище — скарб
Сокровищница — скарбни́ця
Сокровищный — скарбни́чий
Сокрутина — за́крутка (в нитках)
Сокрушать, сокрушить, ся — 1) розбива́ти, трощи́ти, розби́ти, потрощи́ти, рострощи́ти, ся; 2) засму́чувати, жалю́ завдава́ти, круши́ти, ся, журі́тися, тужи́ти, засмути́ти, жалю́ завда́ти, в ту́гу вда́тися
Сокрушеніе — 1) злама́ння, розбиття́, ростро́щення; 2) жаль, журба́, скру́ха
Сокрушённый — 1) розби́тий, потро́щений, ростро́щений; 2) засму́чений, розжа́лiблений
Сокрушитель — нищи́тель, бури́тель
Сокрушительный — бурю́чий, бурли́вий
Сокрывать, сокрыть — таї́ти, потаї́ти, покри́ти і т. д., д. **Скрывать**
Сокрытіе — ута́ювання, ута́єння, схов, перехова́ння
Сокъ — сік (р. со́ку)
Солгать — збреха́ти
Солдатёнокъ — салдатеня́
Солдатикъ — салда́тик
Солдатка — салда́тка
Солдаткинъ — салда́тчин
Солдатовъ, солдатскій — салда́тський
Солдатство — салда́тство
Солдатчина — салда́тчина
Солдатъ — салда́т, (зб.) — салдатня́
Солевареніе — соля́рство
Солеваренный — солева́рний, соля́рський
Солеварня — солева́рня, соля́рня
Соленіе — 1) солі́ння, со́лення; 2)ква́шення, кваси́во, кваси́на
Солёность — соло́ність
Солёный — соло́ний, (дуже) — сілки́й. — **С. настой** — ропа́. — **Солёнѣе дѣлаться** — солоні́ти
Солидарность — згі́дність, односта́йність, солідa̍рність
Солидничать — старува́ти, пова́жно трима́тись
Солидность — пова́жність, стате́чність, солі́дність
Солидный — пова́жний, стате́чний, солі́дний
Солильщикъ — солі́льник
Солитеръ — 1) глист (Taenia), ціп'я́к; 2) вели́кий брилля́нт
Солить, посолить — соли́ти, посоли́ти
Солка — солі́ння, со́лення
Солкій — сілки́й, соло́ний ду́же
Солкость — соло́ність
Солнечникъ, рос. Helianthus anuus L. — со́няшник, со́яшник
Солнечный — со́няшний, со́яшний; со́нцевий. — **Солнечная роса,** рос. Drosera L. i D. rotundifolia L. — росянка, роси́чка, Бо́жа роса́. — **С. сторона** — осо́ння, відсо́ння. — **Солнечное золото,** рос. Helichrusum arenarium Dc. — жовтяни́ця, жовту́шки, золоту́ха, безсме́ртник, цино́брань, головокру́т, сварли́вець
Солнопёкъ — спе́ка, шква́ра, припе́ка
Солнце — со́нце, (здр.) — со́нечко, со́ненько, со́нейко. — **При закатѣ солнца** — навзо́ході, на за́ході со́нця
Солнцевъ — со́нцевий. — **Солнцева сестра,** рос. Cichorium Intybus L. — петрів батіг
Солнцестояніе (астр.) — стано́вище со́нця
Солнце-цвѣтъ, солнцецвѣтникъ, рос. Helian-theum vulgare Gärtn. — нітник
Солнышко — со́нечко, со́нейко
Соловей, пт. Motacilla luscinia — солове́й
Соловушка, соловушко — солове́йко, (маленьке) — солов'я́тко
Соловка — солов'ї́ха
Соловой — була́ний (з білим хвостом і білою гривою, про коней)
Соловьиный — солове́йковий, солов'ї́ний, солов'євий, солов'я́чий
Соловѣть, посоловѣть — солові́ти, посолові́ти
Солодить — солоди́ти
Солодковатый — солоде́нький
Солодковый корень, рос. Glycyrrhiza glabra, echinata L. — соло́дкий ко́рінь, вербе́ць соло́дкий, солоде́ць, ля́кориця. — **С. папоротникъ,** рос. Polypodium vulgare L. — па́пороть, солоди́ш
Солодовникъ — солодо́вник
Солодовня — солодо́вня
Солодуха — кваша
Солодъ — со́лод, дріжджа́нка. — **Въ солодъ обратиться** — осолоді́ти
Солодѣть, разсолодѣть — солоді́ти, осолоді́ти
Соложеніе — солоді́ння, соло́дження
Солома — соло́ма
Соломенникъ — солом'я́ник, солом'я́ний матера́ц
Соломенный — солом'я́ний. — **Соломенно-желтый** — полови́й
Соломина — соло́мина
Соломонова печать, рос. Polygonatum multiflorum — огіро́шник
Соломорѣзка, соломорѣзъ — січка́рня
Соломотряска — соломові́йка, соломотря́с
Солонка — сільни́ця, сільни́чка, соля́нка
Солонинный — солони́новий
Солоноватый — солоне́нький, тро́хи соло́ний
Солончакъ — солонча́к, солоне́ць
Солончаковый — солончако́вий
Солонѣть, посолонѣть — солоні́ти, посолоні́ти
Соль — 1) сіль, (найнижчого розбору) — бузу́н. — **Каменная соль** — ка́м'янка, кам'яна́, льодова́ сіль. — **Англійская соль** — а́глицька сіль. — **Крымская соль** — кри́мка, (деякі одміни її) — білозі́рка, краснозі́рка, тага́нашка. — **Озерная с.** — озе́рниця, озі́рка. — **Поваренная с.** — кухе́нна сіль, сіль
Солянка — 1) рос. Salsola Kali L. — колю́чка, кура́й; 2) соля́нка (страва)
Соляной — соляни́й, сільни́й. — **Соляная копь** — солони́ця, жу́па
Сомлѣть — зімлі́ти, (про кількох) — повмліва́ти
Сомнамбулистъ — д. **Лунатикъ**
Сомнительность — сумні́вність, непе́вність

Сомнительный, но — сумнівний, но, непевний, но
Сомнѣваться, усомниться — сумніватися, вагатися, усумнитися
Сомнѣніе — сумнів, сумніння, непевність, вагання. — **Безъ сомнѣнія** — запевне, а вжеж. — **Выше всякаго сомнѣнія** — понад всякий сумнів
Сомовина — сомина
Сомовій — сомовий
Сонаслѣдникъ, -ца — співнаслідник, -ця, співспадкоємець, -ємиця
Соната (муз.) — соната
Сонетъ — сонет (рід вірша)
Сонливець, сонливица — сонько, сплюха, сонуля
Сонливость — соннота, сонливиці, сонниці, сонливість
Сонливый — сонливий, сонливий, сплющий, оспалий
Сонмище — сходбище, стовпище, зборище
Сонмъ — збір, зборище, сходбище
Сонникъ — сонник, відгадай-сон
Сонно — сонливо, оспало
Сонный — сонний, сплящий. — **Сонная немочь** — сплячка. — **С. рыба** — нежива риба. — **Соннымъ стать** — осовіти
Сонъ — 1) сон, (здр.) — соньки, сонок, (з хропінням) — хропак. — **Первый сонъ** — первосни. — **Время сна** — лягови, обляги, ляг; 2) сон, (поб.) — снище
Соня — сонько, сонуля, сплюх(а)
Соображать, сообразить — важити, міркувати, розважати, розумувати, зважити, розважити, зміркувати, розміркувати
Соображеніе — міркування, розважання, зміркування, тяма, тямок. — **Безъ соображенія** — нерозважно. — **По моему соображенію** — на мою думку, на мій погляд, як я гадаю. — **Принять въ соображеніе** — взяти на увагу, зважити
Сообразительность — спритність, второпність, тямкість
Сообразительный — спритний, второпний, тямкий, змислений
Сообразность — згідність (з чим), відповідність (чому)
Сообразный, но — згідний, но (з чим), відповідний, но (чому)
Сообразовать, ся — застосувати; згодитись, числитись, рахуватись, уважати на
Сообща — спільно, гуртом, за гурт, укупі, вкупі
Сообщать, сообщить, ся — 1) повідомляти, повідомити (листовно), переказувати, переказати (на словах); 2) зноситися, знестися, злучатися, сполучатися, злучитися, сполучитися; 3) надавати, надати, уділяти, уділювати, уділити
Сообщеніе — 1) повідомлення; 2) зносини, злучення, сполучення; з'язок, стосунок. — **Имѣть сообщеніе (съ кѣмъ)** — мати стосунки. — **Пути сообщенія** — шляхи; 3) уділення, надавання
Сообщество — товариство, спілка, громада, компанія
Сообщительный — 1) товариський, щирий; 2) сполучаючий
Сообщникъ, ца — товариш, ка, спільник, ця, учасник
Сообщничество — спільництво, спільність; участність
Соопекунъ, соопекунша — спів'опікун, ка
Соорудитель, ница — закладач, чка, фундатор, ка, спорудник, ниця
Сооружать, соорудить, ся — споружати, будувати, спорудити, вибудувати, збудувати, ся
Сооруженіе — 1) будування, збудування, споруда; 2) будова, будівля, (кам'яне) — кам'яниця
Соотвѣтственность, соотвѣтствіе — відповідність, відповіддя
Соотвѣтственный, но — відповідний, відповідно (чому, до чого)
Соотвѣтствованіе — відповідання (чому)
Соотвѣтствовать — відповідати, одповідати
Соотечественникъ, ца — земляк, землячка
Соотношеніе — взаємини, з'язок (з чим); порівняння
Соотносительность — рівноглядність, взаємини, співвідносність
Соотносительный — порівнюючий, рівноглядний, співвідносний
Соотчичъ — земляк
Сопель — сопілка, дудка
Сопельный — сопілковий
Соперникъ, ца — суперник, ця, супорник, ця, супротивень, супротивник, ця
Соперническій — суперницький, супорницький
Соперничество — суперництво, супорництво, завід
Соперничать — мірятися, на поребій іти, іти на в заводи (з ким)
Сопечальникъ, ца — односум, односумниця
Сопка — сопка, сопуха, горіла могила
Соплеменническій — одноплеменничий
Соплемённость — одноплеменність
Соплемённый — одноплеменний
Сопли — соплі, сопляки, шмарклі, шмаркотіння, віскряки, дядьки, (вживається теж форма) — сопляк, віскряк
Сопливець, сопливица — шмаркач, ка, шмарколиз
Сопливость — шмаркатість, сопливиці
Сопливый — шмаркатий, віскрявий, сопливий, візгравий
Сопливѣть — сопливіти
Соплюха — шмаркуля, шмарколиза
Сопля — сопля, сопляк, шмарок, віскряк
Сопоручитель — співпоручник
Сопоставленіе — зіставлення, рівноставлення
Сопоставлять — зіставляти (з чим), зрівнювати, рівноставити, ставити поруч
Соправитель — співправитель, співкерманич
Соправленіе — спільне кермування, спів-

уряддя
Сопредѣльность — суме́жність, сумі́жність, приле́глість, погранічність
Сопредѣльный, но — суме́жний, сумі́жний, приле́глий, погранічний
Соприкасаться, соприкоснуться — стика́тися, стикну́тися, зіткну́тися (з чим), прилягáти (до чого)
Соприкосновеніе — стика́ння, зіткне́ння (з чим), прилягáння (до чого)
Соприкосновенность — стика́льність (з чим), приле́глість (до чого), сумі́жність
Соприкосновенный — стика́льний, приле́глий, суме́жний, сумі́жний
Сопричастникъ, -ца, сопричастный — спі́льник, -чка, приче́тний (до чого)
Сопричислять, сопричислить, ся — прилі́чувати, прилічи́ти, залі́чувати, -чи́ти, ся.
Сопровождать, сопроводить — 1) супрово́дити, відпрова́джувати, -ва́дити, товаришува́ти кому; 2) іти́ за ким
Сопровожденіе — про́від, супро́від; товаришува́ння. — **Въ сопровожденіи** — в товари́стві, ра́зом (з ким); в супрово́ді
Сопротивленіе — о́пір, проти́венство. — **Оказывать с.** — ста́вити о́пір. — **Сила сопротивленія** — відпо́рна си́ла
Сопротивляться — опира́тися (кому), супротивля́тися, проти́витися (кому), змага́тися (з ким), огина́тися, опина́тися, спереча́тися. — **Сопротивляющійся** — супроти́вець
Сопрѣвать, сопрѣть — пріти, зіпрі́ти
Сопрягать, сопрячь, ся — спряга́ти, злуча́ти, спрягти́, злучи́ти, ся. — **Это сопряжено съ большими затрудненіями** — це зв'я́зано з вели́кими тру́дностями
Сопун, сопунья — сопу́н, ха, сапа́тий
Сопутствовать — товаришува́ти в доро́зі
Сопхнуть — д. **Спихивать**
Сопѣніе — сопі́ння, со́піт (р. со́поту)
Сопѣть, сопнуть — сопти́, сопі́ти, са́пати, засопти́
Соразмѣрность — помі́рність
Соразмѣрный, но — помі́рний, домі́рний, суро́змірний, помі́рно, до мі́ри, навпо́мірки. — **Соразмѣрно заслугамъ** — по заслу́зі, відповідно до заслу́г
Соратникъ — това́риш на війні́
Сорванець, сорвиголова — зайди́-голова́, шиба́й-голова́, пали́вода, пали́с(ь)віт, ши́беник, одча́й-душа́, урви́тель, урви́-голова, пробі́голова
Сордѣлый — доспі́лий, дости́глий
Сордѣть — доспі́ти, дости́гти
Соревнованіе — супе́рництво, супо́рництво, перебі́й; співстара́ння, перегания́ння (з ким, в чому)
Соревнователь, -ница — співстара́нник, -ниця; супе́рник, супо́рник, -ця
Соревновать — на пере́бій, на впереваги (робити що), перегани́тися (з ким в чім), іти́ навза́води, наввипере́дки
Сореніе — с(ь)мі́чення
Соринка — порошинка
Сорить — 1) **насорить** — с(ь)міти́ти, нас(ь)міти́ти; 2) **засорить** — пороши́ти, запороши́ти; занести́, заму́лити
Сориться — с(ь)міти́тися, пороши́тися, зас(ь)мі́чуватися
Сорный — нечи́стий, с(ь)міти́стий. — **Сорная крупа** — нечи́сті кру́пи. — **Сорная куча, сорное мѣсто** — с(ь)мітни́к. — **С. трава** — бур'я́н, (здр.) — бур'яне́ць, бур'я́нчик, (зб.) — бур'яни́. — **Поросшій с. травами** — бур'янува́тий. — **Поростать с. травой** — бур'янува́тіти
Соровой — с(ь)міттьови́й
Сорока, пт. Corvus pica — соро́ка. — **Птенецъ** — сороча́ (р. сороча́ти)
Сорокадневный — сороко́де́нний
Сорокалѣтіе, сорокалѣтній — сороколі́ття, сороколі́тній
Сорокинъ — соро́чий, соро́чачий, сорочи́ний
Сороковой — сороко́вий
Сороконожка, кот. Julus scolopendra — стоно́га, сиву́шка
Сорокопутъ, пт. Lanius collurio — сорокопу́д, сорока́ч
Сорокоусть, сорокоустье — сорокоу́ст(и)
Сорокъ — со́рок. — **Два сорока** — вісімдеся́ть
Сорочій — соро́чий, соро́чачий, сорочи́ний. — **С. щавель**, рос. Rumex Acetosella L. — горо́б'ячий щаві́й, г. квасе́ць, горобиний квасе́ць, щаві́й, ди́ка гре́чка
Сорочины — сорокови́ни
Сорочка — 1) соро́чка; 2) (на суднах) — значо́к, корого́вка
Сортировать — сортува́ти, розбира́ти
Сортировка — сортува́ння, ро́збір
Сортировщикъ — сортува́льник
Сортиръ — відхі́дник, ви́ходок
Сортъ — сорт, ро́збір. — **Послѣдній сортъ** (про зерно́, кру́пи) — по́слід. — **Первѣйшій с.** — чоло́
Сорубежный — д. **Пограничный** і **Смежный**
Соръ — с(ь)міття́, (од зерна) — одві́йки, (од дерева) — хамло́
Сосаніе — ссання́, соса́ння, смокта́ння
Сосать — сса́ти, соса́ти, смокта́ти
Сосватывать, сосватать, ся — сва́тати, засва́тати, ви́сватати, посва́тати, ся
Сосенка — 1) д. **Сосна** (здр.); 2) рос. Asparagus officinalis L. — шпара́ги, підчо́с, за́ячий холодо́к
Сосиска — ковба́ска (маленька)
Соска — ку́кла, смочо́к, сосу́лька, мізю́к
Соскабливать, соскоблить, ся — зішкра́бувати, зішкра́бати, ся, вискріба́ти, ви́скребти, повискріба́ти
Соскакивать, соскочить, соскокнуть — 1) зска́кувати, сплі́гувати, зско́чити, сплі́гнути, позска́кувати, посплі́гувати; 2) зска́кувати, зско́чити, злеті́ти, одлеті́ти
Соскальзывать, соскользнуть — зско́взуватися, зсковзну́тися, зслиза́ти, зслизну́ти, спі́рснути
Сосковатый — пипкува́тий, цицькува́тий
Сосковый — пипкови́й, цицькови́й
Соскребать, соскресть — 1) вискріба́ти, ви́-

скребти; 2) згрібáти, згребтú
Соскучиваться, соскучиться — занýджуватися, занýдитись, знýдитися, скýчити
Сослагательное наклоненіе (грам.) — можлúвий спóсіб
Сосланіе — заслáння
Сосланный — зáсланий, заслáнець
Сословіе — стан, шар, верствá. — **Дворянское с.** — дворя́нство, шляхéтство. — **Купеческое с.** — купéцький стан, купéцтво. — **Высшее, низшее с.** — вúщий, нúжчий стан
Сословный — становúй, верствовúй. — **С. духъ** — кастовúй дух. — **С. общество** — верствовé суспíльство
Сослужить — д. **Служить.** — **С. службу** — зробúти послýгу, в пригóді стáти
Сослуживець — товáриш по слýжбі, в слýжбі
Сосна, рос. Pinus silvestris L. — сóсна, (здр.) — сóсонка, смерéка (гал.)
Соснина — соснúна
Сосновка, Fringilla coccothraustes — грубодзю́б
Сосновый — соснóвий. — **Сосновое дерево** — соснúна. — **С. лѣсъ, с. роща** — сосня́к, сосничóк
Соснуть — переспáти, заснýти трóхи
Соснякъ, соснячёкъ — д. **Сосновый лѣсъ**
Сосокъ, сосочекъ — пúпка, пúптик, ссóчка, смочóк; (у корів) — дíйка
Сосредоточивать, сосредоточить — з'осерéджувати, з'осерéдити, з'осередкувáти; гуртувáти, згуртувáти, згромáдити
Сосредоточение — з'осерéдження, з'осередкувáння
Составитель — впоря́дчик, уклáдник; áвтор
Составленіе — складáння, укладáння
Составлять, составить, ся — 1) складáти, укладáти, склáсти, зложúти, уложúти. — **Составить себѣ кругъ друзей** — добрáти собі кóло пря́ятелів. — **С. лѣкарство** — зробúти лíкáрство, лíки; 2) становúти. — **Богатство не составляетъ счастья** — багáтство не станóвить щастя. — **Этотъ поступокъ не составляетъ преступленія** — цей вчúнок не станóвить злочúну. — **Это для меня ничего не составляетъ** — це для мéне нíчóго не станóвить. — **Сколько это составитъ?** — скíльки це буде винóсити?; 3) компонувáти, скомпонувáти
Составной — 1) складовúй, роскладнúй; 2) д. **Поддѣльный** і **Подложный**
Составный — 1) сустáвний; 2) колíнчастий, колíнуватий
Составъ — склад. — **С. преступленія** — склад перéступу, злочúнства. — **Личный с.** — особóвий склад. — **Наличный с.** — присýтній склад
Состариться — зістáрітися
Состарѣваться, состарѣться — стáрітися, постáрітися, зістáрітися
Состёгивать — 1) **состегнуть** — застібáти, застібнýти; 2) **состегать** — зшивáти, зшúти
Состоянie — 1) стáн; 2) сúла, змóга. — **Быть, не быть въ состояніи** — здýжати, мáти змóгу, сúлу, бýти в сúлі, не здолáти, не здýжати, не мáти сúли, змóги; 3) маєток, достáток, добрó, стáтки
Состояньице — маєточок
Состоятельность — замíжність, засíбність; виплáтність
Состоятельный — маєтний, замíжний, мáючий, засíбний; виплáтний
Состоять — 1) **(изъ чего)** — складáтися; 2) **(гдѣ либо)** — знахóдитися, бýти
Состояться — 1) відбувáтися, відбýтися; 2) вúйти, вúданому бýти (про закон, постанову)
Сострагивать, сострогать — зстрýгувати, зстругáти
Сострадание — жáлість, уболівáння і д. **Соболѣзнованіе**
Сострадательный — жáлісливий, милосéрдий
Сострадать — уболівáти (над ким), жалíти (когó)
Состригать, состричь — обстригáти, обстрúгти
Сострить — приклáсти
Состроивать, состроить — будувáти, стáвити, збудувáти, вúбудувати, постáвити
Состряпывать, состряпать — 1) готувáти, зготувáти; 2) з'орýдувати, упóрати, утя́ти, утнýти, ушквáрити
Состязаніе — спíрка; перемóги, боротьбá; супéрництво. — **Вступать въ состязаніе** — на перемóги йти з ким. — **С. въ бѣгѣ** — перегóни
Состязатель — перемóговець, учáсник в перемóгах; супéрник
Состязательный — спíрний
Состязаться — прóбуватись, на перемóги йти, змагáтись, мíрятися. — **С. въ бѣгѣ** — переганя́тися, перебігáтися, наввúпередки бíгти
Сосудистый (анат.) — начиньóвий
Сосудъ — 1) пóсуд, начúння, (одна штука) — посýдина, (на воду) — віднúк, (на дьоготь) — мазнúця, (на мед) — медýнка, медянúця, (цилíндрична для солення риби) — бýша, (кругла з вузькою шийкою) — бáнька; 2) (в тілі тварів і рослин) — жилá, канáл, прóвід
Сосулька — бурýлька, бурульбáшка, сусíлька
Сосунъ, сосунокъ — сисýн, сосýн, сосунéць
Сосуществовать — співістнувáти
Сосцевидный, сосцеобразный — цицькувáтий, пипкувáтий
Сосцы — цúці, цицькú, грýди
Сосчитывать, сосчитать, ся — лічúти, облíчувати, обрахóвувати, злічúти, полічúти, облічúти, порахувáти, зрахувáти, ся
Сосѣдка — сусíдка, сусíдонька
Сосѣдкинъ — сусíдчин
Сосѣдній, сосѣдовъ, сосѣдскій — сусíдній, сусíдів, сусíдський

Сосѣдство — сусідство
Сосѣдушка — сусідонька, сусідиця
Сосѣдушко — сусідонько
Сосѣдъ — сусід, сусіда, (здр. ласк.) — сусідонько; сябéр, сябрó
Сотвореніе — сотворіння, створіння; створення. — **Отъ сотворенія міра** — від почáтку с(ь)віта
Сотворитель — творéць, сотворитель
Сотворить — сотворúти, створúти, утворúти
Сотенка — сóтенька, сотцé, сóтка
Сотенный — сотéнний
Соткать — вúткати, вткáти, уткáти
Сотлѣть — зітліти, потліти, постлівáти
Сотникъ — сóтник. — **Быть сотникомъ** — сотникувáти
Сотничій — сóтниковий, сóтницький, сотниківський
Сотня — сóтня
Сотоварищество — товарúство, компáнія
Сотовариществовать — товаришувáти
Сотоварищъ — товáриш
Сотовый — сцільникóвий. — **С. мёдъ** — мед в сцільникáх
Сотрапезникъ — співстоловнúк
Сотрудникъ — співробітник, сутрудóвник
Сотрудничество — співробітництво
Сотрудничій — співробітничий
Сотруженикъ — співпрацівник, співпрацьовнúк, співтрудóвник, сутрудóвник
Сотрясать, сотрясти — стрясáти, стрястú, потрястú, стрýсювати, струснýти
Сотрясеніе — струс, стрýшення; зрýшення; двúгіт (р. двúготу), двигтіння
Сотскій — сóцький
Сотъ, (частіше мн.) **соты** — сцільнúк, щільнúк, (для принади роя) — прúломок
Сотый — сóтий, сóтній
Соумышленіе — спільництво (в злочині)
Соумышленникъ — спільник (злочину тощо), полúгач
Соумышлять, соумыслить — умишляти, мáти злий зáмір, умúслити (разом з ким), накладáти (з ким).
Соусникъ — полýмисок (на сос)
Соусъ — сос, підлéва, підлúва, підлúвка, (кисленька з оцтом до вареної курки) — потрáвка
Соусный — сóсовий
Соучастникъ, ца — учáсник, ця, співучáсник, ця, спільник, (в якому лихому ділі) — полúгач
Соучастный — співучáсний
Соученикъ — товáриш шкільний
Софа — сóфа, канáпа, канáпка
Софизмъ — софізм
Софистическій — софістúчний
Софистъ — софіст
Соха, сошка — сохá. **Мелкая сошка** — полýпанок, підпанок
Сохатый (зоол.) — лось. Cervus alces
Сохнуть — сóхнути, сóхти, схнýти, (про грязь ще) — тряхнути, (про рослúну) — мáрніти, чáхнути, (про тіло) — марніти, чáхнути, (про губи) — смáгнути
Сохраненіе — хорóнення, ховáння; сховáння, заховáння, схов, схóвок, схóванка
Сохранитель, ца — хоронúтель, ка, схóвник, ниця, заховáльник, ця
Сохранительный — схóвний, захóвний
Сохранно — в цілости, ціло
Сохранность — 1) д. **Сохраненіе**; 2) цілість
Сохранный — цілий, ненарýшений. — **Сохранное мѣсто** — схóванка
Сохранять, сохранить, ся — берегтú, хоронити, ховáти, захóвувати, крúти, стерегтú, шанувáти, зберегтú, сховáти, заховáти, схоронúти, ся. — **Сохрани Боже! С. Богъ!** — крий Бóже, хоронú, боронú, борóнь Бóже! Хай Бог борóнить!
Соцарствовать — співцарювáти
Сочевица — д. **Чечевица**
Сочевичникъ, рос. Orobus vernus L. — горобúний горóх, дúкий горóх, сердéшна травá, черевúчки, півники
Сочевникъ, сочельникъ — с(ь)в'ят-вéчір, с(ь)в'ятúй вечір. — **Рождественскій с.** (24 грýдня), (окрім того) — багáтий вéчір, багáта кутя. — **Богоявленскій, крещенскій с.** (5 січня) — голóдний вéчір, голóдна кутя
Сочетавать, сочетать, ся — лучúти, злучáти, ся, злучúти, з'єднáти, поєднáти, ся. — **Сочетаться бракомъ** — побрáтись, одружúтись
Сочетаніе — злýка, сполýка, злýчення, з'єднáння
Сочиненіе — 1) складáння, писáння, компонувáння (дія); 2) писáння, твір, утвір, (мн.) — твóри, утвóри, прáця, композитýра
Сочинитель — письмéнник, áвтор
Сочинять, сочинить — 1) складáти, укладáти, компонувáти, писáти, склáсти, уложúти, зложúти, скомпонувáти, написáти, (вірші) — віршувáти; 2) вигáдувати, вúгадати
Сочить — 1) **(насочить)** — точúти, цідúти, наточúти, націдúти (сік з дерева); 2) **(высочить)** — видýрювати, вúдурити, вúмантачити, вúморочити
Сочиться — цідúтися, слезúти, ся
Сочлененіе — сустáв, (кульші з крижами) — клуб, (пальців) — щúколоток
Сочленъ — співчлéн
Сочно — сочúсто
Сочность — соковúтість, сочúстість
Сочный — соковúтий, сочúстий
Сочувствіе — спочуттú, співчуттú; спочувáння
Сочувственный — спочутлúвий, спочýйливий, спочýйний
Сочувственно — спочутлúво, спочýйливо
Сочувствовать — спочувáти. — **Сочувствующій** — спочувáючий
Сошествіе — схід. — **Сошествіе Святаго Духа** — д. **Праздникъ**
Сошникъ — леміш (у сохи)
Сощикать, сощикнуть — зривáти, знімáти, зірвáти, знáти (загорілий гніт з с(ь)вічки)
Сощипывать, сощипнуть — обскýбувати, -бнýти, пообскýбувати
Союзникъ, ца — союзник, спільник, ця

Союзническій — союзницький
Союзный — союзний
Союзъ — 1) союз, спілка. — **Щвейцарскій союзъ** — швейцарська спілка; 2) (грам.) — злучник
Соя, союшка, пт. Corvus glandarius — сóя, сóйка
Спаданіе — спад
Спадать, спасть — 1) спадáти, опадáти, осипáтися, спáсти, опáсти, осúпатися; 2) випадáти, вилáзити, облáзити, вúпасти, вúлізти, облізти, повипадáти і т. д.; 3) спадáти, збувáти, убувáти, спáсти, убýти (про воду); стухáти, стýхнути, одтýхнути (про опух)
Спаденіе, спадъ — спад; змéншення, понúження
Спазма, (вживається тільки мн.) **спазмы** — спазм, корч, кóрчі, стúски, перелóги, (в животі) — завíйниця, сóняшниці
Спазмодическій — спазмовúй
Спаивать — 1) **(спаять, ся)** — злютóвувати, злютувáти, ся; привáрювати, приварúти, ся; 2) **(споить)** — спóювати, споїти, напувáти, обпóювати, напоїти, обпоїти
Спайка — 1) лют, злютувáння; 2) злютóване (місце)
Спаковать, ся — спакувáти, ся, поспакóвувати, ся
Спакостить, ся — спаскýдити, ся
Спаленіе — спáлення
Спалённый — спáлений
Спалзывать, сползти — сповзáти, сповзтú, злáзити, злізти
Спалить — спалúти, (кілько) — попалúти
Спалый — опáлий. — **С. плодъ** — пáдалиця
Спальный — спáльний, опочивáльний
Спальня — спáльня, опочивáльня
Спаніе, спаньё — спання́
Спаржа, рос. Asparagus officinalis L. — шпарáг(а), шпарáги. — **Дикая с.** — зáячий холодóк, (засохле стебло) — перекотипóле, покотúполе
Спаржевый — шпарáговий
Спариваніе — парувáння
Спаривать, спарить — парувáти, добирáти до пáри, спарувáти, припарувáти
Спархивать, спорхнуть — спýрхувати, спурхнýти
Спарывать, спороть — випóрювати, вúпороти
Спасаніе — рятувáння, спасáння
Спасать, спасти, ся — 1) р(а)ятувáти, вирятóвувати, вúрятувати, відрятувáти, зрятувáти, обрятувáти, ся, одволáти, відволáти, відволóдати; 2) спасáти, спастú, ся
Спасеніе — 1) ра(я)тýнок, порятýнок; 2) спасíння
Спасибо — спасúбі, дя́кую, дя́кувать. — **За спасибо** — за спасúбі
Спаситель — 1) визволúтель, збавúтель, рятýн, рятівнúк; 2) Спасúтель, Спас, Збавúтель
Спасительность — спасéнність
Спасительный — спасéнний, збавéнний; р(а)ятівнúчий
Спасовать — спасувáти; уступúти
Спасовъ — Спáсів
Спать, ся — спáти, ся
Спахивать — 1) **(спахать)** — орáти, з'орáти, вúорати; 2) **(спахнуть)** — здувáти і д. **Свѣивать**
Спекаться, спечься — запікáтися, запектúся
Спектакль — спектáкль
Спекулировать — спекулювáти
Спекуляція — спекуля́ція
Спекулянтъ, спекуляторъ — спекуля́нт
Спеленать — сповúти
Спенёкъ — шпень, шпéник
Спепелять, спепелить — в пóпіл обертáти, обернýти, спопеля́ти, спопелúти
Спепеляться, спепелиться — спопеля́тися, спопеліти
Сперва — спéршу, перш, пéрше, попéреду, спочáтку
Спереди — спéреду
Спертость — стúснення; тя́жкість
Спёртый — стúснутий. — **С. воздухъ** — тяжкúй, важкúй дух, тяжкé повітря
Спесивецъ, спесивица — гордýн, гордíй, гордівнúця, чванькó і д. **Гордецъ**
Спесивость — пихáтість, надýтість, зарозумілість
Спесивый — пихáтий, надýтий, зарозумілий
Спесивѣть, заспесивѣть — гордіти, чвáнитися, пиндю́читися, загордіти і т. д., д. **Гордиться, Надмеваться**
Спесь, спесца — пихá, чвань, гордувáння. — **Убавить спеси, сбить спесь** — збúти пихý
Спесько — чванькó і д. **Спесивецъ**
Спеціалистъ — спеціяліст, фаховéць
Специи — спéції; зілля, ліки
Спеціальность — спеціяльність, фах
Специфическій — специфíчний
Спечь, ся — спектú, ся, напектú, понапікáти
Спивать, спить — надпивáти, надпúти
Спиваться, спиться, ся — роспивáтися, спивáтися, роспúтися, спúтися
Спиливать, спилить, ся — спúлювати, надпúлювати, спиля́ти, надпиля́ти, поспúлювати, ся
Спина — спúна; хребéт, хребтúна
Спинка — спúнка, спúночка. — **С. кожа** — тупíй
Спинной — спúнний, хребтóвий
Спиральный — спирáльний, шрубувáтий, ґвинтувáтий. — **С. лѣстница** — крýчені схóди
Спирать, спереть, ся — 1) спихáти, зіпхнýти; 2) здáвлювати, стúскувати, спирáти, здавúти, стúснути, спéрти, ся. — **Дыханіе сперло** — дух забúло
Спиртовый — спиртовúй
Спиртуозный — п'янкúй
Спиртомѣръ — д. **Алкоголометръ**
Спиртъ — спúрт. — **Нашатырный с.** — жигунéць
Списокъ — 1) список, вúпис; 2) спúсок, реєстр, леєстр. — **Внести въ списокъ** — записáти в реєстр. — **Выключить изъ списка** — вúписати з реєстру
Списыватель — спúсувач і д. **Переписчикъ**

Списывать, списать, ся — 1) спи́сувати, копіюва́ти, скопіюва́ти; 2) листува́тися і д. **Переписываться**
Спица — 1) прут, дріт, дро́тик (плести панчо́хи); 2) глиця (плести не́від); 3) шпи́ця (в колесі)
Спичечница — сірни́шниця
Спичечный — сірнико́вий
Спичка — сірни́к, сірничо́к; шпичка, (для колупання) — копи́стка
Спичникъ — сірни́шник
Спихивать, хать, хнуть — спиха́ти, зіпхну́ти
Сплавливать, сплавлять, сплавить, ся — 1) топи́ти, стопи́ти, ся; 2) сплавля́ти, гна́ти, спла́вити
Сплавка — сплав; сто́плювання
Сплавной — сплавни́й
Сплавщикъ — сплавни́к, осна́ч
Сплачивать, сплотить, ся — тісно збива́ти, зв'я́зувати; міцно з'єднуватися, з'єдна́тися, злуча́тися, злучи́тися
Сплёвывать — спльо́вувати, (на бік) — чви́ркати
Сплеснивать, сплеснить — чали́ти, зча́лити (мотузо́к)
Сплеснуть — сполока́ти
Сплетать, сплести, сь — 1) спліта́ти, виплі́та́ти, сплести́, ви́плести, посплі́та́ти, ся; 2) спліта́ти, сплести́, пле́скати, напле́скати
Сплетеніе — 1) плетінця; 2) за́плітка
Сплётка, сплетни — плітки, пльо́тка, пльо́тки, поговір, обмо́ва. — **Сплетни распускать** — поговір пуска́ти
Сплетникъ, ница — плету́н, плету́ха
Сплетничать — пле́скати, пащикува́ти, обмовля́ти, плітки роби́ти
Сплинъ — сплін, хандра́
Сплоха — по́просту, не розва́жно, спро́ста
Сплоховать — схибну́ти; скапцаніти
Сплоченіе — ущі́льнення, злу́чення, зв'я́зання
Сплошной — суцільний, поспі́льний. — **С. недѣля** — зага́льниця, всеї́дний ти́ждень
Сплошь — по́спіль, су́спіль; геть чи́сто, скрізь; без ріжни́ці, без ви́нятку. — **Сплошь и рядомъ** — скрізь і всю́ди
Сплутовать — змахлюва́ти, зшахрува́ти, змо́хати
Сплывать, сплыть — сплива́ти, спли́сти, спли́нути. — **Было, да сплыло** — було́, та загуло́
Сплываться, сплыться — злива́тися, сплива́тися, злитися, позлива́тися
Сплюснутый — сплю́снений
Сплющенность — сплю́сненість
Сплющивать, сплюснуть, сплющить, ся — сплю́щувати, сплю́щити, поплю́щити, ся
Сплясать — протанцюва́ти
Сплясаться — станцюва́тися
Сподвалъ — гурто́м, огу́лом
Сподвижникъ, ница — сподви́жник, ниця, співтрудо́вник, ниця
Сподоблять — сподобля́ти
Сподличать — зробити які́ паску́дство
Сподручный, но — похватни́й, на́ручний, вигі́дний; на по́хваті, зру́чно, на́руч. — **Сподручнѣе** — зручні́ш, е
Сподручность — вигі́дність
Спозаранковъ — з ра́ннього ра́нку, спозара́нку
Спознавать, спознать, ся — 1) пізнава́ти, зазнава́ти, пізна́ти, зазна́ти; 2) спізнава́тися
Спой — лют
Спокойно — споκі́йно
Спокойность — спокі́йність
Спокойный — спокі́йний, супокі́йний, тихомі́рний. — **Спокойной ночи!** — добра́ ніч, на добра́-ніч!
Спокойствіе — спо́кій, супокі́й, спокі́йність
Споласкивать, сполоскать, сполоснуть, ся — сполі́скувати, сполоска́ти, ся
Сполагоря — ле́гше, пів-біди́, ні га́дки
Сползать — сповза́ти
Сполна — спо́вна, впо́вні, цілко́м; все
Сполошить — споло́хати
Сполстить — збити по́вість
Сполье — край по́ля
Спольный — суме́жний, сумі́жний (про поле)
Спонка — плани́чка (що нею збивають дошки)
Спора (бот.) — розро́да, спо́ра. Spora
Спорангій — бро́сня. Sporangium
Спорить, ся — спо́рити, ся, спереча́тися, змага́тися, спіра́тися
Спориться — поступа́ти, посува́тися (наперед), ма́ти у́спіх, уда́чу
Спорливість — перекі́рливість, супере́чливість
Спорливый — перекі́рливий, сварли́вий, супере́чливий, незгі́дливий
Спорникъ, спорщикъ, ца — супере́чник, ця, губа́нь
Спорный — спі́рний
Споръ — спір (р. спору), спі́рка, супере́чка, спереча́ння, змага́ння, пере́чка. — **Спору нѣтъ** — безпере́чно, нема́ що спереча́тись
Спорый — кори́сний, вигі́дний
Спорынья — ріжки́ і д. **Головня**
Спорышъ, рос. Polygonum aviculare L. — спори́ш, морі́г, морі́жок
Способность — зда́тність, доте́пність, зді́бність, хист, кебе́та, тала́н
Способный — зда́тний, доте́пний, зді́бний, кебе́(і)тний
Способствовать — спомага́ти, запомага́ти, допомага́ти
Способствованіе — спомага́ння, допомага́ння
Способъ — спо́сіб; чин, по́бут, роб, лад. — **Изыскивать с.** — добира́ти, прибира́ти спо́собу. — **Изыскивать средства** — добува́ти, вишу́кувати ко́штів
Споспѣшествованіе — спомо́га; сприя́ння
Споспѣшествовать — спомага́ти, сприя́ти. — **Споспѣшествующій** — спомага́ючий; сприя́ючий
Споспѣшествователь, споспѣшникъ — спомага́ч і д. **Помощникъ**
Спотыкаться, споткнуться — спотика́тися спіткну́тися, шпо́(р)татися, зашпо́(р)татися. — **Спотыкаясь** — наспо́тички, спотика́ючись

Спотѣть — спотіти, спітніти, (дуже) — упріти
Спохватиться — схаменутися, охаменутися, стямитись, оглядітися, похватитися
Справа — з правого боку, праворуч
Справедливость — справедливість
Справедливый, во — справедливий; правдивий, правий; справедливо, по правді
Справка — справка, інформація, розвідка
Справлять, справить, ся — 1) випрямляти, вирівнювати, випрямити, випростовувати, випростувати; 2) справляти, справити (весілля); 3) довідуватися, розвідувати, довідатися, розвідати; 4) справлятися, справитися, упоратися. — **Онъ не справится съ этимъ дѣломъ** — він з сим ділом не дасть собі ради
Справочный — інформаційний
Справщикъ (друк.) — коректор
Спрашивать, спросить — 1) питати, спитати, ся, попитати, поспитати, запитати, поспитувати, понапитувати; — **Спрошенный** — спитаний, запитаний; 2) доправлятися, доправитися, потребувати
Спринцовка — бризкавка, прискавка, сикавка, цикавка
Спробовать — скуштувати, попробувати
Спроваживать, спровадить — відпроважувати, випроважувати, відпровадити, випровадити; потурити, збутися, здихатися (кого)
Спроста — спроста, попросту
Спросъ — попит; спит, спиток, поспит; запит, запитання. — **Спросъ не бѣда** — спиток не вбиток. — **Безъ спросу** — без поспиту
Спрыгивать, спрыгнуть — сплигувати, сплигнути, зстрибувати, зстрибнути, зскакувати, зскочити
Спрыскивать, спрыснуть — бризкати, побризкати, спорснути
Спрягать — відміняти (дієслово, дієслова)
Спряженіе — відмінювання (дієслова)
Спряжка — супруга, супряга, супряг. — **Членъ спряжки** — супружник, супрягач, супряжник
Спрямленіе — випростування
Спрямлять, спрямить — д. **Справлять 1**
Спрясть — випрасти
Спрятать, ся — сховати, заховати, поховати, ся
Спрятъ — схов, схбвок, схованка
Спугивать, спугнуть — полохати, сполохати
Спусканіе — спуск, спускання
Спускать, спустить — 1) спускати, спустити; випускати, випустити. — **С. якорь** — оякоритися; 2) спускати, припускати, спустити; парувати, спарувати; 3) сціжувати, сточувати, сцідити, сточити
Спускаться, спуститься — 1) спускатися, спуститися; 2) здаватися, здатися
Спусковой — спусковий
Спускъ — 1) спускання, спуск; 2) спуск, масть (переважно з воску і оливи); 3) спуск, парування. — **Онъ спуску не дасть** — не дасть спуску
Спустя — опісля, потім. — **С. нѣсколько времени** — згодом, трохи згодом, перегодом, перегодя, невдовзі, почасі, незабаром
Спутникъ, ца — 1) товариш, ка подорожі, супутник, ця; 2) (астр.) — супутник, провідник
Спутничество — товаришування в дорозі, супутництво
Спутываніе — плутання; спутування
Спутывать, спутать, ся — 1) плутати, поплутати, ся; 2) путати (надівати путо), треножити, спутати, потреножити; (про птиць) — боркати, прибоpкати
Спьяна — сп'яну
Спѣваться, спѣться — зс(ь)півуватися, зс(ь)піватися
Спѣвка — с(ь)півка, с(ь)піванка
Спѣлость — спілість, доспілість
Спѣлый — спілий, стиглий і д. **Зрѣлый**
Спѣть — прос(ь)півати, зас(ь)півати. — **Спѣтый** — прос(ь)піваний
Спѣть, поспѣть — спіти, поспіти і д. **Зрѣть**
Спѣхъ — спіх, поспіх, нагальність, скваплівість. — **Къ спѣху** — як найскоріше, з поспіхом, хапаючись. — **Не къ спѣху** — нема чого хапатися. — **Оть спѣху** — з поспіху
Спѣшивать, спѣшить, ся — опішувати, опішити; опішати
Спѣшить, ся — спішити, поспішати, ся, хапатися, квапитися
Спѣшно — спішно, поспіхом, нагально, пильно
Спѣшность — спішність, швидкість, скорість, поспішність
Спѣшный — спішний, швидкий, скорий; поспішний
Спячивать, спятить, ся — совати, посувати, посунути, зсунути, ся (назад). — **Съ ума спятить** — з глузду зсунутися, з'їхати
Спячій — сплячий
Спячка — сплячка
Спящій — сплячий
Сработать — зробити, поробити
Сравненіе — порівняння, зрівняння (з чим), прирівняння (до чого). — **Въ сравненіи съ кѣмъ, съ чѣмъ** — проти, супроти (кого, чого)
Сравниваніе — рівняння
Сравнивать — 1) **(сровнять, ся)** — рівняти, вирівнювати, зрівняти, ся, (кругом) — обрівняти, (про кількох) — позрівнювати; 2) **(сравнить)** — рівняти, прирівнювати, порівняти, прирівняти, дорівняти; 3) **(сравняться, сравниться)** — рівнятися, зрівнятися, порівнятися
Сравнительный — порівнюючий
Сражать, сразить — 1) збивати, побивати, збити, побити, звалити; 2) у(в)ражати, уразити
Сражаться, сразиться — битися, стятися
Сраженіе — бій, битва; баталія
Сразу — зразу, одразу, відразу, до разу,

ра́птом
Срамить, осрамить, ся — соро́мити, со́рому завдава́ти, осоро́мити, ся, со́рому завда́ти, наробити
Срамникъ, ца — соромітник, ця
Срамность — соромітність
Срамный, но — со́ромний, соромітний, соромі́цький, со́ром, со́ромно. — **Срамная часть** — соромо́та
Срамословить — д. **Сквернословить**
Срамота, срамъ — со́ром, соромо́та, встид, стидо́вище, ганьба́. — **Надѣлать сраму** — наробити со́рому
Срастаться, сращиваться, сростись — зроста́тися, зрости́ся, позроста́тися
Сращеніе — зро́щення, зроста́ння
Сращивать, срастить — зро́щувати, зрости́ти
Сребренникъ — срі́бник, срібня́к
Сребристый — срібли́стий, срібни́стий
Сребровидный — сріблястий
Сребролюбецъ — грошолюб
Сребролюбіе — грошолю́бство
Среда — 1) ото́чення, окру́ження, товари́ство; середо́вище; 2) середа́, (на 4 тижні Великого посту) — середохре́стя, (на 5 тижні В. п.) — поклінна середа́, (на 4 тижні після Великодня) — пра́ва, перепла́вна середа́; 3) **Въ средѣ** — посере́д. — **Изъ среды** — з-посере́д
Среди — сере́д, посере́д, посере́дині, о́середь, поміж. — **С. дня** — середо́дня
Средиземный — середзе́мний
Средина — сере́дина, осере́док. — **Въ срединѣ** — посере́дині, посеред. — **Въ самой срединѣ** — в самім осере́дку, в самій сере́дині
Срединный — посере́дній, середко́вий
Средневѣковой — середневі́чний, середові́чний
Средній — сере́дній, посере́дній; середу́щий, середу́льший (віком); помі́рний; (мат.) — пересі́чний, сере́дній. — **Среднимъ числомъ** — сере́днім ліком. — **Человѣкъ среднихъ лѣтъ** — сере́днього віку
Средогрудіе (анат.) — середогру́ддя
Средостѣніе — перегоро́да, перешко́да
Средоточіе — осере́док
Средоточный — осередко́вий
Следственный, но — сере́дній, помі́рний, но
Средство — спо́сіб; за́сіб, спромо́га, мо́жність, снага́. — **Средства къ жизни** — за́соби, ко́шти. — **Средства изыскивать** — спо́собу, спо́собів добира́ти, прибира́ти. — **Употребить всѣ средства** — всіх спо́собів вжи́ти
Сринуть, ся — ски́нути, ки́нутися
Срисовывать, срисовать — спи́сувати, списа́ти; змальо́вувати, змалюва́ти
Сродникъ, ца — ро́дич, ка, рода́к
Сроднить, ся — порідни́ти, ся, спорідни́ти, ся
Сродный — прирожде́ний, власти́вий
Сродство — 1) рід, рідня́, ро́дичі; 2) спорі́днення. — **Онъ съ нимъ въ сродствѣ** — він ро́дич йому́
Сродясь — зро́ду, від ро́ду
Срокъ — строк, сро́к, речене́ць, речине́ць, те́рмін. — **Въ срокъ** — у свій час. — **Къ тому сроку** — на той те́рмін
Сростокъ — зро́сток, (про овочі, напр., яблука, горіхи) — близня́та
Срочный — строкови́й, терміно́вий, речинце́вий
Срубать, срубить — зру́бувати, стина́ти, зруба́ти, стя́ти. — **Срубленный** — зру́баний, стя́тий
Срубка — зруб, зру́бування, ви́руб, виру́бування
Срубъ — зруб, (в будові для зв'язку) — о́щеп, (в колодязі) — ця́мрина, ця́(е)бри́на, цебри́ння, (нижче землі) — по́кліть
Сручность — зру́чність
Сручный, но — зру́чний, но
Срывать, сорвать, ся — зрива́ти, вирива́ти, зірва́ти, ви́рвати, ся
Срывать, срыть — ско́пувати, скопа́ти, зри́ти
Срываться, сорваться — зрива́тися, обрива́тися, зірва́тися, обірва́тися, увірва́тися
Срывъ — 1) зрива́ння, ско́пування; 2) хаба́рь
Срытіе — скоп, скопа́ння
Срыть — зри́ти
Срѣзать, срѣзывать, срѣзать — зрі́зувати, стина́ти, зрі́зати, зітну́ти
Срѣзень — окра́єць (хліба)
Срѣзок — зрі́зок, утинок
Срѣзъ — 1) зрі́зування; 2) зрі́зок, пере́різ
Срѣтеніе Господне — Стрі́тення
Срѣтенскій — стрі́тенський
Сряду — по́спіль, оди́н за дру́гим, без пере́рви
Сряды — збо́ри, за́хід, лаштува́ння
Ссадина — за́дра; садно́, ура́зка. — **С. сдѣлать** — ошму́льгати, пошму́гляти, наму́ляти
Ссаживать, ссадить, ся — 1) зса́жувати, зсади́ти, позса́жувати, ся; 2) виса́жувати, ви́садити, повиса́жувати
Ссаживаться, ссѣсться — збіга́тися, збі́гтися
Ссадка — зса́джування, зступ, збіг (сукна то що)
Ссасывать, ссосать — висиса́ти, ви́ссати
Ссиха, рос. Empetrum nigrum L. — голуби́нець, водя́нка
Ссовывать, ссунуть — зсо́вувати, зсу́нути
Ссора — сва́ра, сва́рка, сварня́, зва́да, (ле́генька) — ро́стирка, (раз'уразня) — гризня́, гризани́на, (бучна) — бу́ча, чва́ра
Ссорить, посорить — свари́ти, посвари́ти, (багатьох) — пересвари́ти
Ссориться, поссориться — свари́тися, зва́дитися, заїда́тися, посвари́тися, пересвари́тися, (починати) — заво́дитися, (раз-у-ра́з) — гри́зтися
Ссорливость — сварли́вість
Ссорливый — сварли́вий, сварки́й
Ссорщикъ — сварли́вець
Ссуда — спосу́да, спосу́дження, по́зичка
Ссудный — позичко́вий. — **С. касса** — позичко-

ва ка́са
Ссудчикъ — позича́льник
Ссужать, ссудить — спосужа́ти, спосу́дити (кого), наділя́ти, наділи́ти (кого), позича́ти, пози́чити (кому)
Ссуженіе — спосу́джування, позича́ння
Ссучивать, ссучить — зсу́кувати, зсука́ти, всука́ти, (про кількох) — позсу́кувати
Ссылать, сослать — засила́ти, висила́ти, засла́ти, ви́слати
Ссылаться, сослаться — 1) здава́тися, поклика́тися, посила́тися (на кого), зда́тися, післатися, (на с(ь)відків) — обс(ь)відчитися; 2) д. **Сноситься**
Ссылка — 1) засла́ння; 2) поклика́ння, посила́ння
Ссылочникъ, ссыльный — засла́нець
Ссыпа́ть, ссыпать, ся — зсипа́ти, зси́пати, позсипа́ти, ся
Ссыхаться, ссохнуться — зсиха́тися, зсо́хнутися, позсиха́тися
Ссѣдаться, ссѣсться — 1) збіга́тися, збігтися, ву́жчати, пову́жчати (про одежу, тканину); 2) зсіда́тися, зсістися, прокиса́ти, прокис́нути (про молоко)
Ссѣкать, ссѣчь — зру́бувати, стина́ти, зруба́ти, стя́ти, зітну́ти
Ссѣкъ — поля́двиця (товста частина м'яса, одрубана від стегна)
Ссѣлый — збіглий, зсілий (про молоко)
Ставать, стать — 1) става́ти, ста́ти, ста́нути; 2) почина́ти, става́ти, поча́ти, ста́ти, взя́ти; 3) става́ти, спиня́тися, зупиня́тися, ста́ти, спини́тися, зупини́тися; 4) вистача́ти, вистарча́ти, ви́стачити, ви́старчити
Ставень — 1) віко́нниця; 2) за́ставка (в греблі)
Ставить, поставить — 1) ста́вити, станови́ти, поста́вити, постанови́ти. — **С. ребромъ** — ру́ба ста́вити. — **Ставить, поставить лѣса** — ста́вити решто́вання. — **С. въ счетъ** — ста́вити в раху́нок, на раху́нок; 2) вважа́ти, ма́ти. — **Ни во что его ставить** — ні за́ що його́ має́, за ні що́, за не ві́що має́; 3) настановля́ти і д. **Поставлять**
Ставка — 1) по́став; 2) наме́т, ста́вка; 3) ста́вка (в грі). — **Давать очную ставку** — роби́ти зво́дини (кому)
Ставленникъ — вис(ь)в'яче́нець
Стадиться — в ста́да збира́тись, табу́нитись
Стадія — ста́дія, біго́вище; (мед.) — біг, період хоро́би
Стадникъ — ста́дник, скота́рь, чередни́к
Стадный — ста́дний, табу́нський, табуно́вий
Стадо — ста́до, (коней) — табу́н, (кобил з огирем) — кося́к, (овець) — ота́ра, (невелика кітних овець) — кирди́к, (одго́дованих на сало) — конара́, (маток з ягнятами) — сагма́л, (корів, переважно дійних) — черга́, (птиці) — згра́я, табу́н, табуне́ць. — **Общественное стадо** (воли, корови, телята і вівці) — череда́
Станвать, стаять — та́нути, пота́нути, топи́тися, стопи́тися
Стайный — табу́нний
Стаканъ, стаканчикъ — скля́нка, шкля́нка, скля́ночка, шкля́ночка, скляни́ця, (поминальна) — кухли́к
Стаканный — склянкови́й
Стакиваться, стакнуться — змовля́тися, змо́витися, злига́тися, полига́тися
Сталактитъ — сталякти́т
Сталистый — стали́стий
Сталкиваніе — спиха́ння, стика́ння
Сталкивать, столкнуть — спиха́ти, зіпхну́ти
Сталкиваться, столкнуться — стика́тися, зіткну́тися
Стало-быть — зна́чить, вихо́дить
Сталпливаться, столпиться — сто́впщуватися, сто́впитися
Сталь — ста́ль, (мняка) — кри́ця, темля́нка, (тверда, дуже загартована) — дуле́вина
Стальной — сталеви́й. — **Стальная трава, стальникъ,** рос. Ononis cninosa L., hircina Jacq. — во́вча, бича́ча трава́, вовчу́г, ожи́ни. — **С. цвѣтъ** — сивозалі́зний
Стамедь, стамедный, стамедовый — камло́т, камло́товий
Стамезка, стамеска — долотце́
Станица — 1) д. **Стая**; 2) стани́ця (село козаків на Дону), ку́рінь (в Чорноморії)
Становая жила, анат. Medulla spinalis — хребто́вий мо́зок
Становиться, стать — 1) става́ти, ста́ти; 2) роби́тися, става́ти, почина́ти, зроби́тися, ста́ти, поча́ти. — **С. глубже** — гли́(і)бшати. — **С. лучше** — кра́щати, ліпшати. — **С. холоднѣе** — холодні́шати. — **С. хуже** — гіршати. — **Часы стали** — годи́нник спини́вся
Становище — стан, стано́вище, та́бор, кіш
Становой — станови́й
Станокъ — ва(е)рста́т, верста́к. — **С. ткацкій** — верста́т тка́цький. — **С. токарный** — верста́т тока́рський. (Частини його): (для наводу шпиць в обід) — коле́сня, стелюга, (для видовбування дірок на шпиці) — довба́льня, стіле́ць, (для прихоплювання обода) — ключ, (для обточування ступиць) — тока́рня, (для обточування шпиць) — ла́пка, (рухомий осередок) — кужі́вка, (нерухомий) — шти́ль, шпе́ник, (для чищення дощок) — ослі́н, (брусок в йому) — ла́пка. — **С. бондарскій** — стелю́га. — **С. пильный** — кобі́льниця, ко́зли. — **С. точильный** — точи́ло. — **Пушечный с.** — гарма́тне ло́же. — **С. для трепанія конопли** — біте́льня
Стоночный — верста́товий, верстако́вий
Станція — ста́нція, ста́ція; приста́нок
Станціонный — станці́йний. — **С. домъ** — ста́нція
Станъ — 1) стан, поста́ва; 2) д. **Становище**; 3) ста́н (у сорочки)
Стапливать, стопить — сто́плювати, ростопи́ти
Стаптывать, стоптать, ся — топта́ти, потоп-

тáти, стоптáти
Стараніе — старáння, дбання́
Старатель, ница — старáтель, кa
Старательный, но — старáнний, о, дбáлий, ло, дбайли́вий, во, пи́льний, но
Старательность — старáнність, дбáлість, пи́льність
Стараться — старáтися, дбáти, пильнувáти
Старенькій — старéнький
Старёхонькій — старéсенький
Старецъ — дід, чернéць, стáрець
Старикашка — старигáнь
Стариковскій — старéчий
Старикъ — стари́й дід, стари́к. — **Старика корчить** — старувáти
Старина — 1) старовинá, старос(ь)ві́тчина, давнинá, прéдківщина, (дуже давня) — предковíччина, віковщи́на. — **Въ старину** — в старовину́, за стари́х часів, в давнину́. — **По старинѣ** — по стародáвньому, по старóму звичáю, по старос(ь)вітському; 2) д. **Старецъ**; 3) рос. Senecio lacobaea L. — жовтóзілля, жовтоголóвник, свиріпа
Старинушка — діду́сь
Старинный — стародáвній, старови́нний, старос(ь)вітський, старожи́тний, старовічний
Старить, состарить — стáрити, постáрити
Стариться, состариться — стáріти, постáріти, стáритися, постáритися, (надто) — здити́нитися. — **Состариться въ дѣвкахъ** — на пні поси́віти
Старица — 1) старéнька, бабу́ся; 2) черни́ця
Старичекъ — діду́сь, дідóк, старéнький
Старичина, старичище — дідугá, дідугáн, старигáнь, старигáн
Староватый — старкувáтий, пристáркуватий, підстáркуватий
Старовина, рос. Scrophularia nodosa L. — старовинá, кукуля́рія
Староверъ, ка — старовір, ка
Стародавность — стародáвність, старожи́тність
Стародавный — стародáвній, старожи́тний
Стародубка, рос. Adonis vernalis L. — гори́ц(ь)віт, Gentiana Amarella L. — ти́рлич
Старожилъ, старожилка — старожи́тель, ка, дáвній мéшканець, д. **Мéшканка**
Старообразный — старкувáтий, пристáркуватий
Старообрядецъ — старовíр
Старообрядческій — старовірський
Старосвѣтскій — старос(ь)вітський
Староселеніе — дáвнє сéлище
Староста — стáроста, вíйт. — **Церковный с.** — ти́тарь, (помічник його) — підтитáрний
Старостинъ — стáростів, ти́тарів
Старостинскій — старости́нський, вíйтівський
Старостить — старостувáти, титарювáти
Старостиха — старости́ха; титарéва, титари́ха
Старость — стáрість, стáрощі
Старуха — старá, бáба, бабу́ся, бабу́ня
Старухинъ — бáбин
Старухообразный — бабкувáтий
Старушёнка — бáбка, бáбця
Старушечій — бáбський, бáбин
Старушкинъ — бáбин, баби́ний
Старческій — старéчий
Старшина — старшинá. — **Волостной с.** — волосни́й старшинá, вíйт. — **Казацкіе старшины** — старшинá, отамáння
Старшинство — старши́нство
Старшинствовать — старшинувáти, головувáти
Старшій — стáрший
Старый — стари́й, літни́й, (дуже) — старезни́й, старéзний. — **Старый сапогъ** — шкарбу́н. — **Кусокъ с. кожи** — шкурáт, шкуратóк, (зб.) — шкурáття
Старьё — стари́зна, старови́зна, танди́та, старі рéчі; дрáнтя
Старьевщикъ — танди́тник, старови́зник
Старѣйшина — найстáрший, старшинá
Старѣть, ся — старіти, ся; передáвнюватись
Стаскивать, стаскать, стащить — стягáти, стягти́, зволікáти, зволокти́, постягáти, позволікáти; знóсити, познóсити. — **Стащить** — д. **Стибрить**
Статейка — статíйка
Статейный — статíйний, артику́льний
Статика — стáтика
Статистика — стати́стика
Статистикъ — стати́стик
Статистическій — статисти́чний
Статистъ (театр.) — стати́ста
Статный — ставни́й, постáвний, показни́й, огря́дний, стату́рний, удáтний
Статочность — мóжність, можли́вість
Статочный — можли́вий. — **Статочное ли это дѣло?** — хібá це можли́во?
Статскій — штáтський, цивільний
Статутъ — стату́т, устáв(а)
Статуя — стáтуя
Стать — склад, пóстать, постáва; рáція. — **Съ какой стати?** — з якóї рéчі? з якóї рáції? — **Подъ стать** — під пáру, до пáри; до ладу́, до при́кладу
Стать — д. **Ставать.** — **Стать причиною** — спричи́нитися (чому). — **С. на якорь** — об'якори́тися, оякори́тися. — **С. вверхъ ногами** — стóвбуром стáти, до гори́ ногáми стáти. — **Станемъ** — ну́мо, нум; стáньмо. — **Стать бездѣльникомъ, лѣнтяемъ, негодяемъ** — зледащíти, розледащíти, зніќчéмніти. — **С. невесёлымъ** — осмутніти, засмутніти. — **С. невидимымъ** — зни́кнути. — **С. неподвижно** — оступіти. — **С. паномъ** — запаніти. — **С. сиротою** — осиротíти
Статься — стáтися, трáпитися
Статья — cтаття́, тóчка, пункт, артику́л
Стачивать — 1) (**стачать**) — зшивáти, зшити; 2) (**сточить**) — стóчувати, сточи́ти, постóчувати
Стачка — 1) зшив, зшиття́; 2) змóва, страйк
Стая — зграя, (птиць) — табу́н, (диких птиць) — клю́ча, ключ, (вовків, собак з самицею) — тíчка

Стволистый — стовбуруватий, пнястий, руркуватий
Стволовый — стовбуровий, пньовий, пнівий, цівковий
Стволъ — 1) стовбур, цівка, (коло самого коріня) — прикорень, (трохи дальше, не більше 2 аршинів) — окоренок; 2) (у рушниці) — цівка, руля, рура, рурка
Створаживаться, створожиться — вурдитися, провурдитися, зсідатися, зсістися
Створный, створчатый — половинчатий, половинчастий
Створять, створить — зачиняти, причиняти, за(при)чинити
Стеаринъ — стеарина
Стебель, стебелёкъ — 1) стебло, стеблина, стебелина, стеблиночка, (дикорослої рослини) — билина, билинка, билиночка, (товсте та високе) — стовбур, (переважно сухе) — бадилина, бадилячка, (зб.) — бадилля, бадиляччa, (бур'яну) — бур'янина, бур'янинка, (гарбузів) — гарбузиння, (істівне) — лопуцьок, опуцьок, (кавунів, гарбузів, огірків) — гудина, огудина, (картоплі) — гичка, картоплиння, (квасолі) — квасолиння, (кукурузи) — кукурузиння, (лози) — лозина, (маку) — маковина, (зб.) — маковиння, (очерету) — очеретина, (хмелю) — хмелина, (цибулі) — цибок, цибух, цибка, дудка, стрілка, (що стелеться по землі) — стелюх; 2) стебло, держачок (ложки)
Стебельковатый — стеблуватий
Стебельный — стеблевий, стебловий
Стеблистый — стеблистий
Стебокъ — стібок, штих (в шитві)
Стегальный — стебнувальний (що служить до стебнування)
Стёганый — стебнований
Стеганіе — стебнування, стібання
Стегать — 1) (**стегнуть**) — шмагати, батожити, періщити, шмагнути, оперіщити; 2) (**состегать**) — стебнувати, стібати, стебнути, стібнути
Стегно — стегно
Стёжка — стібок, шва, шво
Стезя — стежка, стежечка
Стекать, стечь, ся — стікати, збігати, зливатися, стекти, збігти, злитися, постікати
Стекло — скло, шкло. — **С. оконное** — шибка, тафля, (кругле) — оболонка. — **Вставить с.** — засклити, пошклити
Стекловидный — скловатий
Стеклодѣліе — склярство
Стёклышко, стекольце — шкільце
Стеклянѣть — скляніти
Стеклянный, стекольный — скляний, шкляний. — **С. заводъ** — гута
Стекольщиковъ — склярів
Стекольщикъ — скляр, шкляр. — **С. быть** — склярувати
Стекольщичій — склярський
Стелажи —囗рештовання
Стелька — устілка, устілочка, устілонька (в обув'я). — **Пьянъ, какъ стелька** — п'яний, як ніч
Стельная — тільна (про корову)
Стемнѣть — стемніти, потемніти, смеркнути
Стенаніе — зойк, зойкання, скигління
Стенать — зойкати, скиглити, скимлити
Степениться — статніти, шануватися
Степенничать — статкувати
Степенность — статечність, поважність
Степенный, но — статечний, поважний, но
Степенство — д. **Степенность**
Степень — 1) ступінь, щабель (в драбині); 2) клас, стан, ранґа; 3) коліно (в родстві)
Степенникъ, ца — статечний чоловік, статечна жінка
Степной — степовий. — **С. житель** — степовик
Степнякъ — степовик
Степь, ж. р. — степ (м. р.)
Стерва — стерво, стерв'яка, падло
Стервениться, остервенѣть — сатаніти, осатаніти, оз(ь)вірятися, оз(ь)віритися, розстервітися
Стервоядный — стервожерний, стервоїдний
Стервятина — стервина, падло
Стереженіе — стереження, пильнування
Стеречь, ся — стерегти, ся, берегти, ся, глядіти, пильнувати, пантрувати
Стержень — 1) серце (в дереві); 2) (в болячці) — стрижень; 3) (в річці) — стрижень. Codex descendens — середній корінь
Стержневый — стрижневий
Стерлядь, стерлядка, риба Acipenser Ruthenus — чечуга, чечура
Стерляжина — чечужина, чечуже м'ясо
Стерляжій — чечужий
Стерпѣть, ся — стерпіти, втерпіти, витерпіти, притерпітися
Стесывать, стесать — стісувати, стесати
Стеченіе — 1) стікання; 2) сплив, сутіч, збіг (двох річок). — **С. народа** — стовпище, натовп, тиснява. — **С. обстоятельствъ** — збіг, склад обставин. — **С. неблагопріятныхъ обстоятельствъ** — лиха година; збіг несприятливих обставин
Стечка — сказ і д. **Бѣшенство**
Стибрить — стягти, потягти, сцупити, поцупити
Стилка — стелення, стеливо
Стиль — стиль, штиль, штиб
Стипендія — стипендія
Стиралка — ганчірка
Стиральный — пральний
Стираніе — 1) стирання; 2) прання
Стирать — 1) (**стереть, ся**) — стирати, витирати, ростирати, стерти, витерти, ростерти, ся; 2) (**выстирать**) — прати, випрати
Стирка — прання
Стискиваніе — стискування, стискання
Стискивать, стискать, стиснуть — стискувати, стискати, стиснути, постискувати. — **Стиснуть зубы** — сціпити зуби
Стихать, стихнуть — стихати, тихшати, стихнути, унишкнути, постихати

Стихи — вірші, с(ь)півомóвки
Стихійный — стихійний, первісткóвий, живлóвий
Стихія — стихія, первісток, живлó
Стихокропатель, стихоплетъ — віршомáз
Стихосложеніе — віршотвóрення, стихотвóрення, віршувáння
Стихотвореніе — вірша, вірші
Стихотворецъ — віршовни́к, віршник
Стихотворный — віршóваний, віршови́й, віршописний
Стихотворство — віршописство, віршувáння
Стихъ, стишокъ — вірш, віршик, стих
Стланецъ — стéлюх (рослина, що стелиться по землі)
Стлать — 1) (**постлать, ся**) — слáти, стели́ти, послáти, постели́ти, ся; 2) (**выстлать**) — мости́ти, помости́ти; 3) слáтися, стели́тися, постели́тися
Сто — сто. — **Сто съ лишнимъ** — стó з óком, стонáдцять
Стоглавый — стоголóвий
Стогна (церк.-сл.) — майдáн
Стоговый — стогови́й
Стогословникъ, рос. Carduus — будя́к, чортополóх
Стогъ, стожекъ — стіг (р. стога), стіжóк, стіжéчок, (спід) — підстóжжа, (перемолоченої соломи) — ожерéд
Стойбище — кочóвище
Стойка — 1) стоя́ння, стійка; 2) д. **Прилавокъ**; 3) (буд.) — підпóра, підпірка; 4) (гірн.) — стóвпик
Стойкій, ка — тверди́й, непохи́тний, но
Стойкомъ — навстóячки
Стойкость — твéрдість, непохи́тність
Стойло — стійло, станóк
Стоимость — вáртість, коштóвність, цінá
Стоймя — стійма, стовмá, стóячи, стóячки, навстóячки; сторч, навстóрч
Стоить — коштувáти, вáртим бýти, винóсити, знáчити, стóїти. — **Стоитъ** — коштýє, вáрто, вáрт. — **Стоющій** — вáртий. — **Не стоитъ** — не вáрт, не вáрто. — **Не стоитъ благодарности** — немá зá що дя́кувати, немá зá що, немá дя́ки. — **Стоитъ вамъ только приказать** — загадáйте тільки, трéба вам тільки звелíти. — **Овчинка выдѣлки не стоитъ** — шкýрка за чиньбý не стáне. — **Стоило большихъ усилій** — стáло трудá вели́кого. — **500 р. стоитъ** — 500 карбóванців коштýє, і 500 карб. варт. — **Ему ничего не стоитъ солгать** — йомý нічóго не знáчить збрехáти. — **Стоющій дороже золота** — вартніший від зóлота
Стократный, но — стоазóвий, во, стокрáт
Стокъ — 1) (у водяного млина) — лотóки, (у будови) — ри́нва; 2) спад, відли́в
Столбенѣть, остолбенѣть — стовпіти, остовпіти
Столбецъ — стовпéць
Столбикъ — стóвпчик, (у рослин плідник) — сторчмачóк
Столбнякъ — правéць, прямéць, остовпіння. — **Привести въ столбнякъ** — правцéм постáвити. — **На него нашелъ столбнякъ** — він остовпів
Столбовой — стовпови́й. — **С. дорога** — верстови́й шлях, би́та дорóга
Столбообразный, столбчатый — стовбáтий
Столбъ — стовб, стовп, слуп, (до которого ворота начеплені) — ворітниця, (для підпори) — сохá
Столиственный, столистый — столи́стий
Столешница — стільни́ця
Столикъ — стóлик, (що в кутку стоїть) — коси́нець, (в церкві, де продають с(ь)вічки) — титáрня
Столица — столи́ця
Столичный — столи́чний
Столковаться — спрáви дійти з ким
Столкновеніе — зіткнення, сути́чка
Столкнуться — зіткнýтися, вдáритися, бýцнутися
Столовая — їдáльня
Столоваться — харчувáтися, стравувáтися
Столовникъ — харчовни́к
Столовый — 1) столови́й; 2) харчови́й (напр., харчові гроші)
Столоначальникъ — столоначáльник
Столочь — стовкти́
Столпиться — стóвпитися, скýпитися, натиснýтися, згромáдитись
Столпленіе — стóвпище, ти́снява
Столпы — д. **Сіяніе сѣверное**
Столъ — стіл
Столь — так, так сáме, так сáмо
Столько — стільки. — **Столько же** — стільки-ж. — **Столько то** — стількись. — **Со столькими** — з тількомá
Стольникъ — стóльник
Столѣтіе — столíття, вік
Столѣникъ, рос. Agave — столітник
Столѣтній — столітній, віковий
Столярная — столя́рня
Столярничать — столярувáти
Столярный — столя́рський, столя́рний
Столяровъ — стóлярів
Столяръ — стóляр
Стонаніе — стогнáння
Стонать — стогнáти; стугоніти. — **Часто стонущій** — стогній
Стоногъ, ком. Oniscus asellus — стонóга
Стонъ — стóгін
Стопа — 1) стопá, ступня́ (ноги); 2) ногá. — **Къ стопамъ вашимъ** — до ніг вáших. — **Идти по чьимъ стопамъ** — іти́ за ки́м, за чиїм слідóм, наслідувати (кому); 3) слід, тропá, стéжка; 4) стопá (у віршах); 5) стопá, ри́за (паперу)
Стопинъ (артил.) — клéйтух
Стопка — 1) полови́нчик, келішок; 2) кілóк, кілóчок (вішати що); 3) стіжóк (соли, біли́ла, бакану то-що)
Стопный — стопови́й
Стора — штóра, ролéта (на вікні)
Сторгованіе — сторгувáння
Сторговать — сторгувáти, ся, приторгувáти
Сторицею — всóтеро
Сторожа — сторóжа, вáрта
Сторожевой — вартови́й, сторожеви́й
Сторожить — сторожи́ти, вартувáти

Сторожка — сторожі́вня, сторо́жка; варті́вня, (на баштані, въ лісі) — курінь
Сторожкій — сторожкий
Сторожокъ — 1) стрілка, язичо́к (у вазі на коромислі); 2) цу́рка (в пастці), сторожо́к (в сітці)
Сторожъ — сто́рож, вартівни́к, чатівни́к, (в полі) — лановий
Сторона, сторонка — 1) сторона́, сторі́нка, бік. — **Въ сторонѣ** — о́сторонь, одсторонь, на бо́ці, у бо́ці, у́збіч, нау́збіч, збо́ку. — **Держать себя въ сторонѣ** — бу́ти о́сторонь і д. **Сторониться**. — **Въ сторону** — у бік, на бік. — **Шутки въ сторону** — без жа́ртів. — **Въ противоположную сторону** — навпаки́, в протиле́жну сто́рону, наверле́. — **Моё дѣло сторона** — моя́ ха́та з кра́ю. — **На сторонѣ** — на о́дшибі. — **На сторону** — а) д. **Въ сторону**; б) в чужі ру́ки, в чужи́й край. — **На всѣ четыре стороны** — на всі чоти́рі, на всі чоти́рі ві́три. — **Со стороны** — з бо́ку. — **Со всѣхъ сторонъ** — з усі́х бокі́в, усіма́ сторона́ми, звідусі́ль. — **Одною стороною** — одни́м бо́ком. — **Съ двухъ сторонъ, съ обѣихъ сторонъ** — з дво́х, з обо́х бокі́в. — **По сторонамъ** — по бока́х, з боків. — **Смотрѣть по сторонамъ** — ґа́ви лови́ти, ві́трішки продава́ти. — **Стороною идти, ѣхать** — бо́ком, бочко́м, з бо́ку доро́ги. — **Узнать стороною** — від людей діззна́тись, перечу́ти чере́з лю́ди, довідатись манівце́м. — **Лѣвая сторона** — лівору́чча. — **По лѣвую сторону** — наліво, лівору́ч. — **Дѣти съ лѣвой стороны** — байстрюки́ і д. **Незаконнорожденные**. — **Правая с.** — правору́чча. — **По правую сторону** — напра́во, право́руч. — **Лицевая сторона** (тканини) — з лиця́, до́брий бік. — **Солнечная с.** — відсо́ння. — **Съ солнечной стороны** — на відсо́нні, з відсо́ння; 2) сторона́, сторі́нонька, край, краї́на. — **Въ нашей сторонѣ** — в на́шім кра́ю, у нас. — **Родная сторона** — рі́дний край. — **Чужая сторона** — чужи́на, чужа́, чужи́на, чужа́ сторона́; 3) (в процесі) — сторона́
Сторониться, посторониться — уступа́тись, сторони́тись, схо́дити з доро́ги; бокува́ти від ко́го, одійти́ у бік, оступи́тися; цура́тися, ухиля́тися
Сторонникъ — прихи́льник, прибі́чник
Сторонній — сторо́нній, бокови́й
Сторонушка — сторі́нонька, сторо́нонька
Стосковаться (по комъ) — затужи́ти, зану́дитись (за ким)
Стоустый — стоу́стий, стоголо́сий
Стоцвѣть, рос. Anthemis nobilis L. — марина́, рум'я́нок, ху́павка
Сточная труба — ри́нва
Стоязычный — стоязи́кий
Стояніе — стоя́ння
Стоянка — пості́й, посто́янка, стано́вище, стано́висько. — **Зимняя с.** — зимівля
Стоять, стать — стоя́ти, ста́ти. — **Стоя** — сто́ячи, навсто́ячки. — **С. на часахъ** — на ва́рті, на ча́тах стоя́ти. — **С. на своёмъ** — пра́вити своє. — **С. на молитвѣ** — моли́тися. — **С. передъ кѣмъ безъ шапки** — шапкува́ти. — **С. на колѣняхъ** — навко́лішки стоя́ти. — **С. за кого** — обстава́ти за ким
Стоячій — стоя́чий. — **Вода с.** — нете́ча, стоя́ча вода́, водості́й
Стравливать, стравить — 1) трави́ти, випаса́ти, страви́ти, спа́сти, потоло́чити; 2) ни́щити, зни́щити, виво́дити, повиво́дити
Страда — жни́во, жнива́. — **Въ страду** — у жнива́
Страдалецъ, страдалица — стра́дник, ця, страда́льник, ця, страда́лець, му́ченик, ця
Страдальчески — як страда́льник
Страдальческій — страда́льницький, му́ченський
Страдальничество — страда́льництво, му́ченьство
Страданіе — стражда́ння, страждува́ння, му́ка
Страдательность — страда́льність
Страдательный — страда́льний
Страдать — стражда́ти, терпі́ти, му́читися
Страдный — жни́вний. — **С. пора** — жнива́
Стража — сторо́жа, ва́рта, ча́та. — **На стражѣ** — на сторо́жі, на ва́рті
Стражъ — сто́рож
Страивать, стройть — отру́ювати, потруї́ти
Страна — сторона́, край, країна. — **Тёплая с.** — те́плий край, теплі́чина, (куди птиці на зиму одлітають) — ви́рій
Страничный — сторі́нковий
Страница, страничка — сторі́нка, бік; ка́ртка
Странникъ, ца — мандрі́вець, мандрі́вниця; подоро́жній, я
Странничать — 1) мандрува́ти; 2) химерува́ти, шту́ки витворя́ти, штукарюва́ти
Страннический — подоро́жницький, мандрівни́чий
Странно — чу́дно, ди́вно, химе́рно; неподо́бно
Страннолюбивый — гости́нний
Страннопріимный — гости́нний
Странность — чудно́та, ди́вність, химе́ра, чудасі́я, неподо́бність
Странный — чудни́й, дивни́й, чудерна́цький, чудоро́дний, химе́рний, чудасі́йний, неподо́бний, куме́дний. — **С. человѣкъ** — чудна́ люди́на
Странствіе — мандрува́ння, мандрі́вка і д. **Путешествіе**
Странствованіе — мандрува́ння, ма́ндри, подоро́жування
Странствователь — мандрі́вник
Странствовать — мандрува́ти, подоро́жувати
Странствующій — мандрі́вний, мандру́ючий
Страстишка — кортя́чка
Страстной — страстни́й, страшни́й. — **С. недѣля** — бі́лий, страстни́й ти́ждень

Страстный, но — прúстрастний; загáрливий, во, жагýчий, вогнювáтий, яркúй. — **С. человѣкъ, с. женщина** (в половóму розумінні) — яркúй чоловік, ярка жінка
Страстотерпецъ, страстотерпица — мýченик, -ниця
Страсть — 1) мýка, страждáння, скорбóта, пáсія. — **Страсти Господни** — мýки, стрáсти Христóві, пáсія; 2) прúстрасть, жагá, жагóта. — **С. любовная** — любощі, любкú; 3) страх, жах, ляк. — **С. взяла** — страх, жах напáв, опанувáв. — **Со страстей не зналъ, что дѣлать** — з ляку не знáв, що й робúти; 4) дýже, страх, страшéнно, аж-аж-аж. — **Мнѣ страсть хочется** — мені аж-аж-аж хóчеться. — **Страсть, какъ боленъ** — страшéнно хвóрий
Стратагема — підступ (на війні)
Стратегическій — стратегíчний
Стратегикъ — стратéґ
Страусовый — стрýсевий, стрýсий, трýсевий
Страусъ, пт. Struthio camelus — стрýсь, трусь, труськó
Страхованіе — страхувáння, асекурáція, забезпéка, забезпéчення
Страховать, застраховать — страхувáти, асекурувáти, застрахувáти, забезпечáти, забезпéчити
Страховой — страховúй, забезпечáючий
Страховщикъ — асекурáнт, страхівнúк
Страхъ — страх, óстрах, ляк, жах, страхотá, жахóта; відповідáльність. — **Страхи** — страхіття. — **Набраться страху** — настрахáтися. — **Нагнать с.** — страху нагнáти, жáху завдáти. — **Паническій страхъ** — переполóх, пóполох, поляка. — **Со страху** — з ляку, од ляку, од жáху. — **Взять на свой страхъ** — на свою відповідáльність взяти
Страхъ — страшéнно. — **Страхъ какъ богатъ** — страшéнно багáтий. — **С. много народу** — страшéнно багáто людéй
Страшилище, страшило — страхóвисько, страхóвище, страшúло, страховинá, страхіття, страховіття
Страшить, устрашить, ся — страхáти, ся, лякáти, жахáти, страшúти, ся, настрахáти, настрашúти, налякáти, ся
Страшливость — боязлúвість, ляклúвість
Страшливий — боязкúй, ляклúвий
Страшно — стрáшно, бóязко, бóязно, лячно; стрáшно, страшéнно. — **Она страшно подурнѣла** — вонá страшéнно споганіла
Страшный — страшнúй, (дуже) — страшéнний, страховéнний
Стращаніе — страхáння
Стращать — страхáти
Стрекать, стрекнуть — штрикáти, шпигáти, штрикнýти, шпигнýти, стрикáти, стрикнýти
Стрекнуть — 1) д. **Стрекать;** 2) дáти дрáла, дмухачá дáти; дмухнýти, чкурнýти, дременýти
Стрекоза, ком. Locusta verrucivora — кóник
Стрекотаніе — скрéкіт, скрекотáння
Стрекотать — 1) скрекотáти; 2) цокотá(і)ти, торохкіти
Стремглавъ — стрімголóв, сторч, нáсторч, сторчакá
Стремешка — штрúпка (коло штанів)
Стремительно — прожóгом, мúттю
Стремительность — прожóг, бúстрість; навáльність
Стремительный — бúстрий, валкúй, навáльний
Стремить — 1) тягтú, унóсити, гнáти; 2) (**устремить**) — направляти, напрáвити, втýпити (очі)
Стремиться — 1) лúнути, (вузьким струмком) — дзюркóм бігти; 2) прямувáти, поривáтися (куди, до чого), змагáтися (до чого), намагáтися (до чого), уганятися (за чим)
Стремленіе — пóтяг, змагáння (до чого), поривáння (до чого), прямувáння
Стремнина — крýча, стромá, стромовúна, ýрвище, стрéм'я
Стремнистый — крутúй, стрімкúй, урвúстий
Стремя — стремéно, (мн.) — стремéна
Стремянка — 1) стýпанка; 2) схóдня (драбинка з набитими зверху брусками); 3) драбúнка (мотузяна)
Стремянникъ — стремінник
Стремянный — стремéннúй. — **С. ремень** — пýплиця, післище
Стреноживать, стреножить — тренóжити, потренóжити, (усіх) — перетренóжити
Стрепетъ, пт. Otis tetrax — хохíтва, стрéпет
Стрескивать, стрескать — жéрти, лóпати, тріскати, пожéрти, потріскати, злóпати, стріскати
Стречокъ, у виразі: **«дать стречка»** — дáти дрáла, дáти дмухачá, тягу, дропакá, дременýти, дмухнýти, чкурнýти
Стригачъ — стрижíй
Стрибогъ — стрибог, посвúстач, вíтрів бáтько
Стригунъ — стрижáк, стрижачóк, стригýн, стригунéць
Стриженіе — стрúження
Стрижка — 1) стрúження, стрижбá; 2) стрúга, стрúжка
Стрижовый — щурóвий
Стрижъ, пт. Hirundo riparia — щур, пічкýр
Стричь, остричь, ся — стрúгти, пострúгти, ся. — **Стригущій овецъ** — стрижíй. — **Стриженный, ая** — стрúга. — **С. голова (дуже низько)** — гúря
Строганіе — стругáння
Строгательный — стружнúй
Строгать — стругáти
Строгій — стрóгий, сувóрий, гóстрий
Строго — стрóго, сувóро, гóстро
Строгость — стрóгість, гóстрість
Строжайшій — престрóгий, найстрогíший
Строевой — 1) будівельний, будівляний; 2) шереговúй, строєвúй
Строеніе — 1) будувáння (дія); 2) будóва, будíвля, будúнок; 3) строíння, настрóювання, налáжування, ладну-

ва́ння (напр., гуслів)
Строй — 1) стрій, шик, (в шерегу) — ла́ва, шере́га; 2) лад, згідність (тонів)
Стройка — будува́ння
Стройно — в лад, згідно, згра́йно
Стройность — 1) стру́нкість; 2) лад, згра́йність, згідність то́нів
Стройный — 1) струнки́й, струньки́й, ставни́й, стрімки́й; 2) згідний, згра́йний
Строитель — будівни́к, будівни́чий
Строительница — будівни́ця
Строительный — будівельний, будівляний
Строительство — будівни́цтво
Строить — 1) (**построить**) — будува́ти, стро́їти, ста́вити, збудува́ти, постро́їти, ся, поста́вити, (мурований будинок) — мурува́ти, змурува́ти. — **С. лѣса** — ста́вити решто́вання; 2) (**настроить**) — стро́їти, настро́ювати, нала́жувати, ладнува́ти, настро́їти, нала́дити; 3) (**выстроить**) — стро́їти, шикува́ти, шерегува́ти, ви́строїти, вшикува́ти, ся
Строка — рядо́к, вірш
Стропилина, стропило — кро́ква, кро́квина, кро́кви, (на розі) — наріжник, (на сохи під покрівлю) — ощі́пини, ключи́ни
Стропилить — ста́вити кро́кви́
Стропильный — кроківни́й, кроків'я́ний
Строптивость — супере́куватість, перекірливість, неслухня́ність
Строптивый — супере́куватий, перекірливий, неслухня́ний, сваркий
Строфа — строфа́
Строченіе — стебнува́ння; дря́пання, шкря́бання
Строчить — 1) (**выстрочить**) — стебнува́ти, ви́стебнувати; 2) (**настрочить**) — дря́пати, шкря́бати, надря́пати, нашкря́бати
Строчка — 1) д. **Строка**; 2) стебні́вка, ви́стіг; стебнува́ння (в шитві)
Строчный — рядкови́й. — **Строчныя буквы** — малі́ бу́кви, літери
Струбцынга — шруб (для стискання, у столярів)
Струговой — 1) струговий; 2) байдако́вий, байда́шний
Струговщикъ — байда́шник
Стругъ, стружекъ — 1) байда́к, байдачо́к, струга́; 2) струг
Струдель — вертуни́, стру́дель
Стружка — 1) струга́ння; 2) стру́жка, остру́жка
Стружковый — стружкови́й
Струить, ся — ли́ти, лля́ти; точи́тися, дзю́рити, ся, дзюркоті́ти
Струйчатый — хвиля́стий
Струкъ, стручёкъ — стру́к, стручо́к
Струна, струнка — струна́, стру́нка
Струнный — стру́нний
Струноподобный — струнки́й
Струпъ — струп, (мн.) — стру́пи, шо́лудi
Струпный — струпови́й
Струповатый — струпува́тий, струпли́вий
Струпѣть, острупѣть — струпіти, заструпи́тися
Струсить, струхнуть — злякáтися, оторопі́ти, зво́мпити
Стручковатый — струкува́тий
Стручковый — стручкови́й
Струя — стру́я, струмина́, стру́мінь, ці́вка. — **Струёй течь** — дзюрко́м текти́, бі́гти; ці́вкою текти́, лля́тись. — **С. дыму** — звій ди́му
Стрѣла, стрѣлка — 1) стріла́, стрі́лка; 2) рос. Menyanthes trifoliata L. — трифо́лія, бобівни́к, конюши́на, ятло́вина. Sagittaria Sagittaefolia L. — стрі́лка, водяна́ стріли́ця, чо́вник. — **Громовая с.** — грімни́ця
Стрѣлковидный — стрілува́тий, стрільча́стий
Стрѣлковый — стріле́цький, стрільцеви́й
Стрѣлокъ — стріле́ць, (влучний) — ціле́ць
Стрѣлолистникъ, рос. Sagittaria — д. **Стрѣла 2**
Стрѣлка — стрі́лка; стрі́лка (у годи́нника); язичо́к (у ваги́); у́ставка (у сорочки); стрілка (у квіток). — **Магнитная с.** — магнесо́ва го́лка
Стрѣльба — стрільба́, вого́нь, стріля́ння
Стрѣльбище — стрі́льбище
Стрѣльчатый — стрілкува́тий (про цибулю); (буд.) — лучко́вий
Стрѣляніе — стріля́ння
Стрѣлять — 1) (**выстрѣлить, стрѣльнуть**) — стріля́ти, пали́ти, стре́льнути, ви́палити. — **Стрѣляетъ въ ушахъ** — стріля́є, штрика́є в вуха́х; 2) (**застрѣлить**) — стріля́ти, застрілювати, застрілити, заби́ти, вби́ти
Стряпаніе, стряпня — готува́ння, по́рання, кухова́рення
Стряпать, состряпать — готува́ти, кухова́рити, по́ратися, зготува́ти
Стряпуха — кухова́рка
Стряпческій — адвока́цький
Стряпчество — адвока́цтво
Стряпчій — адвока́т
Стрясать — стру́шувати
Стряхивать, стряхнуть, ся — стру́шувати, обтру́шувати, струси́ти, обтруси́ти, ся
Студенистый — драгли́стий
Студено — хо́лодно, зи́мно
Студёный — холо́дний, зи́мний
Студень — холоде́ць, драглі́
Студенность — зи́мність, студе́ність
Студентъ — студе́нт
Студенческій — студе́нський
Студенѣть — на хо́лод зано́ситись, холодні́ти, холодні́шати, студені́ти
Студить, остудить, ся — студи́ти, холоди́ти, остуди́ти, прохолоди́ти
Стужа — хо́лод, холодне́ча
Стукальце — бря́зкало
Стуканіе — сту́кання
Стукать, стукнуть — сту́кати, сту́кнути
Стукаться, стукнуться — сту́катися, сту́кнутися, уда́ритися, торо́хнутися
Стукотня — стукотня́, сту́княва, стукотне́ча, стуко́тнява, гру(ю)котня́, грюкотне́ча, гуркотня́, торохне́ча, та-

рахканúна, (од ніг) — тупотнá
Стукъ — стук, стýкіт, (дужчий) — грюк, (сильний але глухий) — бýхання
Стукъ (присл.) — стук, грюк, бух, гуп, торóх
Стуль, стуликъ — стілéць, стільчик, дзиґлик, дзиґличок
Стульный — стільцевúй
Ступа, ступка — стýпа, стýпка, мущúр, (дерев'яна) — ковгáнка
Ступá — ходá, ступá (вільна, про коней)
Ступальная мельница — топчáк
Ступенный — ступньовúй, сходовúй
Ступать, ступить — ступáти, ступúти, ступнýти, (важко) — чвалáти, чалáпати
Ступень — стýпінь, щабéль (в драбúні), ступнúця, (в екіпажі) — підніжжа, ступíйка. — **Ступенька** — схі(ó)дка, східець, (мн.) — східці
Ступеньки — схóди, східці, прúступки
Ступица — мáточина, ступúця, колóдиця, (товстий кінець) — сúч, (тонкий) — рукáв
Ступка — стýпка, мущúр, гýска (сóлі)
Ступня — ступнá, плюснá, стопá
Стучаніе — стýкання, грюкання, тýкання, гýпання, торóхкання
Стучать, стукнуть — стýкати, грюкати, стýкнути, грюкнути, (довго) — стукотіти, грюкотіти, (сильно) — тарáхкати, торóхкати, торóхнути, (про годинник) — цóкати, (про серце) — колотúтись, (ногою) — тýпати, тупотіти, (в такт) — підтýпувати.
Стушеваться — присмирніти, знúкти
Стыдить, ся, пристыдить, устыдить, ся — сорóмити, ся, сóрому завдавáти, встидáтися, сорóмитися, засорóмити, ся, сóрому завдáти, завстидáти, ся
Стыдливость — соромлúвість
Стыдливый, во — соромлúвий, сором'язливий, во
Стыдно — сóромно, сóром, встúдно
Стыдный — соромітний, стидкúй
Стыдъ — сóром, соромóта, встид
Стылу — ззáду
Стылый — прохолóлий
Стынуть, стыть, остыть — холóнути, застигáти, захолóнути, прохолóнути, застúгти, застúгнути
Стычка — потúчка, бíйка, свáрка, сутúчка
Стѣна, стѣнка — стінá, стінка, (кам'яна) — мур, (проти печі) — передпічна, (знадвірня, фасадна) — чільна. — **Идти стѣною** — лáвою йтú
Стѣнница (росл.) — пóмур. Parietaria
Стѣнной — стіннúй, постінний
Стѣнобитный — муролóмний. — **С. орудіе, с. машина, стѣноломъ** — тарáн
Стѣноломъ — тарáн, муролóм
Стѣнописецъ — маля́р муровúй
Стѣнопись — фрéска
Стѣноточецъ — шáшель
Стѣсненіе — стúснення, здýшення, стúск, ýтиски. — **С. въ груди** — стúски
Стѣснительный — утискáючий, тяжкúй
Стѣснять, стѣснить, ся — 1) стискáти, стиснýти, ся і д. **Сжимать**; 2) тіснúти, утісня́ти, утискáти, стискáти, стиснýти, заневóлити, бýти на завáді, на перешкóді, заважáти; 3) сорóмитися, стидáтися, не нас(ь)міти
Стягивать, стянуть, ся — 1) стягáти, стягтú, зволікáти, зволоктú. — **Стягивающій сѣно** — тягáльник, тягáч; 3) стя́гувати, затя́гувати, затягтú, ся
Стягъ — друк, підóйма; стяг, прáпір, хоругвá, хорóгва, корóгва
Стяжаніе — надбáння, придбáння; корисливість, захлáнність, захóпчивість
Стяжать — набýти, придбáти, зажúти (чого). — **С. славу** — зажúти слáви
Стяжатель — придбáч, хапýн, хапýга
Стяжательный — захлáнний, жадібнúй, зажéрливий, хаптýрний
Стяжка — стягáння
Стяжной — стяжнúй
Суббота, (здр.) **субботка** — субóта, субітка, субітонька, (у жидів) — шáбас(ш). — **С. Лазарева** — вéрбна субóта. — **С. родительская** — поминáльна с. — **С. на 5 нед. — С. П.** — похвалá, похвáльна с. — **Наступила с.** — посубóтіло
Субботники — субóтники
Субботный — субітний
Субботникъ — субітки, пам'ятнé, пам'яткóве (кара в школах по суботах)
Субой — замéт, д. **Сугробъ**
Субсидия — субсúдія, грошовá запомóга
Суглинистый — суглинúстий
Суглинокъ — сýглинок
Сугорбиться — згóрбитися
Сугробъ — замéт, (великий) — кучугýра, (впоперек дороги) — перевíй
Сугубо — удвóє, подвíйно
Сугубый — подвíйний, двоїстий
Судаковина — судачúна, судáче м'ясо
Судаковый — судакóвий, судáчий
Судакъ, (риба) Perca Lucioperca — судáк, (на Дону і в де-яких иньших місцях) — сулá
Сударушка — 1) господúня; 2) кохáнка, любка, милодáнка
Сударыня — господúня, добрóдійка
Сударь — господáрь, добрóдій
Судачить — судúти, судáчити
Судачій — судакóвий, судáчий, судачúний
Судебникъ — судéбник, закóни
Судебный — судовúй, сýдний; прáвний. — **Судебнымъ порядкомъ** — судóм, судóвне
Судеецъ — судовúк
Судейскій — судовúй, судéйський
Судейша — судиїха, суддіха
Судёнышко — судéнце
Судилище — сýдище
Судить — 1) дýмати, гадáти, міркувáти; 2) судúти
Судиться — судúтися, позивáтися, правувáтися, (довго або раз-у-раз) — тягáтися, водúтися
Судно, (мн.) **судна** — стільчáк
Судно, (мн.) **суда** — суднó, (мн.) — сýдна; баркáс, дуб, байдáк, чáйка, галéра
Судный — сýдний, судовúй. — **Судное дѣло** —

судова́ спра́ва
Судовщикъ — корабе́льник
Судовой — судови́й
Судоговореніе — судові ре́чі
Судокъ, частіше мн. **судки** — 1) мисочки́ з ву́шками (щоб носи́ти стра́ву), по́суд; 2) поставе́ць з пляшечка́ми (для о́цту, гірчи́ці то́-що)
Судомойка — 1) помива́чка; 2) ми́йка
Судомойный — помива́льний
Судопроизводство — судочи́нство, проце́с, спра́ва судова́
Судоработникъ, судорабочій — робі́тник на су́днах
Судорога, spasma, spasmus — корч, ко́рчі, перело́ги, су́дорога
Судорожиться — ко́рчитися, криви́тися
Судорожный — конвульсі́йний, корчови́й
Судостроеніе — кораблебудо́ва; корабе́льне, паропла́вне будівни́цтво
Судостроитель — будівни́к су́ден, паропла́вів
Судоустройство — судова́ організа́ція
Судоходный — судохо́дний, сплавни́й
Судоходство — плавба́, пароплавба́, паропла́вство
Судохозяинъ — вла́сник судна́
Судъ — суд (місце і дія), спра́ва (дія). — **Верховный судъ** — генера́льний, найви́щий суд. — **Гражданскій с.** — циві́льний суд. — **Уголовный с.** — ка́рний суд. — **Окружной с.** — окру́жний суд. — **С. присяжныхъ** — суд прися́жних. — **Принести жалобу въ судъ** — запізва́ти до су́ду. — **Являться въ с.** — ста́витися в суді. — **Отдать подъ с.** — поста́вити перед суд. — **Искать суда, просить на кого въ судѣ** — позива́ти (кого). — **Позвать, привлечь къ суду** — пода́ти на ко́го в суд, потягти́ на суд. — **Поспѣшный судъ** — скваплі́вий суд
Судьба, судьбина, судьбинушка — до́ля, судьба́, тала́н, плане́та, (здр.) — до́ленька. — **Злая судьба** — лиха́, тяжка́ до́ля, безтала́ння, недо́ля. — **Такъ угодно было судьбѣ** — так вже суди́лося. — **Какими судьбами вы здѣсь?** — як ви тут опини́лись, як се вас до́ля занесла́ сюди́?
Судьбы — призна́чення (Боже)
Судья — судді́, суде́ць, судя́щий, суди́тель, (жінка його) — судиї́ха, судді́ха, (дочка) — судді́вна, (син) — судіє́нко
Суевѣріе — суєві́р'я, суєві́рство, забобо́н
Суевѣрка — забобо́нниця
Суевѣрничать — бу́ти забобо́нним
Суевѣрно — суєві́рно, забобо́нно
Суевѣрность — суєві́рність, забобо́нність
Суевѣрный — суєві́рний, забобо́нний
Суевѣрство — суєві́рство, забобо́ни
Суевѣръ — суєві́р, забобо́нник
Суесловіе — марносло́в'я
Суесловный — марномо́вний, марнослі́вний
Суесловъ — марномо́вець, марносло́вець
Суета — 1) марно́та, суєта́. — **Суета суетъ** — марно́та над марно́тами; 2) метушня́, метуші́ння, хватани́на, шамо́тнява, ша́рварок; 3) клопоту́н, побіга́ч
Суетиться — метуши́тися, клопота́ти, ся, мота́тися, комаши́тися, колоти́тися
Суетливость — метушли́вість, клопотли́вість
Суетливый — метушли́вий, клопотли́вий
Суетность — ма́рність
Суетный, во — ма́рний, но
Сужденіе, суженіе — 1) суд, су́дження; 2) при́суд, ви́рок, рішине́ць; 3) мірку-ва́ння, ро́зсуд, ду́мка, га́дка
Суждённый — су́жений. — **Суждено** — суди́лося, наре́чено
Суженый, ая — су́жений, на, богда́н, ка
Суживаніе — зву́жування
Суживать, сузить, ся — зву́зювати, зву́зити, ся, пову́зити, (про кількох) — позву́жувати, (надто) — переву́зити
Сука — су́ка, су́чка, суці́га
Сукинъ — су́чий
Сукно — сукно́, (мали́нове, черво́не) — карма́зин, (біле турецьке) — габа́, (англійське) — саєта
Сукновальня — валю́ша, валю́шня, сукнова́льня
Сукновальный — валю́шний, сукнова́льський
Сукновалъ — валі́й, валю́шник, сукнова́л
Сукнодѣліе — ви́ріб сукна́
Суковатый — сучкува́тий
Суконка — сукни́на, суко́нце
Суконный — сукня́ний, суко́нний, (з кармазину) — кармази́новий, (з габи) — габо́вий, (з саєти) — саєтовий. — **С. мастеръ** — сукна́рь
Суконщикъ — сукна́рь
Сукотная (кошка) — кітна́ (кі́тка)
Сукровица, Serum sanguinis — па́сока, мазка, су́кровиця, сукрова́тиня, (з мертвого) — ропа́, мурави́ця
Сукровичный — сукрова́тий, ропови́й
Сукъ — сук, сучо́к
Суленіе — обіця́ння
Суленіе, Mercurius sublimatus corrosivus — сулема́
Сулея, сулейка — сулі́я, сулі́йка (пля́шка плескувата)
Сулить, посулить, ся — обіця́ти, обіща́ти, ся, наобіця́ти
Султанъ — 1) султа́н (царь турецький); 2) ки́тиця (з пір'я)
Сума, сумка — то́рба, торби́на, торби́нка, то́рбочка, (поб.) — то́рбище, (на тютюн) — гама́н, гамане́ць, (у гуцулів) — та́шка. — **С. патронная** — ладівни́ця. — **Сума перемётная** — бе́саг, бе́саги, са́ква, са́ківка, сакви́ (подві́йні торби́, що перекидаються через плече́)
Сумасбродничать — наві́снiти, шалі́ти, наві́жeніти
Сумасбродный — наві́же́ний, навісноголо́вий, наві́сний, шале́ний
Сумасбродство — наві́же́нство, шале́нство
Сумасбродъ — варія́т, шале́нець
Сумасшедшій — божеві́льний; несамови́тий, наві́сний, наві́же́ний, навісноголо́вий; біснува́тий; душевно-хво́рий,

душевно-слабий. — **С. домъ** — божевільня; дім для душе́вно-хво́рих
Суматоха — сум'яття́, метушня́, гарми́дер, ко́лот, бігани́на, варвітня́, ре́йвах
Сумасшествіе — божевілля; наві́же́нство, дурі́йка
Сумасшествовать — божево́літи, божеві́літи, навісні́ти
Сумахъ, рос. Rhus Cotinus L. — рай-де́рево, ско́мпія
Сумбурный — недоре́чний, недола́дний, неподо́бний
Сумбуръ — дурни́ця, бредня́, нісені́тниця, безла́ддя, недола́дність
Сумеречный — смерко́вий
Сумерки — смерк, при́смерок, сме́рка́ння, (легенькі) — суті́нки, при́мерки, (ранні) — при́смерок. — **С. ночные** — нічи́ни. — **Сумерками, въ сумерки** — смерко́м. — **Передъ сумерками** — при́смерком. — **Наступить сумеркамъ** — приме́ркнути, сме́ркнути
Сумка — торби́нка, ра́нець
Сумка сердечная — осе́рдя, Pericardium
Сумма — су́ма, цілість, кошт
Суматошливый — д. **Суетливый**
Сумочный — торбови́й, ра́нцевий
Сумракъ — су́тінок, мря́ка, те́мрява
Сумрачность — хму́рність, похму́рість
Сумрачно — су́тінно, похму́ро
Сумрачный — хму́рий, хмурни́й, похму́рий, похму́рний, хма́рний, те́мрявий
Сумчатый — торби́нчатий. — **Сумчатыя животныя** — торбачі́, торбуни́
Суметь — з'уміти, втя́мити, второ́пати. — **С. сдѣлать, угодить** (кому) — потра́пити зроби́ти, догоди́ти (кому)
Сумятица — ро́зрух, завірю́ха
Сундукъ, (здр.) **сундучокъ** — скри́ня, скри́нька, скри́нечка, (ящик в скрині на дрібні речі) — прискри́нок, (кришка) — віко, (подовжна стінка передня) — причі́лок, (поперечна) — бік
Сундучникъ — скри́нник, скриня́р
Сундучный — скри́нний, скриньови́й
Супесокъ, супесь — су́пісок, піщани́ця, пісковина
Супесчаный — су́піскуватий
Супить, насупить, ся — хму́рити, насу́плювати, ся і д. **Насупить, ся**
Суповой — супови́й, ю́шечний
Супонить, засупонить — супо́нити, затягти́ супо́ню
Супонь — супо́ня
Супоросая, супорось — супоро́са, поро́сна свиня́
Супостатъ — во́рог, супроти́вник, супоста́т
Супруга — супру́га, жі́нка, дружи́на, дружи́нонька
Супруги — супруги, подру́жжа, чолові́к та жі́нка
Супругъ — супру́г, дружи́на, чолові́к, муж
Супружескій — супру́жий, подру́жий
Супружество — 1) шлюб. — **Вступить въ супружество** — одружи́тися, побра́тися, шлюб взя́ти, зако́н приня́ти; 2) подру́жжа
Супружній — чолові́ків
Супъ — су́п, ю́шка, щерба́
Сургучъ — ла́к (щоб печатати), сургу́ч
Сургучный — ла́ковий, сургучо́вий
Сурдина, сурдинка — сурди́на, гаси́лко. — **Подъ сурдинку** — ни́шком, ти́шком-ни́шком
Сурикъ, краска Minium — су́рик, мані́я, мані́йка
Суриковый — маній́о́вий
Сурковый — бабако́вий
Сурна — пи́ка, пи́сок і д. **Морда**
Суровость, суровство — суво́рість, го́стрість; жорсто́кість
Суровскій — блава́тний
Суровый, во — 1) товсти́й, гру́бий (про полотно); 2) похму́рий, пону́рий, ро, похню́пий; 3) суво́рий, жорсто́кий; 4) лю́тий, жорсто́кий
Суровьё — гру́ба ткани́на
Суровѣть — става́ти суво́рим
Сурокъ, з(ь)в. Mus marmotta — баба́к, бабачо́к
Сурьма, Antimonium, Stivium — су́рма
Сурьмило — чорни́ло
Сурьмить — чорни́ти, підче́рнювати (волосся)
Сурьмленіе — чорні́ння, карува́ння
Сурьмяной — сурмико́вий
Сурѣпа, рос. Brassisa Rapa — свирі́па
Сурѣпица, рос. Erysimum Barbarea, Brassica vulgaris R., B. Rapa — свирі́па, (зроблений з неї) — свирі́п'я́ний
Сусакъ, рос. Butomus umbellatus L. — осітня́г, жа́б'яча цибу́ля
Сусаль, сусальное золото — шуми́ха, позлі́тка
Сусликовый — оврахо́вий, хврахо́вий
Сусликъ, з(ь)в. Rusticula fibulus — овра́х, овражо́к, хвра́х, хврашо́к
Суслить — 1) пи́ти (довго), ду́длити, цму́лити, тягти́; 2) сли́нити
Сусло — су́сло, гу́ща від со́лоду
Сусляникъ — су́слик (пірник на суслі)
Суставъ — суста́в, суста́вець, (пальців) — щиколоток
Суставный — суста́вний
Сусѣкъ — д. **Закромъ**
Сутки — доба́, су́тки
Сутловка, рос. Ajuga Chamaepitys L. — кади́ло
Сутолока — гарми́дер, безла́ддя, бігани́на і д. **Суматоха**
Суточный — добови́й, сутко́вий
Сутуга — дріт (залізний)
Сутужный — дротяни́й (зроблений з дроту)
Сутулика — 1) похи́лість (дерева); 2) горб, криви́на́ (хребта)
Сутулиться, ссутулиться — го́рбитися, згорблюва́тися, згорбитися
Сутуловатый — зго́рблений, суту́лий
Сутяга — сутя́га
Сутяжить — тяга́тись (по суда́х), позива́тись
Сутяжничество — сутя́жництво
Сутяжническій — сутя́жний
Суть — суть, суття́, і́ста
Суфиксъ (грам.) — приста́вка, су́фікс

Суфлёръ — підка́зчик, суфльо́р
Сухове́ртка, рос. Prunella vulgaris L. — горля́нка, сухове́ршки
Суховатый, то — сухува́тий, то, по́сухий, хо
Суховатость — сухува́тість
Суходолъ — суході́л
Сухожилие — суха́ жила́, ту́жень
Сухожильная оболочка (анат.) — тверді́вка
Сухой, сухо — сухи́й, су́хо. — **Сухая земля** — сухо́земля. — **С. лѣто** — сухолі́ття, сухе́, посу́шне лі́то
Сухонькій, сухонько — сухе́нький, сухе́нько
Сухопарый — сухорля́вий
Сухоподстойникъ — сухості́й, сушни́к, сушня́к
Сухопутный — 1) сухопу́тний; 2) сухозе́мний
Сухопутье — сухопу́ття
Сухоребрица, рос. Draba L. — чисте́ць, рижу́ха
Сухорось — ніч без роси́
Сухорукій — сухору́кий
Сухость — су́хість
Сухостой — сухості́й, сухолі́с
Сухота — 1) су́хість; 2) сухо́та, сухо́тонька
Сухотка (мед.) — сухо́ти
Сухотный корень, рос. Arum maculatum L. — козя́ча борода́
Сухоцвѣть, рос. Xeranthemum annuum L. — безсме́ртки, воло́шки
Сухощавость — сухорля́вість
Сухощавый — сухорля́вий, худорля́вий
Сухоядникъ, рос. Struthiola — во́вчі жи́ли
Сухоядѣніе — сухоі́жа, суха́ ї́жа
Сучёкъ — сучо́к
Сученіе — сука́ння
Сучёнка — су́чечка
Сучить, ссучить, ся — 1) сука́ти, зсука́ти, ся; 2) кача́ти (напр., ті́сто)
Сучій — су́чий
Сучка — су́чка
Суша — 1) суході́л; 2) д. **Засуха**
Суше — сухі́ше. — **С. становиться** — сухі́шати
Сушеніе — су́шення, суші́ння, сушня́
Сушенный — су́шений, суше́ний, сушня́вий. — **С. фрукты** — сушня́к
Сушило, сушильня — суша́рня, сушня́
Сушительный — вису́шуючий
Сушить — 1) **(высушить)** — суши́ти, ви́сушити; 2) **(изсушить)** — суши́ти, зсуши́ти
Сушка — сушня́
Сушникъ, сушнякъ — сухості́й, сушни́к
Сушь — 1) су́ша, сушни́к, сушня́к; 2) засу́ха, посу́ха, су́ша
Существенность — істо́тність, суть
Существенность — істо́тний, і́стий
Существительное (имя) — іме́нник
Существо — 1) істо́та, створі́ння; 2) суть. — **По существу** — по су́ті
Существованіе — іс(т)нува́ння
Существовать — іс(т)нува́ти, іс(т)ні́ти, животі́ти
Сущій — су́тий, су́щий і д. **Настоящій**
Сущность — суть, сутття́, іс(т)ність, головна́ річ, сама́ річ
Суягная — кітна́ (вівця)
Сфальшивить — сфальшува́ти
Сфера — сфе́ра, о́бсяг, ото́чення, окру́ження
Сферическій — сфери́чний, опу́клий, куля́стий
Сформировать, ся — сформува́ти, ся
Схапать, пнуть — ха́пнути, поцу́пити
Схватець — гапличо́к
Схватка — 1) пoти́чка, бі́йка, (сам на сам) — ге́рець, герць; 2) зва́да, сва́рка
Схватывать, схватить, ся — 1) хапа́ти, схопи́ти, у(в)хопи́ти, ся, (про кількох) — посхо́плювати, ся. — **Схватить кого** — схопи́ти. — **С. съ мѣста** — схопи́тися, посхо́плюватися; 2) стина́тися, сче́плюватися, стя́тися, зітну́тися, счепи́тися
Схитрить — схитри́ти, схитрува́ти
Схлёбывать, бнуть — сьо́рбати, сьорбну́ти
Сходбище — схо́дини, схо́дьбище
Сходить, сойти — 1) схо́дити, зіхо́дити, зійти́. — **Сходить, сойти съ ума** — божево́літи, наві́сніти, збожево́літи, знаві́сніти, з ро́зуму зступа́ти. — **Онъ сходитъ съ ума за этой дѣвушкой** — він дурі́є (шалі́є) через сю́ ді́вчину; 2) убува́ти, спада́ти; 3) одхо́дити, одійти́; схо́дити, зійти́; ки́дати, ки́нути (службу або житло). — **Сойти съ квартиры** — перебра́тися
Сходиться, сойтись — 1) схо́дитися, зіхо́дитися, зійти́ся, (кілько) — посхо́дитися; 2) погоди́тися. — **Сойтись въ цѣнѣ** — погоди́тися на ціні
Сходить, схожу — піти́, піду́
Сходка — схо́дка, сх́ідка, схо́дини
Сходный, но — 1) збі́рний; 2) зго́дний, но (з чим), поді́бний (чому), схо́жий (на що); 3) недороги́й, недо́рого, помі́рний, но
Сходня — схо́дні
Сходство, схожесть — схо́жість, поді́бність
Сходствовать — похо́дити (на кого, на що), вдава́ти (на кого), вдава́тися (в кого)
Сходъ — 1) схід (дія); 2) схід (місце); 3) д. **Сходка**. — **Сельскій с.** — сі́льський схід, грома́да
Схожденіе — д. **Сходъ 1**
Схожій — поді́бний, схо́жий
Схоронить, ся — 1) схова́ти, захова́ти, ся; 2) похова́ти
Сцака (сп. р.) — сцику́н, ха
Сцаки — сця́ки, сциклі́на, сциклі́ни
Сцаніе — сцяння́
Сцапать, сцапнуть — схопи́ти, зла́пати
Сцарапывать, сцарапать, сцарапнуть — здира́ти, здра́ти, здря́пати, здряпну́ти
Сцать — сця́ти, пі́сяти
Сцаться, усцаться, обосцаться — усцика́тися, всика́тися, усця́тися, упі́сятися, обісця́тися, обпі́сятися
Сцена — 1) я́ва, сце́на (в драматичній дії); 2) кін (р. ко́ну)
Сценическій — сцені(й)чний
Сцѣживать, сцѣдить, ся — сці́жувати, сціди́ти, ся, посці́жувати
Сцѣпка, сцѣпъ — сче́пка
Сцѣпленіе — счі́плювання

Сцѣпленіе — 1) (хим.) — спі́йність, сполу́чення; ску́пність (однорідних часток); 2) ланцю́г
Сцѣплять, сцѣпить, ся — 1) счі́плювати, счепи́ти, посчі́плювати, ся. — **Сцѣпить зубы** — сці́пити (зуби); 2) стина́тися, счі́плюватися, зітну́тися, счепи́тися
Сцѣпной — зачі́пний, счі́пни́й
Счаливать, счалить, ся — сча́лювати, сча́лити, ся
Счастіе — щастя, тала́н, щасли́ва, до́бра до́ля, гара́зд. — **Къ счастью** — на ща́стя
Счастливецъ, счастливица — щасли́вець, щасли́виця, щасни́ця, тала́нниця
Счастливить, осчастливить — щасли́вити, ущасли́вити
Счастливиться — щасти́ти, тала́нити, форту́нити, вести́ся
Счастливо — 1) щасли́во, ща́сно; 2) до́бре, гара́зд
Счастливый — щасли́вий, ща́сний, тала́нливий, тала́нний. — **Будьте счастливы** — щасли́во! — **Счастливъ твой Богъ!** — ща́стя твоє!
Счерпывать, счерпать, счерпнуть — збира́ти, зі́бра́ти (зверху), (шумовину) — зшумува́ти, зняти шумови́ну
Счерчивать, счертить — зрисо́вувати, зрисува́ти
Счёсывать, счесать, ся — счі́сувати, счеса́ти, посчі́сувати, ся
Счётный — 1) полі́чений, лі́чений, зрахо́ваний. — **Счётныя деньги** — полічені, лічені гро́ші; 2) рахунко́вий. — **Счётная книга** — книга рахýнків. — **Счётное отдѣленіе** — відділ рахунко́вий
Счетоводство — рахівни́цтво
Счетоводъ — рахівни́к
Счётомъ — лі́ком, лічма́, за лі́ком. — **С. выдавать** — ви́давцем дава́ти
Счётчикъ, ца — лічи́льник, ця
Счетъ — лік, лічба́, лічі́ння, чи́слення, раху́ба; раху́нок. — **Заплатить по счету** — заплати́ти раху́нок. — **Воспитываться на казенный с.** — вихо́вуватися урядо́вим ко́штом. — **На хорошемъ счету** — в до́брому зда́нні; до́бру сла́ву ма́є. — **По моему счету** — на моє чи́слення, лічі́ння; на мій лік. — **На счетъ** — а) що до..., за, про..., з о́гляду на... — **На счетъ этого я спокоенъ** — що до сього (або: за се́) я спокі́йний, про се мені́ байду́же, се мене́ не турбу́є. — **Онъ сказалъ на с. вашего брата** — він сказа́в про ва́шого бра́та. — **Сказалъ на мой с.** — сказа́в про ме́не; б) ко́штом, на ко́шт. — **Издано на счетъ академіи** — ви́дано ко́штом акаде́мії. — **Текущій с.** — біжу́чий, пото́чний раху́нок. — **Поставить на счетъ** — залічи́ти, записа́ти в раху́нок. — **Безъ счета** — без лі́ку
Счёты — рахівни́ця
Счисленіе — чи́слення, лічі́ння, лік, лічба́
Счислять, счислить — чи́слити, лічи́ти, почи́слити, полічи́ти
Считать, счесть, ся — чи́слити, лічи́ти, рахува́ти, почи́слити, облічи́ти, злічи́ти, полічи́ти, обрахува́ти, порахува́ти, ся. — **Считанный** — лі́чений
Счищать, счистить — счища́ти, счи́стити
Счищеніе — счи́щення
Сшествіе — схід
Сшибать, сшибить — збива́ти, зва́лювати, зби́ти, звали́ти
Сшивать, сшить — зшива́ти, зши́ти, поши́ти, (про кількох) — позшива́ти
Сшивка — 1) зшива́ння; 2) ши́те (місце)
Сшивной — зши́тий, зши́ваний
Сшутить — пожартува́ти (з кого)
Съ — з, зо. — **Съ верхомъ** — з ве́рхо́м, з на́спом, з на́спою. — **Съ которыхъ поръ** — відко́ли, з яко́го ча́су. — **Съ руки** — під ру́ку, на́руч, на́ручно. — **По рублю съ человѣка** — по карбо́ванцю від осо́би. — **Съ чего начать** — від чо́го поча́ти. — **Съ завтрашняго дня** — від за́втра. — **Съ величайшимъ трудомъ** — на превели́ку си́лу. — **Съ нѣсколько** — з кілько́ро
Съёживать, ся, съёжить, ся — ко́рчити, ся, скру́чуватися, ско́рчити, ся, скрути́тися, стули́тися, счу́литися
Съёмка — 1) здійма́ння (плану); 2) оре́нда, посе́сія; підря́д, поста́ча
Съёмцы — щи́пці
Съёмный — 1) зня́тий, зі́браний; 2) наня́тий, підря́дний
Съёмокъ — зні́мок
Съёмщикъ — 1) здійма́ч; 2) найма́ч
Съёмъ — найма́ння
Суживать, сузить, ся — звýжувати, звýзити, повýзити, вýжчати, повýжчати
Сумѣть — з'у́міти
Съѣдать, съѣсть — з'їда́ти, з'ї́сти, зга́мкати, га́мкнути, (багато) — уписа́ти, убга́ти, (все) — виї́сти, поз'їда́ти, повиїда́ти
Съѣденіе — з'ї́день. — **На съѣденіе** — на з'ї́день
Съѣденный — з'ї́дений, з'ї́джений
Съѣдный, съѣдобный — ї́стівни́й
Съѣздить — 1) поїхати; 2) вда́рити, заціди́ти, затопи́ти. — **Съѣздилъ по затылку** — заціди́в по поти́лиці
Съѣздъ — з'ї́зд, на́їзд
Съѣздовый — з'їздо́вий
Съѣзжать, съѣхать — 1) з'їзди́ти, з'ї́хати; 2) перебира́тися, перево́зитися
Съѣзжаться, съѣхаться — з'їзди́тися, з'ї́хатися, поз'їзди́тися, понаїзди́ти
Съѣзжая, съѣзжій домъ, съѣзжая изба — полі́ція. — **Отвёлъ его на съѣзжую** — одві́в його у полі́цію
Съѣстной — д. **Съѣдный**. — **Съѣстное** — ї́стівне́, ї́жа, ї́дево. — **С. припасы** — харч, харчі́
Съякшаться — злига́тися, полига́тися
Сэкономить — з'еконо́мити, приощади́ти
Сыворотка — сирова́тка, си́рватка
Сывороточная трава, рос. Galium L. — гірча́к, діву́нка; G. verum L. — жовте́нька ка́шка, медо́ва трава́, меді́вни́к, дрібно́ц(ь)віт
Сыграть — загра́ти, програ́ти, одігра́ти. — **Сыграйте вальсъ** — загра́йте ва́льса.

— **Сыграть свадьбу** — спра́вити весі́лля. — **С. штуку** — фі́гля зроби́ти (кому)
Сыгриваться, сыграться — зграва́тися, зігра́тися
Сызмала — зма́лку, зма́лечку, зма́льства
Сызмала — зно́ву, знов, ізно́в
Сыкать, сыкнуть — 1) ци́тькати, ци́кнути; 2) д. **Сучить**
Сынишко — сина́ш, сино́чок
Сыновній — сині́вський, си́нів
Сынъ, сынокъ, сыночекъ — син, сино́к, сино́чок
Сыпаніе — си́пання
Сыпать, ся — си́пати, ся. — **С. деньги, с. деньгами** — си́пати, гати́ти грі́шми, три́нькати, ци́ндрити
Сыпка — си́пання
Сыпучесть — си́пкість
Сыпучій — сипки́й, сівки́й. — **Сыпучее тѣло** — сипе́ць, сипке́
Сыпь — ви́сипка
Сырецъ — сировина́, сире́ць
Сырникъ — си́рник
Сырный — си́рний, з си́ром, си́ряний. — **Сырная недѣля** — ма́сниця, масна́ неді́ля
Сырня, сыроварня — си́рни́ця, си́рня
Сыро — во́хко, вільго́тно
Сыроваръ — сирова́р
Сыроватый — 1) вохкува́тий; 2) сирува́тий, по́сирий, глевтякува́тий
Сыромолотный — моло́чений свидни́м
Сыромятникъ — гарба́рь, кожум'я́ка
Сыромятническій — гарба́рський
Сыромятничество — гарба́рство
Сыромятничій — гарбарів
Сыромять — і́рха
Сыромятная кожа — сирови́ця, сири́ця
Сырой — 1) во́хкий, вільго́тний, мо́крий, (про погоду) — мря́чний; 2) сирови́й, (про хліб) — глевки́й, недопе́чений
Сыропусть — за́пуст, за́пусти
Сырость — 1) во́хкість, во́гкість, ві́льгість, во́лога; 2) си́рість, си́равість
Сыроѣжка (гриб) — сиро́їжка. Agaricus ruber
Сыръ — сир. — **С. овечій** — гля́ганий, гля́ганка, (солоний овечий) — бри́ндзя. **Обильно сыромъ** — си́ряно
Сырьё — сировина́, сире́ць
Сырѣть — сирі́ти, мокрі́ти, во́г(х)нути, вільго́тніти
Сыскивать, сыскать — знахо́дити, шука́ти, ви(од, роз)шу́кувати, знайти́, од(роз)шука́ти; ни́шпорити, ни́шкати
Сыскной — розві́дочний
Сыскъ — по́шуки, ро́звід, ро́звідка
Сысподи — зіспо́ду, з-підспо́ду
Сытенькій — сите́нький
Сытить — сити́ти
Сытный — 1) ситни́й, тревни́й; 2) д. **Жирный**
Сытовникъ, сыть, рос. Cuporus fuscus L. — осітня́г
Сытость — си́тість
Сытый — си́тий, неголо́дний
Сытѣть — товсті́ти, гла́дшати, товсті́шати
Сычевъ — си́чів
Сычугъ — 1) сичу́г (д. **Желудокъ**, у жуйної животини); 2) ко́вбик (у свиней)
Сычъ — сич. Strix Scops
Сыщикъ — визна́вчик, шпиг; ни́шпорка, ни́шкавка
Сѣверкій — холо́дний, сі́веркий
Сѣверный — 1) півні́чний (що на півночі), сі́верний; 2) горови́й, горі́шній (ві́тер)
Сѣверо-восточный, с.-западный — півні́чно-схі́дний, півні́чно-за́хідний
Сѣверъ — пі́вніч, сі́вер
Сѣвецъ — сія́ч, сіва́ч, сіве́ць
Сѣвооборотъ — плодозмі́н
Сѣвъ — сів, сівба́, сійба́, сі́янка
Сѣдалище — крі́сло, стіле́ць
Сѣдалищная кость (анат.) — кульшова́ кість, ку́льша, сідни́ця. Os ischii
Сѣданіе — сіда́ння
Сѣдёлка — черезсіде́льник
Сѣдельниковъ — сідлярі́в
Сѣдельникъ — сідля́р, кульба́шник
Сѣдельный — сіде́льний, сідлови́й
Сѣдина́ — сідь, сивина́, сиви́зна
Сѣдина — роско́лина, скалу́бина (невеличка в метал. виробах); (мінер.) — ло́м
Сѣдлать, осѣдлать — сідла́ти, кульба́чити, осідла́ти, окульба́чити
Сѣдланіе — сідла́ння, кульба́чення
Сѣдлистый — линкува́тий
Сѣдло — сідло́, (здр.) — сіде́льце, сіде́лечко, кульба́ка, (ремні від задньої луки для прив'язування) — торо́ки́, (ре́мінь, на котрому стремена) — пі́слище, (шкура, що покриває пі́слище і ленчик) — потебня́, потебе́ньки. — **Безъ сѣдла поѣхать** — поїхати о́хляп
Сѣдловина — сідло́ (на горі́), влого́вина (на шпилю гори)
Сѣдобородый — сивоборо́дий
Сѣдоватый — сивува́тий
Сѣдовласый, сѣдоволосый — сивоволо́сий
Сѣдоглавый — сивоголо́вий
Сѣдогривый — сивогри́вий
Сѣдой — си́вий, сіди́й, бі́лий. — **Съ сѣдыми усами** — сиво́усий
Сѣдокъ — їзде́ць, верхове́ць (р. верхівця́)
Сѣдѣть — си́віти
Сѣкира — соки́ра, (держално) — топори́ще
Сѣкирный — соки́рний
Сѣмена — насі́ння
Сѣменистый — сіменя́стий, семена́стий, семени́стий, сім'яни́стий
Сѣменить, засѣменить, осѣменить, ся — 1) засіва́ти, обсіва́ти, засі́яти, обсі́яти; 2) налива́тися, зерни́тися, нали́тися
Сѣменить ногами — дріботі́ти
Сѣменникъ — насі́нник, (буряків) — ви́садок
Сѣменной — насінни́й. — **Сѣменное дерево** — насі́нник, сі́янка
Сѣмечки — насі́ння, зе́рнята
Сѣмечко — насінна́чко, сім'я́чко
Сѣмя — 1) сім'я, насі́ння, (здр.) — сім'я́чко, насі́ннячко. — **Конопляное сѣмя** — сім'я. — **Мужское сѣмя** — я́ркість; 2) (у тварів) — сім'я, (у матки бджоли, у сам-

чиќа риб) — молочко́
Сѣни — сіни, хоро́ми, (здр.) — сінці, (передня частина) — прѝсінок, присіння
Сѣнистый — тінявий
Сѣнички — сінці
Сѣнная — сінна́ (торговиця)
Сѣнникъ — сінни́к
Сѣнной — сінни́й
Сѣнный — сіне́шній
Сѣно — сіно, (здр.) — сінце́, (потерте) — потеру́ха
Сѣновалъ — сінни́к
Сѣнокосецъ — коса́рь
Сѣнокосный — сінокі́сний, сінока́тний
Сѣнокосъ — 1) сінокіс, сіно́ка́ть; 2) косови́ця; 3) ком. Phalangium — коса́рь
Сѣнокошеніе — косови́ця (сіна)
Сѣнцо — сінце́
Сѣнцы — сінці, сінечки
Сѣнь — 1) тінь, холодо́к; 2) наме́т, шатро́; 3) оборо́на, покро́ва
Сѣра — сірка
Сѣренка — сірни́к
Сѣризна — сірина́
Сѣристый — сірча́тий
Сѣрить, насѣрить — сіркува́ти, насіркува́ти
Сѣрко — сірко́
Сѣрмяга — 1) сіре сукно́; 2) сіря́к, сірячи́на, сіра сви́та
Сѣрмяжный — сірий
Сѣрнистокислая соль — сірча́к
Сѣрнистый металлъ — сірчень
Сѣрнистый — сірча́стий, сірчи́стий
Сѣрный — сірча́ний. — **Сѣрныя спички** — сірники́, сірнички́
Сѣрница — сірни́ця, начи́ння топи́ти сірку
Сѣро — сіро
Сѣроватый — сіра́вий, сіря́вий
Сѣроглазый — сіроо́кий
Сѣрогривый — сивогри́вий, сірогри́вий
Сѣрожелтый — гли́вий, сірожо́втий
Сѣропепельный — полови́й
Сѣрый — сірий, ша́рий, (мов попіл) — попеля́стий, шпакува́тий
Сѣрѣть, посѣрѣть — сіріти, посірі́ти
Сѣсть — сісти
Сѣтка — сі́тка, сі́точка, (од пчіл) — нали́чник
Сѣтованіе — жалкува́ння, жа́лощі, нарі-ка́ння
Сѣтовать — 1) тужи́ти і д. **Печалиться**; 2) нарі-ка́ти, пла́кати на що
Сѣточный — сітковий
Сѣтчатка — сітча́нка
Сѣтчатокрылый, Neurapterus — прозорчастокри́лий
Сѣтчатообразный, сѣтчатый — сіткува́тий, сітча́ний
Сѣть — сіть, сі́тка, (на птиць) — сі́тка, (на з(ь)віря або й на птиць велика) — тене́то, тене́та
Сѣча — січа
Сѣченіе — хльо́стання, шмага́ння, шпа́рення (різками), сіканка, шаткува́ння (капусти)
Сѣчевой — січови́й
Сѣчка — 1) сіка́ч; 2) сі́чка
Сѣчь, ся — 1) сікти́, руба́ти, ся; 2) сікти́, шмага́ти, па́рити, шпа́рити, хльо́стати, хло́стати, періщити (різками, батогом)
Сѣчь запорожская — Сі́ча, Січ, (член) — січови́к
Сѣялка — сіва́лка, сі́ялка, сіва́чка
Сѣянецъ — сіяне́ць, сіянка
Сѣяніе — сіяння, сівба́, сійба́; (скінчить сівбу) — обсіятись
Сѣянка — сіянка
Сѣятель, ница — сіва́ч, сія́ч, ка
Сѣять — 1) (**посѣять**) — сіяти, посіяти, засіяти; 2) (**просѣять**) — сіяти, точи́ти, просіяти, проточи́ти
Сюда — сюди́, сюдо́ю
Сюрпризъ — сюрпри́за, несподі́ванка
Сюртукъ — серту́к, сурду́т
Сюртучникъ — серту́чник
Сяжонъ, сяжки, Antenna — ву́сик, ву́сики
Сякнуть — вичерпуватись, висиха́ти
Сякъ и такъ — сяк-так, я́ко-та́ко. — **Тамъ и сямъ** — і тут і там

Т.

Табакерка — табаке́рка, табати́рка, (з рогу) — ріжо́к, (з березової кори) — тавли́нка
Табакерочный — табаке́рковий, табати́рковий, тавлинко́вий
Табаководство — тютю́ництво
Табакоразводитель — тютю́нник
Табакъ, рос. Nicotiana — тютю́н, таба́к, N. rustica L. — мархо́тка, махо́рка, (міцний) — баку́н, (листатий, що зв'язується в папуші) — папу́шний, шнуровий тютю́н, (з маленькими листочками, що не йде в папуші) — по́терть. — **Табакъ курительный** — тютю́н. — **Т. нюхательный** — таба́ка, каба́ка
Табала, у виразі: **бить табалу** — байдики би́ти, байдикува́ти
Табачекъ — тютюне́ць
Табачище — тютюни́ще, тютюня́ка
Табачникъ, ца — 1) тютю́нник, ця, та-ба́чник, ця (що продає); 2) курі́й, куре́ць (що курить), люле́шник (найбільше люльку), нюха́рь (що нюхає), таба́чник, ця (що курить або нюхає), тютю́нник (що курить)
Табачный — тютюно́вий, таба́чний
Табель — табли́ця, та́бель
Табельный день — та́бельний день
Таблица — табли́ця, табли́чка
Табориться — табори́тись, става́ти та́бором
Таборище — табори́ще
Таборъ — та́бір, обо́з
Табунокъ — табуне́ць
Табунщикъ — табу́нник
Табунъ, табунный — табу́н, табуно́вий

Табуретъ — стільчик, табурéтка
Таволга, рос. Spiraea Filipendula L. — тáволга; S. ulmaria L. — бузинá болóтна, кáшка, гірóшник, огірóшник, жáб'ячі коноплéльки, медýниця; S. crenata L. — тáволга, таволóжник
Таволжный — таволжáний
Тавро — таврó
Тавунъ, рос. Menuanthes trifolia L. — бобовни́к, зубовни́к, ятлóвина
Таганъ — тагáн, таганóк, тагани́
Тазáть, потазать — лáяти, кости́ти
Тазъ — 1) таз, (мідний) — мідни́ця; 2) анат. Pelvis — крижовá кість
Тазовый — тáзовий, крижови́й
Тайга — тáйга, ліс непролáзний
Тайкомъ — пóтай, пóтайці, потаємне, потаєнно, потаєнці, тайкомá, крадькомá, пóкрадьки, пóкрадці, ни́шком, ни́щечком, зни́шка, тихцéм, спóтання
Тайна — тáйна, таємність, таємни́ця
Тайникъ — тайни́к, тайничóк, схóванка, криївка
Тайничать — таїти, ся, кри́ти, ся, ховáти, ся
Тайно — тáйно, таємно і д. **Тайкомъ**
Тайнобрачныя растенія, Cryptogameus — безквітні росли́ни, скритопóлі росли́ни
Тайновѣдецъ — тайновіда, тайновідець
Тайность — тáйність
Таинственность — таємність, таємни́чість
Таинственный — таємний, таємни́чий
Таинство — 1) д. **Тайна**; 2) таїнство, таїнá
Тайный — тáйний, потайни́й, потаємний, потаєнний, скри́тий
Таить, ся, затаить, ся, притаиться — таїти, ся, кри́ти, ся, ховáти, ся, утаїти, затаїти, притаїти, ся, сховáти, ся
Такало, такальщикъ — тáкач, потáкач, тáкало
Такать — тáкати, підтáкувати
Также — тáкож, теж, так сáмо
Такой — таки́й. — **Такой большой** — отакелéзний. — **Такимъ образомъ** — таки́м чи́ном, пóбутом, рóбом. — **Въ такомъ случаѣ** — в такім рáзі. — **Такой совершенно** — такісінький, такісічкий
Таковскій — таківський
Таковой — таки́й, таківський. — **Былъ таковъ** — утік, дрáла дав, і слíду немáє
Такса — 1) тáкса; 2) тáкса (собáка харсунової породи)
Таксаторъ — таксáтор
Таксаціонный — таксаційний
Таксація — таксáція
Таксированіе — таксувáння
Таксировать — таксувáти
Тактикъ — тáктик
Тактика — тáктика
Тактическій — тактичний
Тактный (муз.) — тáктовий
Тактъ — такт, лад. — **Въ тактъ** — в лáд, (грать до танців) — під нóгу
Такъ — тáк, тáкечки, тáкеньки, оттáк, оттáкечки. — **И такъ и сякъ** — а) аби́ як, сяк-так; б) і так і сяк, на всі лади́, всякими способáми. — **Такъ или иначе** — чи сяк, чи и́нак, сяк чи інак. — **Такъ какъ** — бо, зати́м, що; чéрез тé, що; тим що; позаяк. — **Такъ ли?** — чи тáк? — **Такъ куда тебѣ** — тáк дé там, так дé тобі! — **Такъ много** — такóго багáто. — **Такъ себѣ** — аби́-то, аби́-як, нічóго, нічогéнько. — **Такъ сказать** — примірно кáжучи, сказáть би то. — **Такъ то** — отóж. — **Такъ точно** — так сáме, самісінько так, точнісінько так, так достóту. — **Такъ что?** — то щó? — **Работать такъ** — роби́ти дáрма, дýрно, без грóшей, за так грóшей. — **Такъ сказать** — сказáти б, сказáв би, так би мóвити. — **Такъ называемый** — так звáний
Таланить, ся, поталаниться — талáнити, шасти́ти, вести́ся, поталáнити, пощасти́ти, повести́ся
Таланливый — щасли́вий, талáнний
Талантливый — талановитий, талáнливий, кебéтливий, кебéтний
Талантъ — талáн, кебéта, хист
Таланъ — талáн, дóля, щáстя
Талеръ — тáляр
Талисманъ — талісмáн
Талія — стан
Талмудистъ — талмуди́ста
Талмудный — талмýдний
Талмудъ — талмýд
Таль, рос. Salix cinerea L. — лозá, тáл, чорноліз, чорнотáл; S. capraea L. — верболіз
Талый — тáлий, відлéглий
Таль — рóсталь, рóстопель, тáл
Тальниковый — шелюгóвий
Тальникъ, рос. Salix alba, amygdalina L. — білa лозá, білотáл; S. pentandra L. — талá, шéлюг
Тамаринидовый — тамари́ндовий
Тамариндъ (росл.) — тамари́нд. Tamarindus indica
Тамбуринъ — бýбон з брязкальцями
Тамбуръ — тáмбур (особливе шитво або в'язання)
Таможенник — ми́тник
Таможенное — ми́то
Таможенный — ми́товий
Таможня — ми́тниця
Тамошній — тáмошній, тамтéйший, тамтéшній
Тамъ — там, тáмки, тáмечки, тáменька, тáменьки, тáмечка; óнде, óндечки. — **Гдѣ то тамъ** — там десь. — **Тамъ ли?** — чи тáм? — **Тамъ далеко** — ген-гéн, геть-гéть
Танецъ — танéць, тáнчик. (Українські народні танці) — бичóк, ви́ступці, гайдýк, голубéць, гопáк, гóрлиця, журавéль, зéмська, вербýнка, дýдочка, козáк, козачóк, коломи́йка, манджáрка, метéлиця, недóступ, обертáк, санджáрка, санджáрівка, тропáк, троян, чеберячка, шýмка
Танцовальный — танцювáльний
Танцованіе — танцювáння, танцювáнняч
Танцовать — танцювáти

Танцовщикъ, ца, танцоръ, танцорка — танцюра, танцюри́ста, танцюри́стка, танцюри́стий, тане́ч(ш)ниця; 2) танцюри́стий, та (що) люблять танцювать
Тапиръ — тапі́р. Tapirus
Тарабарски — нерозбі́рно, нечита́льно, незрозумі́ло
Тарабарскій — нерозбі́рний, нечита́льний, незрозумі́лий
Тарабарщина — базґрани́на
Тараканій — тарганів, тарга́нячий
Тараканъ, ком. Blatta orientalis — тарга́н
Тарантасъ — таранта́с
Тарантуль (ком.) — таранту́ла. Lucosa Sarantula
Тарань, рос. Gyprinus vimbra — тара́ня
Таратайка — біда́, бі́дка (на двох колесах), тарада́йка, чортопха́йка
Тараторенie — бази́кання, патя́кання
Таратора — бази́кало, патя́кало
Тараторить — бази́кати, патя́кати, тереве́нити і д. **Болтать**
Таращенie — витріща́ння
Таращиться — лі́зти, тягти́ся, пе́ртися, пну́тися (за ким)
Тарелка — тарі́лка, талі́рка, тарі́ль, талірчи́на, (глибока) — полу́мисок
Тарілковий — тарілко́вий, талірко́вий
Тарель (артил.) — дно в гарма́ті
Тарифный — тари́фний, тарифо́вий
Тарифъ — тари́ф, тари́фа
Тароватый — ще́дрий, подару́нко, подару́йко, го́йний
Тарпанъ — ди́кий кінь
Тартаръ — та́ртар, пе́кло
Таска — таска́ння, тяга́ння, тягани́на, таргани́на. — **Дать, задать таску** — по́таску, поволо́чку, чубрія́, прочуха́на да́ти
Таскать, ся — 1) (**вытаскать, натаскать**) — тягти́, волочи́ти, ви́тягти, ви́волокти; 2) (**утащить**) — тягти́, потягти́, стягти́; 3) (**истаскать, ся**) — таска́ти, стаска́ти, зноси́ти, (обув'я) — стопта́ти, ся; 4) волочи́тися, тяга́тися, тиня́тися, шва́(е́)ндяти, блука́ти; 5) волочи́тися, бахурува́ти
Тасованie — тасува́ння
Тасовать — тасува́ти, таліру́вати
Татаре — тата́ри, татарва́
Татарскій — тата́рський. — **Т. земля** — тата́рщина. — **Т. мыло**, рос. Saponaria officinalis L. — натяга́ч, стяга́ч, натя́г, соба́че ми́ло, чисту́ха
Тать — зло́дій
Тафта — тафта́, кита́йка, полутабе́нок
Тафтяный — тафтяни́й, кита́йчатий, полутабе́нковий
Тачанie — шиття́ швом, нато́чування
Тачать — нато́чувати, штукува́ти
Тачечный — тачкови́й
Тачка — 1) нато́чування; 2) та́чка, (у грабарів) — граба́рка
Тащить, ся — 1) тягти́, волокти́, тарга́нити, тараба́нити, цу́пити, пе́рти, ти́рити, телю́щити, телі́щити; 2) тягти́ся, волокти́ся, пле́нтатися, плести́ся, тарга́нитися, теле́пати, чвала́ти, чала́пати
Таяння — то́плення
Таять, растаять — та́нути, роста́нути, топи́тися, ростопи́тися, (місцями) — протава́ти
Тварь — тварь, (єдина) — твари́на, (здр.) — твари́нка, (поб.) — тварю́ка
Твёрденькій — тверде́нькій
Твердить — тверди́ти, повторя́ти, товкти́, довбти́, торо́чити, туркота́ти, пра́вити своє
Твёрдо — тве́рдо, мі́цно; незмі́нно, непохи́бно
Твердоватый — твердува́тий, по́твердий, -до
Твердоватость — твердува́тість, по́твердість
Твёрдость — тве́рдість, твердота́
Твёрдый — 1) тверди́й, крі́пкий, міцни́й; 2) незмі́нний, непохи́бний
Твердыня — тве́ржа, тверди́ня
Твердѣть, отвердѣть — тве́рднути, тверді́шати, тверді́ти, тужа́віти, затве́рднути, затверді́ти, затужа́віти
Тверженie — тве́рдження; торо́чення, прова́дження
Твой — твій
Творенie — 1) творі́ння (дія); 2) творі́ння, створі́ння, тво́риво, потві́р; 3) д. **Сочиненie**
Твореньице — створіня́тко, створі́ннячко
Творецъ — 1) творе́ць, сотвори́тель; 2) а́втор
Творило — вапе́льня, кале́ниця, глица́рня
Творительный падежъ — ору́дний відмі́нок
Творить — 1) твори́ти, чини́ти, роби́ти, дія́ти; 2) розво́дити, розмі́шувати. — **Творить хлѣбы, квашню** — учиня́ти, розчиня́ти, учиня́ти ро́зчину
Твориться, сотвориться — твори́тися, чини́тися, утвори́тися, счини́тися, (про що кумедне або погане) — витворя́тися, ко́їтися, ско́їтися
Творогъ — сир
Творожистый — зсі́лий
Творожиться, отворожиться — (в)у́рдитися, зсіда́тися, зсі́стися
Творожникъ — си́рник (або) пирі́г з си́ром
Творожный — си́ряний, си́рний
Творческій — тво́рчий
Творчество — тво́рчість
Театральный — театра́льний
Театръ — теа́тер. — **Кукольный театръ** — верте́п
Тезисъ — те́за
Тёзка — тезко́, теско́, одноймен́ник, -ниця
Тезоименитство — день імени́н
Текстъ — текст
Текучесть — теку́чість, пли́нність
Текучій — теку́чий, бі́гу́чий, біжу́чий, живи́й, пли́нний
Текущій — пото́чний, теку́чий; біжу́чий (рік, раху́нок)
Телеграмма — телеґра́ма
Телеграфический — телеґрафі́чний
Телеграфъ — телеґра́ф
Телёнокъ — теля́, теля́тко, (мн.) — теля́та, (на першому годі) — нази́мок, (на дру-

гому, що вже перезимувáло) — бýзівок, бýзімок, (на третьому) — третя́к, третячóк
Телескопическій — телєскопíчний, далековидний
Телескопъ — телєскóп, далекогля́д, далевид
Телецъ — тéлець; (астр.) — Бик, знак небéсний
Телиться — телитись
Телица, тёлка, телушка — телиця, теличка, (під час полювання) — бігýнка, (безплідна) — я́лова, я́лівка, яловиця
Телѣга, телѣжка — віз, візóк, вóзик
Телѣжникъ — колодій, стéльмах
Телѣжный — возовий
Телятина — теля́тина
Телячій — теля́чий
Тельная — тíльна
Тема — тéма
Тембръ — тéмбр, відтíнок гóлосу
Темлякъ — китиця (при шаблі)
Темненькій — темнéнький
Темнеть — тéмрява, мóрок
Темнёхонькій — темнісінький
Темникъ — тéмник (на бджóли)
Темница — темниця, тéмна і д. **Тюрьма**
Темничный — темничний
Тёмно, темно — тéмно
Тёмнобурый — темнобрунáтний, темнобулáний
Темноватый — темнéнький, пóтемний, темувáтий
Темноволосый — темноволóсий
Темногнѣдой — темногнідий
Темноголубой — темноблакитний
Тёмножёлтый — темножóвтий
Темнозелёный — темнозелéний
Тёмнокрасный — темночервóний, бурячкóвий
Тёмнорозовый — темноро́жéвий
Тёмнорусый — темнорусявий
Тёмнорыжеватый — темнорудя́вий
Темнорыжій — темнорудий, (з чорними смугами) — мурýгий
Тёмность — тéмність
Темносиній — темносиній
Тёмносѣрый — темносірий, темносивий, сірячкóвий, шпакувáтий (наче з сивиною)
Темнота, темень — темнóта, тéмність, тьмá, пітьмá, тéмрява
Темноцвѣтный — темнобáрвний
Темноцвѣтникъ, рос. Ailanthus glandulosa L. — чумáк
Тёмный — тéмний, тьм'я́ний, (дуже) — морóчний
Темнѣе — темніше
Темнѣть — темніти, темнішати, мéрхнути, (з вечора) — сутеніти
Темнѣться, затемнѣться — тумані́ти, манячи́ти, бовваніти, заманячи́ти
Темпераментъ — вдáча, темперáмент
Температура — температýра, теплинá
Темпистый — зрýчний (про рушницю)
Темя — тíм'я, тíмня. — **Темя горы** — верх, шпиль горú
Темянный — тімéнний
Темяшиться, потемяшиться — здавáтися, вбачáтися, ввижáтися, здáтися
Темячко — тім'ячко
Тендеръ — 1) суднó з однóю щóглою; 2) тéндер (в локомотиві)
Тенетить, отенетить — роскидáти тенéта, ловити тенéтами, піймáти в тенéта
Тенетный — сітьóвий, тенéтний
Тенето, (частіше мн.) **тенёта** — тенéто, тенéта, сітка
Тенётчикъ — тенéтник
Тенорный — тенорóвий
Тенористъ — тенорúста
Теноръ — тéнор. — **Пѣть теноромъ** — с(ь)півáти тéнора
Теорема (мат.) — теорéма, твéрдження
Теоретикъ — теорéтик
Теоретически — теоретично
Теоретическій — теоретичний
Теорія — теóрія
Теперешній — тепéрішній
Теперь — тепéр, тепéра, тепéречки, тепéрка, тепéреньки, нúні
Тёпленькій, ко — теплéнький, ко
Теплёхонекъ, теплёшенекъ — теплісінький, теплíський, теплісічкий
Теплить, затеплить — с(ь)вітúти, зас(ь)вітúти с(ь)вічку або лямпадку перед образом)
Теплиться — горíти (перед образом)
Теплица — теплиця, тепличка, тепличенька
Теплицы — тéплі вóди
Тепличный — тепличний
Тепло, а — теплó
Тепло (присл.) — тéпло
Тепловатость — пóтеплість
Тепловатый, то — теплéнький, ко, пóтеплий, ло
Теплоиспусканіе (фіз.) — теплотéча
Тепломѣрный — тепломірний
Тепломѣръ — тепломір, грáдусник
Теплородный — теплотвóрний, огрівáючий
Теплородъ — теплéць, теплотвір
Теплота — теплотá, тéплість, грíво
Тёплый — тéплий. — **Тёплая вода** (напр., на купелі) — лítепло, літеплечко, (відсіля прикметник) — літеплий. — **Тёплые края** — теплúчина
Теплуга — тéпла хáта, пóкій; загрíток, тéпла одіж
Теплынь — теплíнь, теплинá
Теплѣть — тепліти, теплішати
Терраса — терáса
Теребить — дрáти, смúкати, тóргати, тáргати, скубтú. — **Теребить лёнъ** — брáти льон. — **Т. за волосы** — дрáти, скубтú, чýбити за волóсся
Тереблепіе — драння́, смúкання, тáргання
Теремъ — тéрем, теремóк
Тереть, ся — тéрти, ся, (щоб вичистить) — шарувáти, (вірьовкою, залізом тощо) — шмýгляти, (про обув'я) — мýляти
Терзаніе — роздирáння, шáрпання, мордувáння
Терзатель, -ница — мучúтель, -ка
Терзать, растерзать, ся — 1) роздирáти, рвáти, шáрпати, шматувáти, розі-

драти, розірвати, розшарпати, розшматувати, розшматкувати, ся; 2) мучити, мордувати, ся
Тёрка — тертка, терточка, тертонька, (для очищення конопель) — терниця, терлиця, (в ній язичок) — мечик
Терминологія — термінологія, виразня
Терминъ — термін, вираз
Термитъ (ком.) — термит. Termes
Термометрическій — термометричний, тепломірний
Термометръ — термометер, тепломір
Терніе — терня (р. терня), колючки
Тернистый — тернистий
Терновище — терникще, терник
Терновка — тернівка, тереняк
Терновникъ — терник, тернина
Терновникъ песочный, рос. Hippophäe rhamnoides L. — плоховник, щець
Терновый — терновий, терняний
Тернъ — 1) рос. Prunus spinosa L. — терен, терночок. P. institia — терносліва, (ягода) — теренина, теренинка, терносливина, (деревина) — терниця, терничка. — **Покрыть тёрномъ** — потернувати. — **Обсаживать, городить тёрномъ** — тернити; 2) терно (у грі в лото)
Терпёжъ — терпіж, терпець
Терпентинный — терпентиновий, шпигинарний
Терпентинъ, Torebinthina — терпентина, шпигинарь
Терпимость — терпимість, толєрантність
Терпимо — терпимо, толєрантно
Терпкость — терпкість
Терпнуть, отерпнуть — терпнути, дерев'яніти, потерпнути
Терпѣливость — терпеливість, терпливість
Терпѣливый — терпеливий, во, терпливий, во, терплячий, терпучий, че
Терпѣніе — терпіння, -чко, терплячка. — **Вышелъ изъ терпѣнія** — терпець увірвався, терплячка ввірвалась
Терпѣть, стерпѣть — терпіти, потерпати, стерпіти, витерпіти
Тёртый — тертий. — **Т. калачъ** — бита голова, бувалець
Теряніе — гублення, трачення
Терять, потерять, ся — 1) губити, згубити, загубити, ся, тратити, страчувати, теряти, стратити, потеряти, (про кількох) — порозгублювати. — **Терять время** — гаяти, тратити час, марнувати час; 2) мішатися, змішатися, стерятися
Тесакъ — тесак
Тесаніе — тесання, тесанина
Тесать — тесати
Тесачный — тесаковий
Тесельникъ — тесляр
Тесёмка — тасьомка, стрічка, поворозка
Тесёмочний — тасьомковий, тасемковий
Тесёмчатый — тасьмистий
Тёска — тесання, тесанина
Тéсло, теслó — теслиця (теслярський інструмент)
Тесниця — тесниця (витесана), тертиця (випиляна дошка)
Тесовый — тесовий
Тестевъ — тестів
Тесть, тестюшко — тесть, тестенько, тестонько, тестечок
Тёсъ — тес, шалівка, тесниця, тертиця
Тесьма — тасьма
Тесьмянный — тасьомковий
Тетеревиный, тетеревій — тетерячий, тетерчин, тетеришин
Тетеревъ, Tetrao tetrix — тетеря, тетерюк, тетервак, (зб.) — тетерва
Тетеревъ глухой — д. **Глухарь**
Тетеря, тетерька — тетірка, тетерючка, тетериця
Тетива — тетива, тятива, тетівка
Тётенька — тіточка і д. **Тётка** (здр.)
Тётка — тітка, (здр.) — тіточка, тітонька, тітуня, тітуся, тітусечка, (дядькова жінка) — дядина
Тёткинъ — тітчин
Тетрадь, тетрадка — тетрадь, тетрадка, зшиток, зшиточок
Тётушкинъ — тітунин, тітусин
Теть-де-понъ (військ.) — чоло мосту
Техника — техніка, техника
Техническій — технічний, техничний
Теча — 1) д. **Течь**; 2) тичка
Теченіе — 1) течія, біг, водотеча, плин. — **По теченію** — уплинь, за водою. — **Противъ теченія** — проти води. — **Т. рѣки** — біг ріки. — **Т. планетъ** — біг планет. — **Т. времени** — уплив часу. — **Съ т. времени** — з плином часу; 2) протяг, продовж і д. **Продолжение** (часу). — **Въ т.** — через, в протяг, в продовж
Течка — тічка, тічня
Течь — 1) **(стечь)** — текти, бігти, литися, точитися, (ледве) — слезити, ся, (тонким струмком) — дзюрити, (сильно) — ринути, (про кров) — юшити, стекти, збігти; 2) **(протечь)** — протікати, протекти; 3) **(утечь)** — бігти, тікати, утікти; 4) проходити, текти, точитися, плинути (про час)
Течь — теча, тіч, (в покрівлі) — проточина
Тёща — теща
Тёщинъ — тещин
Тёщушка — тещенька, тещечка
Тибрить, стибрить, подтибрить — красти, стягти, підчепити і д. **Стибрить**
Тига — гиля
Тигель — тиґель
Тигельный — тиґльовий
Тигрица — тигриця
Тигръ — тигр. Felis tigris
Тигровый — тигрів, тигровий
Тикать — тукати, цокати
Тиковый — демикитоновий, пістрьовий
Тикъ — 1) демикитон, (грубіша тканина) — пістря; гострий біль (в однім якім місці тіла); 3) тук, цок
Тиликать — терликати
Тимоѳеева трава, тимоѳеевка, рос. Phleum pratense L. — ржанець, пирій, тимофіївка
Тимпанъ — тимпан, бубон
Тина — твань, (поб.) — тванюка, шлям, мул, намул, грузь

Тиневѣть — запливáти, занóситись мýлом
Тинистый — багни́стий, мулки́й, грузьки́й
Тинктура — тинктýра
Тинный — шлямови́й, мулови́й
Тиноватый — шлямувáтий
Типическій — типи́чний
Типнуть — вщіпнýти, ущіпнýти
Типографія — друкáрня, тискáрня
Типографскій — друкáрський
Типографщикъ, типографъ — друкáрь, тискáрь
Типунъ — пи́поть. — **Типунъ тебѣ на языкъ** — щоб тобі попри́щило
Типунѣть — діставáти пи́поть
Типъ — тип, первóстать
Тиранить — тирáнити, мордувáти, катувáти
Тиранъ — тирáн, душмáн, кат, живоїд
Тиранка — тирáнка
Тиранскій — тирáнський, катівськи́й
Тиранствовать — тирáнствувати
Тиранство — тирáнство
Тире — ри́сочка
Тиркуша степная, рос. Glareola melinoptera — прити́чка
Тисканіе — ти́скання
Тискать, втискать, втиснуть — ти́скати, ти́снути, пхáти, впихáти, вти́снути, впхáти, упхáти
Тискаться, втискаться, втиснуться — ти́скатися, ти́стися, ти́снутися, проти́скуватися, протóвплюватися, пропихáтися, проти́снутися, протóвпитися, пропхáтися
Тиски — 1) гніт, прáса; лéщата, кліщі, дави́ло, нáтиски, (дерев'яні грубі) — лиси́ця, лиси́ці, (роздавлювати горіхи) — ти́скавка, дави́льце. — **Виноградные т.** — винотóка. — **Быть въ тискахъ** — в скрýті, в притýзі бýти; 2) тіснá бáба (гра)
Тисненіе — 1) друкувáння; 2) видáння
Тиснить, тиснуть, вытиснить, ся — друкувáти, надрукувáти, ви́друкувати, вити́скувати, ви́тискати, одбивáти, одби́ти, ся
Тиссовый — тисóвий
Тиссъ, рос. Taxus bocata L. — тис, негниюще дéрево, негнию́чка, негній — дéрево
Титечка — ци́цьочка
Титечный — цицькови́й
Титло — ти́тла
Титулованіе — титулувáння
Титуловать — титулувáти, величáти (по титулу)
Титулъ — ти́тул
Титульный — титýльний
Титулярный — титуля́рний
Титька — ци́цька, ци́ця
Тифонъ — 1) вітер бурхли́вий; 2) д. **Смерчъ**
Тифъ — тиф, ти́фус, глухáня, глухáчка
Тихій — ти́хий, ни́шкий; благи́й, благéнький, лéгкий, легéнький, повíльний; спокíйний, сми́рний, тихоми́рний, лáгідний. — **Т. голосъ** — ти́хий, глухи́й гóлос. — **Т. вѣтеръ, вѣтерокъ** — ти́хий, благи́й, легéнький вітерéць. — **Т. походка** — ти́ха, повíльна ходá
Тихнуть, стихнуть, за(при, у)тихнуть — ти́хнути, сти́хнути, зати́хнути, ути́хнути, ущýхнути
Тихо — ти́хо, тихéнько, поти́ху, потихéньку; помáлу, помалéньку, повóлі
Тихомолкомъ, тихомолкою — сти́ха, тихцéм, ти́шком, ти́шком-ни́шком, ни́шком
Тихонравіе — тихоми́р'я, лáгода
Тихонравный — тихоми́рний, лáгідний на вдáчу
Тихоня — тишкó, тихéць
Тихонькій — тихéнький, тихéсенький
Тихонько — тихéнько, помалéньку
Тихость — ти́хість
Тихолодъ — лінúвець. Bradypus
Тихохонько — тихéсенько, тихíсінько, тихíсічко, потихéсеньку, помалéсеньку, ни́щечком
Тише — ти́хше, тихíш, тихíше; помалíше. — **Становиться тише** — ти́хшати, тихíшати
Тишина, тишь — ти́ша, тишинá
Тишить — тихоми́рити
Тишкомъ — д. **Тихонько**, тихéсенько
Ткальный — ткáцький, до ткання́
Ткальня — ткáльня
Тканина — ткани́на, ткáнка
Тканіе — ткання́
Ткань — ткани́на, ткáнка, (з валу) — валови́на, (в котрій третя нитка конопляна) — потрéтина, (домашня) — домоткáн
Тканьё — ткання́
Ткать, со(на)ткать, выткать — ткáти, зіткáти, наткáти, ви́ткати
Ткацкій — ткáцький
Ткачевъ — ткачів
Ткаческій — ткáцький
Ткачество — ткáцтво
Ткачиха — 1) ткáля; 2) ткачи́ха (жінка ткача)
Ткачъ — ткач, (в жарт) — ниткоплýт, (жінка його) — ткачи́ха, (син) — ткачéнко, (дочка) — ткачíвна
Ткенна, рос. Lycium Barbarum L. — дерезá, лазýн, повíй, незаймáйник, дармóрóс, ли́цій
Тлетворно — шкідли́во, заразли́во, загнóюючо
Тлетворный — шкідли́вий, шкодю́чий, загнóюючий, зарáзли́вий, смертодáйний
Тлиться — тліти і д. **Тлѣть 2**
Тлѣніе — тління
Тлѣнность — тлінність
Тлѣнный — тлінний
Тлѣнъ — тлін
Тлѣть, истлѣть — 1) тлíти, гни́ти, трухнíти, зітлíти, згни́ти, потрýхнути, спорохнíти; 2) тлíти, жéврíти, чéврíти, потлíти, зотлíти
Тлѣться — д. **Тлѣть 2**
Тля — 1) іржá, гниття́, гнили́зна; 2) Aphis — тля́, росли́нна, трав'янá вóша, (попеляста) — попелю́ха
Тминъ, рос. Carum Carvi L. — кми́н, тми́н, цми́н
Тминный — кми́новий, тми́новий
Тмить, затмить, ся — тми́ти, темни́ти, тьмáрити, затемни́ти, затьмáрити, ся
То — то. — **То бишь** — то бак. — **То то же** — тóж

бо. — **То и дѣло** — раз-у-ра́з, раз-по́раз. — **И то** — та й то́. — **То, да не то** — те, та не те́. — **Что-то** — щось, якось
Товаришко — това́рець
Товарищевъ — това́ришів
Товарищески — това́риськи, подру́зьки, по-товари́ськи, по товари́ському
Товарищескій — товари́ський
Товарищество — 1) товари́ство; компа́нія, артіль, спілка; 2) товаришува́ння; панібра́тство
Товарищъ — 1) това́риш, (зб.) — товари́ство, (змалку або по школі) — колєга. — **Быть товарищами** — товаришува́ти, компанува́ти; 2) (в службі) — това́риш, поміщни́к. — **Т. судьи** — підсу́док. — **Т. церковнаго старосты** — підтитарій
Товаръ — 1) това́р, крам. — **Т. мануфактурный, красный, галантерейный, мелкій** — крам. — **Т. бакалейный** — бака́лія; 2) (у шевців) — това́р, ре́мінь, ремі́ня́чча
Товарный — това́рний
Тогда — тоді, тогді. — **Тогда же** — тоді ж. — **Т. именно** — тоді, отоді са́ме
Тогдашній — тодішній, тогдішній
То-есть — се́б-то, це́б-то, то́б-то
Тождественный, но — тото́жний, но
Тождество, тожество — тото́жність, тожса́мість
Тоже — теж. — **То же самое** — те ж са́ме
Токарёвъ — то́карів
Токарничать — токару(ю)ва́ти
Токарный — тока́рський
Токарная — тока́рня
Токарскій — тока́рський
Токарство — тока́рство
Токарь — то́карь, то́кар, (жінка його) — токари́ха, (син) — токаре́нко, (дочка) — токарівна; (що виточує з кости) — кости́рь
Токмарь, токмачъ — товка́ч, товка́чик
Токъ — 1) тік (р. току), гарма́н; 2) тяг, про́тяг (воздуху), течія́; 3) (фіз.) — течія́, ток, струмінь
Толканіе — што́вхання, шту́рхання
Толкать, толкнуть, ся — 1) што́вхати, ся, шту́рхати, труча́ти, тру́тити, ся, пха́ти, ся, пхну́ти, попхну́ти, штовхну́ти, турну́ти, штурхну́ти; 2) тин́ятися, волочи́тися, тяга́тися, ве́штатися
Толкачъ — товка́ч, ступи́р і д. **Пестъ**
Толкованіе — товма́чення, тлума́чення
Толковательный — товма́чний, тлума́чний
Толкователь, ница — товма́ч, тлума́ч, ка
Толковать, истолковать — 1) товма́чити, тлума́чити, виясня́ти, товкува́ти; 2) (**протолковать**) — товкува́ти, бала́кати, пробала́кати
Толковитость — тямови́тість, второ́пність
Толковитость — тямови́тий, второ́пний
Толковникъ — товма́ч, тлума́ч
Толково — з то́вком, розсу́дливо, до діла, зрозуміло
Толковый — 1) виясня́ючий, з поясненнями; 2) тямки́й, тяму́щий, тяму́чий, розсу́дний
Толкотня — товкотне́ча, на́товп, штовхани́на, штурхани́на
Толкунъ, толкушка — товка́ч і д. **Пестъ**
Толкучій рынокъ, толкучка — товку́н, товчо́к, товку́чий ри́нок, точо́к; танди́та
Толкъ — 1) товк, толк; тя́ма, тям, глузд, пантели́к; лад, ро́зум. — **Безъ толку** — без пуття́. — **Сбить, ся съ толку** — збйти, ся з пантели́ку, па́мороки забйти. — **Толкомъ** — до пуття́; 2) (частіще мн. — **Толки**) — по́голос, поговір, погово́ри; 3) се́кта
Толкъ — штовх, штовхи́ць, штурх, пхиць
Толмачить — товма́чити, тлума́чи́ти
Толмачъ — 1) товма́ч; 2) пт. Tringa vanellus — ча́йка
Толокно — толокно́, пу́тря
Толокнянка, толокнянинкъ, толокница, рос. Arctostaphylos officinalis Moench. A. Uva Ursi L. — мучни́ця
Толочить, потолочить — толо́чити, потоло́чити
Толочь, истолочь, натолочь — товкти́, стовкти́, натовкти́
Толочься — товкти́ся
Толпа — товпа́, сто́впище, сто́вписько, гурма́, юрма́, юрба́; на́товп, тиск, ку́па, згра́я, ва́лява, табу́н. — **Толпою** — юрбо́ю, гурмо́ю, по́топтом
Толпиться, столпиться — то́впитися, юрми́тися, сто́впитися
Толстенекъ — товсте́нький, гладке́нький
Толсто — гру́бо, то́всто
Толстобрюхій — черева́тий, товстопу́зий
Толстоватый — грубе́нький, товсте́нький
Толстогубый — губа́тий, губа́нь
Толстозадый — купра́тий, купра́стий, крижи́стий
Толстокожій — товстошку́рий, твердошку́рий
Толстомордый — пика́тий, товстопи́кий
Толстоногій — товстоно́гий
Толстоноска, пт. Fringilla Cocothraustes Memm — ко́стур, костогри́за, грубодзю́б
Толстота — гру́бість, грубі́нь
Толстошея, толстошеій — гамаликува́тий
Толстуха, толстушка — товсту́ха, товсту́ля, грубу́ля, товсту́шка
Толстый — товсти́й, (дуже) — товсте́нний, товстю́чий; гру́бий, (про чоловіка) — гладки́й, опаси́стий
Толстѣйшій — товсте́нний, товстю́чий
Толстѣть, потолстѣть, растолстѣть — товсті́ти, товсті́шати, то́вщати, гла́дшати, грубі́ти, гру́бшати, потовсті́ти і т. д.
Толстякъ — товсту́н, товстю́к, товпи́га, гладу́н, бе́цман
Толстячекъ — опе́цок
Толча — товч
Толченіе — то́вчення
Толченый — товче́ний
Толчея — 1) то́вчка, товка́льня; 2) сту́па, сту́пка
Толчокъ — штовха́н, штурха́н, штурха-

нéць, стусáн, товчóк, бухáн, буханéць; понýка
Толща — тóвща; скúба, брúла (землі)
Толще (присл.) — грýбше, тóвще, товстíше
Толщина — товщинá, грубинá. — **Толщиною, въ толщину** — завтовшкú, завгрубшкú, навтовшкú
Только — тíльки, тíлько, лиш, лем. — **Только бы** — абú, абú-б, абú-то, тíльки б. — **Только что, лишь только, только-только** — допíру, оцé зáраз
Томительный, но — томлúвий, во, нудлúвий, во, нуднúй, нудкúй, млóсний, но
Томить, ся — томúти, ся, нýдити, ся, нýдити с(ь)вíтом, нудьгувáти. — **Томить голодомъ** — морúти гóлодом. — **Томить сталь** — гартувáти
Томленіе — млíсть, нуд, нудьгá, нудóта. — **Т. стали** — гартувáння
Томлянка — крúця
Томно — тóмно, млявo, слáбо
Томность — тóмність, млявість, слáбість
Томный — тóмний, втóмлений, стóмлений, млявий
Томъ — том, частúна
Тоненькій, ко — тонéнький, ко
Тонёхонекъ, тонёшенекъ — тонéсенький
Тонизна — тонинá
Тонить, отонить — тонúти, тончúти, потонúти, потончúти
Тоника — тóніка
Тоническій — тонíчний
Тонко — тóнко
Тонкій — 1) тонкúй, лéгкий; нíжний, делікáтний; 2) пронúкливий, хúтрий, меткúй
Тонковатый — пóтонкий, трóхи тонкúй
Тонкозернистый — дрібнозернястий
Тонкокожистый, тонкокожій — тонкошкýрий
Тонконогій — тонконóгий, тонконíг
Тонкорунный — тонкорýнний, тонковóвний
Тонкость — тóнкість
Тонкошея — тонкошúйка
Тонна — вагá в 62 пýди абó мíсце в 40 куб. фýтів (що до місткости судна), тóна
Тоннель — тунéль
Тонуть — 1) (**затонуть, потонуть**) — тонýти, потонýти; 2) (**утонуть**) — тонýти, утопáти, потопáти, утонýти, топúтися, втопúтися
Тончавый — худорлявий
Тончать, истончать — тóншати, тóньшати, потóнчати, потóншати, потóньшати
Тончить, истончить — тонúти, тончúти, утончúти, утонúти, стончúти
Тонъ — 1) тон, лад; 2) кольорúт
Тоня — тóня, нéводище
Топазовый — топáзовий
Топазъ — топáз
Топаніе — тýпання, тупцювáння
Топать, топнуть — тýпати, тупотíти, тупцювáти, гóпати, тýпнути
Топить, ся — 1) (**истопить, ся**) — палúти, напалúти, топúти, вúтопити, ся; 2) (**растопить, ся**) — роспалúти, ростопúти, ся; 3) (**утопить, ся**) — топúти, ся, утопúти, ся
Топка — 1) тóплення, пáлення; 2) піч, грýба, грýбка
Топкій, но — грузькúй, грýзько, багнúстий
Топкость — грýзькість, грузявина
Топленіе — пáлення (в печі); тóплення
Топливо — пáливо, тóпливо
Топлый — намóклий
Тополевый — топольóвий
Тополь, (здр.) **тополикъ,** рос. Populus alba L. — топóля, (дерево) — тополúна, (здр.) — топóлька, топóленька, тополúнка, тополúнонька. — **Душистый, бальзамическій т.,** P. balsamifera L. — золотá вербa. — **Пирамидальный, итальянскій т.,** P. dilatota Ait. — раїна, явір. — **Черный т.,** P. nigra L. — сокорúна, ясокір
Топорикъ — сокúрка
Топорище — сокúрня, топорúсько, топорúще
Топорокъ — сокúрка, (хир.) — пущáдло
Топорный — 1) сокúрний, сокúрницький; 2) кострубувáтий, грýбий
Топорщиться, растопорщиться — надимáтися, надýтися, роздýтися, настовбýрчуватися, настовбýрчитися
Топорщить, растопорщить — топúрити
Топоръ, топорикъ — сокúра, сокúрка; (широка) — бардáш, (мала з вигнутим топорищем) — бáрда, (з товстим обухом) — колýн, (дорожня палка з сокиркою) — кéлеп
Топотня — тупотня, тупóтнява
Топотъ — тупотíння
Топтаніе — топтáння, талувáння, толóчення
Топтать, ся — 1) (**притоптать, растоптать**) — топтáти, талувáти, притоптáти, потоптáти, ростоптáти, (хліб) — толóчити, потолóчити. — **Топча** — пóтоптом; 2) (**вытоптать**) — топтáти, місúти, грузúти, вúмісити (напр., глину); 3) (**стоптать, ся**) — стоптáти, ся
Топучій — грузькúй
Топъ-топъ — туп-туп, тупý-тупý
Топырить, растопырить — топúрити, настовбýрчувати і д. **Растопыривать.** — **Т. глаза** — витріщáти, вирячáти óчі
Топырка, рос. Spiraea Ulmaria L. — бузинá болóтна, жáб'ячі конопéльки
Топь — драговинá, мóчар, багнúна, багнюка, багновúці, грузь, моквá
Торба — 1) шáнька, тóрба; 2) кошíль, кóшик (плетений)
Торгашъ — тóржник, торгáш, махляр
Торгашество — махлярство
Торгованіе — торгувáння
Торговать — торгувáти, купцювáти, крамарювáти, (мнясом) — різникувáти, (горілкою) —шинкарювáти, (на базарі або на ярмарку) — базарювáти, ярмаркувáти. — **Торговать, ся** — торгувáти, ся, торжúтися, сторгувáти, ся
Торговецъ — купéць, продавéць, (мануфактурним або дрібним крамом) — крáмарь, (бакалією) — бакалíйник, (олією) — олíйник, (сíллю) — соляр, (свинями) —

кабáнник, (свитами) — свúтник, (скотиною) — прáсол, (полотном) — полотéнник, (в розноску) — коробéйник, варя́г
Торговка — перéкупка, (бубликами) — бублéйниця, бублéшниця, (на базáрі в ятках) — сі(и)дýха, (олією) — олíйниця, (печеним хлібом) — перепічáйка
Торговкинъ — перéкупчин
Торговля — торгó(і)вля, торг, торгувáння, крамáрство, крамарювáння, гáндель
Торговцевъ — купéцький
Торговый — торгóвий
Торгъ — 1) торг, потóржка (дія); 2) торжóк, торгóвиця, рúнок
Торецъ, (частіше мн.) **торцы** — мостúни, вúпилені з колóд для брукувáння вýлиць, тóрці
Торжественность — урочúстість, велúчність
Торжественный, но — торжéственний, урочúстий, то, велúчний, но, з ýчтою
Торжество — торжествó, ýчта, урочúстість
Торжествованіе — урочúстий обхід, тріумфувáння
Торжествовать — 1) (**отторжествать**) — с(ь)в'яткувáти, відс(ь)в'яткувáти; 2) (**восторжествовать**) — перемагáти, перемогтú, здолáти, здолíти; тріумфувáти
Торжище — тóржище, торгóвиця
Торить — 1) (**выторить**) — привчáти, призвичáювати і д. **Пріучать**; 2) (**проторить**) — торувáти, топтáти, уторувáти, протоптáти і д. **Проторить**
Торица, рос. Spergula arvensis L. — метéлики
Тормазить — гальмувáти
Тормазный — гальмовúй
Тормазъ — 1) гáльма, гальмó. — **Наложить, надѣть тормазъ** — загальмувáти. — **Отпустить т.** — розгальмувáти; 2) підрізи
Тормошеніе — тóрсання, термосáння
Тормошить — тóрсати, термосáти
Торная дорога, дорожка — бúтий шлях, бúта дорóга, доріжка, втóптана, протóптана стéжка
Тороватый — щéдрий, гóйний
Тороватость — щéдрість, гóйність
Торока — торокú
Торопить, поторопить, ся — скóрити, скóритися, спішúти, поспішáти, ся, хапáтися, галúти, квáпити, ся, наглúти, поскóрити, ся, поспішúти, ся, похопúтися
Торопкій — сквапнúй, боязкúй
Торопкость — сквáпність, боязлúвість
Торопливость — пóспіх, хапáння, скваплúвість, неспішність
Торопливый, во — 1) спішлúвий, поспішний, хапкúй, кваплúвий, скваплúвий, сквáпний, скороспішний і д. **Поспѣшливый**; 2) ляклúвий, жахлúвий і д. **Пугливый**
Торопыга — клопотýн, побігач, скорохвáт
Торопь — спіх, пóспіх і д. **Поспѣшность.**
— **Въ торопяхъ** — з пóспіху
Торопѣть, оторопѣть — торопіти, оторопіти, злякáтися, вжахнýтися
Торочить — торочúти (напр., торочками), облямóвувати
Торсъ — 1) тýлуб, д. **Туловище**; 2) тóрсо (стáтуя без головú або без рук і ніг)
Тортъ — торт, солоxéник
Торфъ — торф, рóпша, болотнúна
Торфяникъ — торфóвий ґрунт, торфовúк
Торфянистый — торфовúстий
Торфяной — торфóвий, торф'я́ний
Торцевой — зрóблений з «тóрців», торцéвий
Торчаніе — стирчáння
Торчать — сторчáти, стирчáти, стремíти
Торчкомъ, торчмя — торчмá, сторч, нáвсторч
Торѣть, наторѣть — навикáти, навúкнути
Тоска — тýга, тýженька, нуд, нýда, нудь, нудьгá, занýда, сум, сумóта, тоскá. — **Предаваться тоскѣ** — вдавáтись в тýгу. — **Тоска по родинѣ** — тýга по отчúзні. — **Томиться тоской** — сéрцем нудúти
Тоскливый, во — тужлúвий, во, тужнúй, но, сумнúй, сýмно, жáлібний, но, тóскний, но
Тоскованіе — тужíння, сумувáння, нудьгувáння
Тосковать — тужúти, сумувáти, нýдити, ся, нýдити с(ь)вітом, нудьгувáти, вбивáтися в тýгу
Тостъ заздравный — здрáвиця; тост, óклик. — **Предлагать тостъ** — піднóсити óклик
Тотчасъ — зáраз
Тотъ, та, то — той, оттóй, тамтóй, та, тáя, оттá, тотá, те, тотó. — **Тотъ именно** — той сáмий, самісінький
Точеніе — тóчення, робóта токáрська; гóстрення
Точило (кругле) — точúло, гострúло
Точильный камень (маленький) — брус, брусóк, (гострити коси) — мантáчка
Точильщикъ — 1) точúльник, шліфер; 2) (ком.) — шáшель
Точить — 1) (**выточить**) — точúти, вúточити; 2) (**наточить**) — гострúти, нагострúти, вúгострити, (серп) — назубúти. — **Точить зубы** — гострúти зýби, мáти зуб (на кóго); 3) (**источить**) — точúти, поточúти. — **Точить слёзы** — пролúвати сльóзи
Точка — 1) гóстрення, тóчення; 2) (грам.) — тóчка, крáпка. — **Въ точкахъ** (напр., лист, тканина) — крапчáстий. — **Т. зрѣнія** — пóгляд, станóвище
Точнёхонько, точнёшенько — точнісінько, самісінько, так, нестеменнісінько, достоменнісінько
Точно — 1) тóчно, нестемéнно, достомéнно. — **Точно такъ** — так сáме, точнісінько так; 2) доклáдно; 3) мов, немóв, нáче, ненáче, бýцім. — **Точно какъ бы** — так немóв. — **Онъ точно помѣшанъ** — він нáче ошалíв, здурíв
Точность — доклáдність, спрáвність. — **Въ точности** — до слóва, точні-

сінько
Точный — 1) точний, достоменний, нестеменний; 2) справний, ретельний; 3) однаковий, певний
Точъ въ точь — точнісінько, нестеменно, нестеменнісінько. — **Э'тотъ мальчикъ точь въ точь отецъ** — сей хлопчик точнісінько батько, (або) — вилитий, викапаний батько
Тошнить, стошнить — нудити, млоїти, ся, занудити. — **Тошнить** — нудить, нуда, пориває
Тошно — нудно, млосно
Тошнота — нудота, нуда, млість, млойність
Тошнотный — нудкуватий
Тошный — нудний, нудкий
Тощать, отощать — 1) слабіти, ослабнути, ослабти; 2) худіти, схуднути, похуднути, з тіла спасти
Тощій — 1) порожній; 2) худий, сухий, схудлий, худорлявий: 3) недорідний, заміркуватий (про зерно)
Трава, травка — трава, травиця, травичка, травиченька, (одна) — травинка, (що виросла вдруге після сінокосу) — отава, (скошена) — кошениця, (торішня на степу, не скошена) — нежер, старник, (берегова) — бережина, (болотяна) — болотнівка, (на солонцях) — солонець. — **Т. лѣкарственная, цѣлебная** — зілля, зіллячко. — **Сорная трава** — бур'ян, бур'янець, (одна) — бур'янина
Трава листъ, рос. Geum rivale L. — підойма, поникниця
Трава пчельникъ, рос. Melissa, Dracoc phalum Moldavica L. — кадило, матошник, медівка
Травенѣть — трав'яніти, заростати травою
Травинка — травина, травинка
Травить — 1) **(вытравить, стравить)** — травити, випасати, спасти; 2) **(затравить)** — цькувати, зацькувати; під'южувати
Травка — травиця і д. **Трава**
Травленіе — спаш, цькування, витравлювання, труїння
Травля — 1) влови; 2) цькування
Травникъ — 1) травник (поросле травою місце); 2) зільник, травник, д. **Гербарій**; 3) травняк, травнячок, д. **Настойка**
Травнистый — травистий
Травной, травяной — трав'яний
Травосѣяніе — травосів
Травоядный — травоїдний, травоїд
Травчатый — мережчатий, квітчастий (тканина)
Травянка, травянецъ, рос. Dianthus deltoides L. — зірки, зірочки, польові гвоздики
Трагедія — трагедія
Трагикомедія — трагікомедія
Трагикомическій — трагікомічний
Трагикъ — трагік
Трагически — трагічно
Трагическій — трагічний
Трактатъ — трактат, умова
Трактирный — трах(к)тирний
Трактирщикъ — трах(к)тирник
Трактирщичій — трах(к)тирників, трах(к)тирницький
Трактиръ — трах(к)тир, трахтерня
Трактовать (о чемъ) — трактувати (про що)
Трактовый — трактовий
Трактъ — тракт, битий, великий шлях, гостинець
Трамбованіе — вбивання (дороги)
Трамбовать, утрамбовать — убивати (напр., дорогу), уторувати, бутити, убити, уторувати
Трамбовка — довбня, толок
Транжирить, растранжирить — тринькати, циндрити, розтринькати
Транжирство — тринькання (грошей)
Транспарантъ — 1) прос(ь)вітчаста картина; 2) раштра
Транспортъ — обоз, валка, транспорт
Траншея — окіп
Трапеза — трапеза
Трапезовать — трапезувати
Трапъ — сходи (на суднах), трап
Трассировать — трасувати
Трата — трата, страта, (по дурному) — марнотрата, марнотравство, марнування
Тратить, ся — тратити, втрачатися
Траурный — жалобний
Трауръ — жалоба
Трафить, потрафить — трапити, потрапити, утрапити
Трахнуть — тарахнути, торохнути, бацнути, бебехнути, гепнути
Трахъ — тарах, торох, геп, бебех, хряп, хрьоп
Траченіе — трачення, марнування
Треба (церк.-сл.) — треба
Требникъ — требник
Требованіе — вимагання, домагання, требування, жадання, правіжка, правина
Требователь, -ница — жадаючий, -ча
Требовательность — виможність
Требовательный — виможний, виможливий
Требовательная вѣдомость о жалованіи служащимъ за м. августъ — відомість про належиту (або належачу) плату (чи удержання) служачим за м. серпень
Требовать, ис(по)требовать, вытребовать, ся — 1) вимагати, требувати, доправлятися (судом), допоминатися, правити, потребувати, виправити; 2) потрібувати. — **На это требуется много времени** — на це треба багато часу, це потрібує багато часу
Требуха, требушина — тельбух, тельбухи
Требушинный — тельбуховий
Тревога — трівога, порух, сполох, переполох, ґвалт, колот, колотнеча. — **Ударить, забить тревогу** — вдарити, задзвонити на сполох, на ґвалт
Тревоженіе — турбування, полохання, непокоїння
Тревожить, ся — трівожити, ся, турбувати, ся, бентежити; полохати, ся, поло-

шити, ся; колошкати (з(ь)вірят), рунтати
Тревожливый — трівожливий, ляклйвий, неспокійний, турботний
Тревожный — неспокійний, турботний; баламутний
Треволненіе — колот, трівога
Треглавый — трьохголовий, триголовий, на три верхй (про церкву)
Трегранный — трьохбоковий, трибічний, тригранястий
Трегубый — тригубий
Трезво — тверезо, потверезу, (зовсім) — тверезісінько
Трезвонить — дзвонйти в усі дзвони
Трезвонъ — дзвоніння у всі дзвони
Трезвость — тверезість
Трезвучіе (муз.) — тризвук (р. тризвуку), тройзвін
Трезвый — тверезий, непитущий, (зовсім) — тверезісінький. — **Въ трезвомъ видѣ** — потверезу
Трезвѣть — тверезіти, тверезішати
Трезубецъ — тризубець
Трезубный — тризубий
Трелистый — трелястий
Трелить — трелювати, трелями с(ь)півати, грати
Трель — треля
Трельный — трельовий
Трензель — трензель, трензля
Треніе — тертя
Треногій — триногий
Треножить, стреножить — треножити, потреножити
Треножникъ — триніг, триніжок, (щоб підвішувати казан) — таган, таганок, тагани
Треножный — триніжний
Трепакъ — тропак, гопак, гоцак
Трепалка, трепало — тріпачка; терлиця, терниця, бительня, бительниця
Трепальщик, -ця — витріпувач, -ка, тіпальник, -ниця, потіпач, -ка
Трепаніе — тріпання, тріпанина, тіпання, тіпанина
Трепать — 1) тіпати, витіпати (про коноплі); 2) тріпати, витріпувати (одежу). — **Т. по плечу** — плескати по плечі
Трепелъ (мінер.) — трипля
Трепетаніе — тремтіння, дріжання
Трепетать — тріпотіти, тремтіти, трепетати, трусйтися, дріжати
Трепетный — трепетний, дріжучий, тремтячий, тремкий
Трепетъ — трепіт, тремтіння
Трёпка — тріпанина, почубенька, поскубенька, прочухан, тюжка, перегін
Трепло — трепло, д. **Весло**
Треска, риба Gadus morrhua — тріска, каблйон
Тресканіе — тріскання, лопання
Трескать, стрескать, ся — тріскати, лопати, жерти, стріскати, ся і д. **Жрать**
Трескаться, рас(ис)трескаться — тріскатися, лопатися, лускатися, репатися, тріснутися, потріскатися, розтріскатися, лопнути, луснути, репнути
Тресковый — тріскoвий, кабліоновий
Трескотня — тріскотнява, тріскотня
Трескучій — тріскучий (напр., мороз)
Трескъ — тріск, луск, полуск, хруск
Треснуть, ся — 1) тріснути, ся; 2) бебехнути, гепнути, бухнути, брязнути
Тресь — трісь, лусь, лулусь, хрусь, хруп
Третейскій судъ — третейський, полюбовний суд
Третировать — поневіряти (ким)
Третій — третій. — **Третья часть** — третина
Третично — у-третє
Третичный — триразовий, третичний
Третной — третній
Треть — треть, третина, третинка. — **По третямъ** — третно, по третях
Третьягоднишный — позаторішній
Третьягодня — позавчора. — **Бывшій третьягодня** — позавчорашній
Треугольникъ — трикут, трикутник; (гострий) — косець, косяк, косинець, клин
Треугольный — трикутний
Треухъ — 1) капелюх, шапка (з трьома вухами); 2) ляпас, лящ
Трефовка — жирівка, карта жирової масти, хрестівка
Трефовый — жировий, хрестовий
Трефоль, рос. Trifolium Tourn. — кашка, конючина, конятина, команиця
Трефы — жир, жири, жолуді, хрести, трефа
Трёхдневный — триденний, тридньовий
Трехзубчатый — тризубий
Трёхлистный, трёхлистовой — трилистий. — **Т. печеночникъ**, рос. Anemone Hepatica L. — переліска, проліска
Трёхлѣтіе — триліття, трьохліття
Трехлѣтній — трилітній, трирішній. — **Трехлѣтнее животное** — третяк, третячок
Трёхмачтовый — трищоглий, трьохщоглий
Трёхмесячный — тримісячний, трьохмісячний
Трёхмѣстный — на трьох, на три місці, на три сидження
Трёхпалый — трипальчий, трипалий
Трёхпольный — на три руки, трьохпільний, трипільний
Трёхполѣнный — триполінний
Трёхпудовый — трипудовий
Трёхнедѣльный — тритижньовий, тритижневий
Трёхсложный — трискладовий
Трёхсторонній — трибічний, трьохбоковий
Трёхструнный — триструнний
Трёхфунтовый — трифунтовий
Трёхцвѣтка, трёхцвѣтная фіалка, рос. Viola tricolor L. — братки, брат і сестра, брат з сестрою, полуц(ь)віт, полуц(ь)вітки, Іван та Марія
Трёхцвѣтный вьюнокъ, рос. Convolvulus tricolor L. — кручені паничі
Трехцвѣтный — триколірний, трибарвний
Трёхсотный — трисотий, трьохсотий
Трёхчленный — тричленний, тричленовий
Трехчленъ (мат.) — трichлен
Трёхъэтажный — на три поверхи, на три осади, триповерховий, триосадний

Трехъязычный — трьохмóвний, триязи́чний
Трещаніе — трíща́ння, трíск, луск
Трещать, треснуть — 1) трíща́ти, трíскотáти, трíснути, (про сало, масло на вогні) — шкварча́ти, зашкварча́ти; 2) ляща́ти, порóщати; торохтíти
Трещётка — 1) торóхкало, торóхкавка, тарáхкавка, калáтало; 2) торохтíй, ка, торохкотíйка, трíскáч, цокотýн, цокотýха і д. **Болтунъ**
Трещина — трíщина, рoскóлина, рoскóлюватина, щíлина, (ш)скалýбина, шпáра, шпари́на
Трещиноватый — щілини́стий
Три — три. — **Въ три раза** — втрóє, в три рáзи. — **Въ три пріёма, три раза** — три рáзи, трьомá нáпадами. — **Тремя способами** — трояко, троя́ково, трьомá способáми. — **Три съ половиною** — півчвáрта, три з поло́ви́ною
Тридневный — трьохдéнний, тридéнний, триднъóвий
Тридцатый — тридця́тий, тридеся́тий, трийця́тий
Тридцатилѣтіе — тридцяти(о)лíття
Тридцатилѣтній — тридцяти(о)лíтній
Тридцать — три́дцять, три́дцятеро, тридця́ток
Трижды — три́чі. — **Трижды три** — три́чі по три
Тризна — обíд (поминальний), три́зна
Тризѣвный — тризíвний, трипаща́ний
Трикирій — трис(ь)вíчник, трикíрíй
Трико, триковый — трикóрт, трикортóвий
Трикратно, троекратно — триразóво, три́чі, три рáзи
Трилистикъ — три листи́ (гра)
Трилистникъ, рос. Trifolium L. — кáшка, комони́ця. — **Т. бѣлый**, T. montanum L. — бíла кáшка, кóтики, в'язи́ль, івáсик, кýряча лáпка, сорóчі лáпки. — **Т. водяной**, Menyanthes trifoliata L. — трифóлія, трили́сник, зубíвник. — **Т. выродочный**, T. hybridum L. — красноголов'я́шки, суховéршка. — **Т. краснѣющій**, T. rubens L. — зáяча крíвця́, зáячі лáпки. — **Т. луговой**, T. pratense L. — трóй-зíлля, троя́н, дятловина, івáсик. — **Т. пашенный, полевой, золотистый**, T. aeprarium L. — хмéлик польови́й, жóвта горíшина. — **Т. ползучій**, **T.** repens L. — хреща́тий барвíнок, хрéстики, сíре-зíлля, ли́сики, горíшки
Трилистный — трили́стий
Тримѣсячіе — чвертьрíчча
Тринадцатый — тринáдцятий
Тринадцать — тринáдцять, тринáдцятеро
Триперъ, Gonorrhea — ȝбур, наконéшник
Трисвѣтлый — прес(ь)вíтлий
Трисвятой — трис(ь)в'ятий
Триста — три́ста, три сóтні
Трихинъ — волоси́чка. Trichina spiralis
Тріо — троїсти́й с(ь)пíв, тріо
Тріумвиратъ — трóйко, троя́к, тріумвірáт
Тріумфальный — тріумфáльний
Тріумфъ — тріýмф
Троганіе — займáння, рýшання, чіпáння, торкáння
Трогательный, но — зворушни́й, зворушли́вий, зрушли́вий, во, чýлий, діймáючий
Трогать, тронуть, ся — 1) займáти, чіпáти, зачіпáти, рýшати, торкáти, заня́ти, зачепи́ти, торкнýти, ся. — **Не тронь** — не займáй, не чіпáй, не зачіпáй, нерýш; 2) зворушáти, зворýшувати, зворуши́ти, урази́ти, діймáти, дійня́ти, до сéрця дохóдити, дійти́; 3) рушáти, вирушáти, рýшити, ви́рушити, рýхнутись, зня́тися. — **Трогай** — рушáй, торкáй
Трое — трóє, трóєчко. — **Троихъ** — трьóх, трох
Троебрачіе — трижéнство
Троебрачный — трижéнний
Троеженецъ — троєжéнець
Троеженство — трижéнство
Троезубецъ — три́зуб, тризýбець
Троеніе — трóїння
Трои — трóє
Тройка — 1) трíйка, трóйка (коней). — **Ѣхать тройкою** — утри́конь ї́хати; 2) трíйка (в картах)
Тройни — тройня́та (близнюки)
Тройничникъ — трíйня́к
Тройной — трíйний, потрíйний, тройча́тий, тройча́стий
Тройственность — потрíйність, троїстíсть
Тройственный — потрíйний, троїстий
Троичный — тройчи́стий
Троить, ся — трóїти; діли́ти на трóє, тройни́ти, потрóїти, потройни́ти, троїтись. — **Троится въ глазахъ** — тройни́ть, трóїться в очáх
Троица — Трóйця, Трíйця. — **Праздникъ Св. Тройцы** — д. **Праздникъ**
Троицкій — трóїцький
Троицынъ цвѣтъ — д. **Трехцвѣтка**
Тройчатка — тройня́та (напр., овочі або иньші речі, що по троє вкупі), трійча́тка
Тронуть, ся — 1) д. **Трогаться 1 і 3**; 2) спричи́нитися, спричинувáтíти, збожеволíти. — **Тронутый** — а) зрýшений, урáжений (чиї́ми словами або вчинком); б) причи́нний, причи́нуватий, (від урóків) — з'урóчений, (про землю, ґрунт) — рýшаний, рýшений, підрýщений
Тронъ — трон, престíл
Тронный — трóнний, тронóвий
Тропа, тропинка — стéжка, стéжечка; тропá
Тропа рака — зворóтник Рáка. — **Т. Козерога** — зворóтник Козорóга
Тропикъ — зворóтник
Тропить — стéжити
Тропическія страны — теплі́чина
Тросакъ — шип, óцель (підкови)
Тростина — трости́на
Тростить — сукáти
Тростниковый — тростяни́й, тростóвий, тростинóвий
Тростникъ, рос. Arundo Phragmites L. — трость, трости́на; очерéт, коми́ш. — **Сахарный т.** — трость цукровá. Saccharum officinarum. — **Индѣйскій т.** —

бамбус. Bambusa
Тросточка — тростинка
Трость — тростина, тростяний ціпок
Тростянка, пт. Parus biarmicus — очеретянка
Тротуаръ — пішохід (р. пішоходу), (частіше мн.) — пішоходи, тротуар
Тротуарный — пішохідний, тротуарний
Троюродный братъ, троюродная сестра — брат, сестра у других
Троякій, ко — троякий, ко, трояковий, во
Труба — труба. — **Водосточная т.** — ринва. — **Водомётная, заливная, пожарная т.** — пожарна труба, сикавка вогнева, прискавка. — **Дымовая т.** — димар(ь), комін, комин, (що виходить з сіней) — бовдур. — **Зрительная т.** — підзорна труба. — **Музыкальная т.** — труба, сурма, (здр.) — трубка, сурємка, сурмонька, (бокова частина) — притрубок
Трубачъ — трубач, сурмач
Трубачевскій — трубачів
Трубадуръ — кобзарь, бандуриста
Трубить — трубити, сурмити
Трубка, трубочка — трубка, дудка, дудочка, цівка, цівочка, рурка, рурочка. — **Колёсная трубка** — маточина. — **Курительная т.** — люлька, люлечка, (проста зовсім) — клювак, (з березового кореня) — бурулька, бурунька. — **Трубка холста** — сувій полотна, сувійчик
Трубный — трубний, суремний; ком(і)иновий, димарний
Трубокуръ — люлешник
Трубообразный — трубуватий
Трубочистный — комінярський
Трубочистъ — сажотрус, ком(і)инотрус, коміняр, комінар, комінник
Трубочникъ — люлешник
Трубочный — люлешний
Трубчатка — трубчак (равлик)
Трубчатый — дудуватий, трубуватий, дудчастий. — **Т. кость** — голянка
Трудить — трудити
Трудиться — трудитися, труждатися, працювати
Трудненекъ — трудненький
Труднёхонекъ — труднесенький
Трудно — трудно, важко, тяжко, сутужно, скрутно, цупко, (як багато роботи) — завізно
Трудноватый — трудненький
Трудность — трудність; труднація, труднота, трудноші
Трудный — трудний, тяжкий
Трудовое — трудове, крівавиця
Трудовой — трудовий, мозольовий, запрацьований
Трудолюбецъ — працьовитий, робітний
Трудолюбивый — трудящий, роботящий, робучий, працьовитий
Трудолюбіе — працьовитість
Трудъ — труд, праця. — **Съ трудомъ** — на силу, ледве. — **Съ величайшимъ т.** — на превелику силу
Труженикъ, ца — працьовник, працівник, трудовник, ця, трудяк, роботяга, робітник, роботяй, працювальник
Труженическій — працьовничий, трудовничий
Трунило — жартун
Трунить — підс(ь)міюватися, нас(ь)міхатися
Трупный — труповий. — **Трупное отдѣленіе, трупная** — трупарня
Трупорѣховатый — трухлявий, трухлий
Трупорѣшина — трухлятина, червоточина
Труппа — трупа
Трупъ — труп, мертве тіло, тіло. — **Т. животнаго** — падло
Трусея, трусиха — боягузка, пожахачка, боюнка
Трусить, натрусить — трусити, натрусити
Трусить, струсить — боятися, лякатися, жахатися, страхатися, вонтпити, вомпити, злякатися, звонтпити, звомпити
Труска — натрушування, притрушування
Трусливо — боязливо, лякливо
Трусливость — полохливість і д. **Боязливость**
Трусливый — полохливий, страхополохливий і д. **Боязливый**
Трусоватый — трохи боязкий
Трусость — боязть, лякливість і д. **Боязливость**
Трусъ — полохун, страхун, страхополох, боягуз, страхопуд, аяйкало, тхір, курополох
Трутень — 1) Spado — трутень, трут; 2) дармоїд
Трутить — давити, душити, мулити
Трутникъ (росл.) — губка, скрипель. Polyporus offic.
Трутница — гаман, кисет
Трутъ — 1) губка; (гриб) Polyporus igniarius — трут, трутник, (яким підкурюють бджіл) — скрипуха, скре(и)пиця
Труха — трини, потерть, потеруха, потерушка
Трухлеватый — трухлявий
Трухлость — трухлявість
Трухлый — трухлявий
Трухнуть, иструхнуть — трухлявіти, порохніти, потрухнути, струхлявіти, спорохніти
Трущеба — трущоба, закуток, діра
Трынъ-трава, у виразі: «**ему всё трынъ-трава**» — він ні на що не вважає, все за ні що має, йому все дарма
Трюмо — с(ь)вічадо, велике стояче дзеркало, трюмо
Трюмъ — спід, дно корабльове
Трюфель, рос. Tuber cibarium Sibth. — труфель
Тряпичникъ — ганчірник, онучник
Тряпичный — ганчірний, ганчірковий
Тряпка, тряпочка — ганчірка, ганчірочка, (поб.) — ганчірчище, шматина, шматинка, (стирати що) — стірка, стірочка, (мити посуду) — мийка, (затуляти піч) — каглянка, (котрою виймають горшки) — катрінка
Трапьё — ганчір'я, ганчіряччя, шмаття, лахміття, хламіття
Трясеніе — трус, трусіння
Трясина — трясовина, трясовина, трясави-

ця, драговина, драгвина́, драглина́, двигнява, грузь, грузя́вина, цмоковина
Трясинный — трясовинний, з драговини
Тряска — трясіння, трусіння
Тряскій, ко — труський, тру́сько
Трясогузка, пт. Motacilla — трясогу́зка, трясихвістка, вертиґузка, плиска
Трясти, тряхнуть, ся — трясти́, трусити, ся, тріпати, ся, трусону́ти, трепену́ти, тріпну́ти, ся
Трясулька, рос. Spiraea Filipendula L. — гадючник, липка, починочки, поча́точки, вороне́ць
Трясучка — 1) тря́стя, трусниця, лихома́нка; 2) рос. Briza media L. — здріжник, невейка
Туговатый, тугонекъ — туге́нький
Тугой, туго — тугий, ту́го, тісний, тісно; цупкий, цу́пко. — **Тугъ, туговатъ на́ ухо** — не дочуває. — **Туго на́ туго** — ду́же ту́го
Туда — туди, тудо́ю
Туже — тугіше, ту́гше, тісніще, цупкіше. — **Т. сдѣлаться** — потугішати, затужа́віти
Туженіе — тужіння, тужба́
Тужить — тужи́ти, журитись, боліти
Туземецъ, туземка — тубо́лець (р. тубільця), тубо́лиця, краянин
Туземный — тубільний, краянський, краєвий
Туземство — тубільство
Тузить — ту́зати, тузува́ти, туса́ти, сту́сати
Тузъ — туз. — **Дать туза** — тумака́, стусана́ да́ти
Тукъ (церк.-сл.) — тук, то́вща; гній
Туловище — ту́луб, тулубе́ць
Туловищный — ту́лубний, тулубо́вий
Тулупъ — кожу́х, кожушина, (критий) — байбара́к, (короткий) — кажано́к, (жіночий) — кожуша́нка
Тулупный — кожуша́ний, кожухо́вий
Тулья — верх ша́пки, бриля́, капелюха
Тулъ (церк.-сл.) — сайда́к
Тума́ — мішанець і д. **Помѣсь**
Тумакъ — 1) тума́к (зьв. з породи зайців — Lepus hybridus Pall.); 2) стуса́н, стуса́к, штурха́н, штурхане́ць, штовха́н, буха́н, (в шию) — потилишник, товче́ник; 3) (риба) — ту́нець. Thynus vulgaris
Туманить, отуманить — тума́ном покрива́ти, покрити, тума́нити, мрачити
Туманиться, затуманиться, отуманиться — 1) тума́нитися, покрива́тися тума́ном, туманіти, хма́ритися, хмарніти, затума́нитися, стуманіти, нахма́ритися; 2) смутніти, засмутитися, осмутніти, посмутніти
Туманно — тума́нно, мра́чно
Туманность — тума́нність, мра́чність
Туманный — тума́нний, мра́чний, тьм'яний, д. **Сумрачный** і **Мрачный**
Туманъ — тума́н, (під час спеки) — юга́, (густий з дрібним до́щиком) — мра́ка, мра́чка, мигичка
Тумба — 1) пі́дставка; 2) сто́впчик (коло пішохода або при дорозі)
Тундра — ту́ндра, мо́чар, мочарі, трясо́вина, моховище
Тундровый — ту́ндровий, трясовинний
Тунеядецъ — дармоїд
Тунеядный — дармоїдний
Тунеядство — дармоїдство
Тупакъ — тупа́к, тупе́ць
Тупей — чуб, чуприна
Тупикъ — 1) за́зубень; 2) тупа́к, тупе́ць, тупиця (ніж або сокира). — **Въ тупикъ стать, придти** — отуманіти, отете́ріти, очманіти, остовпіти. — **Въ тупикъ привесть, поставить** — оступа́чити, па́мороки, ба́ки забити
Тупить, иступить, затупить, ся — тупити, ся, за(по)тупити, ся
Тупица — 1) д. **Тупикъ**; 2) тупиця, тупа́к, тупирь, ло́бурь, безтя́мний
Туповатость — тупува́тість
Тупо — ту́по, не го́стро; тя́жко
Туповатый — тупе́нький, тупува́тий
Тупоголовый — тупоголо́вий, безтя́мний, (разом і упертий) — убо́їще
Тупой — 1) тупий, него́стрий. — **Тупое зрѣніе** — недоба́чливий зір; 2) д. **Тупица 2.** — **Тупыя остроты** — ту́пощі
Тупоконечный — тупокінча́стий
Тупалистый — туполиста́тий, туполистий
Тупоносый — тупоно́сий
Тупость — ту́пість
Тупоугольный (мат.) — тупоку́тний
Тупоуміе — туподу́мство
Тупоумный — туподу́мний
Тупѣть — тупіти, тупішати
Турецкій — туре́цький, ту́рський. — **Т. лилія** — кру́чені паничі
Туристъ — турист(а)
Турій — ту́рів, ту́ровий
Турокъ — ту́рок, ту́рчин
Турусы — нісенітниця, балянд्रа́си
Турція — Туре́ччина, Туре́щина
Турчанка — турке́ня, туркиня, турке́ниця, турке́ненька, туркинонька
Турчёнокъ — турча́, турченя́
Туръ — 1) з(ь)в. Bos uruus — тур, (самиця) — турица, туричка, (мале) — туря́; 2) (жук) — щипавка, щіпавка
Тусклость — тьм'яність
Тусклый — тьм'яний, неясний, те́мний
Тускнуть, тускнѣть, потускнуть — ме́рхнути, тьмитися, темніти, поме́рхнути
Тутовый — морвови́й, шовко́вичний. — **Тутовое дерево, тутъ**, Marus alba, M. nigra L. — мо́рва, шовко́виця (біла або червона), (безплідне) — шовку́н
Тутошній — туте́шній, туте́йший
Тутъ — тут, ту́тка(и), ту́течка(и), ту́тенька, ту́теньки, о́сь, о́сь-де
Туфель, туфля, (здр.) **туфелька**, (мн.) **туфли** — патинок, (мн.) — патинки, панто́фель, (мн.) — панто́флі, шльо́панці, ля́панці, ви́ступці, (татарські або німецькі) — ме́шти
Туфельный — патинковий, панто́флевий
Тухлость — ту́хлість
Тухлый — ту́хлий, приту́хлий, при́тхлий

Тухнуть, протухнуть — ту́хнути, тхну́ти, проту́хнути
Тухнуть — га́снути
Тухоль — ту́хлість
Туча, (здр.) **тучка** — 1) хма́ра, хма́рка, хма́ронька, (надто велика) — ту́ча. — **Покрываться, покрыться тучами** — хма́ритися, похма́ритися, нахма́рити, похмарі́ти; 2) хма́ра, ту́ча, си́ла, ти́ск
Тучевой — хма́рний, тучни́й
Тучка — хма́рка
Тучнить, утучнить — ту́чити, утуча́ти, уту́чити
Тучно — то́всто, ря́сно
Тучность — гла́дкість, то́встість, си́тість
Тучный — товсти́й, гладки́й, си́тий, ту́чний
Тучнѣть, утучнѣть — гла́дч(ш)ати, погла́дшати
Туша — ту́ша, (передня частина) — по́ли, (задня) — послі́док, кри́жик
Тушевальный — тушовни́й
Тушевать, оттушевать — тушува́ти, тіни́ти, відтушува́ти, відтіни́ти
Тушевка, тушеваніе — тушува́ння
Тушевый — тушови́й
Тушеніе — га́шення
Тушило — гаси́ло
Тушить, за(по)тушить — гаси́ти, за(по)гаси́ти
Тушканчикъ, (зьв.) Dipus jaculus — земляни́й за́єць
Тушь — туш
Тфу — пфе
Тщаніе, тщательность — стара́нність, пи́льність
Тщательный — стара́нний, пи́льний
Тщедушіе — не́міч, не́мічність
Тщедушный — безси́лий, кво́лий, недолу́гий
Тщеславиться — гонорува́ти, чва́нитися, бундю́читися
Тщеславіе — гоно́рство, чвань, чванли́вість
Тщеславный — гонори́стий, чванли́вий, бундю́чний
Тщета, тщетность — ма́рність, даре́мність
Тщетный, но — ма́рний, ма́рне, даре́мний, да́рма, даре́мне, надаре́мне, поро́жній
Тщиться — д. **Стараться**
Ты, тебя, тебѣ — ти, тебе́, тобі́
Тыканіе — ти́кання
Тыкать, ся — 1) ти́кати, стромля́ти, (гострим) — шту́рхати, штрика́ти, ся; 2) ти́кати
Тыква, рос. Cucurbita L. — гарбу́з, каба́к, (поб.) — гарбузя́ка, (стебло і листя) — гарбузи́ння; C. ovifera L. — ха́нька, харохо́нька, ро́павка, горго́пка, тарапу́нька
Тыквенникъ, тыковникъ — гарбузо́ва ка́ша
Тыквенный — гарбузо́вий, кабако́вий
Тыкъ — тик, тись, тиць
Тылъ — зад, тил, тило́. — **Съ тылу** — з-за́ду, з-зати́ля. — **Обратить тылъ** — навті́ки, навтікача́ ки́нутись; поти́лицю показа́ти (іронично)
Тыльный — за́дній
Тынъ — частокі́л, вір'я́, тин
Тысячелистникъ, рос. Achillea Millefolium L. — дереві́й, серпорі́з, кріва́вник; Bellis perennis — сто́кроть
Тысячникъ — ти́сячник, багати́рь
Тысячная красота, рос. Amaranthus caudatus L. — краса́, щири́ця
Тычина — ти́чка, тичи́на. — **Вьющійся по тычинѣ** — тични́й
Тычокъ — товче́ник і д. **Толчокъ**
Тьма — 1) тьма́, темно́та, те́мрява, мо́рок; 2) тьма́, си́ла, тьма-тьму́ща, тьма-те́мрява, д. **Множество**
Тѣлесный, -но — тіле́сний, -но, по ті́лу
Тѣло — ті́ло
Тѣлодвиженіе — рух, ру́хи ті́ла, дви́жка
Тѣлосложеніе — стату́ра, будо́ва ті́ла, зав'я́ззя
Тѣлохранитель — сердю́к, дру́жник
Тѣльный — тіли́стий, гладки́й
Тѣльце — ті́льце, ті́лечко
Тѣльцо — но́сик (яйця)
Тѣмъ — тим. — **Тѣмъ болѣе** — тим бі́льше, тим па́че, і по́тім, пото́му, пого́тів
Тѣневой — тіне́вий
Тѣнистый — тіня́вий. — **Тѣнистое мѣсто** — холодо́к, за́тінок
Тѣнить, оттѣнить — тіни́ти, відтіни́ти
Тѣнникъ — холодо́к, за́тінок
Тѣнь — 1) ті́нь; холодо́к, за́тінок; 2) (в малюванні) — тінь
Тѣсненіе — 1) ти́снення; 2) стис, сти́ски
Тѣсненькій — тісне́нький
Тѣснёхонекъ — тіснісі́нький
Тѣснина — тісни́на; суточки́
Тѣснить, ся — 1) (**затѣснить**) — тісни́ти, затісни́ти; 2) (**утѣснить**) — тісни́ти, утісня́ти, утиска́ти, утісни́ти; 3) (**стѣсниться**) — тісни́тися, ти́снутися, то́впитися, стісни́тися, сто́впитися
Тѣсно — ті́сно; тя́жко, скру́тно
Тѣсноватый — по́тісний, затісни́й
Тѣснота — тісно́та, ти́снява
Тѣсный — 1) тісни́й. — **Т. въ подъёмѣ** — припа́дистий; 2) тісни́й, тяжки́й, скрутни́й
Тѣснѣть, потѣснѣть — тісні́шати, потісні́шати
Тѣснѣе — тісні́ш, тісні́ше
Тѣсто — ті́сто, (здр.) — ті́стко, ті́стечко, ті́стенько, (що зосталось в діжі) — ви́с(ш)крібки, (що зосталось на руках, як місять діжу) — шуру́палки
Тѣстообразный — тістува́тий
Тѣстяный — тісто́вий, з ті́ста; на ті́сто
Тѣшеніе — ті́шення, ба́влення
Тѣшить, натѣшить, ся — ті́шити, ба́вити, забавля́ти, нати́шити, поті́шити, заба́вити, ся
Тюкать, тюкнуть, ся — цю́кати, ту́кати, цо́кати, цю́кнути, ту́кнути, цо́кнути, ся
Тюкъ — тук, цок, цюк
Тюкъ — па́ка, па́чка і д. **Кипа**
Тюлевый — тю́льовий
Тюленевый — тюле́нячий, фо́ковий

Тюленина — тюлени́на
Тюленій — тюле́нячий, фо́чий
Тюлень — 1) Phoca — тю́лень, фо́ка, морська соба́ка, пес; тюхті́й, незгра́ба, вайло́
Тюль — тюль
Тюльпанъ, рос. Tulipa — тюльпа́н, тулі́па́н
Тюльпанный — тюльпа́новий
Тюрбанъ — заві́й (р. заво́ю)
Тюремникъ — тюря́жник, в'я́зень
Тюремщица — тюря́жниця
Тюремный — тюре́мний, в'язни́чний
Тюремщикъ — тюре́мник
Тюрьма — тюрма́, в'язни́ця, турма́, (поб.) — тюря́га, ве́жа, ку́на, хурди́га, цю́па, плетя́ні вікна
Тюря — тетеря, пота́пці
Тюфякъ — 1) матра́с, (набитий сіном) — сінни́к, (соломою) — соло́м'яник; 2) тюхті́й, неоте́са
Тявканіе — дзя́вкання
Тявкать, -кнуть — дзя́вкати, дзя́вкнути
Тяга — тяг, про́тяг, цуґ (повітря); тя́га
Тягаться — тяга́тися, позива́тися
Тяганіе — тяга́ння, тягани́на
Тяглець — тяглови́к, чиншови́к
Тягло — тягло́
Тягостно — тя́жко, утя́жливо, суту́жно
Тягостный — тяжки́й, утя́жливий; суту́жний
Тягость — тягота́, тяга́р, тяжа́р
Тяготить, отяготить — тяжи́ти, обтяжа́ти, утяжа́ти, затя́жити і д. **Отягощать**
Тяготиться — тяжи́тися
Тяготѣніе (фіз.) — тя́ження, тяготі́ння
Тяготѣть — тяжи́ти до чо́го, тяготі́ти
Тягучесть — тягу́чість, тягли́стість
Тягучій — тягу́чий, тягли́стий, ростя́гливий; протя́жний
Тяжба — по́зов, по́зва, спра́ва, д. **Искъ**. — **Выиграть тяжбу** — ви́грати спра́ву, по́зов
Тяжебникъ, -ница — позо́вник, позо́вниця
Тяжебный — позо́вний, по́зовий
Тяжелёнекъ — важке́нький, тяжке́нький, тяже́нький
Тяжело — тя́жко, ва́жко, суту́жно
Тяжеловато — тяжке́нько, важке́нько, обтяжно
Тяжеловатость — по́важкість
Тяжеловатый — д. **Тяжелёнекъ**
Тяжеловѣсный — важки́й, важе́нний; тяжкотілий (про людей)
Тяжелость — тя́жкість, ва́жкість, вагота́
Тяжелый — тяжки́й, важки́й, (поб.) — тяже́нний, важке́нний; суту́жний, скрутни́й, трудни́й, при́крий. — **Т. запахъ** — тяжки́й, важки́й, пога́ний дух. — **Т. на подъёмъ** — тяжкотілий, си́день
Тяжелѣе — тя́жче, ва́жче
Тяжелѣть, отяжелѣть — тя́жчати, ва́жчати, важні́ти, потя́жчати, пова́жчати, обважніти
Тяжесть — вага́, тяга́р, тяжа́р, тяжина́. — **Съ тяжестью** — з ваго́ю, у ва́зі (їхати). — **Центръ тяжести** — тяжі́нь, центр ваги́, тяжини́
Тяжкій — тяжки́й
Тяжущійся — сутя́жця
Тянутіе — тя́гнення
Тянуть — 1) **(притянуть)** — тягти́, притягти́, тягну́ти, притягну́ти; 2) **(вытянуть, ся)** — а) витяга́ти, ви́тягти; б) ростяга́ти, витяга́ти, ростягти́, ви́тягти. — **Тянуть чью сторону** — тягти́ за ко́го. — **Тянетъ, тянуло** — а) тя́гне, ма́нить, корти́ть, корті́ло; б) ва́дить, ну́дить, тя́гне. — **Тягнуть** — тягти́, цму́лити (горілочку)
Тянуться — 1) витяга́тися, ростяга́тися; 2) тягти́ся, протяга́тися, точи́тися, д. **Длиться** і **Продолжаться**; 3) простяга́тися; 4) тягти́ся, пну́тися, п'ясти́ся
Тянушки — тягу́чки (цукерки)
Тяпать, тяпнуть — 1) цю́кати, цю́кнути; 2) кра́сти, цу́пити, сцу́пити, поцу́пити
Тяпка — широ́кий ніж, сіка́ч
Тятинъ, тятинькинъ — та́тів, ба́тьків, тату́сів, та́тків, та́течків, та́тців, тату́нців
Тятя, тятинька — ба́тько, та́то, та́тко, тату́сь, та́точко, тату́нь, та́тонько, тату́ньо, тату́нечко, тату́нцьо, тату́сечко

У.

У — 1) у, в; 2) ко́ло, біля́, під, пе́ред. — **У окна** — ко́ло вікна́; 3) у!
Убавка — збавля́ння, зба́влювання, зба́влення, зме́ншування, зме́ншення
Убавлять, убавить, ся — збавля́ти, зме́ншувати, зба́вити, зме́ншити, ся. — **Вода убавляется** — вода́ убува́є, спада́є. — **Убавить спеси** — пиху́ збити, уте́рти но́са (ironíчно)
Убавочный — уе́мний, зме́ншуючий
Убаюкивать, убаюкать — лю́ляти, заколи́(х)сувати, заколис(х)а́ти, уколиса́ти, приколих(с)а́ти, прибу́ркати, приспа́ти
Убаять — власка́вити
Уберегать, уберечь, ся — убері́ги, та́стерегти́, ся, уберегти́, ся, впильнува́ти, у(в)стерегти́, ся
Убивалка — до́вбня, то́лок, д. **Трамбовка**
Убиваніе — у(в)бива́ння
Убивать, убить, ся — 1) у(в)бива́ти, забива́ти, губи́ти, у(в)би́ти, ся, заби́ти, згуби́ти, загуби́ти; 2) у(в)бива́ти, уби́ти, уторува́ти (дорогу)
Убинтовать — убандажува́ти
Убирать, убрать, ся — 1) у(в)бира́ти, прибира́ти, опоряжа́ти, убра́ти, прибра́ти, опоряди́ти; 2) у(в)бира́тися, прибира́тися, чепури́ти, ся, хороши́ти, ся, убра́ти, ся, прибра́ти, ся, причепури́ти, ся, (квітка́ми) — квітча́ти, у(в)квітча́ти, заквітча́ти, ся; 3) заби-

ратися, тікáти, утікáти, у(в)тектú. — **Убирайся, убирайтесь** — геть, гéтьте. — **Убирайся по добру, по здорову** — ідú! тікáй, забирáйся, пóки цілий
Убіеніе — вбиттях, забиття, забій
Убіенный — забúтий
Убійственный — убійчий, убійницький, душогýбний
Убійство — вбúвство, душогýбство, убій
Убійца — у(в)бійник, ця, вбúвця, душогýб
Ублажаніе — благáння, вгонóба
Ублажательный — благáльний
Ублажать, ублажить — 1) ублажáти, вгонобляти, ублажúти, вгонобúти; 2) благáти, ублагáти
Убдюдокъ — пóкруч, мішанець
Убогій — у(в)бóгий
Убого — вбóго, нуждéнно, злидéнно
Убожество — убóжество, убóзство, убогóта, злúдні; кáліч
Убожествовать — убóгувати, жити нуждéнно, злидéнно
Убожиться — збіднюватися
Убожѣть, обубожѣть — убóжіти, убóжчати, бідніти, з'убóжіти, збідніти
Убой — убій, забій, заріз
Убоина, убоинка — м'ясо, волóвина, бичúна, яловичина (волове або корóв'яче), барáнина, махáн (бараняче, овече), свинúна (свиняче), мнясцé, волóвинка і т. д.
Убойный — убійний. — **У. скотъ** — товáр, признáчений на заріз
Убористость — стúслість
Убористый, то — убóристий, то; стúслий, ло
Уборка — 1) убирáння, прятання, прибирáння, пóрання, перéтруска; 2) збір, збиранúця
Уборная — вбирáльня
Уборный — убірний, стрійний
Уборчивый — д. **Убористый**
Уборщикъ, ца — убирáльник, прибирáльник, ця, прятальник, ця
Уборъ — убір, прибір, убрáння, стрій і д. **Нарядъ**
Убояться — побоятися, острахнýтися
Убранство — строї, оздóба
Убрести — умкнýти
Убрусъ (церк.-сл.) — скáтерка, обрýс, шматóк полотнá
Убываніе — убувáння, убýток
Убывать, убыть — убувáти, змéншуватися, убýти, змéншитися. — **Вода убываетъ** — водá спадáє, убувáє
Убылой — убутнúй, спáлий
Убыль — убýток, змéншення
Убытокъ — шкóда, збúток, втрáта. — **Убытки причинять, нанести** — шкóду робúти, зробúти, нашкóдити, пошкóдити
Убыточить — наражáти на втрáти і д. **Убытки причинять**
Убыточность — втрáтність
Убыточный, но — втрáтний, но
Убѣганіе — тікáння, втікáння
Убѣгать, убѣжать — тікáти, у(в)тікáти, уникáти, (у)втектú, повтікáти. — **Убѣжавшій** — утéклий, збіглий
Убѣгаться — набігатися
Убѣдительность — перекóнуюча сúла
Убѣдительный, но — перекóнуючий, перес(ь)відчуючий, че, чо. — **Убѣдительно просить** — благáти, прісьма просúти
Убѣждать, убѣдить, ся — перекóнувати, перес(ь)відчувати, ся, переконáти, ся, перес(ь)відчити, ся, перевіритися
Убѣжденіе — 1) переконáння, перес(ь)відчення; 2) у(в)мовляння, вмóва
Убѣжище — притýлок, притýлище, пристанóвище, пристáнище; зáхист, зáхисток, прихúлище
Убѣленіе — убілення
Убѣливать, убѣлить, ся — убіляти, убілúти
Уважать — 1) поважáти, шанувáти. — **Уважаемый** — шанóвний, поважáний; 2) у(в)важáти зглянутися (на кóго, нá що)
Уваженіе — шáна, шанóба, шанувáння, поважáння, пошанівок
Уважительность — уважлúвість, зглядність
Уважительный — вáртий увáги, уважлúвий, зглядний
Увалень — вайлó, вахлáй, мамýла, одорóбало, невúволока, незгрáба
Уваливать, увалять, ся — 1) вивáлювати, вúваляти, ся (про повсть); 2) викáчувати, вúкачати (тісто)
Увалистый — 1) вибóїстий і д. **Ухабистий**; 2) д. **Увальчивый**
Уваль — вúбій, похúлість
Увальчивый — вайлувáтий, качконóгий, незгрáбний
Уваривать, уварить, ся — увáру(ю)вати, у(в)варúти, ся, у(в)кипáти, у(в)кипіти
Уварка — увáрення
Уведеніе — займáння, заняття (чого з собою)
Увезеніе — вúвіз, вивéзення
Увеличаніе — побільшення, збільшення
Увеличиваніе — побільшування, збільшування
Увеличивать, увеличить, ся — побільшувати, ся, вбільшувати, ся, побільшúти, збільшувати, збільшити, підбільшúти, ся, більшати, прибувáти, побільшати, прибýти, (людей) — полюднішати
Увеличительный — побільшуючий
Увередъ — порýха, уверéд
Увёрстывать, уверстать — рівняти, вирівнювати, зрівнювати, вúрівняти зрівняти
Увёртка — 1) у(в)гортáння; 2) вúвертка, визворóтка, вúкрут, вúкрутка, викрутáс
Увертливость — зрýчність, викрýтність
Увёртливый — виверткúй, вúкрутень, зрýчний
Увёртывать, увертѣть, увернуть, ся — 1) загортáти, завірчувати, загорнýти, завертіти, ся; 2) вивéртатися, викрýчуватися, вúвернутися, вúкрутитися, вúпорснути, крутькá дáти, ухилятися, уникáти, ухильнýтися, унúкнути
Увеселеніе — 1) звесéлювання; 2) забáва,

ро́зривка, розва́га
Увеселитель, ница — веселу́н, ха, веселі́й, жарту́н
Увеселительный — уті́шний, звеселя́ючий, весе́лий. — **У. вечерь** — ве́чір заба́ви, розва́ги, вечерни́ці
Увеселять, увеселить, ся — звеселя́ти, ба́вити, звеселі́ти, обвеселі́ти, заба́вити, розва́жити, ся
Увивать, увить, ся — 1) обвива́ти, обповива́ти, обви́ти, обнови́ти, ся; 2) (коло кого) — ви́тися, увива́тися, ла́ститися, ла́щитися, підсипа́тися, підлабу́знюватися (до кого), (за ким, коло кого) — упада́ти
Увивка — зави́н
Увивчивость — зви́нність
Увивчивый — звинни́й
Увидать, увидѣть, ся — у(в)бача́ти, у(в)ба́чити, заба́чити, поба́чити, наба́чити, у(в)гле́діти, вгля́нути, у(в)здріти, (крізь що) — прогля́нути
Увиливать, увильнуть — ухиля́тися, ухили́тися, крутька́ да́ти (іронично)
Увлажать, увлажнять, увлажить — зво́хчувати, звохчи́ти, ся, відволо́жувати, відвільжувати, відволо́жити, відвільжити, ся, прово́хкнути
Увлаженіе — зво́хчення
Увлекательность — захва́тність, знадли́вість, зваблі́вість
Увлекательный, но — захватни́й, знадни́й, знадли́вий, во, зваблі́вий, во
Увлекать, увлечь, ся — 1) захо́плювати, залуча́ти, затяга́ти; 2) на́дити, ва́бити, мани́ти, зна́жувати, ся, чарува́ти, порива́ти, ся, зано́ситися, заганя́тися, зна́дити, прина́дити, ся, зва́бити, прива́бити, причарува́ти
Увлеченіе — за́хват, захо́плення, за́пал, мані́ння
Уводить, увесть — 1) одво́дити, одвести́, повести́; 2) займа́ти, заня́ти, забра́ти з собо́ю (крадькома або́ ґвалтом)
Уводка, уводъ — пірва́ння, займа́ння, заня́ття́
Увозить, увезть — заво́зити, виво́зити, завезти́, ви́везти
Увозъ — ви́віз, виве́зення
Уволакивать, уволочь — волокти́, поволокти́, тягти́, потягти́, затягти́, потарга́нити
Увольненіе — увільнення
Увольнительный — увільня́ючий
Увольнять, уволить, ся — увільня́ти, увільнювати, увільни́ти, уво́льнити, ся, (проти волі) — змісти́ти, ски́нути
Уворовать — укра́сти, вкра́сти
Уврачевать — ви́лічити, ви́гоїти, загоїти, ви́корувати
Увы — гай-гай! ой мі! овва́! та-ба! — **Увы мнѣ** — ох ли́шенько!
Увѣдомительный — повідомля́ючий, пові́до́мний
Увѣдомленіе — повідо́млення, о́повість, звіщення
Увѣдомлять, увѣдомить — повідомля́ти, сповіща́ти, звіща́ти, повідо́мити, сповісти́ти, звісти́ти
Увѣковѣченіе — увікові́чення, уві́чнення, унесмерте́льнення
Увѣковѣчить — увікові́чити, увічни́ти, унесмерте́льнити. — **Чтобы увѣковѣчить память о себѣ** — на ві́чність своєї па́м'яти
Увѣнчаніе — уві́нчення
Увѣнчивать, увѣнчать — вінча́ти, увінчи́ти, увінча́ти, уквітча́ти
Увѣреніе — запе́внення
Увѣренность — пе́вність, упе́вненість
Увѣренный — пе́вний, пе́вен, упе́внений, (зовсім) — певнісінький
Увѣрительный — запевня́ючий, переко́нуючий
Увѣрять, увѣрить, ся — запевня́ти, завіря́ти, упевня́ти, запе́внити, завірити, упе́внити, ся. — **У. въ безопасности** — у(в)безпеча́ти, убезпе́чити
Увѣсистый — важки́й, замашни́й
Увѣчить, изувѣчить — калі́чити, скалі́чити
Увѣчный — калі́ка, покалі́чений
Увѣчье — калі́цтво
Увѣшивать, увѣшать — обві́шувати, обві́шати
Увѣщаніе — умовля́ння, усові́щування, пересторо́га
Увѣщатель, ница — умовля́ч, ка, упоми́нач, ка
Увѣщательный — умовля́льний, упоміна́льний
Увѣщать, увѣщевать — умовля́ти, перестеріга́ти, уві́ща́ти
Увяданіе — в'я́нення
Увядать, увянуть — в'я́нути, зів'я́нути, пов'я́нути; марні́ти, змарні́ти, помарні́ти. — **Увядшій** — зів'я́лий, помарнілий
Увязать, увязнуть — гру́зти, загруза́ти, загру́знути, угру́знути
Увязчивый — в'ї́дливий, причі́пливий
Увязываніе — ув'я́зування, шнурува́ння
Увязывать, увязать, ся — 1) ув'я́зувати, ув'яза́ти, ушнурува́ти, (дуже) — уґрундзюва́ти; 2) чіпля́тися і д. **Привязываться**
Увялый — зів'я́лий
Увясло — пов'я́зка (голови)
Угадка — уга́д
Угадчивый — у(в)га́дливий
Угадчикъ, -ца — уга́дник, -ниця, уга́дько
Угадь — одга́дування, одга́дка. — **На угадь** — навма́ння
Угадываніе — у(в)га́дування
Угадывать, угадать — у(в)га́дувати, вгада́ти
Угарный, но — чадни́й, ча́дно
Угаръ — чад. — **У. издавать** — чаді́ти
Угасаніе — згаса́ння, погаса́ння
Угасать, угаснуть — га́снути, згаса́ти, вигаса́ти, зга́снути, зга́сти, ви́гаснути, пога́снути, пога́сти
Угашать, угасить — гаси́ти, погаси́ти
Угибать, угнуть, ся — у(в)гина́ти, угну́ти, ся
Углаживать, угладить — рівня́ти, вирі́внювати, ви́рівняти, вгла́жувати, вгла́дити

Углеводородъ — вуглевóдень
Углекислота, Acidum carbonicum — углекислотá, вугляний квас
Углекислый газъ — вуглеквáсний газ, вуглевий двóкис
Углеродъ, Carbonicum — углéць, вуглéць
Углеродный — вуглецéвий
Угломѣръ — кутомір
Угловатый, то — 1) углáстий, вуглáстий, клинувáтий, то; 2) вайлувáтий, незґрáбний. — **У. умъ** — тупá головá
Угловой — кýтній, кутовий, кутковий, наріжний, (з того краю, де образи) — покýтній. — **Угловое зданіе** — наріжний будинок
Углубленіе — 1) заглиблення (дія); 2) у(в)логóвина, заглибина, видолинок і. д. **Впадина**
Углублять, углубить, ся — 1) углибляти, углибити, заглибляти, заглибити, робити, зробити гли(і)бше; 2) вкóпуватися, вкопáтися
Углядѣть — доглéдіти доглядіти, доглянути, допильнувáти (кого); встерегтись
Угнетатель, ница — утискач, гнобитель, ка
Угнетать, угнесть — 1) пригнітáти, пригнічувати, пригнітити; 2) гнітити, гнобити, утискáти, у(в)тісняти, угнітити, пригнітити, пригнобити. — **Угнетённый** — пригнічений, пригнóблений
Угнетеніе — ýтиск, пригнічення, пригнóблення
Унетённость — пригнóбленість, приголóмшеність, пригніченість
Угнѣздиться — угніздитися, окублитися
Угобжать, угобзить, ся — д. **Удобрять**
Уговариваніе, уговоры — умовляння, уговóрювання
Уговаривать, уговорить, ся — 1) у(в)мовляти, уговóрювати, резóнити, нараджáти, у(в)мóвити, у(в)говорити, нарáдити, урезóнити, угóвтати; 2) у(в)мовлятися, годитися, у(в)мóвитися, погодитися
Уговорный — умóвлений, умóвний
Уговоръ — умóва, уговóр, угóда, уклáд
Угода — угóда, вгóда, догóда
Угодить — 1) д. **Угождать**; 2) потрáпити, влучити
Угодливость — догідливість, услýжливість, услýжність
Угодливый — догідливий, услýжливий, услýжний
Угодникъ, ца — угóдник, ця; угóдничок; підлабýзник
Угодничать — годити, догожáти, вислугóвуватися, пáдькатися
Угодность — угóдність, приємність
Угодный, во — угóдний, вгідний, сподóбний, уподóбний, угóдно, завгóдно. — **Какъ вамъ угодно** — як собі знáєте, вóля вáша, як вам завгóдно. — **Сколько угодно** — скільки хóчете, до вóлі. — **Что вамъ угодно?** — чогó ви бажáєте? — **Не угодно ли вамъ чаю?** — чи не дозвóлите чáю?

Угодье, угодья — 1) вгíддя, угóди. — **Полевыя угодья** — вжиток, грунти, лани. — **Лѣсныя у.** — ліси; 2) д. **Приволье**
Угождатель, ница — догідник, догідниця
Угощать, угодить — годити, догожáти, у(в)годити, догодити
Угожденіе — гóдження; догóда, загóда
Уголёкъ, уголёчекъ — вýглик, вýгличок, углина, (що горить) — жаринка
Уголовный — кáрний, кримінáльний, горловий
Уголъ, уголокъ, уголочекъ — кут, кутóк, кутóчок; ріг, ріжóк, (двора, сада, поля, що витикається в чужий двір) — зáкло, (в хаті між стіною і пічкою або в печі) — закапéлок, (в коморі, шафі, скрині) — закамáрок. — **Имѣть свой уголъ** — свій кутóк мáти. — **На углу** — на рóзі, на ріжкý. — **Красный уголъ** — пóкут, пóкуття, (де сходяться лавки) — ростóки. — **Уголъ внутренній** — кут, кут осерéдній. — **Уголъ наружный** — ріг
Уголь — вýгіль, вýголь, (здр.) — (в)углéць, вýглик. — **Уголье** — вýгля, ýгілля, вýгілля, (одна штука) — вуглина, (що горить) — жар, жарина, (з золою) — прúсок. — **Древесный у.** — деревнé, деревóве вýгілля, вýгля. — **Земляной, каменный у.**, Lithanthrax — землянé вýгілля, вýгля
Угольникъ — наріжник, косинець, косинчик, косяк
Угóльный — д. **Угловой**
Угольный — вугляний. — **Угольная яма** — вуглярка, вуглярня
Угольня — вуглярка, вуглярня
Угольщикъ — вугляр
Угольщичій — вуглярський
Угомонъ — спóкій, тиша; впин, угáв
Угомонять, угомонить, ся — угомоняти, впиняти, гамувáти, угомонити, у(в)гамувáти, ся, вколóшкати, уколóшкати
Угонка, угонъ — 1) виганяння, вигнáння, займáння; 2) угóнка
Угонять, угнать — 1) виганяти, вигóнити, заганяти, загнáти; 2) займáти
Угораздить — надáти
Угораздиться — умудрувáтися, добрáти спóсобу
Угорать, угорѣть — чáдіти, у(в)чáдіти, (про кількох) — почáдіти, перечáдіти
Угористый — д. **Холмистый**
Угорь — 1) Cystricercus cellulosae — ýгор, прищик, пиж; 2) (риба) Muraena anguilla — ýгор
Угорѣлый — у(в)чáділий
Уготавливать, уготовить — д. **Приготовлять**
Уготовленіе — приготувáння
Угощатель, -ница — частýючий, -ча
Угощать, угостить, ся — угощáти, угостити, трактувáти, утрактувáти; вітáти, привітáти, частувáти, почастувáти, приймáти, прийняти, контентувáти, вконтентувáти, ся, начастувáтися
Угощеніе — частувáння, трактувáння, ша-

нува́ння, поча́сточка
Угреватость — угрова́тість
Угреватый — угрова́тий, прищува́тий, прищикува́тий
Угреватѣть — угрова́тіти, при́щитися
Угревина — угро́вина
Угревый — угро́вий
Угрожать, угрозить — погро́жувати, загро́жувати, погрози́ти, похваля́тися, нахваля́тися, настраха́ти
Угрожающій — загро́жуючий
Угроженіе — загро́ження
Угроза — погро́за, грізьба́, хва́лка, по́хвалка, по́страх
Угрозливый, угрозный — погро́зливий, погрожа́ючий
Угрызать, угрызть — 1) угриза́ти, угри́зти, у(в)куси́ти; 2) му́чити, турбува́ти
Угрызеніе — уку́с. — **У. совѣсти** — скру́ха, гризо́та, турбо́ти сумління
Угрѣвать, угрѣть, ся — нагріва́ти, нагрі́ти, ся
Угрюмоватый — пону́руватий, пону́ристий
Угрюмость — хму́рість, похму́рість, пону́рість
Угрюмый — похму́рий, хму́рий, хмурни́й, пону́рий, похню́пий, вовкува́тий, пону́ра, похню́па
Угрюмѣть — хму́ритися, су́питися
Уда — у́дка, ву́дка, у́дочка, (складається): з ву́длища, волосні, по́плавка, грузи́ла і гачка́, (або замісць гачка́) — бли́ща (на взір рибки)
Удабриваніе — угно́ювання, гноїння
Удабривать, удобрить, ся — угно́ювати, вигно́ювати, підгно́ювати, угноїти, ви́гноїти, підгноїти, ся
Удава — петля́
Удавка — петля́ (щоб пові́ситись), уду́шення, заду́шення
Удаваться, удаться — 1) вдава́тися, вда́тися (в кого), похо́дити (на кого); 2) у(в)дава́тися, вести́ся, щасти́ти, тала́нити, уда́тися, повести́ся, пощасти́ти, потала́нити
Удавленникъ, ца — заду́шенець, заду́шениця
Удавливать, удавить, ся — 1) души́ти, удуши́ти, задуши́ти, ся; 2) у(в)да́влювати, у(в)дави́ти
Удавъ, Boa constrictor — уда́в, по́лоз
Удаленіе — усу́нення, відда́лення, усту́плення, відлу́чення. — **Въ удаленіи отъ родныхъ** — дале́ко від ро́ду. — **У. отъ прямого пути** — узбо́чення
Удалецъ — уда́ле́ць, уда́лий, браве́ць, молоде́ць, юна́к, зух, с(ь)міля́к
Удалой — уда́лий, уда́тний, голі́нний, жва́вий, с(ь)мі́ливий, відва́жний. — **На удалую** — на ща́стя, навмання́, на о́сліп
Удаль, удальство — у́даль, уда́лість, юна́цтво
Удалять, удалить, ся — 1) віддаля́ти, ся; 2) відлуча́ти, відтруча́ти; 3) одверта́ти; 4) ухиля́тися, хова́тися, утіка́ти (од людей). — **Удаляться свѣта** — цура́тися люде́й, жи́ти відлю́дно, в самоти́ні
Удареніе — при́тиск (в розмові), на́голос (в якому слові)
Ударъ — 1) уда́р, уда́рення, (кулаком в спину, в боки) — стуса́н, стуса́к, буха́н, бухане́ць, штовха́н, (в потилицю) — поти́лишник, товче́ник, (в лице) — лящ, ля́пас, (в ніс) —носа́к. — **Быть въ ударѣ, не въ ударѣ** — в до́брому настро́ї бу́ти, не в до́брому настро́ї, не до́бре себе́ почува́ти; 2) уда́р, грець і д. **Апоплексія**
Ударять, ударить, ся — 1) вдаря́ти, у(в)да́рити; би́ти, лупи́ти, трі́снути, (чим довгим вздовж) — ви́тягти, (гнучким) — хви́снути, стьобону́ти, (впоперек) — опереза́ти, ви́перезати, (важким) — угатели́ти, потягти́, (в лице) — затопи́ти, заціди́ти. — **Удариться** — у(в)да́ритися, заби́тися, трі́снутися, стусону́тися, хрьо́пнутися, хря́пнутися. — **Ударить по рукамъ** — переби́ти ру́ки. — **Онъ не ударитъ лицомъ въ грязь** — він не да́сть собі в ка́шу наплюва́ти, він не осоро́миться; 2) вимовля́ти з при́тиском, наго́лошувати
Удача — у(в)да́ча, уда́ка, ща́стя, тала́н, гара́зд. — **На удачу** — на ща́стя, навмання́, на о́сліп. — **Ему во всемъ удача** — все йому́ йде в ру́ку
Удачливый, удачный, но — у(в)да́чно, у(в)да́чливий, у(в)да́тний, но, щасли́вий. — **У. выстрѣль** — влу́чний ви́стріл
Удваивать, удвоять, удвоить, ся — подво́ювати, подво́їти, ся
Удвоеніе — подво́їння
Удержаніе — заде́ржання, затри́мання, притри́мання, впин
Удерживаніе — уде́ржування, заде́ржування, затри́мування
Удерживать, удержать, ся — 1) у(в)де́ржувати, зде́ржувати, у(в)три́мувати, притри́мувати, впиня́ти, спиня́ти, удержа́ти, зде́ржати, у(в)три́мати, спини́ти, припини́ти, ся, (кров, воду) — тамува́ти, гамува́ти, утамува́ти, затамува́ти, угамува́ти; 2) заде́ржувати, затри́мувати, заде́ржати, затри́мати (чуже, визнаючи за собою право), одверта́ти, одверну́ти (із заробленого); 3) переде́ржуватися, стри́муватися, стри́матися і д. **Воздерживаться**
Удержка, удержъ — спин, впин, упи́н, спи́нок, стрим. — **Безъ удержу** — без упи́ну
Удесятерять, -рить — вдесятеря́ти, -ри́ти
Удешевленіе — зни́ження ціни́, здеше́влення
Удешевлять, удешевить, ся — знижа́ти, зни́зити ці́ну, здешевля́ти, здешеви́ти; деше́вшати, подеше́вшати
Удивительный, но — ди́вний, дивне́нький, чудни́й, чуде́нний; ди́вно, чу́дно, ди́вна річ. — **Вотъ удивительно** —

отó дúво, отó дúвна річ
Удивленіе — дивувáння; дúво, пóдив, дивинá, дивовúжа, чудувáння, зачудувáння. — **На удивленіе** — на дúво, на прóчуд, на вдивовúжу. — **Къ величайшему удивленію** — на превелúке дúво
Удивлённый, но — здивóваний, но, задивóваний, зачудóваний
Удивлять, удивить, ся — дивувáти, ся, дúвом дивувáти, чудувáтися, здивувáти, ся, подивувáти
Удилище, удовище — ýдлище, вýдлище, (в)ýдлисько
Удило — удúло, вудúло
Удильный — удúльний, удúловий
Удильщикъ, ца — вудкáрь
Удирать, удрать — тікáти, у(в)тікáти, утіктú, дáти дрáла, дропакá, тягу, чóсу, мáху, дмухачá, дременýти, чкурнýти, дмухнýти
Удить, наудить, ся — ýдити, вýдити, наýдити, ся
Удка — ýдка, вýдка
Удлиненіе — продóвження, подóвження
Удлинённый — продóвжений, подóвжений
Удлинять, удлинить, ся — здóвжувати, подóвжувати, продóвжувати, удóвжити, подóвжити, продóвжити, ся; дóвшати, подóвшати
Удобность — вигóда, зрýчність
Удобный, но — зрýчний, вигíдний, (час.) — слýшний, погíдний, спосíбний. — **Удобнѣе** — спосíбніше, зручніше
Удобоваримый — варкúй, стравнúй, травнúй
Удобовоспламеняющійся — скоропáлкий
Удобоисполнимость — лéгкість вúконати, легковиконáність, легковиповнéність
Удобоисполнимый — лéгкий до виконáння, легковиконáний, легковиповнéний
Удобокатящійся — покотючий, коткúй
Удобокопаемый — копкúй
Удобоносимый — похватнúй, похваткúй
Удобоподвижный — движкúй, лéгкий до зрýшення, рухлúвий
Удобопонятность — зрозумíлість
Удобопонятный, но — зрозумíлий, ло
Удобопроходимый — прохíднúй, легкопрохíднúй
Удобосгараемость — пáльність, скоропáлкість
Удвобосгараемый — скоропáлкий, пальнúй
Удобреніе — удóбрення, угнóїння, вúгній пóля; гній
Удобрительный — гнійнúй, гноїстий, удобряючий
Удобство, удобье — вигóда, догóда, у(в)гíддя, придóлля
Удовлетвореніе — задовóлення, вдовóлення, у(в)довóльнення, задовóльнення, загóда, заспокóїння, вгонóба
Удовлетворитель, -ница — задоволяч, -чка; вдоволяч, -чка
Удовлетворительный, но — у(в)довольняючий, у(в)доволяючий, задовольняючий, задоволяючий, че, достáтній, дóсить
Удовлетворять, удовлетворить, ся — вдовольняти, задовольняти, удовóльнювати, вдоволяти, увóлювати, у(в)гонобляти, вдовольнúти, задовóлити, задовольнúти, у(в)вóлити вóлю, у(в)гонобúти, загодúти, у(в)контентувáти, ся, заспокóїти нýжду, (багатьох) — повдовольняти, позадовóльнювати, повдовóлювати, ся, позагóджувати, повконтентóвувати
Удовольствіе — у(в)тіха, уподóба, приємність, догíдність; розривка, (в їжі) — смак, смакотá; задовóлення. — **Въ удовольствіе** — до сподóби. — **Сдѣлайте мнѣ удовольствіе** — зробíть мені приємність. — **Съ удовольствіемъ** — зáлюбки, з велúкою охóтою, з приємністю, дýже рáдо
Удовольствовать — 1) д. **Удовлетворить**; 2) постáвити, пристáвити і д. **Снабдить**
Удовольствоваться — вдовольнúтися і д. **Удовлетвориться**; перебýтися, здобріти
Удодъ, пт. Upupa epops — вýдвуд, вýдко, óдуд, ýдід
Удой — удíй, вúдій
Удоліе, удоль — придолúнок, долúнка
Удостовѣреніе — пос(ь)вíдчення; зас(ь)вíдчення, запéвнення
Удостовѣрительный — пос(ь)вíдчуючий, запевняючий
Удостовѣритель, -ница — запевнúтель, -ка, ручúтель, -ка, пос(ь)вíдник
Удостовѣрять, удостовѣрить, ся — зас(ь)вíдчувати, зас(ь)вíдчити, запевняти, ся, перевірятися, у(в)певняти, ся, запéвнити, у(в)пéвнити, ся, прис(ь)вíдчити, ся, перес(ь)відчитися
Удостоеніе — вшанувáння; сподóблення (чогó)
Удостоивать, удостоить, ся — шанувáти, у(в)шанувáти, сподóбити, ся, заслугувáти на що, бýти гíдним чогó
Удосужиться — вúгадити, підібрáти час
Удочка — вýдочка
Удрать — 1) утектú, накивáти п'ятами і д. **Удирать**; 2) ушкварити, у(в)чúстити, утяти. — **Удрать штуку** — вúкинути штýку
Удружить — прислужúтися
Удручать, удручить — гнітúти, пригнітúти, угрущáти, гнобúти, пригнобúти, приголóмшити. — **Удрученный печалью** — зажýрений, засмýчений. — **Удрученное состояніе** — пригнічення
Удрученіе — гніт, ýтиск, пригнóба, пригнóблення
Удушать, удушить, ся — задýшувати, задушúти, ся
Удушливость — задýшливість
Удушливый — задýшливий
Удушье — стúски, задýха, дúхавúця, ядýхи. — **Страдающій удушьемъ** — ядушний, ядушливий
Удѣленіе — удíлення, видíлення
Удѣлъ — 1) удíл; 2) дóля, талáн і д. **Судьба**

Удѣльный — удільний; (фіз.) — питóмий
Удѣльный вѣсъ — питóма вагá, питóмий тягáр
Удѣлять, удѣлить — уділяти, взичáти, уділи́ти, взи́чити
Уединеніе — самотá, самоти́на. — **Въ уединеніи** — на самоті, в самоти́ні
Уединённость — самóтність
Уединённый, но — сам(ó)ітний, (тільки про чоловіка) — одлю́дний
Уединять, уединить, ся — усамітняти, -тни́ти, віддаляти, відлучáти, віддали́ти, відлучи́ти, ся; самотіти, жи́ти в самоти́ні, відлю́дно, тікáти від людéй, цурáтися людéй
Уёмистый — місткúй і д. **Вмѣстительный**
Уёмъ — 1) д. **Убавка**; 2) впин, угáв
Ужаленіе — ужáління
Ужалить, ся — у(в)жали́ти, ся
Ужаривать, ужарить, ся — вжáрювати, вжáрити, у(в)пекти́, ушквáрити, ся
Ужасать, ужаснуть, ся — жахáти, страхáти, у(в)жахну́ти, ся, жахну́тися, острахну́тися
Ужасающій — страхови́тий, страшéнний
Ужасно — 1) страх, стрáшно; 2) ду́же, нáдто, страх, страшéнно. — **Я ужасно люблю это** — страх, як я це люблю
Ужасный — страшéнний, страшéзний, страшелéзний
Ужасъ, ужасть — 1) жах, перéстрах, страх, страхотá, жахóта, страхóвина, страхóвище, страхіття; 2) д. **Ужасно 2**. — **Ужасъ больно** — страх, як боли́ть, страшéнно болячé
Ужé, ужъ — ужé, вже
Уже — ву́жче
Ужевникъ, ужовка, ужовникъ, рос. Polygonum Bistoria L. — рáчки, рáкові ши́йки, лéвурда, дику́ша
Уженіе — уді́ння, лóвлення ри́би ву́дкою
Ужёвый — ужéвий, ужів
Ужели — чи вжé, чи вжéж, невжé, хібá?
Уживать — уди́ти
Уживаться, ужиться — уживáтися, ужи́тися (у кого або з ким)
Уживчивость — товари́ськість, лáгідність
Уживчивый — лáгідний, товари́ський
Ужимать, ужать, ся — втискувати, здáвлювати, сти́скувати, здави́ти, сти́снути, ся; пригнітáти, -ти́ти
Ужиматься — мані́ритися, викривля́тися, вихиля́тися і д. **Гримасничать**
Ужимистый — гримáсний
Ужимка, (частіше мн.) **ужимки** — кривля́ння, вихиля́си, гримáса
Ужинать, ужать — у(в)жинáти, у(в)жáти
Ужинать, поужинать, отужинать — вечéряти, повечéряти
Ужинный — вечéрний
Ужи́нъ — у(в)жи́нок
Ужинъ — вечéря
Ужище — ужáка, д. **Ужъ**
Ужó — пóтім, пісúя, трóхи опісля, пізні́ше, — **Ужо я тебя!** — ну, ну! бу́деш мені знáти, от я тобі!
Ужóнокъ — (в)у́жик, (в)ужóк, (в)ужóчок
Ужъ, Coluber natrix — уж, вуж, ужáка, вужáка, (самиця) — ужи́ха, ужи́ця
Узá, Propolis — зáмазка
Уза, (частіше мн.) **узы** — зв'я́зка, зв'я́зок, кайдáни, закóви, пу́та, ланцю́г
Узаконеніе — 1) узакóнення, прáвнення; 2) закóн, прáво
Узаконять, узаконить — у(в)законяти, узакони́ти, управня́ти, -ни́ти
Узда, уздечка — уздá, уздéчка, гнуздá, гнуздéчка, нуздá, нуздéчка, трéнзель, (з брязкальцями) — кантáрка, кантáрик, (частина, що надівається на морду) — нали́чник, (без удил) — недóуздок, обрóть, оброття́нка, обрóтька
Уздечный — (в)уздéчний, обротя́нковий
Уздечка — (в)уздéчка, обротя́нка
Узелокъ (анат.), Granglion — ву́злик
Узелъ, узелокъ, узелочекъ — 1) (в)у́зол, (в)у́злик, вузел, ґудз, ґу́дзик, (петлі) — зáшморг, (в стеблині) — колінце. — **Узлами вязать** — ґрундзювáти; 2) клу́нок, клу́ночок, зв'я́зень, тлу́мок, тлу́мочок; 3) у́зол (мор.)
Узенькій — вузéнький, узéнький
Узёхонькій, узёшенькій — вузéсенький, вузісінький
Узикъ (росл.) — зав'я́зник, Tormentilla erecta
Узить, поу(обу, су)зить, ся — звужувати, зву́зити, пову́зити; ву́жчати, вузі́ти, пову́жчати
Узкій, ко — вузьки́й, ву́зько, тісни́й, ті́сно
Узковатый, о — трóхи вузьки́й, повузький
Узкоглядный — вузькогля́дний, тіснозóрий
Узкогорлый — вузькоши́їй
Узколистый — вузьколи́стий
Узколобый — низьколóбий, вузькочóлий
Узкомысліе — вузькоду́мство, тіснодýмство
Узконосый — вузьконóсий
Узкость — ву́зькість, вузинá
Узлистый, узловатый — вузлувáтий, ґрундзювáтий
Узловатость — вузлувáтість
Узнавать, узнать, ся — 1) пізнавáти, признавáти, пізнáти, роспізнáти, признáти, (кількох) — попізнавáти; 2) дознавáти, ся, назнавáти, довідуватися, узнавáти, дрознáти, ся, назнáти, у(в)знáти, довідатися, зазнáти
Узнаніе — пізнáння
Узникъ, ца — в'я́зень, неві́льник, ця; брáнець, брáнка
Узорный, узорчатый — мерéжаний, мерéжчатий, (в квітках) — квітчáстий, (в цятках то що) — цяткóваний, цяцькóваний
Узоръ, (мн.) **узоры** — мерéжка, розвóди, (різні на взір чого небудь) — дзвóники, журавéль, кли́нці, коси́ці, коліщáта, óчка, хрéщеки і т. д. **Прошивной узоръ** — ля́хівка, (в сорочці, де рукав) — примерéжка. — **Дѣлать узоры** — мерéжити, ви́мережати, померéжити, (на посуді) — хляндрувáти
Узрѣть — у(в)здрíти, побáчити і д. **Увидать**
Указаніе — у(в)кáз, вкáзівка

Указатель — ука́зник, ука́жчик, пока́жчик
Указательный — указу́ючий, вказу́ючий
Указка — ука́зка, вка́зка
Указный — вказо́вий, вказни́й
Указчикъ, ца — дора́дник, ця; ука́зник
Указъ — у(в)ка́з, нака́з
Указываніе — у(в)ка́зування
Указывать, указать — 1) у(в)ка́зувати, пока́зувати, у(в)каза́ти, показа́ти. — **Указать путь** — спра́вити (куди). — **У. двери** — попроси́ти на ви́ступці; 2) нака́зувати, зага́дувати, д. **Повелѣвать** і **Предписывать**
Укалывать, уколоть, ся — у(в)ко́лювати, у(в)коло́ти, у(в)шпигну́ти; врази́ти
Укатить — од'їхати, майну́ти, чкурну́ти
Укатывать — 1) (д. **укачать, ся**) — нако́чувати, уто́рувати, накоти́ти, ви́рівняти, уби́ти, уторува́ти, ся, (котком) — каткува́ти; 2) (**укатить, ся**) — коти́ти, відко́чувати, відкоти́ти, ся. — **Укатать лошадь** — змори́ти, змордува́ти
Укатанный — нако́чений, нака́тистий
Укачивать, укачать — колих(с)а́ти, заколих(с)а́ти, у(в)колих(с)а́ти
Укашивать, укосить, ся — у(в)ко́шувати, у(в)коси́ти, ся
Уквашивать, уквасить, ся — ква́сити, ква́сити, ся, у(в)кис́ати, уки́снути
Укипать, укипѣть — вкипа́ти, вкипі́ти
Укипѣлый — вкипі́лий
Укисать, -снуть — вкиса́ти, вки́снути
Укладистый — пакі(о)вни́й
Укладка — 1) запако́вування, укла́дування; 2) кладь, кладі́жка (в стіжку)
Укладочныя средства — за́соби до пакува́ння
Укладчикъ, ца — кладі́льник, ця, уклада́льник, ця, укладі́льник, ця
Укладъ — залізо гарто́ване; укла́д
Укладываніе — укла́дування, пакува́ння
Укладывать, укласть, уложить, ся — укла́дувати, уклада́ти, вмо́щувати, ся, пакува́ти, ся, лаштува́ти, ся, у(в)кла́сти, уложи́ти, ся, спакува́ти, ся, у(в)лаштува́ти, ся
Уклеивать, уклеить — скле́ювати, скле́їти, поскле́ювати
Уклейка — скле́ювання
Уклея, уклейка, риба Ciprinus alburnus — себе́ль, себе́лик
Уклоненіе — ухиля́ння, ухи́л, ві́дхил, збо́чення
Уклонливый, уклончивый, во — ухи́льний, но, вхитни́й, уни́кливий, во, двузна́чний, но, невира́зний, но
Уклончивость — ухи́льність, уни́кливість, невира́зність, двозна́чність
Уклонъ — схил, похи́л
Уклоняться, уклониться — у(в)хиля́тися, уника́ти, збо́чувати, у(в)хили́тися, у(в)хитну́тися, збочи́ти, уни́кнути
Уклюнуть — вклю́нути, вдзьо́бнути
Уключина, (частіше мн.) **уключины** — ко́чет, кочеті́, гре́бки
Уковыривать, уковырять — вколу́пувати, у(в)колупа́ти, у(в)колупну́ти
Укокать, укокошить — уколо́шкати, уколошма́тити, умамо́шити, укла́ндати
Уколачивать, уколотить — вбива́ти, вби́ти
Уколъ — уко́л, підко́л, штих
Укомплектовать — укомплєктува́ти
Укора, укоризна — до́кір, дога́на
Укорачивать укоротить, ся — у(в)коро́чувати, прикоро́чувати, у(в)короти́ти, прикороти́ти, коро́тч(ш)ати, покоро́тч(ш)ати, (про кількох) — повкоро́чувати
Укорененіе — вкорі́нення
Укоренять, -нить — вкорі́ня́ти, вкорени́ти
Укоризненный, но — докі́рливий, укі́рливий, во
Укоритель, ница — докі́рник, ця
Укорительный — д. **Укоризненный**
Укорять, укорить — дорі́ка́ти, докоря́ти, кори́ти, випіка́ти о́чі, вимовля́ти, га́нити, укори́ти
Укоснительный — д. **Медлительный**
Укоснѣвать, укоснѣть — д. **Замедлять**
Укоснѣніе — д. **Замедленіе.** — **Безъ укоснѣнія** — не га́ючись, без зага́йки, беззво́лочно
Укосъ — укі́с (р. уко́су)
Украдкою — крадькома́, по́кpадьки, по́крадці, крадиє́мці, зни́шка, по́тай
Украсть — у(в)кра́сти
Украсться — підкра́стися, закра́стися
Украшать, украсить, ся — оздо́блювати, хороши́ти, оздо́бити, приоздо́бити, припоряди́ти, ся, скраша́ти, скраси́ти, прикраша́ти, прикраси́ти, (квітками) — квітча́ти, уквітча́ти, заквітча́ти, (зеленими гільками, напр. на Тройцю) — умаюва́ти, ума́їти, поклеча́ти, (мережками) — мере́жити, мере́жати, помере́жати, намере́жити, (бляшка́ми) — бляхува́ти, (гвіздочками) — ц(ь)в'яхува́ти, ви́ц(ь)в'яхувати, (чим блискучим) — цяткува́ти, цяцькува́ти
Украшеніе — 1) оздо́ба, окра́са, укра́са, прикра́са, приоздо́блювання; 2) квітча́ння, мере́жання, ц(ь)в'яхува́ння
Украшенный — оздо́блений, приоздо́блений
Укромность — зати́шність
Укромный, но — затишни́й, захистни́й, само́тний
Укропный — кропо́вий
Укропъ, рос. Anethum graveolens L. — крі́п, укрі́п (р. кро́пу, укро́пу)
Укротитель, -ница — усмири́тель, -ка, ускромля́ч, -ка
Укротительный — усми́рливий, ускромля́ючий, гаму́ючий
Укрощать, укротить, ся — усмиря́ти, ускромля́ти, ого́втувати, гамува́ти, усмири́ти, ускроми́ти, у(в)гамува́ти, уго́втати, прибо́ркати
Укрощеніе — усми́рення, ускро́млення, гамува́ння; припи́нення
Укрываніе — 1) у(в)крива́ння, окрива́ння; 2) перехо́ви, перехо́вування
Укрыватель, -ница — покрива́льник, -ця; передє́ржанець, перехо́вник, -ниця
Укрывательство — перехо́ви

Укрывать, укрыть, ся — 1) у(в)кривáти, обкýтувати, укрúти, обкýтати, укýтати, ся; 2) крúти, ся, таїти, ся, ховáти, ся, у(в)таїти, ся, потаїтися, сховáти, перехóвувати, переховáти, ся
Укрѣпа — скрíпа
Укрѣпительный — зміцняючий
Укрѣпленіе — 1) зміцнення; 2) укрíплення, шáнці
Укрѣплять, укрѣпить, ся — у(в)кріпляти, у(в)міцняти, зміцняти, у(в)кріпúти, уміцнúти, зміцнúти, посильняти, ся, вґрундзювáти
Уксусникъ — оцéтник
Уксусница — пляшечка на óцет
Уксусный — óцтовий, оцетóвий
Уксусное дерево, Rhus tiphynum L. — чумáк
Уксусъ — óцет
Укупоривать, укупорить — затикáти, заткнýти, коркувáти, закоркóвувати, закоркувáти; пакувáти, запакувáти
Укупорка — затикáння, коркувáння; пакувáння
Укупорщикъ, ца — пакувáльник, ця
Укусывать, укусить — вкýшувати, вкýсювати, у(в)кусúти, (про бджіл, віс) — джиґонýти, уджиґнýти
Укутываніе — кýтання, вкýтування
Укутывать, укутать, ся — вкýтувати, закýтувати, угортáти, угорнýти, укýтати, ся, (надто) — затушкувáти, ся
Укушеніе — укýс, укýшення
Улавливать, уловить — улóвлювати, вловúти, зловúти, піймáти
Улаживать, уладить — лáгодити, ладнáти, улáджувати, уладнувáти, уладнáти, улáгодити, улáдити, повлáжувати, повлáгожувати
Улаженіе — полáгода, улáгодження
Уламывать, уломать, уломить, ся — відлóмувати, (в)улóмлювати, відломúти, у(в)ломúти, ся
Уланъ — улáн
Уланскій — улáнів, улáнський
Уласкать — уласкáти, уласкáвити, вблагáти
Улащивать, уластить — у(в)ласкáвлювати, улещáти, у(в)ласкáвити, улестúти
Улегаться, улечься — укладáтися, уклáстися, улягтúся, поклáстися, (про кількох) — повкладáтися. — **Улечься** (про вітер, хвилю, бурю) — унúшкнути, угамувáтися, утихомúритися, ущýхнути, улягтúся
Улей — ýлій, вýлій, ýлик, вýлик, вýлий, колóдка, пень, (великий) — стоян, (маленький) — бучóк, (в деревині) — борть, (для роїв) — ройовúк, ройóвня, (лежачий) — лéжень, (у вулику дірочка, кудою вилітають і влітають бджоли) — вíчко, (палички впоперек вулика) — снóзи, (боки вулика) — пóли. — **Приготовить ульи для роёвъ** — поснозúти вýлики
Улейный — вýлійовий, ýлійовий, вýликовий, з вýлія
Улепётывать, улепетнуть — тікáти, у(в)тіктú, дременýти, дмухнýти, майнýти, шмигнýти, дáти дрáла, тягу, мáху, дмухачá, п'ятами накивáти, литкáми кресáти
Улетать, улетѣть — відлітáти, вилітáти, відлетíти, полетíти, полúнути
Улетучиваніе (хим.) — вúпар, випарóвування
Улетучиваться, улетучиться — випáрюватися, вивітрюватися, вúпаритися, вúвітритися; випарóвувати
Улетъ — відлітáння, вúліт
Уливать, улить — 1) обливáти, облúти; 2) (від)одливáти, (від)одлúти
Улизывать, улизнуть — 1) лизáти, влизнýти; 2) шмигнýти і д. **Улепетнуть**
Улика — дóказ, викривáючий дóказ, слід, полúка, прилúка, дóказ обвинувáчення
Улитка, Helix. — **Древесная, садовая** — слимáк, лáврик, рáвлик. — **Водяная** — п'явýшник. — **Завитая** — кукля́нка. — **Лѣстница улиткой** — покрýчені схóди
Улитковый — слимакóвий, лáвриковий. — **У. раковина** — ракýшка, черепáшка
Улиткообразный — слимакувáтий, лаврикувáтий
Улиточка — слимачóк
Улиточный — слимакóвий
Улить — д. **Уливать**
Улица, уличка — ýлиця, вýлиця, ýличка, ýлонька, вýлонька, ýличенька
Уличать, уличить — д. **Обличать**. — **Уличить кого въ причастности къ этому дѣлу** — вúкрити причéтність когó до цьóго дíла; довéсти кому причéтність йогó до цьóго дíла
Уличеніе — викривáння (чогó)
Уличитель, ница — д. **Обличитель**; докáжчик, докáжчиця
Уличительный — доказýючий
Уличный — ýли(ч)шний, вýлишний. — **У. мальчикъ** — ýличник, вýлишник
Уловка — 1) зрýчність, спрúтність; 2) вúкрут, підхід
Уловчивость — зрýчність, спрúтність
Уловчивый — 1) зрýчний, спрúтний; 2) д. **Увёртливый**
Уловъ — улóв, влов, пóлов, влóви
Уложеніе — 1) укладáння, уклáдування, пакувáння, упакувáння; 2) ýклáд, уложéння, статýт, устáв, устáва
Улочка — вýличка; суткú (дуже тіснá)
Улусъ — кочовúще, улýс
Улучать, улучить — знахóдити, знайтú, застáти, запопáсти, налучáти, налучúти, улучáти, улучúти. — **У. время** — вúгадати час, вúгодити годúну, влýчити годúну, дібрáти час
Улученіе — знáхід, улýчення
Улучшать, улучшить, ся — поліпшувати, поліпшáти, поліпшити, ся, крáщати, лíпшати, лýччати, покрáщати, поліпшати, посмачнíти
Улучшеніе — поліпшення
Улыбаться, улыбнуться — ус(ь)міхáтися, ус(ь)міхнýтися

Улыбка, улыбочка — ýс(ь)міх, óс(ь)міх, ус(ь)мішка, ус(ь)мішечка
Улыбчивый — ус(ь)мішли́вий
Улѣплять, улѣпить — обліплювати, обліпи́ти, пообліплювати
Улѣсокъ — д. **Перелѣсокъ**
Улюлюкивать — д. **Убаюкивать**
Умазывать, умазать, ся — 1) замáзувати, замáзати; 2) уласкáвлювати, улещáти, у(в)ласкáвити, улести́ти
Умаивать, умаять, ся — томи́ти, втóмлювати, у(в)томля́ти, утоми́ти, ся; знемíгтися, знýдитися, у(в)хéкатися
Умаленіе — помáлення, умáлення, помéншення, змéншення
Умаливать, умолить — вмóлювати, благáти, вмоли́ти, у(в)благáти
Умалительный, но — поменьшáючий, чи
Умалишенный — безрозýмний, божевільний
Умалчиваніе — замóвчування
Умалчивать, умолчать — у(в)мóвчувати, умовчáти, перемóвчати, не сказáти
Умалывать, умолоть — молóти, змолóти, намолóти
Умалять, умалить, ся — мáлити, ся, у(в)маля́ти, вмáлювати, у(в)мáлити, ся, змáлити, ся, надмéншити, ся, менши́тися, малíти
Уманивать, уманить — змáнювати, знáжувати, змани́ти, знáдити
Уманъ, рос Inula Helenium L. — дивоси́л, омáн
Умарать, ся — вкаля́ти, ся
Умасливаніе — умáслювання, влéщування
Умасливать, умаслить — 1) умáслювати, мастúти, умáслити, помастúти; 2) у(в)лещáти, у(в)лéщувати, у(в)лести́ти, уласкáвити
Уматывать, умотать — у(в)мóтувати, вмотáти
Умачивать, умочить, ся — у(в)мóчувати, вмочи́ти, ся, (під себе) — упíсятися, убýритися
Умащать — масти́ти, намáщувати, ви́мастити, намасти́ти
Умащивать, умостить, ся — мости́ти, ся, вмóщувати, ся, у(в)мости́ти, ся
Умедленіе — запізнювання, запізнення
Умедливать, умедлять, умедлить, ся — 1) д. **Задерживать**; 2) д. **Мѣшкать**; 3) д. **Опаздывать**
Уменьшать, уменьшить, ся — змéншувати, ся, вменшáти, вмéншувати, ся, вбавля́ти, збавля́ти, змéншити, поменши́ти, ся, збáвити, надмéншити. — **Дни уменьшились** — дні помéншали, покорóтчали
Уменьшеніе — змéншення
Уменьшительный — змéншуючий, помéншуючий. — **Уменьшительное** (грам.) — здрібніле
Умертвитель, ница — душогýб, ка; забíєць, забійчиня
Умершій — помéрший, вмéрлий, умéрлий, мéрлий
Умерщвленіе — умертвíння; душогýбство, забиття́
Умерщвлять, умертвить, ся — 1) мертви́ти, у(в)бивáти, умертвля́ти, умертви́ти, уби́ти, стрáтити, смéрть заподія́ти, замордувáти, згуби́ти; 2) (страсти) — у(в)гамóвувати, зупиня́ти, у(в)гамувáти, зупини́ти, прибóркати. — **У. плоть** — мертви́ти тíло
Уметать, уместь — вимітáти, замітáти, ви́мести, замести́
Умётывать, уметать — 1) посипáти, висипáти, усипáти, обкидáти, посúпати і т. д.; 2) скидáти, поскидáти
Умиленіе — 1) жаль, скрýха і д. **Сокрушеніе**; 2) умилéнність, розчýлення
Умилительность — умилéнність
Умилительный, но — умилéнний, но, розчýлюючий
Умилосердить, ся — умилосéрдити, ся, змилосéрдитися, зми́луватися (над ким), зглянутися (на кого)
Умилостивленіе — благáння, власкáвлення
Умилостивлять, умилостивить, ся — благáти, у(в)ласкáвлювати, ублагáти, умилостивля́ти, умилости́вити, умилосéрдити, ся, у(в)ласкáвитися, зми́луватися (над ким), зглянутися (на кого)
Умильность — ласкáвість, ніжність
Умильный, но — ласкáвий, во, ніжний, но, прихи́льний, но
Умилять, умилить, ся — зворýшувати, зворýшити, зрýшити, ся, розчýлювати, ся, розчýлити, ся, уласкавíти
Уминать, умять — у(в)минáти, лигáти, упи́сувати, трíскати, ум'я́ти, уперезáти, уписáти, стрíскати
Умираніе — у(в)мирáння, конáння, мерли́ни
Умирать, умереть — у(в)мирáти, мéрти, помирáти, конáти, кінчáтися, на Бóжій дорóзі стоя́ти, у(в)мéрти, помéрти, сконáти, поконáти, перестáвитися, опочи́ти, на той с(ь)віт піти́, Бóгові дýшу віддáти, (зневажливо або лайливо кажучи) — дýба дáти, одубíти, ґи́ґнути, здóхнути, окочýритися, (про кількох) — повмирáти. — **У. отъ холеры** — умéрти на холєру
Умиротворять, умиротворить — тихоми́рити, мири́ти, утихоми́рити, умири́ти, умиротворя́ти, умиротвори́ти
Умишко — умéць (р. умцю́), умóчок, мали́й рóзум
Умненькій — розумнéнький
Умникъ, ца — розýмник, ця, ýмник, ця, розýмний, на
Умничать — мудрувáти
Умничанье — мудрувáння
Умно — розýмно, з рóзумом
Умножать, умножить, ся — мнóжити, ся, помнóжувати, примножáти, помнóжити, примнóжити, ся, понамнóжувати, ся
Умноженіе — мнóження, помнóження
Умножитель, -ница — помнóжник, -ниця
Умножительный — помнóжуючий, росплíдний
Умный — розýмний

Умнѣть — розумніти, розумнішати, порозумнішати
Умовеніе — у(в)мива́ння
Умозаключеніе — умови́від, ви́сновок, силогізм
Умозрительность — умогля́дність, теоретичність
Умозрительный, но — умогля́дний, теоретичний, но
Умозрѣніе — умо́гляд, тео́рія
Умоизступленіе — шале́нство, несамови́тість, остовпіння
Умокать, умо́кнуть — намака́ти, намо́кнути, умо́кнути, намо́кти
Умокъ — розумо́к
Умолачивать, умолотить, ся — у (в)моло́чувати, у(в)молоти́ти, ся
Умоленіе — блага́ння, ублага́ння
Умолкать, умолкнуть — у(в)мовка́ти, у(в)мо́вкнути, замо́вкнути, зани́шкнути, (про кількох) — помо́вкти, позамовка́ти
Умолклый — замо́вклий, зати́хлий
Умолкъ — умо́вка. — **Безъ умолку** — без умо́вки, без уста́нку, не вгава́ючи
Умолотный — намоло́тний, вмоло́тний
Умолоть — на́молот, у(в)моло́т, ви́молот, вида́ток
Умолъ — мли́во, поме́л; втра́та при мли́ві
Умолять, умолить — блага́ти, у(в)блага́ти, ви́молити. — **У. о помощи** — блага́ти на по́міч
Умопомраченіе — па́морока, зате́мнення на ро́зум
Умова, уморушка — ро́спук, с(ь)міхо́вище, с(ь)міх, куме́дія. — **Умора да и только!** — куме́дія та й го́ді!
Уморительный, но — ду́же с(ь)мішни́й, с(ь)мішно, с(ь)міхови́нний, ре́гітний, куме́дний, но
Уморить — замори́ти, згуби́ти, ви́морити, ви́губити, ви́вести
Уморъ — умо́ра, смерть
Умочка — намо́чення
Умственный — розумо́вий
Умствованіе — розумува́ння, мудрува́ння
Умствовать — розумува́ти, мізкува́ти, мудрува́ти
Умудрять, умудрить, ся — умудро́вувати, умудрува́ти, умудри́ти, ся
Умчать — помча́ти, пірва́ти, занести́, попе́рти
Умъ — ум, ро́зум, до́теп, глу́зд, тям, тя́ма. — **Безъ ума отъ нея** — ду́ріє за не́ю. — **Быть не въ своёмъ умѣ** — не спо́вна ро́зуму бу́ти. — **Въ умѣ ли ты?** — чи при ро́зумі ти? — **Взяться за умъ** — за ро́зум взя́тись, схамену́тися, отя́митися. — **Заднимъ умомъ крѣпокъ** — му́дрий по шко́ді. — **Изъ ума вонъ** — зо́всім забу́в, і на ду́мці не клав. — **Лишиться ума** — з ро́зуму спа́сти. — **Сводить, свести съ ума** — зво́дити, звести́ з ро́зуму, з ума́. — **Себѣ на умѣ** — хи́трий, непе́вний, собі на умі. — **Сколько головъ, столько умовъ** — що голова́, то й ро́зум. — **Сходить, сойти съ ума** — з ро́зуму зступа́ти, зступи́ти, з ро́зуму ізійти́, спа́сти, з глу́зду зсу́нутись; обезглу́здіти, одуріти, ошаліти. — **Съ ума не идётъ** — з ду́мки не вихо́дить. — **Ума не приложу** — не зберу́ ду́мки, ро́зуму не приберу́. — **Умъ напрягать** — напру́жувати ду́мку. — **Умомъ дойти** — ро́зуму добра́ти. — **Ума набираться** — ро́зуму набира́тися, розумнішати. — **У него не то на умѣ** — не те́ у його на ду́мці. — **Что на умъ взбредётъ** — що в го́лову влі́зе
Умывальня — умива́льня
Умывальникъ — у(в)мива́льник
Умывальный — вмива́льний, умива́льний
Умываніе, -ньице — у(в)мива́ння, умива́нячко
Умывать, умыть, ся — у(в)мива́ти, у(в)ми́ти, ся
Умысел — на́мір, за́мір, нава́га. — **Безъ умыслу** — без на́міру, не уми́сне. — **Съ умыслу, съ умысломъ** — уми́сне, навми́сне
Умышленіе — за́мір, нава́га, змо́ва
Умышленникъ — піджи́га, напра́вник, змо́вник
Умышленный, но — уми́сний, навми́сний, уми́сне, вми́сне, навми́сне, наро́ком, назнаро́шне
Умышлять, умыслить — нава́жуватись, -житись, ва́жити на що, умишля́ти, наклада́ти, уми́слити. — **У. на жизнь чью** — нава́житись на життя́ чиє
Умѣніе, умѣнье — уміння, у(в)мілість, хист
Умѣлость — умілість, вмілість
Умѣлый, ло — у(в)мілий, ло
Умѣренность — помірність, уміркова́ність, поміркова́ність
Умѣренный, но — помірний, уміркова́ний, поміркова́ний, помірно, в міру, до міри
Умѣръ — обмір
Умѣрять, умѣрить — зде́ржувати, у(в)де́ржувати, спиня́ти, зупиня́ти, припиня́ти, гамува́ти, зде́ржати, у(в)де́ржати, спини́ти, угамува́ти
Умѣстительный — міскти́й
Умѣстность — доре́чність
Умѣстный, но — доре́чний, дола́дній, до ладу́, до ре́чі
Умѣть, сумѣть — у(в)міти, з'уміти
Умѣющій — уміючий, умілий
Умѣшивать, умѣшать, умѣсить — умішувати, замішувати, умісити, замісити
Умѣщать, умѣстить — уміща́ти, умісти́ти, зміща́ти, змісти́ти
Умягчать, умягчить, ся — змня́кшувати, -кши́ти, зм'ягчувати, -гчи́ти; ла́годити, мня́кшати
Умягченіе — змня́кшення, зм'ягчення
Унавоживаніе — угно́ювання
Унавоживать, унавозить, ся — у(в)гно́ювати, вигно́ювати, гноїти, угноїти, ви́гноїти, вгноїти. — **Унавоженный** — угно́єний, ви́гноєний
Унаслѣдовать — унаслідувати, діста́ти в спа́дщину, одібра́ти в спа́док, одідичити
Ундина — водяни́ця

Унесеніе — унéсення, занéсення
Универсальный — універсáльний, загáльний
Унижать, унизить, ся — 1) понижáти і д. **Понижать**; 2) прини́жувати, принижáти, прини́зити, понижáти, знижáти, ся, зни́жувати, ся, гнýтися перед ки́м, зневажáти, пони́зити, ся, зневáжити, опослідити
Униженіе — прини́ження, зни́ження, зневáга
Униженность — прини́женість, зневáженість
Униженный, но — прини́жений, зни́жений, но, зневáжений
Унизительность — зневáжливість, ни́цість, підлість
Унизительный, но — прини́жуючий, ни́ций, зневáжливий, во
Унизывать, унизать — вини́зувати, ви́низати
Унимальщикъ, -ца — гамóвник, -ниця
Униманіе — гамувáння, тихоми́рення, тамувáння
Унимательный — гамýючий, тихоми́рний
Унимать, унять, ся — у(в)гомоняти, гамувáти, утихоми́рювати, зупиняти, зупини́ти, припини́ти, тамувáти, втамувáти
Уничижать, уничижить — зневажáти, упосліджувати, зневáжити, упослідити
Уничиженіе — зневáга, гани́ба, упослідження
Уничижительный — принижáючий, понижáючий, зневáжний, зневáжливий, ганéбний
Уничиженный — прини́жений, пони́жений, зневáжений
Уничтожать, уничтожить, ся — 1) ни́щити, плюндрувáти, перевóдити, нівечити, вини́щувати, обертáти, повертáти в нівець, зни́щити, ви́нищити, пони́щити, зруйнувáти, сплюндрувáти, обернýти, повернýти в нівець; 2) касувáти, знóсити, скасувáти, знести́
Уничтожитель, -ница — нищи́тель, -телька
Уничтожительный — нищýчий
Уничтоженіе — ни́щення, зни́щення, плюндрувáння, скасувáння, знéсення
Унія — ýнія
Уніятскій — уніятський, уни́цький
Уніять, ка — уніят, ка, уни́та
Уноравливать, уноровлять, уноровить, ся — догоджáти, -ди́ти; вгонобляти, -би́ти
Уносить, унесть — однóсити, однести́, занóсити, занести́; понести́
Уносливый — баски́й, гарячий, палки́й (кінь)
Уносный — унéсений. — **Уносныя вещи** — крáдені рéчі
Уносчивый — д. **Уносливый**
Уносъ — 1) унéсення, пірвáння; 2) крадíж, крадíжка
Унцевой — унці́йний
Унція, унцъ — ýнція
Унывать, уныть — трáтити, стрáтити надію, ни́діти, зни́діти, сумувáти, жури́тися, в тýгу вдавáтися, засумувáти, зажури́тися, затужи́ти, в тýгу вдáтися
Унывный — жáлісний, жáлібний
Унылость — смýток, сум
Унылый, ло — смутни́й, сумни́й, безнадíйний, зни́ділий
Уныніе — сум, сумóта, тýга, сумувáння. — **Впасть въ у.** — стрáтити надію
Уныривать, унырнуть — 1) пуринáти, упірнýти; 2) д. **Уклоняться**
Унятіе — впин, тамувáння
Упадать, упасть — 1) пáдати, у(в)пáсти, (з шумом або стуком) — бýхнути, бебéхнути, ся, гéпнути, гегéпнути, шелéпнути, телéпнутися, брязнути; 2) упадáти, підупадáти, занепадáти, упáсти, підупáсти, занепáсти
Упадокъ — занéпад, упáд, упáдок, підупáд. — **Въ упадкѣ находящійся** — підупáлий
Упаивать, упоить, ся — поїти, напувáти, упоїти, напоїти, упи́тися, перепоїти
Упаковка — пакувáння, упакóвування
Упаковывать, упаковать, ся — пакувáти, упакóвувати, ся
Упалзывать, уползти — утікáти, утекти́, вповзáти, вповзти́, влáзити, влізти
Упалой — вакýючий, гулящий, ваканцьóвий, порóжній
Упамятовывать, упамятовать — пам'ятáти, запам'ятáти, упам'ятáти
Упаривать, упарить — пáрити, упáрити, спáрити, угріти
Упасать, упасти — ховáти, заховáти. — **Боже упаси** — борóнь Бóже
Упахивать, упахать, ся — орáти, з'орáти, наорáти, уорáти, ся
Упекать, упечь, ся — 1) випікáти, ви́пекти, упекти́, ся, (про кількох) — повпікáти, ся; 2) збувáтися, збýтися, спéкатися, зди́хатися. — **Упечь въ тюрьму** — запротóрити, запакувáти в тюрмý, до тюрми́
Упелёнывать, упеленать — сповивáти, уповивáти, сповити́, уповити́
Упереживать, упередить — випережáти, попережáти, ви́передити, попереди́ти
Упечатывать, упечатать — 1) запечáтувати, обпечáтувати, запе(обпе)чáтати; 2) видрукóвувати, ви́друкувати
Упещрять — д. **Испещрять**
Упивать, упить — надпивáти, надпи́ти
Упиваться, упиться — упивáтися, впивáтися, у(в)пи́тися, напи́тися
Упивать, упилить — надпи́лювати, спи́лювати, надпиляти
Упирать, упереть, ся — 1) упирáти, упéрти, ся, обпéрти, ся, підпéрти, ся; 2) упинáтися, опинáтися, упирáтися, змагáтися, упнýтися, упéртися, óпір стáти, затятися. — **Упираясь** — óпором
Уписистый — д. **Убористый** (про писання)
Уписывать, уписать, ся — 1) у(в)пи́сувати, у(в)писáти, ся; 2) д. **Уминать**
Упитывать, упитать, ся — відгодóвувати, угодóвувати, сити́ти, насичáти, відгодувáти, угодувáти, ся. — **Упитанный** — відгодóваний, вгодóваний

Упихивать, упихнуть — у(в)пихáти, упхнýти, повпихáти
Упичкать — обгодувáти, загодувáти
Уплакать — ви́плакати
Уплата — заплáта, ви́плат, ви́плата, (остання) — поквитувáння
Уплатный — виплатни́й
Уплачивать, уплатить — 1) латáти, залатáти, полатáти; 2) виплáчувати, ви́платити
Уплетать, уплесть, ся — 1) уплíтати, уплéсти́, ся; 2) д. **Уплетывать**; 3) д. **Уминать**
Уплотненіе — ущíльнення, згýщення
Уплотниться — ущíльнятися, згýщуватися
Уплывать, уплыть — відпливáти, відпливти́, відпливти́, відпли́нути
Упованіе — надíя, уповáння
Упователь̂но — мóжна сподівáтися, єсть надія; з надíєю
Уповать — уповáти, надíятися, сподівáтися, покладáти, мáти надíю
Уподобительный — уподíбнюючий
Уподобленіе — уподóблення, уподíбнення
Уподоблять, уподобить, ся — уподобляти, уподíбнювати, уподóбити, ся. — **У. дѣтямъ** — мáлитися, малíти. — **У. бабѣ** — обáбитися
Упоеніе — 1) упíй (р. упóю), упóювання; 2) зáхват, піднéсення; залáсся
Упоённый — сп'янілий, упóєний
Упоительный — 1) п'янки́й; 2) упивни́й, залáсний
Упокоеніе, упокой — 1) упокíй, спокíй; 2) упокóїння
Упокоевать, упокоить, ся — упокóювати, упокóїти, ся, спочи́ти, опочи́ти
Упокоительный — успокóюючий, заспокóюючий
Уполномочіе — уповновáження, уповáжнення
Уполномоченный — повномóчний, повномóчник; уповновáжений, уповáжнений
Уполномочить — уповномóчити, уповновáжити, уповáжнити
Уполовлять, уполовить — надполови́нювати, надполови́нити
Уполовникъ — ополóник
Уполъ — шумови́на (на стравí)
Упоминаніе — спóминка, згáдка, упóминка, помóвка, споминáння
Упоминать, упомянуть — згáдувати, згадáти, нагадáти
Упомнить — запам'ятáти
Упомянутый — згáданий
Упорка — підпóра, підпíрка
Упорливый — д. **Упорный**
Упорность — упéртість, завзя́ття, запéклість
Упорный, но — 1) у(в)пéртий, норови́стий, огурни́й, завзя́тий, запéклий, упéрто, завзя́то; 2) супроти́вний, проти́вний
Упорство — у(в)пéртість, огýрність, завзя́ття, запéклість
Упорствовать — упирáтися, завзя́тися (на що), огуря́тися
Упорхать, упорхнуть — спурхáти, -хнýти
Упоръ — 1) упíр; 2) підпóра, сýпор
Упорядочить — у(в)порядкувáти, у(в)порядити, улаштувáти
Употребительность — ужи́ваність
Употребительный — ужи́ваний, ужи́вний, ужи́тний, ужи́точний
Употребленіе — у(в)живáння, у(в)жи́ток, ужиття́, споживáння, пожи́ток, пожиткувáння. — **Бывшій въ употребленіи** — у(в)жи́ваний, зажи́ваний
Употреблять, употребить, ся — у(в)живáти, ся, поживáти, споживáти, поживля́ти, заживáти, ся, у(в)жи́ти, ся, пожи́ти, спожи́ти. — **Употребляемый** — д. **Употребительный**
Употчевать, ся — вчастувáти, начастувáти, ся
Употѣть — у(в)потíти, спітнíти, упрíти
Управа — управá
Управитель, ница — управи́тель, ка, адміністрáтор, адміністрáторка, (дому) — клю́шник, ця
Управительскій — управи́телів
Управительша — управи́телька
Управленіе — 1) керувáння, орýдування; 2) управá
Управлять, управить, ся — 1) прáвити, управляти, заправляти, орýдувати, керувáти, кермувáти, порядкувáти, (судном) — стерни́ти, (танцями) — вести́ танéць; 2) управля́тися, справля́тися, пóратися, упрáвитися, спрáвитися, у(в)пóратися, обробíтися
Управляющій — керýючий, управля́ючий, упрáвник
Упражненіе — впрáва, працювáння
Упражнять, ся — вправля́ти, ся (в що), працювáти (над чим). — **У. въ чтеніи** — вправля́тися в читáнні
Упраздненіе — скасувáння, знéсення
Упразднять, управдить — касувáти, скасувáти
Упрашиваніе — впрóшування, припрóшування
Упрашивать, упросить, ся — упрóху(шу)вати, у(в)проси́ти, ся, упрохáти, ся, підпрохáти, припрóшувати, припроси́ти
Упредительный, но — ввічли́вий, во; завбáчливий, во
Упредительность — ввíчли́вість, завбáчливість
Упреждать, упредить — д. **Предварять**
Упрежденіе — попередження
Упреканіе — докóри
Упрекать, упрекнуть — дорікáти, докоря́ти (кому), кори́ти (кого), нарікáти (на кого), випікáти, вимовля́ти, закидáти (кому)
Упрёкъ — докíр (р. докóру), догáна, ви́мовка, зáкид
Упрёчный — докíрливий
Упроченіе — устáвлення, забезпéка
Упрочивать, упрочить — забезпечáти, забезпéчити
Упрощеніе — упрóщення
Упрощивать, упростить, ся — роби́ти, зроби́ти простíшим, упрóщувати, упрости́ти
Упругій — пружну́й, пружи́нистий, напрý-

гий
Упругость — пру́жність, напру́гість, напру́га
Упруживать, упрудить — гати́ти, тамува́ти, загати́ти, утамува́ти
Упрыгаться — наскака́тися, настриба́тися, підтоптатися, приста́ти
Упрыгивать, упрыгнуть — відска́кувати, відскака́ти, відстри́бувати, -бну́ти
Упрыскивать, упрыскать — бри́зкати, побри́зкати, при́скати, попри́скати, по́рскати
Упрѣвать, упрѣть — упріва́ти, упрі́ти, (про кількох) — повпріва́ти
Упрѣлый — упрі́лий, спітні́лий
Упрягать, упрячь — у(в)пряга́ти, у(в)прягти́, повпряга́ти
Упряжка — 1) запряга́ння, запря́г; 2) переги́н (між станціями на одни́х ко́нях)
Упряжной — упряжни́й, запряго́вий
Упряжь — у́пряж, у́праж, запря́г
Упрямець — упе́ртий, у(в)бо́їще
Упрямиться, упрямствовать, заупрямиться — упира́тися, спира́тися, опира́тися, спина́тися, опина́тися, огуря́тися, упе́ртися, затя́тися, затну́тися
Упрямица — упе́рта
Упрямство — у(в)пе́ртість, огу́рність, огу́рство
Упрямый — у(в)пе́ртий, огурни́й
Упрятывать, упрятать — хова́ти, схова́ти, захова́ти
Упускать, упустить — у(в)пуска́ти, випуска́ти, у(в)пусти́ти, ви́пустити; пропуска́ти, пропусти́ти. — **У. изъ виду** — спуска́ти з о́ка
Упутывать, упутать, ся — заплу́тувати, заплу́тати, ся
Упущеніе — у́пуск, про́пуск; опу́щення, занедба́ння
Упѣнивать — запі́нювати
Упятерять — вп'ятеря́ти
Упыръ — 1) д. **Упрямець**; 2) упи́р, упи́рь, упиря́ка
Ура — ура́!
Уравненіе — рівня́ння, зрівня́ння, рі́вність
Уравнивать — 1) **(уровнять)** — рівня́ти, вирі́внювати, ви́рівняти, зрівня́ти; 2) **(уравнять)** — рівня́ти, зрівня́ти, при-рівня́ти, порівня́ти
Уравнитель — регуля́тор, зрівня́ч
Уравнительный — зрі́внюючий, зрівня́льний
Уравновѣшеніе — урівнова́ження
Уравновѣшенный — урівнова́жений, рівнова́гий, рівнова́жний
Уравновѣшивать, уравновѣсить — урівнова́жувати, урівнова́жити, зрівнова́жити
Ураганъ — ураґа́н, гуррика́н, бо́рвій, бо́рва
Уразумѣвать, уразумѣть — урозумля́ти, зрозумі́ти, врозумі́ти, збагну́ти, (не скоро) — уторо́пати, учо́впати, вшоло́пати, розшоло́пати
Урванецъ — д. **Сорванецъ**
Урегулировать — управильни́ти, уреґульова́ти
Уревнить — урезо́нити
Урильникъ — орина́л, нічни́й го́рщик
Урина — сеч, щи́ни, сикли́ни і д. **Моча**
Уринный — сечни́й, сикли́новий
Уровень — 1) ґрунтва́га, середва́га і д. **Ватерпасъ**; шми́га; 2) рі́вень. — **Въ уровень, на одномъ уровнѣ** — в рі́вні, в рі́вень, на одні́й мі́рі. — **Въ уровень съ краями** — вще́рть, уще́рть, устри́х
Уродина — потво́ра, по́твір, мацапу́ра
Уродливый — виро́дливий, потво́рний, почва́рний, бридки́й
Уродливость — потво́рність, шкара́дність
Уродовать, изуродовать — калі́чити, ні́вечити, скалі́чити, зні́вечити
Уродъ — ви́родок, у́род, потво́ра, потві́р, почва́ра, мацапу́ра
Урожай — урожа́й, врожа́й
Урожайность — врожа́йність, урожа́йність
Урожайный — у(в)рожа́йний, заро́дливий
Урожать, уродить, ся — роди́ти, у(в)роди́ти, ся. — **Уродился въ отца** — вда́вся в ба́тька
Урожденный — уро́джений, ро́дом, ро́жений, ро́джений
Уроженецъ, уроженка — рожде́нець, урожде́нець, рожде́нка, ро́дом
Урокъ — уро́к, лєкція; робо́та, нау́ка
Уронить — упусти́ти, зни́зити, пони́зити
Уронъ — шко́да, стра́та і д. **Убыль**
Урослый — доро́слий
Уростать, урости — виростáти, ви́рости
Урочить (изурочить) — уро́чити, навро́чити і д. **Сглазить**
Урочище — уро́чище
Урочливый — урічли́вий
Урочный — призна́чений, ви́значений
Урубать, урубить — одру́бувати, одруба́ти, одтя́ти
Урчаніе — бурча́ння, буркотня́, гу́ркіт, гуркотня́
Урчать — бурча́ти, гурча́ти
Урывать, урвать — урива́ти, урва́ти, увірва́ти
Урывка, у виразі: **урывками** — ури́вце́м, при́хапцем, при́хватком
Урывокъ — ури́вок
Урывочный — ури́вковий
Урѣзка — ути́нок
Урѣзывать, урѣзать — 1) одрі́зувати, надкра́ювати, одрі́зати, урі́зати, вкра́яти; 2) утну́ти, ушква́рити
Урядникъ — упоря́дник; під'офіце́р
Уряжать, урядить — 1) уряжа́ти, порядкува́ти, уряди́ти, роспорядкува́ти; 2) виряжа́ти, ви́рядити
Усадебный — сади́бний, сели́тебний
Усадка — сажа́ння
Усадьба — сели́тьба, сади́ба, осе́ля, обі́йстя́
Усаживать, усадить, ся — 1) садови́ти, сади́ти, посадови́ти, порозса́жувати, розса́жуватися, мости́тися, усадови́тися, посіда́ти, усі́стися; 2) заса́жувати, засади́ти, усади́ти, поза-са́жувати
Усаливать, усалить — наса́лювати, наса́лити
Усастый, усатый — уса́тий, вуса́тий
Усачъ — 1) уса́ч, вуса́ч, пруди́вус; 2) (ком.)

Gerambrix — скрипу́н, коза́к
Усваивать, усвоять, усвоить, ся — засво́ювати, засво́їти, перейма́ти, переня́ти. — **У. нравъ** — взя́ти нату́ру
Усвоеніе — засво́їння
Усердіе — усе́рдя, горли́вість, щи́рість, пи́льність, запопа́дливість, запопа́дність
Усердный, но — горли́вий, щи́рий, запопа́дливий, запопа́дний, чепки́й горли́во, щи́ро, пи́льно
Усердствовать, поусердствовать — щирува́ти, пильнува́ти (кого, чого), припильнува́ти, горли́во захо́дитись
Усидчивость — уси́дливість, витріва́лість, тве́рдість, посидю́чість
Усидчивый — уси́дливий, витріва́лий, посидю́чий
Усидѣть, ся — у(в)си́діти
Усикъ — у́сик, ву́сик, усо́к, вусо́к
Усиленіе — підси́лення, змі́цнення
Усиливать, усилить, ся — підси́лювати, додава́ти си́ли, зміцня́ти, підси́лити, вси́лити, всиля́тися, ду́жчати, сильні́шати, міцні́ти, міцні́шати, всильні́ти, д. **Силиться**
Усиліе — зуси́лля, силкува́ння, за́ходи, поту́га
Усилокъ — дужа́к і д. **Силачъ**
Усильно — притьмо́м, уси́льно
Усильный — уси́льний
Ускакивать, ускакать — скака́ти, поскака́ти
Ускальзывать, ускользнуть — вислиза́ти, ви́слизнути, ви́порснути, ви́хопитися
Ускореніе — приско́рення
Ускорённый — приско́рений
Ускорять, ускорить, ся — прискоря́ти, приско́рити, ся
Ускочить — відско́чити, ви́скочити
Услада — д. **Услажденіе**
Усладительность — соло́дкість
Усладительный — соло́дкий
Услаждать, усладить, ся — у(в)соло́джувати, у(в)солоди́ти, ся, осолоди́ти
Услажденіе — усоло́да, осоло́да, втіха
Услащивать — д. **Подслащивать**
Условіе — умо́ва, вмо́ва, уго́да, уго́вор
Условленный — умо́влений
Условливаться, условиться — у(в)мовля́тися, змовля́тися, годи́тися, умо́витися, змо́витися, згоди́тися, угоди́тися, погоди́тися
Условность — умо́вність
Условный, но — умо́вний; умо́вно, з умо́вою
Усложненіе — ускла́днення
Усложнять, усложнить — ускладня́ти, ускладни́ти
Услуга — 1) послу́га, услу́га, услу́женька. — **Услугу оказать** — у послу́зі ста́ти; 2) д. **Прислуга**
Услуженіе — послу́га, слу́жба, на́йми. — **Поступить въ услуженіе** — піти́ в на́йми, наня́тись в на́йми
Услуживать, услужить — слугува́ти, у(в)слуго́вувати, у(в)служи́ти, прислужи́тися
Услужливость — услу́жливість, услу́жність, прислу́жність
Услужливый — услу́жливий, услу́жний
Услужникъ, ца — прислу́жник, ця, послу́жка і д. **Слуга**
Услыхать, услышать, ся — почу́ти, ся, вчу́ти, учу́ти, зачу́ти, прочу́ти, перечу́ти, наслу́хати
Услышаніе, у виразі: **во услышаніе** — щоб усі почу́ли, го́лосно
Усматриваніе — вбача́ння
Усматривать, усмотрѣть, ся — у(в)бача́ти, ся, вздріва́ти, ся, у(в)ба́чити, у(в)здріти, угля́нути, нагле́діти, нагля́діти, нагля́нути, постерегти́
Усмиреніе — усмире́ння; гамува́ння, у(в)гамува́ння, втихоми́рення
Усмиритель, -ница — усмири́тель, -ка, тихомі́рник, -ниця
Усмирять, усмирить, ся — усмиря́ти, ускромля́ти, гамува́ти, тихоми́рити, ся, усмири́ти, ся, у(в)гамува́ти, у(в)тихоми́рити, прибо́ркати, прити́шити, прико́ськати, уко́ськати
Усмотрѣніе — ро́згляд, по́гляд, ро́зсуд. — **Дѣлайте по своему усмотрѣнію** — робі́ть, як вам здається кра́щим; робі́ть по своїй во́лі, по своїй уподо́бі. — **Передаю на ваше усмотрѣніе** — здаюсь на ва́шу ду́мку; віддаю на ваш ро́зсуд
Усмѣхаться, усмѣхнуться — ус(ь)міха́тися, ус(ь)мішкува́тися, ус(ь)міхну́тися
Усмѣшка — ус(ь)мішка, у́с(ь)міх, о́с(ь)міх
Уснуть — засну́ти, (трошки) — здріма́ти
Усобица — усо́биця, чва́ра, колотне́ча
Усовершенствованіе — удоскона́лення
Усовершенствовать, -ница — удоскона́леник, -ниця
Усовершенствовать — (у)вдоскона́лити
Усовершенствоваться — удоскона́литися
Усовѣщеваніе — вмовля́ння, усовіща́ння
Усовѣщевать, усовѣстить, ся — умовля́ти, умо́вити, усовіща́ти, усо́вістити, ся, всамобо́жити
Усолить, ся — всоли́ти, ся
Усолъ — всо́лення
Усолѣлый — всо́лений
Усопшій, ая — покі́йний, покі́йник, ця, небі́жчик, вме́рлий; усо́пший
Усотерить — всотери́ти
Усохлый — всо́хлий
Успеніе — смерть, успі́ння, успе́ніє і д. **Праздникъ**
Успенскій — успе́нський. — **У. постъ** — Спа́сівка
Успокоеніе — заспоко́їння, спочи́нок
Успокоивать, успокоить, ся — заспоко́ювати, впоко́ювати, у(в)тихоми́рювати, заспоко́їти, ся, у(в)тихоми́рити, ся, (після гніву) — відхо́дити, віді́йти
Успокоительный — заспоко́юючий
Успѣвать, успѣть — у(в)співа́ти, поспіва́ти, у(в)стига́ти, у(в)спі́ти, поспі́ти, усти́гнути, всти́гти
Успѣхъ — у́спіх, по́спіх, поступа́ння (в чім), по́ступ, ща́стя. — **Дай Богъ успѣха** — щасти́ Бо́же
Успѣшность — успі́шність

Успѣшный, но — успішний, но, спірний, но. — **Успѣшнѣе** — спірніше, поступніше
Уста — устá, вустá, ýстоньки
Уставать, устать — томи́тися, утомля́тися, у(в)томи́тися, притоми́тися, натоми́тися, вмори́тися, угóвтатися
Уставлять, уставить — 1) у(в)ставля́ти, устáвити, ся; 2) установля́ти, установи́ти; 3) **Уставить глаза** — встроми́ти, вліпи́ти óчі; ви́тріщитись
Уставъ — устáв, устáва, статýт
Уставный — устáвний
Устаивать, устоять, ся — 1) встóювати, тримáтися, устоя́ти, утри́матися; 2) відстóюватися, осідáти, відстоя́тися, осі́сти
Усталой, усталый — у(в)тóмлений, стóмлений, знемóжений
Усталость — у(в)тóма, устáнок
Усталь — д. **Усталость**. — **Безъ устали** — без устáнку, невтóмно, без угáву
Устанавливать, установить, ся — установля́ти, стáвити, уставля́ти, установи́ти, устáвити, ся
Установитель — устанóвець
Установка — (в)уставля́ння
Установленіе — у(в)станóва, устанóвлення
Устарѣлий, устарѣвшій — вдáвнений, задáвнений, перестарі́лий
Устарѣть — пристáрітися, перестáріти, встáрітися
Устерегать, устеречь — спостерігáти, пильнувáти, спостерегти́, допильнувáти
Устилать, устлать — устéлювати, вистеля́ти, застилáти, устели́ти, ви́стелити, застели́ти, заслáти
Устилка — 1) устилáння, вистéлювання, стéлення; 2) д. **Постилка**
Устный — ýс(т)ний, словáми, на словáх
Устой — 1) д. **Сливки 1**; 2) (в будові) — підпóра, підвáлина, стовп, стоя́н
Устойчивость — стáлість, сті́йкість
Устойчивый — стáлий, сті́йкий, непохи́тний
Усторонье, у виразі: **на устороньи** — на узбóччі, на вбі́ччі
Устоять — устóяти
Устраивать, устроить — устрóювати, уряжáти, впоряжáти, справля́ти, устрóїти, уряди́ти, споряди́ти, у(в)поряди́ти, у(в)порядкувáти, спрáвити, вшикувáти (про військо), улáгодити, уладнáти, улаштувáти, ся
Устраненіе — усувáння; усýнення, віддáлення
Устранять, устранить — усувáти, відстороня́ти, віддаля́ти, усýнути, відсторони́ти, віддали́ти
Устрашать, устрашить, ся — страхáти, ся, страши́ти, устрашáти, застрахáти, у(о)страхнýти, настрáшити, налякáти, ся. — **Устрашающій** — страхáючий
Устрашеніе — страхáння, настрáшення
Устрашительный — настрашáючий, устрашáючий, страшки́й
Устремленіе — звéрнення, зворі́т, напрáвлення
Устремлять, устремить, ся — направля́ти, звертáти, повертáти, напрáвити, накерувáти, звернýти, повернýти, ки́нутися, поли́нути, пори́нути, шугнýти, (юрбою) — гунýти. — **У. взоръ** — втýпити, вдиви́ти óчі
Устригать, устричь — устригáти, підстригáти, устри́гти, підстри́гти
Устричный — ýстричний
Устрица, Ostrea edulis — ýстриця. — **У. рѣчная** — скóйка
Устроеніе — уря́дження, впоря́дження, впорядкувáння
Устройство — ýстрій, ýклад, лад, поря́док
Устроитель — спорýдник; впоря́дчик (вéчера, забáви)
Уступать, уступить — поступáтися, уступáти, відступáти, поступи́тися, уступи́ти, відступи́ти. — **У. просьбѣ** — уважáти, увáжити прóзьбу
Уступительный — припустóвий
Уступка — ýступ, відступ, постýплення, постýпок, óпуст
Уступопринимáтель — переємець
Уступочный — спýщений, зни́жений
Уступчивость — устýпливість, устýпчивість
Уступчивый — устýпливий, устýпчивий і д. **Податливый**
Уступщикъ, ца — устýпник, ця
Уступъ — устýп, лáва, при́ступок, (в скелі) — при́скалок
Устывать, устыть — остигáти, простигáти, -ти́гти, прочахáти і д. **Простывать**
Устыдить, ся — завстидáти, ся
Устылый — ости́глий, прости́глий, прочáхлий
Устье — ги́рло, ýстя (річки), чéлюсти (печі)
Усугубленіе — подвóїння
Усугублять — подвóювати
Усумняться, усумниться — сумни́тися, усумни́тися
Усушать, усушить — висýшувати, ви́сушити
Усцы — цýглі
Усчитывать, усчитать, учесть — облі́чувати, обрахóвувати, облічи́ти, обрахувáти, обчи́слювати, обчи́слити
Усъ, (мн.) усы — 1) ус, вус, (мн.) — ýса, вýса, ýси, вýси, (здр.) — (в)ýсик, (в)усóк; 2) (у комах і рослин) — ýсик, вýсик
Усылать, услать — висилáти, ви́слати, засилáти, -лáти
Усылка — засилáння, висилáння
Усыновитель, ница — усинови́тель, ка
Усыновленіе — усинóвлення, при́йми
Усыновленный, ая — усинóвлений, приймáк, чка. — **Сдѣлаться усыновленнымъ** — у при́йми піти́, стáти
Усыновлять, усыновить — усиновля́ти, брáти у при́йми, усинови́ти, взя́ти у при́йми, (кількох) — повсиновля́ти
Усыпальница — усипáльня
Усыпать, усыпать — 1) посипáти, висипáти, поси́пати, ви́сипати; 2) одсипáти, одси́пати
Усыпать, уснуть — засипáти, заснýти
Усыпительный — усипли́вий
Усыпленіе — усипля́ння; присипля́ння, приспáння
Усыплять, усыпать — усипля́ти, усипи́ти,

присипляти, приспати
Усыхать, усохнуть — у(в)сихати, усохнути, (про кількох) — повсихати. — **Усохшій** — усохлий
Уськать, уськнуть — цькувати, тюкати, тюгукати, тютюкати, тюкнути
Усѣвать, усѣять — засівати, засіяти, позасівати
Усѣвъ — засів
Усѣкать, усѣчь — усікати, утинати, одтинати, усікти, у(в)тяти
Усѣкновеніе главы св. Іоанна Крестителя — Головосіка, Усікновення
Усѣсть — повсідати
Усѣченіе — усічення
Усѣченный — зрізаний, стятий, утятий
Утаевать, утаивать, утаить — таїти, утаювати, крити, у(в)таїти, ся, потаїти, укрити
Утаиваніе — утаювання
Утайка — утаїння, перехови
Утайщикъ, ца — затайник, ниця; переховник, ниця
Утапливать, утопить, ся — угрівати, угріти, ся, пряжити (молоко)
Утаптывать, утоптать — утоптувати, у(в)топтати
Утаскивать, утащить — таскати, тягати, цупити, потягти, стягти, поцупити, сцупити
Утварь — ряжа; спрят, спряток; начиння. — **Церковная у.** — церковні убори, ризи
Утвердительный, но — стверджуючий, чо, че; потвер(д)жуючий
Утверждать, утвердить — стверджувати, ствержати, ствердити. — **Утвердиться** — уґрунтувати, ся, утвердитися
Утвержденіе — затвердження, ствер(д)ження, твер(д)ження
Утекать, утечь — утікати, упливати, утекти, уплинути, (трохи) — надтекти
Утекъ — утеча, утік, утічка, утіканка. — **На утекъ** — на втікача, на втіки
Утенокъ, утенышъ — утя, утеня, утятко, кача, каченя, качатко, качаточко, (мн.) — качата, качаточка, каченята
Утерпѣть — втерпіти
Утерять — згубити, загубити
Утесистый — шпилястий, урвистий, крутий
Утёсъ — урвище, стромовина, круча; скеля, стрімчак, (боковий) — прискалка, прискалок, д. **Стремнина**
Утёсывать, утесать — стісувати, стесати
Утечка — 1) д. **Утёкъ**; 2) утічка, витікання
Утиный — качиний, качачий. — **Съ утиною походкой** — качконогий
Утиный, утичьи гнѣздышки, рос. Anchusa officinalis — медуниця, медянишник, рум'янка, краснокорінь, воловий язик
Утиральникъ — руч(ш)ник
Утиральный — втиральний
Утираніе — у(в)тирання
Утирать, утереть, ся — утирати, утерти, ся
Утирка — утирання
Утискивать, утискать, утиснуть — впихати, упихати, упхнути
Утиханіе — втихання, притихання, тихшання
Утихать, утихнуть — у(в)тихати, стихати, тихнути, тихшати, тихішати, надтихати, у(в)тихнути, затихнути, стихнути, потихнути, потихшати, стишіти, надтихнути, занишкнути, унишкнути, ущухнути, утихомиритися, повтихати, позатихати
Утишать, утишить — у(в)тихомирювати, утишати, утихомирити, утишити, у(в)гамувати
Утишеніе — втихомирення, гамування, заспокоїння
Утишитель, -ница — тихомирник, -ця, гамовник, -ниця
Утишительный — втихомирюючий, гамуючий
Утка, пт. Anas — качка, (здр.) — качечка, утка, вутка, (здр.) — утонька, (самчик) — качур і д. **Селезень**, (особливої породи) — шавкун, (дитяче) — тася, таська, A. acuta — острохвостка, A. rutila — огарь. — **У. кряковая** — крижня, крижавка, (самчик) — крижень, крижняк. — **У. нырокъ** — нурець, пурни-коза. — **У. чирокъ**, A. Querquedula — чирка, чиринка, чирочка
Утка морская, Anatina — качунка
Уткинъ — качиний
Утконосъ (зоол.) — дзюбак, Ornitherhynchus paradoxus
Утлый — утлий, вутлий, крихкий, слабкий
Утокъ — утік (р. утоку), пітка́ння, поткання
Утолачивать, -лочить — втолочувати, -чити
Утоленіе — заспокоїння, гамування, вгамування
Утолительный — заспокоюючий, гамуючий
Утолочь — утовкти, стовкти
Утолстѣть — потовщати, погрубшати
Утолщать, утолстить, ся — робити товщим, грубшим, зробити товщим, товщати, товстішати потовщати
Утолять, утолить — заспокоювати, гамувати, заспокоїти, угамувати, утолити
Утомительность — втомність
Утомительный, но — у(в)томний, втомно
Утомленіе — утомлення, у(в)тома
Утомлённый — у(в)томлений, стомлений, зморений, знеможений
Утомлять, утомить, ся — томити, ся, у(в)томляти, ся, морити, ся, приставати, у(в)томити, ся, стомити, ся, у(в)морити, ся, заморити, ся
Утончать, утончить, ся — тончити, тонити, утончити, утонити, витоньчити, витопити, потончити, тоншати, тоньшати
Утонченіе — тончення, утончення; загострення
Утонченность — утонченість, витонченість
Утонченный — утончений, витончений
Утонять, утонить — д. **Утончать**
Утопать, утопнуть — потопати, потонути, у(в)тонути, втопитися. — **Утопающій и за соломинку хватается** — тонучий і бритви хапається
Утопающій — тонучий

Утопленіе — втóплення
Утопить, ся — д. **Топить, ся**
Утопленникъ, ца — у(в)тóпленик, ця, втóплений, на, потопéльник, ця
Утоплый — втóплений
Уторговывать, уторговать — виторгóвувати, вúторгувати, у(в)торгувáти
Уторить — у(в)топтáти, у(в)топцювáти
Уторенный — у(в)тóптаний
Уторъ, (частіше мн.) **уторы** — утóра, утóри
Уточка — кáчечка і д. **Утка** (здр.)
Утóчный — уткóвий (про пряжу)
Утрамбованіе — вталувáння
Утрамбовывать — талувáти
Утрата — у(в)трáта, стрáта, потрáта, згýба
Утраченіе — втрáчення
Утрачивать, утратить, ся — трáтити, у(в)трáтити, ся, у(в)теряти, згубúти. — **У. довѣріе кь кому** — зневíритись (в кому)
Утренникъ — ранíшній прúморозок, зáморозок, холóдні зóрі
Утренній — рáнішній, врáнішній, ранковúй, с(ь)вітовúй. — **У. звѣзда** — с(ь)вітовá зоря, зірнúця
Утреня — ýтреня
Утрировать — переборщáти, передавáти куті мéду
Утро — рáнок, порáнок. — **Каждое у.** — щорáнку. — **На другое у.** — дрýгого рáнку. — **Рано по у.** — зрáна, рáно-в-рáнці. — **Съ ранняго у.** — спозарáнку. — **Съ утра** — з рáнку, з рáна(я). — **У. добраго пожелать** — на добрúдень дáти. — **Добраго у.** — добри-дóс(ь)віток (про дуже ранній рáнок), добри-рáнок
Утроба — утрóба, нýтрó, чéрево
Утробистый — утрóбистий, черевáтий, пузáтий
Утробный — утрóбний, черевнúй
Утроеніе — потрóїння
Утроивать, утроять, утроить, ся — у(в)трóювати, у(в)трóїти, ся, потрóювати, потрóїти, потройнúти
Утромъ — рáнком, у(в)рáнці. — **Завтра утромъ** — зáвтра врáнці. — **На другой день утромъ** — на рáнок. — **Рано утромъ** — рáно в-рáнці. — **Утромъ и вечеромъ** — рáно й вéчір
Утрось — сьогóдня врáнці
Утруждать, утрудить, ся — трудúти, утрудúти, ся, утрудняти
Утруждающій — утрýджуючий, утрýдливий
Утружденіе — утрýдження
Утухать — д. **Погасать**
Утучненіе — утýчення; угнóїння
Утучнительный — утучняючий; гноючий
Утучнѣлый — утýчений; гладкúй, сúтий
Утучнѣть — поглáдшати
Утучнять, утучнить, ся — 1) тýчити, утучáти, утýчити; 2) гноїти, угнóювати, угноїти (землю)
Утушать, утушить — гасúти, погасúти, угасúти
Утушеніе — гáшення
Утыканіе — обтикáння
Утыкáть, утыкать — обтикáти, обтúкати
Утыкать, уткнуть — втикáти, встромляти, уткнýти, увіткнýти, устромúти
Утыкать, уткать — утикáти, уткáти
Утыкаться, уткнуться — натикáтися, наткнýтися
Утѣсненіе — ýтиск, втúск
Утѣснитель — утúскач
Утѣснять, утѣснить — утискáти, утісняти, тіснúти, гнобúти, пригнобúти
Утѣха — утíха, утíхонька, утíшка, утíшенька
Утѣшать, утѣшить, ся — втішáти, ся, розважáти, утíшити, ся, розвáжити, порáдити
Утѣшеніе — утíха, втíха, потíха, розвáга, розважáння, порáда, порáдонька, розрáда
Утѣшитель, ница — порáдник, ця, утішúтель, ка, утíшник, утíшниця
Утѣшительный, утѣшный, но — утíшний, но
Утюговый — прасовúй
Утюгъ — прáска, залíзко, прас
Утюженіе — прасувáння
Утюжить, выутюжить — глáдити, прасувáти, вúгладити, вúпрасувати
Утюжный — прасовúй
Утя! — тась-тась! тасю-тасю!
Утягивать, утянуть — утягувати, стягувати, утягáти, стягáти
Утятникъ — качáтник, качнúк
Утячій — кáчачий, качúний
Уфъ — ох, ух
Уха — юшка, юшечка, щербá, щербúчка
Ухабина — вибóїна
Ухабистый — вибóїстий, бакаювáтий
Ухабъ — вúбій, вибóїна
Ухаживаніе — ухóдини, піклувáння, дбáння, (за дуже вередливим) — пáнькання, (до дівчини чи молодиці) — лицяння, женихáння, зальóти, упадáння (коло кого), (не поважне) — горобцювáння
Ухаживатель — увúвач, залицяльник, зальóтник
Ухаживать — 1) ходúти (за ким, коло кого), глядíти (кого), доглядáти (кого, за ким), впадáти (за ким), пáнькатися, пáдькатися (коло кого); 2) лицятися, залицятися, женихáтися (до кого), прилицятися, увивáтися, упадáти; підлабýзнюватися, тупцювáти, волочúтися, горобцювáти
Ухарски — хвáтсько
Ухарскій — хвáтський
Ухарь — хвáт
Ухать, ухнуть — ýхати, ýхнути; дýхом вúпити
Ухватка — манíра, рух
Ухватъ — рогáч, (здр.) — рогáчик
Ухватывать, ухватить, ся — хапáти, хватáти, у(в)хопúти, ухватúти, схопúти, ся
Ухвостье — 1) полóва, одвíйки, вúсівки; 2) кінéць, край (якого місця)
Ухитряться, ухитриться — ухитрятися, ухитрúтися, вхитрувáтися
Ухищреніе — хúтрість, хúтрощі, підходці
Ухищренный, но — хúтрий, ро
Ухищренность — хúтрість
Ухищряться — д. **Ухитряться**

Ухлопать — 1) у(в)би́ти, заби́ти, уколо́шкати; 2) у(в)гатили́ти
Ухмыляться, ухмыльнуться — у(о)с(ь)міхатися, ос(ь)мішкуватися, у(о)с(ь)міхну́тися
Ухо, мн. **уши** — ву́хо, ву́хо, (мн.) — ву́ха, ву́ха, (здр.) — (в)у́шко. — **Крѣпокъ, тугъ на ухо** — не дочуває. — **Навострить уши** — насторо́жити вуха. — **Съ надрѣзанными ушами** — карнау́хий
Уховертка — 1) (ухочи́стка) — корпоу́шка; 2) ком. Forficula auricularia L. — щи́павка, кліща́к
Уходить, уйти — 1) вихо́дити, ви́йти, піти́; 2) у(в)тіка́ти, тіка́ти, (швидко) — чку́рити, чкурну́ти, дмухну́ти, дремену́ти
Уходить — змордува́ти, докона́ти. — **Горе уходило его** — гоа́ре докона́ло його́
Уходиться — у(в)гамува́тися, у(в)тихоми́ритися. — **Пиво уходилось** — пи́во перешумува́ло, ви́гралось. — **Сердце уходилось** — заспоко́їлось, угамува́лося
Уходкою, уходомъ — ти́шком, тихце́м, ни́шком, кради́ькома́ (піти)
Уходъ — 1) ви́хід, відхо́д і д. **Выходъ**; 2) до́гляд, на́гляд, догляда́ння, пильнува́ння
Ухожденіе — у(в)тіка́ння
Ухозвонъ — дзвін у вухах
Ухудшать, ухудшить, ся — погі́ршувати, погі́ршити, ся, гі́ршати, погі́ршати
Ухудшеніе — погі́ршення
Ухъ — ох, ух
Уцѣживать, уцѣдить — виці́жувати, одці́жувати, ви́цідити, одціди́ти
Уцѣливать, уцѣлить, ся — 1) ці́лити, у(в)ці́лити, попа́сти; 2) д. **Прицѣливаться**
Уцѣлѣть — уці́літи
Уцѣплять, уцѣпить, ся — чіпля́ти, ся, начепи́ти, вчепи́ти, ся
Участвованіе — уча́сність (в чо́му), приче́тність (до чо́го)
Участвовать — бра́ти, ма́ти у́часть, у́діл
Участіе — у́часть, у́діл, уча́сництво; спілка, спільництво
Участковый — участко́вий
Участникъ, ца — уча́с(т)ник, ця, (в якому підприємстві) — спільник, ця, (в роботі) — супря́гач
Участный — уча́с(т)ний, приче́тний
Участокъ — уча́сток, часть, ча́стка, у́діл, пай, обру́б
Участь — до́ля, тала́н
Учащательный — частотли́вий
Учащать, участить, ся — вчаща́ти, ся, вчасти́ти (часто що робити чи куди ходити), у(в)на́жуватися, уна́дитися (часто ходити куди)
Учащение — вчаща́ння
Учащій — уча́щий, у(в)чи́тель
Учащійся — учени́к, у́чень, ші́льник, школя́р
Учебникъ — уче́бник, шкі́льна кни́жка, підру́чник
Учебный — уче́бний, шкі́льний
Учениковъ — ученикі́в, школярі́в
Ученикъ, -ца — учени́к, у́чень, -ни́ця, школя́рка, (зб.) — школя́рство, шкі́льник, (зб.) — шкі́льництво
Ученическій — учени́цький, у́ченський, школя́рський
Ученичество — учени́цтво, шкі́льництво
Ученіе — нау́ка, у(в)че́ння, учі́ння
Учёность — уче́ність
Ученый — у(в)че́ний, науко́вий
Ученье — 1) д. **Ученіе**; 2) му́штра
Учерпывать, учерпнуть — черпа́ти, ви́черпати, одчерпну́ти, зачерпну́ти
Учёсывать, учесать — причі́сувати, розчі́сувати, причеса́ти, розчеса́ти
Учетверять, -рить — вчетверя́ти, -ри́ти
Учетный — дисконто́вий, відчи́слюючий; обчи́слюючий
Учётъ — відлі́ч, відчи́слення, диско́нто; обчи́слення
Училище — шко́ла. — **Посѣщать училище** — ходи́ти до шко́ли
Училищный — шкі́льний
Учинивать, учинить — справля́ти, ла́годити, спра́вити, пола́годити
Учинять, учинить, ся — учиня́ти, чини́ти, учини́ти, ся
Учителевъ — у(в)чи́телів
Учитель, ница — у(в)чи́тель, ка, навчи́тель, ка. — **Быть у.** — учителюва́ти, учителькува́ти
Учительницынъ — учи́тельчин
Учительскій — учи́тельський
Учительство — учи́тельство; учителюва́ння
Учительствовать — учителюва́ти (про вчителя), учителькува́ти (про вчительку)
Учить — 1) (**научить, ся**) — учи́ти, вчи́ти, нау(в)чи́ти, ся; 2) (**выучить, ся**) — виу́чувати, ви́у(в)чити, ся
Учитывать, учесть — обрахо́вувати, обрахува́ти, обчи́слювати, обчи́слити; відлі́чувати, відчи́слювати, дисконтува́ти
Учредительный — устано́вчий
Учредитель, -ница — устано́вник, -ниця, фунда́тор, -ка, споруд́ник, -ця
Учреждать, учредить, ся — установля́ти, уряжа́ти, заклада́ти, установи́ти, уряди́ти, закла́сти
Учрежденіе — устано́ва, закла́д
Учтивецъ, -вица — че́мник, -ниця
Учтиво — че́мно, ґре́чно
Учтивость — че́мність, ґре́чність, пошти́вість
Учтивый — че́мний, ґре́чний, пошти́вий
Учугъ, учужокъ — яз, ї́з, ї́зо́к, кота́, котці́, д. **Забойка** і **Снасть**
Ушастый — (в)уха́тий, уха́нь, уха́ч
Ушатный — цебро́вий, коновко́вий
Ушать, ушатикъ, ушатецъ — цебе́р, це́брик, коно́вка
Ушестерять, -рить — вшестеря́ти, -ри́ти
Ушибать, ушибить, ся — забива́ти, заби́ти, вда́рити, ся
Ушибъ — уда́р, уда́рення; заби́те (місце)
Ушивать, ушить — вшива́ти, вши́ти
Ушивка — вшиття́, вшива́ння
Уширеніе — ро́зшир
Уширять, -рить — розширя́ти, -ри́ти

Ушица — ю́шечка і д. **Уха** (здр.)
Ушко — у́шко, ву́шко
Ушкуйникъ — ушка́л, ушку́йник
Ушлецъ — утіка́ч і **Бѣглецъ**
Ушное — ще́рба
Ушной — ю́шечний
Ушный — ухови́й, вухови́й, ву́шний
Ущеліе — межигі́р'я, про́смик, пере́смик; роспа́лина, роско́лина, уще́лина
Ущелочить — взолі́ти
Ущемленіе — при́тиск
Ущемливать, ущемлять, ущемить — вщикну́ти, прищикну́ти
Ущербать, ущербнуть, ся — ущерби́ти, ся
Ущербленіе — уще́рб, уще́рбок
Ущербляться, ущербиться — ущербля́тися, ущерби́тися. — **Ущерблённая луна** — щерба́тий мі́сяць
Ущербъ — 1) уще́рб, шко́да, уще́рбок, утра́та. — **Въ ущербъ** — на шко́ду. — **Причинить ущербъ** — зроби́ти шко́ду; 2) уще́рб (мі́сяця)
Ущипывать, ущипнуть — щі(и)па́ти, ущіпну́ти, вщипну́ти
Ущипъ — ущі́п, ущі́пок
Уѣздный — пові́то́вий
Уѣздъ — пові́т
Уѣзжать, уѣхать — од'їзди́ти, виїзди́ти, од'їхати, ви́їхати
Уѣзживать, уѣздить — 1) уї́зжувати, уї́здити, об'ї́здити, ви́їздити; 2) (дорогу) — уї́зжа́ти, уї́здити, накоти́ти
Уютность — зати́шність, догі́дність
Уютный, но — зати́шний, зати́шно, захистни́й, захи́стно
Уютъ — за́тишок; за́хист, за́хисток
Уязвимый — вразли́вий
Уязвленіе — ура́за, ура́зка
Уязвленный — ура́жений, вра́жений
Уязвлять, уязвить — у(в)ража́ти, у(в)рази́ти, ушпигну́ти
Уязвимость — у(в)разли́вість
Уясненіе — вия́снення
Уяснять, уяснить — виясня́ти, вия́снювати, з'ясо́вувати, ви́яснити, з'ясува́ти

Ф.

Фарба — фа́бра, чорни́ло (чорнити воло́сся)
Фабреніе — чорні́ння (ву́сів)
Фабрика — фа́брика. — **Писчебумажная ф.** — папі́рня
Фабрика гвоздильная — ц(ь)в'яха́рня. — **Фабрика конфектная** — цуке́рня
Фабрикантъ — фабрика́нт. — **Писчебужный ф.** — папі́рник
Фабрикантскій — фабрика́нтський
Фабрикантша — фабрика́нтка
Фабрикатъ — ви́ріб фабри́чний, фабрика́т
Фабрикація — фабрикува́ння
Фабрить — чорни́ти (ву́си)
Фабричникъ — фабри́чний робі́тник
Фабричный — фабри́цький, фабри́чний
Фаворитъ, фаворитка — коха́нець, коха́нка, фаво́ри́т, -тка
Фаготъ — фаґо́т(а). — **Играющій на фаготъ** — фаготи́стий
Фазанина — фазани́на, бажанти́на
Фазаній — фаза́нячий, бажанто́вий
Фазанъ, пт. Phasianus colchicus — фаза́н, бажа́нт
Фазъ, (частіше) **фаза**, (мн,) **фазы (луны)** — фа́за, квати́ря, ві́дміна, ква́дра
Факелъ — похо́дня, похі́дня́, смолоски́п, лучни́ця. — **Похоронные ф.** — проводни́чки́
Факельный — смолоски́повий, похо́дньовий
Факельщикъ — смолоски́пник, похі́дни́к
Фактически — факти́чно
Фактическій — факти́чний, наді́льний
Факторство — факторува́ння
Факторствовать — факторува́ти
Факторъ, факторша — фа́ктор, ка. — **Плата фактору** — факторо́ве, фа́кторне
Фактура — факту́ра
Факторъ — чи́нник
Фактъ — факт, поді́я
Факультетъ — факульте́т, ві́дділ
Фаланга — фала́нґа
Фалда — 1) збі́рка, (частіше) — збо́ри, фа́л(ь)да, фалди́на і д. **Складка**; 2) пола́
Фалдистый — фалди́стий, рясни́й
Фальсетъ — фальце́т
Фальсификаторъ — фальші́вни́к, фа́льшер, фальсифіка́тор
Фальшивить — 1) фальшува́ти; 2) ріжни́ти (в с(ь)пі́вах)
Фальшиво — фальши́во, помилко́во
Фальшивость — фальши́вість, фальши́вство
Фальшивый — фальши́вий, хвальши́вий; підро́блений
Фальшь — фальш, хва́льш, хи́ба. — **Ошибка въ фальшь не ставится** — по́милка за хвальш не йде́
Фамилія — 1) сім'я́, роди́на, фамі́лія; 2) прі́звище, прі́звисько, прозва́ння, фамі́лія
Фамильный — 1) родови́й, фамілі́йний; 2) сіме́йний
Фамильярничать — панібра́татися
Фамильярно — за панібра́та, фамілья́рно. — **Обходиться съ кѣмъ фамильярно** — бу́ти за панібра́та (з ким)
Фамильярность — панібра́тство, фамілья́рні́сть
Фамильярный — панібра́цький, фамілья́рний
Фанатическій — фанати́чний
Фанатизмъ — фана́ти́зм
Фанатикъ — заго́рілець, фана́тик
Фанерка — форні́р
Фантазёръ — химе́рник і д. **Мечтатель**
Фантазировать — химе́рити, химерува́ти, фантазува́ти; 2) імпровізува́ти
Фантазія — 1) фанта́зія; 2) химе́ри
Фантастическій — фантасти́чний, химе́рний
Фантъ — фант, за́став (у грі)

Фанфаронъ — величáйко, чванькó, пиндю́чник
Фарватеръ — стри́жень, (в річці) — течія́, бистрі́нь, бистриня́
Фарсъ — 1) жарт, фарс; 2) ви́кидка, ви́брик, фі́ґель
Фартукъ, фартучекъ — фá(хвá)ртух, фа-(хва)ртуши́на, фартушóк, опи́нка, запáска, (що надівають дітям на шию) — сли́нявка
Фартучный — ф(хв)артухóвий
Фарфоровый — фарфóровий, фарфóрний, порцелянóвий
Фарфоровая глина — каолі́н, гли́нка, фарфóрова гли́на
Фарфоръ — фáрфор, порцеля́на
Фаршированный — начи́няний, з начи́нкою
Фаршъ — нáчинка
Фасадный — чі́льний
Фасадъ — чолó, лицé
Фасолевидный — фа(ква)солькувáтий
Фасоль, рос. Phaseolus — фасóля, хвасóля, квасóля, (зерно) — фа(ква)соли́на, (стеблó) — фа(ква)соли́ння. P. multiflorus Willd. — королі́в ц(ь)віт, червóна квасóля. P. variegatus — писари́ста квасóля. P. compressus Dc., **низкорослая ф.** — пі́ша квасóля, піхóта, лежу́х, (та, що в'ється) — тичнá, (з плескуватими зернами) — плескáч, плескáта
Фасонистый — стату́рний
Фасонъ, фасончикъ — фасóн, крій, стрій, фóрма, злáда
Фата — намітка до вінчáльного убóру, фатá
Фатализмъ — фаталі́зм, ві́ра в признáчення
Фаталистическій — фаталісти́чний
Фаталистъ — фаталі́ст, фатали́ста
Фатальный, но — фатáльний, но; судьбóвий, во
Фата-Моргана — мáрево, Фáта-Морґáна
Фатюй — чвалáй, незґрáба і д. **Неловкій**
Фатъ — ферт, хверт
Фауна — фáвна, фáуна
Фашина, фашинникъ — тáрас, тóрос, фаши́ни. — **Мостить, укрѣплять фашинами** — тарасувáти, потарасувáти
Фашинный — тарасóвий, фаши́нний
Фаэтонъ — фаетóн
Фаянсовый — фаянсóвий, півпорцелянóвий
Фаянсъ — фаянс, півпорцеля́н
Февральскій — лю́товий
Февраль — лю́тий, феврáль
Федеративный — федерати́вний
Фейерверкъ — фéйверк, фéйверок
Фелонъ — ри́за вéрхня, фелóнь
Фельдфебельскій — фельдфéбельський
Фельдфебель — фельдфéбель
Фельдшерскій — фéршальський, фéльчерський
Фельдшеръ — фéршал, фéльчер
Фельдъегеръ — гонéць (р. гінця́)
Феринка, рос. Atherina pontica Eichw. — катери́нка, дуґу́лька
Ферма — ху́тір, фільвáрок, фéрма
Фермеръ — хуторя́нин; 2) орендáрь, посéсор; фéрмер
Ферментъ — пі́дчинка, броди́ло, фермéнт
Ферментъ броженія — броди́ло
Фертъ, фертикъ — фéрт, -ик, хверт, -ик
Фестоны — кри́сочки
Фетишъ — божóк, фéтиш
Фехтовальный — фехтáрський
Фехтовальщикъ — фехтáр
Фехтованіе — фехтувáння
Фехтовать — фехтувáти
Фи! — фе!
Фибра — волокнó, жи́лка, фі́бра
Фибринъ — волокни́на
Фиктивный, но — фікти́вний, но
Фиброзный — волокнувáтий
Фига — 1) рос. Ficus carica L. — фи́га, хви́га, фі́га, (овоч в'ялений ще) — інжи́р, інджи́р; 2) ду́ля і д. **Кукишъ**
Фигля — фі́ґель, фі́ґлі, фи́ґлі, хви́ґлі
Фиглярить — фіґлювáти
Фигляръ — фіґля́р, мартопля́с
Фиговый — фи́(хви́)говий, фі́говий
Фигура — постáва, пóстать, фіґу́ра
Фигурировать — фіґурувáти
Фигурчатый — фіґу́ристий
Физическій — фізи́чний
Физіологическій — фізіолоґі́чний
Физіономія — вид, обли́ччя, пóгляд
Филе — сі́тка плéтена
Филей, филейная часть — поля́двиця, крижі́вка
Филиновъ — пу́гачів
Филинъ, пт. Strix bubo — пу́гач
Филипповки — пили́півка, д. **Постъ**
Филипповскій — пили́півський, пилипівчá-ний
Философскій — філ(ь)озóфський
Філософія — філ(ь)озóфія
Философствовать — філ(ь)озóфствувати, філ(ь)озофувáти
Философъ — філ(ь)озóф, філóсоф
Фильтрувать — фільтрувáти, ціди́ти
Фильтрованіе — фільтрувáння, ці́ження
Фильтръ — фі́льтра, ціди́лка
Финалъ — кінéць, фінáл
Финансовый — фінáнсовий
Финансы — фінáнси, скарб
Финикъ, рос. Phoenix dactylifera — фі́никова пáльма, (овоч) — фі́ник, дáктиль
Финифть — поли́ва
Финтить, сфинтить — 1) финти́ти, крути́тися, верті́тися, хвостóм верті́ти; 2) вику́чуватися
Фины, Taenia solium — кру́пка
Фирма — фі́рма
Фискалить — підглядáти, підзирáти, шпигувáти
Фискальство — шпигувáння, шпигу́нство
Фискалъ — підглядáч, шпиг
Фисташковое дерево, фисташки, рос. Pistalia vera L. — фістáшкове дéрево, орі́хи, фістáшки
Фистула — 1) фістулá (в с(ь)півáнні); 2) нори́ця, вовчóк, ді́рочка (в бoля́чці)
Фитиль — ґніт, гніт, ґнóтик
Фитильный — (г)ґнóтовий
Фиша, фишка — мáрка
Фіалка, рос. Viola — фія́лка. V. canina L.

— браткй, сокиркй. V. mirabilis L. — лісова, фіялка, підлісок. V. odorata L, — кінські копйтці, бешйнник, підлісок. V. tricolor L. — браткй, брат з сестрóю, полуц(ь)вітки, Іван та Марія
Фіалковый — фіялковий
Фіаско — невдача. — **Потерпѣть фіаско** — невдáчу мáти, óблизня піймáти, (в сватанні) — гарбузá дістáти
Фіолетовый — фіялковий, масакóвий
Флагъ — флак, хлак, стяг, мáйва
Фланговый — боковйй
Флангь — бік, крилó (війська)
Фланелевый — флянéльовий, фанальóвий, фаналéвий
Фланель — фланéля, флянéля, фанéль
Флегма — 1) харкотйння, харкóтина; 2) млявість
Флегматикъ — 1) харкáтий, харкáч; 2) флеґма, флеґмáтик; лемéха, лемішка, глевтяк, макýха, млявий
Флегматическій — флеґматйчний; лемехувáтий, глевтякувáтий, лемішкувáтий
Флейта — флéйта
Флейтистъ — флейтйст(а)
Флейтный — флéйтовий
Флеровый — фльорóвий
Флеръ — фльор
Флигель — фліґель, офіцйна
Флорентъ — стьóжка, стьóжечка, бйндочки (шовкóва, узéнька)
Флотилія — флотйлія
Флотскій — флóтський, маринáрський
Флотъ — флот, фльóта, марйна, маринáрка
Флюгарка — верх, каптýр (на димарі)
Флюгеръ — погóдка, погóдник, вітрячóк, млинóк, флюгер
Флюсъ, (мін.) — шпат; (мед.) — флюксія, флюс
Фляга, фляжка — фляшка, пляшка
Фляжный — пляшечний
Фокусникъ, ца — штукáрь, кумедійник, ця, фіґляр, ка
Фокусничать — штукарювáти, фіґлювáти
Фокусничество — фіґлярство, штукáрство
Фокусный (фіз.) — фóкусний, огнищéвий
Фокусъ — фóкус, óгнище, збірос(ь)віт; 2) штýка, фйгель, фіґель, вйтинка
Фольверокъ — фільвáрок і д. **Ферма**
Фольга — фóльга, сухозлóтиця
Фонарикъ — ли(і)хтáрик, фонáрик
Фонарный — ли(і)хтáрний, ф(и)онáрний
Фонарщикъ — ли(і)хтáрник
Фонаръ — ли(і)хтáрь, лихтáрня, ліхтáрня, ф(и)онáр. — **Фонари подъ глазами** — окуляри
Фондъ — фонд, стóвп
Фонтанный — фонтáновий, фонтáнний
Фонтанъ — водомéт, водограй, фонтáн
Фонъ — тло, пóле, грунт, ґрунт
Фордыбачить — брйшкати, бундючитися
Форель, риба Salmofario — струг, пестрюга, головйця
Форейторъ — фóрес, хвóреш
Форма — фóрма, хвóрма; зразóк, взір
Формалистика — формáльнощі, формалістика
Формальность — формáльність
Формальный, но — формáльний, но
Форматъ — формáт, рóзмір
Форменный, но — форéмний, но
Формированіе — формувáння
Формировать, сформировать, ся — формувáти, сформувáти, ся
Формировка — формувáння
Фомовщикъ — формóвщик
Формула (матем.) — фóрмула
Формуляръ, формулярный списокъ — службовйй спйсок, формуляр
Форпостъ — вáрта передовá, форпóст
Форсировать — скóрити, прискоряти
Форсить — форсувáти, брйшкати
Форсъ — пихá, чвань і д. **Надменность.** — **Сбить форсъ** — пихý збйти
Фортка, форточка — кватйрка, кватйрочка, кватйронька, вікóнко
Форточный — кватйрковий, вікóнковий
Фортуна — фортýна, хвортýна, дóля
Форштатъ — передмістя
Фосфатъ — фóсфат, фосфóрник
Фосфорноватистый — фосфорнувáтистий
Фосфоръ, фосфорическій, фосфорный — фóсфор, фосфорйчний, фосфорóвий
Фосфоръ желтый — фóсфор жóвтий, звичáйний
Фосфоръ красный — фóсфор червóний
Фотографировать — фотоґрафувáти
Фотографія, фотографическій — фотоґрáфія, фотографічний
Фотогенъ, фотожекъ — гас, ґас
Фофанъ — 1) тюхтій, чвалáй, макýха; дýрень, кеп; 2) відьма (гра)
Фраза — фрáза, рéчення. — **Заѣзженная фраза** — потéрта фрáза
Фракъ, фрачикъ — фрак, фрачóк
Франкировать — франкувáти
Франтикъ — фéртик, фйнтик, виставніжка, вертйгуз, вертйхвіст
Франтить — модно вбирáтися, чепурйтися, ферцювáти
Франтиха — парáдниця, чепурýха, дженджурйста
Франтовски — фертувáто, парáдно
Франтовский — фертувáтий, парáдний
Франтъ — парáдник, чепурýн, ферт, фéртик, галáнець, мартопляс, фйнтик, джéґирь, (злидень) — голочвáнько
Фрахтъ — фрахт, оплáта за перевіз товáрів
Фризе — розвóди (на коштóвній тканйні)
Фронтовой — фронтовйй
Фронтъ — фронт, стрій, шик. — **Развёрнутый ф.** — лáва. — **Перемѣнить ф.** — перешикувáти, перемінйти фронт
Фруктовый — фруктóвий, овочéвий
Фруктовщикъ — овочнйк
Фруктъ — фрукт, óвоч. — **Фрукты** — садовинá
Фрунтъ — д. **Фронтъ**
Фря — парсóна. — **Не велика фря** — не велйка парсóна, не велйкий пан. — **Эка фря!** — велйке цабé! велйка цяця!
Фу, interj. — пфе!
Фуганокъ, фуганочный — фугáнок, фугáнковий

Фука, фукъ — фук, хук (в грі в дамки)
Фукать, фукнуть — ху́кати, ху́кнути
Фундаментальность — фундамента́льність, ґрунто́вність
Фундаментальный, но — фундамента́льний, ґрунто́вний, но
Фундаментъ — фунда́мент, спід, заса́да, (мурований) — підму́ри, (дерев'яний) — підва́лина
Функція — фу́нкція, чи́нність
Фунтовикъ — фунтови́к, тяга́р
Фунтовой — фунто́вий
Фунтъ — фунт
Фура — фу́ра, ху́ра, фі́ра, віз
Фуражировать — фуражува́ти
Фуражировка — фуражува́ння
Фуражный — фуражо́вий, фура́жний
Фуражка — карту́з
Фуражъ — фура́ж, па́ша, обрі́к
Фургонъ — фурго́н
Фурія — яга, ба́ба-яга́, ві́дьма (лиха жінка); **Адская фурія** — пеке́льниця
Фурлейтъ — (ф)хурщи́к, пого́нець
Фурманъ — фу́рман, ху́рман, підво́дчик, фурма́нщик
Фурсикъ — недоро́сток, куца́н, курду́пель
Фурщикъ — (ф)хурщи́к, чума́к
Футеровать — футрува́ти (піч)
Футеровка — футрува́ння
Футляръ — футля́р, покрове́ць, (на бритву) — брито́вниця, (на пера) — напі́рник
Футъ — стопа́, фут
Фуфайка — фуфа́йка
Фуфлыга — волоцю́га, гультя́й, гульві́са
Фуфлыжничать — волочи́тися, тиня́тися
Фырканье — пи́рхання, чми́хання, фо́ркання
Фыркать, фыркнуть — пи́рхати, чми́хати, фо́ркати, пи́рскати, пи́рхнути, чмихну́ти, пи́рснути
Фыркливый — пирськи́й (кінь)
Фыркунь, фыркунья — чми́хало (про чоловіка), пирськи́й, ка́ (про коней)

Х.

Хабарить — вести́ся, тала́нити, щасти́ти
Хабаръ — хаба́р
Хазить — роскошува́ти, жи́ти роскі́шно, пи́шно
Хазъ — поча́ток ткани́ни (де спочатку злучаються основа і піткання)
Хайлить — горла́ти, галасува́ти, вереща́ти
Хайло — 1) че́люсти (печі); 2) го́рло, горля́нка, ди́хало; 3) горла́нь, горла́ч
Халатный — хала́тний
Халатъ — хала́т, (з пістрі) — пістря́к
Халуй, ка — лаки́за, лаки́зка; хам, хамло́, ха́мка, хлоп, хло́пка
Халуйскій — лакизува́тий, лакеюва́тий, ха́мський, хло́пський
Хамелеонъ, Lacerta Chameleon — хамелео́н
Хандра — нудьга́, ну́да, нуд, нудь, зану́да, хандра́, осору́га
Хандрить — ну́дитися, ну́дити с(ь)ві́том, нудьгува́ти, мару́дитися
Хандрящій — хандри́жний, хандри́жка
Ханжа — с(ь)в'ятко́, с(ь)в'яте́ць, с(ь)в'ято́ха, с(ь)вято́ша, с(ь)в'ятобо́жник, очена́шник
Ханжескій — с(ь)в'ятобо́жний
Ханжество — с(ь)в'ятобо́жство, с(ь)в'ято́шство, лицемі́рство
Ханжить — с(ь)в'ятобо́жити, удава́ти з се́бе побо́жного, прикида́тися побо́жним, лицемі́рити, живи́м до Бо́га лі́зти (іронічно)
Ханскій — ха́нський
Ханство — ха́нство
Ханъ — хан
Хаосъ — 1) ха́ос; 2) розгорді́яш, гарми́дер, ре́йвах
Хаотическій — хаоти́чний
Хапать, хапнуть — хапа́ти, хапну́ти
Хапкій — хапу́н, хапу́га
Характеризовать — характеризува́ти
Характеристическій — характеристи́чний
Характеристика — характери́стика
Характерно — характе́рно
Характерность — характе́рність
Характерный — 1) нату́рливий, крути́й; 2) характе́рний, одмі́тний
Характеръ — хара́ктер, уда́ча, вда́ча, нату́ра, но́ров
Харица, харичка — пи́чка, пицю́рка
Харіусъ, риба Salmo thumallus — пері́й
Харканіе — ха́ркання
Харкать, харкнуть — ха́ркати, ха́ркнути
Харкота — харкани́на
Харкотина — харкоти́ння, хря́ки
Харкунъ, харкунья — харка́ч, ка, харка́тий, та
Харчевникъ, ца — харче́вник, ця
Харчевническій, харчевничій — харче́вницький
Харчевня — харче́вня
Харчевой — харчови́й
Харчить, исхарчить, ся — харчи́ти, прохарчи́ти, ви́харчити, ся
Харчъ, а — харч (р. ха́рчу), харчі́
Харя — пи́ка, мурло́, марми́за, марму́за, мацапу́ра, харло́
Хасимъ, рос. Taraxacum officinale — д. **Одуванчикъ**
Хата, хатёнка — ха́та, ха́тка, хати́на, хати́нка, (аби-яка) — хатчи́на, халу́пка, халупчи́на, халу́пина, (для чабанів) — чаба́рня
Хатьма, рос. Lavatera thuringica L. — ро́жа, соба́ча ро́жа
Хаять — ха́яти, га́нити, гу́дити
Хвала — хвала́, похвала́
Хвалебникъ, ца — хвале́ник, ця, хвалі́й, хвали́тель, ка
Хвалебный — хвале́бний, похва́льний
Хваленіе — хвалі́ння
Хвалёный — хва́лений
Хвалитель, ница — д. **Хвалебникъ, ца**

Хвалить, похвалить, ся — хвали́ти, велича́ти, сла́вити, похвали́ти, ся
Хвальба — хвальба́, хва́стощі, хвасть
Хвальный — хва́льний
Хвастаніе — хвальба́, велича́ння
Хвастать, нахвастать, ся, хвастнуть — хвали́тися, вихваля́тися, хва́стати, велича́тися, хизува́ти, ся, чва́нитися
Хвастливо — вихва́льно
Хвастливость — вихва́льність, чванли́вість
Хвастовски — хва́лячись
Хвастовской — вихва́льний
Хваставня, хвастовство — чва́нство, ви́хвалка, хвасть, хва́стощі
Хвастунъ, хвастунья — хвалько́, чванько́, самохва́лка
Хватаніе — хапа́ння, ха́панка, хапотня́, хапани́на
Хвататель — хапа́ч
Хватать, хватить, схватить, ухватить, ся — 1) хапа́ти, ся, хвата́ти, ся, порива́ти, схопи́ти, ся, схвати́ти, ся, ухопи́ти, ся, сца́пати, зла́пати; 2) става́ти, хвата́ти, вистача́ти, ста́ти, потягти́; 3) бра́тися, взя́тися. — **Хвататься за умъ** — за ро́зум взя́тись
Хватить, ся — 1) д. **Хватать, ся**; 2) затопи́ти, заці́дити, д. **Ударить**; 3) ви́хилити, ви́пити, уку́тати. — **Х. лишнее** — перехопи́ти, перебра́ти через мі́ру; 4) спітка́ти і д. **Постичь**
Хватка — 1) хвата́ння, хапа́ння; 2) дзьо́б (у хижих птиць); 3) (мисливське) — ло́вка
Хваткій — 1) хапки́й; 2) похватни́й
Хватомъ — ра́зом, хватко́м, хапко́м
Хватскій — хва́тський, бадьори́стий
Хватъ — хват, зух і д. **Удалецъ**
Хвать — хап, хоп, хіп, лап, тьоп
Хвойникъ — чати́нник, хвойня́к
Хвойный — чати́нний, хвояни́й
Хвораетсяc — незду́жається, недобри́ться
Хвораніе — слабува́ння, хорува́ння
Хворать, захворать — слабува́ти, хорува́ти, незду́жати
Хворостина — хворости́на, хвойди́на, (на стрі́ху) — пі́взина
Хворостинный — хворостя́ний, хмизни́й
Хворостникъ — хворостни́(я)к, хмизня́к
Хворостъ — 1) хворо́ст, хмиз, хамло́; 2) вергу́н, (частіше мн.) — вергуни́
Хворость, хворь — хво́рість, хво́рощі
Хворый — хво́рий, слаби́й, неду́жий
Хвостать, хвостнуть, ся — хви́ськати, хльо́стати, хви́снути, хльо́снути
Хвостецъ — ку́пер, ку́прик, огу́зок
Хвостистый — хвоста́тий
Хвостовый — хвостови́й
Хвостъ, (здр.) **хвостикъ**, (поб.) **хвостище** — хвіст (р. хвоста́), хво́стик, (поб.) — хвостя́га, хвости́ще, (з самого початку) — ре́пиця, (у сома) — о́бмах, (у барана) — бурдю́к, курдю́к
Хвощёвина, хвощъ, рос. Equisetum arvense L. — пе́стиш, пе́стиші, польова́ со́сонка. E. hyemale L. — хвіщ, хвощ, В. pratense L. — хвоща́й
Хвощъ — ві́хоть

Хвоя — чати́на, хво́я, гли́ця, шпи́лька, го́лка (чати́нного або хвояно́го дерева)
Хижина, хижинка — ха́тка, хати́на, хати́нка, (аби́ яка) — халу́па, халу́пина, халупчи́на, хатчи́на
Хижинный — ха́тній, халу́пний
Хижникъ, ца — халу́пник, ця
Хиканіе — хіхі́кання, по́сьмішки
Хикать, хикнуть — хіхі́кати, хихоті́ти, хіхі́кнути, хихи́кати, хихоті́ти
Хиленькій — кво́ленький, слабе́нький
Хило — слабови́то, хорови́то
Хилость — хи́рність, слабови́тість, хорови́тість, недолу́жність
Хилый — кво́лий, хи́рний, хорови́тий, слабови́тий, нездоро́вкуватий, недолу́гий, недолу́жний
Хилѣть, похилѣть — хи́ріти, похи́ріти, охля́сти, упада́ти, упа́сти на си́лах
Хилякъ — плоту́ха
Химера — химе́ра
Химерическій, химерный — химе́рний, неподо́бний
Химикъ — хі́мик, хе́мик
Химически — хи(е)мі́чно
Химическій — хи(е)мі́чний
Химія — хі́(е́)мія
Хиромантикъ — ворожби́т (по доло́ні), хірома́нтик
Хиротонисать — хиротоні́сати і д. **Рукополагать**
Хиротонія — хирото́нія
Хирѣть — хи́ріти, хирні́ти, ги́біти, чев'яді́ти
Хитренькій — хитре́нький, лука́венький
Хитрецъ — хи́трий, хитре́ць, крута́рь, круті́й
Хитрить — хитрува́ти, політикува́тися
Хитро — хи́тро, лука́во
Хитроватый — хитре́нький
Хитросплетеніе — ви́крутні, хи́трощі
Хитрость — хи́трість, хи́трощі; мудра́ція. — **Употреблять х.** — бра́тись на спо́сіб
Хитроумный — хитрому́дрий
Хитрый — хи́трий
Хихикать — д. **Хикать**
Хищеніе — краді́ж, ка, драпі́жство, зди́рство
Хищникъ — хижа́к, драпі́жник
Хищница — хижа́чка, драпі́жниця
Хищничать — хижа́чити
Хищническій — хижа́цький, драпі́жний
Хищничество — хижа́цтво, драпі́жство
Хищность — хи́жість
Хищный — хи́жий, драпі́жний
Хладнокровіе, хладнокровность — зимнокро́вність, холоднокро́вність, байду́жність
Хладнокровный, но — зимнокро́вний, холоднокро́вний, байду́жий, байду́же, з холо́дним се́рцем
Хламида — хлами́да
Хламидный — хлами́дний
Хламовщикъ — танди́тник
Хламостить, захламостить — зава́лювати, завали́ти, замотлоши́ти
Хламъ — мо́тлох, базалу́чча, хлам, хламі́т-

тя, за́валь, ва́лява
Хлебаніе — сьо́рбання, хлепта́ння
Хлебатель — хлепту́н
Хлебать, хлебнуть — сьо́рбати, хлебта́ти, хлепта́ти, хлеста́ти, сьорбну́ти і т. д.
Хлебетъ — хле́піт
Хлебокъ — сьорбо́к
Хлестаніе — хльо́стання, хви́ськання, ля́скання
Хлестать, хлестнуть, ся — хльо́стати, стьоба́ти, хви́ськати, ля́скати, хво́ськати, шмага́ти, мо́рськати, хльо́снути, стьобну́ти, хви́снути, ля́снути, морсну́ти
Хлёсткій — ляску́чий, хвиськи́й, хвисткий
Хлёсъ — хвись
Хлобыстать, хлобыснуть — 1) мота́тися, ті́патися, телі́патися, би́тися; 2) би́ти, лупи́ти і д. **Ударять**
Хлопальщикъ — плеска́ч, ка, ляска́ч, ляска́чка
Хлопаніе — плеска́ння, хло́пання, ля́скання, грю́кання
Хлопать, хлопнуть — плеска́ти, -сну́ти; хло́пати, хля́пати, ля́скати, хло́пнути, хля́пнути, ля́снути. — **Хлопать въ ладоши** — плеска́ти в доло́ні. — **Х. глазами** — лу́пати, клі́пати очи́ма. — **Хлопнуть дверьми** — грю́кнути, гу́ркнути, гря́кнути, грюкону́ти, хрьо́пнути двери́ма
Хло́покъ — кло́чча, косма
Хлопо́къ — ба́вовна, ба́вонь, ба́вина. — **Х. кіевскій**, Asclepias Syriaca — ластіве́ць
Хлопотаніе — клопота́ння, кло́поти, па́дькання
Хлопотать — клопота́ти, ся, дба́ти, піклува́тися, турбува́тися, па́дькати, ся, (дуже) — побива́тися
Хлопотливо — кло́пітно, за́ходно
Хлопотливость — кло́пітність, захо́дливість
Хлопотливый — клопітли́вий, клопітни́й, захо́дливий
Хлопотня — 1) лопотня́, гуркотня́, грюкотне́ча; 2) кло́поти, клопітня́
Хлопотунъ, хлопотунья — клопоту́н, ха, (метушливі) — побі́гач, квокту́ха
Хлопоты — кло́піт, кло́поти, за́ходи
Хлопоухій — каплау́хий, клапоу́хий
Хлопушка — хло́павка, пу́кавка
Хлопчатая бумага — ба́вовна
Хлопчатникъ, рос. Gossypium herbaceum L. — ба́вовник
Хлопчатобумажный — бавовня́ний, бавня́ний. — **Хлопчатобумажная ткань** — бавовня́нка
Хлопъ — бух, лясь, лусь, луп
Хлопье — кло́чча, пластівці́, пласті́вні. — **Снѣгъ хлопьями** — сніг пластіве́ць. — **Хлопьями падающій** — пластівни́стий
Хлористый (хим.) — хльори́чний
Хлороводородъ — хльорово́день
Хлорнокислая соль — соля́н
Хлорный (хим.) — хльо́рний
Хлоръ (хим.) — хльо́р
Хлынуть — лину́ти, ри́нути, пори́нути, хлю́пнути, гуну́ти, пороснути, бу́рхнути
Хлынца — д. **Рысца**
Хлысть, хлыстикъ — 1) прут, пру́тик, лози́на, лози́нка; 2) бич, би́чик; 3) (сектя́р) — шалапу́т
Хлысть — лясь, хвись
Хлѣбецъ — хлі́бець, хлі́бчик і д. **Хлѣбъ**
Хлѣбенный — хлі́бний, хлі́бовий
Хлѣбина — о́бніж, перга́
Хлѣбникъ — хлі́бник, хлібопе́ка, пе́карь
Хлѣбничій — пека́рський, пе́карів
Хлѣбница — 1) хлі́бниця, пе́карка, перепі́чайка; 2) рос. Calta palustris L. — фія́лковий ко́рінь
Хлѣбный — хлі́бний. — **Х. дерево**, Artocarpus incisa — хлібове́ць, — **Х. квашня** — діжа́
Хлѣбня, хлѣбная — хлі́бня, піка́рня
Хлѣбодаръ — шафа́р, хлібода́р
Хлѣбопашенный — хліборо́бський, рільни́чий
Хлѣбопашество — хліборо́бство, рільни́цтво
Хлѣбопашествовать — хліборо́бити
Хлѣбопашецъ — хлібо́ро́б, землеро́б
Хлѣбопашный — хліборо́бний
Хлѣбопекарня — пека́рня, хлібопе́чня
Хлѣбопекарь, хлѣбопёкъ — пе́кар
Хлѣбопеченіе — пе́чення хлі́ба
Хлѣбоплодъ (росл.) — хлібове́ць. Artocarpus incisa
Хлѣбопродавецъ — хлібопрода́вець
Хлѣбородіе — врожа́й на хліб
Хлѣбородный — хлібори́дний і д. **Урожайный**
Хлѣбосолъ, хлѣбосолка — хлібосо́л, ка, гости́нний чоловік, —а жінка
Хлѣбосольный — хлібосо́льний, гости́нний
Хлѣбосольство — хлібосо́льство, гости́нність
Хлѣбоѣд — хлібої́д
Хлѣбушка — хлі́бець, хлі́бчик
Хлѣбъ — хліб, (здр.) — хлі́бець, хлі́бчик, (дитяче) — па́па, па́пка, (невипечений) — глевки́й х., глевтя́к. — **Бѣлый х.** — бу́лка, (з лапками зверху, помащений олією) — книш. — **Горбушка, краюха х.** — окра́єць, окра́йчик. — **Гороховый х.** — горо́хв'яник. — **Гречневый х.** — греча́ник. — **Ломоть, ломтикъ х.** — скиба, ски́бка, ски́бочка. — **Плоскій х.** — пере́пічка, підпа́лок, корж. — **Пасхальный х.** — па́ска, ба́ба. — **Прѣсный х.** — прісня́к. — **Пшеничный х.** — пшени́чник, паляни́ця, паляни́чка, (маленький, круглий) — бухане́ць. — **Ржаной, черный х.** — хліб, жи́тний х., житня́к. — **Свадебные хлѣбы** — корова́й, шишки́, голубки́, борона́, гре́бінь (або) пра́ник, ле́жень, верч, ди́вень (або) кала́ч. — **Хлѣбы валять** — діжу́ виробля́ти; 2) пашня́, пашни́ця, збі́жжа
Хлѣбъ-соль — хліб-сіль, хліб та сіль. — **Хлѣбъ-соль водить** — бува́ти в хлібосо́лі
Хлѣвъ, хлѣвишко — хлів, хліве́ць, хлі́вчик, (без дверей) — пові́тка, (для волів) — вол(о́)івня, бичня́, (для гусей) — гуся́тник, (для корів) — коро́вник, корова́рня, (овечий) — коша́ра, (для

свиней) — свинюшник, свинáрник, свинúнець, кýча, (де одгодовують свиней на сало) — саж, (для телят) — телятник
Хлябать — хляпати
Хлябь — прíрва, безóдня
Хмелеводство — хме(і)льнúцтво
Хмелеводъ — хмеляр
Хмелевой — хмíльовúй, хмíлевúй, хмелевúй
Хмелина — хмелúна, гúчка
Хмелить — хмелúти
Хмель — 1) рос. Humulus Lupulus L. — хміль (р. хмéлю); 2) хміль, чмир. — **Во хмелю** — на підпúтку, під п'яну рýку
Хмельникъ — хме(і)льнúк
Хмельной — 1) підпúлий, на підпúтку; 2) п'янкúй, міцнúй
Хмельное — п'яне
Хмѣлѣть, охмѣлѣть — хмелíти, п'янíти, впивáтися
Хмуреніе — сýплення
Хмурить, нахмурить, ся — 1) сýпити, насýплювати, хмýрити, ся і д. **Насупиться**; 2) їжити, ся, стовбýрчити, ся, наїжити, ся, настовбýрчити, ся
Хмурный — похмýрий, понýрий
Хмылить — обтíсувати цéглу
Хныканіе — пхúкання, скíмлення
Хныкать — пхúкати
Хоботъ — 1) (у слона) — хóбот: 2) (у комах) — сосáльце
Ходатай — застýпник, старáтель; посерéдник, ходáтарь. — **Х. по дѣламъ** — повíрений, (глумливо) — брехунéць
Ходатаица, ходатайница — застýпниця, старáтелька; посерéдниця
Ходатайство — застýпництво, клопотáння
Ходатайствовать — заступáтися, обставáти, ставáти за кóго; клопотáти, ся
Ходебщикъ — коробéйник, варяг
Ходень, у виразі: **ходенёмъ ходить** — хóдором ходúти
Ходить — ходúти, ступáти. — **Х. по міру** — просúти мúлостиню, по-під вíкнами ходúти, простягáти рýку, старцювáти, жéбрати. — **Х. по чьимъ стопамъ** — 1) уступáти у слід, переймáти і д. **Подражать**; 2) слідкувáти, стéжити, зорúти і д. **Слѣдить**. — **Х. за кѣмъ** — доглядáти (кого). — **Х. за чѣмъ** — пóратися (коло чого). — **Х. по судамъ** — клопотáти в суді
Ходкій — лéгкий, бігкúй, роскóтистий (про судна та екипажі); похіднúй
Ходко — лéгко, прýдко
Ходовой — ходовúй
Ходокъ — ходíльник, ходáк
Ходулочникъ, пт. Himantopus rufipes — щудлáк, щудлачóк
Ходуля, (частіше мн.) **ходули** — 1) ходúлиці, хíдлі, дúби, цúби; 2) хíдлі (на коліщатках, в котрих привчають дітей ходити)
Ходъ — 1) хід, ходá, хіднá, рух; 2) хід, прохід, (узенький) — суткú, суточкú; 3) збут, схід
Ходьба — ходня, хіднá, ходячка, походéньки; ходá, ходúни
Ходячій — ходячий
Хожалый — посланéць і д. **Разсыльный**. — **Хожалыя деньги** — гулящі грóші
Хожденіе — ходíння, хóдження, хóди
Хозяйка, хозяюшка — хазяйка, господúня, панíмáтка, ґаздúня, хазяєчка, паньматýся
Хозяйкинъ — хазяйчин, господáрчин, панімáтчин
Хозяйничанье — хазяїнувáння, господарювáння, пóрання
Хозяйничать — хазяїнувáти, хазяювáти, господарювáти, господáрити, порядкувáти, пóратися
Хозяиновъ — хазяїнів, господáрів
Хозяинъ — хазяїн, госпóдáр(ь), хазяй, ґазда
Хозяйски — по хазяйськи
Хозяйскій — хазяйський, господáрский
Хозяйственность — господáрність, ощáдність
Хозяйственный, но — господáрний, но, хазяйливий, во, хазяйновитий
Хозяйствовать — господару(ю)вáти
Хозяйство — хазяйство, господáрство, господáрка, (лас.) — хазяйствечко, господáрствечко. — **Хозяйствомъ устроиться** — охазяїнувáтися
Холеніе — пéщення, пéстіння
Холера, Cholera morbus — холєра
Холерикъ — жóвчний, дражлúвий, пальóний, холєрик
Холерическій — холєрúчний; д. **Холерикъ**
Холерный — холєрний
Холить — пéстúти, пéстувати
Холка — чубóк, штим
Холмикъ — пáгорок, горбóк
Холмистый — пагóристий, горбáстий, пагíрчастий
Холмообразный — горбувáтий, горбкувáтий
Холмъ, холмикъ — горб, горбóк, горбóчок, прúгорок, пáгорок, бугóр, шпилéчок, (салітровий) — бурт, (висипаний) — копéць, (більший) — могúла
Холмиться — піднóситись горбáми
Холодецъ — 1) холодéць; 2) (росл.) — зáячий холодóк. Asparagus.
Холодильникъ, ца — холоднúк, ця
Холодильный — холодячий
Холодить, охолодить, ся — холодúти, студúти, прохолодúти, ся
Холодная — холоднúця, холóдна
Холодненькій — холоднéнький
Холоднёхонькій — холоднíсінький
Холодно — холоднó, зúмно, сíверко
Холодноватость — пóхолодь
Холодноватый, то — холоднéнький, ко, пóхолодний, но
Холодное — холодéць, драглí, холóдне
Холодность — 1) холóдність; 2) байдýжість
Холодный — 1) холóдний, зúмний, студéний, сíверкий; 2) стúлий, неласкáвий
Холодъ — хóлод, стýдень, (великий) — холоднéча, лють, (дитяче слово) — дюдя
Холодѣть, охолодѣть — холодíти, холоднíти,

холоднішати, холо́нути, нахоло́жуватися, сти́гнути
Холодянка — жа́ба земляна́
Холоженіе — охоло́жування, сту́дження
Холопій — хло́пський
Холопка — хло́пка
Холопскій — хло́пський, ра́бський
Холопствовать — 1) бу́ти хло́пом; 2) плазува́ти, стели́тись перед ким
Холопъ — хлоп, кріпа́к, підда́ний, раб
Холостёжъ — парубо́цтво
Холостильщикъ — холощі́й, валаша́л
Холостить, охолостить — валаша́ти, виклада́ти, хараша́ти і д. **Валошить**
Холостой, холостъ — нежона́тий, па́рубок. — **Холостымъ быть** — молодикува́ти, парубкува́ти; бурлакува́ти. — **Х. рыба** — без ікри́, я́лова. — **Х. зарядъ** — сліпи́й набі́й (без дробу і кулі). — **Х. строеніе** — надвірна будо́ва
Холостякъ — нежона́тий, па́рубок, (зб.) — парубо́цтво
Холостяцкій — парубо́цький. — **Холостяцкая квартира** — кварти́ра нежона́тих, безжо́нних
Холощеніе — валаша́ння, викла́дування
Холстина — полотни́на, поло́тенко
Холстинка — полотня́нка
Холстинный — полотня́ний, поло́тенний
Холстъ — полотно́, (кусок) — полотни́на, (штука) — суві́й, (грубе дуже) — вере́та, ряд́нина
Холстяной, холщевый — д. **Холстинный**
Холщевникъ — поло́тенник
Холя — ро́скіш; пе́стування, па́нькання
Хомутать, охомутать — наліва́ти, наді́ти хому́т
Хомутный — хомуто́вий, хому́тний
Хомутъ — хому́т, хомуте́ць, (ремінці при хомуті) — набі́дрок
Хомяковый — хом'яко́вий
Хомякъ, Mus Gricetus — хом'як
Хопёръ — ба́ба (палі забивати)
Хоревый — тхоре́вий
Хорёкъ, хорь, з(ь)в. Mustela putorius — тхір, довгому́дик, (мале) — тхо́рик, тхоре́ня
Хористка — хори́стка
Хористъ — хори́ста, пі́вчий
Хороводъ — тано́к, тано́чок, та́нчик
Хороводный — танкови́й. — **Х. игры** — хре́щик, криви́й тане́ць, коро́ль, горо́шок, ви́від, шум
Хоровой — хорови́й, гуртови́й
Хоромы — хоро́ми, го́рниці
Хороненіе — хова́ння
Хоронить — 1) (**схоронить, ся**) — хова́ти, схова́ти, захова́ти, ся; 2) (**похоронить**) — хова́ти, похова́ти
Хорохориться, расхорохориться — гороїжитися, костри́чититися, при́ндитися, инди́читися
Хорохоришко — хвалі́й, хвалько́, чванько́
Хорошенькій — гарне́нький, хоро́шенький
Хорошенько — гарне́нько, любе́нько, хороше́нько
Хорошёхонько — гарне́сенько, хороше́сенько, любе́сенько
Хорошій — га́рний, хоро́ший, до́брий, добря́чий, го́жий, кра́сний, ле́пський, ла́дний, дола́дний, поря́дний, фа́йний
Хорошо — 1) га́рно, до́бре, гара́зд, ле́псько, кра́сно, хороше́, дола́ду, фа́йно; 2) до́бре, гара́зд, сіл́ькісь
Хорошѣть — гарні́ти, гарні́шати, кра́щати, кращі́ти, хороші́ти, лі́пшати
Хоругвь — корогва́, хоругва́, корого́в, корого́вка
Хоругвяный — корогв'я́ний
Хорунжій — хору́нжий
Хоръ — хор, гурт
Хорьковый — тхоре́вий
Хорьковъ — тхорі́в
Хотѣніе — хоті́ння, хіть, бажа́ння, жада́ння
Хотѣть, похотѣть, захотѣть, ся — хоті́ти, ся, хті́ти, ся, во́лити, бажа́ти, ся, жада́ти, ся, ману́тися, корті́ти, захоті́ти, захті́ти, ся, забажа́ти, ся, заману́тися, закорті́ти, (перестать) — перехоті́ти, перебажа́ти. — **Хочется** — хо́четься, бажа́ється, корти́ть, (надто) — приспи́(і)чило
Хотя, хоть — хоть, хоч, хоча́, хоць
Хохлатить, всхохлатить — ку́длати, куйо́вдити, кудо́вчити, па́тлати, роску́длати, роскудо́вчити, роспа́тлати, роскуйо́вдити
Хохлатка, хохлаточка — чуба́тка, чуба́єчка
Хохлатый — чуба́тий
Хохлатѣть — чуба́тіти
Хохлачь — чуба́тень, чуприндирь
Хохлиться, захохлиться — їжитися, наїжитися, настовбу́рчитися
Хохолокъ — чубо́к, чуба́йка
Хохолъ — чуб, чупри́на, (на виголеній голові) — оселе́дець
Хохотаніе — регота́ння, реготі́ння
Хохотать — регота́ти, ся
Хохотливость — регітли́вість
Хохотливый — регітли́вий
Хохотня — регітня́, ре́готи
Хохотунъ, хохотунья — реготу́н, реготу́ха, реготу́нка
Хохотъ — ре́гіт
Храбрецъ — с(ь)міля́к, не́бій
Храбриться — хоробри́тися, храбрува́ти, кура́житися
Храбро — хоро́бро, му́жно, с(ь)мі́ливо
Храбрость — хоро́брість, му́жність
Храбрый — хоро́брий, му́жний, с(ь)мі́ливий
Храмовой — храмови́й, церко́вний
Храмъ — храм, це́рква, дім Бо́жий
Храненіе — хова́ння, схов, схо́вок, захова́ння
Хранилище — схо́вок, схо́ванка
Хранитель, ница — хорони́тель, охоро́нник, охоро́нниця, охоро́нець
Хранить, сохранить, ся — хорони́ти, хова́ти, берегти́, борони́ти і д. **Сохранять**
Храпливый — хропли́вий
Храпнуть — хропну́ти
Храпокъ — 1) хропо́к; 2) храп, хра́пи. — **Взять на храпокъ** — нахра́пом взя́ти
Храпунъ, храпунья — хропу́н, ха, хропі́й, ка, хропко́

Храпъ — 1) храп, хра́пи (середня частина носового хребта); 2) д. **Храпѣніе**
Храпѣніе — хропіння, хро́піт, хропа́к
Храпѣть, храпнуть — хропіти, хропти́
Хребетный — хребто́вий, хребе́тний
Хребетъ — 1) хребе́т, (тіло коло його) — похре́бтина; 2) па́смо, стяг, кряж (гір)
Хрестоматія — чи́танка
Хрипливость — хрипли́вість, хри́плість
Хрипливый — хрипли́вий, хрипки́й
Хриплый, ло — хри́плий, ло
Хрипнуть, охрипнуть — хри́пнути, захри́пнути
Хрипота — хри́павка, хри́па(о)виця, хри́пка
Хрипунъ, хрипунья — хрипу́н, ха
Хрипѣніе — хри́пи, хрипіння
Хрипѣть — хрипіти, харча́ти, хавча́ти
Христарадничать — проси́ти Христа́ ра́ди, старцюва́ти, по-під віконню ході́ти, же́брати
Христіанинъ, христіанка — християни́н, християнка
Христіанскій — християнський. — **Христіански** — по християнськи
Христіанство — християнство
Христоборецъ — антихрист, христобо́рець
Христосоваться, похристосоваться — христо́суватися, христува́тися, похристо́суватися, похристува́тися
Христославъ — віршува́льник
Христосъ — Христо́с, Спас, Спаси́тель
Хроманіе — шкандиба́ння, шкатульга́ння
Хромать — шкандиба́ти, шкатульга́ти, кульга́ти, куля́ти, кривуля́ти
Хромой — криви́й, кульга́вий, куля́вий
Хромоногій — кривоно́гий, куртоно́гий, кульга́вий
Хромоножка — кульга́, шканди́ба, криву́ля
Хромота — кри́вість, кульга́вість
Хромѣть, охромѣть — окривіти
Хроническій — хроні́чний, затяжни́й
Хронографъ — 1) літопи́сець; 2) літо́пис; хроно́граф
Хронологическій — хронологі́чний
Хрупать, хрупнуть — хру́скати, хру́снути
Хрупкій — хрускі́й, крухки́й, крихки́й, ламки́й, (про чоловіка) — крихкоті́лий
Хрупкость — кри́хкість
Хрупъ — хрусть
Хрусталикъ, Lens crystallina — со́чка (в оці)
Хрусталь — кришта́ль
Хрустальный — кришталéвий
Хрустѣніе — хрустіння, хру́скіт, хрускотня́, хрумтіння
Хрустѣть, хрустнуть — хрусті́ти, хрупоті́ти, хрумті́ти, хру́снути
Хрущъ, ком. Tenebrio molitor — хрущ
Хрычевка — стара́ ба́ба
Хрычъ — стари́й дід, дідуга́, дідуга́н, стари́й хрін, шкарбу́н
Хрѣновникъ — хріно́вище
Хреновой — хріно́вий
Хренъ, рос. Cochlearia armoracia — хрін
Хрюкало — пи́сок свиня́чий, ри́йка
Хрюканіе — ро́хкання, ро́хкіт
Хрюкать, хрюкнуть — хрю́кати, хрьо́кати, ро́хкати, хрю́кнути, хрьо́кнути
Хряскъ — хруск, хруст, труск
Хрясть — хрусть
Хрястѣть, хряснуть — хрусті́ти, хру́скати, тріскатися, лу́скати, тріща́ти, хру́снути, тріснути, лу́снути
Хрящеватость — хрящува́тість
Хрящеватый — хрящува́тий, хрясткува́тий
Хрящевой — хрящови́й
Хрящъ — 1) хрящ, хря́щик; 2) жорства́, д. **Песокъ**
Худенькій — 1) худе́нький, худорля́венький; 2) аби-яки́й, погане́нький, ледаче́нький
Худо — зле, пога́но, ке́псько, недо́бре, него́же, нега́рно
Худо, худа — ли́хо, зло́, шко́да, кри́вда, лихо́
Худоба́ — ху́дість, худорля́вість, худчина́
Художественный — артисти́чний, мальовни́чий, худо́жній, худо́жницький
Художество — мисте́цтво, арти́зм, шту́ка, худо́жество
Художникъ, ца — мисте́ць, арти́ст(а), арти́стка, худо́жник, ця, маля́р
Художническій — артистівський, худо́жницький, маля́рський
Худой — 1) пога́ний, ке́пський, злий, зле́цький, лихи́й, недо́брий, нега́рний, него́жий; 2) худи́й, худорля́вий, щу́плий, коща́вий, сухи́й, сухорля́вий
Худосочіе — хирля́вість, малокро́вність
Худосочный — хирля́вий, малокро́вний
Худость, худощавость — ху́дість, худорля́вість
Худощавый — худи́й, худорля́вий
Худшій — гі́рший, пога́нчий, пога́ніший
Худѣть — худі́ти, ху́днути, марні́ти
Хуже — гі́рше, пога́ніше, пога́нше. — **Х. становиться, стать** — гі́ршати, погі́ршати. — **Х. всего** — найгі́рш, найгі́рше, найпога́ніше. — **Какъ можно хуже** — як найпога́ніше
Хула — ганьба́, огу́да, хула́, осу́да
Хуленіе — гудьба́, ху́лення
Хулитель, ница — огу́дник, ця, гане́бник, ця
Хулительный — огу́дливий, осу́дливий
Хулить — гу́дити, га́нити, ганьби́ти, лихосло́вити
Хульный — ху́льний
Хуторской — хуторськи́й
Хуторъ, хуторокъ — ху́тір, хуторе́ць
Хѣрить — вичі́ркувати і д. **Захѣривать**

Ц.

Цапаніе — хапа́ння, хапани́на
Цапать, цапнуть, ся — 1) хапа́ти, ца́пати, хапну́ти, ца́пнути; цу́пити, поцу́пити, тягти́, потягти́; 2) д. **Ударять 1**
Цапаться — де́ртися, дря́патися, шкря́батися

Цапкій — хапкий, чіпкий
Цаплинъ — чаплин
Цапля, пт. Ardea — чапля, чапура
Цапъ — цоп, тьоп, геп і д. **Хвать**
Цапъ — сапка, сапки
Царапаніе — дряпання, шкрябання
Царапать, царапнуть, ся — дряпати, шкрябати, шкряботіти, дряпнути, вдряпнути, шкрябнути, вшкрябнути, подряпати, ся
Царапина, царапинка, цапина — вдряпнуте, поподряпане місце, уразка
Царапка — дряпун, ха, шкребтач, шкряботушка
Царапница, рос. Galium aparine L. — дерябка, дереза, липчиця, липець
Царевичъ — царевич, царенко
Царевна — царівна
Царёвъ — царів
Царедворецъ — царедворець
Царёкъ — царик
Цареубійца — цареубійник
Царить — царювати, панувати
Царица — цариця
Царица луговъ, рос. Spirea ulmaria L. — бузина болотна, гірошник, огірошник, медуниця, кашка, жаб'ячі конопельки
Царски — по царському
Царскій — царський, цісарський. — **Ц. вѣнецъ,** рос, Fritillaria imperialis — крин. — **Ц. кудри,** рос Lilium Martagon L. — лісна лілія, маслянка, масляночка. — **Ц. скипетръ,** рос. Verbascum Thapsus — царська с(ь)вічка
Царственный — царський
Царство — царство, держава
Царствованіе — царювання; панування. — **Въ царствованіе** — за царювання, за царя
Царствовать — царювати, цісарювати, панувати
Царь — царь, цісарь. — **При царѣ** — за царя
Цаца — цяця
Цвиль — насіння хмелю
Цвѣль — ц(ь)віль і д. **Плѣсень**
Цвѣсти — квітувати, ц(ь)вісти, квітнути, квітити, ся, квітчатися, квітніти, проц(ь)вітати
Цвѣтеніе — квіт, квітнення
Цвѣтикъ — квіточка
Цвѣтистый — квітистий, квітчастий, барвистий
Цвѣтить — барвити проц(ь)вітувати
Цвѣтникъ — квітник, ц(ь)вітник
Цвѣтной — квітний, ц(ь)вітний, ц(ь)вітчастий, кольоровий, барвистий
Цвѣтоводство — квітникарство
Цвѣтокъ, цвѣточекъ — квітка, квіточка, (що не роспустилась ще) — пуп'янок, пуп'яшок, (папірова, що квітчають образи) — теремок, (з рожі) — рожина
Цвѣтоносный — квітоносний, квітодайний
Цвѣторасположеніе — ц(ь)вітостан. Inflorescentia
Цвѣторазсѣяніе — ц(ь)віторозсіяння
Цвѣточникъ, цвѣтоводъ — квітникарь
Цвѣточница — квітникарка
Цвѣточный — квітовий, квітковий. — **Ц. пыль** — квітковий пил, (що збирають бджоли) — перга
Цвѣтъ — 1) (мн.) **цвѣты** — ц(ь)віт, квіт, квіти, квітка, квітки. — **Первый ц.** — первоц(ь)віт. — **Цвѣтами убирать, убрать** — квітчати, уквітчати, заквітчати; 2) (мн. **цвѣта**) — колір, барва, ц(ь)віт, масть. — **Терять цвѣтъ** — линяти
Цвѣтущій — квітчастий, квітнучий
Цвѣченіе — кольорування, фарбування
Цедулка — писулька, цидулка
Цейхгаузъ — чехавз, цекавз
Цементировать — цементувати
Цементный — цементовий
Цементъ — цемент, джумур
Цензировать — цензурувати
Центрифоль (росл.) — троянда, повна рожа. Rosa centifolia
Центральный — центральний, осередній, осередковий
Центробѣжный — відбіжний, від'осередній. — **Ц. сила** — відбіжна сила
Центростремительный — центротяжний, доосередній, досередковий
Центрофугъ (на сахарнях) — пробілка
Центръ — центр, центро, осередок
Церва, рос. Reseda luteola L. — жовтоц(ь)віт, хаврашок
Церемониться — церемонитися, манірилися
Церемонія — церемонія, обхід
Церемонность — церемонність
Церемонный — церемонний, манірний
Церковнослужитель — церковнослужитель
Церковникъ — церковник
Церковный — церковний. — **Ц. общество** — братство, (член його) — братчик
Церковь — церква, храм, дім Божий, (здр.) — церковця. — **Соборная ц.** — собор, катедра
Цесаревичъ — цесаревич, царенко
Цесарь — цісарь
Цессіонаръ — переємець
Цеховой — цеховий, цеховик
Цехъ — цех, (старший у цеху) — цехмейстер, цехмистр, (помішники) — клюшник, підстарший, молодчий брат; (збори, з нового братчика): уступчина, вступне, вписове, (за новонарожденого) — покраса, (з того братчика, що женить сина) — опука
Цикорій, рос. Cichorium — цикорія. — **Ц. дикій, полевой,** C. Intibus L. — петрів батіг, (частіше мн.) — петрові батоги. — **Цикорія желтая, дикая** — д. **Одуванчикъ**
Цилиндрическій — вальцюватий, цівкастий, циліндричний
Цилиндръ — вал, валець, цівка, циліндер, (на котрий намотується основа) — снівниця
Цимбалистъ — цимбалист(а), цимбалистий
Цинковать — цинкувати
Цинковый — цинковий, циновий
Цинкъ, Zincum — цинок, цина

Циркосодержатель — цирка́ч, власти́тель ци́рку
Циркуль — ци́ркуль, ци́ркель, ро́змір, ро́змірок
Циркульный — ци́ркульний, ци́рклевий, розміро́вий
Циркулярный — обі́жник, окру́жний
Циркуляръ — обі́жник, окру́жник, окру́жне письмо́
Циркуляція — кругобі́г, кружля́ння, циркуля́ція
Цистерна — систе́рна, цисте́рна, водозбі́р
Цитадель — д. **Крѣпость**
Цитировать — цитува́ти
Циферблатъ — циферблят
Цугъ — цуґ, ви́тяг. — **Цугомъ** — впро́стяж, встя́ж, навстя́ж
Цыганить — вис(ь)міювати, пересу́жувати (кого), глузува́ти, кпи́ти (з кого)
Цыгански — по-циганськи
Цыгникъ, рос. Lycopus exaltatus — вовконі́г, вовчу́г, во́вча сту́па
Цыкать, цыкнуть — пі́кати, пі́пікати, пі́кнути (про курчат)
Цынга — гниле́ць, с(ш)ко́рбут, цинга́
Цынготный — ско́рбутний
Цынготѣть, цынжать, оцынготѣть — слабува́ти, засла́бнути на ско́рбут
Цыновка — рого́жа, рого́жка; ма́та
Цыновочникъ — рого́жник
Цыновочный — рого́жаний, рогожо́вий
Цыпки, цыпочки — па́льці на нога́х, шпі́ньки. — **Ходить на цыпкахъ, на цыпочкахъ** — ході́ти ди́бки, на па́льцях, на шпі́ньках, навспи́нячки
Цыплёнокъ — курча́, курча́тко, курченя́, куря́, куря́тко, курі́п'я, ціпка
Цыплятина — курча́тина
Цыплячій — курча́чий
Цыпъ-цыпъ — ціп-ціп-ціп!
Цырюльникъ — цилю́рик, стрижі́й, голі́й, голя́р
Цырюльничій — цилю́рницький, голя́рський
Цырюльня — цилю́рня, голя́рня
Цытварное сѣмя, з рос. Artemisia Lercheona Stegm. і A. Sieberi Bess. — гли́стник, хроба́чник, цитва́рне сі́м'я
Цыфирный — цифро́вий
Цыфра — ци́фра
Цыцъ — цить, -те, нічичи́рк
Цѣвка — 1) ці́вка, виту́шка (у верстакові); 2) па́лець, зуб (в машинах)
Цѣвница — сопі́лка, ду́дка
Цѣдилка — ціди́лка, ціди́лок, ціди́лко
Цѣдильный — ціди́льний
Цѣдить, нацѣдить — 1) точи́ти, вточи́ти, наточи́ти; 2) ціди́ти
Цѣженіе — ці́дження, то́чення
Цѣлебный — цілю́щий, цілю́чий, сцілю́щий, сцілю́чий
Цѣлесообразный, но — доці́льний, доці́льно
Цѣлесообразность — доці́льність
Цѣлёхонькій — цілі́сінький, ці́лісікий
Цѣлибуха, рос. Strychnos nux vomica L. — чильчи́бель
Цѣлизна — цілина́
Цѣликомъ — цілко́м, зо́всім, всу́ціль
Цѣлина — цілина́, облі́г
Цѣлитель, ница — цілит́ель, ка, лі́кар, ка
Цѣлительный — цілю́щий і д. **Цѣлебный**
Цѣлить, исцѣлить — сціля́ти, уздоровля́ти
Цѣлить, ся — ці́лити, ся, ціля́ти, лу́чити, мі́ритися
Цѣлкій, ко — влу́чний, но
Цѣлковикъ, цѣлковый — карбо́ванець, карбо́ванчик
Цѣловальникъ, ца — шинка́рь, ка
Цѣловальничій — шинкаре́вий, шинка́рський
Цѣловальщикъ — поцілу́йко
Цѣлованіе — цілува́ння, чмо́кання. — **Крестное ц.** — при́сяга
Цѣловать, ся — цілува́ти, ся, чмо́кати, ся, (багато) — росцілува́тися
Цѣломудренный, ая — неви́нний, чи́стий, небла́знений, неза́йманий і д. **Дѣвственный**
Цѣломудріе — ці́лість, неви́нність, чисто́та, небла́зність, ді́вство, цно́та
Цѣлостность — суці́льність, цілоку́пність
Цѣлостный — ці́лий, цілкови́тий, суці́льний, цілоку́пний
Цѣлость — ці́лість
Цѣлый — ці́лий, уве́сь, цілі́сінький
Цѣль — ціль, мета́. — **Съ цѣлью** — уми́сне, нави́сне. — **Съ цѣлью чего** — в ці́лі чого́. — **Имѣя цѣлью** — ма́ючи на меті
Цѣльность — суці́льність
Цѣльный — суці́льний, цілкови́й, цілкови́тий; чи́стий, щи́рий. — **Цѣльное молоко** — не збиране м. — **Изъ цѣльнаго золота** — щирозло́тий
Цѣна — 1) ціна́, ва́ртість. — **Нарицательная цѣна** — іменна́ ціна́. — **Рыночная ц.** — база́рна ціна́, ринкова́ ціна. — **Опредѣлить цѣну** — ви́значити ціну, скла́сти ціну, зроби́ти ціну; 2) ціна́, вага́
Цѣненіе — цінува́ння
Цѣнитель, ница — 1) ціно́вщик, ця; 2) ціни́тель, ка
Цѣнить, оцѣнить — 1) ціни́ти, цінува́ти, оціни́ти, оцінува́ти, склада́ти, покла́да́ти, кла́сти, скла́сти ціну; 2) цінува́ти, поважа́ти, шанува́ти
Цѣнность — цінність, кошто́вність, ва́ртість
Цѣнный, но — ці́нний, но, кошто́вний, но, коштови́тий, то, вартни́й, но, ціно́вний, но
Цѣновщикъ — ціно́вщик
Цѣпенѣть — деревені́ти, кля́кнути
Цѣпкій — 1) ціпки́й, чіпки́й, беручки́й; 2) уче́пистий
Цѣпкость — чіпкість, уче́пистість
Цѣпляніе — чі́пляння
Цѣплять, ся — чіпля́ти, ся
Цѣпникъ — ціпи́льно, ціпи́лно
Цѣпной — 1) ланцюго́вий, чіпни́й. — **Ц. мостъ** — вися́чий міст. — **Ц. собака** — соба́ка на ланцюго́ві, на ланцюгу́; 2) ціпови́й
Цѣповой — ціпови́й
Цѣпочка — ланцюжо́к, ретязо́к
Цѣпочный — ланцюжко́вий, ретязко́вий
Цѣпъ — ціп, (верхня частина) — бія́к, би́ло,

бич, (ручка) — ціпи́льно, ціпи́лно, (ремінець) — у́в'язь, ка́пиця. **Дѣлающій цѣпы** — ціпов'я́з

Цѣпь — 1) ланцю́г, ланцу́х, ре́тяз, (на котрому приковано) — прико́ва; 2) (гір) — па́смо, стяг, (островів) — ла́нка

Ч.

Чабёрный — чебрецьо́вий
Чабёръ, чобръ, рос. Satureia hortensis L. — чебре́ць, че́брчик
Чаверѣть, чаврѣть — че́вріти, чев'я́діти, ча́хнути, хи́ріти
Чавканье — пля́мкання, жва(я)ка́ння
Чавкать, чавкнуть — пля́мкати, чва́кати, жва(я)ка́ти, ця́мкати, пля́мкнути
Чадо — дити́на
Чадолюбецъ — дітолю́бець
Чадолюбіе — дітолю́бство
Чадолюбивый — дітолюби́вий, дітолю́бний
Чаемость — сподіва́ння і д. **Ожиданіе**
Чаемый — спо́діваний
Чаечный, чайкинъ — чайчи́ний, ча́ячий
Чай, рос. Thea Bohea — ча́йне де́рево
Чай, (здр.) **чаёкъ** (напій) — чай (р. ча́ю), (здр.) — чайо́к
Чай — на́дійсь, на́дісь, десь, ма́буть
Чайбуръ, рос. Thymus Marschallianus Led. — чебре́ць, че́бер, че́брик, че́пчик, T. Serpyllum L. — чебре́ць, щебре́ць, че́б(п)чик, чо́брик, че́пчик богоро́дишний
Чайка, пт. Larus — ча́йка, ча́єчка, (мала) — чаєня́, (мн.) — чаєня́та, чайченя́та
Чайная — чайня́
Чайникъ — чайни́к, (стар.) — і́мбрик
Чайница — ча́йниця
Чайничать — чаюва́ти
Чайный — ча́йний, до ча́ю
Чакрыжить, отчакрыжить — чикри́жити, відчикри́жити
Чалить, причалить — прича́лювати, прича́лити
Чалко, чалый — ча́лий, сивува́тий
Чалма — чалма́, завива́ло
Чалопѣгій — строка́тий (кінь)
Чалъ — прича́л
Чамкать — ця́мкати
Чанъ — чан, каду́б, (великий у винниці) — стоя́н, (в котрому виноград давлять) — топчи́ло, (невеликий і низький) — шапли́к, пере́різ, зрізок, ширітвас. — **Дубильный ч.** — кваcни́к. — **Заторный ч.** — бра́гова́р
Чапракъ — чаб(п)ра́к
Чапрачный — чаб(п)рако́вий
Чапыжникъ, рос. Caragana frutescens Dc. — дере́за, люкре́ція, сібірка, роки́та, чепіжник
Чара — ча́ра, пуга́р; (мн.) — ча́ри, чароді́йство
Чарка — ча́рка, чарчи́на
Чарованіе — чарува́ння
Чарователь, ница — чарівни́к, ця
Чаровать — чарува́ти і д. **Волхвовать**
Чародѣй — чарівни́к ця, ворожби́т, воро́жка, чаклу́н, чаклі́й
Чародѣйскій — чарівни́цький
Чародѣйство — ча́ри, чароді́йство
Чародѣйствовать — чарува́ти, ча́ри ді́яти, чаклува́ти
Чародѣйный, чародѣйственный — чароді́йний, характе́рний
Чарочка — ча́рочка, чарчи́на, ча́ронька
Чарующій — чару́ючий, чарівли́вий
Часовенный — капли́чний
Часовня, часовенка — капли́ця, капли́чка
Часовой, ого — вартови́й, вартівни́к, стійчик
Часовой, ая, ое — 1) годи́нний (що годи́ну триває); годино́вий (що показує годи́ни); 2) годиннико́вий, дзиґаре́вий. — **Ч. мастеръ** — годиннbackа́рь
Часовщикъ — годинника́рь, дзиґарма́(е)йстер
Часовщичій — годиннbackа́рський
Часокъ, часочекъ — годи́нка, годи́ночка, годи́нонька
Частенькій — часте́нький
Частенько — часте́нько, по́часту
Частёхонько — ду́же ча́сто, частісінько
Частина́ — гущина́, д. **Густыня** і **Чаща**
Частить — 1) части́ти; 2) дріботі́ти, дробцюва́ти (в ході); 3) учаща́ти
Частица, частичка — ча́стка, ча́сточка, части́на, части́нка, (найдрібніша) — гаріль
Частичный — частко́вий, части́нний
Частію — части́ною, по́части. — **Большею частію** — здебі́льша, здебі́льшого, найбі́льш
Частно — 1) осо́бо, осі́бно, окре́мо; 2) прива́тно
Частность — осі́бність, окре́мість. — **Въ частности** — з'осі́бна, з'окре́ма
Частный — 1) прива́тний; 2) осі́бний
Часто — ча́сто
Частоколина — часто́колина, кіл, па́ля
Частоколъ — частокі́л, парка́н
Частота — ча́стість
Часточка — ча́сточка
Частость — ча́стість, ря́сність
Частуха, рос. Alisma Plantago L. — шильни́к, жо́вник, бишни́к
Частый — 1) ча́стий; 2) густи́й, рясни́й
Часть — 1) части́на, ча́сть, ча́стка, $^1/_4$ ч. — чве́ртка, $^1/_8$ ч. — осьма́чка, осьмачо́к; 2) ча́стка, у́часть, пай, па́йка, діл, уділ; 3) уча́сток, часть (у го́роді)
Частѣть — густі́ти, густі́шати, ря́сніти
Часъ — годи́на. — **Въ часъ** — са́ме в час, в по́ру, в сам час, у свій час, вча́сно. — **Съ часу на часъ** — от-о́т, що-ча́су, що годи́ни, ко́жного ча́су, туж-ту́ж. — **Часъ отъ часу** — що ра́з
Часы — 1) годи́нник, дзиґа́рь (р. дзиґаря́,

(мн.) — дзиґарі. — **Карманные часы** — годи́нник, дзиґа́рок. — **Крытые ч.** — сліпі дзиґарі; 2) ва́рта, стійка
Чахлый — ча́хлий, змарнілий, пома́рнілий
Чахнуть — со́хнути, ча́хнути, марніти, ни́діти, скніти, ко́щати
Чахотка, Phthisis — сухо́ти, сухо́тка
Чахотный, чахоточный — сухо́тний
Чаша — ча́ша; ча́ра, ке́лих
Чашечный — філіжанко́вий
Чашка, чашечка — ми́ска, ми́сочка, ча́шка, ча́шечка. — **Чайная ч.** — ча́шка, філіжа́нка. — **Вѣсовая ч.** — ша́ля, шалькй
Чашникъ — підча́шник, підча́ший
Чаща — гущина́, гуща́вина, гущавни́к, густвина́
Чаще — частіш, частіше. — **Чаще всего** — найчастіше
Чаяніе — сподіва́ння і д. **Ожиданіе**
Чаятельный — сподіваний
Чаять — сподіва́тися і д. **Ожидать.** — **Я не чаялъ васъ видѣть** — не сподіва́вся вас ба́чити. — **Она въ нёмъ души не чаетъ** — вона́ за ним душі не чу́є, дух ро́нить
Чвакать, чвакнуть — цьма́кати, цм'я́кати, ця́мкати, ця́мкнути
Чваниться — чва́нитися, пиша́тися, велича́тися, при́ндитися
Чванка — гордівниця, пиша́ха
Чванливость — чванли́вість
Чванливый, чванный — чванли́вий, чванькува́тий, чванько́, пиха́тий, бундю́чний
Чванство — чвань, пиха́, го́рдощі
Чванъ — чванько́ і д. **Спесивецъ**
Чваркать — жв'я́хтіти, чви́ркати
Чебакъ, риба Cyprinus barbus — чаба́к
Чей, чья, чьё, чьи — чий, чия́, чиє́, чиї́. — **Чей-то** — чийсь. — **Кое чей** — де́-чий
Чека, чекуша — заколе́сник, льо́ник, кіло́к (у возі)
Чеканить — би́ти, вибива́ти (монету)
Чеканка — вибива́ння, карбі́вка
Чеканный — би́тий
Чеканъ — 1) ште́мпель, штемп; 2) ке́леп
Чекмарь — до́вбня, то́лок, д. **Трамбовня**
Челнокъ, челночёкъ — чо́вник, чо́вничок
Чёлнъ — чо́вен, каю́к, душогу́бка
Челночный — човнико́вий
Чело — 1) чоло́, лоб; 2) че́люсти (печі)
Челобитна, челобитная — супліка
Человой — чолови́й
Человѣколюбецъ — чоловіколю́бець
Человѣколюбивый, во — чоловіколю́бний, но
Человѣколюбіе — чоловіколю́бство
Человѣконенавистникъ — чоловіконена́видник
Человѣкъ — 1) чолові́к, люди́на, (добрий) — чолов'я́га, чолові́чина. — **Государственный ч.** — держа́вний муж; 2) на́ймит, челя́дник
Человѣчекъ — чолові́чок, люди́нка
Человѣчески — по людськи, по людяному
Человѣческій, человѣчій — людський, чолові́чеський
Человѣчество — 1) лю́діи, лю́дство; 2) людськість, лю́дяність
Человѣчность — лю́дяність, лю́дськість
Человѣчный — лю́дяний
Челюстный — челюст(ь)о́вий
Челюсть, (мн.) челюсти — че́люсть, че́люсти, ще́лепа, ще́леп, ще́лепи
Челядь — слу́ги, че́лядь
Че́мерица, чемеричникъ, рос. Verateum і Helleborus — V. Tourn — чемери́ця, чемеру́ха, V. album L. — біла чемери́ця, чемерни́к, ця, H. niger L. — гори́ц(ь)віт, староду́бка, чо́рна чемери́ця, чемерни́к чо́рний
Чемерничный — чемери́цевий, чемери́цьовий
Чемеръ — 1) хребе́т, (власне) кістня́к хребто́вий; 2) че́мер (чорна хвороба у коней)
Чемоданъ — чамайда́н; клу́нок, тлу́мок, паку́нок
Чепець, чепчикъ — чепе́ць, очі́пок
Чепуха, чушь — нісені́тниця, бридня́, дурни́ця, незна́ть-що, терева́ні, банелю́ки, казна́-що, курзю́-верзю́
Червецъ, ком. Coccus — черве́ць
Черви — 1) чи́рва, чи́рви (в картах); 2) д. **Червь**
Червивый — черви́вий
Червивѣть — черви́віти
Червленѣть — червоні́ти
Червонецъ — черв(о́)інець (р. черві́нця), дука́т
Червонный — 1) черво́ний; 2) чирво́вий (в картах)
Червоточина — червото́ча, червото́ка, червото́чина
Червоточный — черви́вий
Червь, червякъ, червячекъ — гроба́к, хроба́к, роба́к, черв'я́к, черва́к, (мн.) — че́рви, хробаки́, (зб.) — черва́, хроба́цтво. — **Ч. древоточецъ** — ша́шель. — **Ч. свѣтящійся** — с(ь)вітля́к, блища́к
Червяковый — гробако́вий, хробако́вий, робако́вий
Червячекъ — гробачо́к, хробачо́к, червачо́к
Чердакъ — 1) гора́, горі́ще, гори́ще; 2) ви́шка, горі́шня с(ь)вітли́чка
Чердачный — горі́шній, гори́шній
Чередникъ, рос. Cynoglossum officinale L. — живокі́ст, чорноко́рінь, соба́чий ко́рінь, соба́ча меду́нка, соба́чка, воло́вий язи́к
Чередной — чергови́й і д. **Очередной**
Чередоваться — чергува́тися
Черёдъ — че́рга́ і д. **Очередь**
Черезсѣдельникъ — черезсіде́льник
Черезчуръ — на́дто, зана́дто, через кра́й, через мі́ру
Черезъ — че́рез, крізь, у, за
Черезъ море — через мо́ре. — **Черезъ окно** — крізь вікно́. — **Черезъ годъ возвращусь** — за рік, через рік пове́рнуся. — **Черезъ нѣсколько дней заболѣла и она** — у кілька днів занеду́жала й вона́. — **Черезъ злыхъ враговъ** — за лихи́ми ворога́ми
Черемица, рос. Allium ursinum L. — ле́вурда
Черёмуха, рос. Prunus Padus L. — чере́мха,

черемшина
Черёмуховый — черемховий
Черенокъ — 1) д. **Черенъ**; 2) живчик, живець, стебло, (листка) — більник, (винограду) — чубук
Черенъ, черенокъ, черешокъ — окладка, колодка, колодочка
Черепаха, Tectudo — черепаха; келеп
Черепаховый — черепаховий
Черепашина — черепашина
Черепашій — черепаший
Черепина, черепинка — черепок, черепочок, черепинка
Черепица — черепиця, дахівка
Черепичный — черепичний, дахівковий
Черепный — черепний
Черепъ, Cranium — череп, мізківня
Черепье — череп'я, черепки
Черешня, рос. Cerosus Avium L. — черешня, черешнина. — **Ч. бѣлая** — біла черешня
Черканіе — черкання
Черкать, нуть — черкати, -кнути
Чермный — прикро червоний, червоний
Чернавка — чорнява, чорнявка
Чёрная пшеница, рос. Melampyrum nemorosum L. — братки, Іван та Марія
Чернедь, чернядь — чорний колір, чорна краска
Черненіе — чорніння
Чёрненькій — чорненький
Чернёхонько — чорнісінько
Чернецъ — чернець (р. ченця), (мн.) — ченці
Чернеческій — чернецький, чернечий
Черника, рос. Vaccinium myrtillus — чорниця, боровиця
Чернила — чорнило, атрамент
Чернильница — каламарь, чорнилиця
Чернильный — чорнильний. — **Ч. орѣшки** — ґаляс
Чернить — 1) **(очернить, вычернить)** — чорнити, вичернювати, вичорнити, (трохи) — підчернювати, підчорнити; 2) **(очернить)** — обмовляти і д. **Клеветать**
Черничный — чорничний, боровичний
Черница — 1) черниця, чорниця; 2) д. **Черника**
Черно — чорно
Чернобородый — чорнобородий
Черноброва — чорнобрива, чорнобривка
Чернобровый — чорнобривий, чорнобривець
Чернобылъ, чернобыльникъ, рос. Artemisia vulgaris L. — чорнобиль, нехворощ, забудьки
Черноватый — чорненький
Черноволосый — чорноволосий, темноволосий
Черновой — начерно написаний. — **Черновая бумага** — чорняк, чернетка
Черноглазый — чорноокий, темноокий
Черноголовникъ, рос. Prunella vulgaris L. — суховершки, горлянка
Черноголовый — чорноголовий
Черногривый — чорногривий
Черноземный — чорноземний
Чернозёмъ — чорноземля, чорнозем. — **Ч. сѣпросечаный** — сірозем
Черноклёнъ, рос. Acer campestre L. — чорноклен, неклен, паклен, (квітки) — чобітки
Чернокнижникъ — чорнокнижник
Чернокорень, рос. Cynoglossum officinale — чорнокорінь, собачий корінь, живокість, куряча сліпота, собачка, воловий язик
Чернокудренникъ, рос. Ballota nigra L. — щандра, маточник, глуха кропива
Чернолѣсье — чорний ліс, листв'яний, листяний ліс
Черномазый — смуглявий
Чернорабочій — чорнороб, чорноробочий
Черноризецъ — чернець
Черноризство — чернецтво
Черносливъ — чорнослив, сушені сливи
Чернота — чорність
Черноталь, рос. Salix cinerea L. — чорноліз, чорнотал
Чернуха, гриб Agaricus necator Pers. — вовнянка
Чернушка, рос. Nigella sativa L. — чорнушка
Чёрный — чорний, (про масть коня) — вороний. — **Чёрные глаза** — карі очі. — **Ч. дни** — злигодні. — **Ч. народъ** — простолюд, чернь
Чернь — 1) чорність; 2) простолюд, чернь; темнота
Чернѣть — чорніти, чорнішати
Чернѣться — чорніти
Черпакъ — черпак, черпало, корець, коряк, корчик
Черпало — черпак
Черпальный — черпальний
Черпальщикъ — черпач, черпальник
Черпаніе — черпання
Черпать, черпнуть, почерпнуть — черпати, черпнути, зачерпнути
Чёрствость — черствість
Чёрствый — черствий
Черствѣть, за(по)черствѣть — черствіти, за(по)черствіти
Черта — риса, смуга, пруг, пруга, пружок, разок. — **Черты лица** — обличча, риси на виду. — **Ч. характера** — щіха, риса вдачі
Чертёжникъ — рисовник
Чертёжный — рисовний
Чертёжня — рисовня
Чертёжъ — рисунок, зарис; план, плян
Чертёнокъ, чертикъ — чортик, чортеня, чортя, бісеня, бісенятко
Черти — чорти, чортяцтво, чортів'я, нечисть, нечиста сила
Чертить — рисувати, черкати, карбувати
Чёртова борода, рос. Tragopogon pratensis L. — козельки, козелець, козельці
Чертовка — чортиця, чортиха
Чертовски — як чорт, по чортячому
Чертовскій — чортячий і д. **Бѣсовскій**
Чертовщина — чортяцтво, чортівня, чортовіння
Чёртовъ — чортів, бісів, чортячий. — **Чёртовы орѣхи,** рос. Trapa natans — болотні, водяні, чортові горіхи
Чертогрызъ, чёртовъ обгрызокъ, ч. корень,

чёртова борода, чертогонъ трава, рос. Scabiosa Succisa L. — лю́бка, ра́нник
Чертогъ, чертоги — по́кій, го́рниця, с(ь)віт-ли́ця, пала́ц, покої, го́рниці
Чертополошный — будяко́вий, чортополо́-ховий
Чертополохъ, рос. Garduus Gaertn — будя́к, дряпа́ч, чортополо́х
Чёрточка — ри́сочка, пружо́к, сму́жка
Чёртъ, чортъ — чо́рт; ку́ций, ді́дько
Черченіе — рисува́ння
Чесалка — 1) чухра́н, гре́бінь, гребло́ (че - са́ти вовну і наводити во́рсу); 2) рос. Dipsacus fullonum L. — щі́тка, дряпа́ч, черса́к, черсаки́
Чесальный — чеса́льний
Чесальщикъ, ца — чеса́льник, ця
Чесаніе — чеса́ння
Чесать, чеснуть, ся — 1) чу́хати, ся, скребти́, ся, шкрі́бати, почу́хати, ся; 2) чеса́ти, (льон) — начі́сувати, (пряжу щіткою) — щі́тити; 3) свербі́ти
Чёска — чеса́ння, розчі́сування, при́чіска
Чесновица, рос, Alliaria officinalis — кінський часни́к, свирі́па, підга́йник
Чесноковка — голо́вка часнику́, (частина головки) — зубо́к, зубе́ць
Чеснокъ, рос, Allium sativum L. — часни́к. — **Мышій ч.,** Al. angulosum L. — за́ячий часни́к, скоро́да. — **Полевой, змѣиный ч.,** Al. rotundum — гадю́ча цибу́ля. — **Дикій ч.,** Sempervivum tectorum L. — до́ля, ско́чки
Чесноковый — часнико́вий
Чесночинка — зубо́к, д. **Чесноковка**
Чесночный — часнико́вий
Чесота — свербі́ння, свербі́ж, сверблячка
Чесотка, Scabies — коро́ста, свербля́чка. — **Заразить, ся, заболѣть чесоткой** — поко́ростявити, покоро́стявіти
Чесотный, чесоточный — коро́стявий
Чествованіе — шанува́ння, шано́ба, пова́га
Чествовать — шанува́ти, че́ствувати, чести́ти, честь дава́ти
Честить — 1) шанува́ти, велича́ти, шти́ти; 2) ла́яти, карта́ти, кобени́ти
Честно — 1) че́сно, по-че́ськи; 2) з че́стю
Честность — че́сність
Честный — че́сний
Честолюбецъ, -бица — честолю́бець, -бка, шанолю́б, -бка
Честолюбіе — честолю́бність, честолюбивість, шанолю́бство
Честолюбивый, во — честолю́бний, честолюби́вий, во, шанолюби́вий, во, шанолю́бний, во, амбі́тний
Честь — 1) честь, го́нор, до́бре ім'я́; 2) пова́га, ша́на, шано́ба, сла́ва. — **Ему всё не въ честь** — йому́ нічи́м не догоди́ти. — **Считаю за честь** — ма́ю за че́сть. — **Затронуть, задѣть честь чью** — на честь чию́ наступи́ти, зачепи́ти, ущерби́ти го́нор. — **Оскорбить ч.** — покри́вдити на че́сті, нару́шити чию́ честь. — **Приписывать себѣ въ ч.** — зва́велиці собі що ма́ти. — **Быть въ чести** — бу́ти в пошані́вку
Чета — па́ра. — **Супружеская ч.** — подру́жжа. — **Онъ тебѣ не чета; не чета тебѣ** — він тобі не па́ра, не під па́ру; не по тобі
Четаться — 1) рівня́тися (з ким, до ко́го); 2) гра́ти в чіт чи ли́шку, цята́тися
Четверговый — четвергови́й
Четвергъ — четве́р (р. четверга́), (перед Петрівкою) — сухи́й четве́р
Четвереньки, у виразі: **«на четверенькахъ»** — ра́чки, о́карач; — **лазить** — ра́чки ла́зити, рачкува́ти
Четверикъ — четвери́к (міра збі́жжа)
Четверобрачіе — четвероже́нство
Четвероякій — четверо́який
Четверояко — четверо́яко
Четверить — четвертува́ти
Четверицею — вче́тверо
Четвёрка — 1) четві́рка, чві́рка (в картах); 2) четверня́, штирня́ (коней)
Четверной — четверни́й, почві́рний
Четверня — штирня́, чві́рка ко́ней, четверня́
Четверо — че́тверо
Четвероместный — на чоти́рі осо́би
Четвертакъ — четверта́к, півко́пи (25 коп.)
Четвёртка — чве́ртка
Четвертной — чвертко́вий
Четвертовать — четвертува́ти, чвертува́ти
Четвертокъ — д. **Четвергъ**
Четвертушка — чве́ртка (паперу)
Четвёртый — четве́ртий. — **Въ началѣ четвертаго** — по тре́тій годи́ні. — **Половина четвёртаго** — пів на четве́рту, до четве́ртої
Четверть — 1) чве́ртка, чве́рть, четверти́на; 2) че́тверть (зерна)
Чётки — чо́тки, лі́ствиця
Чёткій, чётко — читки́й, чита́льний, чита́льно
Чёткость — чи́ткість, чита́льність
Чётный — чітни́й, пари́стий
Чётъ — чіт, до па́ри. — **Чётъ или нечетъ?** — чіт чи ли́шка? до па́ри чи не до па́ри?
Четыре — чоти́рі, чоти́ри, шти́рі, шти́ри. — **Четыре съ половиною** — пів п'я́та
Четырежды — чоти́ри ра́зи по. — **Ч. четыре** — чоти́ри по чоти́ри
Четверозубецъ — чверезу́б, штири́зуб
Четыреста — чоти́риста, шти́риста
Четыреугольникъ — чотирику́тник
Четыреугольный — чотирику́тний
Четырёхдневный — чотириде́нний
Четырехклассный — чотирикласо́вий, штирикласо́вий, четверокласо́вий
Четырехлѣтній — четвероліт́ній, чотирилі́тній
Четырехмѣсячный — четвероміс́ячний, чотиримі́сячний
Четырёхпольный — на чоти́ри змі́ни
Четырёхсложный — чотирискладо́вий
Четырехсотый — чотирисо́тий, штирисо́тий
Четырёхсторонній — чотирибо́кий
Четырнадцатый — чотирна́дцятий
Четырнадцать — чотирна́дцять, штирна́дцять
Чехоня, риба Cyprinus cultatus — чехо́ня
Чехолъ — чехо́л, покрове́ць (р. покрівця́)
Чёхъ — чха́ння

Чечевица, рос. Ervum Lens L. — сочевиця, сочка, (ш)ачавиця
Чечевичный — сочевичний, ш(ч)ачавичний
Чечевицеобразный — сочкуватий
Чечениться — комезитись
Чечеть, чечётка, пт. Fringilla linaria — чечіт, чечітка, чечіточка
Чешуекрылый — лускокрилий. — **Чешуекрылыя насѣкомыя,** Sepidopter — лускокрилі комахи, лускокрильці
Чешуеобразный — лускуватий
Чешуйникъ, рос. Lathraea Squamaria L. — петрів хрест, шпараговий ряст, маслянки
Чешуйный — лусковий
Чешуистый, чешуйчатый — лускатий, лускуватий
Чешуя — луска, (на гадюці) — линовище
Чибисъ, пт. Fringa vanellus — чайка
Чивый — щедрий
Чижевникъ, рос. Cytisus biflorus L. Her. — зіновать, рокитовий кущ, дереза
Чижъ, чижикъ, чижовка — чиж, чижик, чижиця (пт. Fringilla spinus)
Чикать, чикнуть — 1) різати, чикати, чикрижити; 2) цокати
Чилига, рос. — 1) Caragana fratescens Dc. — дереза, люкреція, сибірка, рокита, чепіжник; 2) д. **Чижевникъ**
Чиликанье — ц(ь)вірінькання, ц(ь)віркіт, (р. ц(ь)віркоту), ц(ь)віркотання
Чиликать, чиликнуть — ц(ь)вірінькати, цьвіркотати
Чилимъ, рос. Trapa natans L. — болотні, водяні, чортові горіхи. — **Земляной ч.** Tribulus terrestris L. — колючки, якорці
Чина, рос. Lathyrus pratensis L. — горошок, журавлині стручки
Чикаръ, рос. Platanus orientalis L. — явір
Чинить — 1) **(учинить, ся)** — чинити, робити, творити, діяти, учинити, счинити, зробити, удіяти, ся; 2) **(начинить)** — начиняти, напихати, набивати, начинити, напхати, набити; 3) **(починить)** — лагодити, латати, полагодити, полатати; 4) набивати (бомбу)
Чиниться — церемонитися
Чинишко — чинок
Чинка — латання, лагодження
Чинность — пристойність, порядність
Чинный, но — пристойний, порядний, но
Чиновникъ — урядовець
Чиновническій — урядовців, урядницький
Чиновный — сановитий
Чинъ — 1) ранґа, чин; 2) стан, стать, звання; 3) чин, устав, порядок і д. **Обрядъ.** — **Чинъ чиномъ** — як слід, як водиться, як годиться
Чирей — чиряк, чирка, болячка
Чирикать — д. **Чиликать**
Чирикъ — ц(ь)вірінь
Чирокъ (пт.) — чиренка. Anas creoca
Чирышекъ — чирячок
Чирьеватый — чирякуватий
Численіе — числення, лічення, рахування
Численность — число, чисельність, кількість
Числитель — чисельник, числитель
Числительное имя — числівник
Числить, ся — числити, ся, лічити, рахувати, ся
Число — 1) число. — **Среднимъ числомъ** — середнім ліком, пересічно; 2) число, день (місяця)
Чистоганъ — готові гроші, готівка, готовик і д. **Наличность**
Чистенькій — чистенький
Чистёхонько — чистесенько
Чистилище — чистилище
Чистильщикъ, ца — чистильник, ця
Чистилищный — чистилищний
Чистительный — 1) чистильний; 2) прочис(т)ний
Чистить, вычистить, очистить, ся — чистити, обчищати, обчистити, вичистися. — **Ч. трубу** — трусити сажу, комін
Чистка, чищеніе — чищення
Чисто — чисто, чепурно, охайно. — **Чисто-начисто** — усе чисто, геть усе, чистісінько усе
Чистокровный — чистокровний, племінний (кінь)
Чистописаніе — краснопис, красне писання
Чистоплотка — охайниця, чепуруха, перебілюха
Чистоплотность — охайність, чепурність
Чистоплотный, но — охайний, охайливий, чепурний, чепуристий, чепурно, охайно
Чистоплотъ, ка — чепурун, ха, чистюк, охайник, ця
Чистополье — чисте поле
Чистосердечіе — щиросердя
Чистосердечность — щиросердість, щирість
Чистосердечный, но — щиросердий, щирий, щиросердо, щиро
Чистота — чистість, чистота; чепурність, охайність
Чистотка — чепуруха
Чистотѣлъ, рос. Chelidonium majus K. — чистотіл, чистик, глекопар, глечкопар, гладишник, ростопаш, сіре зілля, старовина, ластовине зілля, чистяк, чистець
Чистый — чистий, ясний; с(ь)вітлий; сльозовий (про воду); білий, щирий, виразний; сутий. — **Изъ чистаго золота** — щирозлотий
Чисть — чистина, новина, лісовиння, зруб
Чистякъ — 1) д. **Чистотѣлъ;** 2) білолиций, білоликий
Чистянка — білолиця
Читальщикъ — псалтирник
Читаніе — читання
Читатель, ница — читач, ка, читальник, ця, читець, читака (іронично)
Читать, прочитать — 1) читати, (не виразно) — харамаркати, хамаркати, (ледве по складах) — слебезувати; 2) викладати науку яку
Чиханіе — чхання, чихання, ачхикання
Чихарда — довга лоза
Чихать, чихнуть, ся — чхати, чихати, ачхикати, чмихати, чхнути, ачхикнути. —

Чихающій часто — чхун
Чихирникъ — п'яни́ця
Чихирничать — пія́чити
Чихирь — молоде́ вино́
Чихота — чи́хавка, чи́хавиця
Чихотка, рос. Veratrum album L. — біла чемери́ця, чемерни́к, ця
Чихъ — чхання́, ач-хи́
Чичероне — повода́рь, поводи́рь, повода́тарь
Чище — чисті́ше. — **Какъ можно чище** — як найчисті́ше
Членовредительство — уми́сне скалі́чення
Членскій — чле́нський. — **Ч. взносъ** — вкла́дка
Членъ — 1) член, (громади) — громадя́нин, громадя́нець, (братства) — бра́тчик, (спілки) — спі́льник, сумі́сник, (запорожської Січі) — січови́к, бра́тчик; 2) член, артику́л. — **Пожизненный членъ** — дові́чний, досме́ртний член. — **Почетный членъ** — поче́сний член. — **Дѣйствительный ч.** — ді́йсний член. — **Членъ сотрудникъ** — член співробі́тник
Чмоканье — цмо́кання
Чмокать, чмокнуть, ся — цмо́кати, ся, цмо́кнути, ся
Чмокъ — цмок
Чмякать — плямкати
Чоканье — цо́кання
Чокать, чокнуть, ся — цо́кати, ся, торка́ти, цо́кнути, торкну́ти, ся, чаркува́тися
Чокъ — цо́кання
Чокъ — цок
Чолка — чубо́к
Чопорность — ви́мушеність, пересáда, натя́жка, ненатура́льність
Чопорный, но — ви́мушений, пересáдний, но, ненатура́льний
Чортъ, (мн.) **черти** — чорт, чортя́ка, біс, д(и)ія́вол, лихи́й, нечи́стий, нечи́ста си́ла, пеке́льник, ді́дько, ку́ций, куця́н, (болотний) — анциболот, (водяний) — водяни́к, шайта́н, (домовий) — домови́й, домовя́к, (лісовий) — лісови́к, лісу́н, полісу́н, гайови́к, (що живе в очереті) — очере́тяник. — **Убирайся къ чорту!** — геть к бісу, іди к чорта́м! — **Ч. тебя побери** — неха́й тебе́ чорти́ ві́зьмуть. — **Чортъ знаетъ какъ** — чо́р'зна що, ка́'зна що, біс ба́тька зна що. — **Къ чертямъ на кулички!** — до чорті́в на ви́ступці
Чоска — 1) чеса́ння, і д. **Чёска**; 2) кло́чча, пачіски́
Чревастый, чреватый — черева́тий, бага́тий на
Чреватая — черева́та і д. **Беременная**
Чреватѣть — черева́тіти і д. **Брюхатѣть**
Чрево — че́рево
Чревовѣщаніе — віща́ння, воро́ження на те́льбухах, на ну́трі
Чревовѣщатель — віщу́н, ворожби́т на те́льбухах, на ну́трі
Чревоугодіе — обжи́рство, догі́дливість че́реву
Чревоугодникъ, ца — прожо́ра і д. **Обжора**; ласу́н, ха і д. **Сластолюбецъ**
Чреда — че́рга́ і д. **Очередь**
Чрезвычайно — надзвича́йно, зана́дто
Чрезвычайность — надзвича́йність
Чрезвычайный — надзвича́йний, страше́нний
Чрезмѣрно — над мі́ру, надмі́рно, незавмі́ру, через ве́рх
Чрезмѣрность — надмі́рність, на́дмір
Чрезмѣрный — надмі́рний
Чрезплечный — черезплі́чний
Чрезполосно — посму́жно; переско́ком
Чрезполосица — посму́жність
Чресла — кри́жі і д. **Поясница**
Чтеніе — чита́ння
Чтецъ — чите́ць і д. **Читатель**
Чтитель, ница — д. **Почитатель**
Чтить, ся — шанува́ти, поважа́ти, велича́ти, ся
Что, чего — що, чого́. — **Вотъ что** — о́н-що, о́сь-що, о́т-що. — **За что** — за́ що, за віщо. — **Ни за что, ни про что** — ні за́ що, ні про́ що. — **Ну, чтожъ?** — або що? — **Тутъ что-то не такъ** — тут щось не те́, не так. — **Что?** — що? га? чого? — **Что ли** — або́ що, чи що́. — **Что нибудь** — що-не́будь, щось, аби́-що, бу́дь-що. — **Что-то** — щось, яко́сь. — **Что до меня касается** — що до ме́не, то... — **Что есть мочи** — чим дуж. — **Всё ни по чёмъ** — все дарма́, ба́йдуже. — **Для чего!** — для чо́го, на віщо? — **Ни къ чему** — ні на́ що, ні до́ чого. — **Чего-то** — чого́сь, чому́сь
Что — що
Чтобы, чтобъ — щоб, що́би, аби́, бода́й. — **Чтобъ тебя, тебѣ** — щоб тебе́, бода́й тебе́, тобі
Чу! — чу́єш, чу́єте!
Чубукъ — цибу́х
Чубурахнуться — ге́пнути, ся, бебе́хнути, геге́пнути
Чубурахтаться — вовту́зитися, барложи́тися
Чубурахъ! — геп, бух, бебе́х, шубо́всть
Чубучный — цибухо́вий
Чубушникъ, рос. Philadelphus coronarius L. — жасми́н садо́вий, ясми́н, чубуко́вець
Чувственность — 1) почуттьо́вість, почува́льність; 2) по́хіть, похітли́вість
Чувственный — 1) почуттьо́вий, почува́льний; 2) тіле́сний, похітли́вий. — **Предаваться чувственнымъ наслажденіямъ** — у ро́скошах тіле́сних коха́тися
Чувствительно — чу́ло; дошку́льно, боляче́
Чувствительность — чу́лість, почутли́вість; діткли́вість, уразли́вість, дошку́льність
Чувствительный — 1) чу́лий, чутли́вий, чутний, почутли́вий, почувни́й, почуйни́й, жа́лісний; 2) уразли́вий, шкульний, шку́лький, доткли́вий, дошкульки́й, дошку́льний
Чувство — почуття́, почува́ння, чуто́ба. — **Лишиться чувствъ** — зомлі́ти. — **Привесть въ чувства** — одвола́ти, очути́ти. — **Прійти въ чувства** — очу́няти, прочу́няти, отя́митися. — **Ч. любви** — коха́ння. — **Ч. зрѣнія, вкуса, обонянія, осязанія, слуха** — почуття́ зо́ру, смаку́,

нюху, дотику, слуху
Чувствованіе — почування
Чувствовать, почувствовать — чути, почувати, ся, вчувати, відчувати, почути, учути, зачути. — **Чувствовать себя** — матися, мати себе, почувати себе. — **Чувствуется не хорошо** — не добриться (кому). — **Ч. силу, ч. себя въ силѣ** — чутися на силі. — **Я не чувствую за собою никакихъ грѣховъ** — я не чуюся ні в яких гріхах, провинах. — **Дать себя почувствовать** — датися в знаки
Чугунный — чавунний. — **Ч. котелъ** — чавун
Чугунъ — чавун
Чудакъ, чудачка — чудний, на, химерник, ця, чудак, чудар, дивак
Чудачество — чудацтво, дивацтво
Чудачить, чудесить, чудесничать — химерувати, дивачити, чудачити; штуки витворяти, фіглі строїти
Чудесникъ, ца — 1) д. **Чудакъ**; 2) д. **Проказникъ**
Чудесность — чудовність, чудесність
Чудесный, но — 1) чудесний, дивний, чудний, чудовний, чудесно, дивно, чудовно; 2) чудовий, миленний, чудесний, чудово, чудесно
Чудиться — здаватися, видаватися
Чудный, но — чудовий, во; дивний, предивний; на прочуд
Чудо — чудо, диво, (велике) — предиво, чудо диво
Чудовище, чудище — мара, марюка, потвір, потвора, почвара, чудище, страхіття, дивогляд
Чудовищность — дивоглядність
Чудовищный — дивоглядний, почварний
Чудодѣй — чудодій і д. **Чудакъ**
Чудодѣйственный — чудодійний
Чудодѣйствовать — чудодіяти
Чудотворецъ — чудотворець
Чудотворный — чудотворний, чудодійний, чудовний
Чудоцвѣтъ, чудоцвѣтникъ, рос. Mirabilis Salapa L. — царська борідка
Чужакъ, чуженинъ — чужий, чужанин, чужинець
Чужбина, чужбинка — чужина, чужа чужина, чужа сторона, чужениця
Чужданіе — цурання
Чуждаться — цуратися, чужатися, ухилятися, сахатися
Чуждый — 1) чужий; 2) непричетний (до чого), вільний (од чого)
Чужевѣрный — чужовірний
Чужеземецъ — чужоземець
Чужеземный — чужоземний
Чужестранецъ, чужестранка — чужинець, чужоземець, чужоземка, чужанин, чужанка
Чужестранный — чужоземний, чужосторонній, чужинецький
Чужеядный — чужоїдний. — **Ч. растеніе**, Planta parasita — чужоїдна рослина
Чужой — чужий, сторонній
Чуланъ, чуланчикъ — комірка, комірчина, ванькір
Чулокъ, (мн.) **чулки** — панчоха, панчохи, панчішка, панчішки
Чулочникъ, ца — панчішник, ця
Чулочный — панчішний
Чума — чума, джума, моровиця
Чумазка, чумазый — нечупара, нехлюя, нехлюй і д. **Неопрятный**
Чумичка — 1) ополоник, вареха, шумівка, д. **Ложка**; 2) нехлюя, задріпанка, замазура
Чумный — чумний, моровий, зачумлений
Чупрунъ — чуб, чуприна
Чура — жорства, д. **Песокъ**
Чурбанъ — 1) пень, колода, оцупок, оцупалок; 2) опудало, незграба, неотеса, мамула і д. **Неповоротливый**
Чурка, чурочка — цурка, цурочка
Чуръ — цур
Чуткій — чуткий, чуйний, сторожкий
Чутко — чутко, чуйно; пильно, уважно
Чуткость — чуткість, чуйність
Чуточка, у виразі: **чуточку** — годиночку, хвилинку, трошечки
Чуть і чуть-чуть — ледве, ледві, трохи. — **Ни чуть не бывало** — зовсім ні. — **Чуть ли не** — трохи чи не. — **Чуть ли не таво** — трохи чи не теє, либонь теє. — **Чуть-чуть не** — мало що не, трохи-трохи не, трохи, трішечки не
Чутьё — 1) чуття, почуття; 2) нюх
Чухать, расчухать — смакувати, куштувати, розсмакувати, роскуштувати
Чухъ! — вацю, вацю! ацю!
Чучело — опудало, страхопуд, маняка, одоробало, доробало
Чушка — 1) підсвинок; 2) цурка, д. **Палка**
Чушки — кобури (на пистолі, при сідлі)
Чуять, почуять — чути, почувати, учувати, почути, зачути, учути
Чѣмъ — ніж, а ніж, чим, як; од, від, над. — **Чѣмъ дальше, тѣмъ...** — що далі, то... — **Чѣмъ скорѣе, тѣмъ лучше** — чим швидче, тим краще. — **Бѣги чѣмъ скорѣе** — біжи чим дуж, яко мога швидче. — **Чѣм бы сѣсть за работу, онъ только гуляетъ** — замість того, щоб сісти за роботу, він гульки справляє, він тільки гуляє. — **Свинецъ тяжелѣе, чѣмъ мѣдъ** — оливо тяжче від міді.
Чюмъ — курінь, катряга, д. **Шалашъ** і **Кибитка 2**

Ш.

Шабашевать, отшабашевать — шабашувати, шабасувати, перешабашувати
Шабашить, ошабашить — шабашити, пошабашити, покінчати роботу, обробитися
Шабашка — неробочий, вільний, гулящий

час
Шабашный — 1) неробо́чий день, час; 2) шабаш(с)о́вий, сабашко́вий
Шабашъ — 1) ша́баш, са́баш, ша́бас, субо́та (у жидів); 2) го́ді, шаба́ш!
Шабёръ — сябе́р, сябро́
Шаблонный — шаблоно́вий, уте́ртий
Шаблонъ — зразо́к, шабло́н
Шавка — ку́ндель (пес)
Шавкать — ша́мкати, шавкоті́ти
Шагала, шагало — циба́нь, циба́тень, циба́тий
Шаганіе — ступа́ння
Шагать, шагнуть — ступа́ти, ци́бати, ступну́ти, цибну́ти
Шагистый — циба́тий
Шагриновый — шагре́ньовий
Шагринъ — шагре́нь (ослова або лошакова вичинена шкура)
Шагъ — сту́пінь, ступа́, крок. — **Шагомъ** — ходо́ю, ступо́ю. — **Шагъ за шагъ** — ходо́ю, по́ступцем, нога́ за ного́ю. — **Дѣлать большіе шаги** — ши́роко ступа́ти, ци́ба́ти. — **Тихимъ шагомъ** — ти́хою ходо́ю. — **Убавить шагу** — вкороти́ти ході́, зменши́ти хо́ду
Шадрикъ — зола́
Шайка — 1) ватага, ба́нда, зґра́я, ша́йка; 2) ря́жка
Шакалъ, з(ь)в. Cabis aurens — шака́л
Шалапай — шели́хвіст, шалапу́т, леда́що, гульві́са, ло́дарь, ле́дарь
Шалашный — курі́нний
Шалашъ — шала́ш, курі́нь, катря́га, бу́да, халабу́да, халабу́дка. — **Ярмарочный шалашъ** — я́тка, я́точка
Шалберить, шалберничать — 1) байдикува́ти, байдува́ти, ба́йдики би́ти; 2) дурни́цю нести́, баля́си точи́ти
Шалбёръ — ба́йда, гультя́й і д. **Праздношатающійся**
Шалить — пустува́ти, жирува́ти
Шалкеръ — заві́ска; ва́лець
Шаловливость — пустотли́вість, сваві́льство
Шаловливый, во — пустотли́вий, во, пусто́ваний, но, жартовли́вий, во
Шаловство, шалость — пусто́та, пустува́ння, пу́стощі
Шалунъ, шалунокъ, шалунишко — пусту́н, жиру́н, сваві́льник, сваво́лець, брику́н, збито́шник, ко́котень, (здр.) — пусту́нчик, брикуне́ць, (зб.) — пусто́та
Шалунья — пусту́ха, пусту́шка, жиру́ха, бри́ку́ха, збито́шниця
Шалфей, рос. Salvia officinalis L. — шавлі́я, шальві́я
Шалфейный — шавлі́євий, шальві́євий
Шаль — 1) дур, дурі́йка і д. **Дурь**; 2) шаль
Шальной — шале́ний, наві́сний, наві́же́ний, несамови́тий, божеві́льний; (про собак) — скаже́ний
Шалѣть, ошалѣть — шалені́ти, дурі́ти, наві́сні́ти, кази́тися, ошалі́ти, здурі́ти, знаві́сні́ти, сказі́тися
Шаманить — чарува́ти, дури́ти
Шаманъ, ка — д. **Колдунъ, колдунья**
Шамая, шемзя риба Arpius clupeoides — шама́йка, Alburnu clupeoides Pall — селя́вка, підкря́жний сине́ць
Шампиньонъ, гриб Agaricus campestris L., A. edulis Bull. — печери́ця, печери́чка
Шамкать — гундо́сити, шо́кати
Шамшитъ (росл.) — букшпа́н. Buxus sempervirens
Шамшитовый — букшпано́вий
Шандалъ — с(ь)вічни́к
Шандра, рос. Marrubium vulgare L. — ша́ндра, M. peregrinum Peich. — бі́лий залізня́к, пи́жма, ша́ндра
Шанецъ — ша́нець, окі́п
Шанцевать — шанцюва́ти, роби́ти ша́нці
Шапка — 1) ша́пка (переважно тепла), (смушева гостроверха) — шлик, шличо́к, (повстяна) — маге́рка, яломо́к, (з навушниками) — малаха́й, (кудлата і висока) — ку́чма, (овеча) — би́ра, би́рка, (чабанська) — чаба́нка, (сукняна) — шо(е)ломо́к, (обшита кабардою, у запорожців) — кабарди́нка, (з ріжками на взір конфедератки) — рога́чка; 2) віне́ць, коро́на
Шапки, шапочки, рос. Tagetes erecta L. — повняки́, купча́к, жовтяки́ (гвоздики)
Шапочникъ — шапка́рь, шапова́л
Шапочный — шапкови́й. — **Ш. поклонъ** — шапкува́ння. — **Ш. разборъ** — шапкобра́ння. — **Пришёлъ къ шапочному разбору** — прийшо́в на шапкобра́ння
Шапчёнка — ша́пиця, ша́пчина, шапчи́нка
Шапша — ви́сівки пшени́шні
Шарабанъ — шараба́н
Шаравары — штани́, шарава́ри, (середня частина) — матня́, (нижня) — холо́ші
Шарада — шара́да, за́гадка (на слово)
Шарахнуться — ки́нутися, метну́тися, шарпну́ти, шара́хнути; 2) ге́пнути, ся, бебе́хнути, ся
Шареніе — ни́шпорення
Шарикъ — ку́лька
Шарить — ша́рити, ни́шпорити
Шарканье — шу́ркання, чо́вгання
Шаркать, -кнуть — шу́ркати, шу́ркнути, чо́вгати
Шарkотня — шуркани́на, човгани́на
Шаркъ — шур! човг!
Шарлатанить — шарлата́нити
Шарлатанскій — шарлата́нський
Шарлатанство — шарлата́нство
Шарлатанъ — шарлата́н, шалага́н, шели́хвіст
Шарлаховый — жарки́й (колір)
Шарлота, рос. Allium ascalonicum L. — трибу́лька і д. **Лукъ**
Шарманка — катери́нка
Шарманщикъ — катери́нник
Шарниръ (в дверях) — пе́тник
Шаровидность — куля́стість, кулюва́тість
Шаровидный — куля́стий, кулюва́тий; опу́клий, круглобо́кий, кругля́стий
Шароглавъ, рос. Echinops sphaerocephalus L. — ростро́пша, мняч, во́вчі я́блука, будя́к бі́лий
Шаромыжникъ, ца — дармоїд, ка; чужоїд, ка

Шаромыжка, у виразі: **«на шаромыжку»** — на дурнúчку, на дурнúцю
Шаромыжничать — жúти на дурнúчку, чужоїдом жúти
Шарообразность — кулястість, окрýглість
Шарообразный — д. **Шаровидный**
Шарфъ — шáрф(а), шáлік
Шаръ, шарикъ — кýля, кýлька, (скляний) — бáнька, (що ним гладять намітки) — гáло, гáльце, (дерев'яний невеличкий) — гáлка, (з шерсти то-що) — опýка, (з тіста) — гáлька, галýшка, балáбуха, балáбушка, (дерев'яна, що діти підбивають ковіньками) — свúнка
Шастить — шелестíти, шамотíти
Шасть — шýсть, сусіль, тиць
Шатаніе — 1) хитáння, колихáння; 2) вéштання, сновигáння
Шатать, шатнуть, пошатнуть, ся — 1) хитáти, колихáти, коливáти, хитнýти, колихнýти, схитнýти, похитнýти, ся; 2) хитáтися, точúтися, хитнýтися, поточúтися
Шататься — віятися, хилятися, блукáти, тинятися, нúкати
Шатерникъ — намéтник, шатéрник
Шатёрный — шатрóвий, намéтний
Шатёръ — намéт, шáтро, шатéр. — **Живущій въ шатрѣ** — шатéрник
Шаткій, шатко — хиткúй, хúтко, хисткúй, хúстко, хилкúй, хúлко, хибкúй, нестáлий, непéвний
Шаткость — хúткість, хúсткість
Шатунъ, шатунья — волоцюга, заволóка, швéндя
Шаферъ — дружкó, дрýжба, боярин, (старший) — стáрший, боярин, (помішник) — піддрýжий
Шафирникъ, ца — плетýн, плетýха
Шафирничать — д. **Сплетничать**
Шафранный — шафранóвий, шапранóвий
Шафранъ, рос. Crocus satirus L. — шафрáн, шапрáн
Шахматный — шаховúй, шáхматний. — **Ш. доска** — шахівнúця. — **Ш. игра** — шáхи, шáхмати
Шахматъ — вічко (на шахівниці)
Шахматы — шáхи, шáхмати
Шахта — шáхта, зáкіп, шиб. — **Наклонная, вертикальная, продольная ш.** — укісна, похúла, сторчовá, простопáдна, подóвжня шахта. — **Водоподъемная ш.** — водотягла шахта. — **Воздушная ш.** — протягóва шахта
Шахтёръ — шахтáрь, шахтярь
Шахтный — шахтовúй
Шахъ — 1) шах (перський); 2) шах (у грі в шахи)
Шашалъ — метенúця
Шашень, Teredo navalis — шáшель
Шашечница — дамнúця
Шашечный — дамковúй. — **Ш. игра** — дамкú
Шашка — 1) дáмка, шáшка; 2) шáбля черкéська
Шашни — кáверзи, штýки і д. **Продѣлки**
Швабра — помелó, (держално) — помелúще
Швабрить — шарувáти помелóм
Швальня — швáльня, кравéшня
Шведъ — швед, швéдин
Швейнинъ, швеинъ — швáччин
Швейный — швáцький. — **Ш. машина** — швáцька, кравéцька машúна. — **Заниматься швейнымъ мастерствомъ** — швачкувáти. — **Швейное мастерство** — швачкувáння
Швейцарская — швайцáрня
Швейцаръ — швайцáр і д. **Привратникъ**
Швеція — Швéдчина, Швéція
Швея, швейка — швáля, швáчка, швáха, (що вишиває шовком або золотом і сріблом) — гаптáрка
Шворень — свóрінь, швóрінь, шквóрінь
Швыркомъ — навкидя, навкидячá
Швырокъ — кид
Швыряніе — кúдання, шпурляння
Швырять, швырнуть — шпурляти, швиргáти, шпýрити, швирляти, шпурнýти, швиргонýти
Шевеленіе — ворýшіння
Шевелить, шевельнуть, ся — ворýшúти, ся, рýхати, ся, ворухнýти, ся, поворухнýти, ся, зворухнýти, ся. — **Шевелить усами** — моргáти вýсом. — **Ш. сѣно** — перегортáти сіно
Шеверенька — кýча, кóєць, д. **Клѣтка**
Шевронъ — галýн, нашúвка (на рукаві)
Шедевръ — шедéвр, архидíло
Шейка — шúйка
Шейный — шúйний. — **Шейныя сочлененія** — в'язи
Шеишка — шúйка
Шеища — шияка
Шеколадный — шеколáдний, чеколядний
Шеколадъ — шеколáда, чеколяда
Шелгунъ — тóрба (матрóська)
Шелёвка — шалівка, шальóвка
Шелестить — шелестíти, шамотíти, шишúрхнути
Шелестъ — шéлест, шелестíння, шамотня, шамотíння
Шелестящій — шелеснáтий, шамкúй
Шелковидный — шовкувáтий
Шелковина, шелковинка — шовковúна, шовчúна, шовчúнка
Шелковистый — шовковúстий
Шелковица, рос. Marus nigra et alba — мóрва, шовкóвиця, біла шовкóвиця, (безплідна) — шовкýн
Шелковичный — шовкóвичний. — **Ш. червь** — гýсениця шовкопряда, шовковúк, Bombyx mori L.
Шелководство — шовківнúцтво
Шелководъ — шовковóд, шовківнúк
Шелковый — шовкóвий. — **Шелковая матерія** — шовк, саєта, єдвáб, блавáт
Шелкопрядь, ком. Phalaena bombyx — шовкопряд
Шелкъ — шовк
Шёлуди — шóлуді, пáрхи
Шелудивый — шолудúвий, пархáтий
Шелудивѣть — шолудúвіти
Шелудякъ — шолудúвець, пархáч
Шелуха — лушпúна, лушпúння, шолупáйка, лушпáйка, шолупúна; лускá, лупá, шужинá

Шелуховатый — лушпайкува́тий, луска́тий
Шелушеніе — лу́щення
Шелушить — лу́скати, лу́щити, луза́ти
Шелыхать, шелехнуть, ся — ворушйти, ворухну́ти, ся, колихну́ти, ся
Шельма — ше́льма
Шельмовать — шельмува́ти, банітува́ти
Шепелявость — шепеля́вість
Шепелявый, во — шепеля́вий, во
Шепелять, прошепелять — шепеля́ти, шепеля́віти, прошепеля́віти
Шепелюнъ, шепетунъ, шепелюнья, шепетунья — шепеля́вець, шепеля́вка
Шепетливый — шепеля́вий, шечеря́вий
Шепотня — ше́піт, шепоті́ння
Шёпотъ — ше́піт, шепо́та, шепоті́ння, ше́пти. — **Шёпотомъ** — по́шепки
Шептала — брусквина́ (овоч)
Шептаніе — шепта́ння, шушу́кання
Шептать, прошептать — шепта́ти, шепоті́ти, прошепоті́ти
Шептаться — шепта́тися, тишкуватися, ни́шкатися
Шевтунъ, шептунья — 1) шепту́н, ха; 2) шепту́н, ха, шепоти́нник, ця, підслу́хач і д. **Наушникъ**
Шеренга — ла́ва, ряд, шере́га. — **Ставить въ шеренгу** — ста́вити в ла́ву, в ряд, шерегува́ти
Шеренговый — шере́говий, рядови́й
Шереховатость — шерша́вість, ше́рсткість; рапа́тість; коструба́тість
Шереховатый — шерша́вий, шерсткий; коструба́тий, рапа́тий
Шерешить — ї́жити, шерша́вити, ко́шлати, кошма́тити, куйо́вдити
Шерстобитъ — валюшник
Шерстобитье — биття́ ше́рсти, во́вни
Шерстобойня — валюшня
Шерсточесальная машина — чухра́н, чеса́льна маши́на
Шерсть — шерсть, (овеча) — во́вна, (з шльонських овець) — шльо́нка, (з шпанських) — шпа́нка, (з ніг овець) — обні́жки
Шерстяной — шерстяни́й, вовня́ний
Шершавость — шерша́вість, ше́рхлість
Шершавый — кошла́тий, коструба́тий; шерша́вий, ше́рхлий
Шершавѣть — шерша́віти, кошла́тіти, (про шкуру) — ше́рхнути
Шершень, ком. Oestrus — ше́ршень, шершу́н
Шествіе — хід, похі́д
Шествовать — іти́, ступа́ти, виступа́ти
Шестерикъ — шестери́к
Шестеричие — шість раз
Шестёрка — 1) шестерня́, шестірня́ (коней); 2) ші́стка (в картах)
Шестерной — шестиразо́вий
Шестерня — шестерня́ (мех.)
Шестеро — ше́стеро
Шестигласный — шестиголо́сий
Шестидневный — шестиде́нний
Шестилѣтній — шестилі́тній, шестирі́чний
Шестисторонній — шестибі́чний
Шестисторонникъ (мат.) — шестисті́н
Шестиугольникъ — шестику́тник
Шестиугольный — шестику́тний
Шестнадцать, шестнадцатый — шістьна́дцять, шістьна́дцятеро, шістьна́дцятий
Шестокъ — при́пічок
Шестопёръ — пірна́ч
Шестой — шо́стий, ше́стий. — **Шестая часть** — шести́на
Шёсть, шестикъ — жерди́на, же́рдка, (у рибалок) — бовт, бовть, (довгий, щоб одпихувати) — яли́нка, (стромляти) — віха́, ти́чка, тичи́на, (зніма́ти овочі з дерева) — ли́пці
Шесть — шість (р. шести́ і шости́)
Шестьдесятъ — шістьдеся́т
Шестьсотъ — шіссо́т, шістьсо́т
Шестью — шість разі́в, шістьма́, шістьома́. — **Шестью шесть** — шість на шість
Шефъ — шеф
Шея — ши́я, (здр.) — ши́йка, (поб.) — шия́ка, (задня частина) — гамали́к, карк, (де саме в'язки) — в'я́зи, (у вола верхня частина) — карк, (передня) — підго́рля, підго́рлиця, підго́рлина, во́ло, (та частина, на котру упирається ярмо) — при́пір. — **Сломать шею** — скрути́ти, зверну́ти в'я́зи. — **Съ толстою шеею** — шия́н, гамаликува́тий. — **Съ длинною шеею** — довгов'я́зий
Шибалка — шви́галка
Шибкій — швидки́й, прудки́й
Шибко — 1) шви́дко, пру́дко, ху́тко; 2) си́льно, ду́же, шпа́рко
Шибкость — шви́дкість, пру́дкість, ху́ткість, шпа́ркість
Шибче — шви́дче, прудчі́ш, хутчі́й, ху́тче
Шивороть — ко́мір
Шиканье — ши́кання
Шикарность — шика́рність, шико́вність
Шикарный — шика́рний, шико́вний
Шикать, ошикать — ши́кати, обши́кати
Шикша, рос. Empetrum nigrum L. — водя́нка, голуби́нець
Шикъ — шико́вність, шик
Шило, здр. **шилишко** — ши́ло, (здр.) — ши́льце, (котрим роблять дірочки в решеті то що) — пробі́йник
Шилообразный — шилува́тий
Шилохвостъ — ка́чка гострохво́стка. Ana acuta
Шильный — шилови́й
Шильничать — шахрува́ти
Шина — ши́на
Шинелевый — шине́левий, плащови́й
Шинель — шине́ля, плащ
Шинкованіе — шаткува́ння. — **Инструментъ для шинкованія** — шатківни́ця
Шинковать — шаткува́ти. — **Шинкованный** — шатко́ваний
Шинованый — бушо́ваний (про колеса)
Шинный — ши́новий
Шинокъ — шинк, шиньк, шино́к, шиньо́к
Шиповатый — колючкува́тий, терни́стий, шпичкува́тий
Шиповникъ, рос. Rosa canina L. — шипши́на, ди́ка ро́жа, шипча́к. R. eglanteria L. — жо́вта шипши́на
Шиповниковый — шипши́новий
Шиповый — колючкува́тий

Шипучесть — мусува́ння
Шипучій — мусу́ючий
Шипъ — 1) риба Acipenser Schypa — віз (з породи осятрів); 2) шпи́лька, колю́чка, те́рня, терни́на; 3) гак (в підкові); 4) шпе́ник
Шипѣніе — шипі́ння, сича́ння, шкварча́ння
Шипѣть, шипнуть — шипі́ти, шипоті́ти, сича́ти, засича́ти, (про сало, масло на огні) — шкварча́ти, зашкварча́ти, (про воду) — булькоті́ти, клекоті́ти. — **Шипящій самоваръ** — шипу́чий самова́р
Шире — ши́рше
Ширина — ширина́, шир, широта́, широчина́, широчі́нь. — **Въ ширину, шириною** — уши́р, уши́ршки́, вши́ршки, завши́р, завши́ршки, навширшки́, уширочі́нь
Ширить, расширить — ши́рити, широчи́ти і д. **Расширять**
Ширкать, ширкнуть — чо́вгати, човгну́ти
Ширма, (частіше мн.) **ширмы** — парава́н, заслі́на, перегоро́дка, (маленькі) — хисто́к
Широкій — широ́кий, (дуже) — широче́нний, широче́зний. — **Широкая низменность** — розді́л, роздо́лля
Широко — широ́ко
Широкобедрый — бедра́тий
Широковатый — тро́хи широ́кий
Широковѣтвистый — широкогилля́стий
Широкогорлый — широкоши́їй, (про пляшку) — широкого́рлий
Широкогрудый — широкогру́дий
Ширококостный — маслакува́тий, широко́кістий
Ширококрылый — ширококри́лий
Широколапый — широкола́пий
Широколиственный, широколистый — листа́тий, лапа́тий,' лапа́стий, лопухува́тий, лопуха́тий
Широколицый — широкови́дий, вида́тий, піка́тий
Широколобый — лоба́тий, широколо́бий
Широконосый — широконо́сий
Широкоплечій — плечи́стий, широкопле́чий
Широкополый — опо́листий
Широкоротый — рота́тий
Широта — широ́кість, широта́
Ширь — шир, ширина́
Ширять — ширя́ти, кружа́ти, кружля́ти
Шить, сшить — ши́ти, зши́ти, поши́ти
Шитьё — шиття́, пошиття́; 2) шитво́; вишива́нка, (золотом, шовком) — гаптува́ння
Шиферный — лупце́вий
Шиферъ — д. **Сланецъ**
Шишакъ — шиша́к, прилби́ця
Шишимора — шальві́ра, шахра́й; шпиг
Шишка — 1) (на тілі) — гу́ля, гу́гля, ґу́ля, морг(ґ)у́ля, г(ґ)ург(ґ)у́ля; 2) бот. Strobilus — ши́шка, бі́рка, буру́лька
Шишковатый — г(ґ)уля́стий, гугля́стий
Шишконосный — шишкови́й. — **Ш. растеніе,** Coniferae — ши́шкові росли́ни
Шишмола, шишмолка — ґургу́ля, морґу́ля, ґуна́дза (велика, д. **Шишка 1**)
Шишъ — ду́ля, хви́г(ґ)а, фі́га. — **Показать шишъ** — ду́лю да́ти
Шкаликъ — кагане́ць (до ілюмінації)
Шкапъ, шкапчикъ — д. **Шкафъ**
Шкатулка, шкатулочка — шкату́ла, шкату́лка, скри́нька
Шкатулочный — шкатулко́вий
Шкафъ, шкафикъ — ша́фа, ша́хва, ша́фка, (на посуду) — ми́сник, судни́к, кре́денець, (що в кутку) — кося́к, коси́нець
Шквалъ — хуртови́на, шкви́ря
Шквара — 1) д. **Окалина**; 2) ви́шкварок, ви́шкварки
Шкворень — шворі́нь, сворі́нь
Школа — 1) шко́ла; 2) шкі́лка, саді́бня, розса́дник
Школить, вышколить — шко́лити, ви́школити, муштрува́ти, ви́муштрувати
Школьникъ, ца — школя́р, школя́рка
Школьническій — школя́рський, школярі́в
Школьничество — школя́рство
Школьный — шкі́льний
Шкура — шку́ра, шкі́ра, скі́ра
Шлагбаумъ — рога́тка, коло́ворот
Шлакъ — жу́желиця, горі́ль, ві́пса
Шламда, рос. Spiraea nimaria L. — гіро́шник, огіро́шник, меду́ниця, бузина́ боло́тна ка́шка, жаб'я́чі конопе́льки
Шлафрокъ — хала́т, шляфро́к
Шлейный — шлейо́вий
Шлейфъ — шле́йф, хвіст (у су́кні)
Шлемовый — шеломе́нний
Шлемъ — 1) шело́м, мисю́рка, (частина, що над лобом) — прилби́ця, шиша́к; 2) шлем (в картах)
Шлёнда, шлянда — мандрьо́ха, пові́я, хво́йда, фльо́ндра, хльо́ндра
Шлёпаніе — шльо́пання, тьо́пання
Шлёпать, шлёпнуть — 1) шльо́пати, хло́пати, плеска́ти; 2) ге́пати, ге́пнути, шеле́пати, шеле́пнути, баба́хнути
Шлёпаться, шлёпнуться — шеле́пати, ге́пати, шеле́пнутися, ге́пнути, ся, баба́хнути, бебе́хнути, берки́цьнути
Шлепокъ — шльо́панець, ляпане́ць, пля́цок
Шлея — шле́я
Шлифовальщикъ — шлі́фір
Шлифовать — шліфува́ти, шліхува́ти; полірува́ти, личкува́ти
Шлифовальный — шліфува́льний, шліхува́льний
Шлифованіе — шліфува́ння
Шлифовка — шліфува́ння
Шлыкъ — д. **Повойникъ 1**
Шлюзъ — опу́ст (в гре́блі), шлю́за, за́ставка, заставки́ (в лотоках у млині)
Шлюха — пові́я, поті́па́ха
Шляпа — бриль (солом'яний і повстяний), капелю́х, капелю́ш, креса́ня, криса́ня (у гуцулів). — **Поля шляпы** — по́ли, кри́си
Шляпка — 1) бри́лик, капелю́ш, капелю́шик; 2) голо́вка (гвіздків); 3) ша́пка (у грибів)
Шляпникъ — капелю́шник
Шляться — ве́штатися, волочи́тися, шва́(е́)ндяти, тиня́тися, броди́ти
Шмелёвый, шмелиный — джмели́ний

Шмель, ком. Apis terrestris — джміль, чміль
Шмыгать, шмыгнуть — шмига́ти, шмигну́ти, майну́ти
Шмыгъ — шмиг, шусть
Шниперъ — пуща́дло (у коновалів)
Шнуровка — 1) шнурува́ння; 2) шнурі́вка, шнуро́вици, (коло постолів) — воло́ки
Шнурокъ — шнуро́к, (короткий) — поворо́зка, (товстий і недовгий) — моту́з, мотузо́к, моту́зка, (в штанах) — очку́р, (в косах) — підкі́сник, підкі́сничок
Шнуръ — шнур
Шнырять — шмигля́ти, ни́кати, ни́шкати, ся, ше́йкатися
Шовъ — шва, шво. — **По шву распоролось** — по ши́тому роспоро́лось
Шомполъ — драч, набия́к
Шорникъ — ли́марь, ри́марь. — **Быть шорникомъ** — л(р)имарюва́ти
Шорничество — ли́марство, ри́марство, рима́ршина
Шорническій — л(р)и́марський
Шорный — шорови́й
Шорохъ — ше́рех, шамотня́, ше́лест
Шорошить, шорохнуть, ся — шу́рхати, шамоті́ти, шоруді́ти, шурхну́ти, зашамоті́ти, шиши́рхнути
Шоры — шо́ри (р. шо́рів)
Шоссе — шоса́, соша́, шосе́
Шоссейный — шосо́вий, шосе́йний, соше́йний
Шпага, шпажка — шпа́да, шпа́га, шпа́жка
Шпадель — шпа́гля
Шпажная трава, шпажникъ, рос. Gladiolus communis L. — зра́дник, коса́рик, меч, пі́вник. G. imbicatus — піво́нник
Шпала — зле́жень, шпа́ла
Шпалеры — шере́г, ла́ва, ряд
Шпанская муха, ком. Meloe Vesicatorius — ма́йка
Шпатовый — шпа́товий
Шпатъ (мінер.) — шпат
Шпиговать, нашпиговать — шпікува́ти, нашпікува́ти
Шпигъ, шпикъ — шпік (свиняче сало, порізане шматочками для шпікування)
Шпилить — шпили́ти, припина́ти шпи́льками
Шпилька — шпи́лька
Шпиль — коловорот (котрим витягають якор)
Шпинатъ, шпинатный, рос Spinacea oleracea — шпина́т, шпина́товий
Шпицъ — 1) шпиль, стрімля́к; 2) шпіц (собачка)
Шпицрутены — палі́чча, киї
Шпіонить — шпигува́ти
Шпіонскій — шпигу́нський
Шпіонство — шпигу́нство, ви́глядки
Шпіонъ — шпиг, шпигу́н; шепоти́нник; ви́відач
Шпора, (частіше мн.) **шпоры** — остро́га, остро́ги і д. **Бодецъ**
Шпорить, пришпорить — стиска́ти, сти́снути, вда́рити остро́гами
Шпорникъ, шпоры кавалерскіе, рос. Deinjnium Ajacis L. — соки́рки, синец(ь)віт, різноц(ь)віт, острі́шки, черева́чки; D. Donsolida L. — сокирки́, польові сокирки́, коса́рики, за́ячі ву́шка, комаро́ві но́сики, зозу́лині череви́чки
Шпорный — остро́говий
Шпринцеваніе — шпринцува́ння, при́скання, впри́скування
Шпринцевать — шпринцува́ти, при́скати, впри́скувати
Шпринцовка, шприцъ — при́скавка, бри́зкавка, си́кавка, ци́кавка
Шпуля, шпулька — чо́вник (у ткачів)
Шрамный — шрамо́вий
Шрамъ — шрам, рубе́ць, бли́зна
Шрифтъ — друк, черенки́, шрифт
Штабскій — шта́бовий
Штабъ — штаб; генера́льна старшина́
Шталмейстеръ — конюший
Штамбъ — д. **Стволъ 1**
Штандартъ — коро́гва
Штандартъ-юнкеръ — хору́нжий
Штанина — холо́ша, штани́на
Штанишки — штанці́
Штаны — штани́, (спідні) — спі́дні, (середня частина) — матня́, (нижня) — коло́ші, холо́ші, (де очкур) — очку́рня
Штативъ, штатифъ — козе́лець, хло́пець (підпора якої машини)
Штатный — ранґо́вий, шта́тний
Штатъ — штат, ра́нґа
Штафирка — ли́штва (в спідниці)
Штемпелеваніе — штемплюва́ння, штемпува́ння
Штемплевать, штемпелить — штемплюва́ти, штемпува́ти, штампува́ти
Штемпель — ште́мпель, штемп, штамп
Штемпельный — штемпльови́й, штемплеви́й
Штиблеты — бо́тики, кама́ші
Штиль — 1) безві́тря (на морі), штиль; 2) д. **Стиль**
Штилѣть, заштилѣть — затиха́ти, зати́хнути, ущу́хнути (про вітер на морі)
Штифтъ, штифтикъ — ц(ь)в'я́шок, гвіздо́к, гвіздо́чок, шти́фтик
Штольня (гірн.) — што́льня, підко́пи
Штопальный — цирува́льний
Штопальная игла — ціга́нська го́лка
Штопальщикъ, -ца — цирува́льник, -ниця
Штопаніе — цирува́ння; лата́ння
Штопать, заштопать — цирува́ти, зацирува́ти
Штопоръ — коркотя́г, трибушо́н
Штора — д. **Стора**
Штормъ — хуртови́на, бурхани́на, бу́ря на мо́рі, шторм
Штофный — пляшко́вий; адамашко́вий
Штофъ — 1) штоф, пля́шка; 2) шовк, єдва́б, саєга, адама́шок
Штрафованіе — штрафува́ння
Штрафовать — штрафува́ти
Штрафъ — штраф, пеня́
Штриховать — штрихува́ти
Штриховка — штрихува́ння
Штрихъ — штрих, ри́са, ри́ска
Штука — 1) шту́ка. — **Ш. холста, сукна** (або иньшої тканини) — суві́й, коло́да, по́став; 2) шту́ка, фі́ґель, вики́дка, ви́тинка, фи́ґель, штуке́нція
Штукарить, наштукарить — штукарюва́ти,

наробити штук, фиглів
Штукарь — штукáрь, фігляр
Штукатурка — тиньк, тинк
Штукатурить — тинькувáти, штукатýрити
Штукатурщикъ — тинькáр, штукатýр
Штуковать — штукувáти
Штурмовать — штурмувáти, добувáти прúступом
Штурмовой — штурмовúй
Штурмъ — штурм, нáпад, прúступ
Штучный — штукóваний, тафльóваний. — **Штучный полъ** — тафльóвана підлóга
Штыковый — штиковúй, багнетóвий
Штыкъ — штик, багнéт
Шуба — хýтро, кожýх, (з вовчого хутра) — вóвки, (з овечого) — линтварі, (покритий сукном) — байбарáк
Шубейка — кожушúнка
Шубёнка — кожушúна, (старá, не крита) — шкуратя́нка
Шубка — кожýшок, (жіноча) — кожушáнка, хутря́нка
Шубникъ — кушнір, кожýшник, кожушáрник
Шубный — кожýшний. — **Ш. клей** — карю́к, карýк
Шулеръ — шахрáй, шýлер
Шулята — я́дра, я́йця, (великі) — яєла
Шулятникъ, пт. Falco milvus — шулíка, шульпíка
Шумиха — шумúха
Шумливость — бурлúвість, невгомóнність
Шумливый — гомонлúвий, бурлúвий
Шумность — гýчність, шýмність, галаслúвість
Шумный, но — гучнúй, гýчно, бучнúй, бýчно, шумнúй, шýмно. — **Шумнѣе становится** — гучніти
Шумовка — шумíвка, д. **Ложка 1**
Шумъ, (здр.) **шумокъ** — шум, гóмін, гáм, гáмір, шéлест, шáрварок, гармúдер, (від голосів) — гук, гáлас, (великий) — ґвалт, лéмент, (від сварки) — бýча, кóлот, колотнéча, (від пересовування) — гýркіт, гуркотнéча, гуркóтнява, (води) — бурчáння, дзюрчáння, клéкіт, булькотáння. — **Поднять шумъ** — збúти бýчу, счинúти ґвалт, збúти бурлó. — **Надѣлать шуму** — наробúти шéлесту, кóлоту. — **Унять шумъ** — угамувáти. — **Подъ шумкомъ** — під чáркою, на підпúтку, веселéнький. — **Подъ шумокъ** — під час гáласу, колотнéчі і т. д.
Шумѣть — шуміти; гомоніти галасувáти, ґвалтувáти, лементувáти, (про листя) — шелестіти, (про одежу) — шамотіти, (про огонь) — гоготіти
Шуриновъ, шурій — шурякíв, швáгрів
Шуринъ — шуря́к, швáґер
Шуршать — шýрхати, шáмряти, шамотіти, шарýдіти
Шустрый — меткúй, шýстрий
Шутить, пошутить — жартувáти, пожартувáти, (багато) — розжартувáтися. — **Шутя** — жартýючи, жáртом, жартомá, у жáрт, з жáрту. — **Не шути съ огнемъ** — з вогнéм не жартýй
Шутиха — блазнúця, фіґля́рка, кумéдниця
Шутка — жáрт. — **Шутки** — жáрти, с(ь)мішки. — **Обратить въ шутку** — на жáрт, у жáрт повернýти
Шутливость — жартовлúвість, жартлúвість
Шутливый — жартовлúвий, жартлúвий, жартовúтий
Шутникъ, ца — жартýн, жартівнúк, ця, кумéдник, ця, фіґля́р, ка
Шутовской — блазéнський, кумедія́нський
Шутовство — блазéнство, кумедія́нство
Шуточка — жáртик
Шуточный — жартлúвий; втíшний
Шутъ — блáзень, блазню́к, кумéдник, фіґля́р. — **Играть шута** — дýрника стрóїти
Шушера — дрібнóта, шýшваль
Шушуканье — шушýкання, шепітня́
Шушукать — шушýкати, тишкувáтися
Шуя, рос. Bromus secalinus L. — костúрь, костюлькú, стóколос, стоколóсник

Щ.

Щавелевый — щавíйóвий, щавéльний
Щавель, рос. Rumex Acetosa L. — щавíй, (р. щавію), щавéль, квасúця. — **Щ. конскій**, Rumex L. — кінський щавíй, щавéль. — **Воробьиный щавель**, R. acetosella L. — горóб'ячий, горобúний квасéць, сорóчий щавéль, щавíй, щíвник
Щадить, пощадить — мúлувати, мúлость клáсти, помúлувати, вжáлувати. — **Пощадите!** — помúлуйте, змúлуйтесь!
Щаженіе — мúлування
Щаный — капусняќовий
Щебень — груз, жорствá, рум, ринь. — **Щебнемъ набивать** — грузúти, грузувáти.
Щебетаніе — щéбет, щебетáння
Щебетать — щебетáти; ц(ь)вірінькати, ц(ь)віріньчáти; цокотáти
Щебетливость — щебетлúвість
Щебетливый — 1) щебетлúвий; 2) щебетлúвий, лепетлúвий, слизькоязúкий
Щебетунъ, щебетунья — щебетýн, цокотýн, ха
Щебрецъ, рос. Thymus Serpyllum L. — чебрéць, чéбрик, чéпчик богорóдишний, чéпчик-матерзáнка, щербéць, цебрéць, цéбричок, материнка
Щеглёнокъ — щúглик, щигля́, щигля́тко
Щегловка — щиглúця
Щеголеватость — чéпурність
Щеголеватый, то — чепурнúй, чéпурно
Щеголиха — чепурýха, мóдниця, дженджурúста
Щегогливый — чепурúстий
Щегóлъ, пт. Fringilla carduelis — щúголь, щúглик
Щёголь — чепурýн, галáнець, джéґирь і д.

Франтъ
Щегольски — вибо́рно, чепури́сто
Щегольской — вибо́рний, чепури́стий, кра́сний
Щегольство — вибо́рність, чепури́стість
Щеголять, щегольнуть — чепури́тися, хверцюва́ти, похверцюва́ти; хизува́тися, похизува́тися
Щедриться, разщедриться — щедри́тися, розще́дритися
Щедролюбивый — щедролюби́вий, щедролю́бний
Щедролюбіе — щедролю́бство
Щедрость, щедрота — ще́дрість, щедро́та; го́йність
Щедрый, о — ще́дрий, о, щедробли́вий, во, го́йний, о
Щедушный — малоси́лий, кво́лий
Щека, (здр.) **щёчка,** (мн.) **щёки** — щока́, щі́чка, що́ки; лице́, ли́чко, ли́ця, ли́чка
Щекастый — щока́тий, лица́тий, пика́тий
Щеколда — кля́мка, за́щіпка
Щекотаніе — 1) ло́скіт, лоскота́ння; 2) скре́кіт, скрекота́ння (сороки)
Щекотать — 1) лоскота́ти; 2) скрекота́ти
Щекотка — ло́скіт, ло́скотка
Щекотливость — 1) лоскотли́вість; 2) дражли́вість, доткли́вість
Щекотливый — 1) лоскотли́вий, лоскови́тий; 2) дражли́вий, уразли́вий, ді(о)ткли́вий. — **Щекотливый вопросъ** — дражли́ве пита́ння
Щекотный, но — лоско́тний, но
Щекотовникъ, рос. Cytisus biflorus L'Her. — зіно́вать, роки́товий кущ
Щелеватый, щелистый — щели́стий
Щёлка — щели́нка, щі́линка, шпа́рка
Щелканіе — лу́скання, луза́ння
Щелкать, щелкнуть — лу́скати, луза́ти, лу́щити
Щёлканіе — ля́скання, ля́скіт, цо́кання, цо́кіт, кла́цання, хви́ськання, тра́(я)скання
Щёлкать, щёлкнуть (язиком) — ляща́ти, (зубами) — цо́кати, цокота́ти, цокоті́ти, цо́кнути, кла́цати, кла́цнути, (чим иньшим) — лу́скати, лу́снути, трі́снути, (бичем то-що) — хви́ськати, ля́скати, тря́скати. — **Щёлкнуть въ носъ** — цибу́льки да́ти (іронично)
Щелкунъ — 1) ком. Elater — плигу́н; 2) рос. Cynoglossum officinale L. — живокість, соба́чка, ку́ряча сліпота, соба́чий ко́рінь, чорноко́рінь, соба́ча меду́нка
Щелкуха — д. **Щелкунъ 2**
Щёлкъ — лясь, цок; клац, лусь, трас, траск, тряск
Щёлокъ — луг, зола́, (до миття голови) — ми́тель
Щелоченіе — лу́жіння, золі́ння
Щелочить, ся — лу́жити, золи́ти, ся
Щёлочка — д. **Щель**
Щелочность (хим.) — лугува́тість
Щёлочный — лугови́й, лу́жний
Щёлочь — лугова́ сіль, лу́жна сіль
Щелчокъ — щу́ток, щи́гль, щи́глик. — **Щелчка дать** — щи́глика, щи́гля да́ти; пи́нхви да́ти
Щель, щёлка, щёлочка — щі́лина, щели́на, щі́лка, щі́лочка, шпа́ра, шпа́рка, с(ш)калу́бина, зашкалу́бина, роспа́лина
Щелявый — щели́стый, щіли́стий
Щемить — 1) (**ущемить**) — д. **Ущемливать**; 2) ни́ти, щемі́ти
Щемленіе — стиска́ння, щемі́ння
Щенёнокъ — щеня́тко, цуценя́тко
Щениться, ощениться — щени́тися, ощени́тися
Щенная — щі́нна (сучка)
Щенокъ, щеночекъ, щеня — щеня́, цу́цик, цуценя́
Щенячій — щеня́чий, цуценя́чий
Щепа, щепка, щепочка — трі́ска, трі́сонька, трі́сочка, ске́пка, скі́пка, скі́почка, ска́лка. — **Разбить въ щепы** — поби́ти на тріски́, на скіпки́, полама́ти на гаму́з
Щепань — тріски́, скіпки́ (на підпал)
Щепать, нащепать — скі́пати, наскі́пати, скепа́ти, наскепа́ти, коло́ти, наколо́ти, лу́пати, налу́пати
Щепеной, щепной рядъ — дерев'я́ний ряд (на торгу)
Щепетильникъ — кра́марь (що торгує дрібним крамом), продаве́ць дрі́бно́го кра́му
Щепетильный — дріб'язко́вий, діткли́вий
Щепоть, щепотка, щепоточка — 1) пу́чка; 2) щі́пка, щі́почка, щу́пка
Щербина — 1) роско́лина, шкалу́бина (в дереві); 2) щерби́на і д. **Зазубрина**; 3) ві́спина, дзюб
Щербатый, щербиноватый — 1) щерба́тий, щерба́тенький, щерба́нь; 2) ряби́й, дзюба́тий, таранкува́тий
Щетина, щетинка — щети́на, щіти́на, щіти́нка
Щетиниться — ї́житись, настовбу́рчуватися
Щетинистый — щетина́стий
Щетиноватый — щетинува́тий
Щетинница, рос. Nardus stricta L. — ми́чка, ковила́, щетя́чка, сіри́ця
Щетинный — щети́новий, щети́нний
Щётка, щёточка — 1) щі́тка, щі́точка, (щоб чистить лямпи) — йо́ржик, (держално щітки) — щітни́к; 2) (у коней) — ми́чка
Щёткообразный — щіткува́тий
Щёточникъ — щітка́р, щіти́нник
Щёточный — щіткови́й
Щеть — 1) щіти́на; 2) щі́тка
Щёчка — щі́чка і д. **Щека**
Щёчный — щокови́й
Щи, щицы (щей, щецъ) — капусня́к
Щикать, щикнуть — зніма́ти, зня́ти (з с(ь)вічки нагорі́лий ґніт)
Щиколотка (анат.) — щи́колоток, чи́колоток
Щипака — щипу́н, ха
Щипаніе — щи(і)па́ння
Щипать, ся, щипнуть, ущипнуть — щи(і)па́ти, ся, щи(і)пну́ти, ущіпну́ти, вщи(і)пну́ти, (вовну, волосся, пір'я) — скубти́, де́рти, скубну́ти, вскубну́ти

Щипецъ (мисл.) — пи́сок, мо́рда (у хортів), (в мулярстві) — причілок
Щипокъ — ущіп, ущіпок
Щипцы, щипчики — щи́пці, щи́пчики, (у ковалів та слюсарів) — кліщі, кліща́тка, (брати горяче вугілля) — браткі́, (слюсарські) — общéньки, (роздавлювати оріхи) — ти́скавка, дави́льце
Щитный, щитовой — щитови́й
Щитникъ, щитоносецъ — щитоно́сець
Щитоноска, (ком.) Casida — щитни́к
Щитоносный — щитоно́сний
Щитообразный — щитови́дний
Щитъ, щитокъ — щит, щито́к, щи́тик
Щука, щучка, риба Esox lucius — щу́ка, щу́чка, (самчик) — щупа́к, щупачо́к, (маленьке) — щучення́, щупаня́
Щунять — вимовля́ти, карта́ти
Щупальце — по́лапок, дотика́льце, пома́цок, у́сик, ву́сик
Щупаніе — ла́пання, ма́цання
Щупать — ла́пати, ма́цати
Щупка — ма́цанка. — **Любитель щупки** — мацу́н
Щупъ, щупикъ (гірн.) — свíдер, штирь
Щура — жму́рка
Щуреніе — жму́ріння, щу́ління
Щурить, ся, защурить — жму́рити, мру́жити, щу́лити, ся і д. **Зажмуривать**
Щурка, пт. Merops apiaster — щур, щу́рка
Щурупить — шрубува́ти, зашрубува́ти
Щурупный — шрубови́й
Щурупъ, щурупецъ — шру́б, шру́ба, шру́бка
Щуръ, пт. Loxia enuclealor — костогри́з
Щучина — щучи́на, щупа́чина
Щучій — щу́чин, щи́чий, щупако́вий

Ѣ.

Ѣда — 1) їда́, їдло; 2) їда, їжа, харч і д. **Пища**
Ѣдальцы — кліщí (у комах)
Ѣденіе — їді́ння, їдження
Ѣдкій — 1) го́стрий, їдкий, міцни́й; 2) (**Ѣдко**) — ущіпливий, во, колю́чий, че, занозува́тий, то, го́стрий, ро
Ѣдкомлечникъ, рос. Euporbia L. — молоча́й, молоча́к
Ѣдкость — 1) го́стрість, їдкість, мíцність; 2) ущіпливість, шку́лькість
Ѣдокъ — їдéць, їду́ха
Ѣдунъ, Ѣдунья — жеру́н, ненажéра, ненаїда
Ѣду́чій — їдки́й, роз'їда́ючий. — **Ѣ. камень,** Lapis internalis — пекéльний камінь
Ѣзда — їзда́, їздня́
Ѣзда́ва — швéндя, непосидя́чка, жиру́ха, мотору́ха, цокоту́ха
Ѣздить, съѣздить — їздити, поїхати
Ѣздовой, ого — гонéць, (р. гінця́), верхови́й, верховéць (р. верхівця́)
Ѣздовой, ая — роз'їздни́й, а́
Ѣздокъ — 1) їздéць; 2) подоро́жній, проїзжа́ючий, переїзжи́й
Ѣздъ — переїзд, проїзд
Ѣзжалый — 1) їз(д)жений; 2) ви́їз(д)жений, об'їз(д)жений
Ѣзжать — їздити
Ѣство — їство, їжа і д. **Пища**
Ѣсть, съѣсть — 1) їсти, з'їсти, йізíсти, ззíсти, (здр.) — їстки, їстоньки, їсточки, (з дітьми балакаючи) — га́мкати, га́мці, (ласо) — ласува́ти, (з смаком) — смакува́ти, (тихо і довго) — хамели́ти, лéмзати, (з жадобою) — ли́гати, трощи́ти; 2) пожива́ти, поживля́ти, зажива́ти, вжива́ти, пожи́ти, зажи́ти
Ѣханіе — їхання
Ѣхать, поѣхать — їхати, поїхати. — **Ѣ. верхомъ, рысью** — їхати вéрхи, тю́пки, в клус, клу́са, клусо́м

Э.

Эва! — овва!
Эося — так-пак
Эволюція — рух, еволю́ція, поступува́ння
Эгоизмъ — егоїзм і д. **Себялюбіе**
Эгоистическій — егоїсти́чний, себелю́бний
Эдакой — таки́й, отаки́й
Эдакъ — так, ота́к, таки́м по́бутом
Эдемъ — рай, и́рій, ви́рій
Экваторіальный — рівнико́вий
Экваторъ — рівнодéнник, рíвник
Эквивалентъ — пай, па́йка
Экзаменаторскій — екзамена́торський
Экзаменаторъ — екзамена́тор, íспитник
Экзаминаціонный — екзаменацíйний, іспито́вий
Экзаменованіе — екзаменува́ння
Экзаменовать — екзаменува́ти, пита́ти, íспитувати
Экзаменъ — екза́мен, íспит. — **Держать, сдать экзаменъ** — склада́ти, скла́сти, зда́ти екза́мен, íспит
Экзархъ — екза́рх, влади́ка, архиєрéй
Экзекуція — екзеку́ція, заку́ція
Экзекуторъ — екзеку́тор, екзеку́тник
Экземпляръ — примíрник
Экзерциція — екзерци́ція, екзеци́рка, (військова) — му́штра
Экипажный — повозо́вий, екипа́жовий
Экипажъ — 1) екипа́ж, пові́з (р. пово́зу), (на ресорах) — коли́бка; 2) екипа́ж (на судні)
Экій, экой — яки́й, он яки́й, ач-яки́й
Эклиптика — еклíптика
Экономить — ощажа́ти, приощажа́ти, еконо́мити
Экономически — оща́дно, економíчно
Экономическій — економíчний, оща́дний, ска́рбовий
Экономія — 1) еконо́мія, скарéдність; 2) д. **Бережливость**

Экономка — клюшниця, шафа́рка
Экономный, но — оща́дний, но
Экономъ — 1) еконо́м, іконо́м, око́ман; 2) д. **Бережливый**
Эксельбантъ — нараме́нник
Экспедиція — 1) ви́права, експеди́ція; 2) ви́діл
Экспериментъ — експериме́нт, про́ба, до́с(ь)від
Экспертъ — знаве́ць, тяме́ць, експе́рт
Эксплоататоръ — визи́скувач, експлоата́тор, глита́й
Эксплоатація — ви́зиск, визи́скування, експлоата́ція
Эксплоатировать — визи́скувати (кого), експлоатува́ти. — **Эксплоатировать несчастіе** — ли́хом торгува́ти
Экспонентъ (матем) — викла́дник; (торг.) — експоне́нт
Экстазъ — не́стям, за́хват
Экстирпаторъ — боро́на, дряпа́к, дряпа́ч
Экстрактивный — витяжни́й
Экстрактъ — ви́тяжка, ви́варка, ви́кіп
Экстраординарный — надзвича́йний, екстраордина́рний
Экстренность — пи́льність, нага́льність
Экстренный, но — пи́льний, спі́шний, нага́льний
Эксудатъ — ропа́
Экъ — ач, ет!
Эластичный — пружи́стий, еласти́чний
Эластичность — пружи́стість, еласти́чність
Элегантность — елеґа́нтність
Элегантный — елеґа́нтський
Элегическій — елеґі́йний
Элегія — елеґія
Элексиръ — елекси́р
Элексиръ жизненный — живи́ло, живолі́к
Электризація — електризува́ння
Электризовать — електризува́ти
Электрическій — електри́чний, громови́нний
Электричество — електрика, електри́чність, громови́на
Элементарный — початко́вий, елемента́рний
Элементъ — пе́рвісток, живло́, елеме́нт, ча́стка
Эмалевый — емальови́й
Эмалировать — полива́ти, наво́дити полі́ву, емалюва́ти. — **Эмалированный** — полив'яний
Эмаль — полива, скли́ця
Эмансипація — усамові́льнення, емансипа́ція
Эмансипировать, ся — визволя́ти, ви́зволити, ся, усамові́льнитися, емансипува́ти
Эмблема — озна́ка, емблема
Эмеритура — емериту́ра, вислуженина, вислу́жне
Эмигрантъ — ви́ходець, еміґра́нт
Эмигрировать — змандрува́ти, еміґрува́ти
Эмиссаръ — висланець, післане́ць
Эмфигема — я́духа
Энергическій — енергі́чний, жва́вий, живки́й, берки́й, беручки́й (до чого), завзя́тий, шпаркий, палки́й
Энергичность — енергі́чність
Энергичный, но — енерґі́чний, но
Энергія — ене́ргія, жва́вість, завзя́ття
Эпидемическій — по́шес(т)ний
Эпидемія — по́шесть; пові́тря, помі́р, морови́ця
Эпидерма — ли́чко (шку́ри), наскі́рень
Эпизоотія — падіж, падь, по́шесть, епізоо́тія
Эпизодическій — епізоди́чний, уступо́вий
Эпизодъ — епізо́д, усту́п
Эпилепсическій — падави́чний
Эпилепсія — паду́ча, причи́нна, па́давиця, пада́чка
Эпитафія — епіта́фія, на́пис на надгро́бку
Эпитетъ (грам.) — епітет, при́кладка
Эпитимія — поку́та. — **Нести э.** — поку́тувати. — **Отбыть э.** — відпокутува́ти
Эпическій — епі́чний
Эполетъ — еполєта
Эпопея — епопе́я
Эпоха — доба́, епо́ха
Эра — е́ра, літочи́слення
Эрцгерцогство — архикня́жество, архикнязівство
Эрцгерцог — архикня́зь
Эрцгерцогиня — архикнягиня
Эскадра — еска́дра
Эскадронный — ескадро́новий, шкадро́новий
Эскадронъ — ескадро́н, шкадро́н
Эскизъ — ескі́з, шкиц, на́рис
Эспарцетъ, рос. Onobrychis saliva Lam. — ви́ка, за́ячий горо́х, діво́йник сі́йний
Эсаулъ — осау́л, осаву́ла
Эссенція — есе́нція, ци́мис
Эстампъ — рити́на
Эстафета — штафе́та, штахве́т
Эстафетный — штафе́тний, штахве́тний
Эстетика — есте́тика
Эстетикъ — есте́тик
Эстетическій — естети́чний
Эстоль — от сті́льки, он скі́льки
Эстрагонъ, рос. Artemisa dracunculus L. — острого́н, турґу́н
Этажерка — етаже́рка
Этажъ — по́верх, оса́да. — **Въ два этажа** — на два по́верхи, на дві оса́ді
Этакой — таки́й, отаки́й, о́н-який, ач-яки́й. — **Этакой дуракъ** — ото́ ду́рень
Этакъ — так, ота́к, та́кечки, та́кеньки, ота́кечки
Этапъ — ета́п, спочи́нок, цюпа́с. — **По этапу** — ета́пом, цюпа́сом
Этика — е́тика
Этикетничать — політикува́тися
Этикетъ — 1) церемо́нії, етике́т; 2) нали́чко, ярли́к
Этимологія — етимол(ь)о́ґія
Этимологическій — етимол(ь)огі́чний
Этнографія — етноґра́фія
Этнографъ — етно́ґраф
Этнографическій — етноґрафі́чний
Этотъ, эта, это — цей, ця, це; сей, ся, се; оце́й, оця́, оце́
Эхидна, Echidna — колю́чка
Эхо — луна́, гуна́, відляск, відлясок, ви́ляски, глас. — **Эхомъ отдаваться, от-**

даться — лунáти, гунáти, залунáти
Эшафотъ — кобúла
Эшелонъ — ешелóн, шáлон
Эѳирный — етéрний, летéчий
Эѳиръ — етéр

Ю.

Юбилей — юбілéй, ювилéй
Юбилейный — юбілéйний, ювилéйний
Юбиляр — юбіля́р, юбіля́т, ювиля́т
Юбка, юбочка, юпка — спідни́ця, спідни́чка, (не зшита) — плáхта (що надягається ззаду наперед), запáска, запáсочка (що запинається спереду)
Юбочный — спідни́чний
Юбчёнка — спідничи́на, запасчи́на
Ювелиръ — ювілер, юбілер
Юго-восточный — півдéнно-схі́дний
Юго-востокъ — півдéнний схід
Юго-западный — півдéнно-західний
Юго-западъ — півдéнний зáхід
Югъ — пі́вдень, низ
Юдоль — доли́на, поді́л. — **Ю. плачевная** — доли́на плачу́, с(ь)вітовé гóре
Юдольный — подóловий
Юдофилъ — жидофі́л, жидолю́б, юдофі́л
Юдофильствовать — жидофі́льствувати
Юдофобъ — жидофóб, жидомóр, юдофóб
Южа, рос. Dactylis glomerata L. — вівсю́к, мітли́ця, пері́йка
Южный — півдéнний, полудéнний, полуднькóвий, полуднéвий, ни́зовий
Юла — дзи́га
Юлить — крути́тися, верті́тися (перед ким), підсипáтися (до кого)
Юмористическій — гумористи́чний. — **Ю. разсказъ** — гуморéска
Юмористика — гумори́стика
Юмористъ — гумори́ста
Юморъ — гу́мор
Юнга — молоди́к (в науці на кораблі)
Юнецъ — молодичóк, юначóк, парубі́йка
Юность — мóлодість, молодóщі
Юноша — молоди́к, юнáк, пáрубок, парубі́йка
Юношески — молодéчо, юнáцьки
Юношескій — молодéчий, юнáцький, парубóчий
Юношество — 1) мóлодість, молодóщі, молодéчий вік, д. **Юность**; 2) мóлодь, юнáцтво, парубóцтво
Юношествовать — молодикувáти
Юный — молоди́й
Юнѣть — молоді́ти
Юра — табу́н оселéдців
Юридическій — юриди́чний, правни́чий
Юрисдикція — при́суд, юрисди́кція
Юрисконсультъ — юрискóнсульт
Юриспруденція — правознáвство, юриспрудéнція
Юристъ — юри́ста, правни́к
Юрить — 1) поспішáти, квáпитись і д. **Спѣшить**; 2) д. **Торопить**
Юркать, юркнуть — пуринáти, пірну́ти, гулькну́ти, шмигну́ти, югну́ти
Юркій — в'юнки́й, порськи́й
Юрово — табу́н тюлéнів
Юродивый — юроди́вий, навісни́й, навіжéний, благéнький
Юродливость — нерозу́мність
Юродливый — нерозу́мний
Юродство — юрóдство, нерóзум
Юродствовать — юрóдствувати, ду́рника строї́ти
Юродъ — блáзень, ду́рник
Юрокъ — чурóк, цюрóк і д. **Вьюрокъ 1**
Юрта — кошáра, шатрó, намéт, я́тка, курі́нь, ю́рта
Юръ — бéлебень
Юстиція — правосу́ддя, юсти́ція
Ютиться — тули́тися, мости́тися
Ютъ — помі́ст (в кормі корабля)
Юфть, юхть — ю́хта
Юфтяный, юхтяный — юхтóвий

Я.

Я, меня, мнѣ — я, менé, мені́
Ябеда — 1) нáклеп, набрéхи, я́беда; 2) при́чіпка, нáпасть
Ябедникъ, ца — 1) сутя́га, я́бедник; 2) шепоти́нник, ця, набрéха
Ябедничать — клепáти, набрі́хувати
Ябедничество — шéпоти, шепоти́нництво
Яблоко — 1) я́блуко, (овоч, Pyrus malus L.); (різні сорти): буці́вка, зимни́ця, кармази́нка, кри́мка, оли́вка, опóрти, пути́вка, саблу́к, цигáнка, шкля́нка; 2) **Я. любовное,** Soianum Lycopersicum L. — баклажáни; 3) **Я. Адамово** (анат.) — борлáк, кади́к
Яблонка — я́блунька, я́бліночка
Яблонный — яблунéвий, яблунóвий
Яблоновка — яблуні́вка
Яблонь, яблонка, рос. Pyrus malus L. — я́блуня, я́блунька, я́блінь, я́блінка, (дика) — кисли́ця, кисли́чка
Яблочник, ца — я́блучник, ця
Яблочный — яблунéвий
Явка — я́вка, об'я́вка; óказ (білєту)
Явленіе — я́вище, з'я́вище; (театр) — я́ва, поя́ва, сцéна; (рідке, дивне) — проя́ва
Являть, явить, ся — явля́ти, виявля́ти, об'являти, покáзувати, яви́ти, ви́явити, оказáти, показáти, ся, (перед суд, перед начальство) — стáвитися, стáти, (до речі) — нагоди́тися, (несподівано) — навину́тися, нагоди́тися
Явнобрачныя растенія — явнопóлі, явноквіт-ні рости́ни, росли́ни
Явность — я́вність, вирáзність, види́мість, очеви́дність
Явный, но — я́вний, но, види́мий, мо, очеви́дний, но, в'я́вкі́
Яворина — яври́на
Яворовый — яворóвий
Яворъ, рос. Platanus orientalis — я́вір
Явственность — вирáзність, я́сність

Явственный, но — ясний, но, виразний, но
Явствовать — виявлятися, показуватися
Ягнёнокъ — ягня, ягнятко, овча, (вигодоване без матери) — плякунча
Ягниться, объягниться — котитися, окотитися, обкотитися
Ягнятникъ (пт.) — вірлос бородатий. Gypaetus barbatus Geoffr.
Ягнячій — ягнячий
Ягода — ягода
Ягодица — 1) зад, гузно, д. **Задница**; 2) пиптик, д. **Сосокъ**
Ягодка — ягідка
Ягодки, рос. Daphae Mezereum L. — вовче лико, ягідки
Ягодникъ — 1) варення, павидло (з ягід); 2) ягідник
Яда — д. **Ѣда**
Ядение — їдіння, їдження
Ядерный — ядровий, кульовий
Ядовито — уразливо, заїло, злосливо, ущіпливо
Ядовитость — 1) отрутність, отруйність; 2) уразливість, заїлість, ущіпливість
Ядовитый — 1) отрутний, отруйний, трутний, труйний; 2) д. **Язвительный**
Ядрёность — ядерність
Ядрёный — с(ь)віжий, соковитий; здоровий, міцний, сильний, дужий, ядерний
Ядренѣть, ядрѣть — дужчати, сильнішати, міцнішати, ядерніти
Ядро, ядрышко — 1) зерно, зернина, зернятко, зеренце, кістка, кісточка; 2) ядро, куля гарматна; 3) ядро, яйце, (частіше мн.) — яйця (у самців); 4) суть, суття, істота (змісту якого писання)
Ядъ — отрута, їдь, трійло, трутизна
Язва — рана, болячка. — **Сибирская я.** — сибірка, телій; 2) пошесть, зараза, заразлива, чіпка хвороба
Язвенный — ранний
Язвина, язвинка — 1) уразка, виразка; 2) щербина, щербинка, зубець
Язвительный, но — уїдливий, во, ущі(й)пливий во, занозуватий, то, уразливий, во і д. **Колкій**
Язвитель, ца — ущі(й)пливий чоловік, ущі(й)плива жінка
Язвительность — ущі(й)пливість, злосливість, уразливість
Язвить, уязвить — 1) у(в)ражати, ранити, у(в)разити; 2) жалити (ущіпливими словами), у(в)ражати, уразити, ушпигнути, ущіпнути
Языковѣдѣніе — мовознавство, язикознавство
Языкообразный — язикуватий
Языкъ — 1) язик, (бичачий) — лизень, (в загадках) — талалай; 2) мова, язик. — **Ломаный я.** — калічена мова. — **Владѣть языкомъ** — орудувати мовою; 3) (у дзвона) — серце, било, бовкало
Языческій — поганський, боввохвальський
Язычество — поганство, боввохвальство
Язычникъ, ца — поганин, ка, боввохвалець
Язычный — язиковий, язичний
Язышникъ, рос. Serratura tinctoria L. — будячок, страхополох, яловень
Яйцевидный — яйцеватий, яйчастий
Яйцеобразность — яйцеватість
Яйцо — яйце, (тупий кінець яйця) — гузка, (другий) — носик, (без шкарлупки) — виливок, (засижене) — насідок, (зіпсоване) — бовть, бовток, бовтун, бовтюк, запороток, (останнє найменше) — знісок, знісочок, (що підкладається) — покладок, (великоднє, крашене) — крашанка, (росписане) — писанка
Яичко — яєчко, яйко
Яичникъ, Ovarium — яєчник
Яичница — яєшня, (на маслі) — смажениця, смаженя
Яичный — яєчний
Якорный — якірний, котвичний
Якорь — якір, (р. якоря), котва, котвиця, (маленький) — кішка, (дерев'яний, що затикають з берега) — рало, (при плотах) — косяк, (до його поплавець) — сучка, (прив'язь) — підсучча. — **Стать на якорь** — об'якоритися, кинути котву
Якшаться, съякшаться — водитися, знатися, лигатися, накладати (з ким), зізнатися, злигатися, полигатися
Ялаппа, рос. Mirabilis Jalappa — царська борідка
Яликъ — човник
Яловецъ — д. **Можжевельникъ**
Яловая — ялова, ялівка
Яловица — ялівка
Яловый — яловий, неплідний
Яловѣть — яловіти
Ялъ, яликъ — човен, човник
Яма, ямка — яма, ямка, (в землі, куди зсипають зерно) — горлаха, горлова, горлата, пашенна яма, (глибока) — глибка, (під греблею) — прірва, (на дні річки) — вирло, (з грязюкою) — баюра, ковбань, ковбаня, калабаня, (глибока з водою) — бакай, (гноєва) — гноєвня, гноївня, гноярка, (де беруть глину) — глинище, граса, (з вапном) — вапнярка, (під уликом) — підкіп, (вовча) — вовківня, (лисяча, вовча, медвежа) — скота, (скільки копнути лопатою) — скіпець. — **Глазныя ямы** — ямки
Ямистый — ямкуватий, ямуватий
Ямка — ямка, (в дитячих грах) — дучка, пічка
Ямный — ямовий
Ямщикъ — візник, фурман, поштарь
Ямщицкій, ямщичій — фурманський, поштарський
Ямъ — станція
Январскій — січневий, січньовий
Январь — січень
Янтарный — янтарний, бурштиновий
Янтарь, Succinum — янтар, бурштин
Ремный — ярмовий, яремний
Ярить, ся, разъярить, ся — ярити,ярувати, дражнити, роспалювати, ся, роз'ярити, ся, роспалити, розлютувати, ся

Ярица — ярина́
Яркій — яскра́вий, якри́й, я́сний
Яркожёлтый — ясножо́втий, жовтогаря́чий
Яркозелёный — я́рий, яснозеле́ний
Яркокрасный — жарки́й, ясночерво́ний
Яркость — яскра́вість, я́ркість
Ярлыкъ — ярли́к
Ярмарка — я́рмарок
Ярмарочный — ярмарко́вий
Ярмо — 1) ярмо́, (нижня частина) — підгі́рля, підго́рля, підши́йок, (верхня частина) — чашовина́, чашина́, (середня, що з'єднує їх) — сно́зи, сні́зки, (палички, що затикаються з боків) — заніз, зано́зи, (кілок, що ним припинають ярмо до вія) — прити́ка, (ярмо для одного вола) — кульба́ка; 2) ярмо́, нево́ля, корми́га
Яровое — ярина́
Яровой — ярови́й
Яролашь — 1) дурни́ця, нісені́тниця; 2) дрібно́та, дріб'я́зок, шу́шваль
Яростный, но — шале́ний, но, скаже́ний, но, яросли́вий, во, лю́тий, то
Ярость — бу́їсть (р. бу́єсти), лю́тість, шал, сказ. — **Прійти въ ярость** — розлютува́тися, посатані́ти
Ярусъ — 1) оса́да, по́верх; 2) ряд, шар, по́клад (землі)
Ярутка полевая, рос. Thlapsi arvense L. — вередни́к, чо́рне ребро́, волоски́, дзвоне́ць
Ярыга, ярыжникъ — п'яни́ця, п'яни́чка
Ярыжница — роспу́тниця, непутя́ща, ледащи́ця, повія, хльо́рка, шльо́ндра
Ярый — відва́жний, завзя́тий. — **Ярый воскъ** — чи́стий віск. — **Ярыя пчёлы** — молоді бджо́ли
Ярь — ярина́, зеле́на фа́рба
Ярышина — смушок (ягнячий)
Ясакъ — 1) по́дать (шкурками, що збирають у кочовиків); 2) дзвін (котрим подають знак, коли треба починать або перестать дзвонити)
Ясельный — я́словий
Ясеневый, ясенный — ясене́вий ясено́вий
Ясенецъ, ясеница, рос. Dictamnus Fraxinella Pers. — ломиніс, бадья́н
Ясенникъ — ліс ясене́вий, ясено́вий
Ясень, рос. Fraxinus excelsior — я́сінь (р. я́сеня), ясени́на
Ясли, (здр.) **яслицы, яслишки** — я́сла, (здр.) — ясе́лка, (переносні) — кіш
Ясме́нникъ, ясми́нникъ, рос. Asperula Aparine Bieb. — ле(и)но́к, ле(и)пчи́ця, A. adorata L. — маре́нка паху́ча, паху́чка
Ясненькій — ясе́нький
Яснёхонькій — ясне́сенький
Ясниться — ясні́ти
Ясновидѣніе — ясновидження. ясновидність
Ясновидящій — ясновидющий, ясновидець
Ясность — я́сність, вира́зність
Яснотка, рос. Lamium L. — глуха́ кропи́ва, L. album L. — глуха́ бі́ла кропи́ва, L. purpureum L. — кра́сна кропи́ва, ша́ндра
Ясный, но — 1) я́сний, ви́дний, но, бі́лий, (про погоду) — го́дяний, годиня́ний, но; 2) я́сний, розбі́рний, зрозумі́лий, вира́зний
Яснѣть, проясиѣть — ясні́ти, вияснятися, ви́яснитися, (про погоду) — розгоди́нюватися, розгоди́нитися
Яснѣться — ясні́ти, с(ь)віти́тися, блища́ти
Яства — їство́, ї́жа, харч, стра́ва, потра́ви
Ястреби́нка, рос. Hieracium Pilusella L. — нечу́й-вітер
Ястребиный — яструбо́вий, шулі́ковий, шуля́ко́вий
Ястребъ, пт. Accipiter — я́струб, шулі́ка, шу́ляк
Ясырь — ясир, поло́н, нево́ля
Ятровь — ятрі́вка
Ятрышникъ, рос. Orchis latifolia — лю́бка, лю́бжа, зозу́лині рушнички́, O. militaris — лю́бка, лю́бки, зозу́лька, зозу́лині сльо́зки. O. Morio L. — лю́бка, зозу́льки, люби́ мене́ не поки́нь
Ять — назва лі́тери — Ѣ, ять
Яхонтъ — я́хонт. — **Я. вишнёвый, ометистъ** — омети́ст. — **Я. голубой, синій, сапфиръ** — шафі́р. — **Я. желтый, гіацинтъ** — яки́нт. — **Я. червчатый, я. красный**, Gemma rubinus — рубі́н
Яхташъ — то́рба мисли́вська
Ячея, ячейка — чару́нка, комі́рка, (в сільниках) — ча́шечка, (де виводиться матка) — ма́точник
Ячменный, ячный — ячмі́нний
Ячмень — 1) рос. Hordeum — ячмі́нь; 2) (мед.) — ячмі́нь
Яшма, Jaspis — я́спис, лискове́ць (р. лисківця́)
Яшмовый — ясписо́вий
Ящерица, Lacerta — я́щірка, я́щурка
Ящеричный — ящі(у)рко́вий
Ящеръ (зоол.) — я́щур, лускове́ць. Manis
Ящикъ — я́щик, скри́нька; (в столі) — столі́вка, шухля́да, шухля́дка, (в скрині) — прискри́нок, (в млині) — кіш, (у возі ззаду за сидінням) — ке́льня. — **Денежный я.** — скри́нька на гро́ші, з грі́шми. — **Картонный я.** — шаба́ту́рка
Ящичный — скриньковий, шухля́дний
Ящуръ, Mus avellanarius — ми́ша лісова́ або садова́

Ѳ.

Ѳеократія — теокра́тія
Ѳеологъ — богосло́в, тео́л(ь)оґ
Ѳиміамный — кади́льний
Ѳиміамъ — кади́ло
Ѳиміамникъ — кади́льниця

Довідкове видання

С. Іваницький, Ф. Шумлянський

РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК

Художня редакція *Володимира Лопарєва*
Дизайн обкладинки *Володимира Лопарєва, Володимира Романенка*
Редагування та коректура *Світлани Нілової*
Комп'ютерний макет *Володимира Романенка*

Підписано до друку 27.02.2006. Формат 70×100/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк офс. Обл.-вид. арк. 43,5. Умов. друк. арк. 42,57. Наклад 10000 (у т. ч. 9000 — за держ. зам.). Зам. № 5- 228.

Віддруковано з фотоформ ТОВ «Видавництво "Обереги"». 01033, м. Київ—33, вул. Саксаганського, 40/85а. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру: Серія ДК № 541 від 25.07.2001 р.
ЗАТ «Книга», 04053, м. Київ—53, вул. Артема, 25. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру виготівників: Серія ДК № 2325 від 25.10.2005 р.

Іваницький С.

I-19 **Російсько-український словник** / С. Іваницький і Ф. Шумлянський. — К.: Обереги, 2006. — 528 с. — (Сер. «Abecedarium»).

ISBN 966-513-096-X

Внаслідок науково-дослідницької роботи в основу словника покладено в значно зміненій формі матеріал, який міститься у «Словарі російсько-українському» М. Уманця й А. Спілки, доповнений найціннішими й необхіднішими додатками з «Русско-малороссского словаря» Є. Тимченка та «Словаря української мови» Б. Грінченка, а також з деяких термінологічних збірників і з власного запасу упорядників.

«Російсько-український словник» Сергія Іваницького і Федора Шумлянського видано в 1918 р., у час боротьби за Українську державу, в якій, згідно з європейською традицією державотворення, мова титульної нації мала стати головним чинником національної консолідації... На жаль, і тепер завдання дерусифікації й розширення сфер використання української мови є таким же актуальним, як і на початку XX століття.

ББК 81.2РОС-4

Для нотаток

ОБЕРЕГИ